

Qurani-Kərim

və

Sözbəsöz Tərcüməsi

﴿١﴾ سُورَةُ الْفَاتِحَةِ

əl-Fatihə (Kitabı açan) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 7 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

Rəhman (Bu dünyada hamıya mərhəmətli), Rəhim (axirətdə isə
ancaq möminlərə rəhmli olan) Allahın adı ilə!

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾

Həmd (şükür) aləmlərin Rəbbi olan Allaha məxsusdur;

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٣﴾

Rəhman (və) Rəhim olana;

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٤﴾

Haqq-hesab gününün sahibinə!

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٥﴾

Yalnız Sənə ibadət edirik və yalnız Səndən kömək diləyirik!

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿٦﴾

Bizi doğru yola yönəlt!

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ

Nemət verdiyin kəslərin yoluna!

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴿٧﴾

Qəzəbə düşər olmuşların və azmışların (yoluna) yox!

﴿٢﴾ سُورَةُ الْبَقَرَةِ

al-Baqərə (İnək) surəsi
(Mədinədə nazil olmuşdur, 286 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ اَلَمْ

Əlif, Lam, Mim

ذَٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٢﴾

Müttəqilərə doğru yol göstərir; ← Bu Kitabda heç bir şübhə yoxdur.

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ

O kəslər ki, qeybə inanar, namaz qılar,

﴿٣﴾ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

və onlara verdiyimiz ruzidən sərf edirlər;

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ

Və o kəslər ki, sənə göndərilənə (Qurana) və səndən əvvəl
göndərilənlərə iman gətirərlər,

﴿٤﴾ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

axirətə də şəksiz inanırlar.

أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ

Onlar, öz Rəbbi tərəfindən doğru yoldadırlar.

﴿٥﴾ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

Əsl nicat tapanlar da onlardır.

﴿٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

Həqiqətən, kafirləri qorxutdun yaxud qorxutmadın, onlar üçün birdir; Onlar iman gətirməzlər.

﴿٧﴾ خَتَمَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَعَلَى سَمْعِهِمْ وَعَلَى أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةً وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

Onlar üçün böyük bir əzab var! ← Gözlərində də pərdə vardır. ← Allah onların ürəyinə və qulağına möhür vurmuşdur.

﴿٨﴾ وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ

inanmadığı halda: “Allaha və axirət gününə inandığ” - deyir. ← İnsanlardan kimisi də,

﴿٩﴾ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ

Bilmirlər ki, əslində ancaq özlərini aldadırlar. ← Onlar, Allahı və möminləri aldatmağa çalışırlar.

فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ

← Allah onların xəstəliyini daha da artırır. ← Onların ürəyində xəstəlik var.

﴿١٠﴾ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ

Və yalan dediklərinə görə onlar üçün şiddətli bir əzab vardır!

﴿١١﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ

“Biz ancaq yaxşılaşdırırıq” - deyirlər. ← Onlara: “Yer üzündə fəsad törətməyin!” - deyildikdə:

﴿١٢﴾ وَلَا يَكُنْ لَهُمْ مَفْصِدُونَ

Lakin (bunu) dərk etmirlər. ← Bilin ki, onlar özləri fəsad törədənlərdir.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنْتُمُ الْمُتَّبِعُونَ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ

“Səfehələr kimi imanımı gətirək?” - dedilər. ← Onlara: “İnsanlar iman gətirdikləri kimi siz də iman gətirin!” - deyildi zaman:

﴿١٣﴾ وَلَا يَكُنْ لَهُمْ مَفْصِدُونَ

Lakin (bunu) bilmirlər. ← Bilin ki, səfehələr, onların özləridir.

وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا

“Biz iman gətirdik”, - deyirlər. ← Möminlərlə qarşılaşdıqları zaman:

﴿١٤﴾ وَإِذَا خَلَوْا إِلَىٰ شَيَاطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزَؤُونَ

“Biz sizinləyik, biz ancaq istehza edirik” - deyirlər. ← Öz şeytanları ilə təkbətək qalanda isə:

﴿١٥﴾ اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ

və möhlət verər ki, öz zəlalətləri içində şaşqın qalsınlar. ← Allah onlara istehza edir,

﴿١٦﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالََةَ بِالْهُدَىٰ فَمَا رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ

Onların ticarəti xeyir gətirmədi və haqq yolu tapmadılar. ← Onlar doğru yol əvəzində əyri yolu satın almış kəslərdir.

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ

(Od,) ətrafındakıları işıqlandırdığı zaman ← Onların halı, od yandıran şəxsin halına bənzər.

ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٧﴾

və özlərini zülmət içində qoyar. (Artıq) heç nə görməzlər. ← Allah onların işığını keçirər,

صُمُّ بَكْمٌ عُمِيٌّ فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١٨﴾

Buna görə də onlar (öz pis adətlərindən) dönməzlər. ← (Onlar) kar, lal, kordurlar.

أَوْ كَصَيْبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ

Yaxud qaranlıqlarda göy gurultusu və şimşəklə səmadən şiddətlə yağan yağışa düşmüş kimsələrə bənzərlər ki,

يَجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿١٩﴾

Allah isə kafirləri ehtiva edəndir. ← ildırımın səmindən ölmək qorxusu ilə barmaqlarını qulaqlarına tıxayarlar.

يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطِفُ أَبْصَارَهُمْ كَلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ

(Şimşək) onlara işıq verdiyi zaman orada yeriyərlər, ← İldırım az qalır ki, onların gözlərinin işığını alsın.

وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ

Əgər Allah istəsəydi, ← üzərlərinə qaranlıq çökdüyü zaman isə dayanıb durarlar.

لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾

Həqiqətən, Allah hər şeyə qadirdir. ← onların qulaqlarını və gözlərini alıb götürərdi.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢١﴾

O ki, sizi və sizdən əvvəlkiləri yaratdı. Bəlkə müttəqi olasınız! ← Ey insanlar! Rəbbinizə ibadət edin;

الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

göyü isə tavan (yaratdı) və göydən yağmur endirdi. ← O (Allah) ki, sizin üçün yer üzünü döşədi,

فَاخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾

Elə isə, Allaha bəla-bəla şəriklər qoşmayın! ← Və onunla sizin üçün meyvələrdən ruzi yetişdirdi.

وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَى عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ

o zaman, ona bənzər bir surə gətirin. ← Əgər bəndəmizə (Mühəmmədə) nazil etdiyimizə şübhəniz varsa,

وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ

...əgər doğru deyirsinizsə! ← Allahdan savayı şahidlərinizi də çağırın...

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا

edə də bilməzsiniz; ← Madam ki, (bələ bir işi) etmirsiniz,

فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٤﴾

O, kafirlər üçün hazırlanmışdır. ← onda, yanacağı insanlar və daşlar olan oddan həzər edin!

وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
Onlar üçün, altından çaylar axan cənnətlər vardır. ← İman gətirən və yaxşı işlər görən kimsələrə müjdə ver ki;

كُلَّمَا رَزَقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رَزَقًا قَالُوا هَذَا الَّذِي رَزَقْنَا مِنْ قَبْلُ
“Bu, bizim əvvəlcədən yediğimiz ruzidir”,- deyəcəklər. ← Onun meyvələrindən bir ruzi yedikləri zaman:

وَاتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا

Halbuki bu onlara, (dünyadakılara) bənzər olaraq verilmişdir.

وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥﴾

Və onlar orada əbədi qalacaqlar. ← Onlar üçün orada pak zövcələr də var.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا
Əlbəttə, Allah (Quranda) ağcaqanadı və ondan daha böyüyünü misal gətirməkdən çəkinməz.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ

İman gətirənlər, onun öz Rəbbi tərəfindən bir həqiqət olduğunu bilirlər.

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا

Kafirilər isə: “Allah bu məsələ nə demək istədi?”- deyirlər.

يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾

Fasiqlərdən başqasını onunla zəlalətə düşür etməz. ← O, bununla bir çoxlarını zəlalətə salar, bir çoxlarını isə doğru yola yönəldər.

الَّذِينَ يَتَّقُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ

Allahın birləşdirilməsini əmr etdiyi şeyi kəsərlər, ← O kəsər ki, bağlandıqdan sonra Allahla olan əhdi pozar,

وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٢٧﴾ كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ
Allahı necə inkar edirsiniz? Ölü idiniz, O sizi dirilti. ← və yer üzündə fitnə-fəsad törədirlər; Onlar əsl ziyana uğrayanlardır!

ثُمَّ يَمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٨﴾

Sonra da Onun hüzuruna qaytarılacaqsınız. ← Sizi yenə öldürəcək, sonra sizi dirildəcək,

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ

sonra səmaya ucalaraq, ← Oduz yer üzündə nə varsa, hamısını sizin üçün yaradan,

فَسَوَّيْنَهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٩﴾

Axi O, hər şeyi biləndir! ← onu yeddi qat göy halında düzəldib nizama salan!

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَكَةِ أَنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً

“Mən yer üzündə bir xəlifə yaradacağam”. ← Bir zaman, şənin Rəbbin mələklərə demişdi:

قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ

“Orada fəsad törədəcək və qan tökəcək bir kəsmi yaradacaqsan? ← (Mələklər) demişdilər:

وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ

və Səni müqəddəs tuturuq!” ← Halbuki Biz Sənə şükür edib, şəninə təriflər dediyirik,

قَالَ أَنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

(Allah onlara:) “Mən, sizin bilmədiyiniz şeyləri bilirəm!” - dedi.

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَكَةِ

Sonra onları mələklərə göstərərək: ← Və Adəmə onların hamısının adlarını öyrətdi.

فَقَالَ أَنْبِئْنِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣١﴾ قَالُوا سُبْحَانَكَ

Onlar dedilər: “Sən paksan! ← “Əgər doğrusuhüzsə, bunların adlarını Mənə bildirin!” - dedi.

لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٣٢﴾

Şübhəsiz, Sən bilənsən, hikmət sahibəsen!” ← Şənin bizə öyrətdiklərləndən başqa biz heç bir şey bilmirik.

قَالَ يَا آدَمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ

(Adəm) onlara, onların adlarını bildirdiyi zaman, ← (Allah) dedi: “Ey Adəm, bunların adlarını onlara bildir!”

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ أَنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

Mən, göylərin və yerin qeybini (gözü görünməyənlərini) bilirəm, ← (Allah) dedi: “Mən sizə, söyləmədimmi,

وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٣٣﴾ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ

Biz mələklərə: “Adəmə səcdə edin!” - dedikdə, ← gizlətdiklərinizi və aşkar etdiklərinizi də bilirəm?”

فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٤﴾

O, təkəbbürlənərək (səcdə etməkdən) imtina etdi və kafirlərdən oldu. ← İblisdən başqa (hamısı) səcdə etdi.

وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا

və ikiniz də oradan, istədiyiniz kimi bol-bol yeyin. ← Və Biz dedik: “Ey Adəm, sən zövcənlə Cənnətdə qal

وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٥﴾

Yoxsa zalımlardan olarsınız”. ← Bu ağaca isə yaxınlaşmayın!

فَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ

Biz də dedik: “Bir-birinizə düşməni olaraq enin! ← Şeytan onları azdırıb olduqları yerdən çıxartdı.

وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ ﴿٣٦﴾

Yer üzündə sizir üçün müəyyən vaxta qədər sığınacaq və dolanacaq var”.

فَتَلَقَّى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ ﴿٣٧﴾ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

Həqiqətən O, tövbələri qəbul edəndir, mərhəmətlidir. ← Adəm Rəbbindən kəlmələr öyrəndi. Beləcə (Allah)

onun tövbəsini qəbul etdi.

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَأَمَّا يَٰأَتِيَنَّاكُمْ مِّنِّي هُدًى

Mənim tərəfimdən sizə bir hidayət gəldiyi zaman, ← (Onlara) dedik: “Hamınız oradan (yer üzünə) enin!

فَمَنْ تَبَعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٨﴾

və onlar qəmgin olmazlar”. ← kim Mənim hidayətimə tabe olarsa, onlara heç bir qorxu yoxdur,

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٩﴾

Onlar orada əbədi qalacaqlar. ← Kafir olaraq ayələrimizi təkzib edənlərə gəlinçə, onlar cəhənnəm əholidirlər.

يَا بَنِي إِسْرَٰءِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ

Sizə bəxş etdiyim nemətimi xatırlayın, ← Ey İsrail oğulları!

وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ ﴿٤٠﴾

Və yalnız Məndən qorxun! ← Mən də sizə verdiyim sözü tutum. ← Mənə verdiyiniz sözü tutun ki,

وَأَمِنُوا بِمَا آتَزْتُ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا أَوَّلَ كَافِرٍ بِهِ

və onu inkar edənlərin ilki olmayın! ← Sizin əlinizdəkini təsdiqləyici olaraq göndərdiyimə iman gətirin,

وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَإِيَّايَ فَاتَّقُونِ ﴿٤١﴾

və ancaq Məndən qorxun! ← Mənim ayələrimi az bir dəyərə satmayın,

وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤٢﴾

Özünüzlə bila-bilə haqqı batillə qarışdırmayın və haqqı gizlətməyin!

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٤٣﴾

və ruku edənlərlə birlikdə ruku edin! ← Namazı qılın, zəkati verin,

اتَّبِعُوا النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ

İnsanlara yaxşı işlər görmələrinə əmr edib, özünüzlə unudursunuzmu?

وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٤٤﴾

Məgər başa düşürsünüzmü? ← Halbuki siz kitabı (Tövrəti) oxuyursunuz.

وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَأِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ ﴿٤٥﴾

Şübhəsiz bu, qəlbi titrəyənlərdən başqasına ağır gəlir. ← Səbr və namazla (dua ilə) kömək diləyin!

الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُوا رَبِّهِمْ وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿٤٦﴾

O (qəlbi titrəyənlər) ki, Rəbblərinə qovuşacaqlarını və Ona qayıdacaqlarını bilirlər.

يَا بَنِي إِسْرَٰءِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾

Sizə bəxş etdiyim nemətimi və sizi insanlardan üstün tutduğumu yada salın! ← Ey İsrail oğulları!

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ

heç kəsdən şəfaət qəbul olunmaz, ← heç kəs heç kəsin əvəzinə bir şey ödəyə bilməz, ← Qorxun o gündən ki,

وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٨﴾

və onlara heç bir kömək göstərilməz! ← heç kəsdən (günahlarının yerinə) fidyə (əvəz) alınmaz,

وَإِذْ نَجَّيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ
Sizə ən ağır işgəncələr verirdilər; ← Vaxtikən sizi Firon əhlinin əlindən xilas etdik.

يَذْبَحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ
qadınlarınızı isə sağ buraxırdılar. ← Oğlan uşaqlarınızı boğazlayırdılar,

وَفِي ذَلِكَ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٤٩﴾
Bunlarda da Rəbbiniz tərəfindən böyük bir imtahan vardı.

وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمْ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنَاكُمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥٠﴾
Fironun adamlarını da siz baxa-baxa suda boğduq. ← Vaxtikən sizə görə dənizi yarıdığ və sizi xilas etdik.

وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً
Bir zaman Musaya, (Tur dağında vəhy üçün) qırx gecəlik vədə vermişdik.

ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٥١﴾
Sonra bunun arxasınca zalımcasına buzovü özünüza (tanrı) qəbul etdiniz.

ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٢﴾
bəlkə, şükür edəsiniz. ← Sonra bunun arxasınca sizi əfv etdik ki,

وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٣﴾
bəlkə, siz doğru yola yönələsiniz. ← Vaxtikən Biz Musaya kitabı (Tövrati) və Fırqanı verdik ki,

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ انْكُفُوا لِقَوْمِهِمْ يَا قَوْمِ انْكُفُوا لِقَوْمِهِمْ
Siz buzova sığayış etməklə həqiqətən, özünüza zülm etdiniz. ← Bir-vaxt Musa qövminə demişdi: "Ey qövüm!

فَتُوبُوا إِلَىٰ بَارِئِكُمْ فَاقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ
Bu, Yaradanınızın yanında sizin üçün daha xeyirlidir!" ← Dərhal sizi yaradana tövbə edin və özünüza öldürün!

فَتَابَ عَلَيْكُمْ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٥٤﴾
Əlbəttə, O, tövbələri qəbul edəndir, bağışlayandır. ← Beləcə sizin tövbənizi qəbul etmişdi.

وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ نَرَى اللَّهَ جَهْرَةً
Ey Musa, Allahı aşkar surətdə görməyincə, sənə əsla inanmayacağıq. ← Bir zaman siz demişdiniz:

فَاخَذَتْكُمْ الصَّاعِقَةُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥٥﴾
O zaman, gözünüza görə-görə sizi ildırım vurmuşdu.

ثُمَّ بَعَثْنَاكُمْ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٦﴾
bəlkə siz, şükür edəsiniz. ← Sonra sizi ölümünüzdən sonra yenidən dirilttik ki,

وَضَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَالسَّلْوَىٰ
Sizə qüdrət halvası və bildirçin göndərdik. ← Və (Tih səhrasında) üstünüza buludla kölgə saldıq.

كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٧﴾
Bizə zülm etmədilər, sadəcə özlərinə zülm edirdilər. ← Ruzi kimi verdiyimiz təmiz şeylərdən yeyin!

وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ
فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا

və bəyəndiyiniz yerdə, istədiyiniz şeyləri bol-bol yeyin. ← Vaxtikən (sizə) demişdik: “Bu kəndə girin,

وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةً

Və “hittə!” (bizi bağışla!) - deyin; ← Qapısından da (Allaha) səcdə edər halda daxil olun!

نَغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٨﴾

Yaxşı əməl edənlərin də (mükafatını) artıracığıq. ← Biz də sizin günahlarınızı bağışlayaq!”

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ

Zülm edənlər, özlərinə deyilən sözü başqası ilə dəyişdirdilər.

فَأَنزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٥٩﴾

Biz də o zalımlara, etdikləri haqsızlığa görə göydən şiddətli əzab göndərdik.

وَإِذِ اسْتَسْقَى مُوسَى لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ

Biz də: “Əsan ilə daşa vur!” - dedik. ← Vaxtikən Musa öz qövmü üçün su istəmişdi.

فَانفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْ

Hər dəstə öz çeşməsini tanımışdı. ← Dərhal ondan (daşdan) on iki çeşmə fışqırdı.

كُلُوا وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ وَلَا تَعَثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٦٠﴾

amma yer üzündə həddinizi aşaraq fəsad törətməyin! ← Allahın verdiyi ruzidən yeyin-için,

وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَى لَنْ نَصْبِرَ عَلَى طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ

Bizim üçün Rəbbinə dua et, ← Bir (növ) təama dözməyəcəyik! ← Vaxtikən demişdiniz: “Ey Musa!

يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا وَقِثَّائِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصِلَهَا

bizim üçün torpağın bitirdiyi şeylərdən tərəvəz, xiyar, sarımsaq, mərcimək və soğan çıxarsın!”

قَالَ اسْتَبْدِلُونِ الَّذِي هُوَ أَدْنَىٰ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ اهْبِطُوا مِصْرًا

Bir şəhərə gedin, ← (Musa) demişdi: “Xeyirli olan şeyləri, alçaq şeylərlə dəyişdirməkmi istəyirsiniz?

فَإِنَّ لَكُمْ مَّا سَأَلْتُمْ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذَّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ وَبَآؤُا بِغَضَبِ اللَّهِ

və Allahın qəzəbinə düşər oldular. ← Onlara zəlillik, miskinlik damğası vuruldu, ← istədiyiniz sizin olacaq.”

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّ بِغَيْرِ الْحَقِّ

və Peyğəmbərləri haqsız yerə öldürürdülər. ← onlar Allahın ayələrini inkar edirdilər, ← Bu ona görə idi ki,

ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٦١﴾

Bu, (Allaha) asi olduqlarına və həddi aşdıqlarına görə idi.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارَى وَالصَّابِئِينَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا
Kim Allaha, axirət gününə inanıb yaxşı iş görərsə, ← Şübhəsiz, iman edənlər, yəhudilər, xristianlar və sabiiilər;

فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

Onların nə bir qorxusu olar, nə də onlar bir qəm-qüssə görürlər. ← Onların mükafatları Rəbbinin yanındadır.

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ

və dağı sizin üzərinə qaldırıb (demişdik): ← Vaxtikən sizdən əhd almışdıq,

خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾

və içindəkiləri unutmayın ki, bəlkə, qorunarsınız. ← Sizə göndərdiyimizi (Tövrati) möhkəm tutun,

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ

Əgər üzərinizdə Allahın lütfü və rəhməti olmasaydı, ← Sonra, bunun arxasınca siz (əhdinizdən) döndünüz.

لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٤﴾

əlbəttə, zərər çəkənlərdən olardınız.

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدَوْا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿٦٥﴾

Biz də onlara dedik: “Həqir meymunlar olun!” ← Əlbətdə, içinizdən, şənbə günü həddi aşanları da bilirsiniz.

فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٦٦﴾

müttəqilər üçün də nəsihət olsun! ← Bunu etdik ki, o dövrdəkilər və sonradan gələnlər üçün ibrət olsun,

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً

“Həqiqətən, Allah sizə bir inək kəsmənizi əmr edir!” ← Vaxtikən Musa öz qövmünə demişdi:

قَالُوا اتَّخَذْنَا هِزْوًَا قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٦٧﴾

(Musa) dedi: “Cahillərdən olmaqdan Allaha sığınırım!” ← Onlar dedilər: “Bizi məsxərəyəmi qoyursan?”

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ

(Musa) dedi: “O (Allah) deyir ki, ← o nədir, bizə bildirsin.” ← Onlar dedilər: “Bizim üçün Rəbbini çağır,

إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا فَارِضٌ وَلَا بَكْرٌ عَوَانٌ بَيْنَ ذَلِكَ فَافْعَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ ﴿٦٨﴾

Sizə əmr olunan şeyi edin!” ← bunların arasında (bir düyə)dir, ← o inək nə çox qoca, nə də cavan deyil,

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْنُهَا

(Musa) dedi: “O deyir ki, ← onun rəngini bizə bildirsin.” ← Onlar dedilər: “Bizim üçün Rəbbini çağır (soruş),

إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءُ فَاقِعٌ لَوْنُهَا تَسُرُّ النَّاطِرِينَ ﴿٦٩﴾

o, tünd sarı rəngli, görənlərə xoş gələn bir inəkdir.”

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ
o nə (cür olmalı)dır, bizə yaxşı-yaxşı izah etsin. ← Onlar dedilər: “Bizim üçün Rəbbinə dua et,

أَنَّ الْبَقَرَةَ تَشَابَهَ عَلَيْنَا وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ لَمُهْتَدُونَ ﴿٧٠﴾
Əgər Allah istəsə, biz əlbəttə, düz yolda olarıq.” ← Çünki biz inəkləri bir-birinə bənzədirik.

قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا ذَلُولَ تُثِيرُ الْأَرْضَ وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ
O, boyunduruq götürməmiş, yer sürməyən, əkin suvarmayan bir inəkdir, ← O dedi: “O (Rəbbiniz) deyir ki,

مُسَلَّمَةٌ لَا شَيْءَ فِيهَا قَالُوا الثَّنِ جِئْتَ بِالْحَقِّ
(Bu zaman) onlar dedilər: “İndi həqiqəti gətirdin”. ← eyibsiz-qüsursuz (və) ləkəsizdir”.

فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧١﴾
Və az qalmışdı ki, (bu işi) yerinə yetirməsinlər. ← Beləcə onu (inəyi tapıb) kəsdilər.

وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَادْرَأْتُمْ فِيهَا وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٧٢﴾
Allah isə gizlətdiyinizi üzə çıxarandır! ← Vaxtikən bir nəfəri öldürüb, onun barəsində mübahisə etmişdiniz.

فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا

Buna görə də dedik: “(Kəsilmiş inəyin) bir parçasını ona (ölüyə) vurun!”

كَذَلِكَ يُحْيِي اللَّهُ الْمَوْتَى وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧٣﴾
və sizə Öz möcüzələrini göstərsin ki, bəlkə dərk edəsiniz. ← Allah ölümləri belə dirildər,

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً
bəlkə, daha da qatı (oldu). ← Sonra bunun arxasınca qəlbləriniz daş kimi qatı oldu,

وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشْقَقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ
bəzisi yarılib içindən su fışqırır, ← Həqiqətən, bəzi daşların içərisindən çaylar axar,

وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٧٤﴾
Allah, etdiklərinizdən qafil deyildir! ← bəzisi də Allahın qorxusundan yuvarlənıb düşər.

أَفَتَطْمَعُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ
Halbuki onların içərisində bir firqə vardı ki, ← İndi onların sizə inanacaqlarınamı ümid edirsiniz?

يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ يَحْرَفُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾
sonra da, onu anladıqdan sonra, bilə-bilə onu təhrif edirdilər. ← Allahın kəlamını (Tövratı) dinləyib,

وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَا بِبَعْضِهِمْ إِلَى بَعْضٍ قَالُوا
Xəlvətdə olduqları vaxtda isə bir-birlərinə deyirdilər: ← İman gətirənlərlə görüşdükləri zaman: “İman gətirdik”, - deyirdilər.

أَتَحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٧٦﴾
(Bunu) dərk etmirsinizmi? ← “Allahın sizə bildirdiyi şeyi onlara xəbər verirsiniz ki, Rəbbinizin yanında onları sizə qarşı dəlil gətirsinlər?”

أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾

Allah, onların gizlində etdiklərini və aşkarda etdiklərini bilir?! ← Məgər onlar bilmirlərmi ki,

وَمِنْهُمْ أُمِّيُونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ

kitabı (Tövrati) bilməzlər. ← Onların bəziləri də savadsızdırlar,

إِلَّا أَمَانِيَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٧٨﴾

Onlar ancaq zənnə qapılırlar. ← (Uyduqları) yalnız boş arzulardır.

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا

Sonra onunla bir az pul almaq üçün: “Bu, Allah ← Vay o kəslərin halına ki, öz əlləri ilə kitab yazarlar. qatındandır!”-deyərlər.

فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ ﴿٧٩﴾

Qazandıqları şey üçün də onların vay halına! ← Öz əlləri ilə yazdıqlarına görə onların vay halına!

وَقَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَةً قُلْ اتَّخَذْتُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا

De ki: “Allahdan bir vəd almırsınızmi? ← Onlar dedilər: “Od bizə bir neçə gündən artıq toxunmayacaq.

فَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَهُ أَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٠﴾

Yoxsa Allaha qarşı bilmədiyiniz şeylər söyləyirsiniz?” ← Allah heç vaxt Öz əhdindən dönməz.

بَلَىٰ مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨١﴾

Onlar orada əbədi qalacaqlar. ← onlar cəhənnəm əhlidir. ← Bəli, kim günah qazanar və qazandığı günahlar onu əhatə edərsə,

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٢﴾

onlar cənnət əhlidir. Onlar orada əbədi olacaqlar. ← İman gətirənlər və yaxşı işlər görənlər ki var,

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ

“Allahdan başqasına ibadət etməyin, ← Vaxtikən İsrail oğullarından əhd aldıq ki:

وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ

valideynlərinizə, yaxın qohumlarınıza, yetimlərə, yoxsullara yaxşılıq edin!

وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ

namazı qılın və zəkati verin!” ← Və də insanlarla xoş danışın,

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ وَأَنْتُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٨٣﴾

və siz üz döndərdiniz. ← Sonra, sizdən az bir qisminiz müstəsna olmaqla, (əhdinizdən) döndünüz,

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ وَلَا تُخْرِجُونَ أَنْفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ

və bir-birinizi yurdunuzdan çıxarmayın!” ← Vaxtikən sizdən əhd aldıq ki: “Öz qanınızı tökməyin,

ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٨٤﴾

Sonra siz (həmin əhdə) şahid olub (onu) təsdiq etdiniz.

ثُمَّ أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنْفُسَكُمْ

(yənə) bir-birinizi öldürürsünüz, ← Sonra da siz busunuz (belə adamlarsınız ki),

وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِمْ بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ

Onlara zülm və düşmənçilik etməkdə köməkləşirsiniz. ← özünüzdən olan bir dəstəni yurdlarından çıxarırsınız.

وَأَنْ يَأْتُواكُمْ أَسَارَىٰ تَفَادُوهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ

Halbuki onları çıxartmaq sizə haram edilmişdi. ← Əsir kimi sizə gəlsələr, fidyə verib onları (azad edirsiniz).

أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ

Kitabın (Tövratin) bir hissəsinə inanıb, digər hissəsini inkarmı edirsiniz?

فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلُ ذَلِكَ مِنْكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

Sizlərdən bu cür işlər görənlərin cəzası dünya həyatında ancaq və ancaq rüsvay olmaqdır,

وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ يُرَدُّونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٨٥﴾

Axı Allah etdiklərinizdən qafil deyil. ← qiyamət günündə isə ən şiddətli əzaba düşər olmaqdır.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٨٦﴾

Ona görə də onların əzabı yüngülləşməz və onlara kömək olunmaz. ← Onlar axirəti dünya həyatına satanlardır.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ

Ondan sonra da peyğəmbərlər göndərdik. ← And olsun ki, Musaya kitabı (Tövrati) verdik.

وَآتَيْنَا عِيسَىٰ ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ

və onu müqəddəs ruhla (Cəbraillə) qüvvətləndirdik. ← Məryəm oğlu İsayə aşkar möcüzələr bəxş etdik,

أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنْفُسُكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ

Hər dəfə sizə, ürəyinizə yatmayan bir şey gətirən peyğəmbərə təkbəbbir göstərmirdinizmi?

فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ ﴿٨٧﴾ وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ

Və dedilər: “Bizim qəlblərimiz örtülüdür” ← (Onların) bir qismini təkbiz etdiniz, bir qismini də öldürdünüz.

بَلْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

Buna görə də, olduqca az iman gətirərlər. ← Əksinə, Allah onlara, küfrlərinə görə lənət eləmişdir.

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ

Onlara Allah qatından, əllərindəkini təsdiq edən bir kitab (Quran) göndəriləndi zaman da (qəbul etmədilər).

وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا

Halbuki daha əvvəl, kafirlərə qələbə çalmaq üçün yalvarırdılar.

﴿٨٩﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ

Ona görə də, Allah kafirlərə lənət eləsini! ← Bildikləri şey onlara gələn zaman isə, ona inanmadılar.

بِئْسَمَا اشْتَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ

Uğruna özlərini satdıqları şey nə qədər də pisdir!

أَنْ يَكْفُرُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ بَغْيًا أَنْ يَنْزِلَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ

Allahın, Öz qullarından, istədiyi şəxsə lütf etməsinə həsəd apararaq Allahın göndərdiyini inkar etdilər.

﴿٩٠﴾ فَبَآؤُا بِغَضَبٍ عَلَى غَضَبٍ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ

Kafirələr üçün də zəliledici bir əzab vardır! ← Beləcə, qəzəb üstünə qəzəb artırdılar.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا نُرِثُكُمْ بِمَا أَنْزَلَ عَلَيْنَا

“Biz özümüza göndərilənə inanırıq” - dedilər. ← Onlara: “Allahın nazil etdiyinə inanın!” - deyildi zaman,

وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ

Halbuki o, onların əllərində olanı (Tövrati) təsdiq edən həqiqətdir. ← Və ondan başqasını inkar edərlər.

﴿٩١﴾ قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ مِنْ قَبْلُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

(Onlara) söylə: “Əgər inanan kəslərsinizsə, bəs nə üçün əvvəllər Allahın peyğəmbərlərini öldürürdünüz?”

﴿٩٢﴾ وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ

Sonra, onun ardınca zalımcasına buzova sitayiş etdiniz. ← Musa sizə açıq-aydın dəlillər gətirmişdi.

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ

Tur dağını da sizin üstünüzə qaldırmışdıq, ← Vaxtikən sizdən əhd almışdıq,

خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاسْمَعُوا

(və): “Sizə verdiyimizdən (Tövratdan) möhkəm yapışın, (oradakı hökmləri) eşidin!” - (demişdik).

﴿٩٣﴾ قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَأَشْرَبُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ

Küfrləri üzündən buzovun məhəbbəti qəlblərini bürümüşdü. ← Onlar dedilər: “Eşitdik və qarşı çıxdıq!”

﴿٩٤﴾ قُلْ بِئْسَمَا يَأْمُرُكُمْ بِهِ إِيمَانُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

“Əgər iman gətirmisinizsə, imanınızın sizə onu əmr etməsi necə də pisdir!” ← De ki:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ لَكُمْ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ خَالِصَةً مِنْ دُونِ النَّاسِ
 “Əgər Allah yanındakı axirət evi (Cənnət) başqa insanlara deyil, yalnız sizə məxsusdursa, ← De:

﴿٩٤﴾ فَتَمَنُّوا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

əgər doğru deyirsinizsə, onda ölümü istəyin!”

﴿٩٥﴾ وَلَنْ يَتَمَنَّوهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمْتْ أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ

Allah zalımları tanıyandır! ← Öz əlləri ilə etdikləri (günahlara) görə onu əsla istəməzlər.

وَلَتَجِدَنَّهُمْ أَحْرَصَ النَّاسِ عَلَى حَيَوَةٍ

وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا
 müşriklərdən də (çox hərisdirlər). ← Sən onları, yaşamaq üçün insanların ən hərisləri (olaraq) görərsən;

يَوَدُّ أَحَدُهُمْ لَوْ يُعَمَّرُ أَلْفَ سَنَةٍ

Onlardan hər biri istər ki, min il yaşasın.

﴿٩٦﴾ وَمَا هُوَ بِمُزَحِّزِهِ مِنَ الْعَذَابِ أَنْ يُعَمَّرَ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ

Axı Allah, nə etdiklərini görəndir! ← Halbuki uzun ömür sürmək onu əzabdan uzaqlaşdırmaz.

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ

onu (Qurani), Allahın izni ilə sənə qəlbinə o nazil etmişdir; ← De: “Cəbrailə düşmən olan kimsə (bilsin ki),

﴿٩٧﴾ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ

möminlər üçün də hidayət və müjdəçi olaraq!” ← Özündən əvvəlkiləri (Tövrati və İncili) təsdiqləyici olaraq;

﴿٩٨﴾ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ

فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ
 şübhəsiz, Allah kafirlərə düşməndir. ← Kim Allaha, mələklərinə, peyğəmbərlərinə, Cəbrailə və Mikailə düşmən olarsa,

﴿٩٩﴾ وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ

Onları, fəsiqlərdən başqası inkar etməz. ← And olsun ki, sənə açıq-aydın ayələr göndərdik.

﴿١٠٠﴾ أَوْكَلَّمَا عَاهَدُوا عَهْدًا نَبَذَهُ فَرِيقٌ مِنْهُمْ

بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ
 Əslində, onların çoxu (Tövrata) inanmır. ← Hər dəfə əhd bağladıklarında onların bir qismi onu pozmadımı?!

وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ

Allah tərəfindən onlara, əllərindəkini (Tövrati) təsdiq edən bir peyğəmbər gəldiyi zaman,

﴿١٠١﴾ نَبَذَ فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ كِتَابَ اللَّهِ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ

كَانَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ
 guya onlar bilmirlər. ← kitab verilənlərdən bir qismi Allahın kitabına arxa çevirdilər ki,

وَاتَّبِعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مُلْكٍ سَلِيمٍ ﴿١٠١﴾ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمٌ

Süleyman isə kafir olmadı. ← Onlar, Süleymanın səltənətinə dair şeytanların oxuduqlarına uydular.

وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ وَمَا أُنْزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ

sehri və Babildə Harut və Marut adlı iki mələyə ənəni insanlara öyrədərək. ← Lakin şeytanlar kafir oldular;

وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ

Halbuki (o iki mələk): “Biz sadəcə imtahanıq. Kafir olma!” - deməmiş heç kəsə (sehr) öyrətmirdilər.

فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ ﴿١٠٢﴾ وَمَا هُمْ بِضَآرِّينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ

Allahın izni olmadan, onunla heç kəsə zərər verə ← Və ər-arvad arasını açan işləri onlardan öyrənirdilər. bilməzlər.

وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ ﴿١٠٣﴾ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ

Onu satın alanların axirətdə payı olmadığını da bilirlər. ← Və özlərinə faydası olmayıb zərər verən şeyləri öyrənirdilər.

وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ ﴿١٠٤﴾ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٥﴾

Kaş ki, biləydilər! ← (Onlar) özlərini nə qədər pis bir şeyə satdılar.

وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَمَثُوبَةٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ خَيْرٌ

Allah qatından (gələn) savab, şübhəsiz, daha xeyirli idi. ← Əgər onlar iman gətirib (Allahdan) qorxsaydılar,

لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٦﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا

Ey iman gətirənlər! “Raina” (“bizə çobanlıq et” mənasında) deməyin! ← Kaş ki, (bunu) dərk edəydilər.

وَقُولُوا انظُرْنَا وَاسْمَعُوا ﴿١٠٧﴾ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٨﴾

Kafirilər üçün də şiddətli əzab vardır. ← “Unzurna” (Bizə bax) deyin! Və (Allahın hökmünü) eşidin!

مَا يُوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٩﴾ أَنْ يُنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ

Rəbbinizdən sizə bir xeyir göndərsin. ← Nə əhli-kitabdan olan kafirlər, nə də müşriklər istəməzlər ki,

وَاللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ ﴿١١٠﴾ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿١١١﴾

Axı Allah böyük lütf sahibidir! ← Halbuki Allah Öz mərhəmətini istədiyi kimsəyə məxsus edir.

مَا نُنْسخُ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ مِثْلَهَا

ondan daha yaxşısını, yaxud ona bənzərini gətiririk. ← Hər hansı bir ayəni ləğv edir və ya onu unuttururuqsa,

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٦﴾

Allah hər şeyə qadirdir! ← Bilmirsənmi ki,

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٠٧﴾

və sizin Allahdan başqa dostunuz və yardımçınız yoxdur?! ← Bilmirsənmi ki, göylərin və yerin hökmrənliyi

Allaha məxsusdur,

أَمْ تُرِيدُونَ أَنْ تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا سُئِلَ مُوسَى مِنْ قَبْلُ

Yoxsa daha əvvəl Musa sorğu-suala çəkildiyi kimi Peyğəmbərinizi sorğu-suala çəkmək istəyirsiniz?

وَمَنْ يَتَّبِعِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١٠٨﴾

həqiqətən, doğru yoldan azmış olar. ← Kim imanı küfrə dəyişərsə,

وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا

sizi, imanınızdan sonra, küfrə sövq etsinlər. ← Kitab əhlindən bir çoxu istər ki,

حَسَدًا مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ

Həqiqət onlara bəlli olduqdan sonra da, təbiətlərindəki həsəd üzündən (bunu edərlər).

فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرٍ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٩﴾

Şübhəsiz, Allah hər şeyə qadirdir! ← Allah, öz əmrini gətirincəyə qədər əfv edin və qınamayın.

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ

Özünüzdən üçün öncədən hazırladığınız hər xeyri Allah yanında taparsınız. ← Namazı qılın və zəkatı verin!

إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٠﴾

Həqiqətən, Allah nə etdiklərinizi görəndir!

وَقَالُوا لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَى تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ

Bu, onların xülyalarıdır. ← “Yəhudi və ya xaçpərəst olandan başqası Cənnətə girməyəcək!” - dedilər.

قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١١١﴾

De ki: “Əgər doğru deyirsinizsə, öz dəlilinizi gətirin!”

بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ

onun üçün, Rəbbi yanında mükafatı vardır. ← Xeyr, kim yaxşı işlər görüb üzünü Allaha təslim edərsə,

وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١١٢﴾

Və onlar qəm-qüssə görməzlər. ← Onların (axirətdə) heç bir qorxusu da yoxdur.

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَىٰ عَلَىٰ شَيْءٍ

Yəhudilər dedilər: “Xaçpərəstlər heç bir şey üzərində deyillər (doğru yolda deyillər).”

وَقَالَتِ النَّصَارَى لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَى شَيْءٍ

Xaçpərəstlər də: “Yəhudilər heç bir şey üzərində deyillər (doğru yolda deyillər)” - dedilər.

وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ

Bilməyənlər də beləcə onların danışdığı kimi danışdılar. ← Halbuki onlar kitabı (Tövrat və İncili) oxuyurlar.

فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١١٣﴾

Allah isə, qiyamət günü aralarında ixtilafa düşdükləri şeylər haqqında hökm verəcəkdir!

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذَكَّرَ فِيهَا اسْمُهُ

o, Allahın məscidlərində (Allahın) adının çəkilməsinə mane olar, ← O kimsədən daha zalım kim olar ki;

وَسَعَى فِي خَرَابِهَا أُولَئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَائِفِينَ

Onlar oraya (məscidlərə) ancaq qorxa-qorxa girməli idilər. ← və onların xarab edilməsinə çalışır?

لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١٤﴾

axirətdə isə onlar üçün böyük bir əzab vardır! ← Onlar üçün dünyada rüsvayçılıq vardır,

وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُولُوا فَتَمَّ وَجْهُ اللَّهِ

Ona görə də, hansı tərəfə yönəlsəniz, Allahın üzü (zəti) oradadır. ← Şərq və Qərb də Allahındır.

إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

Şübhəsiz ki, Allah (öz mərhəməti ilə) genişdir, (hər şeyi) biləndir!

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ

O (Allah) pakdır, (bu kimi sifətlərdən uzaqdır). ← Onlar dedilər: “Allah özünə övlad götürmüşdür”

بَلْ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلٌّ لَهُ قَانِتُونَ ﴿١١٦﴾

Hamısı Onun itaətdədir! ← Əksinə, göylərdə və yerdə nə varsa, (hamısı) Ona məxsusdur.

بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿١١٧﴾

ona yalnız: “Ol!”-deyər, dərhal olar. ← Göyləri və yeri yoxdan yaradandır. Bir işin yaranmasını istədiyi vaxt,

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللَّهُ أَوْ تَأْتِينَا آيَةٌ

“Allah bizimlə danışmalı və ya bizə bir ayə gəlməli deyildimi!” ← Cahillər isə dedilər:

كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ تَشَابَهَتْ قُلُوبُهُمْ

Onların qəlbləri biri-birinə bənzəyir. ← Onlardan əvvəlkilər də bu şəkildə, onların sözlərinin bənzərini dedilər.

قَدْ بَيَّنَّا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿١١٨﴾

Biz, yaqınlıqla bilmək istəyən kimsələrə ayələri (dəlilləri) açıqcasına göstərdik.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَا تُسْأَلُ عَنْ أَصْحَابِ الْجَحِيمِ ﴿١١٩﴾

Cəhənnəm əhli barəsində isə sorğu-suala tutulmayacaqsan. ← Biz səni, haqq ilə müjdəçi və xəbərdar edən olaraq göndərdik.

وَلَنْ تَرْضَى عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَى حَتَّى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ
Onların dininə təbə olmayınca yəhudi və xaçpərəstlər səndən əsla razı qalmayacaqlar.

قُلْ إِنْ هَدَى اللَّهُ هُوَ الْهُدَى

(Onlara) de: “Həqiqətən, Allahın göstərdiyi yol əsl doğru yoldur!”

وَلَنْ اتَّبَعَتْ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٢٠﴾
Allah sənə nə dost, nə də köməkçi olar. ← Əgər sənə gələn elmdən sonra onların istəklərinə uysan,

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ
Onlar ona iman gətirirlər. ← Özlərinə kitab verdiyimiz kimsələr onu layiqincə oxuyarlar.

وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ فَاُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٢١﴾

Və kimlər onu inkar edərsə, onlar əsl zərərdə olanlardır.

يَا بَنِي إِسْرَءِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَإِنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٢٢﴾
Və Mən sizi aləmlər üzərinə üstün etmişdim! ← Ey İsrail oğulları! Sizə verdiyim nemətimi xatırlayın!

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ
və ondan fidyə qəbul edilməz, ← heç kəs heç kəs üçün bir şey ödəyə bilməz, ← Qorxun elə bir gündən ki;

وَلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿١٢٣﴾
və onlara heç bir kömək göstərilməz! ← heç kəsə şəfaət fayda verməz,

وَإِذْ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَأَتَمَّهُنَّ
O da onları tamamilə yerinə yetirdi. ← Vaxtikən Rəbbi, İbrahimi bir neçə sözlə imtahana çəkmişdi.

قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي
(İbrahim isə) dedi: “Nəslimdən də (təyin et).” ← (Allah ona) dedi: “Mən səni insanlara imam edəcəyəm!”

قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ ﴿١٢٤﴾ وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنَا
Vaxtikən evi insanlar üçün səvab qazanma yeri və əminlik yeri etdik. ← (Allah) dedi: “Mənim əhdimə, zalımlar nail ola bilməzlər”.

وَاتَّخَذُوا مِنْ مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى وَعَهِدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ
İbrahimə və İsmailə də tövsiyə etdik ki; ← İbrahimin durduğu yeri (özünü) namazgah edin!

أَنَّ طَهْرًا بَيْتِي لِلطَّائِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿١٢٥﴾
“Evimi (Kəbəni) təvaf edənlər, həmişə ibadətə olanlar, ruku edən və səcdə edənlər üçün təmizləyin!”

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا آمِنًا
“Ey Rəbbim, buranı təhlükəsiz bir şəhər et! ← Vaxtikən İbrahim demişdi:

وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ مَنْ آمَنَ مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
Əhalisinin, Allahı və axirət gününə inananlarına meyvələrdən ruzi ver!”

قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٢٦﴾
Sonra cəhənnəm əzabına düçar edərm”. (Ora) nə pis bir yerdir! ← O buyurdu: “Kafir olanlara da bir qədər ruzi verərəm.

وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ

Bir zaman İbrahim və İsmail evin (Kəbənin) bünövrəsini ucaldırdılar,

﴿١٢٧﴾ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Sən, həqiqətən, (hər şeyi) eşidənsən, bilənsən! ← (və dua edirdilər:) “Ey Rəbbimiz! (Bunu) bizdən qəbul et!

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ

və nəslimizdən, Sənə təslim olan ümmət (çıxart)! ← Ey Rəbbimiz! Bizi Sənə təslim olanlar et,

﴿١٢٨﴾ وَارِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

Həqiqətən, Sən tövbələri qəbul edənsən, mərhəmətlişən! ← Bizə, (həcc) ibadət qaydalarımızı göstər və tövbəmizi qəbul et!

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ

Sənin ayələrinə onlara oxusun, ← “Ey Rəbbimiz! Onların içərisindən özlərinə bir peyğəmbər göndər ki,

﴿١٢٩﴾ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيَهُمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Həqiqətən, Sən qüdrətlişən, hikmət sahibisən”. ← Kitabı və hikməti onlara öyrətsin, onları təmizləsin!

وَمَنْ يَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ

Özünü səfehliyə qoyanlardan başqa kim İbrahimin dinindən üz çevirər?

﴿١٣٠﴾ وَلَقَدْ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ

Şübhəsiz, o, axirətdə də əməlisaleh olanlardandır. ← Həqiqətən, Biz onu dünyada seçdik.

﴿١٣١﴾ إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْ قَالَ أَسْلَمْتُ لربِّ الْعَالَمِينَ

o: “Aləmlərin Rəbbinə təslim oldum!”- demişdi. ← Rəbbi ona: “Təslim ol!”- dediyi zaman,

وَوَصَّى بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ

İbrahim və Yəqub bunu öz oğullarına vəsiyyət etdi ki:

﴿١٣٢﴾ يَا بَنِيَّ إِنِ اللَّهُ اصْطَفَى لَكُمُ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

Elə isə ancaq müsəlman olaraq ölün!” ← “Ey oğullarım, həqiqətən, Allah sizin üçün dini seçdi.

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ

O vaxt oğullarına demişdi: “Məndən sonra ← Yoxsa Yəqubun ölümü yetişdiyi zaman yanında idiniz?!

nəyə ibadət edəcəksiniz?

﴿١٣٣﴾ قَالُوا نَعْبُدُ إِلَهَكَ وَالْهَ أَبَانِكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَهِهَا وَاحِدًا وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

Axı biz Ona təslim olmuşuq!” ← Dedilər: “Sənin tanrına və ataların- İbrahimin, İsmailin, İshaqın tək tanrısına ibadət edəcəyik,

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ

Onların qazandıqları özlərinə aiddir, ← Onlar, keçib getmiş bir ümmətdir.

﴿١٣٤﴾ وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Onların əməlləri barəsində sizdən sorğu-sual olunmaz. ← sizin qazandıqlarınız isə sizə aiddir.

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا

(Onlar Müsəlmanlara:) “Doğru yolu tapmaq üçün yəhudi, və ya xaçpərəst olun!” - dedilər.

﴿١٣٥﴾ قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

Axi o, (Allaha) şərik qoşanlardan deyildi.” ← De ki: “Xeyr, həlif olan İbrahimin dinindəyik.

قُولُوا أَمْنَا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا

Deyin: “Allaha və bizə nazil olana (Qurana) inanmışıq;

وَمَا أُنْزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ

İbrahimə, İsmailə, İshaqa, Yəquba və onun övladına göndərilənlərə (də inanmışıq);

وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ

və Rəbbi tərəfindən Peyğəmbərlərə verilən şeylərə (inanmışıq). ← Musaya və İsayə verilənlərə;

﴿١٣٦﴾ لَا نَفَرَقَ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

Axi biz Ona təslim olmuşuq!” ← Onlardan heç biri arasında fərq qoymuruq.

فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ

Əgər üz döndərlərsə, onlar ancaq parçalanmış olarlar. ← Əgər siz inandığınızı kimi inanarlarsa, əlbəttə, doğru yolu taparlar.

﴿١٣٧﴾ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

O, (hər şeyi) eşidəndir, biləndir. ← Onlara qarşı Allah sənə kifayət edər.

﴿١٣٨﴾ صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ

Axi biz Ona ibadət edənlik.” ← Kim Allahdan daha gözəl rəng vurur?! ← Allahın rəng vürməsi!

قُلْ أَتَحَاجُّونَنَا فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ

Halbuki O, bizim də Rəbbimiz, sizin də Rəbbinizdir. ← De: “Allah barəsində bizimlə mübahisəmi edirsiniz?

﴿١٣٩﴾ وَلَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ

Axi biz ona sadıq olanlarıq!” ← Və bizim əməllərimiz bizə, sizin əməlləriniz isə sizə aiddir.

أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ

İbrahim, İsmail, İshaq, Yəqub və onun övladları yəhudi ya da xaçpərəst idilər? ← Yoxsa deyirsiniz ki;

قُلْ ءَأَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمِ اللَّهُ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةَ عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ

Allahdan özünə gələn şahidliyi gizləyən kəsdən daha zalım kim olar? ← De: “Siz yaxşı bilirsiniz, yoxsa Allah?

﴿١٤٠﴾ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

O, keçib getmiş bir ümmətdir. Qazandıqları özlərinə aiddir, ← Allah, nə etdiklərinizdən xəbərsiz deyildir.”

﴿١٤١﴾ وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Onların etdikləri haqda da sizdən sorğu-sual olunmaz. ← sizin qazandıqlarınız isə sizə aiddir.

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَّيَهُمْ عَنْ قِبَلِهِمُ الَّذِي كَانُوا عَلَيْهِمْ

“Onları (Müsəlmanları) üz tutduqları qiblələrindən döndərən nədir?” ← Ağilsız adamlar deyəcəklər:

قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٤٢﴾
O, istədiyi şəxsi doğru yola yönəldər”. ← De ki: “Şərq də, Qərb də Allahındır.

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ

insanların üzərinə şahid olasınız. ← Və beləliklə, sizi orta yolu tutan bir ümmət etdik ki,

وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا

Yönəlmiş olduğun qibləni (Kəbəni) yalnız ona görə təyin etdik ki; ← Peyğəmbər də sizə şahid olsun.

لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعَ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَى عَقِبَيْهِ

Peyğəmbərə tabe olanlarla ondan üz çevirənləri bilək.

وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ

Bu, Allahın doğru yola yönəltdiyi şəxslərdən başqasına ağır gələr.

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرُؤُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٣﴾

Allah insanlara qarşı, əlbəttə, mehribandır, mərhəmətlidir. ← Allah sizin imanınızı əvəzsiz buraxmaz.

قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا

Ona görə də səni, müləq, razı qalacağın qibləyə döndərəcəyik. ← Üzünün göyə tərəf çevrildiyini görürük.

فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ

(Ey müsəlmanlar!) Harada olsanız üzünüzü oraya döndərin! ← Elə isə, üzünü Məscidülhərama tərəf çevir!

وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٤﴾

Allah onların etdiklərindən xəbərsiz deyildir. ← Kitab verilmişlər onun, öz Rəbbindən bir həqiqət olduğunu yaxşı bilirlər.

وَلَيْنَ آتَيْنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ

Kitab verilənlərə hər cür dəlil gətirsən də, sən qibləyə tabe olmazlar.

وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتِهِمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ

Onlar da bir-birinin qibləsinə tabe olmazlar. ← Sən də onların qibləsinə tabe olan deyilsən.

وَلَيْنِ اتَّبَعَتْ أَهْوَاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّكَ إِذَا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٥﴾

o zaman sən, həqiqətən, zalımlardan olarsan! ← Əgər sənə gələn elmdən sonra onların istəklərinə uysan,

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ

(Həm də) öz oğullarını tanıdıqları kimi. ← Kitab verdiyimiz kimsələr onu (Mühəmmədi) tanıyırlar;

وَأَنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤٦﴾

Onların bir qismi isə, əlbəttə, həqiqəti bilə-bilə gizlədir.

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١٤٧﴾

Elə isə, şübhə edənlərdən olma! ← Haqq sənin Rəbbindəndir!

وَلِكُلِّ وُجْهَةٌ هُوَ مُوَلِّيْهَا فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ

Elə isə, yaxşı işlər görməkdə yarışın! ← Hər kəsin üz tutduğu bir istiqaməti var.

أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٤٨﴾

Həqiqətən, Allah hər şeyə qadirdir! ← Harada olursunuzsa olun, Allah sizi bir yerə toplayacaqdır.

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

(namaz vaxtı) üzünü Məscidülhərama (Kəbəyə) tərəf çevir! ← Hər hansı bir yerə (səfərə) çıxdıqda,

وَأَنَّهُ لِلْحَقِّ مِنْ رَبِّكَ وَإِنَّ اللَّهَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٩﴾

Allah, etdiklərinizdən xəbərsiz deyildir. ← Əlbəttə bu, Rəbbindən (gələn) həqiqətdir.

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

(namaz vaxtı) üzünü Məscidülhərama tərəf çevir! ← Haradan da (səfərə) çıxsan,

وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ

insanlarda, sizin əleyhinizə bir sübut olmasın. ← Harada olsanız, üzünüzü o tərəfə döndərin ki,

إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي

Elə isə, onlardan qorxmayın və Məndən qorxun! ← Onlardan, zülm edənlər müstəsna.

وَلَا تَمْنُنْ بِمَا عَمِيَتْ عَنْكَ فَإِذَا تَذَكَّرْنَا بِكَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

Ümid olunar ki, siz də haqq yolu tapasınız. ← Mən də sizin üzünüzdəki nemətimi tamamlayım.

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ

sizi təmizləyir, ← O, ayələrimizi sizə oxuyur, ← Necə ki, sizə, özünüzdən bir Peyğəmbər göndərdik.

وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿١٥١﴾

və əvvəlcədən bilmədiyiniz şeyləri sizə öyrədir. ← Kitabı (Qurani) və hikməti sizə öyrədir,

فَذَكِّرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَلَا تَكْفُرُونِ ﴿١٥٢﴾

Mənə şükür edin və Məni inkar etməyin! ← Elə isə, Məni xatırlayın ki, sizi xatırlayım!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٣﴾

Həqiqətən, Allah səbr edənlərdir. ← Ey iman gətirənlər! Səbir və namaz (dua) ilə kömək diləyin.

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمُوتَ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿١٥٤﴾

Əksinə, diridirlər, lakin (bu) dərk etmirsiniz. ← Allah yolunda öldürülənlərə, “ölülər” - deməyin.

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ
Bir az qorxu, bir az aclıq, bir az da mal, can və məhsul qıtlığı ilə. ← Əlbəttə, sizi sınayırıq;

وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٥﴾

Səbr edənlərə isə müjdə ver!

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٥٦﴾

“Biz Allaha aidik və biz Ona qayıdacağıq!” ← O kəslər ki, özlərinə bir müsibət üz verdiyi zaman deyirlər:

أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ
Və onlar əsl doğru yolda olanlardır! ← Onların üzərində Rəbbindən bağışlanmaq və rəhmət var.

وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ

فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ
Kim evə (Kəbəyə) həccə gedər və ya ümrəyə gedərsə, ← Həqiqətən, Səfa və Mərvə Allahın nişanələrindəndir.

فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا
وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا

Kim də könüllü olaraq yaxşı bir iş görərsə, ← onları təvaf etməkdə ona heç bir günah yoxdur.

فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٥٨﴾

şübhəsiz ki, Allah şükrün əvəzini verəndir, (hər şeyi) biləndir.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَى
مَنْ بَعْدَ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ
...onu Kitabda insanlara bəyan etdiyimizdən sonra; ← O kimsələr ki, nazil etdiyimiz açıq dəlilləri və doğru yolu gizlədirlər...

أُولَئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ ﴿١٥٩﴾

Lənət edənlər də onlara lənət edirlər. ← Allah onlara lənət edir.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنَّا

Tövbə edib yaxşı işlər görənlər və (haqqı) bəyan edənlər müstəsna.

فَأُولَئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٠﴾

Axi Mən tövbələri qəbul edənim, mərhəmətliyəm! ← Onları əfv edərim.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ
أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٦١﴾
Allahın, mələklərin və bütün insanların lənəti onların üzərinə olsun! ← O kəsər ki, kafir oldular və kafir olaraq öldülər;

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ
وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿١٦٢﴾
və onlara möhlət verilməz. ← Onların əzabı əskilməz, ← (Onlar) orada əbədi qalarlar.

وَالْهُكْمُ لِلَّهِ وَاحِدٌ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٣﴾

(O) mərhəmətlidir, rəhmlidir! ← Ondən başqa tanrı yoxdur. ← Sizin tanrınız isə bir tək tanrıdır.

أَنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَإِخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ

gecə və gündüzün bir-birini əvəz etməsində, ← Həqiqətən, göylərin və yerin yaradılmasında,

وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ
وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ

Allahın, səmadan endirdiyi suda; ← insanların mənfəəti üçün dənizlərdə üzən gəmilərdə,

فَاحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ

və hər növdən heyvanları oraya yayar; ← (o su ki,) onunla (Allah), ölümündən sonra yer üzünü dirildər,

وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

göy və yer arasında ram edilmiş buludlarda və küləklərin istiqamətinin dəyişdirilməsində,

لَايَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٦٤﴾

düşünən bir qövmlər üçün dəlillər vardır.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا
يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ

onları, Allahı sevmə kimi sevdələr. ← İnsanlardan elələri var ki, Allahdan qeyrilərini (Allaha) şərik qoşar,

وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ
وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرُونَ الْعَذَابَ أَنَّ

Kaş zalımlar, əzabı görəcəkləri zamanki kimi anlasaydılar ki, ← İman gətirənlərin Allaha sevgisi isə daha qüvvətlidir.

الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا
وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿١٦٥﴾

və Allahın əzabı şiddətlidir. ← bütün qüvvət Allaha məxsusdur,

إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا
وَرَأَوْا الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ ﴿١٦٦﴾

və əzabı görəcəklər. Aralarındakı rabitə də qırılacaqdır. ← O vaxt tabe olunanlar tabe olanlardan uzaqlaşacaq,

وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً
فَنَتَّبَرَأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّأُوا مِنَّا

Onda, bizdən uzaqlaşdıqları kimi onlardan uzaqlaşardıq. ← Tabe olanlar isə deyirlər: “Kaşki təkrar (dünyaya qayıtmaq) əlimizdə olsaydı.

كَذَلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ
وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ ﴿١٦٧﴾

və onlar oddan çıxmazlar. ← Beləcə Allah, əməllərini onlara, üstlərindəki həsrət olaraq göstərər,

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا

Yer üzündəki (qidaların) halal, təmiz olanlarından yeyin, ← Ey insanlar!

وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ
إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٦٨﴾

Həqiqətən, o (Şeytan), sizə açıq-aşkar düşməndir. ← Şeytanın addımlarını izləməyin!

إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ
وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٦٩﴾

və Allaha qarşı bilmədiyiniz şeyləri demənizi (əmr edər). ← O sizə, ancaq pisliliyi və murdar işləri əmr edər,

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا الْفَنَاءَ عَلَيْهِ أَبَاءَنَا

“Xeyr, biz atalarımızı üzərində gördüyümüz ← Onlara: “Allahın göndərdiyinə tabe olun!”- deyildiyi zaman, (yolu) izləyirik!”- deyirlər.

أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٧٠﴾

Bəs əgər ataları bir şey anlamayıb doğru yolda deyildilərsə?

وَمِثْلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمِثْلِ الَّذِي يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَاءً وَنِدَاءً

çığırtı və bağırıdan başqa bir şey eşitməyən bir şeyə qışqıranın halına bənzəyər. ← Kafirlərin halı,

صُمُّ بُكْمٌ عُمَىٰ فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٧١﴾

Buna görə də onlar dərk etməzlər. ← (Onlar) kar, lal (və) kordurlar.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٧٢﴾

Əgər yalnız ona ibadət edirsinizsə, Allaha şükür edin! ← Ey iman gətirənlər! Sizə verdiyimiz ruzilərin təmiz olanlarından yeyin!

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخَنَازِيرِ وَمَا أُهْلَ بِهِ لِغَيْرِ اللَّهِ

ölmüş heyvanı, qanı, donuz ətini və Allahdan başqasının adı ilə kəsiləni. ← (Allah) sizə qəti haram etmişdir;

فَمَن اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ

ona heç bir günahı yoxdur. ← Lakin kim çarəsiz qalarsa, zorla mənimsəmədən və həddi aşmadan (ondan yesə),

إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٧٣﴾

Şübhəsiz ki, Allah bağışlayandır, mərhəmətlidir!

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَيَشْتَرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا

və onun əvəzində bir az pul alırlar, ← O kimsələr ki, Allahın nazil etdiyi kitabdakı bir şeyi gizlədirlər,

أُولَٰئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

və qiyamət günü Allah onlarla danışmaz, ← onlar, qarınlarına atəşdən başqa bir şey doldurmurlar,

وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٤﴾ وَلَا يُزَكِّيهِمْ

Və onlar üçün şiddətli bir əzab vardır! ← onları təmizə də çıxarmaz.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالََةَ بِالْهُدَىٰ وَالْعَذَابُ بِالْمَغْفِرَةِ

Bağışlanmaq əvəzinə də əzabı (satın alıblar). ← Onlar doğru yol əvəzinə zəlalət yolunu satın almış kimsələrdir.

فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ﴿١٧٥﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ

Bu ona görədir ki, Allah kitabı haqq olaraq göndərmişdir. ← Onlar atəşə qarşı necə də səbrlidirlər!

وَأَنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿١٧٦﴾

əlbəttə, uzaq bir ayrılıq içindədirlər. ← Kitab barəsində müxtəlif fikirdə olan kimsələr isə,

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ

Yaxşı əməl, (ibadət vaxtı) **üzünüzü** günəxana və **günbatana** **tərəf** çevirməyiniz deyildir.

وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ

أَمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّنَ
Allaha, axirət gününə, **mələklərə**, **kitaba** və **peyğəmbərlərə** **inanar**, ← Ancaq yaxşı əməl o kəsin (etdiyidir ki);

وَأَتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ
malını qohum-əqrəbaya, **yetimlərə**, **yoxsullara**, **yolda qalanlara**, **dilənçilərə** və **qulların azad olunmasına**
sevrək sərf edər,

وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ

əhd etdikləri zaman əhdlərinə **sadiq** olarlar, ← **namazı** **qılar**, **zəkəti** **verər**,

وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ

أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا **وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ** ﴿١٧٧﴾
Doğru olanlar onlardır. Onlar əsl **müttəqilərdir**! ← **darlıqda**, **çətinlikdə** və **məşəqqət vaxtı** **səbr** edirlər.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ
Öldürülənlər **barəsində** **qisas** almaq **sizə fərz** qılındı; ← **Ey iman gətirənlər**!

الْحُرِّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأُنثَىٰ بِالْأُنثَىٰ

Azad şəxsi **azad şəxsin**, **qulu** **qulun**, **qadını** **qadının** **əvəzində**.

فَمَنْ عَفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَاتَّبَاعْ بِالْمَعْرُوفِ

وَأَدَّاءَ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ
və **ona gözəlliklə** (qanbahası) **verməlidir**. ← **Kim** (öldürülənin) **qardaşı** (varisi) **tərəfindən** **hər hansı şəkildə**

bağışlanarsa **adətə görə rəftar** etməlidir,

ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ

فَمَنْ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَلِكَ **فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ** ﴿١٧٨﴾
onun üçün şiddətli bir əzab vardır! ← **Bundan sonra kim həddi aşarsa**, ← **Bu**, **Rəbbinizdən** **bir yüngüllük** və **mərhəmətdir**.

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَوةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ

لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧٩﴾
Ola bilsin ki, siz (pis əməllərdən) **çəkinəsiniz**. ← **Ey ağıl sahibləri**! **Qisasda** **sizin üçün həyat** vardır.

كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِنْ تَرَكَ خَيْرًا

Sizdən birinizə ölüm gəldiyi zaman **bir xeyir** (mal) **qoyub gedəcəksə, sizə fərzdir ki**;

الْوَصِيَّةَ لِلْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ

حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿١٨٠﴾
Müttəqilərə **bir haqq** olaraq! ← **Validəynlərə** və **yaxın qohumlara** **adətə uyğunşəkildə** **vəsiyyət** edəsiniz;

فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ

فَإِنَّمَا أَثْمُهُ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ
onun günahı yalnız onu dəyişdirənin üzərinədir. ← **Kim onu** (vəsiyyəti) **əşitdikdən sonra dəyişdirsə**,

إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٨١﴾

Şübhəsiz ki, Allah (hər şeyi) **əşidəndir, biləndir**.

فَمَنْ خَافَ مِنْ مُوصٍ جَنَفًا أَوْ أَثِمًا فَاصْلَحَ بَيْنَهُمْ
onların (varislərin) arasını düzəltə, ← Kim vəsiyyəti edəninin səhv etməsindən və ya günaha girməsindən qorxub,

فَلَا أَثِمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٨٢﴾
Şübhəsiz ki, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← ona heç bir günah yoxdur.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ
sizdən əvvəlkilərə fərz qılındığı kimi. ← Ey iman gətirənlər! Oruc tutmaq sizə fərz qılındı;

لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾

(Oruc tutmaq) sayı müəyyən olan günlərdədir. ← Bəlkə, siz çəkinəsiniz!

فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ
(tutmadığı oruc) sayısınca başqa günlərdə (tutmalıdır). ← Sizdən kim xəstə və ya səfərdə olarsa,

وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ
(Oruc tutmağa) təqəti olmayanlar isə bir yoxsulu doyuracaq qədər fidyə verməlidirlər.

فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٤﴾
Əgər bilsəniz oruc tutmaq sizin üçün nə qədər xeyirlidir! ← Kim xeyir iş görməkdə könüllü olarsa, bu onun üçün daha xeyirlidir.

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ
Ramazan, o aydır ki, Qur'an onda nazil edilmişdir;
هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ
İnsanlara doğru yol göstərən, doğru yolun və (haqqı batıldən) ayırmanın açıq dəlilləri olaraq!

فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ
Sizdən kim aya (ramazan ayına) şahid olarsa, onu (o ayda) oruc tutsun.

وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ
Kim xəstə və ya səfərdə olarsa (tutmadığı günlərin) sayısınca başqa günlərdə (tutsun).

يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ
(orucun) sayısını tamamlayasınız, ← Allah sizin üçün ağırlıq istəməz, sizin üçün yüngüllük istər ki,

وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَيْكُم وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾
və ola bilsin ki, siz şükür edəsiniz. ← və sizi düz yola yönəltməsinə görə Allahı uca tutasınız,

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ
Mənə dua etdiyi vaxt, dua edənin duasını qəbul edərdəm. ← Qullarını Məni səndən soruşarlarsa, Mən yaxınam.

فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي
Ola bilsin ki, onlar doğru yola yetişsinsinlər. ← Elə isə, Mənim çağırışımı qəbul etsinlər və Mənə iman gətirsinlər.

أَحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلَى نِسَائِكُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ

Onlar sizin libasınız, siz də onların libasısınız. ← Oruc gecəsi qadınlarınıza yaxınlaşmaq sizə halal edildi.

عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ

Beləcə, tövbələrinizi qəbul edərək sizi bağışladı. ← Allah bildi ki, siz özünüzdə pislik edirdiniz.

فَالَّذِينَ بَاشِرُوهُنَّ

وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ

və Allahın sizin üçün yazdığını istəyin. ← İndi onlara yaxınlaşın,

وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ

Və sübh vaxtı, ağ sap qara sapdan fərqləncəyə qədər yeyin, için!

ثُمَّ أَتَمُّوا الصِّيَامَ إِلَى الْبَلِّ وَلَا تَبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ

Məscidlərdə ibadətə olduğunuz vaxt onlarla yaxınlıq etməyin. ← Sonra gecəyə qədər orucunuzu tamamlayın.

تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرُبُوهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٨٧﴾

Allah insanlara ayələrini belə açıqlayır ki, bəlkə çəkinsinlər! ← O, Allahın hüdudlarıdır. Onlara yaxınlaşmayın!

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْلُوا بِهَآ إِلَى الْحُكَامِ

Onu (malınızı) hakimlərə (rüşvət kimi) də verməyin ki, ← Aranızda mallarınızı haqsızlıqla yeməyin.

لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٨﴾

xalqın malından bir qismini bilə-bilə günah yolu ilə yeyəsiniz.

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهْلِ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ

De ki: “Onlar insanlar və həcc üçün vaxt ölçüləridir.” ← Yeni doğan aylar (hılal) barəsində səndən soruşarlar.

وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَى

Ancaq yaxşı əməl (sahibi), (pis işdən) çəkinən kimsədir. ← Yaxşı əməl, evlərinizə arxasından girməyiniz deyildir.

وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٨٩﴾

və Allahdan qorxun ki, bəlkə siz nicat tapasınız! ← Evlərə qapılarından daxil olun,

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿١٩٠﴾

Əlbəttə Allah həddi aşanları sevməz! ← Sizinlə vuruşanlarla siz də Allah yolunda vuruşun və həddi aşmayın.

وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِنْ حَيْثُ أَخْرَجَكُم

Sizi çıxartdıqları yerdən siz də onları çıxardın. ← Onları harada görəsəniz öldürün.

وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تُقَاتِلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يُقَاتِلَكُم فِيهِ

Onlar sizinlə Məscidülhəram yanında vuruşmayınca, onlarla orada vuruşmayın! ← Fitnə qətlədən daha şiddətlidir.

فَإِنْ قَاتَلَكُم فَاقْتُلُوهُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿١٩١﴾

Kafirlərin cəzası belədir! ← Əgər sizinlə vuruşsalar, siz də onları öldürün.

فَإِنْ أَنْتَهُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩٢﴾

şübhəsiz, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Əgər (vuruşmağa) son qoysalar,

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ

Fitnə aradan qalxana qədər və din Allahə məxsus olana qədər onlarla vuruşun.

فَإِنْ أَنْتَهُوا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٩٣﴾

artıq zülm edənlərdən başqasına düşmənçilik edilməz. ← Əgər onlar (bۇ cür hərəkətlərə) son qoyarlarsa,

الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَاتُ قِصَاصٌ

Və hörmətlər qarşılıqlıdır. ← Haram ay haram ay müqabilindədir.

فَمَنْ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَى عَلَيْكُمْ

onda, sizə hücum etdiyi ölçüdə ona hücum edin. ← Kim sizə hücum edərsə,

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩٤﴾ وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ

(Malınızı) da Allah yolunda xərcləyin. ← Allahdan qorxun və bilin ki, Allah müttəqilərlə birlikdədir.

وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٩٥﴾

və yaxşılıq edin! Həqiqətən Allah yaxşılıq edənləri sevər. ← Və öz əllərinizlə (özünüzü) təhlükəyə atmayın,

وَاتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُخْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ

Əgər sizə mane olsalar, asan başa gələn bir qurbanlıq (göndərin). ← Allah üçün hacc və ümrəni tamamlayın.

وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ

Sizdən kim xəstə olar yaxud başında bir narahatçılığı olsa, ← Qurbanlıq öz yerinə çatıncaya qədər başlarınızı qırxdırmayın.

فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ فَإِذَا أَمْتُمْ

Əmin olduğunuz zaman isə, ← fidyə olaraq oruc tutmalı və ya sədəqə verməli, yaxud da bir qurban kəsməlidir.

فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ

Kim (qurbanlıq) tapmazsa, ← kim, haccə qədər ümrədən istifadə edəcəksə, asan başa gələn bir qurban (kəssin).

فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ

(əvəzində) haccdə üç gün və qayıtdığınız zaman yeddi (gün) oruc tutmalıdırlar.

تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

Bu, ailəsi Məscidülhəram (ətrafında) sakın olmayan şəxslərə aiddir. ← Bu, təm on gündür.

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٩٦﴾

Allahdan qorxun və bilin ki, Allahın əzabı şiddətlidir.

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ

Kim onlarda (o aylarda) həccə özünə vacib edərsə, ← Həcc məlum olan aylardır.

فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمْهُ اللَّهُ

Hansı yaxşı işi görərsəniz, Allah onu bilir. ← həccdə qadınla yaxınlıq, pis iş görmək, dava etmək olmaz.

وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَىٰ وَاتَّقُونِ يَا أُولِيَ الْأَلْبَابِ ﴿١٩٧﴾

Ey ağıl sahibləri, Məndən qorxun! ← Tədarük görün. Əlbəttə, ən yaxşı tədarük təqvalı olmaqdır.

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ

Rəbbinizdən ruzi diləməyiniz sizə günah deyildir.

فَإِذَا أَفَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ فَاذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدَيْكُمْ

Sizə göstərdiyi şəkildə Onu yada salın. ← Ərəfatdan qayıdarkən Məşərülhəramda Allahı xatırlayın.

وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمَنِ الضَّالِّينَ ﴿١٩٨﴾

Həqiqətən, siz bundan əvvəl zəlalətə düşənlərdən idiniz!

ثُمَّ أَفِضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩٩﴾

Şübhəsiz, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Sonra insanların döndüyü yerdən dönün və Allahdan bağışlanmanızı diləyin,

فَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ

(keçmişdə) atalarınızı yada saldığınız kimi Allahı yada salın! ← Həcc ibadətlərinizi qurtardığınız zaman,

أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا

“Ey Rəbbimiz, bizə dünyada ver!” ← İnsanlardan kimisi deyər: ← Yaxud daha güclü yad edin!

وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَقٍ ﴿٢٠٠﴾ وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ

Onlardan kimisi də deyər: ← Axirətdə isə onun heç bir payı yoxdur!

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٢٠١﴾

və bizi cəhənnəm əzabından qoru!” ← bizə dünyada da gözəllik, axirətdə də gözəllik ver, ← “Ey Rəbbimiz,

أُولَٰئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٢٠٢﴾

Və Allah çox sürətli haqq-hesaba çəkəndir! ← Onlar üçün, qazandıqlarından (axirətdə) bir pay (mükafat) var.

وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ

Kim iki gün **ərzində** (Minadan qayıtmağa) tələssə, ← Sayı bəlli olan **günlərdə** (Minada) Allahı yada salın.

فَلَا اِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَاَخَّرَ فَلَا اِثْمَ عَلَيْهِ لِمَنِ اتَّقَى

(Bu, Allahdan) **qorxan** kimsələrə aiddir. ← Kim yubansa **ona** da heç bir günah yoxdur. ← **ona** bir günah yoxdur.

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٠٣﴾

və **bilin ki**, siz **Onun** hüzurunda toplanacaqsınız! ← Allahdan da qorxun,

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُعْجِبُ قَوْلُهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

onun dünya həyatı **haqqındakı** sözləri **sənin** xoşuna gələr. ← İnsanlardan **eləsi** də var ki,

وَيُشْهَدُ اللَّهُ عَلَى مَا فِي قَلْبِهِ وَهُوَ اللَّهُ الْخَصَامُ ﴿٢٠٤﴾

Halbuki, o, **düşmənlərin ən qəddar**ıdır. ← O, **qəlbində** olana da Allahı şahid göstərər.

وَإِذَا تَوَلَّى سَعَى فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ

yer üzündə **fitnə-fəsad** törətsin, **əkini və nəsl**i məhv etsin. ← (O səndən) ayrılan **kimi** çalışır ki,

وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ ﴿٢٠٥﴾

Allah **isə** **fitnə-fəsad**ı sevməz!

وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ وَلَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿٢٠٦﴾

Ona cəhənnəm kifayətdir. O nə pis məskəndir! ← **qüruru onu günah**a vadar edər. ← **Ona**: “Allahdan qorx!”- deyildiyi zaman,

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَؤُفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠٧﴾

Allah, bəndələrə **qarşı şəfqət**lidir! ← İnsanlardan **eləsi** də var ki, Allahın rızasını istəyərək öz canını verər.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطَوَاتِ الشَّيْطَانِ

Şeytanın addımlarını izləməyin, ← Ey iman gətirənlər! Bütövlüklə **sülhə** girin!

إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٢٠٨﴾

Şübhəsiz ki, o sizin **açıq düşməniniz**dir!

فَإِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمْ الْبَيِّنَاتُ فَاذْكُرُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٠٩﴾

bilin ki, Allah **qüdrət**lidir, hikmət sahibidir! ← Əgər sizə, **aşkar dəlillər** gələndən **sonra** haq yoldan azarsınızsa,

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلَلٍ مِنَ الْغَمَامِ وَالْمَلَائِكَةُ وَقُضِيَ الْأَمْرُ

Allah **bulud kölgələri** içində **mələklərlə** gəlsin və iş bitmiş olsun? ← Onlar **ancaq** gözləyirlərmə ki,

وَالِإِلَهِ اللَّهُ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٢١٠﴾

Və (bütün) işlər **Allaha** qaytarılacaqdır.

سَلِّ بْنِ إِسْرَءِيلَ كَمْ أَتَيْنَاهُمْ مِنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ

Biz onlara nə qədər açıq dəlillər göndərdik! ← İsrail oğullarından soruş ki,

وَمَنْ يُبَدِّلِ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ ﴿٢١١﴾ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

Şübhəsiz, Allahın əzabı şiddətlidir! ← Kim Allahın nemətini, özünə gəldikdən sonra dəyişdirsə,

زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا

Onlar isə iman gətirənlərə istehza edirlər. ← Dünya həyatı kafirlər üçün bəzədilmişdir.

وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢١٢﴾

Allah, istədiyi kəsə hesabsız ruzi verir. ← Ancaq müttəqilər qiyamət günündə onlardan üstündürlər.

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّنَ مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ

Və Allah, müjdə verən və xəbərdarlıq edən peyğəmbərlər göndərdi. ← İnsanlar tək bir ümmət idi.

وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِي مَا اخْتَلَفُوا فِيهِ

ixtilafa düşdükləri şeylərdə insanlar arasında hökm versin. ← Və onlarla haqq olaraq kitabı nazil etdi ki,

وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ

Özlərinə aşkar dəlillər gəldikdən sonra aralarındakı kin üzündən ixtilafa düşənlər, (kitab) verilənlərdən başqası deyildi.

فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ

Allah iman gətirənləri, onların ixtilafda olduqları həqiqətə öz izni ilə yönəltdi.

وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢١٣﴾ أَمْ حَسِبْتُمْ

Yoxsa, güman edirsiniz ki, ← Allah kimi istəyə düz yola yönəldər.

أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ

sizdən əvvəl gəlib keçənlərin (başına gələnlərin) bənzəri sizin başınıza gəlməmiş cənnətə daxil olacaqsınız?

مَسَّتْهُمْ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَاءُ وَزُلْزَلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ

hətta Peyğəmbər və onunla birlikdə iman gətirənlər demişdilər: ← Onlara elə fəlakət və sıxıntı dəymişdi və elə sarsılmışdılar ki,

مَتَى نَصْرُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ ﴿٢١٤﴾

Bilin ki, şübhəsiz Allahın köməyi yaxındır! ← “Allahın köməyi nə vaxtdır?”

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلْ مَا أَنْفَقْتُ مِنْ خَيْرٍ

De ki: “Malınızdan verəcəyiniz şey; ← Səndən soruşurlar ki, (Allah yolunda) nə sərf etsinlər.

فَلِللَّوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ

ata-anaya, qohumlara, yetimlərə, miskinlərə və yolda qalanlara məxsusdur”.

وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٢١٥﴾

şübhəsiz, Allah onu bilir. ← Hansı xeyirli işi etsəniz,

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ وَعَسَىٰ أَن تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ

Bir şey sizin üçün xeyirli olduğu halda bəlkə, sevməzsiniz. ← Sevmədiyiniz halda döyüş sizə fərz qılındı.

وَعَسَىٰ أَن تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢١٦﴾

Allah bilir, siz isə bilmirsiniz. ← Bir şey də sizin üçün zərərli olduğu halda olablər ki, sevarsınız.

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ

De ki: “Onda (o ayda) döyüşmək böyük günahdır. ← Haram ayda döyüş haqqında səndən soruşurlar.

وَصَدُّ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَكُفْرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ

Allah qatında daha böyükdür. ← Allah yolunu bağlamaq, onu inkar etmək, Məscidülhərama (girməyə) mane olmaq və əhalisini ordan çıxarmaq isə,

وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا يَزَالُونَ يَقَاتِلُونَكُمْ

Onlar sizinlə vuruşmağa davam edəcəklər, ← Fitnə salmaq isə öldürməkdən daha böyükdür!

حَتَّىٰ يَرُدُّوكُم عَن دِينِكُمْ إِنِ اسْتَطَاعُوا وَمَن يَرْتَدِدْ مِنْكُم عَن دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ

və kafir olaraq ölərsə, ← Sizdən kim öz dinindən dönersə, ← taki, əgər bacarsalar, sizi dininizdən döndərsinlər.

فَأُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

onların əməlləri dünya və axirətdə puça çıxar.

وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢١٧﴾

Onlar orada əbədi qalacaqlar! ← Və onlar cəhənnəm əhlidir.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ

və hicrət edib Allah yolunda cihad edənlər; ← Həqiqətən, (Allaha) iman gətirənlər,

أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَةَ اللَّهِ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢١٨﴾

Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Onlar, Allahın mərhəmətini ümid edirlər.

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ

De: “Onlarda böyük günah da var, insanlar üçün mənfəət də var. ← Səndən içki və qumar haqqında soruşurlar.

وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ

(Allah yolunda) nəyi xərcləyəcəklərini də səndən soruşurlar. ← Günahları isə mənfəətlərindən daha böyükdür.”

قُلِ الْعَفْوَ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١٩﴾

bəlkə siz fikirləşəsiniz. ← De ki: “Ehtiyacınızdan artıq qalanını!” Allah sizə, ayələri belə açıqlayır ki,

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَى

Səndən yetimlər haqqında da soruşurlar. ← Dünya və axirət barəsində.

قُلْ أَصْلَاحٌ لَهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تُخَالِطُوهُمْ فَآخِوَانُكُمْ

Əgər onlarla yaşayırsınızsa, sizin qardaşlarınızdır". ← De: "Onlar üçün (yaşayışlarını) yaxşılaşdırmaq xeyirlidir.

وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَغْتَبْتُمْ

Əgər Allah istəsəydi, əlbəttə, sizi əziyyətə salardı. ← Allah, fəsad salanı yaxşılıq edəndən ayırd edir.

إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٠﴾

Həqiqətən, Allah yenilməz qüvvət sahibidir, hikmət sahibidir!

وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّى يُؤْمَنَّ وَلَآئِمَةٌ مُؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ

Əlbəttə, mömin bir kənis, müşrik bir qadındən daha xeyirlidir; ← İman gətirənə qədər müşrik qadınlarla evlənməyin!

وَلَوْ أَعَجَبْتُكُمْ وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّى يُؤْمِنُوا

Müşrik kişilərə də, iman gətirənə qədər (mömin qadınları) arvadlığa verməyin! ← sizin xoşunuza gəlsələr belə.

وَلَعَبْدٌ مُؤْمِنٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ وَلَوْ أَعَجَبَكُمْ

(O müşrik kişi) sizin xoşunuza gəlsə belə. ← Əlbəttə, mömin bir kölə, müşrik bir kişidən daha xeyirlidir.

أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِآذَنِهِ

Allah isə Öz izni ilə Cənnətə, məğfirətə çağırır. ← Onlar (müşrik qadın və kişilər) Cəhənnəmə çağırırlar.

وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٢١﴾

bəlkə onlar düşünüb ibrət alarlar. ← Və (Allah), insanlar üçün ayələrini açıqlayır ki,

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذَى فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ

Aybaşı vaxtı qadınlardan kənar olun. ← De ki: "O əziyyətli bir haldır, ← Səndən aybaşı barəsində soruşurlar.

وَلَا تَقْرُبُوهُمْ حَتَّى يَطْهَرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ

Təmizləndiklərində isə, Allahın sizə əmr etdiyi yerdən onlara yaxınlaşın! ← Onlar təmizləndənə qədər onlara yaxınlaşmayın.

وَاللَّهُ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ﴿٢٢٢﴾

və təmizlənənləri sevər! ← Şübhəsiz ki, Allah, çox tövbə edənləri sevər,

نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنْتُمْ شَتْمٌ

İstədiyiniz vaxtda öz tarlanıza gəlin! ← Qadınlarınız sizin tarlanızdır.

وَقَدِّمُوا لَأَنْفُسِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَعَلِمُوا أَنَّكُمْ مُلَاقُوهُ

Allahdan qorxun və bilin ki, siz Onunla qarşılaşacaqsınız! ← Özünü üçün əvvəldən (yaxşı əməllər) hazırlayın!

وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢٣﴾ وَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ عُرْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ

Andlarınıza da Allahı hədəf etməyin; ← İman gətirənlərə də müjdə ver!

أَنْ تَبْرُوا وَتَتَّقُوا وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٤﴾

Allah eşidəndir, biləndir! ← Yaxşılıq etmək, (pislikdən) çəkinmək və insanların arasını düzəltmək üçün!

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ
lakin qəlblərinizin qazandığına görə sizi cəzalandırar. ← Allah, bilmədən içdiyiniz andlara görə sizi cəzalandırmaz,

وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٢٥﴾
Xanımlarına yaxınlaşmağa and içən kimsələr üçün, ← Allah bağışlayandır, həlildir!

فَإِنْ فَاؤٌ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٢٦﴾
Əgər dönsələr, şübhəsiz, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir. ← dörd ay gözləmə müddəti vardır.

وَأَنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٧﴾
şübhəsiz ki, Allah (hər şeyi) eşidəndir, biləndir. ← Əgər boşamağa qəti qərar versələr,

وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ
Boşanan qadınlar öz-özlərinə üç aybaşı halı gözləməlidirlər.

وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ
Əgər Allaha və qiyamət gününə inanıblarsa, ← Allahın onların bətnlərində yaratdığını gizlətmək onlara halal
olmaz.

وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا
əgər bərişmaq istəsələr. ← o (müddət) ərzində onları geri almağa, ərləri (hər kəsdən) daha çox haqlıdılar;

وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ
Adətə görə (kişilərin) onlar üzərində (hüquqları olduğu kimi), onlar (qadınlar) üçün də eyni (hüquqlar) vardır.

وَاللَّرِّجَالُ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٨﴾
Allah yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir. ← Kişilərin isə onların üstündə bir dərəcələri vardır.

الطَّلَاقُ مَرَّتَانٍ فَاَمْسَاكَ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيْعٌ بِإِحْسَانٍ
ya da xoşluqla ayrılmaq (gərəkdir). ← Ondañ sonra (qadını) yaxşı saxlamaq, ← Boşama iki dəfədir.

وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلَّا أَنْ يَخَافَا أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ
Allahın hüduqlarında qala bilməməkdən qorxmaları xaric! ← Onlara verdiyinizdən bir şey almağınız sizə halal
olmaz;

فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ
(mehrdən) ona (ərinə) bir şey verməşində heç biri üçün günah yoxdur. ← Əgər Allahın hüduqlarında qala
bilməyəcəklərindən qorxsanız,

تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٢٩﴾
Kim Allahın hüduqlarını aşarsa, onlar əsl zalımlardır. ← Bunlar Allahın hüduqlarıdır. Onları aşmayın.

فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدِ حَتَّى تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ
...başqa bir ərə gedənə qədər. ← Əgər onu (üçüncü dəfə) boşasa, daha sonra ona (o qadın) halal olmaz...

فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا
əgər Allahın hüduqlarında qala biləcəklərinə inansalar. ← Onu boşasa, (ilk ərə ilə) evlənməsində günah yoxdur;

وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٢٣٠﴾

Bunlar Allahın, anlayan bir qəvm üçün açıqladığı hüduqlarıdır.

وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ
onları ya xoşluqla saxlayın, ya da xoşluqla buraxın. ← Qadınlarınızı (rici talaqla) boşadığınız və onların
gözləmə müddəti başa çatdığı zaman,

وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضَرَارًا لِتَعْتَدُوا وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ
Kim bunu etsə, şübhəsiz, özünə zülm etmiş olar. ← Zərər verərək təcavüz etmək üçün onları saxlamayın!

وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوعًا وَادْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
Allahın, sizin üzərindəki nemətini xatırlayın! ← Allahın ayələrinə istehza etməyin.

وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُمْ بِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ
Allahdan qorxun! ← Və öyüd-nəsihət üçün sizə göndərdiyi Kitabı (Qurani) və hikməti (xatırlayın!)

وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٣١﴾
Və bilin ki, Allah hər şeyi biləndir.

وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ أَنْ يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ
onların, öz ərlərilə evlənməsinə mane olmayın; ← Qadınları boşadığınız və gözləmə müddətləri bitdiyi zaman,
إِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُم بِالْمَعْرُوفِ ذَلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
Bu, sizdən, Allaha və axirət gününə inanmış olan kimsələrə bir nəsihətdir. ← əgər aralarında müvafiq şəkildə
razılığa gəliblərsə!

ذُكُّمُ أَزْوَاجِكُمْ وَأَطْهَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٣٢﴾
Axı Allah bilir, siz isə bilmirsiniz! ← Bu sizin üçün daha xeyirli və daha pakdır.

وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ
Əmizdirməni tamamlatmaq istəyən (atalar) üçün; ← Analar uşaqlarını tam iki il əmizdirsinlər.
وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا
Hər kəs gücü çatdığından artıq yüklənməz. ← Onların (anaların) yeməyi və geyimi müvafiq şəkildə (uşağın)
atasının üzərinə düşür.

لَا تُضَارُّ وَالِدَةُ بَوْلِهَا وَلَا مَوْلُودٌ لَهُ بِوَلَدِهِ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ
Onun bənzeri varisin üzərinə də düşür. ← Nə bir ana uşağına görə, nə də bir ata uşağına görə zərər çəkməsin!

فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا
ikisinə də heç bir günah olmaz. ← Əgər öz aralarında razılışıb məsləhətləşərək, uşağı süddən kəsmək istəsələr,
وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تَسْتَرْضِعُوا أَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
sizə günah yoxdur; ← Əgər uşaqlarınızı başqasına əmizdirmək istəyirsinizsə,

إِذَا سَلَّمْتُمْ مَا آتَيْتُم بِالْمَعْرُوفِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٣﴾
Və bilin ki, Allah, nə etdiklərinizi görəndir! ← Allahdan qorxun! ← əgər verəcəyinizi adət üzrə ödəsəniz.

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا
 dörd ay on (gün) özlərini gözləməlidirlər. ← Sizdən, ölən kimsələrin qoyub getdiyi qadınlar,

فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ
 öz bərarələrində müvafiq şəkildə etdiklərindən sizə günah yoxdur. ← Gözləmə müddətləri tamam olduğu zaman,

وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٣٤﴾

Axi Allah nə etdiyinizdən xəbərdardır!

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خُطْبَةِ النِّسَاءِ
 (Bu müddəti gözləyən) qadınlara elçi göndərmək istədiyinizi işarə ilə bildirməyiniz, ← Sizə günah deyil;

أَوْ أَكَنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ
 Allah bilir ki, siz onları xatırlayacaqsınız. ← və ya (bələ bir istəyi) ürəyinizdə gizlətməyiniz.

وَلَكِنْ لَا تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا
 (Onlara) ancaq müvafiq şəkildə bir söz deyiniz! ← Lakin onlarla gizlədə vədələşməyiniz.

وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّى يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ

Fərz olan gözləmə vaxtları bitənə qədər (onlarla) nikah etmək fikrində olmayınız!

وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ
 Və bilin ki, Allah bağışlayandır, həlimdir! ← Elə isə, ondan qorxun. ← Bilin ki, Allah sizin içinizdə olanı bilir.

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً
 ...əgər özlərinə toxunmadan və ya onların mehrini təyin etmədən qadınları boşasınız. ← Sizə günah olmaz...

وَمَتَّعُوهُنَّ عَلَى الْمَوْسِعِ قَدَرُهُ وَعَلَى الْمُقْتَرِ قَدَرُهُ
 Varlı gücü çatdığı qədər, kasıb da gücü çatdığı qədər (versin); ← Onları faydalandırınız!

مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٣٦﴾

(Bu), yaxşılıq edənlərin üzərinə bir bəddur. ← Adət üzrə faydalandırmaq!

وَإِنْ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ
 onlar üçün mehrlərini təyin etdiyiniz təqdirdə, ← Əgər onları, yaxınlıq etmədən əvvəl boşayarsınızsa,

فَنُصْفُ مَا فَرَضْتُمْ

təyin etdiyiniz mehrin yarısı (onlarındır).

إِلَّا أَنْ يَعْفُوا أَوْ يَعْفُوا الَّذِي بَيْنَهُمَا عُقْدَةُ النِّكَاحِ

Ancaq onların (qadınların) bağışlaması, yaxud nikah müqaviləsi əlində olan şəxslərin bağışlaması müstəsnaadır.

وَأَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى وَلَا تَنْسُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ

Bir-birinizə yaxşılıq etməyi də unutmayın! ← Bağışlamağınız isə təqvatə daha yaxındır.

إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٧﴾

Şübhəsiz, Allah nə etdiyinizi görəndir.

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ ﴿٢٣٨﴾

Allaha itaət üçün (namaza) durun. ← Namazlara və orta namaza davam edin.

فَإِنْ خِفْتُمْ فَرَجَلَا أَوْ رُكْبَانًا

Əgər (hər hansı bir şeydən) qorxsanız, (namazınızı) piyada gedə-gedə və ya minik üstündə (qılın).

فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ كَمَا عَلَّمَكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿٢٣٩﴾

Bilmədiyiniz şeyləri sizə öyrətdiyi şəkildə! ← Əminliyə çıxdığınızda isə Allahı zikr edin;

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا وَصِيَّةً لِأَزْوَاجِهِمْ

öz qadınları üçün vəsiyyət etməlidirlər ki, ← Sizlərdən vəfat edib arvadlarını qoyub gedən şəxslər,

مَتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرِ إِخْرَاجٍ فَإِنْ خَرَجْنَ

Əgər (öz arzuları ilə) çıxıb gedərlərsə, ← (evlərindən) çıxarılmamaq şərtlə, bir il müddətində baxılsınlar.

فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْتُمْ فِي أَنْفُسِهِنَّ مِنْ مَعْرُوفٍ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٤٠﴾

Allah qüdrətlidir, hikmət sahibidir! ← adətə uyğun şəkildə öz bənzərlərində etdikləri işlər üçün sizə günah olmaz.

وَالْمُطَلَّقَاتِ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿٢٤١﴾

Boşanan qadınları adətə uyğun şəkildə faydalandırmaq isə müttəqilərin üzərinə bir bəzədir.

كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٤٢﴾

bəlkə siz düşünüb anlayarsınız. ← Allah sizə, Öz ayələrini bu qaydada aydınlaşdırır ki,

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَهُمْ أُلُوفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ

Minlərlə olduqları halda ölüm qorxusu ilə öz yurdlarından çıxıb getdilər? ← Görmədinmi o kimsələri;

فَقَالَ لَهُمْ اللَّهُ مُوتُوا ثُمَّ أَحْيَاهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ

Həqiqətən, Allah insanlara qarşı lütüfkardır. ← Sonra onları dirilti. ← Allah onlara: "Ölün!" - dedi.

وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٢٤٣﴾

Lakin insanların çoxu şükür etməz!

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٤﴾

və bilin ki, Allah eşidəndir, biləndir! ← Allah yolunda vuruşun,

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً

(Allah) onun əvəzini (mükafatını) qat-qat artırır! ← Allahə yaxşı borc verən kimdirsə,

وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْصِطُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٤٥﴾

Və Ona qaytarılacaqsınız. ← Allah (kimisini) sıxıntıya salar, (kimisinə də) bolluq verər.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلَا مِنْ بَنِي إِسْرَآءِيلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى إِذْ قَالُوا لِنَبِيِّ لِهْمُ

Bir zaman öz peyğəmbərlərinə demişdilər: ← Musadan sonrakı İsrail oğullarından bir dəstəni görmədinmi?

أَبْعَثْ لَنَا مَلِكًا نُقَاتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

(onun rəhbərliyində) Allah yolunda vuruşaq. ← “Bizə bir hökmdar göndər ki,

قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ أَلَّا تُقَاتِلُوا قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

Dedilər: “Bizə nə olub ki, Allah yolunda vuruşmayaq. ← O demişdi: “Sizə, vuruşmaq əmr olunduqda, bəlkə vuruşmadınız?”

وَقَدْ أَخْرَجْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَأَبْنَائِنَا فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ

Vuruşmaq onlara vacib olduğu vaxt isə, ← Yurdumuzdan çıxarıldıq, övladlarımızdan (ayrıldıq)”.

تَوَلَّوْا إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٢٤٦﴾

Axı Allah zülm edənləri bilir! ← onlardan az bir qismi müstəsna olmaqla, (döyüşdən) üz çevirdilər.

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا قَالُوا

Onlar dedilər: ← “Allah Talutu sizə hökmdar göndərdi”. ← Onların peyğəmbəri özlərinə dedi:

أَنِّي يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِنَ الْمَالِ

Ona geniş mülk də verilməyib.” ← Axı biz hökmdarlığa ondan daha çox layıqıq. ← “O necə bizə hökmdar olar?

قَالَ إِنْ اللَّهُ اصْطَفِيَهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ

ona elm və bədənca (qüvvə) üstünlük verdi. ← (Peyğəmbər) dedi: “Həqiqətən, Allah sizin üçün onu seçdi,

وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٧﴾

Allah genişdir, (hər şeyi) biləndir!” ← Axı Allah hökmanlığını, istədiyi kimsəyə verir.

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ

“Onun hökmdarlıq əlaməti, (Musaya verilən) sandığın sizə gəlməsidir. ← Onların Peyğəmbərləri özlərinə dedi:

فِيهِ سَكِينَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِمَّا تَرَكَ آلُ مُوسَى وَآلُ هَارُونَ

və Musa nəsl və Harun nəslinin arxada qoyduğu qalıntılar vardır. ← Onun içində Rəbbinizdən bir rahatlıq,

تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٤٨﴾

Əgər inanırsınızsa, həqiqətən bunda, sizin üçün bir dəlil vardır.” ← Onu mələklər gətirəcək.

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ

“Şübhəsiz, Allah sizi (axar) bir çayla imtahan edəcək. ← Talut, qoşunu ilə (Qüdsdən) ayrıldığı zaman dedi:

فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي

Kim ondan içməse, o məndəndir. ← Kim ondan içsə, məndən deyildir.

إِلَّا مَنْ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ

Onlardan az bir qismi müstəsna olmaqla, (hamısı) ondan içdilər. ← Əli ilə bir ovuc içən kimsə müstəsna! ”

فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا

O (Talut) və onunla birlikdə olan möminlər onu (çayı) keçincə dedilər:

لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُوا اللَّهِ

Allaha qovuşacaqlarına inanalar dedilər: “Bu gün, Calut və onun qoşununa qarşı bizim gücümüz yoxdur!”

كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٢٤٩﴾

Axı Allah səbr edənlərlə bərabərdir! ” ← “Neçə-neçə az olan dəstə Allahın izni ilə çox olan dəstəyə qalib gəlib!

وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا

“Ey Rəbbimiz, bizim üzərimizə səbr yağdır, ← Calut və əsgərləri ilə qarşılaşdıqları zaman dedilər:

وَتَبَّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٥٠﴾

Kafir qövmə qarşı da bizə yardım et!” ← və ayaqlarımıza qüvvət ver!

فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ

Davud da Calutu öldürdü. ← Beləcə, Allahın izni ilə onları məğlub etdilər.

وَأَتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ

və ona istədiyini öyrətdi. ← Və Allah ona (Davuda) hökmranlıq və hikmət verdi,

وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ

yer üzü fitnə-fəsada uğrayardı. ← Əgər Allah insanların bir qismini, bir qismi ilə dəf etməsəydi,

وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٥١﴾

Lakin Allah aləmlərə qarşı lütfkardır.

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٥٢﴾

Və sən, həqiqətən, göndərilən elçilərdənsən. ← Bunlar Allahın ayələridir ki, onları sənə haqq olaraq oxuyuruq.

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ مِّنْهُمْ مَّنْ كَلَّمَ اللَّهُ
Allah, onlardan kimisi ilə danışmış, ← O peyğəmbərlərin bəzisini digərindən üstün etdik.

وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ
Məryəm oğlu İsayə da açıq möcüzələr verdik, ← bəzilərinin də dərəcələrini yüksəltmişdir.

وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ
Əgər Allah istəsəydi, ← və onu müqəddəs ruhla (Cəbrailə) qüvvətləndirdik.

مَا أَفْتَلَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ
onlardan sonrakılar, özlərinə dəlillər gəldikdən sonra (bir-birilərlə) vuruşmazdılar.

وَلَكِنْ اخْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ
Onlardan kimisi də kafir oldu. ← Onlardan kimisi (Allaha) iman gətirdi, ← Lakin ixtilafə düşdülər.

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَفْتَلُوا وَلَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿٢٥٣﴾
Lakin Allah istədiyini edər! ← Əgər Allah istəsəydi, vuruşmazdılar.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمْ يَوْمٌ
O gün gəlməmişdən əvvəl sizə verdiyimiz ruzidən (Allah yolunda) sərf edin! ← Ey iman gətirənlər!

لَا يَبِيعُ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَلَا شَفَاعَةٌ وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٥٤﴾
Kafirlər isə əsl zülm edənlərdir! ← (O gün ki), onda alış-veriş, dostluq və şəfaət yoxdur.

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ
O nə mürgüləyər, nə də yuxlayar. ← (O) diridir, qüdrətin qaynağıdır. ← Allah! Ondən başqa tanrı yoxdur.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ
Onun izni olmadan Onun qatında kim şəfaət edə bilər? ← Göylərdə və yerdə nə varsa (hamısı) Onundur.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ
O, onların qabaqlarında nə varsa və arxalarında nə varsa bilir.

وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
Onun kürsüsü göyləri və yeri əhatə etmişdir. ← Onun elmindən, Onun istədiyi xaricində heç nəyi qavramazlar.

وَلَا يَؤُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٥﴾
Ən uca, ən böyük də Odur! ← Onları mühafizə etmək isə Ona çətin deyildir.

لَا أَكْرَاهُ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ
Doğruluq (iman) azğımlıqdan (küfrdən) ayırd edilmişdir. ← Dində məcburiyyət (zorakılıq) yoxdur.

فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ
Artıq kim Tağutu (Şeytanı və ya bütləri) inkar edib Allaha iman gətirsə,

فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٦﴾
Allah isə (hər şeyi) eşidəndir, biləndir! ← O (qulp) əsla qopmaz. ← o, ən möhkəm bir qulpdan yapışmış olar.

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ

Onları (möminləri) zülmətlərdən işığa çıxarar. ← Allah iman gətirənlərin dostudur.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ

Onları (kafirləri) nurdan çıxarıb zülmətlərə salarlar. ← Kafirlərin dostu isə Taquttur.

أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥٧﴾

Onlar orada əbədi qalacaqlar! ← Onlar cəhənnəm əhlidir.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَيْهِ اللَّهُ الْمُلْكَ

Allah, ona hökmranlıq verdiyi üçün İbrahimlə, Rəbbi barəsində mübahisə aparır? ← O şəxsi görmədinmi ki,

إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ

“Mənim tanrım dirildir və öldürür.” ← O zaman İbrahim demişdi:

قَالَ أَنَا أُحْيِي وَأُمِيتُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ

İbrahim (ona) dedi: ← O demişdi: “Mən də dirildirəm və öldürürəm”.

فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ

Sən də onu qərbdən gətir!” ← “Şübhəsiz ki, Allah Günəşi şərqdən gətirir,

فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٢٥٨﴾

Allah isə zalım qövmü düz yola yönəltməz! ← O zaman o kafir donub qalmışdı.

أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّى يُحْيِي هَذِهِ اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا

O demişdi: “Allah buranı ölümündən ← Yaxud uçulmuş bir kəndin yanından keçən kimisini (görmədinmi)? sonra necə dirildir?”

فَأَمَّا تِلْكَ الْأُمَّةُ أَلِفَتْ اللَّهَ مِائَةً عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ

“Nə qədər (yatıb) qaldın?”- dedi. ← sonra onu dirilti. ← Beləcə, Allah onu yüz illiyinə öldürdü,

قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَلْ لَبِثْتُ مِائَةً عَامٍ

(Allah ona) dedi: “Əksinə, yüz il qalmısan. ← O dedi: “Bir gün yaxud bir gündən daha az qaldım”.

فَانْظُرْ إِلَى طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ

Bir də uzunqulağına bax! ← Yeməyinə və suyuна bax, xarab olmayıblar.

وَلِنَجْعَلَكَ آيَةً لِلنَّاسِ وَانْظُرْ إِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ نُنْشِزُهَا

necə onları bir-biri ilə birləşdiririk, ← Sümüklərə bax, ← Səni insanlar üçün ibrət dərsi etmək üçün (belə etdik).

ثُمَّ نَكْسُوْهَا لَحْمًا فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٥٩﴾

“Bilirəm ki, Allah hər şeyə qadirdir!” ← Ona aydın olduğu zaman dedi: ← sonra onları ətə örtürük.”

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ ارْنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَىٰ رَبَّ ارْنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَىٰ قَالَ أَوَلَمْ تُؤْمِنْ (Allah): “İnanmırsanmı?” - demişdi. ← “Ey Rəbbim, ölüləri necə diriltiyini mənə göstər!” ← Vaxtikən İbrahim demişdi:

قَالَ بَلَىٰ وَلَٰكِنْ لِّيَطْمَئِنَّ قَلْبِي (İbrahim:) “Bəli, (inanıram), lakin ürəyimnin sakit olması üçün (soruşdum),” - dedi.

قَالَ فَخُذْ أَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ وَ onları özünə tərəf çək, ← (Allah) dedi: “Dörd cür quş götür, ثُمَّ اجْعَلْ عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ مِنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَأْتِينَكَ سَعْيًا sonra onları çağır. Təz yanına gələcəklər. ← sonra hər dağın üzərinə onlardan bir parça at,

وَاعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦٠﴾ Və bil ki, Allah yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir!”

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ يَدَّى سُنْبُلٍ VERƏN bir toxumun həlınə bənzər; ← Mallarını Allah yolunda sərf edənlərin hali,

فِي كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِائَةُ حَبَّةٍ وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ Allah, istədiyi kimsəyə qat-qat artığını verər. ← Hər sünböldə yüz ədəd dən vardır.

وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦١﴾ Axı Allah (lütü ilə) genişdir, (hər şeyi) biləndir.

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا يَتَّبِعُونَ مَآ أَنْفَقُوا مَنَّا وَلَا أَدَىٰ sonra verdiklərinin arxasınca minnət qoymaz və əziyyət verməzlər; ← O kəslər ki, mallarını Allah yolunda sərf edərlər,

لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٦٢﴾ Onların heç bir qorxusu yoxdur və onlar qəm-qüssə görməzlər. ← Onların mükafatları Rəbbi yanında.

قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِنْ صَدَقَةٍ يَتَّبِعُهَا أَذَىٰ وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَلِيمٌ ﴿٢٦٣﴾ Allah ehtiyacsızdır, həlildir! ← Xoş bir söz və bağışlamaq, arxasınca əziyyət gələn sədəqədən daha yaxşıdır.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَبْطُلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَىٰ Sədəqlərinizi minnət qoymaq və əziyyət verməklə puça çıxarmayın; ← Ey iman gətirənlər!

كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ رِثَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ Allahə və axirət gününə də inanmaz. ← O şəxs kimi ki, malını insanlara qarşı riyakarlıqla sərf edər,

فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَاصَابُهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا Ona şiddətli bir yağış dəyər və onu çılpaq qoyar. ← Onun hali, üzərində torpaq olan qayanın həlınə bənzər.

لَا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٢٦٤﴾ Allah isə kafirlər qəvmünü doğru yola yönəltməz! ← Onlar qazandıqlarından bir şeyə nail olabilməzlər.

وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَتَثْبِيتًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ

Mallarını Allahın rızasını qazanmaq və nəfslərini möhkəmləndirmək üçün sərf edənlərin halı,

كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ أَصَابَهَا وَابِلٌ فَاتَتْ أَكْثَهَا ضِعْفَيْنِ

(o yağış nəticəsində) iki qat meyvə verər, ← bir təpədəki bol yağış düşmüş bir bağın halına bənzər ki,

فَإِنْ لَمْ يُمْسِكْهَا وَابِلٌ فَطُلٌّ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٦٥﴾

Allah nə etdiyinizi görəndir! ← Əgər ora bol yağış yağmasa, az bir şəbnəm də (ona kifayət edir).

أَيُّودُ أَحَدِكُمْ أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ

onun, içində xurmalıqlar və üzümlüklər olan bir bağçası olsun; ← Sizdən biriniz istərmə ki,

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ

orada onun üçün hər növ meyvələrdən vardır; ← Onun (Ağacları) altından çaylar axar,

وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَاءُ فَأَصَابَهَا إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ

və ora odlu bir qasırğa düşsün və yanıb tələf olsun? ← Zəif uşaqları olduğu halda ona qocalıq üz versin,

كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٦٦﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

Ey iman gətirənlər! ← bəlkə siz düşünəsiniz. ← Allah, ayələri sizin üçün bu cür aydınlaşdırır ki,

أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ

Qazandığının və sizin üçün torpaqdan yetişdirdiyimiz şeylərin yaxşısından (Allah yolunda) sərf edin!

وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَلَسْتُمْ بِأَخِيذِهِ إِلَّا أَنْ تُغْمِضُوا فِيهِ

Göz yummadan almadığınız yaramaz şeylərdən (Allah yolunda) sərf etmək fikrində də olmayın!

وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٢٦٧﴾ الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُم بِالْفَحْشَاءِ

Şeytan sizi yoxsulluqla qorxudar və sizi alçaq işlərə sövq edir. ← Bilin ki, Allah ehtiyacsızdır, şükrə layiqdir!

وَاللَّهُ يَعِدُكُم مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦٨﴾

Allah (rəhməti ilə) genişdir, (hər şeyi) biləndir. ← Allah isə sizə, Özündən bağışlanmaq və bərəkət vədəsi verər.

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ

Kimə də hikmət verilmişsə, ← (Allah) istədiyi şəxsə hikmət verər.

فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿٢٦٩﴾

Ağıl sahiblərindən başqası isə (bunu) dərk etməz! ← deməli ona çoxlu xeyir verilmişdir.

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهُ

şübhəsiz ki, Allah onu bilir. ← Hər hansı sədəqəni (Allah yolunda) sərf etsəniz və ya bir nəzir versəniz,

وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٢٧٠﴾

Zülm edənlərin isə (qiyamət günü) heç bir köməkçisi olmaz!

إِنْ تُبْذُوا الصَّدَقَاتِ فَنِعِمَّا هِيَ وَإِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ

Əgər onu gizlədərək kasıblara versəniz, ← Əgər sədəqləri aşkarda versəniz, bu da yaxşıdır,

فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٧١﴾

Allah, nə etdiyinizdən xəbərdardır! ← və günahlarınızın bir qismini örtər. ← o sizin üçün daha yaxşıdır.

لَيْسَ عَلَيْكَ هُدْيُهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ

Lakin Allah kimi istərsə doğru yola yönəldər. ← Onları doğru yola yönəltmək sənin borcun deyildir.

وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَا نَنْفُسُكُمْ وَمَا تُنْفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ

Siz, yalnız Allahın rızasını qazanmaq üçün sərf edirsiniz. ← Malınızdan nə sərf etsəniz, özünüç üçündür.

وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُؤَفِّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٢﴾

Və sizə əsla zülm edilməz! ← Malınızdan (Allah yolunda) nə sərf etsəniz (əvəzi) sizə tam ödəniləcəkdir.

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ

Onlar yer üzündə hərəkət edə bilmirlər. ← (Sədəqə), özünü Allah yoluna həsr edən yoxsullar üçündür;

يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ

Onları, üzlərindən tanıyarsan. ← Həyalı olduqlarına görə cahillər onları zəngin hesab edirlər.

لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ الْحَافًا وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٢٧٣﴾

Mallarınızdan nə verdiyinizi, şübhəsiz ki, Allah bilir! ← Onlar, insanlardan israrla bir şey istəməzlər.

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً

Mallarını gecə və gündüz, gizli və aşkar (yoxsullara) sərf edənlər;

فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٤﴾

Onların heç bir qorxusu yoxdur və onlar qəm-qüssə görməzlər. ← onlar üçün Rəbbi qatında mükafatları var.

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ
qəbirdən, ancaq Şeytan vurmuş kimsənin qalxdığı kimi qalxarlar, ← Sələm (faiz) yeyən kimsələr,

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا
“Əlbəttə, alış-veriş də sələm kimidir!” ← Bu ona görədir ki, onlar demişdilər:

وَاحِلَ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَاتَّقِهَا
Kimə Rəbbindən bir nəsihət gələr və son qoysa, ← Halbuki Allah alış-verişini halal etdi, sələmi isə haram etdi.

فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ
Onun işi isə Allaha aiddir. ← keçmişdə aldığı (sələmlər) onundur.

وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧٥﴾
Onlar orada həmişəlik qalacaqlar! ← Kim də (yenidən sələmçiliyə) qayıdarsa, onlar cəhənnəm əhlidir.

يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُزِيلُ الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ ﴿٢٧٦﴾
Allah sələmi məhv edir, ← sədəqələri isə artırır. ← Allah heç bir günahkar kafiri sevməz!

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ
namazı qılarlar və zəkati verərlər, ← Həqiqətən, o kimsələr ki, iman gətirərlər, xeyirli işlər görərlər,

لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٧﴾
Onların heç bir qorxusu yoxdur və onlar kədərlənməzlər! ← onlar üçün Rəbbi yanında mükafatları vardır.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٧٨﴾
Və əgər iman gətirmişsinizsə, sələmdən qalanı tərk edin (almayın!)! ← Ey iman gətirənlər, Allahdan qorxun!

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ
Allah və Peyğəmbəri tərəfindən (sizə qarşı ediləcək) müharibəni eşitmiş olun! ← Əgər (belə) etməsəniz,

وَأَنْ تُبْتِغُوا فَلَكُمْ رُؤُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلُمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٩﴾
Zülm etmiş olmazsınız və zülm edilmiş olmazsınız! ← Əgər tövbə etsəniz, sərmayəniz (maya) sizindir.

وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ
(vəziyyəti) yaxşılaşınca qədər (ona) möhlət verin! ← Əgər (sizə borclu olan şəxs) çətin vəziyyətdə olarsa,

وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨٠﴾
əgər bilirsinizsə! ← (Borcu ona) sədəqə olaraq bağışlamağınız sizin üçün daha yaxşıdır,

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ
Sonra hər kəsə, qazandığı tam olaraq veriləcəkdir. ← O gündən qorxun ki, o gün Allaha qaytarılacaqsınız!

وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٨١﴾
Və onlara zülm olunmayacaqdır!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَيْتُمْ بِدِينِ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فَاتَّكِبُوهُ

onu yazın! ← Müəyyən müddətə qədər borc verib aldığınız zaman, ← Ey iman gətirənlər!

وَلْيَكْتُبْ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ

Katib, Allahın öyrətdiyi kimi yazmaqdan boyun qaçırmasın və yazsın! ← Aranızda bir katib ədalətlə yazsın!

وَلْيُمْلِلِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتْلِ اللَّهُ رَبَّهُ وَلَا يَبْخَسَ مِنْهُ شَيْئًا

və Rəbbi olan Allahdan qorxaraq ondan bir şey əskiltməsin. ← Borclu olan şəxs də söyləyərək yazdırsın,

فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يُمِلَّ هُوَ

yaxud söyləməyə qadir deyilsə, ← Əgər borclu şəxs ağılsız və ya zəif olarsa (qoca və ya uşaqdırsa),

فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُ بِالْعَدْلِ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رَجَالِكُمْ

Öz adamlarınızdan iki şahidi də şahid tutun! ← o zaman onun vəkili ədalətlə (borcu) yazdırsın.

فَإِنْ لَمْ يَكُنَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاءِ

onda razı olduğunuz şahidlərdən bir kişi ilə iki qadın (şahid olsun ki), ← Əgər iki kişi olmazsa,

أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَىٰ وَلَا يَأْبَ الشُّهَدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا

Şahidlər, dəvət olunduqları vaxt boyun qaçırmasınlar. ← o ikisindən biri unudarsa, biri digərinə xatırlatsın.

وَلَا تَسْمُوا أَنْ تَكْتُبُوهُ صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰ أَجَلٍ ذَٰلِكُمْ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ

Bu, Allah yanında daha ədalətlidir, ← Az olsun və ya çox olsun, (borcu) öz vaxtına qədər yazmağa ərinməyin!

وَأَقِمْ وَاقِمْ لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَىٰ أَلَّا تَرْتَابُوا

və şübhəyə düşməməiniz üçün daha uyğundur. ← şahidlik üçün daha düzgündür,

إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا

onu yazmamağınız sizin üçün günah deyildir. ← Ancaq aranızda həmişə dövr edən nəgd ticarət olarsa,

وَأَشْهِدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا يُضَارَّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ

Katibə və şahidə isə zərər yetirilməsin. ← Alış-veriş etdiyiniz vaxt şahid tutun!

وَأَنْ تَفْعَلُوا فَإِنَّهُ فُسُوقٌ بِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ

Və Allahdan qorxun! ← Əgər (bunu) etsəniz, əlbəttə, o sizin üçün pis işdir.

وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٨٢﴾

Axı Allah hər şeyi biləndir! ← Allah isə sizə öyrədir.

وَأَنْ كُنْتُمْ عَلَى سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهَانٌ مَقْبُوضَةٌ فَإِنْ أَمِنْ بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ

əgər bir-birinizə etibar edirsinizsə, girov saxlayın. ← Əgər səfərdə olsanız və katib tapmasanız,

فَلْيُؤَدِّ الَّذِي أُؤْتِمِنَ أَمَانَتَهُ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ

və Rəbbi olan Allahdan qorxsun! ← Etibar olunmuş şəxs əmanətini geri qaytarsın,

وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ آثِمٌ قَلْبُهُ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٨٣﴾

Allah nə etdiyinizi biləndir! ← Kim onu gizlətsə, şübhəsiz o, qəlbi günahkardır. ← Şahidliyi gizlətməyin!

لِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنْ تُبْذَرُوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفَوْهُ

Ürəyinizdə olanı zahirə çıxarsanız da, gizlətsəniz də, ← Göylərdə və yerdə nə varsa Allaha məxsusdur.

يُحَاسِبُكُمْ بِهِ اللَّهُ فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ

(O), istədiyi kimsəni bağışlayar, istədiyi kimsəyə də əzab verər. ← Allah ona görə sizi hesaba çəkər.

وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٨٤﴾

Axi Allah hər şeyə qadirdir!

أَمِنَ الرُّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ

möminlər də (iman gətirmişlər). ← Peyğəmbər, Rəbbindən ona nazil edilənə (Qurana) inanmışdır,

كُلُّ أَمْنٍ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ

(Onların) hamısı Allaha, Onun mələklərinə, kitablarına və peyğəmbərlərinə iman gətirmişlər.

لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا

Və demişdilər: “Eşitdik və itaət etdik”. ← Onun Peyğəmbərlərindən heç biri arasında fərq qoymuruq.

غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٢٨٥﴾

Ey Rəbbimiz, bizi bağışla! Axi qayıdış Sənədir!”

لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ

Onun qazandığı (yaxşı iş) lehinə, qazandığı (pis iş) isə əleyhinədir. ← Allah heç kəsi gücü yetdiyindən artıq yükləməz.

رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا أَصْرًا

Ey Rəbbimiz, bizi ağır yükləmə! ← “Ey Rəbbimiz, unutsaq və ya yanlışsaq bizi cəzalandırma!

كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ

Ey Rəbbimiz, gücümüz çatmayan şeyi bizə daşıdırma! ← Necəki, bizdən əvvəlki kimsələrə yükləmişdin.

وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٨٦﴾

Kafirler qövminə qarşı bizə kömək et!” ← Sən himayədarımızsan! ← Bizi əfv et, bizi bağışla, bizə rəhm et!

﴿٣﴾ سُورَةُ آلِ عِمْرَانَ

Ali-İmran (İmran ailəsi) surəsi
(Mədinədə nazil olmuşdur, 200 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ اَلَمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ﴿٢﴾ الْحَيُّ الْقَيُّومُ

(O) daima diridir, qüdrətin qaynağıdır. ← Allah! Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur. ← Əlif, Lam, Mim!

﴿٣﴾ نَزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنْزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ﴿٤﴾

Tövrəti də, İncili də O endirdi; ← O sənə, özündən əvvəlkiləri təsdiq edən Kitabı haqq olaraq nazil etdi.

مَنْ قَبْلُ هَدَى لِلنَّاسِ وَأَنْزَلَ الْفُرْقَانَ

Furqanı da O nazil etdi. ← Daha əvvəl insanları hidayət etmək üçün!

﴿٥﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ﴿٦﴾

Allah qüdrətlidir, intiqam sahibidir! ← onlar üçün şiddətli əzab var. ← Allahın ayələrini inkar edənlərə gəldikdə,

﴿٥﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٥﴾

Şübhəsiz, yerdə və göydə heç bir şey Allahdan gizli qalmaz.

﴿٦﴾ هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦﴾

O qüdrətli hikmət sahibindən başqa tanrı yoxdur! ← Bətlərdə sizə istədiyi cür surət verən Odur!

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ

Onun (Quranın) bir hissəsi möhkəm (mənası aydın) ayələrdir. ← Sənə Kitabı (Quranı) nazil edən Odur.

وَأُخْرَى مُتَشَابِهَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ

Digər qismi isə mütəşabihdir (dəqiq mənası bilinməyən ayələrdir). ← Onlar Kitabın anasıdır (əsasıdır).

فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ

fitnə salmaq və onu yozmaq üçün ondakı mütəşabihə uyarlar. ← Ancaq ürəklərində əyrilik olan kimsələr,

وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ

Elmdə güclü olanlar isə (bela) deyirlər: ← Halbuki onların yozumunu, Allahdan başqa heç kəs bilməz.

﴿٧﴾ أَمَّا بِهٖ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٧﴾

Ağıl sahiblərindən başqası (bunu) dərk etməz. ← “Onlara iman gətirdik. Hamısı Rəbbimizin qatındandır.”

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا

Ey Rəbbimiz! Bizi doğru yola yönəltdikdən sonra ürəklərimizə əyrilik salma!

﴿٨﴾ وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٨﴾

Sən, həqiqətən, (bəndələrinə nemət) bəxş edənsən! ← Və bizə Öz tərəfindən bir mərhəmət bəxş et!

رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ

Ey Rəbbimiz! Olacağına şübhə edilməyən bir gündə insanları toplayan Sənsən.

﴿٩﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿٩﴾

Şübhəsiz ki, Allah, vədəsindən əsla dönməz!

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا
nə malları, nə də övladları Allaha qarşı onlara heç bir fayda verə bilməz. ← Kafir olanlara gəldikdə,

﴿١٠﴾ وَأُولَئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ

Və onlar cəhənnəm odunun yanacağıdır!

كَذَابِ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا

Onlar Bizim ayələrimizi təkzib etdilər. ← Firon camaatı və onlardan əvvəlkilərin halı kimi!

﴿١١﴾ فَآخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ

Allahın cəzası isə şiddətlidir! ← Allah da onları günahlarına görə yaxaladı.

﴿١٢﴾ قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ وَتُحْشَرُونَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمِهَادُ

(O) necə də pis yerdirlər! ← “Siz məğlub olacaq və Cəhənnəmə sürüklənəcəksiniz! ← Kafir olanlara de:

قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِتْنِیِ التَّقَاتِ فِئَةٌ تُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

Bir dəstə Allah yolunda vuruşurdu, ← İki dəstənin qarşı-qarşıya durmasında sizin üçün bir ibrət vardır.

وَأُخْرَىٰ كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ مِثْلِهِمْ رَأَىٰ الْعَيْنِ

(Kafirilər) öz gözləri ilə onları (Möminləri) ikiqat artıq görürdülər. ← digəri isə kafirlərdi.

﴿١٣﴾ وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصَرِهِ مَن يَشَاءُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ

Şübhəsiz ki, bunda, bəsiyyət sahibləri üçün bir ibrət vardır. ← Allah istədiyinə Öz köməyi ilə qüvvət verir.

زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ

Zövqlərə qarşı istək, insanlara gözəl göstərildi;

مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ
yaxşı cins atlar, mal-qara və əkin yerləri! ← Qadınlar, uşaqlar, qızıl-gümüş yığınları,

﴿١٤﴾ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَاٰبِ

Gözəl dönüş yeri isə Allah yanında. ← Bunlar dünya həyatının (keçici) dolanacağıdır.

قُلْ أُو۟تِبْتُكُمْ بِخَيْرٍ مِّنْ ذٰلِكُمْ لِّلَّذِينَ اتَّقَوْا

(Allahdan qorxub pis əməllərdən) çəkinənlər üçün, ← De: “Sizə bunlardan daha yaxşısını xəbər verimmi?”

عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا

orada əbədi qalacaqlar. ← Rəbbi yanında, altından çaylar axan cənnətlər (bağlar) vardır ki,

﴿١٥﴾ وَأَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ

Axi Allah, bəndələrini görəndir! ← Və (onlar üçün) pak zövcələr və Allahdan bir razılıq vardır.

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّا أَمْنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا

“Ey Rəbbimiz, biz həqiqətən (Sənə) iman gətirmişik. Günahlarımızı bağışla, ← O kimsələr ki deyirlər:

وَقَنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٦﴾

və bizi cəhənnəm əzabından qoru!”.

الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَانِتِينَ وَالْمُنْفِقِينَ وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ﴿١٧﴾

(Onlar) səbr edən, doğru olan, itaət edən, (malından fəqirlərə) verən və sübh vaxtı bağışlanmaq diləyənlərdir.

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ

Mələklər və elm sahibləri də ədalətlə boyun qoyaraq, ← Allah şahid oldu ki, Özündən başqa bir tanrı yoxdur;

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٨﴾

Allah yanında (haqq olan) din, əlbəttə, İslamdır. ← O qüdrətli hikmət sahibindən başqa heç bir tanrı yoxdur.

وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيًّا بَيْنَهُمْ

Kitab verilmiş şəxslər ancaq özlərinə elm gəldikdən sonra aralarındakı paxılıq üzündən ayrılığa düşdülər.

وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٩﴾

şübhəsiz ki, Allah tezliklə haqq-hesab çəkəcəkdir. ← Kim Allahın ayələrini inkar edərsə,

فَإِنْ حَاجُّوكَ فَقُلْ أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلَّهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ

“Mən üzümü mənə tabe olanlarla birlikdə Allaha təslim etdim.” ← Əgər səninlə mübahisə edərlərsə, de ki:

وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأَمِينَ ءَأَسْلَمْتُمْ

“Təslim (müsəlman) oldunuzmu?” ← Kitab verilmiş şəxslərə və savadsızlara de:

فَإِنْ أَسْلَمُوا فَقَدِ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ

Əgər üz döndərlərsə, sənin vəzifən ancaq təbliğ etməkdir. ← Əgər təslim olsalar, doğru yola yönəlmiş olarlar.

وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠﴾

Allah, bəndələrini görəndir!

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّ بَعِيرٍ حَقٍّ

Peyğəmbərləri də haqsız yerə öldürürlər, ← O kimsələr ki, Allahın ayələrini inkar edirlər,

وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢١﴾

onlara, şiddətli əzabı xəbər ver! ← insanlardan, ədalətli olmağı əmr edən kimsələri canına qəsd edirlər;

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٢٢﴾

Onların köməkçiləri də olmayacaqdır. ← Onlar o kəslərdir ki, əməlləri dünyada və axirətdə puça çıxacaqdır.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ إِلَى كِتَابِ اللَّهِ
Allahın kitabına dəvət olunurlar ki, ← Kitabdan (Tövratdan) özlərinə bir pay verilənləri görmədinmi?

لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّى فَرِيقٌ مِنْهُمْ وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾
Sonra onlardan bir dəstə üz döndərərək geri dönür. ← öz aralarında hökm verilsin.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ
“Cəhənnəm odu bizə bir neçə gündən artıq toxunmayacaq!” ← Bu ona görədir ki, onlar demişdilər:

وَعَرَّهُمْ فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٤﴾
Öz dinləri barəsində düzəldikləri uydurmalar (iftiralar) onları aldatmışdır.

فَكَيْفَ إِذَا جَمَعْنَاهُمْ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ
Hər kəsə qazandığı tam ödəniləcək, ← Bəs şübhə edilməyən bir gündə onları topladığımız zaman necə olacaq?

وَهُمْ لَا يَظْلَمُونَ ﴿٢٥﴾
və onlara heç bir haqsızlıq edilməyəcəkdir.

قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ
İstədiyindən də mülkü alarsan. ← Sən mülkü istədiyin şəxsə verərsən. ← De: “Ey mülkün sahibi olan Allah!

وَتُعْزِزُ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ
Xeyir Sənin əlindədir. ← İstədiyin kəsi yüksəldər və istədiyin kəsi alçaldarsan.

إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٦﴾ تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ
Gecəni gündüzə qatarsan, gündüzü də gecəyə qatarsan. ← Əlbəttə Sən hər şeyə qadirsən!

وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٧﴾
İstədiyin şəxsə sayısız ruzi verərsən”. ← Ölüdən diri çıxarsan, diridən də ölü çıxarsan.

لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ
Kim bunu edərsə, ← Möminlər möminləri buraxıb kafirləri dost tutmasınlar!

فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقْيَةً
Ancaq onlardan (gələ biləcək) bir təhlükədən çəkinməyiniz müstəsna. ← Allahla bir əlaqəsi qalmaz.

وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ وَاللَّهُ الْمَصِيرُ ﴿٢٨﴾
Axır dönüş də Allahdır! ← Allah sizi Özündən (Öz əzabından) çəkindirir.

قُلْ إِنْ تَخْشَوْا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تُبْدُوهُ يَعْلَمُهُ اللَّهُ
aşkara çıxartsanız da, Allah onu bilir. ← De: “Ürəklərinizdə olanı gizli saxlasanız da,

وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾
Və Allah hər şeyə qadirdir! ← Axı O, göylərdə və yerdə nə varsa (hamısını) bilir.

يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُّحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ

O gün (qiyamət günü) hər kəs etdiyi yaxşı əməlləri və etdiyi pis əməlləri qarşısında hazır görəcək.

تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيدًا وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ

Allah sizi Özündən çəkindirir, ← Onunla (günahları ilə) özü arasında uzaq məsafə olmasını istəyəcəkdir.

وَاللَّهُ رَؤُفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٣٠﴾ قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ

mənə tabe olun, Allah da sizi sevsin, ← De: “Əgər Allahı sevirsinizsə, ← Axı Allah, bəndələrə mərhəmətlidir!”

وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣١﴾

Allah bağışlayandır, mərhəmətlidir! ← və sizin günahlarınızı bağışlasın.

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٣٢﴾

Əgər üz döndərsinizsə, şübhəsiz ki, Allah da kafirləri sevməz! ← De: “Allaha və Peyğəmbərə itaət edin!

إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَالْإِسْمَاعِيلَ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٣﴾

Şübhəsiz, Allah Adəmi, Nuhu, İbrahim ailəsini və İmran ailəsini aləmlər üzərində seçilmiş (üstün) etdi.

ذُرِّيَّةَ بَعْضِهَا مِنْ بَعْضٍ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾

Allah eşidəndir, biləndir! ← Onların biri digərindən (törmüş) bir nəsil olaraq (gəlmişdilər).

إِذْ قَالَتِ امْرَأَةُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا

“Ey Rəbbim, bətnimdəkini azad şəkildə Sənin üçün nəzir edirəm, ← Vaxtikən İmranın zövcəsi demişdi:

فَتَقَبَّلَ مِنِّي أَنْتَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٥﴾

Şübhəsiz ki, Sən eşidənsən, bilənsən!” ← Ona görə də məndən qəbul et!

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنْثَىٰ

“Ey Rəbbim! Mən qız doğdum”. ← Onu (bətnindəkini) doğduğu zaman dedi:

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا وَضَعَتْ وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْأُنْثَىٰ

(Yenə o dedi: “Axı oğlan qız kimi deyil. ← Halbuki, Allah (onun) nə doğduğunu yaxşı bilirdi.

وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتُهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٣٦﴾

Mən onu və onun nəslini qovulmuş Şeytandan Sənə tapşırıram!” ← Mən ona Məryəm adını qoydum.

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَأَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا

Onu gözəl bir fidan kimi böyütdü və Zəkəriyyaya tapşırdı. ← Və Rəbbi onu (Məryəmi) yaxşı qəbul etdi.

كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا

onun yanında bir ruzi görürdü. ← Zəkəriyya hər dəfə onun (Məryəmin) yanına mehriba (ibadətgaha) girdikdə,

قَالَ يَا مَرْيَمُ أَنَّىٰ لَكَ هَٰذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ

“O, Allah qatındandır!”- deyirdi. ← (Zəkəriyya: “Ey Məryəm, bu sənin üçün haradandır?”- dedikdə,

إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٧﴾

Həqiqətən, Allah istədiyi şəxsə hesabsız ruzi verir!

هٰذَاكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً

“Ey Rəbbim! Mənə Öz tərəfindən pak bir övlad bəxş et! ← Orada Zəkəriyyə Rəbbinə dua edib demişdi:

أَنْتَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٣٨﴾ فَنَادَتْهُ الْمَلَكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمَحْرَابِ

(Zəkəriyyə) məhrabda ayaq üstə namaz qılarkən mələklər ona səsləndilər: ← Sən, həqiqətən, duanı eşidənsən!”

أَنَّ اللَّهَ يُشْرِكُ بِحَبِي

Allahdan (gələn) kəlməni (İsani) təsdiq edən olaraq, ← “Allah sənə Yəhyanı müjdə verir;

وَسَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٣٩﴾

və əfəndi, nəfsinə hakim və əməlisalehlərdən bir peyğəmbər olaraq!”

قَالَ رَبِّ أَنِّي يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَقَدْ بَلَغَنِي الْكِبَرُ وَامْرَأَتِي عَاقِرٌ

Halbuki mənə qocalıq çöküb, zövçəm də qısırdır.” ← (Zəkəriyyə) dedi: “Ey Rəbbim! Mənim necə oğlum olar?

قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿٤٠﴾ قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ

O dedi: “Ey Rəbbim! Mənə bir nişanə göstər.” (Allah) dedi: ← (Allah) dedi: “Belədir, Allah nə istəsə edə”.

أُتِيَكَ إِلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمَزًا

“Sənin nişanən, üç gün insanlarla yalnız işarə ilə (əl, baş və gözlə) danışmağındır.

وَأَذْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ﴿٤١﴾

səhər və axşam (Allahu) təsbih et!” ← Və Rəbbini çox yada sal (zikr et),

وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَيْكِ وَطَهَّرَكِ

“Ey Məryəm, həqiqətən, Allah səni seçmiş və təmizləmiş, ← Bir zamanlar mələklər demişdilər:

وَاصْطَفَيْكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ ﴿٤٢﴾

aləmlərin qadınlarından da üstün tutmuşdur.

يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ وَاسْجُدِي وَارْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٤٣﴾

səcdə et və rüku edənlərlə birlikdə rüku et!” ← Ey Məryəm, öz Rəbbinə itaət et,

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ

Sən isə onların yanında deyildin; ← (Ey Rəsulüm!) Bunlar, sənə vəhy etdiyimiz qeyb xəbərlərindəndir.

أِذْ يُلقُونَ أَقْلَامَهُمْ أَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٤﴾

Mübahisə etdikləri zaman da onların yanında deyildin. ← Məryəmi hansı himayəsinə alacaq? - (deyə),

qələmlərini atdıqları zaman.

إِذْ قَالَتِ الْمَلَكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ يُشْرِكُ بِكَلِمَةِ مِنْهُ

Həqiqətən, Allah Öz tərəfindən bir kəlmə ilə sənə müjdə verir. ← O vaxt Mələklər demişdilər: “Ey Məryəm!

اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٥﴾

Dünyada və axirətdə şanı uca və (Allaha) yaxın olanlardandır. ← Onun adı Məryəm oğlu İsa əl-Məsihdır;

﴿٤٦﴾ وَمِنَ الصَّالِحِينَ وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا

və salehlərdən (olacaqdır)”. ← O, (həm) beşikdə ikən, (həm də) yaşa dolduqda insanlarla danışacaq,

قَالَتْ رَبِّ اَنْتَیْ یَکُونُ لِیْ وَلَدٌ وَلَمْ یَمَسِّنِیْ بَشَرًا

Mənə bir insan toxunmadığı halda necə uşağım ola bilər?” ← (Məryəm) dedi: “Ey Rəbbim!

قَالَ کَذَٰلِکَ اللّٰهُ یَخْلُقُ مَا یَشَآءُ اِذَا قَضٰی اَمْرًا

O, bir işin əmələ gəlməsini istədiyi zaman, ← (Allah) dedi: “Belədir, Allah istədiyini yaradır.

﴿٤٧﴾ فَاَنَّمَا یَقُولُ لَهُ کُنْ فَیَکُونُ ﴿٤٨﴾ وَیَعْلَمُہُ الْکِتَابَ وَالْحِکْمَةَ وَالتَّوْرَیۡہَ وَالْاِنْجِیْلِ

(Allah) ona (İsaya) yazmağı, hikməti, Tövrati və İncili öyrədəcək. ← ona ancaq “Ol!” deyər, dərhal olar.

وَرَسُوْلًا اِلَیْ بَنِیْۤ اِسْرَآءِیْلَ اَنتَیْ قَدْ جِئْتُکُمْ بِآیَۃٍ مِّنْ رَّبِّکُمْ

(İsa deyəcək): “Mən, Rəbbinizdən sizə möcüzə gətirmişəm. ← Və İsrail övladına Peyğəmbər (göndərəcək).

اَنتَیْ اَخْلَقَ لَکُمْ مِّنَ الطَّیْرِ کَھِیۡۃَ الطَّیْرِ فَانْفُخْ فِیْہِ فَیَکُونُ طَیْرًا بِاِذْنِ اللّٰہِ

ona üfürərəm, o da Allahın iznilə quş olar. ← Sizin üçün palçıqdan quşa bənzər bir surət düzlədərəm,

وَاُبریُّ الْاَکْمَہَ وَالْاَبْرَصَ وَاُخِی الْمَوْتٰی بِاِذْنِ اللّٰہِ

və Allahın iznilə ölüləri dirildərəm. ← Anadangəlmə korları və cücam xəstəliyinə tutulananları sağaldaram,

وَاُتَبِّئُکُمْ بِمَا تَکُلُوْنَ وَمَا تَدْخِرُوْنَ فِیْ بُیُوْتِکُمْ اِنَّ فِیْ ذٰلِکَ لَاٰیۃً لَّکُمْ اِنْ کُنْتُمْ مُّؤْمِنِیۡنَ ﴿٤٩﴾

Əgər möminsinizsə, əlbəttə bunda sizin üçün bir dəlil var. ← Evlərinizdə yediklərinizi və yığdıqlarınızı da sizə xəbər verərəm.

وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَیۡنَ یَدَیِّ مِنَ التَّوْرَیۡہِ وَلَا حِلَّ لَکُمْ بَعْضَ الَّذِیْ حُرِّمَ عَلَیْکُمْ

Sizə haram edilmiş bəzi şeyləri halal etmək üçün (gəldim), ← Məndən əvvəl göndərilən Tövrati təsdiq edərək;

﴿٥٠﴾ فَاتَّقُوا اللّٰہَ وَاَطِیْعُوْا وَجِئْتُکُمْ بِآیَۃٍ مِّنْ رَّبِّکُمْ

Allahdan qorxun və mənə itaət edin! ← və sizə Rəbbiniz tərəfindən bir möcüzə gətirdim.

﴿٥١﴾ اِنَّ اللّٰہَ رَبِّیْ وَرَبُّکُمْ فَاعْبُدُوْهُ هٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِیۡمٌ

Ela isə Ona ibadət edin! Budur doğru yol! ← Şübhəsiz, Allah mənim də Rəbbim, sizin də Rəbbinizdir.

فَلَمَّا أَحَسَّ عِیۡسٰی مِنْهُمُ الْکُفْرَ قَالَ مِّنْ اَنْصَارِیۡ اِلَی اللّٰہِ

“Allah yolunda mənim köməkçilərim kim olacaqdır?” ← İsa onların (yəhudilərin) küfrünü hiss etdikdə dedi:

﴿٥٢﴾ قَالَ الْحَوَارِیُّوْنَ نَحْنُ اَنْصَارُ اللّٰہِ اٰمَنَّا بِاللّٰہِ وَاشْهَدُ بَاَنَّا مُسْلِمُوْنَ

Və şahid ol ki, biz müsəlmanlarıq!” ← Həvarilər dedilər: “Bizik Allahın köməkçiləri! Biz Allaha inandığ.

رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ

və peyğəmbərinə (İsaya) tabe olduq. ← (Həvarilər dedi:) “Ey Rəbbimiz, nazil etdiyinə (İncilə) iman gətirdik,

﴿٥٣﴾ فَكُتِبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ

Artıq bizləri (haqqə) şahid olanlarla birlikdə yaz!”

﴿٥٤﴾ وَمَكْرُؤًا مَكَرَ اللَّهُ وَخَيْرُ الْمَاكِرِينَ

Allah hiylə qur'anların ən xeyirlisidir. ← Onlar (Yəhudilər) hiylə qurdular. Allah da (onlara) hiylə qurdu.

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنِي مَتْوَفَيْكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ

“Ey İsa, həqiqətən, Mən səni öldürəcəm və Öz dərgahıma qaldıracam, ← O vaxt Allah buyurdu:

وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ

Sənə tabe olanları qiyamət gününə qədər kafirlərdən uca tutacam. ← səni kafirlərdən pak edəcəm.

﴿٥٥﴾ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأَخُكُم بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ

Və ixtilaf etdiyiniz şeylər barəsində aranızda Mən hökm verəcəyəm! ← Sonra qayıdışınız Mənədir.

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأَعَذُّهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

onlara dünyada və axirətdə şiddətli əzab verəcəyəm. ← Kafirlərə gəldikdə isə,

﴿٥٦﴾ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəldikdə isə, ← Onların heç bir köməkçisi olmayacaqdır!”

﴿٥٧﴾ فَيُوفِّيهِمْ أَجْرَهُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ

Axi Allah zülm edənləri sevməz! ← (Allah) onların mükafatlarını tamamilə verəcəkdir.

﴿٥٨﴾ ذَلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ

(Ey Rəsulum!) Bunları ayələrdən və hikmətlə dolu olan zikrdən (Qurandan) sənə söyləyirik.

إِنَّ مَثَلَ عِيسَى عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ

Həqiqətən Allah qatında İsanın halı (İsanın atasız dünyaya gəlməsi), Adəmin halı kimidir.

﴿٥٩﴾ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

Sonra ona: “Ol!”- dedi, dərhal oldu. ← (Allah) onu (Adəmi) torpaqdan yaratdı.

﴿٦٠﴾ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْمُمْتَرِينَ

Elə isə, şübhə edənlərdən olma! ← Həqiqət sənin Rəbbindənindir.

فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ

de ki: “Gəlin çağırıq; ← Sənə göndərilən elmdən sonra buna dair səninlə kim mübahisə etsə,

أَبْنَاءَنَا وَابْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ

özümüzü və özünü (çağır!) ← qadınlarımızı və qadınlarınızı, oğlanlarımızı və oğlanlarınızı,

﴿٦١﴾ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ

və Allahın lənətinin yalançıların üzərinə olmasını diləyək!” ← Sonra (Allaha) dua edək,

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ

Allahdan başqa heç bir tanrı yoxdur. ← Şübhəsiz, bu əsl doğru olan xəbərdir.

وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٢﴾

Şübhəsiz ki, Allah əsl yənilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir!

فَأَنْ تَوَلُّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٦٣﴾

şübhəsiz ki, Allah fitnə-fəsad törədənləri tanıyandır! ← Əgər onlar üz döndərərlərsə,

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ

sizinlə bizim aramızda eyni olan (ortaq) bir kəlməyə tərəf gəlin; ← Söylə: “Ey kitab əhli,

أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا

Ona heç bir şeyi şərik qoşmayaq, ← “Allahdan başqasına ibadət etməyəq,

وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا

Əgər yenə də onlar üz döndərərlərsə, ← və Allahı qoyub bir-birimizi (özümüzə) Rəbb qəbul etməyəq!”

فَقُولُوا أَشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٤﴾ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تُحَاجُّونَ فِي إِبْرَاهِيمَ

Ey kitab əhli, nə üçün İbrahim barəsində höcətləşirsiniz? ← deyin ki: “Şahid olun ki, biz müsəlmanlarıq!”

وَمَا أُنْزِلَتْ التَّوْرَةُ وَالْإِنْجِيلُ إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٥﴾

Düşünürsünüz mü? ← Təvrat və İncil ancaq ondan sonra nazil edilmişdir,

هَآ أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ حَاجَجْتُمْ فِيمَا لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ

bildiyiniz şeylər barəsində mübahisə etdiniz. ← Bax, siz o kimsələrsiniz ki,

فَلَمْ تُحَاجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾

Allah bilir, siz isə bilməzsiniz! ← Bəs bilmədiyiniz şeylər barəsində nə üçün höcətləşirsiniz?

مَا كَانَ إِبْرَاهِيمَ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُسْلِمًا

O ancaq hənif (haqqə yönəlmiş olan) müsəlman idi, ← İbrahim nə yəhudi, nə də xaçpərəst idi.

وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٦٧﴾ إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ

Şübhəsiz, insanların İbrahime ən yaxın olanı; onun ardınca gədənlər, ← və şərik qoşanlardan deyildi.

وَهَذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٨﴾

Allah da möminlərin dostudur! ← bu Peyğəmbər (Mühəmməd) və (ona) iman gətirənlərdir.

وَدَّتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضْلُونَكُمْ

kaşki sizi yolunuzdan sapdırabilsələr. ← Kitab əhlindən bir dəstə arzu etdi ki,

وَمَا يُضْلُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ ﴿٦٩﴾ وَمَا يَشْعُرُونَ

lakin (bunu) dərk etmirlər. ← Halbuki yalnız özlərini düz yoldan sapdırırlar,

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٧٠﴾

Allahın ayələrinə şahid olduğunuz halda nə üçün inkar edirsiniz? ← Ey kitab əhli,

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبُسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾
 və bilə-bilə doğrunu gizlədirsiniz? ← Nə üçün haqqa yalan donu geyindirirsiniz, ← Ey kitab əhli!

وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمْنُوا بِالَّذِي أُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجَهَ النَّهَارِ
 “Möminlərə nazil edilənə (Qurana) günün əvvəlində inanın, ← Kitab əhlindən (yəhudilərdən) bir dəstə dedi:

وَكَفَرُوا آخِرَهُ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٧٢﴾

bəlkə onlar (möminlər öz dinlərindən) üz döndərərlər. ← onun axırında isə inkar edin ki,

وَلَا تُؤْمِنُوا إِلَّا لِمَنْ تَبَعَ دِينَكُمْ قُلْ إِنْ الْهُدَى هُدَى اللَّهِ
 De ki: “Əlbəttə, doğru yol, Allahın yoludur”. ← Və sizin dininizə tabe olanlardan başqa heç kəsə inanmayın!”

أَنْ يُؤْتِيَ أَحَدٌ مِثْلَ مَا أُوتِيتُمْ

(Yəhudilər dedilər:) “Sizə verilən şeyin (Tövratin) bənzərinin başqa birisinə (müsəlmanlara) veriləcəyinə,

أَوْ يُحَاجُّوكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ قُلْ إِنْ الْفَضْلُ بِيَدِ اللَّهِ

De: “Həqiqətən, lütf Allahın əlindədir! ← yaxud Rəbbiniz yanında sizinlə həccatlaşəcəklərinə (inanmayın!)”

يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٧٣﴾

Allah (rəhməti ilə) genişdir, (hər şeyi) biləndir! ← Onu istədiyi şəxsə bəxş edir.

يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾

Axı Allah böyük kərəm sahibidir!” ← (Allah) Öz rəhmətini istədiyi şəxsə məxsus edir.

وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِقِطَارٍ يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ

əgər ona çox miqdarda əmanət verərsənsə, onu sənə tamamilə qaytarar. ← Kitab əhlindən eləsi də var ki,

وَمِنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِدِينَارٍ لَا يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ

əgər ona bir dinar əmanət versən onu sənə qaytarmaz. ← Onlardan elə kimsə də var ki,

إِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَائِمًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا

Bu ona görədir ki, onlar demişdilər: ← Ancaq onun üzərində möhkəm durub tələb etsən (qaytarar).

لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمْنِ سَبِيلٌ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

Və bilə-bilə Allahə qarşı yalan söyləyərlər. ← “Ümmilərdə bizim əleyhimizə bir yol yoxdur.”

بَلَىٰ مَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ وَاتَّقَىٰ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٧٦﴾

şübhəsiz, Allah müttəqiləri sevər. ← Xeyr, kim öz əhdinə vəfa etsə və pis əməllərdən çəkinsə,

إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ

Onlar üçün axirətdə bir pay yoxdur. ← O kəslər ki, Allahla olan əhdlərini və andlarını az bir qiymətə satarlar;

وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

və onları pak etməz. Onlar üçün şiddətli bir əzab da vardır! ← Qiyamət günü Allah onları dindirməz, onlara

nəzər salmaz,

وَأَنَّ مِنْهُمْ لَفَرْقًا يَلُونِ السِّتْهُمْ بِالْكِتَابِ

Kitabı (oxuyanda) dillərini əyib-bükərlər ki, ← Onlardan (kitab əhlindən) bir zümrə var ki,

لَتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ

Halbuki o (oxuduqları), Kitabdan deyildir. ← onu (oxuduqlarını) Kitabdan hesab edəsiniz.

وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ

Halbuki o, Allah qatından deyildir. ← və: “O (oxuduqları) Allah qatındandır”, - deyirlər.

﴿٧٨﴾ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

Və bilə-bilə Allaha qarşı yalan söyləyərlər.

مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ

Allah ona kitab, hikmət və peyğəmbərlik bəxş etsin, ← Heç kəsə yaraşmaz ki,

ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ

“Allahı buraxıb mənə qul olun!” ← sonra da insanlara (belə) desin:

﴿٧٩﴾ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّانِينَ بِمَا كُنتُمْ تَعْلَمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنتُمْ تَدْرُسُونَ

Öyrətdiyiniz kitaba və öyrəndiyiniz şeyə əsasən! ← Ancaq (o deyər:) “Rəbbə xalis qul olun;

وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ أَرْبَابًا

O sizə, mələkləri və Peyğəmbərləri özünüzdə Rəbb qəbul etməyi əmr etməz.

﴿٨٠﴾ أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكَفْرِ بَعْدَ أَنْ كُنْتُمْ مُسْلِمُونَ

O sizə, müsəlman olduqdan sonra kafir olmağı əmr edərmi?!

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ

“Sizə kitab və hikmət verdim. ← Vaxtikən Allah Peyğəmbərlərdən əhd almışdı ki;

ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ

ona mütləq inanacaqsınız və ona yardım edəcəksiniz.” ← Sonra sizdə olanı təsdiqləyən bir Peyğəmbər gəldikdə

قَالَ أَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا أَقْرَرْنَا

Onlar demişdilər: “Təsdiq etdik!”. ← (Və) demişdi: “Təsdiq edib ağır yükümü (əhdimi) qəbul etdinizmi?”

﴿٨١﴾ قَالَ فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ

Mən də sizinlə bərabər şahidlərdənəm”. ← (O zaman Allah) demişdi: “Elə isə şahid olun!

فَمَنْ تَوَلَّىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٨٢﴾ أَغْيَرَ دِينَ اللَّهِ يَغُونَ

Allahın dinindən başqasını axtarırlar? ← onlar əsl fəsiqlərdir. ← Bundan sonra kim üz döndərərsə,

﴿٨٣﴾ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا

və Ona (hüzuruna) qaytarılacaqlar. ← Halbuki göylərdə və yerdə olanlar istər-istəməz Ona təslim olmuşlar,

قُلْ أَمَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ
İbrahimə, İsmailə, İshaqa, Yəquba və oğullarına nazil edilənə də! ← De: "Allaha və bizə nazil olana inandığ;

وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَالنَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ
Rəbbi tərəfindən Musaya, İsaya və peyğəmbərlərə verilənlərə də (inandığ)!

لَا نَفَرَقَ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٨٤﴾
Və biz Ona (Allaha) təslim oluruq! ← onların heç biri arasında fərq qoymuruq.

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٨٥﴾
və o, axirədə zərər çəkənlərdəndir! ← Kim İslamdan başqa bir din axtararsa, ondan qəbul olunmaz,

كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ
(hansı ki, o tayfa) iman gətirdikdən sonra kafir olmuşdur, ← Bir tayfanı Allah necə doğru yola yönəldər,
وَشَهِدُوا أَنَّ الرُّسُولَ حَقٌّ وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ
özlərinə aşkar dəlillər gəldiyi halda (kafir olmuşdur). ← (həm də) Rəsulun haqq olduğuna şəhadət verib,

وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٦﴾
Allah isə zalımlar qövmünü haqq yola yönəlməz!

أُولَٰئِكَ جَزَاءُهُمْ أَنْ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿٨٧﴾
Allahın, mələklərin və bütün insanların lənəti onların üzərinədir! ← Onların cəzası odur ki,

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٨٨﴾
Onların əzabları yüngülləşdirilməyəcək və onlara baxılmayacaqdır! ← (Onlar) orada əbədi qalacaqlar.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا ﴿٨٩﴾ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ
Şübhəsiz, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Yalnız bundan sonra tövbə edərək düzələnlər müstəsnaadır.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ ثُمَّ أَزْدَادُوا كُفْرًا لَنْ تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ
sonra küfrlərini daha da artıranların tövbələri əsla qəbul olunmaz. ← İman gətirəndən sonra kafir olub,

وَأُولَٰئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ ﴿٩٠﴾
Onlar əsl (doğru yoldan) azanlardır!

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِمْ مِلَّةٌ الْأَرْضِ ذَهَبًا وَلَوْ افْتَدَىٰ بِهِ
Onlardan biri, dünya dolusu qızılı fidyə versə də qəbul olunmaz. ← Şübhəsiz o kəslər ki, kafir olub kafir kimi ölərlər;

وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩١﴾ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ
Onların heç bir köməkçiləri də olmaz! ← Onlar üçün dəhşətli bir əzab vardır.

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ

... sizə Allahın ayələri oxunub, Onun Peyğəmbəri də aranızda olduğu halda? ← Siz necə küfr edirsiniz...

وَمَنْ يَعْتَصِم بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٠١﴾

şübhəsiz ki, doğru yola yönəldilmişdir. ← Kim Allaha (Onun dininə) yapışarsa,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٢﴾

Yalnız müsəlman olduğunuz halda ölün! ← Allahdan, ona layiq şəkildə qorxun. ← Ey iman gətirənlər!

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ

Və Allahın, sizin üzərinizdəki nemətini xatırlayın ki, ← Hamılıqla Allahın ipinə yapışın və parçalanmayın!

إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا

və Onun neməti sayəsində qardaşlar oldunuz. ← bir-birinizə düşmən ikən, O sizin qəlblərinizi birləşdirdi,

وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا

O sizi oradan xilas etdi. ← Siz oddan olan bir quyunun kənarında ikən,

كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠٣﴾

bəlkə siz haqq yola yönələrsiniz! ← Allah Öz ayələrini sizin üçün bu şəkildə açıqlayır ki,

وَلِتُكُنَّ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ

yaxşılığa əmr edərlər və pis əməlləri qadağan edərlər. ← Aranızda, yaxşılığa çağıran bir camaat olsun ki,

وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٤﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ

O şəxslər kimi olmayın ki, ← Onlar əsl nicat tapmış şəxslərdir.

تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٥﴾

Onlar üçün böyük bir əzab vardır. ← açıq-aydın dəlillər gəldikdən sonra ayrılıb ixtilafa düşdülər.

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ

Üzləri qara olan kimsələrə (belə deyilər): ← O gün (axirətdə) üzlər var ağarar, üzlər də var qaralar.

أَكْفَرْتُمْ بَعْدَ إِيْمَانِكُمْ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿١٠٦﴾

Elə isə, kafir olduğunuza görə dadın əzabı! ← “İman gətirəndən sonra kafirmi oldunuz?

وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فَفِي رَحْمَةِ اللَّهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٠٧﴾

Onlar orada əbədi qalacaqlar! ← Üzləri ağ olanlar isə Allahın mərhəməti içərisində olacaqlar.

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٨﴾

Allah aləmlərə zülm etmək istəməz. ← Onları sənə haqq olaraq oxuyuruq. ← Budur Allahın ayələri!

وَاللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿١٠٩﴾

Və (bütün) işlər Allaha qaytarılacaqdır! ← Göylərdə və yerdə nə varsa, (hamısı) Allaha məxsusdur.

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ

Yaxşılığı əmr edir, pis əməlləri qadağan edirsiniz, ← Siz insanlar üçün ortaya çıxarılmış ən yaxşı ümmətsiniz.

وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ

Əgər kitab əhli də iman gətirsəydi, əlbəttə, onlar üçün daha yaxşı olardı. ← və Allaha inanırsınız.

مِنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ ۖ أَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١١٠﴾

lakin onların çoxu haqq yoldan azmış fasiqlərdir. ← Onların içərisində iman gətirənlər vardır,

لَنْ يَضُرُّوكُمْ إِلَّا أَذًى

Onlar sizə, əziyyət verməkdən başqa bir zərər yetirə bilməzlər.

وَأَنْ يُقَاتِلُوكُمْ يُؤَلُّوكُمُ الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ ﴿١١١﴾

Sonra onlara kömək edən də olmaz. ← Əgər sizinlə vuruşacaq olsalar, sizə arxalarını dönərlər (və qaçarlar).

ضَرَبْتُ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةَ أَيْنَ مَا تَقِفُوا إِلَّا بِحَبْلٍ مِنَ اللَّهِ وَحَبْلٍ مِنَ النَّاسِ

Yalnız Allahdan və insanlardan olan bir iplə (xilas ola bilərlər). ← Onlara, harada olursa olsunlar, zillət damğası vurulmuşdur.

وَبَأَوْ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَضَرَبْتُ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةَ

və onlara miskinlik damğası vurulmuşdur. ← Onlar Allahın qəzəbinə düşər olmuşlar,

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ

və peyğəmbərləri haqsız yərə öldürüldülər. ← Bu ona görədir ki, onlar Allahın ayələrini inkar edirdilər,

ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿١١٢﴾ لَيْسُوا سَوَاءً

Onlar eyni deyillər. ← Bu, (Allaha qarşı) üsyan etmələri və həddi aşmalarına görədir.

مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَائِمَةٌ يَتْلُونَ آيَاتِ اللَّهِ آنَاءَ اللَّيْلِ وَهُمْ يَسْجُدُونَ ﴿١١٣﴾

onlar gecə vaxtları səcdə edərək Allahın ayələrini oxuyurlar. ← Kitab əhlindən düzgün bir camaat vardır ki,

يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ

yaxşı işlər görməyi əmr edirlər, pis əməllərdən çəkindirirlər, ← Onlar Allahı və axirət gününə inanırlar,

وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٤﴾

Onlar əməlisaleh şəxslərdəndirlər. ← və xeyirli işlər görməkdə bir-birilərlə yarışirlər.

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوهُ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿١١٥﴾

Axi Allah müttəqiləri tanıyandır! ← Və nə kimi yaxşı işlər görüblərsə, heç biri inkar edilməz.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا

nə malları, nə də övladları Allaha qarşı onlara bir fayda verməyəcək. ← Əlbəttə, o şəxslər ki kafir oldular;

وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٦﴾

Onlar cəhənnəm əhlidir. Onlar orada əbədi qalacaqlar.

مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ

soyuq bir küləyin halına bənzər; ← (Onların) bu dünya həyatında sərf etdikləri şeylərin halı,

أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتْهُ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ أَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٧﴾

Allah onlara zülm etmədi, lakin öz-özlərinə zülm etdilər. ← (O külək), özünə zülm edən bir qövmin əkinlərini vurur və onu məhv edir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بَطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا

Onlar sizə pislik etməkdən əl çəkməzlər. ← Özünüzdən başqasını sirdaş tutmayın. ← Ey iman gətirənlər!

وَدُّوا مَا عَنِتُّمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ

Düşmənçilikləri, ağızlarından (çıxan sözlərdən) aşkar olur. ← Sizin çətinliyə düşməyinizi istəyərlər.

وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١١٨﴾

Əgər düşünürsünüzsə, ayələri sizə izah etmişik. ← Ürəklərində gizlətdikləri isə daha böyükdür.

هَآ أَنْتُمْ أَوْلَاءُ تُحِبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ

Siz kitabın hamısına inanırsınız. ← Bax, siz o kimsələrsiniz ki, onları sevirsiniz, onlar isə sizi sevməzlər.

وَإِذَا لَقَوْكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا عَصَوْا عَلَيْكُمْ الْآنَمِلْ مِنَ الْغَيْظِ

xəlvətdə olduqda isə sizə qarşı qəzəblərindən barmaqlarını gəmirərlər. ← Sizinlə görüşdükləri zaman: “Biz iman etmişik”, - deyərlər.

قُلْ مُوتُوا بِغَيْظِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١١٩﴾

Şübhəsiz ki, Allah ürəklərin içindəkini biləndir. ← De: “Acıgımızdan ölün!”

إِنْ تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا

əgər sizə bir zərər toxunarsa, ona sevinərlər. ← Əgər sizə bir mənfəət yetişərsə, onları qəmgin edir,

وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿١٢٠﴾

Həqiqətən, Allah onların etdiklərini əhatə edir. ← Əgər səbr edib qorunsanız, onların hiyləsi sizə heç bir zərər yetirməz.

وَإِذْ غَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ

müharibə üçün möminləri mövqelərə yerləşdirəsen. ← Bir zaman, səhər vaxtı ailəndən ayrılmışdın ki,

وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٢١﴾

Axi Allah (hər şeyi) eşidəndir, biləndir!

اِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ اَنْ تَفْشَلَا وَاللّٰهُ وَلِيُّهُمَا

Halbuki, Allah onların yardımçısı idi. ← O vaxtı, sizdən iki dəstə dağılmağa üz tutmuşdu.

وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢٢﴾

Möminlər də (hər işdə) Allaha təvəkkül etsinlər!

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢٣﴾

Allahdan qorxun ki, şükür edəbiləsiniz! ← Həqiqətən, Bədrdə zəif olduğunuz halda, Allah sizə yardım etdi.

اِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ اَلَنْ يَكْفِيَكُمْ اَنْ يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلَاثِ اَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُزْلِلِينَ ﴿١٢٤﴾

“Rəbbinizin üç min mələk endirərək sizə yardım etməsi sizə kifayət etməzmi?” ← O vaxt möminlərə deyirdin:

بَلَىٰ اِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فُورِهِمْ هَذَا

onlar bu anda belə üstünüzə gəlsələr, ← Bəli, əgər səbr edib (Allahdan) qorxsanız,

يُمِدُّكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ اَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ ﴿١٢٥﴾

Rəbbiniz beş min nişan qoyulmuş mələklə sizə yardım edər.

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ اِلَّا بُشْرٰى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ

Allah onu sizin üçün ancaq müjdə olaraq və qəlbləriniz rahatlansın deyə etdi.

وَمَا النَّصْرُ اِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٢٦﴾

Kömək ancaq yenilməz qüdrət, hikmət sahibi olan Allah qatındandır.

لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا اَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَآئِبِينَ ﴿١٢٧﴾

Beləcə, uduzub geri dönsünlər. ← Ona görə ki, kafirlərin bir qismini məhv etsin və ya onları darmadağın etsin.

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْاَمْرِ شَيْءٌ اَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ

(Allah) ya onların tövbələrini qəbul edər, ← (Ey Rəsulüm! Bu) işdə sənə dəxli olan bir şey yoxdur.

اَوْ يُعَذِّبُهُمْ فَانَّهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٨﴾

Çünki onlar, zalım kimsələrdir. ← ya da onlara əzab verər.

وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ يَغْفِرْ لِمَنْ يَشَآءُ وَيُعَذِّبْ مَنْ يَشَآءُ

O, istədiyini bağışlayar, istədiyinə isə əzab verər. ← Göylərdə və yerdə nə varsa Allaha məxsusdur.

وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٢٩﴾ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَاْكُلُوْا رِبٰوًا ضِعْفًا مِّثْلًا

Sələmi (faizi) qat-qat artırıb yeməyin. ← Ey iman gətirənlər! ← Allah bağışlayandır, rəhm edəndir!

وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٣٠﴾

Allahdan qorxun ki, bəlkə, nicat tapasınız!

وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِيْ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِيْنَ ﴿١٣١﴾ وَاَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُوْلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٣٢﴾

bəlkə siz rəhm olunasınız! ← Allaha və Peyğəmbərə itaət edin ki, ← Kafirlər üçün hazırlanmış oddan çəkinin!

وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٣﴾
O, müttəqilər üçün hazırlanıb; ← və eni, göylər və yer qədər olan Cənnətə! ← Rəbbinizin məğfirətinə tələsin;

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَافِرِينَ الْغَيْظِ
qəzəblərini udarlar, ← O kimsələr ki, bolluqda da, qıtlıqda da (mallarını yoxsullara) xərcləyər,

وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣٤﴾
Axı Allah yaxşılıq edənləri sevər. ← və insanların günahlarından keçərlər.

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ
yaxud özlərinə zülm etdiklərində Allahı yada salarlar, ← Yenə o kimsələr ki, bir günah işlədikləri zaman,

فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرِ اللَّهُ لَهُ
- bəs günahları Allahdan başqa kim bağışlaya bilər? - ← və günahlarının bağışlanmasını istəyərlər,

وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٣٥﴾
və işlədikləri (günahlarda) bilə-bilə ısrar etməzlər.

أُولَئِكَ جَزَاءُهم مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهم وَجَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
və (ağacları) altından çaylar axan cənnətlərdir. ← Onların mükafatı, öz Rəbbi tərəfindən bağışlanmaq,

خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿١٣٦﴾
Çalışanların mükafatı nə gözəldir! ← Orada əbədi qalacaqlar.

قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ
Elə isə yer üzündə dolaşın, ← Sizdən əvvəl şəriət qanunları olub keçmişdir.

فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٣٧﴾
və yalançıların aqibətinin necə olduğunu görün!

هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٨﴾
müttəqilər üçün isə hidayət (doğru yolu göstəriş) və nəsihətdir. ← Bu (Quran), insanlar üçün bir bəyandır,

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾
Və əgər inanırınsızsa, üstün olan sizsiniz! ← Ruhdan düşməyin və qəmgin olmayın!

إِنْ يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلُهُ
o biri (kafir) dəstəyə də ona bənzər bir yara dəymişdir. ← Əgər sizə bir yara dəydisə,

وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ أَمَنُوا
Allah, iman gətirənləri (başqalarından) ayırd etsin, ← Bu günləri, insanlar arasında növbə ilə dəyişdiririk ki,

وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٠﴾
Axı Allah zülmkarları sevməz! ← və içərinizdən şahidlər tutsun.

وَلِيُمَحِّصَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكَافِرِينَ ﴿١٤١﴾

və kafirləri məhv etməsi üçündür. ← (Bu), həm də Allahın iman gətirənləri təmiz seçməsi üçün,

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ

...Allah içərinizdən cihad edənləri bilib ayırd etmədən, ← Yoxsa Cənnətə girəcəyinizi güman edirsiniz...

وَيَعْلَمُ الصَّابِرِينَ ﴿١٤٢﴾

və (əziyyətə) səbr edənləri bilib ayırd etməmişdən (Cənnətə girməyimi güman edirsiniz)?

وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿١٤٣﴾

Artıq baxaraq onu gördünüz. ← Siz onunla qarşılaşmadan əvvəl ölümü arzulayırdınız.

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ

Ondan əvvəl də peyğəmbərlər gəlib-getmişdir. ← Muhəmməd ancaq bir peyğəmbərdir.

أَفَأَنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ

geri (əvvəlki dininizə) dönəcəksiniz? ← Əgər o ölsə və ya öldürülsə,

وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٤﴾

Və Allah şükür edənləri mükafatlandıracaqdır. ← Kim (belə) geri dönersə, Allaha heç bir zərər yetirməz.

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ

(Ölüm), vaxtı müəyyən edilmiş bir yazıdır. ← Allahın izni olmayınca heç kəsə ölüm yoxdur.

وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا

Kim axirət savabı istəsə, ona da ondan verərik. ← Kim dünya savabını (nemətini) istəsə, ona ondan verərik.

وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٥﴾ وَكَأَيِّنْ مِنْ نَبِيِّ قَاتَلَ مَعَهُ رَبِّيُونَ كَثِيرٌ

onun yanında bir çox dindar vuruşdu. ← Neçə-neçə peyğəmbər var ki — Şükür edənləri isə mükafatlandıracağıq!

فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا

acizlik göstərmədilər, ← Onlar Allah yolunda çəkdikləri müsibətlərə görə ruhdan düşmədilər,

وَمَا اسْتَكَانُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ﴿١٤٦﴾

Axi Allah səbr edənləri sevir! ← və (kafirlərə) boyun əymədilər.

وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا

“Ey Rəbbimiz, günahlarımızı və işlərimizdə həddi aşmağımızı bağışla! ← Dedikləri yalnız (bu) sözlərdi:

وَتَبَتِ أَقْدَامَنَا وَانْصَرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿١٤٧﴾

və kafirlər qəvmünə qarşı bizə kömək et!” ← Ayaqlarımızı (sənin yolunda) möhkəmləndir,

فَاتَاهُمُ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤٨﴾

Axi Allah yaxşı iş görənləri sevir! ← Və Allah onlara, dünya mükafatını və ən gözəl axirət mükafatını verdi.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا يَرُدُّوكُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ

onlar sizi geri (öz dinlərinə) döndərlər, ← Ey iman gətirənlər! Əgər kafirlərə itaət edəcəksiniz,

﴿١٤٩﴾ فَتَنَقَّلُوا خَاسِرِينَ

və zərər çəkmiş halda geri dönərsiniz.

بَلِ اللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ ﴿١٥٠﴾

Və O, yardım edənlərin ən yaxşısıdır. ← Əksinə, Allah sizin himayədarınızdır.

سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ سُلْطَانًا

Çünki, haqqında dəlil nazil etmədiyi şeyi Allaha şərik qoşdular. ← Kafirlərin ürəklərinə qorxu salacağıq.

وَمَا لَهُمْ النَّارُ وَبِئْسَ مَثْوَى الظَّالِمِينَ ﴿١٥١﴾

Zülm edənlərin sığınacaqları yer nə pisdir! ← Onların yeri Cəhənnəmdir.

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُونَهُمْ بِأَذْنِهِ

O zaman onları, Onun (Allahın) iznilə əzib-qırırdınız. ← Allah, sizə verdiyi vədinə sadıq çıxdı.

حَتَّىٰ إِذَا فَشِلْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِمَّن بَعْدَ مَا أَرَاكُمْ مَا تُحِبُّونَ

...(Allah) sevdiyiniz şeyi sizə göstərəndən sonra. ← Nəhayət zəiflik göstərdiniz və əmr barəsində bir-birinizlə

mübahisə edərək qarşı çıxdınız...

مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ

Sonra sizi imtahan etmək üçün onlardan uzaqlaşdırdı. ← Sizdən kimi dünyanı istəyirdi, kimi də axirəti istəyirdi.

وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥٢﴾

Axı Allah möminlərə qarşı lütfkardır! ← Əlbəttə, O sizi əfv etdi.

إِذْ تَصْعَدُونَ وَلَا تَلُون عَلَى أَحَدٍ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِي أَخْرَائِكُمْ

Peyğəmbər isə arxa tərəfdən sizi çağırırdı. ← O zaman siz (qaçaraq dağa) qalxırdınız və heç kəsə baxmırdınız.

فَأَثَابَكُمْ غَمًّا بِغَمٍّ لَكِنَّا لَنَحْزَنُوا عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ

əlinizdən çıxan şeylərə və uğradığınız fəlakətlərə görə təəsüf etməyəsınız. ← O, sizə qəm üstünə qəm verdi ki,

﴿١٥٣﴾ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

Axı Allah nə etdiyinizdən xəbərdardır!

ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُم مِّن بَعْدِ الْغَمِّ أَمَنَةً نُّعَاسًا يَغْشَى طَائِفَةً مِّنْكُمْ

O, sizin bir qisminizi bürüdü. ← Sonra qəm qüssənin arxasınca sizə, əminlik verən xəfif bir yuxu göndərdi.

وَطَائِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ

Allaha qarşı haqsız yerə cahiliyyət düşüncələrinə qapıldılar. ← O biri qisminiz isə öz haraylarına qaldılar,

يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ

De ki: “Əlbəttə, bütün işlər Allaha məxsusdur”. ← (Və) deyirdilər: “(Bu) işdə bizim üçün bir şey varmı?”

يُخْفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ

deyirlər: “Əgər (bu) işdə bizim üçün bir şey olsaydı, ← Onlar, sənə bildirmədikləri şeyləri öz içlərində gizlədib,

مَا قَتَلْنَا هَهُنَا قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ

De ki: “Evlərinizdə olsaydınız belə, ← elə buradaca öldürülməzdik.”

لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ

Allah sizin ürəklərinizdə olanları yoxlasın, ← üzərilərinə ölüm yazılmış kəslər yatacaqları yerlərə gedərdilər ki,

وَلِيُمَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٥٤﴾

Axı Allah ürəklərin içini biləndir!” ← və qəlblərinizdə olanları (niyyətlerinizi) təmizləsin.

إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ

Həqiqətən, Şeytan, qazandıqları bəzi şeylərlə ← O kəsler ki, iki ordu qarşılaşdığı gün sizdən üz döndərdilər; onları azdırmaq istəmişdi.

وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٥٥﴾

Həqiqətən, Allah bağışlayandır, həlimdir! ← Allah artıq onları bağışladı.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا

O kimsələr kimi olmayın ki, kafir oldular, ← Ey iman gətirənlər!

وَقَالُوا لَا خِوَانَهُمْ إِذَا ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غَزَى لَوْ كَانُوا عِنْدَنَا

“Əgər bizim yanımızda olsaydılar, ← və yer üzündə səfərə çıxmış və ya müharibədəki qardaşları üçün dedilər:

مَا مَاتُوا وَمَا قَتَلُوا لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ

Allah bunu, onların ürəklərində bir həsrət (yarası) olsun deyə yaratdı. ← nə ölər, nə də öldürülərdilər!”

وَاللَّهُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١٥٦﴾ وَلَئِنْ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتُّم

Əgər Allah yolunda öldürülər və ya ölərsinizsə, ← Allah nə etdiyinizi görəndir! ← Allah dirildər və öldürər.

لَمَغْفِرَةً مِّنَ اللَّهِ وَرَحْمَةً خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿١٥٧﴾

(dünyada) yığıdıkları şeylərdən daha xeyirlidir. ← Allahın bağışlaması və rəhməti əlbəttə,

وَلَيْنَ مُتَمِّمٌ أَوْ قُتِلْتُمْ لَإِلَى اللَّهِ تُحْشَرُونَ ﴿١٥٨﴾

(axırda) mütləq Allahın hüzuruna toplanacaqsınız! ← Əgər ölsəniz və ya öldürülsəniz,

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لَنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًا غَلِيظَ الْقَلْبِ

Əgər kobud, sərt ürəkli olsaydın, ← Allahın mərhəməti səbəbilə onlarla yumşaq rəftar etdin.

لَا نَفْضُوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ

Artıq onları əfv et və onlar üçün bağışlanmaq dilə. ← əlbəttə, sənin ətrafından dağılıb gedərdilər.

وَشَاوَرُهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿١٥٩﴾

Əlbəttə Allah, təvəkkül edənləri sevər! ← Qəti qərara gəldikdə Allaha təvəkkül et! ← İşdə onlarla məsləhətləş.

إِنْ يَنْصُرْكُمُ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ يَخْذُلْكُمْ

Əgər sizi zəhil edərsə, ← Əgər Allah sizə yardım edərsə, heç kəs sizə qalib gələ bilməz.

فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرُكُمْ مِنْ بَعْدِهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦٠﴾

Möminlər də Allaha təvəkkül etsinlər! ← ondan sonra kim sizə kömək edə bilər?

وَمَنْ كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلَّ وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

Kim əmanətə xəyanət edərsə, qiyamət günü xəyanət etdiyi şeylə gələr. ← Bir peyğəmbərə, əmanətə xəyanət etmək yaraşmaz.

ثُمَّ تَوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦١﴾

və onlara haqsızlıq edilməz! ← Sonra hər kəsə, qazandığı şeylərin əvəzi tam verilir,

أَفَمَنْ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللَّهِ

Allahın qəzəbinə düşər olmuş şəxs kimidir? ← Allahın rızasını qazanmaq ardınca gedən şəxs,

وَمَاوِيَهُ جَهَنَّمَ وَبَشَى الْمَصِيرِ ﴿١٦٢﴾

O yer necə də pisdir! ← Onun (qəzəbə düşər olanın) yeri Cəhənnəmdir.

هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٣﴾

Allah nə etdiklərini görür. ← Allah yanında onlar dərəcə-dərəcədirlər.

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ

Çünki onlara, öz içlərindən bir peyğəmbər göndərirdi; ← Allah möminlərə lütf etdi.

يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ

onlara Kitabı (Qurani) və hikməti öyrədən. ← (O), onlara (Allahın) ayələrini oxuyar və onları təmizləyər,

وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿١٦٤﴾

Halbuki daha əvvəl açıq-aydın zəlalət içərisində idilər.

أَوَلَمَّْا أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَهَا

- halbuki (onları) ikiqat müsibətə düşər etmişdiniz - Sizə bir müsibət gəlmiş zaman,

قُلْتُمْ أَنِّي هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٦٥﴾

Həqiqətən, Allah hər şeyə qadirdir! ← De: "O sizin özünüzdəndir". ← "Bu haradan (gəldi)?"- dediniz.

وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ التَّقَى الْجَمْعَانِ فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٦٦﴾

möminləri ayırd etsin, ← İki ordunun qarşılaşdığı gündə sizə gələn fəlakət də Allahın izn ilə oldu ki,

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ ادْفَعُوا

Onlara: “Gəlin Allah yolunda vuruşun yaxud müdafiə olun!” - deyiləndə, ← və münafıqları ayırd etsin.

قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَا تَبْعَنَّاكُمْ هُمْ لِلْكَفْرِ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ

Onlar o gün imandan çox küfrə yaxındılar. ← dedilər: “Əgər vuruşmağı bilsəydik, sizin ardınızca gələrdik”.

يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ﴿١٦٧﴾

Halbuki, Allah onların gizlətdikləri şeyi çox yaxşı bilir! ← Ürəklərində olmayan şeyi ağızlarıyla deyirlər.

الَّذِينَ قَالُوا لِأَخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا لَوْ أَطَاعُونَا مَا قُتِلُوا

“Əgər bizə qulaq assaydılar, öldürülməzdilər”; ← O kimsələr ki, (evlərində) oturub qardaşları üçün deyirlər:

قُلْ فَادْرَأُوا عَنْ أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٦٨﴾

əgər doğru deyirsinizsə!” ← (Onlara) söylə: “Onda ölümü özünüzdən uzaqlaşdırın!

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ ﴿١٦٩﴾

Əksinə, diridirlər. Rəbbi yanında onlara ruzi verilir. ← Allah yolunda öldürülənləri əsla ölümlər zənn etmə!

فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ

Və arxadan özlərinə çatmamış kəslərə müjdə verərlər ki; ← Allahın, lütfündən onlara verdiyi şeyə sevinərlər.

أَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٧٠﴾

və onların qəm-qüssə görməyəcəklər. ← Onların heç bir qorxusu olmayacaq,

يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧١﴾

və Allahın, möminlərin mükafatını puça çıxarmayacağıyla. ← Müjdə verərlər; Allahdan bir nemətlə, lütüflə

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ

(həm də) özləri yaralandıqdan sonra; ← O şəxslər ki, Allahın və Peyğəmbərin dəvətini qəbul etdilər,

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٢﴾

Onlardan yaxşı işlər görüb pis işlərdən çəkinənlər üçün böyük bir mükafat vardır!

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ

“Həqiqətən insanlar sizə qarşı toplanmışdır. Onlardan qorxun!” ← O kəslər ki, insanlar onlara dedikdə ki:

فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾

və dedilər: “Allah bizə bəs edər. O nə gözəl vəkildir!” ← Beləcə (bu), onların imanını artırdı.

فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةِ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَّمْ يَمَسْسَهُمْ سُوءٌ

onlara heç bir əziyyət toxunmadı, ← Və Allahın neməti və lütfü sayəsində geri döndülər,

﴿١٧٤﴾ وَاتَّبِعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ

Allah isə böyük lütf sahibidir. ← və Allahın rızasının arxasınca getdilər.

إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ

Elə isə onlardan qorxmayın! ← O Şeytan, yalnız öz dostlarını qorxudar.

﴿١٧٥﴾ وَخَافُونَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

Əgər möminsinizsə, Məndən qorxun!

وَلَا يَحْزَنُكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا

Əlbəttə, onlar Allaha heç bir zərər yetirə bilməzlər, ← Küfr etməkdə yarışanlar səni kədərləndirməsin!

﴿١٧٦﴾ وَيُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حِطًّا فِي الْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

Və onlar üçün böyük bir əzab vardır! ← Allah istər ki, axirətdə onlara heç bir pay verməsin.

إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا

onlar Allaha heç bir zərər verə bilməzlər. ← O kəslər ki, imanın əvəzində küfrü satın aldılar,

﴿١٧٧﴾ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Və onlar üçün çox acı bir əzab vardır!

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّامُ نُمْلِي لَهُمْ خَيْرٌ لِّأَنفُسِهِمْ

onlara verdiyimiz möhlət özləri üçün ancaq xeyirlidir. ← Küfr edənlər sanmasınlar ki,

﴿١٧٨﴾ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ أَنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ لِيَزَادُوا إِثْمًا

Və onlar üçün alçaldıcı bir əzab vardır! ← Onlara verdiyimiz möhlət ancaq günahlarını artırmaları üçündür.

مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّى يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ

Nəhayətdə pisi yaxşıdan ayıracaqdır. ← Allah möminləri, (indi) olduğunuz vəziyyətdə qoyan deyildir,

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِي مِنْ رُسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ

Lakin Allah, öz peyğəmbərlərindən istədiyi şəxsi seçər. ← Allah sizə qeybi də bildirən deyildir.

﴿١٧٩﴾ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَأَنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ

Əgər inanıb müttəqi olsanız, sizin üçün böyük mükafat var! ← Elə isə Allaha və Onun peyğəmbərlərinə inanın.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرٌ لَّهُمْ

o özləri üçün xeyirlidir. ← Allahın, öz lütfündən bəxş etdiyi şeylərdə xəsislik edənlər hesab etməsinlər ki,

بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخُلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

Onların xəsislik etdikləri şey, qiyamət günü boyunlarına dolanacaqdır. ← Əksinə, o onlar üçün zərərliyədir.

﴿١٨٠﴾ وَاللَّهُ مِيرَاثُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

Allah isə nə etdiyinizdən xəbərdardır! ← Göylərin və yerin mirası da Allaha məxsusdur.

لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ

“Allah kasıbdır, biz isə varlıyıq!” ← Allah o kəslərin sözlərini, əlbəttə eşitdi ki, onlar demişdilər:

سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلُ ذُو قُوَا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿١٨١﴾

və deyəcəyik: “Dadın yandırıcı əzabı!” ← Dediklərini və peyğəmbərləri haqsız yerə öldürmələrini yazacağıq,

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ﴿١٨٢﴾

Şübhəsiz, Allah, bəndələrinə zülm edən deyildir! ← Bu, öz əllərinizlə törətdiklərinizə görədir.

الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ عَهِدَ إِلَيْنَا أَلَّا نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ حَتَّى يَأْتِيَنَا بَقْرَبَانٍ تَأْكُلُهُ النَّارُ

atəşin yeyəcəyi bir qurban gətirməyincə heç bir peyğəmbərə inanmayaq!” ← O kəslər ki, demişdilər: “Allah

bizə and verdi ki,

قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ قَبْلِي بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالَّذِي قُلْتُمْ

(Onlara) de ki: “Məndən əvvəl sizə peyğəmbərlər açıq-aşkar möcüzələr və dediklərinizi gətirmişdilər.

فَلَمْ قَتَلْتُمُوهُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٨٣﴾

Əgər doğru danışsınızsa, bəs nə üçün onları öldürdünüz?”

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ رَسُولٌ مِنْ قَبْلِكَ

Səndən əvvəl də peyğəmbərlər yalançı sayılmışdılar. ← Əgər səni yalançı sayırlarsa (qəmgin olma)!

جَاءُوا بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿١٨٤﴾

(O peyğəmbərlər) açıq möcüzələr, səhifələr və nur saçan kitab gətirmişdilər.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُوَفَّقُونَ أُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

Ancaq qiyamət günü mükafatlarınız tamamilə veriləcəkdir. ← Hər bir can (hər kəs) ölümü dadacaqdır.

فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ

o xilas olmuşdur. ← Kim oddan (Cəhənnəmdən) uzaqlaşdırılıb, Cənnətə daxil edilərsə,

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿١٨٥﴾

Dünya həyatı isə aldadıcı kef çəkməkdən başqa bir şey deyildir.

لَتُبْلَوْنَ فِيْ أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعَنَّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ
Sizdən əvvəl kitab verilənlərdən eşidəcəksiniz. ← Əlbəttə, malınız və canınızla imtahan ediləcəksiniz.

وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذًى كَثِيرًا وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا
Əgər səbr edib (Allahdan) qorxsanız, ← və şəriklərdən bir çox əziyyətli (sözlər eşidəcəksiniz).

فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿١٨٦﴾
əlbəttə, bu, əzmkarlıq tələb edən işlərdəndir.

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُ
İnsanlar üçün aydınlaşdırmağınız və onu gizlətməyəcəksiniz! ← Vaxtilə Allah, kitab verilənlərdən əhd almışdı;

فَبَذَلُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ وَاشْتَرَوْا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَبَيْسَ مَا يَشْتَرُونَ ﴿١٨٧﴾
Onların satdıqları şey necə də pisdır! ← Ancaq ona arxalarını çevirdilər və onu az bir qiymətə satdılar.

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا آتَوْا وَيُحِبُّونَ أَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا
və görmədikləri işlərə görə tərif olunmağı sevən kimsələr; ← Sanma ki, o etdiklərinə görə sevinənlər,

فَلَا تَحْسَبَنَّاهُمْ بِمَفَازَةٍ مِنَ الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٨٨﴾
Və onlar üçün şiddətli bir əzab vardır! ← Onların əzabdan xilas olacaqlarını güman etmə.

وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٨٩﴾
Axı Allah hər şeyə qadirdir! ← Göylərin və yerin hökmranlığı Allaha məxsusdur.

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
gəcə ilə gündüzün bir-birini əvəz etməsində, ← Həqiqətən, göylərin və yerin yaradılmasında,

لَايَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١٩٠﴾
ağıl sahibləri üçün dəlillər vardır.

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَى جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
göylərin və yerin yaradılması haqqında düşünənlər. ← Onlar ki, ayaqda, oturanda və uzananda Allahı xatırlayar,

رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٩١﴾
Sən pak! Bizi cəhənnəm əzabından qoru! ← Ey Rəbbimiz! Sən bunları boş yerə yaratmamısan!

رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تَدْخُلُ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿١٩٢﴾
Və zalımlara kömək edənlər olmaz! ← “Ey Rəbbimiz! Sən kimi oda atsan, əlbəttə onu rüsvey edərsən.

رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا
“Rəbbinizə inanın!”- deyər imana çağırırdı. Dərhal iman gətirdik. ← Ey Rəbbimiz! Biz bir çağırıcı eşitdik ki,

رَبَّنَا فَاعْفُ رَفْنَا دُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ﴿١٩٣﴾
və canımızı yaxşılarla birlikdə al! ← təqsirlərimizin üstünü ört. ← Ey Rəbbimiz! günahlarımızı bizə bağışla,

رَبَّنَا وَاتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَمَةِ

və qiyamət günündə bizi rüsvey etmə! ← Ey Rəbbimiz! Peyğəmbərlərin vasitəsilə bizə vəd etdiklərini ver,

﴿١٩٤﴾ إِنَّكَ لَا تَخْلِفُ الْمِيعَادَ

Əlbəttə, Sən Öz vədinə xilaf çıxılmazsan!”

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ

Kişi və ya qadın olsun, sizdən əməl sahibinin əməlini puça çıxarmaram. ← Rəbbi də onların duasını qəbul etdi.

بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ ۚ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ

Hicrət edənlərin, öz yurdlarından çıxarılanların, ← Siz bir-birinizdəsiniz.

وَأُوذُوا فِي سَبِيلِي وَقَاتِلُوا وَقُتِلُوا لَا كُفْرَانَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ

...günahlarının üstünü örtəcəm, ← Mənim yolumda əziyyətə düşər olanların, vuruşanların və öldürülənlərin...

وَلَا دُخْلَ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ

Allah qatından bir mükafat olaraq. ← və onları, altından çaylar axan cənnətlərə daxil edəcəyəm;

﴿١٩٥﴾ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ لَا يَغُرُّكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ﴿١٩٦﴾

Küfr edənlərin ölkələrdə gəzib dolaşması səni aldatmasın! ← Ən yaxşı mükafat Allah qatındadır!

مَتَاعٍ قَلِيلٍ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٩٧﴾

(Ora) necə də pis yataqdır! ← (Bu), azacıq bir mənfəətdir. Sonra isə onların məskəni Cəhənnəmdir.

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

onlar üçün, altından çaylar axan cənnətlər vardır. ← Lakin öz Rəbbindən qorxan kimsələr ki var,

خَالِدِينَ فِيهَا نُزُلًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ ﴿١٩٨﴾

Allah qatındakılar yaxşılar üçün daha xeyirlidir. ← Allah qatından bir qonaqpərvərliklə orada əbədi qalacaqlar.

وَأَنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ خَاشِعِينَ لِلَّهِ

Allaha boyun əyərək Allaha, sizə nazil olana və özlərinə nazil olana inanır, ← Kitab əhlindən kimisi də,

لَا يَشْتَرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ

Onlar üçün Rəbbi yanında mükafatları vardır. ← Allahın ayələrini ucuz qiymətə satmırlar;

﴿١٩٩﴾ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

Ey iman gətirənlər! ← Şübhəsiz ki, Allah tezliklə haqq-hesab çəkəndir.

اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢٠٠﴾

və Allahdan qorxun, bəlkə siz nicat tapasınız! ← Səbr edin, səbrdə yarişın, sərhəd boyu növbə ilə keşik çəkin,

﴿٤﴾ سُورَةُ النَّسَاءِ

ən-Nisa (Qadınlar) surəsi
(Mədinədə nazil olmuşdur, 176 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ
sizi tək bir nəfsdən (Adəmdən) yaratdı, ← Ey insanlar! O Rəbbinizdən qorxun ki,وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً
O ikisindən də bir çox kişi və qadınlar törətdi. ← və ondan zövcəsini (Həvvanı) yaratdı.وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴿١﴾
Şübhəsiz ki, Allah sizin üzərinizdə gözətcidir! ← (Adı ilə) bir-birinizdən (nəsə) istədiyiniz Allahdan və əqrabalıq (əlaqələrini kəsmək)dən çəkinin!وَاتُوا الْيَتَامَىٰ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ
və pisi (haramı) yaxşı ilə (halalla) dəyişdirməyin! ← Yetimlərə öz mallarını (həddi-bülüğa çatdıqda) verin,وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمُ الَّتِي أَمْوَالُكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا ﴿٢﴾
Haqiqətən, bu, böyük günəhdır. ← Onların mallarını öz mallarınıza (qatib) yeməyin!وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مِثْنَىٰ وَثُلْثَ وَرُبَاعَ
bəyəndiyiniz qadınlardan iki-iki, üç-üç və dör-dörd nikahlayın! ← Əgər yetim qızlar bərəsində ədalətli olabilməyəcəyinizdən qorxsanız,فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
onda tək bir qadınla və ya sahib olduğunuz kənizlə (evlənin). ← Əgər ədalətli olabilməməkdən qorxsanız,ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا ﴿٣﴾ وَآتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً
Və qadınlara, mehrlərini könül xoşluğuyla verin! ← Bu, ədalətli olmağa daha yaxındır.فَإِنْ طِئِنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَرِيًا ﴿٤﴾
onu nuşcanlıqla yeyin! ← Əgər öz xoşları ilə ondan sizə bir şey bağışlasalar,وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا
(O mallar) ki, Allah sizə dolanmaq üçün bəxş etdi. ← Və mallarınızı səfehlərə (ağılsızların əlinə) verməyin.وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿٥﴾
və özlərinə xoş söz deyın. ← Onlara həmin maldan yedirin və onları geyindirin,وَابْتَلُوا الْيَتَامَىٰ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ آنَسْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا
Əgər onların ağla dolmuşluqlarını hiss etsəniz, ← Yetimləri nikah yaşına çatıncaya qədər sınayın.فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا
Böyüyəcəklər deyə də, o malları israf edib tələm-tələsik yeməyin. ← mallarını özlərinə qaytarın.وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ وَمَنْ كَانَ فَاقِرًا فَلْيُكَلِّمِ بِالْمَعْرُوفِ
Kim kasıb isə, qəbul olunmuş qayda üzrə yesin. ← (Qəyyumlardan) kim zəngindir, (o mala) toxunmasın;فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهَدُوا عَلَيْهِمْ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴿٦﴾
Haqq-hesab çəkməyə Allahı kifayət edər! ← Mallarını özlərinə qaytardığınız zaman onların şahid tutun!

لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ
Qadınlara da, ata-ana və qohumların buraxdığından pay var. ← Ata-ana və qohumların buraxdığından kişilərə
pay vardır.

﴿٧﴾ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا
Onun (həmin malın) azından yaxud çoxundan (kişi və qadın üçün) fərz qılınmış bir pay vardır.

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُوا الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينُ
(Malın) bölünməsinə, (varis olmayan) qohumlar, yetimlər və yoxsullar iştirak edərlərsə,

﴿٨﴾ فَارْزُقُوهُمْ مِنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا
və onlara gözəl söz söyləyin! ← onlara da ondan (o maldan) bir şey verin,
وَلِيُخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكَوْا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعَافًا خَافُوا عَلَيْهِمْ
arxalarında aciz övladlar qoyub gədəsi olsalar, onlar üçün qorxarlar. ← (Yetimlər üçün) o kimsələr qorxsun ki;

﴿٩﴾ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ
və sözün doğrusunu danışsınlar! ← Buna görə də Allahdan qorxsunlar,

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا
onlar qarınlılarına ancaq od ötürürlər. ← Həqiqətən, o kimsələr ki, yetimlərin mallarını haqsızlıqla yeyirlər,

﴿١٠﴾ وَسَيُصْلَوْنَ سَعِيرًا
يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ
Allah, övladlarınız haqqında sizə tövsiyə buyurur ki, ← Və onlar alovlu bir oda girəcəklər.

لِّلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثِيَّاتِ
فَإِنْ كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ
Əgər (ölən şəxsin) qızları ikidən artıq olarsa, ← oğul, iki qızın payı qədər (pay) düşür.

فَلَهُنَّ ثُلُثُ مَا تَرَكَ
وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ
Əgər tək bir qız olsa, (mirasın) yarısı onundur. ← mirasın üçdə ikisi onlarındır.

وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا الشُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ
Övladı olduğu təqdirdə (vəfat edənin) ata və anasının hər birinə mirasın altıda biri verilir.

فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَهُ أَبَوَاهُ
فَلَأُمُّهُ الثُّلُثُ
(malın) üçdə biri anaya aiddir. ← Əgər onun övladı olmayıb, varisi ata və anasıdırsa,

فَإِنْ كَانَ لَهُ أُخْوَةٌ
فَلَأُمُّهُ الشُّدُسُ
(malın) altıda biri anaya aiddir. ← Əgər onun (ölmüş şəxsin) qardaşları varsa,

مِّنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِي بِهَا أَوْ دِينَ
(Bu bölgü, ölən şəxsin) edəcəyi vəsiyyətdən və ya borcu ödənildikdən sonra (aparıılır).

﴿١١﴾ أَبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ
لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا
Onlardan hansının mənfəət cəhətdən sizə daha yaxın olduğunu bilməzsiniz. ← Atalarınız və övladlarınız;

﴿١٢﴾ فَرِيضَةٌ مِنَ اللَّهِ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا
Həqiqətən, Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← (Bu bölgü) Allah tərəfindən müəyyən edilmişdir.

وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌ

əgər onların uşağı yoxdursa, ← Arvadlarınızın qoyub getdikləri malın yarısı sizindir,

فَإِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمْ الرُّبْعُ مِمَّا تَرَكَنَّ

qoyub getdiklərinin dördə biri sizindir. ← Əgər onların övladı varsa,

مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِيَنَّ بِهَا أَوْ دَيْنٍ

(Bu bölgü, ölən şəxsin) edəcəyi vəsiyyətdən və ya borcu ödənildikdən sonra (aparılır).

وَلَهُنَّ الرُّبْعُ مِمَّا تَرَكَتُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ

əgər sizin uşağınız yoxdursa, ← Qoyub getdiyiniz malın dördə biri onlara (arvadlarınıza) düşür,

فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكَتُمْ

qoyub getdiyiniz malın səkkizdə biri onlara çatır. ← Əgər sizin övladınız varsa,

مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوصُونَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ

(Bu bölgü,) edəcəyiniz vəsiyyətdən və ya borcunuz ödənildikdən sonra (aparılır).

وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوْ امْرَأَةً

tək bir qardaşı və ya bir bacısı varsa, ← Əgər miras qoyan kişi və ya qadının ata-anası və övladı olmayıb,

فَلَ كُلٍّ وَاحِدٌ مِّنْهُمَا الشُّدُسُ إِنْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلُثِ

onlar üçdə birinə şərikdir. ← Əgər bundan daha çox olsalar, ← onların hər birinə (mirasın) altıda biri düşür.

مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصَى بِهَا أَوْ دَيْنٍ غَيْرِ مُضَارٍّ

(Bu bölgü,) ediləcək vəsiyyətdən və ya borc ödənildikdən sonra, (heç kimə) zərər verilmədən (aparılır).

وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿١٢﴾ وَصِيَّةً مِّنَ اللَّهِ

Axı Allah (hər şeyi) biləndir, həlildir! ← (Bunlar) Allah tərəfindən bir tövsiyədir.

تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ

Kim Allaha və Peyğəmbərinə itaət edərsə, ← Bunlar Allahın sərhədləridir.

يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾

Böyük uğur isə budur! ← onu, altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları cənnətlərə daxil edir.

وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ

və Onun sərhədlərini aşarsa, ← Kim Allaha və Peyğəmbərinə üsyan edir,

يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿١٤﴾

və onun üçün rüsvayedicə bir əzab vardır. ← (Allah da) onu, içində əbədi qalacağı Cəhənnəmə daxil edir,

وَالَّتِي يَأْتِيَنَّ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ فَاسْتَشْهِدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِنْكُمْ

onlara qarşı aranızdan dörd şahid tutun! ← Qadınlarınızdan zina edənlər ki var,

فَإِنْ شَهِدُوا فَامْسِكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ

onları (həmin qadınları) evlərdə həbs edin, ← Əgər onlar şahadət verərlərsə,

حَتَّى يَتَوَفَّيَهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا ﴿١٥﴾

yaxud Allah onlar üçün bir yol açanadək! ← ta ki, ölümləri çatana qədər,

وَالَّذَانِ يَأْتِيَانَهَا مِنْكُمْ فَادُّوهُمَا فَإِنْ تَابَا وَأَصْلَحَا

Əgər tövbə edib özlərini düzəltəsələr, ← Sizdən onu (bela pis işi) edənlərin hər ikisinə əziyyət verin.

فَاعْرِضْوهَا عَنْهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿١٦﴾

Əlbəttə, Allah tövbələri qəbul edəndir, mərhəmətlidir! ← o ikisindən (onları incitməkdən) vaz keçin!

إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ الشُّوْءَ بَٰجِهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ

nadanlıqla pis bir iş görər, sonra dərhal tövbə edərlər. ← Allaha görə yalnız o kəslərin tövbəsi qəbuldur ki,

فَأُولَٰئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٧﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← Allah onların tövbəsini qəbul edir!

وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ

Ta ki onlardan birinin ölümü çatdığı zaman, ← O şəxslərin tövbəsi qəbul olunmaz ki, günah işlər görərlər;

قَالَ إِنِّي تُبْتُ النَّارَ وَلَا الَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ

Və nə də kafir olaraq ölənlərin (tövbəsi qəbul olunmaz). ← “Mən indi tövbə etdim” - deyər.

أُولَٰئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٨﴾

Onlar üçün şiddətli bir əzab hazırlamışıq!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرْتُوا النِّسَاءَ كَرْهًا

Qadınlara zorla varis çıxmaq sizə halal deyildir! ← Ey iman gətirənlər!

وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيَّنَةٍ

açıq-əşkar pis bir iş görmələri müstəsna. ← Özlərinə verdiyiniz şeylərin (mehrin) bir hissəsini geri almaq

üçün onlara əziyyət verməyin.

وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ

Əgər onlara nifrət etsəniz (bilin ki), ← Və onlarla gözəl rəftar edin.

فَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ﴿١٩﴾

ancaq Allah onda çoxlu xeyir nəzərdə tutmuş olsun. ← ola bilsin ki, hər hansı bir şeydən nifrət edərsiniz,

وَإِنْ أَرَدْتُمْ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَّكَانَ زَوْجٍ وَآتَيْتُمْ إِحْدَيْهِنَّ قِنطَارًا

onlardan birinə çoxlu mal vermiş olsanız da, ← Əgər bir arvadın yerinə (başqa) bir arvad almaq istəsəniz,

فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا أَتَأْخُذُونَهُ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا ﴿٢٠﴾

Böhtan atmaq və aşkar bir günah iş görməklə onu gerimi alacaqsınız?! ← ondan heç bir şey geri almayın!

وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَى بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ

Axi (vaxtilə) bir-birinizlə yaxınlıq etmişdiniz, ← Onu necə geri alarsınız?

وَآخُذْنَ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٢١﴾

və sizdən möhkəm əhd-peyman almışdılar.

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ

Keçmişdə olan şeylər (bu cür işlər isə) müstəsna. ← Atalarınızın evlənmiş olduğu qadınlarla evlənməyin!

إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٢٢﴾

və pis bir yoldur! ← Əlbəttə, bu çox çirkin, iyrənc işdir,

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ

Analarınız, qızlarınız, bacılarınız, bibiləriniz, xalalarınız, ← Sizə, (bunlarla) evlənmək haram edildi:

وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمُ اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُم مِّنَ الرَّضَاعَةِ

sizi əmizdirən analarınız, süd bacılarınız, ← qardaşınızın qızları və bacınızın qızları,

وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ وَرَبَّائِبُكُمُ اللَّاتِي فِي حُجُورِكُمْ مِّنْ نِّسَائِكُمُ اللَّاتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ

və cinsi əlaqədə olduğunuz qadınlarınızdan olan, evinizdəki ögey qızlarınız. ← arvadlarınızın anaları,

فَإِنْ لَّمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ

(qızları ilə evlənmək isə) sizin üçün günah deyildir. ← Əgər onlarla cinsi əlaqədə olmamısınızsa,

وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ

və iki bacını birlikdə almaq (da sizə haramdır). ← Öz belinizdən gələn oğullarınızın arvadları,

إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٢٣﴾

Həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Yalnız keçmişdə olan şeylər (bu cür işlər) müstəsna.

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ كِتَابَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ

Allahın yazısı ilə sizə (haram edildi). ← Sahib olduğunuz cariyələr müstəsna olmaqla, ərli qadınları (almaqla),

وَأَحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ

namusla, zina etmədən, mallarınızla (mehrini verib) istəyəsiniz. ← Bunlardan başqaları isə sizə halal edildi ki,

فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ

Sizə günah yoxdur... ← Faydalandığınız qadınların mehlrlərini özlərinə lazımı qaydada verin!

فِيمَا تَرَاضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٢٤﴾

Həqiqətən, Allah biləndir, hikmət sahibidir! ← ... (mehr) müəyyən edildikdən sonra razılaşdığınız işdə.

وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكَحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ

...azad mömin qadınlarla evlənmək üçün; ← Sizdən kimin maddi imkanı yoxdursa...

فَمِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَيْمَانِكُمْ

Allah sizin imanınızı daha yaxşı bilir. ← onda sahib olduğunuz mömin qızlar olan cariyələrdən (alsınlar).

بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَاذْكُوهُنَّ بِأَذْنِ أَهْلِهِنَّ

Elə isə, sahiblərlərdən icazə alıb onlarla evlənin. ← Siz (hamınız) bir-birinizdənsiniz.

وَأْتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ وَلَا مُتَّخَذَاتِ أَخْدَانٍ

İffətli olmaq, zina etməmək və aşnası olmamaq (şərti). ← Və onlara, mehlrlərini müvafiq qaydada verin;

فَإِذَا أَحْصَيْنَ فَإِنْ أَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ

cəzaları, azad qadınlara verilən əzabın yarısı qədərdir. ← Əgər ərə getdikdən sonra zina edərlərsə,

ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَأَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ

Səbr etmənin isə, sizin üçün daha xeyirlidir. ← Bu, sizdən, zina etməkdən qorxan kimsələr üçündür.

وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٥﴾

Allah bağışlayandır, rəhm edəndir!

يُرِيدُ اللَّهُ لِيُبينَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ

sizdən əvvəlkilərin gətirdiyi yolları sizə göstərsin, ← Allah istəyir ki, sizə açıq bir şəkildə bildirsin,

وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← və sizin tövbələrinizi qəbul etsin.

وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا مَيْلًا عَظِيمًا ﴿٢٧﴾
 Şəhvətlərinə uyanlar isə böyük bir əyriliyə düşməni istəyirlər. ← Allah tövbələrinizi qəbul etmək istəyir.

يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا ﴿٢٨﴾
 Çünki insan zəif yaradılmışdır. ← Allah sizdən (ağırığı) yüngülləşdirmək istəyir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ
 Mallarınızı aranızda haqsız yerə yeməyin. ← Ey iman gətirənlər!

إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ
 Və özünü öldürməyin! ← Yalnız qarşılıqlı razılıqla edilən alış-veriş müstəsna.

إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٢٩﴾
 Həqiqətən, Allah sizə qarşı mərhəmətlidir!

وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا
 Biz onu cəhənnəm oduna atacağıq. ← Kim düşmənçilik və zülm etməklə bunu edərsə,

وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٣٠﴾
 Bu da Allah üçün çox asandır!

إِنْ تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نَكَفَّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ
 sizin kiçik günahlarınızı örtərək, ← Əgər sizə qadağan olunmuş böyük günahlardan çəkinərsinizsə,

وَنُدْخِلْكُمْ مَدْخَلًا كَرِيمًا ﴿٣١﴾
 və sizi şərəfli bir mənzilə daxil edirik.

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ
 Allahın birinizi digərindən üstün tutduğu (birinizə digərinizdən artıq verdiyi) şeyi arzulamayın.

لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبْنَ
 qadınlar üçün də, qazandıqlarından öz nəsibi var. ← Kişilər üçün, qazandıqlarından öz nəsibi var,

وَسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٣٢﴾
 Şübhəsiz ki, Allah hər şeyi biləndir. ← Allahdan, Onun lütfünü istəyin!

وَلِكُلِّ جَعَلْنَا مَوَالِي مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ
 Ata-ana və yaxın qohumların qoyub getdiklərindən də hər biri üçün varislər təyin etdik.

وَالَّذِينَ عَقَدْتَ أَيْمَانُكُمْ فَاتُوهُمْ نَصِيهِمْ
 İnnə Allah hər şeyə şahiddir! ← And içib, əhd bağladığınız şəxslərin paylarını da özlərinə verin!

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ

(Bu), Allahın onlardan birini digərinə üstün etməsinə görə, ← Kişilər qadınların hamisidirlər.

وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ

Əməlisəlah qadınlar itaətkardırlar; ← və (kişilərin) öz mallarından (qadınlar üçün) sərf etməsinə görədir.

حَافِظَاتٌ لِلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ وَالَّتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ

Özbaşınalıq etməsindən qorxdığınız qadınlara gəlincə, ← Allahın himayəsi sayəsində gizli şeyləri qoruyurlar.

فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ

Əgər sizə itaət edərlərsə, ← onlara nəsihət edin, (yola gəlməzsə) onlardan yatağınızı ayırın və onları döyün!

فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا كَبِيرًا ﴿٣٤﴾

Əlbəttə, Allah ucadır, böyükdür! ← artıq onların əleyhinə başqa yol axtarmayın.

وَأِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِنْ أَهْلِهَا

onda kişinin ailəsindən bir münsif, qadının ailəsindən də bir münsif göndərin. ← Əgər ər-arvadın aralarının dəyməsindən qorxsanız,

إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا

Allah o ikisinin aralarını düzəldər. ← Əgər (bu iki vasitəçi, ər-arvadı) barışdırmaq istəsələr,

إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا ﴿٣٥﴾

Həqiqətən, Allah (hər şeyi) biləndir, (hər işdən) xəbərdardır!

وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا

Ata-anaya yaxşılıq edin! ← Allaha ibadət edin və Ona heç bir şeyi şərik qoşmayın!

وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ

yaxın qonşuya və uzaq qonşuya da (yaxşılıq edin!) ← Qohum-əqrəbaya, yetimlərə, yoxsullara (yaxşılıq edin!)

وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ

Və əlinizin altındakı (qul və kənz)lərə (yaxşılıq edin!). ← Yaxın dostla və yolda qalana da (yaxşılıq edin!)

إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَلًا فُحُورًا ﴿٣٦﴾

Həqiqətən Allah, özünü bəyənilib lovğalıq edən kimsələri sevməz!

الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ

insanlara da xəsisliyi əmr edərlər, ← O kəslər ki, xəsislik edərlər,

وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿٣٧﴾

(Belə) kafirlər üçün alçalıcı əzab hazırlamışıq! ← və Allahın öz lütfündən bəxş etdiyi şeyləri gizlədərlər;

وَالَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ
Allaha və axirət gününə də inanmazlar. ← Və o kəslərdir ki, mallarını xalqa göstərmək xətinə xərcləyər,

وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا فَسَاءَ قَرِينًا ﴿٣٨﴾
o necə pis yoldaşdır! ← Kimin yoldaşı şeytan olarsa,

وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
Allahə və axirət gününə inansaydılar, ← Onlara nə olardı ki (nə zərər çəkərdilər),

وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا ﴿٣٩﴾
Allah onları (ən yaxşı) tanıyandır, ← və Allahın onlara verdiyi ruzidən (yoxsullara) sərf etsəydilər?!

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَإِنْ تَكُ حَسَنَةً يُضَاعِفْهَا
Əgər yaxşı bir əməl olarsa, onu ikiqat artırır, ← Həqiqətən, Allah zərrə qədər zülm etməz.

وَيُؤْتِ مَنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾
və Öz tərəfindən bir böyük mükafat verir!

فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ﴿٤١﴾
və Səni də onlara şahid gətirdiyimizdə (necə?) ← Hər ümmətdən bir şahid gətirdiyimiz zaman necə olacaq?

يَوْمَئِذٍ يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصَوُا الرَّسُولَ لَوْ تُسَوَّى بِهِمُ الْأَرْضُ
kaşki yerlə yeksan olsaydılar. ← O gün, kafir olub Peyğəmbərə asi olanlar arzu edərlər ki,

وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا ﴿٤٢﴾
Və heç bir sözü Allahdan gizlədə bilməzlər!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرُبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَىٰ حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ
Sərxoş ikən nə dediyinizi anlayıncaya qədər namaza yaxınlaşmayın, ← Ey iman gətirənlər!

وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّىٰ تَغْتَسِلُوا
və cunub olduğunuz zaman - yol ötən (müsafirlər) müstəşadır - qüsl edənə qədər (namaza yaxınlaşmayın)!

وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُم مِّنَ الْغَائِطِ
və ya sizdən biri ayaq yolundan gəldikdə, ← Əgər xəstələnsəniz və ya səfərdə ikən,

أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً
(qüsl və dəstəməz üçün) su tapmasanız, ← yaxud qadınlara yaxınlıq etdiyinizdə,

فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوْهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا غَفُورًا ﴿٤٣﴾
Həqiqətən, Allah əfv edəndir, bağışlayandır! ← pak bir torpaqla təyəmmüm edin; üzünü və əllərinizə sürtün!

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يَشْتُرُونَ الضَّلَالَةَ
onlar zəlaləti satın alırlar, ← Kitabdan bir pay verilmiş olanları görmədinmi ki,

وَيُرِيدُونَ أَنْ تَضِلُّوا السَّبِيلَ ﴿٤٤﴾
və (doğru) yoldan azmanızı istəyirlər?!

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ وَكَفَى بِاللَّهِ وَلِيًّا وَكَفَى بِاللَّهِ نَصِيرًا ﴿٤٥﴾

Dost olaraq Allah kifayət edər, yardımçı kimi də Allah kifayət edər! ← Allah sizin düşmənlərinizi yaxşı tanıyır.

مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا

və deyirlər: “Eşitdik və asi olduq; ← Yəhudilərin bir qismi sözlərin yerini dəyişdirirlər,

وَأَسْمَعُ غَيْرَ مُسْمَعٍ وَرَاعِنَا لِيَّا بَالِسْتِهِمْ وَطَعْنَا فِي الدِّينِ

(Bunları), dillərini əyərək dinə tənə vurmaq məqsədilə (deyirlər). ← Eşit, eşitməz olasan və bizə qayğı göstər”.

وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأَسْمَعُ وَانْظُرْنَا

əlbəttə, onlar üçün daha xeyirli və daha doğru olardı. ← Əgər onlar: “Eşitdik və itaət etdik; eşit və bizə bax!”, - desəydilər,

وَلَكِنْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٤٦﴾

(Onların) az bir hissəsi xaric, iman gətirməzlər. ← Lakin Allah onlara öz küfrləri ucundan lənət etmişdir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ آمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ

Əlinizdə olanı təsdiqləyən olaraq nazil etdiyimizə (Qurana) iman gətirin; ← Ey kitab verilmiş kimsələr!

مِنْ قَبْلِ أَنْ نَطْمِسَ وُجُوهًا فَنَرُدَّهَا عَلَىٰ أَدْبَارِهَا أَوْ نَلْعَنَهُمْ

yaxud onlara da lənət etməmişdən; ← Bəzi üzləri silib arxalarına çevirməmişdən əvvəl,

كَمَا لَعَنَّا أَصْحَابَ السَّبْتِ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٤٧﴾

Allahın əmri yerinə yetəcəkdir! ← Necə ki, şənbə günü adamlarına lənət emişdik.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ

amma bundan başqasını istədiyi şəxsə bağışlayar. ← Şübhəsiz, Allah, Özünə şərik qoşulmasını bağışlamaz,

وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا ﴿٤٨﴾

əlbəttə, böyük günah etmiş olar. ← Kim Allaha şərik qoşarsa,

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُزَكُّونَ أَنْفُسَهُمْ بَلِ اللَّهُ يُزَكِّي مَنْ يَشَاءُ

Xeyr, Allah istədiyi şəxsi təmizə çıxardar, ← Özlərini təmizə çıxaran kimsələri görmədinmi?

وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٤٩﴾

və onlara xurma çərdəyindəki nazik tel qədər zülm olunmaz!

أَنْظُرْ كَيْفَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَكَفَىٰ بِهِ إِثْمًا مُّبِينًا ﴿٥٠﴾

Bu açıq-aşkar bir günah olaraq kifayətdir! ← Allaha qarşı necə yalan uydurduqlarına bax!

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ

Onlar Cibb (büt) və Tağuta (batilə) inanırlar, ← Kitabdan bir pay verilən kimsələri görmədinmi?

وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ أَهْدَىٰ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا ﴿٥١﴾

“Bunlar möminlərdən daha doğru yoldadırlar.” ← kafirlər üçün də (bela) deyirlər:

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ﴿٥٢﴾

Allah kimə lənət edərsə, ona heç bir kömək edəni tapa bilməzsən! ← Onlar Allahın lənət etdiyi kimsələrdir.

أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ الْمُلْكِ فَإِذَا لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيرًا ﴿٥٣﴾

Elə olsaydı, insanlara bir çərdək tumurcuğunu da verməzdilər. ← Yoxsa onların hökmanlıqdan bir payı vardır?

أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ

Yoxsa onlar Allahın öz nemətindən bəxş etdiyi şeylərə görə insanlara həsəd aparırlar?

فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا ﴿٥٤﴾

və onlara böyük mülk bəxş etmişdik. ← Halbuki Biz İbrahim övladına kitab və hikmət vermişdik,

فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ

onlardan kimisi də ondan üz döndərdi. ← Onlardan kimisi ona (İbrahima) iman gətirdi,

وَكَفَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا ﴿٥٥﴾

(Üz döndərənlərə) alovlanmış odlu cəhənnəm kifayət edər!

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا كَلَّمًا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ

Onların dəriləri bişdikcə, ← Ayələrimizi inkar edənləri oda (Cəhənnəmə) atacağıq.

بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٥٦﴾

Əlbəttə, Allah qüdrətlidir, hikmət sahibidir! ← əzabı dadsınlar deyə, o dəriləri başqası ilə əvəz edəcəyik.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا

altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları cənnətlərə daxil edəcəyik. ← İman gətirib yaxşı işlər görənləri

لَهُمْ فِيهَا زَوْجٌ مَطَهَّرَةٌ وَنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيلًا ﴿٥٧﴾

Və onları, daim rahatlıq verən sıx kölgəlikdə yerləşdirəcəyik. ← Orada onlar üçün pak zövcələr vardır.

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا

əmanətləri öz sahiblərinə qaytarasınız, ← Şübhəsiz, Allah sizə əmr edir ki,

وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ

ədalətlə hökm edəsiniz. ← və insanlar arasında hökm etdiyiniz zaman

إِنَّ اللَّهَ نَعِمَّا يَعْظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٥٨﴾

Əlbəttə, Allah (hər şeyi) eşidəndir, görəndir! ← Şübhəsiz, Allah, bununla sizə necə də gözəl öyüd verir!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ

Allaha itaət edin, Peyğəmbərə və özünüzdən olan ixtiyar sahiblərinə də itaət edin! ← Ey iman gətirənlər!

فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ

onu Allaha və Peyğəmbərə həvalə edin! ← Əgər bir iş barəsində mübahisə etsəniz,

إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٥٩﴾

Bu daha xeyirli və nəticə etibarilə daha yaxşıdır. ← Əgər Allah və axirət gününə inanırsınızsa (bela edin).

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ
səndə nazil edilənə və səndən əvvəl nazil edilənlərə iman gətirirlər, ← O kəsləri görmədinmi, iddia edirlər ki;

يُرِيدُونَ أَنْ يُتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ
Halbuki ona inanmamaları onlara əmr olunmuşdur. ← Tağutun hüzurunda mühakimə olunmaq istəyirlər.

وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٦٠﴾
Şeytan isə onları çox uzaq olan bir zəlalətə sürükləmək istəyir.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أُنْزِلَ اللَّهُ وَآلِی الرُّسُولِ
“Allahın nazil etdiyinə (Qurana) və Peyğəmbərə gəl!” ← Onlara deyiləndə ki:

رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا ﴿٦١﴾
Münafıqların səndən büsbütün üz döndərdiklərini görərsən.

فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ
Bəs necə olur ki, öz əlləri ilə etdikləri (əməllər) ucbatından başlarına bir müsibət gəlincə,

ثُمَّ جَاؤُكَ يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ
“Biz yalnız yaxşılıq etmək və bərişiq yaratmaq istədik.” ← sonra sənin yanına gəlib Allaha and içəcəklər ki:

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ
Onlardan üz çevir, ← Onlar o kəslərdir ki, Allah onların ürəklərindəkini bilir.

وَعَظَّمْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ﴿٦٢﴾
və onlara, özləri haqqında təsirli söz de! ← onlara öyüd ver,

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ
Heç bir peyğəmbəri, Allahın iznilə özünə itaət olunması xaricində bir məqsədlə göndərmədik.

وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاؤُكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ
sənin yanına gəlib Allahdan bağışlanmaq diləsəydilər, ← Əgər onlar özlərinə zülm etdikləri zaman,

وَأَسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿٦٤﴾
əlbəttə, Allahın tövbələri qəbul edən, mərhəmətli olduğunu görərdilər. ← və Peyğəmbər də onlar üçün əfv istəsəydi,

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ
təki öz aralarındakı ixtilaflarda səni münsif təyin etsinlər, ← Xeyr! Rəbbinə and olsun ki, iman gətirməzlər;

ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٦٥﴾
və tam bir itaətlə boyun əysinlər. ← sonra da verdiyin hökmlərə görə özlərində bir sıxıntı duymasınlar,

وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ

“Özünüzdü öldürün, yaxud yurdlarınızdan çıxın!”, ← Əgər Biz onlara yazıb əmr etsəydik ki:

مَا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ

← onlardan az bir hissəsi müstəsna olmaqla, bunu yerinə yetirməzdilər.

لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ

əlbəttə, onlar üçün daha xeyirli və daha düzgün olardı.

وَإِذَا لَا تَنَاهَاهُمْ مِنْ لَدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٦٧﴾

← O zaman, onlara Öz tərəfimizdən böyük bir mükafat verərdik,

وَلَهَدَيْنَاهُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٦٨﴾

← Kim Allaha və Peyğəmbərə itaət edərsə, onlar Allahın nemətlər verdiyi kimsələrlə birlikdə olacaqlar.

وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ

← Kim Allaha və Peyğəmbərə itaət edərsə,

فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ

← (O kimsələr) nəbilər, siddiqlər, şəhidlər və əməlisalehlərdir.

وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ﴿٦٩﴾

← (O kimsələr) nəbilər, siddiqlər, şəhidlər və əməlisalehlərdir.

ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ

← Bu mükafat Allah tərəfindəndir.

وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عِلْمًا ﴿٧٠﴾

← Hər şeyi bilən olaraq Allah kifayət edər!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ

← Ey iman gətirənlər! Tədbirinizi alın,

فَانْفِرُوا ثُبَاتٍ أَوْ بَنَاتٍ

← Ey iman gətirənlər! Tədbirinizi alın,

وَأَنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ لَيَطَّيَّنَ

← (Siz cihada çıxdıqda) ağır tərpənər,

فَإِنْ أَصَابَكُمْ مُصِيبَةٌ

← Sizdən elə kimsələr var ki, (siz cihada çıxdıqda) ağır tərpənər,

قَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ

← deyər ki: “Allah mənə lütf etdi ki,

إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا ﴿٧٢﴾

onlarla birlikdə olmadım.”

وَلَكِنْ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِنَ اللَّهِ

← Əgər Allah tərəfindən sizə bir nemət yetişərsə,

لَيَقُولَنَّ كَانَ لَمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ

sanki sizinlə onun arasında bir dostluq yoxmuş kimi deyər:

يَا لَيْتَنِي كُنْتُ مَعَهُمْ

← “Kaş ki, mən də onlarla birlikdə olsaydım,

فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧٣﴾

və böyük bir müvəffəqiyyət əldə edəydim!”

فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ

← Elə isə, qoy Allah yolunda o kimsələr vuruşsunlar ki,

يَشْرُونَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ

onlar, dünya həyatını axirət qarşılığında satırlar.

وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلْ أَوْ يَغْلِبْ

← Kim Allah yolunda vuruşaraq ölərsə və ya qalib gələrsə,

فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٧٤﴾

ona böyük bir mükafat verəcəyik.

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ
Eləcə də o aciz kişilər, qadınlar və uşaqlar (üçün ki), ← Sizə nə olub ki, Allah yolunda vuruşmursunuz?

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا
“Ey Rəbbimiz, bizi əhalisi zalım olan bu şəhərdən kənara çıxart, ← o kimsələr (dua edərək belə) deyirlər:

وَجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا ﴿٧٥﴾
Və bizə öz tərəfindən yardımçı göndər!” ← bizə, öz tərəfindən mühafizəçi göndər!

الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ
Kafir olanlar isə Tağut (Şeytan) yolunda vuruşurlar. ← İman gəfirənlər Allah yolunda vuruşurlar.

فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ﴿٧٦﴾
Şübhəsiz ki, Şeytanın hiyləsi zəifdir! ← Elə isə Şeytanın dostlarıyla (kafirlərlə) vuruşun!

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ
“(Müharibədən) əl çəkin, namazı qılın, zəkati verin!” ← O şəxsləri görmədinmi, onlara deyilmişdi:

فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ
onlardan bir qismi insanlardan qorxuya düşdü; ← Onlara müharibə etmək vacib olduqda isə,

كَخَشِيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كُتِبَ عَلَيْنَا الْقِتَالُ
və dedilər: “Ey Rəbbimiz! Müharibəni nə üçün bizə vacib etdin? ← Allah qorxusu kimi və ya daha şiddətli bir qorxuya düşdülər

لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ
(Onlara) söylə: “Dünyanın neməti azdır, ← Nə olardı ki, bizi yaxın zamana qədər yubandıraydın!”

وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقَى وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧٧﴾
Sizə xurma çərdəyinin teli qədər də zülm olunmayacaq! ← axirət isə müttəqilər üçün daha xeyirlidir.

أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَدْرِكْكُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ مُشِيدَةٍ
Hətta möhkəm qalalar içərisində olsanız belə.” ← Harada olsanız, ölüm sizi haqlayacaq;

وَأِنْ تُصِيبْهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَإِنْ تُصِيبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِكَ
Əgər onlara bir pislilik üz versə: “Bu səndəndir!” - deyirlər. ← Əgər onlara bir xeyir yetişərsə: “Bu, Allah qatındandır!” - deyirlər.

قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ فَمَا لَهُمْ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ﴿٧٨﴾
Bu camaata nə olub ki, az qala söz də anlamır! ← Də: “Hamısı Allah qatındandır”.

وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكُمْ
sənə üz verən hər bir pislilik isə özündəndir. ← Sənə yetişən hər bir yaxşılıq Allahdandır,

وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٧٩﴾
(Buna) şahid kimi Allah kifayət edir. ← (Ey Rəsulum!) Səni insanlara elçi (Peyğəmbər) göndərdik.

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ

şübhəsiz ki, Allaha itaət etmiş olar. ← Kim Peyğəmbərə itaət edərsə,

وَمَنْ تَوَلَّى فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا ﴿٨٠﴾

Biz səni, onların üzərində gözetçi olaraq göndərməmişik. ← Kim üz döndərsə (qoy döndərsin)!

وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِذَا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ

Sənin yanından çıxıb gətdikləri zaman isə, ← (Ey Rəsulum! Sənə): “Baş üstə!” - deyərlər.

يَبْتَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبْتَ

Allah da onların gizlicə planladıklarını yazır. ← onların bir qismi dediyinin əksinə plan qurar.

فَاعْرُضْ عَنْهُمْ وَعَتَوْكَ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٨١﴾

Və Allah vəkil olaraq kifayət edə! ← Elə isə onlardan üz çevir, Allaha təvəkkül et!

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ

Əgər o, Allahdan qeyrisi tərəfindən olsaydı, ← Onlar Quranı düşünməzlərmi?

لَوْ جَدُّوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ﴿٨٢﴾ وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ

Onlara əmin-amanlıq və ya qorxu xəbəri gəldiyi zaman, ← əlbəttə, onda çoxlu ziddiyyət (ixtilaf) tapardılar.

أَذَاعُوا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ

və özlərindən olan ixtiyar sahiblərinə (dəsəydilər), ← onu yayarlar. Əgər bunu, Peyğəmbərə demiş olsaydılar,

لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ

Əgər Allahın lütfü və rəhməti üzərinizdə olmasaydı, ← içlərindən mahiyyətinə varan kimsələr bilərdilər.

لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨٣﴾

şübhəsiz ki, az bir qisminiz müstəsna olmaqla, Şeytana uyardınız.

فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ وَحَرِّضَ الْمُؤْمِنِينَ

Özündən başqasına cavabdeh deyilsən. Məminləri də (cihada) təşviq et! ← Elə isə, Allah yolunda vuruş.

عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكْفِيَ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنْكِيلًا ﴿٨٤﴾

Allahın gücü daha çox, cəzası da daha şiddətlidir! ← Ola bilsin ki, Allah kafirlərin gücünü qırılmış olsun.

مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً

Və kim pis bir işə vasitəçi olarsa, ← Kim yaxşı bir işə vasitəçi olarsa, ondan (o işdən) ona bir pay düşür.

يَكُنْ لَهُ كُفْلٌ مِنْهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُقْتِنًا ﴿٨٥﴾

Allah hər şeyin əvəzini verəndir. ← ondan (o işdən) ona bir pay düşür.

وَإِذَا حُيِّتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا

ondan daha gözəli ilə salamlayın və ya onu (eynilə) qaytarın! ← Bir salamlı salamladığınız zaman,

إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ﴿٨٦﴾

Şübhəsiz, Allah hər şeyi hesaba alandır.

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ

Olacağına şübhə olmayan qiyamət günü sizi, əlbəttə, O toplayacaqdır. ← Allah! Ondən başqa bir tanrı yoxdur!

وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ﴿٨٧﴾

Axi Allahdan daha doğru danışan kim olar?!

فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِتْنَةٍ وَاللَّهُ أَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا

Halbuki Allah onları, qazandıqları şeylərə görə baş aşağı etmişdir. ← Sizə nə oldu ki, münafıqlar barəsində iki qrupa ayrıldınız?

أَتُرِيدُونَ أَنْ تَهْذُوا مِنْ أَضَلِّ اللَّهِ وَمَنْ يُضِلَّ اللَّهُ فَلَئِنْ تَجَدَّ لَهُ سَبِيلًا ﴿٨٨﴾

Allah kimi sapdırsa, onun üçün heç bir yol tapa bilməzsən! ← Allahın azdırdığı kimsənimi doğru yola gətirmək istəyirsiniz?

وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً

və (özlərilə) bərabər olarsınız. ← Onlar istədilər ki, özləri kafir olduqları kimi, siz də kafir olarsınız,

فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَخُذُوهُمْ

Əgər üz çevirsələr, onları tutun, ← taki Allah yolunda hicrət etsinlər! ← Onlardan (özünüzdə) dost tutmayın;

وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٨٩﴾

Onlardan özünüzdə nə bir dost, nə də bir köməkçi tutmayın! ← və onları harada tapsanız, öldürün onları.

إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ أَوْ جَاؤُكُمْ

Yaxud (onlar müstəsna ki), sizə gəlirlər ki, ← Sizinlə aralarında əhd olan bir tayfaya sığınanlar müstəsna.

حَصَرَتْ صُدُورُهُمْ أَنْ يُقَاتِلُوكُمْ أَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ

Əgər Allah istəsəydi, ← sizinlə vuruşmaqdan və ya öz qövmlərilə vuruşmaqdan ürəkləri sıxılır.

لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَاتِلُوكُمْ فَإِنْ اعْتَزَلُوكُمْ

Əgər sizdən aralanıb bir tərəfə çəkilsələr, ← onları sizin üstünüzdə qaldırdı və sizinlə vuruşardılar.

فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ وَالْقَوَا إِلَيْكُمُ السَّلَامُ فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ﴿٩٠﴾

Allah sizə, onların əleyhinə heç bir yol verməz. ← və sizinlə vuruşmayıb sizə sülh təklif etsələr,

سَتَجِدُونَ آخِرِينَ يُرِيدُونَ أَنْ يَأْمَنُوكُمْ وَيَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ

sizdən də arxayın olmaq, öz camaatından da arxayın olmaq istəyirlər. ← Başqa elələrini görəcəksiniz ki,

كُلَّمَا رُذِّدُوا إِلَىٰ الْفِتْنَةِ أُرْكَسُوا فِيهَا

başınaşağı ora atırlar. ← (Onlar) hər dəfə fitnə-fəsad törətməyə sövq edildikdə,

فَإِنْ لَمْ يَعْزِلُوكُمْ وَيُلْقُوا إِلَيْكُمُ السَّلَامَ وَيَكْفُوا أَيْدِيَهُمْ

və (sizdən) əl çəkəməsələr, ← Əgər sizi tərk edib getməsələr, sizə sülh təklif etməsələr,

فَخُذُوهُمْ وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَأُولَئِكَ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُبِينًا ﴿٩١﴾

Onların əleyhinə sizə açıq səlahiyyət verdik. ← onda, onlara harada rast gəlsəniz, tutub öldürün!

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَأً

(Bu), səhvən olduqda müstəsna. ← Heç bir möminə, bir mömini öldürmək yaraşmaz.

وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَأً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَّةٌ مُسْلَمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهَا

mömin bir qul azad etməli və (ölənin) ailəsinə qanbahası verməlidir. ← Kim bir mömini səhvən öldürərsə,

إِلَّا أَنْ يَصَّدَّقُوا فَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ

Əgər (öldürülən) mömin olub, sizə düşmən bir tayfa dan olarsa, ← Sədaqə verməsi müstəsna. Əgər (öldürülən), sizinlə aralarında müqavilə olan bir tayfa dan olarsa, ← onda, mömin bir qul azad etməlidir.

فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ

Əgər (öldürülən), sizinlə aralarında müqavilə olan bir tayfa dan olarsa, ← onda, mömin bir qul azad etməlidir.

فَدِيَّةٌ مُسْلَمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ

və mömin bir qul azad etməlidir. ← o zaman, onun ailəsinə qanbahası verməli,

فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ

o zaman, arxa-arxaya iki ay oruc tutmalıdır ki, ← Kim (bunları) tapa bilməsə,

تَوْبَةً مِنَ اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٩٢﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← Allah tərəfindən tövbəsi qəbul edilsin.

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا

onun cəzası, içində əbədi qalacağı Cəhənnəmdir. ← Kim bir mömini qəsdən öldürərsə,

وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿٩٣﴾

və onun üçün böyük bir əzab hazırlamışdır! ← Allah ona qəzəb etmişdir, ona lənət etmişdir,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا

Allah yolunda (cihad etmək üçün) səfərə çıxdığınız zaman diqqətli olun! ← Ey iman gətirənlər!

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْقَىٰ إِلَيْكُمُ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا

“Mömin deyilsən!” ← Sizə salam verən bir kimsəyə deməyin ki:

تَبَتُّونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ مَغَانِمٌ كَثِيرَةٌ

Halbuki çox qənimətlər Allah yanındadır. ← (Bununla) dünya həyatının puç mənfəətinə tamahsızlanırsınız.

كَذَلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوا

Lakin Allah sizə lütf etdi. Elə isə, diqqətli olun! ← Daha əvvəl belə idiniz.

إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٩٤﴾

Şübhəsiz ki, Allah nə etdiyinizdən xəbərdardır!

لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
Allah yolunda malları və canları ilə cihad edənlərlə. ← Üzürsüz (cihada getməyib) oturan möminlər bir deyillər;

فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً
Allah malları və canları ilə cihad edənləri əyləşənlərdən dərəcə etibarilə üstün tutdu.

وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٩٥﴾
Cihad edənləri isə, Allah böyük mükafatla oturanlardan üstün etmişdir. ← Allah hamısına gözəllik vəd etmişdir.

دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٩٦﴾
Allah bağışlayandır, rəhm edəndir. ← Öz qatından dərəcələr, bağışlanma və mərhəmət (olaraq vermişdir).

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ
“Nə işdə idiniz?” ← Mələklər, öz nəfslərinə zülm edən kəslərin canlarını alarkən dedilər:
قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ
(Mələklər) dedilər: “Allahın yeri geniş deyildimi ki, ← Onlar dedilər: “Biz yer üzündə aciz kəslər idik.”

فَتَهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَٰئِكَ مَا لَهُمْ فِي جَهَنَّمَ وَلَا فِي الْأَرْضِ مَصِيرًا ﴿٩٧﴾
Onların sığınacaqları yer Cəhənnəmdir. O necə də pis dönüş yeridir! ← siz də orada hicrət edəydiniz?”

إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ﴿٩٨﴾
çarə tapmağa qadir deyillər və bir yol tapa bilmirlər. ← Kişilər, qadınlar və uşaqlardan aciz olanlar istisnadır ki,

فَأُولَٰئِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَعْفُو عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا ﴿٩٩﴾
Allah əfv edəndir, bağışlayandır! ← Ola bilsin ki, Allah onları əfv etsin.

وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَاعِمًا كَثِيرًا وَسَعَةً
yer üzündə çoxlu sığınacaq və bolluq tapar. ← Kim də Allah yolunda hicrət edərsə,

وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ
sonra da ölüm onu haqlasa, ← Kim Allah və Onun Peyğəmbəri yolunda hicrət etmək üçün evindən çıxarsa,

فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٠٠﴾
Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← onun mükafatını vermək Allahla düşür!

وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ
namazı qısaltmağınız sizə günah deyildir; ← Yer üzündə səfərə çıxdığınız zaman,

إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُبِينًا ﴿١٠١﴾
Həqiqətən kafirlər sizinlə açıq düşməndirlər. ← əgər kafirlərin sizə zərər yetirəcəklərindən qorxarsınızsa.

وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ

və onlara namaz qıldırdırarkən, ← (Ey Rəsulum!) Sən, (əsgərlərin) içərisində olduğun vaxt,

فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا بِسِلَاحِهِمْ

silahlarını da (özlərilə) götürsünlər. ← onlardan bir dəstə səninlə birlikdə namaza dursun,

فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ وَرَائِكُمْ وَلْتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَى لَمْ يُصَلُّوا

Sonra namaz qılmamış digər dəstə gəlsin, ← Səcdə edən kimi sizin arxınıza keçsinlər.

فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ وَذَ الَّذِينَ كَفَرُوا

Kafirilər istərdilər ki, ← öz ehtiyat vasitələrini və silahlarını götürərək səninlə birlikdə namaz qılsınlar!

لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً

və sizin üzərinizə birdəfəlik basqın edəydilər. ← kaş, silahlarınızdan və mallarınızdan xəbəriniz olmayaydı,

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ أَذًى مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ كُنْتُمْ عَلَى سَبِيلٍ

yaxud xəstə olduğunuzda silahlarınızı qoyamağınız. ← Sizə günah deyildir; Yağışdan əziyyət çəkdiyinizdə,

وَأَخْذُوا حِذْرَكُمْ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٠٢﴾

Şübhəsiz ki, Allah kafirlər üçün alçalıcı əzab hazırlamışdır! ← Lakin ehtiyatınızı görün!

فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ

ayaq üstə olanda da, oturanda da, uzananda da Allahı zikr edin. ← Namazı qıldıqdan sonra,

فَإِذَا أَطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا ﴿١٠٣﴾

Çünki namaz möminlərə bəlli vaxtlarda fərz edilmişdir. ← Əminliyə çıxdıqda isə, namazı qılın!

وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ إِنْ تَكُونُوا تَأْلُمُونَ

Əgər siz əziyyət çəkirsinizsə, ← (Kafir) qövmü təqib etməkdə laqeyd olmayın!

فَإِنَّهُمْ يَأْلُمُونَ كَمَا تَأْلُمُونَ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ

Üstəlik onların ummadıqlarını Allahdan umursunuz. ← onlar da əziyyət çəkdiyiniz kimi əziyyət çəkirlər.

وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٠٤﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir!

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ

Allahın sənə göstərdiyi ilə insanlar arasında hökm verəsən. ← Biz sənə Kitabı haqq olaraq nazil etdik ki,

وَلَا تَكُنْ لِلْخَائِنِينَ خَصِيمًا ﴿١٠٥﴾

Amma xainlərin müdafiəçisi olma!

وَاسْتَغْفِرِ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٠٦﴾

Şübhəsiz, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Allahdan bağışlanmaq dilə!

وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ أَنْفُسَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَانًا أَثِيمًا ﴿١٠٧﴾

Şübhəsiz, Allah günahkar xain kimsəni sevməz! ← Özlərini xəyanət edən kəsərdən ötrü mübahisə etmə!

يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ

Allahdan gizlədə bilməzlər. ← İnsanlardan gizlətsələr də,

وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّنُونَ مَا لَا يَرْضَى مِنَ الْقَوْلِ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ﴿١٠٨﴾

Allah onların etdiklərini əhatə etmişdir. ← Ona xoş getməyən sözləri gecə xəlvətdə dediklərində də,

O (Allah) onların yanındadır.

هَآ أَنتُمْ هَؤُلَاءِ جَادَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

Dünya həyatında onlar üçün mübahisə etdiniz. ← Bax siz busunuz;

فَمَنْ يُجَادِلِ اللَّهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿١٠٩﴾

Yaxud onlara kim vəkil olacaq? ← Bəs qiyamət günü kim onlar üçün Allahla mübahisə edəcək?

وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ

sonra Allahdan bağışlanmağını dilərsə, ← Kim pis bir iş görər və ya özünə zülm edər,

يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١١٠﴾ وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا

Kim bir günah qazanarsa, ← Allahın, bağışlayan, mərhəmətli olduğunu görər.

فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلَى نَفْسِهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١١١﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← onu yalnız özünün əleyhinə qazanmış olar.

وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا

sonra onu günahsız bir adamın boynuna atarsa, ← Kim bir xəta və ya günah edər,

فَقَدْ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا ﴿١١٢﴾

şübhəsiz ki, (öz boynuna) böhtan və açıq-aşkar günah götürmüş olar.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ أَنْ يُضْلَوْكَ

onlardan bir dəstə, səni (haqdan) azdırmaq niyyətindəydi. ← Əgər sənə Allahın lütfü və mərhəməti olmasaydı,

وَمَا يُضْلُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ

və sənə heç bir zərər verə bilməzlər. ← Halbuki özlərindən qeyrisini azdırma bilməzlər,

وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ

və sənə, əvvəlcədən bilmədiyin şeyləri öyrətdi. ← Allah sənə Kitabı (Qurani) və hikməti nazil etdi,

وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا ﴿١١٣﴾

Axi Allahın sənə olan lütfü böyükdür!

لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ

Onların fısıldaşmalarının çoxunda xeyir yoxdur.

إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ

Ancaq sədəqə verməyi, yaxud yaxşılığı və ya insanlar arasında sülh yaratmağı əmr edən kimsənin (fısıldaşması) müstəsnaıdır.

وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١١٤﴾

ona böyük mükafat verəcəyik! ← Kim Allahın razılığını qazanmaq üçün bunu edərsə,

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ

və möminlərdən qeyrisinin yoluna uyararsa, ← Kim özünə doğru yol aşkar olandan sonra Peyğəmbərə qarşı gələrsə,

نُؤْلِهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ ۚ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿١١٥﴾

(Ora) necə də pis dönüş yeridir. ← onu, istədiyi yola yönəldərik və onu Cəhənnəmə atırıq.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ

Ondan başqasını isə dilədiyi kimsə üçün bağışlar. ← Şübhəsiz, Allah, Özünə şərik qoşulmasını əsla bağışlamaz.

وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١١٦﴾

şübhəsiz ki, çox uzaq bir zəlalətə sapmışdır. ← Kim Allaha şərik qoşarsa,

إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنَاثًا ۚ وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا ﴿١١٧﴾

və yalnız inadkar Şeytandan istəyirlər. ← Onu (Allahı) qoyub yalnız qadın bützlərə dua edirlər,

لَعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَا تَخْذَنْ مِنْ عِبَادِكْ نَصِيبًا مَفْرُوضًا ﴿١١٨﴾

O isə dedi: “Bəndələrinə müəyyən bir qismini əlbəttə ələ alacağam. ← Allah ona (Şeytana) lənət etdi.

وَلَا ضِلَّيْهُمْ وَلَا مَنِئِيْهُمْ وَلَا مَرْئِيْهُمْ

Və onlara mütləq əmr edəcəyəm ki, ← Onları hökmən sapdıracağam və onları (puç) xülyalara salacağam.

فَلْيَسْتَكِنَّ أَذَانَ الْأَنْعَامِ وَلَا مَرْئِيْهُمْ فَلْيُغَيِّرَنَّ خَلْقَ اللَّهِ

Allahın yaratdıqlarını dəyişdirməyi də onlara mütləq əmr edəcəyəm!” ← heyvanların qulaqlarını kəsinlər.

وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِينًا ﴿١١٩﴾

əlbəttə, açıq-aşkar ziyanə uğramışdır. ← Və kim Allahı qoyub Şeytanı özünə dost tutarsa,

يَعِدُّهُمْ وَيُمْنِيْهِمْ وَمَا يَعِدُّهُمْ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢٠﴾

Lakin şeytan onlara, yalandan başqa bir vəd vermir. ← (Şeytan) onlara vədlər verir və onların ümidləndirir.

أُولَٰئِكَ مَاؤُهُمْ جَهَنَّمَ لَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا ﴿١٢١﴾

Və oradan qaçıb xilas olacaq bir yer tapmazlar. ← Onların (Şeytana uyanların) yeri Cəhənnəmdir.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

altından çaylar axan cənnətlərə daxil edəcəyik. ← İman gətirib yaxşı işlər görənləri isə,

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ﴿١٢٢﴾

Bəs Allahdan daha doğru danışan kimdir?! ← Allahın haqq olan vədi üzrə, orada əbədi qalacaqlar.

لَيْسَ بِأَمَانِيكُمْ وَلَا أَمَانِي أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سَوَاءً

Kim pis bir iş görərsə, ← (Bu), nə sizin xülyalarınızla, nə də kitab əhlinin xülyalarıyla deyildir.

يُجْزَىٰ بِهِ وَلَا يَجِدُ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٢٣﴾

və Allahdan başqa özünə nə bir dost, nə də bir köməkçi tapmayacaqdır! ← onunla cəzalandırılar,

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ اُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ

onlar Cənnətə daxil olarlar. ← Kişilər və ya qadınlardan kimlər mömin olaraq yaxşı işlər görərsə,

وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا ﴿١٢٤﴾

Və onlara xurma çərdəyi qədər haqsızlıq edilməz!

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ

o, yaxşı əməl sahibi olub üzünü Allaha təslim etmişdir, ← O şəxsdən din etibarilə daha gözəl kim olar ki,

وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ﴿١٢٥﴾

Allah İbrahimi (Özünə) dost tutmuşdur! ← və İbrahimin hanif dininə tabe olmuşdur.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُحِيطًا ﴿١٢٦﴾

Allah hər şeyi (elmi və qüdrət ilə) ehtiva etmişdir. ← Göylərdə və yerdə nə varsa, Allaha məxsusdur.

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ

De ki: "Onlar barəsində fətvanı sizə Allah verir, ← Səndən, qadınlar barəsində fətva istəyirlər.

وَمَا يَتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي يَتَامَى النِّسَاءِ الَّتِي لَا تُوْتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ

Özlərinə verilməsi vacib olanı vermədiyiniz yetim qadınlar haqqında; ← və Kitabda sizə oxunanlar;

وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ وَأَنْ تَقُومُوا لِلْيَتَامَىٰ بِالْقِسْطِ

Aciz uşaqlar və yetimlərlə ədalətlə rəftar etməyiniz (haqqında da fətva verir). ← Onlarla evlənmək istəyirsiniz.

وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا ﴿١٢٧﴾

şübhəsiz ki, Allah onu bilir! ← Nə kimi bir xeyir iş görsəniz,

وَإِنْ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُورًا أَوْ إِعْرَاضًا

Əgər bir qadın öz ərinin kobud rəftarından, yaxud üz çevirməsindən qorxarsa,

فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا

öz aralarında barışıqla düzəlişmələrində onlara heç bir günah yoxdur.

وَالصُّلْحُ خَيْرٌ وَأُحْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ

Nəfslər isə xəsisliyə hazır vəziyyətə gətirilmişdir. ← Axı barışmaq daha xeyirlidir.

﴿١٢٨﴾ وَإِنْ تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا

şübhəsiz ki, Allah nə etdiyinizdən xəbərdardır! ← Əgər yaxşı dolanıb (pis işlərdən) çəkinsəniz,

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ

nə qədər çox istəsəniz də, ← Arvadlar arasında ədalətlə rəftar etməyi heç vaxt bacarmazsınız;

فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمِيلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ

Elə isə, onu asılı vəziyyətdə qoyub, (digərinə) tamamilə meyl göstərməyin.

﴿١٢٩﴾ وَإِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا

həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Əgər özünüzlə islah edib (bələ hərəkətlərdən) çəkinsəniz,

وَأَنْ يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهَ كُلاًّ مِنْ سَعَتِهِ

Allah hər ikisini Öz geniş (lütfü) ilə ehtiyacsız edir. ← Əgər (ər-arvad) bir-birindən ayrılacaq olsalar,

﴿١٣٠﴾ وَكَانَ اللَّهُ وَاسِعًا حَكِيمًا

Allah (lütfü ilə) genişdir, hikmət sahibidir!

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ

Sizdən əvvəl kitab verilənlərə də, sizə də tövsiyə etdik ki, ← Göylərdə və yerdə nə varsa Allahındır.

أَنْ اتَّقُوا اللَّهَ أَنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ

Əgər (Allahi) inkar etsəniz bələ, göylərdə və yerdə nə varsa, Allahındır. ← Allahdan qorxun.

﴿١٣١﴾ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدًا

Allah ehtiyacsızdır, şükür olunmağa (tərif olunmağa) layıqdır.

﴿١٣٢﴾ وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا

Vəkil olaraq da Allah kifayət edir. ← Göylərdə və yerdə nə varsa Allaha məxsusdur.

﴿١٣٣﴾ إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ الْآخِرِينَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى ذَلِكَ قَدِيرًا

Axı Allah buna qadirdir! ← Ey insanlar! Əgər O istərsə, sizi aparıb, başqalarını gətirər.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

(bilməlidir ki,) dünyanın da, axirətin də mükafatı Allahın yanında. ← Kim dünya mükafatını istərsə,

﴿١٣٤﴾ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا

Və Allah eşidəndir, görəndir!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ

Ədalətdən möhkəm yapışan Allah şahidi olun; ← Ey iman gətirənlər!

وَلَوْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ

istər dövlətli, ya da kasıb olsun! ← Özünüzdən və ya ata-ananızın və qohumlarınızın əleyhinə olsa belə,

فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا

Nəfsinizin istəyinə uyub haqdan üz çevirməyin! ← Allah hər ikisinə də daha yaxındır.

وَأَنْ تَلُؤَا أَوْ تُعْرِضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٣٥﴾

əlbəttə, Allah nə etdiyinizdən xəbərdardır! ← Əgər yalan danışsanız yaxud (şahidlikdən) boyun qaçırsanız,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ

Allaha, Peyğəmbərinə və Öz Peyğəmbərinə endirdiyi Kitaba iman gətirin; ← Ey iman gətirənlər!

وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ

Daha əvvəl nazil etdiyi kitaba da (iman gətirin)!

وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَكَاتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٣٦﴾

uzaq bir zəlalətə sapmışdır. ← Kim Allaha, mələklərinə, kitablarına, peyğəmbərlərinə və axirət

gününe inanmazsa,

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا

sonra iman gətirib, sonra yenə kafir olar, ← Həqiqətən, o kəslər ki, iman gətirib sonra kafir olarlar,

ثُمَّ ازدَادُوا كُفْرًا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيُغْفِرْ لَهُمْ

və (doğru) yola yönəldən deyildir! ← sonra da küfrlərini artırarlar; Allah onları bağışlayan deyildir,

بَشِّرِ الْمُنَافِقِينَ بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣٨﴾

Münafıqlərə müjdə ver ki, onlar üçün şiddətli əzab vardır.

الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ

اَيْتَعُونَ عَنْدَهُمُ الْعِزَّةَ

qüvvəti onların yanında mı axtarırlar? ← Möminləri qoyub kafirləri dost tutanlar,

فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ﴿١٣٩﴾

(Allah) Kitabda sizə nazil etmişdir ki, ← Şübhəsiz ki, qüvvət tamamilə Allaha məxsusdur!

إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتَ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا

Allahın ayələrinin inkar edildiyini və onlara istehza olunduğunu eşitdiyiniz zaman,

فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ

...taki onlar, ondan başqa bir söhbətə girişənə qədər! ← onlarla bir yerdə əyləşməyin...

إِنَّكُمْ إِذَا مِثْلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا ﴿١٤٠﴾

Əlbəttə, Allah münafıqların və kafirlərin hamısını Cəhənnəmdə yığacaqdır! ← Yoxsa siz onlar kimi olarsınız.

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ بِكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنَ اللَّهِ

əgər Allah tərəfindən sizə bir qələbə (nəsib) olarsa, ← Sizə göz qoyanlar,

قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوا

Əgər kafirlərə (zəfər) nəsib olarsa (onlara) deyirlər: ← deyirlər: “Biz sizinlə birlikdə deyildikmi?”.

أَلَمْ نَسْتَحِذْ عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعُكُم مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ

Biz möminlərə mane olmadıqmi? ← “Biz sizə qalib gələ bilməzdikmi?”

فَإِنَّ اللَّهَ يُحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤١﴾

Allah kafirlərə möminlərin əleyhinə bir yol göstərməz! ← Qiyamət günü Allah sizin aranızda hökm verəcəkdir.

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ

Namaza durduqları zaman, ← Halbuki O (Allah) onları aldadar. ← Münafıqlar Allahı aldatmağa çalışırlar.

قَامُوا كُسَالَى يُرَآؤُنَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٤٢﴾

və Allahı olduqca az zikr edirlər, ← tənbəlliklə qalxarlar, özlərini insanlara göstərirlər,

مُذَبِّبِينَ بَيْنَ ذَلِكَ لَا إِلَى هَؤُلَاءِ وَلَا إِلَى هَؤُلَاءِ

Nə bunlara, nə də bunlara (tərəf dönərlər). ← Bunların arasında tərəddüd edib dururlar.

وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿١٤٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

Ey iman gətirənlər! ← onun üçün heç bir yol (nicat yolu) tapa bilməzsən! ← Allah kimi azdırarsa,

لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أُرِيدُونَ أَنْ تَجْعَلُوا اللَّهَ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا مُّبِينًا ﴿١٤٤﴾

Öz əleyhinizə Allaha açıq bir dəlilimi vermək istəyirsiniz? ← Möminləri qoyub kafirləri dost tutmayın!

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿١٤٥﴾

Heç vaxt onlara yardım edən tapmazsan! ← Əlbəttə, münafıqlar Cəhənnəmin ən aşağı təbəqəsindədirlər.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ

Allahdan möhkəm yapışarlar, ← Ancaq o kəslər müstəsna ki, tövbə edirlər, özlərini islah edirlər,

وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ

Onlar möminlərlə bərabərdirlər. ← və Allah üçün dinlərini təmizləyərlər.

وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٤٦﴾

Möminlərə isə Allah böyük mükafat verəcəkdir!

مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَذَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَآمَنْتُمْ وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا ﴿١٤٧﴾

Allah şükrə qiymət verəndir, biləndir! ← Əgər şükür etsəniz və iman gətirənsiz, Allah sizə niyə əzab versin?

لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ

Yalnız zülm olunmuş şəxslər müstəsna. ← Allah, pis sözün ucadan deyilməsini sevməz.

وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا ﴿١٤٨﴾

Əgər yaxşı bir əməli aşkara çıxarsanız, yaxud onu gizlətsəniz, ← Allah (hər şeyi) eşidəndir, biləndir!

أَوْ تَعْفُوا عَنْ سُوءٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفْوًا قَدِيرًا ﴿١٤٩﴾

həqiqətən, Allah bağışlayandır, qüdrət sahibidir! ← və ya bir pislili əfv etsəniz,

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ

Allahla peyğəmbərlərinin arasını ayırmaq istəyənlər; ← Şübhəsiz, Allahı və peyğəmbərlərini inkar edənlər,

وَيَقُولُونَ نُوْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١٥٠﴾

və bunun arasında bir yol tutmaq istəyənlər; ← “Bəzisiyə inanırıq, bəzilərinə də inanmırıq”, -deyənlər

أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٥١﴾

Kafirələr üçün alçalıcı əzab hazırlamışıq! ← Məhz onlar həqiqətən, kafirdirlər.

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ

və onlardan heç biri arasında ayrışkıllıq etməzlər, ← O şəxslər ki, Allahə və peyğəmbərlərinə iman gətirər,

أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجُورُهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٥٢﴾

Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← onlara mükafatlarını (Allah) verəcəkdir.

يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِنَ السَّمَاءِ

onlara göydən bir kitab endirəsən. ← (Ey Rəsulüm!) Kitab əhli (yəhudilər) səndən istəyir ki,

فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَىٰ أَكْبَرَ مِنْ ذَلِكَ

və demişdilər: “Bizə Allahı aşkar göstər!” ← Halbuki, ondan daha böyüyünü Musadan istəmişdilər,

فَاخَذَتْهُمْ الصَّاعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ

Sonra onlara açıq dəlillər gəlməsinin ardınca, buzovu (tanrı) tutdular. ← Və öz ədalətsizlikləri üzündən onları ildırım vurmuşdu.

فَعَفَوْنَا عَنْ ذَلِكَ وَأَتَيْنَا مُوسَىٰ سُلْطَانًا مُبِينًا ﴿١٥٣﴾

və Musaya açıq bir səlahiyyət verdik. ← Biz onu da bağışladıq,

وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بِمِيثَاقِهِمْ وَقُلْنَا لَهُمْ

və onlara dedik: ← Əhdə riayət etsinlər deyə də, Tur dağını onların üzərinə qaldırdıq,

ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ

Onlara dedik ki: “Şənbə günü həddi aşmayın (qadağanı pozmayın)!” ← “Qapıdan səcdə edərək daxil olun.”

وَآخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿١٥٤﴾

Və onlardan möhkəm bir əhd aldıq.

فَبِمَا نَقْضُهِمْ مِيثَاقَهُمْ **وَكُفْرَهُمْ** بِآيَاتِ اللَّهِ
Allahın ayələrini inkar etmələri, ← (Bunların olmasının) səbəbi, onların verdikləri əhdi pozmaları,

وَقَتْلُهُمُ الْآنبيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ **وَقَوْلُهُمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ**
və: “Ürəklərimiz pərdəlidir!” deməkdir. ← peyğəmbərləri haqsız yerə öldürmələri,

﴿١٥٥﴾ **بَلْ طَبَعَ اللَّهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ** **فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا**
Artıq, yalnız az qismi iman gətirər; ← Xeyr, küfrlərinə görə Allah, (qəlblərinin) üzərinə möhür vurmuşdur.

﴿١٥٦﴾ **وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلُهُمْ عَلَى مَرْيَمَ بُهْتَانًا عَظِيمًا**
Həm də küfr etdikləri və Məryəmə qarşı böyük bir böhtan atdıqları səbəbiylə!

وَقَوْلُهُمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللَّهِ
(Bunun bir səbəbi də:) “Biz, Allahın elçisi Məryəm oğlu İsa əl-Məsihi öldürdük”, - deməkdir.

وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ **وَلَكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ**
Lakin onlara o, (İsaya) bənzər göstərildi. ← Halbuki onu (İsanı) öldürmədilər, çarmıxa da çəkmədilər.

وَأَنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ **مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ**
Ona dair onları heç bir məlumatı yoxdur. ← Onun haqqında ixtilafda olanlar əlbəttə, şübhə içərisindədirlər.

وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا **إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ**
Halbuki həqiqətdə onu (İsanı) öldürməmişdilər. ← (Onlar) ancaq zənnə qapılırlar.

﴿١٥٨﴾ **بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ** **وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا**
Allah yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir! ← Xeyr, Allah onu Özünə (dərgahına) qaldırmışdır.

وَأَنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ **إِلَّا لِيُؤْمِنُوا بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ**
ölümündən əvvəl ona (İsaya) iman gətirməsin. ← Kitab əhlindən elə bir kəs olmaz ki,

﴿١٥٩﴾ **وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا**
qiyamət günündə isə o (İsa), onların əleyhinə şahid olacaqdır.

فَبُظْلِمَ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا **حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ أُحِلَّتْ لَهُمْ**
(əvvəlcə) özlərinə halal edilmiş gözəl nəmətləri onlara haram etdik, ← Yəhudilər zülm etdiklərinə görə,

﴿١٦٠﴾ **وَبَصَدَّهُمْ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا**
və bir çoxlarını Allahın yolundan döndərdiklərinə görə (bunu etdik).

وَأَخَذَهُمُ الرِّبَا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ **وَأَكْلَهُمْ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ**
və haqsız yerə xalqın malını yedikləri (üçün bunu etdik). ← Həmçinin qadağan olunduğu halda, faiz aldıkları,

﴿١٦١﴾ **وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا**
Lakin onlardan elmdə güclü olanlar və möminlər, ← Onlardan kafirlər olanlar üçün acı bir əzab hazırlamışıq!

يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ **وَالْمُقِيمِينَ الصَّلَاةَ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ**
Namazı qılanlar, zəkat verənlər, ← sənə nazil edilənə və səndən əvvəl nazil edilənə inanırlar.

﴿١٦٢﴾ **أُولَئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا** **وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ**
Onlara böyük mükafat verəcəyik! ← və Allaha və axirət gününə iman gətirənlər;

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّنَ مِنْ بَعْدِهِ

Necəki Nuha və ondan sonrakı peyğəmbərlərə də vəhy göndərmişdik. ← Biz sənə vəhy göndərdik.

وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ

İbrahimə, İsmailə, İshaqa, Yəquba və onun övladlarına da vəhy göndərmişdik.

وَعِيسَى وَيُؤُسَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَنَ وَآتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا ﴿١٦٣﴾

Davuda da Zəburu verdik. ← İsayə, Əyyuba, Yunusa, Haruna və Süleymana da (vəhy göndərdik).

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ

sənə əhvalatını danışmadığımız peyğəmbərlərə də! ← Daha əvvəl sənə əhvalatını danışdığımız peyğəmbərlərə də,

وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا ﴿١٦٤﴾ رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ

Müjdə verən və xəbərdar edən (peyğəmbərlər göndərdik ki,) ← Və Allah Musa ilə sözlə danışdı.

لِّئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٦٥﴾

Allah qüdrətlidir, hikmət sahibidir! ← peyğəmbərlərdən sonra insanların, Allaha qarşı bəhanəsi qalmasın.

لَكِنَّ اللَّهَ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ أَنْزَلَهُ بِعِلْمِهِ

onu (Qurani) Öz elmi ilə nazil etmişdir. ← Lakin Allah, sənə nazil etdiyi (Quran) ilə şahadət verir ki,

وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿١٦٦﴾

Və şahid olaraq Allah yetər! ← Mələklər də (buna) şahidlik edirlər.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٦٧﴾

uzaq bir zəlalətə uğramışlar. ← Kafir olub (insanları) Allahın yolundan döndərən şəxslər,

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيُغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ﴿١٦٨﴾

Allah onları bağışlayan və onlara bir yol göstərən deyildir; ← İnkər edib zülm edənlərə gəldikdə,

إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿١٦٩﴾

Axi bu, Allah üçün asandır! ← İçində əbədiqalacaqları cəhənnəm yolundan başqa!

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ

Peyğəmbər, Rəbbinizdən sizə haqqı (Qurani) gətirdi. ← Ey insanlar!

فَأْمِنُوا خَيْرًا لَكُمْ وَإِنْ تَكْفُرُوا

Əgər (onu) inkar etsəniz (bilin ki), ← Elə isə, Öz yaxşılığınız üçün (ona) iman gətirin!

فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٧٠﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← həqiqətən, göylərdə və yerdə nə varsa, Allaha məxsusdur.

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ

Allah barəsində haqqdan qeyrisini deməyin. ← Ey kitab əhli! Öz dininizdə həddi aşmayın!

إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ

Onu Məryəmə çatdırdı və Ondan bir ruhdur. ← Məryəm oğlu İsa Məsih ancaq Allahın peyğəmbəri və sözüdür;

فَامِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةً

Öz yaxşılığınız üçün (buna) son qoyun! ← Allaha və peyğəmbərlərinə iman gətirin. (Allah) “üçdür” deməyin.

إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهٌ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ

O, övladı olmayan uzaqdır, pakdır. ← Allah yalnız tək bir tanrıdır.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿١٧١﴾

Vəkil kimi də Allah kifayətdir! ← Göylərdə və yerdə nə varsa, (hamısı) Ona məxsusdur.

لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ

yaxın mələklər də (bunu ar bilməzlər). ← Məsih, Allahın qulu olmağı əsla özünə ar bilməz,

وَمَنْ يَسْتَنْكِفَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ إِلَهِ جَمِيعًا ﴿١٧٢﴾

onların hamısını Öz hüsuruna toplayacaqdır! ← Kim Ona ibadət etməyi özünə ar bilər və təkəbbür göstərsə,

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ

mükafatlarını tam verəcək və Öz lütfündən onlar üçün artıracaq. ← İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəldikdə,

وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنْكَفُوا وَاسْتَكْبَرُوا فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا

onları acı bir əzaba düşürəcəkdir! ← (İtaəti) özlərinə sığışdırmayanlar və təkəbbür göstərənlərə gəldikdə,

وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٧٣﴾

Onlar özlərinə, Allahdan savayı nə bir dost, nə də bir köməkçi tapmayacaqlar!

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا ﴿١٧٤﴾

Biz sizə aydın bir nur (Quran) endirdik. ← Ey insanlar! Sizə, Rəbbiniz tərəfindən bir dəlil gəlmişdir.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِنْهُ وَفَضْلٍ

onları öz mərhəməti və lütfünə daxil edəcək, ← Allaha iman gətirib Ondan möhkəm yapışanlara gəldikdə,

وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٧٥﴾

və onları, Özünə (Allaha) tərəf (gedən) doğru yola yönəldəcəkdir.

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ

De: “Atası və övladı olmayan şəxsin (mirası) haqqında Allah sizə fətva verir ki; ← Səndən fətva istəyirlər.

إِنْ امْرُؤًا هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ

mirasın yarısı onundur (bacısının). ← Övladı (və atası) olmayan bir şəxs vəfat etdikdə bir bacısı varsa,

وَهُوَ يَرِثُهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ فَإِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ

Əgər (vəfat edənin) iki bacısı varsa, ← Övladı olmayan (bir qadın vəfat etdikdə), o (qardaşı) onun varisidir.

فَلَهُمَا الثُّلُثَانِ مِمَّا تَرَكَ وَإِنْ كَانُوا اخْوَةً رَجُلًا وَنِسَاءً

Əgər (varislər) qardaş və bacılardan ibarət olarsa, ← mirasın üçdə ikisi onlarındır.

فَلِلَّذِكْرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيْنِ

kişiyə (qardaşa), iki qadına (iki bacıya) düşən pay qədər düşür”.

يُتَبَيَّنُ اللَّهُ لَكُمْ أَنْ تَضِلُّوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٧٦﴾

Allah hər şeyi biləndir! ← Allah (bunu) sizə, doğru yoldan çıxmadığınız üçün aydınlaşdırır.

﴿٥﴾ سُورَةُ الْمَائِدَةِ

əl-Maidə (Süfrə) surəsi

(Mədinədə nazil olmuşdur, 120 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ أُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيمَةُ الْأَنْعَامِ

Heyvətlər sizə halal edildi. ← Ey iman gətirənlər! Əhdlərə sadıq olun.

إِلَّا مَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ غَيْرِ مُحْلِي الصَّيْدِ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ
Ancaq ihramda olarkən ov sizə qadağan edilməklə, (aşağıda) sizə oxunacaq olanlar müstəsna.

إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ﴿١﴾

Şübhəsiz ki, Allah istədiyini hökm edir!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْلُوا شَعَائِرَ اللَّهِ وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ
(Bunlara) hörmətsizlik etməyin; Allahın işarələrinə, haram aya, ← Ey iman gətirənlər!

وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَائِدَ وَلَا أَمِينَ الْبَيْتِ الْحَرَامِ
və Beytülhərama (Müqəddəs evə) gələnlərə ki, ← qurbanlara, (onlara taxılmış) boyunbağlarına,

يَتَّبِعُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًا
İhramdan çıxdığınız zaman ov edə bilərsiniz. ← onlar Rəbbinin lütfünü və razılığını diləyirlər.

وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَا نُ قَوْمٍ أَنْ صَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَنْ تَعْتَدُوا

Sizi Məscidülhərama daxil olmağa qoymayan camaata qarşı bəslədiyiniz kin, sizi təcəvvüzə sövq etməsin!

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ

günah və düşmənçilik etməkdə isə köməkləşməyin. ← Yaxşılıq və pis əməllərdən çəkinməkdə köməkləşin,

وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢﴾

Həqiqətən, Allahın əzabı şiddətlidir! ← Və Allahdan qorxun.

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخَنزِيرِ وَمَا أُهْلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ
Ölü heyvan, qan, donuz əti, Allahdan başqasının adı ilə kəsilmiş, ← (Bunlar) sizə haram edildi;

وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ
vəhşi heyvanların parçalayıb yediği. ← boğulmuş, vurulmuş, yıxılaraq ölmüş, buynuzlanıb ölmüş,

أَلَا مَا ذُكِّيتُمْ
وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ
Dikinə qoyulmuş daşlar (bütələr) üzərində kəsilmiş heyvanlar, ← Canı çıxmamış kəsdiyiniz müstəsna. →

وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ ذَلِكُمْ فَسُقُ
الْيَوْمَ يَسَّرَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ
Bu gün kafirlər dininizdən ümidlərini kəsdilər. ← və də fal oxları ilə pay bölmək; Bunlar günahdır.

فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنَ
الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ
Bu gün dininizi sizin üçün qətil etdim. ← Onlardan qorxmayın və Məndən qorxun!

وَأَتَمَّمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا
فَمَنْ اضْطُرَّ فِي مَخْمَصَةٍ
Kim aclıq üzündən çətinliyə düşsə, ← Sizə olan nemətimi tamamladım və sizin üçün din kimi İslamı bəyəndim.

غَيْرُ مُتَجَانِفٍ لِأَتَمِّ
فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣﴾
Şübhəsiz, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← günahə meyli etmədən (haram ətdən yeyə bilər).

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أَحَلَّ لَهُمْ
قُلْ أَحَلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ
De: "Pak nemətlər sizə halal buyurulmuşdur. ← Səndən hansı şeylərin halal edildiyini soruşurlar.

وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّينَ
تَعْلُمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ
Allahın sizə öyrətdiyindən onlara öyrədirsiniz. ← Əhliləşdirərək öyrətdiyiniz yırtıcı heyvanların (ovladıqları da halaldır ki),

فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ
وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ
və üzünə Allahın adını (bismillah, Allahu-əkbər) çəkin. ← Onların, sizin üçün tutduqlarından yeyin,

وَاتَّقُوا اللَّهَ
إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤﴾
Şübhəsiz ki, Allah tezliklə haqq-hesab çəkəndir! ← Allahdan qorxun.

الْيَوْمَ أَحَلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ
وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَلٌّ لَكُمْ
Kitab verilənlərin yeməkləri də sizə halal. ← Bu gün pak nemətlər sizə halal edilmişdir.

وَطَعَامُكُمْ حَلٌّ لَهُمْ
وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ
Azad və ictimai mömin qadınlar, ← Sizin yeməkləriniz də onlara halal. →

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ
إِذَا اتَّيْتُمُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ
Mehrlərini özlərinə verərsinizsə, ← və sizdən əvvəl kitab verilmişlərdən azad və ictimai qadınlar;

مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ
وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ
və aşna saxlamazsınızsa (evlənmək üçün sizə həlal dirlər). ← namuslu olub zina etməzsənsizsə,

وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ
وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٥﴾
və o, axirətdə zərər çəkənlərdəndir! ← Kim imanı danarsa, işi boşa çıxmışdır,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ

üzünü və dirsəklərə qədər əllərinizi yuyun, ← Ey iman gətirənlər! Namaza durduğunuz zaman,

وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا

Əgər cünub olubsunuzsa, ← və başınızı məsh edin. Ayaqlarınızı da hər iki oynağa qədər (yuyun / məsh edin).

فَاطَّهَّرُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ

Xəstə olsanız və ya səfərdə olsanız, ← yaxşı-yaxşı təmizlənin (bütün bədəni yuyub qüsl edin).

أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُم مِّنَ الْغَائِطِ أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً

və ya qadınlarla yaxınlıq etdiyinizdə su tapmasanız, ← yaxud sizdən biri ayaq yolundan gəldiyində,

فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ

Ondan üzünü və əllərinizə sürtün. ← pak torpaqla təyəmmüm edin;

مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ

Lakin istəyər ki, sizi pak, təmiz etsin, ← Allah sizi çətinliyə salmaq istəməz.

وَلِيْتِمَّ نِعْمَتُهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٦﴾

bəlkə, siz şükür edəsiniz! ← və sizə olan nemətini tamamlasın,

وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ الَّذِي وَاثَقَكُمْ بِهِ

və sizinlə bağladığı əhdi (xatırlayın)! ← Allahın sizə olan nemətini xatırlayın,

إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاتَّقُوا اللَّهَ

Şübhəsiz, Allah ürəklərin içindəkini bilir! ← O vaxt demişdiniz: “Eşitdik və itaət etdik”. Allahdan qorxun.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ

Allah üçün sabitqədəm, ədalətli şahidlər olun. ← Ey iman gətirənlər!

وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا

Ədalətli olun. ← Bir camaata qarşı olan kininiz sizi ədalətsizliyə sövq etməsin.

هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ

Şübhəsiz, Allah etdiklərinizdən xəbərdardır! ← Bu, təqveyə daha yaxındır. Və Allahdan qorxun.

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٩﴾

onlar üçün bağışlanma və böyük mükafat vardır! ← Allah, iman gətirib yaxşı işlər görənlərə vəd edir ki,

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۖ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١٠﴾

onlar cəhənnəmlilərdir! ← O kəslər ki, kafir olub ayələrimizi təkzib edirlər,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ۚ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ

Allahın sizə olan nemətini xatırlayın! ← Ey iman gətirənlər!

إِذْ هَمَّ قَوْمٌ أَنْ يَسْطُورُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ

(Allah) isə onların əllərini sizdən çəkmişdi. ← O vaxt bir tayfa sizə əl uzatmaq (hücum etmək) niyyətindəydi.

وَاتَّقُوا اللَّهَ ۖ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

Möminlər də Allaha təvəkkül etsinlər! ← Allahdan qorxun.

وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ۖ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا

Onlardan on iki nəzarətçi göndərmişdik. ← Allah İsrail oğullarından əhd almışdı.

وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ ۖ لَئِنْ أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ

Əgər namazı qılsanız, zəkatı versəniz, ← Allah buyurmuşdu: “Mən sizinləyəm.

وَأَمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَعَزَّرْتُمُوهُمْ وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا

və Allaha gözəl bir borc versəniz, ← peyğəmbərlərimə iman gətirib onlara kömək etsəniz,

لَا كُفْرَانَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ ۖ وَلَا دُخْلَكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

və sizi altından çaylar axan cənnətlərə daxil edəmə. ← əlbəttə, günahlarınızın üstünü örtərəm,

فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ ۖ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١٢﴾

doğru yoldan azmış olar!” ← Bundan sonra sizdən kim (əhdi pozaraq) küfr edərsə,

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ ۖ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً

və onların ürəklərini sərtləşdirdik. ← Əhdlərini pozduqlarına görə onları lənətlədik,

يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ ۖ وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ

və xəbərdar edildikləri şeylərin bir hissəsini unudurlar. ← Onlar sözlərin yerlərini dəyişdirirlər,

وَلَا تَرَالُ تَطَّلُعُ عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ

Onların az bir qismi müstəsna olmaqla, onlardan həmişə xəyanət görəcəksən.

فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣﴾

Şübhəsiz ki, Allah yaxşılıq edənləri sevər! ← Yenə də, onları bağışla və fikir vermə.

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَى أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ

Ancaq xəbərdar olunduqları şeylərin bir qismini unutdular. ← “Biz xaçpərəstik”, - deyənlərdən də əhd almışdıq.

فَاغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿١٤﴾

Allah onlara, gördükləri işləri xəbər verəcəkdir! ← Və aralarına qiyamət gününə qədər ədavət və kin saldıq.

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ

O, kitabda gizlətdiyiniz şeylərin bir çoxunu sizə bildirir, ← Ey kitab əhli! Sizə Peyğəmbərimiz gəldi.

وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ ﴿١٥﴾

Allahdan sizə bir nur və açıq-aydın bir Kitab (Quran) gəlmişdir. ← bir çoxunu da sizə bağışlayır.

يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ

Allah, Öz rızasına uyanları, onunla əminlik yollarına yönəldər,

وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٦﴾

və onları düz yola istiqamətləndirər! ← onları Öz iznilə zülmətdən nura çıxarar,

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ

“Allah Məryəm oğlu Məsihidir.” ← Şübhəsiz, o şəxslər kafir oldular ki, onlar dedilər:

قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ

əgər O, Məryəm oğlu Məsihi və anasını məhv etmək istəsə, ← De ki: “Kim Allaha qarşı bir şey edə bilər,

وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا

Axı göylərin, yerin və onların arasındakıların ixtiyarı Allahın əlindədir. ← və yer üzündə olanların hamısını?!

يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾

Və Allah hər şeyə qadirdir! ← O, istədiyini yaradar.

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَىٰ نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ

“Biz Allahın oğulları və sevimliləriyik”. ← Yəhudilər və xaçpərəstlər dedilər:

قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُم بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِّمَّنْ خَلَقَ

Xeyr, siz Onun yaratdığı bir bəşərsiniz. ← De ki: “Bəs nə üçün günahlarınıza görə sizə əzab verir?”

يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا

Göylərin, yerin və onların arasındakıların ixtiyarı Allahın əlindədir. ← İstədiyini bağışlar, istədiyinə əzab verir.

وَالِيهِ الْمَصِيرُ ﴿١٨﴾ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ

Ey kitab əhli! Sizə, (haqiqətləri) sizin üçün açıqlayan Peyğəmbərimiz gəldi; ← Və axır dönüş Onadır!

عَلَىٰ فِتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ أَنْ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِنْ بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ

“Biza, nə müjdə verən, nə də xəbərdar edən biri gəlmədi”, - deməyəsınız. ← peyğəmbərlərin arası kəsildiği bir dövrdə (ki),

فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٩﴾

Və Allah hər şeyə qadirdir! ← Artıq sizə müjdə verən və xəbərdarlıq edən biri gəlmişdir.

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ

“Ey camaatım! Allahın sizə olan nemətini xatırlayın! ← Bir zaman Musa öz camaatına (belə) demişdi:

إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا وَآتَاكُمْ مَا لَمْ يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٢٠﴾

və aləmlərdən heç birinə vermədiyini sizə verdi. ← Vaxtikən sizdən peyğəmbərlər göndərdi, sizi krallar etdi,

يَا قَوْمِ ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي

(o torpağı) Allah sizin üçün (vətən kimi) yazmışdı. ← Ey camaatım! Daxil olun o müqəddəs torpağa ki,

وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ ﴿٢١﴾

yoxsa zərər çəkmiş halda geri dönərsınız. ← Geri dönməyin,

قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ

Həqiqətən orada nəhəng adamlar vardır. ← Onlar dedilər: “Ey Musa!

وَإِنَّا لَنَدْخُلُهَا حَتَّىٰ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِن يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّا دَاخِلُونَ ﴿٢٢﴾

Əgər onlar oradan çıxsalar, biz (ora) daxil olarıq”. ← Onlar oradan çıxmayınca biz ora girməyəcəyik.

قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ اللَّهَ عَلَيْهِمَا ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ

“Onların üstünə qapıdan girin. ← (Allahdan) qorxanların arasından, Allahın nemət verdiyi iki adam dedi:

فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَانْكُمُ غَالِبُونَ وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٣﴾

Əgər oradan girsəniz, siz mütləq qalib gələrsınız. Allahla təvəkkül edin!”

قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِنَّا لَن نَدْخُلُهَا أَبَدًا مَا دَامُوا فِيهَا

Nə qədər ki, onlar oradadırlar, biz əsla ora girməyəcəyik. ← (İsrail oğulları) dedilər: “Ey Musa!

فَاذْهَبْ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا إِنَّا هُنَا قَاعِدُونَ ﴿٢٤﴾

Biz burada oturacağıq”. ← Sən və Rəbbin gedib (onlarla) vuruşun.

قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَأَخِي فَافْرُقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٥﴾

Bizimlə günahkar camaatın arasını ayır!” ← (Musa) dedi: “Ey Rəbbim! Mənim, özümdən və qardaşımdan başqasına gücüm çatmır.

قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً يَتِيهُونَ فِي الْأَرْضِ

Onlar, yer üzündə sərgərdan gəzəcəklər. ← (Allah) buyurdu: “Örə qırx il onlara haram edildi.

فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾

Elə isə, günahkar camaat üçün kədərlənmə!”

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنِي آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا

Vaxtikən onlar qurban gətirmişdilər. ← Onlara Adəmin iki oğlunun əhvalatını olduğu kimi söylə.

فَقَبِلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَلْ مِنَ الْآخَرِ

digərininki isə qəbul olunmamışdı. ← Onlardan birinin (qurbanı) qəbul olunmuş,

قَالَ لَا قُتْلُكَ قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٧﴾

(O biri) demişdi: “Allah yalnız müttəqilərdən qəbul edər! ← (O digəri) demişdi: “Səni mütləq öldürəcəyəm!”

لَئِنْ بَسَطْتَ إِلَيَّ يَدَكَ لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِبَاسٍ بِإِذْنِ اللَّهِ

mən səni öldürmək üçün sənə əl uzadan deyiləm. ← Əgər məni öldürmək üçün mənə əl uzatsan,

إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٨﴾

İstəyirəm ki, mənim günahımı və öz günahımı üstünə götürəsən, ← Mən aləmlərin Rəbbi olan Allahdan qorxuram.

فَتَكُونُ مِنَ أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَزَاُ الظَّالِمِينَ ﴿٢٩﴾

‘Zalımların cəzası da odur! ← və Cəhənnəm əhlindən olasan.”

فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِي فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٣٠﴾

və onu öldürdü. Buna görə də zərərçəkənlərdən oldu. ← Nəfsi onu, qardaşını öldürməyə sövq etdi,

فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيرِيَهُ كَيْفَ يُوَارِي سَوَاءَ أَخِي

qardaşının cəsədini necə basdıracağını ona göstərsin. ← O anda Allah, yeri eşən bir qarğa göndərdi ki,

قَالَ يَا وَيْلَتَىٰ أَعَجَزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَذَا الْغُرَابِ

Bu qarğa qədər də ola bilmədimmi ki, ← (Qarğanı görəndə) o dedi: “Vay halıma!

فَأُوَارِي سَوَاءَ أَخِي فَأَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ ﴿٣١﴾

Beləcə, peşmançılıq çəkənlərdən oldu. ← qardaşımın cəsədini basdırırmı?”

مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ

Kim, birini öldürməmiş olan yaxud yer üzündə fəsad ← Buna görə İsrail oğullarına yazdıq ki; törətməmiş olan kimsəni öldürsə,

فَكَانَ مَآ قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا

Kim onu diriltə (öldümdən qurtarsa), ← bütün insanları öldürmüş kimi olar.

فَكَانَ مَآ أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ

Bizim peyğəmbərlər onlara açıq dəlillər gətirmişdilər. ← bütün insanları diriltmiş kimi olar.

ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعْدَ ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لُمْسِرُونَ ﴿٣٢﴾

Sonra da onlardan bir çoxu bunun arxasınca yer üzündə həddi aşdılar.

إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا

və yer üzündə fəsad törətməyə çalışanların (cəzası), ← Allaha və Peyğəmbərinə qarşı vuruşanların cəzası,

أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ

ya da əlləri və ayaqlarının çarpazvari kəsilməsi, ← öldürülmək və ya çarmıxa çəkilmək,

أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ ذَلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا

Bu (cəza) onlar üçün dünyada bir rüsvayçılıqdır. ← yaxud da yaşadıkları yerdən sürgün olunmaqdırlar.

وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٣٣﴾

Axirətdə isə onlar üçün böyük bir əzab vardır.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدِرُوا عَلَيْهِمْ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٤﴾

Bilin ki, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Siz onları ələ keçirməzdən əvvəl tövbə edənlər müstəsnadır.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ

və ona (yaxınlaşmaq üçün) vəsilə (yol) axtarın. ← Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun,

وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣٥﴾

bəlkə siz nicat tapasınız! ← Onun (Allahın) yolunda cihad edin ki,

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ

bir o qədər də yanlarında olsaydı, ← Əgər yer üzündə onların hamısı, kafirlərin əlində olsaydı,

لَيَفْتَدُوا بِهِ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَمَةِ مَا تُقْبَلُ مِنْهُمْ

(bu) onlardan qəbul olunmazdı. ← (və) bunu qiyamət gününün əzabından (qurtarmaq üçün) fidyə versəydilər,

وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٣٦﴾

Və onlar üçün şiddətli bir əzab vardır!

يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ النَّارِ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنْهَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٣٧﴾

Onlar üçün daimi bir əzab vardır! ← lakin onlar oradan çıxıbilməzlər. ← Onlar atəşdən çıxmaq istəyərlər,

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءُ بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ
gördükləri işin əvəzi kimi Allahdan cəza olaraq. ← Oğru kişi ilə oğru qadının əllərini kəsin,

وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٨﴾ فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ

Kim gördüyü haqsız işdən sonra tövbə edib özünü düzəltse, ← Allah yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir!

فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٩﴾

Həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← şübhəsiz, Allah onun tövbəsini qəbul edər.

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ
O, istədiyi kimsəyə əzab verər, ← Bilmədinmi ki, göylərin və yerin hökranlığı Allaha məxsusdur?!

وَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

Axi Allah hər şeyə qadirdir! ← istədiyi kimsəni də bağışlayar.

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ

Küfr içində vurnuxanlar səni kədərləndirməsin; ← Ey Peyğəmbər!

مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ

Halbuki ürəklərində inanmırlar. ← hansı ki, ağızları ilə: “İnandıq”, - deyirlər.

وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا سَمَاعُونَ لِلْكَذِبِ سَمَاعُونَ لِقَوْمٍ آخِرِينَ لَمْ يَأْتَوْكَ

sənin hüzuruna gəlməyən başqa bir cəmaata qulaq asarlar. ← Yəni yəhudilərdən yalana qulaq asanlar ki,

يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَذَا فَخُذُوهُ

(və) deyirlər: “Əgər sizə bu verilsə, onu alın. ← Onlar (Tövratdakı) sözlərin yerini sonradan dəyişdirirlər,

وَإِنْ لَمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُوا وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ

Allah bir kimsənin fitnəyə (azğınlığa) düşməsinə istəsə, ← Əgər o sizə verilməsə, (ondan) qaçın”.
Allah bir kimsənin fitnəyə (azğınlığa) düşməsinə istəsə, ← Əgər o sizə verilməsə, (ondan) qaçın”.

فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ الَّذِينَ

Onlar elə kəslərdir ki, ← onun üçün Allaha qarşı sənin əlindən heç bir şey gəlməz.

لَمْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يُطَهِّرَ قُلُوبَهُمْ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ

Onlar üçün dünyada rüsvayçılıq vardır. ← Allah onların ürəklərini təmizləmək istəməmişdir.

وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٤١﴾

Axirətdə isə onlar üçün böyük bir əzab vardır!

سَمَاعُونَ لِلْكَذِبِ أَكَالُونَ لِلْسُّحْتِ فَإِنْ جَاؤُكَ فَاحْكُم بَيْنَهُمْ

Əgər sənin yanına gəlsələr, aralarında hökm et, ← (Onlar) yalana qulaq asanlar, haram yeyənlərdir.

أَوْ أَعْرِضْ عَنْهُمْ وَإِنْ تُعْرِضْ عَنْهُمْ فَلَنْ يَضُرُّوكَ شَيْئًا

Əgər onlardan üz döndərsən, sənə heç bir zərər verə bilməzlər. ← və ya onlardan üz çevir.

وَإِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٤٢﴾

Şübhəsiz ki, Allah ədalətli olanları sevər! ← Əgər aralarında hökm etsən, ədalətli hökm et.

وَكَيْفَ يُحْكِمُونَكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرَةُ فِيهَا حُكْمُ اللَّهِ

həm də içərisində Allahın hökmü olan Tövrət əllərində ola-ola? ← Səni necə hakim təyin edirlər,

ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٣﴾

Onlar iman gətirmiş kimsələr deyillər. ← Sonra da onun arxasınca (verdiyin hökmdən) üz çevirirlər.

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ

Onda haqq yol və nur vardır. ← Şübhəsiz ki, Tövrəti Biz nazil etdik.

يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا

(Allaha) təslim olan peyğəmbərlər yəhudilərə onunla hökm edərildilər.

وَالرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ بِمَا اسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ

Allah adamları və alimlər də, özlərindən Allahın kitabını qorumaları istənilədiyi üçün (onunla hökm edərildilər).

وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاخْشَوْنِ

Elə isə insanlardan qorxmayın, Məndən qorxun! ← Onlar da ona (Tövrətin ilahi bir kitab olmasına) şahiddirlər.

وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٤٤﴾

Kimlər Allahın nazil etdiyi ilə hökm etməzlərsə, onlar əsl kafirdirlər! ← Ayələrimi ucuz qiymətə satmayın.

وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنْ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ

Canın (qisası) can, gözünkü göz, ← Biz onlara onda (Tövrətdə) yazdıq ki;

وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ وَالْأُذْنَ بِالْأُذْنِ وَالسِّنَّ بِالسِّنِّ وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌ

dişin (qisası) diş və yaraların qisası (yaralardır). ← burmun (qisası) burun, qulağın (qisası) qulaq,

وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ كَفَّارٌ لَهُ

Kim də Allahın nazil etdiyi ilə hökm etməzsə, ← Kim onu (qisası) bağışlasa, bu onun üçün bir kəffarədir.

فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٤٥﴾

onlar əsl zalımlardır!

وَقَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ
...özündən əvvəlki Tövrəti təsdiqləyici olaraq. ← Onların ardınca Məryəm oğlu İsmi göndərdik...

وَأَتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ
özündən əvvəlki Tövrəti təsdiq edən olaraq; ← Ona, içində haqq yol və nur olan İncili verdik,

وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٦﴾ وَلِيَحْكُمَ أَهْلَ الْإِنْجِيلِ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فِيهِ
İncil əhli Allahın onda nazil etdiyi ilə hökm etsin. ← müttəqilər üçün də doğru yol və nəsihət olaraq (göndərdik).

وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤٧﴾
onlar əsl günahkarlardır. ← Kimlər Allahın nazil etdiyi ilə hökm etməzlərsə,

وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ
özündən əvvəlki kitabı təsdiq edən olaraq, ← Biz Kitabı (Quranı) sənə haqq olaraq endirdik,

وَمُهَيِّمًا عَلَيْهِ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ
Onların arasında Allahın nazil etdiyi (Quran) ilə hökm et. ← və onu qoruyan olaraq (endirdik).

وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شُرْعَةً وَمِنْهَاجًا
Sizin hər biriniz üçün bir şəriət və bir yol təyin etdik. ← Sənə gələn haqdan ayrılıb onların arzularına uyma.

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِن لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَيْكُمْ
Lakin sizə verdiklərilə sizi imtahan etmək üçün (belə etdi). ← Əgər Allah istəsəydi, sizi tək ümmət edərdi.

فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا
Hamınızın axır dönüşü Allahadır. ← Elə isə yaxşı işlər görməkdə bir-birinizlə yarışın.

فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٤٨﴾
(Allah), aranızda ixtilaf doğuran məsələləri sizə xəbər verəcəkdir!

وَأَن اِحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ
Onların arzularına da uyma. ← O halda onların arasında Allahın nazil etdiyi ilə hökm et.

وَاحْذَرُهُمْ أَن يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ
Allahın sənə nazil etdiyinin bir qisminə sənə təvlayıb yayındıra biləcəklərindən ehtiyat et.

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَاَعْلَمَنَّ أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَن يُصِيبَهُمْ بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ
Allah sadəcə onları, bəzi günahlarına görə müsibətə düşər etmək istəyir. ← Əgər onlar üz döndərsələr, bil ki,

وَأَنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ ﴿٤٩﴾
Həqiqətən, insanların çoxu fəsiqlərdir!

أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥٠﴾
Yaxşı bilən bir camaat üçün Allahdan daha yaxşı hökm verəcək kimdir?! ← Onlar Cahiliyyət dövrünün hökmünü istəyirlər?

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ

Onlar bir-birinin dostlarıdır. ← Ey iman gətirənlər! Yəhudiləri və xaçpərəstləri özünüzdə dost tutmayın!

وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَاِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥١﴾

Şübhəsiz, Allah zalım tayfanı düz yola yönəltməz! ← Sizdən kim onlarla dostluq edərsə, əlbəttə o onlardandır.

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَىٰ أَنْ تُصِيبَنَا دَآئِرَةٌ

içlərində vurnuxub: “Bizə bir fəlakət üz verməsindən ← Qəlblərində xəstəlik olan kimsələri gərərsən ki, qorxuruq”, - deyirlər.

فَعَسَىٰ اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ فَيُضْبِحُوا عَلَىٰ مَا أَسْرَوْا فِي أَنْفُسِهِمْ نَادِمِينَ ﴿٥٢﴾

ürəklərində gizlətdiklərindən peşman olsunlar. ← Ola bilsin ki, Allah (möminlərə) bir zəfər gətirsin və ya Öz tərəfindən elə bir iş qursun ki,

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهْؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ أَنَّهُمْ لَمَعَكُمْ

sizlə birlikdə olacaqlarına dair Allaha möhkəm andlar içdilər? ← İman gətirənlər isə deyirlər: “Bu kəslərimi,

حَبَطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَاصْبِرُوا خَاسِرِينَ ﴿٥٣﴾

Beləcə zərərçəkənlərdən oldular. ← Onların əməlləri puça çıxdı.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ

Allah elə bir tayfa gətirər ki, ← Ey iman gətirənlər! Sizdən hər kim dinindən dönsə,

يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ

(Onlar) möminlərə qarşı mülayim, kafirlərə qarşı sərt olar, ← (Allah) onları sevər, onlar da onu sevdilər.

يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ

və tərəf edənin tənəsindən qorxmazlar. ← Allah yolunda vuruşarlar,

ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٤﴾

Allah (öz lütfü ilə) genişdir, (hər şeyi) biləndir! ← Bu, Allahın lütfüdür. Onu, istədiyi kimsəyə verər.

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ ﴿٥٥﴾

namazı qılır və rüku edərək zəkatı verirlər. ← Sizin dostunuz ancaq Allah, Onun Peyğəmbəri və o iman gətirənlərdir ki,

وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٥٦﴾

əlbəttə, qələbə çalanlar məhz Allahın firqəsidir. ← Kim Allahı, Peyğəmbərini və iman gətirənləri dost tutsa,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُؤًا وَلَعِبًا

Dininizi oyun-oyuncaq hesab edən kimsələri (dost) tutmayın. ← Ey iman gətirənlər!

مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكَفَّارَ أَوْلِيَاءَ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ كُتُمَ مُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾

Əgər möminsinizsə Allahdan qorxun! ← Sizdən əvvəl kitab verilmiş olanlardan və kafirləri dost (tutmayın).

وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوهَا هُزُوءًا وَلَعِبًا ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٨﴾

Bu ona görədir ki, onlar anlamaz bir qövmdür. ← onu oyun-oyuncaq sayarlar. ← Namaza çağırığınız vaxt,

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَنْقُمُونَ مِنَّا إِلَّا

Bizdən xoşunuz gəlməməyiniz yalnız ona görəmi ki, ← Dé: "Ey kitab əhli!

أَنْ آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلُ ۚ وَأَنْ أَكْثَرُكُمْ فَاسِقُونَ ﴿٥٩﴾

və sizin əksəriyyətiniz fəsiqdir. ← biz Allaha, bizə nazil edilənə və daha əvvəl nazil edilənlərə inanırıq,

قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذَٰلِكَ مَثُوبَةً عِنْدَ اللَّهِ

...Allah yanında cəza etibarilə bundan (dediklərinizdən) daha pisini; ← De ki: "Sizə xəbər verimmi...

مَنْ لَعَنَهُ اللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمْ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ

onları meymunlara, donuzlara və tağuta ibadət edənlərə döndərdi. ← O ki, Allah onu lənətlədi, ona qəzəbləndi,

أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٦٠﴾ وَإِذَا جَاؤُكُمْ قَالُوا آمَنَّا

Sizə gəldikləri vaxt: "İman gətirdik!" - deyirlər. ← Onlar mövqəcə daha pis və doğru yoldan daha çox azanlardır!"

وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكَفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ ۚ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ﴿٦١﴾

Allah onların gizlətdiklərini daha yaxşı bilir! ← Halbuki onlar küfrlə daxil olmuş, onunla da çıxmışlar.

وَتَرَىٰ كَثِيرًا مِنْهُمْ يُسَارِعُونَ فِي الْأَثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَآكَلِهِمُ الشَّحْتِ

günah işləməyə, düşmənçilik etməyə və haram yeməyə tələsirlər. ← Onlardan bir çoxunu görərsən ki,

لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٢﴾ لَوْلَا يَنْهَيْهِمُ الرَّبَّائِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ

Kaş din alimləri və fəqihlər onlara qadağan edəydilər; ← Onların gördüyü işlər necə də pisdir!

عَنْ قَوْلِهِمُ الْأَثْمَ وَآكَلِهِمُ الشَّحْتِ ۚ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿٦٣﴾

Onların törətdiyi əməllər necə də pisdir! ← günah söyləməyi və haram yeməyi!

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا بِمَا قَالُوا

Dedikləri şeyə görə öz əlləri bağlandı və lənətləndilər. ← Yəhudilər dedilər: "Allahın əli bağlıdır!"

بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ

İstədiyi kimi sərf edir. ← Xeyr, Onun (Allahın) əlləri açıqdır (O kərimdir).

وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا

Rəbbindən sənə nazil edilən (Quran), onlardan bir çoxunun azğınlığını və küfrünü artırar.

وَالْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ

qiyamət gününə qədər (davam edəcək). ← Onların arasında düşmənçilik və kin saldıq,

كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَاَهَا اللَّهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا

Və də yer üzündə fitnə-fəsad törətməyə çalışırlar. ← Onlar müharibə alovı yandırdıqca Allah onu söndürər.

وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٦٤﴾

Allah isə fitnə-fəsad törədənləri sevməz!

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا

əlbttə onların günahlarının üstünü örtərik, ← Əgər kitab əhli iman gətirsə və (pis əməllərdən) çəkinsə,

وَلَا دَخَلْنَاهُمْ جَنَّتِ النَّعِيمِ ﴿٦٥﴾ وَلَوْ أَنَّهُمْ آقَامُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ

Əgər onlar Tövrata və İncilə əməl etsəydilər, ← və onları Nəim (neməti bol olan) cənnətlərinə daxil edərik.

وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ

üstlərində və ayaqları altında olanlardan yeyərdilər. ← və də Rəbbindən özlərinə nazil edilənə (Qurana);

وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ سَاءَ مَا يَعْمَلُونَ ﴿٦٦﴾ مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ

Onların çoxusunun gördüyü işlər isə necə də pisdir! ← Onların içində mötədil bir camaat vardır.

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ

Əgər (bunu) etməsən, ← Ey Peyğəmbər! Rəbbin tərəfindən sənə nazil ediləni (Qurani) təbliğ et!

وَاللَّهُ يَعِصُكَ مِنَ النَّاسِ

Allah səni insanlardan qoruyacaq. ← Onun risalətini təbliğ etmiş olmazsan.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٧﴾ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَى شَيْءٍ

De ki: “Ey kitab əhli! Heç bir şey üzərində deyilsiniz, ← Həqiqətən, Allah kafir qövmü düz yola yönəltməz!

حَتَّى تُقِيمُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ

taki Tövrata, İncilə və Rəbbiniz tərəfindən sizə nazil edilmiş olana (Qurana) əməl edəne qədər.

وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا

Rəbbin tərəfindən sənə nazil edilən (Quran), onlardan bir çoxunun azgınlığını və küfrünü artıracqdır.

فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٦٨﴾

Elə isə kafir tayfa üçün kədərlənmə!

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِؤْنَ وَالنَّصَارَى

kim Allaha və axirət gününə inanar, ← İman gətirənlərdən, yəhudilərdən, sabiilərdən və xaçpərəstlərdən;

وَعَمِلَ صَالِحًا

onların heç bir qorxusu yoxdur və onlar qəm-qüssə görməzlər! ← və yaxşı iş görərsə,

لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ

və onlara peyğəmbərlər göndərmişdik. ← Biz İsrail oğullarından əhd almışdıq,

فَرِيقًا كَذَّبُوا وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ ﴿٧٠﴾

bir qismini yalanladılar, bir qismini də öldürərdilər. ← Hər dəfə bir peyğəmbər onlara, ürəklərinə yatmayan bir şeyi gətirdikdə,

وَحَسِبُوا أَلَّا تَكُونَ فِتْنَةً
فَعَمُوا وَصَمُوا

Onlar kor oldular və kar oldular. ← Və elə hesab edirdilər ki, heç bir bəla üz verməyəcəkdir.

ثُمَّ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
ثُمَّ عَمُوا وَصَمُوا كَثِيرٌ مِنْهُمْ
Sonra yenə onlardan bir çoxu kar oldu və kor oldu. ← Sonra Allah onların tövbələrini qəbul etdi.

وَاللَّهُ بِصِيرٍ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٧١﴾

Allah onların nə etdiklərini görəndir!

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا
إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ
“Həqiqətən, Allah özü Məryəm oğlu Məsihdir!” ← Şübhəsiz ki, (belə) deyənlər kafir oldular;

وَقَالَ الْمَسِيحُ يَا بَنِي إِسْرَءِيلَ
اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ
Rəbbim və Rəbbiniz olan Allaha ibadət edin! ← Halbuki Məsih demişdi: “Ey İsrail oğulları!

إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ
وَمَأْوَاهُ النَّارُ
Onun düşəcəyi yer Cəhənnəmdir. ← Kim Allaha şəriq qoşarsa, şübhəsiz, Allah Cənnəti ona haram edər.

وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٧٢﴾
لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَلَاثُ ثُلَاثٍ
“Həqiqətən, Allah üçün üçüncüsüdür!”- deyənlər kafir olmuşlar. ← Zalımların heç bir köməkçisi yoxdur!”

وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا إِلَهٌ وَاحِدٌ
وَأَنْ لَمْ يَتَّهَوْا عَمَّا يَقُولُونَ
Əgər dediklərinə son qoymasalar, ← Halbuki bir tanrıdan (Allahdan) başqa heç bir tanrı yoxdur.

لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابَ أَلِيمٍ ﴿٧٣﴾
onlardan kafir olanlara, şübhəsiz ki, şiddətli bir əzab toxunacaqdır.

أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهُ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧٤﴾
Axı Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Allaha tövbə edib Ondan bağışlanmalarını istəməyəcəklərimi?

مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ
قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ
Ondan əvvəl də peyğəmbərlər gəlib getmişdir. ← Məryəm oğlu Məsih ancaq bir peyğəmbərdir.

وَأُمُّهُ صِدِّيقَةٌ
كَانَا يَأْكُلَانِ الطَّعَامَ
Hər ikisi də (adi insanlar kimi) yemək yeyirdi. ← Onun anası isə çox düzgün qadındı.

أَنْظُرْ كَيْفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ الْآيَاتِ
ثُمَّ أَنْظِرْ أَنِّي يُؤْفَكُونَ ﴿٧٥﴾
sonra gör necə üz çevirirlər. ← Gör, Biz ayələri onlara necə başa salırıq,

قُلْ اتَّعَبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا
لَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا
sizə nə bir zərər, nə də bir xeyir verəbilmir. ← De: “Allahı qoyub o şeyə ibadət edirsinizmi ki,

وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٧٦﴾
Halbuki Allah (hər şeyi) eşidəndir, biləndir!”

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ

O tayfanın arzularına uymayın ki, ← De: “Ey kitab əhli! Dininizdə haqsız yerə ifrata varmayın.

قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَأَضَلُّوا كَثِيرًا وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٧٧﴾

və doğru yoldan çıxmışdı!” ← əvvəlcə öz yolunu azmış, bir çoxlarını da azdırmışdı,

لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَآءِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ

həm Davudun, həm də Məryəm oğlu İsanın dili ilə. ← İsrail oğullarından kafir olanlara lənət oxundu,

ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٧٨﴾

Bu, onların üsyan etmələrinə və həddi aşmalarına görə idi.

كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧٩﴾

Onların etdikləri necə də pisdir! ← Onlar, etdikləri pis əməldən əl çəkmirdilər.

تَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَقُولُونَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ

Nəfslərinin onlar üçün hazırladığı şey necə pisdir ki, ← Onlardan çoxunun kafirlərlə dostluq etdiyini görərsən.

أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿٨٠﴾

Onlar əzab içində əbədi qalanlardır! ← Allahın onlara qəzəbi tutmuşdur.

وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوا هُمْ أَوْلِيَاءَ

onları (kafirləri) özlərinə dost tutmazdılar. ← Əgər Allaha, Peyğəmbərə və ona nazil olana inansaydılar,

وَلَكِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨١﴾

Lakin onlardan çoxu fasiqlərdir!

لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا

yəhudilər və müşriklərdir. ← İman gətirənlərə düşmənçilik cəhətdən insanların ən pisi olaraq görəcəklərin;

وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا إِنَّا نَصَارَى

onlar: “Biz xaçpərəstik”, - deyirlər. ← İman gətirənlərin ən yaxın dostu olaraq o kimsələri görəcəksən ki,

ذَلِكَ بِأَنَّ مِنْهُمْ قَسِيصِينَ وَرُهَبَانًا وَأَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٨٢﴾

və onlar özlərini yuxarı tutmurlar. ← Bu ona görədir ki, onların içində keşiş və rahiblər vardır,

وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَىٰ أَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ
haqqı bildikləri üçün gözlərinin yaşla dolduğunu görürsən. ← Peyğəmbərə nazil olanı dinlədikləri zaman,

يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا ۖ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨٣﴾
Bizi (haqqa) şahid olanlarla birlikdə yaz! ← Onlar deyirlər: “Ey Rəbbimiz! Biz iman gətirdik.

وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ
Allaha və bizə haqdan gələnə inanmırıq?! ← Bizə nə olub ki, (nə üçün)

وَنَطْمَعُ أَنْ يَدْخُلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ ﴿٨٤﴾
Halbuki Rəbbimizin bizi əməlisaləh camaatla birlikdə (Cənnətə) daxil etməsini umuruq.”

فَأَثَابَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا ۖ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
Altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları cənnətlərlə. ← Allah da, dediklərinə görə onları mükafatlandırdı;

وَذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٥﴾
Yaxşı işlər görənlərin mükafatı da budur!

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۖ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٨٦﴾
Onlar cəhənnəm əhlidir! ← O kimsələr ki, kafir olub ayələrimizi yalan hesab etdilər;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْرِمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ
Allahın sizin üçün halal buyurduğu pak nemətləri (özünüzə) haram etməyin, ← Ey iman gətirənlər!

وَلَا تَعْتَدُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٨٧﴾
Şübhəsiz, Allah həddi aşanları sevməz! ← və həddi aşmayın!

وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾
İman gətirdiyiniz Allahdan qorxun! ← Allahın sizə verdiyi ruzidən halal (və) təmiz olanı yeyin.

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ ۖ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْإِيمَانَ
Lakin içdiyiniz andlara görə sizi cəzalandır. ← Allah sizi, səhvən içdiyiniz andlarınıza görə cəzalandırmaz.

فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسَاكِينَ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ
Onun (belə andı pozmağın) kəffarəsi, ailənizə yedirdiyinizin orta hesabından on yoxsulu doyurmaqdır,

أَوْ كِسْوَتُهُمْ ۖ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ
yaxud da bir kölə azad etməkdir. ← yaxud onları geyindirməkdir,

فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ۚ ذَلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ
Bu, içdiyiniz andların kəffarəsidir. ← Kimin (buna) imkanı olmazsa, üç gün oruc tutmalıdır.

وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ ۚ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٨٩﴾
Allah, ayələrinə sizə belə izah edir ki, bəlkə siz şükür edəsiniz! ← Andlarınızı qoruyun (pozmayın).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ

İçki də, qumar da, bütələr də, fal oxları da ancaq və ancaq, ← Ey iman gətirənlər!

رَجَسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٩٠﴾

Bunlardan çəkinin ki, bəlkə siz nicat tapasınız! ← şeytan əməlindəki olan murdar bir şeydir.

إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقَعَ بَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ

İçki və qumarla aranızda ədavət və kin salsın, ← Şeytan ancaq istər ki,

وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُتْتَهُونَ ﴿٩١﴾

Artıq siz (bu işə) son qoyacaqsınızmı? ← və sizi, Allahı anmaqdan və namaz qılmaqdan uzaqlaşdırın.

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا

Əgər boyun qaçırsanız bilin ki, ← Allaha itaət edin və Peyğəmbərə itaət edin və də (pis işlərdən) çəkinin.

أَنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٩٢﴾

Peyğəmbərimizin vəzifəsi yalnız açıq bir təbliğdir.

لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعَمُوا

İman gətirib yaxşı işlər görənlərə, (haram edilməmişdən əvvəl) daddıqlarına görə günah yoxdur.

إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا

sonra da çəkinib iman gətirərlərsə, ← Əgər (pis işlərdən) çəkinər, iman gətirər və saleh əməllər edərlərsə,

ثُمَّ اتَّقَوْا وَاحْسِنُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٣﴾

Allah yaxşı iş görənləri sevir! ← sonra (yenə pis əməllərdən) çəkinib yaxşı işlər görərlərsə,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيَبْلُوَنَّكُمْ اللَّهُ بَشْيَاءٍ مِنَ الصَّيْدِ تَنَالُهُ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ

Allah sizi, əllərinizin və mizraqlarınızın çata biləcəyi bir ovla imtahan edəcəkdir ki, ← Ey iman gətirənlər!

لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَخَافُهُ بِالْغَيْبِ فَمَنْ اعْتَدَى بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٤﴾

Bundan sonra kim həddi aşsa, onun üçün şiddətli bir əzab vardır! ← Allah, görmədən Ondan qorxanları bilsin.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمَّداً

Sizdən kim onu qəsdən öldürərsə, ← Ey iman gətirənlər! İhramda olarkən ovu öldürməyin!

فَجَزَاءٌ مِثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعْمِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ

Sizdən iki ədalətli şəxs ona hökm edir; ← öldürdüyü heyvanın bənzəri (ona) cəza kimi düşür.

هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسَاكِينَ

Yaxud kəffərəsi yoxsullara yedirtməkdir, ← Kəbəyə çatası qurban olaraq.

أَوْ عَدْلٌ ذَلِكَ صِيَامًا لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ عَفَا اللَّهُ عَمَّا سَلَفَ

Allah, keçmişdə olanları bağışlamışdır. ← yaxud ona bərabər oruc tutmaqdır ki, gördüyü işin acısını dadsın.

وَمَنْ عَادَ فَيَنْتَقِمُ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ﴿٩٥﴾

Allah yenilməz qüvvət sahibi, intiqam sahibidir! ← Kim (bu işləri) təkrar edərsə, Allah ondan intiqam alar.

أَحَلَّ لَكُمْ صَيْدَ الْبَحْرِ وَطَعَامَهُ مَتَاعًا لَكُمْ وَلِلْغِيَارَةِ

sizin üçün bir dolanacaq olsun; Yolçulara da (bu halal edildi). ← Dəniz ovu və onu yemək sizə halal edildi ki,

وَحَرَّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدَ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩٦﴾

O Allahdan qorxun ki, hüsuruna toplanacaqsınız! ← İhramda olduğunuz müddətdə isə quruda ov etmək sizə haram edildi.

جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِيَامًا لِلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ

haram ayı, boynu bağısız və bağlı qurbanları da. ← Allah, müqəddəs ev Kəbəni insanlar üçün bir dayaq etdi;

ذَلِكَ لَتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٩٧﴾

və Allah hər şeyi bilendir! ← Göylərdə və yerdə nə varsa Allah bilir, ← Bu, bilməyiniz üçündür ki,

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩٨﴾

və Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Bilin ki, Allahın əzabı şiddətlidir,

مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٩٩﴾

Üzə çıxartdıqlarınızı və gizlətdiklərinizi də Allah bilir! ← Peyğəmbərin üzərinə düşən ancaq təbliğ etməkdir.

قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ

Murdarın (haram şeyin) çoxluğu xoşuna gəlsə belə. ← De ki: “Murdarla təmiz (haramla halal) bir ola bilməz”.

فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠٠﴾

bəlkə siz nicat tapasınız. ← Ey ağıl sahibləri! Allahdan qorxun ki,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبَدَّ لَكُمْ تَسْأَلُكُمْ

Sizə bəlli olunca qanınızı qaraldacaq şeylər barəsində soruşmayın. ← Ey iman gətirənlər!

وَأَنْ تَسْأَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلُ الْقُرْآنُ تُبَدَّ لَكُمْ

onlar sizə aydın olar. ← Əgər Quran nazil edilərkən onlar haqqında soruşsanız,

عَفَا اللَّهُ عَنْهَا وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٠١﴾

Axi Allah bağışlayandır, həlimdir! ← Allah onları bağışladı.

قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ ﴿١٠٢﴾

Sonra ona görə kafir olmuşdular. ← Sizdən əvvəl bir tayfa (belə lazımsız şeyləri) soruşmuşdu.

مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا حَامٍ

Allah nə Bəhironi, nə saibəni, nə vəsiləni, nə də hamini (qanuni) etmişdir.

وَلَكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَكَثُرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٣﴾

Onların əksəriyyəti isə dərk etmir. ← Lakin kafirlər Allaha qarşı yalan uydururlar.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ
 “Allahın nazil etdiyinə və Peyğəmbərə tərəf gəl!” ← Onlara deyildəndə ki:

قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٠٤﴾
 Bəs ataları heç bir şey bilməyib doğru yolda deyildilərsə necə?! ← “Atalarımızı üzərində gördüyümüz (yol) bizə yetər”, - dedilər.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ
 Sizin borcunuz özünüzdə (fikir verməkdir). ← Ey iman gətirənlər!

لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ
 əgər siz doğru yolda olsanız. ← (Haqq yoldan) azanlar sizə heç bir zərər yetirə bilməzlər,

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا
 O, etdiyiniz əməlləri sizə xəbər verəcəkdir! ← Hamınızın axır dönüşü Allahadır.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنَكُمْ
 إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ
 sizdən birinizi ölüm haqladıqda vəsiyyəət vaxtı sizdən iki ədalətli şəxsi, ← Ey iman edənlər! Aranızda şahid tutun;

أَوْ آخَرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ
 إِنْ أَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَأَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةُ الْمَوْتِ
 əgər siz səfərdəyəkən başınıza ölüm müsibəti gələrsə, ← yaxud sizdən olmayan başqa ikisini (şahid tutun),

تَحْبِسُونَهُمَا مِنْ بَعْدِ الصَّلَاةِ
 فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ إِنْ أَرَبْتُمْ
 əgər (onlardan) şübhə etsəniz. Və Allahə and içsənlər ki: ← Namazdan sonra o ikisini tutub saxlayın;

لَا نَشْتَرِي بِهِ ثَمَنًا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ
 وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ
 və Allahın şahidliyini gizlətmərik. ← “Onu (Andlarımızı) qohumlarımızla belə heç bir qiymətə satmırıq,

إِنَّا إِذَا لَمِنَ الْأَثِمِينَ ﴿١٠٦﴾
 Yoxsa, biz şübhəsiz ki, günahkarlardan olarıq”.

فَإِنْ عُثِرَ عَلَىٰ أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا
 فَآخَرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا
 o zaman o ikisinin yerini başqa iki nəfər tutar ki, ← Əgər o ikisinin günah qazandıqları bəlli olsa,

مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأُولَيَانِ
 فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ
 və o ikisi Allahə and içərlər ki: ← o kimsələr (ölən şəxsə) daha yaxındırlar.

لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا
 “Həqiqətən, bizim şahidliyimiz, o ikisinin şahidliyindən daha doğrudur.

وَمَا اعْتَدَيْنَا
 إِنَّا إِذَا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٧﴾
 Əks təqdirdə, biz şübhəsiz ki, zalımlardan olarıq”. ← Biz (yalandan and içib) həddi aşmadıq.

ذَٰلِكَ أَذْنُیْ أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهَهَا
 أَوْ يَخَافُوا أَنْ تُرَدَّ أَيْمَانٌ بَعْدَ أَيْمَانِهِمْ
 və ya and içdikdən sonra andlarının ← Bu daha uyğundur ki, onlar şəhadəti olduğu kimi versinlər, rədd edilməsindən qorxsunlar.

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاسْمَعُوا
 وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٠٨﴾
 Allah, fəsiq qövmü doğru yola yönəltməz! ← Allahdan qorxun və (Onu) eşidin.

يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ

“Sizə nə cavab verildi?” ← O gün (qiyamət günü) Allah peyğəmbərləri toplayacaq və (onlara) deyəcək:

قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿١٠٩﴾

Həqiqətən, görünməyənləri bilən Sənsən!” ← Onlar deyəcəklər: “Biz heç bir şey bilmirik.

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ

Sənin və ananın üzərində olan nemətimi xatırla. ← Vaxtikən Allah demişdi: “Ey Məryəm oğlu İsa!

إِذْ آتَيْتُكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ تَكَلَّمَ النَّاسُ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا

Beşikdə də, yetkin çağında da adamlarla danışdın. ← O zaman səni müqəddəs ruhla qüvvələndirmişdim.

وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ

O vaxt iznimlə palçıqdan quşa bənzər ← O vaxt sənə kitabı, hikməti, Tövrati və İncili öyrətdim. bir şey düzəldirdin,

وَتُبْرِئُ الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي

İznilə anadangəlmə kora və cüzamlı xəstəyə şafə verirdin. ← və ona üfürürdün. O da iznimlə quş olurdu.

وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَنْكَ

Vaxtikən İsrail oğullarını səndən dəf etmişdim ki, ← O zaman iznimlə ölüləri çıxardırdın (dirildirdin).

وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِي

فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ

Ondan küfrə batanlar isə (belə) demişdilər: ← o zaman sən onlara açıq-aşkar dəlillər gətirmişdin.

إِذْ جِئْتَهُم بِالْبَيِّنَاتِ

أَنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿١١٠﴾

“Bu, açıq-aydın sehirdən başqa bir şey deyildir!”

أَنْ آمِنُوا بِي وَبِرُسُولِي

“Mənə və peyğəmbərimə iman gətirin!” ← O zaman həvarilərə vəhy etmişdim ki:

وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى الْحَوَارِيِّينَ

إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ

O zaman həvarilər demişdilər: “Ey Məryəm oğlu İsa! ← Onlar da demişdilər: “İman gətirdik və şahid ol ki, biz Müsəlmanlarıq!”

﴿١١١﴾ قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ

قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

O demişdi: “Əgər möminsinizsə, Allahdan qorxun!” ← Rəbbin biza göydən bir süfrə göndərə bilərmə?”

هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يُنْزِلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ

وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ أَنْ قَدْ صَدَقْتُنَا

ürəklərimiz sakit olsun və biza doğru dediyini bilək, ← (Həvarilər) demişdilər: “İstəyirik ki, ondan yeyək,

قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا

﴿١١٣﴾ وَنَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ

və ona şahidlik edənlərdən olaq.”

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ

“Ey Allahım, ey Rəbbimiz! Bizə göydən bir süfrə nazil et ki, ← Məryəm oğlu İsa dedi:

تَكُونُ لَنَا عَيْدًا لِأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا وَآيَةً مِنْكَ وَارْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١١٤﴾

Və bizə ruzi ver! Axı Sən ruzi verənlərin ən yaxışısısan!” ← birincimiz və axıncımız üçün bayram və Səndən bir möcüzə olsun!

قَالَ اللَّهُ إِنِّي مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدَ مِنْكُمْ

Daha sonra sizdən kim küfrə düşərsə, ← Allah buyurdu: “Mən onu sizə, əlbəttə, nazil edərdəm.

فَإِنِّي أُعَذِّبُهُ عَذَابًا لَا أُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١١٥﴾

aləmlərdən heç kəsə elə bir əzab verməmişəm!” ← Mən ona elə bir əzab verərəmki,

وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ أَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ

Sənmi insanlara demişdin ki; ← O zaman Allah buyurdu: “Ey Məryəm oğlu İsa!

اتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ الْهَيْئَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالِ سُبْحَانَكَ

“(İsa) demişdi:”Sən pak və müqəddəssən! ← “Allahla yanaşı, məni və anamı özünüzdə tanrı tutun!”

مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ أَنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتُهُ

Əgər onu demiş olsaydım, onu mütləq bilərdin. ← Haqqımı çatmayan bir şeyi demək mənə yaraşmaz.

تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿١١٦﴾

Şübhəsiz, qeybləri bilən Sənsən! ← Sən ürəyimdə olanı bilirən, mən isə Sənin zəmində olanı bilmirəm.

مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ عِبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ

“Rəbbim və Rəbbiniz! olan Allaha ibadət edin!” ← Onlara yalnız Sənin mənə əmr etdiklərini demişəm ki;

وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي

Sən məni vəfat etdirincə, ← Nə qədər ki, onların arasında idim, onlara şahid mən idim.

كُنْتَ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١١٧﴾

Sən hər şeyə şahidsən! ← onlara nəzarətçi Özün oldun.

أَنْ تُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ عَبْدُكَ وَإِنْ تَغْفِرَ لَهُمْ

Əgər onları bağışlasan, ← Əgər onlara əzab versən, şübhəsiz ki, onlar Sənin qullarıdır.

فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١١٨﴾

şübhəsiz, Sən yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibisən”

قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ

“Bu (qiyamət günü) elə bir gündür ki, düz danışanlara düzlükləri fayda verir. ← Allah buyurdu:

لَهُمْ جَنَّاتُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ

Allah onlardan razı qaldı, ← Onlar üçün, altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları cənnətlər vardır.

وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١٩﴾

Böyük uğur odur!” ← onlar da Ondən (Allahdan) razı qaldılar.

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٢٠﴾

və O (Allah) hər şeyə qadirdir! ← Göylərin, yerin və onlarda olanların hakimiyyəti Allahə aiddir,

﴿٦﴾ سُورَةُ الْأَنْعَامِ

əl-Ənam (Davar) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 165 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ

zülmətləri və nuru yaratdı! ← O Allaha həmd (şükür və tərif) olsun ki, göyləri və yeri yaratdı,

ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١﴾

Sonra da kafir olanlar, (bütləri) öz Rəbbinə tay tuturlar.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلًا

Sonra (sizin üçün) bir əcəl (ölüm vaxtı) müəyyən etdi. ← Sizi palçıqdan yaradan Odur.

وَاجِلٌ مُّسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْتُمْ تَمْتَرُونَ ﴿٢﴾

Sonra da siz şübhə edirsiniz! ← Onun (Allahın) yanında məlum bir əcəl də (qiyamət günü) vardır.

وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ سِرُّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ﴿٣﴾

Nə qazandığınızı da bilir! ← Gizlədiyinizi və aşkardakınızı bilir. ← Göylərdə və yerdə O Allahdır!

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤﴾

ondan üz çevirməsinlər! ← Onlara, Rəbbinin ayələrindən elə bir ayə gəlməz ki,

فَقَدْ كَذَبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٥﴾

Məsarəyə qoyduqlarının xəbərləri onlara gəlib çatacaq! ← Onlara haqq gəldiyi vaxt (onu) yalanladılar.

الَّذِينَ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ مَكَّانُهُمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ نُمَكِّنْ لَهُمْ

Onlara, yer üzündə sizə vermədiyimiz imkanlar vermişdik. ← Özlərindən əvvəl neçə-neçə nəsilləri məhv etdiyimizi görmədilərmidi?

وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ

Onların (evlərinin) altından çaylar axıtmışdıq. ← Göydən onlara bol yağış göndərmişdik.

فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَأَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ﴿٦﴾

və onlardan sonra başqa bir nəsil yaratdıq. ← Biz onları günahlarına görə məhv etdik,

وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ

və onlar əlləri ilə ona toxunsaydılar, ← (Ey Rəsulum!) Əgər sənə kağız içində bir kitab nazil etsəydik,

لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٧﴾

“Bu, açıq-aydın bir sehrdən başqa bir şey deyildir.” ← kafirlər mütləq (belə) deyərdilər:

وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ أَنْزَلْنَا مَلَكًا

Əgər bir mələk göndərsəydik, ← Onlar dedilər: “Ona bir mələk endirilməli deyildimi?”

لَقَضَىٰ الْأَمْرَ ثُمَّ لَا يَنْظُرُونَ ﴿٨﴾

Sonra (tövba etmək üçün) onlara möhlət də verilməzdi. ← şübhəsiz, iş bitmiş olardı.

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِمْ مَا يَلْبُسُونَ ﴿٩﴾

və onları bir daha düşükləri şübhəyə salardıq. ← yenə onu bir insan edərdik, ← Əgər onu mələk etsəydik,

وَلَقَدْ اسْتَهْزَأَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿١٠﴾

Onları məsxərəyə qoyduqları şey də, məsxərəyə qoyanları бүürdü. ← Səndən əvvəlki peyğəmbərlər də məsxərəyə qoyuldular.

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١١﴾

yalanlayanların aqibəti necə oldu?" ← De: "Yer üzündə dolaşın, sonra görün ki,

قُلْ لِمَنْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ لِلَّهِ

De: "Allahındır!" ← De: "Göylərdə və yerdə olanlar kimindir?"

كَتَبَ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ

Olacağına heç bir şübhə olmayan qiyamət günündə sizi O toplayacaqdır. ← O Özünə, rəhmli olmağı yazmışdır.

الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾

Özlərinə zərər vuranlar iman gətirməzlər!

وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي الْإِيلِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣﴾

O (hər şeyi) eşidəndir, biləndir. ← Gecədə və gündüzdə mövcud olan hər bir şey Onundur.

قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ اتَّخَذُ وَلِيًّا فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

(O Allah ki,) göyləri və yeri yaradandır, ← De: "Allahdan başqasını mı özümə dost edərm?"

وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ

De: "Mənə ilk müsəlman olmaq əmr edildi, ← O (hamısını) bəsləyər, amma Özü bəslənməz.

وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٤﴾ قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾

De: "Əgər mən Rəbbimə asi olsam, böyük günün əzabından qorxuram" ← və əsla müşriklərdən olma (deyildi)!"

مَنْ يَصْرِفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهُ وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿١٦﴾

Açıq-aydın uğur da budur. ← O gün kim (əzabdan) qurtulsa, şübhəsiz ki, (Allah) ona rəhm etmişdir.

وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ

Ondan (Allahdan) başqa heç kəs onu yox edə bilməz. ← Əgər Allah sənə bir sıxıntı versə,

وَإِنْ يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾

O, hər şeyə qadirdir! ← Əgər sənə bir xeyir yetirsə (heç kəs Ona mane ola bilməz).

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١٨﴾

O, hikmət sahibidir, (hər şeydən) xəbərdardır! ← O, Öz qulları üzərində hakimi-mütləqdir.

قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً قُلْ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ
De: "Mənimlə sizin arasında Allah şahiddir. ← De: "Şahidlik baxımından hansı şey daha böyükdür?"

وَأَوْحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنَ لِأُنْذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ
onunla, sizə və ona yetişəcək kimsələrə xəbərdarlıq verim. ← Və bu Quran mənə vəhy olundu ki,

أَتُنْكُمُ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ إِلَهَةً أُخْرَى قُلْ لَا أَشْهَدُ
De: "Mən şahidlik etmərəm!" ← Siz Allahla yanaşı başqa tanrılar olduğuna şahidlikmi edirsiniz?"

قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَهٌ وَاحِدٌ وَإِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿١٩﴾
Mən sizin şərik qoşduğunuz şeylərdən üzəgəm! ← De: "O, yalnız tək bir Tanrıdır.

الَّذِينَ اتَّيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ
(həm də) öz oğullarını tanıqları kimi. ← Özlərinə kitab verdiyimiz şəxslər onu (Peyğəmbəri) tanıyırlar,

الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ
O kəsədən daha zalım kim ola bilər ki, ← Özlərinə zərər verənlər iman gətirməzlər!

اِفْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ أَنَّهُ لَا يُلْحِقُ الظَّالِمُونَ ﴿٢١﴾
Sübhəsisiz ki, zalımlar nəcət tapmazlar! ← o, yalandan Allahla iftira yaxar yaxud Onun ayələrini yalanlayar?!

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا
sonra (Allah) şərik qoşanlara deyəcəyik: ← O gün (qiyamət günü) onların hamısını toplayacağıq,

أَيْنَ شُرَكَائُكُمْ الَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٢٢﴾
"(Tanrı olduqlarını) iddia etdiyiniz şərikləriniz haradadır?!

ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فَتَنْتَهُمُ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهِ رَبَّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴿٢٣﴾
"Rəbbimiz Allahla ənd olsun ki, müşrik deyildik!" ← Sonra onların, (belə) deməkdən başqa çarələri olmayacaq:

أَنْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتُرُونَ ﴿٢٤﴾
Özlərindən uydurduqları şeylər (bütələr) də onlardan qeyb oldu! ← Gör, özlərinə qarşı necə yalan deyirlər.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ
Lakin onu (Quranı) anlamaşınlar deyə, ürəklərinə pərdə çəkdik, ← Onlardan, səni dinləyənlər də vardır.

وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَانْ يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا
Onlar hər hansı bir möcüzə görsələr, yenə də ona inanmazlar. ← qulaqlarına da ağırlıq (verdik).

حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا
Kafir olanlar isə deyirlər: ← Hətta sənin yanına gəldikdə səninlə höcətləşsələr.

أَنْ هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٥﴾ وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْتُونُ عَنْهُ
Onlar onu qadağan edirlər, özləri də ondan uzaq dururlar. ← "Bu, əvvəlkilərin əfsanələrindən başqası deyildir!"

وَأَنْ يَهْلِكُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾
lakin (bunun) fərqiə varmazlar. ← Onlar özlərindən başqasını həlak etməzlər,

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ
"Kaş ki, biz (dünyaya) qayıtarılsaydıq, ← Od üstündə saxlandıqları zaman onların (belə) demələrini görəydin:

وَلَا نَكْذِبُ بآيَاتِ رَبِّنَا وَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٧﴾
və möminlərdən olsaydıq!" ← Rəbbimizin ayələrini yalan hesab etməsəydik,

بَلْ بَدَا لَهُمْ مَا كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُ وَلَوْ رُدُّوا

Əgər geri qaytarılısaydılar, ← Xeyr, əvvəlcə (türəklərində) gizlətdikləri onların qabağına çıxdı.

لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٢٨﴾

Onlar, şübhəsiz ki, yalançıdır! ← yenə də onlar qadağan olunduqları şeylərə geri qayıdacaqdılar.

وَقَالُوا إِن هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٢٩﴾

və bizlər (bir daha) diriləsi deyilik! ← Yenə də deyərdilər: “Dünyadakı həyatımızdan başqa (həyat) yoxdur,

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ يُوقَفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ قَالَ أَلَيْسَ هَذَا بِالْحَقِّ

(Allah) deyəcək: “Bu, haqq deyilmi?” ← Rəbbinin hüzurunda saxlandıkları zaman görəydin!

قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٠﴾

(Allah) deyəcək: “Elə isə etdiyiniz küflərə görə əzabı dadın!” ← Deyəcəklər: “Bəli, Rəbbimizə and olsun!”

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ

Allahla qarşılaşmağı yalanlayan kimsələr artıq ziyana uğramışlar.

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَتْهُمْ السَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوا يَا حَسْرَتَنَا عَلَىٰ مَا فَرَطْنَا فِيهَا

deyəcəklər: “Oradakı (dünyadakı) təqsirlərimizə görə vay halımıza!” ← Qiyamət qəflətən onlara gəldiyi zaman,

وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ أَلَا سَاءَ مَا يَزُرُونَ ﴿٣١﴾

Bir baxın, daşıdıqları şey (günah) necə də pisdir! ← (Günah) yüklərini bellərində daşıyarkən (bunu deyərlər).

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهُوَ وَلِلدَّارِ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ

Axirət yurdu müttəqilər üçün daha xeyirlidir. ← Dünya həyatı oyun və əyləncədən başqa bir şey deyildir.

أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٣٢﴾ قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزَنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ

Bilirik ki, onların dedikləri söz səni çox kədərləndirir. ← Məgər dərk etmirsinizmi?

فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بَايَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٣٣﴾

Ancaq o zalımlar Allahın ayələrini inkar edirlər. ← Əslində onlar səni yalançı hesab etmirlər.

وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا وَأَوْدُوا

Yalanlanmalarına və əziyyət verilmələrinə qarşı dözdülər. ← Səndən əvvəl də peyğəmbərlər yalanlandılar.

حَتَّىٰ آتَاهُمْ نَصْرُنَا وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ

Allahın sözlərini dəyişə biləcək heç kimsə yoxdur! ← Nəhayət, Bizim köməyimiz onlara gəldi.

وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَبَائِ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٤﴾ وَإِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ اغْرَاضُهُمْ

Onların üz döndərməsi sənə ağır gəlsə, ← Doğrudan da, peyğəmbərlərə aid xəbərlərin bəzisi sənə gəlib çatdı.

فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ بَايَةٌ

onlara bir möcüzə gətirəsən! ← bacarırsansa yerdə bir lağım və ya göyə çıxacaq bir nərdivan axtar ki,

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَىٰ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٥﴾

Elə isə bilməyənlərdən olma! ← Əgər Allah istəsəydi, onları doğru yol üzərində toplayardı.

﴿٣٦﴾ **أَنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ وَالْمَوْتَى يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ**
 Ölüləri isə Allah dirildər. Sonra Ona (Allaha) qaytarırlarlar. ← Ancaq cani-dildən eşidənlər dəvəti qəbul edir.

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ

Onlar dedilər: “Ona (Peyğəmbərə) Rəbbindən bir möcüzə endirilməli deyildimi?”

﴿٣٧﴾ **قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنْزِلَ آيَةً وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ**
 Lakin onların çoxu bilməz! ← De ki: “Allah möcüzə endirməyə qadirdir.”

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحِهِ إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَلُكُمْ
 sizin kimi ümmətlər olmasın. ← Yerdəki elə bir heyvən, qanadları ilə uçan elə bir quş yoxdur ki,

﴿٣٨﴾ **مَا فَرَطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ**
 Sonra Rəbbinin hüsuruna cəm ediləcəklər. ← Kitabda (Quranda) heç bir şeyi nəzərdən qaçırmadıq.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُمُّ وَبُكْمٌ فِي الظُّلُمَاتِ
 zülmət içində qalmış karlar və lallardır. ← Ayələrimizi təkbiz edənlər,

﴿٣٩﴾ **مَنْ يَشَأِ اللَّهُ يُضِلَّهُ وَمَنْ يَشَأِ يُجْعَلْهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ**
 istədiyi kimsəni də düz yola yönəldər. ← Allah, istədiyi kimsəni (haqq yoldan) azdırar,

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَيْكُمْ عَذَابُ اللَّهِ أَوْ أَتَتْكُمُ السَّاعَةُ
 və ya qiyamət sizə gəlib çıtsa, ← De ki: “Deyin görək, sizə Allahın əzabı gəlsə,

﴿٤٠﴾ **أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ**
 əgər doğru danışanlarsınızsa?” ← Allahdan başqasına dua edib yalvaracaqsınızımı,

بَلْ إِلَٰهَ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِنْ شَاءَ
 Əgər istəsə, yalvərdiyiniz şeyi (bəlanı) aradan qaldırar. ← Xeyr, yalnız Ona (Allaha) yalvaracaqsınız.

﴿٤١﴾ **وَتَتَّبِعُونَ مَا تَشُرُّونَ**

Siz də (Allaha) şərik qoşduğunuz şeyləri (bütlərinizi) unudarsınız.

﴿٤٢﴾ **وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَآخَذْنَاهُمْ بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ**
 Onları müsibət və fəlakətə düşür etdik ki, bəlkə yalvararlar. ← Səndən əvvəlki ümmətlərə də göndərdik.

فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ
 Lakin onların qəlbləri sərtləşdi. ← Bəri, əzabımız onlara gəlib çatdığı zaman yalvaraydılar.

﴿٤٣﴾ **وَزَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ**
 Şeytan da onlar üçün etdikləri əməlləri bəzəkli göstərdi.

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ
 hər şeyin qapılarını onların üzünə açdıq. ← Onlara edilmiş xəbərdarlığı unutduqları zaman,

﴿٤٤﴾ **حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ**
 onları qəflətən yaxaladıq. Onda onlar ümidlərini itirdilər. ← Nəhayət, özlərinə verilən şeylərə sevindikləri vaxt,

فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٥﴾

Həmd, aləmlərin Rəbbi Allahə məxsusdur! ← Beləcə, o zalım tayfağın kökü kəsildi.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَارَكُمْ وَخَتَمَ عَلَى قُلُوبِكُمْ

və ürəklərinizə möhür vursa, ← De ki: “Deyin görüm, əgər Allah qulaqlarınızı və gözlərinizi alsə,

مَنْ إِلَهَ غَيْرِ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِهِ أَنْظِرْ كَيْفَ نَصَرَفُ الْآيَاتِ ثُمَّ هُمْ يَصْذَفُونَ ﴿٤٦﴾

Gör ayələri necə izah edirik. Sonra onlar üz döndərilər. ← Allahdan başqa, onları sizə gətirəcək tanrı kimdir?”

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَيْكُمْ عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً هَلْ يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ الظَّالِمُونَ ﴿٤٧﴾

zalım tayfadan başqası həlak edilərmə?” ← De: “Deyin görüm, əgər Allahın əzabı sizə qəflətən və ya aşkar gəlsə,

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ

Kim iman gətirib yaxşı işlər görərsə, ← Peyğəmbərləri ancaq müjdə verən və xəbərdar edən olaraq göndərik.

فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٤٨﴾

onlar üçün heç bir qorxu yoxdur və onlar qəm-qüssə görməzlər!

وَالَّذِينَ كَذَبُوا بَايَاتِنَا يَمْشِيهِمُ الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٤٩﴾

qazandıqları günahlara görə onlara əzab toxunacaqdır! ← Ayələrimizi təkbiz edənlərə gəldikdə,

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبِ

Mən qeybi də bilmirəm. ← De: “Sizə demirəm ki, mənim yanımda Allahın xəzinələri vardır.

وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِنْ أَتَيْتُمْ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ

Mən, yalnız mənə gələn vəhyə tabe oluram”. ← Sizə də demirəm ki, mən mələyəm.

قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٠﴾

Məgər düşünürsünüz mü?” ← De: “Kor biri, görən biriylə eyni olarmı?

وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْ يُحْشَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ

Rəbbinin hüzuruna cəm ediləcəklərindən qorxarlar. ← Onunla (Quranla) o kimsələri xəbərdar et ki,

لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٥١﴾

Bəlkə, onlar (pis əməllərdən) çəkinsinlər! ← Onların, Ondan (Allahdan) başqa hamisi və havadarı yoxdur.

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ

(Rəblərinin) camalını diləyərək səhər-axşam Rəbblərinə dua edirlər. ← Və o kəsleri qovma ki,

مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ

Sənin verəcəyin hesabın da onlara heç bir dəxli yoxdur. ← Onların verəcəyi hesabın sənə heç bir dəxli yoxdur.

فَتَطْرُدْهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾

Buna görə də, onları qovsan zalımlardan olarsan.

وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِّيَقُولُوا

onlar (bela) desinlər: ← Beləliklə, onların bir qismini digərləri ilə imtahana çəkdik ki,

أَهَؤُلَاءِ مَنَ اللَّهُ عَلَيْهِم مِّنْ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ ﴿٥٣﴾
Allah şükür edənləri yaxşı tanıyan deyilmi? ← “Allah, aramızdan bunlaramı lütfünü bəxş etdi?”

وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ

(onlara) de: “Sizə salam olsun! ← Ayələrimizə iman gətirənlər sənə gəldikləri zaman,

كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ أَنَّهُ
sizlərdən hər kim bilməyərək pis iş görərsə, ← Rəbbiniz Özünə rəhmli olmağı yazmışdır ki,

ثُمَّ تَابَ مِن بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ
فَإِنَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥٤﴾

şübhəsiz, O (Allah) bağışlayandır, rəhm edəndir!” ← sonra onun arxasınca tövbə edib düzəlsə (bilsin ki),

وَكَذَلِكَ نَفْصَلُ الْآيَاتِ وَلِتَسْتَوِينَ سَبِيلَ الْمُجْرِمِينَ ﴿٥٥﴾

günahkarların yolu açıq-aydın bilinsin. ← Biz ayələri belə izah edirik ki,

قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ

De: “Allahı qoyub tapındığınız şeylərə ibadət etmək mənə qadağan edilmişdir”.

قُلْ لَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَكُمْ قَدْ ضَلَلْتُ إِذَا

Belə olsa (haqq yoldan) azmış olaram, ← De: “Sizin nəfsinizin istəklərinə əsla uymaram.

وَمَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾

və mən doğru yola yönəlmişlərdən olmaram!”

قُلْ إِنِّي عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ

Siz isə onu yalan hesab etdiniz. ← De: “Mən Rəbbimdən açıq-aydın bir dəlil üzərindəyəm.

مَا عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ

İn hökm ancaq Allahındır. Haqqı O bəyan edir. ← Sizin tələsik istədiyiniz şey (əzab), mənim əlimdə deyildir.

قُلْ لَوْ أَنَّ عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ

De: “Əgər təcili istədiyiniz (əzab) mənim əlimdə olsaydı, ← O, (haqla batili) ayırd edənlərin ən yaxşısıdır!”

لَقُضِيَ الْأَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ﴿٥٨﴾

Axi Allah zalımları daha yaxşı tanıyandır!” ← iş mənimlə sizin aranızda əlbəttə bitmiş olardı.

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ

O, quruda və dənizdə nə varsa bilir. ← Qeybin açarları Onun yanında. Ondan başqası onları bilməz.

وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ

Yerin zülmətləri içində elə bir toxum yoxdur ki, ← Yərə düşən elə bir yarpaq yoxdur ki, O onu bilməsin.

وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٥٩﴾

yaş-quru elə bir şey yoxdur ki, açıq-aydın bir kitabda olmasın!

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفِّيَكُمْ بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُمْ بِالنَّهَارِ
gündüz isə nə əldə etdiyinizi O bilir. ← Sizi gecələr öldürən (yuxuya daldıran) Odur,

ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى
müəyyən olunmuş vaxt (əcal) gəlib yetişsin. ← Sonra onda (gündüz) sizi dirildir (oyandırır ki),

ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٦٠﴾
sonra O sizə, etdiyiniz əməlləri xəbər verəcəkdir. ← Sonra dönüşünüz onadır,

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً
O sizə, gözetçi mələklər göndərir. ← O (Allah), Öz bəndələri üzərində hakimi-mütləqdir.

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدُكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفِرُّونَ ﴿٦١﴾
mələklərimiz onun canını alar. Onlar heç bir əskikliyə yol verməzlər! ← Nəhayət, birinizin ölümü çatdıqda,

ثُمَّ رُدُّوْا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ ﴿٦٢﴾
Bilin ki, hökm Onundur və O, ən tez haqq-hesab çəkəndir! ← Sonra, özlərinin həqiqi ixtiyar sahibi olan Allahın hüzuruna qayıtlar.

قُلْ مَنْ يُنَجِّيكُمْ مِنْ ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ تَدْعُونَهُ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً
Gizləndə yalvararaq Ona dua edirdiniz ki: ← De: “Sizləri qürunun və dənizin zülmətindən xilas edən kimdir?”

لَئِنْ أَنْجَيْنَا مِنْ هَذِهِ لَنُكَوِّنَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٣﴾
əlbəttə, şükür edənlərdən olarıq”. ← “Əgər bizi bundan qurtarsa,

قُلْ اللَّهُ يُنَجِّيكُمْ مِنْهَا وَمِنْ كُلِّ كَرْبٍ ثُمَّ أَنْتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٦٤﴾
Sonra siz (yenə də Ona) şərik qoşursunuz?” ← De: “Sizi ondan və hər bir qəmədən Allah xilas edir.

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ
Üstünüzdən və ya ayaqlarınızın altından, ← De: “O (Allah), sizə əzab göndərməyə qadirdir;

أَوْ يَلْبَسَكُمْ شِيعًا وَيُذِيقَ بَعْضُكُم بَأْسَ بَعْضٍ
və birinizə digərinizin zərərini daddırmağa (qadirdir)!” ← yaxud sizi dəstələr halında qarışdırmağa,

انْظُرْ كَيْفَ نَصَرَفَ الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ﴿٦٥﴾
bəlkə, onlar başa düşsünlər! ← Gör ayələri nə cür izah edirik ki,

وَكَذَّبَ بِهٖ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ قُلْ لَسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿٦٦﴾
De ki: “Mən sizin vəkiliyiniz deyiləm!” ← Sənin qəvmün onu (Qurani), haqq olduğu halda yalan hesab etdi.

لِكُلِّ نَبَأٍ مُسْتَقَرٌّ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾
və siz (onu) biləcəksiniz. ← Hər bir xəbərin müəyyən bir vaxtı vardır,

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ
onlar söhbəti dəyişənə qədər onlardan üz çevir. ← Ayələrimizi lağlağıya qoyanları gördüyün zaman,

وَأَمَّا يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدَ بَعْدَ الذِّكْرِىٰ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٨﴾
xatırlayandan sonra o zalım tayfa ilə bərabər oturma! ← Əgər Şeytan (bunu) sənə unutdursa,

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَلَكِنْ ذَكَرُوا لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٦٩﴾

Lakin öyüddür ki, bəlkə, çəkinərlər. ← Onların əməllərindən, müttəqilərə heç bir (günah) yoxdur.

وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا وَغَرَّتَهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا

və dünya həyatı onları məğrur etmişdir. ← O kəsləri boşla getsin ki, onlar dinlərini oyun və əyləncə sayarlar,

وَذَكِّرْ بِهِ أَنْ تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ

Allahdan başqa onun heç bir dostu və şafaətçisi yoxdur. ← Onu (Qurani) xatırlat ki, heç kəs qazandığına görə özünü həlaka düşər etməsin.

وَأَنْ تَعْدَلَ كُلُّ عَدْلٍ لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا أُولَئِكَ الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا

Onlar, qazandıqlarına görə əzaba düşər olanlardır. ← Hər cür fidiyəni versə də, ondan qəbul olunmaz.

لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾

Onlar üçün küfr etdiklərinə görə qaynar su və şiddətli əzab vardır!

قُلْ أَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا

bizə nə xeyir verə bilərlər, nə də zərər verə bilərlər. ← De: "Allahı qoyub o şeylərəmi yalvaraq ki,

وَنُرْدُّ عَلَىٰ أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْنَا اللَّهَ كَالَّذِي اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِي الْأَرْضِ حَيْرَانٌ

yer üzündə şaşqın dolaşarkən şeytanların azdırdığı kəs kimi?" ← Və Allah bizi düzgün yola yönəltdikdən sonra geriyəmi döndəriləcəyik,

لَهُ أَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَىٰ ائْتِنَا قُلْ إِنْ هَدَىٰ اللَّهُ هُوَ الْهُدَىٰ

De: "Allahın hidayəti doğru yoldur. ← Onun, "Bizə tərəf gəl!" - deyərək haqq yola çağıran dostları vardı!

وَأْمَرْنَا لِنُسَلِّمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾

Bizə, aləmlərin Rəbbinə təslim olmaq əmr edilmişdir.

وَأَنْ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا زَكَاةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٧٢﴾

və hüsuruna toplanacağınız Odur!" - (deyə əmr edilmişdir)". ← Həmçinin: "Namaz qılın, Ondən qorxun,

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَيَوْمَ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ

Onun: "Ol!" deyəcəyi gün (hər şey) dərhal olar. ← Göyləri və yeri haqq olaraq yaradan da Odur.

قَوْلُهُ الْحَقُّ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ

Surun (İsrafilin surunun) çalınacağı gün də hökmranlıq Onundur. ← Onun sözü haqdır.

عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٧٣﴾

O, hikmət sahibidir, (hər şeydən) xəbərdardır! ← Qeybi və aşkarı biləndir.

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ أَرَزَرَأْتَتَّخِذُ أَصْنَامًا آلِهَةً

“Sən bütləri tanrılarımı qəbul edirsən? ← Vaxtikan İbrahim, atası Azərə demişdi:

﴿٧٤﴾ أَنِّي أَرِيكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

Mən səni və sənin tayfanı açıq-aydın zəlalət içində görürəm!”

﴿٧٥﴾ وَكَذَلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ

tam qənaətlə inananlardan olsun! ← Beləcə, İbrahim göylərin və yerin mülkünü göstərdik ki,

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى كَوْكَبًا قَالَ هَذَا رَبِّي

“Bu mənim Rəbbimdir!” ← Gecə qaranlığı onu bürüdükdə bir ulduz görüb dedi:

﴿٧٦﴾ فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أَحِبُّ الْآفَلِينَ

“Mən batanları sevmirəm!” ← (Ulduz) batdıqda isə dedi:

فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِعًا قَالَ هَذَا رَبِّي

O batdığı zaman isə dedi: ← Doğan ayı gördüyü zaman: “Bu mənim Rəbbimdir!”- dedi.

﴿٧٧﴾ لَئِنْ لَمْ يَهْدِنِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ

zəlalətə düşən qovmdən olardım”. ← “Doğrudan da, əgər Rəbbim məni doğru yola yönəltməsəydi,

فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِعَةً قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا أَكْبَرُ

“Bu mənim Rəbbimdir. Bu, daha böyükdür!”- dedi. ← Doğan günəşi gördüyü zaman isə:

﴿٧٨﴾ فَلَمَّا أَفَلَتْ قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ

“Ey camaatım, mən, həqiqətən, sizin (Allaha) şərik qoşduqlarınızdan uzağam! ← O batdıqda isə dedi:

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي

O, göyləri və yeri yaratdı, həlif olaraq (üzümü ona çevirdim). ← Mən həqiqətən, üzümü ona çevirdim ki,

﴿٧٩﴾ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

Mən (Allaha) şərik qoşanlardan deyiləm!”

وَحَاجَّهُ قَوْمُهُ قَالَ أَتُحَاجُّونِي فِي اللَّهِ

“Allah barəsində mənimlə mübahisəmi edirsiniz? ← Tayfası onunla (İbrahimlə) mübahisəyə girişdi. O dedi:

وَقَدْ هَدَيْنَ وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ

Mən Ona şərik qoşduğunuz şeylərdən (bütlərdən) qorxmuram. ← Halbuki O, məni doğru yola salmışdır.

﴿٨٠﴾ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ

Məgər düşünüb ibrət almırsınızmı? ← Rəbbim hər şeyi elmlə ehtiva etmişdir. ← Ancaq Rəbbimin istədiyi hər hansı bir şey istisnadır.

وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُم بِاللَّهِ

Halbuki siz, Allahə şərik qoşmaqdan qorxmursunuz ki, ← Niyə qoşduğunuz şəriklərdən qorxmaıyam?

﴿٨١﴾ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Əgər bilirsinizsə, iki dəstədən hansı əmin olmağa daha layıqdır? ← sizə, o haqda heç bir dəlil endirməmişdir.

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٨٢﴾
 onlar üçün əminlik var və onlar Haqq yoldadırlar! ← O kəslər ki, iman gətirib imanlarını zülmə qatışdırmırlar;

وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَىٰ قَوْمِهِ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مِّنْ نَّشَاءٍ
 İstədiyimiz şəxsi dərəcə-dərəcə yüksəldərik. ← Bu, İbrahimə öz tayfasına qarşı verdiyimiz dəlilimizdir.

إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٨٣﴾
 Şübhəsiz ki, Rəbbin hikmət sahibi, elm sahibidir.

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا مِن قَبْلُ
 Onların hər birini hidayətə (peyğəmbərliyə) çatdırdıq. ← Və biz İshaqı və Yəqubu Ona əta etdik.

وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ
 və onun nəslindən olan, ← Daha əvvəl Nuhu hidayətə qovuşdurmuşduq.

دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَىٰ وَهَارُونَ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٤﴾
 Yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq. ← Davudu, Süleymanı, Əyyubu, Yusifi, Musanı və Harunu.

وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٥﴾
 (Onların) hamısı əməlisalehlərdən idi. ← Zəkəriyyəni, Yəhyanı, İsanı və İlyası da (hidayətə çatdırdıq).

وَإِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَىٰ الْعَالَمِينَ ﴿٨٦﴾
 və hamısını aləmlərdən üstün tutduq. ← Həmçinin İsmaili, Əlyəsəi, Yunisi və Lutu (hidayətə çatdırdıq)

وَمِنَ آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَأَخْوَانِهِمْ وَاجْتَبَيْنَاهُمْ وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٨٧﴾
 Onları seçdik və onları düz yola yönəldtik. ← Atalarından, nəslilərindən və qardaşlarından da.

ذَٰلِكَ هُدَىٰ اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
 Bəndələrindən istədiyi kimsəni ona yönəldər. ← Bu, Allahın haqq yoludur.

وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٨﴾
 onların etdikləri əməllər puça çıxardı. ← Əgər onlar (Allaha) şəriq qoşsaydılar,

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ فَإِن يَكْفُرْ بِهَا هَٰؤُلَاءِ
 Əgər bunlar onu (o dəlilləri) dansalar, ← Onlar, özlərinə kitab, hökm və peyğəmbərlik verdiyimiz kimsələrdir.

فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾
 Biz onlara, onu (həmin dəlilləri) inkar etməyə bir tayfanı müvəkkil edərək.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَىٰ اللَّهُ فَبِهِدْيِهِمُ اقْتَدِهْ
 Sən də onların haqq yolunu tut. ← Onlar (bu peyğəmbərlər) Allahın doğru yola yönəltdiyi kimsələrdir.

قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِن هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٩٠﴾
 O (Quran), aləmlər üçün yalnız bir nəsihətdir. ← De: “Bunun müqabilində sizdən bir əvəz istəmirəm.

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ اِذْ قَالُوا

Belə ki, onlar demişdilər: ← Onlar Allahı layiqincə qiymətləndirmədilər.

مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى بَشَرٍ مِنْ شَيْءٍ قُلْ مَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي

De: “Ö kitabı (Tövrati) kim nazil etmişdir ki, ← “Allah heç bir bəşərə bir şey nazil etməmişdir”

جَاءَ بِهِ مُوسَى نُورًا وَهُدًى لِلنَّاسِ تَجْعَلُونَهُ قَرَاتِيسَ يُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيرًا
Siz onu vərəqlərə yazıb göstərir, bir çoxunu da gizlədirsiniz. ← Musa onu, insanlara bir nur və hidayət olaraq
gətirmişdi?

وَعَلَّمْتُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوا أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ قُلْ اللَّهُ

Sən: “Allah!”- de. ← Siz (Quranla) özünüzdən və atalarınızın bilmədiklərini öyrənmiş olursunuz.”

ثُمَّ ذَرَهُمْ فِي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ ﴿٩١﴾

Sonra da onları burax ki, düşükləri bataqlıqda oynaya-oynaya qalsınlar.

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ

özündən əvvəlkiləri təsdiq edir; ← Bu (Quran) da, nazil etdiyimiz mübarək bir kitabdır ki,

وَلَتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ
Axirətə iman gətirən kimsələr isə ona iman gətirər, ← Məkkə əhlini və ətrafındakıları da (onunla) qorxudasan.

وَهُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٩٢﴾

və onlar namazlarını qoruyub saxlayarlar (vaxtlı-vaxtında qılarlar).

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ

yaxud özünə heç nə vəhy olunmadığı halda: ← O kəsdən daha zalım kimdir ki, Allaha iftira yaxar;
“Mənə vəhy olunmuşdur”, deyər;

وَمَنْ قَالَ سَأُنْزِلُ مِثْلَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ

Kaş o zalımları ölüm dalğaları içində görsəydin. ← Və o kəs ki; “Allahın nazil etdiyinə bənzərini
endirəcəyəm” - deyər?!

وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا أَنْفُسَكُمُ

“Çıxarın canlarınızı! ← Mələklər də (o zaman) əllərini uzadıb (deyərlər):

الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ

Çünki Allaha qarşı nahaq sözlər danışdınız, ← Siz bu gün alçaldıcı bir əzabla cəzalandırılacaqsınız!

وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٩٣﴾ وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَىٰ

Bizim hüzurumuza tək-tənha gəlmisiniz, ← və Onun ayələrinə təkəbbür göstərdiniz!”

كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرَكْتُمْ مَا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ

Sizə verdiklərimizi də arxanızda (dünyada) qoydunuz. ← (həm də) ilk dəfə sizi yaratdığımız kimi.

وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ شُفَعَاءَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءُ

onları öz aranızda (Allahın) şərikləri iddia etmişdiniz. ← O şəfəətçilərinizi də sizinlə görmürük ki,

لَقَدْ تَقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٩٤﴾

və iddia etdikləriniz (bütələr) də sizdən (uzaqlaşıb) qeyb olmuşdur. ← Artıq aranızdakı (rabitə) qırılmışdır,

إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ

O, ölüdən diri çıxardar, ← Şübhəsiz ki, Allah toxumu və çəyirdəyi cücərdib çatladandır.

ذَلِكُمْ اللَّهُ فَاَنَّى تُؤْفَكُونَ ﴿٩٥﴾

Budur Allah! Bəs (Allahdan) necə döndərilirsiniz? ←

وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ

diridən də ölü çıxardar.

وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا فَالِقُ الْأَصْبَاحِ

və gecəni bir istirahət vaxtı təyin etdi. ← (Allah, Gecənin zülmətindən) səhəri yarib çıxarandır,

وَالشَّمْسِ وَالْقَمَرِ حُسْبَانًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٩٦﴾

O, yenilməz qüvvət sahibi, (hər şeyi) bilənin təqdiridir. ← Günəşi və ayı bir ölçü vasitəsi (edən də Odur).

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لَتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ

onunla, qurunun və dənizin zülmətində düz yolda gedəsiniz. ← Ulduzları sizin üçün yaradan da Odur ki,

قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٩٧﴾ وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ

Sizi tək bir nəfəsdən yaradan da Odur. ← Anlayan bir camaat üçün ayələri ətraflı izah etdik.

فَمُستَقَرٌّ وَمُستَوْدَعٌ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ ﴿٩٨﴾

Anlayan bir qövmlər üçün ayələri ətraflı izah etdik. ← (Sizin üçün) bir qalma yeri və bir əmanət yeri (qəbir) var.

وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ

Onunla hər növ bitkini yetişdirdik; ← Göydən su endirən Odur.

فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُتَرَاكِبًا

Onlardan, bir-birinə sarmaşmış (sünbül olmuş) dənələr çıxardırıq. ← ondan da yaşıl fidanlar göyertdik.

وَمِنَ النَّخْلِ مِنَ طَلْعِهَا قَنَاطٌ دَانِيَةٌ

Xurma ağacından, onun tumurcuğundan sallanmış salxımlar da (yetişdirdik).

وَجَنَّاتٍ مِنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ

Üzüm bağları, bir-birinə bənzəyən və bənzəməyən zeytun və nar da (yetişdirdik).

انْظُرُوا إِلَى ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٩٩﴾

Əlbəttə bunda, iman gətirən bir qövmlər üçün dəlillər var. ← Bar verdiyi vaxt meyvəsinə və yetişməsinə baxın.

وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ

Halbuki onları, O (Allah) yaratmışdır. ← Onlar cinləri Allaha şəriklər qoşdular.

وَاخْرَجُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُصِفُونَ ﴿١٠٠﴾

O (Allah), aid etdikləri sifətlərdən uzaqdır və ucaadır. ← Bilmədən Onun üçün oğullar və qızlar uydurdular.

بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنَّى يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ

Onun zövcəsi olmadığı halda Onun necə övladı ola bilər? ← O, göyləri və yeri var edəndir.

وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٠١﴾

və O, hər şeyi biləndir! ← Axı Hər şeyi O yaratmışdır,

ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur. ← Budur Rəbbiniz olan Allah!

خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ فَاعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٠٢﴾

O, hər şeyə vəkilidir! ← Hər şeyi yaradandır. Buna görə də Ona ibadət edin.

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٠٣﴾

Və O lütfkardır, (hər şeydən) xəbərdardır! ← Gözlər Onu görməz. Amma O, gözləri görür.

قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ

Kim görsə, öz lehinədir, ← Rəbbinizdən sizə bəsirət (görmə qabiliyyəti) gəlmişdir.

وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيفٍ ﴿١٠٤﴾

Mən sizə nəzarətçi deyiləm. ← kim görməsə, öz əleyhinədir.

وَكَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ

onlar: “Sən dərs almısan”,- desinlər, ← Biz ayələri belə açıqlayırıq ki,

وَلِنُبَيِّنَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٠٥﴾

Biz də onu (Qurani), bilən (elm sahibi olan) bir qövmə izah edək.

اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٦﴾

Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur. Müşriklərdən də üz çevir! ← Rəbbindən sənə vəhy edilənə tabe ol!

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيفًا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٧﴾

Sən onların üzərində vəkil də deyilsən! ← Səni onların üzərində gözetçi qoymadıq. ← Əgər Allah istəsəydi, müşrik olmazdılar.

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ

Yoxsa onlar, bilmədən Allaha düşməncəsinə söylər. ← Allahdan başqalarına tapınanları da söyməyin.

كَذَلِكَ زَيْنًا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلُهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ

Sonra onların qayidişi Rəbbinin hüzzurudur. ← Beləcə, hər bir ümmətə öz əməllərini gözəl göstərdik.

فَيُبَيِّنُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٠٨﴾

Və etdikləri əməllər barəsində (Allah) onlara xəbər verəcəkdir!

وَأَقْسِمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَتْهُمْ آيَةٌ لِيُؤْمِنُوا بِهَا

əgər onlara bir möcüzə gəlsə, ona mütləq inanacaqlar. ← Allaha ürəkdən and içdilər ki,

قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُشْعِرُكُمْ أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٩﴾

Heç bilirsiniz ki, o (möcüzə) gəlsə də iman gətirməyəcəklər! ← Dê: “Möcüzələr ancaq Allahın yanındadır.

وَنُقَلِّبُ أَقْدَارَهُمْ وَابْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ

Necə ki, əvvəlcə onları iman gətirməmişdilər. ← Biz onların ürəklərini və gözlərini tərsinə çeviririk.

وَنَذِرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١٠﴾

Və onları, öz azgınlıqları içində şaşqın bir vəziyyətdə qoyarıq.

وَلَوْ أَنَّا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةَ
وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَى

və ölümlər onlarla danışsaydı, ← Əgər Biz mələkləri onlara göndərsəydik,

وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قُبْلَا
مَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ

Allah istəmədikcə, onlar iman gətirməzdilər. ← və də hər şeyi onların qarşısına toplayıb qoysaydıq belə,

﴿١١١﴾ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ يَجْهَلُونَ

Lakin onların əksəriyyəti (bunu) bilməz.

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا
شَيَاطِينَ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ

insan və cin şeytanlarından. ← Beləcə, hər peyğəmbər üçün düşmənlər yaratdıq;

يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا
وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ

Əgər Rəbbin istəsəydi, ← Onlar, aldatmaq məqsədilə bir-birinə təmtəraqlı sözlər təlqin edərlər.

﴿١١٢﴾ مَا فَعَلُوهُ
فَذَرَهُمْ وَمَا يَقْتُرُونَ

Uydurduqları yalanlarla birlikdə onları boşla getsinlər! ← onlar onu etməzdilər.

وَلِتَصْغِيَ إِلَيْهِ الْأَفْئِدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
وَلِيَرْضَوْهُ

ondan (o sözlərdən) xoşlansınlar, ← Axirətə inanmayanların ürəkləri də onlara meyl etsin,

﴿١١٣﴾ وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُمْ مُقْتَرِفُونَ

və gördükləri çirkın işləri bir daha görsünlər.

أَفَغَيْرَ اللَّهِ أَبْتَغِي حَكْمًا
وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكُمُ الْكِتَابَ مُفَصَّلًا

Halbuki sizə Kitabı müfəssəl surətdə nəzil edən Odur. ← Allahdan başqasını özümə hakim istəməliyəm?!

﴿١١٤﴾ وَالَّذِينَ اتَّيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ
فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ

Elə isə, əsla şübhəyə düşənlərdən olma! ← Kitab verdiyimiz şəxslər onun, Rəbbindən haqq olaraq nəzil edildiyini bilirlər.

وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا
لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ

Onun sözlərini dəyişdirə biləcək kimsə yoxdur. ← Rəbbinin sözü düzgün və ədalətli şəkildə tamam oldu.

﴿١١٥﴾ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

O, (hər şeyi) eşidəndir, biləndir!

وَأَنْ تَطْعَ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ
يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ

onlar səni Allahın yolundan azdırarlar. ← Əgər yer üzündəki kimsələrin çoxuna itaət etsən,

﴿١١٦﴾ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ
وَأَنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ

və onlar ancaq yalan danışarlar! ← Onlar ancaq zənnə uyarlar,

﴿١١٧﴾ إِنْ رَبُّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ
وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

və O, Haqq yola yönənləri ən yaxşı biləndir! ← Şübhəsiz, Rəbbin, yolundan azanları ən yaxşı tanıyandır,

﴿١١٨﴾ فَكُلُوا مِمَّا ذُكِّرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ
إِنْ كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ

...əgər Onun ayələrinə inanırsınızsa! ← Üstündə Allahın adı çəkilmiş olanlardan yeyin...

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِّرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ

Sizə haram etdiklərini sizə izah etmişdir. ← Sizə nə olub ki, üstündə Allahın adı çəkilənlərdən yeməyəsiz?

أَلَّا مَا اضْطُرَّرْتُمْ إِلَيْهِ وَإِنَّ كَثِيرًا لِّيُضِلُّونَ بِأَهْوَاءِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ

Şübhəsiz, çoxları, bilmədən nəfslərinə uyaraq düz yoldan azdırırlar. ← Ancaq məcbur qalmağınız istisnadır.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١١٩﴾ وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ

Günahın aşkarından da, gizlisindən də əl çəkin! ← Şübhəsiz ki, Rəbbin həddi aşanları ən yaxşı tanıyandır!

إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْإِثْمَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ﴿١٢٠﴾

onlar, etdikləri əməllərə görə cəzalandırılacaqlar! ← O kəsər ki, günah qazanırlar,

وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذَكَّرْ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ

O, şübhəsiz ki, günahdır. ← Üstündə Allahın adı çəkilməmiş olanlardan yeməyin.

وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لِيُوحُونَ إِلَىٰ أَوْلِيَائِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ

Əgər onlara itaət etsəniz, ← Həqiqətən, şeytanlar öz dostlarına sizinlə mücadilə etmək üçün təlqin edirlər.

أَنْتُمْ لِمُشْرِكُونَ ﴿١٢١﴾

şübhəsiz ki, siz də müşrik olarsınız.

أَوْ مَن كَانَ مَيِّتًا فَاحْيِنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ

və insanlar arasında gəzməsi üçün özünə bir nur verdikimiz kimsə, ← Heç ölü olub dirəltiyimiz,

كَمَن مَّثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٢﴾

Etdikləri əməllər kafirlərə belə gözəl göstərildi. ← zülmət içində qalıb oradan çıxıb bilməyən kimsə kimidir?

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكَابِرَ مُجْرِمِيهَا لِيَمْكُرُوا فِيهَا

orada hilə ilə məşğul olsunlar. ← Beləcə, hər bir məmləkətdə, oranın günahkarlarını başçılar təyin etdik ki,

وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا بِأَنْفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢٣﴾

lakin (bunun) fərqinə varmazlar. ← Halbuki onlar yalnız özlərinə qarşı hilə edirlər,

وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ

“Biz iman gətirməyəcəyik... ← Onlara bir ayə gəldiyi zaman deyirlər:

حَتَّىٰ نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ

Allah, peyğəmbərliyi hara göndərəcəyini daha yaxşı bilir. ←...Allahın peyğəmbərlərinə verilənin misli bizə verilənə qədər!”

سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾

və etdikləri hilələrə görə şiddətli əzaba (düşəcəklər)! ← Günahkarlar Allahın qatında zillətə düşər olacaqlar

فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ

onun ürəyini İslam üçün açıb genişləndirər. ← Allah kimi düz yola yönəltmək istəsə,

وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا

onun ürəyini daraldıb sıxıntıya salar, ← Kimi azdırmaq istəsə,

كَأَنَّمَا يَصْعَدُ فِي السَّمَاءِ كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢٥﴾

Allah, iman gətirməyənlərə belə pislik edər! ← göyə çıxarmış kimi.

وَهَذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾

Ayələrimizi, düşünüb anlayan bir cəmaat üçün müfəssəl izah etmişik. ← Axı bu, Rəbbinin doğru yoludur.

لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَلِيُّهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٧﴾

O (Allah), gördüyü işlərə görə onların dostudur. ← Onlar üçün Rəbbinin yanında əminlik yurdu vardır.

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ جَمِيعًا يَا مَعْشَرَ الْجِنَّ قَدِ اسْتَكْثَرْتُمْ مِنَ الْإِنْسِ

“Ey cin tayfası, insanların bir çoxunu azdırdınız”. ← Onların hamısını toplayacağı gün (Allah deyəcək):

وَقَالَ أَوْلِيَائُهُمْ مِنَ الْإِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ

“Ey Rəbbimiz! Biz bir-birimizdən bəhrələndik, ← Onların (cinlərin) insanlardan olan dostları deyəcəklər:

وَبَلَّغْنَا آجَلَنَا الَّذِي أَجَلْتَ لَنَا قَالَ النَّارُ مَثْوِيكُمْ خَالِدِينَ فِيهَا

(Allah) deyəcək: “Atəş, içində əbədi qalacağınız yerinizdir. ← və bizim üçün müəyyən etdiyin əcəlimiz çatdı!”

إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٨﴾

Şübhəsiz ki, Rəbbin hikmət sahibi, elm sahibidir! ← Ancaq Allahın istədiyini istisnadır!”

وَكَذَلِكَ نُؤَلِّيُ بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٢٩﴾

Beləliklə, qazandıqları (günahlara) görə zalımların bəzisini digərinin arxasına taxırıq.

يَا مَعْشَرَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ

Sizə öz içərinizdən peyğəmbərlər gəlmədimi ki, ← Ey cin və insan tayfası!

يُقِصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي وَيُنْذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا

və bu gününüzlə qarşılaşacağınız barədə sizə xəbərdarlıq edirdilər. ← onlar ayələrimi sizə söyləyirdilər,

قَالُوا شَهِدْنَا عَلَى أَنْفُسِنَا وَغَرَّتْهُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا

Dünya həyatı onları aldatdı, ← Onlar deyəcəklər: “Biz öz əleyhimizə şahidik!”

وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿١٣٠﴾

və öz əleyhlərinə şəhadət verdilər ki, onlar kafir idilər.

ذَلِكَ أَنْ لَمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا غَافِلُونَ ﴿١٣١﴾

...oranın xalqı qafil ola-ola. ← Bu ona görədir ki, Rəbbin məmləkətləri zulmlə həlak edən deyil...

وَلِكُلِّ دَرَجَاتٍ مِّمَّا عَمِلُوا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٢﴾

Rəbbin onların nə etdiklərindən qafil deyildir! ← Və hər kəs üçün, etdiyi əməllərə görə dərəcələr vardır.

وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ

Əgər istəsə, sizi məhv edə, ← Rəbbin heç nəyə möhtac deyildir, mərhəmət sahibidir.

وَيَسْتَخْلِفُ مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَاءُ كَمَا أَنْشَأَكُمْ مِنْ ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ آخَرِينَ ﴿١٣٣﴾

Necəki başqa bir qövmin zürriyyətindən sizi yaratmışdı. ← sizdən sonra da istədiyini yerinizə gətirər.

إِنَّ مَا تُوْعَدُونَ لَأَتِ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿١٣٤﴾

Siz isə mane ola bilməzsınız! ← Şübhəsiz ki, sizə vəd edilən (qiyamət günü) gələcəkdir.

قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَى مَكَاتَتِكُمْ

Mən də (öz vəzifəmi) yerinə yetirirəm. ← De ki: “Ey camaatım, əlinizdən gələni edin.

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿١٣٥﴾

Şübhəsiz ki, zalımlar nicat tapmazlar!” ← Yurdun aqibətinin kimə nəsib olacağını biləcəksiniz.

وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا فَقَالُوا هَذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ

və öz inanclarına görə dedilər: “Bu Allahındır, ← Allah üçün, Onun yaratdığı əkin və davardan pay ayırdılar,

وَهَذَا لِشُرَكَائِنَا فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ

Beləcə onların bütlləri üçün olan hissə Allaha çatmaz, ← bu da (Allaha) şərik qoşduqlarımızdır!”

وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَى شُرَكَائِهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿١٣٦﴾

Onların verdikləri hökm necə də pisdir! ← Allah üçün olan hissə isə bütllərə çatardı.

وَكَذَلِكَ زَيْنَ لِكَثِيرٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ قَتَلَ أَوْلَادَهُمْ شُرَكَائُهُمْ

Beləcə, ortaqları, müşriklərin bir çoxuna uşaqlarını öldürməyi gözəl göstərdi ki,

لِيُرَدُّوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ

onları məhv etsinlər və dinlərinə qarışıqlıq salsınlar.

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ فَذَرُّهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٧﴾

Onları və uydurduqları yalanları başlı-başına burax. ← Əgər Allah istəsəydi, onu etməzdilər.

وَقَالُوا هَذِهِ أَنْعَامٌ وَحَرْتُ حِجْرٌ لَا يَطْعَمُهَا إِلَّا مَنْ نَشَاءُ بِزَعْمِهِمْ

Iddialarına görə onları, istədiklərimizdən başqası yeyə bilməz. ← Və dedilər: “Bu davarlar və əkinlər haramdır.

وَأَنْعَامٌ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا وَأَنْعَامٌ لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا

Üzərinə Allahın adını çəkmədikləri heyvanlar da var. ← (Bunlar) minilməsi qadağan edilmiş heyvanlardır”.

أَفْتَرَاءً عَلَيْهِمْ سَيَجْزِيهِمْ بِمَا كَانُوا يَفْتُرُونَ ﴿١٣٨﴾

Yaxdıqları iftiraya görə (Allah) onların cəzalarını verəcəkdir. ← (Bunu da), Ona iftira yaxaraq (edərlər).

وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِّذُكُورِنَا وَمُحَرَّمٌ عَلَى أَزْوَاجِنَا

qadınlarımıza isə haramdır”. ← Dedilər ki: “Bu heyvanların qarınlarındakı balalar kişilərimizə məxsusdur,

وَأِنْ يَكُنْ مَيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ

onlar (kişilər və qadınlar) ona (onu yeməyə) ortaqdırlar. ← Əgər (bala doğularkən) ölü olarsa,

سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٣٩﴾

Şübhəsiz ki, O hikmət sahibidir, elm sahibidir! ← (Allah) onlara, (bu yalan) vəsflərinin cəzasını verəcəkdir.

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ

səfəhlik üzündən anladan öz uşaqlarını öldürdülər, ← Şübhəsiz, o kəslər ziyanə uğramışlar ki,

وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٤٠﴾

Həqiqətən azıblar və haq yolda deyillər. ← və Allahın onlara verdiyi ruzini, Allaha iftira yaxaraq haram etdilər.

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أَكْلُهُ

dadları müxtəlif olan xurmanı və taxılı, ← Yaradan odur; yer üzünə sərilmiş və sərilməmiş bağları,

وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَانَ مَتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ

Bar verdiyi zaman onun barından yeyin. ← bir-birinə bənzəyən və bənzəməyən zeytunu və narı.

وَاتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٤١﴾

və israf etməyin. Şübhəsiz, O, israf edənləri sevməz! ← Yığım günü də haqqını (zəkatını, sədəqəsini) verin,

وَمِنَ الْأَنْعَامِ حَمُولَةٌ وَفَرَشَاءُ كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ

Allahın sizə verdiyi ruzilərdən yeyin, ← Yük daşıyan və (yunundan) döşək düzəldilən heyvanları da (yaratdı).

وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٤٢﴾

Şübhəsiz ki, o, sizin açıq-aşkar düşməninizdir. ← və Şeytanın addımlarını izləməyin.

ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ مِّنَ الضَّأْنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ

(Erkək və dişi olmaq üzrə) **bir cüt qoyun** və **bir cüt keçi**. ← (Alləh heyvanları) **səkkiz cüt olaraq** (yaratdı);

قُلْ الذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنثَيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ

Yaxud da iki dişinin bətnində olanlarını? ← De: “(Allah) **iki erkəyi**, **yoxsa iki dişini** **haram** etdi?”

يَبْوُنِي بَعْلِمَ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٤٣﴾

Əgər **doğru** deyirsinizsə, **bir elmə** əsaslanaraq **mənə** xəbər verin!”

وَمِنَ الْأِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ قُلْ الذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنثَيَيْنِ

De: “(Allah) **iki erkəyi**, **yoxsa iki dişini** **haram** buyurdu? ← Həmçinin **dəvədən iki** və **inəkdən iki**.

أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ أَمْ كُنتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَصَّيْكُمْ اللَّهُ بِهَذَا

Yoxsa Allah bunu sizə tövsiyə etdiyi zaman **şahid** idiniz? ← **Yaxud** iki dişinin bətnində olanları (haram etdi)?

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا لِيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ

Elmi **olmadan** insanları **azdırmaq** üçün (bunu edir). ← **Allaha qarşı** yalan uyduran şəxsdən **daha zalım** kimdir?

إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٤﴾

Həqiqətən, **Allah zalım** tayfanı **doğru yola** salmaz!

قُلْ لَا آجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ

...yemək yeyənə **yeməklər** içərisində. ← De: “**Mənə** gələn vəhylərdə, **haram** edilmiş bir şey **görmürəm**...”

إِلَّا أَنْ يَكُونَ مِثْلَهُ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خِنزِيرٍ فَإِنَّهُ رِجْسٌ

Çünki **onlar** **murdardır**. ← (Bunlar) **istisna** olmaqla; **Ölü heyvan** və **ya axar qan** yaxud **donuz** əti.

أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ

Və **ya Allahdan** başqasının adı ilə **günah** olaraq **kəsilmiş** (heyvanlar **haramdır**).

فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٥﴾

Rəbbin əlbəttə, **bağışlayan**, **rəhmlidir**! ← Kim **məcbur** qalsa, **zəruri** ehtiyacı qədər, **həddi aşmadan** (yeyə bilər)”.

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا كُلَّ ذِي ظُفْرٍ وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَا

İnək və **qoyunun** piylərini də **onlara** **haram** etdik. ← **Yəhudilərə**, **dırnaqlı heyvanların hamısını** **haram** etdik.

إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ

Və **ya** **bağırsaqlarına** yapışan, **yaxud sümüklərinə** qarışan (müstəsnadır). ← **Bellərinə** yapışan **müstəsnadır**;

ذَلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِبَغْيِهِمْ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿١٤٦﴾

Və **şübhəsiz ki**, **Biz** **doğru** danışanlarıq! ← **Həddi aşdıqlarına görə** onları **belə cəzalandırdıq**.

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ

o zaman de: “Rəbbiniz geniş mərhəmət sahibidir. ← Əgər səni yalançı hesab etsələr,

وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤٧﴾

Onun, günahkar bir tayfaya verəcəyi əzabın da qarşısı alına bilməz!”

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا

“Əgər Allah istəsəydi, biz də, atalarımız da müşrik olmazdıq, ← Müşriklər deyəcəklər:

وَلَا حَرَمْنَا مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

Onlardan əvvəlkilər də belə təkzib etmişdilər. ← və heç bir şeyi haram edə bilməzdik.

حَتَّى ذَاقُوا بَأْسَنَا قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا

De: “Bizim qarşımızda çıxara biləcək bir elminiz varmı? ← Nəhayət, əzabımızı daddılar.

إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ ﴿١٤٨﴾

Yalnız zənnə qapılırsınız və siz yalnız yalan uydurursunuz!”

قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ فَلَوْ شَاءَ لَهَدَيْكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٤٩﴾

Əgər O istəsəydi, sizin hamınızı doğru yola yönəldərdi”. ← De: “Tutarlı dəlil Allaha məxsusdur.

قُلْ هَلَمْ شُهَدَاءُكُمُ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَذَا

Allah bunu haram buyurmuşdur”. ← De: “Şəhadət verəcək şahidlərinizi gətirin ki,

فَإِنْ شَهِدُوا فَإِنَّ تَشْهَدَ مَعَهُمْ

sən onlarla birlikdə şahidlik etmə, ← Əgər onlar şahidlik etsələr,

وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١٥٠﴾

Onlar öz Rəbbinə tay tutarlar. ← Ayələrimizi yalanlayanların və axirətə inanmayanların arzularına uyma.

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا

Ona heç nəyi şəriq qoşmayın! Ata-anaya yaxşılıq edin! ← De: “Gəlın Rəbbinizin sizə nələri haram etdiyini deyim:

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ

Biz sizin və onların ruzisini veririk. ← Kasıblıq üzündən uşaqlarınızı öldürməyin!

وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ

Allahın haram buyurduğu cana haqsız yerə qiymayın. ← Açıq və gizlin pis işlərə yaxın düşməyin!

ذَلِكُمْ وَصَّيْكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٥١﴾

(Allah) bunları sizə tövsiyə etmişdir ki, bəlkə, siz düşünüb anlayasınız!

وَلَا تَقْرُبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّى يَبْلُغَ أَشُدَّهُ
 taki həddi-bülüğa çatana qədər. ← Yetimin malına, xeyirxah məqsəd istisna olmaqla yaxın düşməyin,

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا
 Biz hər kəsi yalnız gücü yetdiyi qədər yükləyirik. ← Ölçüdə və çəkiddə ədalətə riayət edin.

وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ
 (haqqında danışdığınız kimsə) qohumunuz olsa belə. ← Söz söylədiyiniz zaman ədalətli olun,

وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ذَلِكُمْ وَصِيكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٢﴾
 (Allah) bunları sizə tövsiyə etmişdir ki, bəlkə, siz düşünəsiniz! ← Allah qarşısındakı əhdi yerinə yetirin.

وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ
 Sizi Onun yolundan sapdıracaq yollara uymayın. ← Bu, şübhəsiz ki, Mənim doğru yolumdur. Ona uyun!

ذَلِكُمْ وَصِيكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٣﴾
 (Allah) sizə bunları tövsiyə etdi ki, bəlkə siz pis əməllərdən çəkinəsiniz!”

ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ
 yaxşı işlər görənlərə (nemətini) tamamlasın, ← Sonra Biz Musaya kitabı (Tövratı) verdik ki,

وَتَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٤﴾
 Bəlkə öz Rəbbinə qovuşacaqlarına inanarlar! ← hər şeyi ətraflı izah etsin, bir hidayət və mərhəmət olsun!

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مَبْرُكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٥٥﴾
 Ona tabe olun və (Allahdan) qorxun ki, bəlkə, sizə rəhm edilsin! ← Bu da nazil etdiyimiz mübarək bir kitabdır.

أَنْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَنْزَلَ الْكِتَابُ عَلَى طَائِفَتَيْنِ مِنْ قَبْلِنَا
 “Bizdən əvvəl kitab ancaq iki tayfaya (yəhudilərə və xaçpərəstlərə) nazil edilmişdir. ← Deməyəsiniz ki:

وَإِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ ﴿١٥٦﴾
 Biz isə onların oxuduqlarından xəbərsiz idik.”

أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ لَكُنَّا أَهْدَىٰ مِنْهُمْ
 onlardan daha artıq düz yolda olardıq”. ← Və ya deməyəsiniz ki: “Əgər bizə də kitab nazil edilsəydi,

فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةً
 həm də hidayət və mərhəmət (gəlmişdir). ← Artıq Rəbbinizdən sizə açıq-əşkar bir dəlil gəlmişdir,

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ بَايَاتِ اللَّهِ وَصَدَفَ عَنْهَا
 o, Allahın ayələrini yalan hesab edər və onlardan üz çevirər?! ← O şəxsdən daha zalımı kimdir ki,

سَنَجْزِي الَّذِينَ يَصْدَفُونَ عَنْ آيَاتِنَا سُوءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدَفُونَ ﴿١٥٧﴾
 ...üz çevirdiklərinə görə! ← Ayələrimizdən üz çevirənləri ən pis azabla cəzalandıracağıq...

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ

yoxsa Rəbbinin gəlməsini, ← Özlərinə ancaq mələklərin gəlməsini gözləyirlər,

أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ

Rəbbinin bəzi əlamətlərinin gələcəyi gün, ← yaxud Rəbbinin bəzi əlamətlərinin gəlməsini?

لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ أَمَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيْمَانِهَا خَيْرًا

və ya imanından bir xeyir qazanmayana, ← əvvəlcədən iman gətirməmiş kimsəyə, imanı fayda verməz,

﴿١٥٨﴾ قُلْ أَنْتَظِرُوا أَنَا مُتَنَظِّرُونَ

De: "Gözləyin, biz də gözləyirik!"

أَنَّ الَّذِينَ فَارَقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ

sənin onlarla heç bir əlaqən yoxdur. ← Şübhəsiz, firqə-firqə olub dinini parçalayanlar ki var,

﴿١٥٩﴾ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

Sonra (Allah) onlara, nə etdiklərini bildirəcəkdir! ← Onların işi ancaq Allaha qalmışdır.

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ

Kim pis bir işlə gəlsə, ← Kim yaxşı bir işlə gəlsə, onun üçün on qatı (savab) vardır.

﴿١٦٠﴾ فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

Onlara haqsızlıq da edilməz. ← ona, ancaq o işin misli qədər cəza verilir.

﴿١٦١﴾ قُلْ أَنِّي هَدَيْتَنِي رَبِّيَ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِينًا قِيمًا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا

düzgün dinə, İbrahimin həlif (tək Allahlılıq) dininə! ← De: "Şübhəsiz, Rəbbim məni doğru yola yönəltdi,

﴿١٦١﴾ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

Axi o, müşriklərdən deyildi."

﴿١٦٢﴾ قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

ələmlərin Rəbbi olan Allah üçündür! ← De: "Şübhəsiz, mənim namazım, ibadətım, həyatım və ölümüm,

﴿١٦٣﴾ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ

və mən ilk müsəlmanam!" ← Onun heç bir şəriki yoxdur. Məhə belə əmr olundu,

﴿١٦٤﴾ قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ

Halbuki O hər şeyin Rəbbidir." ← De: "Allahdan başqa Rəbbimi istəyərim?

وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ

Heç bir (günah) yükü daşıyan, başqasının yükünü daşımaz. ← Hər kəs ancaq özü üçün qazanır.

﴿١٦٥﴾ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ

Və O (Allah) sizə, ixtilaf etdiyiniz məsələlər barəsində xəbər verəcəkdir. ← Sonra dönüşünüz Rəbbinizdir.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْخَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ

O, dərəcələrə görə birinizi digərinizdən üstün etdi ki, ← Sizi yer üzünün varisləri təyin edən də Odur.

﴿١٦٥﴾ وَلَهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ لَيَبْلُوكُمْ فِي مَا آتَيْكُمْ

və əlbəttə, O bağışlayandır, rəhmlidir! ← Həqiqətən, Rəbbin tezliklə cəza verəndir, ← sizə verdiyi nemətlərlə sizi sınaşın.

﴿٧﴾ سُورَةُ الْأَعْرَافِ

əl-Əraf (Sədd) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 206 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ كِتَابٌ أَنْزَلَ إِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِنْهُ

Ondan ötrü ürəyində bir sıxıntı olmasın! ← (Bu), sənə nazil edilən Kitabdır. ← Əlif, Lam, Mim, Sad!

لَتُنذِرَ بِهِ وَذِكْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ

Rəbbinizdən sizə nazil edilənə (Qurana) tabe olun. ← Özü ilə qorxutmaq və möminlərə öyüd vermək üçündür.

وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَا تَذْكُرُونَ ﴿٣﴾

Olduqca az öyüd-nəsihətə qulaq asırsınız! ← Onu (Allahı) qoyub başqa dostlara uymayın.

وَكَمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا فَجَاءَهَا بَأْسُنَا بَيَاتًا أَوْ هُمْ قَائِلُونَ ﴿٤﴾

Əzabımız onlara gecə yaxud günorta istirahət edərkən gəldi. ← Neçə-neçə məmləkətləri məhv etdik.

فَمَا كَانَ دَعْوِيهِمْ إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا إِلَّا أَنْ قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٥﴾

“Biz həqiqətən, zalım olmuşuq!”- demələri idi. ← Əzabımız onlara gəldiyə zaman yalvarmaları ancaq:

فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦﴾

Peyğəmbərləri də sorğu-sual edəcəyik. ← Özlərinə peyğəmbər göndirilənləri sorğu-suala çəkəcəyik.

فَلَنَقْصَنَّ عَنْهُمْ بَعْلَمَ وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ ﴿٧﴾

Axı Biz uzaqda deyildik. ← Və onlara bilgi ilə (hər şeyi) söyləyəcəyik.

وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨﴾

Kimin (savab) çəkilişi ağır gələrsə, onlar əsl nicat tapanlardır! ← O gün çəki (əməllərin çəkilməsi) haqdır.

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلُمُونَ ﴿٩﴾

onlar ayələrimizə haqsızlıq etdikləri üçün özlərinə zərər edənlərdir. ← Kimin çəkilişi yüngül gələrsə,

وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ

və orada sizin üçün dolanacaq vasitələri yaratdıq. ← Sizi yer üzündə yerləşdirdik,

قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ ﴿١٠﴾

Olduqca az şükür edirsiniz!

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ

Sonra mələklərə: “Adəmə səcdə edin!”- dedik. ← Sizi yaratdıq, sonra sizə surət verdik.

فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿١١﴾

O, səcdə edənlərdən olmadı. ← İblisdən başqa (hamısı) səcdə etdi.

قَالَ مَا مَنَعَكَ إِلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ

(İblis) dedi: “Mən ondan daha yaxşıyam. ← (Allah) dedi: “Sənə əmr etdiyimdə, səcdə etməyinə nə mane oldu?”

خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿١٢﴾ قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا

(Allah) buyurdu: “Oradan (Cənnətdən) aşağı en. ← Məni oddan yaratdın, onu isə palçıqdan yaratdın!”.

فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ ﴿١٣﴾

(Oradan) çıx! Həqiqətən, sən alçaqlardansan! ← Orada sənə təkəbbür göstərmək yaraşmaz.

قَالَ أَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُعْثُونَ ﴿١٤﴾ قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿١٥﴾

(Allah) buyurdu: “Sən möhlət verilənlərdənsən!” ← (İblis) dedi: “Diriləcəkləri günə qədər mənə möhlət ver!”

قَالَ فِيمَا آغَاوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١٦﴾

mən də onları (azdırmaq) üçün Sənin doğru yoluna oturacam! ← (İblis) dedi: “Sən məni azdırdığına görə,

ثُمَّ لَا تِيَّهَهُمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ

sağlarından və sollarından. ← Sonra onların yanına soxulacağam; qarşılarından və arxalarından,

وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ ﴿١٧﴾ قَالَ اخْرُجْ مِنْهَا مَذْذُورًا

(Allah) dedi: “Rüsvay olub qovulmuş halda oradan çıx. ← Və onların çoxunu şükür edən görməyəcəksən!”

لَمَنْ تَبَعَكَ مِنْهُمْ لَمْ يَأْمُرْكَ اللَّهُ فَرَاغًا وَلَا يُضِلُّكَ إِنَّكَ إِذْ جَاوَزْتَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿١٨﴾

əlbəttə, Cəhənnəmi sizin hamınızla dolduracağam! ← Onlardan kim sənə uysa,

وَيَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا

Hər ikiniz istədiyiniz yerdən yeyin, ← Ey Adəm! Sən zövcənlə birlikdə Cənnətdə məskunlaş.

وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

Yoxsa (özüünüzə) zülm edənlərdən olarsınız!” ← ancaq bu ağaca yaxınlaşmayın;

فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوَاتِهِمَا

örtülü ayıb yerlərini özlərinə göstərsin. ← Şeytan onlara vəsvəyə verdi ki,

وَقَالَ مَا نَهَىٰكُمْ رَبُّكُمَا عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَتَيْنِ أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ ﴿٢٠﴾

mələk olmayasınız və ya əbədi olmayasınız!” ← Və dedi: “Rəbbiniz sizə bu ağacı qadağan etdi ki,

وَقَاسَمَهُمَا أَنِّي لَكُمْ لَمَنِ النَّاصِحِينَ ﴿٢١﴾

“Mən əlbəttə, sizin məsləhətçilərinizdənəm” ← Və onlara and içdi ki:

فَدَلَّيْهُمَا بِغُرُورٍ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوَاتُهُمَا

Ağacın (meyvəsindən) daddıqlarında ayıb yerləri özlərinə gördündü. ← Və onları batıl sözlərlə aldatdı.

وَوَظَفَقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْنِهَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَنَادَيْهُمَا رَبُّهُمَا

Rəbbi isə onlara səsləndi: ← Və cənnət yarpaqlarından (dərib) üstlərini örtməyə başladılar.

أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكَ الشَّجَرَةِ وَأَقُلْ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٢٢﴾

və sizə deməmişdimmi ki, Şeytan sizin açıq-aşkar düşməninizdir?” ← “Sizə bu ağacı qadağan etməmişdimmi,

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا

Əgər bizi bağışlamasan və rəhm etməsən, ← İkisi dedilər: “Ey Rəbbimiz! Biz özümüzə zülm etdik.

لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٣﴾

şübhəsiz ki, ziyanə uğrayanlardan olarıq!”

قَالَ اهْبُطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٢٤﴾

Yerdə **sizin** üçün bir müddət sığınacaq və dolanacaq var”. ← (Allah) dedi: “Bir-birinizə düşmən olaraq enin!

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ ﴿٢٥﴾

və oradan (dirilib) çıxarılacaqsınız!” ← (Allah) buyurdu: “Orada yaşayacaqsınız, orada öləcəksiniz,

يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُورِي سَوَاتِكُمْ وَرِيشًا

ayıb yerlərinizi örtər. Və də bəzəkli bir libas (endirdik). ← Ey Adəm oğulları! Siza bir geyim nazil etdik ki,

وَلِبَاسُ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٢٦﴾

Bu, Allahın ayələrindəndir ki, bəlkə, onlar nəsihətə qulaq asarlar. ← Təqva libası isə daha xeyirlidir.

يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُمُ مِنَ الْجَنَّةِ

necəki, valideyninizi Cənnətdən qovdurmuşdu. ← Ey Adəm oğulları! Şeytan sizi də aldatmasın,

يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوَاتِهِمَا

ayıb yerlərini özlərinə göstərsin. ← Onların libaslarını soyundurmuşdu ki,

أَنَّهُ يَرِيكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ

sizin onları görə bilmədiyiniz yerlərdən. ← Şübhəsiz ki, o və onun camaatı sizləri görürlər,

إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٧﴾

Biz şeytanları, iman gətirməyənlərin dostları etdik.

وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا

“Atalarımızı belə gördük. Bunu bizə Allah əmr etmişdir.” ← Onlar ədəbsizlik etdikləri zaman deyirlər:

قُلْ إِنْ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ اتَّقُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

Allaha qarşı bilmədiyiniz şeyimi deyirsiniz?” ← Də: “Şübhəsiz, Allah ədəbsizliyi əmr etməz.

قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ

Hər məsciddə üzünüzü (Ona tərəf) tutun. ← Də: “Rəbbim ədaləti əmr etdi.

وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ ﴿٢٩﴾

Sizi ilk yaratdığı kimi, (Onun hüsuruna) qayıdacaqsınız! ← Dini Ona məxsus edərək dua edin.

فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ

bir qismi isə (haqq yoldan) azmağa layiq görüldü. ← O, (insanların) bir qismini doğru yola yönəltdi,

أَنَّهُمْ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٣٠﴾

və özlərini doğru yolda hesab edirdilər. ← Çünki onlar Allahı qoyub şeytanları özlərinə dost tutmuşdular,

يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا
yeyin-için, lakin israf etməyin. ← Ey Adəm oğulları! Hər məscidin yanında gözəl libaslarınızı geyin,

أَنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾
Şübhəsiz ki, O (Allah) israf edənləri sevməz!

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ
onu və təmiz ruziləri Öz bəndələri üçün çıxartmışdır? ← De: “Allahın zinatini kim haram etdi ki,
قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةٌ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
xüsusilə də qiyamət günündə (möminləridir)”. ← De: “Bunlar dünya həyatında iman gətirənlər üçündür;

كَذَلِكَ نَفْصَلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾
Beləcə, anlayıb-bilən bir-təyfa üçün ayələri ətraflı izah edirik.

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ
onun aşkar olanını da, gizli olanını da, ← De: “Rəbbim alçaq işləri haram buyurmuşdur;
وَالْأِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنْزَلْ بِهِ سُلْطَانًا
haqqında heç bir dəlil nazil etmədiyi bir şeyi Allaha şərik qoşmağınızı, ← günahı, haqsız zülmü,

وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾
Hər bir ümmətin əcəl vaxtı vardır. ← və Allaha qarşı bilmədiyiniz şeyləri deməyinizi (haram buyurmuşdur).

فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْذِنُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٤﴾
bircə an nə geri qalarlar, nə də irəli keçərlər! ← Onların əcəli gəlib çatdığı zaman,

يَا بَنِي آدَمَ إِنَّا يَا تَيْنَكُمْ رَسُولٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي
sizə ayələrimi söyləyərlər. ← Ey Adəm oğulları! Sizə içinizdən peyğəmbərlər gəlib,

فَمَنْ اتَّقَى وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٥﴾
onların heç bir qorxusu yoxdur və onlar qəm-qüssə görməzlər! ← Kim qorunub özünü islah edərsə,

وَالَّذِينَ كَذَبُوا بآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا
onlar cəhənnəm əhliidirlər. Onlar orada əbədi qalacaqlar! ← O kəslər ki, ayələrimizi yalanlayıb onlara
تَكَبُّبُهُمْ يَنْأَلُهُمْ نَصِيبُهُمْ مِنَ الْكِتَابِ
təkəbbürlə yanaşarlar;

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ
yalandan Allaha iftira yaxar, yaxud Onun ayələrini yalan hesab edir? ← O kimsədən daha zalım kim olar ki,

أُولَئِكَ يَنْأَلُهُمْ نَصِيبُهُمْ مِنَ الْكِتَابِ حَتَّى إِذَا جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا يَتَوَفَّوْنَهُمْ
Nəhayət, elçilərimiz (mələklər) canlarını almaq üçün gəlib: ← Kitabdakı qismətləri onlara çatacaqdır.

قَالُوا آيْنَ مَا كُنتُمْ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا
“Bizi qoyub qaçdılar!” - deyəcəklər, ← “Allahdan başqa yalvardıklarınız şeylər haradadır?” - deyəndə,

وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿٣٧﴾
və öz əleyhlərinə şahidlik edəcəklər ki, onlar kafir idilər.

قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ فِي النَّارِ
(Allah) buyuracaq: “Sizdən əvvəl gəlmiş cin və insan tayfalarının arasına Cəhənnəmə girin!”

كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَعَنَتْ أُخْتَهَا حَتَّى إِذَا ادَّارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا
Nəhayət, hamısı orada toplandığı zaman, ← Hər tayfa girdikcə bacısına (tayfadaşına) lənət oxuyacaq.

قَالَتْ أَخْرِيهُمْ لِأَوْلِيهِمْ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ أَضَلُّونَا
“Ey Rəbbimiz! Bizi bunlar azdırdı. ← sonra gələnlər əvvəl gələnlər barəsində deyəcəklər:

فَاتِيهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِنَ النَّارِ قَالَ لِكُلِّ ضِعْفٌ وَلَكِنْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾
(Allah) deyəcək: “Hər kəs üçün ikiqatı (əzab) var, lakin bilmirsiniz!” ← Onlara ikiqat atəşdən əzab ver!

وَقَالَتْ أُولَئِهِمْ لِأَخْرِيهِمْ فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ
“Sizin bizdən heç bir üstünlüyünüz yoxdur. ← Əvvəl gələnlər isə sonrakılara deyəcəklər:

فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٣٩﴾
Elə isə qazandığınız (günahlara) görə əzabı dadın!

إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفْتُحُ لَهُمْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ
və onlara təkəbbürlə yanaşarlar; Onlara göyün qapıları açılmaz, ← O kəslər ki, ayələrimizi yalan hesab edir,

وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى يَلْجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ
təki dəvə rınənin gözündən keçməyə qədər. ← və Cənnətə daxil ola bilməzlər;

وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ﴿٤٠﴾ لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ
Onlar üçün Cəhənnəmdən (atəşdən) döşək, ← Günahkarlara belə cəza veririk!

وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٌ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾
Zalımları belə cəzalandırıq! ← üstlərindən də (örtmək üçün atəşdən) yorğan vardır.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا
-Biz heç kəsi qüvvəsi yetdiyindən artıq yükləmərik- ← İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəldikdə;

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٢﴾
Onlar orada əbədi qalacaqlar! ← Onlar cənnət əhldirlər.

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ
Onların (qaldıqları yerin) altından çaylar axar. ← Biz onların ürəklərindəki kin-küdrəti çəkib çıxardırıq.

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ
Yoxsa biz doğru yolu tapa biləsi deyildik, ← Onlar deyirlər: “Bizi buraya gətirib çıxaran Allaha həmd olsun!

لَوْلَا أَنْ هَدَيْنَا اللَّهَ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلٌ رَبَّنَا بِالْحَقِّ
Həqiqətən, Rəbbimizin peyğəmbərləri haqqı gətirmişdilər!” ← əgər Allah bizi doğru yola yönəltməsəydi.

وَنُودُوا أَنْ تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾
Onlara nida ediləcək ki: “Etdiyiniz əməllərə görə varisi olduğunuz Cənnət budur!

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابَ النَّارِ أَن قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا

“Rəbbimizin bizə vəd etdiyini haqq olaraq gördük. ← Cənnət əhli cəhənnəmə əhlinə səslənər:

فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالُوا نَعَمْ

Onlar: “Bəli!”- deyirlər. ← Siz də Rəbbinizin vəd etdiyini həqiqət olaraq gördünüzmü?”

فَإِذْ مُّوَدَّنَ بَيْنَهُمْ أَنْ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾

O zaman onların arasında bir cəzə: “Allahın lənəti zalımların üzərinə olsun!”- deyər səslənəcək.

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَعُغْنُونَهَا عِوَجًا

onu (Allah yolunu) əyri hala salmaq istəyərlər, ← O (zalımlar) ki, (insanları) Allah yolundan döndərərlər,

وَهُمْ بِالْآخِرَةِ كَافِرُونَ ﴿٤٥﴾

və onlar axirəti inkar edərlər!”

وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ

Əraf üzərində isə insanlar vardır ki, ← O ikisinin (cənnət ilə cəhənnəmin) arasında pərdə var.

يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسْمِيهِمْ وَنَادَوْا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ

cənnət əhlinə: “Sizə salam olsun!”- deyər səslənərlər. ← onlar hamını üzündən tanıyıb

لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ ﴿٤٦﴾ وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ

Önərlərin gözləri cəhənnəm əhlinə tərəf çevrildiyində isə: ← Onlar çox istədikləri halda ora girməmiş olanlardır.

قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾ وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا يَعْرِفُونَهُمْ بِسْمِيهِمْ

Əraf əhli, üzərlərdən tanıdıqları adamlara səslənərək: “Ey Rəbbimiz, bizi zalımlarla bərabər etmə!”- deyirlər.

قَالُوا مَا أَغْنَىٰ عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٨﴾

“Yığıdığınız və təkəbbürləndiyiniz şeylər sizə fayda vermədi”,- deyəcəklər.

أَهْؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ

“Allah onları mərhəmətə nail etməyəcək?” ← Bu kimsələrə dairimi və içdiniz ki:

أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٤٩﴾

Sizin heç bir qorxunuz yoxdur və siz qəm-qüssə görməyəcəksiniz! ← Cənnətə daxil olun.

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ أَفِضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ

“Üstümüzdə bir az su tökün, ← Cəhənnəm əhli cənnət əhlinə səslənəcək:

أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَهَا عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾

Onlar deyəcəklər: “Döğrusu, Allah onları kafirlərə haram etmişdir!” ← və ya Allahın sizə verdiyi ruzilərdən!”

الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَوةُ الدُّنْيَا

və dünya həyatı onları aldatmışdı; ← O kəslər ki, dinlərini oyun-oyuncaq (əyləncə) etmiş,

فَالْيَوْمَ نَنْسِيهِمْ كَمَا نَسُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَذَا وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٥١﴾

Onlar ayələrimizi də inkar edirdilər. ← Bu günə qarşılaşmağı unutduqları kimi, bu gün onları unudaraq.

وَلَقَدْ جِئْنَاهُمْ بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ عَلَىٰ عِلْمٍ هُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾
və inanan qövm üçün hidayət və mərhəmət olaraq onu elmlə açıqladıq. ← Həqiqətən onlara bir Kitab gətirdik,

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلَهُ
Onun yorumu (qiyamət) gəlib çatdığı gün, ← Onlar ancaq yorumunumu gözləyirlər?

يَقُولُ الَّذِينَ نَسُوهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ
“Doğrudan da, Rəbbimizin elçiləri haqqı gətirmişdilər. ← əvvəllər onu unutmuş olanlar deyəcəklər:

فَهَلْ لَنَا مِنْ شُفْعَاءَ فَيُشَفِّعُوا لَنَا أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ
yaxud geri qaytarla bilərikmi ki, etdiyimiz işlərdən başqasını edək? ← Bizə şəfaət edəcək bir şəfaətçi varmı,

قَدْ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٥٣﴾
Uydurduqları (bütlər də) onlardan uzaqlaşmış qeyb oldu. ← Onlar özlərinə ziyan etdilər.

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ
göyləri və yeri altı gündə yaratdı. ← Həqiqətən, Rəbbiniz O Allahdır ki,

ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا
(bir-birini) sürətlə təqib edən gündüzü gecə ilə örtüb bürüdü. ← Sonra ərsə ucaldı,

وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ
Bilin ki, yaratmaq və əmr etmək Ona məxsusdur. ← Günəşi, ayı və ulduzları əmrinə rəam etmiş halda (yaratdı).

تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٤﴾
Aləmlərin Rəbbi olan Allah nə qədər ucadır!

ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٥﴾
Şübhəsiz ki, O, həddi aşanları sevməz! ← Rəbbinizə yalvara-yalvara və gizlicə dua edin.

وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا
Ona (Allaha) qorxu ilə və ümidlə dua edin. ← Yer üzündə, ora düzəldikdən sonra fəsad törətməyin!

إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾
Həqiqətən, Allahın rəhməti yaxşılıq edənlərə yaxındır!

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ
Öz mərhəməti önündə (yağışdan qabaq) müjdəçi olaraq. ← Küləkləri göndərən Odur;

حَتَّىٰ إِذَا أَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَّيِّتٍ
onları ölü (qurumuş) bir məmləkətə tərəf qovuruq. ← Nəhayət (külək) ağır buludları daşdığı zaman,

فَانزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ
və onunla hər cür meyvəni (yerdən) çıxardırıq. ← Beləcə ora yağmur endiririk,

كَذَٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٧﴾
Bəlkə, siz düşünüb ibrət alasınız! ← Biz ölüləri də (dirildib qəbirlərindən) belə çıxaraçağıq.

وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرِجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَالَّذِي خَبِثَ

Pis olan (bir məmləkətin bitkiləri) isə, ← Gözəl bir məmləkətin bitkiləri Rəbbinin iznilə çıxar.

لَا يَخْرِجُ إِلَّا نَكْدًا كَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ﴿٥٨﴾

Biz ayələri şükür edən bir tayfa üçün belə izah edirik. ← yalnız çox çətinliklə çıxar.

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ

O dedi: “Ey camaatım! Allaha ibadət edin. ← Andolsun ki, Nuhu öz tayfasına (peyğəmbər) göndərdik.

مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥٩﴾

Mən böyük gündüz sizə (üz verəcək) əzabından qorxuram! ← Sizin Ondan başqa heç bir tanrınız yoxdur.

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ أَنَا لَنَرِيكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٦٠﴾

“Biz səni açıq-aydın azğınlıq içində görürük!” ← Tayfasının başçıları dedilər:

قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦١﴾

lakin mən aləmlərin Rəbbi tərəfindən bir peyğəmbəram! ← (Nuh) dedi: “Ey tayfam! Mən heç azmamışam,

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنْصَحُ لَكُمْ

və sizə öyüd-nəsihət verirəm. ← Mən sizə Rəbbimin əmrlərini təbliğ edirəm,

وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

Allahdan (gələn vəhy ilə) sizin bilmədiyiniz şeyləri bilirəm!

أَوْعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِنْكُمْ

(həm də) içərinizdən olan bir adam vasitəsilə ki, ← Rəbbinizdən sizə xəbərdarlıq gəlməsinə təəccüb edirsiniz;

لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٦٣﴾

və bəlkə siz rəhm olunasınız. ← sizi (Allahın əzabı ilə) qorxutsun, siz də qorxasınız,

فَكَذَّبُوهُ فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ

Biz də onu və onunla birlikdə gəmidə olanları xilas etdik. ← Buna görə onu (Nuhu) yalançı hesab etdilər.

وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ ﴿٦٤﴾

Onlar, həqiqətən, kor bir camaat idilər. ← Ayələrimizi təkzib edənləri isə suda boğduq.

وَالِىَ عَادَ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ

O dedi: “Ey camaatım! Allaha ibadət edin. ← Ad (tayfası) na da qardaşları Hudu (peyğəmbər göndərdik).

مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٥﴾

Məgər (Allahın əzabından) qorxmursunuz? ← Sizin ondan başqa heç bir tanrınız yoxdur.

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ أَنَا لَنَرِيكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٦٦﴾

“Biz səni səfəhlik içində görür və yalançıları hesab edirik!” ← Tayfasının kafir başçıları (ona) dedi:

قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

lakin mən aləmlərin Rəbbi tərəfindən bir peyğəmbəram! ← (Hud) dedi: “Ey camaatım! Mən səfəh deyiləm,

﴿٦٨﴾ وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ اٰبَلِغْكُمْ رِّسَالَاتِ رَبِّي

Və mən sizin üçün etimadlı bir məsləhətçiyəm. ← Mən sizə Rəbbimin əmrələrini təbliğ edirəm.

أَوْعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ

sizi xəbərdar etmək üçün sizdən bir adam vasitəsilə (gəldi)? ← Rəbbinizdən sizə bir xəbərdarlıq gəlməsinə

təəccüb edirsiniz mi ki,

وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَصِطَةً

və sizi xilqətə daha canlı-casədlı etdi. ← Xatırlayın ki, sizi Nuh tayfasından sonra onun yerinə gətirdi,

﴿٦٩﴾ فَادْكُرُوا الْآءَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

Allahın nemətlərini yada salın ki, bəlkə, siz nicat tapasınız!”

قَالُوا اجْتَنَّا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا

və atalarımızın tapındıqlarından əl çəkək? ← Onlar dedilər: “Bizə ona görə gəldinmi ki, tək Allaha ibadət edək,

فَاتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧٠﴾ قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَغَضَبٌ

(Hud) dedi: “Rəbbinizdən sizə bir əzab və qəzəb vacib oldu. ← Əgər doğru danışarlarsansa, bizə vəd etdiyini gətir!”

اتَّجَادِلُونَنِي فِي أَسْمَاءِ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا نَزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ

Allah onlar barədə heç bir dəlil endirməmişdir. ← Sizin və atalarınızın verdiyi adlar barəsində mənimlə mübahisəmi edirsiniz?

﴿٧١﴾ فَانْتَظِرُوا أَنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنتَظِرِينَ

Doğrusu, mən də sizinlə birlikdə gözləyənlərdənəm! ← Elə isə, (Allahın əzabının gəlməsini) gözləyin.

﴿٧٢﴾ فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ

Ayələrimizi yalanlayıb iman gətirməyənlərin isə kökünü kəsdik. ← Onu və onunla birlikdə olanları Öz mərhəmətimizlə xilas etdik.

وَالِى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ

O dedi: “Ey camaatım! Allaha ibadət edin! ← Səməd (tayfası)na da qardaşları Salehi (göndərdik).

مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ

Rəbbinizdən sizə açıq-aydın bir dəlil gəldi. ← Sizin Ondan başqa heç bir tanrınız yoxdur!

هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ

Onu buraxın, Allahın torpağında otlasın. ← Allahın bu dişi dəvəsi sizin üçün bir möcüzədir.

﴿٧٣﴾ فَيَاخُذْكُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَلَا تَمْسُوهَا بِسُوءٍ

yoxsa acı bir əzaba düşəcəksiniz! ← Ona pislilik etməyin,

وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ فِي الْأَرْضِ

və yer üzündə sizi yerləşdirdi. ← Xatırlayın ki, (Allah) sizi Ad (tayfasın)dan sonra onun yerinə gətirdi,

تَتَّخِذُونَ مِنْ سُهُولِهَا قُصُورًا وَتَنْحِتُونَ الْجِبَالَ بُيُوتًا

dağları da ovub evlər düzəldirsiniz. ← Düzlərində saraylar tikirsiniz,

فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٧٤﴾

və yer üzündə fitnə-fəsad törədərək pis işlər görməyin! ← Allahın nemətlərini xatırlayın,

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِلَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ

...özlərindən iman gətirmiş aciz kimsələrə (üz tutub): ← Tayfasının təkəbbürlü başçıları dedilər...

اتَّعْلَمُونَ أَنَّ صَالِحًا مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهِ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٧٥﴾

Onlar dedilər: “Biz onunla göndərilənə inanırıq!” ← “Siz bilirsinizmi ki, Saleh, Rəbbin tərəfindən bir elçidir?”

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنْتُمْ بِهِ كَاْفِرُونَ ﴿٧٦﴾

“Sizin inandığınızı biz inkar edirik!” ← Təkəbbürlü kimsələr dedilər:

فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يَا صَالِحُ

və dedilər: “Ey Saleh! ← Sonra dişi dəvəni kəsdilər və Rəbbinin əmrini yerinə yetirmədilər,

اِئْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧٧﴾

əgər peyğəmbərlərdənsənsə!” ← Bizi təhdid etdiyin (əzabı) bizə gətir,

فَاخَذَتْهُمْ الرِّجْفَةُ فَاصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٧٨﴾

və öz evlərində diz üstə düşüb qaldılar. ← Buna görə də o dəhşətli sarsıntı onları бүürdü,

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رَسُولَ رَبِّي

“Ey camaatım! Mən sizə Rəbbimin vəhyini təbliğ etdim, ← (Saleh) onlardan üz döndərüb dedi:

وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلَكِنْ لَا تَحِبُّونَ النَّاصِحِينَ ﴿٧٩﴾

Lakin öyüd-nəsihət verənləri sevmirsiniz!” ← və sizə öyüd-nəsihət verdim.

وَلَوْ طَا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾

“Sizdən əvvəl insanlardan heç kimin etmədiyi həyasızlığımı edirsiniz? ← Və Lut! Vaxtilə öz qəvmünə demişdi:

إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ ﴿٨١﴾

Siz, doğrudan da, həddi aşmış bir tayfasınız!” ← Siz qadınları qoyub şəhvətlə kişilərin üstünə gəlinirsiniz.

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ مِنْ قَرْيَتِكُمْ

“Onları məmləkətinizdən çıxarın! ← Tayfası isə cavab olaraq ancaq (belə) dedi:

﴿٨٢﴾ أَنَّهُمْ أَنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ

Çünki onlar çox təmiz (bu cür işlərlə məşğul olmayan) adamlardır!”

﴿٨٣﴾ فَانْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ

O (övrəti) həlak olanlardan oldu. ← Biz onu (Lutu) və, övrəti istisna etməklə ailəsini xilas etdik.

﴿٨٤﴾ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ

Bir gör günahkarların axırı necə oldu! ← Onların üstünə (daş) yağışı yağdırdıq.

وَالِى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ

O demişdi: “Ey camaatım! Allaha ibadət edin. ← Mədyən (tayfası)na da qardaşları Şüeybi (göndərdik).

مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيْنَهُ مِنْ رَبِّكُمْ

Sizə Rəbbinizdən aşkar bir dəlil gəldi. ← Sizin Ondan başqa heç bir tanrınız yoxdur.

فَاَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ

İnsanların mallarının (dəyərini) azaltmayın. ← Ölçüdə və tərəzidə düz olun.

﴿٨٥﴾ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

Əgər möminsinizsə, bu sizin üçün daha xeyirlidir! ← Düzəldildikdən sonra yer üzündə fəsad çıxarmayın.

وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِهِ

...Ona iman gətirənləri qorxutmaq, Allahın yolundan döndərmək üçün, ← Hər yolun başında əyləşməyin...

وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا وَاذْكُرُوا إِذْ كُنْتُمْ قَلِيلًا فَكَثَرْتُكُمْ

Xatırlayın ki, bir zaman az idiniz, amma O sizi çoxaltdı. ← və onu (Allah yolunu) əymək istəyərək!

﴿٨٦﴾ وَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ

Bir görün fitnə-fəsad törədənlərin axırı necə oldu!

وَإِنْ كَانَ طَائِفَةٌ مِنْكُمْ آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ وَطَائِفَةٌ لَمْ يُؤْمِنُوا

bir qrup isə inanmamışsa, ← Əgər sizdən bir qrup mənimlə göndərilən (dini hökmlərə) inanmış,

﴿٨٧﴾ فَاصْبِرُوا حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ

Axi O, hökm verənlərin ən yaxşısıdır!” ← Allah aramızda hökm verincəyə qədər səbr edin.

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ

“Ey Şüeyb! Mütləq ya qovacağıq səni, ← Tayfasının təkəbbürlü başçıları dedilər:

وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَا أَوْ لَتَعُوذُنَّ فِي مِلَّتِنَا

ya da mütləq bizim dinimizə dönəcəksiniz!” ← və səninlə birlikdə iman gətirənləri məmləkətimizdən;

﴿٨٨﴾ قَالَ أُولُو كُنَا كَارْهِينَ

(Şüeyb) dedi: “İstəmədiyimiz halda beləmi?

قَدْ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ نَجَّيْنَا اللَّهُ مِنْهَا

əgər Allah bizi ondan xilas etdikdən sonra sizin o dininizə dönsək, ← Allaha qarşı yalan uydurmuş olarıq,

وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا

Ancaq Rəbbimiz Allahın istəməsi müstəsnaadır. ← Bizə nə olub ki, ona (o batil dinə) qayıdaq.

وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا

Biz Allaha təvəkkül etmişik. ← Rəbbimiz elm ilə hər şeyi ehtiva etmişdir.

﴿٨٩﴾ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ

Axi Sən hökm verənlərin ən yaxışısısan!” ← Ey Rəbbimiz! Bizimlə tayfamız arasında ədalətlə hökm et.

﴿٩٠﴾ وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَئِنْ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا إِنَّكُمْ إِذَا لَخَاسِرُونَ

“Əgər Şüeybə tabe olsanız, onda əlbəttə siz ziyana uğrayarsınız!” ← Qövmünün kafir başçıları dedilər:

﴿٩١﴾ فَاصْبِرْهُمُ الرِّجْفَةُ فَاصْبِرُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ

və onlar öz evlərində diz üstə düşüb qaldılar. ← Beləcə, onları dəhşətlə bir sarsıntı bürüdü,

الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا

sanki orada heç yaşamamış kimi oldular. ← Şüeybi yalançı adlandıranlar,

﴿٩٢﴾ الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ

Şüeybi təkzib edənlərin özləri ziyana uğrayanlar oldular.

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رَسُولَاتِ رَبِّي

Mən sizə Rəbbimin vəhylərini təbliğ etdim, ← (Şüeyb) onlardan üz döndərib dedi: “Ey camaatım!

﴿٩٣﴾ وَنَصَحْتُ لَكُمْ فَكَيْفَ آسَى عَلَى قَوْمٍ كَافِرِينَ

İndi kəfir bir tayfadan ötrü necə yas tutum?” ← və sizə öyüd-nəsihət verdim.

﴿٩٤﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُونَ

bəlkə onlar yalvararlar! ← əhalisini müsibət və bəlaya saldıq ki, ← Bir məmləkətə peyğəmbər göndərdikmi,

ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتَّى عَفَوْا وَقَالُوا

Nəhayət onlar artıb çoxaldılar və dedilər: ← Sonra sıxıntının yerini firəvanlıqla əvəz etdik.

﴿٩٥﴾ قَدْ مَسَّ آبَاءَنَا الضَّرَّاءُ وَالسَّرَّاءُ فَأَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ

Bu an onları özləri də bilmədən, qəflədən yaxaladıq. ← “Atalarımıza da yaxşı-yaman (günlər) üz vermişdi”.

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
 üzərlərinə göydən və yerdən bərəkət yağdırardıq. ← Əgər məmləkətlərin xalqı iman edib qorunsaydılar,

﴿٩٦﴾ وَلَكِنْ كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ
 Biz də onları qazandıqlarına görə yaxaladıq. ← Lakin onlar (öz peyğəmbərlərini) yalanladılar.

﴿٩٧﴾ أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا بَيَاتًا وَهُمْ نَائِمُونَ
 əzabımız onlara, gecə özləri yatarkən gəlməyəcək? ← Məgər o məmləkətlərin əhalisi əmin idilərmə ki,

﴿٩٨﴾ وَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا ضُحًى وَهُمْ يُلْعَبُونَ
 əzabımız onlara, gündüz özləri əylənərkən gəlməyəcək? ← Və ya o ölkələrin əhalisi arxayın idilərmə ki,

﴿٩٩﴾ أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ
 Zərər edən qövmdən başqası Allahın tələsindən arxayın olmaz! ← Yoxsa Allahın tələsindən əmin idilərmə?

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ أَهْلِهَا أَنْ لَوْ نَشَاءُ
 əgər Biz istəsəydik, ← (Əvvəlki) sakinlərindən sonra yer üzünə varis olanlara aydın olmadımı ki,

﴿١٠٠﴾ أَصَبْنَاَهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَنَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ
 ürəklərini möhürləyərdik və onlar eşitməzdilər? ← onları günahlarına görə müsibətlərə düşər edər,

تِلْكَ الْقُرَىٰ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِهَا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ
 Peyğəmbərləri onlara açıq-aşkar dəlillər gətirmişdilər. ← O məmləkətlərin bəzi xəbərlərini sənə söyləyirik.

﴿١٠١﴾ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ الْكَافِرِينَ
 Allah kafirlərin ürəklərini belə möhürləyər. ← Əvvəlcə yalanladığılarına yenə də inanmadılar.

﴿١٠٢﴾ وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ وَإِنْ وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ
 Onların əksəriyyətini günahkar kəslər gördük. ← Onların əksəriyyətində əhdə vəfa görmədik.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُّوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ
 ...möcüzələrimizlə; Firona və onun əyanlarına. ← Sonra onların ardından Musanı (peyğəmbər) göndərdik...

﴿١٠٣﴾ فَظَلَمُوا بِهَا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ
 Bir gör fəsad törədənlərin axırı necə oldu! ← Onlar onu (həmin möcüzələri) inkar etdilər.

﴿١٠٤﴾ وَقَالَ مُوسَىٰ يَا فِرْعَوْنُ إِنِّي رَسُولٌ مِّنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ
 Mən aləmlərin Rəbbi tərəfindən (göndərilmiş) bir elçiyəm! ← Musa dedi: "Ey Firon!

حَقِيقٌ عَلَىٰ أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقُّ قَدْ جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ

Mən sizə Rəbbinizdən açıq-aşkar bir dəlil gətirmişəm. ← Allah barəsində yalnız haqqı deməyə borcluyam.

فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿١٠٥﴾

İsraillə oğullarını mənimlə bərabər göndər!”

قَالَ إِنْ كُنْتَ جِئْتَ بِآيَةٍ فَاتِ بِهَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٠٦﴾

və doğru deyirsənsə, onu gətir!” ← (Firon Musaya) dedi: “Əgər bir möcüzə gətirmisənsə,

فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿١٠٧﴾ وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَ ﴿١٠٨﴾

Əlini də çıxartdı və o, bir anda baxanlara ağappaq oldu. ← O an (Musa) əsasını atdı və o, dərhal açıq-aşkar bir əjdaha oldu.

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ هَذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٩﴾

Firon tayfasının əyanları dedilər: “Şübhəsiz ki, bu çox bilikli bir sehrbazdır.

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿١١٠﴾ قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ

Onlar dedilər: “Onu və qardaşını saxla, ← O sizi yurdundan çıxartmaq istəyir! Nə əmr edirsiniz?”

وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿١١١﴾ يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ ﴿١١٢﴾

bütün bilikli sehrbazları sənə gətirsinlər!” ← və şəhərlərə (sehrbaz) yığan adamlar göndər ki,

وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿١١٣﴾

“Əgər biz qalib gəlsək, yaqın ki, biza bir mükafat veriləcək!” ← Sehrbazlar Firona gəlib dedilər:

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿١١٤﴾

(Firon) dedi: “Bəli şübhəsiz ki, siz (məna) ən yaxın adamlardan olacaqsınız!”

قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ نَحْنُ الْمُلْقِينَ ﴿١١٥﴾

ya da (əlimizdəkiləri) atan biz olaq?” ← (Sehrbazlar) dedilər: “Ey Musa! Ya sən (əsanı yerə) at,

قَالَ أَلْقُوا فَلَمَّا أَلْقَوْا سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَاءُوا بِسِحْرِ عَظِيمٍ ﴿١١٦﴾

və onları qorxudub böyük bir sehr göstərdilər. ← “Atın”-dedi. Atdıqları vaxt adamların gözlerini sehrledilər,

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿١١٧﴾

O vaxt o, onların uydurduqları şeyləri udurdu. ← Biz də Musaya vəhy etdik ki: “Əsanı tulla!”

فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٨﴾ فَعَلِبُوا هُنَالِكَ وَانْقَلَبُوا صَاغِرِينَ ﴿١١٩﴾

Onlar orada məğlub edildilər və xar olaraq döndülər. ← Haqq üzə çıxdı, onların etdikləri isə batil oldu.

وَالْقِيَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ ﴿١٢٠﴾

Və sehrbazlar səcdəyə qapandılar.

قَالَ وَآمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢١﴾ رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ ﴿١٢٢﴾

Musanın və Harunun Rəbbinə! ← Onlar dedilər: “Biz iman gətirdik aləmlərin Rəbbinə,

قَالَ فِرْعَوْنُ اَمْتُمْ بِهٖ قَبْلَ اَنْ اَذْنَ لَكُمْ اِنْ هٰذَا لَمَكْرٌ مَّكْرْتُمُوْهُ فِي الْمَدِيْنَةِ ﴿١٢٣﴾

Əlbəttə bu, şəhərdə qurduğunuz hiylədir ki, ← Firon dedi: “Mən sizə izin vermədən əvvəl ona iman etdiniz?”

لَتُخْرِجُوْا مِنْهَا اَهْلَهَا فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ﴿١٢٤﴾

oradan əhalisini çıxardasınız. Siz biləcəksiniz!

لَا قُطْعَنَ اَيْدِيْكُمْ وَاَرْجُلُكُمْ مِنْ خِلَافٍ ثُمَّ لَا صَلْبِيْكُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿١٢٥﴾

Sonra sizin hamınızı çarımxa çəkdirəcəyəm! ← Əllərinizi və ayaqlarınızı çarpaz kəsdirəcəyəm.

قَالُوا اِنَّا اِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُوْنَ ﴿١٢٦﴾

(Sehrbazlar) dedilər: “Şübhə yoxdur ki, biz Rəbbimizin hüzuruna dönəcəyik!

وَمَا تَنْقُمُ مِنَّا اِلَّا اَنْ اَمَّا بِآيَاتِ رَبِّنَا لَمَّا جَاءَتْنَا

Rəbbimizin möcüzələri bizə gələn kimi iman gətirdik. ← Sən bizdən ancaq ona görə intiqam alırsan ki,

رَبَّنَا اَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِيْنَ ﴿١٢٧﴾

və bizi müsəlman olaraq öldür! ← Ey Rəbbimiz! Bizə bolluca səbir ver,

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اَتَذَرُ مُوسٰى وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوْا فِي الْاَرْضِ

“Musanı və tayfasını buraxacağınsanı ki, yer üzündə fəsad törətsinlər, ← Firon tayfasının ayanları isə dedi:

وَيَذَرُكَ وَالْهَتَكَ قَالَ سَنُقَتِّلُ اَبْنَاءَهُمْ وَنَسْتَحْيِ نِسَاءَهُمْ

O dedi: “Oğullarını öldürəcəyik, qadınlarını isə sağ buraxacağıq. ← səni və sənin tanrılarını atsınlar?”

وَاِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُوْنَ ﴿١٢٨﴾

Biz mütləq, onların üzərində qələbə çalacağıq!”

قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ اسْتَعِيْنُوْا بِاللّٰهِ وَاَصْبِرُوْا اِنَّ الْاَرْضَ لِلّٰهِ

Şübhəsiz, yer üzü Allahındır. ← Musa öz tayfasına dedi: “Allahdan kömək diləyin və səbr edin.

يُورِثُهَا مَنْ يَّشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِيْنَ ﴿١٢٩﴾

(Gözəl) nəticə isə müttəqilərinindir! ← Bəndələrinə istədiyi kimsəni onun varisi edər.

قَالُوا اُوْذِيْنَا مِنْ قَبْلِ اَنْ تَاْتِيْنَا وَمِنْ بَعْدِ مَا جِئْتَنَا

sən bizə gələndən sonra da! ← Onlar dedilər: “Sən bizə gəlməmişdən əvvəl də bizə əziyyət verildi,

قَالَ عَسٰى رَبُّكُمْ اَنْ يُّهْلِكَ عَدُوْكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْاَرْضِ

və sizi yer üzünün varisləri edər, ← (Musa) dedi: “Bəlkə də, Rəbbiniz düşməninizi məhv edər,

فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُوْنَ ﴿١٣٠﴾

sonra da necə əməl etdiyinizə baxar!”

وَلَقَدْ اَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِيْنَ وَنَقَّصْنَا مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُوْنَ ﴿١٣١﴾

bəlkə, düşüüb ibrət alarlar! ← Və biz Firon əhlini qıtlıq və məhsul çatışmazlığı ilə cəzalandırdıq ki,

فَإِذَا جَاءَتْهُمْ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَذِهِ وَإِنْ تُصِيبْهُمْ سَيِّئَةٌ

Bir pislik üz verdikdə isə, ← Onlara gözəllik (bolluq) gəldiyi zaman: “Bu bizimdir!”- dedilər.

يَطِيرُوا بِمُوسَى وَمَنْ مَعَهُ إِلَّا إِنَّمَا طَائِرُهُمْ عِنْدَ اللَّهِ

Bilin ki, onların uğursuzluğu yalnız Allah qatındadır. ← Musanı və yanındakıları uğursuz sayarlar.

وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣١﴾

Lakin onların əksəriyyəti bilməzlər!

وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ لِّتَسْحَرَنَا بِهَا فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾

yenə sənə iman gətirən deyilik!” ← Və dedilər: “Bizi ovsunlamaq üçün nə qədər möcüzə gətirsən də,

فَارْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ وَالدَّمَ آيَاتٍ مُّفَصَّلَاتٍ

ayrı-ayrı möcüzələr olmaq üzrə. ← Onlara tufan, çəyirtkə, həşərat, qurbağa və qan göndərdik,

فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿١٣٣﴾

Yenə də onlar təkəbbürləndilər və günahkar bir tayfa oldular.

وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا يَا مُوسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ

“Ey Musa! Sənə verdiyi əhdə əsasən bizim üçün Rəbbinə dua et. ← Onlara əzab gəldiyi zaman dedilər:

لِّئِنْ كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿١٣٤﴾

və mütləq İsrail oğullarını səninlə göndərəcəyik”. ← Əgər əzabı bizdən götürsən, mütləq sənə iman gətirəcəyik

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الرِّجْزَ إِلَىٰ أَجَلٍ هُمْ بِالْغُوءِ إِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ ﴿١٣٥﴾

dərhal onlar əhdi pozdular. ← Elə ki, özlərinə verilmiş bir müddətə qədər əzabı onlardan götürdük,

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٣٦﴾

Çünkü, onlar ayələrimizi yalanladılar və onlardan qafil oldular. ← Biz də onlardan intiqam aldığımız və onları dənizdə batırdıq.

وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا

yerin bərəkət verdiyimiz şərq tərəflərinə və qərb tərəflərinə. ← Əzilmiş olan qövmü də varisi etdik;

وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنَىٰ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ بِمَا صَبَرُوا

səbr etdiklərinə görə İsrail oğullarına. ← Rəbbinin (verdiyi) gözəl söz tam yerinə yetdi,

وَدَمَّرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ ﴿١٣٧﴾

Fironun və onun camaatının qurduqlarını və ucaltdıqlarını isə viran qoyduq.

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَآءِيلَ الْبَحْرَ فَاتُوا عَلَى قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَى أَصْنَامٍ لَهُمْ

və özlərində xas bütlərə tapınan bir tayfaya uğradılar. ← İsrail oğullarını dənizdən keçirdik,

﴿١٣٨﴾ قَالُوا يَا مُوسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمُ آلِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ

O dedi: “Həqiqətən, siz cahil qövmünüz!” ← Dedilər: “Ey Musa! Biza onların tanrıları kimi bir tanrı düzəlt!”

﴿١٣٩﴾ إِنَّ هَؤُلَاءِ مَتَّبِعُونَ مَا هُمْ فِيهِ وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Etdikləri əməllər isə puçdur!” ← Şübhəsiz ki, bunların, içində olduqları şey (din) çökmüşdür.

﴿١٤٠﴾ قَالَ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِيكُمْ إِلَهًا وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ

Halbuki O sizi aləmlərə üstün etmişdir.” ← O dedi: “Sizin üçün Allahdan başqa bir tanrı istəməmi?!

وَإِذْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ

Onlar sizə şiddətli əzab verirdilər. ← Vaxtikən, sizi Firon əhlindən qurtardıq.

﴿١٤١﴾ يُقْتُلُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ

Bunda da Rəbbinizdən böyük bir sınaq vardı. ← Oğullarınızı öldürür, qadınlarınızı isə diri saxlayırdılar.

وَوَعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَمْنَاهَا بِعَشْرِ

Ona bir on (gecə) də əlavə etdik. ← Musa ilə otuz gecə barədə vədələşdik.

فَتَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ هَارُونَ

Musa, qardaşı Haruna dedi: ← Beləcə Rəbbinin təyin etdiyi müddət qırx gecə oldu.

﴿١٤٢﴾ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلَحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ

Fitnə-fəsad törədənlərin yolunu da izləmə!” ← “Sən tayfam içində mənim yerimə keç və (onları) islah et!

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ

dedi: “Ey Rəbbim! (Özünü) mənə göstər. Sənə baxım!” ← Musa, təyin etdiyimiz vaxtda gəlib Rəbbi onunla danışdığı zaman,

قَالَ لَنْ تَرِيَنِي وَلَكِنْ أَنْظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ

Lakin (bu) dağa bax. Əgər o yerində dura bilsə, ← (Allah) dedi: “Məni əsla görə bilməzsən.

فَسَوْفَ تَرِيَنِي فَلَمَّا تَجَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا

Rəbbi dağa təcəlli etdiyi zaman onu parça-parça etdi. ← sən də Məni görəcəksən”.

وَخَرَّ مُوسَى صَبَقًا فَلَمَّا آفَقَ قَالَ سُبْحَانَكَ

“Sən paksan! ← Musa da bayılıb düşdü. Ayılıanda isə dedi:

﴿١٤٣﴾ تَبَّتْ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ

Sənə tövbə etdim və mən iman gətirənlərin birincisiyəm!”

قَالَ يَا مُوسَى إِنِّي اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَاتِي وَبِكَلامِي

Öz risalətlərimlə və danışmağım ilə. ← (Allah) dedi: “Ey Musa! Mən səni seçib insanlardan üstün tutdum;

فَخُذْ مَا آتَيْتُكَ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٤﴾

və şükür edənlərdən ol!” ← İndi sənə verdiyimi al,

وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَحِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةً وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ

moizə olarəq və hər şeyin təfsilatı olaraq. ← Biz onun üçün lövhələrdə hər şeydən yazdıq,

فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَأْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِأَحْسَنِهَا

və ümmətinə də onların ən gözəlini tutmalarını əmr et. ← Bunları möhkəm tut,

سَارِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٤٥﴾

Sizə fasiqlərin yurdunu göstərəcəyəm!

سَاصْرِفْ عَنْ آيَاتِي الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ

Yer üzündə haqsız yerə təkəbbürlük edənləri ayələrimdən uzaq tutacağam.

وَأَنْ يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوهَا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا

Onlar haqq yolu görsələr, onu özlərinə yol etməzlər. ← Onlar nə möcüzə görsələr, ona inanmazlar.

وَأَنْ يَرَوْا سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا

Bu ona görədir ki, onlar ayələrimizi yalanladılar, ← Azgınlıq yolunu görsələr, onu özlərinə yol edərlər.

وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٤٦﴾

O kimsələr ki, ayələrimizi və axirətə qovuşmağı yalanladılar, ← və onlardan qafil oldular.

حَبَطَتْ أَعْمَالُهُمْ هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٧﴾

Onlar ancaq öz əməllərinin cəzasını çəkəcəklər!” ← onların əməlləri puça çıxdı.

وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَى مِنْ بَعْدِهِ مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُورٌ

Öz bəzək-düzək şeylərindən böyürtüsü olan bir buzov heykəli. ← Musanın ardınca tayfası düzəltdi;

أَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُ لَا يَكْلِمُهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا

və onlara bir yol göstərə bilmir? ← Görmədilərmi ki, o (buzov) onlarla danışmır,

اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤٨﴾

Onu özlərinə (tanrı) etdilər və zülm eləyən oldular.

وَلَمَّا سَقَطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا

və haqq yoldan azmış olduqlarını gördülər, ← Elə ki (peşmançılıqdan başları) əlləri arasına düşdü,

قَالُوا لَنْ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا

mütləq ziyanə uğrayanlardan olacağıq!” ← dedilər: “Əgər Rəbbimiz bizə rəhm etməsə və bizi bağışlamasa,

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِي مِنْ بَعْدِي
dedi: "Məndən sonra mənə nə pis xələf oldunuz! ← Musə qəzəbli, kədərli halda tayfasına dönünce,

أَعَجَلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ وَالْقَى الْأَلْوَابِ
Və lövhələri yerə atdı, ← Rəbbinizə əmrini tezləşdirməkmi istədiniz?"

وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ قَالَ ابْنَ أُمَّ إِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضَعُّونِي
(Harun) dedi: "Anam oğlu! Həqiqətən tayfa məni zəif bildi, ← qardaşımı isə özünə tərəf çəkərək başından tutdu.

وَكَادُوا يَقْتُلُونِي فَلَأْتُمْتُ بِي الْأَعْدَاءَ وَلَا تَجْعَلْنِي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٥٠﴾
Və məni zalımlar tayfasıyla bərabər tutma! ← və az qaldı ki, məni öldürələr. Düşmənləri mənə güldürmə!

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلَاخِي وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ
Və bizi Öz mərhəmətinə daxil et. ← (Musa) dedi: "Ey Rəbbim! Məni də, qardaşımı da bağışla.

وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٥١﴾
Sən rəhm edənlərin ən rəhmlisən!"

إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّهِمْ
Rəbbindən bir qəzəb yetişəcək, ← Şübhəsiz ki, buzovu özlərinə (tanrı) edənlərə

وَذَلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُفْتَرِينَ ﴿١٥٢﴾
Biz iftirə yaxanları belə cəzalandırıq! ← və dünya həyatında zillətə (düşür olacaqlar)!

وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَآمَنُوا
albəttə, Rəbbin ondan sonra bağışlayandır, rəhmlidir! ← Pis əməllər etdikdən sonra arxasınca tövbə edib iman
gətirənlərə gəldikdə,

وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَابِ
Onlardakı yazılarda isə, ← Musanın qəzəbi yatdığı zaman lövhələri götürdü.

هَدَىٰ وَرَحْمَةً لِلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ ﴿١٥٤﴾
Rəbbindən qorxanlar üçün doğru yol və mərhəmət vardır!

وَاخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِمِيقَاتِنَا فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ
Onları sarsıntı yaxalayanda, ← Və Musə təyin etdiyimiz vaxt üçün öz tayfasından yetmiş adam seçmişdi.

قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلِ وَآيَايَ
onları da, məni də daha əvvəl məhv edərdin. ← (Musa) dedi: "Ey Rəbbim! Əgər istəsəydin,

أَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ مِنَّا إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ
Bu Sənin sınağından başqa bir şey deyildir. ← Aramızdakı səfəhlərin etdiklərinə görə bizi məhvmi edəcəksən?

تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَاءُ وَتَهْدِي مَنْ تَشَاءُ
istədiyin kimsəni də doğru yola salarsan. ← Sən onunla (sınaqla) istədiyin kimsəni zəlalətə düşür edərsən,

أَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ ﴿١٥٥﴾
Axı sən bağışlayanların ən yaxşısısan! ← Sən bizim hamimizsən. Bizi bağışla və bizi rəhm et.

وَكَتُبْنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا هُنَا إِلَيْكَ

Biz Sənə tərəf döndük!” ← Bizə bu dünyada da, axirətdə də yaxşılıq yaz.

قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ

Rəhmətim hər şeyi ehtiva etmişdir. ← (Allah) buyurdu: “İstədiyim kimsəni əzabıma düşür edəram.

فَسَاكُتُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٦﴾

zakatı verərlər və onlar ayələrimizə iman gətirərlər! ← Onu o kəslərə yazacağam ki, çəkinərlər,

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ

onu, əllərindəki Tövrət və İncildə yazılmış görürlər. ← Ümmi peyğəmbər olan rəsula tabe olanlar,

يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ

təmiz nemətləri isə onlara halal edir, ← (O Peyğəmbər) onlara yaxşı işləri əmr edir, pis işləri qadağan edir,

وَيَحْرِمُهُمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ

Onların ağır yükünü və üstlərindəki buxovları götürər. ← murdar şeyləri də onlara haram edir.

فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ

ona hörmət göstərər, ona yardım edir, ← O kəslər ki, ona (Peyğəmbərə) iman gətirər,

وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٥٧﴾

onlar əsl nicat tapanlardır!” ← və onunla birlikdə endirilən nurun ardınca gedərlər,

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا

Mən Allahın sizin hamınıza göndərilmiş elçisiyəm. ← De: “Ey insanlar!

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ

Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur. O dirildir və öldürür. ← O (Allah) ki, göylərin və yerin hökmü Onundur.

فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ

o, Allaha və onun sözlərinə inanır. ← Elə isə Allaha və ümmi peyğəmbər olan Rəsuluna iman gətirin ki,

وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٨﴾

Və ona tabe olun ki, bəlkə siz doğru yolu tapa bilərsiniz!”

وَمِنْ قَوْمِ مُوسَىٰ أُمَّةٍ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿١٥٩﴾

onlar haqq yola aparırlar və ona əsasən ədalətlə hökm edirlər. ← Musa ümmətindən bir dəstə də vardır ki,

وَقَطَعْنَا لَهُمْ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ آسَاطًا أَمَمًا وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ

Və biz Musaya vəhy etmişdik, ← Biz onları (İsrail oğullarını) on iki qəbiləyə - ümmətə böldük.

إِذِ اسْتَسْقِيَهُ قَوْمُهُ أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا

Ondan on iki çeşmə fişqırdı. ← qövmü ondan su istədiyi zaman; “Əsanı daşa vur!” - (deyə).

قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْ وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ

Biz buludları onların üstündə kölgəlik etdik. ← Hər qəbilə özünün su içəcəyi yeri bildi.

وَأَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ

Sizə ruzi olaraq verdiyimiz pak nemətlərdən yeyin! ← Onlara qüdrət halvası və bildirçin də endirdik.

وَمَا ظَلَمُونَا وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٦٠﴾

ancaq özlərinə zülm edirdilər! ← Onlar Bizə zülm etmədilər,

وَإِذْ قِيلَ لَهُمْ اسْكُنُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ

Ondan istədiyiniz yerdə yeyin, ← O zaman, onlara deyilmişdi: “Bu şəhərdə (Qüdsdə) məskunlaşın.

وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا نَغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَتَكُمْ

sizin günahlarınızı bağışlayaq. ← “Hittə” (Bizi bağışla) deyin və qapıdan səcdə edərək daxil olun ki,

سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٦١﴾

Yaxşı işlər görənlərə daha çoxunu verəcəyik!

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ

Onlardan zalım olanlar isə özlərinə deyilən sözü başqasıyla dəyişdirdilər.

فَارْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿١٦٢﴾

Zülm etdiklərinə görə Biz də onlara göydən əzab göndərdik.

وَسَأَلُهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ

O zaman onlar şənbə günü həddi aşırıdılar. ← Onlardan, dəniz kənarındakı qəsəbə haqqında soruş.

إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَعًا وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ لَا تَأْتِيهِمْ

Şənbədən başqa bir gün isə gəlmirdi. ← O vaxt şənbə günü balıqlar dəstə-dəstə onlara tərəf gəlirdi.

كَذَلِكَ نَبْلُوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٣﴾

Günah işlədiklərinə görə onları belə imtahana çəkirdik.

وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِنْهُمْ لَمَّ تَعْطُونَ قَوْمًا

“O tayfaya nə üçün nəsihət verirsiniz ki, ← O zaman onlardan bir dəstə demişdi:

اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا قَالُوا مَعَذَرَةٌ إِلَىٰ رَبِّكُمْ

Dedilər: “Rəbbinizə üzrxahlıqlıq üçün, ← Allah onları məhv edəcək və ya onlara şiddətli əzab verəcək?”

﴿١٦٤﴾ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

birdə, bəlkə, onlar (pis əməllərdən) çəkinərlər!”

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ أَنْجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ

(onları) pislikdən çəkindirənləri xilas etdik, ← Özlərinə verilən öyüdü unutduqları zaman,

وَآخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَیْسٍ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٥﴾

Ona görə ki, onlar günah işləyirdilər. ← və zülm edənləri şiddətli bir əzabla cəzalandırıd.

﴿١٦٦﴾ فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ

onlara: “Zəlil meymunlar olun!”- dedik. ← Qadağan olunduqları şeydən əl çəkmədikləri zaman,

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَمَةِ مَنْ يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ

mütləq onlara, qiyamət günündə şiddətli əzab verəcək kimsələr göndərəcək. ← O vaxt Rəbbin xəbər verdi ki,

إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦٧﴾

Şübhəsiz ki, O, bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Həqiqətən, Rəbbin tezliklə əzab verəndir.

وَقَطَعْنَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا مِنْهُمْ الصَّالِحُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَلِكَ

Onlardan əməlisaleh olanlar da, olmayanlar da vardı. ← Onları yer üzündə tayfalara parçaladıq.

﴿١٦٨﴾ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

bəlkə, onlar (haqq yola) dönsünlər. ← Onları yaxşı-yamanla imtahan etdik ki,

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَذَا الْأَدْنَىٰ

Onlar bu əhəmiyyətsiz (dünya) malını alırdılar, ← Onlardan sonra yerlərinə Kitabə varis olan xələflər keçdilər.

وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِنْ يَأْتِهِمْ عَرَضٌ مِثْلُ يَأْخُذُوهُ

Onlara, onun misli qədər bir mal gəlsəydi, onu da alardılar. ← və deyirdilər: “Biz bağışlanacağıq!”

أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِيثَاقُ الْكِتَابِ أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ

Allaha dair haqdan başqasını deməyəcəklər?! ← Məgər onlardan Kitab əhdi alınmamışdı ki,

﴿١٦٩﴾ وَالدَّارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

Axirət evi, qorxanlar üçün daha xeyirlidir. Dərk etmirsinizmi? ← Halbuki oradakıları öyrənmişdilər.

﴿١٧٠﴾ وَالَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ

Biz əməlisalehlərin mükafatını zay etmirik! ← Kitaba sarılanlar və namazı qılanlar (bilsinlər ki),

وَإِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ

O sanki kölgəlik olmuşdu. ← Bir zaman (Tur) dağımı onların (İsrail oğullarının) başı üstünə qaldırmışdıq.

وَضُفِّنُوا أَنَّهُ وَقَعَ بِهِمْ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ

Sizə verdiyimizdən möhkəm yapışın! ← və zənn etmişdilər ki, o (dağ) üstlərinə düşəcək.

﴿١٧١﴾ وَادْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

Orada olanları yada salın ki, bəlkə, siz (pis əməllərdən) çəkinəsiniz!

وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ

və onları özlərinə şahid tutdu ki: ← Bir zaman Rəbbin Adəm oğullarından, bellərindən nəsilərini çıxartdı,

أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا

Onlar: “Bəli, (buna) şahid olduq!”- dedilər. ← “Mən sizin Rəbbiniz deyiləmmi?”

﴿١٧٢﴾ أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ

“Biz bundan qafil idik”. ← Qiyamət günü deməyəsiz ki:

أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ

Biz də onlardan sonra gələn bir nəsil idik. ← Və ya deməyəsiz ki: “Atalarımız daha əvvəl şərikin qoşmuşdular.

﴿١٧٣﴾ أَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ

Batıl uyanların etdiklərinə görə bizi məhv edəcəksənmi?”

﴿١٧٤﴾ وَكَذَلِكَ نَفْصِلُ الْآيَاتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

onlar, bəlkə, (haqqa) dönələr! ← Ayələrimizi belə ətraflı izah edirik ki,

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا فَانْسَلَخَ مِنْهَا

Ancaq o, ondan (ayələrimizdən) imtina etdi. ← Ayələrimizi verdiyimiz kimsənin xəbərini də onlara oxu.

﴿١٧٥﴾ فَاتَّبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ

və o, (haqq yoldan) azanlardan oldu. ← Şeytan da onu özünə tabe etdi,

وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا وَلَكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ وَاتَّبَعَ هَوَاهُ

Lakin o, dünyaya meyl edib öz istəklərinə uydu. ← Əgər Biz istəsəydik, o (ayələr)lə onu ucaldardıq.

فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ إِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ أَوْ تَتْرَكْهُ يَلْهَثْ

üstünə cumsan da ləhləyər, qoyub getsən də ləhləyər. ← Onun halı, bir köpəyin halına bənzəyir ki,

﴿١٧٦﴾ ذَلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بَايَاتِنَا فَاقْصُصِ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ

Əhvalatları söylə ki, bəlkə, onlar düşünlər! ← Bu, ayələrimizi yalanlayan qövmin halıdır.

﴿١٧٧﴾ سَاءَ مَثَلًا الْقَوْمُ الَّذِينَ كَذَبُوا بَايَاتِنَا وَأَنْفُسُهُمْ كَانُوا يَظْلَمُونَ

Onlar özlərinə zülm edirdilər. ← Ayələrimizi yalan hesab edən qövmin halı necə də pisdirdi!

﴿١٧٨﴾ مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلْ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

kimləri azdırsa onlar əsl ziyana uğrayanlardır. ← Allah, kimi doğru yola yönəldərsə o doğru yoldadır,

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا
Onların qəlbləri vardır, onunla anlamazlar. ← Cin və insanlardan bir çoxunu Cəhənnəm üçün yaratdıq.

وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا
Onların qulaqları da vardır, onunla eşitməzlər. ← Onların gözləri də vardır, onunla görməzlər.

أُولَئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٧٩﴾
Onlar əsl qafillərdir! ← Onlar heyvan kimidirlər, hətta daha çox zəlalətdədirlər.

وَاللَّهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا
Ona onlarla (bu adlarla) dua edin. ← Ən gözəl adlar Allahındır.

وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨٠﴾
Onlar, etdikləri əməllərin cəzasını alacaqlar! ← Onun adları bərsində ayrı yolda gedənləri isə tərk edin.

وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةً يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿١٨١﴾
haqq ilə doğru yola apararlar və onunla ədalətli olarlar. ← Yaratdıqlarımız içərisində bir zümrə də vardır ki,

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٢﴾
onları bilmədikləri yerdən yavaş-yavaş (məhvə) yaxınlaşdıracağıq! ← O kəslər ki, ayələrimizi yalanlayırlar,

وَأُمْلِي لَهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ ﴿١٨٣﴾
Şübhəsiz, mənim hiyləm çox ağırdır! ← Mən onlara möhlət verirəm.

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ جَنَّةٍ أَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
O, ancaz açıq-aydın xəbərdarlıq edəndir! ← Düşünməyiblərmi, yoldaşlarında (Peyğəmbərdə) bir dəlil yoxdur?

وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ
Allahın yaratmış olduğu hər hansı bir şeyə, ← Onlar baxmırlarmı göylərin və yerin mülkünə,

وَأَنْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ قَدْ اقْتَرَبَ أَجْلُهُمْ
Artıq o (Quran)dan sonra hansı kəlamə inaracaq? ← və əcəllərinin yaxınlaşmış olacağı ehtimalına?

فَبَايَ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٥﴾
وَيَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٨٦﴾
Və onları öz azgınlıqları içində şaşqın vəziyyətdə qoyar! ← Allah kimi azdırsa, ona doğru yolu göstərən olmaz.

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسِيهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي
De: “Onun elmi ancaq Rəbbimin qatındadır. ← Səndən qiyamət haqqında soruşarlar ki, nə vaxt qopacaq?

لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا إِلَّا هُوَ ثَقُلَتْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
O, göylərdə və yerdə ağır gəldi. ← Onu vaxtında qoparacaq olan yalnız O (Allah)dır.

لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا
Sanki sən onun haqqında bir şey bilirsən kimi səndən soruşurlar. ← O sizlərə ancaq qəflətlən gələr!”

قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٧﴾
Lakin insanların çoxu bilməz!” ← De: “Onun elmi ancaq Allah qatındadır.

قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا
 إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ
 ancaq Allahın istədiyi müstəsnaadır. ← De: “Mən özümə nə xeyir, nə də zərər verməyə qadir deyiləm,

وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبِ
 لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ
 sözsüz ki, daha çox xeyir tadarük edərdim, ← Əgər qeybi bilsəydim,

وَمَا مَسَّنِيَ السُّوءُ
 إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٨﴾
 Mən iman gətirən bir tayfanı ancaq xəbərdar edən və müjdələyənəm! ← və mənə pislilik də toxunmazdı.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ
 وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا
 Və onunla ünsiyyət etməsi üçün ondan zövcəsini yaratdı. ← Sizi tək bir nəfərdən yaradan Odur.

فَلَمَّا تَغَشَّيْهَا
 حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيفًا
 (zövcəsi) yüngül bir yüklə yükləndi (hamilə oldu), ← O, onunla (zövcəsi ilə) sarıldıqda

فَمَرَّتْ بِهِ
 فَلَمَّا أَثْقَلَتْ دَعَا اللَّهَ رَبَّهُمَا
 O ağırlaşdığı vaxt, Rəbbləri olan Allaha dua etdilər ki: ← və onu daşdı.

لَنْ أَتَيْنَا صَالِحًا
 لَنَكُونَ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿١٨٩﴾
 “Əgər bizə saleh (gözlə bir uşaq) versən, şükür edənlərdən olarıq!” ←

فَلَمَّا آتَاهُمَا صَالِحًا
 جَعَلَ لَهُ شُرَكَاءَ فِيمَا آتَاهُمَا
 özlərinə verdiyi ilə əlaqədar ona (Allaha) şəriklər qoşdular. ← (Allah) onlara saleh (övlad) verdikdə

فَتَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٩٠﴾
 اَيُّشْرُكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلِقُونَ ﴿١٩١﴾
 Heç nəyi yarada bilməyib özləri yaradılanımı (Allaha) şəriklər qoşarlar? ← Allah isə qoşulan şəriklərdən ucaadır!

وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا
 وَلَا أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٢﴾
 nə də özlərinə bir kömək edə bilirlər! ← Halbuki (şəriklər qoşduqları), nə onlara kömək etməyə qadir deyillər,

وَأَنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَتَّبِعُوكُمْ
 سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ
 Sizin üçün eyni şeydir; ← Siz onları doğru yola dəvət etsəniz də, sizə təbə olmazlar.

أَدْعَوْتُهُمْ أَمْ أَنْتُمْ صَامِتُونَ ﴿١٩٣﴾
 إِنْ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ أَمْثَلُكُمْ
 Şübhəsiz, Allahı qoyub dua etdikləriniz də sizin kimi bəndələrdir. ← Onları dəvət etdiniz yaxud siz susdunuz!

فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ
 إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٩٤﴾
 əgər doğrusunuzsa. ← Haydi, çağırın onları, sizə cavab versinlər,

أَلَهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَا
 أَمْ لَهُمْ أَيْدٍ يَبِطْشُونَ بِهَا
 yaxud onların tutan əllərini var, ← Məgər onların yeriyan ayaqlarını var,

أَمْ لَهُمْ آعِينٌ يَنْصُرُونَ بِهَا
 أَمْ لَهُمْ أَذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا
 və ya onların eşidən qulaqları var?! ← yoxsa onların görən gözlərini var,

قُلْ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ
 ثُمَّ كِيدُونِ فَلَا تُنْظَرُونَ ﴿١٩٥﴾
 Sonra mənə hiylə qurun və mənə möhlət də verməyin! ← De: “Çağırın şəriklərinizi.

﴿١٩٦﴾ **وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ** **إِنَّ وَلِيََّ اللَّهِ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ**

O, əməlisalehlərə himayədarlıq edər! ← Şübhəsiz ki, mənim hamim Kitabı (Quranı) nazil edən Allahdır.

﴿١٩٧﴾ **وَلَا أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ** **لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَكُمْ** **وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ**

nə də özlərinə köməklik edə bilirlər!” ← nə sizin köməyinizə çata bilirlər, ← Onu qoyub dua etdikləriniz isə,

﴿١٩٨﴾ **وَأَنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَسْمَعُوا** **وَتَرِيَهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ**

Onları, sənə baxan görərsən, halbuki onlar görməzlər! ← Əgər onları doğru yola çağırırsınız, eşitməzlər.

﴿١٩٩﴾ **خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ** **وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ**

və cahillərdən üz döndər! ← Sən bağışlama yolunu tut, yaxşı işlər görməyi əmr et,

﴿٢٠٠﴾ **وَأَمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ** **فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ**

dərhal Allaha sığın. Şübhəsiz ki, O (hər şeyi) eşidəndir, biləndir! ← Əgər sənə Şeytandan bir vəsvəsə gəlsə,

﴿٢٠١﴾ **إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِنَ الشَّيْطَانِ** **تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ**

xatırlayarlar və dərhal görürlər. ← (Allahdan) qorxanlara Şeytandan bir vəsvəsə toxunduğu zaman,

﴿٢٠٢﴾ **وَإِخْوَانُهُمْ يَمُدُّونَهُمْ فِي الْغِيِّ** **ثُمَّ لَا يُقْصِرُونَ**

sonra da əl çəkməzlər. ← Qardaşları (şeytanlar) onları azğınlığa sürükləyər,

وَإِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بَايَةٌ **قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا**

“Sən onu uydurub düzəltməli deyildinmi?”- deyirlər. ← Onlara bir ayə gətirmədiyən zaman:

قُلْ إِنَّمَا آتَبِعَ مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ مِنْ رَبِّي **هَذَا بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ**

Bu Rəbbiniz tərəfindən aşkar dəlillərdir, ← De: “Mən ancaq Rəbbimdən mənə vəhy edilənlərə tabe oluram.

﴿٢٠٣﴾ **وَهُدَىٰ وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ**

həm də iman gətirən bir tayfa üçün hidayət və rəhmətdir.”

﴿٢٠٤﴾ **وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ** **وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ**

və susun ki, bəlkə sizə rəhm olunsun! ← Quran oxunan zaman onu dinləyin,

وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ

Səhər-axşam yalvararaq, qorxaraq, səsinə qaldırmadan ürəyində Rəbbini yad et,

﴿٢٠٥﴾ **وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ**

və qafillərdən olma!

﴿٢٠٦﴾ **وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ** **إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ**

Onu təsbəh edirlər və Ona səcdə edirlər! ← Rəbbinin yanında olanlar Ona ibadət etməkdən təkəbbürlənməzlər.

﴿٨﴾ سُورَةُ الْأَنْفَالِ

əl-Ənfal (Qənimət) surəsi
(Mədinədə nazil olmuşdur, 75 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ

De: “Qənimətlər Allahın və Peyğəmbərinindir. ← Səndən qənimətlər haqqında soruşurlar.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١﴾
Əgər möminsinizsə, Allaha və Onun Peyğəmbərinə itaət edin!” ← Elə isə Allahdan qorxun, aranızdakı münasibətləri düzəldin.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ
Allah adı çəkiləndə ürəkləri titrəyər, ← Möminlər yalnız o kəslərdir ki,

وَإِذَا تَلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٢﴾
və onlar öz Rəbbinə təvəkkül edirlər. ← Onun ayələri onlara oxunduğu zaman imanlarını artırır,

الَّذِينَ يَقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٣﴾
və verdiyimiz ruzidən (Allah yolunda) sərf edirlər, ← O kəslər ki, namazı qılrlar,

أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ
Onlar üçün öz Rəbbi yanında dərəcələr, ← həqiqətən onlar əsl möminlərdir.

وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٤﴾
bağışlanma və tükənməz ruzi vardır!

كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكَارِهُِونَ ﴿٥﴾
(Bu), bir dəstə möminin də xoşuna gəlməmişdi. ← Necəki Rəbbin səni haqq uğrunda evindən çıxartmışdı.

يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٦﴾
Sanki baxa-baxa ölümə sürüklənirlər. ← Bəlli olandan sonra haqq barədə səninlə mübahisə edirlər.

وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ أَحَدَى الطَّاغُوتَيْنِ أَنَهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ
Siz isə silahsız olanının sizin olmasını arzu edirdiniz. ← O zaman Allah sizə iki dəstədən birinin sizin olmasını vəd edirdi.

وَيُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ ﴿٧﴾
və kafirlərin kökünü kəssin. ← Allah isə istəyirdi ki, Öz sözləri ilə haqqı bərqərar etsin,

لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ﴿٨﴾
(Bu), günahkarların xoşuna gəlməsə də, haqqı bərqərar etmək və batili yox etmək üçündü.

اِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ

(Allah) da sizin duanızı qəbul etmişdi ki: ← O vaxt Rəbbinizdən kömək diləyirdiniz.

اِنِّي مُمِدُّكُمْ بِالْفِ مِنْ الْمَلَكَةِ مُرْدِفِينَ ﴿٩﴾

“Mən sizə, bir-birinin ardınca gələn min mələklə kömək edəcəm!”

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَى وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ

və onunla ürəkləriniz sakit olsun deyə (etdi). ← Allah bunu yalnız bir müjdə olsun deyə etdi,

وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾

Şübhəsiz, Allah yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir! ← Qələbə yalnız Allah qatındandır.

اِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسُ أَمَنَةً مِنْهُ

O vaxt Öz tərəfindən əminlik olaraq, (Allah) sizi xəfif bir yuxuya bürüyürdü.

وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ

onunla sizi təmizləsin, ← Və göydən üstünüzdə yağış yağdırırdı ki,

وَيُذْهِبَ عَنْكُمُ رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ﴿١١﴾

qəlbinizi bir-birinə bağlasın və onunla ayaqlarınızı möhkəm etsin. ← Şeytanın vəsvəsəsini sizdən çıxartsın,

اِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَكَةِ اِنِّي مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا

“Mən sizinləyəm. Möminlərə qüvvət verin. ← O zaman Rəbbin mələklərə vəhy edirdi ki:

سَالِقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ﴿١٢﴾

Boyunlarına vurun, bütün barmaqlarını doğrayın!” ← Kafirlərin ürəklərinə qorxu salacağam.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ

Bu, onların Allaha və Onun Peyğəmbərinə qarşı çıxmalarına görədir.

وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٣﴾

şübhəsiz, Allahın əzabı şiddətlidir. ← Kim Allaha və Onun Peyğəmbərinə qarşı çıxsas,

ذَلِكُمْ فَذُوقُوهُ وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ ﴿١٤﴾

Kafirələr üçün cəhənnəm əzabı da vardır. ← Bunu (dünyadakı bu əzabı) dadın.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا فَلَا تُولُوهُمْ الْأَدْبَارَ ﴿١٥﴾

Kafirlərlə döyüşdə qarşılaşdığınız vaxt, onlara arxanızı çevirməyin (qaçmayın)! ← Ey iman gətirənlər!

وَمَنْ يُؤْلِهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبرُهُ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَى فِئَةٍ

- Döyüş üçün bir yana çəkilən və ya bir dəstəyə qoşulan müstəsna - ← Kim o gün onlara arxasını çevirərsə,

فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَمَا لَهُ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٦﴾

Onun məskəni Cəhənnəmdir. O nə pis dönüş yeridir. ← şübhəsiz, o, Allahın qəzəbinə uğramış olar.

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ

Atdığıın zaman sən atmдың, lakin Allah atdı. ← Onları siz öldürmədiniz, lakin onları Allah öldürdü.

وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَاءٌ حَسَنًا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾

Şübhəsiz ki, Allah (hər şeyi) eşidəndir, biləndir! ← Bununla möminləri yaxşı bir imtahanndan keçirdi.

ذَلِكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ مُوهِنُ كَيْدِ الْكَافِرِينَ ﴿١٨﴾

Allah, sözsüz ki, kafirlərin hiyləsini zəiflədəndir! ← Bax budur.

إِنْ تَسْتَفْتِحُوا فَقَدْ جَاءَكُمْ الْفَتْحُ وَإِنْ تَنْتَهُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ

Əgər əl çəksəniz, bu sizin üçün xeyirli olar. ← Əgər siz qələbə istəyirsinizsə, artıq sizə zəfər gəldi.

وَإِنْ تَعُدُّوا نَعْدًا وَلَنْ تُغْنِيَ عَنْكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْئًا وَلَوْ كَثُرَتْ

Dəstəiniz nə qədər çox olsa da, sizə heç cür fayda verə bilməz. ← Əgər təkrar qayıtsanız, Biz də qayıdaq.

وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٩﴾

Allah, həqiqətən, möminlərlə birlikdədir!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَأَنْتُمْ تَسْمَعُونَ ﴿٢٠﴾

eşitdiyiniz halda, ondan üz döndərməyin! ← Ey iman gətirənlər! Allaha və Onun Peyğəmbərinə itaət edin,

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿٢١﴾

Eşitmədikləri halda: “Eşitdik!” - deyənlər kimi olmayın!

إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٢٢﴾

dərk etməyən karlar (və) lallardır. ← Şübhəsiz, Allah qatında canlıların ən pisi,

وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَأَسْمَعَهُمْ وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾

Onlara eşitdirəydi belə, yəni üz çevirərək döndərdilər. ← Əgər Allah onlarda bir xeyir olacağını bilsəydi, onlara eşitdirərdi.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ

Allahın və Peyğəmbərin dəvətini qəbul edin... ← Ey iman gətirənlər!

إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ

Bilin ki, Allah insanla onun qəlbi arasına girər, ← ...O sizi, sizləri dirildəcək bir şeyə dəvət etdiyi zaman.

وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾

və (bilin) ki, siz Onun hüzuruna cəm ediləcəksiniz!

وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٥﴾

Bilin ki, Allahın əzabı şiddətlidir! ← Sizdən təkə zalımlara toxunmayacaq bələdan qorxun.

وَاذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَنْ يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ

Adamların sizi ələ keçirməsindən qorxurdunuz. ← Xatırlayın ki, bir zaman siz yer üzündə az, zəif idiniz.

فَأُولَئِكَمُ وَإِدْكُمُ بِنَصْرِهِ وَرَزَقَكُمُ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٦﴾

sizə təmiz ruzi verdi ki, bəlkə, şükür edəsiniz! ← Və sizə sığınacaq verdi, sizi köməyi ilə dəstəklədi,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

Yoxsa bilə-bilə əmanətlərinizə xəyanət etmiş olarsınız. ← Ey iman gətirənlər! Allaha və Peyğəmbərə xəyanət etməyin!

وَاعْلَمُوا أَنَّ مَا أَمْوَالَكُمْ وَأَوْلَادَكُمْ فَتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٨﴾

Ən böyük mükafat isə Allah yanındadır! ← Bilin ki, mal-dövlətiniz və uşaqlarınız ancaq bir imtahanadır.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَتَّقُوا اللَّهَ

O sizə (haqla-nahaqlı) ayırd etmə (qabiliyyəti) verər, ← Ey iman gətirənlər! Əgər Allahdan qorxsanız,

وَيُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرَ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٩﴾

Axı Allah böyük lütf sahibidir! ← günahlarınızın üstünü örtüb sizi bağışlayar.

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ

səni həbs etsinlər və ya öldürsünlər, yaxud da qovsunlar. ← Vaxtikən kafirlər sənə qarşı hiylə qururdular ki,

وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ ﴿٣٠﴾

Allah isə hiylə quranların ən yaxşısıdır! ← Onlar hiylə qururdular, Allah da hiylə qururdu.

وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا لَوْ نَشَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَذَا

“Eşitdik. İstəsək, biz də bunun bənzərini deyə bilərik. ← Ayələrimiz onlara oxunduğu zaman dedilər ki:

إِنْ هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣١﴾

Bu, qədimlərin əfsanələrindən başqa bir şey deyildir!”

وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ

Bir zaman demişdilər: “Ey Allahım! Əgər bu (Quran) Sənin tərəfindən gəlmiş haqdırsa,

فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حَجَارَةً مِنَ السَّمَاءِ أَوْ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٢﴾

və ya bizə şiddətli bir əzab göndər!” ← onda başımıza göydən daş yağdır,

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ

Bağışlanmalarını diləyərkən də Allah onlara əzab verməz! ← Halbuki sən onların arasında ikən Allah onlara əzab verən deyildir.

وَمَا لَهُمْ آلَا يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ

Axi onun sahibləri deyillər. ← Məscidülhərama mane olduqları üçün Allah niyə onlara əzab verməsin!

إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ إِلَّا الْمُتَّقُونَ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

Lakin onların əksəriyyəti bilməz! ← Onun sahibləri yalnız (Allahdan) qorxanlardır.

وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاءً وَتَصْدِيَةً فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٥﴾

Elə isə etdiyiniz küfrə görə dadın əzabı! ← Onların, evin (Kəbənin) yanındakı namazı, fit verib əl çalmaqdan başqa bir şey deyildir.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ

(insanları) Allah yolundan döndərsinlər. ← Şübhəsiz, kafirlər öz mallarını sərf edərlər ki,

فَسَيُنْفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ

Sonra peşman olacaqlar, sonra da məğlub ediləcəklər. ← Onlar onu (mallarını) sərf edəcəklər.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ ﴿٣٦﴾

Kafirlər Cəhənnəm tərəfə sürüklənəcəklər ki,

لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضُهُ عَلَىٰ بَعْضٍ

sonra murdarları bir-birinin üstünə yığısın, ← Allah murdarı (kafiri) pakdan (mömindən) ayırd etsin,

فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٣٧﴾

Onlar əsl zərəərə düşənlərdir! ← hamısını toplaşın və Cəhənnəmə atsın.

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ

onların keçmişdəki işləri bağışlanar. ← Kafir olanlara de: "Əgər (öz küfrlərindən) əl çəksələr,

وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٨﴾

əvvəlkilərin qanunu (başına gələnlər) keçmişdir (onların da başına gələr). ← Əgər (o işlərə) qayıtsalar,

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ

və bütün din Allaha məxsus olsun. ← Onlarla vuruşun, taki heç bir fitnə qalmasın,

فَإِنْ أَنْتَهُوا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٩﴾

şübhəsiz, Allah onların nə etdiklərini görəndir. ← Əgər (küfrə) son qoysalar (bilsinlər ki),

وَإِنْ تَوَلَّوْا فاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلِيكُمْ نِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٤٠﴾

O nə gözəl havadar, nə yaxşı yardımçısıdır! ← Əgər onlar üz döndərsələr bilin ki, Allah sizin havadarınızdır.

وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ

beşdə biri Allahın, Peyğəmbərin, onun qohum-əqrəbasının, ← Bilin ki, ələ keçirdiyiniz hər hansı qənimətin

وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ

əgər Allaha iman gətirmisinizsə, ← yetimlərin, yoxsulların və müsafirləridir,

وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّقَىٰ الْجَمْعَانِ

iki dəstənin bir-birilə qarşılaşdığı gün. ← və ayırd etmə günü bəndəmizə nazil etdiyimizə (inanırsınızsa),

وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤١﴾

Allah hər şeyə qadirdir!

إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوَىٰ وَالرَّكْبُ أَسْفَلَ مِنْكُمْ

Karvan sizdən aşağıda idi. ← O zaman siz vadinin ön yaxın tərəfində, onlar isə ön uzaq tərəfində idilər.

وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لَا خْتَلَفْتُمْ فِي الْمِيعَادِ

təyin edilən vaxt barəsində aranızda ixtilaf düşərdi. ← Əgər vədələşsəydiniz,

وَلَكِنْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ

həlak olan aşkar bir dəlillə həlak olsun; ← Lakin Allah, olacaq olan işi yerinə yetirmək üçün (belə etdi ki),

وَيُحْيِيَ مَنْ حَيٍّ عَنْ بَيِّنَةٍ وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٤٢﴾

Həqiqətən, Allah (hər şeyi) eşidəndir, biləndir! ← sağ qalan da aşkar bir dəlillə sağ qalsın.

إِذْ يُرِيكَهُمُ اللَّهُ فِي مَنَاكٍ قَلِيلًا وَلَوْ أَرَايَكَهُمْ كَثِيرًا

Əgər onları sənə çox göstərsəydi, ← O zaman Allah yuxunda sənə onları (düşmənləri) az göstərirdi.

لَفَسَلْتُمْ وَلَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَلَكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ

Lakin Allah (sizi) qurtardı. ← mütləq qorxar və (döyüş) işi barəsində bir-birinizlə mübahisə edərdiniz.

إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤٣﴾

O, həqiqətən, ürəklərin içindəkini biləndir!

وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ التَّقِيْتُمْ فِي آعْيُنِكُمْ قَلِيلًا وَيُقَلِّلُكُمْ فِي آعْيُنِهِمْ

sizi də onların gözündə azaldırdı ki, ← Üz-üzə gəldiyiniz zaman onları sizin gözünüzdə (sayca) az göstərir,

لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٤٤﴾

(Bütün) işlər Allaha qaytarılacaqdır. ← olacaq olan işi Allah yerinə yetirsin.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٥﴾

möhkəm olun və Allahı çox zikir edin ki, bəlkə nəcət tapasınız! ← Ey iman gətirənlər! Bir dəstə ilə qarşılaşdığınız zaman,

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا

Və bir-birinizlə çəkişməyin. Yoxsa qorxub zəifləyərsiniz, ← Allah və Onun Peyğəmbərinə itaət edin.

﴿٤٦﴾ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ وَتَذَهَبَ رِيحُكُمْ

Səbr edin! Şübhəsiz ki, Allah səbr edənlərlə birlikdədir! ← və qoxunuz gedər (gücdən düşərsiniz).

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ

yurdlarından təkəbbürlə və özlərini camaata göstərmək üçün çıxmışdılar, ← O kimsələr kimi olmayın ki,

﴿٤٧﴾ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ

Allah onların etdiklərini əhatə etmişdir! ← və (insanları) Allah yolundan döndəridilər.

وَإِذْ زَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ

“Bu gün insanlardan sizə qalib gələ biləcək kimsə yoxdur. ← O zaman Şeytan onlara öz əməllərini gözəl göstərdi və dedi:

وَإِنِّي جَارٌ لَكُمْ فَلَمَّا تَرَأَتِ الْفِتْنَانِ نَكَصَ عَلَى عَقِبَيْهِ وَقَالَ

İki dəstə bir-birini gördüyü zaman isə geri dönərək dedi: ← Mən də sizin yanınızdayam!”

إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكُمْ إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ

Mən sizin görmədiyiniz şeyləri görürəm. ← “Mən sizdən uzağam.

﴿٤٨﴾ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ

Axi Allahın əzabı şiddətlidir!” ← Mən Allahdan qorxuram.

إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ غَرَّ هَؤُلَاءِ دِينَهُمْ

“Bunları, öz dinləri aldatdı!” ← O zaman münafıqlar və ürəklərində xəstəlik olanlar deyirdilər:

﴿٤٩﴾ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

Allah, həqiqətən, yenilməz qüvvət sahibidir, hikmət sahibidir! ← Kim Allaha təvəkkül edərsə,

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ

Onların üzülərinə və yanlarına vura-vura (deyirdilər): ← Kaş kafirləri, mələklər onların alarkən görəydin;

﴿٥٠﴾ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ

“Dadın yanğın əzabını!”

﴿٥١﴾ ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ

Şübhəsiz, Allah bəndələrə zülm edən deyildir! ← Bu, öz əllərinizlə qazandıqlarınıza görədir.

كَذَابَ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ

Onlar Allahın ayələrini inkar etmişdilər. ← Firon nəslinin və onlardan əvvəlkilərin hərəkətləri kimi.

﴿٥٢﴾ فَآخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ

Şübhəsiz, Allah yenilməz qüvvət sahibidir, cəzası şiddətlidir! ← Allah da onları günahlarına görə cəzalandırdı.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَى قَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ
 taki onlar, içlərində olanı dəyişənə qədər. ← Bu ona görədir ki, Allah bir tayfaya verdiyi neməti dəyişən deyil;

وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٣﴾

Həqiqətən, Allah (hər şeyi) eşidəndir, biləndir!

كَذَّابُ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ

Onlar Rəbbinin ayələrini yalanlamışdılar. ← Firon nəslinin və onlardan əvvəlkilərin hərəkətləri kimi.

فَاَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَاعْرِقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَكُلَّ كَانُوا ظَالِمِينَ ﴿٥٤﴾

Firon nəslini (dəmizdə) batırdıq. Hamısı zalımlar idi! ← Biz də onları günahlarına görə məhv etdik.

إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٥﴾

küfr edənlərdir. Onlar artıq iman gətirməzlər; ← Həqiqətən Allah qatında canlıların ən pisi,

الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ﴿٥٦﴾

Sonra hər dəfə əhdlərini pozar və çəkinməzlər. ← O kəsler ki, özlərilə əhd bağlayarsan;

فَإِمَّا تَثْقَفْنَهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِمْ مِنْ خَلْفَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ﴿٥٧﴾

bəlkə onlar ibrət alsınlar! ← onlarla arxalarındakı kimsələri də dağıt ki, ← Əgər onları müharibədə yaxalasan,

وَأِمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَانْبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ

sən də eyni şəkildə (əhdi pozduğunu) özlərinə bildir. ← Əgər bir tayfanın xəyanət edəcəyindən qorxsan,

إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ ﴿٥٨﴾

Şübhəsiz ki, Allah xainləri sevməz!

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا إِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ ﴿٥٩﴾

Şübhəsiz, onlar (bizi) aciz edə bilməzlər! ← Kafirlər (xilas olub) qabağa keçdiklərini zənn etməsinlər.

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهَبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ

Bununla Allahın düşməni və ← Onlara qarşı bacardığınız qədər qüvvə və döyüş atları hazırlayın. öz düşməninizi qorxudarsınız.

وَأَخْرَيْنَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ

Onları bilmirsiniz, Allah onları bilir. ← Onlardan başqalarını da (bununla qorxudarsınız).

وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَغْلُمُونَ ﴿٦٠﴾

sizə tam olaraq ödənilər və siz haqsızlığa məruz qalmazsınız! ← Allah yolunda xərclədiyiniz hər şey,

وَأَنْ جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦١﴾

və Allaha təvəkkül et. Həqiqətən, O eşidəndir, biləndir! ← Əgər sülhə meyl etsələr, sən də ona meyl et,

وَأَنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنْ حَسِبَكَ اللَّهُ

sənə Allah kifayətdir. ← Əgər onlar səni aldatmaq istəsələr,

هُوَ الَّذِي آتَاكَ بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾ وَاللَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ

Və onların ürəklərini (dostluqla) birləşdirdi. ← Səni, Öz köməyi və möminlərlə dəstəkləyən Ödür.

لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا أَلْفَتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ

onların ürəklərini birləşdirə bilməzdin. ← Əgər yer üzündə nə varsa, hamısını xərcləsəydin belə,

وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلَفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٣﴾

Əlbəttə, O qüdrətlidir, hikmət sahibidir. ← Lakin Allah onları birləşdirdi.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٤﴾

Sənə və möminlərdən sənənin ardınca gələnlərə Allah kifayətdir. ← Ey Peyğəmbər!

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتِينَ

Sizdən iyirmi səbirli kişi olsa, iki yüz (kafirə) qalib gələr. ← Ey Peyğəmbər! Möminləri döyüşə həvəsləndir.

وَأَنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٦٥﴾

Kafirlərdən min (nəfərə) qalib gələr. Çünki onlar anlamayan bir tayfadır! ← Sizdən yüz (səbirli kişi) olsa,

الَّذِينَ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا

Və bildi ki, sizdə bir zəiflik var. ← İndi Allah sizdən (yükünüzü alıb) yüngülləşdirdi.

فَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتِينَ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ

Əgər sizdən min (nəfər) olsa, ← Əgər sizdən yüz səbirli kişi olsa, iki yüz (kafirə qələbə çalar).

يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٦٦﴾

Axi Allah səbr edənlərlə birlikdədir! ← iki min (nəfər) Allahın izni ilə qələbə çalar.

مَا كَانَ لِنَبِيِّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَى حَتَّى يَتُخَنَ فِي الْأَرْضِ

taki yer üzündə (çoxlu kafir) qırmaıncaya qədər. ← Əsirlərə sahib olmaq heç bir peyğəmbərə yaraşmaz,

تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٧﴾

Allah qüdrətlidir, hikmət sahibidir! ← Allah isə axirəti istəyir. ← Siz fani dünya malını istəyirsiniz,

لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٦٨﴾

aldığınız (fıdya) görə sizə böyük bir əzab toxunardı. ← Əgər əvvəlcədən Allahdan bir hökm olmasaydı,

فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ

və Allahdan qorxun. ← Əldə etdiyiniz qənimətləri halal və təmiz olaraq yeyin,

إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦٩﴾

Həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir!

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِي آيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَىٰ إِنَّ يَعْلَمَ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا

“Əgər Allah ürəklərinizdə bir yaxşılıq olduğunu bilsə, ← Ey Peyğəmbər! Əlinizdə olan əsirlərə de:

يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّا أَخَذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرَ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧٠﴾

və sizi bağışlayar. Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← sizə, sizdən alınan (fidyə)dən daha yaxşısını verər,

وَأَنْ يَرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ

daha əvvəl Allaha da xəyanət etmişdilər. ← Əgər onlar sənə xəyanət etmək istəsələr,

فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← Buna görə (Allah sənə), onlara qarşı imkan verdi.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

Allah yolunda malları və canları ilə cihad edərler, ← Şübhəsiz, o kəslər ki, iman gətirib hicrət edərler,

وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا أُولَٰئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ

onlar bir-birinə dostdurlar. ← və o kəslər ki, (köçənlərə) sığınacaq verib kömək ediblər,

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا

onlar hicrət edəndə qədər heçnədə sizin onlara varisliyiniz yoxdur. ← İman gətirib hicrət etməyənlərə gəldikdə,

وَأِنْ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ

kömək göstərmək sizə vacibdir. ← Əgər onlar din yolunda sizdən kömək istəsələr,

إِلَّا عَلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٧٢﴾

Allah, nə etdiklərinizi görəndir! ← Sizinlə özləri arasında saziş olan bir tayfa əleyhinə olması müstəsnaıdır.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ﴿٧٣﴾

Siz onu etməsəniz, yer üzündə böyük bir fitnə-fəsad olar. ← Kafirilər də bir-birinin dostlarıdır.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا

və (köçənlərə) sığınacaq verib kömək edənlər; ← İman gətirib köçənlər, Allah yolunda cihad edənlər,

أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٧٤﴾

Onlar üçün bağışlanma və tükənməz ruzi vardır! ← Həqiqətən onlar əsl möminlərdir.

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدُ وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ فَأُولَٰئِكَ مِنْكُمْ

və sizinlə bərabər cihad edərler; Onlar sizdəndirlər. ← O kəslər ki, sonradan iman gətirib köçərlər,

وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧٥﴾

Həqiqətən, Allah hər şeyi biləndir! ← Qohumlar Allahın Kitabında bir-birinə daha uyğundurlar.

﴿٩﴾ سُورَةُ التَّوْبَةِ

ət-Tovbə (Tövbə) surəsi
(Mədinədə nazil olmuşdur, 129 ayədir)

بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١﴾

Allah və Onun Peyğəmbərindən saziş bağladığımız müşriklərə bir xəbərdarlıq!

فَسِيحُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ
və bilin ki, siz Allahı aciz qoya bilməzsınız. ← Yer üzündə dörd ay gəzib dolaşın,

﴿٢﴾ وَأَنَّ اللَّهَ مُخْزِي الْكَافِرِينَ

Allah kafirləri rüsvay edəcəkdir!

وَأَذَانٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ

Allah və Peyğəmbəri müşriklərdən uzaqdır. ← Ən böyük Həcc günü Allah və Peyğəmbərindən insanlara bildiriş!

فَإِنْ تُبْتِغُوا خَيْرٌ لَكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ

Əgər (imandan) üz döndərsəniz, ← Əgər tövbə etsəniz, bu sizin üçün daha xeyirlidir.

﴿٣﴾ فَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

Kafirləri də acı bir əzabla müjdələ! ← bilin ki, siz Allahı aciz qoya bilməzsınız.

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ شَيْئًا

sonradan sizə qarşı heç bir naqislik etməmişlər, ← Ancaq müqavilə bağladığınız o müşriklər müstəsna ki,

وَلَمْ يَظَاهَرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَاتَّمُوا إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ إِلَىٰ مُدَّتِهِمْ

Onlarla əhdinizi, qoyulan vaxta qədər tamamlayın. ← və sizin əleyhinizə heç kəsə yardım göstərməmişlər.

﴿٤﴾ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ

Şübhəsiz ki, Allah müttəqiləri sevər!

فَإِذَا أَنْسَلَخَ الْأَشْهُرَ الْحُرْمَ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَأَحْصُرُواهُمْ

müşrikləri harada görəniz, onları öldürün, yaxalayıb əsir alın, həbs edin, ← Haram aylar çıxınca,

وَأَقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ

Əgər tövbə etsələr, namaz qılıb zəkat versələr, ← və onların bütün keçidlərinə oturun (tutun).

﴿٥﴾ فَاغْلُظْ سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← onların yollarını sərbəst buraxın.

﴿٦﴾ وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَاجِرْهُ حَتَّىٰ يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ

ona aman ver ki, Allah kəlamını dinləsin. ← Əgər müşriklərdən biri səndən aman istəsə,

ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

Bu ona görədir ki, onlar bilməyən bir tayfadır! ← Sonra onu əmin olduğu yerə çatdır.

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ

Müşriklərin Allah və Onun Peyğəmbəri yanında necə əhdi ola bilər?!

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

Məscidülhəramın yanında müqavilə bağladığınız kəslər (bundan) müstəsna.

﴿٧﴾ فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ

Şübhəsiz, Allah müttəqiləri sevər! ← Sizinlə düzgün davrandıqca siz də onlarla düzgün davranın.

كَيْفَ وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً

nə sizinlə olan bir əhdə, nə də bir anda əməl edirlər, . ← Necə yəni! Əgər sizə qalib gəlsələr,

﴿٨﴾ يُرْضُونَكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ

Onların əksəriyyəti də fəsiqlərdir! ← Onların ürəkləri istəmədikləri halda, ağızları ilə sizi razı salarlar.

اِشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِهِ

Sonra da (insanları) Onun yolundan döndərdilər. ← Onlar Allahın ayələrini ucuz qiymətə satdılar.

﴿٩﴾ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً

Onlar mömin barəsində nə bir əhdə, nə də bir anda əməl edirlər. ← Həqiqətən, onların etdiyi iş necə də pisdir!

﴿١٠﴾ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ

Əgər tövbə etsələr, namaz qılıb zəkat versələr, ← Onlar əsl həddi aşanlardır!

﴿١١﴾ فَاحْشَرْنَاكُمْ فِي الدِّينِ وَنُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

Anlayıb bilən bir tayfa üçün ayələri ətraflı izah edirik! ← dində sizin qardaşlarınızdır.

وَأِنْ نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ

və dininizi təhqir etsələr, ← Əgər əhd bağladıqdan sonra andlarını pozsalar,

﴿١٢﴾ فَقَاتِلُوا أِثْمَةَ الْكَفْرِ إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ

Onların həqiqətən, andları yoxdur. Bəlkə, onlar (buna) son qoyarlar! ← küfr başçıları ilə vuruşun.

وَهُمْوَا بِأَخْرَاجِ الرَّسُولِ وَلَا تُقَاتِلُون قَوْمًا نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ

və Peyğəmbəri çıxartmaq niyyətində idilər? ← O tayfa ilə vuruşmayacaqsınız ki, andlarını pozdular,

وَهُمْ بِدُؤُكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ أَتَخْشَوْنَهُمْ

Məgər onlardan qorxursunuz? ← Həmçinin sizinlə (döyüşə də) birinci dəfə onlar başladılar.

﴿١٣﴾ فَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

Əgər inanırsınızsa, (bilin ki,) Allah, özündən qorxmanıza daha layiqdir!

وَيُخْزِهِمْ قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِهِمْ
onları rüsəy etsin, ← Onlarla vuruşun ki, Allah sizin əlinizlə onlara əzab versin,

وَيَنْصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾
möminlər tayfasının ürəklərini fərəhləndirsin, ← sizə onların üzərində qələbə çaldırın,

وَيُذْهِبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ وَيُتُوبُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ
Allah, istədiyi kəsin tövbəsini qəbul edər. ← və onların qəlblərindən qəzəbi silib aparsın.

وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٥﴾
Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir!

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ
Allah, sizdən cihad edənləri ayırd etməmiş, ← Yoxsa zənn etdinizmi ki, siz sərbəst buraxılacaqsınız,

وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِجَنَّةٍ
və Allahdan, Peyğəmbərindən və möminlərdən başqasını özlərinə dost tutmayanları (ayırd etməmiş)?

وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾
Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır!

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسَاجِدَ اللَّهِ شَاهِدِينَ عَلَى أَنْفُسِهِم بِالْكَفْرِ
küfr etdikləri barədə özlərinə şahid olduqları halda. ← Müşriklər Allahın məscidlərini təmir edə bilməzlər,

أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ وَفِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿١٧﴾
Və onlar Cəhənnəmdə əbədi qalacaqlar! ← Onların əməlləri puça çıxmışdır.

أِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
Allaha və axirət gününə iman gətirər, ← Allahın məscidlərini yalnız o kəs təmir edə bilər ki,

وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ
və Allahdan başqa heç kəsdən qorxmaz. ← namazı qılar, zəkati verər,

فَعَسَىٰ أُولَئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿١٨﴾
Ola bilər ki, onlar doğru yolu tapanlardan olarlar!

أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ
o, Allahə və axirət gününə iman gətirir, ← Hacılarə su verməyi və Məscidülhəramı təmir etməyi o kəsə eynimi tutursunuz ki,

وَجَاهِدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوْنَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾
Allah zalım qövmü doğru yola yönəlməz! ← Onlar Allah qatında eyni olmazlar. ← və Allahı yölunda cihad edir?

الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
Allah yolunda malları və canları ilə vuruşanlar, ← İman gətirib hicrət edənlər,

أَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾
Onlar əsl uğur qazananlardır. ← Allah yanında dərəcə olaraq ən yüksəkdədirlər.

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّتِ لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُقِيمٌ ﴿٢١﴾

Orada onlar üçün tükənməz nemətlər vardır. ← Rəbbi onları Özündən bir mərhəmət, razılıq və cənnətlərlə müjdələyir.

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٢﴾

Böyük mükafat, həqiqətən, Allah qatındadır! ← Orada əbədi qalacaqlar.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ

Atalarınızı və qardaşlarınızı özünüzdə dost tutmayın, ← Ey iman gətirənlər!

إِنْ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَاُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾

Sizdən kim onları dost tutarsa, onlar əsl zalımlardır. ← əgər küfrü imandan üstün tuturlarsa.

قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا

övrətləriniz, qəbiləniz, qazandığınız mallar, ← De: "Əgər atalarınız, oğullarınız, qardaşlarınız,

وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِينُ تَرْضَوْنَهَا

kasad olmasından qorxduğunuz ticarət və xoşunuza gələn məskənlər,

أَحَبُّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ

sizə Allahdan, Onun Peyğəmbərindən və onun yolunda cihaddan daha sevimlidirsə,

فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٤﴾

Allah fəsiqlər tayfasını doğru yola yönəltməz! ← Allah, öz əmrini gətirincəyə qədər gözləyin.

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ

O vaxt çox olmağınız xoşunuza gəlsə də, ← Allah sizə bir çox yerlərdə, həmçinin Hünəyn günü kömək etdi.

فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ ﴿٢٥﴾

Genişliyinə rəğmən dünya sizə dar oldu, sonra dönüb qaçdınız. ← sizə heç bir fayda vermədi.

ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا

və görmədiyiniz əsgərlər endirdi. ← Sonra Allah, Öz Peyğəmbərinə və möminlərə arxayınlıq nazil etdi,

وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿٢٦﴾

Kafirələrin cəzasıdır budur! ← Kafirləri də əzaba düşür etdi.

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٧﴾

Axı Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Sonra Allah bunun arxasınca istədiyinin tövbəsini qəbul edər.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا

Bu illərdən sonra Məscidülhərama yaxınlaşmasınlar. ← Ey iman gətirənlər! Müşriklər həqiqətən murdardırlar.

وَأِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ

əgər Allah istəsə, öz lütfündən sizi dövlətli edəcəkdir. ← Əgər yoxsulluqdan qorxursunuzsa (bilin ki),

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾

Şübhəsiz ki, Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir!

قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ

Allah və Peyğəmbərinin haram etdiyini ← O kəslərlə vuruşun ki, Allaha və axirət gününə iman gətirməzlər, haram bilməzlər,

وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٢٩﴾

Kiçilib əlləri ilə cizyə verincəyə qədər (onlarla vuruşun). ← kitab verilənlərdən olub haq dini qəbul etməzlər;

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ

Xaçpərəstlər də: “Məsih (İsa) Allahın oğludur”, - dedilər. ← Yəhudilər: “Üzeyr Allahın oğludur”, - dedilər,

ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهِئُونَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ

Daha əvvəl küfr edənlərin sözlərinə bənzədirlər. ← Bu, onların ağızlarıyla (söylədikləri) sözlərdir.

قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٣٠﴾

Allah onları öldürsün! Necə də (haqdan) döndərilirlər!

اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ

Allahı qoyub Məryəm oğlu Məsihi də. ← Onlar, alimlərini və rahiblərini özlərinə tanrılar qəbul etdilər;

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur. ← Halbuki onlara, ancaq bir olan tanrıya ibadət etmək əmr olunmuşdu.

سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾

O (Allah), onların şərik qoşduqlarından uzaqdır!

يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَنْ يُتِمَّ نُورُهُ

Allah isə ancaq öz nurunu tamamlamaq istər, ← Onlar Allahın nurunu ağızları ilə söndürmək istəyirlər.

﴿٣٢﴾ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

kafirələrin xoşuna gəlməsə də.

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ

onu (İslamı) bütün dinlərə üstün etmək üçün, ← Öz Peyğəmbərini doğru yol və haqq dinlə göndərən Odur,

﴿٣٣﴾ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ

müşriklərin xoşuna gəlməsə də.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ

insanların mallarını haqsızlıqla yeyirlər, ← Ey iman gətirənlər! (Yəhudi) alimlərdən və rahiblərdən çoxu,

وَيُصَدِّدُونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ

O kəsər ki, qızıl və gümüş yığarlar, ← və (insanları) Allah yolundan döndərirlər.

﴿٣٤﴾ وَلَا يُنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

onları acı bir əzabla müjdələ! ← və onu Allah yolunda xərcləməzlər,

يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ

və onunla alınlarına, böyürlərinə və kürəklərinə dağ basılacaq. ← O gün o, cəhənnəm atəşində qızdırılacaq,

﴿٣٥﴾ هَذَا مَا كَنْزْتُمْ لَكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ

Elə isə, yığdığınız şeylərin (əzabını) dadın! ← Bu özünüüz üçün yığdığınız şeylərdir.

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ

göyləri və yeri yaratdığı gündən Allahın Kitabında on iki aydır. ← Şübhəsiz, Allah qatında ayların sayı,

مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرْمٌ ذَلِكَ الدِّينُ الْقِيمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ

Ona görə də o (aylar)da özünüüzə zülm etməyin. ← Onlardan dördü haram (aylar)dır. Doğru din budur.

وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً

Sizə qarşı hamılıqla vuruşduqları kimi, siz də müşriklərə qarşı hamılıqla vuruşun.

﴿٣٦﴾ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ

Və bilin ki, Allah müttəqilərlədir!

إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا

onunla kafirlər (haq yoldan) azdırlarlar. ← (Haram ayları) gecikdirmək ancaq küfrdə irəliləməkdir ki,

يُحِلُّونَهُ عَامًا وَيُحَرِّمُونَهُ عَامًا لِّيُؤَاطُوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ

Allahın haram etdiyinə sayını düzəltsinlər, ← Onu (haram ayı) bir il halal sayarlar, bir il haram sayarlar ki,

فِيَحِلُّوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ زَيْنَ لَهُمْ سُوءَ أَعْمَالِهِمْ

Pis əməlləri onlara gözəl görünmüşdür. ← və Allahın haram buyurduğunu halal etsinlər.

وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٧﴾

Allah isə kafir qövmü doğru yola yönəltməz!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ أَنْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ اثَّاقَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ

sizə: “Allah yolunda səfərbər olun!”- deyildikdə yerə yapışıb qaldınız. ← Ey iman gətirənlər! Sizə nə oldu ki,

أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٣٨﴾

Dünya həyatının malı isə axirət yanında yalnız az bir şeydir! ← Axirət əvəzinə dünya həyatına razı oldunuz?

إِلَّا تَنْفَرُوا يُعَذِّبُكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ

və (sizi), sizdən başqa bir tayfa ilə əvəz edər. ← Əgər səfərbər olmazsanız, (Allah) sizə acı bir əzab verər,

وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

Axı Allah hər şeyə qadirdir! ← Siz isə Ona (Allaha) heç cür zərər verə bilməzsiniz.

إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ

Allah ona kömək göstərmiş olar. ← Əgər siz ona (Peyğəmbərə) kömək etməsəniz,

إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِي اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ

Hər ikisi mağarada olduğu vaxt, ← O vaxt kafirlər ikinin ikincisini (Peyğəmbəri Məkkədən) çıxartmışdılar.

إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا

“Qəmgin olma! Şübhəsiz Allah bizimlədir!”- öz dostuna (Əbu Bəkrə) deyirdi:

فَإَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا

görmədiyiniz əsgərlərlə onu müdafiə etmiş, ← O vaxt Allah ona rahatlıq nazil etmiş,

وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَىٰ وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا

Axı əsl uca olan Allahın sözüdür. ← və kafirlərin sözünü alçaltmışdı.

وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾

Allah yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir!

انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
Malinizla və canınızla Allah yolunda cihad edin! ← Ağır və yüngüllü səfərbər olun;

ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

Əgər bilsəniz, bu sizin üçün daha xeyirlidir!

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَا تَبَعُوكَ

mütləq sənin ardınca gedərdilər. ← Əgər o, yaxın bir mənfəət və orta (mənzilli) bir səfər olsaydı,

وَلَكِنْ بَعَدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ

Və Allah and içəcəklər ki: ← Lakin məşəqqətli (məsafə) onlara uzaq gəldi.

لَوْ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ

Onlar özlərini həlak edirlər. ← “Əgər gücümüz çatsaydı, biz də sizinlə bərabər (səfərə) çıxardıq”.

وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٤٢﴾ عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذِنْتَ لَهُمْ

Nə üçün onlara izin verdin, ← Allah səni bağışlasın! ← Allah isə bilir ki, onlar yalançıdırlar.

حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ ﴿٤٣﴾

doğru danışanlar sənə bəlli olmadan və yalançıları tanımadan əvvəl?

لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ

malları və canları ilə cihad etsinlər. ← Allaha və axirət gününə iman gətirənlər səndən izin istəməzlər ki,

وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿٤٤﴾ إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

Səndən izin istəyənlər ancaq Allaha və axirət gününə iman gətirməyənlər, ← Allah müttəqiləri tanıyandır!

وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ﴿٤٥﴾

Onlar öz şübhələrində tərəddüd edib dururlar. ← və də ürəkləri şübhəyə düşənlərdir.

وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ انْبِعَاثَهُمْ

Lakin onların davranışı Allaha xoş gəlmədi. ← Əgər onlar çıxmaq istəsəydilər, ona hazırlıq görərdilər.

فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٤٦﴾

(Onlara): “(Evdə) oturanlarla birlikdə oturun!”- deyildi. ← Buna görə də onlara mane oldu.

لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا

yalnız içində fəsadı artırardılar, ← Əgər sizinlə birlikdə (cihada) çıxsaydılar,

وَلَا أَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ وَفِيكُمْ سَمَاعُونَ لَهُمْ

Aranızda, onlara qulaq asanlar da vardır. ← və sizi fitnəyə uğratmaq üçün aranızda soxulardılar.

وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

Axi Allah zalımları tanıyandır!

لَقَدْ ابْتَغُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَّبُوا لَكَ الْأُمُورَ

və sənin üçün bir çox işləri alt-üst etmişdilər. ← Onlar əvvəl də fitnə törətmək istəmiş,

حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٤٨﴾

və onlar istəmədikləri halda, Allahın əmri zahir oldu. ← Nəhayət, haqq gəldi,

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ ائْذَنْ لِي وَلَا تَفْتِنِّي

“Mənə (döyüşə getməməyə) izin ver və mənə fitnəyə salma!” ← Onlardan (bələ) deyənlər də var:

أَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٤٩﴾

Şübhəsiz ki, Cəhənnəm kafirləri bürüyəcəkdir! ← Bilin ki, onlar (onsuzda) fitnəyə düşmüşlər.

إِنْ تُصِيبْكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ تُصِيبْكَ مُصِيبَةٌ يُقُولُوا

Əgər sənə bir müsbət üz versə deyirlər: ← Əgər sənə bir xeyir dəysə, onlara pis təsir edir.

قَدْ أَخَذْنَا أَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرِحُونَ ﴿٥٠﴾

Və sevincək halda dönüb gedərlər. ← “Biz tədbirimizi qabaqcadan görmüşük!”

قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا

De: “Allahın bizim üçün yazdığından başqa bizə heç bir şey üz verməz.

هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

Möminlər də Allaha təvəkkül etsinlər!” ← O bizim sahibimizdir.

قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا إِلَّا أَحَدَى الْحُسَيْنَيْنِ

De: “Bizə ancaq iki yaxşı işdən (zəfər çalmaq və şəhid olmaqdan) birinin (gəlməsini)mi gözləyirsiniz?

وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمْ اللَّهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ أَوْ بَأْيَدِنَا

Allah Özü tərəfindən və ya bizim əlimizlə sizi əzaba düşür etsin. ← Biz isə sizin üçün gözləyirik ki,

فَتَرَبَّصُوا إِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ ﴿٥٢﴾

Elə isə, gözləyin! Biz də sizinlə birlikdə gözləməkdəyik”

قُلْ أَنْفِقُوا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَنْ يُتَقَبَلَ مِنْكُمْ

(Allah qatında) sizdən qəbul olunmayacaq. ← De: “(Malınızı) könül xoşluğuyla ya da zorla xərcləyin,

أَنْتُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٣﴾

Çünki siz fəsiq bir tayfa oldunuz.

وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَاتُهُمْ إِلَّا أَنْهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ

Allahi və Peyğəmbərini inkar etmələri, ← Onların xərclədiklərinin qəbul olunmasına mane olan yalnız,

وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ كُسَالَى وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٥٤﴾

və (mallarını) ancaq və ancaq könülsüz halda xərcləmələridir. ← namaza ancaq tənbel-tənbel gəlmələri,

فَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

Allah sadəcə istər ki, onunla onlara dünya həyatında əzab versin, ← Onların malları və oğulları səni təəcübəndirməsin.

وَتَرْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٥﴾

və kafir olduqları halda canları çıxsın.

وَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ وَمَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرُقُونَ ﴿٥٦﴾

Lakin onlar qorxaq bir tayfadır. ← Halbuki onlar sizdən deyillər. ← Allaha and içərlər ki, onlar sizdəndirlər.

لَوْ يَجِدُونَ مَلَجًا أَوْ مَغَارَاتٍ أَوْ مَدَخَلًا لَوَلَّوْا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ﴿٥٧﴾

tələsik ora üz tutardılar. ← Əgər bir sığınacaq və ya mağara, yaxud girməyə yer tapsaydılar,

وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا

Əgər onlara, o (sədəqə)dən verilsə, razı qalarlar. ← Onlardan sədəqlər barəsində sənə eyib tutanlar da var.

وَإِنْ لَمْ يُعْطُوا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ ﴿٥٨﴾

Əgər o (sədəqə)dən verilməsə, o zaman onlar qəzəblənərlər.

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ

desəydilər ki: "Allah bizə kifayətdir. ← Kaş onlar Allahın və Peyğəmbərinin onlara verdiklərindən razı qalıb,

سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ﴿٥٩﴾

Biz, həqiqətən, Allaha ürəkdən bağlananlarıq!" ← Allah və Peyğəmbəri bizə Öz lütfündən verəcək.

إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا

minskinlərə, (zəkat işində) işləyənlərə, ← Sədəqlər ancaq yoxsullara,

وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ

azad ediləcək kölələrə, borclulara, ← ürəkləri (müsəlmanlığa) isinişib bağlanmaqda olanlara,

وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةٌ مِنَ اللَّهِ

Allah tərəfindən bir fərz olaraq! ← Allah yolunda (cihad edənlərə) və yollulara məxsusdur;

وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir!

وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أَذْنٌ قُلْ أَدْنَىٰ خَيْرٌ لَكُمْ

De: "O sizin üçün xeyir qulağıdır. ← Onların arasında, Peyğəmbəri incidib: "O qulaqdır"- deyənlər də var.

يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ

Və O sizdən iman gətirənlər üçün rəhmətdir." ← Allaha inanır, möminlərə inanır.

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦١﴾

Onlar üçün acı bir əzab vardır! ← O kəslər ki, Allahın Rəsuluna əzab verirlər,

يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيَرْضَوْكُمْ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يُرْضَوْهُ

Allah və Peyğəmbəri, razı salınmağa daha layıqdır, ← Onlar sizi razı salmaq üçün Allaha and içirlər.

إِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾ أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مَنْ يُحَادِدِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ

Bilmədilərmə ki, kim Allaha və Peyğəmbərinə qarşı çıxarsa, ← əgər onlar mömindirlərsə!

فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ذَلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ﴿٦٣﴾

Bu böyük rüsəvayçılıqdır. ← həqiqətən, onun üçün, içində əbədi qalacağı cəhənnəm atəşi vardır.

يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ أَنْ تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ

onlara ürəklərində olanı xəbər verir. ← Münafıqlar, özləri haqqında bir surənin nazil edilməsindən çəkinirlər ki,

قُلْ اسْتَهِزُّوا إِنَّ اللَّهَ مُخْرِجٌ مَا تَحْذَرُونَ ﴿٦٤﴾

Şübhəsiz, Allah çəkdiyiniz şeyi üzə çıxaracaqdır! ← De: “Siz istehza edin.

وَلَكِنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ

“Sadəcə olaraq söhbət edib zarafatlaşırıq”. ← Əgər onlardan soruşsan müləq deyərlər ki:

قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿٦٥﴾

De: “Allaha, Onun ayələrinə və Peyğəmbərinə istehzayı edirsiniz?!”

لَا تَعْتَدِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنَّ نَعْفَ عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ

Sizdən bir qisminizi bağışlasaq da, ← Üzr istəməyin! Siz iman gətirdikdən sonra artıq kafirsiniz.

نُعَذِّبُ طَائِفَةً بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٦٦﴾

bir qisminizi günahkar olduqlarına görə əzaba düçar edəcəyik!

الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ

Onlar pis işlər görməyi əmr edirlər, ← Münafiq kişilərlə münafiq qadınlar bir-birindəndirlər (eynidirlər).

وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ

və əllərini bərkidirlər (xəsisdirlər). ← yaxşı işləri qadağan edirlər,

نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٦٧﴾

Həqiqətən, münafıqlar əsl fasiqlərdir! ← Onlar Allahı unutdular, O da onları unutdu.

وَعَدَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا

İçində əbədi qalacaqları cəhənnəm atəşini. ← Allah münafiq kişilərə, münafiq qadınlara və kafirlərə vəd etmişdir;

هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعْنَهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٦٨﴾

Onlar üçün daimi bir əzab vardır! ← O (əzab) onlara kifayətdir. Allah onlara lənət elədi.

كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَآكَثَرَ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا

Onlar sizdən daha qüvvətli, mal və övlad baxımından daha artıq idilər. ← Sizdən əvvəlkilər kimi (etdiniz).

فَاسْتَمْتَعُوا بِخَلْقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلْقِكُمْ

Siz də qismətinizdən bəhrələndiniz, ← Onlar qismətlərindən bəhrələndilər.

كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلْقِهِمْ وَخُضْتُمْ كَالَّذِي خَاضُوا

Siz də (Batılə) atılanlar kimi atıldınız. ← özüñüzdən əvvəlkilərin, öz qismətlərindən bəhrələndiyi kimi.

أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٩﴾

Onlar əsl zərərdə olanlardır! ← Onlar, əməlləri dünyada və axirətdə puça çıxmış olanlardır.

أَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمَ إِبْرَاهِيمَ

Nuh, Ad, Səməd tayfasının, İbrahim qövminin, ← Onlara, özlərindən əvvəlkilərin xəbəri gəlib çatmadımı?

وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَاتِ أَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

Peyğəmbərləri onlara aşkar möcüzələrlə gəlmişdilər. ← Mədyən əhalisinin və alt-üst olmuş kəndin (xəbərləri)!

فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٧٠﴾

lakin onlar özlərinə zülm edirdilər. ← Allah onlara zülm edən deyildi,

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ

Yaxşı işləri əmr edir, pis işləri qadağan edirlər, ← Mömin kişilərlə mömin qadınlar bir-birinə dostdurlar.

وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ

Allaha və Peyğəmbərinə itaət edirlər. ← namazı qırlarlar, zəkatı verərlər,

أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾

Allah, həqiqətən, yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir! ← Allah, onlara rəhm edəcəkdir.

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

onların altından çaylar axar. ← Allah mömin kişilərə və mömin qadınlara, cənnətlər vəd edir ki,

خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ

Və Ədn cənnətlərində gözəl məskənlər (vəd edir). ← (Onlar) orada əbədi qalacaqlar.

وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٧٢﴾

Bu, əsl böyük uğurdur! ← Allahdan olan bir razılıq isə (bunların hamısından) daha böyükdür.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ

Onlarla sərt davran! ← Ey Peyğəmbər! Kafirlərə və münafiqlərə qarşı mübarizə apar!

﴿٧٣﴾ وَمَا لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ وَبُئْسَ الْمَصِيرُ

Onların məskəni Cəhənnəmdir. (Ora) nə pis dönüş yeridir!

يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ

Halbuki onlar küfr sözünü demişdilər. ← Allaha and içirlər ki, deməyiblər.

وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهُمْ أُولَا

və müvəffəq ola bilmədikləri bir işə girişmişdilər. ← İslamı qəbul etmələrindən sonra kafir olmuşdular,

وَمَا نَقَمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ

Allahın və Peyğəmbərinin Öz lütfündən onları varlandırmasıdır. ← İntiqam almalarının səbəbi yalnız,

فَإِنْ يَتُوبُوا يَكْ خَيْرًا لَهُمْ وَإِنْ يَتَوَلَّوْا

Əgər (imandan) üz döndərsələr, ← Əgər tövbə etsələr, onlar üçün daha xeyirli olar.

يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٧٤﴾

Yer üzündə onların nə bir dostu, nə də bir köməkçisi var! ← Allah onlara dünyada və axirətdə acı bir əzab verir.

وَمِنْهُمْ مَنْ عَاهَدَ اللَّهُ لِنِائِنَّا مِنْ فَضْلِهِ

“Əgər O (Allah) bizə Öz lütfündən (mal-dövlət) bəxş etsə, ← Onlardan bəzisi də Allahla əhd etmişdi ki:

لِنَصَّدَّقَنَّ وَلِنَكُونَنَّ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧٥﴾

mütləq sədəqə verəcəyik və mütləq əməlisalehlərdən olacağıq”.

فَلَمَّا آتَتْهُمْ مِنْ فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٧٦﴾

buna xəsislik etdilər və üz çevirərək geri döndülər. ← (Allah) Öz nemətindən onlara bəxş etdiyi zaman,

فَاعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ

Onların ürəklərinə, Özü ilə (Allahla) qarşılaşacaqları (qiyamət) gününə qədər nifaq saldı;

﴿٧٧﴾ بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ

və yalan danışdıqlarına görə. ← Allaha verdikləri vədə xilaf çıxdıqlarına görə,

﴿٧٨﴾ أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ

Axı Allah qeybləri yaxşı biləndir?! ← Bilmədilərmə ki, Allah onların sirlərini və gizli danışdıqlarını bilir.

وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ وَالَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ

və çətinliklə bir şey tapıb (verəni); ← O kəslər ki, tənə edirlər; Sədəqə verməkdə könüllü olan möminləri

﴿٧٩﴾ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Və onlar üçün acı bir əzab vardır! ← Onları məsxərəyə qoyarlar. Allah onları məsxərəyə qoyacaqdır.

اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً

Onlar üçün yetmiş dəfə bağışlanma diləsəndə, ← Onlar üçün bağışlanma dilə ya da bağışlanma diləmə;

فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ

Bu onların, Allahı və Onun Peyğəmbərini inkar etmələrinə görədir. ← yenə Allah onları bağışlamayacaq.

وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٨٠﴾

Axı Allah fəsiq tayfanı doğru yola yönəltməz!

فَرَحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ

Arxada qalanlar, Allahın Rəsuluna qarşı çıxaraq (evdə) oturub qalmalarına sevindilər.

وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ

və “İstidə döyüşə çıxmayın!”-dedilər. ← Allah yolunda malları və canları ilə cihad etmək istəmədilər,

قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٨١﴾

De: “Cəhənnəm odu daha istidir!” Kaş biləydilər!

فَلْيُضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾

...qazandıqlarının (günahlarının) əvəzi olaraq! ← Ona görə də az gülsünlər, çox ağlasınlr...

فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذِنُوكَ لِلخُرُوجِ

və səndən (döyüşə) çıxmaq üçün izin istəsələr, ← Əgər Allah səni, onlardan bir dəstənin yanına qaytarsa,

فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا

mənimlə heç bir düşməyə qarşı döyüşməyəcəksiniz. ← de: “Mənimlə əsla (cihada) çıxmıyacağsınız,

أَنْتُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ ﴿٨٣﴾

Elə isə arxada qalanlarla birlikdə (evdə) oturun!” ← Çünki siz birinci dəfə (evdə) oturmağa razı oldunuz.

وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ

və qəbrinin başında durma. ← Onlardan ölən heç bir kəsə heç vaxt namaz qılma,

وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨٤﴾

və fəsiq olaraq öldülər. ← Çünki onlar Allahı və Onun Peyğəmbərini inkar etdilər,

وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا

Allah ancaq istəyir ki, onunla dünyada onlara əzab versin, ← Onların malı və övladları səni həyrətə salmasın.

وَتَرْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

və kafir olduqları halda canları çıxsın.

وَإِذَا أَنْزَلْتَ سُورَةَ أَنْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ

“Allaha iman gətirin və Onun Peyğəmbəri ilə birlikdə cihad edin!”, ← Bir surə nazil edilsə ki;

اسْتَأْذَنَكَ أُولُوا الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٨٦﴾

və: “Qoy (evdə) oturanlarla birlikdə olaq! - deyərlər. ← onlardan sərvət sahibi olanlar səndən izin istəyərlər,

رَضُوا بِأَن يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾

Buna görə də onlar anlamazlar. ← Onların ürəkləri möhürlənmişdir. ← Onlar arxada qalanlarla birlikdə qalmağa razı oldular.

لَكِنِ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ

malları və canları ilə cihad etdilər. ← Lakin Peyğəmbər və onunla birlikdə olan iman gətirənlər,

وَأُولَئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾

nicat tapanlar da məhz onlardır! ← Xeyirlər məhz onlarındır,

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾

Böyük uğur budur! ← Allah onlar üçün əbədi qalacaqları, altından çaylar axan cənnətlər hazırlayıb.

وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ

Bədəvilərdən ürxahlar, özlərinə (döyüşə getməmələrinə) izin verməyin üçün gəldilər.

وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٠﴾

Onlardan kafir olanlara acı bir əzab üz verəcəkdir. ← Allaha və Peyğəmbərinə yalan deyənlər də oturdular.

لَيْسَ عَلَى الضَّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ

nə də sərf etməyə bir şey tapa bilməyənlərə heç bir günah; ← Yoxdur; acizlərə, nə də xəstələrə,

إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ

Yaxşı işlər görənlərin əleyhinə bir yol yoxdur (qınanmazlar). ← Allaha Peyğəmbərinə sadıq qalmaq şərtilə.

وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩١﴾

Allah bağışlayandır, rəhm edəndir!

وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا اتَّوَكَّلْتَ لِيُحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ

dedin ki: "Sizi mindirməyə bir heyvan tapmıram." ← O kəsləri də (qınamaq) olmaz ki, özlərini mindirməyin üçün yanına gəldiklərində,

تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يُنْفِقُونَ ﴿٩٢﴾

sərf etməyə bir şey tapa bilmədilər. ← Onlar da, kədərdən gözlərindən yaş axa-axa geri döndülər ki,

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَاءُ

varlı olduqları halda səndən izin istəyirlər. ← Ancaq o kəslərin əleyhinə yol vardır (qınanarlar) ki,

رَضُوا بِأَن يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ

Allah onların ürəklərinə möhür vurmuşdur. ← Onlar arxada qalanlarla birlikdə qalmağa razı oldular.

فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٣﴾

Buna görə də onlar bilməzlər!

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ

De ki: “Üzr istəməyin. Sizə inanmayacağıq. ← (Döyüşdən) yanlarına qayıtdığınız zaman sizdən üzr istəyərlər.

قَدْ نَبَأَنَا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ

Əməlinizi Allah da görəcək, Onun Peyğəmbəri də. ← Allah, əhvalınızdan bizi xəbərdar etmişdir.

ثُمَّ تَرُدُّونَ إِلَى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

və sizə, nə etdiklərinizi xəbər verəcəkdir!” ← Sonra qeybi və aşkarı ilə (Allah) a qaytarılacaqsınız,

سَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لَتُعْرَضُوا عَنْهُمْ

onlardan əl çəkəsiniz. ← Yanlarına qayıtdığınız zaman qarşınızda Allaha and içəcəklər ki,

فَاعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رَجِسٌ وَمَاوِيَهُمْ جَهَنَّمُ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٥﴾

və qazandıqlarının cəzası olaraq düşəcəkləri yer Cəhənnəmdir! ← Siz də onlardan əl çəkin! Çünki onlar murdardırlar,

يَخْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ

Siz onlardan razı olsanız da, ← Onlardan razı olasınız deyər, qarşınızda and içərlər.

فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٩٦﴾

şübhəsiz ki, Allah fəsiq bir tayfadan razı olmaz!

الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا

və bilməməyə daha çox meyillidirlər... ← Bədəvilər küfr və ikiüzlülük baxımından daha pisdirlər,

حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩٧﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← ... Allahın öz Peyğəmbərinə nazil etdiyi hökmləri.

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَمًا وَيَتَرَبَّصُّ بِكُمِ الدَّوَائِرَ

və başınıza bəlalar gəlməsini gözləyər. ← Bədəvilərdən eləsi var ki, (Allah yolunda) xərclediyini ziyan sayar.

عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

Allah (hər şeyi) eşidəndir, biləndir! ← Pis bəla öz başlarına gəlsin!

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرْبَاتٍ عِنْدَ اللَّهِ

xərclediyini Allah qatında yaxınlıq sayar, ← Bədəvilərdən eləsi də var ki, Allaha və axirət gününə inanar,

وَصَلَوَاتِ الرُّسُولِ أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَهُمْ

Bilin ki, bu onlar üçün (Allaha) yaxınlıq (vəsiləsidir). ← və Peyğəmbərin dualarını (almağa vəsilə sayar).

سَيَدْخُلُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩٩﴾

Həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Allah onları Öz rəhmətinə daxil edəcəkdir.

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ
və yaxşı işlərdə onların ardınca gedənlərə gəldikdə, ← Mühacirlər və ənsardan ilk irəli düşənlər,

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ
(Allah) onlar üçün cənnətlər hazırlamışdır ki, ← Allah onlardan razı oldu, onlar da O (Allah)dan razı oldular.

تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾
Böyük uğur budur! ← (ağacları) altından çaylar axar, içində əbədi qalacaqlar.

وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ الْأَعْرَابِ مُنَافِقُونَ وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُّوا عَلَى النَّفَاقِ
Mədinə əhalisindən də ikiüzlülüyə adət edənlər var. ← Ətrafınızdakı bədəvilərdən də münafiq olanlar var.

لَا تَعْلَمُهُمْ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ سَنُعَذِّبُهُمْ مَّرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿١٠١﴾
Sonra böyük əzaba atılacaqlar. ← Onları tanıırsan, Biz onları tanıyıraq. Onlara iki dəfə əzab verəcəyik.

وَأَخْرَوْا اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا
Onlar yaxşı bir əməllə başqa pis bir əməli bir-birinə qarışdırmışlar. ← Digərləri də günahlarını etiraf etdi.

عَسَىٰ اللَّهُ أَن يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٠٢﴾
Həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Ola bilsin ki, Allah onların tövbələrini qəbul etsin.

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا
Onunla onları təmizləmiş və pak etmiş olarsan. ← Onların mallarından sədəqə al.

وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾
Allah (hər şeyi) eşidəndir, biləndir. ← Onlar üçün dua et. Həqiqətən, sənin duan onlar üçün bir arxayınçılıqdır.

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ
sədəqələri alar, ← Onlar bilmirlərmi ki, Allah qullarının tövbəsini qəbul edir,

وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾
və Allah tövbələri qəbul edəndir, rəhmlidir?!

وَقُلْ أَعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ
Allah, Onun Peyğəmbəri və möminlər etdiyiniz işləri görəcəklər. ← De: “İş görün.

وَسَتُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾
O da sizə, nə etdiklərinizi xəbər verəcəkdir!” ← Axı siz qeybi və aşkarı bilənin hüzuruna qaytarılacaqsınız.

وَأَخْرَوْا مُرْجُونَ لِمَا رَزَا اللَّهُ
(Allah) ya onlara əzab verəcək, ← Digər bir qisminin də işi Allaha qalıb.

وَأَمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠٦﴾
Axı Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← ya da onların tövbələrini qəbul edəcək.

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ

küfr edib möminlər arasına təfriqə salsınlar, ← O kəsələr ki, məscid düzəldərlər ki, zərər vursunlar,

وَارْصَادًا لِّمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ مِنْ قَبْلُ وَلِيَحْلِفْنَ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَىٰ

və and içərlər ki: “Yaxşılıqdan başqasını istəmədik”; ← əvvəllər Allaha və Onun Peyğəmbərinə qarşı vuruşandan göz-qulaq olsunlar,

وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٠٧﴾

Allah şahidlik edəcəkdir ki, həqiqətən onlar yalançıdırlar!

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا لَمَسْجِدٍ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ

İlk gündən təqva üzərində qurulmuş məscid namaz qılmağına daha layıqdır. ← Orada heç vaxt namaz qılma.

فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ ﴿١٠٨﴾

Axi Allah pak olanları sevər! ← Orada, paklanmağı sevən insanlar vardır.

أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَى تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٍ أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَى شَفَا جُرْفٍ هَارٍ

yoxsa binasını uçulmaqda olan ← Binasını Allah qorxusu və rızası üzərində quranı daha yaxşıdır, bir yerin kənarında quran ki,

فَأَنهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٩﴾

Allah zalım tayfanı doğru yola yönəltməz! ← o da onunla birlikdə cəhənnəm oduna yuvarlanar?!

لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ

taki ürəkləri parça-parça olana qədər. ← Onların qurduğu bina qəlblərində bir şübhə olaraq qalacaqdır,

وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١١٠﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir!

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةُ

Ona görə ki, onlar üçün Cənnət vardır. ← Allah, şübhəsiz ki, möminlərdən canlarını və mallarını satın almışdır.

يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعَدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ

(Bu), Təvratda, İncildə və Quranda haqq olan bir vəddir. ← Onlar Allah yolunda vuruşarlar, öldürərlər və öldürülərlər.

وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ

Etdiyiniz sövdəyə görə sevinin. ← Bəs Allahdan daha çox əhdə vəfa edən kimdir?

وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١١﴾

Və əsl böyük uğur budur!

الَّتَابِعُونَ الْعَابِدُونَ الْحَامِدُونَ السَّائِحُونَ الرَّاكِعُونَ السَّاجِدُونَ

səyahət edənlər, rüku edib səcdə edənlər, ← Tövbə edənlər, ibadət edənlər, şükür edənlər,

الْأَمْرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ

və Allahın sərhədlərini (halal-haramı) qoruyanlar... ← yaxşı işləri əmr edib pis işləri qadağan edənlər,

﴿١١٢﴾ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ

(Belə) möminləri müjdələ!

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَىٰ

qohum olsalar belə; ← Peyğəmbərə və iman gətirənlərə, müşriklər üçün bağışlanma diləmək yaraşmaz,

﴿١١٣﴾ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ

onların (müşriklərin) cəhənnəmlik olduqları, özlərinə (müsəlmanlara) bəlli olduqdan sonra!

وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ

ona verdiyi bir vədə görə idi. ← İbrahimin, öz atası üçün bağışlanma diləməsi isə ancaq,

فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ

ondan uzaqlaşdı. ← (Atasının) Allaha düşmən olması ona aydın olduqda,

﴿١١٤﴾ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ

Həqiqətən, İbrahim (Allaha) yalvarıb-yaxaran və həlim xasiyyətli idi.

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَيْهُمْ حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ

çəkinməli olduqları şeyləri özlərinə bildirmədən! ← Allah bir tayfanı doğru yola yönəltdikdən sonra sapdırmaz;

﴿١١٥﴾ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Həqiqətən, göylərin və yerin hakimiyyəti Allaha məxsusdur. ← Həqiqətən, Allah hər şeyi biləndir!

﴿١١٦﴾ وَيُحْيِي وَيُمِيتُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

Sizin Allahdan başqa həvadarınız və köməyə çatanınız yoxdur! ← O dirildir və öldürür.

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ

Hansı ki, çətin vaxtda onun arxasınca getdilər, ← Allah Peyğəmbərin, mühacirlərin və ənsarın tövbəsini qəbul etdi;

مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ

Sonra da onların tövbələrini qəbul etdi. ← onlardan bir qisminin ürəyi dönmək üzrə olduqdan sonra.

﴿١١٧﴾ إِنَّهُ بِهِمْ رُؤُفٌ رَحِيمٌ

O (Allah) həqiqətən, onlara qarşı çox şəfqətli, çox rəhimlidir.

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ
Nəhayət o geniş yer üzü onlara dar olub, ürəkləri sıxıldığı zaman. ← Geridə qalan üçünü də (bağışladı).

وَوَظَنُوا أَن لَّا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ

Allahdan (Allahın əzabından qorunmaq üçün), Ondən başqasına sığınmağın mümkün olmadığını anladılar.

ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١١٨﴾

Şübhəsiz ki, Allah tövbələri qəbul edəndir, rəhmlidir! ← Sonra tövbə etmələri üçün onları bağışladı.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿١١٩﴾

və doğru olanlarla bərabər olun! ← Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun,

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ

Allahın Peyğəmbərindən geri qalmaq, ← Mədinəlilərə və onların ətrafında olan bədəvilərə yaraşmaz;

وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ذَلِكِ بَأْنَهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ

Çünki onlara elə bir susuzluq üz verməz, ← və ondan özlərini kənara çəkmək.

وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطْؤُنَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ

Kafirələrin qəzəbinə səbəb olan bir yerə ayaq basmazlar, ← yorğunluq və aclıq (üz verməz) Allah yolunda;

وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نِيًّا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ

buna görə onlara yaxşı bir əməl yazılmamış olsun! ← və düşməne qarşı elə bir zəfər qazanmazlar ki,

إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢٠﴾

Həqiqətən, Allah yaxşı işlər görənlərin mükafatını zay etməz!

وَلَا يُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًّا

(cihad üçün) keçdikləri elə bir vadi olmaz ki, ← Onların sərf etdikləri elə bir kiçik (və ya) böyük xərc olmaz ki,

إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢١﴾

(Bu), Allah əməllərini daha gözəli ilə mükafatlandırır deyədir. ← onlar üçün (savab olaraq) yazılmamış olsun!

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ

Bəri, onların hər tayfasından bir dəstə qalsın ki, ← Möminlərin hamısı birdən (cihada) çıxmamalıdır.

لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ

və (cihaddan) onların yanına qayıtdıqları zaman öz xalqını xəbərdar etsinlər. ← dini yaxşı öyrənsinlər,

لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿١٢٢﴾

Bəlkə, onlar çəkinərlər!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يُلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلَيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً

Qoy onlar sizdən sərtlik görsünlər. ← Ey iman gətirənlər! Yaxınlığınızda olan kafirlərlə vuruşun.

وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٢٣﴾

Bilin ki, Allah müttəqilərlə bərabərdir!

وَإِذَا مَا أَنْزَلْتُ سُورَةً فَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَذِهِ إِيمَانًا

“Bu sizin hansınızın imanını artırdı?” ← Bir surə nazil edildiyi zaman onlardan kimisi deyər:

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فزَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿١٢٤﴾

və onlar sevinərlər. ← Möminlərə gəlincə, (enən surə) onların imanını artırır,

وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَى رِجْسِهِمْ

(enən surə) onların mürdərliyi üstünə bir mürdərlik də artırır, ← Qəlblərində xəstəlik olanlara gəldikdə isə,

وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿١٢٥﴾

və onlar kafir olaraq ölərlər!

أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذْكُرُونَ ﴿١٢٦﴾

Sonra tövbə edib ibrət almırlar! ← Hər il bir-iki dəfə bəlaya giriftar olduqlarını görmürlərmi?

وَإِذَا مَا أَنْزَلْتُ سُورَةً نَظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ هَلْ يَرِيكُمْ مِنْ أَحَدٍ ثُمَّ انْصَرَفُوا

“Kimsə sizi görürmü?” Sonra da aradan çıxarlar. ← Bir surə nazil edildiyi zaman bir-birinə baxıb (deyərlər):

صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ بَأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٢٧﴾

Onlar (haqqı) anlamaz bir tayfa olduqları üçün Allah onların ürəklərini döndərmişdir.

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ

sizin əziyyətə düşməyiniz ona ağır gəlir, ← Sizə özünüzdən bir peyğəmbər gəldi ki,

حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ ﴿١٢٨﴾

möminlərə qarşı şəfqətli, mərhəmətlidir! ← sizə qarşı qayğıkeşdir,

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

“Mənə Allah yetər. Ondən başqa heç bir tanrı yoxdur. ← Əgər onlar üz döndərsələr, de:

عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١٢٩﴾

Və O, böyük ərşin sahibidir!” ← Ona təvəkkül etdim.

﴿ ۱۰ ﴾ سُورَةُ يُنُوسَ

Yunus surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 109 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿ ۱ ﴾ أَلَمْ تَكُنْ أَتَىٰ الْكِتَابَ الْحَكِيمَ

Əlif, Lam, Ra. Bunlar hikmətlə dolu Kitabın (Quranın) ayələridir!

أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا أَنْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ رَجُلٍ مِنْهُمْ

...içərilərində bir adama vəhy etməmiş ki; ← İnsanlar üçün təəccüblümü oldu...

أَنْ أَنْذِرَ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ

Rəbbi yanında onlar üçün doğruluq məqamı vardır! ← “İnsanları xəbərdar et və iman gətirənləri müjdələ ki,

﴿ ۲ ﴾ قَالَ الْكَافِرُونَ إِنَّ هَذَا لَسَاحِرٌ مُبِينٌ

Kafirilər: “Bu, həqiqətən, açıq-aşkar bir sehrbazdır!” dedilər.

إِنَّ رَبُّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ

göyləri və yeri altı gündə xəlq etdi, ← Şübhəsiz Rəbbiniz o Allahdır ki,

ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مَا مِنْ شَفِيعٍ إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَذْنِهِ

Onun izni olmadan heç bir şəfaət edəni ola bilməz. ← sonra işləri yerinə qoyaraq ərsə ucaldı.

﴿ ۳ ﴾ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

Məgər düşünürsünüz? ← Bu, Rəbbiniz olan Allahdır. Elə isə Ona ibadət edin.

إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا

O, məxluqatı yoxdan yaradır. ← Hamınızın dönüşü Allahın haqq vədi olaraq Ona (Allaha)dır.

ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ

iman gətirib yaxşı işlər görənləri ədalətlə mükafatlandırmaq üçün. ← Sonra onu yenidən dirildir;

﴿ ۴ ﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ

etdikləri küfrlərə görə şiddətli bir əzab vardır! ← Kafirlərə gəlincə, onlar üçün qaynar bir içicək,

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابِ

İllərin sayını və hesabı bilməyiniz üçün, ona mənzillər təyin etdi. ← Günəşi işıqlı, ayı nurlu edən O (Allah)dır.

﴿ ۵ ﴾ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

O, ayələri anlayıb bilən bir tayfa üçün müfəssəl izah edir! ← Allah bunları ancaq haqq olaraq yaratdı.

إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

Allahın göylərdə və yerdə yaratdıqlarında, ← Şübhəsiz, gecə ilə gündüzün bir-birinin ardınca gəlməsində,

﴿ ۶ ﴾ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَّقُونَ

(Allahdan) qorxan bir tayfa üçün (Allahın varlığını göstərən) dəlillər vardır.

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاطْمَأَنُّوا بِهَا

dünya həyatını da bəyənib onunla rahatlıq taparlar; ← O kəslər ki, bizimlə qarşılaşacaqlarını ümid etməzlər,

وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ ﴿٧﴾ أُولَٰئِكَ مَاوِيَهُمُ النَّارُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨﴾

Onların qazandıqlarına görə düşəcəkləri yer Cəhənnəmdir! ← yenə o kəslər ki, ayələrimizdən qafildirlər;

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ

İman gətirdiklərinə görə Rəbbi onları hidayətə qovuşdurar. ← Şübhəsiz ki, iman gətirib yaxşı işlər görənlər;

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٩﴾

Nəim cənnətlərində onların (ayaqları) altından çaylar axar.

دَعْوَاهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ

oradakı salamlaşması isə: “Salam!”, ← Onların oradakı duası: “Ey Allahım! Sən paksan!”,

وَاٰخِرُ دَعْوَاهُمْ اِنَّ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

“Həmd olsun aləmlərin Rəbbi Allaha!”(dır). ← dualarının sonu da:

وَلَوْ يُعَجِّلُ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِعْجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ لَقُضِيَ إِلَيْهِمْ أَجْلُهُمْ

şübhəsiz, əcəlləri çatmış olardı. ← Əgər Allah insanlara, xeyri tezliklə istədikləri kimi, şəri də tezliklə versəydi,

فَنَذِرُ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١﴾

...öz azgınlıqları içərisində şaşqın bir vəziyyətdə! ← Bizimlə qarşılaşacaqlarına ümid etməyənləri qoyarıq...

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنبَةٍ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا

uzananda və ya oturanda yaxud ayaq üstə duranda Bizə dua edər. ← İnsana bir sıxıntı üz verdiyi zaman,

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّ كَأَن لَّمْ يَدْعُنَا إِلَىٰ ضُرِّ مَسَّهُ

özünə üz vermiş sıxıntı üçün Bizə dua etməmiş kimi çıxıb gedər. ← Onu sıxıntıdan qurtardıqda isə,

كَذَٰلِكَ زَيْنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢﴾

Həddi aşanlara, etdikləri əməllər beləcə gözəl göstərildi.

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَاءَهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

peyğəmbərləri özlərinə möcüzələr gətirdikləri halda zülm etdilər, ← Sizdən əvvəlki nəsilləri məhv etdik ki,

وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٣﴾

Günahkar tayfanı belə cəzalandırıq. ← və iman gətirmədilər.

ثُمَّ جَعَلْنَاكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

görək necə hərəkət edirsiniz. ← Sonra onların ardınca sizi, yer üzünün varisləri təyin etdik ki,

وَإِذَا تُلِيٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا

bizimlə qarşılaşacaqlarına ümid etməyənlər deyirlər: ← Onlara ayələrimiz açıq-aydın oxunduğu zaman,

أَنْتَ بِقُرْآنٍ غَيْرِ هَٰذَا أَوْ بَدِّلْهُ قُلْ مَا يَكُونُ لِيَّ أَنْ أَبَدِّلَهُ مِنْ تَلَقَّائِي نَفْسِي

De ki: “Mən onu özbaşına dəyişə bilmərəm. ← “Bundan başqa bir Quran gətir və ya onu dəyişdir!”

إِنْ أَتَّبَعُ إِلَّا مَا يُوْحَىٰ إِلَيَّ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابٌ يَّوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾

Əgər Rəbbimə asi olsam, böyük günün əzabından qorxuram! ← Ancaq mənə gələn vəhyə tabe oluram.

قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرِيكُمْ بِهِ

və (Allah) onu sizə bildirməzdi. ← De: “Əgər Allah istəsəydi, onu sizə oxumazdım,

فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِنْ قَبْلِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٦﴾

Məgər, dərk etmirsinizmi?” ← Ondan (Quran nazil edildəndən) qabaq sizin aranızda ömür sürmüşəm.

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٧﴾

Həqiqətən, günahkarlar nicat tapa bilməzlər! ← Allaha iftira yaxan və ya Onun ayələrini yalan hesab edəndən daha zalım kim ola bilər?

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ

...özlərinə nə bir xeyir, nə də bir zərər verə bilən şeylərə (bütlərə). ← Axı onlar Allahu qoyub ibadət edirlər...

وَيَقُولُونَ هُوَ لَآءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ قُلْ أَتَنْتَوُونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ

De: “Allaha göylərdə və yerdə bilmədiyi bir şeyimi xəbər verirsiniz? ← Və: “Bunlar Allah yanında bizim şəfaətçilərimizdir!”- deyirlər.

سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٨﴾

O (Allah), şərik qoşduqları (bütlər)dən uzaqdır və ucadır!”

وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا

Sonra ayrıldılar. ← İnsanlar (əvvəlcə) ancaq tək bir ümmət idilər.

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٩﴾

ixtilafda olduqları məsələlər haqqında aralarında ← Əgər Rəbbindən əvvəldən bir söz olmasaydı, mütləq hökm verilmişdi.

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا الْغِيبُ لِلَّهِ

De ki: “Qeyb ancaq Allaha məxsusdur. ← “Ona Rəbbindən bir möcüzə nazil ediləydi!”- deyirlər.

فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿٢٠﴾

şübhəsiz, mən də sizinlə birlikdə gözləyləyənlərdənəm!” ← Elə isə gözləyin,

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً ۖ مِنْ بَعْدِ ضَرَاءَ مَسَتْهُمْ
onların başına gələn bir müsibətdən sonra, ← İnsanlara bir mərhəmət dadırdısaq,

أِذَا لَهُمْ مَكْرٌ فِي آيَاتِنَا ۚ قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا
De: “Allah hilə qurmaqda daha cəldir”. ← yəni onların, ayələrimiz barəsində hilələri olar.

۞۲۱۞ إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ

Şübhəsiz ki, elçilərimiz (mələklər) qurduğunuz hiylələri yazırlar!

هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ۚ حَتَّىٰ إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلْكِ
Nəhayət gəmidə olduğunuz zaman, ← Sizi quruda və dənizdə gəzdirən Odur.

وَجَرَيْنَ بِهِمْ بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ ۖ وَفَرَحُوا بِهَا جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ
buna görə sevincikləri vaxt şiddətli bir qasırğa gəlib, ← və gözəl bir külək vəsitisilə onları apararkən,

وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ ۚ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ
və (dalğaların) onları bürüdiyünü başa düşdükdə, ← dalğalar hər tərəfdən onların üzərinə hücum etdikdə,

۞۲۲۞ دَعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۚ لَنْ أَنْجِيَنَا مِنْ هَٰذِهِ لَنُكُونَ مِنَ الشَّاكِرِينَ
“Əgər bizi bundan qurtarsan, şükür edənlərdən olarıq!” ← ürəkdən dininə sarılıaraq Allaha dua edirlər:

فَلَمَّا أَنْجَاهُمْ إِذَا هُمْ يَنْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ
onlar dərhal yer üzündə haqsız yerə azgınlıq edirlər. ← Onları xilas edincə,

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَغْيُكُمْ ۚ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
dünya həyatının malı kimi öz əleyhinizədir. ← Ey insanlar! Sizin etdiyiniz haqsızlıq sadəcə,

۞۲۳۞ ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ ۚ فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ
Biz də nə etdiklərinizi sizə xəbər verəcəyik. ← Sonra Bizim üzurumuza qayıdacaqsınız.

إِنَّمَا مِثْلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ كَمَا أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ
göydən endirdiyimiz suya bənzər ki, ← Həqiqətən, dünya həyatının halı,

فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ ۚ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ
hansı ki, (onları) insanlar və heyvanlar yeyir. ← onunla yer üzündə bitkilər bir-birinə qatışar;

۞۲۴۞ حَتَّىٰ إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ ۚ وَظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَا
və sakinləri ona hakim olduqlarını zənn etdiklərində, ← Nəhayət, yer bəzənib süsləndiyi zaman,

فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا ۚ آتِيهَا أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا
və oranı biçilmiş bir hala gətiririk ki, ← oraya gecə yaxud gündüz əmrimiz (bəlamız) gələr,

۞۲۵۞ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ
Düşünən bir ümmət üçün ayələri belə izah edirik! ← sanki dünən üzərində bol məhsul heç olmamışdı.

وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَىٰ دَارِ السَّلَامِ ۚ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ
və istədiyi kimsəni doğru yola salır! ← Allah əmin-amanlıq yurdunda çağırır,

لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ

Onların üzünə nə bir toz, nə də bir zillət qonar. ← Yaxşı işlər görənlər üçün ən gözəli və daha da artığı vardır.

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٦﴾

Onlar orada əbədi qalacaqlar! ← Onlar cənnət əhlidir.

وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ

və onları zillət bürüyər. ← Pis işlər görənlərə pis işləri qədər cəza verilir,

مَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطْعًا مِنَ اللَّيْلِ مُظْلِمًا

Onların üzü, sanki gecənin zülmət parçaları ilə örtülmüşdür. ← Onları Allahdan qurtaracaq biri yoxdur.

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧﴾

Onlar orada əbədi qalacaqlar! ← Onlar cəhənnəm əhlidir.

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَكَاءُكُمْ

“Siz və qoşduğunuz şəriklər, öz yerinizə!” ← O gün onların hamısını yığacağıq. Sonra müşriklərə deyəcəyik:

فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ شُرَكَاءُهُمْ فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ شُرَكَاءُهُمْ

“Siz bizi ibadət etmirdiniz”. ← Beləcə onları ayıracağıq. Qoşduqları şəriklər isə deyəcəklər:

فَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِنْ كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغَافِلِينَ ﴿٢٩﴾

Biz sizin (bizi) ibadət etməyinizdən xəbərsiz idik! ← Sizinlə bizim aramızda Allahın şahid olması yetər.

هُنَالِكَ تَبْلُوا كُلُّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ وَرُدُّوْا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقُّ

və həqiqi ixtiyar sahibi olan Allaha qaytarılacaqlar. ← Orada hər kəs əvvəlcə gördüyü işləri yoxlayacaq,

وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٣٠﴾

Uydurub düzəldikləri (bütələr) isə onlardan (uzaqlaşib) qeyb olacaqlar.

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ

Qulaqların və gözlərin sahibi kimdir? ← De: “Sizə göydən və yerdən kim ruzi verir?

وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ

və diridən ölünü çıxardır? ← Kim ölüdən dirini çıxardır,

وَمَنْ يَدْبِرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣١﴾

O zaman de: “Bəs (Allahdan) qorxmursunuzmu?” ← Hər işi kim düzür qoşur?” Deyəcəklər: “Allah!”

فَذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ فَمَاذَا بَعَدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ فَأَنَّى تُصْرَفُونَ ﴿٣٢﴾

Elə isə necə döndərilirsiniz?” ← Bəs haqdan sonra zəlalətdən başqa nə qalır?! ← O Allah sizin həqiqi

Rəbbinizdir.

كَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾

onlar iman gətirməyəcəklər. ← Fasiqlər barədə Rəbbinin sözü belə gerçək oldu ki,

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَبْدُوا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ
məxluqu yoxdan yaratsın, sonra onu təkrar yaratsın? ← De: “Qoşduğunuz şəriklərdən eləsi varmı ki,

قُلْ اللَّهُ يَبْدُوا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ﴿٣٤﴾
Elə isə (haqdan) necə döndərilirsiniz? ← De: “Allah məxluqu yoxdan yaradır, sonra onu təkrar yaradır.

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ قُلْ اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ
De: “Allah haqq yola yönəldir. ← De: “Şəriklərinizdən haqq yola yönəldə bilən bir kimsə varmı?”
أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمْ مَنْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يُهْدَى
yoxsa doğru yol göstərilmədikcə doğru yolu tapmayan kəs? ← Elə isə, doğru yola yönəldən kimsəni arxasınca
gedilməyə daha çox layıqdır,

فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٥﴾ وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا
Onların əksəriyyəti ancaq zənnə uyar. ← Sizə nə olub? Necə mühakimə yürüdürsünüz?”

إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾
Şübhəsiz, Allah nə etdiyinizi biləndir! ← Əlbəttə, zənn həqiqətdən heç nəyin yerini tutma bilməz.
وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ يُفْتَرَى مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ
Lakin (o) özündən əvvəlkiləri təsdiqdir, ← Bu Qur'an, Allahdan başqasına yalandan aid edilə bilməz.

وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾
Onda heç bir şübhə yoxdur. (O) aləmlərin Rəbbi tərəfindəndir! ← və Kitabın ətraflı izahıdır.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَاتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ
De: “Elə isə ona bənzər bir surə gətirin, ← Yoxsa: “(Peyğəmbər) onu özündən uydurdu!” - deyirlər?”

وَادْعُوا مَنْ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾
əgər doğru deyirsinizsə! ← və Allahdan başqa, kimə gücünüz çatırsa, (köməyə) çağırın,

بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ
hələ yozumu onlara gələnə çatmamış. ← Xeyir, əlməni qavraya bilmədikləri (Qur'an) yalan hesab etdilər,

كَذَلِكَ كَذَبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٣٩﴾
Bir gör zalımların axırı necə oldu! ← Onlardan əvvəlkilər də belə təkzib etmişdilər.

وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٤٠﴾
Rəbbin fitnə-fəsad törədənləri daha yaxşı bilir! ← Onların arasında, ona (Qur'an) inanan da var, inanmayan da.

وَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ لِي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ
“Mənim əməlim mənə aiddir, sizin əməliniz isə sizə aiddir. ← Əgər səni yalançı hesab etsələr, de:

أَنْتُمْ بَرِيءُونَ مِمَّا أَعْمَلُ وَأَنَا بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٤١﴾
Mən də sizin etdiyiniz əməllərdən uzağam!” ← Siz mənim etdiyim əməldən uzaqsınız.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمْعُونَ الْيَاكُ أَفَأَنْتَ تَسْمَعُ الصَّمَّ وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٢﴾
Ancaq karlara sənni eşitdirəcəksən, hələ ağillərini də işlətmirlərsə? ← Onlardan, səni dinləyənlər də vardır.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعُمَىٰ وَلَوْ كَانُوا لَا يُبْصِرُونَ ﴿٤٣﴾
 Əgər görmürlərsə, korlara sənmi doğru yolu göstərəcəksən?! ← Onlardan, sənə baxanlar da vardır.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ أَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٤﴾
 lakin insanlar özləri özlərinə zülm edirlər! ← Həqiqətən, Allah insanlara zərər qədər zülm etməz,

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ كَأَن لَّمْ يَلْبُثُوا إِلَّا سَاعَةً مِنَ النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ
 Bir-birlərini tanıyacaqlar. ← O gün (Allah) onları, gündüz ancaq bir anlıq qalmışlar kimi toplayacaq.

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٤٥﴾
 Onlar doğru yolda da deyildilər. ← Allahla qarşılaşacaqlarını yalan hesab edənlər ziyana uğrayacaqlar.

وَأَمَّا نُزُيِّنُكَ بَعْضَ الَّذِي نَعْدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَالَيْنَا مَرْجِعُهُمْ
 onların dönüşü Bizədir. ← Onlara vəd etdiyimizin bir qismini sənə göstərsək də, yaxud sənin canını alsaq da,

ثُمَّ اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٦﴾ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ
 Hər ümmətin bir peyğəmbəri vardır. ← Sonra Allah, onların nə etdiklərinə şahiddir!

فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤٧﴾
 və onlara zülm edilməz! ← aralarında ədalətlə hökm olunur, ← Onların peyğəmbəri gəldiyi zaman,

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾
 Onlar deyirlər ki: “Əgər doğru danışırınsızsa, bu vəd (qiyamət və ya əzab) nə vaxt olacaq?”

قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ
 ancaq Allahın istəməsi müstəsna, ← De: “Mən özümə nə bir zərər, nə də bir xeyir verməyə qadirəm,

لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ
 Onların əcali gəlib çatdığı zaman, ← Hər ümmət üçün bir əcal vaxtı vardır.

فَلَا يَسْتَخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٤٩﴾
 (ondan) bir an belə nə geri qalarlar, nə də irəli keçərlər”.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَيْكُمْ عَذَابُهُ بَيَاتًا أَوْ نَهَارًا
 Günahkarlar niyə tələsirlər? ← De: “Baxın, əgər Onun əzabı sizə gəlsə, yaxud gündüz gəlsə?”

أَتُمِّ إِذَا مَا وَقَعَ أَمْنْتُمْ بِهِ
 İndimi? Halbuki onun tez gəlməsini istəyirsiniz! ← O gəldikdən sonramı ona inanacaqsınız?

ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ
 Siz ancaq qazandıqlarınıza görə cəzalandırılırsınız! ← “Dadın əbədi əzabı. ← Sonra zülm edənlərə deyiləcək:

وَيَسْتَنْبِئُكَ أَهَقُ هُوَ قُلْ إِي وَرَبِّي إِنَّهُ لَحَقٌّ وَمَا أَنتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٣﴾
 Siz isə manə ola bilməzsiniz! ← De: “Bəli, Rəbbimə and olsun ki, o doğrudur. ← Səndən: “O doğrudurmu?”
 - deyər xəbər alacaqlar.

وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ

(qurtulmaq üçün) onu fidyə verərdi. ← Əgər zülm etmiş hər bir şəxs yer üzündə olan hər şeyə sahib olsaydı,

وَأَسْرَوْا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٤﴾

Onların arasında ədalətlə hökm olunar və onlara zülm edilməz. ← Əzabı gördükləri zaman dərinəndən peşman olarlar.

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَلَا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ

Xəbəriniz olsun ki, Allahın vədi haqdır. ← Bilin ki, göylərdə və yerdə nə varsa Allahındır.

وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾ هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾

Dirildən də, öldürən də Odur. Onun hüzuruna qayıtarılacaqsınız! ← Lakin onların əksəriyyəti bilməz!

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ

ürəklərdə olana bir şəfa, ← Ey insanlar! Sizə Rəbbinizdən bir öyüd-nəsihət gəlmişdir,

وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾

möminlərə hidayət və rəhmət olan (Quran gəlmişdir)!

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٨﴾

Bu onların yığıqlarından daha xeyirlidir! ← De: "Allahın lütfü və rəhməti ilə - ancaq onunla sevininlər.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلَالًا

Onun bir qismini haram, bir qismini də halal etdiniz?" ← De: "Allahın sizə ruzi olaraq endirdiyini gördünüzmü?

قُلْ اللَّهُ أَذِنَ لَكُمْ

أم على الله تفترون ﴿٥٩﴾

yoxsa Allaha iftira yaxırsınız?" ← De: "(Bunu deməyə) Allah sizə izin verdi,

وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

Allaha yalan iftira yaxanların qiyamət günü (barəsindəki) zənləri nədir?

إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٠﴾

Lakin onların əksəriyyəti şükür etməz! ← Şübhəsiz ki, Allah insanlara qarşı lütfkardır.

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ

Sən hansı işdə olsan, Qurandan nə oxusan,

وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ

nə iş görsəniz, onlara daldığınız zaman Biz sizə şahid olarıq.

وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ

nə yerdə, nə də göydə. ← Zərrə qədər bir şey sənin Rəbbindən gizli qalmaz,

وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ

إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦١﴾

açıq-aydın kitabda (lövhi-məhfuzda) olmasın! ← Ondən daha kiçik, nə də daha böyük elə bir şey yoxdur ki,

أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

Onların heç bir qorxusu yoxdur və onlar qəm-qüssə görməzlər. ← Bilin ki, həqiqətən, Allahın dostları;

الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾

O kəslər ki, iman gətirmiş və (pis əməllərdən) çəkinmişlər,

لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ

Allahın sözləri dəyişməz. ← onlara dünya həyatında və axirətdə müjdə vardır.

ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٦٤﴾ وَلَا يَحْزَنكَ قَوْلُهُمْ

Onların sözləri səni kədərləndirməsin. ← Bu, əsl böyük uğurdur!

إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٥﴾

O, (hər şeyi) eşidəndir, biləndir! ← Çünki qüvvət (üstünlük) bütövlükdə Allaha məxsusdur.

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءَ

Allahdan başqasına dua edənlər şəriklərə tabe olmazlar. ← Bilin ki, göylərdə və yerdə kim varsa Allahındır.

إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٦٦﴾

və onlar yalnız yalan şeylər deyirlər. ← Onlar ancaq zənnə uyarlar,

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا

və gündüzü işıqlı (etdi). ← O (Allah)dır ki, dincələsiniz deyə sizin üçün gecəni yaratdı,

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٧﴾

Həqiqətən, bunda, qulaq əsan insanlar üçün ibrətlər vardır.

قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ هُوَ الْغَنِيُّ

O, heç nəyə möhtac deyildir. ← “Allah Özünə övlad götürdü!” dedilər. O pakdır (bunlardan uzaqdır)!

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ إِنَّ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بِهَٰذَا

Bu haqda sizin əlinizdə heç bir dəlil yoxdur. ← Göylərdə və yerdə nə varsa Onundur.

أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾ قُلْ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾

De: “Allaha qarşı yalan uyduranlar, sözsüz ki, nicat tapmazlar!” ← Allaha qarşı bilmədiyiniz şeyimi deyirsiniz?

مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ

Sonra onların qayıdışı bizdir (hüzurumuza qayıdacaqlar). ← Dünyada mənfəət (bir qədər dolanacaq) vardır.

ثُمَّ نَذِيقُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾

Sonra küfr etdiklərinə görə onlara çox şiddətli bir əzab daddıracağıq!

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ

Bir zaman o öz ümmətinə demişdi: “Ey ümmətim! ← Onlara Nuhun xəbərini söylə.

اِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذِكْرِي بآيَاتِ اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ
Allaha təvəkkül edirəm. ← Əgər (aranızda) qalmağım və Allahın ayələrini xatırlatmağım sizə ağır gəlsə,

فَاجْمَعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً
Sonra sizin işiniz başınıza dərd olmasın. ← Şəriklərinizin və özünüzdün işini qararlaşdırın.

ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تَنْظُرُونَ ﴿٧١﴾ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُمْ مِنْ جَرْ
Əgər üz çevirsəniz, sizdən heç bir mükafat istəmirəm. ← Sonra mənə heç möhlət də verməyib haqqımdakı hökmünüzü tətbiq edin.

اِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٧٢﴾
Mənə müsəlmanlardan olmaq əmr edilmişdir! ← Məni mükafatlandırmaq yalnız Allaha aiddir.

فَكَذَّبُوهُ فَجَعَلْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفَلَكَ
Biz ona və onunla birlikdə gəmidə olanlara nicat verdik. ← Onlar yenə də onu (Nuhu) yalançı hesab etdilər.

وَجَعَلْنَاهُمْ خَلَائِفَ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
Ayələrimizi yalan hesab edənləri isə suda boğduq. ← Onları (yer üzünə) xələflər (varislər) etdik.

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ ﴿٧٣﴾
Bir gör xəbərdar edilənlərin axırı necə oldu!

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاؤُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
Onlara açıq-aşkar möcüzələr gətirmişdilər. ← Sonra onun ardınca onların qövmələrinə peyğəmbərlər göndərdik.

فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ كَذَلِكَ نَطْبَعُ عَلَى قُلُوبِ الْمُعْتَدِينَ ﴿٧٤﴾
Həddi aşanların ürəklərini belə möhürləyirik. ← Onlar isə öncə yalanladıkları şeyə iman gətirmədilər.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمُ مُوسَى وَهَارُونَ إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ بِآيَاتِنَا
...açıq möcüzələrimizlə; Firona və onun camaatına. ← Sonra onların ardınca Musanı və Harunu göndərdik...

فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿٧٥﴾
Onlar isə təkəbbüfləndilər və günahkar bir tayfa oldular.

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٧٦﴾
“Şübhəsiz ki, bu aşkar bir sehrdir!” - dedilər. ← Onlara Bizim qatımızdan haqq gəldiyi zaman:

قَالَ مُوسَى أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ أَسِحْرٌ هَذَا وَلَا يُفْلَحُ السَّاحِرُونَ ﴿٧٧﴾
Bu sehdirmi? Halbuki sehrbazlar nicat tapmazlar! ← Musa dedi: “Sizə haqq gəldiyi zaman, barəsində (belə) mi deirsiniz?”

قَالُوا أَجِئْنَا لَتُلْفَتَنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا
bizi, atalarımızı üzərində gördüyümüz (din)dən döndərəsiniz, ← Onlar dedilər: “(Ona görə)mi gəldiniz ki,

وَتَكُونَ لَكُمْ الْكِبَرِيَاءُ فِي الْأَرْضِ وَمَا نَحْنُ لَكُمْ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٧٨﴾
Biz sizə iman gətirən deyilik!” ← və yer üzündə ululuq sizin ikinizə məxsus olsun?

وَقَالَ فِرْعَوْنُ أَتُونِي بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ ﴿٧٩﴾

Firon isə dedi: “Bütün bilikli sehrbazları mənə gətirin!”

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ مُوسَى ﴿٨٠﴾

“Siz nə atacaqsınızsa, atın!” ← Sehrbazlar gəldiyi zaman Musa onlara dedi:

فَلَمَّا أَتَوْا قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهِ السَّحَرُ

“Sizin gətirdiyiniz (etdiyiniz) şey sehrdir. ← Onlar (əllərindəkini yera) atdıqları zaman Musa dedi:

﴿٨١﴾ إِنَّ اللَّهَ سَيَبْطِلُهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ

Həqiqətən, Allah fəsadçıların işini düzəltməz! ← Şübhəsiz ki, Allah onu batil edəcəkdir.

﴿٨٢﴾ وَيُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ

günahkarlar istəməsələr belə! ← Allah, sözləri ilə haqqı gerçəkləşdirəcəkdir,

فَمَا آمَنَ لِمُوسَى إِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِنْ قَوْمِهِ عَلَى خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَنْ يَفْتِنَهُمْ

Fironun və əyanlarının bəlası qorxusundan. ← Musaya, öz qövmündən yalnız bir dəstə iman gətirdi,

﴿٨٣﴾ وَإِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ

Və o, həqiqətən həddi aşarlardandı. ← Çünki Firon (o) yerdə həqiqətən üstün idi.

﴿٨٤﴾ وَقَالَ مُوسَى يَا قَوْمِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ

müsləman olmusunuzsa, Ona təvəkkül edin!” ← Musa dedi: “Ey qövmüm! Əgər Allaha iman gətirib,

﴿٨٥﴾ فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

Ey Rəbbimiz! Bizə zalım tayfanın fitnəsinə uğratma! ← Onlar dedilər: “Biz Allaha təvəkkül etmişik.

﴿٨٦﴾ وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

Və bizi öz mərhəmətinlə kafir tayfadan qurtar!”

وَإِذْ أَخْبَرْنَا إِلَى مُوسَى وَآخِيهِ أَنْ تَبَوُّا لِقَوْمِكُمْ بِمِصْرَ بُيُوتًا

“Camaatinız üçün Misirdə evlər hazırlayın, ← Musaya və qardaşına vəhy etdik ki:

﴿٨٧﴾ وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ

Namazı qılın və möminləri müjdələyin!” ← və evlərinizi qarşı-qarşıya tikin.

وَقَالَ مُوسَى رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَئَهُ زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

Sən Firona və əyanlarına dünya həyatında zinət və mal-dövlət verdin! ← Musa isə dedi: “Ey Rəbbimiz!

رَبَّنَا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَى أَمْوَالِهِمْ

Ey Rəbbimiz! Onların mal-dövlətini məhv et, ← Ey Rəbbimiz! Sənin yolundan azdırmaları üçündür mü?

﴿٨٨﴾ وَاشْدُدْ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ

şiddətli əzabı görməyinə iman gətirməsinlər!” ← və ürəklərini sərtləşdir ki,

قَالَ قَدْ أُجِيبَتْ دَعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعَان سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾
və bilməyənlərin yoluna uymayın! ← O dedi: “İkinizin duası qəbul olundu. Sabitqədəm olun,

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَءِيلَ الْبَحْرَ فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْيًا وَعَدُوًّا
Firon və əsgərləri zalımcasına və düşməncəsinə onları izlədilər. ← İsrail oğullarını dənizdən keçirdik.

حَتَّىٰ إِذَا أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ قَالَ أَمِنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ بُنَا إِسْرَءِيلَ
“İman gətirdim ki, İsrail oğullarının inandığılarılarından başqa tanrı yoxdur. ← Nəhayət o boğularkən dedi:

وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩٠﴾
Mən də müsəlmanlardanam!”

الَّذِينَ وَقَدِ عَصَيْتَ قَبْلَ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٩١﴾
və fəsadçılardan olmuşdun! ← İndimi? Halbuki əvvəlcə (Allaha) qarşı çıxmışdın,

فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بَدَنِكَ لَتَكُونَ لِمَنْ خَلَقَكَ آيَةً
səndən sonrakılara bir ibrət olasan. ← Bu gün sənənin bədənini xilas edəcəyik ki,

وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغَافُلُونَ ﴿٩٢﴾
Həqiqətən, insanların çoxusu ayələrimizdən qafildir!

وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ مَبَوءًا صَدَقَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ
və onlara təmiz nemətlərdən ruzi verdik. ← İsrail oğullarını çox gözəl bir yerə yerləşdirdik,

فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْعِلْمُ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
Şübhəsiz, qiyamət günü Rəbbin, aralarında hökm verəcək; ← Özlərinə elm gələndə qədər ixtilafda olmadılar.

فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٩٣﴾
İxtilafda olduqları məsələlər barəsində!

فَإِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَسْئَلِ الَّذِينَ يَقْرَأُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ
səndən əvvəl kitabı (Tövrati) oxuyanlardan soruş. ← Əgər sənə nazil etdiyimizə şübhə edirsənsə,

لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٩٤﴾
Ona görə də, şübhə edənlərdən olma! ← Haqq sənə, sözsüz ki, Rəbbindən gəlmişdir.

وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَبُوا بَايَاتِ اللَّهِ فَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٩٥﴾
Yoxsa ziyana uğrayanlardan olarsan! ← Və əsla Allahın ayələrini yalanlayanlardan olma.

إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٦﴾
Həqiqətən, üzərilərinə sənənin Rəbbinin sözü gerçəkləşmiş olanlar iman gətirməzlər!

وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّىٰ يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٩٧﴾
Onlara bütün ayələr (möcüzələr) gəlsə də, şiddətli əzabı görməyincə (inanmazlar).

فَلَوْلَا كَانَتْ قَرِيَّةٌ أَمَنْتَ فَنَفَعَهَا إِيْمَانُهَا إِلَّا قَوْمٌ يُونُسَ

Yunusin ümməti müstəsnaadır. ← Kaş bir məmləkət (xalqı) iman gətirsəydi və imanları özlərinə fayda versəydi.

لَمَّا أَمْنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَى حِينٍ ﴿٩٨﴾

və onlara bir vaxtadək nemət verdik. ← İman gətirincə, dünya həyatında rüsəvayçılıq əzabını onlardan götürdük,

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مِنَ فِي الْأَرْضِ كُلَّهُمْ جَمِيعًا

yer üzündə olanların hamısı birlikdə iman gətirərdi. ← Əgər Rəbbin istəsəydi,

أَفَأَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّى يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٩٩﴾ وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ

Həç kəs Allahın izni olmadan iman gətirə bilməz. ← İnsanları, iman gətirmələri üçün sənmi məcbur edəcəksən?

وَيَجْعَلُ الرَّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٠﴾ قُلْ انظُرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

De: “Baxın, göylərdə və yerdə nələr var! ← (Allah) pisliliyi, düşünməyənlərin üstünə qoyar.

وَمَا تُغْنِي الْآيَاتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠١﴾

İman etməyən bir qövmə isə ayələr və xəbərdarlıqlar fayda verməz!

فَهَلْ يَتَذَكَّرُونَ إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ

Onlar ancaq özlərindən əvvəl gəlib-gedənlərin günlərinin bənzərini gözləyirlər!”

قُلْ فَانظُرُوا أَنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَنظِّرِينَ ﴿١٠٢﴾

mən də sizinlə birlikdə gözləyənlərdəyəm!” ← De: “Elə isə gözləyin,

ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا نُنَجِّ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

Möminləri xilas etmək Bizə vacibdir. ← Sonra peyğəmbərlərimizi və iman gətirənləri beləcə xilas edirik.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي

Əgər mənim dinim bərdəşində şübhəyə düşmüşünüzsə, ← De: “Ey insanlar!

فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّيْكُمْ

Ancaq sizin canınızı alacaq Allaha ibadət edirəm. ← Allahı qoyub tapındıqlarınıza ibadət etmirəm.

وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾ وَأَنْ أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا

hənif olaraq üzünü (İslam) dininə çevirim, ← Və mənə əmr edilmişdir ki, möminlərdən olum,

وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٥﴾ وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ

Allahdan başqa, sənə nə xeyir, nə də zərər verə bilən şeylərə dua etmə! ← və əsla müşriklərdən olma!

فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٦﴾

şübhəsiz ki, sən o zaman zalımlardan olarsan! ← Əgər (belə) etsən,

وَأَنْ يَمْسَسَكَ اللَّهُ بِضُرٍّ
فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ

Ondan başqa heç kəs onu sovuşdura bilməz. ← Əgər Allāh sənə bir zərər toxundursa,

وَأَنْ يُرَدِّكَ بِخَيْرٍ
فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ

Onun lütfünü heç kəs geri qaytara bilməz. ← Əgər (Allah) sənə bir xeyir diləsə,

يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٧﴾
O bağışlayandır, rəhm edəndir. ← Onu bəndələrindən istədiyi kimsəyə vərər.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ
فَمَنْ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ
Doğru yolu tutan, özü üçün doğru yolu tutmuş olar, ← De: "Ey insanlar! Rəbbinizdən sizə haqq gəlmişdir.

وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهِا
﴿١٠٨﴾ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ
"Və mən sizə zəmin deyiləm!" ← (doğru yoldan) azan isə öz əleyhinə azmış olar.

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ
وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ
﴿١٠٩﴾ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ
Axı O, hökm verənlərin ən xeyirlisidir! ← Allah hökm verənə qədər səbr et. ← Sənə gələn vəhyə təbə ol.

﴿١١﴾ سُورَةُ هُودٍ

Hud surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 123 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الرَّكِتَابِ أَحْكَمَتْ آيَاتُهُ

(Allah tərəfindən) ayələri möhkəmləndirilmişdir. ← Əlif, Lam, Ra! (Bu), elə kitabdır ki,

ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ ﴿١﴾

Sonra Hikmət sahibi (və) hər şeydən xəbərdar olan (Allah) tərəfindən müfəssəl izah edilmişdir.

أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ
أَنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ ﴿٢﴾

Mən Onun tərəfindən sizi xəbərdar edən və müjdələyənəm. ← Allahdan başqasına ibadət etməyəsınız.

وَأَنْ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ
ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ

Sonra Ona tövbə edin ki, ← Və Rəbbinizdən bağışlanmağınızı diləyəsınız.

يُمَتِّعُكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى
وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ

və hər xeyir sahibinə xeyrinin (mükafatını) versin. ← müəyyən bir müddətə dək sizə gözəl nemətlər versin,

وَأَنْ تَوَلَّوْا
فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ ﴿٣﴾

mən sizin üçün böyük günün əzabından qorxuram. ← Əgər üz döndərsəniz (bilin ki,)

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ
وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤﴾

O, hər şeyə qadirdir! ← Allaha (Onun hüzuruna) qayıdacaqsınız.

أَلَا أَنَّهُمْ يَنْتَوْنَ صُدُورُهُمْ لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ
أَلَا حِينَ يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْ

Bilin ki, libaslarına büründükləri zaman da, ← Bilin ki, Ondan gizlənmək üçün sinələrini bükürlər.

يَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ
﴿٥﴾ أَنَّهُ عَلِيمٌ بَذَاتِ الصُّدُورِ

O, ürəklərin içindəkini biləndir. ← O (Allah) onların gizli saxladıkları və aşkar etdikləri hər şeyi bilir.

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا

Yer üzündəki hər bir canlının ruzisini yalnız Allah verir.

وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦﴾

Hər şey açıq-aşkar kitabdadır. ← O, onların durduqları yeri də, əmanət qoyulacaq yerlərini də bilir.

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ

Onun ərşi də su üzərində idi; ← Göyləri və yeri altı gündə yaradan Odur.

لِيُنَلِّكُمُ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَلَئِنْ قُلْتُمْ إِنَّكُمْ مَبْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ

Əgər desən ki: “Siz öləndən sonra həqiqətən, dirildiləcəksiniz!”, ← Ona görə ki, hansınızın əməlinin daha gözəl olacağını sınasın.

لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٧﴾

“Bu, açıq-aşkar sehirdən başqa bir şey deyildir!” ← kafir olanlar mütləq deyərlər:

وَلَئِنْ أَخْرْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِلَىٰ أُمَّةٍ مَعْدُودَةٍ لَيَقُولَنَّ مَا يَحْبِسُهُ

sözsüz ki: “Onu saxlayan nədir?” - deyəcəklər. ← Əgər onlara gələcək əzabı az bir müddətdə yubatsaq,

أَلَا يَوْمَ يَأْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٨﴾

və məsxərəyə qoyduqları şey onları bürüyər. ← Bilin ki, (əzab) onlara gələcəyi gün onlardan dəf olunmaz,

وَلَئِنْ أَدْقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ إِنَّهُ لَيُؤْسَ كَفُورٌ ﴿٩﴾

sonra özündən onu geri alsaq, o, ümitsiz, nankor olar. ← Əgər insana Özümüzdən bir rəhmət daddırsaq,

وَلَئِنْ أَدْقْنَاهُ نِعْمَاءَ بَعْدَ ضِرَاءٍ مَسَّتْهُ

Əgər ona dəyən zərərdən sonra özünə bir nemət daddırsaq,

لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ عَنِّي إِنَّهُ لَفَرِحَ فَخُورٌ ﴿١٠﴾

Şübhəsiz o, sevinib öyünər. ← mütləq: “Zərərlər məndən sovuşdu” - deyər

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١١﴾

Onlar üçün bağışlanma və böyük bir mükafat vardır. ← Səbr edib yaxşı işlər görənlər müstəsna.

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضُ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَضَائِقٌ بِهِ صَدْرُكَ

və ona görə ürəyin qısılacaq; ← Bəlkə də, sənə gələn vəhyin bir hissəsini tərk etməli olacaqsan,

أَنْ يَقُولُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ كُتْرٌ

və ya onunla birlikdə bir mələk gələydi! ← (bela) demələrinə görə ki: “Heç olmasa, ona bir xəzinə endiriləydi,

إِنَّمَا أَنْتَ نَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٢﴾

Allah isə hər şeyə vəkildir! ← Sən ancaq xəbərdar edənsən.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرِيَهُ قُلْ فَاتُوا بِعَشْرِ سُورٍ مِثْلِهِ مُفْتَرِيَاتٍ

De ki: “Özünüzdən uydurub onun kimi on surə gətirin, ← Yoxsa: “Onu (Qurani) özündən uydurdu!”- deyirlər?!

وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٣﴾

əgər doğru deyirsinizsə.” ← və Allahdan başqa, kimi bacarırsınızsa (köməyə) çağırın,

فَالَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّمَا أُنْزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ

bilin ki, o ancaq Allahın elmi ilə nazil olmuşdur, ← Əgər (çağırıcılarınız) sizə cavab verməsələr,

وَأَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٤﴾

Bəs indi siz müsəlman olursunuzmu? ← və Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur!

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزَيَّاتَهَا نُوفَ إِلَيْهِمْ أَعْمَالُهُمْ فِيهَا

onlara əməllərinin (avazini) oradaca əksiksiz verərək. ← Kimlər dünya həyatını və onun bərbəzəyini istəsə,

وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ ﴿١٥﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ

Onlar, axirətdə atəşdən başqa (heç bir payı) olmayanlardır. ← Onların oradakı (mükafatları) azaldılmaz.

وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

və etdikləri əməllər boşa çıxar! ← Orada gördükləri işlər puç olar,

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ

Özünü də O (Allah) tərəfindən bir şahid izləyir. ← Rəbbindən açıq-aydın bir dəlilə istinad edən kimsəmi?;

وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ

Bunlar ona (Qurana) inanırlar! ← Ondan əvvəl də Musanın rəhbər və mərhəmət olan kitabı var.

وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالْنَارُ مَوْعِدُهُ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ

Elə isə, onun barəsində şübhə içində olma! ← Zümrələrdən kim onu inkar edərsə, vəd olunduğu yer atəşdir.

إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٧﴾

lakin insanların əksəriyyəti inanmaz! ← O, sənin Rəbbindən (gələn) haqdır,

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أُولَئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ

Onlar Rəbbinin hüzuruna gətirilərlər. ← Allaha yalandan iftira yaxandan daha zalım kim ola bilər?

وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٨﴾

Bilin ki, Allahın lənəti zalımların üzərindədir! ← Şahidlər deyər: “Bunlar Rəblərinə qarşı yalan söyləyənlərdir!”

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿١٩﴾

onlar, məhz onlar axirəti inkar edənlərdir. ← O kəslər ki, Allah yolundan döndərər və onu əymək istəyərlər;

أُولَئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ
Allahdan başqa onların dostları da yoxdur. ← Onlar yer üzündə (hamını) aciz qoya bilməzlər.

يُضَاعَفُ لَهُمُ الْعَذَابُ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ ﴿٢٠﴾
Onlar (haqqı) eşidə bilmirdilər və görmürdülər! ← Onlara ikiqat əzab verilir.

أُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢١﴾
Yalandan uydurduqları (bütllər) də onlardan uzaqlaşib qeyb olacaqlar. ← Onlar özlərinə zərər ələyənlərdir.

لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْآخِسُونَ ﴿٢٢﴾
Şübhəsiz ki, onlar axirətdə ən çox ziyana uğrayanlardır!

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَاخْتَبَأُوا إِلَى رَبِّهِمْ
və Rəbbinə ürəkdən boyun əyərlər, ← O kəslər ki, iman gətirib yaxşı işlər görərlər,

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٣﴾
Onlar orada əbədi qalacaqlar! ← onlar cənnət əhlidir.

مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَعْمَى وَالْأَصَمِّ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ
korla karın, görünlə eşidən (vəziyyəti) kimidir. ← (Bü) iki tayfanın vəziyyəti,

هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾
Məgər düşünmürsünüzmü? ← Vəziyyətləri eyni ola bilərlərmiz?!

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢٥﴾
(Nuh dedi): “Mən sizi açıq-aşkar xəbərdar edənəm! ← Andolsun ki, Nuhu öz tayfasına elçi göndərdik.

أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمِ الْيَوْمِ ﴿٢٦﴾
Mən sizə üz verəcək şiddətli günün əzabından qorxuram!” ← Allahdan başqasına ibadət etməyin.

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا نَرِيكَ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا
“Biz səni, ancaq özümüz kimi bir insan olaraq görürük, ← Onun tayfasının kafir əyanları dedilər:

وَمَا نَرِيكَ اتَّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَادُوا بِادِّئِ الرَّأْيِ
və yalnız bizim sadə düşüncəli səfillərimizin sənə uyduğunu görürük.

وَمَا نَرِي لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ ﴿٢٧﴾
Əksinə, sizi yalançı hesab edirik!” ← Sizin bizdən üstün cəhətinizi də görmürük.

قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي
Əgər Rəbbimdən açıq-aydın bir dəlilə istinad etsəm, ← (Nuh) dedi: “Ey camaatım! Baxın görək!

فَعُمِّيَتْ عَلَيْكُمْ وَأَتَيْنِي رَحْمَةً مِنْ عِنْدِهِ
və o sizə gizli qalsa, ← (Allah) mənə Özündən bir rəhmət bəxş etsə,

أَنْزَلْكُمْ مَكُومَهَا وَأَنْتُمْ لَهَا كَارِهُونَ ﴿٢٨﴾
siz onu istəmədiyiniz halda, sizi ona məcbur edə bilərikmi?!

وَيَا قَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا
أَنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ

Mənim mükafatım ancaq Allahadır. ← Ey camaatım! Mən buna görə sızdan mal-mülk istəmirəm.

وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الَّذِينَ آمَنُوا
إِنَّهُمْ مُلَاقُوا رَبِّهِمْ وَلَكِنِّي أَرِكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ﴿٢٩﴾
Lakin mən sizi, cahil bir tayfa görürəm! ← Onlar öz Rəbbi ilə qarşılaşacaqlar. ← Mən iman gətirənləri qovan deyiləm.

وَيَا قَوْمِ مَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ
أَنْ طَرَدْتُهُمْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣٠﴾
...əgər onları qovsam? Bəs düşünürsünüz mü? ← Ey camaatım! Allah qarşı mənə kim kömək edə bilər...

وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ
وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ أَنِّي مُلْكٌ
Mən qeybi də bilmirəm. Demirəm ki, mən mələyəm. ← Sizə demirəm ki, Allahın xəzinələri məndədir.

وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ تَزْدَرِي أَعْيُنُكُمْ
لَنْ يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا
Allah onlara heç bir xeyir verməyəcək. ← Xor baxdığınız (iman gətirən) kəslər haqqında da demirəm ki,

اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِمْ
إِنِّي إِذَا لَمَنِ الظَّالِمِينَ ﴿٣١﴾
(Belə etsəm) onda şübhəsiz ki, mən zalımlardan olaram! ← Onların içlərində olanı Allah daha yaxşı bilir.

قَالُوا يَا نُوحُ قَدْ جَادَلْتَنَا فَآكْثَرْتَ جِدَالَنَا
Bizimlə mübarizə etdin və bizimlə mübarizəndə həddini aşdın. ← Onlar dedilər: “Ey Nuh!

فَاتَنَا بِمَا تَعْدُنَا
أَنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣٢﴾
...əgər doğru danışanlardansansa! ← Bizi təhdid ediyin (əzabı) gətir görək...

قَالَ أَنَّمَا يُاتِيكُم بِهِ اللَّهُ إِنْ شَاءَ
وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٣٣﴾
və siz (Allahı) əciz buraxa bilmərsiniz. ← (Nuh) dedi: “Yalnız Allah, istəsə onu sizə gətirər,

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصْحِي
إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أَنْصَحَ لَكُمْ
əgər sizə nəsihət vermək istəsəm. ← Nəsihətim də sizə heç bir fayda verməz,

إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ
هُوَ رَبُّكُمْ وَالْإِلَهِ تَرْجِعُونَ ﴿٣٤﴾
O sizin Rəbbinizdir və Ona qaytarılacaqsınız! ← Əgər Allah sizi (haqq yoldan) sapdırmaq istəyirsə,

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرِيَهُ
قُلْ إِنْ افْتَرَيْتُهُ
De ki: “Əgər onu özümdən uydururamsa, ← Yoxsa onlar: “Onu özündən uydurdu!” - deyirlər?!

فَعَلَيْ إِجْرَامِي
وَأَنَا بَرِيءٌ مِمَّا تُجْرِمُونَ ﴿٣٥﴾
Mən isə işlədiyiniz günahlardan uzağam! ← günahı mənim boynumadır.

وَأُوْحِيَ إِلَى نُوحٍ أَنَّهُ
لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَنْ قَدْ آمَنَ
“Əvvəldən iman gətirənlərdən başqa, tayfandan heç kəs iman gətirməyəcək. ← Nuha vəhy olundu ki:

فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾
وَاصْنَعِ الْفُلَكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحَيْنَا
Gözlərimizin qabağında və vəhyimiz üzrə gəmini düzəlt. ← Onların etdiklərinə görə kədərlənmə!

وَلَا تُخَاطِبْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا
إِنَّهُمْ مُعْرِقُونَ ﴿٣٧﴾
Çünki onlar suda boğulacaqlar! ← Zülm edənlər barəsində isə mənə müraciət etmə!

وَيَصْنَعُ الْفُلَكَ وَكَلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأَ مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ
Qövmünün ayanları isə yanından ötüb-keçdikcə onu məsxərəyə qoyurdular. ← (Nuh) gəmini düzəltdir.

قَالَ إِنْ تَسْخَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ ﴿٣٨﴾
məsxərəyə qoyduğunuz kimi biz də sizi məsxərəyə qoyacağıq. ← O dedi: “Əgər bizi məsxərəyə qoyursunuzsa,

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٣٩﴾
və ona əbədi əzab düşər olacaq!” ← Onda biləcəksiniz ki, rüşvayedicisi əzab kimə gələcək,

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ قُلْنَا
və təndir qaynadığında (Nuha) dedik: ← Nəhayət, əmrimiz gəldiyi zaman,
اِحْمِلْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ
Əleyhinə hökm verilənlər xaric, ailəni də, ← “Hər şeydən iki cütü oraya (gəmiyə) mindir.

وَمَنْ أَمِنَ وَمَا أَمِنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٤٠﴾
Əslində onunla birlikdə yalnız çox az adam iman gətirmişdi. ← iman gətirənləri də (mindir)!”

وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرِيهَا وَمُرسِيهَا
Onun üzüb getməsi və dayanması Allahın adı ilədir. ← (Nuh) dedi: “Oraya (gəmiyə) minin!

إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٤١﴾
Həqiqətən, Rəbbim bağışlayandır, rəhm edəndir!”

وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادَىٰ نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزَلٍ
Nuh (gəmidən) aralı olan oğlu (Kənanı) da səsləndi: ← O (gəmi) onları, dağlar kimi dalgaların içi ilə aparırdı.

يَا بَنِيَّ ارْكَبْ مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ ﴿٤٢﴾
və kafirlərlə bərabər olma!” ← “Oğlum! Bizimlə birlikdə (gəmiyə) min,

قَالَ سَاوِيَ إِلَىٰ جِبَلٍ يَْعَصْمُنِي مِنَ الْمَاءِ
O məni sudan qoruyar”. ← (Oğlu) dedi: “Mən bir dağa sığınacağam.

قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَنْ رَحِمَ
Onun rəhm etdiyi kimsələr müstəsna!” ← (Nuh) dedi: “Bu gün Allahın əmrindən qoruyacaq heç nə yoxdur.

وَحَالًا بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمَغْرِقِينَ ﴿٤٣﴾
və o, suda boğulandı oldu. ← Və dalğa o ikisinin arasına girdi,

وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ وَيَا سَمَاءُ أَقْلَعِي
Ey göy! (Yağışını) saxla!” ← (Allah tərəfindən) deyildi: “Ey yer! Suyunu ud!

وَوَغِيضَ الْمَاءِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾
(Gəmi) Cudi dağı üzərində oturdu və: “Zalımlar məhv olsun!” - deyildi. ← Su çəkildi və iş bitdi.

وَنَادَىٰ نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي
“Ey Rəbbim! Həqiqətən, oğlum mənim ailəməndir. ← Nuh Rəbbinə səsləndi və dedi:

وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ ﴿٤٥﴾
Və sən hakimlərin hakimisən!” ← Şübhəsiz, Sənin vədin haqdır.

قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ

Çünkü o (onun etdiyi), pis işdir. ← (Allah) buyurdu: “Ey Nuh! O sənin ailəndən deyildir.

﴿٤٦﴾ فَلَا تَسْأَلْنِ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنِّي أَعِظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ

Mən sənə cahillərdən olmamağı tövsiyə edirəm.” ← Elə isə bilmədiyin bir şeyi Məndən istəmə.

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ

Mən, bilmədiyim bir şeyi Səndən istəməkdən Sənə sığınırım. ← (Nuh) dedi: “Ey Rəbbim!

﴿٤٧﴾ وَالْأَلَّا تَغْفِرَ لِي وَتَرْحَمَنِي أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ

ziyana uğrayanlardan olaram!” ← Əgər məni bağışlamasan və mənə rəhm etməsən,

قِيلَ يَا نُوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَعَلَى أُمَمٍ مِمَّنْ مَعَكَ

Sənə və səninlə birlikdə olanlardan ← Deyildi: “Ey Nuh! Bizdən əminlik və bərəkətlərlə ən; bir qisminin üzərinə olsun!

﴿٤٨﴾ وَأُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ ثُمَّ يَمَسُّهُمْ مِنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ

Sonra onlara, bizim tərəfimizdən şiddətli bir əzab toxunacaq!” ← bəzi ümmətlərə də dolanışıq verəcəyik.

تِلْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَذَا

Bundan qabaq onları nə sən, nə də ümmətin bilirdi. ← Bunlar sənə vəhy etdiyimiz qeyb xəbərlərindəndir.

﴿٤٩﴾ فَاصْبِرْ إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ

(Ey Peyğəmbərim!) Elə isə səbr et. Həqiqətən, (gözlə) aqibət müttəqilərinindir!

وَالِإِلَىٰ عَادِ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ

O dedi: “Ey camaatım! Allahı ibadət edin! ← Ad (tayfası)na da qardaşları Hudu (peyğəmbər göndərdik).

﴿٥٠﴾ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ

Siz yalnız iftiraçısınız! ← Sizin Ondan başqa heç bir tanrınız yoxdur.

يَا قَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ الَّذِي فَطَرَنِي

Mənim mükafatım yalnız məni yaradana aiddir. ← Ey camaatım! Buna görə sizdən heç bir mükafat istəmirəm.

﴿٥١﴾ أَفَلَا تَعْقِلُونَ وَيَا قَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ

Sonra Ona tövbə edin ki, ← Ey camaatım! Rəbbinizdən bağışlanmanızı diləyin. ← Məgər dərk etmirsizmi?

يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَىٰ قُوَّتِكُمْ

qüvvətinizin üstünə bir qüvvət də atırsın. ← göydən sizə bollu yağış göndərsin,

﴿٥٢﴾ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ قَالُوا يَا هُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ

Onlar dedilər: “Ey Hud! Bizə açıq-aşkar bir möcüzə gətirmədin. ← Və günahkar olaraq üz çevirməyin!”

﴿٥٣﴾ وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِي آلِهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ

Biz sənə inanan da deyilik! ← Biz sənin sözünlə tanrılarımızı tərk edən deyilik.

أَنْ نَقُولَ لَا
اعْتَرِيكَ بَعْضُ آلِهَتِنَا بِسُوءٍ

tanrılarımızdan biri səni yaman çarpıbdır". ← Biz ancaq (bunu) deyirik ki,

قَالَ أَنِّي أَشْهَدُ اللَّهُ وَأَشْهَدُوا أَنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾

Siz də şahid olun ki, mən, qoşduğunuz şəriklərdən uzağam; ← (Hud) dedi: "Mən Allahı şahid tuturam.

مَنْ دُونَهُ فَكَيْدُونِي جَمِيعًا ثُمَّ لَا تُنْظَرُونَ ﴿٥٥﴾

sonra mənə möhlət də verməyin! ← O (Allah)dan başqa! Elə isə hamılıqla mənə qarşı hiylə qurun,

أَنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ

Mən, özümün və sizin Rəbbiniz olan Allaha təvəkkül etdim.

مَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا أَنْ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٦﴾

Həqiqətən, Rəbbim doğru yoldadır! ← Elə canlı yoxdur ki, (Allah) onun kəkilindən tutmuş olmasın.

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أَرْسَلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ

Rəbbim yerinizə başqa bir ümmət gətirər, ← Əgər üz çevirsəniz, mənimlə sizə göndəriləni sizə təbliğ etdim.

وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا أَنْ رَبِّي عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيفٌ ﴿٥٧﴾

Şübhəsiz ki, Rəbbim hər şeyi ləfz edəndir (qoruyandır)!" ← və Ona heç bir zərər yetirə bilməzsiniz.

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا

Bizdən bir mərhəmət olaraq Hudu və onunla birlikdə iman gətirənləri xilas etdik, ← Ömrümüz gəldiyi zaman,

وَنَجَّيْنَاهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٨﴾ وَتِلْكَ عَادٌ جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ

Bu da Ad (tayfası)dır! Onlar Rəbbinin ayələrini inkar etdilər. ← və onları qatı əzabdan qurtardıq!

وَعَصَوْا رُسُلَهُ وَاتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٥٩﴾

və hər bir inadkar böyüyün əmrinə tabe oldular. ← Onun Peyğəmbərlərinə qarşı çıxdılar,

وَاتَّبَعُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ أَلَا إِنَّ عَادًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ

Bilin ki, Ad (tayfası) Rəbbini inkar etmişdi. ← Və bu dünyada və qiyamət günü lənətə uğradılar.

أَلَا بُعْدًا لِعَادٍ قَوْمِ هُودٍ ﴿٦٠﴾

Bilin ki, Hudun tayfası Ad, (Allahın rəhmətindən) uzaq olsun!

وَالِىَ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ

O dedi: "Ey camaatım! Allaha ibadət edin. ← Səməd (qövmü)nə də qardaşları Salehi (peyğəmbər göndərdik).

مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ هُوَ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا

O sizi yerdən (torpaqdan) yaratdı və orada sizi sakit etdi. ← Sizin Ondan başqa heç bir tanrınız yoxdur.

فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تَوَبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ ﴿٦١﴾

Həqiqətən, Rəbbim yaxındır, qəbul edəndir!" ← Elə isə, Ondan bağışlanmağınızı diləyin, sonra Ona tövbə edin.

قَالُوا يَا صَالِحُ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَذَا

Bundan əvvəl içərimizdə ümid bəslənən bir adam idin. ← Onlar dedilər: "Ey Saleh!

اتَّهَيْنَا أَنْ نَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ﴿٦٢﴾

Biz, sənin bizi ləzi dəvət etdiyin barədə şəkk-şübhə içindəyik". ← Atalarımızın ibadət etdiyinə ibadət etməyi bizə qadağanmı edirsən?

قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ **إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ يَمِينٍ مِنْ رَبِّي**
 Əgər Rəbbimdən açıq aydın bir dəlilə **istinad edirəmsə**, ← (Saleh onlara) dedi: “**Ey camaatım!** Bir deyin görək!

وَأَتَيْنِي مِنْهُ رَحْمَةٌ **فَمَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ أَنْ عَصَيْتُهُ**
 mən də **Ona** asi olsam, **Allaha** qarşı **mənə** kim yardım edər? ← və **O mənə**, **Özündən** bir rəhmət lütf edibsə,

فَمَا تَزِيدُونَنِي غَيْرَ تَخْسِيرٍ ﴿٦٣﴾ **وَيَا قَوْمِ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ**
 Ey qövmüm! **Allahın bu dişi** dəvəsi sizin üçün bir möcüzədir. ← **Mənə**, **ziyan**dan başqa **bir şey** artırmısınız!

فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أََرْضِ اللَّهِ **وَلَا تَمْسُوهَا بِسُوءٍ**
 Və **ona** bir zərər verməyin; ← **Qoyun**, **Allahın torpağında** otlasın.

فَيَاخُذْكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ ﴿٦٤﴾ **فَعَقَرُوهَا فَقَالَ**
 Onlar onu (dəvəni) **tutub kəsdilər**. (Saleh onlara) dedi: ← **Yoxsa** sizi yaxın bir **əzab** alıb götürər!”

تَمَتُّعُوا فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ **ذَلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْذُوبٍ ﴿٦٥﴾**
 Bu, **yalan** olmayan bir vəddir! ← “Üç gün **yurdunuzda** yaşayıb keşfəkin.

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا **نَجَّيْنَا صَالِحًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ**
 Salehi və onunla birlikdə **imən** gətirənləri xilas etdik; ← **Əmrimiz** gəldiyi zaman,

بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ **إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿٦٦﴾**
 Həqiqətən, **Rəbbin yenilməz qüdrət sahibi**, **qüvvət sahibidir!** ← **Bizdən** bir rəhmət olaraq və o günün **rüsvayçılığından** (qurtardıq).

وَآخِذِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ **فَاصْبِحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَائِمِينَ ﴿٦٧﴾**
 və **evlərində** **diz üstə** çöküb qaldılar. ← **O zülm edənləri** qorxunc bir **səs** бүürdü,

كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا **أَلَا إِنَّ ثَمُودًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ**
 Bilin ki, **həqiqətən**, **Sə mud** (tayfası) **Rəbbini inkar** etmişdi. ← **Sanki** **orada** **heç yaşamamışdılar**.

أَلَا بُعْدًا لثَمُودَ ﴿٦٨﴾

Xəbəriniz olsun ki, **Sə mud** (tayfası) **Allahın rəhmətindən** **uzaq** olsun!

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى **قَالُوا سَلَامًا**
 “**Salam!**” - dedilər. ← **Həqiqətən**, **elçilərimiz** (mələklər) **İbrahimə müjdə** gətirib:

قَالَ سَلَامٌ **فَمَا لَبَثَ أَنْ جَاءَ بِعَجَلٍ حَنِيدٍ ﴿٦٩﴾**
 və **dərhal** (onlara) **qızarmış bir büzov** gətirdi. ← **O da**: “**Salam!**” - dedi,

فَلَمَّا رَأَىٰ أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ **نَكَرَهُمْ**
 onlar (onların hərəkətləri) **xoşuna** gəlmədi, ← **Onların əllərinin** oraya (yeməyə) **uzanmadığını** **gördüyü vaxt**,

وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ **إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمِ لُوطَ ﴿٧٠﴾**
Biz Lut tayfasına **göndərilmişik!** ← və **onlardan** **qorxuya** düşdü. **Onlar dedilər**: “**Qorxma!**”

وَأَمْرَاتُهُ قَائِمَةٌ **فَضَحَكَتْ**
 Və o güldü. ← (İbrahimin) **arvadı** (Sara) **ayaqda idi**.

فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَقَ **وَمِنْ وَرَاءَ إِسْحَقَ يَعْقُوبَ ﴿٧١﴾**
İshaqın da **ardınca** **Yəqubla** (müjdələdik). ← **Beləcə onu** (Saranı) **İshaqla müjdələdik**,

قَالَتْ يَا وَيْلَتَى أَأَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا بَعْلِي شَيْخًا

Bu ərim də ixtiyar bir kişidir. ← (Arvadi) dedi: “Vay həlma! Mən qoca bir qarı ikən doğa bilərəmmi?”

﴿٧٢﴾ اِنْ هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ ﴿٧٢﴾ قَالُوا أَتَعْجَبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ

(Mələklər) dedilər: “Allahın əmrinə təəccübümü edirsən? ← Haqiqətən, bu çox təəccüblü bir şeydir!”

رَحْمَةً اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ ﴿٧٣﴾

Şübhəsiz, O, şükür olunmağa layiqdir, çox cəməddir!” ← Ev əhli! Allahın rəhməti və bərəkəti üzərinizə olsun.

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ الْبُشْرَى

və ona (İshaqın doğulacağı haqqında) müjdə gəldikdə, ← İbrahimin qorxusu çəkildikdə,

﴿٧٤﴾ يُجَادِلُنَا فِي قَوْمِ لُوطٍ ﴿٧٤﴾

Lut tayfası barəsində Bizimlə mübahisə edir. (Əzabın onlardan dəf edilməsini istəyir).

﴿٧٥﴾ اِنَّ اِبْرٰهِيْمَ لَحَلِيْمٌ اَوَاٰ مُنِيْبٌ ﴿٧٥﴾

Haqiqətən, İbrahim həlim xasiyyətli, yalvarıb-yaxaran, özünü (Allaha) təslim etmiş biri idi.

يَا اِبْرٰهِيْمُ اَعْرَضْ عَنْ هٰذَا اِنَّهٗ قَدْ جَاءَ اَمْرٌ رَبَّكَ

Şübhəsiz, Rəbbinin əmri artıq gəlmişdir. ← (Mələklər dedilər:) “Ey İbrahim! Bu (mübahisə)dən əl çək.

وَاِنَّهُمْ اٰتِيهِمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُوْدٍ ﴿٧٦﴾ وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا

Elçilərimiz (mələklər) Lutun yanına gəldikləri zaman, ← Və onlara mütləq qarşısıalınmaz bir əzab gələcəkdir.

﴿٧٧﴾ سَيِّءَ بَهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالَ هٰذَا يَوْمٌ عَصِيْبٌ ﴿٧٧﴾

və: “Bu, çox çətin bir gündür!” - dedi. ← onlar üçün əndişəyə düşdü və ürəyi sıxıldı,

وَجَاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ اِلَيْهِ وَمَنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّاتِ

Onlar daha əvvəl də pis işlər görürdülər. ← Qövmü, tələsik onun (Lutun) yanına gəldi.

قَالَ يَا قَوْمِ هٰؤُلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ اَطْهَرُ لَكُمْ

Onlar sizin üçün daha təmizdirlər. ← (Lut) dedi: “Ey qövmüm! Bunlar mənim qızlarımdır.

﴿٧٨﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزَوْنَ فِيْ ضَيْفِيْ اَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَّشِيْدٌ ﴿٧٨﴾

Sizdən, ağılı başında bir adam yoxdurmu?” ← Allahdan qorxun və qonaqlarımın arasında məni rüsvay etməyin.

﴿٧٩﴾ قَالُوْا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِيْ بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ وَاِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيْدُ ﴿٧٩﴾

Nə istədiyimizi də, əlbəttə sən bilirən!” ← Onlar dedilər: “Sənin qızlarında bir haqqımız olmadığını bilirən.

﴿٨٠﴾ قَالَ لَوْ اَنَّ لِيْ بِكُمْ قُوَّةً اَوْ اُوِيَّ اِلَى رُكْنٍ شَدِيْدٍ

yaxud möhkəm bir qalaya sığınaydım!” ← (Lut) dedi: “Kəş mənim, sizə qarşı bir gücüm olaydı,

قَالُوْا يَا لُوطُ اِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَصْلُوَاكَ اِنَّكَ

Onlar əsla sənə çatıb bilməzlər. ← (Mələklər) dedilər: “Ey Lut! Biz sənin Rəbbinin elçiləriyik.

﴿٨١﴾ فَاسْرِبْ اٰهْلَكَ بِقَطْعٍ مِّنَ اللَّيْلِ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ اَحَدٌ اِلَّا اَمْرًا تَكُ

Övrətin xaric, sizdən heç kəs də dönüb geri baxmasın. ← Gecənin bir vaxtında ailəni apar.

﴿٨١﴾ اِنَّهٗ مُصِيْبُهَا مَا اَصَابَهُمْ اِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ اَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيْبٍ ﴿٨١﴾

Haqiqətən, onların (əzab) vaxtı səhərdir. Səhər yaxın deyilmi?” ← Onlara toxunacaq şey, ona da toxunacaqdır.

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَلَىٰهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ مَّنْضُودٍ ﴿٨٢﴾
 və üzərində odda bışmış bərk daşlar yağdırdıq; ← Əmrimiz gəldiyi vaxt, oranın üstünü altına çevirdik,

مُسَوَّمَةٌ عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بَعِيدٌ ﴿٨٣﴾
 Axı o, zalımlardan uzaq deyildir! ← Rəbbinin qatında əlamət qoyulmuş (daşlar)!

وَالِی مَدَیْنٍ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ
 O dedi: “Ey qövümüm! Allaha ibadət edin. ← Mədyənə də, qardaşları Şueyb (peyğəmbər göndərdik).

مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ وَلَا تَتَّقُوا الْمَكِّيَالَ وَالْمِيزَانَ
 Ölcünü və çəkini əskiltməyin. ← Sizin Ondan başqa heç bir tanrınız yoxdur.

إِنِّي أَرِيكُمْ بِخَيْرٍ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيطٍ ﴿٨٤﴾
 Və mən sizin üçün, bürüyən bir günün əzabından qorxuram! ← Mən sizi xeyir (bərəkət) içində görürəm.

وَيَا قَوْمِ أَوْفُوا الْمَكِّيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخُسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ
 insanların heç bir şeyini əksik verməyin, ← Ey qövümüm! Ölcüyə və çəkiyə ədalətlə riayət edin,

وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٨٥﴾
 və yer üzündə fəsad törədərək pis işlər görməyin!

بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ مُّؤْمِنِينَ وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴿٨٦﴾
 Mən də sizə nəzarətçi deyiləm!” ← Əgər möminsinizsə, Allahın saxladığı, sizin üçün daha xeyirlidir.

قَالُوا يَا شُعَيْبُ أَصْلُوتُكَ تَأْمُرُكَ أَنْ نَتْرُكَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا
 Atalarımızın tapındıqlarını tərk edək, ← Onlar dedilər: “Ey Şueyb! Sənə namazın əmr edirmi ki,

أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ ﴿٨٧﴾
 Həqiqətən, sən, həlim xasiyyətli sən, çox ağıllısan!” ← yaxud mallarımızla istədiyimiz kimi hərəkət etməyə?

قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِن كُنتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي
 Əgər mən Rəbbimdən aşkar bir dəlilə istinad edirəmsə, ← (Şueyb) dedi: “Ey qövümüm! Baxın!

وَرَزَقَنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَخْلِفَكُمْ إِلَىٰ مَا أَنهَيْكُمْ عَنْهُ
 Sizə qadağan etdiyim şeyin əksinə hərəkət etmək istəmirəm. ← və mənə, Özü tərəfindən gözəl bir ruzi verib sənə?

إِن أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ
 Mənim müvəffəqiyyətim yalnız Allahladır. ← Yalnız bacardığım qədər islah etmək istəyirəm.

عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿٨٨﴾

Ona təvəkkül etdim və Onun hüzuruna dönəcəyəm!

وَيَا قَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِي أَنْ يُصِيبَكُمْ
مِثْلَ مَا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ

Nuh tayfəsinin başına gələnlərin bənzərini, ← Ey qövüm! Mənə qarşı ədavətiniz sizin başınıza gətirməsin;

أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ
وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِنْكُمْ بِبَعِيدٍ ﴿٨٩﴾

Lut tayfası da sizdən uzaq deyildir! ← yaxud Hud camaatının və ya Saleh qövminin (başına gələnləri)!

وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ
إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ ﴿٩٠﴾

Həqiqətən, Rəbbim rəhm edəndir, sevəndir! ← Rəbbinizdən bağışlanmağınızı diləyin! Sonra Ona tövbə edin!

قَالُوا يَا شُعَيْبُ مَا نَفَقَهُ كَثِيرًا مِمَّا تَقُولُ
وَإِنَّا لَنَرِيكَ فِينَا ضَعِيفًا

və biz səni aramızda zəif görürük. ← Onlar dedilər: “Ey Şüeyb! Dediklərinin çoxunu başa düşmürük,

وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنَاكَ
وَمَا أَنْتَ عَلَيْنَا بَعِزٍ ﴿٩١﴾

Sən bizə üstün bir adam da deyilsən! ← Əgər qəbilən olmasaydı, səni daşqalaq edərdik.

قَالَ يَا قَوْمِ
أَرَهْطِي أَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ

Mənim qəbiləm sizə Allahdan daha üstündür mü ki, ← (Şüeyb) dedi: “Ey qövüm!

وَاتَّخَذْتُمُوهُ وَرَاءَكُمْ ظَهْرِيًّا
إِنَّ رَبِّي بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٩٢﴾

Həqiqətən, Rəbbim etdiklərinizi əhatə etmişdir! ← onu arxanıza atıb (unutdunuz)?

وَيَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَى مَكَاتِكُمْ
إِنِّي عَامِلٌ

Mən də etdiyimi edəcəyəm. ← Və ey qövüm! Olduğunuz yerdə əlinizdən gələni edin.

سَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ
وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ

və kim yalançıdır. ← Biləcəksiniz ki, rüsvayedicisi əzab kima gələcək,

وَارْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ ﴿٩٣﴾

Gözləyin! Mən də sizinlə birlikdə gözləyirəm!”

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا
نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَالدِّينَ أَمْنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا

Özümüzdən bir mərhəmətlə Şüeybi və onunla birlikdə iman gətirənləri xilas etdik. ← Əmrimiz gəldiyi zaman,

وَآخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ
فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٩٤﴾

və onlar öz evlərində diz üstə çöküb qaldılar. ← O zülm edənləri isə, dəhşətli bir səs бүürdü,

كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا
أَلَا بُعْدًا لِمَدِينٍ كَمَا بَعَدَتْ ثَمُودُ ﴿٩٥﴾

Bilin ki, Mədyən (qövüm də) Səməd (qövüm) kimi uzaq oldu! ← Sanki orada heç yaşamamışdılar.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٩٦﴾

Biz Musanı da ayələrimizlə və açıq-aşkar bir dəlillə göndərdik;

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ
فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ﴿٩٧﴾

Fironun əmri isə doğruluğa aparan deyildi. ← Onlar Fironun əmrinə tabe oldular. ← Firona və onun əyanlarına.

يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ وَبَشَّ الْوَرْدُ الْمَوْرُودُ ﴿٩٨﴾
Aparıldıqları yer də **necə pisdir!** ← O, qiyamət günü öz qövmünün qabağında gedib onları atəşə **aparacaq**.

وَاتَّبِعُوا فِي هَذِهِ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ بَشَّ الرِّفْدُ الْمَرْفُودُ ﴿٩٩﴾
(Onların) qisməti **necə də pisdir!** ← Burada (dünyada) da, qiyamət günü də **lənətə** düşər olmuşlar.

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْقُرَى نَقُصُّهُ عَلَيْكَ مِنْهَا قَائِمٌ وَحَصِيدٌ ﴿١٠٠﴾
Onlardan ayaqda qalan da var, yerlə yeksan olan da. ← Bu, məmləkətlərin xəbərlərindəndir ki, sənə **söyləyirik**.

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ
Lakin özləri özlərinə zülm etdilər. ← Biz onlara zülm etmədik.

فَمَا آغْنَتْ عَنْهُمْ آلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ لَمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ ...
Rəbbinin əmri **gəldiyi** zaman; ← Allahdan qeyri **dua etdikləri** tanrıları onlara heç bir fayda **vermədi**...

وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ ﴿١٠١﴾
Və **yalnız** onların ziyanlarını **artırdı**.

وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَى وَهِيَ ظَالِمَةٌ
Onun **yaxalaması**, **həqiqətən**, **acıdır**, **şiddətlidir!** ← Rəbbin **zülmkar məmləkətləri** yaxalayanda **belə** yaxalayır.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِمَنْ خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ
O, insanların bir yerə **cəm ediləcəyi gündür**; ← **Həqiqətən**, **axirət əzabından qorxanlar üçün** bunda bir **ibrət dərsi** vardır.

وَذَلِكَ يَوْمٌ مَشْهُودٌ ﴿١٠٣﴾ وَمَا نُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مُعْدُودٍ ﴿١٠٤﴾
Biz onu **yalnız müəyyən bir müddət üçün təxirə salmışıq**. ← və o, (hamının) **şahid olacağı bir gündür**.

يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلِّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ ﴿١٠٥﴾
və onlardan **eləsi bədbəxt**dir, **eləsi də xoşbəxt**dir! ← O gün gələndə Onun **icazəsi** olmadan heç kəs **danışmaz**,

فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فَفِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَشَهِيقٌ ﴿١٠٦﴾
Onlar üçün **orada ah-fəryad** vardır. ← **Bədbəxt olanlara gəlincə**, (onlar) **od içərisindədirlər**.

خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ
Rəbbinin **istədikləri** (bundan) **müstəsna**dır. ← Göylər və yer **durduqca orada** **əbədi qalacaqlar**.

إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ ﴿١٠٧﴾
Həqiqətən, Rəbbin **istədiyini** **edəndir**.

وَأَمَّا الَّذِينَ سَعَدُوا فَفِي الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ
Göylər və yer **durduqca orada** **əbədi qalacaqlar**. ← **Xoşbəxt olanlara gəlincə**, (onlar) **Cənnətdədirlər**.

إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ عَطَاءٌ غَيْرٌ مَجْذُودٌ ﴿١٠٨﴾
(Bu) **tükənməz bir nemət** olaraq (veriləcək). ← Rəbbinin **istədikləri** (bundan) **müstəsna**dır.

فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْبُدُ هَؤُلَاءِ مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ آبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ

Onlar **ancaq** daha **əvvəl** **atalarının** ibadət etdiyi kimi ibadət edirlər. ← **Elə isə** bunların tapındıqları şeydən **şübhə** etmə.

وَإِنَّا لَمَوْفُوهُمْ نَصِيَّهُمْ غَيْرَ مَنقُوصٍ ﴿١٠٩﴾

Biz onların **qismətini** əskiltmədən tam verəcəyik!

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ

Əgər **öncədən** **Rəbbindən** bir söz olmasaydı, ← **Musaya Kitabı** verdik və **onun** barəsində ixtilafa düşüldü.

لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴿١١٠﴾

Həqiqətən, onlar **onun** (**Quran**) barəsində də **şəkk-şübhə**dədirlər! ← **mütləq** aralarında **hökmlər** verilmişdi.

وَإِنَّ كُلًّا لَّمَّا لَيُؤْفَيْنَهُمْ رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١١﴾

O, **nə** etdiklərindən xəbərdardır! ← **Rəbbin**, **şübhəsiz ki**, hamısına **əməllərinin** (**əvəzini**) tam verəcəkdir.

فَاسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتُ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ

Səninlə birlikdə **tövbə** edənlər də (düz yolda olsunlar). ← **Sənə** əmr edildiyi kimi, **düz yolda** ol!

وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٢﴾

Şübhəsiz, O, sizin **nə** etdiklərinizi **görəndir**! ← **Həddi** də aşmayın!

وَلَا تَرْكُنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ

Sizin, **Allahdan** başqa **dostunuz** da **yoxdur**. ← **Zülm** edənlərə **meyl** etməyin, **yoxsa** **sizə** atəş **toxunar**.

ثُمَّ لَا تُنْصَرُونَ ﴿١١٣﴾ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَزُلْفًا مِنَ اللَّيْلِ

Namazı da **gündüzün** iki başında və **gecənin** yaxın vaxtlarında **qıl**. ← **Sonra** **sizə** kömək **olunmaz**!

إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَلِكَ ذِكْرَى لِلذَّاكِرِينَ ﴿١١٤﴾

Bu, **zikir** edənlər üçün xatırlatmadır. ← **Həqiqətən**, yaxşı işlər **pis işləri** (yuyub) aparar.

وَاصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١١٥﴾

Səbr et! **Şübhəsiz**, **Allah** yaxşı işlər görənlərin **mükafatını** zay **etməz**!

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُوا بَقِيَّةٍ يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ

yer üzündə **fəsad törətməyi** qadağan edəydilər! ← **Kaş**, **sizdən** əvvəlki nəsillərin **fəzilət** sahibləri,

إِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿١١٦﴾

Zalımlar isə, onlara verilən **nemətə** uydular və **günahkar** oldular. ← Onlardan, **xilas** etdiyimiz az bir qismi **müstəsna**dır.

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلِهَا مُصْلِحُونَ ﴿١١٧﴾

Rəbbin, **əhalisi** **əməlisaleh** ikən **məmləkətləri** haqsız **yərə** **məhv** **etməz**!

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً ۚ وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ﴿١١٨﴾

Onlar hələ də ixtilafdadırlar. ← Əgər Rəbbin istəsəydi, insanları tək bir ümmət edərdi.

وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ
أَلَّا مِنْ رَحْمَةِ رَبِّكَ

(Rəbbin) onları bunun üçün yaratmışdır. ← Rəbbinin mərhəmət etdiyi kimsələr istisnadır.

وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١١٩﴾

“Cəhənnəmi bütövlüklə cinlər və insanlarla mütləq dolduracağam!” ← Rəbbinin sözü tamamilə yerinə yetdi ki:

وَكَلَّا نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نَبِّئْتُ بِهِ فُؤَادَكَ

Biz peyğəmbərlərin xəbərlərindən, ürəyini möhkəmləndirəcək nə varsa sənə danışırıq.

وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ الْحَقُّ ۚ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٠﴾

Möminlərə də moizə və öyüd-nəsihət (gəlmişdir). ← Bunun içində sənə haqq gəlmişdir!

وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ ۚ إِنَّا عَامِلُونَ ﴿١٢١﴾

biz də etdiyimizi edəcəyik! ← İman gətirməyənlərə isə de: “Olduğunuz yerdə etdiyinizi edin,

وَانْتَظِرُوا ۚ إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ﴿١٢٢﴾

Və gözləyin. Biz də gözləyirik!”

وَاللَّهُ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأَمْرُ كُلُّهُ

Və bütün işlər Ona (Allaha) qayıdacaqdır. ← Göylərin və yerin qeybi isə Allaha məxsusdur.

فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ ۚ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾

Rəbbin, sizin etdiklərinizdən qafil deyildir! ← Elə isə, Ona ibadət et və Ona təvəkkül elə.

﴿١٢﴾ سُورَةُ يُسُفْ

Yusuf surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 111 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿١﴾ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢﴾

Biz onu ərəbcə bir Quran olaraq nazil etdik ki, anlayasınız. ← Əlif, Lam, Ra! O, açıq-aydın Kitabın ayələridir!

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ ۖ بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنَ

...bu Qurani sənə vəhy etməklə. ← Biz sənə ən gözəl hekayəti danışırıq...

إِذْ قَالَ يُسُفُ لَأَبِيهِ يَا أَبَتِ

Bir zaman Yusif atasına demişdi: “Atacan! ← Sən, ondan əvvəl (bunları) bilməyənlərdən idin.

وَأَنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمَنِ الْغَافِلِينَ ﴿٣﴾

رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ﴿٤﴾

Gördüm ki, onlar mənə səcdə edirlər”. ← Mən (yuxuda) on bir ulduz və Günəşlə ayı gördüm.

إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ

قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُءْيَاكَ عَلَىٰ إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا

yoxsa sənə bir hiylə qurarlar. ← (Atası Yaqub) dedi: “Can oğul! Yuxunu qardaşlarına danışma,

إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٥﴾

Həqiqətən, Şeytan insanın açıq-aşkar düşmənidir.

وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ

və (yuxudaki) hadisələri yozmağı sənə öyrədəcək. ← Beləcə Rəbbin səni seçib üstün tutacaq,

وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَىٰ أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلِ إِبْرَاهِيمَ وَاسْحَقَ

daha əvvəl ataların İbrahimə və İshaqa tamamladığı kimi. ← Sənə və Yaqub nəslinə də nemətini tamamlayacaq,

إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦﴾ لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٍ لِلِّسَّائِلِينَ ﴿٧﴾

Yusif və qardaşlarının (əhvalatı)nda, soruşanlar üçün ibrətlər var. ← Əlbəttə Rəbbin biləndir, hikmət sahibidir!”

اذْ قَالُوا لِيُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِمَّا

“Yusif və qardaşı (Bin Yamin) atamıza bizdən daha əzizdirlər. ← Vaxtikən (Yusifin qardaşları) demişdilər:

وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٨﴾

Həqiqətən, atamız açıq-aşkar səhv yoldadır! ← Halbuki biz güclü bir dəstəyik.

أَقْتُلُوا يُوسُفَ أَوْ اطْرَحُوهُ أَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ أَبِيكُمْ

atanızın üzü sizə qalsın (sizə rəğbət göstərsin). ← Yusifi öldürün və ya (uzaq) bir yerə atın ki,

وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ ﴿٩﴾ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ

Onlardan, söz alan birisi dedi: ← Ondan sonra isə əməlisəlah bir camaat olarsınız!”

لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَالْقَوْهُ فِي غِيَابَتِ الْجُبِّ يَلْتَقِطُهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ﴿١٠﴾

Əgər (belə) etsəniz, karvanlardan biri onu götürər”. ← “Yusifi öldürməyin, onu bir quyunun dibinə atın.

قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنُّ عَلَىٰ يُوسُفَ وَإِنَّا لَهُ لَنَاصِحُونَ ﴿١١﴾

Halbuki biz ona nəsihət veririk. ← Onlar dedilər: “Ay ata! Sənə nə olub ki, Yusifi bizə etibar etmirsən?

أَرْسَلَهُ مَعَنَا غَدًا يَزْتَعُ وَيَلْعَبُ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿١٢﴾

Biz isə onu mütləq qoruyacağıq!” ← Sabah onu bizimlə birlikdə göndər, oynayıb əylənsin.

قَالَ أَنِّي لَحَزَنُ بْنُ أَن تَذْهَبُوا بِهِ وَأَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ

və qorxuram ki, onu qurd yeyə, ← (Yaqub) dedi: “Onu aparmağınız məni çox məyus edər,

وَأَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ ﴿١٣﴾

siz də ondan xəbər tutmayasınız!”

قَالُوا لَئِنْ أَكَلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ أَنَا إِذَا لَخَّاسِرُونَ ﴿١٤﴾

onda biz həqiqətən aciz olarıq ki!” ← Onlar dedilər: “Biz güclü bir dəstə ola-ola qurd onu yesə,

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَاجْمَعُوا أَنْ يَجْعَلُوهُ فِي غِيَابَتِ الْجُبِّ

onu quyunun dibinə atmaq üçün sözü bir yerə qoydular. ← (Qardaşları) onu (Yusifi) apardıqları zaman,

وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٥﴾

“Əlbəttə onlara, heç gözləmədikləri halda bu işlərini xəbər verəcəksən!” ← Biz ona (Yusifə) vəhy etdik ki:

وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ ﴿١٦﴾

Axşamüstü ağlayaraq atalarının yanına gəldilər.

قَالُوا يَا أَبَانَا أَنَا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا

Yusif də əşyalarımızın yanında qoymuşduq. ← Dedilər: “Ay atamız! Bir-birimizlə yarışmaq üçün getmişdik.

فَاكَلَهُ الذِّئْبُ وَمَا أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ ﴿١٧﴾

Biz doğru danışsaq belə, sən bizə inanmayacaqsan!” ← Və qurd onu yedi.

وَجَاءُوا عَلَى قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا

(Yaqub) dedi: “Xeyr nəfsiniz sizi bir işə sövq etdi. ← Onun köynəyinin üstündə yalandan bir qan gətirmişdilər.

فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾

Dediklərinizdən ötrü Allahdan kömək diləmək lazımdır!” ← (Mənə) gözəl səbir (gərəkdir).

وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَهُ

(Suçu) qabını (suya) saldı. ← Və bir karvan gəldi. Suçularını (su dalınca) göndərdilər.

قَالَ يَا بُشْرَىٰ هَذَا غُلَامٌ وَأَسَرُّوهُ بِضَاعَةً وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

Allah onların nə etdiyini biləndir! ← Və onu satdıq bir şey kimi saxladılar. ← “Müjdə! Bu bir oğlandı!”-dedi.

وَشَرُّوهُ بَشْمَنَ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ ﴿٢٠﴾

və ona tamah göstərmədilər. ← Onu, dəyərsiz bir qiymətə - bir neçə dirhəmə satdılar,

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ مِصْرَ لَأَمْرَأَتِهِ أَكْرِمِي مَثْوَاهُ عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا

“Ona yaxşı bax. Ola bilsin ki, bizə fayda versin, ← Onu (Yusif) Misirdə satın alan şəxs öz zövcəsinə dedi:

أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ

Bələliklə, Yusifi o yerdə (Misirdə) yerləşdirdik, ← və ya onu oğulluğa götürək!”

وَلِنُعَلِّمَهُ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰ أَمْرِهِ

Allah, Öz işi üzərində qalibdir (istədiyini edəndir). ← və (yuxudakı) hadisələri yozmağı ona öyrətdik.

وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢١﴾

Lakin insanların əksəriyyəti (bunu) bilməz!

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٢﴾

Yaxşı işlər görənləri belə mükafatlandırırıq. ← Ən yetkin dövrünə çatdığı zaman ona hikmət və elm verdik.

وَرَاوَدَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ وَغَلَّقَتِ الْأَبْوَابَ

və qapıları bağladı, ← Evinde olduğu qadın (Züleyxa) onu tovlayıb yoldan çıxartmaq istədi,

وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ

(Yusif isə) dedi: “Allahə sığınram. ← “Di gəlsənə!” - dedi.

﴿٢٣﴾ أَنَّهُ رَبِّي أَحْسَنَ مَثْوَايَ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ

Həqiqətən, zülm edənlər nıcat tapmazlar! ← O (sənin ərin) ağam mənə yaxşı baxır.

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنْ رَأَى بُرْهَانَ رَبِّهِ

Əgər Rəbbinin dəlilini görməsəydi, (Yusif də) ona meyl edərdi. ← Doğrudan da (qadın) ona meyl salmışdı.

﴿٢٤﴾ كَذَلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ

O həqiqətən, Bizim sadıq bəndələrimizdəndir! ← Pislili və əxlaqsızlığı ondan sovuşdurmaq üçün belə (etdik).

وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِنْ دُبُرٍ

(Züleyxa) onun köynəyini arxadan cırdı. ← İkisi də qapıya cumdu.

وَالْفَتَا سَيِّدَهَا لَدَا الْبَابِ قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءًا إِلَّا

(Züleyxa) dedi: “Sənin ailənə pislilik etmək istəyənin cəzası yalnız; ← Və qapının ağzında ağası ilə rastlaşdılar.

﴿٢٥﴾ أَنْ يُسَجَّنَ أَوْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

həbs olunmaq, ya da şiddətli bir əzabdır!”

قَالَ هِيَ رَاوَدْتَنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ أَهْلِهَا

Onun ailəsindən bir şahid də şəhadət verdi ki: ← (Yusif) dedi: “O mənə tovlayıb yoldan çıxartmaq istədi!”

﴿٢٦﴾ إِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ قُبُلٍ فَصَدَقَتْ وَهُوَ مِنَ الْكَاذِبِينَ

(qadın) doğru deyir, o isə yalançılardandır. ← “Əgər (Yusifin) köynəyi öndən cırılmışsa,

وَإِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٧﴾

(qadın) yalan deyir, o (Yusif) isə doğrudanışanlardır.” ← Əgər onun köynəyi arxadan cırılıbsa,

فَلَمَّا رَأَى قَمِيصَهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ قَالَ إِنَّهُ مِنْ كَيْدِكُنَّ

“Bu sizin (siz qadınların) hilələrinizdəndir. ← (Yusifin) köynəyinin arxadan cırıldığını gördüyü zaman dedi:

﴿٢٨﴾ إِنْ كَيْدُكُنَّ عَظِيمٌ يُونُسُفُ أَعْرَضَ عَنْ هَذَا

Yusif! Bu (iş)dən əl çək (heç kimə demə)! ← Həqiqətən, sizin hiləniz böyükdür!

﴿٢٩﴾ وَاسْتَغْفِرِي لِذَنْبِكِ إِنَّكَ كُنتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ

Sən həqiqətən, günah edənlərdən oldun.” ← Sən də (ey qadın) günahına görə bağışlanmanı dilə!

وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتَاهَا عَنْ نَفْسِهِ

“Vəzirin övrəti cavanı tovlayıb yoldan çıxartmaq istəyir. ← Şəhərdəki qadınlar isə dedilər:

﴿٣٠﴾ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرِيهَا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

Həqiqətən, biz onu açıq-aşkar xəta içində görürük. ← (Yusifin) məhəbbəti onun bağrını qan etmişdir.

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ

onlara xəbər göndərüb (ziyafətə dəvət etdi). ← (Züleyxə) onların hiyləsini (dedi-qodularını) eşitdikdə,

وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكًا وَآتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا

və onlardan hər birinə bir bıçaq verdi. ← Onlar üçün gözəl yasdıqlar hazırladı,

وَقَالَتْ أَخْرِجْ عَلَيْنَهُ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ

onu ucaltdılar və öz əllərini kəsdilər. ← Onu gördükləri zaman, ← (Yusifə) də dedi: “Onların qarşısına çıx!”

وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا إِنْ هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٣١﴾

Bu ancaq möhtərəm bir mələkdir! ← Və dedilər: “Aman Allah! Bu bəşər deyildir.

قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ وَلَقَدْ رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ فَاسْتَعْصَمَ

Onu tovlayıb yoldan çıxartmaq istədim, o isə imtina etdi. ← (Züleyxə) dedi: “Bu, məni qınadığınız (oğlandır).

وَلَئِنْ لَمْ يَفْعَلْ مَا أَمَرُهُ لَيُصْجِنَنَّ وَلَيَكُونَا مِنَ الصَّاغِرِينَ ﴿٣٢﴾

sözsüz ki, zindana atılacaq və alçalanlardan olacaq! ← Əgər əmrimi yerinə yetirməsə,

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ

Zindan mənə, məni dəvət etdikləri şeydən daha sevimlidir. ← (Yusif) dedi: “Ey Rəbbim!

وَالَا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنْ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٣﴾

onlara meyl edəmə və cahillərdən olaram”. ← Əgər onların hiyləsini məndən dəf etməsən,

فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٤﴾

Əlbəttə, O, (hər şeyi) eşidəndir, biləndir! ← Rəbbi onun duasını qəbul etdi və onların hiyləsini ondan dəf etdi.

ثُمَّ بَدَأَ لَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَأَوُا الْآيَاتِ لَيُصْجِنَنَّ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٣٥﴾

onu bir müddət zindana salsınlar. ← Sonra, dəlilləri gördükdən sonra yenə qərara gəldilər ki,

وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانٍ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي أَرَانِي أَعْصِرُ خَمْرًا

O ikisindən biri dedi: “Mən (yuxuda) gördüm ki, şərab sıxıram”. ← Onunla birlikdə iki gənc də zindana girdi.

وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْرًا

quşlar da ondan yeyir. ← Digəri isə dedi: “Mən gördüm ki, başımın üstündə çörək aparıram,

نَبَأًا بِتَأْوِيلِهِ أَنَا نَزِيكٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٦﴾

Biz, həqiqətən, sənin yaxşı adamlardan olduğunu görürük!” ← Bizə bunun yozumunu xəbər ver.

قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانَهُ إِلَّا نَبَأُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا

sizə gəlmədən əvvəl onun yozumunu sizə xəbər verərəm.” ← (Yusif) dedi: “Yeyəcəyiniz təam gəlməmişdən,

ذَلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ

Mən, Allaha inanmayan bir tayfanın dinini tərk etdim! ← Bu, Rəbbimin mənə öyrətdiyi şeylərdəndir.

وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٧﴾

Onlar axirəti də inkar edirlər.

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ

Hər hansı şeyi Allaha şarik qoşmaq bizə yaraşmaz. ← Atalarım İbrahim, İshaq və Yaqubun dininə tabe oldum.

ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٨﴾

Lakin insanların əksəriyyəti (Ona) şükür etməz! ← Bu, Allahın bizə və insanlara olan lütfündəndir.

يَا صَاحِبِي السِّجْنِ أَرْبَابٌ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمْ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٣٩﴾

yoxsa bir olan, hər şeyə qadir Allah? ← Ayrı-ayrı tanrıları daha yaxşıdır, ← Ey mənim iki zindan yoldaşım!

مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءَ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ

siz və atalarınız, (uyduraraq) o (bütləri) adlandırmısınız. ← Ondan qeyri ancaq adlara ibadət edirsiniz ki,

مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ

Hökm ancaq Allahındır. ← Allah, onlara (ibadət edilməsinə) dair heç bir dəlil nazil etməmişdir.

أَمَرَ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ

Doğru din budur. ← O (Allah), Özündən başqasına ibadət etməməni əmr etmişdir.

وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

Lakin insanların çoxu bilməz!

يَا صَاحِبِي السِّجْنِ أَمَّا أَحَدُكُمَا فَيَسْقِي رَبَّهُ خَمْرًا

Sizdən biriniz yenə ağasına şarab içirdəcək. ← Ey mənim iki zindan yoldaşım!

وَأَمَّا الْآخَرُ فَيُصْلَبُ فَتَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَأْسِهِ قُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ ﴿٤١﴾

Haqqında soruşduğunuz iş dəqiqləşmişdir! ← Digəri isə edam olunacaq və quşlar onun başından yeyəcək.

وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِنْهُمَا اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ

“Ağanın yanında məni yada sal!” ← (Yusif) o ikisindən, nicat tapacağını yaqın etdiyi kimsəyə dedi:

فَأَنْسِيَهُ الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهِ فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ ﴿٤٢﴾

və (Yusif) bir neçə il zindanda qaldı. ← Ancaq şeytan ona, ağasının yadına salmağı unutdurdu,

وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعُ عِجَافٍ

yeddi arıq (inək) yeddi kök inəyi yeyir. ← (Bir gün) kral dedi: “Mən (yuxuda) gördüm ki,

وَسَبْعَ سُنْبُلَاتٍ خَضَرٍ وَأَخْرَ يَابَسَاتٍ

Və də yeddi yaşıl və digər (yeddisi) quru sünbül (gördüm).

يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي رُءْيَايَ إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ ﴿٤٣﴾

Ey ayanlar! Əgər yuxu yoza bilirsinizsə, yuxumu yozun!”

﴿٤٤﴾ قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعَالَمِينَ ﴿٤٤﴾
Biz (belə) yuxuların yozumunu bilmirik! ← Onlar dedilər: “(Bu) qarmaqarışıq yuxulardır.

وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ
(Zindandakı) ikisindən, xilas olanı bir müddət sonra xatırlayıb dedi:

﴿٤٥﴾ أَنَا أَنْبِئُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ ﴿٤٥﴾
Buna görə də mənə (zindana - Yusifin yanına) göndərin! ← “Mən sizə onun yozumunu xəbər verərəm.

يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعُ عِجَافٍ
Bizə yoz görək! Yeddi ariq (inək) yeddi kök inəyi yeyir. ← (O gəlib dedi: “Yusif! Ey doğru danışan!

وَسَبْعِ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ لَعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ
Bəlkə, adamların yanına (düzgün cavabla) qayıda bilim. ← Yeddi yaşıl, digər (yeddisi) də quru sünbül.

لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤٦﴾ قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَابًّا
(Yusif) dedi: “Yeddi il adətiniz üzrə əkin. ← Bəlkə, onlar da (bu yuxunun mənasını) bilsinlər!”

فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُوهُ فِي سُنْبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّا تَأْكُلُونَ ﴿٤٧﴾
Yediyiniz az bir miqdar (bundan) istisnadır. ← Biçdiyiniz (məhsulu) isə sünbüldə saxlayın.

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعُ شِدَادٍ يَأْكُلْنَ مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ
(O illər ərzində), onlar üçün tədarük etdiyinizi yeyərlər, ← Sonra onun ardınca yeddi quraqlıq (ili) gələcək.

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ
Sonra onun ardınca insanların bəli yağış görəcəyi bir il gələcək. ← az bir miqdar (toxumluq) saxladığınız

müstəsnaıdır.

وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ وَفِيهِ يَعْصُرُونَ ﴿٤٩﴾
Kral dedi: “Onu mənə gətirin!” ← Onda (o ildə meyvələrin) şirəsini sıxacaqlar”.

فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَسْأَلْهُ
“Ağanın yanına qayıdıb ondan soruş ki, ← (Kralın göndərdiyi) elçi (Yusifin) yanına gəldikdə, (Yusif) dedi:

مَا بَالُ النَّسُوءِ الَّتِي قَطَعْنَ أَيْدِيَهُنَّ إِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ ﴿٥٠﴾
Həqiqətən, Rəbbim onların hiyləsini biləndir!” ← əllərini kəsən qadınların məqsədi nə idi?

قَالَ مَا خَطْبُكُنْ إِذْ رَاوَدْتَنِّي يُوسُفُ عَنْ نَفْسِهِ قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ
Onlar dedilər: “Allah eləməsin! ← (Kral) dedi: “Yusif! yoldan çıxartmaq istəməkdə məqsədiniz nə idi?!”

قَالَتْ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ النَّ حَصْحَصَ الْحَقُّ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ
Vəzirin övrəti (Züleyxa) dedi: “İndi həqiqət bəlli oldu. ← Onun barəsində pis bir şey bilmirik!”

﴿٥١﴾ أَنَا رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ
O isə, şübhəsiz, doğrudanışanlardandır!” ← Mən onu tovlayıb yoldan çıxartmaq istədim.

﴿٥٢﴾ ذَلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّي لَمْ أَخْنُهِ بِالْغَيْبِ وَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْخَائِنِينَ
və Allah xainlərin hiyləsinə yol verməz! ← o yoxkən mən ona xəyanət etmədim, ← (Yusif dedi: “Bu ona görədir ki, (vəzir) bilsin ki,

وَمَا أُبْرِئُ نَفْسِي ۚ إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ

Şübhəsiz ki, nəfs pis işlər görməyi əmr edir. ← Mən nəfsimi təmizə çıxartmıram.

إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي ۚ إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٣﴾

Həqiqətən, Rəbbim bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Rəbbimin rəhm etdiyi kimsə (bundan) müstəsnaır.

وَقَالَ الْمَلِكُ أَتُؤْنِي بِهِ ۚ أَسْتَخْلَصُهُ لِنَفْسِي

Onu özümə ən yaxın (adam) edəcəyəm! ← Kral dedi: “Onu (Yusif) mənə gətirin.

فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ ۖ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ ﴿٥٤﴾

“Sən bu gün yanımızda mövqə sahibisən, etibarlı bir şəxssən!” ← (Kral) onunla danışdıqda dedi:

قَالَ اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ ۚ إِنِّي حَفِيظٌ عَلَيْمُ ﴿٥٥﴾

Mən qoruyanam, (idarəçiliyi) bilənəm! ← (Yusif) dedi: “Məni, yerin (Misirin) xəzinələrinə (məmur) təyin et.

وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ ۚ يَتَّبِعُوا مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ

O, istədiyi yerdə qalırdı. ← Beləliklə, Yusif yerdə (Mísirdə) mövqə sahibi etdik.

وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾

Yaxşı işlər görənlərin mükafatını zay etmərik. ← İstədiyimiz kimsəyə mərhəmətimizi nəşib edərək.

وَلَا جُزْءُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٧﴾

İman gətirib (pis əməllərdən) çəkinənlər üçün axirət mükafatı daha xeyirlidir.

وَجَاءَ اخْوَةَ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ ۚ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٥٨﴾

(Yusif) onları dərhal tanıdı. Onlar isə onu tanımadılar. ← Yusifin qardaşları gəlib onun hüsuruna daxil oldular.

وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ قَالَ ۖ إِنَّتُونِي يَا خَيْرُ الْأَبْنَاءِ ۖ إِنَّتُونِي بِأَخٍ لَكُمْ مِنْ أَبِيكُمْ

“Atabir qardaşınızı (Bin Yamini) mənə gətirin. ← (Yusif) onlara, (ərzaq) yüklərini hazırladığı zaman dedi:

وَأَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿٥٩﴾

və mən qonaqpərvərlərin ən yaxşısıyam?! ← Görmürsünüz mü ki, mən ölçüyə düzgün riayət edirəm,

فَإِنْ لَمْ تَأْتُونِي بِهِ ۖ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُونِ ﴿٦٠﴾

məndə sizin üçün ölçüləcək bir şey yoxdur və mənə yaxınlaşmayın! ← Əgər onu mənə gətirməsəniz,

قَالُوا سَرَّأَوْدُ عَنْهُ أَبَاهُ ۚ وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ ﴿٦١﴾

və biz sözsüz ki, (bunu) edərək. ← (Qardaşları) dedilər: “Onu atasından istəyib gətirməyə çalışırıq,

وَقَالَ لِفَتْيَانِهِ ۖ اجْعَلُوا بَضَاعَتَهُمْ فِي رِحَالِهِمْ

“Onların mallarını yüklərinin içinə qoyun. ← (Yusif) isə öz xidmətçilərinə dedi:

لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ ﴿٦٢﴾

(Və) bəlkə (bura) qayıdalar!” ← Bəlkə, ailələrinə döndükdə onu (mallarının qaytarıldığını) başa düşərlər.

فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَىٰ أَبِيهِمْ قَالُوا ۖ يَا أَبَانَا مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ

“Ay ata! Ölçülüb (veriləcək taxıl) biza qadağan edildi. ← Onlar atalarının yanına döndükləri zaman dedilər:

وَأَنَا لَهُ لِحَافِظُونَ ﴿٦٣﴾

Biz mütlaq onu qoruyacağıq!” ← (Taxıl) ölçüb almaq üçün qardaşımızı (Bin Yamini) bizimlə göndər.

قَالَ هَلْ أُمْنُكُمْ عَلَيْهِ أَلَا كَمَا أَمْنُتُكُمْ عَلَى أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ

daha əvvəl qardaşını (Yusif) sizə etibar etdiyim kimi? ← (Yaqub) dedi: “Onu sizə etibar edə bilərəmmi,

فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٦٤﴾
və O, rəhmlilərin ən rəhmlisidir!” ← Allah ən yaxşı qoruyandır,

وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ
mallarının özlərinə qaytarıldığını gördülər. ← Onlar yüklərini açdıqları zaman,

قَالُوا يَا أَبَانَا مَا نَبْغِي هَذِهِ بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا
Bu, bizim özümüzə qaytarılmış mallarımızdır. ← Onlar dedilər: “Ay ata! Daha nə istəyirik?

وَنَمِيرُ أَهْلَنَا وَنَحْفَظُ أَخَانَا وَنَزِدَادُ كَيْلٍ بَعِيرٍ
Bir dəvə yükü (ərzaq) da artıq alırıq. ← Biz (yenə) ailəmizə ərzaq gətiririk və qardaşımızı qoruyuruq.

ذَلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ ﴿٦٥﴾ قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ
(Yaqub) dedi: “Onu sizinlə göndərməyəcəyəm, ← Bu, (əvvəlcə gətirdiyimiz) az çəkiddə (ərzaq)dır!”

حَتَّى تُؤْتُونَ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ لَتَأْتُنِي بِهِ أَلَّا أَنْ يُحَاطَ بِكُمْ
Başınıza bir bəla gəlməzsə onu mütləq mənə gətirəcəksiniz.” ← təki mənə, Allah adına söz verməyincə ki;

فَلَمَّا آتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٦٦﴾
(Yaqub) dedi: “Allah dediyimizə vəkilidir (şahiddir)!” ← Onlar ona söz verdikləri zaman,

وَقَالَ يَا بَنِيَّ لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ
Ayrı-ayrı qapılardan daxil olun. ← (Yaqub) dedi: “Ey oğullarım! (Misirə) eyni bir qapıdan daxil olmayın.

وَمَا أَغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ
Hökm yalnız Allahındır. ← Yenə də, mən Allahdan gələn bir şeyi (təqdirini) sizdən dəf edə bilmərəm.

عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٦٧﴾
Qoy təvəkkül edənlər də Ona təvəkkül etsinlər!” ← Mən Ona təvəkkül etdim.

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ مَا كَانَ يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ
(bu), Allahdan gələn bir şeyi onlardan dəf edə bilmədi. ← Onlar, ataları əmr etdiyi yerlərdən daxil olsalar da,

أَلَّا حَاجَةً فِي نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضِيهَا وَأَنَّهُ لَذُو عِلْمٍ لَمَّا عَلِمْنَاهُ
Şübhəsiz o, onu öyrətdiyimiz üçün bir elm sahibi idi. ← Yaqub, ancaq içindəki bir diləyi söyləmiş oldu.

وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾
Lakin insanların əksəriyyəti bilməz!

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ أُوِيَ إِلَيْهِ أَخَاهُ قَالَ
(Yusif) qardaşını (Bin Yamini) öz yanına çəkib dedi: ← Onlar Yusifin hüzuruna daxil olduqları zaman,

إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئَسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٩﴾
Onların etdikləri işlərə görə kədərlənmə!” ← “Mən həqiqətən, sənin qardaşınam.

فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ جَعَلَ السَّقَايَةَ فِي رَحْلِ أَخِيهِ
qardaşının yükünün içinə bir su qabı qoydu. ← (Yusif) onlar üçün yüklərini hazırladığı vaxt,

﴿٧٠﴾ ثُمَّ أَذِنَ مُؤَدِّنٌ أَيْتَهَا الْعِيرُ إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ
“Ey karvan! Siz, həqiqətən, oğrusunuz!” ← Sonra (karvan yola çıxanda arxadan) bir carçı səsləndi:

قَالُوا وَقَبِلُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا تَفْقَدُونَ ﴿٧١﴾ قَالُوا نَفَقْدُ صَوَاعَ الْمَلِكِ
Onlar dedilər: “Kralın su qabını itirmişik. ← (Yaqubun oğlanları) onlara dönüb: “Nə itirmisiniz?” - dedilər.

﴿٧٢﴾ وَلَمَنْ جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ
Mən də buna zəminəm!” ← (Carçı dedi): Onu gətirənə bir dəvə yükü (ərzaq veriləcək).

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ
biz (bu) yerə fitnə-fəsad salmaq üçün gəlməmişik. ← Onlar dedilər: “Allah! and olsun! Siz də bilirsiniz ki,

﴿٧٣﴾ وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ ﴿٧٤﴾ قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ
Onlar dedilər: “Əgər yalan desəniz, onun cəzası nədir?” ← Biz oğru da deyilik!”

قَالُوا جَزَاؤُهُ مَنْ وَجَدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ
Kimin yükündə (su qabı) tapılsa, cəzası özüdür (qul edilməsidir). ← (Qardaşlar) dedilər: “Onun cəzası,

كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٧٥﴾ فَبَدَأَ بِأَوْعِيَّتِهِمْ قَبْلَ وَعَاءِ أَخِيهِ
(Yusif), qardaşının yükündən əvvəl onların yüklərini (axtarmağa) başladı. ← Zalımları belə cəzalandırıraq!”

ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وَعَاءِ أَخِيهِ
Yusifə belə bir tədbir öyrətdik. ← Sonra onu (su qabını) qardaşının yükündən çıxartdı.

مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ
Allahın istəməsi müstəsna. ← (Yoxsa) kralın dininə görə, qardaşını (öz yanında) saxlaya bilməzdi.

نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَاءُ
Hər elm sahibinin üstündə də bir bilən vardır! ← Biz istədiyimiz kimsəni dərəcələrlə yüksəldərik.

قَالُوا إِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَهُ مِنْ قَبْلُ
daha əvvəl onun bir qardaşı da (Yusif də) oğurluq etmişdi. ← Onlar dedilər: “Əgər o oğurlamışdırsa,

فَأَسْرَهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ
(və) dedi: “Siz daha pis bir mövqedəsiniz. ← Yusif onu (bu sözü) içində saxlayıb onlara açmadı,

﴿٧٧﴾ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ
Allah sizin (məna və qardaşıma yalandan) aid etdiyiniz şeyləri daha yaxşı bilir!”

قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ
Onun (Bin Yaminin) çox qoca bir atası vardır. ← (Qardaşlar) dedilər: “Ey vəzir!

﴿٧٨﴾ إِنَّا نَرِيكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ
Biz görürük ki, sən yaxşılıq edən adamlardasan”. ← Onun yerinə bizim birimizi tutub saxla.

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِنْدَهُ

...üzərində malımızı tapdığımız şəxsdən başqasını tutub saxlamaqdan. ← (Yusif) dedi: “Allaha sığınaram...

﴿٧٩﴾ اِنَّا اِذَا لَطَالُمُونَ

Yoxsa, biz haqsızlıq etmiş olarıq!”

فَلَمَّا اسْتَيْسَسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا قَالَ كَبِيرُهُمْ

Onların (qardaşların) böyük olanı dedi: ← Ondən ümidlərini kəsdiqləri vaxt pıçılşaaraq kənara çəkildilər.

الْمَ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ

Daha əvvəl də Yusif barəsində təqsirli oldunuz. ← “Bilmirsinizmi ki, atanız sizdən Allah adına əhd aldı?

فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ حَتَّى يَأْذَنَ لِي أَبِي أَوْ يَحْكَمَ اللَّهُ لِي

taki Atam mənə izin verənə və ya Allah hökmünü verənə qədər! ← Mən (bu) yerdən ayrılmayacağam,

﴿٨٠﴾ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ

O (Allah) hökm verənlərin ən xeyirlisidir.

ارْجِعُوا إِلَىٰ آبَائِكُمْ فَقُولُوا يَا أَبَانَا إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ

“Ay ata! Oğlun həqiqətən, oğurluq etdi. ← Atanızın yanına qayıdın və deyin ki:

﴿٨١﴾ وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمْنَا وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ

və qeybin mühafizəçiləri deyilik. ← Biz isə ancaq bildiyimiz şeyə şahidlik edirik,

﴿٨٢﴾ وَسُئِلَ الْقَرْيَةُ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعِيرَ الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا وَإِنَّا لَصَادِقُونَ

Axı biz doğru danışanlarıq!” ← Olduğumuz şəhərdən də, birlikdə gəldiyimiz karvandan da soruş.

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ جَمِيلٌ

(Mənə) gözəl bir səbr (gərəkdir). ← (Yaqub) dedi: “Xeyr, öz nəfsiniz, sizi (bu) işə səvq etdi.

﴿٨٣﴾ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

O, həqiqətən, (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir!” ← Ola bilsin ki, Allah onları birlikdə mənə gətirsin!

﴿٨٤﴾ وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا أَسْفَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ وَأَيْضَتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزَنِ فَهُوَ كَظِيمٌ

Kədərdən gözlərinə ağ gəldi. O, (dərdini) içində çəkirdi. ← Onlardan üz döndərdi və dedi: “Yazıq Yusif!”

﴿٨٥﴾ قَالُوا تَاللَّهِ تَفْتَوْا تَذْكُرُ يُوسُفَ حَتَّى تَكُونَ حَرَضًا أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ

Yusif deyə-deyə xəstə olacaqsan, ya da öləcəksən!” ← Dedilər: “Allaha and olsun ki,

﴿٨٦﴾ قَالِ إِنَّمَا أَشْكُوا بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ

və Allahdan (gələn vəhylə) bilmədiklərinizi bilirəm! ← O dedi: “Mən dərd-sərimi yalnız Allaha arz edirəm,

يَا بَنِيَّ اذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ وَآخِيهِ وَلَا تَأْيِسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ

Allahın rəhmətindən ümidinizi kəsməyin. ← Ey oğullarım! Gedin Yusuf və qardaşı üçün axtarış aparın.

إِنَّهُ لَا يَأْتِيَنَّكَ مِنَ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٧﴾

Şübhəsiz ki, kafir qövmdən başqası Allahın rəhmətindən ümidini kəsməz!”

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسَّنَا وَأَهْلَنَا الضُّرُّ

Bizə və ailəmizə zərər dəymişdir. ← (Təkrar Yusufin) hüsuruna daxil olanda dedilər: “Ey vəzir!

وَجِئْنَا بِبِضَاعَةٍ مُزْجِيَةٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا

Bizim üçün ölçünü düz elə və biza sədəqə ver. ← Və dəyərsiz malla gəlmişik.

إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿٨٨﴾

Həqiqətən, Allah sədəqə verənləri mükafatlandır!”

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَآ فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَآخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٨٩﴾

cəhil olduğunuz zaman Yusifə və qardaşına nələr etdiniz?” ← (Yusif) dedi: “Bilirsinizmi ki,

قَالُوا ءَإِنَّكَ لَأَنْتَ يُوسُفُ قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَذَا أَخِي

(Yusif) dedi: “Mən Yusifəm, bu da qardaşımdır. ← Onlar dedilər: “Həqiqətən, sən özün Yusifsənmi?!”

قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ

Həqiqətən, kim (pis əməllərdən) çəkinsə və səbr etsə, ← Allah bizə lütf etmişdir.

فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٠﴾

(bilsin ki,) şübhəsiz, Allah yaxşı işlər görənlərin mükafatını zay etməz!”

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ أَثَرَكَ اللَّهُ عَلَيْنَا وَإِنْ كُنَّا لَخَاطِئِينَ ﴿٩١﴾

Biz həqiqətən, günahkar olmuşuq!” ← Onlar dedilər: “Allaha and olsun ki, Allah səni bizdən üstün etmişdir.

قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٩٢﴾

Allah sizi bağışlasın! Axı O, rəhmlilərin ən rəhmlisidir! ← (Yusif) dedi: “Bu gün sizə məzəmmət yoxdur.

اِذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَذَا فَالْقُوهُ عَلَى وَجْهِ أَبِي يَأْتِ بَصِيرًا وَاتُّونِي بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩٣﴾

Bütün ailənizi də yanıma gətirin!” ← atamın üzünə qoyun, görməyə başlayar. ← Bu köynəyimi aparın,

وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلَا أَنْ تُفَنِّدُونِ ﴿٩٤﴾

“Ögər məni səfeh hesab etmirsinizsə, mən Yusifin ətrini alıram!” ← Karvan (Misirdən) ayrılarkən ataları dedi:

قَالُوا تَاللَّهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ ﴿٩٥﴾

Həqiqətən, sən öz köhnə yanlışlığının içindəsən!” ← Onlar dedilər: “Allaha and olsun ki,

فَلَمَّا أَنْ جَاءَ الْبَشِيرُ أَلْقِيَهُ عَلَى وَجْهِهِ
فَارْتَدَّ بِصِيرًا

Dərhal gözləri açıldı. ← Muştufluqcu gəlidiyi zaman onu (köynəyi Yaqubun) üzünə qoydu.

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ
إِنِّي أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾

mən Allahdan (gələn vəhy ilə) sizin bilmədiklərinizi bilirəm! ← (Yaqub) dedi: "Sizə demədimmi ki,

قَالُوا يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا
إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ ﴿٩٧﴾

Biz günahkar olmuşuq! ← (Oğlanları) dedilər: "Ay ata! Bizim üçün günahlarımızın bağışlanmasını dilə.

قَالَ سَوْفَ اسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي
إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٩٨﴾

Şübhəsiz, O bağışlayandır, rəhm edəndir! ← (Yaqub) dedi: "Rəbbimdən, sizin bağışlanmağınızı diləyəcəyəm.

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ
أُوتِيَ الْيَهُ أَبَايَهُ

o, ata-anasını (analığı olan xalasını) bağrına basdı, ← (Yaqub və ailəsi) Yusifin hüzuruna daxil olduqları vaxt,

وَقَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ ﴿٩٩﴾

və dedi: "Allah qoysa (hər şeydən) əmin olaraq Misirə daxil olun!"

وَرَفَعَ أَبَايَهُ عَلَى الْعَرْشِ
وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا

Onlar (ata-ana və on bir qardaş) ona səcdəyə qapandılar. ← (Yusif) ata-anasını taxtın üstünə qaldırdı.

وَقَالَ يَا أَبَتِ هَذَا تَأْوِيلُ رُءْيَايَ مِنْ قَبْلُ
قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا

Rəbbim onu həqiqətə çevirdi. ← (Yusif) dedi: "Atacan! Bu, daha əvvəl gördüyüm yuxunun yozumudur.

وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ
وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ

Sizi çöldən (yanıma) gətirdi... ← O məni yaxşılıq etdi. Çünki məni zindandan çıxartdı.

مِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي
إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ

Həqiqətən, Rəbbim istədiyinə qarşı lütfkardır. ← ...şeytan mənimlə qardaşlarımla arasını vurduqdan sonra.

إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿١٠٠﴾

O, doğrudan da, (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir!"

رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ
وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ

və məni hadisələri yozmağı öyrətdin. ← (Yusif dedi:) "Ey Rəbbim! Sən məni səltənətdən (bir pay) verdin,

فَاطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
أَنْتَ وَلِيٌّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

Sən dünya və axirədə mənim ixtiyar sahibimsən. ← Ey göyləri və yeri yaradan!

تَوَفَّنِي مُسْلِمًا
وَالْحَقْنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿١٠١﴾

və məni əməlisəhlərə qovuşdur!" ← Məni müsəlman olaraq vəfat etdir ,

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ
وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ

Halbuki sən onların yanında deyildin... ← (Ey Rəsulum!) Bu, sənə vəhy etdiyimiz qeyb xəbərlərindəndir.

إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ ﴿١٠٢﴾
وَمَا أَكْثَرَ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

Sən təşə olsan da, insanların çoxu iman gətirən deyildir! ← ...hiylə qurub işlərində əlbir olduqları zaman.

﴿١٠٤﴾ وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۗ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ

O (Quran), aləmlərə yalnız bir öyüddür! ← Halbuki, ondan ötrü onlardan heç bir mükafat istəmirsən.

﴿١٠٥﴾ وَكَأَيِّنْ مِنْ آيَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ

onların yanından üzlərini çevirib keçərlər. ← Göylərdə və yerdə neçə-neçə dəlillər vardır ki,

﴿١٠٦﴾ وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ

Onların əksəriyyəti ancaq şəriq qoşaraq Allaha inanırlar.

﴿١٠٧﴾ فَأَمِنُوا أَن تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِّنْ عَذَابِ اللَّهِ ۚ أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ

yaxud özləri də bilmədən, qiyamət qəflətən gəlməyəcək? ← Əmindirləmi ki, Allahın əzabından onlara bir bəla gəlməyəcək,

قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي ۚ أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ ۖ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي ۖ

Mən və mənə tabe olan (möminlər) açıq-aşkar bir dəlillə Allaha çağırıq. ← De: “Bu mənim yolumdur.

﴿١٠٨﴾ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۚ وَسُبْحَانَ اللَّهِ

Mən də müşriklərdən deyiləm!” ← Allah isə pakdır (bütün eyib və nöqsanlardan xalidir).

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجُلًا ۖ نُوحِي إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ

şəhər əhlindən olub özlərinə vəhy edirdik. ← Səndən əvvəl də ancaq kişilər göndərdik ki,

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الأَرْضِ ۖ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

özlərindən əvvəlkilərin aqibətinin necə olduğunu görsünlər? ← Onlar yer üzündə dolaşmırlarmı ki,

﴿١٠٩﴾ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ اتَّقَوْا ۖ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

Məgər dərk etmirsinizmi? ← Həqiqətən, axirət yurdu (pis əməllərdən) çəkinənlər üçün daha xeyirlidir.

حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظَنُوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا

və özlərinin yalançı hesab edildiklərində, ← Nəhayət peyğəmbərlər ümitsizliyə qapıldığı vaxt,

﴿١١٠﴾ جَاءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُجِّيَ مَنْ نَشَاءُ ۚ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ

Bizim əzabımız günahkar tayfadan dəf olunmaz! ← köməyimiz onlara gəldi və dilədiyimizə nicat verildi.

لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِّأُولِي الأَلْبَابِ ۖ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ

(Quran), uydurma bir söz deyildir. ← Onların hekayətlərində, ağıl sahibləri üçün əlbəttə, bir ibrət vardır.

وَلَكِن تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ ۚ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ

və hər şeyin müfəssəl izahıdır, ← Ancaq özündən əvvəlkilərin (ilahi kitabların) təsdiqi,

﴿١١١﴾ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

və iman gətirən bir tayfa üçün hidayət və rəhmətdir!

﴿١٣﴾ سُورَةُ الرَّعْدِ

ər-Rə'd (Göy gurultusu) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 43 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْأَمْرُ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ
Rəbbindən sənə nazil olan (Quran) həqiqətdir. ← Əlif, Lam, Mim, Ra! Bunlar Kitabın (Quranın) ayələridir.

وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١﴾
Lakin insanların əksəriyyəti inanmaz.

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمُوتَ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ
Sonra arşə ucaldı. ← Gördüyünüz göyləri dirəksiz olaraq yüksəldən Allahdır.

وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى
Hər biri müəyyən vaxta qədər dolanar. ← Günəşi və Ayı ram etdi.

يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ ﴿٢﴾
bəlkə, Rəbbinizlə qarşılaşacağınızla inanarsınız! ← (Allah) işləri yoluna qoyar. Ayələri müfəssəl izah edir ki,

وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْهَارًا
orada möhkəm dağlar, çaylar yaratdı. ← Odur ki, yeri uzadıb döşədi,

وَمِنْ كُلِّ الشَّجَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ يُغْشَى اللَّيْلَ النَّهَارَ
O, gecəni gündüzlə örtüb bürüyər. ← Orada bütün meyvələrdən iki cüt yaratdı.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٣﴾
Şübhəsiz ki, bunda (bu deyilənlərdə), düşünən bir camaat üçün dəlillər vardır!

وَفِي الْأَرْضِ قِطْعٌ مُّتَجَاوِرَاتٌ وَجَنَّاتٌ مِنْ أَعْنَابٍ وَزَرْعٌ
üzüm bağları, əkinlər, ← Yer üzündə bir-birinə qonşu qitələr,

وَنَخِيلٌ صِنْوَانٌ وَغَيْرُ صِنْوَانٍ يُسْقَى بِمَاءٍ وَاحِدٍ
onlar eyni bir su ilə sulanırlar. ← şaxəli-şaxəsiz xurma ağacları var;

وَنُفُصِّلُ بَعْضَهَا عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الْأَكْلِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾
Şübhəsiz, bunda, dərk edən bir camaat üçün dəlillər vardır. ← Halbuki yemək baxımından onların birini digərindən üstün tuturuq.

وَإِنْ تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ أَإِذَا كُنَّا تُرَابًا ءَأَنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ
“Törpəq olduğumuz vaxt yenidənmi yaradılacağıq?” ← Əgər təəccüblənirsənsə, təəccüblü olan onların sözüdür ki;

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ
Boyunlarında zəncir olanlar da onlardır. ← Onlar Rəbbini inkar edənlərdir.

وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٥﴾
Onlar orada əbədi qalacaqlar. ← Axı onlar cəhənnəm əhlidir.

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثَلَاتُ

Halbuki onlardan **öncə** bu kimi (cəzalar) olub keçmişdir. ← Yaxşılıqdan əvvəl pisliliyi **səndən** tələsik istəyirlər.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٦﴾

Şübhəsiz ki, Rəbbinin **cəzası** da şiddətlidir! ← Həqiqətən, Rəbbin, zümlərinə baxmayaraq insanlara qarşı məğfirət sahibidir.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ

“Ona, Rəbbindən bir möcüzə **endirilməli** deyildimi?” ← Kafir olanlar isə **deyirlər**:

إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ﴿٧﴾

Hər tayfanın da bir rəhbəri vardır! ← Sən **ancaq** qorxudansan.

اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَغِيصُ الْأَرْحَامُ وَمَا تَزْدَادُ

Bətnlərin nəyi **əskildib**, nəyi artırdığını da (bilir). ← Allah hər bir dişinin, (bətnində) nə daşdığını bilir.

وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ ﴿٨﴾ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ ﴿٩﴾

(Allah) **qeybi** də, **aşkari** da biləndir, böyükdür, ucadır! ← Hər şey **Onun** yanında müəyyən bir ölçü **ilədir**.

سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَنْ أَسْرَ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ ﴿١٠﴾

gəcə gizlədən də, **gündüz** aşkar gəzib dolanan da. ← Sizdən, sözünü gizlədən də **eynidir**, onu açıq deyən də,

لَهُ مُعَقَّبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ

Allahın əmri ilə **onu** qoruyurlar. ← **Onu** (insanı) **öndən** və **arxadan** təqib edənlər (mələklər) vardır.

إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ

taki onlar, içlərində **olanı** dəyişmədikə. ← Şübhəsiz ki, Allah bir tayfanı dəyişməz,

وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَ لَهُ

onun qarşısını **alacaq** heç nə yoxdur. ← Əgər Allah bir tayfa üçün bir pislilik diləyərsə,

وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ ﴿١١﴾

Ondan başqa onların heç bir hamisi **da** yoxdur.

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ﴿١٢﴾

Ağır buludları da O yaradır. ← Sizə qorxu və **ümid** məqsədilə şimşəyi **göstərən** Odur.

وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ

Mələklər də **Onun** qorxusundan (Onu təsbih edirlər). ← **Göy gurultusu** Ona **şükr** edərək təsbih edir.

وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ

Onlar isə Allah barəsində **mübahisə** edirlər. ← İldırımları **göndərər** və onlarla istədiyini vurur.

وَهُوَ شَدِيدُ الْمَحَالِ ﴿١٣﴾

Halbuki **Onun** (Allahın) **tələsi** (cəzası) şiddətlidir!

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ

O kəsələr ki, Onđan başqasına dua edərlər, ← Haqq olan dua Ona (Allaha)dır.

لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ إِلَّا كَبَاسِطٌ كَفِّهِ إِلَى الْمَاءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ

(Onlarınki) ancaq, ağzına gəlsin deyər iki övcünü suya açana bənzəyir. ← heç cür onların duasını qəbul edə bilməzlər.

وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿١٤﴾

Kafirlərin duası zəlalətdən! başqa bir şey deyildir! ← Halbuki o (su) ona yetişməz.

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَظِلَالُهُمْ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ﴿١٥﴾

kölgələri də gün çıxarkən və gün batarkən! ← Göylərdə və yerdə kim varsa, istər-istəməz Allaha səcdə edir;

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ اللَّهُ

De: "Alləhdır!" De: "Göylərin və yerin Rəbbi kimdir?"

قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا

özlərinə nə xeyir, nə də zərər verə bilərlər?" ← De: "Elə isə, Onđan qeyrilərini mi özünüdə dost edirsiniz ki,

قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ

və ya zülmət və nur eyni ola bilərmə?! ← De: "Kör və görən eyni ola bilərmə;

أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ

və onların nəzərində yaratma bir-birinə bənzər göründü?!" ← Yoxsa Allaha, Onun yaratdığı kimi yaradan şəriklər tapdılar,

قُلْ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿١٦﴾

Və O birdir, hər şeyə gücü yetəndir!" ← De: "Allah hər şeyin yaradandır.

أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا

Vadilər öz tutumlarına görə dolub daşdı. ← (Allah) göydən bir su endirdi.

فَاخْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَابِيًا وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حُلْيَةٍ أَوْ مَتَاعٍ

Bəzək-şeyləri və ya alət düzəltmək üçün odda qızdırıb əritdiklərində də, ← Sel, üstünə çıxan köpüyü apardı.

زَبَدٌ مِثْلُهُ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً

Köpük isə heç bir fayda verməz. ← Allah haqq və batılə belə misallar çəkir. ← onun kimi köpük vardır.

وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْأَرْضِ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ ﴿١٧﴾

Allah belə misallar çəkir! ← İnsanlara fayda verən bir şey isə yer üzündə qalar.

لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمُ الْحُسْنَىٰ وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُ

Onun dəvətini qəbul etməyənlərə gəldikdə; ← Rəbbinin dəvətini qəbul edənlər üçün ən gözəl (Cənnət) vardır.

لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ

onun yanında bir o qədər də (olsaydı), onu fidyə verərdilər. ← Yer üzündə olan nə varsa hamısı onların olsaydı,

أُولَٰئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ وَمَأْوِيَهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٨﴾

Onların məskəni Cəhənnəmdir. (O) necə də pis yerdir! ← Onlar üçün çox pis haqq-hesab var.

أَفَمَنْ يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ أَعْمَى
kor olan bir kimsə kimidir? ← Rəbbindən sənə nazil edilənin haqq olduğunu bilən kimsəmi,

أِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿١٩﴾ الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ
O kəslər ki, Allaha verdikləri vədi yerinə yetirərlər, ← Yalnız ağıl sahibləri ibrət götürərlər;

وَلَا يَنْقُضُونَ الْمِيثَاقَ ﴿٢٠﴾ وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ
O kəslər ki, Allahın birləşdirilməsini əmr etdiyi şeyləri birləşdirərlər; ← və əhdi pozmazlar;

وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ﴿٢١﴾ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ
və (qiyamətdəki) pis haqq-hesabdan qorxarlar. ← Rəbbindən qorxarlar,

وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ
namazı da qılarlar, ← Və o kəslər ki, Rəbbinin razılığını qazanmaq üçün səbr edərler,

وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً
وَيَذَرُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ
və pisliyi yaxşıqla dəf edərler, ← onlara verdiyimiz ruzidən gizli və aşkar xərcləyərlər,

أُولَئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٢﴾ جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا
Ədn cənnətləri var ki, oraya daxil olacaqlar; ← məhz onlar üçün (gözəl) axirət yurdu -

وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ
وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ ﴿٢٣﴾
Mələklər də hər bir qapıdan onların yanına daxil olarlar; ← Ataları, övrətləri və övladlarından əməlisalehlər də.

سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ
فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٤﴾
Axirət yurdu (Cənnət) nə gözəldir! ← “Səbr etdiyinizə görə sizə salam olsun!

وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ
وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ
Allahın birləşdirilməsini əmr etdiyi şeyləri parçalayanlar; ← Allahla əhd bağladıqdan sonra onu pozanlar;

وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ
وَأُولَئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ
وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿٢٥﴾
və onlar üçün pis (Cəhənnəm) yurdu vardır. ← yer üzündə fitnə-fəsad törədənlər; Onlar lənətə düşər olacaqlar,

اللَّهُ يَسْطُرُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ
وَفَرَحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا
Onlar dünya həyatı ilə sevindilər. ← Allah, istədiyi kimsənin ruzisini bol edir və azaldır.

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَتَاعٌ ﴿٢٦﴾
Halbuki dünya həyatı axirətlə müqayisədə ancaq cüzi (əhəmiyyətsiz) bir şeydir.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا
لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ
“Rəbbindən ona bir möcüzə endirilməli deyildimi?” ← Kafir olanlar işə deyirlər:

قُلْ إِنْ اللَّهُ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ
وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أَنَابَ ﴿٢٧﴾
Tövbə edənə də Öz hidayətinə (İslama) qovuşdurur. ← De: “Allah, istədiyini (haqq yoldan) sapdırır.

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ
أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ﴿٢٨﴾
Bilin ki, qəlblər, Allahı zikr etməklə aram tapar! ← O kəslər ki, iman gətirmişlər və qəlbləri Allahı zikr etməklə aram tapmışdır;

الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَى لَهُمْ وَحُسْنُ مَآبٍ ﴿٢٩﴾
onlar üçün Cənnət və gözəl bir sığınacaq vardır! ← O kəsler ki, iman gətirib yaxşı işlər görürlər;

كَذَلِكَ أَرْسَلْنَاكَ فِي أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ
- ondan əvvəl də ümmətlər gəlib-getmişdir -, ← (Ey Rəsulum!) Beləcə səni bir ümmətə elçi göndərdik ki,

لِتَتْلُوا عَلَيْهِمْ آلَاءَ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَنِ
onlar Rəhmanı inkar etdikləri halda, ← sənə vəhy etdiyimiz (Quran) onlara oxuyasan,

قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَتَابٌ ﴿٣٠﴾
Ona təvəkkül etmişəm. Tövbəm də Onadır!" ← De: "O Rəbbimdir. Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur.

وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كَلِمَ بِهِ الْمَوْتَى
yaxud onunla yer parçalansa və ya ölümlər danışdırılısaydı, ← Əgər Quranla dağlar hərəkətə gətirilsə,
(onlar yenə də iman gətirməzdilər).

بَلْ لِلَّهِ الْأَمْرُ جَمِيعًا أَفَلَمْ يَأْتِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ
İman gətirənlərə bəlli olmadığını ki, əgər Allah diləsəydi, ← Xeyr, bütün işlər Allaha məxsusdur.

لَهْدَى النَّاسَ جَمِيعًا وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُمْ بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةٌ
Kafirələrə isə, etdiklərinə görə bir bəla üz verməyə davam edəcək, ← bütün insanları hidayətə yönəldərdi?

أَوْ تَحُلُ قَرِيبًا مِنْ دَارِهِمْ حَتَّى يَأْتِيَ وَعْدُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿٣١﴾
Həqiqətən, Allah vədinə xilaf çıxmaz! ← yaxud yurdlarının yanında duracaq; Allahın vədi yerinə yetənə qədər.

وَلَقَدْ اسْتَهْزَيْتُمْ بُرْسُلَ مَنْ قَبْلَكُمْ فَامْلَيْتُمْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
Beləcə kafirlərə möhlət verdim, ← Andolsun ki, Səndən əvvəlki peyğəmbərlərə də istehza edilmişdi.

ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿٣٢﴾
Bəs Mənim cəzalandırmağım necə idi! ← sonra onları (əzabla) yaxaladım.

أَفَمَنْ هُوَ قَائِمٌ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ
Yenə də Allaha şəriklər qoşdular. ← Hər bir kəsin nə qazandığına nəzarət edən (Allah)mı (bütələr kimidir)?!

قُلْ سَمُّوهُمْ أَمْ تُنَبِّئُونَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْأَرْضِ
Yoxsa Ona (Allaha) yer üzündə bilmədiyini bir şeyi xəbər verirsiniz? ← De: "Onlara bir ad verin!

أَمْ بَظَاهِرٍ مِنَ الْقَوْلِ أَمْ زَيْنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرَهُمْ
Xeyr, kafirlərə öz hiylələri gözəl göstərildi, ← Yaxud zahiri (mənasız) söz (deyirsiniz)?

وَصُدُّوا عَنِ السَّبِيلِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾
Allahın zəlalətə saldığı kimsəyə doğru yolu göstərən də olmaz. ← və onlar (haqq) yoldan döndərildilər.

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَقُّ وَمَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٣٤﴾
Onları Allahdan qoruyan da olmaz. ← Axirət əzabı isə daha çətinidir. ← Onlar üçün dünya həyatında əzab var.

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعدَ الْمُتَّقُونَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
(Ağacları) altından çaylar axar, ← Müttəqilərə vəd edilən Cənnətin vəsfi (belədir);

أُكُلُهَا دَائِمٌ وَظِلُّهَا تِلْكَ عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوْا وَعُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ ﴿٣٥﴾
Kafirlərin aqibəti isə atəşdir! ← Bu, (Allahdan) qorxanların aqibətidir. ← bəhrələri və kölgələri daimidir.

وَالَّذِينَ آمَنُوا هُمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ
Firqələrdən eləsi də var ki, ← Özlərinə kitab verdiklərimiz, sənə nazil etdiyimizə (Qurana) sevinirlər.

يُنْكِرُ بَعْضُهُ قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ
De: "Mənə əmr olunmuşdur ki, ancaq Allaha ibadət edim, ← onun (Quranın) bir qismini inkar edirlər.

وَلَا أُشْرِكُ بِهِ إِلَيْهِ أَدْعُوا وَإِلَيْهِ مَابِ
Mən Ona (ibadət etməyə) dəvət edirəm. Axır dönüşüm də Onadır! ← və Ona şərik qoşmayım.

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا وَلَئِنْ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ
Əgər onların nəfslərinin istəklərinə uysan... ← Beləliklə, Biz onu ərəbcə bir hökm olaraq nazil etdik.

بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ ﴿٣٧﴾
Allahə qarşı sənin dostun və qoruyanın olmaz! ← ...sənə gələn elmdən sonra,

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَذُرِيَّةً
Onlara zövcələr və övladlar verdik. ← Andulsun ki, Biz səndən əvvəl də Peyğəmbərlər göndərdik.

وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ﴿٣٨﴾
Hər dövrün bir kitabı var. ← Allahın izni olmadıqca heç bir peyğəmbər bir möcüzə gətirə bilməz.

يَمْحُوا اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثَبِّتْ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ ﴿٣٩﴾
Kitabın əsli də Onun yanındadır. ← Allah, istədiyi şeyi məhv edir, istədiyini də sabit saxlayar.

وَأَنْ مَا نُزِينَاكَ بَعْضَ الَّذِي نَعْدُهُمْ أَوْ تَوَفِّيْنَاكَ
və ya səni öldürsək də, ← Onlara vəd etdiyimizin (əzabın) bir qismini sənə göstərsək də,

فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ﴿٤٠﴾
Haqq-hesab çəkmək isə Bizə aiddir! ← sənin vəzifən ancaq (dini) təbliğ etməkdir.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا وَاللَّهُ يَحْكُمُ
Axı Allah hökm edir. ← Görmədiklərimi ki, Biz yer üzünə gəlib onu qıraqlarından əskildirik?

لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤١﴾
O, tezliklə haqq-hesab çəkəndir! ← Onun hökmünü dəf edəcək kimsə yoxdur.

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا
Bütün hiylələr Allaha məxsusdur. ← Onlardan əvvəlkilər də tələ qurmuşdular.

يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ وَسَيَعْلَمُ الْكُفَّارُ لِمَنْ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٤٢﴾
Kafirlər də biləcəklər ki, axirət yurdu kimə məxsusdur! ← (Allah) hər kəsin nə qazandığını bilir.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا قُلْ

“Sən peyğəmbər deyilsən!” (Onlara) de: ← (Ey Rəsulum!) Kafirilər deyirlər ki:

كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ﴿٤٣﴾

“Mənimlə sizin aranızda, Allahın və kitabı bilənlərin şahid olması kifayətdir!”

﴿١٤﴾ سُورَةُ إِبْرَاهِيمَ

İbrahim surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 52 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّكِتَابِ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ

insanları qaranlıqlardan nura çıxartmağın üçündür. ← Əlif, Lam, Ra! Sənə nazil etdiyimiz Kitab,

بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿١﴾

Rəbbinin izni ilə, yenilməz qüvvət sahibi, şükürə layiq olanın (Allahın) yoluna (aparmağın üçündür).

اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٢﴾

Şiddətli əzabdan ötrü kafirlərin vay halına; ← O Allah ki, göylərdə və yerdə nə varsa, Onundur.

الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ

(insanları) Allah yolundan döndərirlər, ← O kəslər ki, dünya həyatını axirətdən üstün tuturlar,

وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٣﴾

Onlar uzaq bir zəlalət içindədirlər. ← və onu əyri hala salmaq istəyirlər;

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ

(Allahın dinini) onlara izah etsin. ← Biz hər bir peyğəmbəri yalnız öz qövmünün dili ilə göndərdik ki,

فَيُضِلَّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤﴾

O, yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir!←Allah istədiyini zəlalətə salar, istədiyini də doğru yola yönəldər.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ

Öz tayfanı qaranlıqdan nura çıxart, ← Andolsun ki, Musanı möcüzələrimizlə göndərdik ki;

وَذَكَّرَهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٥﴾

Həqiqətdən bunda, səbr edib şükür edən hər kəs üçün ibrətlər vardır!” ← və onlara Allahın günlərini xatırlat.

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ

“Allahın, sizin üzərinizdəki nemətinə xatırlayın. ← Bir zamanlar Musa öz tayfasına demişdi:

إِذْ أَنْجَيْكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ

Onlar sizə dəhşətli azab verirdilər. ← Çünki O sizi, Firon əhlindən xilas etdi.

وَيَذَّبَحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكَ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٦﴾

Bunda, Rəbbinizdən sizə böyük bir imtahan vardı! ← Oğullarınızı öldürüb, qadınlarınızı diri saxlayırdılar.

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ

“Əgər şükür etsəniz, sizə (nemətimi) artıracağam. ← Bir vaxtlar Rəbiniz bildirmişdi ki:

وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ﴿٧﴾ وَقَالَ مُوسَى

Musa dedi: ← Mənim əzabım, həqiqətən şiddətlidir!” ← Əgər nankorluq etsəniz (bilin ki),

إِنْ تَكْفُرُوا أَنْتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٨﴾

şübhəsiz, Allah möhtac deyildir, şükrə layiqdir!” ← “Siz və yer üzündə olanların hamısı nankorluq etsəniz də,

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبُؤُا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودَ

Nuh, Ad, Səmuđ tayfalarının, ← Sizdən əvvəlkilərin xəbəri sizə gəlmədimi?;

وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ

Allahdan başqası onları bilmir. ← və onlardan sonrakıların (xəbəri)!

جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوا

Onlar isə əllərini ağızlarına qoyub demişdilər: ← Peyğəmbərləri, onlara açıq-aşkar möcüzələr gətirmişdilər.

إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٌ ﴿٩﴾

və bizi dəvət etdiyiniz şey barəsində şəkk-şübhə içindəyık!” ← “Biz sizinlə göndərilənləri inkar etdik,

قَالَتْ رُسُلُهُمْ أَفِي اللَّهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

“Göyləri və yeri yaradan Allah haqqındamı şəkk (edirsiniz)?! ← Peyğəmbərləri (onlara) dedilər:

يَدْعُوكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرَكُمْ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى

və sizə müəyyən bir vaxta qədər möhlət versin”. ← (Allah) sizi dəvət edir ki, günahlarınızı bağışlasın,

قَالُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا

Onlar dedilər: “Siz sadəcə bizim kimi bir insansınız.

تُرِيدُونَ أَنْ تَصُدُّونَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَآتُونَا بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿١٠﴾

Elə isə, bizə açıq-aşkar bir dəlil gətirin!” ← Bizi, atalarımızın ibadət etdiklərindən döndərmək istəyirsiniz.

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ

“Biz sadəcə sizin kimi bir insanıq. ← Öz peyğəmbərləri onlara demişdilər:

وَلَكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ

Lakin Allah Öz qullarından dilədiyinə (peyğəmbərlik) bəxş edər.

وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ بِسُلْطَانٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

Möminlər də Allaha təvəkkül etsinlər! ← Allahın izni olmadan sizə heç bir dəlil gətirə bilmərik.

وَمَا لَنَا إِلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَيْنَا سُبُلَنَا

Axi O bizə yollarımızı göstərir. ← Bizə nə olub ki, Allaha təvəkkül etməməliyik?

وَلَنَضْرِبَنَّ عَلَىٰ مَا أَذِيتُمُونَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿١٢﴾

Təvəkkül edənlər də Allaha təvəkkül etsinlər!” ← Bizə verdiyiniz əziyyətlərə əlbəttə, dözəcəyik.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُوذُنَّ فِي مِلَّتِنَا

“Mütləq ya sizi yurduumuzdan çıxaracağıq, ya da dinimizə dönəcəksiniz!” ← Kafirilər isə peyğəmbərlərinə dedilər:

فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ ﴿١٣﴾

“Zalımları mütləq məhv edəcəyik! ← Rəbbi də onlara (peyğəmbərlərə belə) vəhy etdi:

وَلَنُسَكِّنَنَّكُمْ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ ذَلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ ﴿١٤﴾

Bu, məqamımdan və təhdidimdən qorxanlara aiddir!” ← Onlardan sonra da o yerə sizi yerləşdirəcəyik.

وَاسْتَفْتَحُوا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿١٥﴾

Hər bir təkəbbür sahibi inadkar isə ziyana uğradı. ← (Peyğəmbərlər Allahdan) qələbə dilədilər.

مِنْ وَرَائِهِ جَهَنَّمُ وَيُسْقَىٰ مِنْ مَاءٍ صَدِيدٍ ﴿١٦﴾

(Orada) isə ırınli sudan ona içirdilər! ← Onun ardınca da Cəhənnəm vardır.

يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ

Ona hər tərəfdən də ölüm gələr, ← Onu qurtum-qurtum içər və onu zorla udar.

وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ وَمِنْ وَرَائِهِ عَذَابٌ غَلِيظٌ ﴿١٧﴾

Onun ardınca da çətin bir əzab vardır! ← Ancaq o ölməz.

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ

fırtınalı bir gündə küləyin sovurduğu külə bənzəyir. ← Rəbbini inkar edənlərin əməllərinin hali,

لَا يَقْدَرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَىٰ شَيْءٍ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ﴿١٨﴾

Bu əsl uzaq (dərin) zəlalətdir! ← Onlar, qazandıqlarından heç bir şey əldə edə bilməzlər.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
Allah göyləri və yeri haqq olaraq yaratmışdır? ← Görmədinmi ki,

﴿٢٠﴾ وَمَا ذُكِّقَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿١٩﴾ أَنْ يَشَاءَ يُدْهِبَكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ
Bu Allah üçün çətin deyildir! ← Əgər istəsə, sizi yox edib (yerinizə) yeni bir məxluq gətirər.

وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا
Zəiflər təkəbbür göstərənlərə deyəcəklər: ← (Axirət günü) hamılıqla Allahın hüsuruna çıxacaqlar.

إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ
Elə isə, Allahın əzabından birazını bizdən dəf edə bilərsinizmi? ← "Biz sizə tabe idik.

قَالُوا لَوْ هَدَيْنَا اللَّهَ لَهَدَيْنَاكُمْ
sizə doğru yolu göstərərdik. ← Onlar deyəcəklər: "Əgər Allah bizə doğru yolu göstərsəydi,

سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَجْرُنَا أَمْ صَبْرُنَا مَا لَنَا مِنْ مَحِصٍّ ﴿٢١﴾
Bizim üçün heç bir sığınacaq yoxdur! ← Ağlayıb-sızlasaq da, səbr etsək də, bizim üçün eynidir.

وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ
"Həqiqətən, Allah sizə doğru vəd vermişdi. ← İş bitdiyi zaman Şeytan (kafirələrə) deyəcək:

وَوَعَدْتُكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ
Sizin üzərinizdə mənim heç bir hökmüm yox idi. ← Mən də sizə vəd vermişdim və vədimə xilaf çıxdım.

إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي فَلَا تَلُمُونِي وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ
Elə isə, məni qınamayın və özünüzi qınayın. ← Lakin sizi (küfrə) çağırdım, siz də mənə uydunuz.

مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنتُمْ بِمُصْرِخِي
Siz də məni xilas edə bilməzsiniz. ← Mən sizi xilas edə bilmərəm.

﴿٢٢﴾ إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ
Əlbəttə, zalımlar üçün şiddətli bir əzab vardır! ← Daha əvvəl məni (Allaha) şərik qoşmağınızı inkar etmişdim.

وَادْخُلِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ
Onların (ağacları) altından çaylar axır. ← İman gətirib yaxşı işlər görənlər isə cənnətlərə daxil ediləcəklər;

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ
Onların oradakı günaydınlıq verməsi "Salam!" (olacaq)! ← Rəbbinin izni ilə orada əbədi qalacaqlar.

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا
Gözlə bir söz gözəl bir ağac kimidir; ← Allahın necə bir məsəl çəkdiyini görmədinmi?;

﴿٢٤﴾ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ
onun kökü möhkəmdir, budaqları isə göydədir.

تُؤْتِيْهِ اَكْلَهَا كُلَّ حَيْنٍ بِاِذْنِ رَبِّهَا وَيَضْرِبُ اللهُ الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ
Allah insanlar üçün misallar çəkir ki, ← O (ağac) Rəbbinin izni ilə bəhrəsini hər vaxt verir.

﴿٢٥﴾ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ

bəlkə, onlar düşünüb ibrət alsınlar!

﴿٢٦﴾ وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيْثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيْثَةٍ اجْتُمْتُ مِنْ فَوْقِ الْاَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ
(o ağacın) kökü yerdən çıxardılıb, ayaqda dura bilmir. ← Pis bir sözün halı isə pis bir ağaca bənzər;

يُثَبِّتُ اللهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِي الْاٰخِرَةِ
...dünya həyatında və axirətdə. ← Allah, iman gətirənləri möhkəm bir sözə sabitqədəm edir...

﴿٢٧﴾ وَيُضِلُّ اللهُ الظَّالِمِيْنَ وَيَفْعَلُ اللهُ مَا يَشَاءُ
və Allah istədiyini edir! ← Allah zalımları (haqq yoldan) sapdırar,

﴿٢٨﴾ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ بَدَّلُوْا نِعْمَتَ اللهِ كُفْرًا وَّاحْلُوْا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ
və öz tayfalarını ölüm yurduna sövq edənləri? ← Görmədinmi, Allahın nemətini küfrə dəyişənləri,

﴿٢٩﴾ جَهَنَّمَ يَصْلُوْنَهَا وَبَسَّ الْقَرَارِ
Onun yolundan döndərmək üçün Allaha şəriklər qoşdular. ← Cəhənnəmə girəcəklər. (O) necə pis sığınacaqdır!

﴿٣٠﴾ قُلْ تَمَتَّعُوا فَاِنَّ مَصِيْرَكُمْ اِلَى النَّارِ
Şübhəsiz, sizin son məskəniniz atəşdir (Cəhənnəmdir)!" ← (Onlara) de: "Əylənib kef çəkin.

قُلْ لِّلْعِبَادِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يُقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَيُنْفِقُوْا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلٰنِيَةً
"Namazı qılsınlar və onlara verdiyimiz ruzidən gizli və aşkar xərcləsinlər... ← İman gətirən qullarıma de:

﴿٣١﴾ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّاتِيْ يَوْمٌ لَا يَبِيعُ فِيْهِ وَلَا خَلَالٌ
...heç bir alış-verişin və dostluğun olmayacağı (axirət) günü gəlməzdən əvvəl.

الله الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
göydən su endirdi. ← O Allahdır ki, göyləri və yeri yaratdı,

فَاَخْرَجَ بِهٖ مِنَ الثَّمَرٰتِ رِزْقًا لَّكُمْ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِاَمْرِهٖ
Əmrilə dənizdə üzməsi üçün gəmiləri sizə ram etdi, ← Onunla sizin ruzi olaraq meyvələr yetişdirdi.

﴿٣٢﴾ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْاَنْهَارَ

və çayları sizin qulluğunuza verdi!

﴿٣٣﴾ وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَآئِيْنَيْنِ
Gecəni və gündüzü də sizin ixtiyarınıza verdi. ← Seyr edən Günəşi və Ayı da sizə ram etdi.

وَأَتَيْكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ
Əgər Allahın nemətlərini sayacaq olsanız, ← (Allah) sizə, istədiyiniz hər şeydən vermişdir.

لَا تَحْصُوهَا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ﴿٣٤﴾
Həqiqətən, insan çox zalım (və) çox nankördür. ← onları sayıb qurtara bilməzsiz.

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ أَمِنًا
“Ey Rəbbim! Bu diyarı (Məkkəni) təhlükəsiz bir yerə çevir. ← Bir zaman İbrahim demişdi:

وَاجْبُنِيْ أَنْ نَعْبُدَ إِلَّا ضَنَامَ ﴿٣٥﴾
Məni və oğullarımı bütələrə tapınmaqdan uzaq elə!

رَبِّ أَنَّهُنَّ اضْلَلْنَ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي
Kim mənə tabe olsa, o, şübhəsiz, məndəndir. ← Ey Rəbbim! Həqiqətən onlar, insanlardan çoxunu azdırırlar.

وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٦﴾
şübhəsiz, Sən bağışlayarsan, rəhm edənsən! ← Və kim mənə qarşı çıxsa, (bilsin ki,)

رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بُوَادَ
Ey Rəbbimiz! Mən əhlimdən bəzisini bir vadiyə sakin etdim.

غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ
Ey Rəbbimiz! Namazı qılsınlar deyə (etdim). ← (Ora), Sənin müqəddəs evinin yanında, əkin bitməz yerdir.

فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ
Onlara meyvələrindən ruzi ver ki, ← Elə et ki, insanların bir qisminin qəlbləri onlara meyl etsin.

لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٣٧﴾ رَبَّنَا أَنْتَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ
Ey Rəbbimiz! Şübhəsiz, Sən, gizli saxladığımızı və aşkar etdiyimizi bilirsen. ← bəlkə onlar şükür edə bilsinlər!

وَمَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٣٨﴾
Yerdə və göydə heç bir şey Allahdan gizli qalmaz!

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٣٩﴾
Həqiqətən, Rəbbim duaları eşidəndir! ← Qocalığımda mənə İsmaili və İshaqı bəxş etmiş Allaha həmd olsun!

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءَ ﴿٤٠﴾
Ey Rəbbimiz! Duamı qəbul et! ← Ey Rəbbim! Məni və nəslimdən olanları namazı qılan et.

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿٤١﴾
Ey Rəbbim! Haqq-hesab çəkilən gün mənə, ata-anamı və möminləri bağışla!”

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ
Sadəcə onları elə bir gün üçün təxirə salır ki, ← Əsla, Allahın, zalımların etdiklərindən qafil olduğunu sanma!

تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٤٢﴾
onda (o gündə), gözlər donub qalacaq.

﴿٤٣﴾ **وَأَفْذَتْهُمْ هَوَاءً** **مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُؤُسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ**

Onların qəlbləri də bomboşdur. ← (Onlar) başlarını yuxarı qaldırıb, özlərinə baxmadan qaçarlar.

وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ **فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا**

və zalımlar deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz! ← İnsanları, o günlə qorxut ki, onlara əzab gələcək,

أَخْرَجْنَا إِلَىٰ آجَلٍ قَرِيبٍ **نُجِبْ دَعْوَتَكَ وَتَتَّبِعِ الرُّسُلَ**

Sənin dəvətini qəbul edərək və peyğəmbərlərə tabe olarıq!” ← Yaxın bir vaxta qədər bizə möhlət ver.

﴿٤٤﴾ **أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلِ مَا لَكُم مِّنْ زَوَالٍ**

Daha əvvəl sizə heç bir zaval toxunmayacağı barədə and içməmişdinizmi?!

وَسَكَنتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ **وَتَبَيَّنَ لَكُم كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ**

Onlara necə rəftar etdiyimiz sizə bəlli oldu. ← Siz, özlərinə zülm edənlərin yurdlarında məskunlaşdınız.

وَضَرَبْنَا لَكُمْ الْأَمْثَالَ ﴿٤٥﴾ **وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ**

Onlar öz hiylələrini qurmuşdular. ← Sizin üçün məsəllər də çəkdik.

﴿٤٦﴾ **وَعِنْدَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ** **وَإِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ**

Onların hiyləsi ilə dağlar yerindən oynayan deyildir! ← Onların hiyləsi Allah dərgahında (məlumdur).

﴿٤٧﴾ **فَلَا تَحْسِبَنَّ اللَّهَ مُخْلَفَ وَعْدِهِ رُسُلُهُ** **إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ**

Haqiqətən, Allah qüdrətlidir, intiqam sahibidir! ← Allahın, öz peyğəmbərlərinə verdiyi vədə xilaf çıxacağını sanma!

يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتُ

O gün (Qiyamət günü), yer başqa bir yerlə, göylər də (başqa göylərlə) əvəz olunacaq.

﴿٤٨﴾ **وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ** **وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُّقْرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ** ﴿٤٩﴾

O gün, günahkarları zəncirlə bir-birinə bağlanmış görəcəksən! ← və bir olan, hər şeyə qalib olan Allahın hüsurunda duracaqlar!

سَرَابِيلُهُمْ مِنْ قَطَرَانٍ **وَتَغْشَىٰ وُجُوهُهُمُ النَّارُ** ﴿٥٠﴾

Onların üzlərini də atəş bürüyər ki, ← Onların köynəkləri qətrəndandır.

﴿٥١﴾ **لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ** **إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ**

Şübhəsiz ki, Allah tezliklə haqq-hesab çəkəndir! ← Allah hər kəsə qazandığının əvəzini vermiş olsun!

هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ **وَلِيُنذِرُوا بِهِ وَلِيَعْلَمُوا أَنَّ مَا**

onunla xəbərdar edilsinlər və bilsinlər ki; ← Bu (Quran) insanlar üçün elə bir moizədir ki,

هُوَ إِلَهٌ وَاحِدٌ **وَلِيَذْكُرُوا الْأُولَى الْأَلْبَابِ** ﴿٥٢﴾

Ağıl sahibləri də düşünüb ibrət alsınlar! ← O tək bir tanrıdır;

﴿١٥﴾ سُورَةُ الْحَجَرِ

əl-Hicr (Daşlı sahə) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 99 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الرَّ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُبِينٍ ﴿١﴾
Bunlar Kitabın və açıq-aydın Quranın ayələridir. ← Əlif, Lam, Ra!

رُبَّمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٢﴾
(Vaxt vaxt) kafirlər yəqin ki, müsəlman olmalarını istədilər!

ذَرُهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهِمُهُمُ الْآمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٣﴾
Ümidlər, onların başını qatsın. Sonra biləcəklər! ← Qoy onlar yesinlər və kef çəksinlər.

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَعْلُومٌ ﴿٤﴾
Biz heç bir məmləkəti, bilinən yazısı (onun üçün müəyyən edilmiş vaxt) çatmamış məhv etmədik.

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجْلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ﴿٥﴾
Heç bir ümmət əcəlini nə qabağa çəkə bilər, nə də yubandıra bilər.

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ ﴿٦﴾
Həqiqətən, sən divanəsən! ← Onlar dedilər: “Ey özünə Zikr (Kitab) nazil edilən kimsə!

لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَكَةِ أَنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧﴾
...əgər doğru danışarlarsansa. → Mələkləri bizə gətirsənə...

مَا نُنَزِّلُ الْمَلَكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا إِذَا مُنْظَرِينَ ﴿٨﴾
O zaman, onlara (kafirlərə) heç bir möhlət verilməz! ← Biz mələkləri, yalnız haqq olaraq endiririk.

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٩﴾
və sözsüz ki, Biz onu qoruyub saxlayacağıq! ← Şübhəsiz ki, Quranı Biz nazil etdik,

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شَيْعِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٠﴾
(Ey Rəsulum!) Biz səndən əvvəl də öncəki ümmətlərə (peyğəmbərlər) göndərmişdik.

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿١١﴾ كَذَلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٢﴾
Onu günahkarların ürəklərinə belə yeridirik! ← Onlara bir peyğəmbər gəlsə, yalnız ona istehza edirdilər!

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾
Əvvəlkilərin hərəkətləri (başlarına gələnər) göz qabağında olduğu halda, onlar ona (Qurana) inanmazlar.

وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرُجُونَ ﴿١٤﴾
və oraya dırmaşsaydılar, ← Əgər onlara göydən bir qapı açsaq,

لَقَالُوا إِنَّمَا سُكَّرَتْ أَبْصَارُنَا بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَسْحُورُونَ ﴿١٥﴾
daha doğrusu, biz sehlənmiş bir camaatıq”. ← mütləq deyəcəkdilər ki: “Sadəcə gözümüz bağlanmışdır,

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ ﴿١٦﴾

və baxanlar üçün onları bəzədik. ← Andolsun ki, Biz səmada bürclər yaratdıq,

وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ﴿١٧﴾

Onları, hər bir daşlanıb qovulmuş Şeytandan qoruduq.

إِلَّا مَنْ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَاتَّبَعَهُ شِهَابٌ مُبِينٌ ﴿١٨﴾

onu dərhal parlaq bir axan ulduz təqib edir. ← Ancaq (şeytanlardan) kim xəlvəti qulaq assa,

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْزُونٍ ﴿١٩﴾

Orada hər şeydən müəyyən ölçüdə yetişdirdik. ← Yer üzünü döşədik. Orada möhkəm dağlar yerləşdirdik.

وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ وَمَنْ لَسْتُمْ لَهُ بِرَازِقِينَ ﴿٢٠﴾

Orada, sizdən və sizin ruzi vermədiklərinizdən ötrü yaşayış üçün lazım olan hər şeyi yaratdıq.

وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ ﴿٢١﴾

Biz ondan, ancaq bilinən qədərini endiririk. ← Elə bir şey yoxdur ki, onun xəzinələri Bizdə olmasın.

وَأَرْسَلْنَا الرِّيَّاحَ لَوَاحِحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

və göydən su endirdik. ← Biz küləkləri, dövləndirici olaraq göndərdik,

فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ ﴿٢٢﴾

Onu yığıb saxlayan da siz deyilsiniz! ← Beləcə sizə su içirdik (verdik).

وَأَنَا لَنَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ ﴿٢٣﴾

(Hər şeyə) varis olan da Bizik. ← Həqiqətən, Biz dirildirik və Biz öldürürük.

وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ ﴿٢٤﴾

gələcək olanları da bilirik! ← Sizdən, əvvəl gəlib-gedənləri də bilirik,

وَأَنَّ رَبَّكَ هُوَ يَخْشُرُهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥﴾

O, hikmət sahibidir, (hər şeyi) biləndir! ← Həqiqətən, Rəbbin özü onları bir yerə yığacaq.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٢٦﴾ وَالْجَانَ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السُّمُومِ ﴿٢٧﴾

Cinləri daha öncə tüstüsüz oddan yaratmışdıq. ← Biz insanı, palçıqlı, qoxumuş quru palçıqdan yaratdıq!

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٢٨﴾

“Mən palçıqlı, qoxumuş quru palçıqdan insan yaradacağam! ← Bir vaxt Rəbbin mələklərə demişdi:

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٢٩﴾

dərhal ona səcdə edin!” ← Mən ona surət verib ruhumdan üfürdüyüm zaman,

فَسَجَدَ الْمَلَكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٣٠﴾ إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣١﴾

İblis xaric! O, səcdə edənlərlə birlikdə olmaqdan imtina etdi. ← Beləcə bütün mələklər hamısı səcdə etdilər,

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣٢﴾

(Allah) buyudu: “Ey İblis! Sənə nə olub ki, səcdə edənlərlə birlikdə **olmadın?**”

قَالَ لَمْ أَكُنْ لَأَسْجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٣٣﴾

Onu palçıqlı, qoxumuş quru palçıqdan yaratmısan! ← (İblis) dedi: “İnsana səcdə edəsi deyiləm.

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَانْكَ رَجِيمٌ ﴿٣٤﴾ وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ﴿٣٥﴾

Haqq-hesab gününə qədər lənət sənə üzərinədir! ← (Allah) dedi: “Oradan çıx. Çünki sən qovulmusan!

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٣٦﴾ قَالَ فَانْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٣٧﴾

(Allah) dedi: “Sən möhlət verilənlərdənsən; ← O dedi: “Ey Rəbbim! Diriləcəkləri günə qədər **mənə** möhlət ver!”

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣٨﴾ قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي

(İblis) dedi: “Ey Rəbbim! **Mənə** azdırmağına görə, ← məlum vaxtın gününə qədər! “

لَأَرْبِئَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَا أُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٣٩﴾

və onların hamısını yoldan çıxaracağam! ← **mən** də onlara, (pis əməlləri) yer üzündə yaxşı göstərəcəm,

إِنِّي عَبْدُكَ مِنْهُمْ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾ قَالَ هَذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ﴿٤١﴾

(Allah) dedi: “Mənə görə bu, **düz** yoldur! ← İşləmədən Sənin sədaqət bəndlərin (bundan) **müstəsna**dır!”

إِنِّي عَبْدُكَ لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ ﴿٤٢﴾ إِلَّا مَنْ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ

Ancaq sənə **uyan** azgınlar istisnadır. ← Bəndlərim üzərində **sən**in heç bir hökmranlığın olmaz!

وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٣﴾

Şübhəsiz ki, Cəhənnəm onların hamısına vəd olunmuş yerdir!

لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَقْسُومٌ ﴿٤٤﴾

Hər qapıda, onlardan ayrılmış bir dəstə vardır. ← Onun (Cəhənnəmin) yeddi qapısı var.

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٤٥﴾ أَدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ آمِنِينَ ﴿٤٦﴾

Oraya sağ-salamat, əmin olaraq daxil olun! ← Şübhəsiz, müttəqilər cənnətlərdə və bulaqlar başında olacaqlar.

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ أَخَوَانًا عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٤٧﴾

Qardaşca, taxtlar üstündə qarşı-qarşıya əyləşərlər. ← Onların ürəklərindəki kin-küdrəti çıxartdıq.

لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا بِمُخْرَجِينَ ﴿٤٨﴾

Onlar oradan çıxarıləsi da deyillər. ← Onlara **orada** heç bir yorğunluq üz verməz.

نَبِيُّ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٤٩﴾

Mən həqiqətən, bağışlayanam, rəhm edənəm! ← Qullarıma xəbər ver ki,

وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ﴿٥٠﴾ وَنَبِّئُهُمْ عَنْ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ ﴿٥١﴾

Onlara, İbrahimin qonaqları haqqında da xəbər ver! ← Mənim əzabım da çox şiddətli əzabdır!

اَدْخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا ﴿٥٢﴾ قَالَ اَنَا مِنْكُمْ وَجُلُونَ ﴿٥٢﴾
(İbrahim) dedi: “Biz sizdən qorxuruq!” ← Bir zaman (mələklər) onun hüzuruna daxil olub: “Salam!”- dedilər.

قَالُوا لَا تَوْجَلْ اَنَا نَبِيرٌكَ بَغْلَامٍ عَلِيمٍ ﴿٥٣﴾
Biz səni çox bilikli bir oğlan uşağı ilə müjdələyirik! ← Onlar dedilər: “Qorxma!

قَالَ ابْشِرْ تُمُونِي عَلَىٰ أَنْ مَسْنِيَ الْكَبِيرِ ﴿٥٤﴾ فَبِمَ تُبَشِّرُونَ ﴿٥٤﴾
Bəs, nə ilə müjdə verirsiniz?” ← (İbrahim) dedi: “Qocaldığım bir vaxtda mənə müjdə verirsiniz?

قَالُوا بَشِّرْنَاكَ بِالْحَقِّ ﴿٥٥﴾ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْقَانِطِينَ ﴿٥٥﴾
Ona görə də ümidini üzənlərdən olma!” ← (Mələklər) dedilər: “Biz sənə haqq ilə müjdə veririk.

قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا الضَّالُّونَ ﴿٥٦﴾
(İbrahim) dedi: “(Haqq yoldan) azanlardan başqa, Rəbbinin mərhəmətindən kim ümidini üzər?!”

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٧﴾ قَالُوا اإِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٥٨﴾
Onlar dedilər: “Biz gümahkar bir tayfaya göndərilmişik. ← “Ey elçilər! İşiniz nədir?”- dedi.

اإِلَّا آلَ لُوطَ اإِنَّا لَمُنْجُوهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٩﴾
Biz, əlbəttə, onların hamısını xilas edəcəyik! ← Lutu ailəsi xaric!

اإِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَرْنَا اإِنهَآ لَمِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٦٠﴾
Təqdir etdik ki, o, əzəba uğrayanlardan olacaqdır!” ← Ancaq (Lutun) zövcəsi müstəsnaadır!

فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطَ الْمُرْسَلُونَ ﴿٦١﴾ قَالَ اإِنكُمْ قَوْمٌ مُّكَرُونَ ﴿٦٢﴾
(Lut) dedi: “Siz, tanımadığımız adamlarsınız!” ← Elçilər (mələklər) Lut ailəsinin yanına gəldikləri zaman,

قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَمْتَرُونَ ﴿٦٣﴾
(Mələklər) dedilər: “Xeyr, biz sənə onların şübhə etdikləri şeyi (əzabı) gətirmişik!

وَاتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَاإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٦٤﴾
Həqiqətən, biz doğru danışanlarıq! ← Sənə, haqq olanı gətirmişik.

فَأَسْرِ بِاهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ وَاتَّبِعْ اإِدْبَارَهُمْ سَنَآ دَا اإِنهَآ لَمِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٦٥﴾
Sən də onların arxasınca get. ← Gecənin bir vaxtı (sonuna yaxın) ailəni yola çıxart.

وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ وَامْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ ﴿٦٥﴾
Sizə əmr olunan yerə gedin!” ← Sizdən heç kəs geri baxmasın.

وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَٰلِكَ الْأَمْرَ اإِن دَابِرَ هَٰؤُلَاءِ مَقْطُوعٌ مُّصْبِحِينَ ﴿٦٦﴾
Və ona (Luta) o əmrı vəhy etdik ki, səhər çağı bunların (kafirlərin) kökü kəsilmiş olacaq.

وَجَاءَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٦٧﴾ قَالَ اإِن هَٰؤُلَاءِ ضَيْفِي فَلَا تَفْضَحُونِ ﴿٦٨﴾
(Lut) dedi: “Bunlar mənim qonaqlarımdır. Məni biabır etməyin!” ← Şəhər əhli sevinərək gəldi.

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَخْزُونِ ﴿٦٩﴾ قَالُوا اإِنهَآ لَمِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٧٠﴾
Dedilər: “Sənə camaatın (işinə qarışmağı) qadağan etmədikmi?” ← Allahdan qorxun və məni rüsvay etməyin!”

قَالَ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي أَنْ كُنتُمْ فَاعِلِينَ ﴿٧١﴾

Əgər (istədiyinizi) **edəcəksinizsə** (onlarla evlənin!) ← (Lut) **dədi**: “**Bunlar mənim qızlarımdır.**

لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٧٢﴾ فَاخْذَتْهُمْ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ﴿٧٣﴾
Şəfəq doğanda **dəhşətli səs** onları **bürüdü**. ← **Canına and olsun ki, onlar sərxoşluqları içində** çaşıb qaldılar.

فَجَعَلْنَا عَلَيْهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حَجَارَةً مِنْ سَجِيلٍ ﴿٧٤﴾
və **başlarına** odda bışmış gildən bərk **daşlar** yağdırdıq. ← Oranın **altını-üstünü çevirdik**,

أَنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ ﴿٧٥﴾ وَأَنَّهَا لِبَسِيلٍ مُّقِيمٍ ﴿٧٦﴾
Həqiqətən, o, **yolun üstündə ifadə də** durmaqdadır! ← Həqiqətən **bunda, düşünənlər üçün ibrətlər vardır!**

أَنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٧﴾ وَإِنْ كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لَظَالِمِينَ ﴿٧٨﴾
Şübhəsiz ki, Əykə **əhli də zalım idi**. ← Bunda, **möminlər üçün sözsüz ki, bir ibrət vardır!**

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَتَيْنَاهُم آيَاتَنَا وَأَنَّهُمَا لَبِإِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿٧٩﴾
Hər iki (şəhər) də **açıq-aşkar göz qabağındadır**, ← **Onlardan da intiqam aldıq.**

وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحَجَرِ الْمُرْسَلِينَ ﴿٨٠﴾
Andolsun ki, Hicr əhalisi də peyğəmbərləri yalanlamışdılar.

وَأَتَيْنَاهُم آيَاتَنَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٨١﴾
Onlar isə o (möcüzələr)dən üz çevirirdilər. ← **Onlara da möcüzələrimizi göndərdik.**

وَكَانُوا يَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا آمِنِينَ ﴿٨٢﴾ فَاخْذَتْهُمْ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ ﴿٨٣﴾
Səhər çağı dəhşətli səs onları bürüdü. ← **Onlar arxayın şəkildə dağları yonub evlər qururdular.**

فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٤﴾
Qazandıqları şeylər, onlara heç bir fayda vermədi.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ ﴿٨٥﴾
Qiyamət mütləq gələcəkdir. ← Göyləri, **yeri və o ikisinin arasında olanları yalnız haqq olaraq yaratdıq.**

فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ ﴿٨٥﴾ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨٦﴾
Həqiqətən, Rəbbin yaradandır, (hər şeyi) biləndir! ← **Sən (onlarla) gözəl rəftar elə!**

وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ ﴿٨٧﴾
Andolsun ki, sənə, təkrarlanan yeddi (ayə olan Fatihə surəsi)ni və uca Qurani verdik.

لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ ﴿٨٨﴾
və onlardan ötrü kədərlənmə! ← **Onlardan bəzi zümrələrə verdiyimiz nemətlərə gözlərini dikmə,**

وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾
Möminlər üçün də qanadını sal (onları himayə et)!

وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ ﴿٨٩﴾ كَمَا أَرْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ ﴿٩٠﴾
Necəki (Qurani) bölənlərə (əzab) endirmişdik! ← **Və de: “Mən, həqiqətən, açıq-aşkar qorxudanam!”**

الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ ﴿٩١﴾ فَوَرَبِّكَ لَنَسْتَلَنَّهٗمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩٢﴾

Rəbbinə and olsun ki, onların hamısını sorğu-suala çəkəcəyik... ← O kəslər ki, Quranı hissələrə böldülər”

عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾ فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٤﴾

Sənə əmr olunanı (Quranı) açıq-aşkar təbliğ et və müşriklərdən üz döndər! ←...etdikləri əməllər barəsində.

إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ﴿٩٥﴾ الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾

Allaha başqa tanrını şərik qoşanlar da biləcəklər! ← İstehza edənlərə qarşı Biz sənə kifayət edirik.

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿٩٧﴾

Andolsun ki, Biz, onların dediklərinə görə sənin ürəyinin qısıldığını bilirik!

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿٩٨﴾ وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿٩٩﴾

Və sənə yaqin (ölüm) gələndə Rəbbinə ibadət et! ← Elə isə, Rəbbini şükürlə təsbih et və səcdə edənlərdən ol!

﴿١٦﴾ سُورَةُ النَّحْلِ

ən-Nəhl (Bal arısı) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 128 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آتَىٰ أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١﴾

O, Ona qoşduqları şəriklərdən pak və ucadır. ← Elə isə, onu tələsik istəməyin. ← Allahın əmri gələcəkdir.

يُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ

(Allah) mələkləri, Öz əmrindən olan ruh (vəhy) ilə, bəndələrindən istədiyinə göndərir ki:

أَنْ أُنذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ ﴿٢﴾

Məndən başqa heç bir tanrı yoxdur. Elə isə, Məndən qorxun! ← “Xəbərdar edin ki,

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ تَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣﴾

(Allah), Ona qoşduqları şəriklərdən ucadır! ← (Allah) göyləri və yeri haqq olaraq yaratmışdır.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ ﴿٤﴾

Bununla belə o, birdən-birə açıq-aşkar bir düşmən oldu. ← (Allah) insanı nutfədən (mənidən) xəلق etdi.

وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنَافِعُ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٥﴾

Onlardan (ətindən) də yeyirsiniz. ← Onlarda, sizin üçün istilik və çoxlu mənfəətlər var. ← Davarı da O yaratdı.

وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ ﴿٦﴾

otlamağa göndərəkən və tövləyə gətirəkən. ← Həmçinin onlarda sizin üçün gözəllik var (baxıb zövq alırsınız);

وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُوا بِالْغِيَةِ إِلَّا بِشِقِّ الْأَنْفُسِ

Onlar sizin yüklərinizi, özünüzü yormadan çata bilməyəcəyiniz bir ölkəyə daşıyalar.

﴿٧﴾ إِنَّ رَبَّكُمْ لَرُؤُفٌ رَحِيمٌ

Həqiqətən, Rəbbin şəfqətlidir, mərhəmətlidir!

وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

Bilmədiyiniz şeylər də yaratmaqdadır. ← Minməyiniz üçün və zinət kimi atı, qatırı, uzunqulağı (O yaratdı).

وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ

Ondan ayrılan da vardır. ← (İslam) yoluna yönəltmək Allaha aiddir.

وَلَوْ شَاءَ لَهَدَيْكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩﴾ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

Göydən su endirən Odur. ← Əgər (Allah) istəsəydi, sizin hamınızı doğru yola salardı.

لَكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ﴿١٠﴾

həm də ondan (heyvanlarınızı) otardığınız ağaclar (göyərir). ← Ondan sizin üçün içməli su olur,

يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ

və bütün meyvələrdən (yetişdirir). ← (Allah) onunla sizin üçün əkin, zeytun, xurma, üzüm yetişdirir,

﴿١١﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

Şübhəsiz ki, düşünüb-daşınan insanlar üçün bunda ibrətlər vardır!

وَسَخَّرَ لَكُمْ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنَّجْمُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِ

Ulduzlar da Onun əmrinə boyun əymişdir. ← O, gecəni və gündüzü, Günəşi və Ayı sizin xidmətinizə verdi.

﴿١٢﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

Doğrudan da, bunda, ağılla düşünən insanlar üçün ibrətlər vardır!

﴿١٣﴾ وَمَا ذَرَأَا لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ

Əlbəttə, öyüd alan qovm üçün bunda ibrətlər vardır! ← Yerdə müxtəlif rəngli şeyləri də sizin üçün yaratdı.

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا

və oradan, taxdığınız bəzək əşyaları çıxardasınız. ← Dənizi (sizə) ram edən Odur ki, oradan təzə ət yeyəsiniz,

وَلَتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَاحِرَ فِيهِ

(Bunlar), Onun lütfündən istəməniş üçündür; ← Gəmilərin, orada (dənizi) yara-yara üzdiyünü görərsən.

﴿١٤﴾ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

Və bəlkə, siz şükür edəsiniz!

وَأَلْقَى فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَأَنْهَارًا وَسُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥﴾

Yolunuzu tapasınız deyə çaylar və yollar (yaratdı). ← Sizi yırğalamasın deyə, yerdə möhkəm dağlar yaratdı.

وَعَلَامَاتٍ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ ﴿١٦﴾

Və onlar ulduzlar vasitəsilə yollarını taparlar. ← Əlamətlər də (müəyyən etdi).

أَفَمَنْ يَخْلُقُ كَمَنْ لَا يَخْلُقُ ﴿١٧﴾

Məgər düşünürsünüz mü?! ← Yaradan (Allah), yaratmayana (bütələrə) bənzəyərmi?!

وَأَنْ تَعْدُوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصَوْهَا إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٨﴾

Həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Əgər Allahın nemətlərini sayacaq olsanız, saya bilməzsiniz.

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿١٩﴾

Allah, nəyi gizli saxladığınızı və nəyi aşkar etdiyinizi bilir!

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿٢٠﴾

Axi onlar özləri yaradılmışlar. ← Allahdan qeyri dua etdikləri (bütələr), heç bir şeyi yarada bilməzlər.

أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٢١﴾

Nə vaxt diriləcəklərini də bilməzlər. ← (Onlar) ölüdlər, diri deyillər.

الْهُكْمُ إِلَهُ وَاحِدٌ فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ

Axirətə inanmayanlara gəlincə; ← Sizin tanrınız bir tək tanrıdır.

قُلُوبُهُمْ مُنْكَرَةٌ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٢٢﴾

Onların qəlbləri, təkəbbürlü bir halda inkar edər.

لَا جَرَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٢٣﴾

Həqiqətən, O, təkəbbürlüləri sevməz! ← Şübhəsiz, Allah, gizlətdiklərini və aşkar etdiklərini bilir.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ مَادَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾

“Əvvəlkilərin əfsanələrini!” - deyərlər ki, ← Onlara: “Rəbbiniz nə nazil etmişdir?” - deyildiyi zaman,

لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَمَةِ

qiyamət günü öz (günah) yüklərini tamamilə yüklənsinlər;

وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ أَلَا سَاءَ مَا يَزُرُونَ ﴿٢٥﴾

Bilin ki, daşıyaçaqları necə də pisdir! ← Bilmədən yoldan çıxartdıqları kimsələrin yüklərindən də!

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُمْ مِنَ الْقَوَاعِدِ

Allah onların binalarını təməlindən sarsıtdı. ← Onlardan əvvəlkilər də hiylə qurmuşdular.

فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾

və əzab onlara, heç bilmədikləri yerdən gəlmişdi. ← Dərhal yuxarıdan tavan üzərlərinə çökmüşdü,

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ يُخْزِيهِمْ وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشَاقِقُونَ فِيهِمْ

“Özləri üçün düşmən olduğunuz şəriklərim haradadır?” ← Sonra (Allah), qiyamət günü onları rüsvey edəcək və deyəcək:

قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٢٧﴾

“Həqiqətən, bu gün rüsveyçılıq və pislik kafirlərin üzərindədir!” ← Elm verilmiş kimsələr deyəcəklər:

الَّذِينَ تَتَوَفَّيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ فَأَلْقُوا السَّلَامَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ

“Heç bir pislik etmirdik!” ← Özlərinə zülm edərkən mələklər canlarını alan kəslər təslim olub (deyərlər):

بَلَىٰ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

“Xeyr, həqiqətən, Allah, sizin nələr etdiyinizi çox yaxşı bilir!”

فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَلَبِئْسَ مَثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٢٩﴾

Təkəbbürlülərin məskəni necə də pisdir!” ← Elə isə, içində bədi qalacağınız Cəhənnəmin qapılarından girin.

وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرًا

“Xeyir (nazil etmişdir)” - deyirlər. ← Müttəqilərə: “Rəbbiniz nə nazil etmişdir?” - deyildikdə isə:

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ

Axirət yurdu isə, sözsüz ki, daha yaxşıdır. ← Yaxşılıq edənlər üçün bu dünyada gözəllik vardır.

وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٠﴾

Müttəqilərin yurdu necə də gözəldir!

جَنَّاتٌ عَدْنٌ يَدْخُلُونَهَا يُجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ

Orada, istadikləri hər şey onlarındır. ← Onlar, (ağacları) altından çaylar axan Ədn cənnətlərinə daxil olacaqlar.

كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣١﴾ الَّذِينَ تَتَوَفَّيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ

Mələklər, pak olduqları halda canlarını aldıkları kəslərə deyirlər: ← Allah müttəqiləri belə mükafatlandırır!

سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾

Etdiyiniz əməllərə görə Cənnətə daxil olun!” ← “Salam sizin üzərinizə olsun!”

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ أَمْرُ رَبِّكَ

yaxud sənin Rəbbinin əmri gəlsin? ← Onlar ancaq gözləyirlərmi ki, mələklər onların yanına gəlsin,

كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٣﴾

Allah onlara zülm etmədi. Lakin onlar özlərinə zülm edirdilər. ← Onlardan əvvəlkilər də belə etmişdilər.

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣٤﴾

İstehza etdikləri şey də onları bürüdü. ← Və gördükləri işlərin pislilikləri (cəzası) onlara yetişdi.

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا
 nə biz Ondan başqa bir şeyə tapınmazdıq, nə də atalarımız. ← Müşriklər dedilər: “Əgər Allah istəsəydi,

وَلَا حَرَمْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
 Onlardan əvvəlkilər də belə etmişdilər. ← Onsuz (Allahın əmri olmadan) heç bir şeyi haram etməzdik”.

فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٣٥﴾

Peyğəmbərlərin vəzifəsi isə yalnız açıq-aşkar təbliğdir.

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولا أَنْ

“Allaha ibadət edin və Tağutdan çəkinin!” ← Andolsun ki, hər ümmətə peyğəmbər göndərdik ki;

وَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ

Onlardan eləsi də var ki, zəlalətə layiq olmuşdur. ← Onlardan eləsi var ki, Allah doğru yola yönəltdi.

فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ ﴿٣٦﴾

və (peyğəmbərləri) yalançı hesab edənlərin axırının necə olduğunu görün! ← Elə isə, yer üzündə dolaşın,

إِنْ تَحَرَّصَ عَلَى هُدْيِهِمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ يُضِلُّ

şübhəsiz, Allah, yoldan çıxartdıqlarını doğru yola salmaz. ← Onların doğru yola gəlməsini çox istəsən də,

وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٣٧﴾

Onlara kömək edənlər də olmaz!

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مِنْ يَمُوتٍ

“Allah, ölən kimsəni diriltməz!” ← Onlar Allaha möhkəm and içdilər ki;

بَلَىٰ وَعَدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾

Lakin insanların əksəriyyəti bilməz! ← Xeyr! (Bu, Allahın) haqq olaraq özünə verdiyi vəddir.

لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يُخْتَلَفُونَ فِيهِ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ كَانُوا كَاذِبِينَ ﴿٣٩﴾

və inkar edənlər özlərinin yalançı olduqlarını bilsinlər. ← Ona görə ki, ixtilafı məsələlərini onlara izah etsin

إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٠﴾

ona: “Ol!” - deməmişdir. O dərhal olar. ← Biz hər hansı bir şeyi (yaratmaq) istədikdə sözümüz sadəcə,

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا لَنُبَوِّتَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً

onları dünyada gözəl bir yerdə məskunlaşdıracağıq. ← Zülmə məruz qaldıqdan sonra Allah üçün hicrət

edənlərə gəlincə,

وَلَا جُزْءَ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾ الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٤٢﴾

(Onlar) o kəslərdir ki, səbr edirlər və Rəbbinə təvəkkül edirlər! ← Axirət mükafatı isə daha böyükdür. Kaş

biləydilər!

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجُلًا نُوحِيَ إِلَيْهِمْ

Biz səndən əvvəl də, **özlərinə** vəhy etdiyimiz **ancaq** kişilər (kişi peyğəmbərlər) göndərmişdik.

﴿٤٣﴾ فَسَلُّوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

Əgər bilmirsinizsə, **zıkr** (kitab) əhlindən soruşun!

بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ

Sənə də Qurani **nəzil** etdik ki, ← (Onları) **açıq-aşkar möcüzələr və kitablarla** (göndərmişdik).

﴿٤٤﴾ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ لَتَبَيَّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ

və **bəlkə**, onlar düşünüb dərk edələr! ← insanlara, **özlərinə göndəriləni** izah edəsən,

أَفَأَمَنْ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ

Allah onları yerə **gömməyəcək**, ← Pis hiylələr quranlar **əmindirlərmə** ki,

﴿٤٥﴾ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ

yaxud bilmədikləri **bir yerdən** onlara **əzab gəlməyəcək**,

﴿٤٦﴾ أَوْ يَأْخُذَهُمْ فِي تَقْلِبِهِمْ فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ

Axi onlar (buna) **mane** ola bilməzlər. ← və ya **gəzib dolaşarkən** (əzab) onları **yaxalamayacaq**?!

﴿٤٧﴾ أَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلَى تَخَوُّفٍ فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرَؤُوفٌ رَحِيمٌ

Həqiqətən, **Rəbbiniz şəfqətlidir**, mərhəmətlidir! ← **Yoxsa** (əzabın) onları **qorxuda-qorxuda yaxalamayacağına** (əmindirlər)?!

﴿٤٨﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يَتَفَيَّؤُا ظِلَالُهُ عَنِ الْيَمِينِ وَالْشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِلَّهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ

Kölgəsi, Allaha **acizənə** halda **səcdə** edərək **sağa-sola** əyilir?! ← Allahın yaratdığı bir şeyi **görmədilərmi**;

﴿٤٩﴾ وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ

Mələklər də təkəbbürlənmədən (səcdə edir)! ← **Göylərdə və yerdə olan** hər canlı, Allaha **səcdə** edir!

﴿٥٠﴾ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ

və **özlərinə əmr ediləni** icra edirlər! ← Onlar **özlərinin üstündə olan Rəbbindən** qorxurlar,

وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّخِذُوا الْهَيْئَ اثْنَيْنِ

O (Allah), **yalnız** **tək** bir tanrıdır. ← Allah dedi: "İki tanrı qəbul etməyin.

﴿٥١﴾ فَإِنِّي فَارْهَبُونِ وَلَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

Göylərdə və **yerdə nə varsa**, Onundur! ← Elə isə, **ancaq Məndən qorxun!**"

﴿٥٢﴾ أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَتَّقُونَ وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا

Allahdan **başqasındanmi** qorxursunuz? ← **Din** də daim Onundur.

﴿٥٣﴾ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَإِلَيْهِ تَجْرُونَ وَمَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ

Sonra sizə bir **zərər dəyərsə**, Ona **yalvarıb-yaxarırsınız**! ← Sizə **gələn hər bir nemət Allahdandır**.

﴿٥٤﴾ ثُمَّ إِذَا كُشِفَ الضُّرُّ عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ

bir də görürsən ki, sizdən **bir dəstə Rəbbinə şəri**k qoşur. ← Sonra sizi **zərərdən qurtardığı zaman**,

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَمَتَّعُوا

Elə isə, (hələlik) kef çəkin. ← Özlərinə verdiklərimizə nankorluq etmək üçün (bunu edirlər).

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾ وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِّمَّا رَزَقْنَاهُمْ

Onlara verdiyimiz ruzidən, heç nə bilməyənlərə pay ayırırlar. ← Yaxın vaxtda biləcəksiniz!

تَاللَّهِ لَتَسْتَلْنَ عَمَّا كُنتُمْ تَقْتُرُونَ ﴿٥٦﴾ وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ

Qızları Allaha isnad edirlər. ← Allaha and olsun ki, yaxdığınız iftiralara görə mütləq sorğu-sual ediləcəksiniz!

سُبْحَانَهُ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ ﴿٥٧﴾

Özlərinə isə, istədikləri şeyi (oğlan uşaqlarını) aid edirdilər. ← O (Allah) pakdır, müqəddəsdir!

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنْثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٥٨﴾

qəzəblənmiş bir halda üzü qapqara qaralar. ← Onlardan birinə, qızı olacaq deyə müjdə verildiyi vaxt,

يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ أَيُمْسِكُهُ عَلَىٰ هُونٍ

(Görək) onu zillət içində saxlayacaqmı, ← Verilən müjdənin pislili üzündən camaatdan gizlənər.

أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٥٩﴾

Bilin ki, necə pis hökm verirlər! ← yoxsa onu torpağa göməcək?

لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ وَلِلَّهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ

On üstün hal isə Allaha məxsusdur. ← Axirətə inanmayanların pis bir halı vardır.

وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٠﴾ وَلَوْ يَوَّاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ

Əgər Allah insanları zulmlərinə görə cəzalandırısaydı, ← O, yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir!

مَا تَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى

Lakin (Allah) onlara müəyyən vaxta qədər möhlət verir. ← onun (yerin) üzərində heç bir canlıyı sağ qoymazdı.

فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٦١﴾

(ölümdən) bir an belə nə geri qalarlar, nə də irəli keçə bilirlər. ← Əcəlləri gəlib çatdıqda isə,

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكُذْبَ أَنَّ

Dilləri də yalan söyləyir ki; ← Onlar, istəmədiklərini Allaha isnad edirlər.

لَهُمُ الْحُسْنَىٰ لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَأَنَّهُمْ مُّفْرَطُونَ ﴿٦٢﴾

Şübhəsiz ki, onlar üçün Cəhənnəm vardır və onlar tərک olunacaqlar. ← “Ən gözəl şeylər onlarındır!”

تَاللَّهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَرِيقٌ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ

Şeytan onlara, öz əməllərini xoş göstərmişdi. ← Allaha and olsun ki, səndən əvvəl də ümmətlərə (peyğəmbərlər) göndərmişdik.

فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾

Onlar üçün şiddətli bir əzab da vardır! ← O, bu gün onların dostudur.

وَمَا أَرْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ

Biz Kitabı (Qurani) sənə yalnız, onlara ixtilafda olduqları məsələləri izah etməyin üçün nazil etdik;

وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٦٤﴾

və mömin insanlara hidayət və rəhmət olsun deyə (nazil etdik)!

وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا

və onunla yer üzünü, ölümündən (quruduqdan) sonra dirilti. ← Allah göydən su endirdi,

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٥﴾ وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً

Şübhəsiz, davardə da sizin üçün bir ibrət vardır. ← Həqiqətən, qulaq asan bir qövəm üçün bunda bir ibrət vardır.

نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّارِبِينَ ﴿٦٦﴾

İçənlər (o südü) rahat içərlər. ← Onun qarınıdakı qanla ifrazat arasında olan təmiz südü sizə içdirir.

وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا

şərab (yaxud sirkə) və gözəl qidalar əldə edirsiniz. ← Xurma və üzümün meyvəsindən isə,

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾

Şübhəsiz ki, bunda, ağılla düşünən insanlar üçün bir ibrət vardır.

وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنْ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ﴿٦٨﴾

“Dağlardan, ağaclardan və (insanların) qurduğu çardaqlardan özünə ev elə! ← Rəbbin bal arısına vəhy etdi ki:

ثُمَّ كُلِي مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلًّا

və boynunu bükərək Rəbbinin yollarında get! ← Sonra bütün meyvələrdən ye,

يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ

Onda insanlar üçün şəfa vardır. ← Onların (arılarn) qarınlarından müxtəlif rəngli içki (bal) çıxar.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٦٩﴾ وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّاكُمْ

Allah sizi yaratmışdır, sonra sizi öldürəcəkdir. ← Şübhəsiz ki, bunda, düşünən insanlar üçün bir ibrət vardır!

وَمِنْكُمْ مَنْ يَرُدُّ إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا

öyrəndiklərindən sonra heç nə bilə bilməsin. ← Sizdən kimisi ömrün ən rəzil (ixtiyar) çağına çatdırılır ki,

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٧٠﴾ وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ

Allah ruzidə birinizi digərindən üstün etmişdir. ← Həqiqətən, Allah (hər şeyi) biləndir, (hər şeyə) qadirdir!

فَمَا الَّذِينَ فَضَّلُوا بِرَآدِي رِزْقِهِمْ عَلَىٰ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ

Üstün olanlar ruzilərini tabeçiliyində olanlara verməz ki,

فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ أَفَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٧١﴾

Onlar Allahın nemətlərini inkar mı edirlər? ← onlar bu cəhətdən bərabər olsunlar.

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً

zövcələrinizdən də sizin üçün oğullar və nəvələr yaratdı. ← Allah sizin üçün özünüzdən zövcələr yaratdı,

وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ ﴿٧٢﴾

Elə isə, Allahın nemətini inkar edərək batıl mı inanırlar? ← Və pak nemətlərdən sizə ruzi verdi.

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا

göylərdən və yerdən onlara heç bir ruzi verə bilməzlər, ← Allahı qoyub o şeylərə ibadət edirlər ki,

وَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٧٣﴾ فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧٤﴾

Şübhəsiz ki, Allah bilir, siz isə bilmirsiniz! ← Elə isə, Allaha məsəllər çəkməyin. ← və gücləri də çatmaz.

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ

Heç bir şeyə gücü çatmayan və başqasının malı olan bir qul, ← Allah (belə) bir məsəl çəkdi;

وَمَنْ رَزَقْنَاهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا

ondan gizli və aşkar sərf edir; ← və tərəfimizdən özünə gözəl bir ruzi verdiyimiz kimsə ki,

هَلْ يَسْتَوُونَ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

Lakin onların əksəriyyəti bilməz! ← Onlar eyni ola bilərmisi?! Həmd Allaha məxsusdur.

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا أَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ

O ikisindən biri laldır, heç bir şeyə gücü çatmaz. ← Allah iki kişini də misal çəkdi;

وَهُوَ كُلٌّ عَلَى مَوْلَاهُ أَيْنَمَا يُوَجِّههُ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ

Onu hara yollasa, xeyir gətirməz. ← Və o, öz ağasına bir yüküdür.

هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٦﴾

O və doğru yolda olub ədaləti əmr edən bir kimsə eyni olarmı?!

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ

Qiyamətin qopması, sadəcə bir göz qırpmı kimidir. ← Göylərin və yerin qeybini bilmək Allaha məxsusdur.

أَوْ هُوَ أَقْرَبُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٧٧﴾

Allah, həqiqətən, hər şeyə qadirdir! ← yaxud o daha yaxındır.

وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا

(O zaman) siz heç bir şey bilmirdiniz. ← Allah sizi analarınızın bətnlərindən çıxardı.

وَجَعَلَ لَكُمْ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٨﴾

bəlkə, siz şükür edəsiniz! ← Sizə qulaq, göz və qəlb də verdi ki,

أَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِي جَوْ السَّمَاءِ

Onlar göyün boşluğunda ram olmuş quşları görmədilərmi?!

مَا يُمَسِّكُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٧٩﴾

Həqiqətən, bunda, iman gətirmiş insanlar üçün ibrətlər vardır! ← Onları (havada) yalnız Allah saxlayır.

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا

heyvanların dərilərindən sizin üçün evlər düzəltdi. ← Allah evlərinizi sizə məskən etdi,

تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ

(Bu evlər) köç vaxtı, və bir yerdə qaldığınız zaman sizin üçün yüngüldür.

وَمِنْ أَصْوَابِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا أَثَاثًا وَمَتَاعًا إِلَى حِينٍ ﴿٨٠﴾

müəyyən vaxta qədər (lazım olan) ev əşyası və mal (verdi). ← Onların yunundan, tükündən və qılından,

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ مِمَّا خَلَقَ ظِلَالًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا

sizdən ötrü dağlardan sığınacaqlar da yaratdı. ← Allah, yaratdığı şeylərdən sizin üçün kölgəliklər əmələ gətirdi;

وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَائِلَ تَقِيكُمْ الْحَرَّ وَسَرَائِلَ تَقِيكُمْ بَأْسَكُمْ

həmçinin müharibədə qoruyacaq geyimlər də (yaratdı). ← Sizin üçün istidən qoruyacaq geyimlər yaratdı,

كَذَلِكَ يَتِمُّ نِعْمَتُهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَسْلِمُونَ ﴿٨١﴾

bəlkə, siz müsəlman olasınız! ← (Allah), öz nemətini sizə belə tamamladı ki,

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ ﴿٨٢﴾

sənin vəzifən ancaq açıq-aşkar təbliğ etməkdir! ← Əgər üz döndərsələr (bil ki),

يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَأَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٣﴾

Onların əksəriyyəti də kafirlərdir. ← Onlar Allahın nemətini bilirlər, sonra onu danırlar.

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا

Sonra kafirlərə izin verilməz. ← O gün, hər ümmətdən bir şahid gətirərik.

وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٨٤﴾

Onların üzr diləmələri də istənilməyəcəkdir!

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يُخَفِّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٨٥﴾

onlardan yüngülləşdirilməyəcək. Onlara möhlət də verilməyəcəkdir! ← Zalımlar əzabı gördükləri zaman,

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ قَالُوا رَبَّنَا هَؤُلَاءِ شُرَكَائُنَا الَّذِينَ

“Ey Rəbbimiz! Bunlar bizim şərik qoşduqlarımızdır ki, ← Müşriklər şəriklərini gördükləri vaxt deyəcəklər:

كُنَّا نَدْعُوا مِنْ دُونِكَ فَالْقُوا إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٨٦﴾

Onlar da özlərinə söz atacaqlar ki: “Siz həqiqətən yalançısiniz!” ← Səndən başqasına ibadət edirdik!”

وَالْقُوا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَامَ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٨٧﴾

özlərindən uydurub düzəltmələri (bütələr) də aradan çıxacaqlar! ← (Müşriklər) o gün, Allaha təslim olacaq,

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ﴿٨٨﴾

törətdikləri fəsadlara görə əzab üstünə əzab artıracağıq! ← Allah yolundan döndərən kafirlərə,

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَى هَؤُلَاءِ

Səni də bunlara şahid gətirəcəyik. ← O gün hər ümmətə özlərindən bir şahid göndərəcəyik.

وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٨٩﴾

müsəlmanlara da bir hidayət, mərhəmət və müjdə olaraq! ← Kitabı sənə nazil etdik; hər şeyi izah etsin deyə,

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَايَ ذِي الْقُرْبَىٰ

Həqiqətən, Allah ədalətli olmağı, yaxşılıq etməyi, qohumlara (yardım) verməyi əmr edir;

وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٩٠﴾

Sizə öyüd verir ki, düşünüb ibrət alasınız! ← əxlaqsızlığı, pis işlər görməyi və zülm etməyi isə qadağan edir.

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا

Möhkəm and içdikdən sonra da onu pozmayın. ← Əhd etdiyiniz zaman Allaha verdiyiniz əhd yerinə yetirin.

وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٩١﴾

Həqiqətən, Allah nə etdiyinizi bilir! ← Halbuki Allahı özünüə zəmin etmişdiniz.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَقَظَتْ غَزْلَهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ أَنْكَاثًا

İpliği möhkəm (əyirdikdən) sonra açıb qıran (sökən) qadın kimi olmayın.

تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ

...bir camaat digər camaatdan daha çox olduğu üçün. ← (Bunun kimi) aranızdakı andları nöqsana çevirirsiniz...

إِنَّمَا يَلْبُوكُمُ اللَّهُ بِهِ وَلِيُبَيِّنَ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ مَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٩٢﴾

O, qiyamət günü itxıfada olduđunuz şeyləri sizə izah edəcəkdir! ← Allah onunla yalnız sizi sınayır.

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ

Ancaq (Allah) dilədiyini zəlalətə salar, ← Əgər Allah istəsəydi, sizi tək bir ümmət edərdi.

وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَلْتَسألْ عَمَّا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

Şübhəsiz ki, etdiyiniz əməllərdən sorğu-sual olunacaqsınız! ← dilədiyini isə doğru yola yönəldər.

وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا

Yoxsa ayağınız möhkəmləndikdən sonra sürüşər, ← Aralarınızdakı andları nöqsana çevirməyin.

﴿٩٤﴾ وَتَذُوقُوا الشُّوْءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

və sizin üçün böyük bir əzab olar! ← Allahın yolundan döndərdiyinizə görə pisliyi dadarsınız,

وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ

Ancaq Allah yanında olan, sizin üçün daha yaxşıdır, ← Allahla bağladığınız əhd ucuz satmayın.

﴿٩٥﴾ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ

Sizdə olan (dünya malı) tükənər, Allah qatında olan (nemətlər) isə əbədidir. ← əgər bilirsinizsə!

﴿٩٦﴾ وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Səbr edənləri, etdikləri yaxşı əməllərin müqabilində mükafatlandıracağıq!

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً

ona mütləq gözəl bir həyat yaşadacağıq, ← Kişi və ya qadınlardan kim mömin olub yaxşı işlər görərsə,

﴿٩٧﴾ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

və əlbəttə, etdikləri yaxşı əməllərə görə onları mükafatlandıracağıq.

﴿٩٨﴾ فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

qovulmuş Şeytandan Allaha sığın! ← Quran oxuyacağın zaman,

﴿٩٩﴾ إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

öz Rəbbinə təvəkkül edirlər. ← Həqiqətən, o kəslərin üzərində onun bir hökmü yoxdur ki, iman gətirib,

﴿١٠٠﴾ إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ

və ona (Allaha) şərik qoşanların! ← Onun (şeytanın) hökmü yalnız ona itaət edənlərin üzərindədir,

وَإِذَا بَدَّلْنَا آيَةً مَكَانَ آيَةٍ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ

- Allah nə nazil etdiyini daha yaxşı bilir - ← Bir ayənin yerinə (digər) bir ayəni gətirdiyimiz zaman;

﴿١٠١﴾ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفْتَرٍ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Xeyr! Onların əksəriyyəti bilməz! ← onlar: “Sən ancaq bir iftiraçısan” - deyirlər.

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ

De: “Müqəddəs Ruh (Cəbrail) onu, sənin Rəbbindən haqq olaraq nazil etmişdir ki,

﴿١٠٢﴾ لِيُبَيِّنَ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ

müsəlmanlar üçün də doğru yol rəhbəri və müjdə olsun!” ← iman gətirənlərə səbat versin,

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ

“(Quranı) ona sadəcə bir insan öyrədir!” ← Şübhəsiz, Biz bilirik ki, onlar deyirlər:

لِسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِيٌّ وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ ﴿١٠٣﴾

Bu (Quranın dili) isə açıq-aşkar ərəb dilidir! ← Onların nəzərdə tutduqları kimsənin dili başqa dildir.

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٤﴾

Onlar üçün şiddətli bir əzab vardır! ← Allahın ayələrinə inanmayanları, sözsüz ki, Allah doğru yola salmaz.

إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٠٥﴾

Onlar əsl yalançıdırlar! ← Yalanı, ancaq Allahın ayələrinə inanmayanlar uydururlar.

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيْمَانِهِ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ

qəlbi imanla sabit olduğu halda məcbur edilən istisna olmaqla, ← Kim iman etdikdən sonra Allahı inkar etsə,

وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ

onların üzərinə Allahdan bir qəzəb gələr; ← lakin o kəs ki, qəlbən küfrə razı olar;

وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٦﴾

Onlar üçün böyük bir əzab da vardır!

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ

Bu ona görədir ki, onlar dünya həyatını axirətdən üstün tutdular.

وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿١٠٧﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ

Bunlar o kəslərdir ki, ← Allah da kafir qövmü doğru yola salmaz!

طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَسَمِعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٠٨﴾

Onlar əsl qafillərdir! ← Allah onların qəlblərini, qulaqlarını və gözlərini möhürləmişdir.

لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٠٩﴾

Şübhəsiz ki, axirətdə ziyana uğrayanlar da onlardır!

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا وَصَبَرُوا

fitnəyə məruz qaldıqdan sonra hicrət edib, sonra da cihad edib səbr edənlər üçün; ← Sonra Rəbbin, şübhəsiz,

إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١٠﴾

ondan sonra Rəbbin şübhəsiz ki, bağışlayandır, rəhm edəndir!

يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا وَتُوْفَى كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ

Hər kəsə əməlinin əvəzi tam verilir, ← O gün hər kəs öz canının həyində olaraq gələr.

وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١١١﴾ وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً

O, əminlik, arxayınlıq içində idi. ← Allah bir şəhəri (Məkkəni) misal götürir; ← və onlara haqsızlıq edilməz!

يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ

Lakin (əhalisi) Allahın nemətlərini inkar etdi. ← Oraya, ruzisi hər yerdən bol-bol gəlirdi.

فَإِذَا قَامَ اللَّهُ لِبَاسِ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿١١٢﴾

...etdikləri əməllərə görə. ← Allah da oraya açlıq və qorxu libasını daddırdı...

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ

Onlar isə onu yalançı saydılar. ← Onlara özlərindən bir peyğəmbər gəlmişdi.

فَاَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١١٣﴾

Buna görə də, onlar zülm edərkən azab özlərini yaxaladı.

فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمْ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ

və Allahın nemətinə şükür edin, ← Elə isə, Allahın sizə verdiyi halal, pak ruzilərdən yeyin,

إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١١٤﴾ إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخَنِزِيرِ

O sizə ancaq ölü heyvanı, qanı və donuz ətinə haram etmişdir, ← əgər ancaq Ona ibadət edirsinizsə!

وَمَا أَهْلَ لَعْنٍ لَعْنِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطُرَّ

Ancaq kim məcbur qalarsa, ← və Allahdan başqası adına kəsilən (heyvanı).

غَيْرِ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١٥﴾

Çünki Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← hücum etmədən və həddi aşmadan (bunlardan yeyə bilər).

وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ السُّتُكُمُ الْكَذِبَ هَذَا حَلَالٌ وَهَذَا حَرَامٌ

“Bu halaldır, bu isə haramdır!” ← Diliniz yalana vərdiş etdiyi üçün deməyin ki:

لِتَقْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ إِنَّ الَّذِينَ يَقْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يَفْلِحُونَ ﴿١١٦﴾

Şübhəsiz ki, Allaha qarşı yalan uyduranlar nicat tapmazlar! ← Çünki Allaha qarşı yalan uydurmuş olarsınız.

مَتَاعٌ قَلِيلٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١٧﴾

Və onlar üçün şiddətli bir azab vardır! ← Az bir mənfəət vardır (onların qazandıqlarında);

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ

Yəhudilərə haram etdiyimiz şeyləri də daha əvvəl sənə xəbər vermişdik.

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٨﴾

Lakin onlar özlərinə zülm edirdilər. ← Onlara zülm etmədik.

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا الشُّوْءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا

sonra onun arxasınca tövbə edib özlərini islah edənlərə qarşı; ← Sonra Rəbbin, cahillikləri üzündən pis iş görüb,

إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١٩﴾

həqiqətən, Rəbbin ondan sonra bağışlayandır, rəhm edəndir!

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٠﴾

O, müşriklərdən də olmamışdı. ← Həqiqətən, İbrahim Allaha müti, batıldən haqqa tapınan bir imam idi.

شَاكِرًا لِنِعْمَةِ اجْتَبَيْهِ وَهَدِيَهُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٢١﴾

(Allah) onu seçmiş və düz yola yönəltdi. ← Onun (Allahın) nemətlərinə şükür edən idi.

وَأَتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٢٢﴾

Şübhəsiz ki, o, axirətdə də salehlərdəndir! ← Biz ona dünyada gözəlliklər bəxş etdik.

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٣﴾

“Haqqa yönələrək İbrahimin dininə tabe ol. O müşriklərdən deyildi!” ← Sonra sənə vəhy etdik ki:

إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ

Şənbə günü, ancaq onun barəsində ixtilafda olanlara vacib edildi.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٢٤﴾

...ixtilafda olduqları şeylər barəsində. ← Əlbəttə, Rəbbin qiyamət günü onların arasında hökm verəcəkdir...

أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ

Onlarla ən gözəl surətdə mübarizə apar. ← Hikmətlə və gözəl öyüd-nəsihət ilə Rəbbinin yoluna dəvət et.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١٢٥﴾

doğru yolda olanları da yaxşı tanıyır! ← Həqiqətən, Rəbbin, yolundan azanları da yaxşı tanıyır,

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ

sizə verilən cəza qədər cəza verin. ← Əgər cəza verəcək olsanız,

وَلَنْ صَبْرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ ﴿١٢٦﴾ وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ

Səbr et! Sənin səbr etməyin yalnız Allahladır. ← Əgər səbr etsəniz bu, səbr edənlər üçün daha xeyirlidir.

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٧﴾

Qurduqları hiylələrə görə də ürəyini qısma! ← Onlar üçün kədərlənmə.

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ ﴿١٢٨﴾

Həqiqətən, Allah (pis əməllərdən) çəkinənlər və yaxşı işlər görənlərlə bərabərdir!

﴿١٧﴾ سُورَةُ الْاِسْرَاءِ

əl-İsra (Gecə vaxtı seyr) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 111 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ
Məscidülhəramdan, ətrafını mübarək etdiyimiz Məscidüləqsaya, ← O pakdır ki, bəndəsini bir gecə apardı;

لَنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١﴾
O həqiqətən, (hər şeyi) eşidəndir, görəndir! ← bəzi ayələrimizi ona göstərmək üçün.

وَأَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ
və onu İsrail oğulları üçün (haqqa aparan) bir rəhbər təyin etdik ki; ← Musaya kitabı (Tövrati) verdik,

أَلَّا تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِي وَكِيلًا ﴿٢﴾
Məndən başqa heç bir vəkil tutmayın!

ذُرِّيَّةً مِنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا ﴿٣﴾
Həqiqətən, o (Nuh) çox şükür edən bir bəndə idi! ← Ey Nuhla birlikdə (gəmidə) daşdığımız kimsələrin nəsl!

وَقَضَيْنَا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ
“Mütləq yer üzündə iki dəfə fitnə-fəsad törədəcəksiniz, ← Biz İsrail oğullarına kitabda (Tövratda) bildirdik ki:

وَلَتَعْلُنَّ عُلُوقًا كَبِيرًا ﴿٤﴾
və mütləq çox dikbaşlıq edəcəksiniz!”

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَّنَا أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ
üstünüzdə çox güclü qullarımızı göndərdik. ← Onlardan birincisinin vaxtı gəldiyi zaman,

فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ وَكَانَ وَعْدًا مَّفْعُولًا ﴿٥﴾
O, yerinə yetirilmiş bir vəd idi. ← Onlar evlərinizin arasında gəzib (sizi) axtardılar.

ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكُرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ
var-dövlət və uşaqlar verməklə sizə kömək göstərdik, ← Sonra sizə, onların üzərində təkrar (zəfər) verdik,

وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا ﴿٦﴾
sayca da sizi daha çox etdik.

إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا
əgər pislik etsəniz, özünüzdə (pislik etmiş olarsınız)! ← Əgər yaxşılıq etsəniz, özünüzdə yaxşılıq etmiş olarsınız,

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ لِيُسْوَا وَجُوهَكُمْ
(üzərinizə düşməni göndərdik ki), üzünüzü qara etsinlər. ← İkincisinin vaxtı gəldiyi zaman,

وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلِيُتَبِّرُوا مَا عَلَوْا تَتْبِيرًا ﴿٧﴾
və ələ keçirdikləri şeyləri bütövlən məhv etsinlər. ← Məscidə, birinci dəfə girdikləri kimi girsinlər,

عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُم ۖ وَإِنْ عُذْتُمْ عُدْنَا

Əgər (pis işlərinizə) qayıtsanız, Biz də (cəzalandırmağa) qayıdırıq. ← Bəlkə, Rəbbiniz sizə rəhm edər!

وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا ﴿٨﴾ إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنُ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ

Həqiqətən, bu Quran ən doğru yola yönəldir, ← Cəhənnəmi kafirlər üçün bir zindan etdik.

وَيُشِيرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا ﴿٩﴾

onlar üçün böyük bir mükafat vardır! ← və yaxşı işlər görən möminlərə müjdə verir ki,

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ ۖ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٠﴾

onlar üçün şiddətli bir əzab hazırlamışıq! ← O kəslər ki, axirətə inanmazlar,

وَيَدْعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ ۖ وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا ﴿١١﴾

Axı insan tələskəndir. ← İnsan xeyir-dua etdiyi kimi, bəd dua da edər.

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ ۖ فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ

Gecənin əlamətini sildik, ← Biz gecə və gündüzü iki əlamət müəyyən etdik.

وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً ۖ لَتَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ

Rəbbinizdən bir lütf diləyəsiz, ← və gündüzün işıqlı əlamətini gətirdik ki,

وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابِ ۚ وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا ﴿١٢﴾

Biz hər şeyi (Quranda) müfəssəl izah etdik. ← və illərin sayını və hesabı biləsiniz.

وَكُلُّ إِنْسَانٍ لِّزَمَانِهِ طَائِرَةٌ ۖ فِي عُنُقِهِ ۚ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنشُورًا ﴿١٣﴾

və qiyamət günü qarşısına, açılmış olaraq görəcəyi kitab çıxarırıq. ← Hər insanın quşunu öz boynundan asırıq,

اقْرَأْ كِتَابَكَ ۖ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ﴿١٤﴾

Bu gün haqq-hesab çəkməyə özün-özünə kifayətsən!" ← "Oxu kitabını (əməl dəftərini).

مَنْ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ۚ وَمَنْ ضَلَّٰ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا

Kim zəlalətə düşərsə, yalnız öz əleyhinə düşmüş olar. ← Kim doğru yol tutarsa, yalnız özü üçün tutmuş olar.

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۚ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا ﴿١٥﴾

Biz, peyğəmbər göndərməmiş əzab vermərik! ← Heç bir daşıyan başqasının (əməl) yükünü daşımaz.

وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً

oranın bolluq içində yaşayanlarına əmr edirik. ← Bir məmləkəti məhv etmək istədiyimiz zaman,

فَفَسَقُوا فِيهَا ۚ فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا ﴿١٦﴾

Beləliklə, söz (höküm) vacib olar və oranı yerlə yeksan edirik. ← Onlar da orada pis-pis işlər törədirlər.

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِن بَعْدِ نُوحٍ ۚ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿١٧﴾

Rəbbinin, qullarının günahlarını bilməsi, görməsi kifayətdir. ← Nuhdan sonra neçə-neçə nəsiləri məhv etdik.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ

dilədiyimiz şəxsə istədiyimiz şeyi orada tezliklə verərik. ← Kim tezliklə olanı (dünyanı nemətini) istəsə,

ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلِيهَا مَذْمُومًا مَذْحُورًا ﴿١٨﴾

O, oraya qınanmış, qovulmuş bir vəziyyətdə daxil olar! ← Sonra Cəhənnəmi ona məskən edərək.

وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ

və mömin olub onun üçün canla-başla çalışarsa, ← Kim axirəti istəsə,

فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ﴿١٩﴾

onların çalışması mükafatlandırılar.

كُلًّا نُمِدُّ هَؤُلَاءِ وَهَؤُلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ﴿٢٠﴾

Rəbbinin neməti qadağan deyildir. ← Onların və bunların hər birinə Rəbbinin nemətindən verərik.

أَنْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ وَلِلْآخِرَةِ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا ﴿٢١﴾

Axirət isə dərəcə və üstünlük cəhətdən daha böyükdür! ← Bir gör onların birini digərindən necə üstün tutduq?

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَخْذُولًا ﴿٢٢﴾

Yoxsa qınanmış (və) zəlil vəziyyətdə düşərsən! ← Allahla bərabər başqa tanrı qəbul etmə!

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا

Rəbbin, yalnız Ona ibadət etməyi və valideynlərə yaxşılıq etməyi buyurmuşdur.

أَمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أَفْ

onlara: “Uf!” belə demə, ← Əgər onların biri və ya hər ikisi sənin yanında qocalıq çağına yətersə,

وَلَا تَنْهَرُهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٢٣﴾

və onlara xoş sözlər söylə! ← onları töhmətləmə,

وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا

və de: “Ey Rəbbim! Onlara rəhm et! ← Hər ikisinə mərhəmətdən təvazö qanadını sal,

كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا ﴿٢٤﴾ رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ

Rəbbiniz ürəklərinizdə olanları ən yaxşı biləndir. ← Necəki onlar məni körpəliyimdən tərbiyə edib bəslədilər!”

إِنْ تَكُونُوا صَالِحِينَ فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ غَفُورًا ﴿٢٥﴾

şübhəsiz, O (Allah) tövbəkarları bağışlayandır! ← Əgər əməlisaleh olsanız,

وَأْتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا ﴿٢٦﴾

(malını) da israf etmə! ← Qohumlara, miskinə, yolda qalana haqqını ver,

إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا ﴿٢٧﴾

Şeytan isə Rəbbinə qarşı nankordur! ← Həqiqətən, (malını) israf edənlər şeytanların qardaşlarıdır.

وَأَمَّا تُعْرَضْنَ عَنْهُمْ ابْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ تَرْجُوهَا
...Rəbbindən dilədiyin bir mərhəməti gözləmək məqsədilə, ← Əgər onlardan üz çevirməli olsan...

فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيْسُورًا ﴿٢٨﴾ وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ
Əlini boynuna bağlanmış etmə (xəsis olma); ← heç olmasa, onlara şirin bir söz de!

وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسِطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَحْسُورًا ﴿٢٩﴾
Yoxsa qınanmış (və) peşman olmuş bir halda oturub qalarsan! ← Onu tamamilə də açma (israfçılıq da etmə)!

إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿٣٠﴾
Şübhəsiz, O, qullarından xəbərdardır, görəndir! ← Həqiqətən, Rəbbin dilədiyinin ruzisini artırır və azaldar.

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ
Biz onların da, sizin də ruzinizi veririk. ← Və yoxsulluqdan qorxub övladlarınızı öldürməyin.

إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطًا كَبِيرًا ﴿٣١﴾
Onları öldürmək, həqiqətən, böyük günahdır!

وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَىٰ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٣٢﴾
Çünki o, çox çirkin bir iş və pis bir yoldur! ← Zinaya da yaxın düşməyin.

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ قَتَلَ مَظْلُومًا
Kim haqsız yerə öldürülərsə, ← Allahın haram buyurduğu canı haqsız yerə öldürməyin!

فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيٍّ سُلْطَانًا فَلَا يُسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا ﴿٣٣﴾
Çünki ona kömək olunmuşdur. ← O da qətlə həddi aşmasın! ← onun sahibinə bir ixtiyar verdik.

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ
təki həddi-bülüğa çatana qədər! ← Yaxşı (niyyət) istisna olmaqla, yetimin malına yaxın düşməyin,

وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا ﴿٣٤﴾
Həqiqətən, əhddən sorğu-sual olunacaqdır. ← Əhdə vəfa edin!

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ بِالْقَيْسُطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٣٥﴾
Bu daha xeyirli və nəticə olaraq daha yaxşıdır! ← Ölçdiyünüz vaxt ölçüyə riayət edin, düzgün tərəzi ilə çəkin!

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَٰئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ﴿٣٦﴾
Şübhəsiz, qulaq, göz və ürək-bunların hamısı sorğu-sual olunacaqdır. ← Bilmədiyin şeyin ardınca getmə.

وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ
Şübhəsiz ki, sən nə yeri yara bilərsən, ← Yer üzündə tələbbürlə gəzmə.

وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا ﴿٣٧﴾ كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ﴿٣٨﴾
Bütün bunlar Rəbbinin qatında xoşa gəlməyən pis şeylərdir. ← nə də yüksəlir dağlara çata bilərsən.

ذَٰلِكَ مِمَّا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ

(Ey Rəsulum!) Bunlar Rəbbinin sənə vəhy etdiyi hikmətlərdəndir.

وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتُلْقَىٰ فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَّدْحُورًا ﴿٣٩﴾

Yoxsa qınanmış, kənar edilmiş bir halda Cəhənnəmə atılırsan! ← Allahla yanaşı başqa tanrı qəbul etmə!

أَفَاصْفِيكُمْ رَبُّكُمْ بِالْبَيِّنِ وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنَاثًا أَنْتُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾
Həqiqətən, siz böyük söz danışsınız! ← özünə mələklərdən qızları götürdü? ← Rəbbiniz, oğlanlarımı sizin üçün seçib,

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿٤١﴾

Lakin (bu) onların yalnız nifrətini artırdı. ← Bu Quranda izah etdik ki, düşünüb ibrət alsınlar.

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذًا لَأَبْتَغُوا إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا ﴿٤٢﴾
onda ərş sahibinə bir yol axtarardılar”. ← De: “Əgər dedikləri kimi, Onunla yanaşı tanrılar olsaydı,

سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا ﴿٤٣﴾

O (Allah), onların dediklərindən pak, uca və çox yüksəkdir!

تَسْبِيحٌ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ
Elə bir şey yoxdur ki, ← Yeddi göy, yer və onların içində olanlar Onu təsbih edir.

إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ
Lakin onların təsbih etməsini anlamazsınız. ← Ona həmd edib təsbih etməsin.

إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤٤﴾

Həqiqətən, O (Allah) həlimdir, bağışlayandır!

وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَسْتُورًا ﴿٤٥﴾
səninlə, axirətə inanmayanların arasına görünməz bir pərdə çəkərik. ← Qurani oxuduğun zaman,

وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا
onu (Qurani) anlamasınlar. Qulaqlarına da ağırliq (qoyub kar etdik). ← Onların qəlblərinə pərdə çəkdik ki,

وَإِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَّوْا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ نُفُورًا ﴿٤٦﴾
nifrətlə arxalarını çevirib gedərlər. ← Quranda, Rəbbini bir olaraq andığın zaman,

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمْعُونَ بِهِ إِذْ يَسْتَمْعُونَ إِلَيْكَ
Səni dinlədikləri zaman, ← Biz, (sən Quran oxuyanda) onların qulaq asdıqlarını yaxşı bilirik.

وَإِذْ هُمْ نَجْوَىٰ إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ أَنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ﴿٤٧﴾
“Siz ancaq ovsunlanmış bir adama uyersunuz!” ← zalımlar aralarında fısıldaşaraq deyərlər:

أَنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٤٨﴾
Onlar yoldan azdılar və (doğru) yolu tapa bilməzlər! ← Bir gör, sənin üçün necə misallar çəkdilər!

وَقَالُوا ءَإِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا ءَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٤٩﴾
biz yeni bir yaradılışla dirildiləcəyik?” ← Və deyirlər: “Sür-sümük olub çürüyüb ovxalandığımız zamanmı,

قُلْ كُونُوا حَجَارَةً أَوْ حَدِيدًا ﴿٥٠﴾

De ki: “(İstər) daş olun, yaxud dəmir,

أَوْ خَلْقًا مِّمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ مَن يُعِيدُنَا

Onlar deyəcəklər: “Bizi kim qaytaracaqdır?” ← və ya ürəyinizdə (özünüzü) böyük bir məxluq (bilin)!”

قُلْ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ

Onlar sənə başlarını bulayacaqlar, ← De: “İlk dəfə sizi yaradan (Allah)!”

وَيَقُولُونَ مَتَى هُوَ قُلْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا ﴿٥١﴾

De: “Bəlkə də, yaxın zamanda olacaq! ← və deyəcəklər: “Bu nə vaxt olacaq?”

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ

Siz Ona şükür edərək dərhəl dəvətini qəbul edəcəksiniz. ← O gün ki, (Allah) sizi çağıracaqdır.

وَتَذُنُّونَ أَنْ لَّبِثُمْ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٢﴾ وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ

Və bəndələrimə de ki, gözəl sözlər söyləsinlər. ← Və sadəcə az bir müddət qaldığınızı zənn edəcəksiniz!”

إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُّبِينًا ﴿٥٣﴾

Həqiqətən, Şeytan insanın açıq-aşkar düşmənidir! ← Həqiqətən, Şeytan onların arasına fitnə salar.

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ أَنْ يَشَأْ يَرْحَمْكُمْ أَوْ أَنْ يَشَأْ يُعَذِّبْكُمْ

yaxud istəsə, sizə əzab verər. ← Əgər istəsə, sizə rəhm edər, ← Rəbbiniz sizi daha yaxşı tanıyır.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿٥٤﴾ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

Rəbbin göylərdə və yerdə olanları daha yaxşı tanıyır. ← Biz səni onlara vəkil göndərməmişik.

وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّنَ عَلَىٰ بَعْضٍ وَآتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا ﴿٥٥﴾

və Davuda Zəbur verdik. ← Andolsun ki, Biz peyğəmbərlərin bəzisini digərlərindən üstün etdik,

قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ

Onlar nə zərəri sizdən uzaqlaşdırmağa qadirdirlər, ← De: “Ondan başqa güman etdiklərinizi çağırın.

وَلَا تَحْوِيلًا ﴿٥٦﴾

nə də (onu) dəyişməyə (qadirdirlər)!”

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ

görək hansı daha yaxın olacaq. ← O dua edənlər də, Rəbbinə vəsilə axtarırlar ki,

وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا ﴿٥٧﴾

Həqiqətən, Rəbbinin əzabı qorxuludur! ← Onun rəhmətini umurlar və Onun əzabından qorxurlar.

وَأَنْ مِنْ قَرْيَةٍ

qiyamət günündən əvvəl Biz oranı məhv etməyə, ← Elə bir məmləkət yoxdur ki,

أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٥٨﴾

Bu, kitabda (ləvhi-məhfuzda) yazılmışdır! ← və ya oranı şiddətli bir əzaba düşür etməyə.

وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآيَاتِ إِلَّا أَنْ كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ

əvvəlkilərin onları yalan hesab etmələridir. ← Bizə, möcüzələr göndərməyə mane olan şey ancaq,

وَأَتَيْنَا ثَمُودَ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً فَظَلَمُوا بِهَا

Lakin ona zülm etdilər. ← Biz Səməd (tayfasına) açıq-aşkar (bir möcüzə olaraq) dişi bir dəvə verdik.

وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ إِلَّا تَخْوِيفًا ﴿٥٩﴾

Bir zaman sənə demişdik: ← Biz möcüzələri, yalnız qorxutmaq üçün göndəririk.

إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ وَمَا جَعَلْنَا الرُّءْيَا الَّتِي آرَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ

Sənə göstərdiyimiz mənzərəni insanlar üçün yalnız bir imtahan etdik; ← “Şübhəsiz, Rəbbin insanları ehtiva etmişdir”.

وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ وَنُحُوفُهُمْ فَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيرًا ﴿٦٠﴾

Lakin (bu), ancaq onların böyük tüğyanını artırır! ← Quranda lənətlənmiş ağacı da. Və onları qorxuduruq.

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ

İblisdən başqa (hamısı) dərhal səcdə etdi. ← Vaxtikən mələklərə: “Adəmə səcdə edin!”- dedik.

قَالَ أَسْجُدْ لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا ﴿٦١﴾ قَالَ أَرَأَيْتَكَ هَذَا الَّذِي كَرَّمْتَ عَلَيَّ

(Və) dedi: “Bu məndən üstün tutduğunu gördünmü? ← (İblis) dedi: “Palçıqdan yaratdığına səcdə edərəmmi?”

لَنْ أَخْرَتَنَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ لَا خُشْيَاكَ زَرْيَتَهُ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٢﴾

az qismi xaric, onun nəslini hökmüm altına alaram”. ← Əgər qiyamət gününə qədər mənə möhlət versən,

قَالَ اذْهَبْ فَمَنْ تَبَعَكَ مِنْهُمْ فَاِنَّ جَهَنَّمَ جَزَاؤُكُمْ جَزَاءً مَوْفُورًا ﴿٦٣﴾

şübhəsiz, cəzanız, tam bir cəza olaraq Cəhənnəmdir! ← (Allah) dedi: “Get! Onlardan kim sənə uysa,

وَاسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبْ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ

Atlı və piyadanı onlara qarşı səfərbər et, ← Onlardan kimi bacarırsansa, səsinlə yerindən oynat.

وَشَارِكُهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعِدَّهُمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿٦٤﴾

Şeytan, onlara yalnız yalan vəd verər! ← mallarına və övladlarına ortaq ol, onlara vədlər ver.

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلًا ﴿٦٥﴾

Rəbbinin vəkil olması kifayət edər! ← Həqiqətən, bəndələrim üzərində sən heç bir hökmün yoxdur.”

رَبُّكُمُ الَّذِي يُزْجِي لَكُمُ الْفَلَكَ فِي الْبَحْرِ لَتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ

onun lütfündən (nemətdən) axtararsınız. ← Rəbbiniz sizin üçün dənizdə gəmiləri yeritdi ki,

إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٦٦﴾

Həqiqətən, O sizə qarşı rəhmlidir!

وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا إِلَاهُ

On dan (Allahdan) qeyri dua etdikləriniz qeyb olar. ← Sizə dənizdə bir çətinlik üz verdiyi zaman,

فَلَمَّا نَجَّيْكُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ الْإِنْسَانُ كَفُورًا ﴿٦٧﴾

Axi insan nankordur! ← O sizi xilas edib quruya (çıxartdıqda) isə üz döndərsiniz.

أَفَلَمْ تُمْ أَنْ يَخْصِفَ بَكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ أَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا

yaxud üzərinizə daş yağdırmayacaq?! ← Əminsizmi ki, quruda sizi yerə batırmayacaq,

ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلًا ﴿٦٨﴾

Sonra özünüə bir qoruyucu da tapa bilmərsiniz.

أَمْ أَمِنتُمْ أَنْ يُعِيدَكُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَى فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِنَ الرِّيحِ

üstünüə şiddətli bir fırtına göndərməyəcək, ← Yoxsa əminsiz ki, O sizi təkrar oraya qaytarmayacaq,

فَيَغْرَقَكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا ﴿٦٩﴾

Sonra Bizə qarşı özünüə bir köməkçi də tapa bilmərsiniz. ← və inkar etdiyinizə görə sizi batırmayacaq?

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ

Onları quruda və dənizdə (miniklərlə) daşdıq. ← Andolsun ki, Adəm oğullarına çox nemətlər verdik.

وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ﴿٧٠﴾

və onları, yaratdığımız məxluqatın çoxundan xeyli üstün etdik. ← Onlara təmiz ruzi verdik,

يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ فَمَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ

Kimin kitabı sağ əlinə verilərsə, ← O gün bütün insanları öz imamı ilə birlikdə çağıracağıq.

فَأُولَئِكَ يَفْرُونَ كِتَابَهُمْ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧١﴾

Onlara xurma çərdəyinin teli qədər də haqsızlıq edilməz. ← onlar öz kitablarını oxuyarlar.

وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَى فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَى وَأَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٧٢﴾

və (haqq) yoldan daha çox azar! ← Bu (dünya)da (qəlbi) kor olan axirətdə də kor olar,

وَأَنْ كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرُهُ

ondan başqa bir şeyi Bizə istinad edəsən. ← Az qalsın səni, sənə vəhy etdiyimizdən sapdıracaqdılar ki,

وَإِذَا لَا تَخَذُوكَ خَلِيلًا ﴿٧٣﴾

O zaman səni, sözsüz ki, özlərinə dost tutacaqdılar.

وَلَوْلَا أَنْ ثَبَّتْنَاكَ لَقَدْ كِدْتَ تَرْكُنُ إِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلًا ﴿٧٤﴾

yəqin ki, az da olsa onlara uyacaqdın! ← Əgər sənə səbat verməsəydik,

إِذَا لَادَقْنَاكَ ضِعْفَ الْحَيَاةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا ﴿٧٥﴾

Sonra Bizə qarşı özünə köməkçi də tapa bilməzsən. ← O zaman Sənə həyatın və ölümün ikiqatını daddırardıq.

وَإِنْ كَادُوا لَيَسْتَفْزُونَكَ مِنَ الْأَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا

Səni oradan çıxartmaq üçün az qalmışdı ki, səni o yerdə fitnəyə saılsınlar.

﴿٧٦﴾ وَإِذَا لَا يَلْبَثُونَ خِلافَكَ إِلَّا قَلِيلًا

Belə olsaydı, səndən sonra yalnız az bir müddət qala bilərdilər.

سُنَّةَ مَنْ قَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُسُلِنَا وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا ﴿٧٧﴾

Bizim qanunumuzda dəyişiklik tapa bilməzsən! ← Səndən əvvəl göndərdiyimiz peyğəmbərlər barəsindəki qanun (da budur).

أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ

Sübh Quranını da (sübh namazında oxu). ← Günortadan gecənin qaranlığına qədər namazı qıl.

﴿٧٨﴾ إِنْ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا

Şübhəsiz, sübh namazı müşahidə olunandır.

وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا ﴿٧٩﴾

Ola bilsin ki, Rəbbin səni, təriflənən bir məqama göndərsin! ← Gecənin bir vaxtı sənə xas olan əlavə təhəcüd namazını qıl.

وَقُلْ رَبِّ ادْخُلْنِيْ مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِيْ مُخْرَجَ صِدْقٍ

çıxaracağın yerdən məni doğruluqla çıxart! ← De: “Ey Rəbbim! Daxil edəcəyin yerə məni doğruluqla daxil et,

﴿٨٠﴾ وَاجْعَلْ لِّيْ مِنْ لَّدُنْكَ سُلْطَانًا نَّصِيرًا

Öz dərgahından məni, kömək edə bilən bir dəlil ver!”

﴿٨١﴾ وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا

Şübhəsiz ki, batil yoxluğa məhkumdur! ← De: “Haqq gəldi və batil yox oldu.

﴿٨٢﴾ وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا

O, zalımların ancaq ziyanını artırır. ← Qurandan möminlər üçün şəfa və rəhmət olan şeylər nazil edirik.

﴿٨٣﴾ وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَ بِجَانِبِهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَؤُوسًا

Ona pislik üz verdikdə isə məyus olar! ← üz çevirib uzaq gəzər. ← İnsana nemət verdiyimiz zaman,

﴿٨٤﴾ قُلْ كُلُّ يَعْمَلْ عَلَىٰ شَاكِلَتِهِ فَرُبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ أَهْدَىٰ سَبِيلًا

Rəbbiniz isə kimin daha doğru yolda olduğunu daha yaxşı bilir! ← De: “Hər kəs öz xislətinə görə iş görər.

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي

De: “Ruh Rəbbimin əmrindəndir. ← (Ey Rəsulüm!) Səndən ruh haqqında soruşarlar.

﴿٨٥﴾ وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا وَلَئِنْ شِئْنَا

Əgər istəsəydik, ← Sizə (bu barədə), yalnız az bir bilik verilmişdir!”

﴿٨٦﴾ لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ بِهِ عَلِيًّا وَكَيْلًا

Sonra ona görə Bizə qarşı özünə bir vəkil də tapa bilməzdin. ← əlbəttə, sənə vəhy etdiyimizi aparardıq.

إِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا ﴿٨٧﴾

Həqiqətən, Onun sənə olan lütfü böyükdür! ← (Bu) sadəcə Rəbbindən bir mərhəmətdir.

قُلْ لِّئِنْ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ

bu Qurana bənzər bir şey gətirsinlər, ← De: “Əgər insanlar və cinlər bir yerə yığılsa ki,

لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴿٨٨﴾

bir-birinə kömək olsalar da.” ← onun bənzərini gətirə bilməzlər,

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ﴿٨٩﴾

İnsanların çoxu isə küfrdən başqasını rədd etdi. ← Əndolsun, Bu Quranda insanlara hər cür misal izah etdik.

وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّى تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَنْبُوعًا ﴿٩٠﴾

...bizim üçün yerdən bir bulaq çıxarmayınca, ← Onlar dedilər: “Sənə iman gətirməyəcəyik...

أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَعِنَبٍ فَتُفَجِّرَ الْأَنْهَارَ خَلَالَهَا تَفْجِيرًا ﴿٩١﴾

və onun arasında şirıl-şirıl çaylar axıtmayınca, ← yaxud sənin xurma və üzüm bağın olmayınca,

أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسْفًا ﴿٩٢﴾

yaxud Allahı və mələkləri qarşımıza gətirməyincə, ← yaxud iddia etdiyin kimi, göyü parça-parça üstümüza endirməyincə,

أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِنْ زُخْرِفٍ أَوْ تَرْفَى فِي السَّمَاءِ

yaxud sən göyə qalxmayınca (inanmıq)! ← və ya sənin qızıldan bir evin olmayınca,

وَلَنْ نُؤْمِنَ لِرُقِّيكَ حَتَّى تُنْزِلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَقْرُؤُهُ

taki bizə, oxuyacağımız bir kitab endirənə qədər!” ← Göyə qalxmağına da əsla inanmayacağıq,

قُلْ سُبْحَانَ رَبِّيَ هَلْ كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا ﴿٩٣﴾

Mən yalnız peyğəmbər olan bir insanam!” ← De: “Rəbbim pakdır, müqəddəsdir!

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَى

onlara doğru yolu göstərən rəhbər gəlmiş zaman, ← İnsanların iman gətirməsinə mane olan şey,

إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا ﴿٩٤﴾

“Allah bir insanımı peyğəmbər göndərdi?” ← yalnız (belə) demələridir:

قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَسُولًا ﴿٩٥﴾

əlbəttə, onlara göydən bir elçi mələk endirərdik!” ← De: “Əgər yerdə arxayın gəzən mələklər olsaydı,

قُلْ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿٩٦﴾

Şübhəsiz, O, qullarından xəbərdardır, görəndir!” ← De: “Mənimlə aranızda Allahın şahid olması kifayətdir.

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلِّ فَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِهِ
Kimi yoldan çıxarsa, onlar üçün Ondan başqa dostlar tapa bilməzsən. ← Allah kimi doğru yola salsa, o doğru yoldadır.

وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ عُمِّيًّا وَبُكْمًا وَصُمًّا
Onların düşəcəkləri yer Cəhənnəmdir. ← Qiyamət günü onları üzü üstə, kor, lal və kar olaraq yığacağıq.

كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا ﴿٩٧﴾ ذَلِكَ جَزَاؤُهُمْ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا
Bu, ayələrimizi inkar etdiklərinə görə onların cəzasıdır. ← Azaldıqca onların alovunu artıracağıq!

وَقَالُوا إِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا
«إِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا» ﴿٩٨﴾
bizmi yeni bir yaradılışla dirildiləcəyik? → Demişdilər ki: “Sür-sümük olub çürüyüb ovxalandığımız vaxt,

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ
onların bənzərini də yaratmağa qadirdir?! → Görmədilərm ki, göyləri və yeri yaradan Allah,

وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَا رَيْبَ فِيهِ
فَأَبَى الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُورًا ﴿٩٩﴾
Zalımlar küfrdən qeyrisini rədd etdilər. ← O, onlar üçün bir əcəl təyin etdi ki, ona heç bir şübhə yoxdur.

قُلْ لَوْ أَنَّكُمْ تَمْلِكُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي
De: “Əgər siz Rəbbimin rəhmət xəzinələrinə sahib olsaydınız,

إِذَا لَأَمْسَكْتُمْ خَشْيَةَ الْإِنْفَاقِ
وَكَانَ الْإِنْسَانُ قَتُورًا ﴿١٠٠﴾
Axı insan xəsisdir! → yenə də xərcləməkdən qorxaraq tutardınız (xəsislik edərdiniz).

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ
فَسُئِلَ ابْنِي إِسْرَءِيلَ
İsrail oğullarından soruş. ← Andolsun ki, Biz Musaya doqquz aşkar möcüzə verdik.

إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ
إِنِّي لَأَظُنُّكَ يَا مُوسَىٰ مَسْحُورًا ﴿١٠١﴾
“Ey Musa! Mən zənn edirəm ki, sən ovsunlanmışsan. ← Onların yanına gəlmiş zaman Firon ona demişdi:

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتُ
مَا أُنْزِلَ هَؤُلَاءِ إِلَّا رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ بِصَائِرِ
bunları, yalnız göylərin və yerin Rəbbi ibrət olaraq endirib. ← (Musa) demişdi: “Əlbəttə, bilirəm ki,

وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ يَا فِرْعَوْنُ مَثْبُورًا ﴿١٠٢﴾
Ey Firon! Mən isə, səni məhv olmuş zənn edirəm!”

فَارَادَ أَنْ يَسْتَفِزَّهُمْ مِنَ الْأَرْضِ
فَاغْرَقْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ جَمِيعًا ﴿١٠٣﴾
Biz də onu və onunla birlikdə olanların hamısını boğduq. ← (Firon) onları o yerdən çıxartmaq istədi.

وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِبَنِي إِسْرَءِيلَ
اسْكُنُوا الْأَرْضَ
“Siz (Şam) ərazisində məskunlaşın. ← Və ondan sonra İsrail oğullarına dedik:

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ
جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا ﴿١٠٤﴾
sizin hamınızı birlikdə gətirəcəyik!” → Axirət vədəsi (qiyamət) gəlmiş vaxt,

وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ ﴿١٠٥﴾ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿١٠٥﴾
Səni ancaq müjdəçi və qorxudan olaraq göndərdik. ← Onu haqq olaraq nazil etdik və haqq olaraq nazil oldu.

وَقَرَأْنَا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مُكْثٍ وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا ﴿١٠٦﴾
Biz onu tədrislə nazil etdik. ← İnsanlara aramla oxuyasan deyə, Quranı hissələrə ayırıb göndərdik.

قُلْ آمِنُوا بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ
Şübhəsiz ki, **ondan** əvvəl elm verilmiş kimsələr, ← De: “İnanın ya da inanmayın.

إِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا ﴿١٠٧﴾
yanlarında (Quran) oxunduğu zaman **çənələri üstə səcdəyə** qapanırlar,

وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا أِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا ﴿١٠٨﴾
Rəbbimizin vədi mütləq yerinə yetəcəkdir!” ← və deyirlər: “Rəbbimiz pakdır!

وَيَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا ﴿١٠٩﴾
Çənələri üstə **səcdəyə** qapanıb ağlayırlar və (bu), onların itaətini daha da artırır.

قُلْ ادْعُوا اللَّهَ أَوْ ادْعُوا الرَّحْمَنَ أَيًّا مَا تَدْعُوا
hansı deyib dua etsəniz (fərqi yoxdur). ← De: “Allaha dua edin yaxud Rəhmənə dua edin;

فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَلَا تَجْهَرُ بِصَلَاتِكَ
Namaz qılarkən səsinə çox qaldırma, ← Axı ən gözəl adlar Ona məxsusdur.

وَلَا تَخَافُ بِهَا ﴿١١٠﴾ وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١١٠﴾
O (ikişinin) arasında bir-yol tut! ← nə də orada (namazda səsinə) çox alçaltma.

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ
Hakimiyyətində onun şəriki yoxdur, ← Və de: “O Allaha həmd olsun ki, Özünə heç bir övlad götürmədi.

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبْرُهُ تَكْبِيرًا ﴿١١١﴾
Təkbir gətirərək onu uca tut! ← zəif olmadığı üçün heç bir dostu da yoxdur!”

﴿١٨﴾ سُورَةُ الْكَهْفِ əl-Kəhf (Mağara) surəsi (Məkkədə nazil olmuşdur, 110 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ﴿١﴾
və **onda** heç bir ayrılıya yol vermədi; ← Həmd olsun O Allaha ki, Kitabı Öz qulu (Mühəmmədə) nazil etdi,

قَيِّمًا لِيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا مِمَّنْ لَدُنْهُ وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ
və yaxşı əməllər edən möminləri müjdələmək üçün ki; ← Öz qatından gələcək şiddətli bir əzabla qorxutmaq,

لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا ﴿٢﴾
onlar üçün gözəl bir mükafat vardır.

وَيُنذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ﴿٤﴾ مَّا كُنْ فِيهِ أَبَدًا ﴿٣﴾
Və “Allah Özünə övlad götürdü!” - deyənləri qorxutmaq üçün (nazil etdi). ← (Onlar) orada əbədi qalacaqlar!

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ
Ağızlarından çıxan söz necə də böyükdür. ← Bu barədə onların və atalarının heç bir elmi yoxdur.

﴿٥﴾ إِنَّ يَقُولُونَ إِلَّا كَذَبًا

Onlar ancaq yalan deyirlər!

﴿٦﴾ فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ عَلَى آثَارِهِمْ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا
təəssüf ki, onlar bu sözə (Qurana) inanmadılar? ← Bəlkə də sən arxalarınca özünü həlak edəcəksən ki,

﴿٧﴾ إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَهَا لِنَبْلُوَهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا
onlardan hansının əməlinin daha gözəl olduğunu yoxlayaq. ← Yer üzündə olanları, onun üçün bir zینət olaraq yaratdıq ki,

﴿٨﴾ وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًا

Biz onun üzündə olan hər şeyi məhv edib qupquru bir torpağa döndərərik.

﴿٩﴾ أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا
Yoxsa mağara və Rəqim əhlinin çox təəcübüniləcək ayələrimiz olduğunu sandın?

﴿١٠﴾ إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً
“Ey Rəbbimiz! Bizə Öz dərgahından rəhmət bəxş et, ← Bir zaman gənclər mağaraya sığınıb demişdilər:

﴿١١﴾ وَهَبْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا
Biz onları mağarada illərlə yuxuya verdik. ← və bizə işimizdən çıxış yolu hazırla!

﴿١٢﴾ ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ لِنَعْلَمَ أَيُّ الْحِزْبَيْنِ أَحْصَى لِمَا لَبِثُوا أَمَدًا
İki tayfadan hansı onların qaldıqları müddəti daha düzgün hesablayacaq. ← Sonra onları oyatdıq ki bilək;

﴿١٣﴾ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ
Onlar Rəbbinə iman gətirmiş gənclər idi. ← Biz onların xəbərini sənə haqq olaraq söyləyirik.

﴿١٤﴾ وَزَدْنَاهُمْ هُدًى

Biz də onların hidayətini artırırdıq.

﴿١٥﴾ وَرَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
“Rəbbimiz göylərin və yerin Rəbbidir. ← O zaman ürəklərinə qüvvət vermişdik ki, durub demişdilər:

﴿١٦﴾ لَنْ نَدْعُوا مِنْ دُونِهَا لَوْ لَا يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطَانٍ بَيِّنٍ
Yoxsa mənasız şeylər demiş olar! ← Biz Ondan başqa heç bir tanrıya dua etməyəcəyik.

﴿١٧﴾ هَؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ لَوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطَانٍ بَيِّنٍ
Onlar barəsində bir dəlil gətirməli deyildilərmə? ← Bu camaatımız Ondan başqa tanrılar qəbul etdi.

﴿١٨﴾ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا

Allaha qarşı yalan uydurub düzəldəndən daha zalım kim ola bilər?!”

وَإِذْ اغْتَرَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهُ فَأَوْا إِلَى الْكَهْفِ

dərhal mağaraya çəkilin ki, ← Onları və Allahdan başqa tapındıqları şeyləri tərk etdiyiniz zaman,

يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مَرْفَقًا ﴿١٦﴾

və işinizdən sizin üçün fayda hazırlasın. ← Rəbbiniz sizə Öz mərhəmətindən əta etsin,

وَتَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَتْ تَزَاوَرُ عَنْ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ

onların mağarasının sağ tərəfinə meyl edir. ← Günəşi, doğduğu zaman görərdin ki,

وَإِذَا غَرَبَتْ تَقَرُّضُهُمْ ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُ

Onlar da orada geniş bir yerdədirlər. ← onları tərk edib sol tərəfə yönəlir. ← Batdığı zaman da,

ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ

Allah kimi doğru yola salarsa, o doğru yoldadır. ← Bu, Allahın möcüzələrindəndir.

وَمَنْ يَضِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا ﴿١٧﴾

onun üçün doğru yolu göstərən bir dost tapa bilməzsən! ← (Allah) kimi yoldan çıxardarsa,

وَنَحْسِبُهُمْ أَيْقَاطًا وَهُمْ رُقُودٌ وَنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ

Biz onları sağ tərəfə və sol tərəfə çevirirdik. ← Onlar yuxuda ikən onları oyaq sanardın.

وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ

Əgər onları görsəydin, ← Onların iti də astanada iki əlini (pəncələrini) uzatmış vəziyyətdədir.

لَوَلِيتَ مِنْهُمْ فِرَارًا وَلَمَلِيتَ مِنْهُمْ رُعْبًا ﴿١٨﴾

Onlara görə səni dəhşət bürüyərdi. ← mütləq, onlardan qaçaraq dönmə gedərdin,

وَكَذَلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ كَمْ لَبِثْنَا

Onlardan biri dedi: “(Yuxlayıb) nə qədər qaldınız?” ← Beləcə bir-birindən soruşsunlar deyər onları oyatdıq.

قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثْنَا

Dedilər: “Qaldığımız müddəti Rəbbiniz daha yaxşı bilir. ← “Bir gün və ya günün birazı qaldıq!”- dedilər.

فَابْعَثُوا أَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هَذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرْ أَيُّهَا أَزْكَى طَعَامًا

baxsın, ən təmiz yemək hansıdırsa, ← Özünüzdən birini, bu gümüş pulunuzla şəhərə göndərin ki,

فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا ﴿١٩﴾

Və çox ehtiyatlı olsun ki, sizi heç kəsə sezdirməsin! ← ondan sizə ruzi (yemək) gətirsin.

إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ

sizi daşqalaq edəcək, ya da sizi öz dinlərinə döndərəcəklər. ← Şübhəsiz, onlar sizi ələ keçirərlər,

وَلَنْ تَفْلِحُوا إِذَا أَبَدًا ﴿٢٠﴾

O zaman, əsla nicat tapa bilməzsınız!”

وَكَذَلِكَ أَعِزَّنَا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ

Allahın vədinin doğru olduğunu bilsinlər, ← Beləcə onların halı ilə tanış etdik ki,

وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا إِذْ يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرُهُمْ

O zaman aralarında onların işini müzakirə edirdilər. ← və qiyamət haqqında şübhə olmadığını (bilsinlər).

فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِم بُيُوتًا رَبُّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ

Rəbbi onları daha yaxşı bilir! ← Onlar dedilər: “Onların üstündə bir bina tikin.

قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ لَتَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا ﴿٢١﴾

“Onların üstündə bir məscid tikəcəyik!” ← Onların haqqındakı mübahisədə qalib gələnlər isə dedilər:

سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِ

Və qaranlığa daş ataraq: “Beş nəfərdir, altıncısı itlərdir!”- deyəcəklər. ← “Üç nəfərdir, dördüncüsü itlərdir!” - deyəcəklər.

وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ بِعَدَّتِهِمْ

De: “Onların sayını Rəbbim daha yaxşı bilir. ← Və də: “Yeddi nəfərdir, səkkizincisi isə itlərdir!” - deyəcəklər.

مَا يَعْلَمُهُمُ إِلَّا قَلِيلٌ فَلَا تُمَارَ فِيهِمْ إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا

Onlar barəsində, açıq dəlillər olmadan mübahisə aparma, ← Bunu ancaq az sayda bilən var!”

وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٢٢﴾

və onların (kitab əhlinin) heç birindən onlar haqqında bir şey soruşma!

وَلَا تَقُولَنَّ لِّشَايٍ أَنِّي فَاعِلٌ ذَٰلِكَ غَدًا ﴿٢٣﴾

“Mən onu sabah edəcəyəm!” ← Və heç bir şey barəsində demə ki:

إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَادْكُرْ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ

(Bunu deməyi) unuduğun zaman Rəbbinin yada sal, ← Allahın diləməsi istisnadır (“İnşallah” de).

وَقُلْ عَسَىٰ أَنْ يَهْدِيَنَّ رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ هَٰذَا رَشْدًا ﴿٢٤﴾

“Ola bilsin ki, Rəbbim məni bundan daha yaxın (dəqiq) bir məlumata yönəlsin!” ← və: de.

وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ وَازْدَادُوا تِسْعًا ﴿٢٥﴾

Üstünə bir doqquz (il) də artırdılar. (309 il qaldılar). ← Onlar mağaralarında üç yüz il qaldılar.

قُلْ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا لَهُ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

Göylərin və yerin qeybi Ona məxsusdur. ← De: “Onların nə qədər qaldıqlarını Allah daha yaxşı bilir.

أَبْصِرْ بِهِ وَاسْمِعْ مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ

Onların, Ondən (Allahdan) başqa heç bir hamisi yoxdur. ← O, necə gözəl görür və necə yaxşı eşidir!

وَلَا يُشْرِكْ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا ﴿٢٦﴾ وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ

Rəbbinin kitabından sənə vəhy olunanı oxu. ← O, heç kəsi öz hakimiyyətinə şərik etməz!”

لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿٢٧﴾

Ondən (Allahdan) başqa heç bir sığınacaq tapa bilməzsən! ← Onun sözlərini dəyişdirə biləcək biri yoxdur.

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ
onlar səhər'axşam rızasını diləyərək Rəbbinə dua edirlər. ← O kəsrlə birlikdə özünü səbirli apar ki,

وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
...dünya həyatının bər-bəzəyini istəyərək. ← Gözlərini onlardan çevirmə...

﴿٢٨﴾ وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرْطًا
və nəfsinin istəklərinə uyub işində ifrata varıb! ← O kəsə itaət etmə ki, qəlbinə Bizi anmaqdan qafil etdik,

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُم فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفِرْ
Kim istəyir inansın, kim də istəyir inanmasın. ← Və de: "Haqq Rəbbinizdəndir.

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا
onun divarları onları əhatə edəcəkdir. ← Biz zalımlar üçün elə bir atəş hazırlamışıq ki,

وَأَنْ يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ
onlara qətran kimi üzləri qızardan bir su ilə kömək ediləcəkdir. ← Əgər onlar kömək istəsələr,

بُشَى الشَّرَابِ وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٢٩﴾
(O,) nə pis içkidir və necə pis məskəndir!

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا ﴿٣٠﴾
Biz yaxşı işlər görənlərin mükafatını zay etmərik! ← İman gətirib yaxşı əməllər edənlərə gəlincə,

أُولَئِكَ لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ
Orada qızıldan bilərziklərlə bəzənəcəklər. ← Onlar üçün (ağacı) altından çaylar axan Ədn cənnətləri vardır.

وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِنْ سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ
...orada taxtlara söykənmiş bir vəziyyətdə. ← Nazik ipəkdən və qalın ipəkdən yaşıl paltarlar geyəcəklər...

نَعْمَ الثَّوَابُ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٣١﴾
(O,) nə gözəl mükafat və necə də gözəl məkəndir!

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا رَجُلَيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ أُعْنَابٍ
Onların birinə iki üzüm bağı verdik. ← Onlara iki adamı misal gətir;

﴿٣٢﴾ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زَرْعًا وَخَفَفْنَا هُمَا بِنَخْلٍ
və aralarında əkin saldıq. ← Onları xurmalıqlarla əhatə etdik,

﴿٣٣﴾ كُنَّا الْجَنَّتَيْنِ أَتَتْ أَكْلَهَا وَلَمْ تَظْلَمْ مِنْهُ شَيْئًا وَفَجَّرْنَا خِلَالَهُمَا نَهْرًا
Onların arasından da bir çay axıtdıq. ← O bağların hər ikisi öz barını verdi və ordan heç bir şey əskilmədi.

وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ
Öz yoldaşıyla söhbət edərkən dedi: ← Onun başqa gəliri də var idi.

﴿٣٤﴾ إِنَّا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَأَعَزُّ نَفَرًا
və (ailədəki) sayca daha qüvvətliyəm!" ← "Mən səndən daha dövlətli,

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ قَالَ مَا أَظُنُّ أَنْ تَبِيدَ هَذِهِ أَبَدًا ﴿٣٥﴾

“Əsla buranın yox olacağını güman etmirəm. ← O, özünə zülm edərək bağına girib dedi:

وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُدِدْتُ إِلَى رَبِّي

Əgər Rəbbimin hüsuruna qaytarılsam, ← Qiyamətin qopacağını da zənn etmirəm.

لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا مُنْقَلَبًا ﴿٣٦﴾ قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ

Önünla söhbət edən yoldaşı ona dedi: ← əlbəttə, özümə bundan da yaxşı bir məskən taparam!”

أَكْفَرْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ سَوَّيَكَ رَجُلًا ﴿٣٧﴾

sonra bir qətrə sudan (yaratdı), sonra səni adam şəklinə saldı? ← “Səni torpaqdan yaradandımı inkar edirsən ki,

لَكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا ﴿٣٨﴾

və heç kəsi Rəbbimə şərik qoşmamam! ← Lakin O Allah mənim Rəbbimdir,

وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ

“Maşaallah (Allahın dilədiyi kimi oldu)! ← Kaş, bağına girdiyin zaman deyəydin ki:

لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ إِنَّ تَرَنَّا أَقْلَ مِنْكَ مَالًا وَوَلَدًا ﴿٣٩﴾

Əgər mənə özündən daha az mal-dövlət və övlad sahibi görürsənsə, ← Qüvvət yalnız Allaha məxsusdur!”

فَعَسَىٰ رَبِّي أَنْ يُؤْتِيَنِي خَيْرًا مِنْ جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِنَ السَّمَاءِ

və onun üzərinə göydən bir bəla endirər ki, ← bəlkə, Rəbbim mənə sənin bağından daha yaxşısını verər,

فَتُصْبِحَ صَعِيدًا زَلَقًا ﴿٤٠﴾ أَوْ يُصْبِحَ مَاءً غُورًا فَلَنْ تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا ﴿٤١﴾

və onu əsla axtarıb tapa bilməzsən!” ← Yaxud oranın suyu çəkilib gedər, ← hamar (qupquru) bir yer olsun!

وَأُحِيطَ بِشَمْرِهِ فَاصْبَحَ يَقْلَبُ كَفِّهِ عَلَىٰ مَا آتَفَقَ فِيهَا

Ora qoyduğu xərcə görə əllərini ovuşdurmağa başladı. ← Beləliklə, onun meyvəsi tələf edildi.

وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا وَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّي أَحَدًا ﴿٤٢﴾

O: “Kaş, mən Rəbbimə heç kəsi şərik qoşmayaydım!”- deyirdi. ← Oranın alvarları da üzərinə çökmüşdü.

وَلَمْ تَكُنْ لَهُ فِئَةٌ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا ﴿٤٣﴾

Və o, kömək edə biləcək bir halda deyildi. ← Allahdan başqa ona yardım edə biləcək kəslər də yoxdu.

هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَخَيْرٌ عُقْبًا ﴿٤٤﴾

Mükafat verməkdə və aqibət verməkdə ən xeyirlisi Odur. ← Burada kömək etmək haqq olan Allaha aiddir.

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَا آتَيْنَاهُم مِّنَ السَّمَاءِ

(Bu dünya) göydən yağdırdığımız su kimidir. ← Onlara dünya həyatını misal çək;

فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذْرُوهُ الرِّيَّاحُ

və küləyin sovurduğu samana çevrilər. ← Beləcə, yerdəki bitkilər onunla qarışıb (yetişər),

وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ﴿٤٥﴾

Axi Allah hər şeyə qadirdir!

الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ
Əbədi qalan yaxşı əməllər isə, ← Mal-mülk və övladlar dünya həyatının bər-bəzəyidir.

خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا ﴿٤٦﴾ وَيَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ
O gün dağları hərəkətə gətirəcəyik. ← Rəbbinin yanında savab və ümid etibarilə daha xeyirlidir!

وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً وَحَشَرْنَاهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٤٧﴾
Onları bir yerə toplayacağıq və onlardan heç birini kənarda qoymayacağıq. ← Və yeri dümdüz görəcəksən.

وَعَرَّضُوا عَلَى رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ
“Yanımıza, sizi ilk dəfə yaratdığımız kimi gəldiniz. ← Onlar Rəbbinin hüzuruna cərgə-cərgə gətiriləcəklər;

بَلْ زَعَمْتُمْ اَللَّٰنَ نَجْعَلُ لَكُمْ مَوْعِدًا ﴿٤٨﴾ وَوُضِعَ الْكِتَابُ
(Əməl) kitabı qoyulacaq. ← Lakin güman edirdiniz ki, sizə verdiyimiz vədi yerinə yetirməyəcəyik!”

فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُمْسِكِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا
Və onlar deyirlər: “Vay halımıza! ← Günahkarların ora da olanlardan qorxduqlarını görərsən.

مَا لَ هَذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهُ
heç bir kiçik və böyük şeyi gözədən qaçırmadan hamısını sayıb yazmışdır!” ← Bu necə bir kitabdır ki,

وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظْلُمُ رَبُّكَ أَحَدًا ﴿٤٩﴾
Və Rəbbin heç kəsə haqsızlıq etməz! ← Və etdikləri əməllərin hazır durduğunu görəcəklər.

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ
İblisin xaricindəkilər dərhal səcdə etdilər. ← Bir zaman mələklərə demişdik: “Adəmə səcdə edin!”

كَانَ مِنَ الْجِنَّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِي
Məni qoyub onu və nəslinimi dost tutursunuz? ← O, cinlərdən idi. Beləcə, Rəbbinin əmrindən çıxdı.

وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ بُشًى لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا ﴿٥٠﴾
(Bu), zalımlar üçün necə də pis dəyiş-düyuşdür! ← Halbuki, onlar sizin düşməninizdir.

مَا أَشْهَدُكُمْ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَا خَلْقَ أَنْفُسِهِمْ
nə də öz yaradılışlarına. ← Onları, göylərin və yerin yaradılışına şahid etmədim,

وَمَا كُنْتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّينَ عَصَدًا ﴿٥١﴾
Zəlalətə aparanları da Özümə köməkçi tutmadım!

وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَاءِيَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ
Dərhal onları (bütlərini) çağıracaqlar. ← O gün (belə) buyuracaq: “İddia etdiyiniz şəriklərimi çağırın!”

فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَوْبِقًا ﴿٥٢﴾
Biz onların arasında, bir cəhənnəm dərəsi bərqərar edərək! ← Lakin onlara cavab verməyəcəklər.

وَرَأَى الْمُجْرِمُونَ النَّارَ فَظَنُّوا أَنَّهُمْ مُوَاقِعُوهَا وَلَمْ يَجِدُوا عَنْهَا مَصْرِفًا ﴿٥٣﴾
və oradan qaçış yeri tapmayacaqlar. ← yaqın edəcəklər ki, özləri ora düşəcəklər, ← Günahkarlar atəşi görüncə,

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا ﴿٥٤﴾
 İnsan isə ən çox mübahisə edəndir. ← Bu Quranda, insanlar üçün hər cür məsəllər çəkdik.

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَى
 onlara doğru yol göstərən rəhbər gəldiyi zaman, ← İnsanların iman gətirməsinə mane olan şey isə,

وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ
 yalnız əvvəlkilərin qaydasının onlara da gəlməsi, ← və də Rəbbindən bağışlanmalarını diləməyə (mane olan);

أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ﴿٥٥﴾
 yaxud gözləri baxa-baxa əzabın onlara gəlməsini (gözləmələridir).

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ
 Kafirlər isə batıllo mübarizə aparırlar ki, ← Peyğəmbərləri, yalnız müjdə verənlər və qorxudanlar olaraq göndərdik.

لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا هُزُوءًا ﴿٥٦﴾
 Mənim ayələrimi və qorxudulduqları şeyi də məsxərəyə qoyurlar. ← onunla haqqı yalana çıxartsınlar.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا
 onlardan üz döndərər, ← O kimsədən daha zalım kim olar ki, Rəbbinin ayələri özünə xatırladıılarkən,

وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ إِنَّا جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ
 Onu (Qurani) anlamasınlar deyər, Biz onların qəlblərinə pərdə çəkdik, ← və öz əlləri ilə etdiklərini unudar?!
 ﴿٥٧﴾

وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَانْ تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَى فَلَنْ يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا
 o vaxt əsla haqq yola gəlməzlər. ← Onları doğru yola dəvət etsən də, ← qulaqlarına da ağırliq (məneə qoyduq).

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا كَسَبُوا
 Əgər (Rəbbin) onları günahlarına görə cəzalandırması olsaydı, ← Rəbbin bağışlayandır, mərhəmətlidir.

لَعَجَّلَ لَهُمُ الْعَذَابَ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ لَنْ يَجْدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْثِقًا ﴿٥٨﴾
 Lakin onların bir vaxtı var, ondan başqa bir yer tapa bilməyəcəklər! ← əlbəttə, onların əzabını sürətləndirərdi.

وَتِلْكَ الْقُرَىٰ أَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَوْعِدًا ﴿٥٩﴾
 Onları məhv etmək üçün vaxt müəyyən etmişdik. ← O məmləkətləri, zülm etdikləri zaman məhv etdik.

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِفَتَاهُ لَا أَبْرَحُ حَتَّىٰ أَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ
 “İki dənizin qovuşduğu yerə çatmayınca geri dönməyəcəyəm, ← Bir zaman Musa gənc (dostuna) demişdi:

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنَهُمَا
 İkisinin qovuşduğu yerə çatdıqları vaxt, ← ya da uzun müddət gəzmədən (bu səfərdən dönməyəcəm)!”

أَوْ أَمْضِيَ حَقْبًا ﴿٦٠﴾ فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنَهُمَا
 فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ﴿٦١﴾
 (Balıq) da dənizdə bir yarığa tərəf yollanmışdı. ← balığı unutmuşdular.

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتَاهُ إِنَّا جَدَاءٌ ﴿٦٢﴾ لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا ﴿٦٢﴾
Andolsun ki, bu səfərimiz bizi yordu! ← (Ordan) keçdikləri zaman gəncə dedi: “Nahar yeməyimizi gətir.

قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ
mən balığı unutdum. ← O dedi: “Gördünmü, qayanın yanına sığındığımız zaman,

وَمَا أَنْسَانِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ ﴿٦٣﴾ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا ﴿٦٣﴾
(Balıq da) qeyri-adi şəkildə dənizdə öz yoluna getdi! ← Onu xatırlamağı mənə, yalnız Şeytan unutdurdu.

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْعِ ﴿٦٤﴾ فَارْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا ﴿٦٤﴾
Beləcə, öz (ləpirlərinin) izləri ilə geri qayıtdılar. ← (Musa) dedi: “İstədiyimiz şey odur!”

فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا اتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا
Öz dərgahımızdan ona rəhmət ata etmişdik, ← O ikisi, bəndlərimizdən bir bəndə gördülər.

وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا ﴿٦٥﴾
və ona Öz tərəfimizdən elm öyrətmişdik.

قَالَ لَهُ مُوسَى هَلْ أَتَبِعَكَ عَلَى أَنْ تُعَلِّمَنِي مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا ﴿٦٦﴾
“Sənə öyrədilmiş doğru yolu göstərən elmdən mənə öyrətmək şərtlə sənə tabe olummı?” ← Musa ona dedi:

قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٦٧﴾ وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَى مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا ﴿٦٨﴾
Axi, bilmədiyin bir şeyə necə dözə bilərsən? ← O dedi: “Sən mənimlə birlikdə səbr edə bilməzsən.

قَالَ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ﴿٦٩﴾
Sənin əmrinə qarşı çıxmıyacağam! ← (Musa) dedi: “İnşallah (əgər Allah diləse), səbirlə olduğumu görəcəksən.

قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّى أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٧٠﴾
səbəbini sənə söyləməyincə məndən heç bir şey haqqında soruşma! ← O dedi: “Əgər mənə tabe olacaqsansa

فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا رَكَبَا فِي السَّفِينَةِ خَرَقَهَا
Nəhayət, gəmiyə mindikləri zaman (o bəndə) onu deşdi. ← Beləcə, ikisi yola düşdülər.

قَالَ أَخَرَقْتُهَا لِتُغْرَقَ أَهْلُهَا ﴿٧١﴾ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا أَمْرًا ﴿٧١﴾
Doğrusu, böyük bir şey etdin”. ← (Musa) dedi: “İçindəkiləri suda boğmaq üçünmü onu deşdin?

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٢﴾
sən mənimlə birlikdə olmağa səbr edə bilməzsən?” ← O dedi: “Demədimmi ki,

قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا ﴿٧٣﴾
və mənə öz işimdə çətinliyə salma! ← (Musa) dedi: “Unutduğum bir şeyə görə mənə danlama,

فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا لَقِيَ غُلَامًا فَقَتَلَهُ
(o bəndə) dərhal onu öldürdü. ← Yenə getdilər. Nəhayət, bir oğlan uşağı ilə rastlaşdıqları zaman,

قَالَ أَقْتَلْتُ نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ ﴿٧٤﴾ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُكْرًا ﴿٧٤﴾
Andolsun ki, çox pis bir şey etdin”. ← (Musa) dedi: “Can əvəzi olmayan pak bir kimsəni öldürdün?

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٥﴾
sən mənimlə birlikdə olmağa səbr edə bilməzsən? ← O dedi: “Sənə demədimmi,

قَالَ إِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِي
o zaman mənimlə yoldaşlıq etmə. ← (Musa) dedi: “Əgər bundan sonra səndən bir şey barəsində soruşsam,

قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا ﴿٧٦﴾
Artıq mənim tərəfimdən üzrlüsən (məni atıb getməyə haqqın var)”.

فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا آتَىٰ أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا أَهْلَهَا
oranın xalqından yemək istədilər. ← Beləcə, ikisi yola düşdü. Nəhayət bir məmləkət əhlinə yetişdikləri vaxt,

فَابْوَا أَنْ يُضَيَّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقُضَ
İkisi orada, yıxılmaq üzrə olan bir divar gördülər. ← Ancaq o ikisini qonaq etmək istəmədilər.

فَاقَامَهُ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا ﴿٧٧﴾
“Əgər istəsəydin, sözsüz ki, onun müqabilində ücret alardın.” ← (O bəndə) onu düzəltdi. (Musa) dedi:

قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنَكَ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٧٨﴾
Səbr edə bilmədiyən şeylərin yozumunu sənə bildirəcəm! ← O dedi: “Mənimlə sənin arandakı fərq budur.

أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَعِيبَهَا
Mən də onu xarab etmək istədim. ← Gəmiyə gəlincə, o, dənizdə çalışan yoxsullara mənsub idi.

وَكَانَ وَرَاءَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ﴿٧٩﴾
hər bir (saz) gəmini zorla ələ keçirir. ← Axı onların arxasından gələn bir kral vardı ki,

وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِينَا أَنْ يُرْهَقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا ﴿٨٠﴾
Qorxduq ki, ata-anasını azgınlığa və küfrə sövq edər. ← Oğlana gəldikdə, onun ata-anası mömin idilər.

فَأَرَدْنَا أَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ زَكَاةً وَأَقْرَبَ رُحْمًا ﴿٨١﴾
Rəbbinin onlara, ondan daha təmiz və daha mərhəmətli olan başqa birini verməsini istedik.

وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا
Onun altında isə, onlara aid bir xəzinə vardı. ← Divara gəldikdə, o, şəhərdəki iki yetim oğlanın idi.

وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا
Rəbbin istədi ki, onlar həddi-bülüğa çıxsınlar, ← Onların atası da əməlisəlah kimsə idi.

وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي
Mən bunları öz başıma etmədim. ← və Rəbbindən bir mərhəmət olaraq öz xəzinələrini çıxartsınlar.

ذَٰلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٨٢﴾
Səbr edə bilmədiyən şeylərin yozumu budur!”

وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ ذِي الْقُرْنَيْنِ قُلْ سَأَتُلُوا عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٨٣﴾
De ki: “Onun barəsində sizə bir hekayət söyləyəcəyəm!” ← Səndən Zülqərneyn barəsində də soruşurlar.

﴿٨٥﴾ فَاتَّبَعَ سَبِيلًا ﴿٨٤﴾ وَاتَّبَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبِيلًا ﴿٨٣﴾ اَنَا مَكِّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ
O da bir yol izlədi. ← və ona hər şeyin yolunu verdik (öyrətdik). ← Biz ona yer üzərində güc-qüvvət verdik.

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي عَيْنٍ حَمِئَةٍ
onü, qara pılçıqlı bir çeşmədə batan gördü. ← Nəhayət, günəşin batdığı yerə gəlib çatdığı zaman,

وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا قُلْنَا يَاذَا الْقَرْنَيْنِ
Biz dedik: “Ey Zülqərneyn! ← Onun yanında da bir tayfa gördü.

﴿٨٦﴾ وَاَمَّا أَنْ تَتَخَذَ فِيهِمْ حُسْنًا ﴿٨٥﴾ يَا دَا اَنْلَارْلَا يَآخْشَى رَافْتَارِ عَدَرسَن! ” ← Ya (onlara) əzab verərsən,

قَالَ أَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا نَّكَرًا ﴿٨٧﴾
Və ona, görünməmiş bir əzab verəcəkdir! ← Sonra Rəbbinə qaytarılacaq. ← O dedi: “Kim zülm etsə, ona əzab verəcəyik.

﴿٨٨﴾ وَآمَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءُ الْحُسْنَىٰ وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا ﴿٨٨﴾
Biz ona əsan bir şey əmr edəcəyik! ← İman gətirib yaxşı iş görənə isə ən gözəl mükafat gözləyir.

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيلًا ﴿٨٩﴾ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ
Nəhayət, günəşin doğduğu yerə çatdığı zaman, ← Sonra o, (başqa) bir yol izlədi.

﴿٩٠﴾ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ قَوْمٍ لَمْ نَجْعَلْ لَهُمْ مِنْ دُونِهَا سِتْرًا ﴿٩٠﴾
Onlar üçün ona (günəşə) qarşı heç bir sipər yaratmamışdıq. ← onu bir qövəm üzərində doğan gördü.

﴿٩١﴾ كَذَٰلِكَ وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ﴿٩١﴾ ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيلًا ﴿٩٢﴾
Sonra o (başqa) bir yol izlədi. ← Belə idi. Onun yanında nələr olduğunu da bilirik.

﴿٩٣﴾ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونَهُمَا قَوْمًا لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ﴿٩٣﴾
onların qabağında, az qala söz anlamayan bir tayfa gördü. ← Nəhayət, iki dağ arasına gəlib çatdıqda,

قَالُوا يَاذَا الْقَرْنَيْنِ أَنْ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ
Həqiqətən, Yəcuç və Məcuç (tayfaları) yer üzündə fitnə-fasad törədirlər. ← Onlar dedilər: “Ey Zülqərneyn!

﴿٩٤﴾ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰ أَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ﴿٩٤﴾
bizimlə onlar arasında bir sədd çəkəsən?” ← Olarmı, sənə müəyyən məbləğ verək,

قَالَ مَا مَكْنِي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ
Siz öz qüvvənizlə mənə kömək edin, ← O dedi: “Rəbbimin mənə verdiyi güc-qüvvət daha yaxşıdır.

﴿٩٥﴾ أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ﴿٩٥﴾
mən də sizinlə onlar arasında bir sədd düzəldim!

﴿٩٦﴾ اَتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ حَتَّىٰ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ
O, iki dağın arasını (bunlarla) bərabərləşdirən kimi: ← Mənə dəmir parçaları gətirin!”

﴿٩٦﴾ قَالَ اانْفُخُوا حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ اَتُونِي أُفْرِغْ عَلَيْهِ قِطْرًا ﴿٩٦﴾
“Mənə ərimiş mis gətirin, onun üstünə töküm!” - dedi. ← “(Körükləri) üfürün!” - dedi. Onu od halına salınca:

﴿٩٧﴾ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا ﴿٩٧﴾ فَمَا اسْطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ
nə də onu yara bildilər. ← (Yəcuç-Məcuç tayfaları) nə onu (səddi) aşə bildilər,

قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي
Rəbbimin vədi gəldiyi zaman, ← (Zülqərneyn) dedi: “Bu, Rəbbimdən (gələn) mərhəmətdir.

وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا ﴿٩٨﴾ جَعَلَهُ دَكَّاءَ
Axı, Rəbbimin vədi haqdır! ← (Allah) onu yerlə yeksan edəcəkdir.

وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ
Onlar dalğa-dalğa digərlərinin arasına qarışarlar. ← O gün onların bir qismini buraxaraq.

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا ﴿٩٩﴾ وَعَرْضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرْضًا ﴿١٠٠﴾
O gün Cəhənnəmi kafirlərə açıqca göstərərək; ← onların hamısını bir yerə yığıaraq. ← Sur çalınanda da,

الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غَطَاءٍ عَنْ ذِكْرِي وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا ﴿١٠١﴾
və eşitməyə də qadir deyildilər. ← O kəslərə ki, gözləri Məni anmağa qarşı pərdəli idi,

أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ دُونِي أَوْلِيَاءَ
məni qoşub qullarımı özlərinə dost edəcəklər? ← Kafirlər güman edirlərmi ki,

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ نَزْلًا ﴿١٠٢﴾ قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا ﴿١٠٣﴾
De: “Sizə əməlcə ən çox ziyana uğrayanları xəbər verəkmi? ← Biz Cəhənnəmi kafirlər üçün qalacaq yer olaraq hazırlamışıq!

الَّذِينَ ضَلَّ سَبِيلُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا ﴿١٠٤﴾
Halbuki onlar yaxşı işlər gördüklərini sanırdılar. ← O kəslərdir ki, dünya həyatındakı söyləri boşa gedib.

أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ
Onlar o kəslərdir ki, Rəbbinin ayələrinə və Onunla qarşılaşacaqlarını inkar etdilər.”

فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَزْنًا ﴿١٠٥﴾
Buna görə də qiyamət günü onlar üçün bir tərəzi qurmayacağıq! ← Beləcə onların əməlləri puça çıxdı.

ذَٰلِكَ جَزَاءُ هُم جَهَنَّمَ بِمَا كَفَرُوا وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هُزُؤًا ﴿١٠٦﴾
İnkar etdiklərinə, ayələrimə və peyğəmbərlərimi lağa qoyduqlarına görə! ← Budur onların cəzası - cəhənnəm;

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزْلًا ﴿١٠٧﴾
onlar üçün qalacaqları Firdovs cənnətləri vardır! ← Şübhəsiz, o kəslər ki, iman gətirib yaxşı işlər görərlər,

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حَوْلًا ﴿١٠٨﴾ قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مَدَادًا لَكَلِمَاتِ رَبِّي
De: “Ögər Rəbbimin sözləri üçün dəniz mürəkkəb olsaydı, ← Orada əbədi qalıb oradan ayrılmaq istəməzlər!

لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا ﴿١٠٩﴾
və bir o qədər də əlavə etsək (yenə bitməzdi). ← Rəbbimin sözləri bitmədən öncə dəniz bitərdi,

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ
Mənə vəhy olunur ki, sizin tanrınız bir tək tanrıdır. ← De: “Mən sadəcə sizin kimi bir insanam.

فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ﴿١١٠﴾
və Rəbbinə etdiyi ibadətə heç kəsi şərikin qoşmasın!” ← Kim Rəbbi ilə qarşılaşacağına ümid bəsləyirsə, yaxşı iş görsün,

﴿١٩﴾ سُورَةُ مَرْيَمَ

Məryəm surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 98 ayadır)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ كَهَيْعَتِهِ ذَكَرْتُ رَحْمَتَ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا ﴿٢﴾

(Bu), Rəbbinin öz qulu Zəkəriyyaya olan mərhəmətinin xatırlanmasıdır! ← Kaf, Ha, Ya, Eyn, Sad!

اِذْ نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا ﴿٣﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي
 demişdi: “Ey Rəbbim! Mənim sümüyüm sustalmış, ← (Zəkəriyya) Rəbbinə gizlicə səsləndiyi zaman,وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا ﴿٤﴾
 Ey Rəbbim! Sənə dua etməklə heç vaxt bəxtsiz olmamışam. ← başım ağappaq ağarmışdır.وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ وَرَائِي وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا
 Zövcəm də qısırdır. ← Mən özümdən sonra gələn qohum-əqrabamdan qorxuram.

فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا ﴿٥﴾

Buna görə də, mənə Öz dərgahından bir dost (oğul) bəxş et ki,

يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا ﴿٦﴾
 Ey Rəbbim! Onu, razı qaldığın biri et!” ← mənə və Yəqub nəslinə varis olsun.يَا زَكَرِيَّا إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَى لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا ﴿٧﴾
 O adı əvvəllər heç kəsə verməmişik! ← Ey Zəkəriyya! Biz sənə, adı Yəhya olan bir oğulla müjdə veririk.قَالَ رَبِّ إِنِّي يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا
 Axi, zövcəm qısırdır. ← (Zəkəriyya) dedi: “Ey Rəbbim! mənim necə oğlum ola bilər?وَقَدْ بَلَغْتَ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا ﴿٨﴾ قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ
 (Allah) dedi: “Belədir. Rəbbin buyurdu ki, ← Mən də əldən düşüb qocalığıma çatmışam.”هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكْ شَيْئًا ﴿٩﴾
 Səni də ilk əvvəl heç bir şey deyilkən (yoxdan) yaratmışdım!” ← o Mənim üçün asandır.قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ
 (Allah) dedi: “Sənin işarən, ← (Zəkəriyya) dedi: “Ey Rəbbim! Mənim üçün bir işarə təyin et!”أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ﴿١٠﴾ فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ
 Beləcə o, mehrabdan qövminün qabağına çıxdı, ← sağlam ikən üç gecə insanlarla danışa bilməməyindir!”فَاوْحَىٰ إِلَيْهِمْ أَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ﴿١١﴾
 “Səhər və axşam (Allahı) təsbih edin!” ← və onlara belə işarə etdi:

يَا يَحْيَى خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَآتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا ﴿١٢﴾

Biz uşaq ikən ona hikmət verdik. ← Ey Yəhya! Kitabdan bərk tut!

وَحَنَانًا مِنْ لَدُنَّا وَزَكَاةً وَكَانَ تَقِيًّا ﴿١٣﴾

O, müttəqi kimsə idi. ← Həm də Öz dərgahımızdan bir mərhəmət və paklıq (bəxş etdik).

وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا ﴿١٤﴾

Zalim, asi deyildi. ← (Yəhya) ata-anasına qarşı da olduqca itaətkar idi.

وَسَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا ﴿١٥﴾

Öləcəyi gün və diriləcəyi gün də (ona salam olsun)! ← Doğulduğu gün ona salam olsun!

وَإِذْ كُنَّا فِي الْكِتَابِ مِرْيَمَ إِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا ﴿١٦﴾

O zaman o, ailəsindən (ayrılıb) şərq tərəfində bir yerə çəkilmişdi. ← Kitabda (Quranda) Məryəmi də yad et!

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا

Biz də Öz ruhumuzu (Cəbraili) onun yanına göndərdik. ← Və onlarla arasına pərdə tutmuşdu.

فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ﴿١٧﴾

(Cəbrail) kamil bir insan şəkildə ona göründü.

قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ أَنْ كُنْتَ تَقِيًّا ﴿١٨﴾

Əgər (Allahdan) qorxan sənə (məənə toxunma)!" ← (Məryəm) dedi: "Mən səndən Rəhmana sığınırım.

قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكَ غُلَامًا زَكِيًّا ﴿١٩﴾

sənə təmiz bir oğlan uşağı bağışlayım!" ← (Cəbrail) dedi: "Mən sadəcə Rəbbinin elçisiyəm ki,

قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ وَلَمْ أَكْ بَغِيًّا ﴿٢٠﴾

Mənə bir insan toxunmamışdır. Mən zinakar da deyiləm!" ← (Məryəm) dedi: "Mənim necə uşağım ola bilər?

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ

bu Mənim üçün asandır." ← (Cəbrail) dedi: "Belədir. Rəbbin buyurdu ki,

وَلَنَجْعَلَ آيَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا وَكَانَ أَمْرًا مَقْضِيًّا ﴿٢١﴾

Əzəldən təqdir olunmuş bir işdir!" ← Onu insanlar üçün bir möcüzə və bizdən bir rəhmət olaraq edəcəyik.

فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَذَتْ بِهِ مَكَانًا قَصِيًّا ﴿٢٢﴾

və onunla (bətnindəki uşaqla) uzaq bir yerə çəkildi. ← Beləcə, ona (uşağa) hamilə oldu,

فَاجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَى جُذْعِ النَّخْلَةِ

Doğuş sancısı onu, bir xurma ağacının gövdəsinin yanına getməyə vadar etdi.

قَالَتْ يَا لَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَذَا وَكُنْتُ نَسِيًّا مَنْسِيًّا ﴿٢٣﴾

və tamamilə unudulub getmiş olaydım!" ← (Məryəm) dedi: "Kaş ki, mən bundan əvvəl öləydim,

فَنَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَّا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا ﴿٢٤﴾

Rəbbin sənə (ayağının) altında bir su arxı yaratdı. ← Dərhal alt tərəfindən ona bir nida gəldi: "Kədərlənmə!

وَهَازِي إِلَيْكَ بِجُذْعِ النَّخْلَةِ تُسَاقُطُ عَلَيْكَ رُطْبًا غَنِيًّا ﴿٢٥﴾

üstünə, yetişmiş təzə xurma tökülsün! ← Xurma ağacının gövdəsini özünə tərəf silkələ ki,

فَكُلِّي وَاشْرَبِي وَقَرِّي عَيْنًا فَأَمَّا تَرِينَ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِي
Əgər bir adam görəcək olsan, de ki: ← (Xurmadan və sudan) ye-iç, gözün aydın olsun!

﴿٢٦﴾ فَلَنْ أَكَلِمَ الْيَوْمَ أَنْسِيًّا
Ona görə də, bu gün heç kəsə danışmayacağam! ← “Mən Rəhman üçün (sükut) orucu nəzir eləmişəm.

﴿٢٧﴾ فَاتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ قَالُوا يَا مَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا
Onlar dedilər: “Ey Məryəm! Sən çox əcaib bir şeylə gəldin! ← Və onu (uşağı) götürüb öz qəvmünə gətirdi.

﴿٢٨﴾ يَا أختَ هُرُونَ مَا كَانَ أَبُوكَ أَمْرًا سَوْءَ وَمَا كَانَتْ أُمُّكَ بَغِيًّا
anən də zinakar deyildi! ← Ey Harunun bacısı! Atan pis kişi deyildi,

﴿٢٩﴾ فَإِشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا
Onlar dedilər: “Beşikdə olan uşaqla necə danışaq?” ← Və (Məryəm) ona (uşağa) işarə etdi.

﴿٣٠﴾ قَالَ أَنِّي عَبْدُ اللَّهِ أَدْنِي الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا
O mənə kitab verdi, və mənə peyğəmbər etdi. ← (Uşaq dilə gəlir) dedi: “Mən həqiqətən, Allahın quluyam.

﴿٣١﴾ وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا
və mənə, diri olduqca namaz qılıb zəkat verməyi tövsiyə etdi. ← Harada olursam olum, mənə mübarək etdi,

﴿٣٢﴾ وَبَرًّا بِوَالِدَتِي وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا
və mənə zülmkar, dikbaş eləmədi! ← anama qarşı da olduqca itaətkar (etdi),

﴿٣٣﴾ وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا
öləcəyim gün və diriləcəyim gün!” ← Mənə salām olsun; doğulduğum gün,

﴿٣٤﴾ ذَلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي فِيهِ يَمْتَرُونَ
şübhəyə düşdüləri haqq sözdür. ← Bu, Məryəm oğlu İsa’dır ki,

مَا كَانَ لِلَّهِ أَنْ يَتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ سُبْحَانَهُ
O pakdır! ← Özünə övlad götürmək Allaha yaraşmaz!

﴿٣٥﴾ فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ
ona yalnız: “Ol!” - deyər, o dərhal olar. ← O, bir şeyi yaratmaq istədiyi zaman,

﴿٣٦﴾ وَإِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ
Elə isə, Ona ibadət edin. Bu, doğru yoldur! ← Allah mənim də Rəbbimdir, sizin də Rəbbinizdir.

﴿٣٧﴾ فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ مَّشْهَدِ يَوْمٍ عَظِيمٍ
Böyük günü görəcək kafirlərin də vəy halına! ← Firqələr isə öz aralarında anlaşılmazlığa düşdülər.

أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ يَوْمَ يَأْتُونَنَا

Onlar, Bizim hüzurumuza gələcəkləri gün elə yaxşı eşidəcək, elə yaxşı görəcəklər ki!

﴿٣٨﴾ لَكِنَّ الظَّالِمُونَ الْيَوْمَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ
Lakin zalımlar bu gün açıq-aşkar bir zəlalət içindədirlər.

وَأَنْذَرُهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ اذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٩﴾
o vaxt onlar qəflətdə olubub iman gətirməmişkən iş bitmiş olacaq! ← Onları, peşmançılıq günü ilə qorxut ki,

وَالَّذِينَ يَرْجِعُونَ ﴿٤٠﴾ اِنَّا نَحْنُ نَرُثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا
Və onlar Bizim hüsurumuza qaytarılacaqlar. ← Biz yer üzünə və onun üzərində olanlara varis olacağıq.

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ أَنَّهُ كَانَ صَدِيقًا نَبِيًّا ﴿٤١﴾
Həqiqətən, o, bəsbütün doğru danışan bir peyğəmbər idi. ← Kitabda İbrahimi də yad et!

اِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ
Bir zaman, öz atasına demişdi: “Atacan!

لَمْ تَعْبُدْ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا ﴿٤٢﴾
eşitməzlər, görməzlər və sənə heç bir fayda verə bilməzlər? ← Nə üçün o şeylərə ibadət edirsən ki,
يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ﴿٤٣﴾
Mənə tabe ol, səni doğru bir yola çıxardım! ← Atacan! Həqiqətən, sənə gəlməyən bir elm mənə gəlmişdir.

يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَنِ عَصِيًّا ﴿٤٤﴾
Həqiqətən, Şeytan Rəhmana üsyankar olmuşdur! ← Atacan! Şeytana ibadət etmə!
يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَمْسَكَ عَذَابٌ مِنَ الرَّحْمَنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ﴿٤٥﴾
və Şeytanın dostu olasan!” ← Atacan! Mən qorxuram ki, Rəhməndən sənə bir əzab toxunsun,

قَالَ رَاغِبٌ أَنْتَ عَنْ آلِهَتِي يَا إِبْرَاهِيمُ
“Ey İbrahim! Sən mənim tanrılarımdan üzümü çevirirsən? ← (Atası) dedi:
لَئِنْ لَمْ تَنْتَهُ لَا رَجُومَكَ وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا ﴿٤٦﴾
Bir müddət məndən uzaq ol! ← “Əgər (buna) son qoymasan, səni mütləq daşqalaq edəcəyəm.

قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي
Mən Rəbbimdən sənə bağışlanmağımı diləyəcəyəm. ← (İbrahim) dedi: “Sənə salam olsun!
اِنَّهٗ كَانَ بِي حَفِيًّا ﴿٤٧﴾ وَاعْتَرَلُكُم مَّا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
Sizi və Allahı qoyub dua etdiyiniz şeyləri tərک edirəm, ← Şübhəsiz, O mənə qarşı çox lütfkardır.

وَادْعُوا رَبِّي عَسَىٰ أَلَا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا ﴿٤٨﴾
Ümidvaram ki, Rəbbimə dua etməklə bədbəxt olmaram!” ← və Rəbbimə dua edirəm.

فَلَمَّا اعْتَرَلَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
(İbrahim) onları və Allahdan başqa tapındıqları şeyləri tərک etdiyi zaman,

وَهَبْنَا لَهُ اسْحَقَ وَيَعْقُوبَ وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا ﴿٤٩﴾
Hər ikisini də peyğəmbər etdik. ← Biz ona (oğlu) İshaqı və (nəvəsi) Yəqubu bəxş etdik.
وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا ﴿٥٠﴾
və onlara, üstün bir doğruluq dili verdik. ← Onlara öz mərhəmətimizdən ehsan etdik,

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَىٰ أَنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ﴿٥١﴾
Həqiqətən o, çox səmimi idi və bir elçi, bir peyğəmbər idi. ← Kitabda Musanı da yad et!

وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا ﴿٥٢﴾

və onu, gizli dua edərkən (özümüzə) yaxınlaşdırdıq. ← Onu (Musanı) Tur dağının sağ tərəfindən çağırırdıq,

وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا ﴿٥٣﴾

Öz mərhəmətimizdən, qardaşı Harunu da bir peyğəmbər olaraq ona bəxş etdik.

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ اسْمَاعِيلَ أَنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ﴿٥٤﴾

Həqiqətən, O öz vədinə sadıq idi və bir elçi, bir peyğəmbər idi. ← Kitabda İsmail də yada sal!

وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا ﴿٥٥﴾

Rəbbi qatında bəyənilmiş kimsə idi. ← O, öz xalqına namaz qılmağı və zəkat verməyi əmr edirdi.

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِدْرِسَ أَنَّهُ كَانَ صَدِيقًا نَبِيًّا ﴿٥٦﴾ وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا ﴿٥٧﴾

Onu uca bir məqama qaldırdıq. ← O həqiqətən, doğru danışan bir peyğəmbər idi. ← Kitabda İdrisi də yad et!

أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَةِ آدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَءِيلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا ﴿٥٨﴾

və seçib haqq yola yönəldiklərimizdən idilər. ← İbrahim və İsrailin (Yəqubun) nəslindən, və seçib haqq yola yönəldiklərimizdən idilər.

إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُ الرَّحْمَنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِّيًّا ﴿٥٨﴾

ağlayaraq səcdəyə qapanırdılar. ← Rəhmanın ayələri onlara oxunduğu zaman,

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ غِيًّا ﴿٥٩﴾

namazı tərk edib şəhvətə uydular. ← Onlardan sonra elə bir nəsil gəldi ki,

فَسُوفَ يَلْقَوْنَ غِيًّا ﴿٥٩﴾

Onlar (Cəhənnəmdəki) Fəyy dərəsinə düşəcəklər.

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَوْلِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا ﴿٦٠﴾

Onlar heç bir haqsızlıq görmədən Cənnətə girəcəklər; ← Tövbə edib iman edən və yaxşı işlər görənlər xaric!

جَنَّاتٍ عَذْنٌ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ أَنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًّا ﴿٦١﴾

Onun vədi mütləq yerinə yetəcəkdir. ← Rəhmanın, Öz bəndələrinə vəd etdiyi, görmədikləri Ədn cənnətlərinə!

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا إِلَّا سَلَامًا وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ﴿٦٢﴾

Onlar üçün ruziləri də səhər-axşam oradadır. ← Onlar orada boş söhbətlər deyil, ancaq "Salam!" eşidirlər.

تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ تَقِيًّا ﴿٦٣﴾

bəndələrimizdən müttəqi olanları ona varis edəcəyik. ← Bu, həmin o Cənnətdir ki,

وَمَا نَنْتَزِلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ

(Cəbrail belə demişdi:) "Biz yalnız sənin Rəbbinin əmri ilə enirik.

لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ﴿٦٤﴾

Rəbbin unudan deyildir." ← Önümüzdə, arxamızda və onların arasında nə varsa Ona məxsusdur.

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ

Elə isə, Ona ibadət et, ← (O,) göylərin, yerin və onların arasında olan hər şeyin Rəbbidir!

وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا ﴿٦٥﴾

Ona adaş birini (bənzərini) bilirsənmi? ← və Onun ibadətində səbirli ol!

وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ إِذَا مَا مِتُّ لَسَوْفَ أُخْرَجُ حَيًّا ﴿٦٦﴾

“Mən öldüyüm zaman (qəbirdən) diri olaraqmı çıxardılacağam?” ← İnsan deyir:

أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ يَكْ شَيْئًا ﴿٦٧﴾

Biz ilk öncə onu heç bir şey deyilən (yoxdan) yaratdıq? ← İnsan xatırlamırmı ki,

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا ﴿٦٨﴾

Sonra onları, diz çökmüş halda Cəhənnəmin ətrafına gətirəcəyik. ← Rəbbinə and olsun ki, onları və şeytanları toplayacağıq.

ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَنِ عِتِيًّا ﴿٦٩﴾

Onlardan hansı, Rəhməna qarşı ən çox asi olandırsa. ← Sonra mütləq hər bir firqədən dərəcə çıxardacağıq;

ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ أَوْلَىٰ بِهَا صِلِيًّا ﴿٧٠﴾

Sonra ora (Cəhənnəmə) girməyə ən çox layiq olanları, sözsüz ki, Biz daha yaxşı bilirik.

وَأَنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا ﴿٧١﴾

(Bu,) Rəbbinin üzünə vacib bir hökmdür. ← Sizdən elə biri olmaz ki, oraya girməsin.

ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا ﴿٧٢﴾

zalımları isə orada diz çökmüş halda saxlayacağıq! ← Sonra müttəqi olanlara nicat verəcəyik,

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا

kafir olanlar iman gətirənlərə demişdilər: ← Ayələrimiz özlərinə açıq-aşkar oxunduğu zaman,

أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَقَامًا وَأَحْسَنُ نَدِيًّا ﴿٧٣﴾

“İki tayfadan hansının məqamı daha yaxşı, hansının məclisi daha gözəldir?”

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَحْسَنُ أَثَاثًا وَرِعْيًا ﴿٧٤﴾

onlar mal-dövlət və simaca daha üstün idilər. ← Həlbuki onlardan əvvəl neçə-neçə nəsilləri məhv etdik ki,

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَنُ مَدًّا

qoy Rəhman ona uzun müddət möhlət versin.” ← De: “Kim zəlalət içindədirsə,

حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ

(bu) istər əzab olsun, istər qiyamət olsun; ← Nəhayət, vəd olunduqları şeyi gördükləri zaman,

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى

Allah, doğru yolda olanların doğruluğunu artırır. ← kimin məqamı daha pisdir və tərəfdarları daha zəifdir, biləcəklər.

وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا

və nəticə etibarilə daha yaxşıdır! ← Əbədi qalan yaxşı işlər isə Rəbbinin qatunda savab etibarilə daha xeyirli,

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتِيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا ﴿٧٧﴾

“Mənə mütləq mal-mülk və övlad veriləcəkdir!” ← Ayələrimizi inkar edənə gördünmü (belə) deyir:

أَطَّلَعَ الْغَيْبَ أَمِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ﴿٧٨﴾

yoxsa Rəhmanın qatında (bu barədə) əhd alıb?! ← O, qeybimi öyrəndi,

كَلَّا سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا ﴿٧٩﴾

və onun əzabını artırıdığca artıracağıq. ← Xeyr, onun dediklərini yazacağıq,

وَنَرِيَّهُ مَا يَقُولُ وَبِآيَاتِنَا فَرْدًا ﴿٨٠﴾

və tənha şəkildə bizə gələcəkdir. ← Onun dediklərinə Biz varis olacağıq,

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ﴿٨١﴾

özlərinə dəstək olsunlar. ← Allahdan başqa tanrılar qəbul etdilər ki,

كَلَّا سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ﴿٨٢﴾

və onlara düşmən olacaqlar. ← Xeyr, (qiyamət günü tanrıları) onların ibadətinə danacaqlar,

أَلَمْ تَرَ أَنَا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَؤْزُهُمْ أَزًّا ﴿٨٣﴾

Onlara fit verib (günaha sövq edirlər). ← Görmədinmi Biz şeytanları kafirlərin üstünə göndərdik.

فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ إِنَّمَا نَعِدُّ لَهُمْ عَذَابًا ﴿٨٤﴾

Çünki Biz onların (günlərini) bir-bir sayırıq. ← Elə isə, onlardan ötrü tələsmə.

يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفْدًا ﴿٨٥﴾ وَنَسُوقُ الْمُجْرِمِينَ إِلَى جَهَنَّمَ وَرْدًا ﴿٨٦﴾

Günahkarları isə susuz vəziyyətdə Cəhənnəmə sürürük. ← O gün müttəqiləri, Rəhmanın hüzuruna bir qrup halında cəm edirik.

لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنْ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ﴿٨٧﴾

Rəhmanın qatında əhd almış kəslər müstəsna. ← Onlar şəfaət etməyə qadir olmazlar.

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا ﴿٨٨﴾ لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِدًّا ﴿٨٩﴾

Siz, doğrudan da, olduqca pis bir şey etdiniz! ← Onlar: “Rəhman özünə övlad götürmüşdür!” - dedilər.

تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتْفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْأَرْضُ وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا ﴿٩٠﴾

yer yarılsın və dağlar yerindən qopub uçuşsun; ← Buna görə az qaldı ki, göylər parçalansın,

أَنْ دَعَا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا ﴿٩١﴾ وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا ﴿٩٢﴾

Halbuki özünə övlad götürmək, Rəhmana yaraşmaz. ← Rəhmənə övlad isnad etdiklərinə görə!

أَنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتِيَ الرَّحْمَنِ عَبْدًا ﴿٩٣﴾

bir qul kimi Rəhmanın hüzuruna gəlməsin. ← Göylərdə və yerdə olanlardan elə biri yoxdur ki,

لَقَدْ أَحْصَاهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا ﴿٩٤﴾ وَكُلَّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَرْدًا ﴿٩٥﴾

Onların hamısı qiyamət günü tək olaraq Onun hüzuruna gələcək. ← And olsun ki, (Allah) onları hesablamış və təkrar-təkrar saymışdır.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا ﴿٩٦﴾
Rəhman onlar üçün bir sevgi yaradacaq. ← Həqiqətən, iman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəlincə,

فَأَنَّمَا يُسِرُّنَاهُ بِلِسَانِكَ لَتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ
onunla müttəqilərə müjdə verəsən, ← Biz onu (Qur'anı) sənin dilinlə asan etdik ki,

وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لَّدَا ﴿٩٧﴾ وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ
Onlardan əvvəl neçə-neçə nəsilələri məhv etdik. ← və inadkar bir qövmü onunla xəbərdar edəsən.

هَلْ تُحِسُّ مِنْهُمْ مِنْ أَحَدٍ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا ﴿٩٨﴾
yaxud onlardan bir səs-səmir eşidirsən? ← Onlardan birini görürsənmi,

﴿٢٠﴾ سُورَةُ طه

Taha surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 135 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طه ﴿١﴾ مَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى ﴿٢﴾
Sadəcə qorxanlara nəsihət olsun deyə! ← Qurani, məşəqqət çəkməyin üçün sənə nazil etmədik! ← Ta, Ha!

تَنْزِيلًا مِّمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَوَاتِ الْعُلَى ﴿٤﴾ الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى ﴿٥﴾
Rəhman ərsə ucaldı. ← Yeri və uca göyləri yaradandan nazil olmuşdur.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى ﴿٦﴾
O ikisinin arasında və torpağın altında da nə varsa (Onundur)! ← Göylərdə və yerdə nə varsa Onundur.

وَأَن تَجْهَرُ بِالْقَوْلِ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى ﴿٧﴾
Çünki O (Allah), sirri də, daha gizli olanı da bilir. ← Sən səsinə ucaltsanda (bir fərqi yoxdur).

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى ﴿٨﴾
Ən gözəl adlar (Əsmayi-hüsna) Ona məxsusdur! ← Allah! Ondən başqa heç bir tanrı yoxdur!

وَهَلْ أَتِيكَ حَدِيثُ مُوسَى ﴿٩﴾
Bəs Musanın hekayəti sənə gəlib çatdı mı?

إِذْ رَأَى نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا
“Siz durun. Mənim gözümə bir od sataşdı. ← Bir zaman (Musa) bir atəş görüb ailəsinə demişdi:

لَعَلِّي آتِيكُم مِّنْهَا بِقَبَسٍ أَوْ أَجْدُ عَلَى النَّارِ هُدًى ﴿١٠﴾
yaxud odun yanında bir bələdçi taparam!” ← Bəlkə, mən ondan sizə bir köz gətirərəm,

فَلَمَّا آتَاهَا نُودِيَ يَا مُوسَى ﴿١١﴾

(Musa) ora gəlidiyi zaman ona bir nida gəldi: “Ey Musa!

إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طَوًى ﴿١٢﴾
Çünki sən müqəddəs vadidə - Tuvadasan! ← Şübhəsiz, Mən sənə Rəbbinəm. Çarıqlarını çıxart.

وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَى ﴿١٣﴾

Mən səni seçdim. Ona görə də vəhy olunanı dinlə!

أَنْتَ إِلَهُ الْإِلَهِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ﴿١٤﴾

Mənə ibadət et və Məni anmaq üçün hamaz qıl! ← Şübhəsiz, Mən Allaham. Məndən başqa bir tanrı yoxdur.

إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا لَتُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعَى ﴿١٥﴾

hər kəs etdiyi əməlin əvəzini alsın. ← Qiyamət mütləq gələcəkdir. Onu az qala açmağım gəlir ki,

فَلَا يَصُدُّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَتَرْدَى ﴿١٦﴾

ona inanmayıb nəfsinin istəklərinə uyur! Yoxsa məhv olarsan! ← O kimsə səni ondan yayındırmasın ki,

وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَا مُوسَى ﴿١٧﴾ قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا

(Musa) dedi: “O mənim əsamdır. Ona söykənirəm, ← Ey Musa! Bəs sağ əlindəki o nədir?”

وَأَهْشُ بِهَا عَلَى غَنَمِي وَلِي فِيهَا مَرْبُ أُخْرَى ﴿١٨﴾

Onunla başqa ehtiyaclarımı da təmin edirəm!” ← və onunla qoyunlarım üçün (xəzəl) silkələyirəm.

قَالَ أَلْقَهَا يَا مُوسَى ﴿١٩﴾ فَالْقِيهَا فَادَّاهِيَ حَيَّةٌ تَسْعَى ﴿٢٠﴾

(Musa) onu atdı və o, dərhal sürünən bir ilan oldu. ← (Allah) dedi: “Ey Musa! Onu (əsanı) at!”

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولَى ﴿٢١﴾

Biz onu qaytarıb əvvəlki şəklinə salacağıq! ← (Allah) buyurdu: “Onu tut və qorxma!

وَاضْمُمْ يَدَكَ إِلَى جَنَاحِكَ تَخْرُجَ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ آيَةً أُخْرَى ﴿٢٢﴾

(əlin) başqa bir möcüzə olaraq qüsurşüz olaraq ağappaq çıxsın. ← Əlini qoltuğunun altına qoy ki,

لَنُرِيكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى ﴿٢٣﴾ اذْهَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ﴿٢٤﴾

Fironun yanına get! O, haqiqətən, həddini aşıb.” ← Sənə ən böyük möcüzələrimizdən (bəzilərinə) göstərək.

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ﴿٢٥﴾ وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ﴿٢٦﴾

İşimi asanlaşdır; ← (Musa) dedi: “Ey Rəbbim! Mənim üçün sənəmi açib genişlət;

وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي ﴿٢٧﴾ يَفْقَهُوا قَوْلِي ﴿٢٨﴾

mənim sözümü yaxşı anlasınlar! ← Dilimdəki düyünü aç ki,

وَاجْعَلْ لِي وِزِيرًا مِنْ أَهْلِي ﴿٢٩﴾ هَارُونَ أَخِي ﴿٣٠﴾

Qardaşım Harunu! ← Və mənə öz ailəmdən bir vəzir (köməkçi) ver;

أَشَدُّ بِهِ أَزْرِي ﴿٣١﴾ وَاشْرِكُهُ فِي أَمْرِي ﴿٣٢﴾

Onu işimə ortaq et ki, ← Onunla arxamı möhkəmləndir.

كَيْ نُسَبِّحَكَ كَثِيرًا ﴿٣٣﴾ وَنَذْكُرَكَ كَثِيرًا ﴿٣٤﴾

və Səni çox zikr edək. ← Səni çox təsbih edək,

إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا ﴿٣٥﴾ قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَى ﴿٣٦﴾

(Allah) dedi: “Dilədiyin sənə verildi, ey Musa! ← Sən şübhəsiz ki, Bizi görürsən!”

وَلَقَدْ مَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَى ﴿٣٧﴾

Sənə başqa bir dəfə də nemət bəxş etmişdik.

اِذْ اَوْحَيْنَا اِلَى اُمِّكَ مَا يُوحَى ﴿٣٨﴾ اَنْ اَقْذِفِهٖ فِي التَّابُوتِ فَاقْذِفِهٖ فِي الْيَمِّ
 “Onu (Musa) bir sandığa qoyub çaya (Niə) at! ← Bir zaman anana, vəhy olunacaq şeyi vəhy etdik ki,

فَلْيُلْقِهٖ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِّي وَعَدُوٌّ لَهُ
 Mənə və ona düşmən olan (Firon) onu götürsün”. ← Qoy çay onu sahilə çıxartsın,

وَالْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِّنِّي وَلِتُصْنَعَ عَلَى عَيْنِي ﴿٣٩﴾
 gözümün qabağında boya-başa çatdırılasan! ← Öz tərəfimdən sənə bir sevgi yaratdım ki,

اِذْ تَمْشِيْ اُخْتُكَ فَتَقُوْلُ هَلْ اَدْلٰكُمۡ عَلٰى مَنْ يَّكْفُلُهٗ
 “Ona baxa biləcək (süd verəcək) birisini sizə göstərimmi?” ← O zaman bacın gedib (oradakılara) deyirdi:

فَرَجَعْنَاكَ اِلَى اُمِّكَ كَي تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ
 gözü aydın olsun və kədərəlməsin. ← Beləcə səni anana qaytardıq ki,

وَقَتَلْتَ نَفْسًا فَرَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ وَفَتَنَّاكَ فُتُوْنًا
 Və səni bir çox sınaqlardan keçirdik. ← Sən bir nəfəri öldürdün və Biz səni (o) qəmdən qurtardıq.

فَلَبِثْتَ سِنِيْنَ فِيْ اَهْلِ مَدْيَنَ ثُمَّ جِئْتَ عَلٰى قَدَرٍ يَا مُوسٰى ﴿٤٠﴾
 Sonra müəyyən olunmuş vaxta gəlib çatdın, ey Musa! ← Beləcə, illərlə Mədyən xalqının içində qaldın.

وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِيْ ﴿٤١﴾
 Və Mən səni Özümə (peyğəmbər) seçdim!

اِذْهَبْ اَنْتَ وَاُخُوْكَ بِآيٰتِيْ وَلَا تِنِيَا فِيْ ذِكْرِيْ ﴿٤٢﴾
 və Məni zikr etməkdə zəiflik göstərməyin. ← Sən və qardaşın, möcüzələrimlə gedin,

اِذْهَبَا اِلَى فِرْعَوْنَ اِنَّهٗ طَغٰى ﴿٤٣﴾
 O, həqiqətən, azğınlaşıb həddini aşmışdır. ← Fironun yanına gedin.

فَقُوْلَا لَهُ قَوْلًا لَّيْنًا لَّعَلَّهٗ يَتَذَكَّرُ اَوْ يَخْشٰى ﴿٤٤﴾
 Bəlkə, o öyüd-nəsihət qəbul etsin, yaxud qorxsun!” ← Onuñla yumşaq danışın.

قَالَا رَبَّنَا اِنَّا نَخَافُ اَنْ يَّفْرُطَ عَلَيْنَا اَوْ اَنْ يَّطْغٰى ﴿٤٥﴾
 bizə şiddətli cəza verər və ya azğınlaşıaraq həddini aşar!” ← O ikisi dedi: “Ey Rəbbimiz! Biz Qorxuruq ki,

قَالَ لَا تَخَافَا اِنِّيْ مَعَكُمْ اَسْمَعُ وَاَرٰى ﴿٤٦﴾
 Mən sizinləyəm. (Hər şeyi) eşidirəm və görürəm! ← (Allah) dedi: “Qorxmayın!

فَاْتِيَاهُ فَقُوْلَا اِنَّا رَسُوْلَا رَبِّكَ فَارْسِلْ مَعَنَا بَنِيْ اِسْرَآءِيْلَ
 İsrail oğullarını bizimlə göndər, ← Onun yanına gedib deyin: “Biz sənin Rəbbinin elçiləriyik.

وَلَا تُعَذِّبْهُمْ قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِّنْ رَبِّكَ وَالسَّلَامُ عَلٰى مَنْ اَتْبَعَ الْهُدٰى ﴿٤٧﴾
 Haqq yola təbə olanlara da salam olsun! ← Sənə, Rəbbindən dəlil gətirmişik. ← və onlara əzab vermə.

اِنَّا قَدْ اُوْحِيَ الْيَنۢبَأُ اَنَّ الْعَذَابَ عَلٰى مَنْ كَذَبَ وَتَوَلٰى ﴿٤٨﴾
 əzab, yalanlayıb (haqdan) üz döndərənlərin üzərinə olacaq!” ← Bizə vəhy olunmuşdur ki,

قَالَ فَمَنْ رَّبُّكُمْ يَا مُوسٰى ﴿٤٩﴾ قَالَ رَبُّنَا الَّذِيْ اَعْطٰى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهٗ
 (Musa) dedi: “Rəbbimiz, hər şeyə Öz xilqətini verən, ← (Firon) dedi: “Bəs Rəbbiniz kimdir, ey Musa?”

ثُمَّ هٰدٰى ﴿٥٠﴾ قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْاُولٰٓى ﴿٥١﴾
 (Firon) dedi: “Bəs əvvəlki nəsillərin halı nə olacaq?” ← sonra doğru yolu göstərəndir!”

﴿٥٢﴾ قَالَ عَلَّمَهَا عِنْدَ رَبِّي فِي كِتَابٍ لَا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنْسَى ﴿٥٢﴾
Rəbbim xəta etməz və unutmaz! ← (Musa) dedi: “Onlara dair bilik Rəbbimin qatındakı bir kitabdandır.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا
orada sizin üçün yollar saldı, ← O (Allah) ki, yer üzünü sizin üçün döşədi,

﴿٥٣﴾ وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْ نَبَاتٍ شَتَّى ﴿٥٣﴾
Beləcə onunla növbə-növ bitkilərdən cütlər yetişdirdik. ← və göydən su (yağmur) endirdi.

﴿٥٤﴾ كُلُوا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِأُولِي النَّهْيِ ﴿٥٤﴾
Həqiqətən, bunda, ağıl sahibləri üçün əlamətlər vardır! ← Yeyin, həm də heyvanlarınızı otarın.

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ
Sizi (öldükdən sonra) ora qaytaracağıq, ← Sizi ondan (o torpaqdan) yaratdıq.

﴿٥٥﴾ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى ﴿٥٥﴾
və (axirətdə) təkrar oradan sizi (dirildib) çıxardacağıq.

﴿٥٦﴾ وَلَقَدْ آرَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَابَى ﴿٥٦﴾
O isə yalan saydı və qəbul etmədi. ← Biz, ayələrimizin hamısını ona (Firona) göstərdik.

﴿٥٧﴾ قَالَ أَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَا مُوسَى ﴿٥٧﴾
“Ey Musa! Şəhrlə bizi öz torpağımızdan çıxartmağamı gəlmişən? ← (Firon) dedi:

فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِثْلِهِ فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا
Bizimlə öz aranda bir vaxt təyin et. ← Elə isə sənə, onun kimi bir sehr göstərəcəyik.

﴿٥٨﴾ لَا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنْتَ مَكَانًا سُوًى ﴿٥٨﴾
(Bu, ikimizə də) əlverişli bir yerdə olsun! ← Nə biz, nə də sən ona (vədimizə) xilaf çıxmayaq.

﴿٥٩﴾ قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمَ الزَّيْنَةِ وَأَنْ يُحْشَرَ النَّاسُ ضُحًى ﴿٥٩﴾
və camaatın toplaşacağı günorta vaxtıdır! ← (Musa) dedi: “Sizə verilən vədə, (sizin) bayram gününüz,

﴿٦٠﴾ فَتَوَلَّى فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ أَتَى ﴿٦٠﴾
Öz hiylə vasitələrini yığıdı və gəldi. ← Və Firon dönüb getdi.

﴿٦١﴾ قَالَ لَهُمْ مُوسَى وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
Yalandan Allaha iftira yaxmayın; ← Musa onlara dedi: “Vay sizin halınıza!

﴿٦١﴾ فَيُسْحَتُكُمْ بِعَذَابٍ وَقَدْ خَابَ مَنْ افْتَرَى ﴿٦١﴾
(Allaha) iftira yaxan uduzmuşdur”. ← yoxsa O sizi əzabla məhv edər.

﴿٦٢﴾ فَتَنَّاوَا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ وَأَسْرَوْا النَّجْوَى ﴿٦٢﴾
və xəlvətcə pıçıladaşırdılar. ← Onlar öz aralarında öz işləri barədə mübahisə edirdilər,

﴿٦٣﴾ قَالُوا إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرَانِ يُرِيدَانِ أَنْ يُخْرِجَاكُم مِّنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا
İstəyirlər ki, öz şəhrləri ilə sizi yurdundan çıxartsınlar, ← Onlar dedilər: “Bu ikisi, əlbəttə, sehrbazdır.

﴿٦٣﴾ وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُثْلَى ﴿٦٣﴾
Ona görə də, hiylə vasitələrinizi toplayın, ← və sizin nümunəvi yolunuza (dininizi) yox etsinlər.

﴿٦٤﴾ ثُمَّ اتَّوَا صَفًا وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنْ اسْتَعْلَى ﴿٦٤﴾
Bu gün qalib gələn nıcat tapacaqdır! ← sonra səf-səf gəlin.

قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِنَّا نُلْقِي ۖ وَإِنَّا نَكُونُ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَى ﴿٦٥﴾

ya da birinci biz tullayaq! ← Onlar dedilər: "Ey Musa! Ya sən tulla,

قَالَ بَلَّ الْقَوَا ۖ فَإِذَا جِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ ۖ

O zaman, onların sehrî üzündən ipləri və dəyənəkləri ona əla gəldi ki, ← (Musa) dedi: "Xeyr, siz tullayın!"

﴿٦٦﴾ أَنهَا تَسْعَىٰ

onlar (iplər) hərəkətə gəlib sürünür.

فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُّوسَىٰ ﴿٦٧﴾ قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَىٰ ﴿٦٨﴾

Biz dedik: "Qorxma, üstün gələcək olan mütləq sənə! ← Musa, canında qorxu hissi etdi.

وَأَلْقَ مَا فِي يَمِينِكَ ۖ تَلْقَفُ مَا صَنَعُوا ۖ

onların düzüb qoşduğu şeyləri udsun. ← Sağ əlindəkini (əsanı yerə) tulla,

﴿٦٩﴾ وَأَمَّا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ ۖ وَلَا يَفْلَحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ

Sehrbaz isə, hara gedirsə gəlsin, mətləbinə çatmaz! ← Onların düzəldikləri sadəcə sehrbaz hiyləsidir.

﴿٧٠﴾ أَمَّا رَبِّ هِرُونَ وَمُوسَىٰ ۖ فَالْقَىٰ السَّحَرَةُ سَجْدًا ۚ قَالُوا

"Biz Harunun və Musanın Rəbbinə iman gətirdik!" ← Beləcə, sehrbazlar səcdəyə qapənib dedilər:

قَالَ أَمُتُّمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ أَدْنَ لَكُمْ ۖ إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ

Əlbəttə, o, sizə sehrî öyrədən böyüyünüzdür. ← (Firon) dedi: "Mən sizə izin verməmişdən əvvəl ona iman gətirdiniz.

فَلَا قِطْعَنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلُكُمْ مِنْ خِلَافٍ ۖ وَلَا صَلْبَيْكُمْ فِي جُذُوعِ النَّخْلِ

və sizi xırma ağaclarının kütüklərindən asacağam. ← Mən də sizin əllərinizi və ayaqlarınızı çarpaz kəsdirəcəm,

﴿٧١﴾ وَلَتَعْلَمُنَّ إِنَّا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَىٰ

Və hansımızın əzabının daha şiddətli və daha əbədi olduğunu biləcəksiniz!"

قَالُوا لَنْ نُؤْثِرَكَ عَلَىٰ مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ ۖ وَالَّذِي فَطَرَنَا

nə də bizi yaradandan. ← Onlar dedilər: "Biz səni, bizə gələn açıq möcüzələrdən üstün tutmayacağıq,

﴿٧٢﴾ فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ ۖ إِنَّمَا تَقْضِي هَذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۖ

Sən ancaq bu dünya həyatına hökm edə bilərsən! ← İndi nə hökm edəcəksənsə, hökm et.

إِنَّا أَمَّا رَبِّنَا ۖ لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا

O bizim günahlarımızı bağışlasın, ← Biz, həqiqətən, Rəbbimizə iman gətirdik ki,

﴿٧٣﴾ وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ ۖ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ

Allah daha xeyirli və daha əbədidir!" ← və bizi məcbur etdiyin sehrə görə (bağışlasın)!

﴿٧٤﴾ إِنَّهُ مِنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا ۖ فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ ۖ

əlbəttə onun üçün Cəhənnəm var. Orada ölməz və yaşamaz. ← Şübhəsiz, Kim Rəbbinə günahkar olaraq gəlsə,

﴿٧٥﴾ وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ ۖ فَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَىٰ ۖ

onlar üçün ən yüksək dərəcələr vardır; ← Kim yaxşı əməllər etmiş bir mömin kimi gələrsə,

﴿٧٦﴾ جَنَّاتٌ عِدْنُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ وَذَٰلِكَ جَزَاؤُ مَنْ تَزَكَّىٰ ۖ

Bu, pak olanların mükafatıdır. ← İçində əbədi qalacaqları, altından çaylar axan Ədn cənnətləri.

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي

“Qullarım!a gecə yola çıx. ← And olsun ki, Biz Musaya vəhy etdik ki:

﴿٧٧﴾ فَاضْرِبْ لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا لَا تَخَافُ دَرَكًا وَلَا تَخْشَى

(Fironun) yetişməsindən qorxma və əndişəyə düşmə!” ← Onlar üçün dənizdə quru bir yol aç.

﴿٧٨﴾ فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ

Dəniz də onları qər q etdi, özü də necə qər q etdi! ← Firon öz ordusu ilə onları təqib etdi.

﴿٧٩﴾ وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَا هَدَىٰ

Ey israil oğulları! Sizi düşməninizdən xilas etdik. ← Firon, öz tayfasını yoldan çıxartdı və doğru yola aparmadı.

﴿٨٠﴾ وَوَعَدْنَاكَمُ جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَالسَّلْوى

Sizə (göydən) qüdrət halvası və bildirçin endirdik! ← Tur dağının sağ tərəfində sizinlə vədələşdik.

كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ

Lakin onda həddi aşmayın, ← Sizə verdiyimiz ruzilərin təmizindən (halalından) yeyin.

﴿٨١﴾ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي وَمَنْ يَحْلُلْ عَلَيْهِ غَضَبِي فَقَدْ هَوَىٰ

Qəzəbim kimin üzərinə düşər olarsa, o batmışdır (o bədbəxt olar). ← yoxsa qəzəbim üzərinizə düşər olar.

وَأَنِّي لَغَفَّارٌ لِّمَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا

tövbə edib iman gətirər və yaxşı işlər görər, ← Şübhəsiz ki, Mən o kimsəni bağışlayıram ki,

﴿٨٢﴾ ثُمَّ اهْتَدَىٰ وَمَا أَغْجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يَا مُوسَىٰ

(Allah dedi): “Ey Musa! Səni öz camaatından ayırıb (bu məqama) tələsdirən nə idi?” ← sonra doğru yolu tutar!

﴿٨٤﴾ قَالَ هُمْ أَوْلَاءُ عَلَىٰ أَثَرِي وَعَجَلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَىٰ

Ey Rəbbim! Razi qalaşan deyə, hüzuruna tələsdim!” ← (Musa) dedi: “Onlar arxamca gəlirlər.

﴿٨٥﴾ قَالَ فَاِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ

Samiri isə onları yoldan çıxartdı. ← (Allah) dedi: “Səndən sonra qövmünü imtahana çəkdik.

فَرَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ

“Ey qövmüm! Rəbbiniz sizə gözəl bir vəd verməmişdimi? ← Musa qəzəbli, kədərli halda qövmünün yanına

qayıdıb dedi:

أَفْطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ أَمْ أَرَدْتُمْ أَنْ يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّكُمْ

Yoxsa Rəbbinizdən sizə bir qəzəb gəlməsini istədiniz, ← Zamanı sizə uzun gəldi?

﴿٨٦﴾ فَاخْلَفْتُمْ مَوْعِدِي قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلَكِنَا

Onlar dedi: “Sənə verdiyimiz vədə öz ixtiyarımızla xilaf çıxmadıq. ← və mənə verdiyiniz vədə xilaf çıxdınız?”

وَلَكِنَّا حُمِّلْنَا أَوْزَارًا مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ

Amma biz, (Firon) tayfasının zینətlərindən ibarət ağır bir yüklə yüklənmişdik.

﴿٨٧﴾ فَقَذَفْنَاهَا فَكَذَلِكَ أَلْقَى السَّامِرِيُّ

Samiri də bu şəkildə atdı.” ← Onları atdıq.

فَاخْرَجْ لَهُمْ عَجَلًا جَسَدًا لَهُ خُورًا فَقَالُوا هَذَا إِلَهُكُم

Onlar dedilər: “Bu sizin tanrınızdır, ← Və onlar üçün, böyürən bir buzov heykəli (düzəldib) çıxartdı.

وَالَهُ مُوسَىٰ فَنَسِيَ ﴿٨٨﴾

Musanın da tanrısı (budur). Lakin o unutmuşdur”.

أَفَلَا يَرَوْنَ إِلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا ﴿٨٩﴾

və onlara nə zərər, nə də bir xeyir verə bilir?! ← Görmüdürlərmi ki, (buzovu) onlara cavab verə bilmir,

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِنْ قَبْلُ يَا قَوْمِ إِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهِ ﴿٩٠﴾
“Ey qövüm! Siz onunla yalnız imtahana çekildiniz. ← Harun isə daha əvvəl onlara demişdi:

وَأَنْ رَبَّكُمُ الرَّحْمَنُ فَاتَّبِعُونِي وَأَطِيعُوا أَمْرِي ﴿٩٠﴾

Mənə tabe olub əmrimə itaət edin!” ← Sizin Rəbbiniz, şübhəsiz ki, Rəhmandır.

قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَىٰ ﴿٩١﴾

taki Musa yanımıza qayıdana qədər!” ← Onlar dedilər: “Ona (buzova) sitayiş etməkdən əl çəkməyəcəyik,

قَالَ يَا هَرُونَ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا ﴿٩٢﴾

Onların azdıqlarını gördüyün zaman sənə nə mane oldu ki, ← (Musa qayıtdıqdan sonra) dedi: “Ey Harun!

أَلَا تَتَّبِعُنَّ أَفْعَصَيْتَ أَمْرِي ﴿٩٣﴾

Mənim əmrimə asimi oldun? ← mənim arxamca gəlmədin?

قَالَ يَبْنَؤُمَّ لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي ﴿٩٤﴾

Mən, qorxdum ki, (belə) deyərsən: ← (Harun) dedi: “Ey anam oğlu! Saqqalımdan və başımdan tutma.

فَرَّقَتْ بَيْنَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي ﴿٩٤﴾

və sözümə baxmadın!” ← “İsrail oğulları arasına ayrılıq saldın,

قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يَا سَامِرِيُّ ﴿٩٥﴾

(Samiri) dedi: “Mən onların görmədiklərini gördüm. ← (Musa) dedi: “Ey Samiri! Sənin məqsədin nə idi?”

فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذَلِكَ سَوَّلَتْ لِي نَفْسِي ﴿٩٦﴾

Beləcə, öz nəfsim məni (bu işə) sövq etdi”. ← Elçinin izindən bir ovuc (torpaq) götürdüm və onu atdım.

قَالَ فَادْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَنْ تَقُولَ لَا مِسَاسَ

Həyatın boyu, “Bir kəs mənə toxunmasın!” - deməli olacaqsan. ← (Musa) dedi: “Elə isə, çıx get.

وَأَنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَنْ تُخْلَفَهُ

Canını qurtara bilməyəcəyin bir vədə (qiyamət günü) də səni gözləyir.

وَانْظُرْ إِلَىٰ إِلَهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا لَنُحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا ﴿٩٧﴾

Onu yandıracaq, sonra onu külə çevirib dənizə atacağıq! ← Tapınıb durduğun tanrına bax.

إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿٩٨﴾

O, elmi ilə hər şeyi ehtiva etmişdir!” ← Tanrınız ancaq O Allahdır ki, Ondən başqa heç bir tanrı yoxdur.

كَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءَ مَا قَدْ سَبَقَ وَقَدْ آتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا ﴿٩٩﴾
Sənə Öz dəğahımızdan Zikr (Quran) vermişik! ← Keçmişin xəbərlərinin bir qismini sənə belə nəql edirik.

مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وِزْرًا ﴿١٠٠﴾
şübhəsiz ki, o, qiyamət günü ağır bir (günah) yükü yüklənəcəkdir. ← Kim ondan üz döndərsə,

خَالِدِينَ فِيهِ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ حِمْلًا ﴿١٠١﴾
Qiyamət günü onların daşıyacağı yük necə də pisdir! ← Orada əbədi qalacaqlar.

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ زُرًّا ﴿١٠٢﴾
və o gün günahkarları, (gözləri) göm-göy göyərmiş halda toplayacağıq. ← O gün sur çalınacaq,

يَتَخَفَتُونَ بَيْنَهُمْ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا ﴿١٠٣﴾
“Dünyada) sadəcə on gün qaldınız!” ← Onlar öz aralarında pıçıldaşib bir-birinə deyəcəklər:

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ﴿١٠٤﴾
Onların ən ağıllısı: “Sadəcə bir gün qaldınız!”-deyəcək. ← Biz onların nə danışacaqlarını yaxşı bilirik.

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا ﴿١٠٥﴾
De: “Rəbbim onları övxdalayib tökəcəkdir; ← Səndən dağlar haqqında soruşarlar.

فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ﴿١٠٦﴾ لَا تَرَى فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا ﴿١٠٧﴾
Orada heç bir eniş-yoxuş görməyəcəksən!” ← Oranı dümdüz bir yer edəcəkdir.

يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهُ
O gün (insanlar), başqa bir tərəfə meyl etmədən carçının ardınca gedəcəklər.

وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ﴿١٠٨﴾
və yalnız pıçılı eşidərsən! ← Rəhmanın qarşısında səslər kəsiləcək,

يَوْمَئِذٍ لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا ﴿١٠٩﴾
Rəhmanın izin verdiyi və sözündən razı qaldığı kəslərdən başqa! ← O gün heç bir şəfaət fayda verməz,

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ﴿١١٠﴾
Elmlə Onu əhatə edib qavrıya bilməz! ← (Rəbbin) onların keçmişini və gələcəyini bilir.

وَعَنَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ﴿١١١﴾
Zülmə yüklənən isə ziyana düşmüşdür. ← Üzlər, əzəli, əbədi olan (Allahın) qarşısında yerə baxar.

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا ﴿١١٢﴾
nə zülmə məruz qalmaqdan, nə də əskilməsindən qorxar! ← İman gətirib yaxşı işlər görən kimsə isə,

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ
Orada təhdidləri də təkrar-təkrar izah etdik ki, ← Beləcə onu ərəbcə Quran olaraq nazil etdik.

لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا ﴿١١٣﴾
yaxud onlar üçün bir ibrət olsun! ← bəlkə, onlar (pis əməllərindən) çəkinsinlər,

فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ

Qurani (oxumaqda) tələsmə ... ← Həqiqi hökmdar olan Allah ucadır!

مَنْ قَبْلَ أَنْ يُقْضَىٰ إِلَيْكَ وَحْيُهُ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا ﴿١١٤﴾

və: “Ey Rəbbim! Mənim əlimi artır!” - de. ← ... sənə tamam-kəmal vəhy olunmadan əvvəl.

وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَىٰ آدَمَ مِنْ قَبْلُ فَنَفْسِي وَلَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْمًا ﴿١١٥﴾

Lakin o unutdu və Biz onda əzm (səbat) görmədik. ← Doğrusu, daha əvvəl Adəmə də tövsiyə etmişdik.

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ ﴿١١٦﴾

İblisdən başqa (hamısı) səcdə etdi. O boyun qaçırdı. ← Bir zaman mələklərə: “Adəmə səcdə edin!” - dedik.

فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ

Şübhəsiz, bu (İblis) sənə və övrətinin düşmənidir. ← Biz də dedik: “Ey Adəm!

فَلَا يُخْرِجَنَّكَ مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقَىٰ ﴿١١٧﴾

yoxsa bədbəxt olarsan! ← Sizi (tovlayıb) Cənnətdən çıxartmasın,

إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرَىٰ ﴿١١٨﴾

nə də çılpaq qalacaqsan! ← Həqiqətən, sən orada (Cənnətdə) nə acacaqsan,

وَأَنَّكَ لَا تَظْمَأُ فِيهَا وَلَا تَصْحَىٰ ﴿١١٩﴾

nə də günəşin hərəratından əziyyət çəkəcəksən!” ← Sən orada nə susayacaqsan,

فَوَسَّوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَا آدَمُ هَلْ أَدُلُّكَ عَلَىٰ شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَّا يَبُلَىٰ ﴿١٢٠﴾

Sənə əbədiyyət ağacını və sonsuz hökranlığı göstərimmi? ← Şeytan ona vəsvəə edib dedi: “Ey Adəm!

فَاَكْلَا مِنْهَا فَبَدَتْ لَهُمَا سَوَاتُهُمَا

və hər ikisinə, öz ayıb yerləri göründü. ← O ikisi (Adəm və Həvva) ondan yedi,

وَطَفَقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَعَصَىٰ آدَمُ رَبَّهُ فَغَوَىٰ ﴿١٢١﴾

Beləcə, Adəm Rəbbinə asi oldu və xəta etdi. ← Üzərlərinə cənnət yarpaqlarından yapışdırmağa başladılar.

ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَىٰ ﴿١٢٢﴾

onun tövbəsini qəbul buyurdu və doğru yola apardı. ← Sonra Rəbbi onu seçdi,

قَالَ اهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ

(Allah) dedi: “Bir-birinizə düşmən kəsilərək hamınız oradan enin.

فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ اتَّبَعَ هُدَايَ

kim Mənim haqq yoluma təbə olsa, ← Məndən sizə doğru yolu göstərən bir rəhbər gəldiyi zaman,

فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَىٰ ﴿١٢٣﴾

Kim Mənim öyüd-nəsihətimdən üz döndərsə, ← nə yolunu azar, nə də bədbəxt olar!

وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْمَىٰ ﴿١٢٤﴾

və Biz qiyamət günü onu məhşərə kor olaraq gətirərik!” ← şübhəsiz, onun üçün də bir güzəran vardır,

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَىٰ وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا ﴿١٢٥﴾

Halbuki mən (dünyada) görürdüm!” ← O kimsə deyər: “Ey Rəbbim! Nə üçün məni kor olaraq həşr etdin?

قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنسى ﴿١٢٦﴾
 Bu gün eləcə də sən unudulacaqsan! ← sən isə onları unutdun. ← (Allah) deyər: “Elədir, sənə ayələrimiz gəldi,

وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِآيَاتِ رَبِّهِ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَدُّ وَأَبْقَى ﴿١٢٧﴾
 Axirət əzabı isə əlbəttə, daha şiddətli və daha əbədidir! ← Həddi aşır Rəbbinin ayələrinə inanmayanları belə cəzalandırırıq.

أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ...
 ...özlərindən əvvəl neçə-neçə nəsiləri məhv etməmişiz?! ← Onları doğru yola gətirmədimi...

يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِأُولِي النُّهَى ﴿١٢٨﴾
 Həqiqətən, bunda, ağıl sahibləri üçün ibrətlər vardır! ← Özləri də onların məskənlərində dolaşırlar?

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ لَزَامًا
 şübhəsiz, (bunlara da elə bir əzab veriləməsi) lazım idi; ← Əgər daha əvvəl Rəbbindən bir söz olmasaydı,

وَأَجَلٌ مُّسَمًّى ﴿١٢٩﴾
 və müəyyən edilmiş bir vaxt (olmasaydı)!

فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا
 Günəş doğmamışdan və batmamışdan əvvəl Rəbbinə şükür edib təsbih et. ← Onların dediklərinə səbr et!

وَمِنْ أَنَاءِ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ ﴿١٣٠﴾
 sən xoşhal olasan! ← Gecənin bir vədəsində və günün iki başında da (Rəbbini) təsbih et ki,

وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
 Onların bəzi zümərələrinə dünya həyatının zənəfi olaraq verdiyimiz mal-dövlətə göz tikmə!

لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ وَرَزَقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ ﴿١٣١﴾
 Rəbbinin ruzisi isə daha xeyirli və daha əbədidir! ← (Bunları) orada, onları sınamaq üçün (verdik).

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا
 özün də ona (namaza) səbirfə davam et. ← Ailənə namaz qılmağı əmr et,

لَا نَسْأَلُكَ رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ ﴿١٣٢﴾
 (Gözəl) aqibət isə təqva (sahibləri)nidir! ← Səndən bir ruzi istəmirik. Biz sənə ruzi veririk.

وَقَالُوا لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِنْ رَبِّهِ أَوَلَمْ تَأْتِهِم بَيِّنَةٌ مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ ﴿١٣٣﴾
 Onlara, əvvəlki kitablarda onların bəyanı gəlmədimi?! ← Onlar dedilər: “(Mühəmməd) Rəbbindən bizə bir möcüzə gətirməli deyildimi?”

وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِنْ قَبْلِهِ لَقَالُوا رَبِّنَا
 mütləq (belə) deyəcədiklər: “Ey Rəbbimiz! ← Əgər Biz onları bundan əvvəl əzabla məhv etsəydik,

لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَتَبَعَ آيَاتِكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَذِلَّ وَنَخْزَىٰ ﴿١٣٤﴾
 Zəlif və rüsəy olmadan əvvəl Sənin ayələrinə tabe olardıq! ← Bizə bir peyğəmbər göndərməli deyildinmi?

فُلْ كُلٌّ مُتَرَبِّصٌ فَتَرَبَّصُوا فَسَتَعْلَمُونَ مِنْ أَصْحَابِ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ
 Onda biləcəksiniz ki, kimlər doğru yolun sahibləridir, ← De: “Hamı gözləməkdədir, siz də gözləyin.

وَمَنْ اهْتَدَىٰ ﴿١٣٥﴾
 və kimlər haqq yoldadırlar!”

﴿٢١﴾ سُورَةُ الْأَنْبِيَاءِ

əl-Ənbiya (Peyğəmbərlər) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 112 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ اقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُعْرِضُونَ

Onlar isə qəflət içində olub üz döndərilirlər. ← İnsanların haqq-hesab vaxtı (qiyamət) yaxınlaşdı.

﴿٢﴾ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحَدَّثٍ إِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ

ancaq məsxərəyə qoyaraq dinləyərlər. ← Rəbbindən onlara gələn hər yeni xəbərdarlığı,

لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ وَأَسْرُوا النَّجْوَى الَّذِينَ ظَلَمُوا

Zalımlar isə (öz aralarında) gizlicə pıçıldaşb dedilər: ← Onların qəlbləri qəflət içindədir.

﴿٣﴾ هَلْ هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ أَفَتَأْتُونَ السَّحْرَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ

Gözünüz görə-görə səhrəmi uyursunuz? ← “Bu (Mühəmməd), sizin kimi ancaq bir insandır.

﴿٤﴾ قَالَ رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

O, (hər şeyi) eşidəndir, biləndir!” ← (Peyğəmbər) dedi: “Rəbbim göydə və yerdə (söylənən) hər sözü bilir.

بَلْ قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ بَلْ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ

Xeyr, onu uydurmuşdur; Xeyr, o şairdir. ← Xeyr, onlar dedilər: “(Bu Quran) qarmaqarışıq yuxulardır;

﴿٥﴾ فَلْيَأْتِنَا بِآيَةٍ كَمَا أُرْسِلَ الْأَوَّلُونَ

Qoy əvvəlkilərə göndərildiyi kimi bizə də bir möcüzə gətirsin!”

﴿٦﴾ مَا آمَنْتُ قَبْلَهُمْ مِنْ قُرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا أَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ

Onlarmı iman gətirəcəklər? ← Onlardan əvvəl məhv etdiyimiz heç bir məmləkət iman gətirmədi.

﴿٧﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رَجَالًا

Onlara vəhy edirdik. ← (Ey Rəsulum!) Biz səndən əvvəl də ancaq kişilər (kişi peyğəmbərlər) göndərdik.

﴿٨﴾ فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

Əgər bilmirsinizsə, zikr (kitab) əhlindən soruşun!

﴿٩﴾ وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا لَا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ

Onlar əbədi də deyillər. ← Biz onları (peyğəmbərləri), yemək yeməyən bir bədən olaraq yaratmadıq.

ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ

Onlara və istədiyimiz kəslərə nəcət verdik. ← Sonra onlara verdiyimiz vədi yerinə yetirdik.

﴿١٠﴾ وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ

Həddi aşanları isə məhv etdik.

﴿١١﴾ لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا فِيهِ ذِكْرُكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

Məgər dərk etmirsinizmi? ← Haqiqətən, sizə elə bir Kitab nazil etdik ki, orada sizə öyüd var.

وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿١١﴾
və onlardan sonra başqa bir qövmlər yaratdıq. ← Zalım olan neçə-neçə məmləkəti məhv etdik,

فَلَمَّا أَحْسَوْا بِأَسْنَاءِ أَدَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ ﴿١٢﴾
onlar dərhal oradan qaçmağa üz qoydular. ← Onlar əzabımızı hiss edən kimi,

لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا إِلَى مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسَاكِنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْأَلُونَ ﴿١٣﴾
Yəqin ki, siz sorğu-sual ediləcəksiniz! ← “Qaçmayın! Kef çəkdiyiniz yerdə və məskənlərinizə qayıdın.

قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿١٤﴾
Onlar dedilər: “Vay halımıza! Biz, həqiqətən, zalım olmuşuq.”

فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّى جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ ﴿١٥﴾
təki Biz onları biçib, özləri də sönüb gedənə qədər. ← Bunu deyib dururdular,

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ ﴿١٦﴾
Biz göyü, yeri və o ikisinin arasında olanları oyun-oyuncaq olsun deyə yaratmadıq.

لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهْوًا لَاتَّخَذْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا إِنْ كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿١٧﴾
onu mütləq, Öz qatımızdan edərdik. Biz (bunu) etmədik. ← Əgər əyləncə etmək istəsəydik,

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ
və o onu (batili) yox edir. O zaman, o yox olub getmişdir. ← Xeyr, Biz haqqı batılın üzərinə qoyarıq,

وَلَكُمْ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾ وَلَهُ مِنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
Göylərdə və yerdə olanlar Onundur. ← (Allaha) isnad etdiyiniz sifətlərə görə sizin vay halınıza!

وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ﴿١٩﴾
və orulmazlar. ← Onun qatında olanlar Ona ibadət etməyə təkbəbir göstərməz,

يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ﴿٢٠﴾
Onlar gecə-gündüz, yorulub-usanmadan (Rəbbini) təsbih edirlər.

أَمْ اتَّخَذُوا إِلَهًا مِنَ الْأَرْضِ هُمْ يُنْشِرُونَ ﴿٢١﴾
onlar ölümləri dirildəcəklər? ← Yoxsa yerdən tanrılar qəbul etdilər ki,

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلَ اللَّهِ لَفَسَدَتَا
o ikisi mütləq fəsada uğrayardı. ← Əgər oralarında Allahdan başqa tanrılar olsa idi,

فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٢٢﴾
Ərşin sahibi olan Allah, (Ona) aid etdikləri sifətlərdən tamamilə uzaqdır!

لَا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ ﴿٢٣﴾
Onlar isə (əməllərinə görə) sorğu-sual ediləcəklər. ← (Allah), gördüyü işlər barəsində sorğu-sual olunmaz.

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُلُوبًا بِرُءُوسِهِمْ
De: “Dəlilinizi gətirin. ← Yoxsa On’dan (Allahdan) başqa tanrılar qəbul etdilər?

هَذَا ذِكْرٌ مِنْ مَعِيَ وَذِكْرٌ مِنْ قَبْلِي
Məndən əvvəlkilərin dediyi də (budur)! ← Mənimlə olanların (ümmətimin) dediyi budur.

بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ فَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٢٤﴾
Buna görə də, onlar (ondan) üz döndərirlər! ← Xeyr, onların əksəriyyəti haqqı bilməzlər.

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ
 إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ
 ona, (bu şəkilə) vəhy etməyə ki; ← (Ey Rəsulum!) Səndən əvvəl elə bir peyğəmbər göndərmədik ki,

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ﴿٢٥﴾

Ona görə də, Mənə ibadət edin! ← "Məndən başqa heç bir tanrı yoxdur.

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا
 سُبْحَانَهُ بَلْ عِبَادٌ مُكْرَمُونَ ﴿٢٦﴾
 O pakdır! Xeyr, (onlar) möhtəram qullardır. ← (Kafirilər): "Rəhman övlad götürdü!" - dedilər.

لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ
 وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾
 və onlar Onun əmri ilə iş görürlər. ← (Mələklər) Öndən qabaq söz danışmazlar,

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ
 وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ ارْتَضَى
 Yalnız (Allahın) razı olduğu kəslər üçün şəfaət edərlər, ← (Allah), onların önündəkini və arxalarındakını bilir.

وَهُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ ﴿٢٨﴾
 وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِنْ دُونِهِ
 Onlardan kim desə ki: "Mən Öndən başqa bir tanrıyam!", ← və onlar Onun heybətindən qorxarlar.

فَذَلِكْ نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ
 كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٢٩﴾
 Zalımlara belə cəza veririk. ← onu Cəhənnəmlə cəzalandırırıq.

أَوَلَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا
 göylər və yer bitişik ikən, o ikisini ayırdıq, ← Kafirilər görmədilərmi ki,

وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ
 أَفَلَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٠﴾
 Yəni də iman gətirməzlərmi? ← və hər canlı şeyi sudan yaratdıq?!

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ
 وَجَعَلْنَا فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا
 və orada geniş yollar əmələ gətirdik ki, ← Onları silkələməsin deyər, yerdə möhkəm dağlar da yaratdıq,

لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٣١﴾
 onlar rahat gedə bilsinlər.

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا
 وَهُمْ عَنْ آيَاتِهَا مُعْرِضُونَ ﴿٣٢﴾
 Onlar isə ayələrimizdən üz döndərirlər. ← Göyü, qorunmuş bir tavan etdik.

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
 كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٣٣﴾
 Hər biri, (özünə məxsus) bir orbitdə üzür. ← Gecəni, gündüzü, günəşi və ayı yaradan da Odur.

وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ
 أَفَأَنْتَ مَتَّ فَهُمُ الْخَالِدُونَ ﴿٣٤﴾
 Elə isə, əgər sən ölsən, onlar dirimi qalacaqlar?! ← Səndən əvvəl də heç bir bəşərə əbədlilik vermədik.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ
 وَنَبْلُوكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً
 Yoxlamaq məqsədilə sizi şər və xeyirlə imtahana çəkirik. ← Hər bir can ölümü dərdəcəkdir.

وَالَّذِينَ تَرْجِعُونَ ﴿٣٥﴾

Və Bizim hüzzurumuza qaytarılacaqsınız!

وَإِذَا رَأٰكَ الَّذِينَ كَفَرُوا
إِنْ يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا

ancaq məsxərəyə qoyaraq (deyərlər): ← (Ey Rəsulum!) Kafir olanlar səni gördükləri zaman,

أَهَذَا الَّذِي يَذْكُرُ إِلَهُتَكُمْ وَهُمْ بِذِكْرِ الرَّحْمَنِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٦﴾

Halbuki onlar, məhz onlar Rəhmanın öyüdünü inkar edirlər. ← “Sizin tanrılarınıza tənə edən bumudur?”

خُلِقَ الْإِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ سَأَرِيكُمْ آيَاتِي فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ ﴿٣٧﴾

Ayələrimi sizə göstərəcəyəm. Elə isə, Məni tələsdirməyin! ← İnsan tələsməkdən yaradılmışdır.

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾

“Əgər siz doğru danışırınsızsa, bu vəd nə vaxtdır?” ← (Kafirilər) isə deyirlər:

لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا يَكْفُونُ عَنْ وُجُوهِهِمُ النَّارَ وَلَا عَنْ ظُهُورِهِمْ

o zaman ataşı, üzlərindən və arxalarından dəf edə bilməyəcəklər, ← Kaş kafirlər biləydilər ki,

وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٣٩﴾

və onlara heç bir kömək olunmayacaq!

بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا

Beləcə, onu geri qaytara bilməzlər, ← Xeyr, (qiyamət) onlara gözlənilmədən gəlir və onları mat-məhəttəl edir.

وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٤٠﴾ وَلَقَدْ اسْتَهْزَأَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ

Səndən əvvəl də peyğəmbərlərə istehza edilmişdi. ← və onlara (tövbə üçün) möhlət verilməz!

فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٤١﴾

İstehza etdikləri o şey, istehza edənləri məhv etdi.

قُلْ مَنْ يَكْلُؤُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَنِ بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٢﴾

Xeyr, onlar Rəbbinin nəsihətindən üz döndərirlər. ← De: “Sizi gecə və gündüz Rəhmandan kim qoruyacaq?”

أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِنْ دُونِنَا

Yoxsa onların Bizdən başqa, (əzabı) onlardan dəf edə biləcək tanrıları vardır?!

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ وَلَا هُمْ مِّنَّا يُصْحَبُونَ ﴿٤٣﴾

Onlar Bizdən də qoruna bilməzlər. ← Onlar özlərinə yardım etməyə qadir deyillər.

بَلْ مَتَّعْنَا هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّى طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ

Nəhayət ömürləri özlərinə uzun gəldi. ← Doğrusu, Biz bunlara və atalarına (dünyada) nemət verdik.

أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا ﴿٤٤﴾

Yenə qalib olanlar onlardımı?! ← Bizim, yer üzünə gəlib onu qıraqlarından əskiltiyimizi görmürləmi?

قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعَاءَ إِذَا مَا يُنذِرُونَ ﴿٤٥﴾
 Karlar, qorxudulduqları zaman çağırışı eşitməzlər! ← De: “Mən sizi ancaq vəhy ilə qorxuduram”.

وَلَيْسَ مَسْئَتُهُمْ نَفْحَةً مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ يَا وَيْلَنَا
 mütləq deyəcəklər: “Vay halımıza! ← Həqiqətən, əgər Rəbbinin əzabından az bir şey onlara toxunsa,

﴿٤٦﴾ أَنَا كُنَّا ظَالِمِينَ

Biz, doğrudan da, zalım olmuşuq.”

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقُسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَمَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا
 Və heç kəsə zərər qədər haqsızlıq edilməz. ← Qiyamət günü üçün ədalət tərəzilərini qurarıq.

﴿٤٧﴾ وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَى بِنَا حَاسِبِينَ
 Haqq-hesab çəkməyə Biz kifayətlik. ← Bir xərda! dənəsi ağırlığında olsa belə onu gətiririk.

﴿٤٨﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَاءً وَذِكْرًا لِّلْمُتَّقِينَ
 Bir nur və müttəqilər üçün öyüd-nəsihət olaraq; ← Biz Musa və Haruna Furqanı vermişdik;

﴿٤٩﴾ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ
 və onlar qiyamətdən lərzəyə gələrlər. ← O (müttəqilər) ki, görmədikləri halda öz Rəbbindən qorxarlar,

﴿٥٠﴾ وَهَذَا ذِكْرٌ مُبَارَكٌ أَنْزَلْنَاهُ أَفَأَنْتُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ
 Siz onu inkarını edirsiniz? ← Bu (Quran), nazil etdiyimiz mübarək bir Zikrdır (kitabdır).

﴿٥١﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا بِهِ عَالِمِينَ
 Və biz onu bilirdik. ← Daha əvvəl İbrahimə də doğru yolu vermişdik.

﴿٥٢﴾ اذْ قَالَ لِأَيُّهُ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ
 “Sizin tapınıb durduğunuz bu heykəllər nədir?” ← Bir vaxt o, atasına və tayfasına demişdi:

﴿٥٣﴾ قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ

Onlar: “Biz atalarımızı onlara ibadət edən gördük!” - demişdilər.

﴿٥٤﴾ قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

(İbrahim onlara) demişdi: “And olsun ki, siz və atalarınız açıq-aşkar zəlalət içindəsiniz!”

﴿٥٥﴾ قَالُوا اجْعَلْنَا مِنَ الْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ
 yoxsa sən zərəfat edirsən? ← Onlar demişdilər: “Sən biza haqqımı gətirdin,

﴿٥٦﴾ قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي فَطَرَهُنَّ
 göylərin və yerin Rəbbidir ki, onları yaratmışdır. ← (İbrahim) demişdi: “Xeyr, Rəbbiniz,

﴿٥٦﴾ وَأَنَا عَلَىٰ ذَلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ

Mən də buna şahidlik edənlərdənəm!

﴿٥٧﴾ وَتَاللَّهِ لَا كِيدَ إِلَّا أَصْنَامُكُمْ

...sizin dönüb getdikdən sonra! ← Allaha and olsun ki, bütələrinizə mütləq bir hiylə quracağam...

﴿٥٨﴾ **لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ** **فَجَعَلَهُمْ جُذَاذَا أَلَا كَبِيرًا لَهُمْ**
bəlka, ona müraciət edərlər. ← (İbrahim), onların (bütlərin) böyüyü xaricindəkiləri parça-parça etdi ki,

﴿٥٩﴾ **قَالُوا مَنْ فَعَلَ هَذَا بِالْهَيْتَا** **إِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِمِينَ**
o, şübhəsiz ki, zalımlardandır! → Onlar dedilər: “Bunu tanrılarımıza kim edibə,

﴿٦٠﴾ **قَالُوا سَمِعْنَا فَتًى يَذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ**
(Onlardan bəziləri) dedilər: “İbrahim deyilən bir gəncin onları tənə etdiyini eşitmişik!”

﴿٦١﴾ **قَالُوا فَاتُوا بِهِ عَلَىٰ عَيْنِ النَّاسِ** **لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ**
onlar şahidlik edə bilsinlər! → Onlar dedilər: “Onu camaatın gözü qabağına gətirin ki,

﴿٦٢﴾ **قَالُوا ءَأَنْتَ فَعَلْتَ هَذَا بِالْهَيْتَا يَا إِبْرَاهِيمُ**
“Ey İbrahim! Tanrılarımıza bunu sənmi etdin?” - dedilər.

﴿٦٣﴾ **قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَذَا** **فَسَلُّوهُمْ إِنْ كَانُوا يَنْطِقُونَ**
Əgər danışa bilirlərsə, özlərindən soruşun! → (İbrahim) dedi: “Xeyr, onların bu böyüyü onu etmişdir.

﴿٦٤﴾ **فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنْفُسِهِمْ فَقَالُوا** **إِنَّكُمْ أَنْتُمْ الظَّالِمُونَ**
“Siz, doğrudan da, zalımlarsınız.” ← Beləcə onlar öz-özlərinə müraciətlə dedilər:

﴿٦٥﴾ **ثُمَّ نَكْسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ** **لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا هَؤُلَاءِ يَنْطِقُونَ**
“Sən bilirsən ki, bunlar danışmırlar!” → Sonra öz başlarına (küflərinə) qayıdaraq (dedilər):

﴿٦٦﴾ **قَالَ أَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا** **لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ**
sizə heç bir xeyir və zərər vermirlər?! → O dedi: “Elə isə, Allahı qoyub o şeylərəmi ibadət edirsiniz ki,

﴿٦٧﴾ **أَفْ لَكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ** **أَفَلَا تَعْقِلُونَ**
Məgər, anlamırsınızımı? → Tfu sizə və Allahdan başqa ibadət etdiyiniz bütlərə!

﴿٦٨﴾ **قَالُوا حَرِّقُوهُ** **وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ**
və tanrılarınıza kömrək edin, əgər bir iş görəcəksinizsə! → Onlar dedilər: “Onu (İbrahimi) yandırın,

﴿٦٩﴾ **قُلْنَا يَا نَارُ** **كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ**
İbrahimə qarşı sərin və zərərsiz ol! → Biz də dedik: “Ey atəş!

﴿٧٠﴾ **وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا** **فَجَعَلْنَاهُمْ الْأَخْسَرِينَ**
Biz isə onları daha çox ziyana uğratdıq. → Onlar ona (İbrahimi) hiylə qurmaq istədilər.

﴿٧١﴾ **وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى الْأَرْضِ** **الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ**
hansı ki, oranı aləmlər üçün mübarək etmişdik. → Biz onu (İbrahimi) da, Lutu da bir yerə qovuşdurduq;

﴿٧٢﴾ **وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً** **وَكُلًّا جَعَلْنَا صَالِحِينَ**
Hamısını da saleh kimsələr etdik. → Biz ona (İbrahimi) İshaqı və üstəlik Yəqubu bəxş etdik.

وَجَعَلْنَاهُمْ أُمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ

Biz onlara vəhy etdik; ← Biz onları əmrimizlə, (insanları) doğru yola aparən imamlar (rəhbərlər) etdik.

فَعَلَ الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ وَكَانُوا لَنَا عَابِدِينَ ﴿٧٣﴾

Onlar Bizə ibadət edirdilər. ← xeyirli işlər görməyi, namaz qılmağı və zəkat verməyi.

وَلَوْ طَأَّتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبَائِثَ

Onu, çirkin işlər görən bir məmləkətdən xilas etdik. ← Luta da bir hökm və elm verdik.

أَنَّهُمْ كَانُوا قَوْمٌ سَوْءٌ فَاسِقِينَ ﴿٧٤﴾

Həqiqətən, onlar pis, fasiq bir tayfa idilər.

وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧٥﴾

O həqiqətən, sələh kimsələrdəndi. ← Biz onu mərhəmətimizə qovuşdurduq.

وَنُوحًا إِذْ نَادَى مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ

Biz də onun duasını qəbul etmişdik. ← (Ey Rəsulum!) Nuhu da (yad et)! O daha öncə yalvarmışdı.

فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٦﴾ وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا

Ayələrimizi yalanlayan bir qövmə qarşı da ona yardım etdik. ← Onu və ailəsini böyük fəlakətdən qurtardıq!

أَنَّهُمْ كَانُوا قَوْمٌ سَوْءٌ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٧٧﴾

Buna görə də, onların hamısını (suya) qərq etdik. ← Onlar, həqiqətən, pis bir camaat idilər.

وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَحْكُمَانِ فِي الْحَرْثِ

Bir zaman, o ikisi bir əkin sahəsi haqqında hökm verirdilər. ← Davudu və Süleymanı da (yad et)!

إِذْ نَفَسْتُ فِيهِ غَنِمَ الْقَوْمِ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ ﴿٧٨﴾

Biz də onların hökmünə şahid idik. ← Beləki, bir tayfanın qoyunları (girib) oranı xarab etmişdi.

فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ وَكُلًّا آتَيْنَا حُكْمًا وَعِلْمًا

və hər birinə hökm və elm verdik. ← Biz də onu (onların hökmünü) Süleymana anladıq,

وَسَخَّرْنَا مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ وَكُنَّا فَاعِلِينَ ﴿٧٩﴾

Axi (bunları) Biz edirdik. ← Dağları və quşları Davudla birlikdə (Allahı) təsbih etsinlər deyərək ram etdik.

وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَكُمْ لِيُخَصِّنْكُمْ مِنْ بَأْسِكُمْ

sizi (döyüşün) çətinliyindən qorusun. ← Sizin üçün ona (Davuda), zireh (düzəltmə) sənətini öyrətdik ki,

فَهَلْ أَنْتُمْ شَاكِرُونَ ﴿٨٠﴾ وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً

Şiddətli küləyi də Süleymana (ram etdik ki), ← Bəs siz şükür edirsinizmi?

وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمِينَ ﴿٨١﴾ تَجْرِي بِأَمْرِ إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا

Axi biz hər şeyi bilənlik! ← onun əmri ilə bərəkət verdiyimiz yera doğru əsər.

وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَنْ يَغُوصُونَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَلِكَ

və ondan başqa işlər görənlər (vardı). ← Şeytanlardan da, onun üçün dənizə dalan,

وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ ﴿٨٢﴾ وَيُوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ

Əyyubu da (yada sal)! Bir vaxt o, Rəbbinə yalvarmışdı ki: ← Biz onlara göz-qulaq olurduq.

أَنِّي مَسْنِيَ الضُّرِّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٨٣﴾

Sən isə rəhmlilərin ən rəhmlisən!” ← “Mənə bəla üz verdi.

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ

və onu, düçar olduğu bəladan qurtardıq. ← Onun duasını qəbul etdik,

وَأَتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنْ عِنْدَنَا وَذَكَرَى لِلْعَابِدِينَ ﴿٨٤﴾

qatımızdan bir rəhmət və ibadət edənlərə ibrət kimi! ← Ailəsini və onlarla birlikdə bir o qədərini ona qaytardıq;

وَاسْمُعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ مِنَ الصَّابِرِينَ ﴿٨٥﴾

Hər biri səbr edən kimsələrdəndi. ← (Ey Rəsulum!) İsmaili, İdrisi və Zülkifli də (yad et)!

وَادْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٦﴾

Onlar doğrudan da, saleh bəndələrdəndilər. ← Biz onları mərhəmətimizə qovuşdurduq.

وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ

və ona gücümüzün çatmayacağını zənn etmişdi. ← Zün-Nunu (Yunisi də yad et)! Bir vaxt, qəzəblənib getmişdi

فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

“(Ey Rəbbim!) Səndən başqa heç bir tanrı yoxdur. ← Amma qaranlıqlar içində (bələ dua etmişdi) ki:

سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٧﴾

Sən paksan! Mən həqiqətən, zalımlardan olmuşam.”

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَكَذَلِكَ نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾

Möminlərə bələ nıcat veririk! ← Onun duasını qəbul etdik və onu qəmədən qurtardıq.

وَزَكَرِيَّا إِذْ نَادَى رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا

“Ey Rəbbim! Məni tək buraxma! ← Zəkəriyyəni da (yada sal)! Bir vaxt Rəbbinə yalvarmışdı ki:

وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ﴿٨٩﴾

Axi, Sən varislərin ən yaxşısısan!”

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَىٰ وَأَصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُ

Zövcəsini də, onun üçün (uşaq doğmağa) qadir etdik. ← Onun duasını qəbul etdik və ona Yəhyanı bəxş etdik.

إِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ ﴿٩٠﴾

və Biza qarşı hörmətkar idilər. ← ümid və qorxu ilə Biza dua edirdilər, ← Onlar xeyirli işlər görməyə tələsirdilər,

وَالَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا
فَنَفَخْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا

Öz ruhumuzdan ona üfürdük. ← İsmətini qoruyanı da (Məryəmi də yad et)!

﴿٩١﴾ وَجَعَلْنَاهَا وَاِبْنَهَا آيَةً لِّلْعَالَمِينَ

Onu və oğlunu (İsani) aləmlər üçün bir möcüzə etdik.

﴿٩٢﴾ إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً
وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ

Mən də sizin Rəbbinizəm. Elə isə, Məna ibadət edin! ← Həqiqətən, bu tək bir ümmət sizin ümmətinizdir.

﴿٩٣﴾ وَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ
كُلُّ الْيَنَّا رَاجِعُونَ

Hamısı Bizim hüsurumuza qayıdacaqlar. ← Amma (insanlar) öz aralarında işlərini parçaladılar.

فَمَنْ يَعْمَلْ مِן الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهِ

onun zəhməti danılmayacaqdır. ← Kim mömin olub yaxşı işlər görərsə,

﴿٩٤﴾ وَأَنَا لَهُ كَاتِبُونَ

Şübhəsiz ki, Biz onun üçün (əməllərini) yazırıq.

﴿٩٥﴾ وَحَرَامٌ عَلَى قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ

Məhv etdiyimiz məmləkətlərə qadağa qoyulmuşdur. Çünki onlar geri qayıtmayacaqlar.

﴿٩٦﴾ حَتَّىٰ إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ
وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ

onlar hər tərəfdən sürətlə axışdıqlarında; ← Nəhayət, Yəcuc və Məcuc (səddi) açılıb,

وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ
فَإِذَا هِيَ شَاخِصَةٌ أَبْصَارُ الَّذِينَ كَفَرُوا

kafir olanlar, gözləri bərəlib dərhal (deyərlər): ← Haqq olan vəd yaxınlaşdıqda,

﴿٩٧﴾ يَا وَيْلَنَا قَدْ كُنَّا فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَذَا
بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ

Xeyr, biz zalım olmuşuq.” ← “Vay halımıza! Biz bundan qafil idik.

﴿٩٨﴾ إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ حَصْبُ جَهَنَّمَ
أَنْتُمْ لَهَا وَارِدُونَ

Siz ora girəcəksiniz! ← Siz və Allahdan qeyri ibadət etdikləriniz isə cəhənnəm yanacağısınız.

﴿٩٩﴾ لَوْ كَانَ هَؤُلَاءَ إِلَهًا مَا وَرَدُوهَا
وَكُلٌّ فِيهَا خَالِدُونَ

Hamısı da orada əbədi qalacaqlar. ← Əgər bunlar tanrı olsaydılar, ora girməzdilər.

﴿١٠٠﴾ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ
وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ

Və onlar orada heç nə eşitməzlər. ← Onlar üçün orada inilti vardır.

﴿١٠١﴾ إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ
أُولَٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ

onlar oradan uzaqlaşdırılacaqlar. ← Bizdən özlərinə ən gözəl (nemət) təqdir edilmiş kəslərə gəlincə,

لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا وَهُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ أَنْفُسُهُمْ خَالِدُونَ ﴿١٠٢﴾
 və ürəklərinin istədiyi (nəmətlər) içində əbədi qalacaqlar. ← Onun (Cəhənnəmin) uğultusunu eşitməyəcəklər

لَا يَحْزَنُهُمُ الْفَزَعُ الْأَكْبَرُ وَتَتَلَقَّيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ
 Mələklər isə onları qarşılayıb (deyəcəklər): ← Onları, ən böyük qorxu kədərləndirməyəcək.

هَذَا يَوْمُكُمْ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿١٠٣﴾
 “Bu, sizə vəd olunmuş gününüzdür!”

يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجْلِ لِلْكِتَابِ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ
 İlk dəfə yaratdığımız kimi, onu əvvəlki halına salırıq. ← O gün göyü, kitab səhifəsi kimi bükərik.

وَعْدًا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿١٠٤﴾
 Biz yerinə yetirməli olduğumuz vədi yerinə yetirəcəyik.

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ﴿١٠٥﴾
 o yerə Mənim saleh bəndələrim varis olacaq! ← Zikrdən sonra Zəburda da yazmışdıq ki,

إِنَّ فِي هَذَا لَبَلَاغًا لِقَوْمٍ عَابِدِينَ ﴿١٠٦﴾
 Haqiqətən, bunda, ibadət edənlər üçün bir bildiriş vardır.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٧﴾ قُلْ إِنَّمَا يُوحِي إِلَيَّ
 De: “Mənə, haqiqətən, vəhy olunur ki: ← (Ey Rəsulum!) Səni aləmlər üçün ancaq bir rəhmət olaraq göndərdik.

أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٨﴾
 İndi siz müsəlman olacaqsınız mı? ← “Sizin tanrınız ancaq bir olan tanrıdır (Allahdır).

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ أَذْنُكُمْ عَلَى سَوَاءٍ
 “(Mənə vəhy olunanı) sizə, olduğu kimi bildirdim. ← (Ey Rəsulum!) Əgər onlar üz döndərsələr de:

وَأِنْ أَدْرِي أَقْرَبُ أَمْ بَعِيدُ مَا تُوعَدُونَ ﴿١٠٩﴾
 sizə vəd olunan şey yaxındır mı yoxsa uzaq. ← Mən bilmirəm ki,

إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ ﴿١١٠﴾
 gizlətdiklərinizi də bilir! ← Şübhəsiz ki, O (Allah), ucadan deyilən sözü də bilir,

وَأِنْ أَدْرِي لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَّكُمْ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿١١١﴾
 və bir müddət (sizə) gün-güzəran vermək üçündür”. ← Bilmirəm. Bəlkə, o sizin üçün bir imtahandır,

قَالَ رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا الرَّحْمَنُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ ﴿١١٢﴾
 Dediklərinizə qarşı kömək diləniləsi, Rəhman olan Rəbbimizdir! ← O dedi: “Ey Rəbbim! Haqq ilə hökm et.

﴿٢٢﴾ سُورَةُ الْحَجِّ

əl-Həcc (Həcc) surəsi

(Mədinədə nazil olmuşdur, 78 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ ﴿١﴾

Həqiqətən, qiyamətin zəlzələsi dəhşətli şeydir! ← Ey insanlar! Rəbbinizdən qorxun.

يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا
Hər bir hamilə qadın uşağını salar. ← O gün görərsən ki, hər bir əmzikli qadın əmizdirdiyini unudar.وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَىٰ وَمَا هُمْ بِسُكَارَىٰ وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ ﴿٢﴾
Ancaq Allahın əzabı çox şiddətlidir! ← Və insanları sərxoş görərsən. Halbuki onlar sərxoş deyillər.وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَّرِيدٍ ﴿٣﴾
və hər inadkar şeytana uyar. ← bir şey bilmədən Allah haqqında mübahisə edər, ← İnsanlardan kimisi də,كُتِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مِنْ تَوَلَّاهُ
Şübhəsiz, kim onunla dostluq etsə, ← Onun (Şeytanın) haqqında (əzəldən belə) yazılmışdır:فَإِنَّهُ يُضِلُّهُ وَيَهْدِيهِ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٤﴾
şübhəsiz, o (Şeytan) onu yoldan çıxardıb cəhənnəm əzabına sürükləyər.يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ
Əgər yenidən dirilməkdən şübhə edərsinizsə (yada salın ki), ← Ey insanlar!فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ
sonra mənidən (nütfədən), sonra laxtalanmış qandan, ← həqiqətən, Biz sizi torpaqdan yaratdıq,ثُمَّ مِنْ مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُّخَلَّقَةٍ لِّنُنِيبَ لَكُمْ
(qüdrətimizi) sizə göstərək. ← sonra tam bir şəkəldə düşmüş və düşməmiş bir parça ətdən (yaratdıq ki),وَنُقَرِّفُ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ آجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا
Sonra sizi uşaq olaraq (doğurub) çıxardırıq. ← İstədiyimizi arıa bətnində müəyyən bir müddətə saxlayırıq.ثُمَّ لَتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ وَمِنْكُمْ مَّنْ يَمُوتُ
Sizdən eləsi vəfat edər, ← Sonra yetkinlik çağına yetişmənin üçün (sizi böyüdərək).وَمِنْكُمْ مَّنْ يُرَدُّ إِلَىٰ أَرْدَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا
əvvəldən-bildiyi halda heç bir şey bilməz olar. ← sizdən eləsi də ömrünün ən rəzil çağına çatdırılar ki,وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ
Biz ona yağmur endirdiyimiz zaman, ← Sən yer üzünü qupquru görərsən.وَاهْتَزَّتْ وَرَبَّتْ وَأَنْتَبَتْ مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ﴿٥﴾
və hər növ gözəl (meyvədən, bitkidən) bar gətirər. ← o, hərəkətə gəlib qabarar,

ذَٰلِكَ بَانَ لِلَّهِ هُوَ الْحَقُّ **وَأَنَّهُ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَأَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾**
 O, ölümləri dirildir və O, hər şeyə qadirdir! ← Bu ona görədir ki, Allah haqdır.

وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا **وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ ﴿٧﴾**
 Və Allah qəbirlərdə olanları dirildəcəkdir! ← Və qiyamət gələcəkdir. Ona heç bir şəkk-şübhə yoxdur.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ **وَمِنَ النَّاسِ مَنْ**
 heç bir şey bilmədən Allah bərəsində mübahisə edir; ← İnsanlardan eləsi də var ki,

وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٌ مُنِيرٌ ﴿٨﴾
 həm də haqq yolu göstərən heç bir rəhbəri və nurani kitabı olmadan.

ثَانِي عَطْفُهُ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
 (O,) boynunu (təkəbbürlə) əyərək (insanları) Allahın yolundan çıxarmaq məqsədilə (bunu edir).

لَهُ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ **وَنُذِيقُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٩﴾**
 Qiyamət günü isə ona yanğın əzabını daddıracağıq! ← Onun üçün dünyada rüsveyçilik vardır.

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ يَدَاكَ **وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿١٠﴾**
 Yoxsa Allah bəndələrinə zəlm etmə deyildir! ← “Bu, öz əllərlinlə etdiyin (günahlara) görədir.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ **فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ**
 Əgər ona bir xeyir toxunsa arxayın olar. ← İnsanlardan eləsi də var ki, Allaha təfəddüd içində ibadət edir.

وَأِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ
 cəhrəsi dəyişər. ← Əgər ona bir bəla üz versə,

خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ **ذَٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ﴿١١﴾**
 Əsl açıq-aşkar ziyan budur! ← Dünyanı da əldən verər, axirəti də.

يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْصُرُهُ وَمَا لَا يَنْفَعُهُ **ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ﴿١٢﴾**
 Əsl uzaq olan zəlalət budur! ← O, Allahı buraxıb özünə nə zərər, nə də xeyir verən bütələrə dua edir.

يَدْعُوا لِمَنْ ضُرُّهُ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ **لَبَسَ الْمَوْلَىٰ وَلَبَسَ الْعَشِيرُ ﴿١٣﴾**
 (O dua etdiyi) nə pis köməkçi və necə də pis yoldaşdır! ← O, zərəri xeyirindən daha çox olana dua edir.

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ **تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ**
 onun altından çaylar axır. ← Həqiqətən, Allah, iman gətirib yaxşı işlər görənləri cənnətlərə daxil edir ki,

إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ **﴿١٤﴾** **مَنْ كَانَ يَظُنُّ أَنَّ**
 Hər kim zənn edirsə ki, ← Şübhəsiz ki, Allah istədiyini edir.

لَنْ يَنْصُرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ **فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى السَّمَاءِ**
 qoy göyə bir ip uzatsın, ← Allah dünyada və axirətdə özünə kömək göstərməyəcək,

ثُمَّ لَيَقَطَعَنَّ **هَلْ يَذْهَبَنَّ كَيْدُهُ مَا يَغِيظُ ﴿١٥﴾**
 onun hiyləsi, qəzəbinə səbəb olan şeyi aradan qaldırımı? ← sonra kəssin və görsün ki,

وَكَذَلِكَ أَنزَلْنَاهُ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ ﴿١٦﴾

Və Allah dilədiyinə doğru yolu göstərir. ← Biz onu (Qurani) beləcə açıq-aşkar ayələr şəklində nazil etdik.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِّينَ وَالنَّصَارَى

Həqiqətən, iman gətirənlər (müsəlmanlar), yəhudilər, sabilər (ulduzperəstlər), xaçperəstlər,

وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنَّ اللَّهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

Allah, mütləq onların arasında qiyamət günü hökmünü verəcəkdir. ← atəşperəstlər və müşriklər;

إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١٧﴾

Şübhəsiz ki, Allah hər şeyə şahiddir!

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ

...göylərdə və yerdə olanlar. ← Görmədinmi ki, Allaha səcdə edir...

وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ

və insanların bir çoxu (Allaha səcdə edir). ← Günəş, Ay, ulduzlar, dağlar, ağaclar, heyvanlar,

وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَنْ يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرِمٍ

Allahın alçaltdığı kimsəni heç kəs yüksəldə bilməz. ← Bir çoxuna da əzab vacib olmuşdur.

إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿١٨﴾

Həqiqətən, Allah dilədiyini edər!

هَٰذَا خِطْمَانٍ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِنْ نَارٍ

Kafirələr üçün atəşdən paltarlar biçilmişdir. ← Rəbbi barəsində mübahisə edən bu ikisi düşməndir.

يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُؤُسِهِمُ الْحَمِيمُ ﴿١٩﴾

Başlarının üstündən qaynar su töküləcəkdir.

يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ ﴿٢٠﴾ وَلَهُمْ مَقَامِعٌ مِنْ حَدِيدٍ ﴿٢١﴾

Onlar üçün dəmirdən qamçılar da vardır. ← Onunla, qarınlarında olanlar və dəriləri əridiləcəkdir.

كَلَّمَآ أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِيدُوا فِيهَا وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٢٢﴾

təkrar ora qaytarırlar və: "Dadın atəşin əzabını!" (deyilər). ← Oradan - qəmədən qurtarmaq istədikcə,

إِنَّ اللَّهَ يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ

onun altından çaylar axır. ← Əlbəttə Allah, iman edib yaxşı işlər görənləri cənnətlərə daxil edəcəkdir ki,

يُحَلَّلُونَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٢٣﴾

Orada onların paltarları da ipəkdəndir! ← Onlar orada qızıldan bilərziklərlə və incilərlə bəzənəcəklər.

وَهْدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ وَهْدُوا إِلَى صِرَاطِ الْحَمِيدِ ﴿٢٤﴾

və həmd olunan (Allahın) yoluna yönəldilmişlər. ← Onlar təmiz sözlə yönəldilmişlər,

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ...Allah yolundan və Məscidülhəramdan; ← Şübhəsiz, o kəslər ki, kafir olub (insanları) döndərərlər...

الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً الْعَاكِفُ فِيهِ وَالْبَادِ

Hansı ki, onu, insanlardan həm yerli olanlar üçün, həm də gəlmələr üçün (qiblə, məbəd) etmişik.

وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِالْحَادِ بِظُلْمٍ نَذِقْهُ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ﴿٢٥﴾

ona, şiddətli əzabdan daddıracaq! ← Orada zülm edərək haqsızlığa meyl etmək istəyəndə gəldikdə,

وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا

“Mənə heç bir şeyi şərik qoşma, ← Bir zaman İbrahim üçün, Evin (Kəbənin) yerini hazırlayıb (demişdik):

وَطَهَّرَ بَيْتِي لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿٢٦﴾

...təvaf edənlər, namaza duranlar, rüku edən və səcdəyə qapananlar üçün!” ← və Mənim evimi təmizlə...

وَإِذْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا

onlar sənin yanına (həm) piyada gəlsinlər, ← İnsanları həccə çağır ki,

وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ﴿٢٧﴾

həm də dörd bir yandan hər cür arıq (yorgun minik heyvanları) üstündə gəlsinlər.

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ

və məlüm günlərdə (qurban kəsərkən) Allahın adını çəksinlər... ← (Və) öz mənfəətlərinin şahidi olsunlar,

عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَكُلُوا مِنْهَا وَاطْعَمُوا الْبَائِسَ الْفَقِيرَ ﴿٢٨﴾

Onlardan yeyin, biçarə yoxsullara da yedirdin! ← ...onlara ruzi verdiyi heyvanların üstündə.

ثُمَّ لِيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلِيُوفُوا نَذْرَهُمْ وَلِيَطُوفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٢٩﴾

və Qədim Evi (Kəbəni) təvaf etsinlər! ← Sonra kirlərini təmizləsinlər, nəzirlərini versinlər,

ذَلِكَ وَمَنْ يُعْظَمْ حُرْمَاتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ

bu, Rəbbi yanında onun üçün xeyirli olar. ← Budur. Kim Allahın haram etdiyinə hörmət etsə,

وَأَحَلَّتْ لَكُمْ الْأَنْعَامَ إِلَّا مَا يُتْلَى عَلَيْكُمْ

Sizə deyilənlərin xaricindəki heyvanlar sizə halal edilmişdir.

فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ ﴿٣٠﴾

Yalan sözlərdən də çəkinin... ← Elə isə, murdar bütəldən qaçın.

حُنَفَاءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ

... Allaha təslim olaraq, Ona şərikin qoşmayaraq!

وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ
sanki göydən düşüb, ← Allaha şərikin qoşan kimsə,

فَتَخَطَفَهُ الطَّيْرُ أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ ﴿٣١﴾
yaxud küləyin sovurub uzaq bir yerə atdığı (bir şeyə bənzər). ← quşların onu sürətlə alıb apardığı,

ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعِظَّمْ شَعَائِرَ اللَّهِ فَاِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ ﴿٣٢﴾
bu, şübhəsiz ki, qələblərin təqvasındandır. ← Budur. Kim Allahın nişanələrinə hörmət etsə,

لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّهَا إِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٣٣﴾
Sizin onları kəsilməyəyi yer qədim ev tərəfədir. ← Sizin üçün onlarda müəyyən bir vaxta qədər mənfəət vardır.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِّيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ
(qurban kəsərkən) Allahın adını çəksinlər... ← Biz hər bir ümmət üçün qurbangah müəyyən etdik ki,

عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَالْهَيْكُمُ إِلَهُ وَاحِدٌ
Sizin tanrınız bir olan tanrıdır (Allahdır). ← ... (Allahın) onlara ruzi verdiyi heyvanların üstündə.

فَلَهُ أَسْلَمُوا وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ ﴿٣٤﴾
(Ey Rəsulum!) təvazökar insanlara da müjdə ver; ← Elə isə, Ona təslim olun!

الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّابِرِينَ عَلَىٰ مَا أَصَابَهُمْ
və özlərinin başına gələn müsibətlərə səbr edərlər, ← O kəslərə ki, Allahın adı çəkildiyi zaman qələbləri titrəyər,

وَالْمُقِيمِي الصَّلَاةِ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٥﴾
namazı qılarlar və onlara verdiyimiz ruzidən (ehtiyacı olanlara) sərf edərlər.

وَالْبُدْنَ جَعَلْنَاهَا لَكُمْ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ
Sizin üçün onlarda xeyir vardır. ← Qurbanlıq dəvələri də sizin üçün Allahın nişanələrindən etdik.

فَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافٍ فَاِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا
Böyrü üstə düşdükdə, ← Onları (kəsərkən) ayaqda durduqları halda üzərində Allahın adını çəkin.

فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِعُوا الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ
ondan (ətindən) yeyin, əl açmayana və dilənçiyə də yedirdin.

كَذَٰلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾
bəlkə, siz şükr edəsiniz! ← Beləcə onları (o heyvanları) sizə ram etdik ki,

لَنْ يَنَالَ اللَّهُ لُحُومُهَا وَلَا دِمَاؤُهَا وَلَكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوَىٰ مِنْكُمْ
Sizdən Ona çatacaq olan yalnız təqvanızdır. ← Onların nə əti, nə də qanı Allaha çatmaz.

كَذَٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَيْكُمْ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٧﴾
Gözlə iş görənlərə müjdə ver! ← sizi doğru yola yönəltdiyi üçün Allahı uca tutasınız. ← Beləcə onları sizə ram etdi ki,

إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ ﴿٣٨﴾
Allah, həqiqətən, heç bir nankor xaini sevməz! ← Şübhəsiz ki, Allah iman gətirənləri qoruyar.

أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتِلُونَ بَانْتِهِمْ ظُلْمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ﴿٣٩﴾
Allah onlara kömək etməyə əlbəttə, qadirdir! ← Zülmə məruz qaldıqlarına görə vuruşanlara izin verilmişdir.

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ أَلَا أَنْ يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ
sadəcə "Rəbbimiz Allahdır" - dediklərinə görə (çıxarıldılar). ← Həqsiz yerə, yurdlarından çıxarılanlar,

وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ
Əgər Allah insanların bir qismini digər qismi ilə dəf etməsəydi,

لَهْدَمْتَ صَوَامِعُ وَبِيْعَ وَصَلَوَاتٍ وَمَسَاجِدُ يُذَكِّرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا
oralarda Allahın adı çox çəkilir. ← monastirlər, kilsələr, sinaqoqlar və məscidlər əlbəttə, dağılıb gedərdi ki,

وَلَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٤٠﴾
Həqiqətən, Allah yenilməz qüvvət, qüdrət sahibidir! ← Allah, Öz (dininə) yardım edənə, şübhəsiz, yardım edir.

الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ
namazı qılarlar, zəkatı verərlər, ← (Onlar) o kəsəldir ki, əgər onları yer üzündə yerləşdirsək,

وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَاللَّهُ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٤١﴾
İşlərin sonu isə Allahə aiddir. ← yaxşı işlər görməyi əmr edib, pis işlər görməyi qadağan edərlər.

وَأَنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودُ ﴿٤٢﴾
Onlardan əvvəl Nuh, Ad və Səməd tayfası da təkzib etmişdi. ← Əgər səni təkzib edərlərsə (ürəyini qısıma).

وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ ﴿٤٣﴾
İbrahim tayfası da, Lut qəvmü də (peyğəmbərlərini təkzib etmişdi).

وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ وَكَذَّبَ مُوسَىٰ
Musa da yalançı sayılmışdı. ← Mədyən əhli də (peyğəmbərlərini təkzib etmişdi).

فَأَمَلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ ثُمَّ أَخَذْتَهُمْ كَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤٤﴾
Bəs mənəim inkar etməyim (cəzalandırmağım) necə oldu! ← Kafirlərə möhlət verdim, sonra onları yaxaladım.

فَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا
ora viranə qalmışdı. ← Zalım olduqları halda məhv etdiyimiz neçə-neçə məmləkət var ki,

وَبُيْرُ مُعْطَلَةٌ وَقَصْرٌ مَشِيدٌ ﴿٤٥﴾
(Neçə-neçə) xarab olmuş su quyuları və möhtəşəm qəsrlər də (bomboş qalmışdı).

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا
beləcə, düşünən qəlbləri olsun, ← Onlar yer üzündə gəzib dolaşmadılarını ki,

أَوْ أَذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا فَانْهَآ لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ
Həqiqətən, gözlər kor olmaz. ← yaxud eşidən qulaqları (olsun)?

وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ ﴿٤٦﴾
Lakin sinələrdəki ürəklər kor olar.

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ

Allah Öz vədinin əsla xilaf çıxmaz! ← (Ey Rəsulum!) Əzabın gəlməsi üçün səni tələsdirlər.

وَإِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ ﴿٤٧﴾

sizin saydığınızın (hesabladığınız) min il kimidir! ← Şübhəsiz, Rəbbinin dərgahındakı bir gün,

وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ أَمَلَيْتُ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ ثُمَّ أَخَذْتُهَا وَالْيَ الْمَصِيرُ ﴿٤٨﴾

sonra onları yaxaladım. Axır dönüş Mənadır! ← Neçə-neçə məmləkətə, zülm etdikləri halda möhlət verdim,

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٤٩﴾

Mən yalnızca sizi açıq-aşkar xəbərdar edənəm! ← De ki: "Ey insanlar!

فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥٠﴾

onlar üçün bağışlanma və bol ruzi vardır! ← İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəlincə,

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٥١﴾

onlar cəhənnəm əhlidir! ← Ayələrimizi aciz qoymaq üçün say göstərənlərə gəldikdə isə,

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ

(Ey Rəsulum!) Biz səndən əvvəl elə bir rəsul və elə bir nəbi göndərmədik ki,

إِلَّا إِذَا تَمَنَّيَ الشَّيْطَانُ فِي أَمْنِيَّتِهِ فَيَنْسَخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ

Allah isə Şeytanın atdığını yox edir. ← o təmənnə etdikdə Şeytan onun arzusuna (bir fikir) atmasın!

ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٢﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← Sonra Allah Öz ayələrini möhkəmlədir.

لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ

...qəlblərində xəstəlik olanlar üçün, ← (Allah bunu belə edir ki), Şeytanın vəsvəsesini bir sınaq vasitəsi etsin...

وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾

Şübhəsiz ki, zalımlar uzaq bir ayrılıq içindədirlər. ← və ürəkləri qatı olanlar üçün!

وَلْيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ

haqq (Quran) sənin Rəbbindəndir. ← Elm verilən kəslər də bilsinlər ki,

فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٤﴾

Şübhəsiz, Allah iman gətirənləri doğru yola yönəldər! ← Ona inansınlar və ürəkləri ondan arxayın olsun.

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً

qiyamət qəflətən onlara gəlib çatana qədər, ← Kafirilər isə ondan şəkk-şübhədə olmaqda davam edəcəklər,

أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ يَوْمَ عَقِيمٍ ﴿٥٥﴾

yaxud o xeyirsiz gündür əzabı onlara gəlib yetişənədək.

الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ

(Allah) onların arasında hökm edəcəkdir. ← O gün (qiyamət günü) hökmranlıq Allahındır.

فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٥٦﴾

Nəim cənnətlərində olacaqlar! ← Beləcə, iman gətirib yaxşı işlər görənlər,

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٥٧﴾

onlar üçün rüsvayedicə bir əzab vardır! ← Kafir olub ayələrimizi yalan hesab edənlərə gəlincə,

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا

sonra öldürülərlər, yaxud ölərlər; ← O kəslər ki, Allah yolunda hicrət edərlər,

لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٥٨﴾

Şübhəsiz ki, Allah ruzi verənlərin ən yaxşısidir! ← Allah onlara həqiqətən, gözəl ruzi verəcəkdir.

لَيُدْخِلَنَّهُمْ مُّدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿٥٩﴾

Həqiqətən, Allah (hər şeyi) biləndir, həlimdir! ← (Allah) onları, razı qalacaqları bir yerə daxil edəcəkdir.

ذَٰلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ

sonra təcavüzə məruz qalsa, ← Budur. Kim, özünə verilən cəza kimi cəza verib,

لَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ ﴿٦٠﴾

Həqiqətən, Allah əfv edəndir, bağışlayandır! ← şübhəsiz ki, Allah ona kömək edər.

ذَٰلِكَ بَانَ اللَّهُ يُلْجِ الْأَيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي الْأَيْلِ

gündüzü də gecəyə qatar. ← Bu ona görədir ki, Allah gecəni gündüzə qatar,

وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٦١﴾

Və ona görə ki, Allah (hər şeyi) eşidəndir, görəndir!

ذَٰلِكَ بَانَ اللَّهُ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ

Ondan başqa dua etdikləri (bütlər, tanrılar) isə batildir. ← Bu ona görədir ki, Allah haqqdır.

وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٦٢﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

Görmədimmi ki, Allah göydən su endirdi, ← Həqiqətən, Allah ucadır, böyükdür!

فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿٦٣﴾

Həqiqətən, Allah lütfkardır, (hər işdən) xəbərdardır. ← və yer üzü (onunla) yamaşıl olur?

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٦٤﴾

Həqiqətən, Allah ehtiyacsızdır, şükürə layiqdir! ← Göylərdə və yerdə nə varsa Onundur.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ وَالْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ

Yerdə olanları və dənizdə Onun əmrilə üzən gəmiləri? ← Görmədinmi ki, Allah sizə ram etmişdir;

وَيُمَسِّكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرُؤُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٦٥﴾

Şübhəsiz, Allah insanlara şəfqətli, mərhəmətlidir! ← Ondan izinsiz yerin üzərinə düşməməsi üçün göyü tutur.

وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ ﴿٦٦﴾

sonra sizi dirildəcək. Həqiqətən insan çox nankordur. ← Sizi dirildən Odur. Sonra sizi öldürəcək,

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ

onlar ona əməl edirlər. ← Biz hər ümmət üçün bir şəriət müəyyən etdik ki,

فَلَا يَنَازِعُنَكَ فِي الْأَمْرِ وَادْعُ إِلَى رَبِّكَ

Sən (onları) öz Rəbbinə dəvət et. ← Elə isə, (bu) işdə səninlə mübahisə etməsirlər.

إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى مُسْتَقِيمٍ ﴿٦٧﴾

Şübhəsiz ki, sən doğru yol üzərindəsən.

وَأَنْ جَادُلُوكَ فَقُلْ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦٨﴾

“Allah sizin nə etdiyinizi daha yaxşı bilir. ← (Ey Rəsulum!) Əgər səninlə mübahisə etsələr, de ki:

اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٦٩﴾

...ixtilafda olduğunuz məsələlər barəsində!” ← Allah, qiyamət günü aranızda hökm verəcəkdir...

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

Allah, göydə və yerdə nə varsa (hamısını) bilir? ← Bilmədinmi ki,

إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٧٠﴾

Şübhəsiz ki, , Allah üçün bu asandır! ← Həqiqətən, bu, (lövhi-məhfuzda) bir kitabdadır.

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ بِهِ سُلْطَانًا

(Allah), onlar haqqında heç bir dəlil nazil etməmişdir, ← Onlar, Allahı qoyub elə bir şeyə ibadət edirlər (ki),

وَمَا لَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ﴿٧١﴾

Zalımlara heç bir yardım edən olmaz! ← və ona dair onların heç bir bilikləri də yoxdur.

وَإِذَا تَتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَ

kafir olanların üzlərində bir ikrah sezsən. ← Ayələrimiz onlara açıq-aşkar surətdə oxunduğu zaman,

يَكَادُونَ يَسْطُونِ بِالَّذِينَ يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا قُلْ أَفَأَنْتُمْ بِشَرِّ مِنْ ذَلِكَُمْ

De: “Sizə bundan daha pisini xəbər verimmi? ← Özlərinə ayələrimizi oxuyanlara az qala hücum çəksinlər.

النَّارُ وَعَدَهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَبَشِّرِ الْمَصِيرُ ﴿٧٢﴾

Və o nə pis qayıdış yeridir!” ← Atəş! Allah onu kafirlərə vəd etmişdir.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضَرْبَ مَثَلٍ فَاسْتَمِعُوا لَهُ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
Şübhəsiz ki, Allahdan qeyri dua etdiyiniz şeylər, ← Ey insanlar! Bir məsəl çəkildi, ona qulaq asın!

لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ
hamısı onun üçün bir yerə yığılsa belə! ← bir milçək də yarada bilməzlər,
وَإِنْ يَسْلُبْهُمْ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ
onu o (milçək)dən geri ala bilməzlər. ← Əgər milçək onlardan bir şey götürsə,

ضَعْفَ الطَّالِبِ وَالْمَطْلُوبِ ﴿٧٣﴾
İstəyən də aciz qaldı, istənilən də!

مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٧٤﴾
Həqiqətən, Allah yenilməz qüvvət sahibi, qüdrət sahibidir! ← Onlar Allahı layiqincə qiymətləndirmədilər.

اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٧٥﴾
Həqiqətən, Allah (hər şeyi) eşidəndir, görəndir! ← Allah, mələklərdən və insanlardan elçilər seçər.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٧٦﴾
Və (bütün) işlər Allahə qayıdar! ← (Allah) onların önlərindəkini də, arxalarındakını da bilir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَعِبُدُوا رَبَّكُمْ
Rəbbinizə ibadət edin, ← Ey iman gətirənlər! (Namaz qıldıqda) rüku edin, səcdəyə qapanın;

وَفَاعِلُوا الْخَيْرِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٧٧﴾
və yaxşı işlər görün ki, nicat tapasınız!

وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ
Allah yolunda layiqincə cihad edin. O sizi seçdi.

وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مِلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ
Atanız İbrahimin dinində (olduğu kimi). ← Və dində sizin üçün heç bir çətinlik vermədi;

هُوَ سَمِيُّكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ وَفِي هَذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ
Peyğəmbər sizə şahid olsun, ← O daha əvvəl də, bu (Quran)da da sizə müsəlman adını verdi ki,

وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ
Elə isə, namazı qılın, zəkatı verin, ← siz də insanlara şahid olasız.

وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٧٨﴾
(O), nə yaxşı ixtiyar sahibi və nə gözəl yardımçıdır! ← və Allahə sığın. O, sizin ixtiyar sahibinizdir.

﴿٢٣﴾ سُورَةُ الْمُؤْمِنُونَ

əl-Mu'minun (Möminlər) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 118 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٢﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ﴿٣﴾

O kəslər ki, onlar namazlarında itaətkardırlar; ← Möminlər nicat tapmışlar;

﴿٤﴾ وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ﴿٥﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ﴿٦﴾

O kəslər ki, onlar zəkati verərlər; ← O kəslər ki, onlar lağlağadan üz döndərərlər;

﴿٧﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٨﴾

O kəslər ki, onlar ayıb yerlərini (zinadan) qoruyarlar!

﴿٩﴾ إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ ﴿١٠﴾ فَانَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿١١﴾

Buna görə onlar qınanmazlar. ← Ancaq zövcələri və ya sahib olduqları (cariyələri bundan) istisnadır.

﴿١٢﴾ فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ ﴿١٣﴾ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿١٤﴾

onlar əsl həddi aşanlardır. ← Kim ondan artığını istəyirsə,

﴿١٥﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ﴿١٦﴾ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿١٧﴾

və o kəslər ki, onlar namazlarına davam edərler; ← O kəslər ki, onlar əmanətlərinə və əhdlərinə riayət edərler,

﴿١٨﴾ أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ﴿١٩﴾ الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٠﴾

Firdovs (cənnətinə) varis olanlardır. Onlar orada əbədi qalacaqlar! ← onlar əsl varislərdir;

﴿٢١﴾ وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ ﴿٢٢﴾ ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُفُفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ﴿٢٣﴾

Sonra onu möhkəm bir yerdə nütfəyə çevirdik. ← Həqiqətən, insanı, süzölmüş palçıqdan yaratdıq.

﴿٢٤﴾ ثُمَّ خَلَقْنَا النُّفُفَةَ عَلَقَةً ﴿٢٥﴾ فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً ﴿٢٦﴾

sonra laxtalanmış qanı bir parça ət etdik. ← Sonra nütfəni laxtalanmış qana (rüşeymə) çevirdik,

﴿٢٧﴾ فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا ﴿٢٨﴾ فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ﴿٢٩﴾

sonra sümükləri ətə ördük. ← Sonra o ətini sümüklərə döndərdik,

﴿٣٠﴾ ثُمَّ أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ ﴿٣١﴾ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ﴿٣٢﴾

Yaradanların ən gözəli olan Allah nə qədər uludur! ← Sonra onu başqa bir məxluqat formasına saldıq.

﴿٣٣﴾ ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَمَيِّتُونَ ﴿٣٤﴾ ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ تُبْعَثُونَ ﴿٣٥﴾

Sonra siz qiyamət günü dirildiləcəksiniz! ← Sonra onun arxasınca siz mütləq öləcəksiniz!

﴿٣٦﴾ وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ ﴿٣٧﴾ وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ ﴿٣٨﴾

Biz yaratmaqdan qafil deyilik. ← Andolsun ki, Biz sizin üstünüzə yeddi yol (təbəqə) yaratdıq.

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَسْكَنَاهُ فِي الْأَرْضِ
və onu yer üzündə saxladıq. ← Göydən lazım olan miqdarda su endirdik,

﴿١٨﴾ وَأَنَا عَلَى ذَهَابٍ بِهِ لَقَادِرُونَ

Əlbəttə, Biz onu aparmağa (buxarlaşıdırmağa) da qadirik!

فَأَنْشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ لَكُمْ فِيهَا فَوَاكِهِ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿١٩﴾
Sizin üçün orada bir çox meyvələr var ki, onlardan yeyirsiniz. ← Və onunla, sizin üçün xurma və üzüm bağları yaratdıq.

﴿٢٠﴾ وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ تَنْبُتُ بِالذَّهْنِ وَصَبْغٍ لِلَاكِلِينَ
o, yeyənlər üçün salat (zeytun) və yağ bitirər. ← Sina dağından çıxan bir ağac da (yaratdıq ki),
وَأَنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهَا

Onların qarınlarında olan (süd)dən sizə içirdirik. ← Həqiqətən, heyvanlarda da sizin üçün bir ibrət vardır.

﴿٢١﴾ وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ

Həmçinin onlardan yeyirsiniz! ← Onlarda sizin üçün daha bir çox mənfəətlər də vardır.

﴿٢٢﴾ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ

Həm onların (heyvanların) üstündə, həm də gəmilərin üstündə daşınırsınız.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ
O demişdi: “Ey qövüm! Allaha ibadət edin! ← Həqiqətən, Biz Nuhu öz qövmünə göndərdik.

﴿٢٣﴾ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ

Elə isə, (Allahdan) qorxmursunuzmu? ← Ondan başqa sizin heç bir tanrınız yoxdur!

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ
“Bu sadəcə sizin kimi bir insandır. ← Qövminün kafir başçıları isə (qövlərinə) dedilər:

يُرِيدُ أَنْ يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنزَلَ مَلَائِكَةً
Əgər Allah istəsəydi, mələklər göndərərdi. ← (Nuh) sizə böyüklük etmək istəyir.

﴿٢٤﴾ مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ
O, sadəcə, özündə dəlil olan bir adamdır. ← Biz, keçmiş atalarımızdan bunu eşitməmişik.

﴿٢٥﴾ فَتَرَبَّصُوا بِهِ حَتَّى حِينٍ قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونَ ﴿٢٦﴾
(Nuh) dedi: “Ey Rəbbim! Məni yalanlamalarına qarşı mənə kömək et!” ← Bir müddətə qədər ona nəzarət edin!”

فَاَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنْ اصْنَعِ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحَيْنَا
“Gözlərimiz önündə və vəhyimizlə gəmini düzəlt. ← Biz də ona vəhy etdik ki:

فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ فَاسْلُكْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ
hər (heyvan)dən bir cütü ora mindir. ← Əmrimiz gəldiyi və təndir qaynadığı zaman,

وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ
İçlərindən, (ölümünə) əvvəlcədən söz (hökm) verilmiş kimsələr istisna olmaqla, ahlənə də (gəmiyə mindir).

﴿٢٧﴾ وَلَا تَخَاطَبُنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا

Onlar mütləq boğulacaqlar. ← Zülm edənlərin (bağışlanmaları) barəsində isə, Mənə müraciət etmə!

فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفُلْكِ ﴿٢٨﴾ قُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّيْنَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٨﴾
 “Bizi, zalım tayfadan qurtaran Allaha həmd olsun!”-de. ← Özünlə birlikdə olanlarla gəmiyə mindiyin vaxt:

وَقُلْ رَبِّ أَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُبَارَكًا ﴿٢٩﴾ وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿٢٩﴾
 Axı, sən sığınacaq vərənlərin ən xeyirlisən!” ← Və de ki: “Ey Rəbbim! Məni mübarək bir yerə düşür.

أَنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ وَإِنْ كُنَّا لَمُبْتَلِينَ ﴿٣٠﴾ ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ﴿٣١﴾
 Sonra onların arxasınca başqa bir nəsil yaratdıq. ← Əlbəttə, bunda ibrətlər vardır. Həqiqətən, imtahana çəkirik!

فَارْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ
 “Allaha ibadət edin. ← Onlara da, özlərindən bir peyğəmbər göndərdik ki:

مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ ﴿٣٢﴾ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣٢﴾
 Elə isə, (Allahdan) qorxmursunuzmu?” ← Sizin, ondan başqa heç bir tanrınız yoxdur.

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِلِقَاءِ الْآخِرَةِ
 o (başçılar) ki, kafir olub axirətə qovuşacaqlarını yalanlayırdılar, ← Tayfasının başçıları dedi,

وَأَتَرَفْنَاهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ
 “Bu sadəcə sizin kimi bir insandır; ← özlərinə də dünya həyatında bol nemət vermişdik:

يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ﴿٣٣﴾
 Yediğinizdən yeyir, içdiyinizdən də içir.

وَلَئِنْ أَطَعْتُمْ بَشَرًا مِثْلَكُمْ وَلَئِنْ أَطَعْتُمْ بَشَرًا مِثْلَكُمْ
 əlbəttə, siz o zaman ziyana uğramış olarsınız. ← Əgər sizin kimi olan bir insana itaət etsəniz,

أَيَعِدْكُمْ أَنْتُمْ إِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا
 siz (qəbirlərinizdən) çıxarılacağınız? ← O sizə vəd edirmi ki, ölüb torpaq və sür-sümük olduğunuzda,

هِيَ هِيَ هِيَ هِيَ لَمَّا تُوْعِدُونَ ﴿٣٦﴾
 Vəd olduğunuz şey çox uzaqdır, çox uzaq! (Bu, qeyri-mümkündür!)

أَنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٣٧﴾
 (Birimiz) ölürük, (birimiz) dirilirik. (Təkrar) dirildiləcək deyilik! ← Bizimki ancaq bu dünya həyatımızdır.

أَنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ﴿٣٨﴾ وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣٨﴾
 Biz ona iman gətirən deyilik!” ← Bu, sadəcə olaraq Allaha yalandan iftira yaxan bir adamdır.

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونَ ﴿٣٩﴾ قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ لَيُصْبِحُنَّ نَادِمِينَ ﴿٤٠﴾
 (Allah) dedi: “Bir azdan mütləq pəşman olacaqlar!” ← (Peyğəmbər) dedi: “Ey Rəbbim! Məni yalanlamalarını qarşı mənə kömək et!”

فَاخَذَتْهُمْ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَاهُمْ غُثَاءً
 Və onları, sel üstündəki saman çöpünə döndərdik. ← Həqiqətən, qorxunc səs onları yaxaladı.

ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا آخَرِينَ ﴿٤٢﴾
 Sonra onların arxasınca başqa nəsillər yaratdıq. ← Zalım tayfa uzaq olsun!

﴿٤٣﴾ مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ

Həç bir ümmət öz əcəlini nə qabaqlaya bilər, nə də yubada bilər!

ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرًا كُلَّمَا جَاءَ أُمَّةٌ رَسُولُهَا كَذَّبُوهُ

Hər ümmətə öz peyğəmbəri gəldikcə onu yalanladılar. ← Sonra ardı ardına peyğəmbərlərimizi göndərdik.

﴿٤٤﴾ فَاتَّبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ فَبُعْدًا لِقَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ

İman gətirməyən bir tayfa uzaq olsun! ← Biz də onları bir-birinin ardınca məhv edib əfsanələrə döndərdik.

﴿٤٥﴾ ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُّبينٍ

ayələrimizlə və açıq-aşkar bir dəlillə, ← Sonra Musanı və qardaşı Harunu göndərdik,

﴿٤٦﴾ أَلِيٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِۦ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ

Onlar təkəbbürləndilər və özlərini yuxarı tutan bir camaat oldular, ← Firəna və onun əyanlarının yanına.

﴿٤٧﴾ فَقَالُوا أَنْتُمْ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا عَابِدُونَ

Halbuki onların tayfası bizim qullarımızdır.” ← və dedilər: “Özümüz kimi iki insanamı iman gətirəcəyik?

﴿٤٨﴾ فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ

Bələliklə, onları yalançı saydılar və həlak edilənlərdən oldular.

﴿٤٩﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ

Həqiqətən, Biz Musaya kitabı (Tövrati) verdik ki, bəlkə, (İsrail oğulları) doğru yola yönəlsinlər!

﴿٥٠﴾ وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً وَآوَيْنَاهُمَا إِلَىٰ رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ

Onları rahat və suyu olan bir təpədə yerləşdirdik. ← Məryəm oğlunu və anasını da bir möcüzə etdik.

﴿٥١﴾ يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ

Mən həqiqətən, etdiklərinizi bilirəm! ← Ey peyğəmbərlər! Təmiz nemətlərdən yeyin və yaxşı işlər görün!

﴿٥٢﴾ وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ

Mən də sizin Rəbbinizəm. Elə isə, məndən qorxun!” ← Şübhəsiz, bu bir ümmət olaraq sizin ümmətinizdir.

﴿٥٣﴾ فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ

Hər firqə əlindəki ilə sevinir. ← Amma onlar işlərini aralarında parçalayıb kitablara (ayırdılar).

﴿٥٤﴾ فَذَرْنُهُمْ فِي غَمَرَتِهِمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٥٥﴾ أَيْحَسِبُونَ أَنَّ نُمُودَهُمْ بِهِ مِنْ مَّالٍ وَبَنِينَ

Zənn edirlər ki, özlərinə verdiyimiz mal və övladlarla, ← Onları bir müddətə qədər şəşqınlıqları içində burax!

﴿٥٦﴾ نَسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ

Xeyr, onlar anlamırlar! ← onların yaxşılıqlarına tələsirik?

﴿٥٧﴾ إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ

Həqiqətən, Rəbbinin qorxusundan tir-tir əsən kəslər;

﴿٥٨﴾ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٩﴾ وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ

Rəbbinə şərik qoşmayan kəslər; ← Rəbbinin ayələrinə inanan kəslər;

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجَلَةٌ أَنَّهُمْ إِلَى رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ ﴿٦٠﴾
Ürəkləri, Rəbbinin hüzuruna qayıdacaqlarından qorxuya düşənlər; ← Verməli olduqlarını verənlər;

أُولَئِكَ يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ ﴿٦١﴾
və onlar o (yaxşı işlər) üçün öndə gedərlər. ← Onlar yaxşı işlər görməkdə tələsərlər,

وَلَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنْطِقُ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٢﴾
Onlara həqsızlıq da edilməz. ← Bizdə haqqı söyləyən bir Kitab vardır. ← Biz heç kəsi, gücü çatmadığından məsul tutmırıq.

بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي غَمْرَةٍ مِنْ هَذَا وَلَهُمْ أَعْمَالٌ مِنْ دُونِ ذَلِكَ هُمْ لَهَا عَامِلُونَ ﴿٦٣﴾
Onların, bundan başqa etdikləri işlər də var. ← Lakin qəlbləri bundan xəbərsizdir.

حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِمْ بِالْعَذَابِ إِذَا هُمْ يَجْرُونَ ﴿٦٤﴾
dərhal fəryad edərlər. ← Nəhayət, onların naz-nəmət içindəki başçılarını əzabla yaxaladığımız zaman,

لَا تَجْرُوا الْيَوْمَ إِنَّكُمْ مِنَّا لَا تَنْصُرُونَ ﴿٦٥﴾
(Onlara belə deyirlər): “Bu gün fəryad etməyin. Bizdən sizə heç cür yardım edilməyəcək!”

قَدْ كَانَتْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَكُنتُمْ عَلَىٰٰ أَعْقَابِكُمْ تُنْكَصُونَ ﴿٦٦﴾
Ayələrimiz sizə oxunurdu. Siz isə arxanızı çevirirdiniz.

مُسْتَكْبِرِينَ بِهِ سَامِرًا تَهْجُرُونَ ﴿٦٧﴾
Ona (Qurana) qarşı təkəbbürlənərək, gecələr toplanaraq ağzınıza gələnı deyirdiniz.

أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُمْ مَا لَمْ يَأْتِ آبَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٦٨﴾
Yaxud onlara, keçmiş atalarına gəlməyən bir şey gəldi? ← Onlar kəlam haqqında düşünüb daşınırlarmı?

أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٦٩﴾
onlar onu inkar edirlər? ← Yoxsa öz Peyğəmbərini tanımayıb,

أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جَاءَهُمُ بِالْحَقِّ وَآكُثْرُهُمُ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ ﴿٧٠﴾
Onların çoxu isə haqqı xoşlamır. ← Xeyr, onlara haqqı gətirdi. ← Yaxud: “Onda divanəlik var”- dedilər?

وَلَوْ أَتَبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ ﴿٧١﴾
göylər, yer və içindəkilər mütləq korlanardı. ← Əgər haqq onların nəfslərinin istəklərinə tabe olsaydı,

بَلْ أَتَيْنَاهُمُ بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَنِ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٧٢﴾
Onlar isə özlərinə edilən öyüd-nəsihətdən üz döndərirlər. ← Xeyr, Biz onlara öyüd-nəsihət gətirdik.

أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا فَخَرَجَ رَبُّكَ خَيْرٌ
Rəbbinin vergisi (mükafatı) daha xeyirlidir. ← Yoxsa sən onlardan vergi istəyirsən?

وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٧٣﴾ وَأَنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٤﴾
Şübhəsiz ki, sən onları doğru yola dəvət edirsən! ← O, ruzi verənlərin ən xeyirlisidir!

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ لَنَّاَكِبُونَ ﴿٧٥﴾
Şübhəsiz ki, axirətə inanmayanlar isə (haqq) yoldan sapanlardır!

﴿٧٥﴾ وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ لَلَجُّوا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٧٥﴾
şəşqın vəziyyətdə azğınlıqlarına davam edərlər. ← Əgər onlara rəhm edib düşükləri müsibətdən qurtarsaq,

﴿٧٦﴾ وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ وَمَا يَتَضَرَّعُونَ ﴿٧٦﴾
Onlar isə öz Rəbbinə itaət etmədilər və yalvarıb-yaxarmadılar. ← Biz həqiqətən, onları əzabla yaxaladıq.

﴿٧٧﴾ حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٧٧﴾
dərhal onlar ümitsizliyə qapıldılar. ← Nəhayət, onların üzərinə şiddətli bir əzab qapısı açdığımız zaman,

﴿٧٨﴾ وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ لَكُمْ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ﴿٧٨﴾ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٧٨﴾
Nə qədər də az şükür edirsiniz. ← Sizin üçün qulaq, göz və ürək yaradan Odur.

﴿٧٩﴾ وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٧٩﴾
Siz Onun hüsuruna cəm ediləcəksiniz. ← Sizləri yer üzündə yaradıb törədən Odur.

﴿٨٠﴾ وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ﴿٨٠﴾
Gecə və gündüzün bir-birinin ardınca gedib-gəlməsi də Onun (əmrilə)dir. ← Dirildən də, öldürən də Odur.

﴿٨١﴾ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٨١﴾ بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ﴿٨١﴾
Keyr, onlar da əvvəlkilərin dedikləri kimi dedilər. ← Elə isə, dərk etmərsinizmi?

﴿٨٢﴾ قَالُوا إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا ۖ أَنَا لَمَبْعُوثُونَ ﴿٨٢﴾
biz yenidənmi dirildiləcəyik? ← Onlar demişdilər: “Biz ölüb torpaq və sür-sümük olduğumuz vaxt

﴿٨٣﴾ لَقَدْ وَعَدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَذَا مِنْ قَبْلُ ۖ إِنَّ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٨٣﴾
Bu, əvvəlkilərin əfsanələrindən başqa bir şey deyildir. ← Həqiqətən, bizə də, atalarımıza da daha əvvəl bu vəd olunmuşdu.

﴿٨٤﴾ قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٤﴾
De: “Əgər bilirsinizsə, (bir deyın görək) yer üzü və orada olanlar kimindir?”

﴿٨٥﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٨٥﴾
Onlar deyəcəklər: “Allahındır!” Sən də de: “Elə isə, düşünürsünüz mü?”

﴿٨٦﴾ قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٨٦﴾
De: “Yeddi göyün və böyük ərşin Rəbbi kimdir?”

﴿٨٧﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٨٧﴾
De: “Hər şeyin hökmü əlində olan kimdir?; ← “Allahındır!” - deyəcəklər. De ki: “Elə isə qorxmursunuzmu?”

﴿٨٨﴾ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ ۖ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٨﴾
əgər bilirsinizsə? ← O himayə edir, Özünün isə himayəyə ehtiyacı yoxdur,

﴿٨٩﴾ قُلْ فَانِّ تَسْحَرُونَ ﴿٨٩﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَانِّ تَسْحَرُونَ ﴿٨٩﴾
De ki: “Bəs nəcə olub sehlənirsiniz (aldanırsınız)? ← Onlar: “Allahındır!” - deyəcəklər.

بَلْ آتَيْنَاهُم بِالْحَقِّ وَانَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٩٠﴾

Onlar isə, şübhəsiz ki, yalançıdırlar! ← Xeyr, Biz onlara haqqı gətirdik.

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ

Onunla yanaşı heç bir tanrı da yoxdur. ← Allah (Özünə) heç bir övlad götürməmişdir.

إِذَا لَذَهَبَ كُلُّ إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَّ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ

və əlbəttə, onların bir qismi digərinə üstün olmağa çalışardı. ← Yoxsa, hər tanrı öz yaratdığını əlbəttə, yox edərdi,

سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿٩١﴾

Allah, (müşriklərin Ona) aid etdikləri sifətlərdən uzaqdır, pakdır!

عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٩٢﴾

(Allah), onların qoşduğu şəriklərdən çox ucadır! ← O, qeybi və aşkarı bilir.

قُلْ رَبِّ إِمَّا تُرِيدُنِي مَا يُوعَدُونَ ﴿٩٣﴾ رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٩٤﴾

məni zalım qovmün içində qoyma, ey Rəbbim!" ← De: "Ey Rəbbim! Əgər onlara vəd olunanı mənə göstərəcəksənsə,

وَأَنَا عَلَىٰ أَنْ تُرِيكَ مَا نَعْدُهُمْ لِقَادِرُونَ ﴿٩٥﴾

(Ey Rəsulum!) Biz onlara vəd etdiyimizi (əzabı) sənə göstərməyə də qadirik!

ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةِ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ ﴿٩٦﴾

Biz, (müşriklərin Bizə) aid etdikləri sifətləri yaxşı bilirik! ← Sən pisliyi yaxşıqla dəf et!

وَقُلْ رَبِّ اعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ ﴿٩٧﴾ وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونَ ﴿٩٨﴾

Mənə yaxınlaşmalarından da Sənə → Və de: "Ey Rəbbim! Şeytanların vəsvəsələlərindən Sənə sığınırım! sığınırım, ey Rəbbim!"

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ

o deyər: "Ey Rəbbim! Məni (dünyaya) geri qaytar! ← Nəhayət, onlardan birinin ölümü gəlib çatdığı zaman,

لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا

Xeyr, bu, onun dediyi bir sözdür. ← Bəlkə, qoyub gəldiyim o yerdə yaxşı bir iş görüm!

وَمِنْ وَّرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٠٠﴾

Onların önündə, diriləcəkləri günə qədər bir mənə olacaq.

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿١٠١﴾

o gün aralarında nə qohumluq olar, nə də bir-birini soruşarlar. ← Sur çalındığı zaman,

فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٢﴾

onlar əsl nicat tapanlardır. ← Kimin tərəziləri ağır gələrsə,

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿١٠٣﴾

onlar özlərinə ziyan edənlərdir. Cəhənnəmdə əbədi qalarlar. ← Kimin tərəziləri də yüngül gələrsə,

تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالْحُوتِ ﴿١٠٤﴾

Və onlar orada dişləri ağarmış vəziyyətdə qalarlar. ← Atəş onların üzlərini yandırır.

أَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَكُنتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٠٥﴾
Siz isə onları yalan hesab edirdiniz! ← “Mənim ayələrim sizə oxunmurdumu?”

قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ ﴿١٠٦﴾
və haqq yoldan azan bir camaat olduq! ← Onlar deyirlər: “Ey Rəbbimiz! Bədbəxtçiliyimiz bizə qələbə çaldı,

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ ﴿١٠٧﴾
Əgər (küfrə) geri dönsək, o zaman, biz zalım olarıq”. ← Ey Rəbbimiz! Bizi oradan (cəhənnəmdən) çıxart!

قَالَ اخْسَوْا فِيهَا وَلَا تَكَلَّمُونَ ﴿١٠٨﴾
(Allah) buyurur: “Orada zəlil vəziyyətdə qalın və Mənimlə danışmayın!”

أَنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا
“Ey Rəbbimiz! Biz (Sənə) iman gətirdik. ← Həqiqətən, bəndlərimdən bir zümrə vardı ki, onlar deyirdilər:

فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٠٩﴾
Axı, Sən rəhm edənlərin ən yaxşısısan!” ← Elə isə, bizi bağışla və bizə rəhm et!

فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سَخِرِيًّا حَتَّىٰ أَنْسَوْكُم ذِكْرِي وَكُنتُمْ مِنْهُمْ تَضْحَكُونَ ﴿١١٠﴾
Nəhayət Məni yada salmağı sizə unutturdu. Siz də onlara gülürdünüz. ← Siz isə onları məsxərəyə qoyurdunuz.

إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا أَنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿١١١﴾
Onlar əsl nicat tapanlardır! ← Səbr etdiklərinə görə Mən onları bu gün mükafatlandırdım.

قَالَ كَمْ لَبِثْتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ ﴿١١٢﴾
(Allah) deyəcək: “Yer üzündə il hesabı ilə nə qədər qaldınız?”

قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فَسَلِ الْعَادِينَ ﴿١١٣﴾
Elə isə sayanlardan soruş!” ← Onlar deyirlər: “Bir gün yaxud bir günün bir azı qədər qalmış olarıq.

قَالَ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا لَّوْ أَنْتُمْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١٤﴾
(Allah) buyuracaq: “Əgər siz bilirdinizsə, sadəcə az bir vaxt qaldınız!”

أَفَحَسِبْتُمْ أَنْمَّا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنْتُمْ الْيَنَّا لَا تَرْجِعُونَ ﴿١١٥﴾
və siz bizə qaytarılmayacaqsınız?” ← Güman edirdinizmi ki, sizi əbəs yerə yaratdım,

فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ ﴿١١٦﴾
(O Allah), şərəfli ərşin Rəbbidir! ← Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur. ← Həqiqi hökmdar olan Allah ucadır.

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ - (halbuki,) bununla bağlı onun heç bir dəlili də yoxdur. ← Kim Allahla yanaşı başqa bir tanrıya dua edərsə,

فَأَنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ أَنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿١١٧﴾
Şübhəsiz ki, kafirlər nicat tapmazlar! ← onun cəzası ancaq Rəbbi qatındadır.

وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١١٨﴾
Axı, Sən rəhm edənlərin ən yaxşısısan! ← Və de: “Ey Rəbbim (Bizi) bağışla və rəhm et!

﴿٢٤﴾ سُورَةُ النُّورِ
ən-Nur (Nur) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 64 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سُورَةٌ أَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَأَنْزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ

Onda açıq-aşkar ayələr də nazil etdik ki, ← (Bu), nazil edib (hökmlərini) vacib buyurduğumuz bir surədir.

لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١﴾ الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةً جَلْدَةٍ

Zinakar kişi və zinakar qadının hər birinə yüz çubuq vurun. ← bəlkə, siz düşünüb ibrət alarsınız!

وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ

Allahın dini barəsində ürəyiniz o ikisinə qarşı yumşalsın,

إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَيَشْهَدَ عَذَابُهُمَا طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾

Möminlərdən bir dəstə də onların əzabına şahid olsun. ← əgər Allaha və axirət gününə inanırsınızsa.

الزَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرَكَةً

Zinakar kişi ancaq zinakar bir qadınla, yaxud müşrik bir qadınla evlənə bilər.

وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ وَحُرِّمَ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾

Möminlərə isə bu haram edilmişdir. ← Zinakar qadın da yalnız zinakar yaxud müşrik biri ilə evlənə bilər.

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ

sonra (bunu təsdiqləyəcək) dörd şahid gətirməyənlərə ← İsmətli qadınlara zina isnad edib,

فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤﴾

Onlar əsl fasiqlərdir. ← və onların şəhadətini heç vaxt qəbul etməyin. ← səksən çubuq vurun,

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾

Çünki, Allah bağışlayandır, rəhmli! ← Bundan sonra tövbə edib özlərini islah edənlər müstəsnaıdır.

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ

özlərindən başqa şahidləri olmayanlara gəldikdə, ← Arvadlarına zina isnad edib,

فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٦﴾

həqiqətən o, doğru danışarlardandır. ← onlardan hər biri dörd (dəfə) şəhadətlə Allahu şahid tutmalıdır ki,

وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٧﴾

əgər o yalan danışarlarsa! - (deməlidir). ← Beşinci (dəfə) isə: "Allah ona lənət eləsin,

وَيَذَرُوهَا عَنْهَا الْعَذَابَ إِنْ تَشْهَدُ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٨﴾

...onun yalançılarıdan olması barədə dörd şəhadətlə Allahu şahid tutması. ← O (qadın)dan da əzabı dəf edər...

وَالْخَامِسَةُ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٩﴾

əgər (əri) doğru danışarlarsa! - (deməlidir). ← Beşinci (dəfə) isə: "Allah özünə lənət eləsin,

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَإِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾

Və Allah tövbələri qəbul edən, hikmət sahibidir. ← Əgər Allahın sizə lütfü və mərhəməti olmasaydı (necə olardı)?

اِنَّ الَّذِيْنَ جَاؤْا بِالْاِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنْكُمْ لَا تَحْسَبُوْهُ شَرًّا لَّكُمْ
Onu, sizin üçün pis bir şey zənn etməyin. ← Həqiqətən, böhtanı gətirənlər sizdən bir zümrədir.

بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ لِكُلِّ اِمْرٍ مِنْهُمْ مَا اَكْتَسَبَ مِنَ الْاِثْمِ
Onlardan hər biri üçün, qazandığı bir günah vardır. ← Əksinə, o sizin üçün xeyirlidir.

وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿١١﴾
onun üçün böyük bir əzab vardır! ← Onlardan (günahın) böyüyünü öz üstünə götürənə gəlincə,

لَوْلَا اِذْ سَمِعْتُمُوْهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَاْنِفْسِهِنَّ خَيْرًا
mömin kişilər və mömin qadınlar öz ürəklərində yaxşı fikirdə olub: ← Kaşki, onu eşitdiyiniz zaman,

وَقَالُوْا هٰذَا اِفْكٌ مُّبِيْنٌ ﴿١٢﴾ لَوْلَا جَاؤْا عَلَيْهِ بِاَرْبَعَةِ شُهَدَآءٍ
Onlar bunun üçün dörd şahid gətirməli deyildiləmi? ← “Bu, açıq-aydın bir böhtandır!” - desəydilər.

فَاِذْ لَمْ يَأْتُوْا بِالشُّهَدَآءِ فَاُولٰٓئِكَ عِنْدَ اللّٰهِ هُمُ الْكََاذِبُوْنَ ﴿١٣﴾
deməli, onlar Allah qatında əsl yalançılarıdır! ← Madam ki, şahid gətirmədilər,

وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ
Əgər Allahın, dünyada və axirətdə sizə lütfü və mərhəməti olmasaydı,

لَمَسَّكُمْ فِي مَا افَضْتُمْ فِيْهِ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿١٤﴾
mütləq, o dediklərinizə görə sizə böyük bir əzab toxunardı.

اِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِالْاِسْتِكْمَالِ وَتَقُوْلُوْنَ اَبْغَاوْهُمُ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ
bildədiyiniz şeyləri ağzınızla deyirdiniz, ← O zaman, siz onu (o böhtanı) dilinizə gətirirdiniz,

وَتَحْسَبُوْنَهُ هَئًِّٔا وَهُوَ عِنْدَ اللّٰهِ عَظِيْمٌ ﴿١٥﴾
Halbuki o, Allah qatında böyükdür (böyük günahdır)! ← və onu yüngül bir şey sanırdınız.

وَلَوْلَا اِذْ سَمِعْتُمُوْهُ قُلْتُمْ مَا يَكُوْنُ لَنَا اَنْ نَّتَكَلَّمَ بِهٰذَا
“Bunu danışmaq bizə yaraşmaz. ← onu eşitdiyiniz zaman (bela) deməli deyildinizmi:

سُبْحٰنَكَ هٰذَا بُهْتَانٌ عَظِيْمٌ ﴿١٦﴾ يَعِظُكُمُ اللّٰهُ
Allah sizə öyüd-nəsihət verir ki, ← (Ey Allahım)! Sən paksan (Ola bilməz)! Bu, böyük bir böhtandır!”

اَنْ تَعُوْدُوْا لِمِثْلِهٖۤ اَبَدًا اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿١٧﴾ وَبَيِّنَ اللّٰهُ لَكُمْ الْاٰيٰتِ
Və Allah sizin üçün ayələri izah edir. ← əgər möminsinizsə, bir daha bu kimi şeylər etməyəsiniz.

وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿١٨﴾ اِنَّ الَّذِيْنَ يُحِبُّوْنَ اَنْ تَشِيْعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
Möminlər arasında pis sözün yayılmasını istəyənləri, ← Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir!

لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿١٩﴾
Allah bilir, siz isə bilməsiniz! ← dünyada və axirətdə şiddətli bir əzab gözləyir.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَاِنَّ اللّٰهَ رَؤُفٌ رَّحِيْمٌ ﴿٢٠﴾
Şübhəsiz, Allah şəfqətli, rəhləlidir. ← Əgər Allahın sizə lütfü və mərhəməti olmasaydı (həlmiz nə olardı)?

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطَوَاتِ الشَّيْطَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطَوَاتِ الشَّيْطَانِ

Kim Şeytanın addımlarını izləyərsə, ← Ey iman gətirənlər! Şeytanın addımlarının izləməyin!

فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ

Əgər Allahın sizə lütfü və mərhəməti olmasaydı, ← həqiqətən, o (şeytan), çirkin və pis işlər görməyi əmr edir.

مَا زَكَّى مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا وَلَكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي مَنْ يَشَاءُ

Lakin Allah dilədiyi kimsəni pak edir. ← sizdən heç kəs heç vaxt pak olmadı.

وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢١﴾ وَلَا يَأْتَلِ أُولُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ

Aranızda olan fəzilət və sərvət sahibləri and içməsinlər ki, ← Allah (hər şeyi) eşidəndir, biləndir!

أَنْ يُؤْتُوا أَوْلِي الْقُرْبَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا

Əfv edib vaz keçsinlər! ← qohumlara, miskinlərə və Allah yolunda hicrət edənlərə (sədəqə) verməyəcəklər.

أَلَا تَحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٢﴾

Axı Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Allahın sizi bağışlamağını istəmirsinizmi?

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ

Şübhəsiz, heç nədən xəbərsiz, namuslu, mömin qadınlara iftira yaxanlar,

لُعِنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٢٣﴾

Onlar üçün (axirətdə də) böyük bir əzab vardır. ← dünyada və axirətdə lənətlənmişlər.

يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾

...etdikləri əməllər barəsində. ← O gün, dilləri, əlləri və ayaqları onların əleyhinə şahidlik edəcəkdir...

يَوْمَئِذٍ يُوفِّيهِمُ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقَّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ ﴿٢٥﴾

və onlar biləcəklər ki, Allah açıq-əşkar bir haqqdır! ← O gün, Allah onların layiqli cəzasını verəcəkdir,

الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ

Təmiz qadınlar təmiz kişilərin, ← Mərdar qadınlar mərdar kişilərin, mərdar kişilər isə mərdar qadınlardır.

وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ أُولَئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ

Onlar, söylədikləri (iftiralar)dan uzaqdırlar. ← təmiz kişilər də təmiz qadınlardır.

لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٢٦﴾

Onlar üçün bağışlanma və (Cənnətdə) tükənməz ruzi vardır!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَىٰ أَهْلِهَا

sakinlərinin gözüne görsənib salam vermədən. ← Ey iman gətirənlər! Öz eviniz olmayan evlərə girməyin,

ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾

Bu, sizin üçün daha xeyirlidir. Bəlkə, siz düşünüb anlayasınız.

فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّى يُؤْذَنَ لَكُمْ

sizə icazə verilməyənədək ora girməyin. ← Əgər orada heç kəsi tapmasanız,

وَأِنْ قِيلَ لَكُمْ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكى لَكُمْ

Bu, sizin üçün daha təmiz (bir davranış)dır. ← Əgər sizə: “Geri dönün!” - deyilsə, geri dönün.

وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٨﴾

Allah nə etdiklərinizi biləndir!

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْ

İçərisində sizin əşyanız olan qeyri-məskun evlərə (icazəsiz) daxil olmaq. ← Sizə günah deyildir;

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٢٩﴾

Allah sizin aşkar etdiklərinizi və gizli etdiklərinizi bilir!

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ

və ayıb yerlərini qorusunlar. ← Mömin kişilərə de ki, gözlərini (harama baxmaqdan) çevirsinlər,

ذَلِكَ أَزْكى لَهُمْ إِنْ اللَّهُ خَيْرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٣٠﴾

Şübhəsiz ki, Allah onların etdiklərindən xəbərdardır! ← Bu, onlar üçün daha xeyirlidir.

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ

və ayıb yerlərini qorusunlar. ← Mömin qadınlara da de ki, gözlərini (harama baxmaqdan) çevirsinlər,

وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ

Baş örtüklərini yaxalarının üstünə çəksinlər. ← Öz-özlüyündə görünənlər xaricində zینətlərini göstərməsinlər.

وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِهِنَّ أَوْ أَخَوَانِهِنَّ

Ərləri, yaxud öz ataları, yaxud ərlərinin ataları, ← Zinətlərini, (bunlardan) başqasına göstərməsinlər;

أَوْ أَبْنَاءَهُنَّ أَوْ أَبْنَاءَهُنَّ أَوْ أَبْنَاءَهُنَّ أَوْ أَبْنَاءَهُنَّ أَوْ أَبْنَاءَهُنَّ

yaxud öz qardaşları, yaxud qardaşlarının oğulları, ← yaxud öz oğulları, yaxud ərlərinin oğulları,

أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ

yaxud sahib olduqları (cariyələr), ← yaxud bacılarının oğulları, yaxud öz qadınları,

أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْأَرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاءِ

yaxud qadınların məhrəm yerlərini anlamayan uşaqlar. ← yaxud kişiliyi qalmamış xidmətçilər,

وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ

gizlətdikləri zinət şeylərini (xalxallarını) göstərmək üçün! ← Ayaqlarını da vurmasınlar,

وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣١﴾

bəlkə nicat tapasınız! ← Ey möminlər! Hamılıqla Allaha tövbə edin ki,

وَأَنكُحُوا الْآيَامِي مُنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ

Aranızdan subay olanları, əməlisəlah kölələrinizi və cariyələrinizi evləndirin.

﴿٣٢﴾ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

Allah (lütfü ilə) genişdir, (hər şeyi) biləndir! ← Əgər yoxsuldurlarsa, Allah öz lütfü ilə onları zəngin edər.

وَلَيْسْتَغْفِرَ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نَكَاحًا حَتَّى يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ

Allah, öz lütfü ilə onları zəngin edəncə qədər. ← Evlənməyə gücü çatmayanlar iffətlərini qorusunlar,

وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا

← əgər onlarda bir xeyir görürsünüzsə- mükətəbə edin. ← Sahib olduğunuz (kölələrdən) mükətəbə etmək

istəyənlərə,

وَأَتَوْهُمْ مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي آتَيْكُمْ وَلَا تُكْرَهُوا فَتَيَاتِكُمْ عَلَى الْبَغَاءِ

Cariyələrinizi zinaya məcbur etməyin, ← Onlara, Allahın sizə verdiyi maldan verin.

إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا لَتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

dünya həyatının nemətini əldə etmək xatirinə. ← əgər onlar ismətlərini qorumaq istəsələr;

﴿٣٣﴾ وَمَنْ يُكْرِهْنَنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ أَكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَحِيمٌ

onların (bu) məcburiyyətindən sonra, əlbəttə, Allah bağışlayar, rəhm edər. ← Kim onları məcbur edərsə,

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُبَيِّنَاتٍ وَمَثَلًا مِنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ

sizdən əvvəl gəlib-gedənlər barəsində məsəllər, ← Həqiqətən, Biz sizə açıq-aşkar ayələr nazil etdik,

﴿٣٤﴾ وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ

və müttəqilər üçün öyüd-nəsihət (olsun deyə).

اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نَوْرِهِ كَمِشْكُوتٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ

Nurunun halı, içində çıraq olan bir çiraqdana bənzər; ← Allah göylərin və yerin nurudur.

الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ

Qəndil, sanki parlaq bir ulduzdur. ← O çıraqlar qəndilin içindədir.

يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ

O, nə şərqdə, nə də qərbdə olan mübarək bir zeytun ağacından yandırılır.

يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُّورٌ عَلَى نُورٍ

(O), nur üstündə nurdur. ← Onun (ağacının) yağı özünə od toxunmasa da, haradaysa işıq saçır.

﴿٣٥﴾ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Allah hər şeyi biləndir! ← Allah insanlar üçün misallar çəkir. ← Allah dilədiyini öz nuruna qovuşdurur.

فِي بُيُوتِ أَذْنِ اللَّهِ أَنْ تَرْفَعَ وَيُذَكَّرَ فِيهَا اسْمُهُ

(O qəndil), Allahın, ucaldılmasına və orada Öz adının zikr edilməsinə izin verdiyi o evlərdədir ki,

﴿٣٦﴾ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ

orada səhər-axşam Onu təsbih edər.

رَجَالٌ لَا تُلْهِيمُهُمْ تِجَارَةً وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَاقَامِ الصَّلَاةِ وَآيَتَاءِ الزَّكَاةِ
Allahı zikr etməkdən, namaz qılmaqdan və zəkat verməkdən; ← O kişilər ki, ticarət və alış-veriş özlərini
yayındırmaz;

يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ ﴿٣٧﴾
Onlar, qəlblərin və gözlərin haldan-hala düşəcəyi bir gündən (qiyamətdən) qorxurlar.

لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَيَزِيدَهُم مِّنْ فَضْلِهِ
və öz lütfündən onlara daha çox versin. ← Allah onlara, etdikləri əməllərin ən gözəl mükafatını versin,

وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٨﴾
Allah dilədiyinə sayısız-hesabsız ruzi verir.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بَقِيْعَةٍ يَحْسَبُهُ الظَّمْآنُ مَاءً
susamış kimsə onu su zənn edir. ← Kəfirlərin əməlləri bir çöldəki ilğıma bənzər ki,

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ
və onun yanında Allahı tapar. ← Nəhayət, ona çatdığı zaman onun heç nə olduğunu görər,

فَوَفِيهِ حِسَابُهُ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٣٩﴾
Axı Allah tezliklə haqq-hesab çəkəndir. ← (Allah) onun haqq-hesabını layiqincə çəkir.

أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لُّجِّيٍّ يَغْشَاهُ مَوْجٌ
onu bir dalğa örtər. ← Yaxud (onun əməlləri) dənizdəki zülmətə bənzər ki,

مِّنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ
Bir-birinin üstündəki zülmətlər. ← Onun üstündən bir dalğa, onun da üstündən bir bulud (örtər);

إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكْدِ يَرِيهَا وَمَن لَّمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِن نُّورٍ ﴿٤٠﴾
Allah kimə nur bəxş etməzsə, onun nuru olmaz. ← O, əlini çıxartdıqda, hardasa onu görməz.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُسَبِّحُ لَهُ مَن فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالطَّيْرُ صَفَاتٍ
Qatar-qatar (uçan) quşlar da. ← Görmədinmi ki, göylərdə və yerdə olanlar Allahı təsbih edirlər?!

كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٤١﴾
Allah onların nə etdiklərini biləndir! ← Hər biri, öz duasını və təsbihini bilmişdir.

وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْإِلَٰهَ الْمَصِيرُ ﴿٤٢﴾
Axır dönüş də Allahdır! ← Göylərin və yerin hakimiyyəti də Allahındır.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُزْجِي سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا
Sonra onları bir araya toplayar, sonra da onları üst-üstə yığar. ← Görmədinmi ki, Allah buludları qovar.

فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خَلَالِهِ وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ
(Allah), göydəki dağ (kimə buludlar)dan dolu yağdırar, ← Və görürsən ki, onların arasından yağmur çıxar.

فَيُصِيبُ بِهِ مَن يَشَاءُ وَيُصْرِفُهُ عَنْ مَن يَشَاءُ يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ ﴿٤٣﴾
Onun şimşəyinin parıltısı az qala gözləri məhv edir. ← istədiyindən də onu sövüşdürar. ← və onunla istədiyini vurur,

يُقَلِّبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿٤٤﴾
 Həqiqətən, bunda, bəsrət sahibləri üçün bir ibrət vardır. ← Allah gecəni və gündüzü çevirər.

وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَّاءٍ فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى بَطْنِهِ
 Onların bəzisi isə dörd ayaq üstündə gəzir, ← Allah hər bir canlıyı sudan yaratmışdır.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى رِجْلَيْنِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَى أَرْبَعٍ
 onlardan əzisi isə dörd ayaq üstündə gəzir, ← onlardan bəzisi iki ayaq üstündə gəzir,

يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٥﴾
 Həqiqətən, Allah hər şeyə qadirdir! ← Allah istədiyini yaradır.

لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُبِينَاتٍ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٦﴾
 Allah dilədiyini doğru yola yönəldər. ← Həqiqətən, açıq-aydın ayələr nazil etdik.

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا
 (Münafıqlar): "Allaha və Peyğəmbərə iman gətirdik və itaət etdik!" - deyirlər.

مُّمَّ يَتَوَلَّى فَرِيقٌ مِنْهُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾
 Onlar mömin deyillər. ← Sonra onun arxasınca onlardan bir dəstə üz çevirər.

وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٨﴾
 onlardan bir dəstə dərhal üz çevirər. ← Aralarında hökm vermək üçün Allahın və Peyğəmbərinin yanına çağırıldıqlarında,

وَإِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحَقُّ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ ﴿٤٩﴾
 Onların qəlblərində xəstəlikmi var, yoxsa şübhə edirlər? ← Əgər haqq onların lehinə olsa, itaət edib onun yanına gəlirlər.

أَمْ يَخَافُونَ أَنْ يَحِيفَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ بَلْ أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥٠﴾
 Keyr, onlar əsl zalımlardır! ← Yaxud Allah və Peyğəmbərinin onlara haqsızlıq etməsindən qorxurlar?

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَخَافُوا أَنْ يَحِيفَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ بَلْ أُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥١﴾
 aralarında hökm vermək üçün Allahın və Rəsulunun yanına çağırıldıqlarında: ← Möminlərin sözü ancaq o idi;

أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥٢﴾
 Nicat tapanlar da məhz onlardır! ← "Eşitdik və itaət etdik!" - demələri (idi).

وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَّقِ اللَّهَ وَيَتَّقِ اللَّهَ فَإُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٥٣﴾
 Allahdan qorxub çəkinərsə, onlar əsl uğur qazananlardır. ← Kim Allaha və Onun Peyğəmbərinə itaət edər,

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَنْ تُعَذِّبَهُمْ وَلَكِنْ بَدَّلُوا الصَّلَاةَ بِالْحَرَامِ وَالَّذِينَ يَدَّبَعُونَهُمْ وَسَاءَ يَوْمَئِذٍ حَافِلُهُمْ
 əgər onlara əmr edərsən mütləq (cihada) çıxacaqlar. ← Allaha möhkəm and içdilər ki,

قُلْ لَا تُقْسِمُوا طَاعَةً مَعْرُوفَةً إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾
 Həqiqətən, Allah etdiklərinizdən xəbərdardır!" ← De: "And içməyin, gözəl bir itaət (kifayətdir).

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا

Əgər üz döndərsəniz, (bilin ki), ← De: "Allaha itaət edin, Peyğəmbərə də itaət edin!

فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ

Sizin də vəzifəniz sizə tapşırılırdır. ← onun vəzifəsi ancaq ona tapşırılırdır,

وَأَنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٥٤﴾

Peyğəmbərin vəzifəsi isə yalnız açıq-aşkar təbliğ etməkdir. ← Əgər ona itaət etsəniz, doğru yolu taparsınız.

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ

onları yer üzünün varisləri edəcək, ← Sizdən, iman gətirib yaxşı işlər görənlərə Allah vəd buyurmuşdur ki,

كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ

Onlar üçün, bəyəndiyi dinlərini mütləq, möhkəmləndirəcək, ← özlərindən əvvəlkiləri varis etdiyi kimi.

وَلَيَبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا

Mənə ibadət edəcəklər, heç nəyi Mənə şərik qoşmayacaqlar. ← və qorxudan sonra onlara əminlik verəcək.

وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٥٥﴾

onlar əsl fasiqlərdir! ← Bundan sonra kim küfr edərsə,

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٦﴾

və Peyğəmbərə itaət edin ki, sizə rəhm olunsun! ← Namazı qılın, zəkatı verin,

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ مِنَ النَّارِ

Onların məskəni Cəhənnəmdir. ← Kafirlərin, yer üzündə (Allahı) aciz edə biləcəklərini zənn etməyin.

وَلَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٥٧﴾

(O Cəhənnəm), necə də pis dönüş yeridir!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيْسَتْ أَدْنَىٰكُمْ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَٰكِنْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ

Sahib olduğunuz (kölələr), həddi-bülüğa çatmayanlar, ← Ey iman gətirənlər! Sizdən icazə alsınlar;

مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهِيرَةِ

Sübh namazından əvvəl, günorta paltarınızı çıxartdığınız zaman, ← üç dəfə sizdən (icazə alsınlar);

وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ

(Bu) üç (vaxt), sizin üçün xəlvət vaxtdır. ← və işa namazından sonra.

لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ طَوَافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ

Bir-birinizin yanına (icazəsiz) daxil olarsınız. ← Ondan sonra sizə də, onlara da heç bir günah yoxdur.

كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٨﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← Allah ayələri sizə belə izah edir.

وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

özlərindən əvvəlkilər izin istədiyi kimi izin istəsinlər. ← Sizdən olan uşaqlar da həddi-bülüğa çatdığı zaman,

كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٩﴾

Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← Allah Öz ayələrini sizə belə izah edir.

وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ الَّتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ

onlara günah deyildir... ← Evlənməyə ümidi qalmayan yaşlı qadınlara gəlincə,

أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَأَنْ يَسْتَغْفِرْنَ خَيْرٌ لَهُنَّ

Çəkinmələri isə onlar üçün daha yaxşıdır. ← ... zinətlərini qəsdən göstərmədən paltarlarını çıxarmaları.

وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٦٠﴾

Allah (hər şeyi) eşidəndir, biləndir!

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ

xəstəyə günah deyil, ← Kora günah yoxdur, çolağa günah deyil,

وَلَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ

yaxud atalarınızın evlərində, yaxud analarınızın evlərində, ← özünü də, öz evlərinizdə yemek yeməyiniz,

أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَامِكُمْ

yaxud əmilərinizin evlərində, ← yaxud qardaşlarınızın evlərində, yaxud bacılarınızın evlərində,

أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَالِكُمْ أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ

yaxud xalalarınızın evlərində, ← yaxud bibilərinizin evlərində, yaxud dayılarınızın evlərində,

أَوْ مَا مَلَكَتُمْ مَفَاتِحَهُ أَوْ صَدِيقِكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا

bir yerdə, yaxud ayrı-ayrı yeməyiniz günah deyil. ← yaxud açarları sizdə olan və ya dostunuza aid (evdə);

فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبَارَكَةٌ طَيِّبَةٌ

özünüzi, Allah qatından bərəkət, xoşluq diləyən bir salamla salamlayın. ← Evlərə daxil olduğunuz zaman,

كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦١﴾

Allah ayələri sizə belə izah edir ki, düşünüb daşınasınız!

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَى أَمْرٍ جَامِعٍ
 ümumi bir işdə onunla birlikdə ikən, ← Möminlər ancaq onlardır ki, Allaha və Peyğəmbərinə iman gətirib,

لَمْ يَذْهَبُوا حَتَّى يَسْتَأْذِنُوهُ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ
 (Ey Rəsulum!) Həqiqətən, səndən izin istəyənlər; ← ondan (Peyğəmbərdən) izin almamış (bir yerə) getməzlər.

أُولَئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ
 Əgər onlar bəzi işləri üçün səndən izin istəsələr, ← Onlar, Allaha və Onun Peyğəmbərinə inananlardır.

فَإِذَنْ لِمَنْ شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦٢﴾
 Həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← onlardan istədiyinə izin ver və onlar üçün Allahdan bağışlanma dilə.

لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا
 Peyğəmbəri çağırmağı, öz aranızda bir-birinizi çağırmağınızla cəmi tutmayın!

قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنْكُمْ لِوَاذًا فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ
 Onun əmrinə qarşı çıxanlar çəkinsinlər; ← Həqiqətən, Allah sizlərdən, xəlvətə aradan çıxanları bilir.

أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾
 yaxud düşər olacaqları şiddətli bir əzabdan! ← başlarına gələcək bir bəladan,

إِلَّا إِنْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ
 O, həqiqətən, sizin nə vəziyyətdə olduğunuzu bilir. ← Bilin ki, göylərdə və yerdə nə varsa, Allahındır.

وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٤﴾
 Allah hər şeyi biləndir! ← (Allah), Özünə qaytarılacaqları gün, nə etdiklərini onlara bildirəcəkdir.

﴿٢٥﴾ سُورَةُ الْفُرْقَانِ

əl-Furqan (Fərqləndirmə) surəsi
 (Məkkədə nazil olmuşdur, 77 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ﴿١﴾
 aləmlərə xəbərdarlıq olsun deyə! ← (Allah) nə qədər ucadır ki, Furqanı (Qurani) Öz bəndəsinə nazil etdi,

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا
 O, (Özünə) heç bir övlad götürməmişdir; ← O (Allah) ki, göylərin və yerin hakimiyyəti Onundur.

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقْدَرَهُ تَقْدِيرًا ﴿٢﴾
 O, hər şeyi yaratmış və ona müəyyən bir ölçü təqdir etmişdir. ← Hakimiyyətində, Onun heç bir şəriki yoxdur.

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ
لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ

heç nə yarada bilməzlər. Əksinə, özləri yaradılmışlar. ← Onlar isə Onu qoyub özlərinə tanrılar qəbul etdilər ki,

وَلَا يَمْلِكُونَ لِنَفْسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَوةً وَلَا نُشُورًا ﴿٣﴾

Öldürməyə, həyat verməyə və diriltməyə də gücləri çatmaz. ← Onlara nə zərər, nə də xeyir verə bilirlər.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
إِنْ هَذَا إِلَّا اِفْكٌ افْتَرِيهِ

“Bu (Quran), onun (Muhəmmədin) uydurduğu yalandan başqa bir şey deyildir. ← Kafir olanlar dedilər:

وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ فَقَدْ جَاءُوا ظُلْمًا وَزُورًا ﴿٤﴾

Beləcə onlar haqsızlıq və böhtanla gəldilər. ← Ona bu işdə, başqa bir tayfa kömək etmişdir!”

وَقَالُوا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ اِكْتَتَبَهَا فِيهِ تُمْلَى عَلَيْهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٥﴾

Onları yazdırtmışdır. Səhər-aşam onlar özünə oxunur”. ← Həmçinin dedilər: “Əvvəlkilərin əfsanələridir.

قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٦﴾

Həqiqətən, O bağışlayandır, rəhm edəndir!” ← De: “Onu, göylərin və yerin sirrini bilən nazil etmişdir.

وَقَالُوا مَا لِهَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ

yemək yeyir və bazarlarda gəzir? ← Onlar dedilər: “Bu necə peyğəmbərdir ki,

لَوْلَا أَنْزَلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونُ مَعَهُ نَذِيرًا ﴿٧﴾

Ona, özü ilə birlikdə xəbərdar edən bir mələk göndərməli deyildimi?

أَوْ يُنْفِثُ إِلَيْهِ كَظْرٌ أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا

və ya içindən yeməsi üçün onun bir bağı olmalı (deyildimi)?” ← Yaxud ona bir xəzinə verilməli,

وَقَالَ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ﴿٨﴾

“Siz ancaq ovsunlanmış bir adamın arxasınca gedirsiniz!” ← Zalımlar dedilər:

انْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٩﴾

Beləcə azdılar və (haqq) yolu tapa bilməzlər! ← Bax gör, sənin üçün necə məsəllər çəkildilər!

تَبَارَكَ الَّذِي إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ ذَلِكَ

sənə, ondan daha yaxşısını verər; ← O (Allah) nə qədər ucadır ki, əgər istəsə,

جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَيَجْعَلَ لَكَ قُصُورًا ﴿١٠﴾

Sənin üçün qəsrlər də yaradar! ← Altından çaylar axan cənnətləri.

بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ وَأَعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا ﴿١١﴾

Biz də qiyaməti yalan sayanlar üçün alovlu bir atəş hazırladıq. ← Lakin onlar qiyaməti yalan saydılar.

اِذَا رَأَتْهُمْ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَغِيْطًا وَزَفِيرًا ﴿١٢﴾
(kafirələr) onun qəzəbini və uğultusunu eşidərlər. ← O (atəş), onları uzaq bir yerdən görünce,

وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مُّقَرَّنِينَ دَعَوْا هُنَالِكَ ثُبُورًا ﴿١٣﴾
orada ölüm diləyərlər. ← Bağlanmış vəziyyətdə oradan dar bir yerə atıldıqları zaman,

لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا ﴿١٤﴾
“Bu gün bir ölüm çağırın!” ← “Bu gün bir ölüm çağırmayın,

قُلْ أَذَلِكْ خَيْرٌ أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ
yoxsa müttəqilərə vəd edilən Əbədlilik cənnəti; ← De: “Bu (Cəhənnəm)mi yaxşıdır,

كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا ﴿١٥﴾
(hansı ki), onlar üçün bir mükafat və dönüş yeri olar?”

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خَالِدِينَ كَانَ عَلَى رَبِّكَ وَعْدًا مَسْئُولًا ﴿١٦﴾
O, sizin Rəbbindən istənilən bir vəddir. ← Əbədi qalarkən onlar üçün orada istədikləri hər şey vardır.

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَقُولُ
(Allah) onları və Allahdan qeyri ibadət etdiklərini şeyləri bir yerə toplayacağı gün deyəcəkdir:

ءَأَنْتُمْ أَضَلَلْتُمْ عِبَادِي هَؤُلَاءِ أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ ﴿١٧﴾
yoxsa özləri yoldan çıxdılar?” ← “Mənim bu bəndələrimi sizmi (haqq yoldan) çıxartdınız,

قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ
Səndən qeyri dostlar qəbul etmək bizə yaraşmaz. ← Onlar deyəcəklər: “Sən paksan (Ola bilməz)!

وَلَكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَآبَاءَهُمْ حَتَّى نَسُوا الذِّكْرَ
nəhayət zikri (Qurani və ya öyüd-nəsihəti) unutdular, ← Lakin onlara və atalarına o qədər nemət verdin ki,

وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا ﴿١٨﴾
və məhvə məhkum edilmiş bir tayfa oldular!”

فَقَدْ كَذَّبُواكُمْ بِمَا تَقُولُونَ فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا
Artıq nə (əzabı) sovuşdurar, nə də (özünü) bir kömək edə bilərsiniz. ← “Dediklərinizi təkzib etdilər.

وَمَنْ يَظْلِمْ مِنْكُمْ نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا ﴿١٩﴾
ona böyük bir əzab daddıracağıq”. ← Sizdən kim zülm edərsə,

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا أَنْهُمْ لِيَأْكُلُوا الطَّعَامَ وَيَمْشُوا فِي الْأَسْوَاقِ
şübhəsiz ki, yemək yeyər və bazarlarda dolaşardılar. ← Səndən əvvəl göndərdiyimiz peyğəmbərlər də,

وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ
səbr edə biləcəksinizmi? ← Sizin bir qisminizi digərinizə sınaq vasitəsi etdik ki,

وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ﴿٢٠﴾
Və sizin Rəbbin (hər şeyi) görəndir!

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْمَلَكَةُ

“Bizə mələklər endirilməli deyildimi? ← Bizimlə qarşılaşacaqlarına ümid etməyənlər dedilər:

أَوْ نَرَى رَبَّنَا لَقَدْ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ

Həqiqətən, onlar özləri barəsində təkəbbürə qapıldılar, ← Yaxud biz Rəbbimizi görməli idik!”

وَعَتَوْا عُتْوًا كَبِيرًا ﴿٢١﴾

və çox azğılaşıb həddi aşdılar.

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ وَيَقُولُونَ حَجْرًا مَّحْجُورًا ﴿٢٢﴾

Və deyirlər: “Qəti qadağandır!” ← Mələkləri görəcəkləri gün - o gün günahkarlara müjdə yoxdur.

وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَّنْثُورًا ﴿٢٣﴾

və onu dağınıq zərrələrə (toz dənələrinə) çeviririk! ← Onların etdikləri hər əməlin önünü keçirik,

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا وَأَحْسَنُ مَقِيلًا ﴿٢٤﴾

istirahət edəcəyi yer də daha gözəldir! ← O gün cənnət əhlinin qalacağı yer daha yaxşı,

وَيَوْمَ تَشَقَّقُ السَّمَاءُ بِالْغَمَامِ وَنُزِّلَ الْمَلَائِكَةُ تَنْزِيلًا ﴿٢٥﴾

və mələklər bölük-bölük endiriləcək. ← O gün göy, buludla parçalanacaq,

الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ لِلرَّحْمَنِ وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرِينَ عَسِيرًا ﴿٢٦﴾

Kafirələr üçün isə çətin bir gün olacaqdır. ← O gün həqiqi hökmranlıq Rəhmənə məxsusdur.

وَيَوْمَ يَعِضُّ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ﴿٢٧﴾

“Kaş ki, Peyğəmbərlə birlikdə doğru bir yol turardım; ← O gün zalım, əllərini dişləyərək deyər:

يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ﴿٢٨﴾

Vay halıma! Kaş mən, filankəsi özümə dost etməsəydim;

لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا ﴿٢٩﴾

Şeytan insanı tənha qoyar. ← Zikir (Quran) mənə gəldikdən sonra mənə (ondan) sapdırdı.”

وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا ﴿٣٠﴾

Həqiqətən, qövümüm bu Quranı tərک etmişdi! ← Peyğəmbər isə deyəcək: “Ey Rəbbim!

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا ﴿٣١﴾

Rəhbər və yardımçı olaraq Rəbbin yetər! ← Beləcə hər peyğəmbər üçün günahkarlardan bir düşmən etdik.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً

“Quran ona (Mühəmmədə) bir bütöv şəkildə endirilməli deyildimi!” ← Kafirələr isə dedilər:

كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا ﴿٣٢﴾

və onu hissə-hissə (aya-aya) nazil etdik. ← Onunla sənin ürəyində səbat etmək üçün belə (etdik),

وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا ﴿٣٣﴾

sənə (onun) doğrusunu və izahatca daha yaxşısını gətirməmiş olaq. ← Sənə elə bir misal gətirməzlər ki,

الَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٣٤﴾

onlar ən pis yerdə olan, ən çox yoldan azanlardır. ← O kəslər ki, Cəhənnəmə üzləri üstə yığılacaqlar,

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا ﴿٣٥﴾

Qardaşı Harunu da onun yanında köməkçi etdik. ← Həqiqətən, Musaya kitabı (Tövrati) verdik.

فَقُلْنَا اذْهَبْ إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا فَدَمَّرْنَا لَهُمْ تَدْمِيرًا ﴿٣٦﴾

Beləcə onları tamamilə məhv etdik. ← Və dedik: “Ayələrimizi yalan hesab etmiş bir tayfanın yanına gedin!”

وَقَوْمَ نُوحٍ لَمَّا كَذَبُوا الرُّسُلَ اغْرَقْنَاهُمْ

onları (suda) boğduq, ← Nuh qövmini də, peyğəmbərləri yalanladıkları vaxt;

وَجَعَلْنَا لَهُمُ لِلنَّاسِ آيَةً وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣٧﴾

Zalımlar üçün də şiddətli bir əzab hazırlamışdıq. ← və onları insanlar üçün bir ibrət dərsi etdik.

وَعَادًا وَثُمُودًا وَأَصْحَابَ الرَّسِّ وَقَرُونًا بَيْنَ ذَلِكَ كَثِيرًا ﴿٣٨﴾

onların arasında olan bir çox nəsiləri də (məhv etdik). ← Adı da, Səmodu da, Rəss əhlini də,

وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ الْأَمْثَالَ وَكُلًّا تَبَرْنَا تَبِيرًا ﴿٣٩﴾

və hamısını yerli-dibli yox etdik. ← Onların hər biri üçün məsələlər çəkdik,

وَلَقَدْ آتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي أُمِطِرَتْ مَطَرِ السَّوْءِ أَفَلَمْ يَكُونُوا يَرُونَهَا

Bəs onu görmədilərmi? ← And olsun ki, bəla yağışı yağmış şəhərə gəlmişdilər.

بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا ﴿٤٠﴾

Xeyr, yenidən dirilməyə ümid etmirdilər.

وَإِذَا رَأَوْكَ أَنْ يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوءًا أَهَذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا ﴿٤١﴾

“Allahın peyğəmbər göndərdiyi kəs budurmu? ← Səni gördükləri zaman, səni ancaq məsxərəyə qoyurlar ki:

إِنْ كَادَ لَيُضِلَّنَا عَنْ الْهَتَا لَوْلَا أَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا

əgər özlərinə (bağlılıqda) səbir göstərməsəydik.” ← Az qala bizi tanrılarımızdan sapdırmışdı,

وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٢﴾

Onlar əzabı gördükləri zaman, kimin (doğru) yoldan daha çox azdığını biləcəklər.

أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهُهُ هَوِيَّهٗ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا ﴿٤٣﴾

Onun vəkili (zamini) sənmi olacaqsan? ← Arzularını özünə tanrı edəni gördünmü?

أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ

onların əksəriyyəti eşidəcək və ya fikirləşəcəklər? ← Yoxsa zənn edirsən ki,

إِنَّ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٤﴾

Hətta, onlar daha çox zəlalət yolundadırlar. ← Onlar ancaq heyvan kimidirlər,

أَلَمْ تَرَ إِلَى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا

Əgər istəsəydi, onu sabit saxlayardı. ← Görmədinmi, Rəbbin kölgəni necə uzatdı?

ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسُ عَلَيْهِ دَلِيلًا ﴿٤٥﴾ ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا ﴿٤٦﴾

Sonra onu yavaş-yavaş Özümüzə tərəf çəkdik. ← Sonra günəşi onun üzərində bir dəlil etdik.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا ﴿٤٧﴾

Gündüzü isə həyat (iş vaxtı) etdi. ← Sizin üçün gecəni örtük, yuxunu da rahatlıq olaraq yaradan Odur.

وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ﴿٤٨﴾

Və göydən tərtəmiz su endirdik ki, ← Küləkləri, rəhməti önündə müjdəçi olaraq göndərən də Odur.

لِنُخَيِّبَ بِهِ بَلَدَةً مِّنَّا وَنُسْقِيَهُ مِمَّا خَلَقْنَا أَنْعَامًا وَأَنَاسِيَّ كَثِيرًا ﴿٤٩﴾

yaratdığımız heyvanlara və bir çox insanlara da onu içirdək! ← onunla, ölü bir yerə həyat verək,

وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ لِيَذَّكَّرُوا

And olsun ki, nəsihət götürsünlər deyər, onu aralarında müxtəlif cür izah etdik.

فَأَبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ﴿٥٠﴾ وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا ﴿٥١﴾

Əgər istəsəydik, hər məmləkətə xəbərdarlıq verən birini göndərərdik. ← İnsanların çoxu isə nankorluqdan başqa bir şey etmədi.

فَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا ﴿٥٢﴾

və onlara qarşı onunla (Quranla) böyük bir cihad et! ← Elə isə, kafirlərə itaət etmə,

وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ

Bu şirin, susuzluqdan qurtarandır; Bu isə duzlu, acı (sudur). ← İki dənizi qovuşduran da Odur;

وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا مَّحْجُورًا ﴿٥٣﴾

Aralarında (bir-birinə qarışmaması üçün) da maneə və keçilməz sədd yaratmışdır!

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا

Və ondan nəsilər və qohumlar törətdi. ← İnsanları sudan (nütfədən) yaradan da Odur.

وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ﴿٥٤﴾ وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا

Allahı qoyub o şeyə ibadət edirlər ki, ← Axı Rəbbin (hər şeyə) qadirdir!

لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا ﴿٥٥﴾

Kafir, öz Rəbbinin əleyhinə (başqalarına) dayaq durar. ← onlara nə xeyir verə bilər, nə də zərər verə bilər.

﴿٥٦﴾ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا

(Ey Rəsulum!) Biz səni, yalnız müjdə verən və xəbərdar edən biri olaraq göndərdik.

﴿٥٧﴾ قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مَنْ شَاءَ أَنْ يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا

ancaq Rəbbinə tərəf yol tutmaq diləyən kimsələr (istəyirəm). ← De: “Buna görə sizdən heç bir ücret istəmirəm,

وَتَوَكَّلْ عَلَىٰ الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ
və Önu şükür ilə təsbih et! ← Ölməz olub həmişə diri olana (Allaha) təvəkkül et,

﴿٥٨﴾ وَكَفَىٰ بِهِ بَذْنُوبٍ عِبَادَهُ خَيْرًا

Öz bəndələrinin günahlarından xəbərdar olması, Öna (Allaha) kifayətdir.

الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ
Göyləri, yeri və onların arasındakıları altı gündə yaradan,

﴿٥٩﴾ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ الرَّحْمَنُ فَسُئِلَ بِهِ خَيْرًا

Bunu, bir biləndən soruş! ← Sonra arşə ucaldı. Rəhmandır!

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمَنُ

onlar deyirlər: “Bəs Rəhman nədir? ← Onlara: “Rəhmana səcdə edin!” - deyildiyi zaman,

أَنسَجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا ﴿٦٠﴾

(Bu səcdə əmri) onların nifrətini daha da artırır. ← Bizə əmr etdiyin şeyə səcdəmi edəcəyik?”

﴿٦١﴾ تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا

və orada bir çıraq (günəş) və nurlu ay yaratdı! ← O (Allah) nə qədər ucadır ki, göydə bürclər yaratdı,

﴿٦٢﴾ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِّمَنْ أَرَادَ أَنْ يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا

öyüd almaq və ya şükür etmək istəyənlər üçün! ← Gecəni və gündüzü bir-birinin ardınca gətirən də Odur,

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا

onlar yer üzündə təvəzökarlıqla gəzərlər, ← Rəhmanın bəndələri o kəslərdir ki,

﴿٦٣﴾ وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا

və cahillər onlara söz atdıqları zaman, “Salam” - deyirlər.

﴿٦٤﴾ وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا

Və o kəslərdir ki, gecəni Rəbbi üçün səcdə və qiyam içində (namaz qılaraq) keçirirlər.

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ

“Ey Rəbbimiz! Cəhənnəm əzabını bizdən sovuşdur. ← Yenə o kəslərdir ki, deyirlər:

﴿٦٥﴾ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ﴿٦٥﴾ أَنهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا

Doğrudan da, o, nə pis məskən və nə pis yerdir!” ← Şübhəsiz ki, onun əzabı həmişəlikdir!

﴿٦٧﴾ وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا

o ikisinin arasında orta yolu tutarlar. ← Və o kəslərdir ki, xərclədikdə nə israfçılıq edər, nə də xəsislik edər,

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ

Allahın haram qıldığı cana haqsız yerə qıymaz ← Onlar ki, Allahla yanaşı başqa bir tanrıya dua etməzlər,

وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ﴿٦٨﴾

və zina etməzlər. Kim onu etsə, cəzasını çəkər.

يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا ﴿٦٩﴾

və orada zəlil bir halda əbədi olaraq qalar. ← Qiyamət günü onun əzabı qat-qat olar,

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا

Tövbə edib iman gətirən və yaxşı işlər görənlər (bunlardan) müstəsnaadır!

فَأُولَٰئِكَ يَنْدِلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧٠﴾

Axı Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Allah onların pis əməllərini yaxşı əməllərə çevirər.

وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مَتَابًا ﴿٧١﴾

şübhəsiz ki, o, tövbəsi qəbul olunmuş bir halda Allaha dönər. ← Kim tövbə edib yaxşı iş görsə,

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا ﴿٧٢﴾

boş bir şeylə rastlaşdıqları zaman, vüqarlı bir şəkildə keçib gedərlər; ← O kəslər ki, yalana şahidlik etməz,

وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا ﴿٧٣﴾

onlara qarşı özlərini kar və kor kimi aparmazlar; ← O kəslər ki, Rəbbinin ayələri zikr olunduğu vaxt,

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا

Və o kəslər ki deyərlər: “Ey Rəbbimiz!

هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ﴿٧٤﴾

və bizi müttəqilərə rəhbər et!; ← Biza, gözümüzün işığı olan zövcələr və uşaqlar bəxş et,

أُولَٰئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا ﴿٧٥﴾

və orada ehtiramla və salamlarla qarşılanacaqlar. ← Onlar, səbr etdiklərinə görə malikanə ilə mükafatlandırılacaq,

خَالِدِينَ فِيهَا حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٧٦﴾

O nə gözəl mənzil və iqamətgahdır! ← Orada əbədi qalacaqlar.

قُلْ مَا يَعْبُؤُا بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ

De: “Əgər duanız olmasa, Rəbbim sizə nə dəyər versin?

فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا ﴿٧٧﴾

Siz təkzib etdiniz. Buna görə də (əzab sizə) vacib olacaqdır!”

﴿٢٦﴾ سُورَةُ الشُّعَرَاءِ

əş-Şüara (Şairlər) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 227 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
﴿١﴾ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾
Bunlar açıq-aydın Kitabın ayələridir. ← Ta, Sin, Mim!

لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾
(Ey Rəsulum!) Onlar imən gətirməyəcəklər deyər, bəlkə, sən özünü həlak edəsən?!

﴿٤﴾ أَنْ نَشَأَ نُتِرَلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةٌ فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ ﴿٥﴾
onlar da ona boyun əyib durarlar. ← Əgər istəsək, göydən onlara bir möcüzə göndəririk,

﴿٥﴾ وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرِ مِنَ الرَّحْمَنِ مُحَدَّثٌ إِلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ ﴿٦﴾
ondan üz döndərməsinlər. ← Onlara Rəhmandan elə bir yenər öyüd gəlməz ki,

﴿٦﴾ فَسَيَاتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٧﴾
Onların istehza etdiklərinin xəbərləri onlara gəlir çatacaqdır. ← (Qurani) yalan hesab etdilər.

﴿٧﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمْ أَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ﴿٨﴾
orada hər növ gözəl (bitkilər və meyvələr)dən neçəsini yetişdirmişik? ← Bəs yer üzünə baxmadılar mı ki,

﴿٨﴾ أَنْ فِي ذَلِكَ لَايَةٌ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٩﴾
Onların əksəriyyəti isə iman gətirməzlər. ← Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır.

﴿٩﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٠﴾
Bir zaman Rəbbin Musaya səsələnmişdi ki: ← Həqiqətən, Rəbbin yenilməz qüvvət sahibi, mərhəmət sahibidir!

﴿١٠﴾ اِنَّ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١١﴾ قَوْمٌ فَرَعُونَ أَلَّا يَتَّقُونَ ﴿١٢﴾
Firon tayfasının yanına! Onlar qorxmurlarmı? ← “Get o zalım tayfanın yanına;

﴿١٢﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿١٣﴾
(Musa) demişdi: “Ey Rəbbim! Məni yalançı sayacağılarından qorxuram!

﴿١٣﴾ وَيَضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلْ إِلَى هَرُونَ ﴿١٤﴾
Buna görə Haruna da peyğəmbərlik ver! ← Ürəyim sıxılır, dilim də açılmaz!

﴿١٤﴾ وَلَهُمْ عَلَى ذَنْبٍ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿١٥﴾
Bunun üçün məni öldürəcəklərindən qorxuram”. ← Onlara qarşı etdiyim bir günah da var.

﴿١٥﴾ قَالَ كَلَّا فَادْهَبَا بِآيَاتِنَا ﴿١٦﴾
Şübhəsiz ki, Biz sizinlə birlikdə eşidəcəyik! ← (Allah) dedi: “Xeyr! Hər ikiniz möcüzələrimizlə gedin.

﴿١٦﴾ فَأَتَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا ﴿١٧﴾
İsrail oğullarını bizimlə birlikdə göndər! ← “Biz ələmlərin Rəbbinin peyğəmbərləriyik! ← Firona gedib deyin:

﴿١٧﴾ قَالَ أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ ﴿١٨﴾
Omrünün neçə ilini də aramızda keçirdin. ← (Firon) dedi: “Səni körpə ikən öz yanımızda böyütmədikmi?

﴿١٨﴾ وَفَعَلْتَ فَعَلْتِكَ الَّتِي فَعَلْتَ وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿١٩﴾
Sən nankörlərdənsən! ← Və elədiyini də elədin.

قَالَ فَعَلْتُهَا إِذَا وَأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ ﴿٢٠﴾ فَفَزَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ

Buna görə də sizdən qorxub qaçdım. ← (Musa) dedi: “Mən onu edərkən o vaxtlar cahillərdən idim.

فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢١﴾

və mənə peyğəmbərlərdən etdi. ← Sonra Rəbbim mənə hökm verdi,

وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ أَنْ عَبَّدَتْ بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٢٢﴾

Boynuma minnət qoyduğun bu nemət də İsrail oğullarını (özünə) qul etdiyinə görədir.”

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٣﴾

Firon dedi: “Bəs aləmlərin Rəbbi nədir?”

قَالَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ﴿٢٤﴾

əgər həqiqətən inanacaqsınızsa!” ← (Musa) dedi: “Göylərin, yerin və o ikisinin arasında olanların Rəbbidir,

قَالَ لِمَنْ حَوْلُهُ أَلَا تَسْتَمْعُونَ ﴿٢٥﴾ قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٦﴾

(Musa) dedi: “Ö, sizin və keçmiş atalarınızın da Rəbbidir!” ← (Firon), ətrafındakılara dedi: “Əsitmirsinizmi?”

قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمْ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ﴿٢٧﴾

(Firon) dedi: “Sizə göndərilmiş peyğəmbər, şübhəsiz ki, divanədir!”

قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا ﴿٢٨﴾

əgər düşünə bilərsinizə!” ← (Musa) dedi: “Şərqi, qərbi və o ikisinin arasında olanların Rəbbidir,

قَالَ لئن اتَّخَذَتِ الْهَآ غَيْرِي لَأَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُونِينَ ﴿٢٩﴾

səni mütləq məhbəslərdən edəcəyəm!” ← (Firon) dedi: “Əgər məndən başqa tanrı qəbul etsən,

قَالَ فَأْتِ بِهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣١﴾ قَالَ أَوْلَوْ جِئْتُكُ بِشَيْءٍ مُبِينٍ ﴿٣٠﴾

(Firon) dedi: “Əgər doğru deyirsənsə, onu gətir!” ← (Musa) dedi: “Sənə açıq-əşkar bir şey gətirsəm də?”

فَأَلْقَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌ ﴿٣٢﴾ وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَ ﴿٣٣﴾

Əlini də çıxartdı. O vaxt o, baxanlara ağappaq (göründü). ← Beləcə əsasını atdı və o an o, açıq-aydın bir əjdaha oldu.

قَالَ لِلْمَلَآ حَوْلَهُ إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾

(Firon), ətrafındakı əyanlara dedi: “Şübhəsiz ki, bu, çox bilikli bir sehrbazdır!

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿٣٥﴾

Nə buyursunuz?” ← O, öz sehri ilə sizi yurdunuzdan çıxartmaq istəyir.

قَالُوا أَرْجِهْ وَإِخَاهُ وَأَبْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿٣٦﴾

və şəhərlərə, (sehrbazları) yığacaq adamlar göndər ki, ← Onlar dedilər: “Onu və qardaşını yubandır,

يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيمٍ ﴿٣٧﴾ فَجُمِعَ السَّحَرَةُ لِمِيقَاتِ يَوْمٍ مَعْلُومٍ ﴿٣٨﴾

Və sehrbazlar məlum bir günün müəyyən vaxtında yığıldılar. ← bütün bilikli sehrbazları sənə gətirsinlər!”

وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنْتُمْ مُجْتَمِعُونَ ﴿٣٩﴾

Camaata da deyildi: “Siz yığılırsınızmi?”

لَعَلَّنَا نَتَّبِعَ السَّحَرَةَ ﴿٤٠﴾ اِنْ كَانُوا هُمْ الْغَالِبِينَ ﴿٤٠﴾

əgər onlar (Musaya) qalib gələsələr! ← Güman ki, biz sehrbazlara tabe olarıq,

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ ﴿٤١﴾ اِنَّ لَنَا لَآجِرًا اِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿٤١﴾

“Əgər biz qalib olsaq, bizə bir mükafat varmı?” ← Sehrbazlar, gəldikləri zaman Firona dedilər:

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذَا لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٢﴾ قَالَ لَهُمْ مُوسَى الْقُوا مَا أَنْتُمْ مُلْقُونَ ﴿٤٣﴾

Musa onlara dedi: “Nə atırsınızsa atın!” ← O dedi: “Bəli! Və siz o zaman yaxın adamlarımdansınız!”

فَالْقُوا جِبَالَهُمْ وَعَصِيَّهُمْ وَقَالُوا ﴿٤٤﴾ بَعْزَةُ فِرْعَوْنَ اِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٤﴾

“Fironun izzətinə and olsun ki, biz mütləq qalib gələcəyik!” ← Onlar iplərini və əsalarını atıb dedilər:

فَالْقَى مُوسَى عَصَاهُ ﴿٤٥﴾ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿٤٥﴾

O dərhəl (əjdaha olub) onların düzəltdiyi şeyləri uddu. ← Musa da öz əsasını atdı.

فَالْقَى السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ ﴿٤٦﴾ قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾

Onlar dedilər: “Aləmlərin Rəbbinə iman gətirdik; ← Beləcə, sehrbazlar səcdəyə qapandılar.

رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ ﴿٤٨﴾ قَالَ أَمِنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ أَدْنِ لَكُمْ ﴿٤٨﴾

(Firon) dedi: “Mən sizə izin verməmişdən əvvəl ona iman gətirdiniz. ← Musanın və Harunun Rəbbinə!”

اِنَّهُ لَكَبِيرُكُمْ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السَّحَرَ ﴿٤٩﴾ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٤٩﴾

Sözsüz ki, biləcəksiniz. ← O, həqiqətən, sizə sehr öyrədən böyüyünüzdür.

لَا تُطْعَنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلُكُمْ مِنْ خِلَافٍ ﴿٤٩﴾ وَلَا صَلْبُكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٩﴾

və mütləq, sizin hamınızı çarxıya çəkdirəcəyəm!” ← Mütləq, əllərinizi və ayaqlarınızı çarpaz kəsdirəcəm,

قَالُوا لَا ضَيْرَ ﴿٥٠﴾ اِنَّا اِلَىٰ رَبِّنَا مُتَقَلِّبُونَ ﴿٥٠﴾

Biz öz Rəbbimizə dönəcəyik! ← (Sehrbazlar) dedilər: “Zərəri yoxdur.

اِنَّا نَطْمَعُ اَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَا ﴿٥١﴾ اِنْ كُنَّا اَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥١﴾

ilk iman gətirənlər olduğumuza görə!” ← Biz Rəbbimizin, xəstələrimizi bağışlayacağına ümid edirik;

وَاَوْحَيْنَا اِلَىٰ مُوسَى اَنْ اَسْرِ بِعِبَادِي ﴿٥٢﴾ اِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ ﴿٥٢﴾

Siz mütləq, təqib ediləcəksiniz!” ← Musaya vəhy etdik ki: “Qullarımla gecə yola çıx.

فَارْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿٥٣﴾ اِنَّ هَؤُلَاءَ لَشُرُذْمَةٌ قَلِيلُونَ ﴿٥٤﴾

“Şübhəsiz ki, bunlar kiçik bir tayfadır! ← Firon şəhərlərə (əsgər) yığanlar göndərdi.

وَاِنَّهُمْ لَنَا لَغَاظُونَ ﴿٥٥﴾ وَاِنَّا لَجَمِيعٌ حَادِرُونَ ﴿٥٦﴾

Biz isə qüvvətli bir camaatıq!” ← Həqiqətən, onlar bizi qəzəbləndirmişlər.

فَاَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٧﴾ وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٥٨﴾

Həmçinin xəzinələr(dən) və gözəl yer(dən çıxartdıq). ← Və onları bağlardan və bulaqlardan çıxartdıq.

كَذٰلِكَ وَاَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَآءِيلَ ﴿٥٩﴾ فَاتَّبَعُوهُمْ مُشْرِقِينَ ﴿٦٠﴾

(Firon və ordusu) günəş doğduqda onları təqib etdilər. ← Belədir. Və İsrail oğullarını oraya varis etdik.

فَلَمَّا تَرَاءَ الْجَمْعَانِ قَالَ أَصْحَابُ مُوسَىٰ إِنَّا لَمُدْرِكُونَ ﴿٦١﴾
Musanın camaatı dedi: “Bizə yetişdilər!” ← İki dəstə qarşılaşdıqları zaman,

قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٦٢﴾
(Musa) dedi: “Xeyr, şübhəsiz ki, Rəbbim mənimlədir. O, mənə yol göstərəcəkdir!”

فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ فَأَنْفَلَقَ
O dərhal yarıldı, ← Və Musaya vəhy etdik ki: “Əsanla dənizə vur!”

فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطُّودِ الْعَظِيمِ ﴿٦٣﴾ وَأَزْلَفْنَا ثَمَّ الْأَخْرِينَ ﴿٦٤﴾
O birilərini (Firon və ordusunu) da oraya yaxınlaşdırdıq. ← və hər bir hissə böyük bir dağ kimi oldu.

وَأَنْجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ ﴿٦٥﴾ ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْأَخْرِينَ ﴿٦٦﴾
Sonra digərlərini (Firon və ordusunu) boğduq. ← Musa və onun yanında olanların hamısını xilas etdik.

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٦٧﴾
Onların əksəriyyəti də iman gətirmiş deyildi. ← Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦٨﴾ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ ﴿٦٩﴾
Onlara İbrahimin xəbərini də oxu! ← Həqiqətən, sənin Rəbbin yenilməz qüvvət sahibi, mərhəmət sahibidir!

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٧٠﴾
“Nəyə ibadət edirsiniz?” ← Bir zaman, o öz atasına və tayfasına demişdi:

قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَظُلُّ لَهَا عَاكِفِينَ ﴿٧١﴾
və onlara tapınmaqda davam edirik! ← Onlar demişdilər: “Bütlərə ibadət edirik,

قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمُ إِذْ تَدْعُونَ ﴿٧٢﴾ أَوْ يَنْفَعُونَكُمُ أَوْ يَضُرُّونَ ﴿٧٣﴾
Yaxud sizə xeyir və ya zərər verə bilirlərmi?” ← O demişdi: “Dua etdiyiniz zaman sizi eşidirlərmi?

قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَٰلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٧٤﴾
Onlar: “Xeyr, biz öz atalarımızın belə etdiklərini gördük!” - demişdilər.

قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٧٥﴾ أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ الْأَقْدَمُونَ ﴿٧٦﴾
Siz və keçmiş atalarınız! ← (İbrahim) demişdi: “Nəyə ibadət etdiyinizi görürsünüz mü?

فَأَنَّهُمْ عُدُوٌّ لِـِ الْإِلَهِ الْعَالَمِينَ ﴿٧٧﴾ الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ﴿٧٨﴾
O ki, məni yaradı. O məni doğru yola yönəldir! ← Aləmlərin Rəbbi xaric, onlar mənim düşmənimdir.

وَالَّذِي هُوَ يُطْعَمُنِي وَيَسْقِينِي ﴿٧٩﴾ وَإِذَا مَرَضْتُ فَهُوَ يَشفِينِي ﴿٨٠﴾
Xəstələndiyim zaman mənə O şəfa verir. ← O (Rəbbim) ki, O məni yedirir və içirdir!

وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِي ﴿٨١﴾ وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ ﴿٨٢﴾
O ki, həqiq-hesab günü xətamı bağışlayacağına ümid edirəm! ← O ki, məni öldürəcək, sonra dirildəcək.

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَالْحَقْنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿٨٣﴾
və məni saleh kimsələrin arasına daxil et! ← Ey Rəbbim! Mənə hökm (hikmət) bəxş et,

وَأَجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ﴿٨٤﴾

Sonra gələnlər arasında mənə doğruluq dili (yaxşı ad) qismət elə!

وَأَجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ﴿٨٥﴾ وَأَغْفِرْ لِأَبِي إِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ ﴿٨٦﴾

Atamı bağışla! Şübhəsiz ki, o, (haqq yolu) azanlardan oldu! ← Məni Nəim cənnətinin varislərindən et!

وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ﴿٨٧﴾ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٨﴾

O gün ki, nə mal-dövlət, nə də övlad bir fayda verər! ← Diriləcəkləri gün mənə zəlif etmə!

إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٩﴾ وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٩٠﴾

Və Cənnət müttəqilərə yaxınlaşdırılır. ← Təmiz bir qəlb ilə Allaha gələn kimsə müstəsnaıdır!"

وَبُرُزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ ﴿٩١﴾ وَقِيلَ لَهُمْ آيِنَ مَا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٩٢﴾

Və onlara deyirlər: "İbadət etdiyiniz şeylər (bütələr) haradadır, ← Cəhənnəm də azğınlara göstərilir.

مَنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنْصُرُونَكُم أَوْ يَنْتَصِرُونَ ﴿٩٣﴾

Onlar sizə kömək edə bilirlərmi? Yaxud özlərinə kömək edə bilirlər? ← Allahdan başqaları?

فَكُتِبُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ ﴿٩٤﴾ وَجُنُودُ إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ ﴿٩٥﴾

İblisin bütün əsgərləri də (ora salınarlar). ← Onlar və azğınlar oraya (Cəhənnəmə) atılırlar!

قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿٩٦﴾ تَاللَّهِ إِنْ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٩٧﴾

Allaha and olsun ki, açıq-aydın bir zəlalət içində idik! ← Onlar orada mübahisələr apararaq deyirlər:

إِذْ نُسَوِّيكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٩٨﴾ وَمَا أَضَلَّنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ ﴿٩٩﴾

Bizi yalnız günahkarlar azdırdı. ← Çünki biz sizi aləmlərin Rəbbi ilə bir tuturduq.

فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ ﴿١٠٠﴾ وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ ﴿١٠١﴾

nə də məhrəbən bir dostumuz yoxdur! ← Artıq bizə şəfaət edən kimsələr yoxdur,

فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةٌ فَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٢﴾

Kaş təkrar bizim üçün (dünyaya dönə bilmək mümkün) olsaydı, Beləcə möminlərdən olardıq!"

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً ﴿١٠٣﴾ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾

Onların əksəriyyəti isə iman gətirmədi. ← Həqiqətən, bunda bir ibrət vardır.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾ كَذَبَتْ قَوْمٌ نُوحَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٠٥﴾

Nuh tayfası peyğəmbərləri təkzib etdi. ← Həqiqətən, sənin Rəbbin yenilməz qüvvət, mərhəmət sahibidir!

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٠٦﴾

O zaman, qardaşları Nuh onlara demişdi: "Qorxmursunuzmu?

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٠٧﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٠٨﴾

Elə isə, Allahdan qorxuh və mənə itaət edin! ← Şübhəsiz ki, mən sizin üçün etibarlı bir peyğəmbəram!

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ﴿١٠٩﴾ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١١٠﴾

Mənim mükafatım ancaq aləmlərin Rəbbinə aiddir! ← Bunun müqabilində sizdən heç bir ücret istəmirəm.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١١٠﴾ قَالُوا أَنْتُمْ لَكُمْ وَاتَّبَعَكَ الْأَرْذَلُونَ ﴿١١١﴾

Dedilər: "Sənə ən rəzil adamlar tabe olmuşkən, sənə imanımı gətirəcəyik?" ← Elə isə, Allahdan qorxuh və mənə itaət edin!"

قَالَ وَمَا عَلَّمِي بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٢﴾ اِنْ حَسَابُهُمْ اِلَّا عَلٰى رَبِّي لَوْ تَشْعُرُونَ ﴿١١٣﴾

Onların hesabı yalnız Rəbbinə aiddir. Kaş başa düşəydiniz! ← (Nuh) dedi: “Onların etdikləri barəsində bir məlumatım yoxdur!

وَمَا اَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٤﴾ اِنْ اَنَا اِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١١٥﴾

Mən yalnız açıq-aşkar bir xəbərdar edənəm!” ← Mən, iman gətirənləri qovan da deyiləm!

قَالُوا لَنْ لَمْ تَنْتَهُ يَا نُوحُ ﴿١١٦﴾ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمَرْجُومِينَ ﴿١١٦﴾

mütləq daşqalaq edilənlərdən olacaqsan!” ← Onlar dedilər: “Ey Nuh! Əgər (bu işə) son qoymasan,

قَالَ رَبِّ اِنْ قَوْمِي كَذَّبُوْنِ ﴿١١٧﴾

(Nuh) dedi: “Ey Rəbbim! Həqiqətən, qövümüm məni yalanladı.

فَاَفْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا ﴿١١٨﴾ وَنَجِّنِي وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٨﴾

Məni və mənimlə birlikdə olan möminləri xilas et!” ← Artıq mənimlə onlar arasında Sən hökm ver.

فَانْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿١١٩﴾ ثُمَّ اغْرَقْنَا بَعْدَ الْبَاقِينَ ﴿١٢٠﴾

Sonra arxasınca geri qalanları suda boğduq! ← Beləcə onu və onunla birlikdə yüklü gəmidəkiləri xilas etdik.

اِنْ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةٌ ﴿١٢١﴾ وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٢١﴾

Onların əksəriyyəti isə iman gətirmədi. ← Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٢﴾ كَذَّبَتْ عَادَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾

Ad (qövmü) peyğəmbərləri təkzib etdi. ← Həqiqətən, sənin Rəbbin yenilməz qüvvət sahibi, mərhəmətlidir!

اِذْ قَالَ لَهُمْ اٰخُوهُمْ هٰوْدُ اَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿١٢٤﴾

O zaman, qardaşları Hud onlara demişdi: “Məgər qorxmursunuz?

اِنِّى لَكُمْ رَسُوْلٌ اٰمِيْنٌ ﴿١٢٥﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوْنَ ﴿١٢٦﴾

Elə isə, Allahdan qorxun və mənə itaət edin! ← Şübhəsiz ki, mən sizin üçün etibarlı bir peyğəmbəram!

وَمَا اَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ ﴿١٢٧﴾ اِنْ اَجْرِيْ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعَالَمِيْنَ ﴿١٢٧﴾

Mənim mükafatım ancaq aləmlərin Rəbbinə aiddir! ← Bunun müqabilində sizdən heç bir ücret istəmirəm.

اَتَبْنُوْنَ بِكُلِّ رِيعٍ اٰيَةً تَعْبَثُوْنَ ﴿١٢٨﴾ وَتَتَّخِذُوْنَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُوْنَ ﴿١٢٩﴾

Əbədi qalacağınızı güman edərək hələ qəsrlər də tikirsiniz! ← Hər təpədə bir əlamət qurub əylənirsinizmi?

وَإِذَا بَطَشْتُمْ بَطَشْتُمْ جَبَّارِينَ ﴿١٣٠﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيعُوْنَ ﴿١٣١﴾

Elə isə, Allahdan qorxun və mənə itaət edin! ← Və (birini) yaxaladıqda da zalımlar kimi yaxalayırınsınız!

وَاتَّقُوا الَّذِيْ اَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُوْنَ ﴿١٣٢﴾ اَمَدَّكُمْ بِاَنْعَامٍ وَبَنِيْنَ ﴿١٣٣﴾

Sizə heyvanlar və övladlar verdi, ← O (Allahdan) qorxun ki, bildiyiniz şeyləri (nəmətləri) sizə bəxş etdi!

وَجَنَّاتٍ وَعِوْنٍ ﴿١٣٤﴾ اِنِّىْ اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿١٣٥﴾

Mən böyük günün (qiyamət gününün) sizə üz verəcək əzabından qorxuram!” ← Bağlar və çeşmələr (verdi)!

قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا اَوَعَطْتَ اَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظِيْنَ ﴿١٣٦﴾

Öyüd-nəsihət verdin, yaxud nəsihət verənlərdən olmadın. ← Onlar dedilər: “Bizim üçün eynidir;

﴿١٣٨﴾ وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ﴿١٣٧﴾ إِنَّ هَذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ

Və biz əzabı da düçar olmayacağıq! ← Bu ancaq əvvəlkilərin adətindəndir!

فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ ﴿١٣٩﴾ وَأَنَّا فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ

Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır. ← Onu yalançı saydılar. Biz də onları məhv etdik.

﴿١٣٩﴾ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ

Onların da əksəriyyəti iman gətirmədi.

﴿١٤٠﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٤١﴾ كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ

Səməd (qövmü) peyğəmbərləri təkzib etdi. ← Həqiqətən, Rəbbin yenilməz qüvvət, mərhəmət sahibidir!

﴿١٤٢﴾ إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ صَالِحٌ أَلا تَتَّقُونَ

O vaxt, qardaşları Saleh onlara demişdi: “Qorxmursunuzmu?”

﴿١٤٣﴾ أَنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٤٤﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

Artıq Allahdan qorxun və mənə itaət edin! ← Şübhəsiz ki, mən sizin üçün etibarlı bir peyğəmbərim!

﴿١٤٥﴾ إِنَّ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ

Mənim müqafatım ancaq aləmlərin Rəbbinə aiddir! ← Bunun müqabilində sizdən heç bir ücret istəmirəm.

﴿١٤٦﴾ أَتُرْكُونَ فِي مَا هَهُنَا آمِنِينَ ﴿١٤٧﴾ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ

Bağlar və çeşmələr içində?! ← Məgər burada əminlik içində qalacaqsınız?

﴿١٤٨﴾ وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيمٌ ﴿١٤٩﴾ وَتَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا فَارِهِينَ

Dağlardan da məharətlə evlər yonub düzəldirsiniz. ← Əkinlər və lətif çiçəkli xurmalıqlar (içində)?!

﴿١٥٠﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٥١﴾ وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ

Həddi aşanların əmrinə tabe olmayın! ← Artıq Allahdan qorxun və mənə itaət edin!

﴿١٥٢﴾ الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿١٥٣﴾ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ

dedilər: “Həqiqətən, sən ovsunlanmışlardanсан! ← Yer üzündə fəsad törədən və sülh yaratmayanlar

﴿١٥٤﴾ مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَاتِّبِعْنَا أَمْرَ الْبَاقِيينَ

Əgər doğru danışanlardanansansa, bir möcüzə gətir! ← Sən bizim kimi ancaq bir insansan!

﴿١٥٥﴾ قَالَهُ هَذِهِ نَاقَةٌ

Müəyyən gündərdə onun və sizin su içmə (növbəniz olacaq)! ← (Saleh) dedi: “Bu dişi bir dəvədir.

﴿١٥٦﴾ فَاتَّخَذْتُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

Yoxsa böyük günün (qiyamət günün) əzabı sizi yaxalayar! ← Ona heç bir pislik də etməyin.

﴿١٥٧﴾ فَعَقَرُوْهَا فَاصْبَحُوا نَادِمِينَ

Və əzab onları yaxaladı. Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır. ← Onlar isə onu tutub kəsdilər və peşman oldular.

﴿١٥٨﴾ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٥٩﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

Həqiqətən, sən Rəbbin yenilməz qüvvət sahibi, mərhəmətlidir! ← Onların da əksəriyyəti iman gətirmədi.

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٦٠﴾ اِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطُ اَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٦١﴾

O zaman, qardaşları Lut onlara demişdi: “Qorxmursunuzmu? ← Lut tayfası peyğəmbərləri yalanladı.

﴿١٦٢﴾ اِنِّیْ لَکُمْ رَسُوْلٌ اٰمِیْنٌ ﴿١٦٣﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِیْعُوْهُ

Artıq Allahdan qorxun və mənə itaət edin! ← Şübhəsiz ki, mən sizin üçün etibarlı bir peyğəmbərəm!

وَمَا اَسْئَلُکُمْ عَلَیْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِیْ اِلَّا عَلٰی رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ ﴿١٦٤﴾

Mənim mükafatım ancaq aləmlərin Rəbbinə aiddir! ← Bunun müqabilində sizdən heç bir ücret istəmirəm.

﴿١٦٥﴾ اَتَاتُوْنَ الذُّکْرَانَ مِنَ الْعٰلَمِیْنَ

Siz, insanlardan erkəklərləni yaxınlıq edirsiniz?

وَتَذَرُوْنَ مَا خَلَقَ لَکُمْ رَبُّکُمْ مِنْ اَزْوَاجِکُمْ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُوْنَ ﴿١٦٦﴾

Xeyr, Siz həddi aşan bir camaatsınız! ← Və Rəbbinizin sizin üçün yaratdığı qadınlarınızı tərk edirsiniz?

﴿١٦٧﴾ قَالُوْا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ یَا لُوطُ لَتَكُوْنَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِیْنَ

mütləq qovulanlardan olacaqsan! ← Onlar dedilər: “Ey Lut! Əgər (bu sözlərinə) son qoymasan,

﴿١٦٨﴾ قَالَ اِنِّیْ لَعَمَلِکُمْ مِنَ الْقٰلِیْنَ

(Lut) dedi: “Həqiqətən, mən sizin əməlinizə qəzəblənənlərdənəm!

﴿١٦٩﴾ رَبِّ نَجِّنِیْ وَاهْلِیْ مِمَّا یَعْمَلُوْنَ

Beləcə onu və bütün ailəsini xilas etdik. ← Ey Rəbbim! Məni və ailəmi onların gördüyü işdən qurtar!”

﴿١٧١﴾ اِلَّا عَجُوْزًا فِی الْغٰبِرِیْنَ ﴿١٧٢﴾ ثُمَّ دَمَرْنَا الْاٰخِرِیْنَ

Sonra digərlərini məhv etdik. ← Ancaq geridə qalan bir qadın (Lutun günahkar övrəti) müstəsna! →

وَامْطَرْنَا عَلَیْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِیْنَ ﴿١٧٣﴾ اِنَّ فِیْ ذٰلِكَ لَاٰیَةً

Şübhəsiz, bunda bir ibrət vardır. ← Xəbərdar edilənlərin yağışı nə pisdir! ← Onların üzərinə bir yağış yağdırdıq.

﴿١٧٤﴾ وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِیْنَ ﴿١٧٥﴾ وَاِنَّ رَبَّکَ لَهُو الْعَزِیْزُ الرَّحِیْمُ

Həqiqətən, sənin Rəbbin yenilməz qüvvət sahibi, mərhəmətlidir! ← Onların çoxu isə iman gətirmədi.

﴿١٧٦﴾ اِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَیْبٌ اَلَا تَتَّقُوْنَ ﴿١٧٧﴾

O zaman, Şüeyb onlara demişdi: “Qorxmursunuzmu? ← Əyək əhli peyğəmbərləri yalanladı.

﴿١٧٨﴾ اِنِّیْ لَکُمْ رَسُوْلٌ اٰمِیْنٌ ﴿١٧٩﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِیْعُوْهُ

Artıq Allahdan qorxun və mənə itaət edin! ← Şübhəsiz ki, mən sizin üçün etibar olunası bir peyğəmbərəm!

﴿١٨٠﴾ وَمَا اَسْئَلُکُمْ عَلَیْهِ مِنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِیْ اِلَّا عَلٰی رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ

Mənim mükafatım ancaq aləmlərin Rəbbinə aiddir! ← Bunun müqabilində sizdən heç bir ücret istəmirəm.

﴿١٨١﴾ اَوْفُوا الْکَيْلَ وَلَا تَکُوْنُوْا مِنَ الْمُخْسِرِیْنَ ﴿١٨٢﴾ وَزِنُوْا بِالْقُسْطَاسِ الْمُسْتَقِیْمِ

Düzgün tərəzi ilə çəkin! ← Ölçüyə tam riayət edin və (tərəzidə) əskildənlərdən olmayın!

﴿١٨٣﴾ وَلَا تَبْخَسُوْا النَّاسَ اَشْیَاءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِی الْاَرْضِ مُفْسِدِیْنَ

Və yer üzündə fitnə-fəsad törədərək anarxiya yaratmayın! ← İnsanların haqqını da azaltmayın!

وَاتَّقُوا الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِبْلَةَ الْأُولِينَ ﴿١٨٤﴾ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ﴿١٨٥﴾
Onlar dedilər: “Sən sadəcə övsunlanmışlardanсан! ← Sizi və əvvəlki nəsilləri yaradandan qorxun!”

وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَإِنْ نَظُنُّكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿١٨٦﴾
Biz təxmin edirik ki, sən yalançılardanсан! ← Sən də sadəcə bizim kimi bir insansan!

فَاسْقِطْ عَلَيْنَا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٨٧﴾
Əgər doğru danışanlardansansa, üstümüzə göydən parçalar sal!”

قَالَ رَبِّيَ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨٨﴾
(Şüeyb) dedi: “Sizin nələr etdiyinizi Rəbbim daha yaxşı bilir!”

فَاخْذُهُمْ عَذَابٌ يَوْمَ الظَّلَّةِ فَكَذَّبُوهُ
Buna görə də kölgəli günün əzabı onları yaxaladı. ← Nəhayət, onu (Şüeybi) yalanladılar.

إِنَّهُ كَانَ عَذَابٌ يَوْمَ عَظِيمٍ ﴿١٨٩﴾
Həqiqətən, o, böyük bir günün əzabı idi.

إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩٠﴾
Onların da əksəriyyəti iman gətirmədi. ← Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٩١﴾
Həqiqətən, sənin Rəbbin yenilməz qüvvət sahibi, mərhəmət sahibidir!

وَأَنَّهُ لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩٢﴾ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾
Onu, etibarlı ruh (Cəbrail) endirdi: ← Şübhəsiz ki, bu (Quran) aləmlərin Rəbbinin nəzil etməsidir!

عَلَى قَلْبِكَ لَتَكُونَ مِنَ الْمُنْذِرِينَ ﴿١٩٤﴾ بَلْسَانَ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿١٩٥﴾
(Həm də) açıq-aydın ərəb dilində. ← Xəbərdar edənlərdən olasan deyə, sənin qəlbinə (nəzil etdi);

وَأَنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأُولِينَ ﴿١٩٦﴾ أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ أَنْ يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿١٩٧﴾
İsrail oğulları alimlərinin onu bilmələri, onlar üçün bir dəlil olmadımı? ← Həqiqətən, o, əvvəlkilərin kitablarında mövcuddur.

وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَى بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ ﴿١٩٨﴾ فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩٩﴾
və onlara onu oxuşaydı, ona iman gətirməzdilər. ← Əgər onu (Quranı), ərəb olmayan birinə nəzil etsəydik,

كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٠٠﴾ لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّى يَرُوا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٢٠١﴾
Onlar şiddətli əzabı görməyəndək onə inanmazlar. ← Biz onu günahkarların qəlbinə belə salırıq.

فَيَاتِيهِمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٠٢﴾ فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُونَ ﴿٢٠٣﴾
O zaman onlar deyirlər: “Bizə möhlət veriləcəkmimi?” ← (Əzab) onlara qəflədən, özləri də hiss etmədən gəlir.

أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٢٠٤﴾ أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ﴿٢٠٥﴾
Görürsənmi, əgər Biz onlara illərcə nemət versək, ← (O kafirlər) əzabımızın tezmi gəlməsini istəyirlər?

ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٢٠٦﴾
sonra vəd olunduqları (əzab) onlara yetişsə,

﴿٢٠٨﴾ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يُمْتَعُونَ ﴿٢٠٧﴾ وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ ﴿٢٠٨﴾

Xəbərdar edəni **olmamış** heç bir məmləkəti məhv etmədik! ← faydalandıqları şey onlara heç bir fayda verməz.

﴿٢١٠﴾ وَمَا تَنْزَلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ ﴿٢٠٩﴾ ذِكْرُی وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٠٩﴾

Onu (Qurani) da **şeytanlar** endirmədi. ← (Bu) **öyüd-nəsihətdir**. Biz **zalım** deyilik!

﴿٢١٢﴾ وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٢١١﴾ اِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمْعَزُولُونَ ﴿٢١٢﴾

Şübhəsiz, onlar **qulaq asmaqdan uzaqlaşdırılıblar**. ← Onlara yaraşmaz. Onlar (bunu) bacara da bilməzlər!

﴿٢١٣﴾ فَلا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذِّبِينَ ﴿٢١٣﴾

yoxsa **əzaba** **düçar** edilənlərdən olarsan! ← Elə isə **Allahla bərabər** başqa **bir tanrıya** dua etmə,

﴿٢١٤﴾ وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ﴿٢١٤﴾ وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢١٥﴾

Sənə **tabe** olan **möminləri** **qanadın altına** al! ← Və **ən yaxşın qohumlarını** **xəbərdar** et!

﴿٢١٦﴾ فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ اِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢١٦﴾

“Şübhəsiz, **mən** **sizin etdiklərinizdən uzağam!**” ← Əgər sənə qarşı çıxsalar, de ki:

﴿٢١٧﴾ وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٢١٧﴾ الَّذِي يَرِيكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٢١٨﴾

O ki, **qiyamda** **ikən** **də səni** **görür**, ← Və **yenilməz qüvvət** **sahibinə**, **mərhəmət** **sahibinə** **təvəkkül** et;

﴿٢١٩﴾ وَتَقَلُّبِكَ فِي السَّاجِدِينَ ﴿٢١٩﴾ اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٢٢٠﴾

Həqiqətən, (hər şeyi) **eşidən**, **bilən** **Odur!** ← **səcdə** **edənlərin arasında** **əyilib-qalxarkən** **də** (görür).

﴿٢٢١﴾ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلَىٰ مَنْ تَنْزَلُ الشَّيَاطِينُ ﴿٢٢١﴾ تَنْزَلُ عَلَىٰ كُلِّ آفَاكٍ أَثِيمٍ ﴿٢٢٢﴾

Onlar **hər bir yalançıya**, **günahkara** **nazil** olarlar. ← **Şeytanların** **kimə nazil** olduqlarını **sizə xəbər** verimmi?

﴿٢٢٣﴾ يُلْقُونَ السَّمْعَ وَأَكْثُرُهُمْ كَاذِبُونَ ﴿٢٢٣﴾ وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُنُ ﴿٢٢٤﴾

Şairlərə **gəlincə**, **onlara** **azğınlar** **uyar!** ← Onlar (Şeytanlara) **qulaq** verirlər. Onların **da çoxu** **yalançıdır!**

﴿٢٢٥﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ ﴿٢٢٥﴾ وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٢٢٦﴾

Və onlar etmədikləri **şeyləri** **deyirlər!** ← **Görmürsənmi** ki, onlar **hər bir vadidə sərgərdan** **dolaşırlar?**

﴿٢٢٧﴾ اَلَا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا

Allahı **çox** **zikir** **edənlər**, ← (Bundan) **müstəsna** **olanlar** **iman** **gətirib** **yaxşı işlər** **görənlər**,

﴿٢٢٧﴾ وَاتَّصَرُّوا مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴿٢٢٧﴾

Zülm **edənlər** **isə**, **hansı** **dönüş** **yerinə** **dönəcəklərini** **biləcəklər!** ← və **zülmə uğradıqdan sonra** **qalib** **gələnlərdir!**

﴿٢٧﴾ سُورَةُ النَّملِ
ən-Nəml (Qarışqa) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 93 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿٢﴾ طَسَّ تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُبِينٍ ﴿١﴾ هُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾
Möminlər üçün doğru yol və müjdədir. ← Ta, Sin! Bu, Qurənin və açıq-aydın bir Kitabın əyələridir!

﴿٣﴾ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٣﴾
və onlar axirətə möhkəm inanarlar. ← O (mömin) kəsler ki, namazı qılar, zəkati verərlər,

﴿٤﴾ زَيْنًا لَهُمْ أَعْمَالُهُمْ فَهُمْ يَعْمَهُونَ ﴿٤﴾
əməllərini özlərinə gözəl göstərdik. Onlar da boş-boş gəzərlər. ← Həqiqətən, əxirətə inanmayanların

﴿٥﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْآخِسُونَ ﴿٥﴾
və axirətdə ən böyük ziyana uğrayacaq olanlar məhz onlardır! ← Onları çox pis əzab gözləyir,

﴿٦﴾ وَأَنْتَ لَتَلْقَى الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ ﴿٦﴾
(Ey Rəsulum!) Həqiqətən, Qurən hikmət sahibi, (hər şeyi) bilən (Allah) tərəfindən sənə təlqin olunur.

﴿٧﴾ اِذْ قَالَ مُوسَىٰ لَأَهْلِهِ اَنْتُمْ تَبْتَغُونَ ﴿٧﴾
“Gözümə bir atəş sataşdı. ← Bir zaman Musa, öz ailəsinə demişdi:

﴿٨﴾ سَأَتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ آتِيكُمْ بِشَهَابٍ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٨﴾
yaxud sizə bir köz gətirim ki, isinə biləsiniz”. ← (Gedim) ondan sizə bir xəbər gətirim,

﴿٩﴾ فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ اَنْ بُورِكَ مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا ﴿٩﴾
“Atəşin içində və ətrafındakı kimsələr mübarəkdirlər. ← (Musa) ora çatdıqda bir nida gəldi:

﴿١٠﴾ وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾ يَا مُوسَىٰ اِنَّهُ اَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٠﴾
Ey Musa! Şübhəsiz, qüdrətli, hikmət sahibi olan Allah Mənəm! ← Aləmlərin Rəbbi olan Allah pakdır!

﴿١١﴾ وَآلَقَ عَصَاكَ فَلَمَّا رَاَهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ ﴿١١﴾
dönüb qaçdı və dalə da baxmadı. ← Əsanı (yerə) at!” Onu (əsanın) ilan kimi qıvrıldığını gördükdə,

﴿١٢﴾ يَا مُوسَىٰ لَا تَخَفْ اِنِّي لَا يَخَافُ لَدَيَّ الْمُرْسَلُونَ ﴿١٢﴾
Mən! Peyğəmbərlər Mənim hüzzurunda qorxmazlar. ← “Ey Musa, qorxma!

﴿١٣﴾ ثُمَّ بَدَّلْ حُسْنًا بَعْدَ سُوءٍ ﴿١٣﴾
sonra pisliyin arxasınca (onu) yaxşıqla əvəz edərsə, ← Ancaq kim zülm edib,

﴿١٤﴾ فَآتَىٰ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤﴾
həqiqətən, Mən bağışlayanam, rəhim edənəm!

﴿١٥﴾ وَادْخُلْ بِدَكَ فِي جَبِّكَ تَخْرُجُ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ ﴿١٥﴾
qırsuzsuz bir haldə ağappaq olaraq çıxsın. ← Əlini də qoynuna sal ki,

﴿١٦﴾ فِي تِسْعِ آيَاتٍ اِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿١٦﴾
Həqiqətən onlar fəsiq bir qəvmdür!” ← Firon və onun tayfasına (göstəriləcək) doqquz möcüzənin içindədir.

﴿١٧﴾ فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ آيَاتُنَا مُبْصِرَةً قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿١٧﴾
“Bu, açıq-aydın bir sehrdir!”-dedilər. ← Möcüzələrimiz aşkar şəkildə onlara gəldiyi zaman:

وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنْفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا

Daxilən əmin olduqları halda, haqsız yərə və təkabbr üzündən onları inkar etdilər.

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا

Biz Davuda və Süleymana elm verdik. ← Bir gör fitnə-fəsad törədənlərin axırı necə oldu!

وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥﴾

bizi öz mömin bəndələrinin çoxundan üstün tutdu! ← Onlar dedilər: “O Allaha həmd olsun ki,

وَوَرِثَ سُلَيْمَانُ دَاوُدَ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ عِلْمُنَا مَنْطِقَ الطَّيْرِ

“Ey insanlar! Bizə quş dili öyrədildi, ← Süleyman Davudun varisi oldu və dedi:

وَأُوتِينَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ ﴿١٦﴾ إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ

Bu, həqiqətən açıq-aşkar bir lütfdür!” ← və bizə hər şeydən verildi.

وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٧﴾

Onlar cərgə-cərgə düzülürdülər. ← Süleymanın cinlərdən, insanlardan və quşlardan ibarət qoşunu toplandı.

حَتَّىٰ إِذَا اتَوْا عَلَىٰ وَادِ النَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسَاكِنَكُمْ

bir qarışqa dedi: “Ey qarışqalar! Yuvalarınıza girin ki, ← Nəhayət, onlar qarışqa vadisinə gəldikdə,

لَا يَحْطُمَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٨﴾

Süleyman və əsgərləri, bilmədən sizi əzməsinlər!”

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ

“Ey Rəbbim! Mənə qüvvət ver ki, şükür edim... ← (Süleyman qarışqanın) sözündən gülümsəyib dedi:

نِعْمَتِكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ

və Sənin razı qalacağın yaxşı işlər gördüm! ← ...məni və ata-anama ehsan buyurduğun nemətə görə,

وَادْخُلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ﴿١٩﴾

Və mənə, öz mərhəmətinlə saleh bəndələrinin içində daxil et!”

وَتَفَقَّدَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ لَا أَرَى الْهُدُودَ أَمْ كَانَتْ مِنَ الْغَائِبِينَ ﴿٢٠﴾

“Şanapipiyi niyə görmürəm? Yoxsa o yoxdur? ← (Süleyman) quşları yoxlayıb dedi:

لَأَعَذِّبَنَّهُ عَذَابًا شَدِيدًا أَوْ لَأَذِيبَنَّهُ أَوْ لَيَأْتِيَنِي بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٢١﴾

yaxud da o aşkar bir dəlil gətirsin!” ← Ona şiddətli bir əzab verərəm, ya da tutub kəsərəm,

فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِ

“Sənin bilmədiyin bir şey öyrəndim. ← Bir azdan (Şanapipik gəlib) dedi:

وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بِنَا يُقِينُ ﴿٢٢﴾

Səna Səbadan dəqiq bir xəbər gətirmişəm.

اَنِي وَجَدْتُ امْرَاَةً تَمْلِكُهُمْ ۖ وَاَوْتَيْتُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ
Ona hər şeydən verilmişdir. ← Mən onlara (Səba əhlinə) hökmranlıq edən bir qadın gördüm.

وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ﴿٢٣﴾
Onun böyük bir taxtı da var.

وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللَّهِ ۖ وَزَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالُهُمْ
Şeytan, əməllərini özlərinə gözəl göstərib, ← Ö və tayıfasının, Allahı qoyub günəşə səcdə etdiklərini gördüm.

فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٢٤﴾
onları (haqq) yoldan sapdırmışdır. Ona görə də onlar haqq yolunu tapa bilmirlər.”

أَلَّا يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
göylərdə və yerdə gizli olanı aşkara çıxardır. ← (Şeytan belə etmişdir ki,) səcdə etməsinlər O Allaha ki,

وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿٢٥﴾ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٢٦﴾
Allah! Böyük ərşin Rəbbi olan Ondan başqa tanrı yoxdur! ← O, gizlində etdiklərini və aşkarda etdiklərini bilir.

قَالَ سَتَنْظُرُ أَصَدَقْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٢٧﴾
(Süleyman Şanapipiya) dedi: “Baxaq görək doğru deyirsən, yoxsa yalançılardanсан!”

اِذْهَبْ بِكِتَابِي هَذَا فَاَلْقَهُ إِلَيْهِمْ ۚ ثُمَّ تَوَلَّى عَنْهُمْ فَانْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ ﴿٢٨﴾
Sonra (bir yerə) çəkilib və gör nə cavab verəcəklər! ← Mənim bu məktubumu aparıb onlara at.

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ ۖ اِنِّي الْتَقَيْتُ إِلَيَّ كِتَابٌ كَرِيمٌ ﴿٢٩﴾
Mənə mühüm bir məktub atıldı (gəldi). ← (Səba hökmdarı Bəlqis) dedi: “Ey əyanlar!

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ ۖ وَإِنَّهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٣٠﴾
və o, Rəhman (və) Rəhim olan Allahın adı ilədir! (bəsmələ ilə başlanır). ← O, Süleymandandır,

أَلَّا تَعْلُوا عَلَيَّ وَأَتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٣١﴾ قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ
(Bəlqis) dedi: “Ey əyanlar! ← “Mənə qarşı təkəbbür göstərməyin və təslim olaraq yanıma gəlin!”.

اَفْتُونِي فِي أَمْرِي ۖ مَا كُنْتُ قَاطِعَةً أَمْرًا حَتَّى تَشْهَدُونِ ﴿٣٢﴾
Mən sizinlə məsləhətləşməmiş heç bir iş qəti qərar verən deyiləm! ← İşim haqqında mənə rəyinizi bildirin.

قَالُوا نَحْنُ أَوْلُوا قُوَّةً وَأَوْلُوا بِأَسْ شَدِيدِ ۖ وَالْأَمْرُ إِلَيْكَ فَانْظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ ﴿٣٣﴾
Hökmən sanındır. Nə əmr edəcəyinə özün bax! ← Onlar dedilər: “Biz böyük güc və qüdrət sahibiyik.

قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً ۖ أَفْسَدُوهَا
orada fəsad törədirlər. ← (Bəlqis) dedi: “Hökmdarlar bir ölkəyə girdikləri zaman,

وَجَعَلُوا أَعْرَءَ أَهْلِهَا آذَلَّةً ۖ وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٣٤﴾
Onlar məhz belə hərəkət edirlər. ← Xalqının böyüklərini də zəlil edirlər.

وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ ۖ فَنَاظِرَةٌ بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ ﴿٣٥﴾
görüm elçilər nə ilə qayıdacaqlar! ← Mən isə onlara bir hədiyyə göndərəcəyəm,

فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَنَ قَالَ أَتُمِدُّونَ بِمَالٍ

“Siz mənə mal-dövlətləmi yardım edirsiniz? ← Süleymanın yanına gəldiyi zaman o dedi:

فَمَا آتَيْنِي اللَّهُ خَيْرٌ مِّمَّا آتَيْتُكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بِهَدْيِكُمْ تَفْرَحُونَ ﴿٣٦﴾

Əksinə, siz öz hədiyyələrinizlə sevinirsiniz. ← Allahın mənə verdiyi sizə verdiyindən daha xeyirlidir.

ارْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَنَأْتِيَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لَا قِبَلَ لَهُمْ بِهَا

And olsun ki, məğlubedilməz əsgərlər ilə üstlərinə gələrək, ← Onların (Səba əhlinin) yanına qayıt!

وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَذِلَّةً وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٣٧﴾ قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا

O dedi: “Ey əyanlar! hansınız onun taxtını mənə gətirər, ← və onları oradan zəlil və xar vəziyyətdə çıxardırıq!”

قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٣٨﴾ قَالَ عَفَرْتُ مِنَ الْجِنِّ

Cinlərdən olan bir ifrit dedi: ← özləri təslim olaraq mənə gəlməzdən əvvəl?”

أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ ﴿٣٩﴾

Axı mən bu iş üçün çox qüvvəliyəm, etibarlıyam!” ← “Sən yerindən qalxmamış mən onu sənə gətirərəm.

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ

“Mən onu sənə, bir göz qırpmında gətirərəm!” ← Kitəbdən bir elmi olan birisi dedi:

فَلَمَّا رَأَاهُ مُسْتَقَرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي

“Bu, Rəbbimin lütfündəndir. ← (Süleyman) onu (taxtı) yanında hazır vəziyyətdə gördüyü zaman dedi:

لِيُبْلُوَنِي ۖ أَشْكُرَ أَمْ أَكْفُرُ وَمَنْ شَكَرَ

Kim şükür etsə, ← Məni imtahana çəkməyi üçündür ki, görək şükür edəcəyəm, yoxsa nankor olacağam!

فَأَنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ ﴿٤٠﴾

Kim nankor olsa, həqiqətən, Rəbbim möhtac deyildir, kərəm sahibidir!” ← yalnız özü üçün şükür edir.

قَالَ نَكُرُوا لَهَا عَرْشَهَا نَنْظُرْ أَتَهْتَدِي أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٤١﴾

görək tanıyaçaq, yoxsa tanımayanlardan olacaq?!” ← O dedi: “Onun taxtını tanınmaz hala salın,

فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَرْشُكَ قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ

O da dedi: “Sanki odur! ← (Bəlqis) gəldiyi zaman ona deyildi: “Taxtın belə idimi?”

وَأَوْتَيْنَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ﴿٤٢﴾

Bizə daha əvvəl məlumat verilmişdi və biz təslim olmuşduq!”

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٤٣﴾

Həqiqətən, o, kafir bir tayfadan idi. ← (Süleyman) ona Allahdan başqasına ibadət etməyi qadağan etdi.

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً

Oranı gördüyü zaman, onu dərin bir gölməçə hesab etdi, ← Ona (Bəlqisə) deyildi: “Saraya daxil ol!”

وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقِهَا قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ مُّمَرَّدٌ مِنْ فَوَارِيرَ

(Süleyman) dedi: “Bu büllurdan tikilmiş bir saraydır!” ← və bacaqlarını açdı (suya görə ətəyini qaldırdı).

قَالَتْ رَبِّ أَنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٤﴾

Süleymanla birlikdə aləmlərin Rəbbi olan Allaha təslim oldum!” ← (Bəlqis) dedi: “Ey Rəbbim! Mən özümə zülm etmişdim.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ

Allaha ibadət edin deyə! ← And olsun ki, Səməd (qövmü)nə, qardaşları Salehi (peyğəmbər) göndərdik;

﴿٤٥﴾ فَإِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ

O zaman onlar bir-biri ilə çəkişən iki qrupa ayrıldılar.

قَالَ يَا قَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ

Siz nə üçün yaxşılıqdan qabaq pisləyə tələsirsiniz? ← (Saleh) dedi: “Ey qövmüm!

﴿٤٦﴾ لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

Allahdan bağışlanmağınızı diləməli deyildinizmi ki, bəlkə, sizə rəhm olunar?”

قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَنْ مَعَكَ

Onlar dedilər: “Sənin və yanında olanların ucbatından bizə uğursuzluq üz verdi.

﴿٤٧﴾ قَالَ طَائِرُكُمْ عِنْدَ اللَّهِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ

Xeyr, siz imtahan olunan qövmünüz. ← (Saleh) dedi: “Sizin uğursuzluğunuz Allah qatında (yazılmışdır).

﴿٤٨﴾ وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ

yer üzündə fitnə-fəsad törədar və yaxşı bir iş görməzdilər. ← Şəhərdə doqquz kişi var idi ki,

قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللَّهِ لَنُبَيِّتَنَّهُ وَأَهْلَهُ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ

“Gecə ona və ailəsinə hücum edək, sonra vələsinə deyək ki, ← Onlar, aralarında Allaha and içib dedilər:

﴿٤٩﴾ وَأَنَا لَصَادِقُونَ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ

və biz, həqiqətən, doğru danışırıq!” ← onun ailəsinin öldürüldüyünü görməmişik,

﴿٥٠﴾ وَمَكْرُؤًا مَكَرًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ

Biz isə, özləri də bilmədən (onlara) hiylə qurduq. ← Onlar bir hiylə qurdular.

﴿٥١﴾ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مُكْرِهِمْ أَنَا دَمَرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ

Biz onları və tayfalarını bütöbün məhv etdik. ← Bir gör onların hiylələrinin axırı necə oldu.

﴿٥٢﴾ فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ خَاوِيَةٌ بِمَا ظَلَمُوا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

Həqiqətən, bunda, anlayan bir qövm üçün ibrət vardır! ← Bu, zülmələrinə görə bomboş qalmış evləridir.

﴿٥٣﴾ وَانْجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ

İman gətirib (Allahdan) qorxan kimsələri isə xilas etdik!

﴿٥٤﴾ وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ

“Göz görə-görə əxlaqsızlıqları məşğul olursunuz? ← Lutü də (yad et). Bir zaman o, öz qövmünə demişdi:

﴿٥٥﴾ أَتَنْكُمُ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ

Xeyr, siz cahil bir tayfasınız!” ← Siz qadınları qoyub şəhvətlə erkəklərimi yaxınlıq edirsiniz?

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ مِنْ قَرْيَتِكُمْ

“Lutun ailəsini məmləkətinizdən çıxardın! ← Onun tayfasının cavabı isə yalnız (belə) demək olmuşdu:

﴿٥٦﴾ أَنَّهُمْ أَنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ

Həqiqətən, onlar təmiz qalmaq istəyən insanlardır!”

﴿٥٧﴾ فَانجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَاهَا مِنَ الْغَابِرِينَ

Ancaq övrətinin gəridə qalanlardan olmasını təqdir etdik. ← Beləcə, onu və ailəsini xilas etdik.

﴿٥٨﴾ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ

Xəbərdar edilənlərin yağışı nə pisdir! ← Onların üstünə (qızmar daşdan) bir yağış yağdırdıq.

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى

Seçdiyi bəndələrinə də salam olsun! ← De: “Həmd olsun Allaha!

﴿٥٩﴾ اللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ

Allah yaxşıdır, yoxsa onların şərikin qoşduqları (bütlər)?!

أَمَّنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

sizin üçün göydən yağmur endirən? ← Yoxsa göyləri və yeri yaradan,

فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُنبِتُوا شَجَرَهَا

Onun ağaclarını göyərtməyə sizin gücünüz çatmazdı. ← Sonra onunla gözəl bağçalar yetişdirdik.

﴿٦٠﴾ بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَ

Xeyr, onlar bərabər tutan bir tayfadırlar! ← Allahla yanaşı (başqa) bir tanrımı var?!

أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِي

üzərində də möhkəm dağlar yaradan, ← Yaxud yeri məskən yaradıb arasında çaylar yaradan,

وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا

Allahla yanaşı (başqa) bir tanrımı var? ← və iki dənizin arasında maneə qoyan?!

﴿٦١﴾ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Yaxud darda qalan birisi Ona dua etdiyi zaman duasını qəbul edib, ← Xeyr, onların əksəriyyəti bilmirlər!

وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ

sizi yer üzünün varisləri edən? ← şəri sovuşduran,

﴿٦٢﴾ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ

Nə qədər az düşünürsünüz? ← Allahla yanaşı (başqa) bir tanrımı var?

﴿٦٣﴾ أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلِ الرِّيَّاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ

küləkləri Öz rəhməti önündə müjdəçi kimi göndərən kimsə?! ← Yaxud qurunun və dənizin zülmətlərində sizə yol göstərən,

﴿٦٣﴾ تَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ

Allah onların şərikin qoşduqlarından ucadır! ← Allahla yanaşı (başqa) bir tanrımı var?!

أَمَّنْ يَبْدُوا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
siza göydən və yerdən ruzi verən kimsə?! ← Yaxud yaratmağa başlayıb sonra (axirətdə) onu təkrar dirildən,

﴿٦٤﴾ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ
De: “Əgər doğru deyirsinizsə, dəlilinizi gətirin!” ← Allahla yanaşı (başqa) tanrımı var?”

﴿٦٥﴾ قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ
Nə vaxt diriləcəklərini də bilməzlər! ← De: “Allahdan başqa göylərdə və yerdə olan heç kim qeybi bilməz!

بَلْ إِذَا رَأَى عِلْمُهُمْ فِي الْآخِرَةِ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْهَا
Əksinə, onlar ondan şəkk-şübhə içindədirlər. ← Xeyr, onların elmi axirəti dərk edə bilməz?

﴿٦٦﴾ بَلْ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ
Xeyr, onlar ona qarşı kordurlar!”

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذَا كُنَّا تُرَابًا وَآبَاءُنَا أَيْنَا لِمُخْرَجُونَ ﴿٦٧﴾
“Bizlər və atalarımız torpaq olduğumuz zamanı (qəbirlərimizdən) çıxardılacağıq? ← Kafirlər dedilər:

﴿٦٨﴾ لَقَدْ وَعَدْنَا هَذَا نَحْنُ وَآبَاءُنَا مِنْ قَبْلُ إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ
Bu, ancaq qədimlərin əfsanələridir!” ← Həqiqətən, bu bizə və daha əvvəl atalarımıza vəd olunmuşdu.

﴿٦٩﴾ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ
və günahkarların axırının necə olduğuna baxın!” ← De: “Yer üzündə gözin,

﴿٧٠﴾ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ
və qurduqları hiylələrə görə ürəyini sıxma! ← Onlar üçün də kədərlənmə,

﴿٧١﴾ وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ
Onlar isə: “Əgər doğru danışsınızsa, bu vəd nə vaxtdır?” - deyirlər.

﴿٧٢﴾ قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ
De: “Tez-tələsik istədiyinizin bir hissəsi, bəlkə, sizə gəlib çatmaq üzərədir!”

﴿٧٣﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ
Lakin onların əksəriyyəti şükür etmər. ← Həqiqətən, sənin Rəbbin insanlara qarşı lütf sahibidir.

﴿٧٤﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ
onların ürəklərinin gizli saxladığı və aşkar etdikləri hər şeyi bilir. ← Şübhəsiz ki, sənin Rəbbin,

﴿٧٥﴾ وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ
açıq-aydın Kitabda (Lövh-i məhfuzda) olmasın! ← Göylərdə və yerdə elə bir gizli şey yoxdur ki,

﴿٧٦﴾ إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَتْلُو عَلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ
Özlərinin ixtilafda olduqları şeylərin çoxunu. ← Həqiqətən, bu Quran İsrail oğullarına anladığı xəbər verir;

وَأَنَّهُ لَهْدَىٰ وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٧﴾

Və şübhəsiz ki, o, möminlər üçün bir hidayət və mərhəmətdir.

﴿٧٨﴾ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ

Axı O, qalib olandır, (hər şeyi) biləndir! ← Həqiqətən, sən Rəbbin onların arasında Öz hökmünü verəcəkdir.

﴿٧٩﴾ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ

Həqiqətən, sən açıq-aydın haqq üzərindəsən (haqq yoldasən). ← Sən Allaha təvəkkül et!

﴿٨٠﴾ إِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْمَوْتَى وَلَا تَسْمَعُ الصَّمِّ الدُّعَاءَ إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ

Dönüb gədən karlara da (haqqa) çağırışı eşitdirə bilməzsən! ← Şübhəsiz ki, sən ölümlərə eşitdirə bilməzsən.

وَمَا آنتَ بِهَادِي الْعُمَىٰ عَن ضَلَالَتِهِمْ إِنْ تَسْمَعُ إِلَّا مَن يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا

Sən yalnız ayələrimizə inanana eşitdirə bilərsən. ← Sən kərləri ayrı yoldan haqq yola gətirə bilməzsən.

﴿٨١﴾ فَهُمْ مُسْلِمُونَ وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ

Onlara deyilən söz yerinə yetdiyi zaman, ← Axı onlar müsəlmandırlar.

﴿٨٢﴾ تَكَلَّمُهُمْ إِنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ

O, onlarla danışar (deyər) ki: “İnsanlar ayələrimizə inanmırdılar!” ← onlar üçün yerdən bir heyvan çıxardırıq.

﴿٨٣﴾ وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِّمَّنْ يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ

və onlar sürüklənərlər. ← O gün hər ümmətdən, ayələrimizi yalanlayan bir dəstəni yığılıq,

حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوا قَالَ أَكَذَّبْتُمْ بِآيَاتِي وَلَمْ تُحِطُوا بِهَا عِلْمًا

“Ayələrimizi anlamadığınız halda, onları yalanladınız mı? ← Onlar gəldikləri zaman (Allah) buyurar:

﴿٨٤﴾ أَمَّا ذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا

Etdikləri zülmə görə onlara deyilən söz yerinə yetər. ← Yaxud siz (dünyada) nə edirsiniz?”

﴿٨٥﴾ فَهُمْ لَا يَنْطِقُونَ أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ لَيْسَكُنَا فِيهِ

Gecəni dincəlmələri üçün yaratdığımızı görmürlərmi, ← Onlar danışa da bilməzlər!

﴿٨٦﴾ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Həqiqətən, iman gətirən bir tayfa üçün bunda əlamətlər vardır. ← gündüzü isə işıqlı etdiyimizi?

﴿٨٧﴾ وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَنُفِخَ مِنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ

göylərdə və yerdə olanlar dəhşətli bir qorxuya düşər, ← Sur çalınacağı gün isə,

﴿٨٧﴾ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ وَكُلُّ أَتَوُهُ دَاخِرِينَ

Və hamısı Ona (Allahın hüzuruna) baş əyərək gələr. ← Allahın istədiklərindən başqa!

﴿٨٨﴾ وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ

Halbuki onlar buludun keçdiyi kimi keçərlər. ← Dağları görüb onları donmuş (hərəkətsiz) zənn edərsən.

﴿٨٨﴾ صُنِعَ اللَّهُ الَّذِي أَتَقَنَ كُلَّ شَيْءٍ أَنَّهُ خَيْرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ

Həqiqətən, O, etdiyiniz əməllərdən xəbərdardır! ← (Bu,) hər şeyi yaxşı bacaran Allahın gördüyü işdir.

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا

onun üçün **ondan** daha yaxşısı vardır. ← Kim yaxşı əməllə gəlsə,

وَهُمْ مِنْ فِرْعَ يَوْمَئِذٍ آمِنُونَ ﴿٨٩﴾ وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ

Kim pis əməllə gəlsə, ← Onlar o gün dəhşətli qorxudan da əmin olarlar.

فَكَبَّتْ وَجُوهُهُمْ فِي النَّارِ هَلْ تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٠﴾

“Siz yalnız əməllərinizin cəzasını çəkirsiniz!” ← onlar atasın içinə üzləri üstə atırlar.

أَنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدَةِ الَّذِي حَرَّمَهَا

O (şəhər) ki, (Allah) onu müqəddəs tutmuşdur. ← Mənə ancaq, bu şəhərin Rəbbinə ibadət etmək əmr olunub.

وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩١﴾

Və mənə, müsəlmanlardan olmaq əmr edilmişdir! ← Hər şey Ona məxsusdur.

وَأَنْ أَتْلُوا الْقُرْآنَ فَمَنْ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ

yalnız özü üçün doğru yolu tutmuş olar. ← Quran oxumaq da (əmr olundu)! Kim doğru yolda olsa,

وَمَنْ ضَلَّ فَضَلَّ إِنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنْذِرِينَ ﴿٩٢﴾

“Mən yalnız qorxudən (peyğəmbərlər)dənəm! ← Kim doğru yoldan çıxsə, (ona) de ki:

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سِيرِكُمْ آيَاتِهِ

O, Öz ayələrini (əlamətlərini) sizə göstərəcək, ← Və də: “Həmd Allahadır!

فَتَعْرِفُونَهَا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

Rəbbin, etdiyiniz əməllərdən qafil deyildir!” ← siz də onları tanıyacaqsınız.

﴿٢٨﴾ سُورَةُ الْقَصَصِ

əl-Qəsəs (Hekayətlər) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 88 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طَسَمَ ﴿١﴾ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾

Bü, açıq-aydın Kitabın ayələridir! ← Ta, Sin, Mim!

تَتْلُوا عَلَيْكَ مِنْ نَبَأِ مُوسَىٰ وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣﴾

İnanan bir tayfa üçün sənə, Mûsanın və Fironun hekayətini həqiqi şəkildə söyləyəcəyik.

وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيْعًا

onun əhalisini zümrelərə bölmüşdü. ← Həqiqətən, Firon yer üzündə (Misirdə) baş qaldırıb,

يَسْتَضَعِفُ طَائِفَةً مِنْهُمْ يُذَبِّحُ أَبْنَاءَهُمْ

onların oğlan uşaqlarını boğazlayır, ← (Firon) onlardan bir tayfanı (İsrail oğullarını) aciz görüb,

وَيَسْتَحْيِ نِسَاءَهُمْ أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسْهِدِينَ ﴿٤﴾

O, həqiqətən, fitnə-fəsad törədənlərdən idi! ← onların qadınlarını isə sağ buraxırdı.

وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ

Biz isə istəyirdik ki, o yerdəki zəif olanlara (İsrail oğullarına) mərhəmət göstərək,

وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ﴿٥﴾

və onları varislər edək, ← onları öndə gedənlər edək,

وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ﴿٦﴾
 Firona, Hamana və ordularına, qorxduqları şeyi göstərək. ← və onları yer üzündə möhkəmləndirək,

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ ۖ فَإِذَا خَفَتْ عَلَيْهِ فَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ ۖ
 ondan ötrü qorxduğun vaxt, onu dəryaya (Nil çayına) at. ← Musanın anasına da vəhy etdik ki: “Onu əmizdir.

وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي ۚ إِنَّا رَأَدُّوهُ إِلَيْكِ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧﴾
 Biz onu sənə qaytaracağıq, və onu peyğəmbərlərdən edəcəyik!” ← Qorxma və kədərlənmə!

فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ ۖ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا ۖ
 özlərinə düşməni və başlarına bəla olsun. ← Fironun adamları onu götürdülər ki,

إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ ﴿٨﴾
 günahkar idilər. ← Həqiqətən, Firon, Haman və onların əsgərləri,

وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرْتُ عَيْنٍ لِّي وَلَكَ ۖ لَا تَقْتُلُوهُ ۚ
 Onu öldürməyin! ← Fironun qadını (Əsiyə) dedi: “(Bu uşaq) mənim və sənin gözüydünlüyümdür.

عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ يَتَّخِذَهُ وَلَدًا ۚ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٩﴾
 Halbuki onlar bilmirdilər. ← Bəlkə, o bizə bir fayda verər, yaxud onu oğulluğa götürərik!”

وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فَارِغًا ۚ إِن كَادَتْ لَتُبْدِي بِهِ
 Az qala onu bürüzə verəcəkdə, ← Musanın anasının ürəyi bomboş olmuşdu.

لَوْلَا أَنْ رَبَطْنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠﴾
 əgər möminlərdən olsun deyə, ürəyinə səbir verməsəydik.

وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ ۖ فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١١﴾
 O da, onlar hiss etmədən uzaqdan onu (Musanı) izlədi. ← O, (Musanın) bacısına dedi: “Onun dalınca get!”

وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ ۖ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ
 (Musanın bacısı) dedi: “Bir ev əhlini sizə göstərimmi ki, ← Daha əvvəl ona süd analarını qadağan etmişdik.

وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ ﴿١٢﴾
 və onlar ona qarşı xeyirxah olacaqlar?” ← onlar sizin üçün onun qayğısına qalacaqlar,

فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ ۖ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ ۚ
 onun gözü aydın olsun və kədərlənməsin, ← Beləcə onu anasına qaytardıq ki,

وَلِتَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۚ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾
 Lakin onların əksəriyyəti bilməz! ← və Allahın vədinin haqq olduğunu bilsin.

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤﴾
 Yaxşı əməl sahiblərini belə mükafatlandırırıq! ← (Musa) yetkinləşib kamilləşəndə ona hikmət və elm verdik.

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ
 və orada, vuruşan iki adam gördü. ← (Musa) şəhərə, əhalisi xəbərsizkən girdi,

هَٰذَا مِنْ شِيعَتِهِ وَهَٰذَا مِنْ عَدُوِّهِ
 Bu biri isə düşmənlərindəndi. ← Bu biri öz tərəftarlarından,

فَاسْتَعَاثَهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ فَوَكَزَهُ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ
 Musa da onu vurdu və onu öldürdü. ← Onun tərəftarlarından olan kimsə, düşməninə qarşı ondan kömək istədi.

قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ أَنَّهُ عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِينٌ ﴿١٥﴾
 Həqiqətən, o, açıq-aşkar (haqq yoldan) azdıran bir düşməndir! ← (Musa) dedi: "Bu, Şeytan əməlindəndir.

قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي
 Elə isə məni bağışla! ← (Musa) dedi: "Ey Rəbbim! Şübhəsiz ki, mən özümə zülm etdim.

فَغَفَرَ لَهُ أَنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٦﴾
 Həqiqətən, O, bağışlayandır, rəhm edəndir! ← O da onu bağışladı.

قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَن أَكُونَ ظَهِيرًا لِّلْمُجْرِمِينَ ﴿١٧﴾
 əslə günahkarlara arxa olmayacağam! ← (Musa) dedi: "Ey Rəbbim! Mənə verdiyin nemətə görə,

فَاصْبِرْ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ
 Birdən, dünən ondan kömək diləyən kəs, ← Beləliklə, şəhərdə qorxaraq ətrafə göz qoya-qoya şəhərə çıxdı.

يَسْتَصْرِخُهُ قَالَ لَهُ مُوسَىٰ إِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُّبِينٌ ﴿١٨﴾
 Musa ona dedi: "Sən həqiqətən, açıq-aşkar bir azğınsan! ← fəryad çəkib onu köməyə çağırdı.

فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَّهُمَا قَالَ يَا مُوسَىٰ
 o dedi: "Ey Musa! ← (Musa) onların hər ikisinə düşmən olan kəsi yaxalamaq istədiyi zaman,

أَتُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ
 dünən bir nəfəri öldürdüyün kimi? ← Mənidəmi öldürmək istəyirsən,

إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ﴿١٩﴾
 və xəyirxahlıq edənlərdən olmaq istəmirsən! ← Sən yer üzündə ancaq bir zalım olmaq istəyirsən,

وَجَاءَ رَجُلٌ مِّنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ قَالَ يَا مُوسَىٰ
 Şəhərin kənarından bir kişi qaçaraq gəlib dedi: "Ey Musa!

إِنَّ الْمَلَائِكَةَ يَأْتِمُرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ ﴿٢٠﴾
 Elə isə, çıx get. Mən həqiqətən, sənə yaxşılıq edənlərdənəm! ← Əyanlar səni öldürmək üçün məsləhətləşirlər.

فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٢١﴾
 dedi: "Ey Rəbbim! Məni zalım tayfadən xilas et! ← O (Musa) da qorxaraq göz qoya-qoya oradan çıxıb,

﴿٢٢﴾ **وَلَمَّا تَوَجَّهَ تَلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ** **عَسَى رَبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ**
 “Olá bilsin ki, Rəbbim mənə doğru yolu göstərsin!” ← O, Mədyən tərəfə yönəldiyi zaman dedi:

وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ **وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِنَ النَّاسِ يَسْقُونَ**
 onun başında (heyvanlarını) sulayan bir dəstə adam gördü. ← Mədyən sularına çatdığı vaxt,

وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمْ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ **قَالَ مَا خَطْبُكُمَا**
 dedi: “Sizin dərdiniz nədir?” ← Onların xaricində də, (heyvanlarını) geri çəkən iki qadın görüb,

﴿٢٣﴾ **قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّى يُصْدِرَ الرِّعَاءُ** **وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ**
 Atamız da yaşlı bir qocadır”. ← O ikisi dedi: “Çobanlar getməmiş biz (heyvanlarımıza) su vermirik.

فَسَقَى لَهُمَا **ثُمَّ تَوَلَّى إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ**
 Sonra kölgəyə çəkildi və dedi: ← Beləcə (Musa) onlar üçün (heyvanlarını) suladı.

﴿٢٤﴾ **رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ**
 “Ey Rəbbim! Mən, Sənin mənə nazil edəcəyin xeyirə möhtacam!”

فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ قَالَتْ إِنَّ **أَبِي يَدْعُوكَ**
 “Atam səni çağırır ki, ← O ikisindən biri utana-utana onun yanına gəlib dedi ki:

لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا **فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ**
 (Musa) onun yanına gəldikdə öz hekayətini ona danışdı. ← sənə, bizim üçün sulamağının haqqını versin!”

﴿٢٥﴾ **قَالَ لَا تَخَفْ** **نَجُوتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ**
 Zalım fayfadan xilas olmusan!” ← O (Şüeyb peyğəmbər) dedi: “Qorxma!

﴿٢٦﴾ **قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ** **إِنَّ خَيْرَ مَنْ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ**
 Həqiqətən güclü, etibarlı, muzdlı tutduqlarının ən yaxşısıdır!” ← Onlardan biri dedi: “Atacan! Onu muzdlı tut!

قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُنْكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ **عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَانِي حَجَاجٍ**
 Beləki, səkkiz il mənə xidmət edəsən. ← (Şüeyb) dedi: “Bu iki qızımın birini sənə ərə vermək istəyirəm.

فَإِنْ أَتَمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ **وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ**
 Sənə əziyyət vermək istəmirəm. ← Əgər tamamlayıb on ilə çatdırsan, artıq sənin tərəfindən (bir lütfdür).

﴿٢٧﴾ **سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ**
 İnşallah, mənim saleh kəslərdən olduğumu görəcəksən!”

قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ **أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ**
 İki müddətdən hansısa birini yerinə yetirməkdə, ← O dedi: “Bu mənimlə sənin aranda olan (bir təəhhüddür).

﴿٢٨﴾ **فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ** **وَاللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ**
 Allah da dediyimizə şahiddir!” ← mənə qarşı heç bir haqsızlıq olmamalıdır.

فَلَمَّا قَضَى مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ أَنْسَى مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًا
 dağın yanında bir od gördü. ← Musa müddəti başa vurub ailəsi ilə birlikdə (Misirə) yola çıxdığı zaman,

قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا
 Mən bir od gördüm. ← O, ailəsinə dedi: “Siz durun.

لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ جَذْوَةٍ مِنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٢٩﴾
 siz isinəsiniz!” ← Bəlkə, mən ondan sizə bir xəbər yaxud bir köz gətirim ki,

فَلَمَّا آتَاهَا نُودِيَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنْ
 sağdakı vadi tərəfdə olan mübarək yerdəki ağacdən bir nida gəldi: ← Ora gəldiyi zaman,

يَا مُوسَى إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٠﴾
 “Ey Musa! Aləmlərin Rəbbi olan Allah Mənəm!

وَأَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ
 arxasını dönüb qaçdı və dala da baxmadı. ← Əsanı (yerə) at!”. Onun ilan kimi qıvrıldığını gördükdə,

يَا مُوسَى أَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ إِنَّكَ مِنَ الْآمِنِينَ ﴿٣١﴾
 Şübhəsiz ki, sən əmin-amanlıqda olanlardansan! ← (Allah dedi): “Ey Musa! Yaxınlaş, qorxma!

أَسْأَلُكَ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجُ يَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سَوَاءٍ
 eyıbsız-qüsursuz, ağappaq olaraq çıxsın. ← Əlini qoynuna sal ki,

وَاضْمُمْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ فَذَانِكَ بُرْهَانَانِ مِنْ رَبِّكَ إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ
 Bu ikisi, Firona və əyanlarına qarşı Rəbbindən iki dəlildir. ← Əlini özünə çək ki, vahimə getsin.

إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٣٢﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا
 O dedi: “Ey Rəbbim! Mən onlardan bir nəfəri öldürmüşəm. ← Onlar həqiqətən, fasiq bir tayfadırlar!”

فَإَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿٣٣﴾ وَأَخِي هَارُونُ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّي لِسَانًا
 Qardaşım Harunun dili də mənimkindən daha bəlağətlidir. ← Buna görə də, qorxuram ki, məni öldürərlər.

فَارْسُلْهُ مَعِيَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿٣٤﴾
 Mən qorxuram ki, onlar məni yalanlayarlar!” ← Onu mənimlə, məni təsdiqləyəcək bir köməkçi kimi göndər.

قَالَ سَنَشُدُّ عَضْداً بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكَمَّ سُلْطَانًا
 İkinci də dəlil (möcüzə) verəcəyik. ← (Allah) dedi: “Sənin arxanı qardaşınla möhkəmləndirəcəyik.

فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِأَيَاتِنَا أَنْتُمَا وَمَنِ اتَّبَعَكُمَا الْغَالِبُونَ ﴿٣٥﴾
 Siz və sizə tabe olanlar qalib gələcəksiniz!” ← Onlar ayələrimiz sayəsində sizə pislik edə bilməyəcəklər.

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَى بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُفْتَرَى

“Bu ancaq uydurulmuş sehrdir. ← Musa açıq-aşkar ayələrimizlə onların yanına gəldikdə onlar dedilər:

وَمَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٣٦﴾

Öz keçmiş atalarımızdan bu barədə heç nə eşitməmişik!”

وَقَالَ مُوسَى رَبِّي أَعْلَمُ بِمَنْ جَاءَ بِالْهُدَى مِنْ عِنْدِ

Öz qatından olan hidayətlə kim gələcək, ← Musa dedi: “Rəbbim daha yaxşı bilir;

وَمَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٣٧﴾

Həqiqətən, zalımlar nicat tapmazlar! ← və (dünya) evinin axırı (gözəl aqibəti) kimə nəşib olacaq.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِي

Mən sizin üçün özümdən başqa bir tanrı bilmirəm. ← Firon dedi: “Ey ayanlar!

فَأَوْقَدْ لِي يَا هَامَانُ عَلَى الطِّينِ فَاجْعَلْ لِي صَرْحًا

və mənə bir qüllə düzəlt ki, ← Ey Haman! Mənim üçün palçıqın üzərində od qala,

لَعَلِّي أَطْلُعَ إِلَى إِلَهِ مُوسَى وَإِنِّي لَا أَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٣٨﴾

Axi mən onu, həqiqətən, yalançı sayıram!” ← bəlkə, mən Musanın tanrısını seyr edirəm.

وَاسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَظَنُّوا أَنَّهُمُ الْبَاقُونَ ﴿٣٩﴾

və zənn etdilər ki, onlar bizə qaytarılmaycaqlar! ← O və əsgərləri yer üzündə haqsız yerdə təkəbbür göstərdilər,

فَاخْذَنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾

Bir gör zalımların axırı necə oldu! ← Buna görə də onu və əsgərlərini tutub dənizə atdıq.

وَجَعَلْنَاهُمْ أُمَّةً يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ لَا يُنصَرُونَ ﴿٤١﴾

Qiyamət günü də onlara heç bir kömək edilməyəcəkdir! ← Biz onları, cəhənnəmə çağıran rəhbərlər etdik.

وَاتَّبَعْنَاهُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوحِينَ ﴿٤٢﴾

Qiyamət günü isə onlar çirkin kimsələrdəndirlər. ← Bu dünyada onlara lənət damğası vurduq.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَى

əvvəlki nəsilləri məhv etdikdən sonra; ← Andolsun ki, Musaya Kitab verdik,

بَصَائِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٣﴾

bəlkə, onlar öyüd-nəsihət alsınlar. ← İnsanlara bir nur, doğru yolu göstərən rəhbər və rəhmət olaraq,

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْعَرَبِيِّ اِذْ قَضَيْنَا اِلَى مُوسَى الْاَمْرَ

Musaya o işi (vəhy) etdiyimiz zaman. ← (Ey Rəsulum!) sən (dağın) qərb tərəfində deyildin,

﴿٤٤﴾ وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ

(Buna) şahid olanlardan da deyildin!

وَلَكِنَّا اَنْشَاْنَا قُرُوْنًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ

Onlar uzun ömür sürdülər. ← Lakin Biz neçə-neçə nəsilər yaratdıq.

﴿٤٥﴾ وَمَا كُنْتَ ثَاوِيًا فِيْ اَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُوْا عَلَيْهِمْ اٰیَاتِنَا وَلَكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِيْنَ

Ancaq (əlçiləri) göndərən Bizik. ← Sən Mədyən əhli arasında yaşayıb ayələrimizi onlara oxumurdun.

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّوْرِ اِذْ نَادَيْنَا

(Musaya) kitab etdiyimiz zaman. ← Və sən o dağın yanında deyildin,

وَلَكِنْ رَحْمَةً مِنْ رَّبِّكَ لَتُنذِرَ قَوْمًا مَّا اَتَتْهُمْ مِنْ نَّذِيْرٍ مِنْ قَبْلِكَ

səndən əvvəl özlərinə peyğəmbər gəlməmiş bir qövmü qorxudasan! ← Lakin Rəbbindən mərhəmət olaraq ki,

﴿٤٦﴾ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ

Bəlkə, onlar öyüd-nəsihət qəbul etsinlər!

وَلَوْلَا اَنْ تُصِيبَهُمْ مُّصِيْبَةٌ بِمَا قَدَّمْتَ اَيْدِيَهُمْ فَيَقُوْلُوْا رَبَّنَا

deməyədilər: “Ey Rəbbimiz! ← Əgər öz əlləri ilə etdikləri əməllərinə görə onlara bir müsibət üz verincə,

﴿٤٧﴾ لَوْلَا اَرْسَلْتَ اِلَيْنَا رَسُوْلًا فَتَتَّبِعَ اٰیَاتِكَ وَنَكُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ

biz də Sənin ayələrinə tabe olub möminlərdən olaydıq!” ← Kaş, bizə bir peyğəmbər göndəraydin ki,

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوْا لَوْلَا اُوْتِيَ مِثْلَ مَا اُوْتِيَ مُوسٰى

“Musaya verilənin eynisi ona verilməli deyildimi?” ← Qatımızdan onlara haqq gəlmiş zaman onlar dedilər:

اَوَلَمْ يَكْفُرُوْا بِمَا اُوْتِيَ مُوسٰى مِنْ قَبْلُ قَالُوْا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا

Demişdilər ki: “Bir-birilə köməkləşən iki sehr!” ← Daha əvvəl Musaya verilənləri danmamışdılar mı?

﴿٤٨﴾ وَقَالُوْا اِنَّا بِكُلِّ كٰفِرُوْنَ قُلْ فَاتَّوْا بِكِتٰبٍ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ

De: “Elə isə, Allah qatından bir kitab gətirin, ← Və deməmişdilər: “Biz həmişini inkar etdik!”

﴿٤٩﴾ هُوَ اَهْدٰى مِنْهُمَا اَتَّبِعْهُ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ

Əgər doğru deyirsinizsə, mən ona tabe olum!” ← o ikisindən daha çox doğru yolu göstərsin.

فَاَنْ لَّمْ يَسْتَجِیْبُوْا لَكَ فَاعْلَمْ اَنْمَّا يَتَّبِعُوْنَ اَهْوَاءَهُمْ

bil ki, onlar ancaq öz nəfslərinin istəklərinə uymuşlar. ← Əgər sənə cavab verməsələr,

وَمَنْ اَضَلُّ مِمَّنْ اَتَّبَعَ هَوٰیْهُ بَغِیْرِ هُدٰى مِنَ اللّٰهِ

Allahdan bir hidayət olmaıncə?! ← Öz nəfsinə uyan kimsədən daha çox azmış olan kim var,

﴿٥٠﴾ اِنَّ اللّٰهَ لَا یَهْدِی الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ

Həqiqətən, Allah zalım tayfanı doğru yola yönəltməz!

وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥١﴾

bəlkə, onlar öyüd-nəsihət qəbul etsinlər. ← Həqiqətən, Biz sözü onlar üçün arxa-arxaya göndərdik ki,

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

onə inanırlar. ← Ondan (Qurandan) əvvəl özlərinə kitab vermiş olduğumuz kəslər,

وَإِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ قَالُوا أَمَّا بِهَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا

“Ona inandıq. Doğrudan da, o, Rəbbimizdən (gələn) haqdır. ← Onlara (Quran) oxunduğu zaman deyirlər:

أَنَا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴿٥٣﴾ أُولَٰئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرُهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا

Səbr etdiklərinə görə onlara iki dəfə mükafat veriləcəkdir. ← Biz ondan əvvəl də müsəlman idik!”

وَيَذَرُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٥٤﴾

və özlərinə verdiyimiz ruzidən (Allah yolunda) xərcləyirlər. ← Onlar pisliliyi yaxşıqlığa dəf edirlər,

وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا

və deyirlər: “Bizim əməllərimiz bizə aiddir, ← Onlar boş söz eşitdikləri zaman ondan üz çevirirlər,

وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ ﴿٥٥﴾

Biz cahilləri istəmirik!” ← sizin əməlləriniz də sizə aiddir. Sizə salam olsun!

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ

Lakin Allah dilədiyini doğru yola yönəldər. ← Şübhəsiz ki, sən istədiyini doğru yola yönəldə bilməzsən.

وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾

Və O, doğru yolda olanları ən yaxşı biləndir!

وَقَالُوا إِن تَتَّبِعِ الْهُدَىٰ مَعَكَ نَتَّخِطْ مِنْ أَرْضِنَا

yurdumuzdan qovularıq”. ← Onlar dedilər: “Əgər biz səninlə birlikdə haqq yolu tutub getsək,

أَوَلَمْ نُمْكِنْ لَهُمْ حَرَمًا آمِنًا

Biz onları təhlükəsiz müqəddəs (bir yerdə) məskunlaşdırdıq mı ki,

يُجْبَىٰ إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ رِزْقًا مِنْ لَدُنَّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

Lakin onların əksəriyyəti bilməz! ← ora, qatımızdan bir ruzi olaraq hər cür meyvə gətirilir.

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ بَطَرَتْ مَعِيشَتَهَا

Xoş güzəranına qürrələndən neçə-neçə məmləkəti də həlak etdik.

فَتِلْكَ مَسَاكِينُهُمْ لَمْ تَسْكَنْ مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ ﴿٥٨﴾

(Onlara) Biz varis olduq. ← Bu, onların, özlərindən sonra yalnız az bir hissəsi məskun olan yurdlarıdır.

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمِّهَا رَسُولًا

...taki mərkəzlərinə bir peyğəmbər göndərməmiş. ← Sənin Rəbbin məmləkətləri məhv etməz...

يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالُمُونَ ﴿٥٩﴾

Biz, əhalisi zalım olmayan məmləkətləri məhv edən deyilik! ← O (peyğəmbər) onlara ayələrimizi oxuyar.

وَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا

dünya həyatının mali və onun bərbəzəyidir. ← Sizə verilən hər hansı bir şey,

وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى ﴿٦٠﴾

Elə isə düşünmürsünüzmü?! ← Allah qatında olan şeylər isə daha yaxşı və daha əbədidir.

أَفَمَنْ وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيهِ كَمَنْ مَتَّعْنَاهُ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

dünya həyatı malını bəxş etdiyimiz kimsə kimidir? ← Vəd etdiyimiz gözəl vədə qovuşan kimsəmi,

ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ ﴿٦١﴾

Sonra o, qiyamət günü gətiriləcək!

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٦٢﴾

“İddia etdiyiniz Mənim şəriklərim haradadır?! ← (Allah) o gün onlara səslənib deyəcək:

قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا

“Ey Rəbbimiz! Bunlar bizim azdırdığımız kimsələrdir. ← Haqlarında (əzab) sözü vacib olanlar deyəcəklər:

أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا تَبَرَّأْنَا إِلَيْكَ مَا كَانُوا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ ﴿٦٣﴾

Onlar bizə ibadət etmirdilər. ← Azdıığımız kimi onları azdırdıq. (Onlardan) uzaqlaşib Sənə gəldik.

وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ فَدَعَوْهُمُ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ

Dərhal onları çağıracaqlar, amma onlara cavab verməyəcəklər. ← (Onlara) deyiləcək: Şəriklərinizi çağırın!

وَرَأَوْا الْعَذَابَ لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ ﴿٦٤﴾

Kaş onlar (dünyada) doğru yolda olsaydılar. ← Və onlar əzabı görəcəklər.

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٥﴾

“Peyğəmbərlərə nə cavab verdiniz?” ← (Allah) o gün onlara səslənib deyəcəkdir:

فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ الْأَنْبَاءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿٦٦﴾

Onlar bir-birindən heç nə soruşa da bilməyəcəklər. ← O gün xəbərlər onlardan gizli qalacaqdır.

فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَعَسَىٰ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿٦٧﴾

nicat tapanlardan olması mümkündür. ← Tövbə edərək iman gətirib yaxşı işlər görən kimsəyə gəldikdə,

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ

Onların heç bir seçmə haqqı yoxdur. ← Rəbbin istədiyini yaradar və (peyğəmbər) seçər.

سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٨﴾ وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تَكْنُ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٦٩﴾

Rəbbin, onların ürəklərinin gizli saxladığı və aşkar etdiyi şeyləri bilir. ← Allah pakdır və onların şərik qoşduğu şeylərdən ucaadır!

وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْحَمْدُ فِي الْأُولَىٰ وَالْآخِرَةِ

Dünyada və axirətdə həmd-səna Ona məxsusdur. ← Odur Allah. Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur.

وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٧٠﴾

Hökmlər Onundur. Siz də Onun hüzuruna qaytarılacaqsınız!

قُلْ أَرَأَيْتُمْ أَنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ

əgər Allah gecəni qiyamət gününə qədər üstünüzdə daimi etsəydi, ← De: “Baxın,

مَنْ إِلَهَ غَيْرِ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِضِيَاءٍ أَفَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٧١﴾

Yenə də eşitmirsinizmi?” ← Allahdan başqa hansı tanrı sizə bir işıq gətirərdi?!

قُلْ أَرَأَيْتُمْ أَنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ

əgər Allah gündüzü qiyamət gününə qədər üstünüzdə daimi etsəydi, ← De: “Baxın,

مَنْ إِلَهَ غَيْرِ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٧٢﴾

Elə isə görmürsünüzümü?” ← Allahdan başqa hansı tanrı dincəldiyiniz gecəni sizə gətirərdi?!

وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ

sizin üçün gecəni və gündüzü yaratdı ki, orada dincələsiniz, ← (Allah) öz mərhəmətindən dolayı,

وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾

Bəlkə, siz şükür edəsiniz! ← və Onun lütfündən ruzi axtarasınız.

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٧٤﴾

“İddia etdiyiniz şəriklərim haradadır?” ← O gün (Allah) onlara səslənib deyəcəkdir:

وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ

“Dəlilinizi gətirin!” ← (O gün) hər ümmətdən bir şahid çıxardacağıq və deyəcəyik:

فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٧٥﴾

Uydurduqları şeylər (bütələr) isə onlardan qeyb olacaqlar! ← Onlar biləcəklər ki, haqq Allaha aiddir.

إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى عَلَيْهِمْ

və onlara qarşı həddini aşmışdı. ← Həqiqətən, Qarun Musanın qövmündən idi,

وَاتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ مَا إِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوءَ بِالْعُصْبَةِ أُولِي الْقُوَّةِ إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ

O vaxt qövmü ona demişdi: ← Ona xəzinələr vermişdik ki, onun açarları bir dəstə güclü adama ağır gələr.

لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ ﴿٧٦﴾

“Sevinmə! Şübhəsiz ki, Allah (məlinə qürrələnilib) sevinənləri sevməz!

وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا

Dünyadakı nəсібini də unutma! ← Allahın sənə verdiyi şeylər vasitəsilə axirət yurdunu istə (ona çalış!)!

وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفُسَادَ فِي الْأَرْضِ

Yer üzündə fitnə-fəsad törətməyi istəmə (ona çalış!) ← Allah sənə yaxşılıq etdiyi kimi, sən də yaxşılıq et!

إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٧٧﴾

Şübhəsiz ki, Allah fitnə-fəsad törədənləri sevməz!”

قَالَ إِنَّمَا أُوتِيْتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي

(Qarun) dedi: “Bu, yalnız məndəki elmə görə mənə verilmişdir.”

أَوَلَمْ يَعْلَم أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ

O bilmirdimi ki, Allah ondan əvvəlki nəsillərdən o kimsələri məhv etdi ki,

﴿٧٨﴾ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَآكْثَرُ جَمْعًا وَلَا يُسْأَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ

Günahkarlar öz günahları haqqında sorğu-sual olunmazlar. ← ondan daha qüvvətli və daha varlı idilər?

فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا

Dünya həyatını istəyənlər dedilər: ← (Qarun) zینəti içində qövminün qarşısına çıxdı.

﴿٧٩﴾ يَا لَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ

Həqiqətən, o, böyük qismət sahibidir!” ← “Kəş ki, Qaruna verilən şeylərin eynisi bizə də veriləydi.

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلَكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ

“Vay halınıza! Allahın mükafatı daha xeyirlidir... ← Elm verilmiş kəslər isə dedilər:

﴿٨٠﴾ لِمَنْ أَمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَا يُلْقِيهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ

Buna yalnız səbr edənlər qovuşarlar!” ← ...iman gətirib yaxşı əməl edən kimsə üçün!

فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ

Və onu (Qarunu) evi ilə birlikdə yerə gömdük.

﴿٨١﴾ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنتَصِرِينَ

O, özünə kömək edənlərdən də olmadı. ← Allaha qarşı ona yardım edəcək bir dəstə də yox idi.

وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ

Dünən onun yerində olmağı arzulayanlar ertəsi gün deyirdilər:

وَيَكَانَ اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَوْ لَا أَنْ مِنَ اللَّهِ عَلَيْنَا

Əgər Allahın bizə lütfü olmasaydı, ← “Vay! Deməli, Allah, bəndələrindən istədiyi ruzisini artırır və azaldır!”

﴿٨٢﴾ لَخَسَفَ بَنًا وَيَكَانَهُ لَا يَفْلَحُ الْكَافِرُونَ

Vay! Deməli, kafirlər niçat tapmayacaqlar!” ← şübhəsiz ki, bizi də gömədi.

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا

yer üzündə nə təkəbbürlük etmək istəyərlər, nə də fitnə-fəsad! ← O axirət yurdunu o kəsələrə verərik ki,

﴿٨٣﴾ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ

(Ən gözəl) aqibət isə müttəqilərə məxsusdur!

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ

Kim də pis əməllə gəlsə, ← Kim yaxşı əməllə gəlsə, onun üçün bundan daha yaxşısı vardır.

﴿٨٤﴾ فَلَا يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

pis əməllər edənlərə ancaq etdiklərinin cəzası verilir!

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَأْدُكَ إِلَى مَعَادٍ

qayıdacağın yerə mütləq səni qaytaracaqdır. ← Həqiqətən, Qurani sənə vacib bəyuran (Allah),

﴿٨٥﴾ قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَىٰ وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ
"açıq-aşkar zəlalət içində olanı da!" ← De: "Rəbbim hidayətə gələnı də, yaxşı tanıyır,

وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَنْ يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ إِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ

Ancaq Rəbbindən bir mərhəmət olaraq (göndərildi). ← Kitabın sənə nazil olacağına ümid etmirdin.

﴿٨٦﴾ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِلْكَافِرِينَ

Buna görə də qətiyyənlər kafirlərə arxa olma!

وَلَا يَصُدُّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ

بَعْدَ إِذْ أَنْزَلْتَ إِلَيْكَ ... (o ayələr) sənə nazil edildikdən sonra. ← və səni Allahın ayələrindən döndərməsinlər...

﴿٨٧﴾ وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

və əsla müşriklərdən olma! ← (İnsanları) Rəbbinə çağır,

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur. ← Allahla yanaşı başqa heç bir tanrıya da ibadət etmə.

﴿٨٨﴾ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Hökm Onundur. Siz də Ona qaytarılacaqsınız! ← Onun cəmalından başqa hər şey məhvə olacaqdır.

﴿٢٩﴾ سُورَةُ الْعَنْكَبُوتِ

əl-Ənkəbut (Hörümçək) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 69 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ أَلَمْ أَحْسِبِ النَّاسَ أَنْ

İnsanlar elə hesab edərlərmi ki, ← Əlif, Lam, Mim!

يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ﴿٢﴾

və onlar imtahan olunmayacaqlar? ← "İman gətirdik!" - demələri ilə onlardan əl çəkiləcək,

وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا

Şübhəsiz ki, Allah doğru danışanları da çox yaxşı bilir, ← Onlardan əvvəlkiləri də imtahana çəkmişdik.

﴿٣﴾ وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْبِقُونَا

Yoxsa pis əməllər edənlər bizdən sovuşacaqlarını zənn edirlər? ← yalançıları da əlbəttə çox yaxşı bilir.

﴿٤﴾ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ

Kim Allaha qovuşacağına ümid edirsə (bilsin ki), ← Onlar necə də pis mühakimə yürüdürlər!

﴿٥﴾ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ فَانْ أَجَلَ اللَّهِ لَا تَ

O eşidəndir, biləndir! ← Allahın təyin etdiyi vaxt həqiqətən gələcəkdir.

﴿٦﴾ وَمَنْ جَاهِدْ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ

Həqiqətən, Allah aləmlərə qətiyyənlər möhtac deyildir. ← Kim cihad edərsə, ancaq özü üçün cihad etmiş olar.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ
 əlbəttə onların günahlarının üstünü örtərik, ← İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəldikdə,

وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٧﴾
 və mütləq onları, etdikləri əməllərdən daha gözəli ilə mükafatlandıracağıq.

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا وَإِنْ جَاهَدَاكَ لِتُشْرَكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ
 Əgər çalışsalar ki, bilmədiyin bir şeyi Mənə şəriki qoşasan, ← İnsana, valideynlərinə yaxşılıq etməyi tövsiyə etdik.

فَلَا تُطْعَمُهُمَا إِلَّيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأَنْبِئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾
 Mən də nələr etdiyinizi sizə xəbər verəcəyəm! ← onda onlara itaət etmə! Qayıdışınız Məndir.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ ﴿٩﴾
 şübhəsiz ki, onları saləhlərin arasına daxil edəcəyik! ← İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəldikdə,

وَمَنْ النَّاسُ مِنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ
 “Biz Allaha iman gətirdik!” - deyər, ← İnsanlardan elə kimsə də var ki,
 فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةً لِلنَّاسِ كَذَّابٌ ۖ
 insanların fitnəsini Allahın əzabı kimi hesab edər. ← Allah yolunda bir əziyyət gördüyü zaman isə,

وَلَئِنْ جَاءَ نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ
 mütləq: “Biz sizinlə birlikdə idik!” - deyər. ← Əgər Rəbbindən bir zəfər gəlsə,

أَوَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾
 Allah aləmlərin (məxluqatın) ürəklərində olanları bilmirmi?!

وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ﴿١١﴾
 münafıqları da yaxşı bilir! ← Şübhəsiz ki, Allah iman gətirənləri də yaxşı bilir,

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا وَلْنَحْمِلْ خَطَايَاكُمْ
 “Bizim yoluza tabe olun. Günahlarınızı öz boynumuza götürərik”, ← Kafirlər isə möminlərə dedilər:

وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايَاهُمْ مِنْ شَيْءٍ ۚ
 Onlar, həqiqətən, yalançıdır! ← Halbuki onların günahından heç bir şeyi öz boynlarına götürməzlər.

وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَأَثْقَالًا مَعَ أَثْقَالِهِمْ
 öz yükləri ilə yanaşı, (başqa) yükləri də. ← Əlbəttə, onlar öz (günah) yüklərini da yüklənəcəklər.

وَلَيُسْأَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتُرُونَ ﴿١٣﴾
 Qiyamət günü, uydurduqları yalanlar barəsində mütləq sorğu-sual olunacaqlar!

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا
 Onların arasında min ildən əlli il əskik (doqquz yüz əlli il) qaldı. ← Biz Nuhu da öz tayfasına göndərdik.

فَاخْذُهُمُ الطُّوفَانَ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٤﴾
 Onları da, özləri zülm edərkən tufan yaxaladı.

فَانْجِيْنَاهُ وَاَصْحَابَ السَّفِيْنَةِ وَجَعَلْنَاهَا اٰيَةً لِّلْعٰلَمِيْنَ ﴿١٥﴾

və onu aləmlərə bir ibrət dərsi etdik. ← Beləcə onu (Nuhu) və gəmi əhlini xilas etdik,

وَإِبْرٰهِيْمَ اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖ اَعْبُدُوا اللّٰهَ وَاتَّقُوْهُ

“Allahı ibadət edin və Ondan qorxun! ← İbrahimi də (yad et)! Bir zaman o, öz tayfasına demişdi:

ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿١٦﴾

Həç bilirsiniz, bu sizin üçün nə qədər xeyirlidir?!

اِنَّمَا تَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَوْثَانًا وَتَخْلُقُوْنَ اَفْكًَا

və yalan yaradırsınız (uydurursunuz). ← Allahı qoyub ancaq bütlərə ibadət edirsiniz,

اِنَّ الَّذِيْنَ تَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ لَا يَمْلِكُوْنَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِنْدَ اللّٰهِ الرِّزْقَ

Elə isə ruzini Allah qatından istəyin! ← Həqiqətən, Allah qoyub, ibadət etdikləriniz sizə ruzi verə bilməzlər.

وَاعْبُدُوْهُ وَاشْكُرُوْا لَهٗ اِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ﴿١٧﴾

Siz Onun hüzuruna qaytarılacaqsınız! ← Ona ibadət edin və Ona şükür edin.

وَإِنْ تَكْذِبُوا فَقَدْ كَذَّبَ اُمَمٌ مِّنْ قَبْلِكُمْ

Əgər təkzib etsəniz, sizdən əvvəlki ümmətlər də təkzib etmişdilər.

وَمَا عَلٰى الرَّسُوْلِ اِلَّا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ﴿١٨﴾ اَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللّٰهُ الْخَلْقَ

Allahın yaratmağı necə başladığını görmədilərmidi? ← Peyğəmbərin vəzifəsi ancaq açıq-aşkar təbliğ etməkdir!

ثُمَّ يُعِيْدُهٗ اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرٌ ﴿١٩﴾

Həqiqətən, bu, Allah üçün asandır! ← Sonra onu geri qaytaracaqdır (yenidən dirildəcəkdir).

قُلْ سِيرُوْا فِي الْاَرْضِ فَانظُرُوْا كَيْفَ بَدَا الْخَلْقَ

və (Allahın) yaratmağa necə başladığına baxın! ← De: “Yer üzündə gözin,

ثُمَّ اللّٰهُ يُنْشِئُ النَّشْأَةَ الْاٰخِرَةَ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٢٠﴾

Şübhəsiz ki, Allah hər şeyə qadirdir! ← Sonra Allah axirət yaradılışını yaradacaqdır.

يُعَذِّبُ مَنْ يَّشَاءُ وَيَرْحَمُ مَنْ يَّشَاءُ وَاِلَيْهِ تُقْلَبُوْنَ ﴿٢١﴾

Siz də Onun hüzuruna qaytarılacaqsınız! ← O, istədiyinə əzab verər, istədiyinə də rəhm edər.

وَمَا اَنْتُمْ بِمُعْجِزِيْنَ فِي الْاَرْضِ وَلَا فِي السَّمَآءِ

Nə yerdə, nə də göydə, siz (Allahı) aciz qoya bilməzsiz!

وَمَا لَكُمْ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيْرٌ ﴿٢٢﴾ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا بِآيٰتِ اللّٰهِ وَلِقَآئِهٖ

Allahın ayələrini və Onunla qarşılaşacaqlarını ← Allahdan başqa sizin nə bir həminiz, nə də köməkçiniz var!”

inkar edənlərə gəldikdə,

اُوْلٰٓئِكَ يَسُوْا مِنْ رَّحْمَتِيْ وَاُوْلٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٢٣﴾

Və onlar üçün şiddətli bir əzab vardır. ← onlar, Mənim mərhəmətimdən ümidlərini üzüblər.

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا اقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ

“Onu öldürün, yaxud onu yandırın!” ← Onun qövmünün cavabı isə ancaq (belə) demək oldu:

فَإَنْجِيَهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٤﴾

Həqiqətən, bunda, iman gətirən bir tayfa üçün ibrətlər vardır! ← Allah isə onu oddan xilas etdi.

وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا مَوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

dünya həyatında aranızdakı dostluğa görədir. ← (İbrahim) dedi: “Allahı qoyub bütələrə pərəstiş etməyiniz yalnız,

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ بَعْضُكُم بَعْضًا

və bir-birinizə lənət oxuyacaqsınız. ← Sonra qiyamət günü bir-birinizi inkar edəcəksiniz,

وَمَا لَكُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٢٥﴾ وَمَا لَكُمْ مِنَ النَّارِ

Sizə kömək edənlər də tapılmayacaqdır!” ← Sizin məskəniniz atəşdir.

فَأَمَّنَ لَهُ لُوطٌ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَى رَبِّي

“Mən Rəbbimə (onun əmr etdiyi yerə) hicrət edirəm. ← Beləcə Lut ona iman gətirdi və dedi:

إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٦﴾

Həqiqətən, yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibi Odur!”

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ

Onun nəslinə də peyğəmbərlik və kitab əta etdik. ← Biz ona (İbrahima) də İshaqı və Yəqubu bəxş etdik.

وَأَتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٧﴾

O, axirətdə də mütləq salehlərdəndir! ← Dünyada ona mükafatını verdik.

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ

“Həqiqətən, siz əxlaqsız bir iş görürsünüz ki, ← Lutu da (yad et)! Bir zaman o öz qövmünə demişdi:

مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٢٨﴾

sizdən əvvəl aləmlərdən (məxluqatdan) heç kəs onu etməyib?

إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ وَتَقْطَعُونَ السَّبِيلَ وَتَأْتُونَ فِي نَادِيَكُمُ الْمُنْكَرَ

yol kəsib məclislərinizdə çirkin iş görürsünüz?” ← Həqiqətənmi siz kişilərə (şəhvətlə) yaxınlaşırsınız,

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا ائْتِنَا بِعَذَابِ اللَّهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٩﴾

“Əgər doğru danışanlardansansa, bizə Allahın əzabını gətir!” ← Qövmünün cavabı isə ancaq belə demək oldu:

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ﴿٣٠﴾

(Lut) dedi: “Ey Rəbbim! Fitnə-fəsad törədən qövmə qarşı mənə yardım et!”

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُوا أَهْلَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ

“Biz bu məmləkət əhlini məhv edəcəyik. ← Elçilərimiz İbrahimə müjdə gətirdikləri zaman dedilər:

﴿٣١﴾ إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ

Həqiqətən oranın əhalisi zalımdır”.

قَالَ إِنَّ فِيهَا لُوطًا قَالُوا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا

Onlar dedilər: “Biz, kimin orada olduğunu çox yaxşı bilirik. ← (İbrahim) dedi: “Axı Lut oradadır!”

﴿٣٢﴾ لَنُنَجِّيَنَّهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ

(Övrəti, orada) qalanlardan olacaq!” ← Onu və ailəsini əlbəttə xilas edəcəyik. Yalnız övrətindən başqa.

وَلَمَّا أَنْ جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سَيِّئَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا

(Lut) onlara görə kədərlandı və ürəyi sıxıldı. ← Elçilərimiz Luta gəldikləri zaman,

وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا مُنْجُوكَ وَاهْلَكَ إِلَّا امْرَأَتَكَ

Biz səni və ailəni xilas edəcəyik. Yalnız övrətindən başqa. ← Onlar işə dedilər: “Qorxma və kədərlənmə!

﴿٣٣﴾ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ

O (orada) qalanlardan olacaq!

﴿٣٤﴾ إِنَّا مُنْزِلُونَ عَلَى أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ

...etdikləri pozğunluğa görə!” ← Biz bu məmləkət əhlinin üzərinə göydən bir əzab endirəcəyik...

﴿٣٥﴾ وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

Həqiqətən, düşünən bir qövmlər üçün o məmləkətdən açıq-aydın bir ibrət nişanəsi saxladığımız.

وَالِى مَدِينٍ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ

O da dedi: “Ey qövüm! Allaha ibadət edin! ← Mədyənə də qardaşları Şüeybi (göndərdik).

﴿٣٦﴾ وَارْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ وَلَا تَعْتَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ

və yer üzündə fitnə-fəsad törətməyin!” ← Qiyamət gününə ümid bəsləyin,

﴿٣٧﴾ فَكَذَّبُوهُ فَاخْتَذَتْهُمْ الرَّجْفَةُ فَاصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ

Onlar dizüstə çöküb evlərində qaldılar. ← Amma onu təkzib etdilər. Buna görə onları sarsıntı yaxaladı.

وَعَادًا وَثُمُودًا وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِنْ مَسَاكِنِهِمْ

Onların məskənlərindən sizə bəllidir. ← Həmçinin Adı və Səmodu (da məhv etdik).

﴿٣٨﴾ وَزَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ

və gözüaçıq olduqları halda onları haqq yoldan çıxartdı. ← Şeytan, onlara öz əməllərini gözəl göstərdi,

وَقَارُورُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ

Musa onlara açıq-aydın dəlillər gətirmişdi. ← Qarunu da, Fironu da, Hamanı da (məhv etdik).

فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ ﴿٣٩﴾

Onlar isə yer üzündə təkəbbürlük etdilər və (əzabımızdan) sovuşa bilmədilər!

فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذَنْبِهِ فَمِنْهُمْ مَنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا

Onlardan kiminin üstünə qızmar daş yağdıran qasırğa göndərdik. ← Beləcə hər birini öz günahı ilə yaxaladıq.

وَمِنْهُمْ مَنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَنْ خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ

onlardan kimini yerə gömdük, ← Onlardan kimini dəhşətli səs yaxaladı,

وَمِنْهُمْ مَنْ أَغْرَقْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٠﴾

Lakin onlar özlərinə zülm edirdilər. ← Onlardan kimini suda boğduq. Allah onlara zülm etmirdi.

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا

özünə yuva qurmuş hörümçəyin halına bənzəyir. ← Allahdan başqasını özlərinə dost tutanların halı,

وَإِنْ أَوْهَنَ الْيُوتُ لَبِيتُ الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

Kaş biləydilər! ← Şübhəsiz ki, evlərin ən zəif hörümçək yuvasıdır.

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤٢﴾

O, yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir! ← Əlbəttə ki, Allah, Onu qoyub nəyə dua etdiklərini bilir.

وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ ﴿٤٣﴾

Onları isə yalnız (haqiqəti) bilənlər anlayarlar. ← Bu məsəlləri insanlar üçün çəkirik.

خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٤﴾

Haqiqədən, bunda, möminlər üçün bir ibrət vardır! ← Allah göyləri və yeri haqq olara yaratdı.

أَتُلْ مَا أُوْحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ

və naməzi qıl. ← Kitabdan sənə vəhy olunanı oxu,

إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ

Şübhəsiz ki, namaz çirkin və pis işlərdən çəkindirir.

وَلَذِكْرِ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٥﴾

Allah nə etdiklərinizi bilir! ← Allahı zikr etmək isə şübhəsiz ki, daha böyükdür.

وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ

içlərindən zülm edənləri istisna olmaqla! ← Kitab əhli ilə ancaq ən gözəl tərzdə mücadilə edin,

وَقُولُوا أَمْنَا بِالَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْنَا وَأَنْزَلَ إِلَيْكُمْ

Və deyin ki: "Biz özümüzə nazil olana (Qurana) da, sizə nazil olana da inanırıq.

وَالْهِنَا وَالْهَكُمُ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٦﴾

Biz Ona təslim olanlarıq!" ← Bizim də ilahımız, sizin də ilahınız birdir.

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ فَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يُؤْمِنُونَ بِهِ

Özlərinə kitab verdiyimiz kəslər ona (Qurana) inanırlar. ← Kitabı (Qurani) da sənə belə nazil etdik.

وَمِنْ هَؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ ﴿٤٧﴾

Bizim ayələrimizi yalnız kafirlər inkar edərlər! ← Bunlardan da ona inanan kimsələr var.

وَمَا كُنْتَ تَتْلُوا مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكَ

nə də onu əlinlə yazırdın. ← (Ey Rəsulum!) Sən ondan əvvəl isə nə bir kitab oxuyurdun,

إِذَا لَزَتَابَ الْمُبْطِلُونَ ﴿٤٨﴾ بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ

Əksinə, o, elm verilmiş kəslərin sinələrindəki açıq-aydın ayələrdir. ← Yoxsa, batilə uyanlar şübhəyə düşərdilər.

وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ ﴿٤٩﴾ وَقَالُوا لَوْلَا أَنْزَلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ

Onlar dedi: "Rəbbindən ona möcüzələr etməli deyildimi?" ← Bizim ayələrimizi yalnız zalımlar inkar edərlər.

قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥٠﴾

Mən isə yalnız açıq-aşkar xəbərdarlıq edənəm!" ← De ki: "Möcüzələr ancaq Allahın qatındadır.

أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ

Biz, özlərinə oxunan o kitabı sənə nazil etmişik! ← Onlara kifayət etmədimi;

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

Həqiqətən, bunda, iman gətirən bir tayfa üçün mərhəmət və öyüd-nəsihət vardır!

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

O, göylərdə və yerdə nə varsa bilir. ← De: "Mənimlə sizin aranızda Allahın şahid olması kifayətdir.

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٥٢﴾

onlar əsl ziyana uğrayanlardır!" ← Batilə inanıb Allahu inkar edənlərə gəldikdə,

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُّسَمًّى

Əgər əvvəlcədən müəyyən edilmiş bir vaxt olmasaydı, ← Əzabın gəlməsi üçün sənə tələsdirirlər.

لَجَاءَهُمُ الْعَذَابُ وَلَيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْةٌ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٣﴾

Şübhəsiz ki, (əzab) onlara qəflətən, özləri də hiss etmədən gələcəkdir. ← albəttə, əzab onlara gələrdi.

يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٥٤﴾

Həqiqətən, Cəhənnəm kafirləri bürüyəcəkdir! ← Əzabın gəlməsi üçün sənə tələsdirirlər.

يَوْمَ يَغْشِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُقُوا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٥﴾

Və deyəcək: "Etdiklərinizi dadın!" ← O gün əzab onları üstlərindən və ayaqlarının altından saracaqdır.

يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ ﴿٥٦﴾

Elə isə, yalnız Mənə ibadət edin! ← Ey iman gətirən bəndələrim! Şübhəsiz ki, Mənim yerim genişdir.

كُلْ نَفْسٌ ذَاقَةَ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٥٧﴾

Sonra Bizim hüzzurumuza qaytarılacaqsınız! ← Hər can ölümü dadacaqdır.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا

onları cənnət otaqlarında yerləşdirəcəyik. ← İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəldikdə,

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿٥٨﴾

Əməl edənlərin mükaafatı necə gözəldir! ← Onun (ağacları) altından çaylar axar. Orada əbədi qalacaqlar.

وَالَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٥٩﴾

Ruzisini daşıya bilməyən neçə-neçə canlılar da vardır. ← O (əməl edən) kəslər ki, səbr edər və Rəbbinə

təvəkkül edərlər!

وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٠﴾

O eşidəndir, biləndir. ← Allah onlara da, sizə də ruzi verir.

وَلئن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ

"Kim göyləri və yeri yaratdı, günəşi və ayı ram etdi?" ← Həqiqətən, əgər onlardan soruşsan ki:

لَيَقُولَنَّ اللَّهُ فَاَنى يُؤْفَكُونَ ﴿٦١﴾

Elə isə, onlar (haqdan) necə döndərilirlər? ← Onlar mütləq deyəcəklər ki: "Allah!"

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ

Şübhəsiz, Allah hər şeyi biləndir! ← Allah Öz bəndələrindən istədiyinə ruzisini artırar və azaldar.

وَلئن سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

"Kim göydən su endirdi, ← Həqiqətən, əgər onlardan soruşsan ki:

لَيَقُولَنَّ اللَّهُ

Onlar mütləq: "Allah!"-deyəcəklər. ← və öldükdən (quruduqdan) sonra onunla yerə can verdi?"

قُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٢﴾

Lakin onların əksəriyyəti dərinəndən fikirləşmir! ← De: "Həmd Allahə məxsusdur!"

وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌّ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ

Axirət yurduna gəldikdə, ← Bu dünya həyatı, əyləncə və oyundan başqa bir şey deyildir.

لَهُيَ الْحَيَاةُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦٤﴾

şübhəsiz ki, o əsl həyatdır. Kaş biləydilər!

فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفَلَكِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ

dini Ona məxsus edərək Allaha dua edirlər. ← Onlar gəmiyə mindikləri zaman,

فَلَمَّا نَجَّيَهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ﴿٦٥﴾

yenə onlar (Ona) şərik qoşarlar ki, ← (Allah) onları quruya çıxartdığı zaman,

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾

Onlar yaxın vaxtda biləcəklər! ← özlərinə verdiklərimizi inkar etsinlər və keşəcəksinlər.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا آمِنًا وَيَتَخَفَتِ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ

Halbuki ətraflarındakı adamlar yaxalanırlar. ← (Məkkəni) müqəddəs, təhlükəsiz etdiyimizi görmülərməmi?

أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ ﴿٦٧﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا

O kəsdən daha zalım kimdir ki, Allaha qarşı yalan uydurur, ← Onlar batıla inanıb Allahın nemətini mi danırırlar?

أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿٦٨﴾

Kafirilər üçün Cəhənnəmdə yer yoxdurmu? ← yaxud özünə haqq gəldikdə onu təkzib edər?!

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٩﴾

Şübhəsiz ki, Allah yaxşı əməllər edənlərdir! ← Yolumuzda cihad edənləri öz yollarımıza yönəldərik.

﴿٣٠﴾ سُورَةُ الرُّومِ

ər-Rum (Rumlular) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 60 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ أَلَمْ غَلَبَتِ الرُّومُ ﴿٢﴾

Rumlular (Bizanslılar) məğlub oldular. ← Əlif, Lam, Mim!

﴿٣﴾ فِي أَدْنَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ

Onlar, məğlubiyyətlərindən sonra qalib gələcəklər; ← Ən yaxın (ən aşağı) bir yerdə.

﴿٤﴾ فِي بَضْعِ سِنِينَ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ

O gün möminlər sevinəcəklər; ← Bir neçə il ərzində. Əvvəl də, sonra da iş (hökm) Allahındır.

﴿٥﴾ بَنَصْرٍ اللَّهُ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

O, yenilməz qüvvət sahibidir, mərhəmətlidir! ← Allahın köməyi ilə. O, istədiyinə kömək edir.

وَعَدَ اللَّهُ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

Lakin insanların çoxu bilməz! ← Allahın vədidir. Allah Öz vədinə xilaf çıxmaz.

يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ ﴿٧﴾

axirətdən isə onlar xəbərsizdirlər. ← Onlar dünya həyatının zahirini bilirlər,

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ

Allah göyləri, yeri və onların arasındakıları ancaq haqla yaratdı, ← Onlar öz-özlərinə düşünməli ki,

وَأَجَلٌ مُّسَمًّى وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَائِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ ﴿٨﴾

Həqiqətən, insanların çoxu Rəbbi ilə qarşılaşacağını inkar edir. ← və müəyyən bir müddət üçün (yaratdı)?

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ

özlərindən əvvəlkilərin aqibəti necə oldu? ← Yer üzündə gözib görməli ki,

كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَآثَرُوا الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا

Torpağı şumlayır və onu, bunlardan daha çox abad etmişdilər. ← Onlar bunlardan daha qüvvətli idilər.

وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ

Allah onlara zülm etmədi, ← Peyğəmbərləri onlara açıq-aşkar möcüzələr gətirmişdilər.

وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٩﴾

Ancaq onlar özləri özlərinə zülm edirdilər.

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ آسَأُوا السُّوَاىَ أَنْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ ﴿١٠﴾

Çünki Allahın ayələrini yalanlayıb onları lağa qoyurdular. ← Sonra, pislik edənlərin aqibəti lap pis oldu.

اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١١﴾

Sonra siz Onun hüzuruna qaytarılacaqsınız. ← Allah yaratmağa başlayır, sonra onu geri gətirir.

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٢﴾

Qiyamət qopacağı gün isə günahkarlar susub oturaqlar.

وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِنْ شُرَكَائِهِمْ شُفْعَاؤُا وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ ﴿١٣﴾

Onlar öz şəriklərini inkar edəcəklər. ← Şəriklərindən onlar üçün şəfaət edəcək kimsələr də olmayacaq.

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُؤْمَذُ يَتَفَرَّقُونَ ﴿١٤﴾

Qiyamət qopacağı gün - məhz o gün onlar bir-birindən ayrılacaqlar.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ ﴿١٥﴾

onlar (cənnət) bağçaları içində sevinc içində olacaqlar. ← İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəldikdə,

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ

Kafir olub ayələrimizi və axirətə qovuşacaqlarını yalanlayanlara gəldikdə,

﴿١٧﴾ فَأُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُخَضَّرُونَ ﴿١٦﴾ فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ ﴿١٧﴾

Elə isə axşama çatanda və səhərə çıxanda Allahı təsbiə edin! ← onlar əzabın içində gətiriləcəklər.

وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ ﴿١٨﴾

Gün batanda da, günortaya çıxdığınızda da! ← Göylərdə və yerdə həmd Ona məxsusdur;

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ

diridən də ölü çıxardır. ← Ölüdən diri çıxardır,

وَيُخِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿١٩﴾

Siz də (dirildilib qəbirlərinizdən) belə çıxardılacaqsınız. ← Ölümündən sonra torpağı dirildir.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ﴿٢٠﴾

Sonra siz bir insan olub yayılırsınız. ← Sizi torpaqdan yaratması da Onun əlamətlərindəndir.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا

onlarla ünsiyyət edəsiniz. ← Onun əlamətlərindəndir ki, sizin üçün öz cinsinizdən zövcələr yaratdı ki,

وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾

Həqiqətən, bunda, düşündən bir qövmlər üçün ibrətlər vardır! ← Aranızda da sevgi və mərhəmət yaratmışdır.

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاختِلَافَ اللَّوْنِ وَالْوَانِكُمْ

Dillərinizin və rənglərinizin müxtəlifliyi də. ← Göylərin və yerin yaradılışı Onun əlamətlərindəndir;

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِلْعَالَمِينَ ﴿٢٢﴾

Şübhəsiz ki, bunda, bilənlər üçün ibrətlər vardır!

وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ

Onun lütfündən (ruzi) istəməiniz də. ← Gecə və gündüz yatmanız da Onun əlamətlərindəndir;

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٢٣﴾

Həqiqətən, eşidən insanlar üçün bunda ibrətlər vardır!

وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

O, göydən su endirir, ← Qorxu və ümid verən ildırımı sizə göstərməsi də Onun əlamətlərindəndir.

فَيُخِي بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٤﴾

Həqiqətən, bunda, ağılı işlədən bir qövmlər üçün ibrətlər vardır. ← və ölümündən sonra yeri onunla dirildir.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ

Göyün və yerin, Onun əmrilə durması da Onun əlamətlərindədir.

ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿٢٥﴾
siz dərhal yerdən çıxarsınız. ← Sonra sizi bircə dəfə çağırən kimi,

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ لَهُ قَانِتُونَ ﴿٢٦﴾
Hamısı Ona boyun əyər! ← Göylərdə və yerdə kim varsa Onundur.

وَهُوَ الَّذِي يَبْدُؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ
Bu (iş) Onun üçün çox asandır. ← Yaratmağa başlayan, sonra onu geri gətirən (yenidən dirildən) Odur.

وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾
O, yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir! ← Göylərdə və yerdəki ən uca sifət də Ona məxsusdur.

ضَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِّنْ أَنْفُسِكُمْ هَلْ لَّكُمْ مِنْ مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ شُرَكَآءَ
Sahib olduğunuz (kölələr) içərisində elə şərikləriniz varmı ki, ← (Allah) sizə özünüzdən bir məsəl çəkər.

فِي مَآ رَزَقْنَاكُمْ فَاَنْتُمْ فِيْهِ سَوَآءٌ تَخَافُوْنَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ اَنْفُسَكُمْ
Özünüzdən çəkdiyiniz kimi, onlardan çəkinəsiniz? ← sizə verdiyimiz ruzidə, siz ortaq olasınız;

كَذٰلِكَ نَفۡصِلُ الْاٰیٰتِ لِقَوۡمٍ يَعۡقِلُوۡنَ ﴿٢٨﴾

Biz ayələri, ağılı işlədənlər bir qövmlər üçün belə ətraflı izah edirik.

بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ
Xeyr, zülm edənlər bilmədən öz nəfslərinin istəklərinə uydular.

فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٢٩﴾
Onlara kömək edə bilən kəslər də olmaz! ← Allahın yoldan çıxartdıqlarını kim doğru yola sala bilər?

فَاقِمِ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا
Allahın insanlara verdiyi fitrət (budur). ← Batıldan haqqa tapınaraq üzüni dinə (İslama) tərəf tut.

لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ
Doğru din odur. ← Allahın yaratmasını dəyişdirmək olmaz.

وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٣٠﴾
Lakin insanların əksəriyyəti bilməz.

مُنِيبِينَ اِلَيْهِ وَاتَّقُوْهُ وَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَلَا تَكُوْنُوْا مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿٣١﴾
Nəməzi qılın və müşriklərdən olmayın; ← Təvbə edərək Ona dönün və Öndən qorxun.

مِنَ الَّذِيْنَ فَرَّقُوْا دِيْنَهُمْ وَكَانُوْا شِيعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُوْنَ ﴿٣٢﴾
Hər bir firqə öz əlindəkinə sevinər. ← O (müşriklər)dən ki, öz dinini parçalayıb firqə-firqə oldular.

وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا رَبَّهُمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ

Ona (Rəbbinə) tərəf dönüb tövbə edərək Rəbbinə dua edirlər. ← İnsanlara bir zərər toxunduğu zaman

﴿٣٣﴾ ثُمَّ إِذَا آذَاهُمْ مِنْهُ رَحْمَةٌ
onlardan bir dəstə Rəbbinə şərik qoşar ki, ← Sonra (Allah) Öz mərhəmətindən onlara daddıran kimi,

﴿٣٤﴾ لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ
Hələki kef çəkin. Mütləq biləcəksiniz! ← onlara verdiyimiz (nemətləri) inkar etsinlər.

﴿٣٥﴾ أَمْ أَنْزَلْنَاهُمْ سُلْطَانًا
فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا بِهِ يُشْرِكُونَ
bələcə o (dəlil), şərik qoşmalarını söyləyir?! ← Yoxsa Biz onlara bir dəlil göndərdik ki,

وَإِذَا آذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً
onə sevinərlər. ← İnsanlara bir mərhəmət daddırdığımız zaman,

﴿٣٦﴾ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ
onlar dərhal ümitsizliyə düşərlər. ← Əgər onlara, öz əlləri ilə etdiklərinə görə bir müsibət üz verərsə,

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ
Allah istədiyi kimsənin ruzisini bol edir və azaldar?! ← Onlar görmürlərmi ki,

﴿٣٧﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ
Haqiqətən, bunda, iman gətirən bir tayfa üçün ibrətlər vardır!

فَاتَّذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ
Yaxın qohuma, yoxsula, müsafirə (zəkat yaxud sədəqədən) haqqını ver.

﴿٣٨﴾ ذَلِكَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ
Nicat tapanlar da məhz onlardır! ← Allahın camalını (rızasını) diləyənlər üçün bu daha xeyirlidir.

وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ رَبٍّ لِيَرْبُوا فِي أَمْوَالِ النَّاسِ
Allah qatında artmaz. ← İnsanların malı hesabına artması üçün, faizlə verdiyiniz şeylər,

﴿٣٩﴾ وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ
qat-qat artıranlar məhz onlardır! ← Allahın camalını (rızasını) diləyərək verdiyiniz zəkata gəldikdə,

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ
sonra sizi öldürər, sonra da sizi dirildər. ← O Allahdır ki, sizi yaratdı, sonra sizə ruzi verdi,

﴿٤٠﴾ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذَلِكَ مِنْ شَيْءٍ
O pakdır və şərik qoşduqlarından ucadır! ← Şərikləriniz içində, bunlardan birini edən varmı?

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ
...insanların öz əlləri ilə əldə etdikləri üzündən. ← Qıruda və suda fəsad (pozuntu) ortaya çıxar...

﴿٤١﴾ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ
Bəlkə, onlar qayıtsınlar. ← Ona görə ki, (Allah) onlara, etdiklərinin bir qismini daddırsın.

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ

və görün, əvvəlkilərin sonu necə oldu! ← De: "Yer üzündə gəzin

كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴿٤٢﴾ فَأَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقِيمِ

Üzünü düzgün dinə çevir... ← Onların çoxu müşrik idi.

مِنْ قَبْلُ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يَصَّدَّعُونَ ﴿٤٣﴾

O gün (insanlar) bölük-bölük olarlar. ← ...geri çevrilməsi olmayan o gün Allahdan gəlməmişdən əvvəl!

مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا نَفْسَهُ يَمْهَدُونَ ﴿٤٤﴾

Kim də yaxşı iş görərsə, özləri üçün yer hazırlayırlar ki, ← Kim kafir olarsa, onun küfrü öz əleyhinə olar.

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٤٥﴾

Həqiqətən, O, kafirləri sevməz! ← (Allah), iman gətirib saleh əməl edənlərə Öz lütfündən mükafat versin.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيَّاحَ مُبَشِّرَاتٍ وَ لِيُذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ

sizə Öz mərhəmətindən daddırması, ← Onun əlamətlərindəndir; Küləkləri müjdəçi olaraq göndərməsi,

وَلِتَجْرِيَ الْفُلُكُ بِأَمْرِهِ وَ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٦﴾

Bəlkə, siz (Allaha) şükür edəsiniz! ← onun əmri ilə gəmilərin üzməsi və nemətindən ruzi axtarmanız.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءَوْهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

Və onlara açıq-aşkar möcüzələr gətirmişdilər. ← Səndən əvvəl də onların qövminə peyğəmbərlər göndərdik.

فَانْتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

Mö'minlərə kömək etmək Bizə vacibdir! ← Biz də günahkarlardan intiqam aldık.

اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَيَبْسُطُهُ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ

Beləcə onları səmada necə istəyə yayır, ← O Allahdır ki, küləkləri göndərüb buludları hərəkətə gətirir.

وَيَجْعَلُهُ كَسَفًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خَلَالِهِ

Onların (buludların) da arasından yağış çıxdığını görərsən. ← və onu topa-topa edər.

فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مِنْ يَسَاءٍ مِنْ عِبَادَةٍ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٨﴾

dərhal onlar sevinirlər. ← Onu (yağışı) bəndələrindən istədiyinə verdiyi zaman,

وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ أَنْ يُنْزَلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمُبْلِسِينَ ﴿٤٩﴾

Halbuki üzərilərinə (o yağış) endirilməzdən əvvəl (öndən) ümitsiz idilər.

فَانْظُرْ إِلَى آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا

öldükdən sonra yeri necə dirildir. ← Sən Allahın rəhmətinin (yağışın) izlərinə bax ki,

إِنَّ ذَلِكَ لَمُحْيٍ الْمَوْتِ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾

və O, hər şeyə qadirdir! ← Həqiqətən, O (Allah), ölürləri dirildəndir,

وَلَيْنُ أَرْسَلْنَا رِيحًا فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا لَّظَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ ﴿٥١﴾

ondan sonra mütləq nankor olarlar. ← Əgər bir yel əsdirsək və onun (əkinlərin) saraldığını görsələr,

فَأَنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْمَوْتَى وَلَا تَسْمَعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٥٢﴾

nə də döñüb gedən karlara çağırışı eşitdirə bilərsən! ← Şübhəsiz, sən (haqqı) nə ölülərə eşitdirə bilərsən,

وَمَا أَنْتَ بِهَادِ الْعَمْيِ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ

Sən korları, düşükləri ayrı yoldan düz yola sala bilməzsən.

إِنْ تَسْمَعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٥٣﴾

Onlar isə müsəlmanlardır! ← Sən (haqqı), yalnız ayələrimizə inananlara eşitdirə bilərsən.

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً

Sonra zəifliyin arxasınca qüvvətli etdi. ← O Allahdır ki, sizi zəif bir şeydən (nütfdən) yaratdı.

ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ ﴿٥٤﴾

O, istədiyini yaradır. O, (hər şeyi) biləndir, qadirdir! ← Sonra qüvvətliyi arxasınca təqətsiz və qoca etdi.

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ مَا لَبِثُوا غَيْرَ سَاعَةٍ

onlar ancaq bir saat qalırlar. ← Qiyamət qopacağı gün günahkarlar and içərlər ki,

كَذَلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ ﴿٥٥﴾

Beləcə (haqq yoldan) döndərilirdilər.

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ

“Allahın Kitabındakı diriliş gününə qədər qaldınız. ← Elm və iman verilənlər isə deyərlər:

فَهَذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَلَكِنَّكُمْ كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

lakin siz bilmirdiniz!” ← Bu da diriliş günüdür,

فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعذِرَتُهُمْ وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٥٧﴾

Onların tövbə etmələri də istənilməz! ← O gün zalımlara, üzrləri heç bir fayda verməz.

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَلَيْنُ جِتَّتَهُمْ بَايَةٌ

Həqiqətən, onlara bir möcüzə gətirsən də, ← Bu Quranda insanlar üçün hər çür məsəl çəkdik.

لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ ﴿٥٨﴾ كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾

Allah, bilməyənlərin qəlbələrini belə möhürləyər! ← kafirlər mütləq deyərlər: “Siz ancaq yalançısiniz!”

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخَفِّكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ ﴿٦٠﴾

Və qəti inanmayanlar səni etinasızlığa sövq etməsinlər. ← Sən səbr et! Şübhəsiz ki, Allahın vədi haqdır.

﴿ ۳۱ ﴾ سُورَةُ لُقْمَانَ

Loğman (Loğman əleyhissəlam) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 34 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 ﴿۱﴾ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ﴿۲﴾ هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ ﴿۳﴾
 Yaxşılıq edənlərə doğru yol və rəhmətdir. ← Bu, hikmətli Kitabın (Quranın) ayələridir. ← Əlif, Lam, Mim!

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿۴﴾
 O kəslər ki, namazı qılar, zəkati verər və axirətə qəti inanarlar;

أُولَئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿۵﴾
 Onlar əsl nicat tapanlardır! ← onlar öz Rəbbindən (göstərilmiş) doğru yol üzərindədirlər.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ
 mənasız sözləri satın alarlar, ← İnsanlardan elə kimsələr də vardır ki,

لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ بَغِيرَ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا
 və onu məsxərəyə qoymaq üçün. ← heç bir bilgiyi olmadan Allah yolundan döndərmək üçün,

أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿۶﴾
 Onlar üçün alçalıcı bir əzab vardır.

وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِ آيَاتُنَا وَكُنِيَ مُسْتَكْبِرًا كَانَ لَمْ يَسْمَعْهَا
 onları eşitmirmiş kimi təkbəbrlə arxasını çevirər, ← Və ayələrimiz ona oxunduğu zaman,

كَانَ فِي أَذْنِهِ وَقْرًا ﴿۷﴾ فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿۸﴾
 Sən də ona şiddətli bir əzabla müjdə ver! ← qulaqlarında ağırılıq (karlıq) varmış kimi.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ ﴿۸﴾
 onlar üçün Nəim cənnətləri vardır. ← İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəldikdə,

خَالِدِينَ فِيهَا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿۹﴾
 O, yenilməz qüvvət, hikmət sahibidir! ← Orada əbədi qalacaqlar; Allahın haqq vədi olaraq!

خَلَقَ السَّمَوَاتِ بَغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَأَلْقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ
 və yerdə möhkəm dağlar bərqərar etdi ki, ← (Allah), gördüyünüz göyləri dirəksiz yaratdı,

أَن تَمِيدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا مِن كُلِّ دَابَّةٍ
 Və ora hər növ heyvanlardan səpələdi. ← sizi yırğalamasın.

وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنبَتْنَا فِيهَا مِن كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ﴿۱۰﴾
 və (onunla) orada hər cür gözəl bitkilər yetişdirdik. ← Biz göydən su endirdik,

هَذَا خَلْقُ اللَّهِ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِن دُونِهِ
 İndi Mənə, ondan (Allahdan) başqalarının nə yaratdığını göstərin. ← Bu, Allahın yaratdıqlarıdır.

بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿۱۱﴾
 Xeyr, zalımlar açıq-aşkar zəlalət içindədirlər.

وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَنَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ
Kim şükür etsə, yalnız özü üçün şükür edir. ← Loğmana da; "Allaha şükür et!" - deyə hikmət verdik.

وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿١٢﴾
həqiqətən Allah heç nəyə möhtac deyildir, şükürə layiqdir! ← Kim nankor olsa, (bilsin ki),
وَإِذْ قَالَ لُقْمَنُ لَابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ
"Ey oğlum! Allaha şərikin qoşma! ← Bir zaman Loğman öz oğluna nəsihət edərək demişdi:

إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴿١٣﴾
Şübhəsiz ki, (Allaha) şərikin qoşmaq böyük zülmüdür!"

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَى وَهْنٍ
Anası zəiflik üstünə zəifliklə onu (qarnında) daşıdı. ← İnsana, ata-anasına (yaxşılıq etməyi) də tövsiyə etdik.

وَفَصَّلَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَى الْمَصِيرِ ﴿١٤﴾
Mənə və ata-anana şükür et. Axır dönüş Mənədir! ← Onun (süddən) kəsilməsi isə iki il ərzində olur.

وَأِنْ جَاهَدَاكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا
onda onlara itaət etmə. ← Əgər bilmədiyin bir şeyi Mənə şərikin qoşmağına cəhd göstərsələr,
وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ
Tövbə edib Mənə tərəf yönələnlerin yolunu izlə. ← Dünyada onlarla gözəl davran.

ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾
Mən də nə etdiklərinizi (bir-bir) sizə xəbər verəcəyəm! ← Sonra qayıdışınız Mənədir.

يَا بُنَيَّ إِنَّهَا إِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ
bir qayanın içində olsa da, ← (Loğman dedi): "Oğlum, o (etdiyən bir iş), xardal dənəsi ağırlığında olsa da,

أَوْ فِي السَّمَوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿١٦﴾
Həqiqətən, Allah lətifdir, xəbərdardır! ← Allah onu gətirər. ← yaxud göylərdə və ya yerin içində (olsa da),

يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ
yaxşı işlər görməyi əmr et, pis işləri qadağan elə! ← Ey oğlum! Namazı qıl,

وَاصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿١٧﴾
Həqiqətən, bunlar vacib əməllərdəndir! ← Sənə üz verəcək müsibətlərə də döz.

وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا
Yer üzündə lovğa-lovğa gəzmə! ← İnsanlara yanağını bükmə (təkəbbürlə üz çevirmə)!

إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿١٨﴾
Həqiqətən, Allah, özündən razi qalıb özünü tərifləyən heç kəsi sevməz!

وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ ﴿١٩﴾
Çünki səslərin ən çirkini, uzunqulağın səsidir! ← Yerişində müvazinəti gözəl və səsinə qaldırma!

أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
Allah göylərdə və yerdə nə varsa sizə ram etmişdir, ← Görmədinizmi ki,

وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً
İnsanlardan elə kimsələr də var ki, ← aşkar və gizli nemətləri sizə bol-bol vermişdir?

يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ﴿٢٠﴾
...elmi, doğru yol göstərən rəhbəri və bir nurani kitabı olmadan. ← Allah barəsində mübahisə edir...

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا
“Xeyr, atalarımızın getdiyi yola tabe olacağıq!” - deyirlər. ← Onlara: “Allahın nazil etdiyinə tabe olun!” - deyildikdə,

أُولَئِكَ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٢١﴾ وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ
Kim yaxşı əməl sahibi olub üzünü Allaha təslim edərsə, ← Şeytan onları cəhənnəm əzabına çağırırdısa necə?

فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ ۖ وَالْيَٰلَى اللَّهُ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٢٢﴾
İşlərin axırı Allaha (qayıdır)! ← ən möhkəm ipə yapışmışı olar.

وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ ۖ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ
Onlar Bizə qayıdacaqlar. ← Kim də küfr etsə, onun küfrü səni kədərləndirməsin.

فَنُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٣﴾
Həqiqətən, Allah ürəklərin içini biləndir! ← Biz də onlara, nələr etdiklərini xəbər verəcəyik.

نَمَتُّهُمْ قَلِيلًا ۖ ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابِ غَلِيظٍ ﴿٢٤﴾
Sonra onları ağır bir əzaba məcbur edəcəyik! ← Biz onlara bir az kef çəkdiririk.

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
“Göyləri və yeri kim yaratmışdır?” ← Həqiqətən, əgər sən onlardan soruşsan ki:

لَيَقُولَنَّ اللَّهُ قُلُ الْحَمْدُ لِلَّهِ ۖ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٥﴾
Lakin onların çoxu bilməz! ← Şübhəsiz, deyəcəklər ki: “Allah!” De ki: “Həmd olsun Allaha!”

لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٦﴾
Həqiqətən Allah möhtac deyildir, şükrə layiqdir! ← Göylərdə və yerdə nə varsa, Allahındır.

وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٍ ۖ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ
“dənizə də arxasından yeddi dəniz qatılardı, ← Əgər (yazmaq üçün) yer üzündəki ağaclar qələm olsaydı,

مَا نَفَذْتُ كَلِمَاتُ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٧﴾

Həqiqətən, Allah yenilməz qüdrət sahibi, hikmət sahibidir! ← Allahın sözləri (yazmaqla) tükənməzdi.

مَا خَلَقَكُمْ وَلَا بَعَثَكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةً ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٢٨﴾
Həqiqətən, Allah eşidəndir, görəndir! ← Sizi yaratmaq və diriltmək ancaq bir nəfəri (yaratmaq) kimidir.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ

gündüzü də gecəyə qatır, ← Görmürsənmi ki, Allah gecəni gündüzə qatır,

وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى

Hər biri müəyyən müddətə qədər dövr edir. ← günəşi və ayı (sizin üçün) rəm etdi?

وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٩﴾ ذَلِكَ بَانَ اللَّهُ هُوَ الْحَقُّ

Bu ona görədir ki, Allah özü haqqdır, ← Həqiqətən, Allah, nələrdə etdiyinizdən xəbərdardır!

وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٣٠﴾

Həqiqətən, Allah ucadır, böyükdür! ← Ondan başqa dua etdikləri isə batildir.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ

(Allah) sizə, Öz əlamətlərindən göstərsin deyə!? ← Görmədinmi ki, gəmilər dənizdə Allahın lütfü ilə üzür;

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣١﴾

Həqiqətən, bunda, səbr edən, çox şükür edən hər kəs üçün ibrətlər vardır!

وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظُّلُلِ دَعَا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ

dini Ona məxsus edərək Allaha dua edirlər. ← Onları, kölgələr kimi dalgalar bürüdüüyü zaman,

فَلَمَّا نَجَّيَهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ

onlardan (bəziləri) orta mövqə tutur. ← (Allah) onları quruya çıxartdıqda

وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ ﴿٣٢﴾

Bizim ayələrimizi yalnız hər bir nankor xain inkar edir!

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ

Atanın oğula heç bir fayda verə bilməyəcəyi bir gündən qorxun; ← Ey insanlar! Rəbbinizdən qorxun.

وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَنِ وَالِدِهِ شَيْئًا

Allahın vədi, şübhəsiz ki, haqqdır. ← Oğulun da ataya heç bir şeylə fayda verə bilməyəcəyi (gündən qorxun)!

فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُمُ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿٣٣﴾

Şeytan sizi, Allahla (Mərhəmətliliyinə arxayın edib) aldatmasın! ← Dünya həyatı sizi aldatmasın.

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ

Yağışı O yağdırır. ← Həqiqətən, qiyamət haqqında məlumat Allah qatındadır.

وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا

Heç kəs səhər nə qazanacağını bilməz, ← Bətlərdə olanı da bilir.

وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿٣٤﴾

Allah, şübhəsiz ki, biləndir, (hər şeydən) xəbərdardır! ← və heç kəs hansı yerdə olacağını bilməz.

سُورَةُ السَّجْدَةِ ﴿٣٢﴾

as-Səcdə (Səcdə) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 30 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾

Kitabın, aləmlərin Rəbbi tərəfindən nazil edilməsində heç bir şəkk-şübhə yoxdur! ← Əlif, Lam, Mim!

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ

Xeyr, o, Rəbbindən (nazil olan) bir haqqdır ki, ← Yoxsa onlar: "O, onu özündən uydurmuşdur!" - deyirlər?

لَتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَيْهِمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٣﴾

Bəlkə, onlar doğru yola yönələlər! ← səndən əvvəl özlərinə peyğəmbər gəlməmiş bir qəvmü qorxudasan.

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ

Sonra ərsə ucaldı. ← Allah, göyləri, yeri və onların arasındakıları altı gündə yaradandır.

مَا لَكُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٤﴾

Elə isə öyüd-nəsihət qəbul etməyəcəksinizmi? ← Sizin, Öndən başqa heç bir həminiz və şafaətçiniz yoxdur.

يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ

Sonra bir gündə Ona doğru yüksəlir ki, ← O, göydən yerə qədər olan işləri idarə edir.

كَانَ مَقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ﴿٥﴾

onun müddəti, sizin saydığınızın min ilə bərabərdir.

ذَٰلِكَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦﴾

yenilməz qüvvət sahibi, mərhəmət sahibidir! ← O, qeybi və aşkəri biləndir,

الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ ﴿٧﴾

İnsanı yaratmağa da palçıqdan başladı. ← Yaratdığı hər şeyi gözəl yaradandır.

ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ ﴿٨﴾

Sonra onun nəslini nutfədən - dəyərsiz sudan əmələ gətirdi.

ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ

və ona öz ruhundan üfördü. ← Sonra onu müəyyən şəkllə saldı,

وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٩﴾

Nə qədər də az şükür edirsiniz! ← O sizə göz, qulaq və ürək verdi.

وَقَالُوا ءَإِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ ءَأَنَا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ

biz yenedənmi yaradılacağıq? Onlar dedilər: "Torpağın içində yox olandan sonra,

بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ ﴿١٠﴾

Əksinə, onlar Rəbbi ilə qarşılaşacaqlarını inkar edənlərdir!

قُلْ يَتَوَفَّيْكُمْ مَلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١١﴾

Sonra Rəbbinizə qaytarılacağsınız! ← De: "Sizə müvəkkil olan ölüm mələyi sizin canınızı alacaqdır.

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا

“Ey Rəbbimiz! gördük və eşitdik. ← Kaş görəydin; O vaxt günahkarlar, Rəbbinin yanında başlarını aşağı dikib:

فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ ﴿١٢﴾

Biz tam yəqinliklə inandırıq!”-(deyərlər)! ← Elə isə, bizi geri qaytar ki, yaxşı iş görək.

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًىهَا وَلَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي

Lakin Mənim sözüm gerçək olacaq: ← Əgər istəsəydik, hər kəsi öz doğru yoluna gətirərdik.

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٣﴾

“Cəhənnəmi mütləq cinlər və insanların hamısı ilə dolduracağam!”

فَذُوقُوا بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا إِنَّا نَسِينَاكُمْ

Biz də sizi unudduq. ← Bu gününüzə qarşılaşacağınızı unuduğunuza görə dadın (əzabı)!

وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

Etdiyiniz əməllərə görə dadın əbədi əzabı!

إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا

onunla öyüd verildiyi zaman səcdəyə qapanarlar, ← Bizim ayələrimizə ancaq o kəslər iman gətirərlər ki,

وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿١٥﴾ تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ

Onlar yataqlarından qalxarlar, ← və onlar təkəbbür göstərməyərək Rəbbini həmd ilə təsbih edərlər.

يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿١٦﴾

və onlara verdiyimiz ruzilərdən (kasıblar üçün) xərcləyərlər. ← qorxu və ümid içində Rəbbinə dua edərlər,

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

Etdiklərinin mükafatı olaraq! ← Onlar üçün gözlərinə sevinci olan nələr saxlandığını heç kəs bilməz;

أَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا لَا يَسْتَوُونَ ﴿١٨﴾

Onlar eyni deyillər! ← Mömin olan kimsə ilə fəsiq olan kimsə eynidirmi?!

أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَىٰ

onlar üçün Mə' və cənnətləri vardır ki, ← İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəldikdə,

نُزُلًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

etdikləri əməllər müqabilində (orada) qonaq qalacaqlar.

وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَمَأْوِيهِمُ النَّارُ كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا

Onlar hər dəfə oradan çıxmaq istədikdə, ← Fasiqlərə gəldikdə isə, onların məskəni cəhənnəmdir.

أُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّذِي كُنتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٠﴾

“Yalan hesab etdiyiniz cəhənnəm əzabını dadın!” ← ora qaytarılacaqlar və onlara deyiləcəkdir:

وَلَنُذِيقَنَّهُم مِّنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَىٰ دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢١﴾
 böyük əzabdan əvvəl. Bəlkə, onlar qayıdalar! ← Onlara mütləq dünya əzabından da daddıracağıq,

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ
 Rəbbinin ayələri ilə ona öyüd-nəsihət verilər, ← O kəsdən daha zalım kim ola bilər ki,

ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ ﴿٢٢﴾
 Biz, şübhəsiz ki, günahkarlardan intiqam alarıq! ← sonra onlardan üz döndərər?!

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُن فِي مِرْيَةٍ مِّنْ لِّقَائِهِ
 (Ey Rəsulum!) Sən onunla (Musa ilə) görüşəcəyinə şübhə etmə. ← Musaya da kitabı (Tövrati) verdik.

وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٢٣﴾
 Biz onu da İsrail oğulları üçün doğru yol göstərən bir rəhbər etmişdik.

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أُمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا
 Çünkü səbr etdilər, ← Əmrimizlə onlardan, haqq yolu göstərən rəhbərlər təyin etmişdik.

وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ ﴿٢٤﴾
 və ayələrimizə qəti olaraq inanırdılar.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُم يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٢٥﴾
 ...ixtilafda olduqları şeylər barəsində! ← Həqiqətən, Rəbbin qiyamət günü onların arasında hökm verəcəkdir...

أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ
 Özlərindən əvvəlki neçə-neçə nəsilləri məhv etməyimiz, onları doğru yola yönəltmədimi?

يَمْشُونَ فِي مَسَاكِينِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ أَفَلَا يَسْمَعُونَ ﴿٢٦﴾
 Yenə də qulaq asırmırlarmı? ← Həqiqətən, bunda ibrətlər vardır. ← Onların yurdlarında gəzirilər.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا
 onunla (torpaqdan) əkinlər çıxarırdıq? ← Görmürlərimi ki, Biz quru yerə su aparıb,

تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ أَفَلَا يُبْصِرُونَ ﴿٢٧﴾
 Yenə də görmürlərimi? ← Ondan, heyvanları və özləri yeyirlər.

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْفَتْحِ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٨﴾
 Onlar deyirlər ki: “Ögər doğru danışanlardansınızsa, bu fəth nə vaxt olacaqdır?

قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيْمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٢٩﴾
 Onlara möhlət də verilməz!” ← De: “Fəth günü kafirlərə imanları heç bir fayda verməz.

فَاعْرَضْ عَنْهُمْ وَانْتَظِرْ إِنَّهُمْ مُّنتَظَرُونَ ﴿٣٠﴾
 Əlbəttə, onlar da gözləyirlər! ← Elə isə, onlardan üz çevir və gözlə!

﴿٣٣﴾ سُورَةُ الْأَحْزَابِ

əl-Əhzab (Dəstələr) surəsi
(Mədinədə azil olmuşdur, 73 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ
Kafirlərə və münafıqlərə də itaət etmə! ← Ey Peyğəmbər! Allahdan qorx!

إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١﴾ وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ

Rəbbindən sənə vəhy olunana (Qurana) tabe ol! ← Həqiqətən, Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir!

إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢﴾ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٣﴾
Allaha təvəkkül et. Allahın vəkil olması kifayət edə! ← Allah, şübhəsiz ki, nə etdiklərinizdən xəbərdardır!

وَمَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ وََمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمْ الَّتِي تَظَاهَرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ
və zihar etdiyiniz zövcələrinizi sizə ana etməmişdir. ← Allah bir adamın sinəsində iki ürək yaratmamışdır,

وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ ذَلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِكُمْ
Bunlar öz ağzınızdakı (boş) sözlərinizdir. ← Oğulluğa götürdüklerinizi də sizə oğul etməmişdir.

وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ﴿٤﴾
və O, (doğru) yola yönəldir! ← Allah isə doğru deyir,

أَدْعُوهُمْ لِأَبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ
Bu, Allah yanında daha ədalətlidir. ← Onları, öz atalarının (adları ilə) çağırın.

فَإِنْ لَمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ فَاِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ
onda sizin din qardaşlarınız və yaxınlarınızdır. ← Əgər onların atalarını bilməsəniz,

وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِ وَلَكِنْ مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ
Lakin qəlbinizin qəsdən etdiyi (üçün günah vardır). ← Etdiyiniz səhvlərə görə sizə günah yoxdur.

وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥﴾
Allah bağışlayandır, rəhm edəndir!

النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ
Onun övrətləri də onların analarıdır. ← Peyğəmbər möminlərə, onların özlərindən daha yaxındır.

وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ
...möminlərdən və mühacirlərdən. ← Qohumlar Allahın Kitabında biri-birinə daha yaxındırlar...

إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُمْ مَعْرُوفًا كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٦﴾
Bu, kitabda (lövhi-məhfuzda) yazılmışdır. ← Ancaq dostlarınıza bir yaxşılıq edə bilərsiniz.

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ
Səndən də, Nuhdan da, ← Biz bir zaman peyğəmbərlərdən əhd almışdıq;

وَأَبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٧﴾
Biz onlardan möhkəm bir əhd almışdıq ki, ← İbrahimdən də, Musadan da, Məryəm oğlu İsadan da!

لِيَسْئَلَ الصَّادِقِينَ عَنْ صَدَقِهِمْ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٨﴾
və kafirlər üçün şiddətli bir əzab hazırlasın! ← doğru danışanlardan doğruluqlarını soruşsun,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ
O zaman ordu sizin üstünüzdə gəlmişdi. ← Ey iman gətirənlər! Allahın sizə olan nemətini xatırlayın!

فَارْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٩﴾
Allah sizin nə etdiyinizi görür. ← Biz də onların üstünə külək və görmədiyiniz ordu göndərdik.

إِذْ جَاؤُكُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ
və o vaxt gözlünüz bərəlməmişdi. ← O zaman onlar üstünüzdə yuxarıdan və aşağıdan hücum etmişdi,

وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظُّنُونَا ﴿١٠﴾
Allah barəsində də müxtəlif fikirlərə düşmüşdünüz. ← Ürəyiniz ağzınıza gəlmişdi.

هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زَلْزَالًا شَدِيدًا ﴿١١﴾
və şiddətli bir şəkildə sarsılmışdılar. ← Orada möminlər imtahana çəkilmişdi,

وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢﴾
“Allah və peyğəmbəri bizə ancaq yalan vəd etdi.” ← O vaxt münafıqlar və qəlbində xəstəlik olanlar deyirdilər:

وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ
“Ey Yəsrrib (Mədinə) əhli. Sizin üçün duracaq bir yer yoxdur, ← O vaxt onlardan bir tayfa demişdi:

فَارْجِعُوا وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ
“Evlərimiz açıqdır”-deyirdilər. ← Geri qayıdın!” Onlardan bir dəstə isə Peyğəmbərdən izin istəyərək:

وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ وَأَنْ يُرِيدُوا إِلَّا فِرَارًا ﴿١٣﴾
Onlar ancaq (dəyüşdən) qaçmaq istəyirdilər. ← Halbuki o (evləri) açıq deyildi.

وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ
sonra onlardan fitnə törətmək istənilsəydi, ← Əgər onun hər tərəfindən üzərilərinə girilib (hücum edilsəydi),

لَا تَوَّاهَا وَمَا تَلَبَّثُوا فِيهَا إِلَّا بَسِيرًا ﴿١٤﴾
və bunda azacıq da olsa yubanmazdılar. ← sözsüz ki, onu edərdilər,

وَلَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُولُونَ الدِّبَارَ
(düşməndən) üz çevirib qaçmayacaqlar. ← Halbuki daha əvvəl Allaha söz vermişdilər ki,

وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا ﴿١٥﴾
Allaha verilən əhd (barəsində) sorğu-sual olunacaqdır!

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفَرَارُ أَنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ أَوِ الْقَتْلِ
 əgər ölməkdən, yaxud öldürülməkdən qaçarsınızsa. ← De: "Qaçmaq sizə heç bir fayda verməz,

وَإِذَا لَا تُمْتَعُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٦﴾
 O zaman ancaq az bir müddət kef çekərsiniz.

قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللَّهِ أَنْ أَرَادَ بِكُمْ سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً
 "Əgər (Allah) sizin üçün bir pislik yaxud bir rəhmət diləsə?!" ← De: "Sizi Allahdan kim qoruya bilər,

وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٧﴾
 Onlar, özləri üçün Allahdan başqa nə bir hami, nə də bir yardımçı tapa bilirlər.

قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنْكُمْ وَالْقَائِلِينَ لِإِخْوَانِهِمْ هَلُمَّ إِلَيْنَا
 qardaşlarına: "Bizim yanımıza gəlin!"-deyənləri də. ← Şübhəsiz ki, Allah sizdən mane olanları da tanıyır,

وَلَا يَأْتُونَ الْبَاسَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٨﴾
 (Onların) ancaq az bir hissəsi döyüşə gələr.

أَشْحَةً عَلَيْهِمْ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ رَأَيْتَهُمْ
 Bir qorxu üz verdiyi zaman, onları görərsən ki, ← Sizdən əsirgəyirlər.

يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْشَى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ
 Qorxu getdiyi vaxt, ← can üstə olan adam kimi gözləri dolana-dolana sənə baxırlar.

سَلَقُواكُمْ بِالْسِّنَةِ حَدَادٍ أَشْحَةً عَلَى الْخَيْرِ أُولَئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا
 Onlar iman gətirməmişlər. ← qənimətdə xəsislik edib acı dilləri ilə sizi sancırlar.

فَاخْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿١٩﴾
 Bu, Allah üçün asandır! ← Buna görə də Allah onların əməllərini puça çıxartmışdır.

يَحْسَبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا وَإِنْ يَأْتِ الْأَحْزَابُ
 Əgər dəstələr gələrsə, ← Dəstələrin getmədiklərini zənn edirlər.

يَوَدُّوا لَوْ أَنَّهُمْ بَادُونَ فِي الْأَعْرَابِ يَسْأَلُونَ عَنْ أَنْبَاءِكُمْ
 sizə dair xəbərləri soruşsunlar. ← istərdilər ki, özləri çöldə bədəvilər arasında olaydılar ki,

وَلَوْ كَانُوا فِيكُمْ مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا ﴿٢٠﴾ لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ
 Əlbəttə, Allahın Rəsulunda, o kəs üçün gözəl bir nüsxə var ki, ← Əgər sizinlə olsaydılar, ancaq az döyüşərdilər.

كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ﴿٢١﴾
 Allahı da çox zikr edər! ← o, Allaha və axirət gününə ümid bəsləyər,

وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ
 "Bu, Allahın və Peyğəmbərinin bizə vəd etdiyi şeydir. ← Möminlər o dəstələri gördükləri zaman dedilər:

وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ﴿٢٢﴾
 (Bu) onların yalnız imanını və itaətini artırdı. ← Allah və Peyğəmbəri də doğru söyləmişlər!"

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رَجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ
Allaha etdikləri əhdə sadıq olarlar. ← Möminlərdən elə kişilər vardır ki,

فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾
Onlar (əhdlərini) əsla dəyişdirmədilər ki, ← Onlardan kimisi şəhid olmuş, onlardan kimisi də gözləyir.

لِيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ إِنْ شَاءَ
münafıqlərə də istəsə əzab versin, ← Allah doğruları doğruluqlarına görə mükafatlandırsın,

أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنْ اللَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٢٤﴾
Həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← yaxud onların tövbələrini qəbul etsin.

وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا
Onlar heç bir xeyir qazana bilmədilər. ← Allah kafirləri qəzəbli olduqları halda geri qaytardı.

وَكَفَىٰ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا ﴿٢٥﴾
Allah yenilməz qüvvət sahibi, qüdrət sahibidir! ← Axı döyüşdə Allah möminlərə kifayət etdi.

وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ صَيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ
və ürəklərinə qorxu saldı. ← (Allah), kitab əhlindən olub onlara kömək edənləri öz qalalarından endirdi

فَرِيقًا تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ﴿٢٦﴾
Bir qismini öldürürsünüz, bir qismini də əsir alırsınız.

وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا لَمْ تَطُوهَا
həmçinin ayaq basmadığınız bir yerə! ← (Allah) sizi onların yerlərinə, yurdlarına və mallarına varis etdi,

وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢٧﴾
Axı Allah hər şeyə qadirdir!

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزُوجَكُمْ
“Əgər siz dünyə həyatını və onun bər-bəzəyini istəyirsinizsə, ← Ey Peyğəmbər! Zövcələrinə de ki:

فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّعْكُمْ وَأَسْرَحُكُمْ سَرَاحًا جَمِيلًا ﴿٢٨﴾
və gözəl bir tərzdə sizi boşayım! ← gəlinizi mal ilə faydalandırm (talaq haqqınızı verim),

وَأَنْ كُنْتُمْ تُرَدُّنَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالْדَّارَ الْآخِرَةَ
Əgər Allahı, Rəsulunu və axirət yurdunu istəyirsinizsə,

فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنْكُمْ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾
Allah sizdən yaxşı işlər görənlər üçün böyük bir mükafat hazırlamışdır.

يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبِينَةٍ
Sizdən kim açıq-aşkar bir çirkin iş görsə, ← Ey Peyğəmbərin zövcələri!

يُضَاعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٣٠﴾
Bu, Allah üçün asandır! ← onun əzabı ikiqat olar.

وَمَنْ يَقْنُتْ مِنْكَ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَتَعْمَلْ صَالِحًا نُؤْتِهَا أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ
 onun mükafatını ikiqat verərik. ← Sizdən kim Allaha və Rəsuluna itaət edib yaxşı işlər görsə,

﴿٣١﴾ وَاعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا

Biz onun üçün (Cənnətdə) tükənməz ruzi də hazırlamışıq.

يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ إِنْ اتَّقَيْتُنَّ

Əgər (Allahdan) qorxursunuzsa, ← Ey Peyğəmbərin zövcələri! Siz (başqa) qadınlardan biri kimi deyilsiniz.

فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ

Yoxsa qəlbində xəstəlik olan kimsə tamaha düşər. ← onda (yad kişilərə) nazlı-nazlı danışmayın.

﴿٣٢﴾ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا

Və yaxşı söz danışın!

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى

İlkin Cahiliyyat dövründəki kimi açıq-saçıq olmayın. ← Evlərinizdə qərar tutun.

وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ

Allaha və Onun rəsuluna itaət edin. ← Namazı qılın, zəkati verin.

﴿٣٣﴾ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا

və sizi tərtəmiş etsin! ← Ey ev əhli (əhli-beyt)! Allah yalnız istər ki, sizdən çirkinliyi yox etsin,

﴿٣٤﴾ وَاذْكُرْنَ مَا يُتْلَى فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ

Həqiqətən Allah lütfkardır, xəbərdardır! ← Evlərinizdə oxunan Allahın ayələrini və hikməti xatırlayın.

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

Həqiqətən, müsəlman kişilər və müsəlman qadınlar, mömin kişilər və mömin qadınlar,

وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ

müti kişilər və müti qadınlar, doğru danışan kişilər və doğru danışan qadınlar,

وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ

səbirli kişilər və səbirli qadınlar, təvazökar kişilər və təvazökar qadınlar,

وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ

sədəqə verən kişilər və sədəqə verən qadınlar, oruc tutan kişilər və oruc tutan qadınlar,

وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ

Allahı çox zikr edən kişilər, ← ayıb (övrət) yerlərini (zinadan) qoruyan kişilər və (bunları) qoruyan qadınlar;

﴿٣٥﴾ وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا

Allah, onlar üçün bağışlanma və böyük bir mükafat hazırlamışdır! ← və (Allahı) çox zikr edən qadınlar;

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُمْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا
Allah və Peyğəmbəri bir işə hökm etdiyi zaman, ← Mōmīn kişiyyə və mōmīn qadına yaraşmaz ki,

أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخَيْرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ
Kim Allaha və Onun Peyğəmbərinə asi olarsa, ← öz işlərində onların (başqa) bir seçimi olsun.

﴿٣٦﴾ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا
şübhəsiz ki, (haqq yoldan) açıq-aydın azmışdır!

وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ
“Zövcəni saxla (boşama), ← Bir vaxt, Allahın nemət verdiyi və sən də nemət verdiyin bir şəxsə deyirdin:

وَاتَّقِ اللَّهَ
Allahın aşkar etdiyi şeyi ürəyində gizli saxlayırdın və insanlardan qorxurdun. ← və Allahdan qorx!”

وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَاهُ
Fəlmə qəzı zıyd mənhə vətərə
Zeyd onu boşadığı zaman, ← Halbuki sən qorxmalı olduğuna ən layiq olan Allahdır.

زَوْجَنَّا كَمَا لَبِئْتَ
لَا يَكُونُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ
oğulluqlarının övratları ilə (evlənməkdə) mōmīnlərə bir çətinlik olmasın... ← səni onunla evləndirdik ki,

﴿٣٧﴾ إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا
وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا
Allahın hökmü mütləq yerinə yetər! ← ...onları boşadıqları zaman!

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ
فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ
...Allahın ona vacib buyurduğu bir şeydə, ← Peyğəmbərə heç bir günah yoxdur...

﴿٣٨﴾ سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ
وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدْرًا مَقْدُورًا
Allahın əmri əzəli hökmdür! ← daha əvvəl gəlib-getmişlər barəsində Allahın qanunu kimi.

الَّذِينَ يُلَِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ
وَيَخْشَوْنَهُ
ondan çəkinər, ← O kəslər, Allahın rəsələtinə təbliğ edərlər,

﴿٣٩﴾ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ
وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا
Allah özü haqq-hesab çəkməyə kifayətdir. ← və Allahdan başqa heç kəsdən qorxmazlar.

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ
وَلَكِنْ رَسُولُ اللَّهِ
Ləkin, Allahın Rəsuludur, ← Muhəmməd, kişilərinizdən heç birinin atası deyildir.

﴿٤٠﴾ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ
وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا
Allah hər şeyi biləndir! ← və peyğəmbərlərin sonuncusudur.

﴿٤١﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا
﴿٤٢﴾ وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا
Onu səhər-axşam təsbih edin! ← Ey iman gətirənlər! Allahı çox zikr edin!

هُوَ الَّذِي يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ
لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ
sizi zülmətdən nura çıxartmağa üçün. ← Mələkləri ilə birlikdə sizə mərhəmət bəxş edən Odur,

﴿٤٣﴾ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا
O mōmīnlərə rəhīm edəndir!

تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا ﴿٤٤﴾

(Allah) onlar üçün gözəl mükafat hazırlamışdır. ← Ona qovuşacaqları gün, onların xeyir-duaları “salam”-dır!

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٤٥﴾

Həqiqətən, Biz səni bir şahid, bir müjdəçi və bir qorxudan kimi göndərdik! ← Ey Peyğəmbər!

وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ﴿٤٦﴾

və nurlu bir çıraq olaraq (olaraq göndərdik)! ← Və də Onun izni ilə Allaha tərəf çağıran,

وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا ﴿٤٧﴾

onlar üçün Allah tərəfindən böyük bir mükafat vardır. ← Möminlərə də müjdə ver ki,

وَلَا تَطْعَمُ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعْ أَذْيَهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ
Onların əziyyətlərinə fikir vermə və Allaha təvəkkül et. ← Kafirələrə və münafıqlərə də itaət etmə.

وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٤٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ

Ey iman gətirənlər! Əgər mömin qadınlarla evlənib, ← Vəkil olaraq Allah kifayət edər.

ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ

sonra özlərinə toxunmadan əvvəl onlara talaqlarını versəniz,

فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَةٍ تَعْتَدُونَهَا فَمَتَّعُوهُنَّ وَسَرَّحُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ﴿٤٩﴾

Onlara bir şey verib gözəl tərzdə sərbəst buraxın! ← onlar üçün gözləmə müddəti saymağınızı ehtiyac yoxdur.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحْلَلْنَا لَكَ

Mehrlərini verdiyin zövcələrini, ← Ey Peyğəmbər! Biz sənin üçün halal etdik;

وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ

əmin qızlarını, bibilərinin qızlarını, ← Allahın sənə bəxş etdiklərindən sahib olduğun (cariyələri),

وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ الَّتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ

səninlə birlikdə hicrət etmiş dayın qızlarını və xalalarının qızlarını,

وَأَمْرًا مُؤْمِنَةً أَنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ

- əgər Peyğəmbər onunla evlənmək istəyर्सə -, ← və özünü Peyğəmbərə bağışlayan hər hansı mömin qadını,

خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ

Onlara nəyi vacib etdiyimizi bilirik... ← möminlərə deyil, sənə məxsus olmaq üzrə.

فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ

sənə bir çətinlik olmasın deyər. ← ...onların zövcələri və sahib olduqları (cariyələr) barəsində,

وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥٠﴾

Allah bağışlayandır, rəhm edəndir!

تُرْجِي مَنْ تَشَاءُ مِنْهُمْ وَتُؤَيِّ إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ
istədiyini də öz yanına ala bilərsən. ← Onlardan (zövcələrindən) istədiyini təxirə salarsan,

وَمَنْ ابْتَغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ
sənə heç bir günah yoxdur. ← Ayırdığın (övrətlərin)dən də istədiyini (öz yanına qaytarmaqda),

ذَلِكَ أَذْنَىٰ أَنْ تَقْرَأَ آيَاتُهَا وَلَا يَحْزَنَ
kədərlənməsinlər, ← Ən münasib olanı budur ki, onların gözləri aydın olsun (sevinsinlər),

وَيَرْضَيْنَ بِمَا آتَيْتَهُنَّ كُلَّهُنَّ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ
Allah qəblərinizdə olanları bilir. ← və onların hamısı, sənin onlara verdiklərindən razı qalsınlar.

وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ﴿٥١﴾
Allah (hər şeyi) biləndir, həlildir!

لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِنْ بَعْدُ وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجٍ
Onları başqa qadınlarla dəyişmək də olmaz, ← Bundan sonra sənə (başqa) qadınlar halal olmaz.

وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ
Sahib olduğunuz (cariyələr bundan) istisnadır. ← onların gözəllikləri sənin xoşuna gəlsə belə.

وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا ﴿٥٢﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ
Ey iman gətirənlər! Peyğəmbərin evlərinə girməyin, ← Allah hər şeyə nəzarət edəndir!

إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَىٰ طَعَامٍ غَيْرَ نَظِيرٍ إِنِّيهِ
sizə yeməyə icazə verilmədən onun bəşməsinə gözləməyin.

وَلَكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَلَا مُسْتَأْنَسِينَ لِحَدِيثٍ
və yediyiniz vaxt söhbətə dalmadan dağılın. ← Lakin dəvət olduğunuz zaman girin,

إِنَّ ذَٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيِي مِنْكُمْ
Amma o sizdən utanır. ← Həqiqətən bu, Peyğəmbərə əziyyət verir.

وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا
Onlardan (Onun zövcələrindən) bir şey soruşduğunuz zaman, ← Allah isə həqiqəti (demək)dən çəkinməz.

فَسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ذَٰلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ
Bu sizin ürəklərini və onların ürəkləri üçün daha çox saflıq verir. ← pərdə arxasından onlardan soruşun.

وَمَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ تَنْكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا
Ondan sonra onun zövcələri ilə evlənmək də əsla (yaraşmaz). ← Allahın Peyğəmbərini incitmək sizə yaraşmaz;

إِنَّ ذَٰلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ﴿٥٣﴾
Həqiqətən, bu, Allah qatında böyük (günah)dır!

إِنْ تَبَدُّوا شَيْئًا أَوْ تَخْفَوْهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٥٤﴾
şübhəsiz ki, Allah hər şeyi biləndir! ← Əgər bir şeyi açıq bildirsəniz, yaxud onu gizli saxlasanız,

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَ فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءَ إِخْوَانِهِنَّ

qardaşları, qardaşlarının oğulları, ← Onlara heç bir günah yoxdur; Ataları, oğulları,

وَلَا أَبْنَاءَ أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَاءَهُنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ

sahib olduqları (kölə və cariyələr barədə). ← bacılarının oğulları, öz qadınları,

وَاتَّقِينَ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٥٥﴾

Şübhəsiz ki, Allah hər şeyə şahiddir! ← Allahdan qorxun!

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ

Həqiqətən, Allah və Onun mələkləri Peyğəmbərə salavat göndərirlər.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٥٦﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ

Həqiqətən Allahu və Onun Peyğəmbərini ← Ey iman gətirənlər! Ona salavat göndərib layiqincə salamlayın! incidənlərə,

لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا ﴿٥٧﴾

və onlar üçün alçaldıcı bir əzab hazırlamışdır! ← Allah dünyada və axirətdə lənət eləmiş,

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا

Mömin kişiləri və mömin qadınları, etmədikləri bir işdən ötrü incidənlər,

فَقَدْ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا ﴿٥٨﴾

şübhəsiz ki, böhtan və açıq-aydın bir günah götürmüşlər!

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَازِوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ

örtüklerini üzərilərinə örtünlər. ← Ey Peyğəmbər! Zövcələrinə, qızlarına və möminlərin övrətlərinə də ki,

ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥٩﴾

Allah bağışlayandır, rəhmlidir! ← Bu, onların tanınması və onlara əziyyət verilməməsi üçün daha uyğundur.

لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ

qəlblərində xəstəlik olanlar və Mədinədə qəsdən yalan şayiələr yayanlar; ← Əgər son qoymasa münafıqlar,

لَنْغَرِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٠﴾

Sonra səninlə ancaq az bir müddət orada qonşu ola bilərlər. ← şübhəsiz ki, səni onların üstünə qaldırıraq.

مَلْعُونِينَ أَيْنَ مَا تُقَفُّوْا أَخِذُوا وَقْتِكُمْ تَقْتِيلًا ﴿٦١﴾

mütləq tutulub öldürülərlər, ← Lənətlənmiş olaraq qalarlar. Harada ələ keçsələr,

سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٦٢﴾

Allahın qanununda əsla dəyişiklik görməzsən! ← Allahın, öncə gəlib-getmişlər haqqındakı qanunu olaraq!

يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ

De: "Onun elmi ancaq Allah qatındadır!" ← İnsanlar səndən qiyamət barədə soruşar.

وَمَا يَذُرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ﴿٦٣﴾

Nə bilirsən, bəlkə də, o qiyamət yaxın bir vaxtda olacaq.

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ﴿٦٤﴾

və onlar üçün yanar od hazırlamışdır. ← Şübhəsiz ki, Allah kafirlərə lənət eləmiş,

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٦٥﴾

(Özlərinə) nə bir hamı, nə də bir yardımçı tapa biləcəklər. ← Orada əbədi qalacaqlar.

يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَ ﴿٦٦﴾

"Kaş Allaha itaət edəydik, Peyğəmbərə də itaət edəydik!" ← Üzləri odda çevrildiyi gün onlar deyəcəklər:

وَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا سَادَتَنَا وَكِبَرَاءَنَا فَاضْلُونا السَّبِيلَا ﴿٦٧﴾

Beləcə bizi yoldan azdırdılar. ← Və deyəcəklər: "Ey Rəbbimiz! Biz ağalarımıza və böyüklərimizə itaət etdik.

رَبَّنَا أَتَهُمْ ضَعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَظِيمِ لَعْنًا كَبِيرًا ﴿٦٨﴾

Onları böyük bir lənətə düçar elə!" ← Ey Rəbbimiz! Onlara ikiqat əzab ver.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَى

Ey iman gətirənlər! Musaya əziyyət verən kəslər kimi olmayın!

فَبَرَّاهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهاً ﴿٦٩﴾

O, Allah qatında çox hörmətli idi. ← Allah onu (Musanı) onların dediklərindən təmizə çıxartdı.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٠﴾

və doğru söz söyləyin ki, ← Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun,

يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ

və sizin günahlarınızı bağışlasın. ← (Allah) sizin əməllərinizi islah etsin,

وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧١﴾

böyük bir uğur qazanar. ← Kim Allaha və Peyğəmbərinə itaət etsə,

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا

Ancaq ona yüklənməkdən imtina etdilər ← Biz əmanəti göylərə, yerə və dağlara təklif etdik.

və ondan qorxdular.

وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ﴿٧٢﴾

Həqiqətən, o, çox zalım, çox cahildir. ← İnsan isə onu yükləndi.

لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ

(Bu) ona görədir ki, Allah, münafiq kişilərə, münafiq qadınlara, müşrik kişilərə və müşrik qadınlara əzab versin;

وَيُتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧٣﴾

Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← və Allah, mömin kişilərin və mömin qadınların tövbəsini qəbul etsin.

﴿٣٤﴾ سُورَةُ سَبَا

Səbə surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 54 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ

Göylərdə və yerdə nə varsa (hamısının) sahibi olan Allaha həmd olsun!

وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١﴾

O, hikmət sahibidir, (hər şeydən) xəbərdardır! ← Axirətdə də həmd Ona məxsusdur.

يَعْلَمُ مَا يَلْجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا

Göydən enəni də, oraya qalxanı da (bilir). ← Yerə daxil olanı da, oradan çıxanı da (Allah) bilir.

وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ ﴿٢﴾

O, rəhm edəndir, bağışlayandır!

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي

De: “Xeyr, Rəbbimə and olsun ki, ← Kafirələr: “Qiyamət biza gəlməyəcəkdir!” - dedilər.

لَتَأْتِيَنَّكُمْ عَالِمِ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ

Göylərdə və yerdə zərrə qədər bir şey Ondan gizli qalmaz. ← o sizə gələcəkdir. (Allah) qeybi biləndir.

وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٣﴾

açıq-aydın kitabda (lövhi-məhfuzda) olmasın! ← Bundan daha kiçik, nə də daha böyük bir şey yoxdur ki,

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٤﴾

Onlar üçün bağışlanma və tükənməz ruzi var! ← Ona görə ki, iman edib yaxşı işlər görənləri mükafatlandırın.

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رِجْزِ الْيَمِّ ﴿٥﴾

onlar üçün şiddətli, pis bir əzab vardır. ← Ayələrimizi qüvvədən salmağa cəhd göstərənlərə gəldikdə,

وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ

Rəbbindən sənə nazil edilən (Quran) haqqdır, ← Elm verilmiş kimsələr görürlər ki,

وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٦﴾

və yenilməz qüvvət sahibi, şükrə layiq olan (Allahın) yolunu göstərir.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ يُنْسِكُمْ

“Sizə bir adam göstəfəkmə ki, sizə (belə) xəbər verir: ← Kafirələr isə dedilər:

إِذَا مَرَقْتُمْ كُلَّ مُمَرَّقٍ إِنَّكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿٧﴾

“Bütövlüklə parçalanıb dağılandan sonra siz yenidən yaradılacaqsınız?”

أَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ جِنَّةٌ

yoxsa onun bir dəfiliyi var?" ← O, Allaha qarşı özündən yalanı uydurur,

بَلِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ ﴿٨﴾
Xeyr, axirətə inanmayanlar əzab və uzaq bir zəlalət içindədirlər.

أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
Başlarının üstündəki göyü və ayaqlarının altındakı yeri görmürlərmi?

إِنْ نَشَأْ نُخَسِفْ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ نُسْقِطَ عَلَيْهِمْ كِسَفًا مِنَ السَّمَاءِ
yaxud göyün bir parçasını onların üzərinə endirərik. ← Əgər istəsək, onları yerə batırar,

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ ﴿٩﴾
Şübhəsiz ki, bunda, tövbə edib (Allaha tərəf) döən hər bir bəndə üçün ibrət vardır!

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلًا

Həqiqətən, Biz Davuda Öz dərgahımızdan bir lütf bəxş edib (buyurduq):

يَا جِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُ وَالطَّيْرُ وَالنَّارُ لَهُ الْحَدِيدُ ﴿١٠﴾
Və dəmiri onun üçün yumşaltmış ki, ← "Ey dağlar, ey quşlar! Onunla birlikdə (Allahı) təsbih edin!"

أَنْ أَعْمَلَ سَابِغَاتٍ وَقَدِّرَ فِي السَّرْدِ
"Geniş zirehlər düzəlt və (onları) toxuduğun zaman ölçüyə riayət et!

وَأَعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١﴾
Həqiqətən, Mən nə etdiyinizi görürəm!" ← Və yaxşı işlər görün.

وَلَسَلِمْنَ مِنَ الرِّيحِ غَدُوَهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ
O, səhər bir aylıq yol, günortadan sonra da bir aylıq yol (gedirdi). ← Süleymana da küləyi (ram etdik).

وَأَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ الْقِطْرِ وَمِنَ الْجِنِّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِ
Cinlərin bir qismi Rəbbinin izni ilə onun yanında işləyirdi. ← Onun üçün mis mədəni sel kimi axıtdıq.

وَمَنْ يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿١٢﴾
ona yandırıcı atəşin əzabından daddırırdıq. ← Onlardan kim əmrimizdən çıxırdısa,

يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَحَارِبَ وَتَمَاثِيلَ وَجِفَانٍ كَالْجَوَابِ وَقُدُورٍ رَاسِيَاتٍ
hovuzlara bənzər çanaqlar və yerindən ← Onun üçün, istədiyi məbədləri və heykəlləri düzəldirdilər, tərpənməyən qazanlar da.

أَعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا وَقَلِيلٌ مِنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ ﴿١٣﴾
Bəndələrimdən şükür edənlər azdır! ← Ey Davud ailəsi! (Allaha) şükür edin!

فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَى مَوْتِهِ إِلَّا دَابَّةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنْسَاتَهُ
onun öldüyünü ancaq əsasını yeyən ağac qurdu onlara bildirdi. ← Onun ölümünü hökm etdiyimiz zaman isə,

فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجُنُّ أَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ
əgər onlar qeybi bilsəydilər, ← O (ölmüş vəziyyətdə) yerə yıxıldığı zaman cinlərə bəlli oldu ki,

مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿١٤﴾
alçaqlıq əzabı içində qalmazdılar.

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكِنِهِمْ آيَةٌ جَتَّتَانِ عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ

(Orada) sağdan və soldan iki bağça vardı; ← Səbə yurdunda bir nişanə var idi.

كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ بَلَدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبَّ غَفُورٌ ﴿١٥﴾

Gözəl bir diyar və bağışlayan bir Rəbb!” ← “Rəbbinizin ruzisindən yeyin və Ona şükür edin.

فَاعْرَضُوا فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ

Biz də üstlərinə Ərim selini göndərdik. ← Onlar isə üz döndərdilər.

وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْنِ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِي أُكُلِ خَمْطٍ وَأَثَلٍ وَشَيْءٍ مِنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ ﴿١٦﴾

acı meyvəli, yulğun ağaclı və bir az da sidr ağacıdır. ← Onların iki bağçasını elə iki bağçaya çevirdik ki,

ذَلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِمَا كَفَرُوا وَهَلْ نُجَازِي إِلَّا الْكَفُورَ ﴿١٧﴾

Biz, nankordan başqasına cəza verərikmi? ← Onları, nankorluqlarına görə belə cəzalandırdıq.

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا قُرى ظَاهِرَةٌ

Onlar və bərəkət verdiyimiz məmləkətlər arasında, aydın görünən qəsəbələr inşa etmişdik.

وَقَدَرْنَا فِيهَا السَّيْرَ سِيرُوا فِيهَا لِيَالِي وَيَأْمَا أَمِينٍ ﴿١٨﴾

“Gecələri-gündüzləri orada arxayın gəzin!” ← Orada gediş-gəliş yaratmışdıq.

فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ

Və öz-özlərinə zülm etdilər. ← Onlar isə dedilər: “Ey Rəbbimiz! Səfərlərimizin arasını (məsafəni) uzaq et!”

فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَمَزَقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿١٩﴾

Əlbəttə bunda, səbredən, şükredən hər kəs üçün ibrətlər var! ← Və onları pədən-pədən salıb əfsanələrə çevirdik.

وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٠﴾

Bir dəstə mömin istisna olmaqla, (hamısı) ona uydu. ← Həqiqətən İblisin onlar haqqındakı zənni düz çıxdı.

وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ

Əslində onun (İblisin) onlar üzərində heç bir hökmü yoxdur.

إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُوْثِقُ بِالْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ﴿٢١﴾

Axı sənin Rəbbin hər şeyi hifz edəndir! ← Lakin (bu), axirətə inanarla ona şəkk edəni bilməmiş üçündür.

قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ

Onlar göylərdə və yerdə zərrə qədər bir şeyə sahib deyillər. ← De: “Allahdan başqa iddia etdiklərinizi çağırın”.

وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِنْ شِرْكٍَ وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ ﴿٢٢﴾

O kimsənin, onlardan bir köməkçisi də yoxdur! ← Onların bunlarda bir şərikliyi yoxdur.

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ

izin verdiyi kimsələr istisna olamaqla. ← Onun qatında, şəfaət fayda verməz,

حَتَّىٰ إِذَا فُزِّعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ

onlar deyirlər: “Rəbbiniz nə buyurdu?” ← Nəhayət, ürəklərindən o qorxu çıxdığı zaman,

قَالُوا الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٢٣﴾

Deyəcəklər ki: “Haqqı! O ucadır, böyükdür!”

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ اللَّهُ

De ki: “Alləhdür! ← De: “Göylərdən və yerdən sizə ruzi verən kimdir?”

وَأَنَا أَوْ يَأْكُمْ لَعَلِّي هُدَىٰ أَوْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٤﴾

doğru yolda yaxud açıq-aydın zəlalət içində?” ← Elə isə bizik, yoxsa sizsiniz;

قُلْ لَا تَسْأَلُونَ عَمَّا أَجْرَمْنَا وَلَا نُسْأَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾

Biz də, etdiklərinizdən sorğuya çəkilməyəcəyik! ← De: “Etdiyimiz günahlardan sorğuya çəkilməyəcəksiniz.

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبَّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ

sonra bizim aramızda ədalətlə hökm edəcəkdir. ← De: “Rəbbimiz bizi toplayacaq,

وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ﴿٢٦﴾

Ədalətlə hökm edən, (hər şeyi) bilən Odur!”

قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ أَحَقُّمُ بِهِ شُرَكَاءَ كَلَّا بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

Xeyr. Yenilməz qüvvət, hikmət sahibi O Allahdır!” ← De: “Ona qoşduğunuz şərikləri mənə göstərin.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

Lakin insanların çoxu bilməz! ← Səni bütün insanlara yalnız müjdəçi və qorxudan olaraq göndərdik.

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٩﴾

“Əgər doğru danışırınsızsa, bu vəd nə vaxt olacaq?” ← Onlar isə deyirlər:

قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لَا تَسْتَأْخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٠﴾

ondan bir an belə nə geri qalar, nə də irəli keçə bilərsiniz!” ← De: “Sizə vəd olunmuş bir gün vardır ki,

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ

nə də ondan əvvəlkilərə!” ← Kafir olanlar isə dedilər: “Biz nə bu Qurana inanırıq,

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ الْقَوْلِ

Rəbbinin hüzurunda saxlanılıb bir-birinə söz qaytararlar. ← Kaş zalımları, o zaman görəydin;

يَقُولُ الَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْلَا أَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٣١﴾

“Əgər siz olmasaydınız, mütləq mömin olardıq!” ← Acizlər, özlərini yuxarı tutanlara deyirlər:

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا أَنَحْنُ صَدَدْنَاكُمْ عَنِ الْهُدَىٰ بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ
 “Doğru yol sizə gəldikdən sonra sizi bizmi döndərdik? ← Özlərini yuxarı tutanlar acizlərə deyirlər:

بَلْ كُنتُمْ مُجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

Xeyr, siz günahkar idiniz.”

وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ النَّهَارِ

“Xeyr, gecə-gündüz hiylə qururdunuz. ← Acizlər də özlərini yuxarı tutanlara deyirlər:

إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَنْدَادًا

və Ona şəriklər qoşaq”. ← O zaman, bizə əmr edirsiniz ki, Allahı inkar edək,

وَأَسْرُوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَغْلَالَ فِي أَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا

Və küfr edənlərin boyunlarına zəncir vurarıq. ← Əzabı gördükləri zaman peşmançılıqlarını gizlədirlər.

هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٣﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيرٍ

Bir məmləkətə qorxudan (bir peyğəmbər) göndərdikdə, ← Onlar ancaq etdikləri əməllərin cəzasını çəkirlər.

إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٤﴾

“Biz sizinlə göndərilənləri inkar edirik!” ← onun naz-nemət içində yaşayan sakinləri sadəcə dedilər ki:

وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿٣٥﴾

və bizə əzab da verilməyəcəkdir”. ← Onlar dedilər: “Bizim mal-dövlətimiz və övladımız daha çoxdur,

قُلْ إِنْ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

Lakin insanların əksəriyyəti bilməz!” ← De: “Şübhəsiz, Rəbbim istədiyi ruzisini artırır və azaldar.

وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَىٰ إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا

İman gətirib yaxşı işlər görənlər müstəsnaadır. ← Sizi bizə yaxınlaşdıran nə malınız, nə də uşaqlarınızdır.

فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضَّعْفِ بِمَا عَمِلُوا وَهُمْ فِي الْغُرُفَاتِ آمِنُونَ ﴿٣٧﴾

və onlar otaqlarda əminlik içində olacaqlar. ← Əməllərinə görə onların mükafatları qat-qat artıq olacaq,

وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿٣٨﴾

onlar əzabın içində gətiriləcəklər. ← Ayələrimizi qüvvədən salmağa cəhd göstərənlərə gəldikdə,

قُلْ إِنْ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ

Siz nə xərcləməsiniz, ← De: “Həqiqətən, Rəbbim bəndələrindən istədiyi ruzisini bol edər və azaldar.

فَهُوَ يَخْلِفُهُ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٣٩﴾

O, ruzi verənlərin ən yaxşısidir!” ← O (Allah) onun əvəzini verər.

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ أَهَؤُلَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٤٠﴾
sonra mələklərə deyəcək: “Bunları sizə ibadət edirdilər?” ← O gün (Allah) onların hamısını yığacaq,

قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيِّنا مِنْ دُونِهِمْ
Bizim hamımız onlar deyil, Sənsən! ← (Mələklər) deyəcəklər: “Sən paksan.

بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾
Onların əksəriyyəti onlara (cinlərə) iman gətirmişdi. ← Xeyr, onlar cinlərə ibadət edirdilər.

فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا
Zalımlara da deyəcəyik: ← Bu gün bir-birinizə nə bir xeyir, nə də bir zərər verə bilərsiniz.

ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنتُمْ بِهَا تَكْذِبُونَ ﴿٤٢﴾
“Dadın yalan hesab etdiyiniz cəhənnəm odunun əzabını!”

وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا رَجُلٌ
dedilər ki: “Bu ancaq elə bir adamdır ki, ← Ayələrimiz onlara açıq-aşkar olaraq oxunduğu zaman:

يُرِيدُ أَنْ يَصُدَّكُمْ عَمَّا كَانُوا يَعْبُدُ آبَاءَكُمْ وَقَالُوا مَا هَذَا إِلَّا أَفْكٌ مُفْتَرًى
Və dedilər: “Bu, uydurma yalandan başqası deyil!” ← sizi atalarınızın ibadət etdiklərindən döndərmək istəyir!”

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٤٣﴾
“Bu yalnız açıq-aşkar bir sehrdir!” ← Kafir olanlara haqq (Qur'an) gəldikdə deyirlər ki:

وَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ﴿٤٤﴾
və səndən əvvəl onlara, xəbərdar edən birini göndərməmişdik. ← Halbuki onlara, oxuyacaqları bir kitab verməmişdik,

وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا بَلَّغُوا مَعْشَارَ مَا آتَيْنَاهُمْ
Ancaq onlara verdiklərimizin onda birinə nail olmamışlar. ← Onlardan əvvəlkilər də yalanlamışdılar.

فَكَذَّبُوا رُسُلِي فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرٌ ﴿٤٥﴾
Bəs Mənim inkar etməyim necə oldu! ← Onlar da Mənim Peyğəmbərlərimi yalanladılar.

قُلْ إِنَّمَا أَعْظَمُكُمْ بَوَاحِدَةً أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلَ شَاوِيٍّ وَفَرَادَى
Allah üçün iki-iki, bir-bir ayağa qalxın. ← De: “Mən sizə ancaq bir öyüd verəcəyəm.

ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جَنَّةٍ
Sonra dərinəndən düşünün! Sizin yoldaşınızda (Mühəmməddə) heç bir dəlilik əlaməti yoxdur.

إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٤٦﴾
O yalnız qarşıdakı şiddətli əzabla sizi qorxudan (bir peyğəmbər)dir!”

قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ إِنَّ أَجْرِي عَلَى اللَّهِ
Mənim mükafatım ancaq Allaha aiddir. ← o sizin olsun. ← De: “Mən sizdən bir mizd istəmişəm, →

وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٤٧﴾ قُلْ إِنْ رَبِّي يَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَٰمُ الْغُيُوبِ ﴿٤٨﴾
De: “Həqiqətən, Rəbbim haqqı nazil edir. Qeybi ən yaxşı biləndir!” ← O, hər şeyə şahiddir!”

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ ﴿٤٩﴾

Batıl nə ortaya bir şey çıxarar, nə də geri qaydırar! ← De: "Haqq (islam dini) gəldi.

قُلْ إِنْ ضَلَلْتُ فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَىٰ نَفْسِي وَإِنِ اهْتَدَيْتُ

Əgər doğru yolla gətsəm, ← De: "Əgər mən (haqq yoldan) azsam, ancaq öz əleyhimə azmış olaram.

فَبِمَا يُوحِي إِلَيَّ رَبِّي أَنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ﴿٥٠﴾

Həqiqətən, O eşidəndir, yaxındır. ← Rəbbimin mənə vəhy etdiyi (Quran) sayəsindədir.

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فُزِعُوا فَلَا فَوْتَ وَأُخِذُوا مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٥١﴾

Və yaxın bir yerdə yaxalanmışlar. ← Kaş qorxduqları zaman görəydin! Qaçmaq da mümkün deyil.

وَقَالُوا أَمْنًا بِهِ وَأَنَّىٰ لَهُمُ التَّنَاطُشُ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٥٢﴾

Amma uzaq bir yerdən (imana) necə nail ola bilərlər?! ← Onlar: "Ona inandıq!" - deyirlər.

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَيَقْذِفُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾

və uzaq bir yerdən qeybə haqqında fikir yürüdürdülər. ← Halbuki onlar daha əvvəl onu inkar etmişdilər,

وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ

Artıq onlarla istədikləri şey arasında əngəl törədilmişdir;

كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِمْ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُرِيبٍ ﴿٥٤﴾

Həqiqətən onlar, anlaşılmaz bir şəkklərdə idilər. ← Necəki daha əvvəl, onlara bənzər kimsələrə edilmişdi.

﴿٣٥﴾ سُورَةُ فَاطِرٍ

Fətir (Yaradan) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 45 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا أُولِي أَجْنَحَةٍ مثنًى وثلاث ورباع

ikiqanadlı, üçqanadlı və dördqanadlı mələkləri elçi edəndir! ← (O) Allaha həmd olsun ki, göyləri və yeri yaradır,

يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

Həqiqətən, Allah hər şeyə qadirdir! ← (Allah) yaradarkən istədiyini artırır.

مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا

ona mane olacaq heç nə yoxdur. ← Allah insanlara mərhəmətindən bir şey əta edərsə,

وَمَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾

O qüdrətlidir, hikmət sahibidir! ← Onun vermədiyi bir şeyi də Ondan başqa kimsə göndərə bilməz.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرِ اللَّهِ

Allahdan başqa bir yarıdan varmı?! ← Ey insanlar! Allahın, sizin üzərinizdəki nemətini yada salın.

يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَىٰ تُؤْفَكُونَ ﴿٣﴾

Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur. Bəs necə döndərilirsiniz? ← O sizə göylərdən və yerdən ruzi verir.

وَأَنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ

səndən əvvəl də peyğəmbərlər təkzib olunmuşdu. ← Əgər səni təkzib etsələr (bil ki),

وَالَى اللَّهُ تَرْجِعَ الْأُمُورُ ﴿٤﴾ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ
Ey insanlar! Şübhəsiz ki, Allahın vədi haqdır. ← (Bütün) işlər Allaha qaytarılacaqdır!

فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُمُ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿٥﴾
O tovlayan (Şeytan) da, Allahla sizi tovlamasın! ← Elə isə dünya həyatı sizi aldatmasın.

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا

Elə isə onu (özünü) düşmən tutun. ← Həqiqətən, Şeytan sizin düşməninizdir.

إِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿٦﴾ الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ
Kafir olanlar üçün şiddətli əzab vardır. ← O, öz tərəfdarlarını ancaq cəhənnəm əhli olmağa çağırır.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾
onlar üçün bağışlanma və böyük bir mükafat vardır! ← İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəldikdə,

أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سَوْءَ عَمَلِهِ فَرَأَاهُ حَسَنًا فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ
Şübhəsiz ki, Allah istədiyini zəlalətə salar, ← Pis əməli, özünə yaxşı göstərilib onu yaxşı görənmi?!

وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسْرَاتٍ
Buna görə də onlar üçün özünü üzüb həlak etmə. ← istədiyini də doğru yola salar.

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٨﴾

Həqiqətən, Allah onların nə etdiklərini biləndir!

وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَّاحَ فَتَثِيرُ سَحَابًا فُسْقَنَاهُ إِلَى بَلَدٍ مَيِّتٍ
Biz onu (buludları) ölü bir məmləkətə qovub, ← Buludları hərəkətə gətirən küləkləri göndərən Allahdır!

فَاحْشِنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا كَذَلِكَ النُّشُورُ ﴿٩﴾
Diriltmək belə olur! ← öldükdən sonra yeri onunla dirildirik.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا
bütün izzət-qüdrət Allaha məxsusdur. ← Kim izzət-qüdrət istəyə (bilsin ki),

إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ
Pis əməllər edənlərə gəldikdə, ← Yaxşı söz Ona tərəf yüksəlir və yaxşı əməl onu qaldırır.

لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ يَبُورُ ﴿١٠﴾
Onların qurduqları hiylələr boş çıxar. ← onlar üçün şiddətli bir əzab vardır.

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا
Sonra sizi cüt-cüt (kişi və qadın) etmişdir. ← Allah sizi torpaqdan, sonra nutfədən yaratdı.

وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ وَمَا يُعَمَّرُ مِنْ مُعَمَّرٍ
Ömür-sürənin uzun ömür sürməsi, ← Ondan xəbərsiz, heç bir dişə hamilə olmaz və (bətindəkini) yerə qoymaz.

وَلَا يُنْقِصُ مِنْ عُمرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١١﴾
Həqiqətən, bu, Allah üçün asandır. ← onun ömrünün qısaldılması da ancaq kitabdadır.

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَذَا عَذَبٌ فُرَاتٍ سَائِعٍ شَرَابُهُ

Bu şirindir, dadlıdır, içməyə rahatdır. ← İki dəniz eyni deyildir.

وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمِنْ كُلٍّ تَأْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا

Hər birindən təzə (balıq) əti yeyirsiniz, ← Bu biri isə həddindən artıq şordur, acıdır.

وَتَسْتَخْرِجُونَ حَلِيَّةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاحِرَ

Gəmilərin də, orada (suyu) yara-yara üzdiyünü görürsən ki, ← və taxdığıınız bəzək əşyaları çıxardırırsınız.

لَتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾

və bəlkə (Allaha) şükür edəsiniz. ← Onun (Allahın) lütfündən ruzi axtarasınız,

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ

O, günəşi və ayı da ram etmişdir. ← (Allah) gecəni gündüzə qatar, gündüzü də gecəyə qatar.

كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ

Bu sizin Rəbbiniz olan Allahdır. Hakimiyyət Onundur. ← Hər biri müəyyən müddətdə hərəkət edir.

وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ ﴿١٣﴾

Ondan qeyri dua etdikləriniz xurma çayırdayının pərdəsinə də sahib deyillər.

إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ

Eşitsələr belə sizə cavab verə bilməzlər. ← Əgər onları çağırırsınız, sizin çağırışınızı eşitməzlər.

وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ يَكْفُرُونَ بَشِرِكُمْ وَلَا يُبَيِّنُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ ﴿١٤﴾

Heç kəs sənə, Xəbərdar olan kimi xəbər verə bilməz! ← Qiyamət günü isə sizin şərik qoşduğunuzdan danacaqqlar.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿١٥﴾

Allah isə (heç nəyə) möhtac deyildir, şükərlə layiqdir! ← Ey insanlar! Siz Allaha möhtacsınız.

إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٦﴾ وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿١٧﴾

Bu, Allah üçün çətin deyildir! ← Əgər istəsə, sizi yox edib (yerinizə) yeni bir məxluq gətirər.

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ حِمْلِهَا

Əgər yükü ağır olan, yükünü daşımaq üçün çağırırsa, ← Heç bir günahkar başqasının günahını daşımaz.

لَا يُحْمَلُ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ

(çağırılan adam onun) yaxın qohumu olsa belə, o yükədən bir şey daşımaz.

أَنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ

Sən ancaq görmədikləri halda Rəbbindən qorxanları və namaz qılanları xəbərdar edirsən.

وَمَنْ تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ ۚ وَالَّذِي اللَّهُ الْمُسْتَعِيرُ ﴿١٨﴾

Axır dönüş isə Allahdır! ← Kim təmizlənsə, yalnız özü üçün təmizlənməmiş olar.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ﴿١٩﴾ وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ ﴿٢٠﴾

Zülmətlə nur da (eyni) deyildir! ← Kor ilə görün eyni olmaz.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ ﴿٢١﴾ وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ ﴿٢١﴾

Dirilər və ölürlər də eyni deyillər! ← Kəlgə ilə isti də (eyni) deyildir.

إِنَّ اللَّهَ يَسْمَعُ مَنْ يَشَاءُ ﴿٢٢﴾ وَمَا أَنْتَ بِمُسْمَعٍ مِّنْ فِي الْقُبُورِ ﴿٢٢﴾

Sən isə qəbirlərdə olan kəslərə (haqqı) eşitdirən deyilsən! ← Şübhəsiz ki, Allah dilədiyinə eşitdirər.

إِنَّ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ ﴿٢٣﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا

Biz səni haqla müjdə verən və qorxudan olaraq göndərdik. ← Sən ancaq xəbərdar edən (peyğəmbərsən)!

وَأَنَّ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿٢٤﴾

Elə ümmət yoxdur ki, ona, qorxudan biri gəlib-getməsin!

وَأَن يُكْذِّبُوكَ ﴿٢٥﴾ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ

onlardan əvvəlkilər də yalanlamışdılar. ← Əgər onlar səni yalançı saysalar (bil ki),

جَاءَهُمْ رَسُولُهُم بِالنَّبِيِّاتِ وَالزُّبُرِ ﴿٢٥﴾ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿٢٥﴾

Peyğəmbərləri onlara açıq-aşkar möcüzələr, səhifələr və nurani kitab gətirmişdilər.

ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا ﴿٢٦﴾ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرٌ ﴿٢٦﴾

Bəs Mənim inkar etməyim necə oldu! ← Sonra küfr edənləri (əzabla) yaxaladım.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً ﴿٢٧﴾ فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا

Beləcə onunla müxtəlif rəngli meyvələr yetişdirdik, ← Allahın göydən bir yağmur yağdırdığını görmürsənmi?

وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيَضٌ وَحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ ﴿٢٧﴾

və dağlarda müxtəlif rəngli - ağ, qırmızı, tünd qara cırıqlar (peyda etdik).

وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَأَلْأَنْعَامِ ﴿٢٨﴾ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ

bu cür müxtəlif rəngləri vardır. ← İnsanların, heyvanların və dəvarların da

إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ ﴿٢٨﴾ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ﴿٢٨﴾

Həqiqətən, Allah qüdrətlidir, bağışlayandır! ← Bəndələri arasında Allahdan, ancaq alimlər qorxar.

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ ﴿٢٩﴾ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ

namazı qılarlar, ← Həqiqətən, o kəslər ki, Allahın Kitabını oxuyarlar,

وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً ﴿٢٩﴾ يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّنْ تَبُورَ ﴿٢٩﴾

kasad olmayacaq bir ticarət (savab) umarlar ki, ← özlərinə verdiyimiz ruzilərdən gizli və aşkar xərcləyərlər,

لِيُؤْفِقَهُمُ أَجُورُهُمْ وَيَزِيدَهُم مِّنْ فَضْلِهِ ﴿٣٠﴾ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣٠﴾

Həqiqətən, O bağışlayandır, qədirləndir! ← onlara mükafatlarını versin və Öz lütfündən onlara artırsın!

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ
 özündən əvvəlkiləri təsdiqləyici olaraq haqdır. ← Sənə vəhy etdiyimiz Kitab (Quran),

﴿٣١﴾ إِنَّ اللَّهَ لِعَبَادِهِ لَخَيْرٌ بَصِيرٌ

Həqiqətən, Allah bəndələrindən xəbərdardır, (hər, şeyi) görəndir!

ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ
 Onlardan, özünə zülm edən də var, ← Sonra Kitabı bəndələrimizdən seçdiklərimizə miras verdik.

وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ إِذْنُ اللَّهِ

onlardan, Allahın izni ilə yaxşı işlərdə irəli keçən də var. ← onlardan, mötədil olan da var,

ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٣٢﴾ جَنَّاتٌ عَدْنٌ يَدْخُلُونَهَا

Onlar Ədn cənnətlərinə daxil olacaqlar. ← Bu əsl böyük lütfdür!

يُحَلَوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٣٣﴾

Oradakı libasları da ipəkdəndir. ← Orada qızıl bilərziklərlə və incilərlə bəzədiləcəklər.

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣٤﴾

Əlbəttə, Rəbbimiz bağışlayandır, qədirləndir! ← Və deyəcəklər: "Kədəri bizdən uzaq edən Allaha həmd olsun.

الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٌ

Orada bizə nə bir yorğunluq üz verəcək, ← O (Rəbbimiz) ki, Öz lütfü ilə bizi iqamətgahda yerləşdirdi.

وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ ﴿٣٥﴾

nə də orada bir məşəqqət toxunacaqdır!"

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا

Nə onlar üçün hökm verilib ölərlər, ← Kafir olanlara gəldikdə, onlar üçün cəhənnəm odu vardır.

وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَفُورٍ ﴿٣٦﴾

Hər bir kafiri belə cəzalandırıq! ← nə də onların əzabları yüngülləşər.

وَهُمْ يَصْطَرُخُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا

"Ey Rəbbimiz! Bizi çıxart ki, yaxşı işlər edək, ← Və onlar orada fəryad edib deyəcəklər:

غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ

Orada sizə nəsihət alan kimsənin nəsihət ala biləcəyi qədər ömür vermədikmi?! ← etdiyimiz əməlləri deyil!"

وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ﴿٣٧﴾

Elə isə dədin! Zalımların imdadına çatan da yoxdur! ← Sizə xəbərdar edən (peyğəmbər) də gəlmişdi.

إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنَّهُ عَلِيمٌ بَذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٣٨﴾

Həqiqətən, O, ürəklərin içindəkini biləndir! ← Şübhəsiz ki, Allah göylərin və yerin qeybini bilir.

هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ

Kim küfr etsə, küfrü öz əleyhinə olar. ← Sizi yer üzünün varisləri edən Odur.

وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتًا وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا ﴿٣٩﴾

Kafirələrin küfrü ancaq ziyarı artırır! ← Kafirələrin küfrü Rəbbi yanında ancaq qəzəbi artırır.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَكُمُ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ

yerdən nə yaradıblar? ← De: "Mənə göstərin görüm, Allahdan başqa dua etdiyiniz şərikləriniz,

أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ أَمْ لَهُمْ كِتَابٌ

Yoxsa onlara bir kitab vermişik ki, ← Yoxsa göylərdə onların bir şərikliyi var?

فَهُمْ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْهُ بَلْ إِنْ يَعْذِرُ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا ﴿٤٠﴾

Keyr, zalımlar bir-birinə ancaq yalan vəd verirlər. ← onlar da oradakı bir dəlilə istinad edirlər?!

إِنَّ اللَّهَ يُمِصُّكَ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَلَئِنْ زَالَتَا

Əgər onlar tərəpsənsələr, ← Həqiqətən, Allah göyləri və yeri tərəpməsinlər deyə, tutub saxlayır.

إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤١﴾

Doğrudan da, O (Allah) hələmdir, bağışlayandır! ← Ondan başqa onları heç kəs tutub saxlaya bilməz.

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَهُمْ نَذِيرٌ

əgər özlərinə qorxudan (bir peyğəmbər) gələrsə, ← Allaha çox möhkəm and içmişdilər ki,

لَيَكُونَنَّ أَهْدَى مِنْ إِحْدَى الْأُمَمِ فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ

Onlara, qorxudan (peyğəmbər) gəldiyi zaman isə, ← həf hansı ümmətdən daha çox doğru yolda olacaqlar.

مَا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿٤٢﴾ اسْتَكْبَارًا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ

Yer üzündə təkəbbürlənmələrinə və pis işlərinə görə (belə oldu). ← (bu) ancaq onların nifrətini artırdı.

وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِ فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ

Onlar əvvəlkilərin qanunundan başqasını görməzlər? ← Pis əməl, ancaq öz sahibini bürüyər.

فَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا ﴿٤٣﴾

Allahın qanununda heç bir çevriliş də tapmazsan! ← Allahın qanununda heç bir dəyişiklik tapmazsan!

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

və özlərindən əvvəlkilərin sonunun necə olduğuna baxmırlar? ← Onlar yer üzündə gəzmirlərmə,

وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ

Göylərdə və yerdə Allahı aciz edə biləcək heç bir şey yoxdur. ← Onlar bunlardan daha güclü idilər.

إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ﴿٤٤﴾

Həqiqətən, O (hər şeyi) biləndir, (hər şeyə) qadirdir!

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلَى ظَهَرِهَا مِنْ دَابَّةٍ

onun üstündə (yerdə) bir canlıyı (sağ) qoymazdı. ← Əgər Allah insanları qazandıqlarına görə cəzalandırırsaydı,

وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى

Onların vaxtı gəlidiyi zaman, ← Lakin onları, müəyyən bir vaxta qədər təxirə salır.

فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيرًا ﴿٤٥﴾

şübhəsiz ki, Allah öz bəndələrini görəndir!

﴿٣٦﴾ سُورَةُ يَٰسٍ

Yasin surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 83 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَٰسَ ﴿١﴾ وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ ﴿٢﴾

Sən, həqiqətən, peyğəmbərlərdənsən! ← Hikməti Qurana and olsun ki, ← Ya, Sən!

تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٥﴾

عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٤﴾

(Bu Quran) yenilməz qüvvət sahibi, mərhəmətli (Allah)ın nazil etməsidir ki, ← Doğru yol üzərindəsən!

لَتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنْذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ﴿٦﴾

ataları qorxudulmamış və özləri qafil olan bir qövmü xəbərdar edəsən!

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٧﴾

Çünki onlar iman gətirməzlər. ← And olsun ki, onların əksəriyyəti barəsində o söz gerçək olmuşdur.

إِنَّا جَعَلْنَا فِيْٓ أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا

və onlar çənələrə (dirənmişdir). ← Biz onların boyunlarına zəncirlər keçirtmişik,

فَهُمْ مُّقْمَحُونَ ﴿٨﴾

Buna görə də onların başları yuxarı qalxmışdır.

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿٩﴾

və onları bağlamışıq. Beləcə onlar görmürlər. ← Onların önünə və arxalarına sədd çəkməmişik,

وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

Onlar iman gətirməzlər! ← Sən onları qorxutdun yaxud qorxutmadın, onlar üçün fərqi yoxdur;

إِنَّمَا تُنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ

وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ الْغَيْبَ

görmədiyi halda Rəhməndən qorxar. ← Sən ancaq o kəsi qorxuda bilərsən ki, Qurana tabe olub,

فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ ﴿١١﴾

Həqiqətən, Biz ölüləri dirildərik. ← Ona, bağışlanma və çox gözəl bir mükafatla müjdə ver!

وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿١٢﴾

Hər şeyi açıq-aydın Kitabda (Lövhi-məhfuzda) qeydə almışıq. ← Etdiklərini və qoyub getdiklərini də yazırıq.

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ ﴿١٣﴾ اذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿١٣﴾
O zaman, ora elçilər gəlmişdi. ← Sən onlara o şəhər əhlini misal çək!

اذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا
ikisini də təkzib etmişdilər. ← Onlara iki elçi göndərdiyimiz vaxt,

فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُم مُّرْسَلُونَ ﴿١٤﴾
Onlar dedilər: “Həqiqətən, biz sizə göndərilmiş elçilərik!” ← Biz də üçüncüsü ilə qüvvətləndirmişdik.

قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ
Rəhman heç bir şey nazil etməmişdir. ← Onlar dedilər: “Siz ancaq bizim kimi bir insansınız.

إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ ﴿١٥﴾ قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ
(Elçilər) dedilər: “Rəbbimiz bilir ki, ← Siz sadəcə olaraq yalan danışsınız!”

إِنَّا إِلَيْكُم مُّرْسَلُونَ ﴿١٦﴾ وَمَا عَلَيْنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٧﴾
Bizim vəzifəmiz yalnız açıq-aşkar təbliğ etməkdir! ← həqiqətən, biz, sizə göndərilmiş elçilərik.

قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ لَئِنْ لَمْ تَنْتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ
Əgər son qoymasanız, sizi mütləq daşqalaq edəcəyik, ← Onlar dedilər: “Biz sizdə bir uğursuzluq gördük.

وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنْ عَذَابِ إِلِيمٍ ﴿١٨﴾ قَالُوا طَائِفُكُمْ مَعَكُمْ
(Elçilər) dedilər: “Sizin uğursuzluğunuz özünüzdədir. ← və bizdən sizə mütləq şiddətli bir əzab toxunacaqdır”.

أَيْنَ ذُكِّرْتُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿١٩﴾
Keyr, siz həddi aşan bir qövmsünüz!” ← Sizə öyüd-nəsihət verildiyi üçünmü?!

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٠﴾
“Ey qövüm! Elçilərə tabe olun! ← Şəhərin ən ucaq yerindən bir kişi qaçaraq gəlib dedi:

اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُّهْتَدُونَ ﴿٢١﴾
Sizdən heç bir maddə istəməyən və özləri də doğru yolda olanlara tabe olun!

وَمَا لِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٢﴾
Siz də Onun hüzuruna qayıtarılacaqsınız! ← Mənə nə olub ki, məni yaradana ibadət etmirəm?!

ءَاتَاكُم مِّنْ دُونِهِ آلِهَةً إِنْ يُرَدِّنَ رَحْمَنُ بِضُرٍّ
Əgər Rəhman mənə bir zərər yetirmək istəsə, ← Ondan başqa tanrıları qəbul edərim?!

لَا تُغْنِ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُونَ ﴿٢٣﴾
və onlar məni xilas edə bilməzlər. ← onların şafaəti mənə heç bir fayda verməz,

إِنِّي إِذَا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٤﴾ إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمِعُونِ ﴿٢٥﴾
Həqiqətən, mən sizin Rəbbinizə iman gətirdim. Məni eşidin!” ← O vaxt mən açıq-aşkar azgınlıq içində olardım.

قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾
O dedi: “Kəş qövüm biləydi ki, ← Ona: “Cənnətə daxil ol!” - deyildi.

وَجَعَلَنِي مِنَ الْمَكْرَمِينَ ﴿٢٧﴾ بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي
və hörmət sahiblərindən etdi!” ← nəyə görə Rəbbim məni bağışladı,

﴿٢٨﴾ وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ

göndərən də deyildik. ← Ondan sonra tayfasının üstünə göydən heç bir qoşun göndərmədik,

﴿٢٩﴾ إِنَّ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ خَامِدُونَ

Dərhal onlar sönmüş getdilər. ← (Onları məhv edən) ancaq dəhşətli bir səs oldu.

﴿٣٠﴾ يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ

Onlara elə bir peyğəmbər gəlməz ki, ona istehza etməsinlər! ← (Bu) bəndələrin vaxtına!

﴿٣١﴾ أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ

Onlar özlərinin yanına qayıtmırlar. ← Görmürlərmi ki, özlərindən əvvəl neçə-neçə nəsilləri məhv etdik.

﴿٣٢﴾ وَإِنْ كُلُّ لَمَّا جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ

Hamısı birlikdə Bizim hüzurumuza gətiriləcəklər!

﴿٣٣﴾ وَآيَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيِّتَةُ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ

Oradan dənələr çıxardırıq, onlar da ondan yeyirlər. ← Ölü torpaq onlar üçün bir dəlildir. Biz onu dirildirik.

﴿٣٤﴾ وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ

və orada bulaqlar qaynatdıq ki, ← Biz orada xurma və üzüm bağları əmələ gətirdik,

﴿٣٥﴾ لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ

Yenə də şükür etməzlərmi? ← onun meyvəsindən və öz əlləri ilə becərdiklərindən yesinlər.

﴿٣٦﴾ سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُثْبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ

Yerin yetişdirdiklərindən, onların özlərindən və bilmədiklərindən. ← O (Allah) pakdır ki, bütün cütləri yaratdı.

﴿٣٧﴾ وَآيَةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ مُظْلَمُونَ

Biz gündüzü ondan sıyrıb çıxardan kimi onlar zülmət içində olurlar. ← Gecə də onlar üçün bir dəlildir.

﴿٣٨﴾ وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

Bu, yenilməz qüvvət sahibi, bilənin təqdiridir. ← Günəş də özü üçün müəyyən olunmuş yerdə seyr edir.

﴿٣٩﴾ وَالْقَمَرَ قَدَرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ

Nəhayət, o dönüb xurma ağacının qurumuş əyri budağı kimi olar. ← Ay üçün də mənzillər müəyyən etdik.

لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ

nə də gecə gündüzü keçə bilər. ← Nə günəş aya çatır,

﴿٤٠﴾ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ

Hər biri bir orbitdə üzər.

وَأَيُّهُ لَهُمْ أَنَا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلِّ الْمَشْحُونِ ﴿٤١﴾ وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ ﴿٤٢﴾
Onlar üçün onun kimi minik vasitələri də yaratdıq. ← Övladlarını dolu gəmiyə mindirməyimiz də onlar üçün bir dəlildir.

وَأِنْ نَشَأْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنْقَذُونَ ﴿٤٣﴾
Nə onların köməyinə çatan olar, nə də onlar nicat taparlar. ← Əgər istəsək, onları suda boğardıq.

الَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ﴿٤٤﴾
Yalnız Bizdən bir mərhəmət olaraq və bir müddət dolanıb keçinsinlər deyər (onları xilas edərək).

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٥﴾
bəlkə, sizə rəhm olsunlar!” ← Onlara deyildə ki: “Önünüzdə və arxanızda olandan qorxun ki,

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤٦﴾
ondan üz çevirməsinlər! ← Onlara Rəbbinin ayələrləndən elə bir ayə gəlməz ki,

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا
kafirələr möminlərə deyirlər: ← Onlara: “Allahın sizə verdiyi ruzidən sərf edin!”-deyildiyi zaman,

أَنْطَعُمْ مَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطَعَهُ إِنَّ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٤٧﴾
Siz yalnız açıq-aşkar azğınlıq içindəsiniz. ← “Allahın, istəsə yedirə biləcəyi kimsəni bizmi yedirdəcəyik?!

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾

Onlar deyirlər: “Əgər doğru söyləyirsinizsə, bu vəd nə vaxt olacaq?”

مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ ﴿٤٩﴾
bir-biri ilə höcətləşərkən (o səs) özlərini yaxalayacaq. ← Onlar yalnız dəhşətli bir səsə baxarlar ki,

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ﴿٥٠﴾
nə də ailələrinin yanına qayıda bilərlər! ← Beləcə nə vəsiyyəət etməyə iqtidarları olar,

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ ﴿٥١﴾
onlar dərhal qəbirlərdən (qalxıb) Rəbbinə tərəf axışacaqlar. ← Sur çalınanda,

قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَا
Yatdığımız yerdən bizi kim qaldırdı? ← Onlar deyəcəklər: “Vay halımıza!

هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٢﴾
Peyğəmbərlər də doğru deyirlərmiş!” ← Bu, Rəhmanın vəd etdiyi şeydir.

إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٥٣﴾
onlar hamısı dərhal Bizim hüzurumuza gətiriləcəklər. ← Yalnız dəhşətli bir səs qopan kimi,

فَالْيَوْمَ لَا تُظَلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾
Siz ancaq etdiyiniz əməllərin cəzasını çəkəcəksiniz! ← Bu gün heç kəsə heç bir haqsızlıq edilməz.

﴿٥٥﴾ إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فَاكِهُونَ ﴿٥٥﴾

Şübhəsiz, Cənnət əhli bu gün keflə məşğuldur.

﴿٥٦﴾ هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلَالٍ عَلَى الْأَرَائِكِ مُتَكُونُونَ ﴿٥٦﴾

Onlar və zövcələri kölgəliklərdə taxtlara söykənmişlər.

﴿٥٧﴾ لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدْعُونَ ﴿٥٧﴾ سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ ﴿٥٨﴾

Rəhmlı Rəbbdən (onlara) “salam” deyiləcəkdir. ← Orada onlar üçün meyvə və istədikləri hər şey vardır.

﴿٥٩﴾ وَامْتَازُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٥٩﴾

“Ey günahkarlar! Bu gün ayrılın!”

﴿٦٠﴾ أَلَمْ أَعْهَدَ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٦٠﴾

Şeytana ibadət etməyin. O sizin açıq-aşkar düşməninizdir. ← Ey Adəm oğulları! Sizdən əhd almadım;

﴿٦١﴾ وَإِنْ اعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾ وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبَلًا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ﴿٦٢﴾

Həqiqətən, o, sizdən çoxlarını yoldan çıxartdı. Aqlınız kəsmirdimi? ← Mənə ibadət edin, doğru yol budur?!

﴿٦٣﴾ هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٦٣﴾ اِصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٦٤﴾

Kafir olduğunuzu görə bu gün orada yanın! ← Bu sizə vəd olunan Cəhənnəmdir!

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَى أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ

Onların əlləri Bizimlə danışar, ayaqları isə şəhadət verər... ← Bu gün onların ağızlarını möhürləyirik.

﴿٦٥﴾ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٦٥﴾ وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَى أَعْيُنِهِمْ

Əgər istəsəydik, gözlerini kor edərdik. ← ...etdikləri əməllər barəsində.

﴿٦٦﴾ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّى يُبْصِرُونَ ﴿٦٦﴾

Amma necə görə bilərdilər? ← O zaman onlar yolda bir-birini ötməyə çalışdılar.

﴿٦٧﴾ وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَى مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ﴿٦٧﴾

nə irəli, nə də geri getməyə gücləri çatmazdı. ← Əgər istəsəydik, onları öz yerlərində elə hala salardıq ki,

﴿٦٨﴾ وَمَنْ نُعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٨﴾

Yenə də dərk etməzlərmi? ← Kimə uzun ömür versək, onu yaradılış cəhətdən tərsinə çevirərik.

﴿٦٩﴾ وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ ﴿٦٩﴾

O ancaq öyüd və açıq-aşkar Qurandır ki, ← Ona şer öyrətmədik. Ona heç yaraşmaz da.

﴿٧٠﴾ لِيُنْذَرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧٠﴾

və kafirlər barəsindəki söz gerçək olsun. ← (onunla) diri olanları qorxutsun,

﴿٧١﴾ **أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ**

Özləri də onlara sahib olurlar. ← Bizim, Öz əllərimizlə onlar üçün mal-qara yaratdığımızı görmürlərmi?!

﴿٧٢﴾ **وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ**

Onlardan mindikləri də var, ətinə yedikləri də var. ← Onları (mal-qaranı) onların ixtiyarına verdik.

﴿٧٣﴾ **وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ أَفَلَا يَشْكُرُونَ**

Yenə şükür etməzlərmi? ← Onlar üçün orada bir çox mənfəətlər və içəcəklər (süd) də var.

﴿٧٤﴾ **وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ إِلَهَةً لَعَلَّهُمْ يُنْصَرُونَ**

Və bəlkə, özlərinə yardım olunar deyər, Allahdan başqa tanrılar qəbul etdilər.

﴿٧٥﴾ **وَهُمْ لَهَا جُنْدٌ مُحَضَّرُونَ**

Özləri isə bütlər üçün hazır durmuş əsgərlərdir. ← Onlara kömək etməyə gücləri çatmaz.

﴿٧٦﴾ **إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ**

Biz onların gizlində etdiklərini və aşkarda etdiklərini bilirik. ← Onların sözü səni kədərləndirməsin.

﴿٧٧﴾ **أَوَلَمْ يَرَ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ**

birdən-birə o (Rəbbinə) açıq bir düşmən olur. ← İnsan, Bizim onu nutfədən yaratdığımızı görmədimi ki,

﴿٧٨﴾ **وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ**

dedi: “Çürümüş sümükləri kim dirildəcək?!” ← Öz yaradılışını unudub Bizə bir məsəl də çəkib

﴿٧٩﴾ **قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ**

Axı O, hər bir məxluqu yaxşı tanıyandır! ← De: “Onları ilk dəfə yoxdan yaradan dirildəcəkdir.

﴿٨٠﴾ **الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقَدُونَ**

Beləcə siz ondan od qalayırınsınız”. ← O (Allah) ki, sizin üçün yaşıl ağacdən atəş əmələ gətirdi.

﴿٨١﴾ **أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ**

Göyləri və yeri yaradan onların bənzərini yaratmağa qadir deyilmi?!

﴿٨١﴾ **بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ**

Bəli. Yaradan, bilən Odur!

﴿٨٢﴾ **إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ**

ona: “Ol!” deməkdir. O dərhal olar. ← Bir şeyi (yaratmaq) istədiyi zaman, Onun əmri sadəcə,

﴿٨٣﴾ **فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ**

Siz də Onun hüzuruna qaytarılacaqsınız! ← Hər şeyin hökmü, əlində olan (Allah) pakdır!

﴿٣٧﴾ سُورَةُ الصَّافَّاتِ

as-Saffat (Səf-səf duranlar) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 182 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالصَّافَّاتِ صَفًّا ﴿١﴾ فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا ﴿٢﴾
Qovduqca qovanlara! ← And olsun səf-səf duranlara;فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا ﴿٣﴾ إِنَّ إِلَهُكُمْ لَوَاحِدٌ ﴿٤﴾
Şübhəsiz, sizin İlahınız birdir! ← Və Zikri (Qurani) oxuyanlara!رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشَارِقِ ﴿٥﴾
Şərqlərin də Rəbbidir. ← (O), göylərin, yerin və onların arasındakıların Rəbbidir.إِنَّا زَيْنَا السَّمَاءِ الدُّنْيَا بِزِينَةِ الْكَوَاكِبِ ﴿٦﴾ وَحَفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ ﴿٧﴾
İtaətdən çıxmış hər bir şeytandan da qoruduq. ← Biz dünya səmasını ulduzlarla bəzədik.لَا يَسْمَعُونَ إِلَى الْمَلَأِ الْأَعْلَى وَيُقَذَّبُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ ﴿٨﴾
və hər tərəfdən qovularlar. ← Onlar ali topluma (mələklərə) qulaq asa bilməzlər,دُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ ﴿٩﴾
(Oradan) kənar edilərlər. Və onlar üçün daimi bir əzab vardır!إِلَّا مَنْ خُفِيَ الْخُطْفَةُ فَاتَّبَعَهُ شَهَابٌ ثَاقِبٌ ﴿١٠﴾
dərhal, yandırıb-yaxan bir ulduz onu təqib edir. ← Ancaq (bir söz) qapıb çıxışdıran olsa,فَاسْتَفْتِهِمْ أَهُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمْ مَنْ خَلَقْنَا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَازِبٍ ﴿١١﴾
Biz onları, yapışqan bir palçıqdan yaratdıq. ← Onlardan soruş: "Onları yaratmaq çətindir, yoxsa yaratdıqlarımızı?"بَلْ عَجَبْتَ وَيَسْخَرُونَ ﴿١٢﴾ وَإِذَا ذُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ ﴿١٣﴾
Onlara xatırladıldığı zaman ibrət almazlar. ← Bəli, sən təəcüblənirsən. Onlar isə məsxərəyə qoyurlar.وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخَرُونَ ﴿١٤﴾ وَقَالُوا إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿١٥﴾
və deyərlər: "Bu ancaq açıq-aşkar bir səhirdir. ← Bir möcüzə gördükləri zaman məsxərəyə qoyarlar,ءَاِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا ءَأَنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿١٦﴾ أَوَابَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ﴿١٧﴾
Əvvəlki atalarımız da?!" ← Biz ölüb, torpaq və sür-sümük olduqdan sonra dirildiləcəyikmi?!"قُلْ نَعَمْ وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ ﴿١٨﴾ فَاِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَاِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ ﴿١٩﴾
O yalnız dəhşətli bir səsdir. Onlar dərhal baxacaqlar. ← De: "Bəli, özünü də zəlil olaraq (diriləcəksiniz).وَقَالُوا يَا وَيْلَنَا هَذَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿٢٠﴾ هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢١﴾
"Bu, yalanladığımızı ayırd etmə günüdür!" ← Və deyəcəklər: "Vay halımıza! Bu, hesab günüdür!"أَحْشَرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٢٢﴾
(O gün belə deyiləcək:) "Toplayın zülm edənləri, onların yoldaşlarını və ibadət etdiklərini!مِنْ دُونِ اللَّهِ فَاهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْجَحِيمِ ﴿٢٣﴾ وَقِفُوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْئُولُونَ ﴿٢٤﴾
Onları dayandırın, çünki onlar sorğu-sual olunacaqlar!" ← Allahdan qeyri! Onlara Cəhənnəm yolunu göstərin!

﴿٢٥﴾ مَا لَكُمْ لَا تَنَاصِرُونَ ﴿٢٦﴾ بَلْ هُمْ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ

Bəli, onlar bu gün təslim olmuşlar! ← “Sizə nə olub ki, köməkləşməirsiniz?”

﴿٢٧﴾ وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٨﴾ قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ

Deyəcəklər ki: “Siz bizə sağdan gəlirdiniz”. ← Onların bir qismi digəri ilə çənə-boğaz olmağa başlayar.

﴿٢٩﴾ قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٣٠﴾ وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ

Və bizim sizin üzərinizdə heç bir hökmümüz də yox idi. ← Onlar deyəcəklər: “Xeyr, siz inanmırdınız.

﴿٣١﴾ بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طَآغِينَ ﴿٣٢﴾ فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا

Buna görə də Rəbbimizin sözü bizim barəmizdə gerçəkləşdi. ← Xeyr, siz azgın bir qövmlə idiniz.

﴿٣٣﴾ أَنَا لَذَاقُونَ ﴿٣٤﴾ فَأَغْوَيْنَاكُمْ أَنَا كُنَّا غَاوِينَ

Sizi yoldan çıxartdıq. Həqiqətən biz azmış kimsələr idik! ← Biz mütləq (əzabı) dadacağıq!

﴿٣٥﴾ فَانْهَمُ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٦﴾ أَنَا كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ

Biz günahkarlara belə edirik. ← O gün onlar əzabı şərik olacaqlar.

﴿٣٧﴾ أَنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٨﴾

Özlərinə: “Allahdan başqa heç bir tanrı yoxdur!” - deyildiyi zaman onlar təkabbur göstəridilər.

﴿٣٩﴾ وَيَقُولُونَ إِنَّا لَتَارْكُوا الْهَتَا لَشَاعِرٍ مَجْنُونٍ

Və: “Biz divanə bir şair üçün tanrılarımızı tərk edərikmi?!” - deyirdilər.

﴿٤٠﴾ بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٤١﴾ أَنْكُمْ لَذَاقُوا الْعَذَابِ الْأَلِيمَ

Siz şiddətli əzabı mütləq dadacaqsınız! ← Xeyr, o, haqqı (Quranı) gətirdi və peyğəmbərləri təsdiq etdi.

﴿٤٢﴾ وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾ إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ

Allahın ıxlaslı bəndələri (bundan) müstəsna dirlər. ← Siz ancaq etdiyiniz əməllərin cəzasını çəkərsiniz.

﴿٤٤﴾ أُولَٰئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَعْلُومٌ ﴿٤٥﴾ فَوَاكِهِ وَهُمْ مُكْرَمُونَ

Meyvələr... Və onlara hörmət göstəriləcəkdir; ← Məhz onlar üçün məlum bir ruzi vardır;

﴿٤٦﴾ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٤٧﴾ عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ

Taxtlar üzərində bir-biri ilə üzbəüz (əyləşəcəklər). ← Nəim cənnətlərindədirlər.

﴿٤٨﴾ يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ ﴿٤٩﴾ بَيِّضَاءَ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ

Ağappaq, içənlərə ləzzət verən (içki). ← Onların ətrafında, çəşmədən doldurulmuş pıyalələr dolandırılacaqdır.

﴿٥٠﴾ لَا فِيهَا غَوْلٌ ﴿٥١﴾ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْزَفُونَ

Onlar ondan məst də olmazlar. ← Onun içində baş ağrısı verən heç bir şey yoxdur.

﴿٥٢﴾ وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ ﴿٥٣﴾ كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَكْنُونٌ

Onlar, sanki örtülü yumurtadırlar. ← Onların yanında, baxışlarını ərlərinə dikmiş irigözlü (hurilər) vardır.

﴿٥٤﴾ فَاقْبَلْ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٥٥﴾ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ

Onlardan biri deyəcək: “Mənim bir yoldaşım var idi. ← Bir-birləri ilə sorğu-suâl etməyə başlayacaqlar.

يَقُولُ اِنَّكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِينَ ﴿٥٢﴾ اِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا اَنَا لَمَدِيُونُ ﴿٥٣﴾

Ölüb torpaq və sümük olduqdan sonra biz sorğu-sual olunacağıq mı? ← O deyirdi: “Sən, həqiqətən inananlardanсан mı?”

قَالَ هَلْ اَتْتُمْ مُطَّلِعُونَ ﴿٥٤﴾ فَاطَّلَعَ فَرَآهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ ﴿٥٥﴾

O baxıb, onu (yoldaşını) Cəhənnəmin ortasında görəcək, ← O deyəcək: “Siz görürsünüz mü?”

قَالَ تَاللّٰهِ اِنْ كِدْتَ لَتُرْدِيَ ﴿٥٦﴾

(və) deyəcəkdir: “Allaha and olsun ki, az qala mənə məhv edəcəkdin!”

وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ الْمُحْضَرِينَ ﴿٥٧﴾

həqiqətən mən də (Cəhənnəmə) gətirilənlərdən olardım! ← Əgər Rəbbimin lütfü olmasaydı,

اَفَمَا نَحْنُ بِمَيِّتِينَ ﴿٥٨﴾ اِلَّا مَوْتَنَا الْاَوَّلٰى وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿٥٩﴾

İlk ölümümüz istisna olmaqla! Biz əzab da görməyəcəyik! ← Biz ölməyəcəyik, eləmi?

اِنَّ هٰذَا لَهٗوَ الْفَوْزِ الْعَظِيمِ ﴿٦٠﴾ لِمِثْلِ هٰذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ ﴿٦١﴾

Qoy (dünyada) çalışanlar bunun üçün çalışsınlar! ← Həqiqətən, bu, əsl böyük uğurdur!

اٰذٰلِكَ خَيْرٌ نُّزْلًا اَمْ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ ﴿٦٢﴾ اِنَّا جَعَلْنٰهَا فِتْنَةً لِّلظّٰلِمِيْنَ ﴿٦٣﴾

Biz onu zalımlar üçün bir imtahan etdik. ← Ziyafət olaraq bu yaxşıdır, yoxsa zəqqum ağacı?

اِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِيْ اَصْلِ الْجَحِيْمِ ﴿٦٤﴾ طَلَعَهَا كَاَنَّهُ رُؤُسُ الشَّيَاطِيْنِ ﴿٦٥﴾

Onun meyvəsi şeytanların başı kimidir. ← O elə bir ağacdır ki, Cəhənnəmin dibindən çıxar.

فَاَنهٖمۡ لَاكِلُوْنَ مِنْهَا ﴿٦٦﴾ فَمَالِؤُنۡ مِنْهَا الْبُطُوْنَ ﴿٦٦﴾

və qarınlarını onunla dolduracaqlar. ← Şübhəsiz, onlar (cəhənnəm əhli) ondan yeyəcəklər,

ثُمَّ اِنۡ لَّهٗمۡ عَلَيۡهَا لَشَوْبًا مِّنۡ حَمِيۡمٍ ﴿٦٧﴾ ثُمَّ اِنۡ مَّرَجَعُهُمْ لَاۤ اِلٰى الْجَحِيْمِ ﴿٦٨﴾

Sonra onların qayıdacaqları yer mütləq Cəhənnəmdir! ← Sonra üstündən onlar üçün qaynar sudan içki vardır.

اِنَّهٗمۡ اَلْفُوۡا اٰبَآءَهُمۡ ضَالِّيۡنَ ﴿٦٩﴾ فَهٖمۡ عَلٰى اٰثَارِهِمۡ يُهْرَعُوۡنَ ﴿٧٠﴾

Özləri də yüyürə-yüyürə onların arxasınca getdilər. ← Həqiqətən, onlar atalarını azmış gördülər.

وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمۡ اَكْثَرُ الْاَوَّلِيۡنَ ﴿٧١﴾ وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا فِيْهِمۡ مُّنۡذِرِيۡنَ ﴿٧٢﴾

Həqiqətən, onlara xəbərdar edənlər göndərmişdik. ← Həqiqətən, onlardan qabaq əvvəlkilərin çoxu azmışdı.

فَانۡظُرۡ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنۡذِرِيۡنَ ﴿٧٣﴾ اِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلِصِيۡنَ ﴿٧٤﴾

Allahın ixlash bəndələri (bundan) müstəsna! ← Bax gör o qorxudulanların axırı necə oldu!

وَلَقَدْ نَادٰىنَا نُوْحٌ فَلَنۡعَمۡ بِٱلۡمُجِيۡبُوۡنَ ﴿٧٥﴾ وَنَجَّيۡنَاهُ وَاَهْلَهُۥ مِّنَ الْكَرۡبِ الْعَظِيۡمِ ﴿٧٦﴾

Onu və ailəsini böyük fəlakətdən qurtardıq. ← Həqiqətən, Nuh Bizə yalvarmışdı. Necə də gözəl qəbul etdik!

﴿٧٨﴾ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿٧٧﴾ وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمْ الْبَاقِينَ

Sonra gələnlər arasında onun üçün (gözəl xatirə) qoyduq. ← Məhz onun nəslini baqi etdik.

﴿٨٠﴾ أَنَا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٧٩﴾ سَلَامٌ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ

Həqiqətən, Biz, yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq! ← "Aləmlər içərisində Nuhə salam olsun!"

﴿٨٢﴾ ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخِرِينَ ﴿٨١﴾ أَنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

Sonra digərlərini suda boğduq. ← Şübhəsiz ki, o Bizim mömin bəndələrimizdən idi!

﴿٨٤﴾ إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٣﴾ وَإِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لَإِبْرَاهِيمَ

O zaman o, Rəbbinin hüzuruna fərtəmiş bir qəlblə gəlmişdi. ← Həqiqətən, İbrahim onun ardıcılardan idi.

﴿٨٥﴾ إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ

O zaman o, atasına və qovmünə demişdi: "Nəyə ibadət edirsiniz?"

﴿٨٧﴾ فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٦﴾ أَفَنُكَالُهَا اللَّهُ تَرِيدُونَ

Aləmlərin Rəbbi barəsində zənniniz nədir? ← Allahı qoyub uydurma tanrıları istəyirsiniz?"

﴿٨٩﴾ فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ ﴿٨٨﴾ فَظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ

və dedi: "Mən xəstəyəm!" ← (İbrahim) ulduzlara bir nəzər saldı,

﴿٩١﴾ فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ﴿٩٠﴾ فَرَاغَ إِلَى الْهَتَمِ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ

Xəlvətcə onların tanrılarının yanına gedib dedi: "Yeməyəcəksinizmi? ← Ondan üz çevirib getdilər.

﴿٩٣﴾ فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ ﴿٩٢﴾ مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ

Və onların üstünə yüyürüb sağ əli ilə (onlara) bir zərbə endirdi. ← Sizə nə olub ki, danışmırsınız?"

﴿٩٥﴾ قَالَ اتَّعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ ﴿٩٤﴾ فَأَقْبِلُوا إِلَيْهِ يَزْفُونَ

(İbrahim) dedi: "Yonub düzəltdiyiniz şeylərimi ibadət edirsiniz? ← Onlar tələsik onun yanına gəldilər.

﴿٩٦﴾ وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾ فَاذْكُوا

Onlar dedilər: "Onun üçün bir bina tikin, ← Halbuki sizi və sizin düzəltməyinizi Allah yaratmışdır!"

﴿٩٨﴾ فَجَعَلْنَاهُمْ الْأَسْفَلِينَ ﴿٩٧﴾ فَالْقُوهُ فِي الْجَحِيمِ

Biz də onları çox səfil bir vəziyyətə saldıq. ← Onlar, ona hiylə qurmaq istədilər. ← və onu odun içinə atın!"

﴿٩٩﴾ وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَى رَبِّي

O mənə doğru yolu göstərəcəkdir!" ← (İbrahim) dedi: "Mən Rəbbimə doğru gedirəm.

﴿١٠١﴾ فَبَشِّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ ﴿١٠٠﴾ رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ

Və onu həlim bir oğlan uşağı ilə müjdələdik. ← (O dedi:) "Ey Rəbbim! Mənə salehlərdən (bir övlad) ver!"

﴿١٠٢﴾ فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ

Yə bəni! Mən yuxuda gördüm ki, ← O, yüyürüb qaçmaq çağına çatdığı zaman (İbrahim) dedi:

﴿١٠٢﴾ قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ

O dedi: "Atacan! Sənə əmr olunanı yerinə yetir. ← Mən səni qurban kəsirəm. Bax gör nə fikirləşirsən!"

﴿١٠٢﴾ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ

İnşallah, mənim, səbirlilərdən (olduğumu) görəcəksən!"

﴿١٠٤﴾ وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا إِبْرَاهِيمُ ﴿١٠٣﴾ فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ

Biz ona səsləndik ki: “Ey İbrahim! ← O ikisi təslim olduğu və onu üzüstə yerə yıxdığı zaman,

﴿١٠٥﴾ قَدْ صَدَّقْتَ الرُّءْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

Biz yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq. ← Artıq yuxunu təsdiq etdin!”

﴿١٠٧﴾ وَفَدَيْنَاهُ بِذَبْحٍ عَظِيمٍ ﴿١٠٦﴾ إِنَّ هَذَا لَهَوَ الْبَلَاءِ الْمُبِينِ

Biz ona böyük bir qurbanlıq əvəz verdik. ← Şübhəsiz ki, bu, açıq-aydın bir imtahandı.

﴿١٠٩﴾ سَلَامٌ عَلَى إِبْرَاهِيمَ ﴿١٠٨﴾ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ

“İbrahimə salam olsun!” ← Sonradan gələnlər arasında da onun üçün (gözəl xatirə) qoyduq.

﴿١١١﴾ كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١١٠﴾ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

Şübhəsiz ki, o, mömin bəndələrimizdəndi! ← Yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq!

﴿١١٢﴾ وَبَشَّرْنَاهُ بِإِسْحَقَ نَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ

Onu, saleh bir peyğəmbər olan İshaqla müjdələdik.

﴿١١٣﴾ وَبَارَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَى إِسْحَقَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ مُبِينٌ

Onların nəslindən yaxşı iş görən də var, açıq-aşkar özünə zülm edən də! ← Ona və İshaqa bərəkət verdik.

﴿١١٥﴾ وَلَقَدْ مَتَنَّا عَلَى مُوسَى وَهَارُونَ ﴿١١٤﴾ وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ

O ikisini və qovmlərini böyük fəlakətdən xilas etdik. ← Musa və Haruna da nemət bəxş etdik.

﴿١١٧﴾ وَنَصَرْنَاهُمْ فَكَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ﴿١١٦﴾ وَآتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ

Hər ikisinə də açıq-aydın kitabı verdik. ← Onlara yardım etdik və onlar (düşməne) qalib oldular.

﴿١١٩﴾ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ ﴿١١٨﴾ وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

Sonradan gələnlər arasında o ikisi üçün (gözəl xatirə) qoyduq. ← O ikisinə doğru yolu göstərdik.

﴿١٢١﴾ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢٠﴾ سَلَامٌ عَلَى مُوسَى وَهَارُونَ

Həqiqətən, Biz yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq! ← “Musaya və Haruna salam olsun!”

﴿١٢٣﴾ وَإِنَّ الْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٢﴾ إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

Həqiqətən, İlyas da peyğəmbərlərdəndir! ← Şübhəsiz ki, o ikisi Bizim mömin bəndələrimizdəndi.

﴿١٢٥﴾ اذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾ اذْعُودَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ

Yaradanların ən yaxşısını qoyub Bə'ləmi dua edirsiniz? ← Bir vaxt o, öz qovmünə demişdi: “Qorxmursunuzmu?”

﴿١٢٦﴾ اللَّهُ رَبُّكُمْ وَرَبَّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ

Sizin Rəbbiniz olan və əvvəlki atalarınızın Rəbbi olan Allahı (tərk edirsiniz?)”

﴿١٢٧﴾ فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿١٢٨﴾ إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ

Allahın ixlaslı bəndələri (bundan) müstəsna! ← Ancaq onu yalanladılar. Ona görə də gətiriləcəklər.

﴿١٢٩﴾ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿١٣٠﴾ سَلَامٌ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ

“İlyasın salam olsun!” ← Sonradan gələnlər arasında onun üçün (yaxşı ad) qoyduq.

﴿١٣١﴾ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣٢﴾ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

Şübhəsiz ki, o, mömin bəndələrimizdən! ← Həqiqətən, Biz yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq!

﴿١٣٣﴾ وَإِنْ لَوْطًا لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٤﴾ إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَآهْلَهُ أَجْمَعِينَ

Vaxtikən onu və bütün ailəsini xilas etmişdik, ← Həqiqətən, Lut da peyğəmbərlərdəndir!

﴿١٣٥﴾ إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ﴿١٣٦﴾ ثُمَّ دَمَرْنَا الْآخِرِينَ

Sonra digərlərini məhv etdik. ← geridə qalanlar arasındakı qoca qarıdan (Lutun övrətindən) başqa!

﴿١٣٧﴾ وَانْكُمُ لَتَمُرُّوْنَ عَلَيْهِمْ مُصْبِحِينَ ﴿١٣٨﴾ وَبِالْأَيْدِي لَفَلَا تَعْقِلُونَ

Həmçinin axşam vaxtı. Bəs düşünüb-daşınmırsınız? ← Siz səhər vaxtı onların yanından keçirsiniz;

﴿١٣٩﴾ وَإِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٤٠﴾ إِذْ أَبَقَ إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ

Bir zaman o, dolu bir gəmiyə qaçmışdı. ← Həqiqətən, Yunus da peyğəmbərlərdəndir!

﴿١٤١﴾ فَاسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿١٤٢﴾ فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ

O özünü qınayarkən balıq onu udmuşdu. ← (Gəmidə olanlarla) püşk atmışdı və uduzanlardan olmuşdu.

﴿١٤٣﴾ فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ﴿١٤٤﴾ لَلَبِثَ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ

şübhəsiz, qiyamət gününə qədər balığın qarnında qalardı. ← Əgər o, (Allahu) təsbih edənlərdən olmasaydı,

﴿١٤٥﴾ فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ﴿١٤٦﴾ وَابْتِئْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ

Və onun yanında balqabaq ağacı (tağı) bitirdik. ← Beləcə, xəstə olduğu halda onu boş bir yerə atdıq.

﴿١٤٧﴾ وَارْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ

Biz onu, yüz min (nəfərə) yaxud daha çox kimsəyə peyğəmbər göndərdik.

﴿١٤٨﴾ فَامْنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَى حِينٍ

Biz də onlara müəyyən vaxta qədər gün-güzəran verdik. ← Nəhayət, onlar iman gətirdilər.

﴿١٤٩﴾ فَاسْتَفْتِهِمَ الرِّبَّكَ النَّبَاتُ وَلَهُمُ النُّونُ

oğlanlar isə özlərinindir? ← Onlardan soruş: “Qızlar sənin Rəbbinin,

﴿١٥٠﴾ أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ ﴿١٥١﴾ أَلَا إِنَّهُمْ مِنْ أَفْكَهْمَ لَيَقُولُونَ

Bil ki, onlar mütləq yalandan deyəcəklər: ← Yoxsa mələkləri dişi yaratmışıq, onlar da şahidi olublar?!

﴿١٥٢﴾ وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٥٣﴾ أَصْطَفَى النَّبَاتَ عَلَى الْبَنِينَ

O, qızları oğlanlardan üstün mü tutmuşdur?! ← “Allah övlad törətməşdir”. Həqiqətən, onlar yalançıdır!

﴿١٥٥﴾ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٤﴾ مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ

Heç düşünmürsünüzmü?! ← Sizə nə olub? Necə mühakimə yürüdürsünüz?

﴿١٥٧﴾ فَأْتُوا بِكِتَابِكُمْ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٥٦﴾ أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ

Əgər doğru danışırınsızsa, öz kitabınızı gətirin! ← Yoxsa sizin açıq-aşkar bir dəliliniz vardır?!

﴿١٥٨﴾ وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نِجَابًا ﴿١٥٩﴾ وَلَقَدْ عَلِمْتِ الْجِنَّ أَنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ

Həqiqətən, cinlər onların gətiriləcəyini bilirlər. ← Onunla cinlər arasında bir qohumluq icad etdilər.

﴿١٦٠﴾ أَلَا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٥٩﴾ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ

Allahın ixlaslı bəndələri istisnadır. ← Allah, onların aid etdikləri sifətlərdən tamamilə uzaqdır!

﴿١٦٢﴾ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفَاتِينَ ﴿١٦١﴾ فَأَنْتُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ

siz heç kəsi tovlayıb yoldan çıxara bilməzsiz; ← (Ey Kafirlər!) Nə siz, nə də ibadət etdikləriniz,

﴿١٦٤﴾ وَمَا مِنْهُ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ ﴿١٦٣﴾ وَمَا مَنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَعْلُومٌ

“Bizdən elə birisi yoxdur ki, onun müəyyən bir yeri olmasın! ← Cəhənnəmə girəcək kimsədən başqa!

﴿١٦٦﴾ وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُونَ ﴿١٦٥﴾ وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ

Və həqiqətən, biz (Allahu) təsbih edənlərik.” ← Həqiqətən, biz səf-səf dururuq.

﴿١٦٨﴾ لَوْ أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِنَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٦٧﴾ وَإِنْ كَانُوا لَيَقُولُونَ

“Əgər, əvvəlkilərin kitablarından biri bizdə olsaydı, ← Onlar təkidlə deyirdilər:

﴿١٧٠﴾ فَكَفَرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿١٦٩﴾ لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ

Amma onu (Qurani) inkar etdilər. Onlar mütləq biləcəklər. ← əlbəttə Allahın ixlaslı bəndələri olardıq!”

﴿١٧١﴾ وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ

And olsun ki, peyğəmbər bəndələrimiz haqqında əvvəlcədən sözümüz deyilmişdi:

﴿١٧٣﴾ وَإِنْ جُنَدْنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿١٧٢﴾ إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ

Şübhəsiz, Bizim əsgərlərimiz mütləq zəfər çalacaqlar!” ← “Onlar mütləq qalib gələcəklər.

﴿١٧٥﴾ وَأَبْصُرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصَرُونَ ﴿١٧٤﴾ فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى حِينٍ

Və onlara bax! Onlar mütləq görəcəklər! ← Sən bir vaxtdək onlardan üz çevir!

﴿١٧٧﴾ فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٦﴾ أَفَبِعَدَابِنَا يُسْتَعْجَلُونَ

O, onların yurduna endiyi zaman, qorxudulanların səhəri ← Əzabımızın tezliklə gəlməsini istəyirlər? necə də pis olacaq!

﴿١٧٩﴾ وَأَبْصُرْ فَسَوْفَ يُبْصَرُونَ ﴿١٧٨﴾ وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى حِينٍ

Və (onlara) bax! Onlar mütləq görəcəklər! ← Sən onlardan bif vaxtdək üz çevir!

﴿١٨٠﴾ سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ

Sənin Rəbbin - yenilməz qüvvət sahibi olan Rəbbin, Ona aid etdikləri sifətlərdən tamamilə uzaqdır!

﴿١٨٢﴾ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨١﴾ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ

Aləmlərin Rəbbi olan Allaha həmd olsun! ← Peyğəmbərlərə salām olsun!

﴿٣٨﴾ سُورَةُ ص

Sad surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 88 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ص وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ ﴿١﴾ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ ﴿٢﴾
 Doğrusu, o kafirlər qürur və nifaq içindədirlər. ← Sad! Öyüd-nəsihətlə dolu Qurana and olsun!

كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ فَنَادَوْا
 Onlar fəryad edirdilər, ← Biz onlardan əvvəl neçə-neçə nəsilləri həlak etdik.

وَلَاتَ حِينَ مَنَاصٍ ﴿٣﴾ وَعَجَبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ
 Öz içərilərindən onlara, qorxudan (bir peyğəmbər) gəlməsinə təəccüb etdilər, ← lakin xilas olma vaxtı deyildi.

وَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌ ﴿٤﴾ أَجْعَلِ الْآلِهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا
 O, tanrıları bir tanrımı etdi? ← və kafirlər dedilər: “Bu, yalançı bir səhrbazdır!

أَنْ هَذَا لَشَيْءٌ عَجَابٌ ﴿٥﴾ وَأَنْطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ
 Onların ayanları çıxıb gedərək (bela dedilər): ← Bu, həqiqətən, çox təəccüblü bir şeydir.”

أَنْ أَمْشُوا وَأَصْبِرُوا عَلَىٰ آلِهَتِكُمْ ﴿٦﴾ إِنْ هَذَا إِلَّا شَيْءٌ يُرَادُ
 Şübhəsiz ki, istənilən şey budur. ← “Gedin öz tanrılarınızın üzərində möhkəm durun.

مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ إِنْ هَذَا إِلَّا اخْتِلَاقٌ ﴿٧﴾
 Bu ancaq bir uydurmadır. ← Biz bunu sonuncu dində eşitməmişik.

ءَأَنْزَلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْ ذِكْرِي
 Doğrusu, onlar Mənim Quranim bərdə şübhə içindədirlər. ← Zikr (Quran) aramızdan onanı nazil olmuşdur?!”

بَلْ لَمَّا يَذُوقُوا عَذَابٌ ﴿٨﴾ أَمْ عَنْدهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ﴿٩﴾
 Yoxsa Sənin qüdrətli, kəəm sahibi Rəhbənin rəhmət xəzinələri onlardır? ← Xeyr, əzabımı hələ dadmamışlar!

أَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ ﴿١٠﴾
 Elə isə iplərlə qalxsınlar! ← Yaxud göylərin, yəfin və onların arasındakıların ixtiyarı onlardır?!”

جُنْدٌ مَا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِنَ الْأَحْزَابِ ﴿١١﴾
 (Onlar) burada, dəstələrdən ibarət məğlubiyyətə uğrayacaq bir ordudurlar.

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ ﴿١٢﴾
 dirəklər (pramidalar) sahibi Firən da. ← Onlardan əvvəl Nuh qövmü və Ad (peyğəmbərləri) təkzib etmişdi,

وَتَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ لَيْكَةِ ﴿١٣﴾ أُولَٰئِكَ الْأَحْزَابُ
 Bu qrupların, ← Eləcə də Səhud, Lut qövmü, Əykə əhli.

أَنْ كُلَّ الْأَكْذَابِ الرُّسُلِ فَحَقَّ عِقَابٌ ﴿١٤﴾
 Buna görə də əzabım (onlara) vacib oldu. ← hamısı peyğəmbərləri ancaq yalançı saymışdı.

وَمَا يَنْظُرُ هَؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً مَا لَهَا مِنْ فَوَاقٍ ﴿١٥﴾
 O, bir an belə gecikməz! ← Bunlar yalnız bir dəhşətli səsə baxarlar.

وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِّلْ لَنَا قِطْنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ﴿١٦﴾
 Bizim payımızı haqq-hesab günündən əvvəl tezliklə ver!” ← Onlar isə dedilər: “Ey Rəbbimiz!

اَصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَاذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ ذَا الْاَيْدِ اِنَّهٗ اَوَابٌ ﴿١٧﴾
Həqiqətən o, daim (Allaha) sığınardı. ← və qüvvətli bəndəmiz Davudu xatırla! ← Onların dediklərinə səbr et,

اَنَا سَخَرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعَشِيِّ وَالْاشْرَاقِ ﴿١٨﴾
Onlar axşam və səhər onunla birlikdə (Allahı) təsbih edərdilər. ← Biz dağları (ona) ram etmişdik.

وَالطَّيْرَ مَحْشُورَةً كُلُّ لَهٗ اَوَابٌ ﴿١٩﴾
Hamısı ona tərəf yönəlməkdə idi. ← Quşları da toplanmışdı.

وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَاَتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَضَّلَ الْخُطَابَ ﴿٢٠﴾
ona hikmət və düzgün hökm vermək qabiliyyəti verdik. ← Biz onun hakimiyyətini möhkəmləndirdik,

وَهَلْ اَتَيْكَ نَبُؤُا الْخَصْمِ اِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ ﴿٢١﴾
O zaman onlar məbədə, divardan aşıb gəlmişdilər. ← Çəkişənlərin xəbəri sənə gəldimi?

اِذْ دَخَلُوا عَلَىٰ دَاوُدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَخَفْ
Onlar dedilər: “Qorxma, ← Davudun hüzuruna gəldikləri zaman (Davud) onlardan qorxdı.

خَصْمَانِ بَغِيٍّ بَعْضُنَا عَلَىٰ بَعْضٍ فَاحْكُم بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ وَاهْدِنَا إِلَىٰ سَوَاءِ الصِّرَاطِ ﴿٢٢﴾
haqqı tapdılama və bizə doğru yolu göstər! ← Bir-birimizə haqsızlıq etmiş iki iddiaçıyıq. Aramızda ədalətlə hökm et,

اِنَّ هٰذَا اَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً وَلِيَ نَعْجَةً وَاحِدَةً
mənim isə bir dişi qoyunum vardır. ← Bu mənim qardaşımdır. Onun doxsən doqquz dişi qoyunu var,

فَقَالَ اكْفُلْنِيهَا وَعَزَّنِي فِي الْخُطَابِ ﴿٢٣﴾
və mübahisədə məni məğlub etdi”. ← Buna baxmayaraq: “Onu mənə ver!” - dedi,

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجِكَ اِلَىٰ نَعَايِهِ
sənin qoyununu öz qoyunlarına (qatmaq) istəməklə! ← (Davud) dedi: “O, şübhəsiz ki, sənə zülm etmişdir,

وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ اِلَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
İman gətirib yaxşı işlər görənlər istisnadır! ← Həqiqətən, şəriklərin çoxu bir-birinə haqsızlıq edir.

وَقَلِيلٌ مَّا هُمْ وَظَنَّ دَاوُدُ اَنَّمَا فِتْنَاهُ
Davud, onu imtahana çəkdiyimizi güman etdi. ← Onlar da çox azdırlar!”

فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَاَنَابَ ﴿٢٤﴾
və dizi üstə düşüb səcdəyə qapanaraq tövbə etdi. ← Dərhal Rəbbindən öz bağışlanmasını dilədi,

فَغَفَرْنَا لَهٗ ذٰلِكَ وَاِنَّ لَهٗ عِنْدَنَا لَازْلَفًى وَحُسْنَ مَّآبٍ ﴿٢٥﴾
Həqiqətən, o, dərğahımıza yaxın olacaqdır. Onun qayıdacağı yer də gözəldir. ← Biz bunu ona bağışladıq.

يَا دَاوُدُ اَنَا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْاَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ
Elə isə insanlar arasında ədalətlə hökm ver! ← Ey Davud! Biz səni yer üzündə xəlifə etdik.

وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوٰى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ
yoxsa səni, Allahın yolundan sapdırar. ← Nəfsin arzularına uyma,

اِنَّ الَّذِيْنَ يَظْلُمُوْنَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ ﴿٢٦﴾
haqq-hesab gününü unuduqları üçün şiddətli bir əzab vardır! ← Şübhəsiz ki, Allahın yolundan sapanlara,

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا

Göyü, yeri və onların arasında olanları boş-boşuna yaratmadıq.

ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ ﴿٢٧﴾

Cəhənnəmdəki kafirlərin vəy halına! ← Bu, kafirlərin zənnidir.

أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ
Yoxsa iman gətirib yaxşı işlər görənləri yer üzündə fitnə-fəsad törədənlərlə eyni tutacağıq?!

أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ ﴿٢٨﴾ كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ لِيُكَفِّرَ عَنْكَ
Sənə nazil etdiyimiz mübarək bir kitabdır ki, ← Yaxud müttəqiləri günahkarlara eyni tutacağıq?!

وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ
Davuda da Süleymanı bəxş etdik. ← onun ayələrinə düşünsünlər və ağıl sahibləri də ibrət alsınlar!

نَعَمْ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿٣٠﴾ اذْ غُرَضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّافَاتُ الْجِيَادُ ﴿٣١﴾
Bir vaxt axşamüstü ona çins, çaparı atlar göstərildi, ← Nə gözəl quldur! Həqiqətən, o, (Allaha) sığınardı.

فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ﴿٣٢﴾
Nəhayət, (o atlar) pərdə ilə gizləndi. ← O demişdi: “Məl sevgisini Rəbbimin zikri üçün sevirəm.

رُدُّوْهَا عَلَيَّ فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ ﴿٣٣﴾
Və (atların) qığclarını və boyunlarını sığallamağa başladı. ← (Süleyman dedi: “Onları mənə qaytarın!”

وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ
Taxtının üstünə bir cəsəd atdıq. Sonra o tövbə edib qayıtdı. ← And olsun ki, Süleymanı imtahana çəkdik.

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا
və mənə elə bir hakimiyyət bəxş et ki, ← (Süleyman) dedi: “Ey Rəbbim! Məni bağışla,

لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٣٥﴾
Həqiqətən, Sən bəxş edənsən! ← məndən sonra (onə) heç kəs nail ola bilməsin.

فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُخَاءً حَيْثُ أَصَابَ ﴿٣٦﴾
(Külək) onun əmri ilə istədiyi yerə rahatca gədirdi. ← Biz də küləyi ona rəm etdik.

وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَغَوَّاصٍ ﴿٣٧﴾ وَآخِرِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٣٨﴾
və başqalarını zəncirlərlə bağlanmış halda (onə tabe etdik). ← Şeytanlarda olan hər bir bənnanı, dalğıcları,

هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٩﴾
(İstədiyinə) ver, ya da vərme! Səysız-hesabsızdır”. ← “Bu Bizim ehsanımızdır.

وَأَنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَى وَحُسْنَ مَآبٍ ﴿٤٠﴾
Həqiqətən, o, dərğahımıza yaxın olacaq və qayıdacağı yer gözəldir.

وَاذْكُرْ عَبْدًا أَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ ﴿٤١﴾
“Şeytan mənə bəla və əzab toxundurmuşdur!” ← Qulumuz Əyyubü də yad et! Bir vaxt Rəbbinə səsələnmişdi:

أَرْكُضْ بِرِجْلِكَ هَذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ﴿٤٢﴾
Bu, yuyunacaq və içiləcək sərın (sudur)! ← (Ona bəla büyürduq:) “Ayağınla vur!

وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذَكَرَى لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٤٣﴾
 bizdən bir mərhəmət və ağıl sahiblərinə bir ibrət olsun! ← Ona, ailəsini və onların yanında bir o qədərini bağışladıq ki,

وَاخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا فَاضْرِبْ بِهِ وَلَا تَحْنُثْ أَنَا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا
 Ahdini pozma. Biz onu, səbr edən gördük. ← "Əlinə bir dəstə götür və onunla (övrətini) vur.

نَعَمَ الْعَبْدُ أَنَّهُ أُوبَى ﴿٤٤﴾
 Nə gözəl bəndədir! Həqiqətən, o, daim (Allaha) sığınardı.

وَاذْكُرْ عَبْدًا نَّازِعًا إِلَى الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ ﴿٤٥﴾
 Qüvvət və bəsirət sahibi olan bəndələrimiz İbrahimi, İshaqı və Yəqubu da yad et!

وَأَنَّهُمْ عِنْدَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنِ الْأَخْيَارِ ﴿٤٧﴾
 Həqiqətən, onlar qatımızda, seçilmiş ən yaxşı ← Biz, (axirət) yurdunu anmaq xislətini onlara məxsus etdik. kimsələrdəndirlər!

وَإِذْ ذَكَرْنا اسمُوعِيلَ وَابْنِ الْكَفْلِ ﴿٤٨﴾
 Hamısı ən yaxşı kimsələrdəndir! ← İsmaili, əl-Yəsəi və Zül-Kifli də xatırla!

هَذَا ذِكْرٌ وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَآبٍ ﴿٤٩﴾
 Qapıları onlar üçün açılmış Ədn cənnətləri! ← Bu öyüddür. Əlbəttə, müttəqilər üçün gözəl qayıdış yeri var!

يَدْعُونَ فِيهَا بِفَاكِهِةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ ﴿٥١﴾
 orada cürbəcür meyvələr və içkilər istəyəcəklər. ← (Onlar) orada (taxtlara) söykənib,

وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ أَتْرَابٍ ﴿٥٢﴾
 Haqq-hesab günü üçün sizə vəd olunan budur. ← Onların yanında, gözlərini dikmiş həmyaşlıqlar olacaqdır.

إِنَّ هَذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِنْ نَفَادٍ ﴿٥٤﴾
 Budur! Əlbəttə, azğınlar üçün də çox pis qayıdış yeri var. ← Bu, əlbəttə, Bizim ruzimizdir. O tükənməzdir.

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿٥٦﴾
 (O da) cəhənnəmdir. Onlar orada yatacaqlar. O necə də pis bir yataqdır!

هَذَا فَلْيَذوقُوهُ حَمِيمٌ وَعَسَاقٌ ﴿٥٧﴾
 Ona oxşar digər (əzab) növləri də vardır. ← Budur! Qoy onu dadsınlar; qaynar su və irin!

هَذَا فَوْجٌ مُّقْتَحِمٌ مَعَكُمْ لَا مَرْحَبًا بِهِمْ
 Onlara rahatlıq olmasın! ← "Bu, sizinlə birlikdə (Cəhənnəmə) girən dəstədir.

أَنَّهُمْ صَالُوا النَّارَ ﴿٥٩﴾
 Onlar deyəcəklər: "Xeyr, sizin özünüzdə rahatlıq olmasın! ← Şübhəsiz ki, onlar Cəhənnəmdə yatacaqlar!"

أَنْتُمْ قَدْ مَتَمُّوهُ لَنَا فَبِئْسَ الْقَرَارُ ﴿٦٠﴾
 (Bu Cəhənnəm) necə də pis məskəndir! ← Onu bizim üçün siz təqdim etdiniz.

قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَزِدْهُ عَذَابًا ضَعُفًا فِي النَّارِ ﴿٦١﴾
 onun əzabını Cəhənnəmdə ikiqat artır! ← Onlar deyəcəklər: "Ey Rəbbimiz! Bunu bizə kim təqdim edibsə,

وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَى رَجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِنَ الْأَشْرَارِ ﴿٦٢﴾
 şər kişilər saydığımız adamları (burada) görmürük? ← Onlar deyəcəklər: “Bizə nə olub ki,

أَتَخَذْنَاهُمْ سَحَرِيًّا ۖ أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمْ الْأَبْصَارُ ﴿٦٣﴾
 Yoxsa onlar gözə dəymirlər?!” ← Biz onları məsxərəyə qoyuruq.

أَنَّ ذَلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ ﴿٦٤﴾
 Şübhəsiz ki, bu - cəhənnəm əhlinin bir-biri ilə çəkişməsi bir həqiqətdir!

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنْذِرٌ ۚ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٦٥﴾
 Bir olan, qəhr edən Allahdan başqa heç bir tanrı yoxdur! ← De: “Mən yalnız qorxudan (bir peyğəmbərəm).

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۚ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴿٦٦﴾
 Yenilməz qüvvət sahibidir, çox bağışlayandır. ← Göylərin, yerin və onların arasında olanların Rəbbidir!

قُلْ هُوَ نَبَأٌ عَظِيمٌ ﴿٦٧﴾ أَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ ﴿٦٨﴾
 Siz ondañ üz döndərsiniz! ← De: “O böyük xəbərdir!

مَا كَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَأِ الْأَعْلَىٰ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٦٩﴾
 Onlar mübahisə apardığı zaman, mənim yuxarıdakı topluluqdan heç bir məlumatım yox idi.

إِنْ يُوحَىٰ إِلَيَّ إِلَّا أَنَّمَا ۖ أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٧٠﴾
 mən açıq-aydın qorxudan (bir peyğəmbərəm)!” ← Mənə ancaq vəhy olunur ki,

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَكَةِ ۖ أَنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ طِينٍ ﴿٧١﴾
 “Mən palçıqdan bir insan yaradacağam. ← Bir zaman sənin Rəbbin mələklərə demişdi:

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٧٢﴾
 dərhal ona səcdə edin!” ← Onu tamamlayıb (insan şəklinə salıb), ona Öz rühumdan üfürdüyüm vaxt,

فَسَجَدَ الْمَلَكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٧٣﴾ إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾
 İblisdən başqa! O təkbürləndi və kafirlərdən oldu. ← Və mələklərin hamısı birlikdə (Adəmə) səcdə etdi;

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ يَدَيَّ ۖ
 Öz əllərimlə yaratdığımı səcdə etmədin. ← (Allah) dedi: “Ey İblis! Sənə nə mane oldu ki,

اسْتَكْبَرْتَ ۖ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ ﴿٧٥﴾ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ
 (İblis) dedi: “Mən ondan daha xeyirliyəm. ← Təkbürləndinmi, yoxsa üstün olanlardan olmusan?”

خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿٧٦﴾ قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَانْكَ رَجِيمٌ ﴿٧٧﴾
 (Allah) dedi: “Çıx ordan. Sən qovulmuşsan! ← Məni oddan yaratmışan, onu isə palçıqdan yaratmışan!”

وَأَنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ﴿٧٨﴾ قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٧٩﴾
 Dedi: “Rəbbim! Diriləcəkləri günə kimi mənə möhlət ver!” ← Lənətim, qiyaməğ gününə kimi sənin üstündədir!”

قَالَ فَانْكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٨٠﴾ إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٨١﴾
 vaxtı bilinən-günə qədər!” ← (Allah) dedi: “Sən möhlət verilənlərdənsən,

قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَا أُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٢﴾ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٨٣﴾
 Ancaq Sənin ixtisalı qulların istisnadır! ← O dedi: “Qüdrətinə and olsun ki, onların hamısını azdıracağam;

قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقُولُ ﴿٨٤﴾ لَا مَلَنَ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَبَعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٥﴾

Cəhənnəmi səninlə və sənə uyanların hamısı ilə dolduracağam! ← (Allah) dedi: “Həqiqətən, haqq deyirəm.

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ﴿٨٦﴾

Mən, özündən uyduranlardan da deyiləm! ← Dē: “Buna görə sizdən heç bir mizd istəmirəm.

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾ وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ ﴿٨٨﴾

Onun xəbərini bir müddətdən sonra mütləq biləcəksiniz! ← Bu (Quran) aləmlər üçün ancaq bir öyüddür!

﴿٣٩﴾ سُورَةُ الزُّمَرِ

əz-Zumər (Zümrələr) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 75 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

Kitabın (Quranın) nazil edilməsi, yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibi Allah tərəfindəndir!

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ بِالْحَقِّ فَاْعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ﴿٢﴾

Buna görə də dini Allaha aid edərək Ona ibadət et! ← Biz Kitabı sənə haqq olaraq nazil etdik.

أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ

Ondan başqasını özlərinə dost tutanlar (deyirlər): ← Bil ki, əsl din Allaha məxsusdur.

مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ

“Biz onlara yalnız, bizi Allaha yaxınlaşdırınsınlar deyər ibadət edirik!”

إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

Sübhəsiz ki, Allah, ixtilafda olduqları məsələlər barəsində onların arasında hökm edəcəkdir.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ ﴿٣﴾

Haqiqətən, Allah, yalançı nankor kimsəni doğru yola yönəltməz!

لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَاصْطَفَىٰ مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ

yaratdıqlarından istədiyini seçərdi. ← Əgər Allah övlad götürmək istəsəydi,

سُبْحَانَهُ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٤﴾

O pakdır! O, bir olan, qəhr edən (hər şeyə qalib olan) Allahdır!

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ

O, gecəni gündüzə bürüyür, ← O, göyləri və yeri haqq olaraq yaratdı.

وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ

O günəşi və ayı da (sizin üçün) rəm etdi. ← gündüzü də gecəyə bürüyür.

وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ

كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى

أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴿٥﴾

Bilin ki, O, yenilməz qüvvət sahibidir, çox bağışlayandır! ← Hər biri müəyyən bir müddətədək dövr edir.

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا

Sonra ondan yoldaşını (Həvvanı) yaratdı. ← O, sizi tək bir fəfərdən (Adəmdən) xəlf etdi.

وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ يَخْلُقْكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ
Sizi analarınızın bətnində yaradır... ← O, sizin üçün heyvanlardan səkkiz cüt endirdi (yaratdı).

خَلَقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقِ فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثَ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ

Bu sizin Rəbbiniz olan Allahdır. ← ...üç zülmət içində yaranış ardından yaranışa salaraq.

لَهُ الْمُلْكُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَأَنى تُصْرَفُونَ ﴿٦﴾

Elə isə necə döndərilirsiniz? ← Hökm Onundur. Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur.

أَنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضَى لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ

Bəndələrinin küfr etməsinə isə razı olmaz. ← Əgər küfr etsəniz, həqiqətən Allah sizə möhtac deyildir.

وَأَنْ تَشْكُرُوا يَرْضَاهُ لَكُمْ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ

Heç bir günahkar başqasının günahını daşımaz. ← Əgər şükür etsəniz, sizin üçün Ondan razı qalar.

ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

O sizə, nə etdiklərinizi xəbər verəcəkdir. ← Sonra Rəbbinizin hüzuruna qayıdacaqsınız.

إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٧﴾

Həqiqətən, O (Allah), ürəklərin içindəkiləri biləndir!

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِنْهُ

Sonra dərğahından ona bir nəmət versə, ← İnsana bir zərər toxunduqda tövbə edərək Rəbbinə yalvarar.

وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ

və (Allahın) yolundan çıxartmaq üçün Allaha şeriklər qoşar. ← əvvəlcə kimə dua etmiş olduğunu unudar,

قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ ﴿٨﴾

Şübhəsiz ki, sən cəhənnəm əhlindənsən! ← De: "Küfrünlə bir müddət keif çək.

أَمِنْ هُوَ قَانَتْ أَنْاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الْآخِرَةَ

axirətdən qorxar, ← Yaxud o kəs ki, səcdədə və qiyamda olub gecə saatlarını ibadət içində keçirər,

وَيَرْجُوا رَحْمَةَ رَبِّهِ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

De: "Bilənlərlə bilməyənlər eynidirlərmə?! ← və Rəbbinin mərhəmətinə ümid bəsləyər.

إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿٩﴾

Yalnız ağıl sahibləri ibrət alar!"

قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمْ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ

Bu dünyada yaxşılıq edənlərə yaxşılıq vardır. ← De: "Ey İman gətirən bəndələrim! Rəbbinizdən qorxun!

وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿١٠﴾

Yalnız səbr edənlərə saysız-hesabsız mükafat veriləcəkdir!" ← Allahın yeri genişdir.

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿١١﴾

dini Ona (Allaha) məxsus edərək Allaha ibadət edirəm. ← De: “Mənə əmr olunmuşdur ki,

وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٢﴾ قُلْ إِنِّي أَخَافُ

De: “Mən qorxuram... ← Mənə, müsəlmanların ilki olmaq əmr olunmuşdur!”

أَنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣﴾ قُلْ اللَّهُ أَعْبُدْ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي ﴿١٤﴾

De: “Dinimi Ona məxsus edib Allaha ibadət edirəm! ← ...böyük günün əzabından, əgər Rəbbimə asi olsam!”

فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ

De: “Şübhəsiz, ziyan çəkənlər o kəslərdir ki, ← Siz də, Ondan başqa istədiyinizə ibadət edin!”

خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَآهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ﴿١٥﴾

Bilin ki, əsl açıq-aşkar ziyan budur! ← qiyamət günü özlərini və ailələrini ziyana uğradıblar.

لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ وَ مِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ

altlarında da (oddan) kölgəlik vardır. ← Onların üstlərində oddan kölgəlik,

ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهَ بِهِ عِبَادَهُ يَا عِبَادِ فَاتَّقُونَ ﴿١٦﴾

Ey bəndələrim! Elə isə, Məndən qorxun! ← Allah Öz bəndələrini bununla qorxudur.

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ

tövbə edərək Allaha tərəf qayıdılar, ← O kəslər ki, Tağuta (Şeytana ya da bütlərə) ibadət etməkdən çəkinib,

لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فَبَشِّرْ عِبَادِ ﴿١٧﴾ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ

O kəslər ki, sözü dinləyib, onun ən gözəlinə uyarlar, ← onlar üçün müjdə vardır. Bəndələrimə müjdə ver!

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَىٰ اللَّهُ ۖ وَآوَلَتْكَ هُمْ أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿١٨﴾

Əsl ağıl sahibləri də onlardır! ← onlar, Allahın doğru yola yönəltdiyi kimsələrdir.

أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ أَفَأَنْتَ تُنْقِذُ مَنْ فِي النَّارِ ﴿١٩﴾

Cəhənnəmdəki kimsəni sənmi qurtara bilərsən?! ← Üzərinə əzab sözü vacib olmuş kimsənimi?!

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرَفٌ مِنْ فَوْقِهَا غُرَفٌ مَبْنِيَّةٌ

onlar üçün üst-üstə tikilmiş otaqlar vardır. ← Lakin o kəslər ki, Rəbbindən qorxarlar,

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۚ وَعَدَ اللَّهُ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ الْمِيعَادَ ﴿٢٠﴾

Allahın vədidir. Allah vədə xilaf çıxmaz! ← Onların altundan çaylar axar.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ يَنَابِيعَ فِي الْأَرْضِ

və onu yer üzündəki bulaqlara axıtdı?! ← Görmürsənmi ki, Allah göydən yağış yağdırdı,

ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا

Sonra (əkinlər) quruyar. Sən də onu saralmış görürsən. ← Sonra onunla müxtəlif rəngli əkinlər yetişdirir.

ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُطَامًا ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٢١﴾

Həqiqətən, bunda, ağıl sahibləri üçün ibrətlər vardır! ← Sonra (Allah) onu çör-çöpə döndərar.

أَفَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُورٍ مِنْ رَبِّهِ

Rəbbindən bir nur üzərində olan kimsə (kafirə eynidirmi)? ← Məgər Allah, sinəsini İslam üçün açıb,

فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢٢﴾

Onlar açıq-aydın azğınlıq içindədirlər. ← Elə isə, qəlbləri Allahın zikrinə qarşı sərt olanların vay halına!

اللَّهُ نَزَلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَشَابِهًا مَثَانِي

Allah sözün ən gözəlini ,bir-birinə bənzər (və) təkrarlanan bir kitab olaraq nazil etdi.

تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ

Sonra Allahı zikr etməklə dəriləri və ürəkləri yumşalar. ← Ondan Rəbbindən qorxanların dəriləri ürəşər.

ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ

Onunla istədiyini doğru yola yönəldər. ← Bu Allahın doğru yoludur.

وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٢٣﴾

Allahın yoldan çıxartdığı kimsəyə isə doğru yolu göstərən olmaz!

أَفَمَنْ يَتَّقِ بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٢٤﴾

Zalımlara deyilər: “Qazandığınız şeyi dadın!” ← Qiyamət günü şiddətli əzabdan üzü ilə qorunanmı?!

كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٥﴾

Buna görə də, bilmədikləri bir yerdən onlara əzab gəlmişdi. ← Onlardan əvvəlkilər də yalanlamışdılar.

فَإِذَا قَهُمُ اللَّهُ الْخِزْيَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

Axirət əzabı isə daha şiddətlidir. Kaş biləydilər! ← Allah, rüsvayçılığı onlara dünya həyatında daddırdı.

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾

bəlkə, onlar öyüd alarlar! ← Həqiqətən, Bu Quranda insanlar üçün hər cür məsəl çəkdik ki,

قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٢٨﴾

bəlkə onlar (Allahdan) qorxsunlar. ← Elə bir Quran ki, ərəbcədir, qüsursuzdur ki,

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ

Onun, bir-biri ilə çəkişən şəriqli ağaları var. ← Allah bir adamı məsəl çəkir;

وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا

O ikisi vəziyyətcə eyni ola bilərmi?! ← Bir adamın da yalnız bir ağası var.

الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

Həmd Allaha məxsusdur, lakin onların əksəriyyəti bilməz!

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴿٣٠﴾ ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ﴿٣١﴾

Sonra siz qiyamət günü Rəbbinizin hüzurunda mübahisə edəcəksiniz. ← Sən öləcəksən, onlar da öləcəklər!

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَّبَ بِالصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ

və özünə **gələn** həqiqəti yalanlayar? ← O kimsədən **daha zalım** kim olar ki, **Allaha qarşı** yalan uydurar,

الْإِنْسِ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿٣٢﴾

Cəhənnəmdə kafirlər üçün **yer** yoxdurmu?!

وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٣٣﴾

Onlar **əsl** müttəqilərdir. ← **Haqqı** gətirən və **onu** təsdiq edənlər;

لَهُمْ مَا يَشَاؤُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ جَزَاُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٤﴾

Yaxşı işlər görənlərin mükafatı **budur!** ← Onlar **üçün** Rəbbinin qatında, **nə** istəsələr **var**.

لِيَكْفِرَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٥﴾

və gördükləri **ən yaxşı işlərə görə** onları mükafatlandıracaqdır. ← **Allah** onların etdikləri **ən pis işlərin** üstünü örtəcək,

الْإِنْسِ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ

Onlar **isə səni** **Ondan** qeyriləri ilə qorxudurlar. ← **Allah, Öz** bəndəsinə kifayət deyilmi?!

وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٦﴾ وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ

Allah kimi də doğru yola salarsa, ← **Allah kimi yoldan çıxardarsa**, ona doğru yola göstərən **olmaz**.

فَمَا لَهُ مِنْ مُّضِلٍّ الْإِنْسِ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ ﴿٣٧﴾

Allah yenilməz qüvvət sahibi, **intiqa**m sahibi deyilmi?! ← **onu** doğru yoldan çıxardan **olmaz**.

وَلَيْنُ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ

Mütləq: “**Allah!**”-deyəcəklər. ← **Həqiqətən, əgər** onlardan soruşsan ki: “**Göyləri və yeri kim yaratmışdır?!**”

قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ

əgər Allah mənə bir zərər vermək istəsə, ← **De:** “**Elə isə** deyin görək, **Allahdan qeyri** dua etdikləriniz,

هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ

Yaxud (Allah) mənə bir mərhəmət (əta etmək) istəsə, ← **onun** zərərini **onlar** aradan qaldıra bilirlərimi?!

هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ

De: “**Mənə Allah** kifayət edir. ← **onlar, Onun mərhəmətinə** mane ola bilirlərimi?”

عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٣٨﴾

Təvəkkül edənlər **Ona təvəkkül** edərlər!”

قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ

Əlbəttə mən də işimi görürəm. ← **De:** “**Ey qövüm!** **Siz öz vəziyyətinizə** görə **işinizi** görün,

سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾ مَنْ يَأْتِهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٤٠﴾

rüsvayçı əzab kimi gələcək və o, daimi əzaba düşər olacaqdır!” ← **Mütləq** biləcəksiniz ki,

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَلِنَفْسِهِ

Kim doğru yolda olsa, öz lehinə olar. ← Biz, insanlardan ötrü Kitabı (Qurani) sənə haqq olaraq nazil etdik.

وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهِا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٤١﴾

Sən onlara vəkil deyilsən! ← Kim azarsa, sadəcə olaraq öz əleyhinə azmış olar.

اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا

ölməyənlərin canlarını isə yuxuda (alar), ← Allah, ödülkləri zaman insanların canlarını alar,

فَيُمْسِكُ الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى

Digərlərini isə müəyyən vaxta qədər geri göndərir. ← və ölümünə hökm olunmuş kimsələri saxlayar.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾

Həqiqətən, bunda, düşünən bir qövüm üçün ibrətlər vardır!

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ قُلْ أَوْلَوْ كَانُوا لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٣﴾

De: “Həç nəyə malik olmadıqları və həç nə qanmadıqları haldamı?!” ← Yoxsa onlar Allahdan qeyrilərini şəfaətçi etdilər?

قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٤٤﴾

Sonra Ona qaytarılacaqsınız!” ← Göylərin və yerin hökmü Onundur. ← De: “Şəfaət bütünlüklə Allaha aiddir.

وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ

axirətə inanmayanların qəlbləri nifrətlə dolar. ← Allah tək olaraq anıldığı zaman,

وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٥﴾

onları darhal sevinc bürüyər. ← Ondən (Allahdan) başqaları yad edildiyi zaman isə,

قُلْ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ

Ey gizlini və aşkarı bilən! ← De: “Ey Allahım! Ey göyləri və yeri yoxdan yaradan!

أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٤٦﴾

Bəndələrin arasında, itilafda olduqları şeylər barəsində Sən hökm verəcəksən!”

وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ

onun yanında bir o qədəri də (onların olsaydı), ← Yer üzündə nə varsa hamısı kafirlərin olmuş olsaydı,

لَافْتَدَوْا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

qiyamət günü pis əzabdan (qurtarmaq üçün) mütlaq onu fidyə verərdilər.

وَبَدَأَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ﴿٤٧﴾

Və Allahdan onlara, hesab etmədikləri şeylər görünəcəkdir.

وَبَدَأَ لَهُمْ سَيِّئَاتٍ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٤٨﴾

və istehza etdikləri (əzab) onları bürüyəcəkdir! ← Qazandıqları pis işlərin (cəzası) onlara görünəcək,

فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ إِذَا خَوْلَانُهُ نِعْمَةً مِّنَّا

Sonra Özümüzdən ona bir nemət verdiyimiz zaman: ← İnsana bir zərər toxunduğu zaman Bizə dua edir.

قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٩﴾

Xeyr, o imtahanıdır, lakin onların çoxu bilməz! ← “Bu yalnız biliyimə görə mənə verildi!”- deyər.

قَدْ قَالَهَا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥٠﴾

Lakin qazandıqları onlara heç bir fayda vermədi. ← Həqiqətən, onlardan əvvəlkilər də onu demişdilər.

فَاصْبِرْ لَهُمْ سَيِّئَاتٍ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَؤُلَاءِ

Bunlardan, zülm edənləri də, ← Beləcə onlar, qazandıqları pis əməllərin (cəzasına) düşər oldular.

سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥١﴾

Onlar (Allahı) aciz qoya bilən deyillər. ← qazandıqları günahların (cəzasına) düşər olacaqlar.

أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

Həqiqətən, bunda, iman gətirən bir qövmlə ← Bilmədiklərimi ki, Allah dilədiyinin ruzisini artırır və azaldar. üçün ibrətlər vardır!

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ

Allahın mərhəmətindən ümitsiz olmayın. ← De: “Ey Mənim, özlərinə qarşı həddi aşmış bəndələrim!

إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٣﴾

Həqiqətən, O bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Şübhəsiz ki, Allah bütün günahları bağışlayar.

وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿٥٤﴾

Sonra sizə heç bir kömək olunmaz! ← Rəbbinizə dönün. Əzab sizə gəlməmişdən əvvəl Ona təslim olun.

وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ

Rəbbinizdən sizə nazil edilənin ən gözəlinə təbə olun...

مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَعْتَهُ وَانْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٥٥﴾

...sizdən xəbərsiz, anıdan sizə əzab gəlmədən əvvəl!

أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَا حَسْرَتِي عَلَىٰ مَا فَرَطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ وَإِنْ كُنْتُ لَمِنَ السَّٰخِرِينَ ﴿٥٦﴾

Həqiqətən, istehza edənlərdən idim!” ← Bir kəs deməsin ki: “Allaha qarşı etdiyim təqsirlərə görə vay halıma!

أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي ﴿٥٧﴾ لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ
mütləq müttəqilərdən olardım! ← Yaxud deməsin ki: “Əgər Allah məni doğru yola yönəltsəydi,

أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةً
“Kaş mən bir dəfə də (dünyaya dönəbilseydim), ← Və ya əzabı gördüyü zaman deməsin ki:

فَأَكُونُ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٨﴾ بَلَىٰ قَدْ جَاءَ تَكَ أَيْتِي فَكَذَّبْتَ بِهَا
Xeyr, Ayələrim sənə gəlmişdi, sən isə onları yalanladın, ← onda yaxşı işlər görənlərdən olardım!”

وَاسْتَكْبَرْتَ وَكُنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٥٩﴾ وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ
Qiyamət günü Allaha qarşı yalan söyləyənləri görərsən ki, ← təkəbbür göstərdin və kafirlərdən oldun!

وُجُوهُهُمْ مُسْوَدَّةٌ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦٠﴾
Təkəbbürlənənlər üçün Cəhənnəmdə yermi yoxdur?! ← onların üzləri qapqaradır.

وَيُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَارِجِهِمْ لَا يَمَسُّهُمُ السُّوءُ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦١﴾
Onlara pislik toxunmaz və onlar kədərlənməzlər. ← Allah müttəqilərə, imanlarına görə nəcət verər.

اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿٦٢﴾
Və O, hər şeyə vəkildir! ← Allah hər şeyin yaradanıdır.

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ
Allahın ayələrini inkar edənlərə gəldikdə, ← Göylərin və yerin açarları Ondadır.

أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٣﴾
onlar əsl ziyana uğrayanlardır!

قُلْ أَغْفِرِ اللَّهُ تَأْمُرُونَنِي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ ﴿٦٤﴾
ey cahillər!?” ← De: “Mənə, Allahdan başqasını məni ibadət etməyi əmr edirsiniz,

وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِكَ لَنُؤْتِيَنَّهُنَّ الْغَنَاءَ
“Əgər (Allaha) şərik qoşsan, ← And olsun ki, sənə və səndən əvvəlkilərə vəhy olunmuşdur ki:

لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٥﴾
və mütləq ziyan çəkənlərdən olacaqsan!” ← sənin əməlin əlbəttə puça çıxacaq,

بَلِ اللَّهُ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٦﴾
Xeyr, Allaha ibadət et və şükür edənlərdən ol!”

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
Qiyamət günü yer üzü bütünlüklə Onun ovcunda olacaq. ← Onlar Allahı, lazımınca qiymətləndirmədilər.

وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٧﴾
O (Allah), qoşduqları şəriklərdən tamamilə uzaq və ucadır! ← Göylər isə Onun sağ əli ilə büküləcəkdir.

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ

Göylərdə və yerdə, Allahın istədiyi kimsələrdən başqa hər kəs dərhal öləcəkdir. ← Və sur çalınacaq;

ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ﴿٦٨﴾

onlar dərhal (qəbirlərindən) qalxıb baxacaqlar! ← Sonra o (sur) bir daha çalınacaq,

وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَجِيءَ بِالنَّبِيِّينَ وَالشُّهَدَاءِ

kitab qoyulacaq, peyğəmbərlər və şahidlər gətiriləcək. ← Yer, öz Rəbbinin nuru ilə işıqlanacaq,

وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٩﴾

və onlara haqsızlıq edilməyəcəkdir! ← Onlar arasında ədalətə hökm olunacaq,

وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٧٠﴾

O (Allah), onların nə etdiklərini ən yaxşı biləndir! ← Hər kəsə, öz əməlinin əvəzi tam veriləcəkdir!

وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا ۚ حَتَّىٰ إِذَا جَاؤُهَا فُتِحَتْ أَبْوَابُهَا

Nəhayət, ora çatınca onun qapıları açılacaq, ← Kafirlər dəstə-dəstə Cəhənnəmə sürüklənəcəklər.

وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ

“Sizə öz içərinizdən peyğəmbərlər gəlməmişdimi ki, ← və onun gözətçiləri onlara deyəcəklər:

يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُم وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا

və sizi bu gününüzə qovuşacağınızla xəbərdar edərlər?” ← Rəbbinizin ayələrini sizə oxuyarlar,

قَالُوا بَلَىٰ ۚ وَلَكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧١﴾

Lakin əzab sözü kafirlər barəsində vacib oldu! ← Onlar deyirlər: “Bəli.”

قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ فَبِئْسَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٢﴾

Təkabblənənlərin yeri nə pisdir! ← Deyiləcək: “İçində əbədi qalacağınız Cəhənnəmin qapılarından girin!”

وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا ۚ حَتَّىٰ إِذَا جَاؤُهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا

Nəhayət, ora çatınca onun qapıları açılacaq, ← Rəbbindən qorxanlar da dəstə-dəstə Cənnətə gətiriləcəklər.

وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ﴿٧٣﴾

Xoş halınıza! Əbədi qalacağınız o yərə girin!” ← və onun gözətçiləri onlara deyəcəklər: “Sizə salam olsun!

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ

bizə verdiyi vədini yerinə yetirdi və bizi yərə varis etdi. ← Onlar isə deyəcəklər: “O Allaha həmd olsun ki,

نَبَتْنَا مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ ۖ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿٧٤﴾

(Yaxşı) əməllər edənlərin mükafatı necə də gözəldir! ← Biz Cənnətin istədiyimiz yerində məskunlaşırıq.”

وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ
Rəbbini həmd-səna ilə təsbih edirlər. ← Görəcəksən ki, mələklər də ərşi əhatə edib,

وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٥﴾ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ
və: “Aləmlərin Rəbbi olan Allaha həmd olsun!”-deyiləcəkdir! ← Onların arasında ədalətlə hökm olunacaq,

﴿٤٠﴾ سُورَةُ الْمُؤْمِنِ

əl-Mu'min (Mömin) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 85 ayadır)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٢﴾ حَم ﴿١﴾
Kitabın nazil edilməsi yenilməz qüvvət sahibi, (hər şeyi) bilən Allahdandır; ← Ha, Mim!

غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطُّوْلِ
cəzası şiddətli, lütf sahibi (Allahdandır)! ← Günahları bağışlayan və tövbələri qəbul edən,

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهَ الْمَصِيرِ ﴿٣﴾

Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur. Axır dönüş Onadır!

مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا يَعْزُوكَ تَقْلِبُهُمْ فِي الْبِلَادِ ﴿٤﴾
Onların şəhərlərdə dolaşmaları səni aldatmasın! ← Allahın ayələri barəsində ancaq kafirlər mübahisə edərlər.

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ
onlardan sonrakı firqələr də. ← Onlardan əvvəl Nuh qövmü də təkzib etmişdi,

وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ وَجَادَلُوا بِالْبَاطِلِ
və boş sözlərlə mübahisə aparmışdılar ki, ← Hər ümmət öz peyğəmbərlərini yaxalamağa cəhd göstərmiş,

لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ فَأَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿٥﴾
Buna görə də Mən onları əzabla yaxaladım. Mənim cəzam necə oldu! ← onunla haqqı yalana çıxartsınlar.

وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٦﴾
Çünkü onlar cəhənnəm əhlidir. ← Kafirlər üzərində sənin Rəbbinin sözü belə gerçəkləşdi.

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ
öz Rəbbini həmd-səna ilə təsbih edirlər, ← Ərşi daşıyanlar və onun ətrafında olanlar

وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا
“Rəbbimiz! Rəhmətin və elmin hər şeyi ehtiva edib. ← Ona inanırlar və möminlərin bağışlanmasını diləyərlər:

فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٧﴾
və onları cəhənnəm əzabından qoru! ← Elə isə, tövbə edib Sənin yoluna tabe olanları bağışla,

رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ
atalarından, əməlisaleh olanları da, ← Ey Rəbbimiz! Onları, özlərinə vəd etdiyin Ədn cənnətlərinə daxil et;

وَأَزْوَاجَهُمْ وَذُرِّيَّاتَهُمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٨﴾
Şübhəsiz ki, Sən yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibisən! ← zövcələri və nəsilələri(ndən) də!

وَقَهُمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ
O gün pisləklərdən kimi qorusan, ← Onları pisləklərdən qoru.

فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾
O isə əsl böyük uğurdur! ← şübhəsiz ki, ona rəhm etmişən.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادُونَ لَمَقْتُ اللَّهُ أَكْبَرُ مِنْ مَقْتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ
“Allahın nifrəti, sizin özünüzə olan nifrətinizdən daha böyükdür. ← Kafirələrə belə səsləniləcək:

إِذْ تَدْعُونَ إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ ﴿١٠﴾
İmana dəvət olduğunuz zaman inkar edirsiniz!”

قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا أَثْنَيْنِ وَأَخْيَيْنَا أَثْنَيْنِ
iki dəfə də bizi diriltidin. ← Onlar deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz! Bizi iki dəfə öldürdün,

فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ ﴿١١﴾
İndi (buradan) çıxmağa bir yol varmı?” ← Biz də öz günahlarımızı e'tiraf etdik.

ذَلِكُمْ بَأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ
Ona şəriək qoşulduqda isə inanırdınız. ← Bu ona görədir ki, Allahın birliyinə çağırılarkən inkar etdiniz.

فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ ﴿١٢﴾ هُوَ الَّذِي يُرِيكُم آيَاتِهِ
Odur ki, sizə ayələrini göstərir, ← İndi hökm, uca olan, böyük olan Allahındır!”

وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَنْ يُنِيبُ ﴿١٣﴾
Ancaq tövbə edib dönan kimsə ibrət alar! ← və göydən sizin üçün ruzi endirir.

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿١٤﴾
kafirlərin xoşuna gəlməyə belə! ← Elə isə, Allaha, dini Ona aid edərək dua edin,

رَفِيعِ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
öz əmri ilə vəhyi, bəndələrindən istədiyinə nazil edər ki, ← Dərəcələri yüksəldən, ərşin sahibi (Allah),

لِيُنذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ ﴿١٥﴾
(insanları) görüş günü ilə qorxutsun!

يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ لَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ
Onların heç bir şeyi Allahdan gizli qalmayacaqdır. ← O gün, onları (qəbirlərindən) çıxacaqlar.

لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿١٦﴾
Bir olan, (hər şeyə) qalib olan Allahındır! ← Bu gün hökm kimindir?

الْيَوْمَ تُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ

Bu gün heç bir haqsızlıq olmaz. ← Bu gün hər kəs öz əməlinə görə cəzalandırılacaqdır.

إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٧﴾ وَأَنْذَرُهُمْ يَوْمَ الْآزِفَةِ

Onları, yaxınlaşan günə qorxut ki, ← Şübhəsiz ki, Allah tezliklə haqq-hesab çəkəndir!

إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ كَاطْمِينَ مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٌ يُطَاعُ ﴿١٨﴾

zalımların nə bir dostu, nə də sözü keçən bir şafaətcisi olar! ← o zaman ürəklər xirtdəyə gələr,

يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ﴿١٩﴾

(Allah), gözlərin xəyanətini və ürəklərin gizlətdiyini bilir!

وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ

Ondan (Allahdan) başqa dua etdikləri isə, ← Allah ədalətə hökm edir.

لَا يَقْضُونَ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٢٠﴾

Həqiqətən, Allah (hər şeyi) eşidəndir, görəndir! ← heç bir şeyə hökm edə bilməzlər.

وَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ

özlərindən əvvəlkilərin axırı necə oldu? ← Onlar yer üzündə gəzib görmürlərmi ki,

كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ

Onlar bunlardan daha qüvvətli və yer üzündə daha çox iz qoymuş kimsələr idi.

فَاخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٢١﴾

Onları Allahdan qoruyan bir kəs də olmadı. ← Allah onları, günahlarına görə (əzabla) yaxaladı.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَكَفَرُوا

onlar isə inkar etmişdilər. ← Bu ona görədir ki, peyğəmbərləri onlara açıq-aydın möcüzələr gətirmiş,

فَاخَذَهُمُ اللَّهُ أَنَّهُ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٢﴾

Həqiqətən, O qüvvətlidir, cəzası şiddətlidir! ← Buna görə də Allah onları (əzabla) yaxaladı.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٢٣﴾

Həqiqətən, Biz Musanı ayələrimizlə və açıq-aydın bir dəlillə göndərdik;

إِلَى فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سَاحِرٌ كَذَّابٌ ﴿٢٤﴾

Onlar isə: “Sehrbazdır, yalançıdır!”-dedilər. ← Fironun, Hamanın və Qarunun yanına.

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ

dedilər ki: “Onunla birlikdə iman gətirənlərin oğullarını öldürün, ← Qatımızdan haqqı onlara gətirdikdə,

وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٢٥﴾

Kafirlerin hiyləsi isə ancaq boşa çıxar. ← onların qadınlarını isə sağ buraxın!”

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَى وَلْيَدْعُ رَبَّهُ

Qoy o Rəbbini çağırınsın. ← Firon dedi: “Buraxın mənə, Musanı öldürüm.

إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ﴿٢٦﴾

yaxud yer üzündə fitnə-fəsad çıxaracaq”. ← Mən qorxuram ki, o, sizin dininizi dəyişdirəcək,

وَقَالَ مُوسَى إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ

“Mən, mənim də Rəbbim olan, sizin də Rəbbiniz olan (Allaha) sığınırım... ← Musa isə dedi:

مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٢٧﴾

...haqq-hesab gününə inanmayan hər bir təkəbbürlüdə!”

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ

Bir adamı: “Rəbbim Allahdır!”-dediyi üçünmi ← Firon ailəsindən olub, imanını gizləmiş bir kişi dedi: öldürürsünüz?!”

وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِنْ يَكْذِبُوا

Əgər o, yalançı olsa, ← Halbuki o, Rəbbinizdən sizə açıq-aşkar möcüzələr gətirmişdir.

فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ وَإِنْ يَكْذِبُوا يُصِيبُكُم بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ

Əgər doğru deyən olsa, sizə vəd etdiyinin bir qismi sizə toxunar. ← onun yalanı öz əleyhinədir.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ﴿٢٨﴾

Şübhəsiz ki, Allah, yalançı (və) həddi aşan kimsəni doğru yola yönəltməz.

يَا قَوْمِ لَكُمْ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ

Yer üzündə qalibsizsiniz. ← Ey qövmüm! Bu gün hakimiyyət sizdədir.

فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ بَأْسِ اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا قَالَ فِرْعَوْنُ

Firon dedi: ← Əgər bizə Allahın əzaı gəlsə, kim bizə kömək edər?!”

مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَى وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٢٩﴾

və sizə ancaq doğru yolu göstərirəm!” ← “Mən sizə ancaq gördüyümü göstərirəm,

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ ﴿٣٠﴾

Mən qorxuram ki, (kafir) fırqələrin gününün bənzəri sizə də (gələr)! ← Məmin olan dedi: “Ey qövmüm!

مِثْلَ دَابِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ

Nuh, Ad, Səməd qövmünün və onlardan sonra gələnlərin cəzası kimi (bir bəla gəlməsindən qorxuram).

وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعِبَادِ ﴿٣١﴾ وَيَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ﴿٣٢﴾

Və ey qövmüm! Mən, sizə üz verəcək fəryad günündən qorxuram! ← Allah isə bəndlərə zülm etmək istəməz!

يَوْمَ تَوَلَّوْنَ مُدْبِرِينَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ وَمَنْ يُضِلِلْ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾

Allahın azdırdığı kimsəyə doğru yolu göstərən ← Dənüb qaçağımız gün sizi Allahdan qoruyan olmaz. də olmaz!”

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلِ الْبَيِّنَاتِ فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكٍّ مِمَّا جَاءَكُمْ بِهِ

Sizə gətirdiklərinə isə şəkk edib dururdunuz. ← Daha əvvəl Yusif sizə açıq-aşkar dəlillər gətirmişdi.

حَتَّىٰ إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَن يَبْعَثَ اللَّهُ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا

“Allah ondan sonra əsla peyğəmbər göndərməyəcəkdir!” ← Nəhayət, (Yusif) vəfat etdiyi zaman dediniz ki:

كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٌ ﴿٣٤﴾

Allah həddi aşan, şəkk içində olan kimsəni belə yoldan azdırar!

الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتِيهِمْ

...özlərinə gəlmiş heç bir dəlili olmadan, ← O kəslər ki, Allahın ayələri barəsində mübahisə edərlər...

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٌ ﴿٣٥﴾

Allah hər təkəbbürlü zalımın ürəyini belə möhürləyər! ← Allah və iman gətirənlər yanında nifrəti artırır.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانُ ابْنِ لِي صَرْحًا لَعَلِّي أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ ﴿٣٦﴾

Mənim üçün uca bir qəsər tik ki, bəlkə, yollara çatım, ← Firon dedi: “Ey Haman!

أَسْبَابَ السَّمَوَاتِ فَاطَّلَعَ إِلَىٰ إِلَهِ مُوسَىٰ وَإِنِّي لَا أَظُنُّهُ كَاذِبًا

Doğrusu, mən onu yalançı hesab edirəm!” ← göylərin yollarına (çatım) və Musanın Allahını görüm.

وَكَذَلِكَ زَيْنَ فِرْعَوْنَ سَوْءَ عَمَلِهِ وَصَدَّ عَنِ السَّبِيلِ وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ ﴿٣٧﴾

Fironun hiyləsi ancaq boşa çıxdı. ← Firona, pis əməli beləcə yaxşı göstərildi və o, yoldan çıxarıldı.

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُونِ أَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٣٨﴾

Mənə tabe olun, sizi doğru yola aparım! ← Mömin kimsə dedi: “Ey qövüm!

يَا قَوْمِ إِنَّمَا هِذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ ﴿٣٩﴾

Şübhəsiz, axirət isə əbədi yurddur! ← Ey qövüm! Bu dünya həyatı sadəcə olaraq keçici bir zövqdür.

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنَّىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ

Mömin olub yaxşı iş görən kişi yaxud qadına gəlincə, ← Kim bir pislik etsə, ancaq onun qədər cəza alır.

فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٤٠﴾

Orada onlara sayısız-hesabsız ruzi verilər! ← onlar Cənnətə girəcəklər.

وَيَا قَوْمِ مَا لِيَ أَدْعُوكُمْ إِلَى النَّجْوَةِ وَتَدْعُونَنِي إِلَى النَّارِ ﴿٤١﴾

siz isə mənə Cəhənnəmə dəvət edirsiniz! ← Ey qövüm! Mənə nə olub ki, sizi niçatə dəvət edirəm,

تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ

Siz mənə Allahı inkar etməyə, bilmədiyim bir şeyi Ona şərik qoşmağa çağırırsınız.

وَأَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ ﴿٤٢﴾

Mən isə sizi (hər şeyə qalib) yenilməz qüvvət sahibi olan, çox bağışlayan (Allah)a çağırıram!

لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ

dünyada və axirətdə çağırmaq qabiliyyəti yoxdur. ← Şübhəsiz ki, sizin mənə çağırıcıqlarınızın,

وَأَنْ مَرَدَّنَا إِلَى اللَّهِ وَأَنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٤٣﴾

Şübhəsiz ki, həddi aşanlar cəhənnəm əhlidirlər! ← Bizim dönüşümüz isə Allahdır.

فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأُفَوِّضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ

Mən öz işimi Allaha həvalə edirəm. ← Sizə dediklərimi mütləq xatırlayacaqsınız.

إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٤٤﴾ فَوَيْلٌ لِلَّهِ سَيِّئَاتٍ مَا مَكَرُوا

Beləliklə, Allah onu, onların hiylələrinin pisliyindən qorudu. ← Həqiqətən, Allah, bəndələri görəndir!”

وَحَاقَ بِالْفِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ ﴿٤٥﴾ النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا

Onlar səhər və axşam oda salınarlar. ← Firon əhlini isə şiddətli əzab sardı.

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٤٦﴾

“Firon əhlini ən şiddətli əzaba salın!” ← Qiyamət qopduğu gün isə (deyiləcəkdir):

وَإِذْ يَتَحَاجُّونَ فِي النَّارِ فَيَقُولُ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا

Acizlər təkəbbürlülərə deyəcəklər: ← O zaman onlar od içində bir-birilə höcətləşəcəklər.

إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا نَصِيبًا مِنَ النَّارِ ﴿٤٧﴾

İndi siz odun bir hissəsini bizdən dəf edə bilərsinizmi?! ← “Biz sizə tabe olmuşuq.

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ﴿٤٨﴾

Əlbəttə Allah, bəndələrin arasında hökmünü vermişdir! ← Təkəbbürlənənlər deyirlər: “Biz hamımız oradayıq.”

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ

“Rəbbinizə dua edin ki, ← Od içində olanlar cəhənnəmin gözətçilərinə deyəcəklər:

يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ ﴿٤٩﴾

bir gün olsa bizim əzabımızı yüngülləşdirsin!”

قَالُوا أَوَلَمْ تَكُ تَأْتِيكُمُ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا بَلَىٰ

“Bəli!”- deyəcəklər. ← Deyəcəklər: “Sizə öz peyğəmbərləriniz açıq-aşkar möcüzələr gətirməmişdirlərmi?”

قَالُوا فَادْعُوا وَمَا دُعُوا الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٥٠﴾

Kafirlərin duası isə sadəcə boş çıxacaq. ← (Onlara): “Elə isə dua edin!” - deyəcəklər.

أَنَا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا

Şübhəsiz ki, Biz öz peyğəmbərlərimizə və iman gətirənlərə yardım edəcəyik...

فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ ﴿٥١﴾

...dünya həyatında və şahidlərin duracağı gün!

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذَرَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿٥٢﴾

Onlar üçün lənət və pis bir yurd vardır. ← O gün, zalımlara, üzrxahlıqları fayda verməyəcəkdir.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَىٰ وَأَوْرَثْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ ﴿٥٣﴾

və İsrail oğullarını kitaba varis etdik; ← And olsun ki, Biz Musaya doğru yol rəhbəri (Tövrat) verdik

هُدًى وَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٥٤﴾ فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ

Sən səbr et. Şübhəsiz ki, Allahın vədi haqdır. ← ağır sahiblərinə hidayət və öyüd-nəsihət kimi!

وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ﴿٥٥﴾

Axşam və səhər Rəbbini həmd-səna ilə təsbih et! ← Öz günahının bağışlanmasını dilə!

إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَتْهُمْ

İn ələrinə ancaq təəbbür vardır. ← Həqiqətən, özlərinə gəlmiş bir dəlili olmadan Allahın ayələri barəsində mübahisə edənlərin,

مَا هُمْ بِبَالِيَةٍ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٥٦﴾

Həqiqətən, O, (hər şeyi) eşidəndir, görəndir! ← Onlar ona çatası deyillər. Sən Allaha sığın.

لَخَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

Lakin insanların çoxu bilməz! ← Əlbəttə, göylərin və yerin yaradılışı insanların yaradılışından daha böyükdür.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

Korla görən eyni olmaz! İman gətirib yaxşı əməllər edənlərlə də,

وَلَا الْمُسِيءُ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

Nə qədər az düşüncünüz! ← pislilik edən (eyni) olmaz!

﴿٥٩﴾ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ

Lakin insanların çoxu inanmaz! ← Şübhəsiz, qiyamət mütləq gələcəkdir, onda şübhə yoxdur.

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي

sizin dualarınızı qəbul edim! ← Rəbbiniz dedi: “Mənə dua edin ki,

﴿٦٠﴾ سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ

zəlil olaraq Cəhənnəmə girəcəklər! ← Şübhəsiz ki, Mənə ibadət etməyə qarşı təkəbbürlənənlər,

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا

Dincəlməyiniz üçün gecəni və gündüzü işıqlı olaraq sizin üçün yaradan Allahdır.

﴿٦١﴾ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ

lakin insanların çoxu şükür etməz!” ← Həqiqətən, Allah insanlara qarşı lütfkardır,

ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ لَّا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur! ← Bu sizin Rəbbiniz olan, hər şeyin xalığı olan Allahdır.

﴿٦٢﴾ فَأَنِّي تُؤْفِكُونَ كَذَلِكَ يُؤْفِكُ الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ

Allahın ayələrinə inkar edənlər (haqdan) belə döndərilərlər! ← Elə isə, necə döndərilirsiniz?

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً

وَصَوَّرَكُمُ فَاخْسَنَ صُورَكُمْ

sizə surət verib surətlərinizi gözəlləşdirdi, ← O Allahdır ki, sizin üçün yeri məskən, göyü tavan etdi,

وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ

Bu sizin Rəbbiniz olan Allahdır. ← sizə təmiz nemətlərdən ruzi verdi!

﴿٦٤﴾ فَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

Aləmlərin Rəbbi olan Allah nə qədər ucadır!

هُوَ الْحَيُّ لَّا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ

Dini Ona məxsus edərək Ona (Allaha) dua edin! ← O əbədidir. Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur.

﴿٦٥﴾ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Aləmlərin Rəbbi olan Allaha həmd olsun!

قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ

Allahdan qeyri dua etdiklərinizə ibadət etməyim; ← De: “Mənə qadağan olunmuşdur;

﴿٦٦﴾ لَمَّا جَاءَنِيَ الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي وَأُمِرْتُ أَنْ أُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ

Və mənə, aləmlərin Rəbbinə təslim olmaq əmrolundu!” ← Rəbbimdən mənə açıq-aşkar dəlillər gəldiyi zaman.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ
sonra nütfədən, sonra laxtalanmış qandan, ← Oduz sizi torpaqdan yaradan,

ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلاً ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ
sonra yetkinlik yaşına çatasınız, ← sonra sizi (ana bətnindən) uşaq olaraq çıxardar ki,

ثُمَّ لَتَكُونُوا شُيُوخًا وَمِنْكُمْ مَنْ يَتُوفَى مِنْ قَبْلُ
Sizdən kimisi də daha əvvəl öldürülər. ← sonra da qocalasınız.

وَلِتَبْلُغُوا أَجَلاً مُّسَمًّى وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾

(Bunlar ona görədir ki,) müəyyən bir vaxta yetişəsiniz və bəlkə, siz düşünüb anlayasınız.

هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ فَإِذَا قُضِيَ أَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٨﴾
ona ancaq: "Ol!" - deyər, o dərhal olar. ← Dirildən də, öldürən də Oduz. O, bir işi qərara aldıqda,

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ أَنَّى يُصْرَفُونَ ﴿٦٩﴾
Onlar necə də (haqdan) döndərilirlər! ← Allahın ayələri barəsində mübahisə edənləri görmədinmi?

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧٠﴾
Kitabı (Qurani) və peyğəmbərlərimizə göndərdiklərimizi yalanlayanlar mütləq biləcəklər!

إِذِ الْأَغْلَالُ فِي عِصَابِهِمْ وَالسَّالِسِلُّ يُسْحَبُونَ ﴿٧١﴾
və zəncirlərlə sürüklənəcəklər, ← O zaman, boyunlarında halqalar

فِي الْحَمِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٢﴾ ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٧٣﴾
Sonra onlara deyiləcəkdir: "Haradadır şərikləriniz?" Cəhənnəmin içində. Sonra odda yandırılacaqlar.

قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا مِنْ دُونِ اللَّهِ
Onlar deyəcəklər: "Onlar bizdən qeyb oldular. ← Allahdan başqa (şərikləriniz haradadır)?"

بَلْ لَمْ نَكُنْ نَدْعُوا مِنْ قَبْلُ شَيْئًا كَذَلِكَ يَضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾
Allah kafirləri belə zəlalətə salar! ← Xeyr, biz daha əvvəl heç nəyə dua etmədik!"

ذَلِكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنتُمْ تَمْرَحُونَ ﴿٧٥﴾
və qürrələnməyinizə görədir! ← "Bu (əzab), yer üzündə haqsız yerə sevinməyinizə görə,

أَدْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ مَثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٦﴾
Təkbəbürlülərin sığınacağı necə də pisdir! ← İçində əbədi qalacağınız cəhənnəmin qapılarından girin!"

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَاِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعْدُهُمْ
Ya onlara vəd etdiyimizin bir qismini sənə göstərəcəyik, ← Sən səbr et. Həqiqətən, Allahın vədi haqdır.

أَوْ نَتُوفِّيَنَّكَ فَاَلَيْسَا يُرْجَعُونَ ﴿٧٧﴾

ya da səni vəfat etdirərik. Onlar Bizim hüzzurumuza qaytarılacaqlar!

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا عَلَيْكَ

Onlardan kimisindən sənə xəbər vermişik, ← Səndən əvvəl də peyğəmbərlər göndərmişdik.

وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ
Hər bir peyğmbər ancaq Allahın izni ilə möcüzə gətirər. ← onlardan kimisindən sənə xəbər verməmişik.

فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ ﴿٧٨﴾

Yalan danışanlar oradaca ziyana uğrayarlar. ← Allahın əmri gəldikdə ədalətli hökm olunur.

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَنْعَامَ لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧٩﴾

Onlardan yedikləriniz də var. ← Sizin üçün minməyə heyvanlar yaradan Allahdır.

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ

Ürəyinizdəki ehtiyaca (yərə) onlarla yetişirsiniz. ← Sizin üçün onlarda (başqa) mənfəətlər də vardır.

وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ﴿٨٠﴾

Həm onların üstündə, həm də gəmilərin üstündə daşınırsınız.

وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَآيَ آيَاتِ اللَّهِ تُنْكِرُونَ ﴿٨١﴾

Allahın ayələrindən hansını inkar edirsiniz?! ← O isə Öz ayələrini (əlamətlərini) sizə göstərir.

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

və özlərindən əvvəlkilərin axırının necə olduğuna baxmırlar? ← Onlar yer üzündə dolaşırmırlar,

كَانُوا أَكْثَرَ مِنْهُمْ وَأَشَدَّ قُوَّةً وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ

Onlar bunlardan daha çox, daha qüvvətli və yer üzündə daha çox iz qoymuş kimsələr idilər.

فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾ فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ

Peyğəmbərləri onlara açıq möcüzələr gətirdiyi zaman, ← Qazandıqları şeylər onlara fayda vermədi.

فَرَحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٨٣﴾

və lağa qoyduqları şey (əzab) onları bürüdü. ← özlərindəki elmə görə sevinildilər,

فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحَدَّهْ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿٨٤﴾

Ona qoşduğumuz şərikləri isə inkar etdik! ← Əzabımızı gördükləri vaxt dedilər: “Allahın birliyinə inandıq.

فَلَمْ يَكْ يَنْفَعُهُمْ إِيْمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا

...əzabımızı gördükləri zaman; ← Onların iman etməsi, özlərinə heç bir fayda vermədi...

سُنَّتَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

Kafirlər də oradaca ziyana uğradılar. ← Allahın Öz bəndələri barəsində öncə olub-keçmiş qanunu olaraq!

﴿٤١﴾ سُورَةُ فَصَّلَتْ

Fussilət (Müfəssəl izah edilmiş) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 54 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

(Bu Quran), Rəhman (və) Rəhim (olan Allah) tərəfindən nazil edilmişdir. ← Ha, Mim!

كِتَابٌ فَصَّلَتْ آيَاتُهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٢﴾

Ərəbcə Quran olaraq, anlayan bir qövmlə üçün ayələri müfəssəl izah edilmiş bir kitabdır;

بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿٣﴾

Onların çoxu isə dinləməyərək üz döndərdilər. ← Müjdə verən olaraq və qorxudan olaraq!

وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ
وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَاعْمَلْ إِنَّا نَحْمِلُ غَيْرَ مَا نَحْمَلُ ﴿٤﴾

qulaqlarımızda da ağırılıq (karlıq var). ← Onlar dedilər: “Bizi dəvət etdiyinə qarşı qəlblərimiz örtülüdür,

وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَاعْمَلْ إِنَّا نَحْمِلُ غَيْرَ مَا نَحْمَلُ ﴿٥﴾

Sən işini gör, biz də işimizi görək!” ← Bizimlə sən aranda isə pərdə vardır.

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ
مَنْعَهُ وَهَىٰ لَوْلَا أَنَّهُ لَمْ يَكُنْ إِلَهُكُمْ إِلَّا رَبُّكُمْ وَاحِدٌ ﴿٦﴾

Mənə vəhy olunur ki, sizin tanrınız bir olan Allahdır. ← De: “Mən sadəcə sizin kimi bir insanam.

فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِينَ
مُشْرِكِينَ دُونَ اللَّهِ قُلْ إِنَّمَا اللَّهُ وَاحِدٌ قُلْ إِنَّمَا اللَّهُ وَاحِدٌ ﴿٧﴾

Müştəkilərin də vəy halına; ← Ona yönəlin və Ondan bağışlanmağınızı diləyin.

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٨﴾

Onlar ki, zəkat vermirlər, özləri də axirətə inanmırlar!

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٩﴾

İman gətirib yaxşı işlər görənlər üçün tükənməz ruzi vardır!”

قُلْ أَنتُمْ لَكُمْ تَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ
وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَنْدَادًا ذَٰلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

De: “Siz yeri iki gündə yaradanı inkar edirsiniz

وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَنْدَادًا ذَٰلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿١١﴾

O, aləmlərin Rəbbidir! ← və Ona şəriklər qoşursunuz?

وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيًا مِّنْ فَوْقِهَا وَبَارَكَ فِيهَا
وَقَدَّرَ فِيهَا فُجُورَهَا وَنَجَاتَهَا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ ﴿١٢﴾

oranı bərəkətləndirdi, ← O, orada, onun üzərində möhkəm dağlar yaratdı,

وَقَدَّرَ فِيهَا فُجُورَهَا وَنَجَاتَهَا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ ﴿١٣﴾

(Ruzi) istəyənlər üçün bərabər şəkildə. ← və orada yer əhlinin ruzisini dörd gündə müəyyən etdi;

ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ
اِئْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ ﴿١٤﴾

Ona (göyə) və yerə dedi: ← Sonra tüstü halında olan göy ucaldı.

قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ ﴿١٥﴾

O ikisi dedi: “Könüllü olaraq gəldik!” ← “Könüllü olaraq ya da könülsüz olaraq gəlin!”

فَقَضَيْنَهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا

və hər bir göyə, öz işini vəhy edib bildirdi. ← (Allah) onları yeddi göy olaraq iki gündə yaratdı,

وَزَيْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَحِفْظًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿١٢﴾

Bu, qüdrətli, (hər şeyi) bilən (Allah)ın təqdiridir! ← Dünya səmasını da qəndillərlə bəzədik və qoruduq.

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ ﴿١٣﴾

“Mən sizi Ad və Səmədun ildırım kimi bir ildırımla qorxuduram!” ← Əgər üz döndərsələr, de ki:

إِذْ جَاءَتْهُمْ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ

“Allahdan başqasına ibadət etməyin” ← Çünki onlara, önlərindən və arxalarından peyğəmbərlər gəldi ki:

قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً فَأِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿١٤﴾

Biz sizinlə göndəriləni inkar edirik! ← Onlar dedilər: “Əgər Rəbbimiz istəsəydi, mələklər endirərdi.

فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً

və dedilər: “Bizdən daha qüvvətli kimdir?!“ ← Ada gəlincə, onlar yer üzündə nəhaq yerə təkabbürləndilər,

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً

onlardan daha qüvvətli! ← Onlar düşünmədilərmi ki, özlərini yaratmış olan Allah,

وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿١٥﴾

Onlar isə ayələrimizi inkar edirdilər.

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ نَحْسَاتٍ لِنُنْذِرَهُمْ عَذَابَ الْخَزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

onlara dünya həyatında rüsvayçılıq əzabını daddıraq. ← Uğursuz günlərdə üstlərinə soyuq külək göndərdik ki,

وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَخْزَىٰ وَهُمْ لَا يُنْصَرُونَ ﴿١٦﴾

Onlara kömək də olunmayacaqdır. ← Axirət əzabı isə daha rüsvayedicidir.

وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمَىٰ عَلَى الْهُدَىٰ

Onlar isə korluğu (küfrü) doğru yoldan üstün tutdular. ← Səmədada gəldikdə, Biz onlara haqq yolu göstərdik.

فَاخَذَتْهُمْ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٧﴾

...qazandıqları (günahlara) görə. ← Beləcə, zəliledici ildırım əzabı onları yaxaladı...

وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿١٨﴾ وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٩﴾

Allahın düşmənləri, Cəhənnəmə toplanacaqqları gün yığılacaqqlar. ← İman gətirib qorxanları isə xilas etdik.

حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاؤَهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ

öz qulaqları, gözləri və dəriləri onların əleyhinə şahidlik edəcəkdir. ← Nəhayət, ora gəldikləri zaman,

بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

...gördükləri işlər barəsində.

وَقَالُوا لَجُلُودُهُمْ لَمْ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا

“Nə üçün əleyhimizə şahidlik etdiniz?” ← Və onlar öz dərilərinə deyəcəklər:

قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ

İlk dəfə də sizi O yaratdı. ← (Dəriləri) deyəcək: “Hər şeyi danışdıran Allah bizi danışdırdı.”

﴿٢١﴾ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

Və siz Onun hüzuruna qaytarılırsınız!

وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ

qulaqlarınız, gözlərinizin, dəriləriniz, sizin əleyhinizə şahidlik edir. ← Halbuki siz çəkinmədiyiniz ki,

وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٢﴾

Ancaq zənn edirdiniz ki, etdiyiniz əməllərin çoxunu Allah bilmir.

وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرْدَاكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٣﴾

və ziyanə uğrayanlardan oldunuz! ← Öz Rəbbiniz barəsindəki sizin bu zənniniz sizi məhv etdi,

فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ وَإِنْ يَسْتَعْتِبُوا فَمَا هُمْ مِنَ الْمُعْتَبِينَ ﴿٢٤﴾

Onlar rızə diləsələr də, onların diləyi qəbul olunmaz. ← Dözsələr də, onların yeri Cəhənnəmdir.

وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَاءَ فَزَيَّنُوا لَهُمْ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ

onlar, önlərindəkini və arxalarındakını özlərinə gözəl göstərirdilər. ← Biz onlara dostlar caladıq ki,

وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فَمِنْ أَمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمِ مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ

özlərindən əvvəl gəlmiş cinlər və insanlardan olan ümmətlər birlikdə. ← O söz onlar barəsində də gerçək oldu,

﴿٢٥﴾ أَنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ

Sübhəsiz ki, onlar ziyan çəkənlər oldular!

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

O vaxt səs-küy salın ki, bəlkə siz qalib gələsiniz!” ← Kafirilər dedilər: “Bu Quranı dinləməyin.

فَلَنُذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَثْوَا الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾

və onlara, etdikləri əməllərin ən pisi ilə cəzalandıracağıq! ← Kafirilərə mütləq şiddətli bir əzab daddıracağıq,

ذَلِكَ جَزَاءُ أَعْدَاءِ اللَّهِ النَّارُ لَهُمْ فِيهَا دَارُ الْخُلْدِ

Onlar üçün orada əbədi yurd vardır... ← Allahın düşmənlərinin cəzası o Cəhənnəmdir!

﴿٢٨﴾ جَزَاءَ بَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ

...ayələrimizi inkar etmələrinin cəzası olaraq!

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرْنَا الَّذِينَ آصَلْنَا مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ

Cinlərin və insanların arasından, bizi azdıranları bizə göstər; ← Kafir olanlar deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz!

﴿٢٩﴾ نَجْعَلُهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا لِيَكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ

onları ayaqlarımızın altına salaq ki, ən aşağılardan olsunlar!”

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ

sonra düz yolda olarlar; Mələklər onlara nazil olar ki: ← Şübhəsiz, o kəslər ki: “Rəbbimiz Allahdır!”-deyər,

أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣٠﴾

Sizə vəd olunan Cənnətlə sevinin! ← “Qorxmayın və kədərlənməyin!

نَحْنُ أَوْلِيَائُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِي أَنْفُسُكُمْ

Və orada sizin üçün, nəfsinizin arzuladığı şeylər var ← Biz dünya həyatında və axirətdə sizin dostlarınızıq.

وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدْعُونَ ﴿٣١﴾ نَزُلًا مِنْ غُفُورٍ رَحِيمٍ ﴿٣٢﴾

Bağışlayan, rəhm edən (Allah)dan ziyafət olaraq! ← Orada sizin üçün, istədiyiniz şeylər də vardır.

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٣﴾

və: “Mən müsəlmanlardanam!”-deyəndən?! ← Kim daha gözəl sözlüdür; Allaha çağırır, yaxşı iş görən,

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ

Sən (pisliyi) daha yaxşı olanla dəf et! ← Yaxşılıqla pislik bərabər olmaz!

فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴿٣٤﴾

sanki yaxın bir dost olar! ← O zaman, aranızda düşmənçilik olan şəxs,

وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٣٥﴾

və bu, yalnız böyük qismət sahiblərinə verilir! ← Bu isə, yalnız səbir edənlərə verilir,

وَأَمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٦﴾

dərhal Allaha sığın. Şübhəsiz ki, O (hər şeyi) eşidəndir, biləndir! ← Əgər sənə Şeytandan bir vəsvəə gəlsə,

وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ

Günəşə və aya səcdə etməyin, ← Gecə və gündüz, günəş və ay Onun əlamətlərindəndir.

وَأَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٣٧﴾

əgər yalnız Ona ibadət edirsinizsə! ← və onları yaradan Allaha səcdə edin,

فَإِنْ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ

Əgər qürrələnsələr, Sənin Rəbbinin qatında olanlar,

يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْمُونُ ﴿٣٨﴾

gecə və gündüz bezmədən Onu təsbih edirlər.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ

Biz ona yağış yağdırdığımız zaman, ← Yenə Onun əlamətlərindəndir ki, sən yer üzünü qupquru görürsən.

اهْتَرَّتْ وَرَبَّتْ إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا لَمُحْيِ الْمَوْتِ

Onu dirildən, şübhəsiz ki, ölürləri dirildəcəkdir. ← (yer) hərəkətə gələr və qabarar.

إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

Həqiqətən, O, hər şeyə qadirdir!

إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا أَفَمَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ خَيْرٌ

Cəhənnəmin içinə atılan kəsmi xeyirlidir, ← Şübhəsiz, Ayələrimizi inkar edənlər Bizdən gizli qalmazlar.

أَمْ مَنْ يَأْتِي آمِنًا يَوْمَ الْقِيَمَةِ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤٠﴾

İstədiyinizi edin. Şübhəsiz, O, nə etdiyinizi görəndir. ← yoxsa qiyamət günü arxayın gələn kəs?!

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ ﴿٤١﴾

O, həqiqətən, çox dəyərli bir kitabdır. ← Özlərinə Quran gəldiyə zaman yalanlayanları (cəzalandıracağıq).

لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٤٢﴾

Hikmət sahibi, Şükrə layiq olandan nazil edilmişdir. ← Nə öndən, nə də arxadan ona batil gəlməz.

مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ﴿٤٣﴾

Həqiqətən, Rəbbin bağışlayan, şiddətli cəza verəndir! ← Sənə ancaq səndən əvvəlki peyğəmbərlərə deyilənlər deyilir.

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَجَمِيًّا لَقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ

mütləq deyəcəkdilər: "Onun ayələri izah olunmalı deyildimi?! ← Əgər onu yad dildə bir Quran etsaydıq,

ءَاعْجَمِيٍّ وَعَرَبِيٍّ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشَفَاءٌ

De: "O, iman gətirənlərə hidayət və şəfəkdir. ← (Quran) yad dildə, (Peyğəmbər) isə ərəbdirmi?!"

وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقُرْ وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى

Və o, onları kor etmişdir. ← İman gətirməyənlərin isə qulaqlarında ağırliq (karlıq) vardır.

أُولَئِكَ يُنَادُونَ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٤٤﴾

Onlar uzaq bir yerdən çağırılırlar.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ

Ancaq onun barəsində ixtilaf düşdü. ← Andolsun ki, Biz Musaya da kitab vermişdik.

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ

mütləq onların arasında hökm verilmişdi. ← Əgər daha öncə sən Rəbbindən gələn bir söz olmasaydı,

وَأَنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴿٤٥﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ

Kim yaxşı iş görəsə, öz lehinə olar. ← Həqiqətən, onlar, onun (Quran) barəsində şəkk-şübhə içindədirlər!

وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ﴿٤٦﴾

Sənin Rəbbin, bəndələrə zülm edən deyil! ← Kim də pis iş görəsə, öz əleyhinə olar.

إِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَاتٍ مِنْ أَكْمَامِهَا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى
Heç bir meyvə qabığından çıxmaz, heç bir qadın hamilə qalmaz, ← Qiyaməti bilmək Ona aiddir.

وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَيْنَ شُرَكَائِيَ
O gün (Allah) onlara səslənəcək: “Şəriklərim haradadır?” ← və (bətindəkini) yerə qoymaz O bilmədən!

قَالُوا أَذْنَاكَ مَا مِنَّا مِنْ شَهِيدٍ ﴿٤٧﴾

Onlar deyəcəklər: “(Ey Rəbbimiz!) Biz Sənə ərz etdik ki, aramızda heç bir şahid yoxdur!”

وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ وَظَنُوا مَا لَهُمْ مِنْ مَحِيصٍ ﴿٤٨﴾
və özləri üçün bir qurtuluş yeri olmadığını yəqin edəcəklər. ← Öncə dua etdikləri onlardan qeyb olacaq,

لَا يَسْتُمِ الْإِنْسَانُ مِنْ دُعَاءِ الْخَيْرِ وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ فَيَوْسُقْنُوهُ ﴿٤٩﴾
Əgər ona bir pislilik toxunsa, ümitsizliyə düşüb məyus olar. ← İnsan yaxşılıq diləməkdən usanmaz.

وَلَيْنِ ادْقَنَاهُ رَحْمَةً مِّنَّا مِنْ بَعْدِ ضَرَاءٍ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ هَذَا لِي
mütləq deyəcək ki: “Bu mənimkidir. ← Özünə dəyən zərərdən sonra Bizdən ona bir mərhəmət dadızdırsaq,

وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَيْنِ رُجِعْتُ إِلَىٰ رَبِّي
Doğrudan da, əgər Rəbbimin hüzuruna qaytarılsam, ← Qiyamətin qopacağını zənn etmirəm.

إِنَّ لِي عِنْدَهُ لَلْحُسْنَىٰ فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا
Biz kafirə, nə etdiklərini mütləq xəbər verəcəyik, ← əlbəttə Onun dərgahında mənim üçün, ən gözəli var!”

وَلَنَذِيقَنَّهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٠﴾ وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ
İnsana nemət bəxş etdiyimiz zaman, ← və əlbəttə, onlara şiddətli bir əzab daddıracağıq.

أَعْرَضَ وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُو دُعَاءٍ عَرِيضٍ ﴿٥١﴾
Ona bir pislilik toxunduğu zaman isə, uzun-uzadı dua edir. ← üz döndərər və yan çevirib (haqdan) uzaqlaşar.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ بِهِ
sonra siz onu inkar edibsinizsə, ← De: “Deyin görək, əgər (Quran) Allah dərgahındadırsa,

مَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٢﴾
uzaq bir ayrılıq içindəki kimsədən daha çox azmış olan kimdir?!

سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ
Biz öz əlamətlərimizi onlara xarici aləmdə və onların öz içlərində göstərəcəyik (ki),

حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمُ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥٣﴾
Rəbbinin hər şeyə şahid olması kifayət deyilmi?! ← nəhayət onun haqq olduğu onlara bəlli olsun.

أَلَا إِنَّهُمْ فِي مَرِئَةٍ مِنْ لِقَاءِ رَبِّهِمْ أَلَا أَنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطٌ ﴿٥٤﴾
Bil ki, O hər şeyi ehtivə edəndir! ← Bil ki, onlar öz Rəbbi ilə qarşılaşacaqları barədə şübhə içindədirlər.

﴿٤٢﴾ سُورَةُ الشُّورَى

əş-Şura (Şura) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 53 ayədir)بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
﴿٢﴾ عَسَق ﴿١﴾ حَم
Eyn, Sin, Qaf! ← Ha, Mim!كَذَلِكَ يُوحِي إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣﴾
...yenilməz qüvvət, hikmət sahibi olan Allah! ← Sənə və səndən əvvəlkilərə belə vəhy edir...لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٤﴾
O ucadır, böyükdür! ← Göylərdə və yerdə nə varsa (hamısı) Onundur!تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ
Mələklər də Rəbbini həmd-sənə ilə təsbih edirlər, ← Göylər az qala bir-birinin üstündən çatlayıb dağılsın.وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥﴾
Bilin ki, Allah həqiqətən, bağışlayandır, rəhm edəndir! ← və yerdəki kimsələrin bağışlanmasını diləyirlər.وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِيفٌ عَلَيْهِمْ وَمَا آتَتْ عَلَيْهِمْ بَوَكِيلٍ ﴿٦﴾
Sən onlara vəkil deyilsən! ← Allah onların üzərində nəzarətçidir. ← Ondan başqasını dost tutanlara gəldikdə,وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا
şəhərlərin anası (Məkkəliləri) və onun ətrafındakıları qorxudasan; ← Beləcə sənə ərəbcə Quran vəhy etdik ki,وَتُنذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ ﴿٧﴾
Bir qrup Cənnətdə, bir qrup isə Cəhənnəmdədir! ← Haqqında heç bir şübhə olmayan toplanış günü ilə qorxudasan.وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً
onları tək bir ümmət edərdi. ← Əgər Allah diləsəydi,وَلَكِنْ يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٨﴾
Zalımların isə nə bir dostu olar, nə də bir köməkçisi! ← Ancaq O, istədiyini Öz mərhəmətinə daxil edir.أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ فَاللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ
Axı, Allah Özü himayədarıdır. ← Yoxsa onlar Allahdan başqa himayədarlar götürdülər?وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٩﴾
və hər şeyə O qadirdir! ← Ölüləri də O dirildir,وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ذَلِكَُمُ اللَّهُ رَبِّي
Bu mənim Rəbbim olan Allahdır. ← Nəyin barəsində ixtilaf etsəniz, onun hökmü Allaha aiddir.

﴿١٠﴾ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ

Mən Ona təvəkkül etmişəm və Ona üz tuturam!

فَاطِرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا

sizin üçün özünüzdən zövcələr, heyvanlardan da cütlər yaratmışdır. ← Göyləri və yeri yoxdan yaradan,

يَذَرُوكُمْ فِيهِ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١١﴾

Və O, (hər şeyi) eşidəndir, (hər şeyi) görəndir! ← O sizi bu yolla çoxaldır. Ona oxşar heç nə yoxdur.

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٢﴾

O, istədiyinin rızısını bol edər və azaldar. O, hər şeyi biləndir! ← Göylərin və yerin açarları Ondadır.

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا

Nuha tövsiyə etdiyini, ← (Allah) dində sizin üçün qanuni etdi;

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ

İbrahimə, Musaya, və İsaya tövsiyə etdiyimizi! Beləki: ← sənə vəhy etdiyimizi,

أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ

Sənin onları dəvət etdiyin (din), müşriklərə ağır gəldi. ← “Dində düzgün olun və onda ayrılığa düşməyin!”

اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ﴿١٣﴾

və tövbə edib Ona qayıdan kimsəni doğru yola yönəldər! ← Allah istədiyi kimsəni özünə seçər,

وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعْيًا بَيْنَهُمْ

Onlar, yalnız özlərinə elm gəldikdən sonra aralarındakı ədavət üzündən ayrılığa düşdülər.

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى لَفُضِّي بَيْنَهُمْ

aralarında dərhal hökm verilərdi. ← Əgər müəyyən bir vaxtadək, öncədən Rəbbindən bir söz olmasaydı,

وَأَنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٌ ﴿١٤﴾

onun barəsində dərin bir şəkk içindədirlər. ← Şübhəsiz ki, onlardan sonra kitaba varis olanlar da,

فَلِذَلِكَ فَادْعُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ

və sənə əmr edildiyi kimi doğru yolda ol. ← Buna görə də sən dəvət et,

وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ

və de ki: “Mən Allahın nazil etdiyi kitaba inandım. ← Onların nəfslərinin arzularına uyma,

وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمْ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ

Allah bizim də Rəbbimizdir, sizin də Rəbbinizdir. ← Mənə, sizin aranızda ədalətlə hökm etmək əmr olunub.

لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ

Bizimlə sizin aranızda heç bir mübahisə yoxdur. ← Bizim əməllərimiz bizə, sizin əməlləriniz də sizə aiddir.

اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَالِيهِ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾

Axır dönüş də Onadır!” ← Allah hamımızı bir yerə toplayacaqdır.

وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتُجِيبَ لَهُ

O kəslər ki, Onun (Allahın) dəvəti qəbul olunduqdan sonra Allah barəsində mübahisə edərlər,

حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿١٦﴾

Onların üzərinə qəzəb olacaq və onlar üçün şiddətli əzab vardır! ← onların dəlili Rəbbinin qatında batildir.

اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ ﴿١٧﴾

Nə bilirsən, bəlkə də, qiyamət yaxındır! ← Kitabı və tərəzini haqq olaraq nazil edən Allahdır.

يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا

İnanlar isə ondan qorxuya düşərlər, ← Ona inanmayanlar onun tez gəlməsini istəyərlər.

وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿١٨﴾

Bil ki, qiyamət barəsində mübahisə edənlər, uzaq bir zəlalət içindədirlər. ← və onun haqq olduğunu bilirlər.

اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿١٩﴾

Axi O, yenilməz qüvvət sahibi, qüdrət sahibidir! ← Allah, Öz bəndələrinə çox lütfkardır; istədiyinə ruzi verir.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا

Kim dünya qazancını istəyərsə, ← Kim axirət qazancını istəyərsə, onun üçün qazancını artırar. ←

نُورَتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ﴿٢٠﴾

Axirətdə isə onun heç bir payı yoxdur. ← özünə ondan verərik.

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ

... Allahın dində izin vermədiyi bir şeyi? ← Yoxsa onların şərikləri var ki, onlar üçün qanuni etdilər...

وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَفُضِّي بَيْنَهُمْ

Onların arasında mütləq hökm verilmişdi. ← Əgər həlledici söz olmasaydı,

وَأَنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢١﴾

Şübhəsiz ki, zalımlara gəldikdə, onlar üçün şiddətli bir əzab vardır!

تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ

O, onların başına gələcəkdir. ← Zalımları, qazandıqları şeylərə görə tir-tir əsən görəcəksən.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ

cənnət bağçaları içindədirlər. ← İman gətirib yaxşı işlər görənlər isə,

لَهُمْ مَا يَشَاؤُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٢٢﴾

O əsl böyük lütfdür! ← Rəbbinin dərgahında onlar üçün istədikləri şeylər vardır.

ذَٰلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

İman gətirib yaxşı əməllər edən bəndələrinə, Allahın verdiyi müjdə budur.

قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ وَمَن يَقْتَرِفْ حَسَنَةً

Kim bir yaxşı iş görəsə, ← De: “Mən sizdən ona görə, qohumluq sevgisindən başqa bir ücret istəmirəm.

نَزَدَ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٢٣﴾

Əlbəttə, Allah bağışlayandır, şükürün əvəzini verəndir! ← onun üçün oradakı yaxşılığını (mükafatını) artıraraq!”

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِن يَشَأِ اللَّهُ يَخْتِمْ عَلَى قَلْبِكَ

Əgər Allah istəsə, sənin qəlbinə möhürləyər. ← Yoxsa onlar: “Allaha qarşı yalan uydurdu!” - deyirlər.

وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٤﴾

Həqiqədən, O, ürəklərin içini biləndir. ← Allah batili məhv edir və haqqı Öz sözləri ilə gerçəkləşdirər.

وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٢٥﴾

Günahları O bağışlayır və sizin nə etdiyinizi bilir. ← O, bəndələrinin tövbəsini də qəbul edəndir.

وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُم مِّن فَضْلِهِ

və Öz lütfündən onlara artırır. ← İman gətirib yaxşı işlər görənlərin duasını qəbul edir,

وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿٢٦﴾

Kafirlərə gəlincə, onlar üçün şiddətli bir əzab vardır!

وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ

onlar həqiqədən yer üzündə həddi aşardılar. ← Əgər Allah, bəndələrinə ruzini bol etsəydi,

وَلَكِن يُّنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَّا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٢٧﴾

Həqiqədən, O, öz bəndələrindən xəbərdardır, görəndir! ← Lakin O istədiyi qədər endirir.

وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِّن بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ

Və Öz mərhəmətini yayır. ← Onlar ümitsizliyə düşəndən sonra, yağmur göndərən də Odur.

وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٨﴾ وَمِن آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

Göyləri və yeri yaratması da Onun əlamətlərindəndir, ← Himayədar olan, şükrə layiq olan Odur.

وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِنْ دَابَّةٍ وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾

Və O istədiyi vaxt onları bir yere yığmağa qadirdir! ← orada yayıb səpələdiyi canlılarda.

وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُّصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ﴿٣٠﴾

Və çoxunu da əfv edir. ← Sizə üz verən hər müsibət, öz əllərinizin qazandığı (günahlara) görədir!

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٣١﴾

Allahdan başqa sizin nə himayədarınız olar, nə də köməkçiniz! ← Siz (Allahı) yerdə aciz qoya bilməzsiniz.

وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٣٢﴾

Dənizdə, dağlar kimi üzən (gəmilər) də Onun əlamətlərindəndir.

أَنْ يَشَأَ يُسْكِنَ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ
onlar da onun (suyun) üzündə durub qalarlar. ← Əgər istəsə, küləyi saxlayar,

أَنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣٣﴾

Həqiqətən, bunda, hər bir səbr edən, şükür edən üçün ibrətlər vardır!

أَوْ يُوقِنُ أَنَّ مَا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ ﴿٣٤﴾

Yaxud onları, qazandıqları (günahlarına) görə məhv edər və bir çoxunu bağışlayar!

وَيَعْلَمُ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ مَّحِيصٍ ﴿٣٥﴾

onlar üçün qurtuluş yeri yoxudur! ← Ayələrimiz barəsində mübahisə edənlər bilsinlər ki,

فَمَا أَوْتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى
Allah yanındakı isə daha yaxşı və daha əbədidir; ← Sizə verilən hər hansı bir şey dünya həyatı zövqüdür.

لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٣٦﴾

O kəslər üçün ki, iman gətirib öz Rəbbinə təvəkkül edirlər;

وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ
وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ ﴿٣٧﴾
qəzəbləndikləri zaman onlar bağışlayarlar, ← və böyük günahlardan və rəzil işlərdən çəkinirlər,

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ

və o kəslər (üçün) ki, Rəbbinin dəvətini qəbul edirlər, namazı qılarlar,

وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٨﴾

onlara verdiyimiz ruzidən (Allah yolunda) sərf edirlər. ← işlərini də öz aralarında məsləhətləşirlər,

وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ ﴿٣٩﴾

Və o kəslər (üçün) ki, zülmə məruz qaldıqda onlar intiqam alırlar.

وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةً مِثْلُهَا

فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ
Ancaq kim (pislik edən) bağışlasa və bərişsa, ← Hər hansı bir pisiyin cəzası onun kimi bir pislikdir.

فَاجْرُهُ عَلَى اللَّهِ ﴿٤٠﴾

Həqiqətən, O, zalımları sevməz! ← onun mükafatı Allaha aiddir.

وَلَمَنْ أَنْتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ

فَأُولَٰئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤١﴾
onlara heç bir cəza verilməz. ← Kim zülmə məruz qaldıqdan sonra qisasını alsas,

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ

وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ
və yer üzündə haqsız yerə azğınlıq edənlərə (verilər). ← Cəza ancaq insanlara zülm edənlərə,

أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٢﴾

وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿٤٣﴾
Əlbəttə, kim səbr edib bağışlasa, bu çox bəyənən işlərdəndir! ← Onlar üçün şiddətli əzab vardır!

وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ

فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مِنْ بَعْدِهِ
ona, (Allahın) Özündən başqa bir himayədar olmaz. ← Allah kimə yoldan çıxarsa,

وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ

يَقُولُونَ هَلْ أَلِى مَرَدٍّ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٤﴾
onlar: "Geri dönməyə bir yol varmı?"-deyərlər. ← Sən zalımları, əzabı gördükləri zaman görəcəksən ki,

وَتَرِيَهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَاشِعِينَ مِنَ الذُّلِّ يَنْظُرُونَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ
zillətdən boyunlarını büküb gizlin-gizlin baxırlar. ← Ona (cəhənnəmə) göstəridikləri zaman görərsən ki,

وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ الْخَاسِرِينَ
“Həqiqətən, ziyan çəkənlər, ← İman gətirənlər deyəcəklər:

الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُقِيمٍ ﴿٤٥﴾
Bilin ki, şübhəsiz, zalımlar daimi əzabdadırlar. ← qiyamət günü özlərini və ailələrini ziyana salanlardır!”

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءَ يَنْصُرُونَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٦﴾
Allahın zəfalətə saldığı kimsə üçün bir yol yoxdur! ← Allahdan başqa, onlara yardım edəcək dostlar yoxdur.

اسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ
...Allah tərəfindən, geri qayıdışı olmayan bir gün gəlməmişdən əvvəl! ← Rəbbinin dəvətini qəbul edin...

وَمَا لَكُمْ مِنْ مَلْجَأٍ يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَكِيرٍ ﴿٤٧﴾
və sizin üçün inkar etməyə heç bir imkan olmaz! ← O gün sizin üçün heç bir sığınacaq olmaz,

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا
Biz səni onlara gözetçi göndərməmişik. ← Əgər üz döndərsələr (ürəyini qısma).

إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاغُ وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً
Əgər Biz insana Özümüzdən bir mərhəmət daddırsaq, ← Sənin üzərinə düşən ancaq təbliğ etməkdir.

فَرَحَ بِهَا وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيَهُمْ
Əgər onlara, öz əlləri ilə təqdim etdiklərinə görə bir pislik toxunsa, ← ona görə sevinər.

فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ ﴿٤٨﴾
Göylərin və yerin hökmü Allahındır. ← insan, həqiqətən, nankordur!

يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنَاثًا وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذُّكُورَ ﴿٤٩﴾
İstədiyinə qız verir, istədiyinə də oğlan verir. ← O, istədiyini yaradır,

أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَاثًا وَيَجْعَلُ لِمَنْ يَشَاءُ عَاقِبَةً
İstədiyini də sonsuz edir. ← Yaxud onlara hər ikisindən oğlan və qız verir.

أَنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾
Şübhəsiz ki, O (hər şeyi) biləndir, (hər şeyə) qadirdir!

وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَآئِ حِجَابٍ
yaxud pərdə arxasından, ← Allah bəşər övladı ilə ancaq vəhy ilə danışar,

أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا أَوْ يُوحِيَ بَأْذَنِهِ مَا يَشَاءُ
o da Allahın izni ilə Onun istədiyini vəhy edir. ← ya da bir elçi (mələk) göndərər ki,

أَنَّهُ عَلِيُّ حَكِيمٌ ﴿٥١﴾
Həqiqətən, O ucadır, hikmət sahibidir!

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ

Sən, kitab ya da iman nədir bilmirdin. ← Beləcə sənə, əmrimizdən olan bir vəhy göndərdik.

وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا

onunla bəndələrimizdən dilədiyimizi haqq yola qovuşduraq. ← Lakin Biz onu bir nur etdik ki,

وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٢﴾

Şübhəsiz, sən düz yola yönəldirsən.

صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ ﴿٥٣﴾

Bil ki, işlər Allaha qayıdacaqdır! ← O Allahın yoluna ki, göylərdə və yerdə nə varsa Onundur.

﴿٤٣﴾ سُورَةُ الزُّخْرُفِ

əz-Zuxruf (Qızıl bəzəklər) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 89 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَمِّ ﴿١﴾ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾ إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا

Biz onu, ərəbcə Quran etdik ki, ← Açıq-aydın Kitaba and olsun ki, ← Ha, Mim!

لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٣﴾ وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدِينَا لَعَلِّي حَكِيمٌ ﴿٤﴾

(O,) çox ucadır, hikmətlidir. ← Şübhəsiz ki, o, dərgahımızdakı ana kitabdadır. ← bəlkə siz anlaya bilərsiniz.

أَفَنَضْرِبُ عَنْكُمْ الذِّكْرَ صَفْحًا أَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُسْرِفِينَ ﴿٥﴾

Həddi aşan bir qövmsünüz deyə, Zikri (Quranı) sizə təbliğ etməyə son qoyaqmı?!

وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيِّ فِي الْأَوَّلِينَ ﴿٦﴾ وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٧﴾

Özlərinə gələn bir peyğəmbərə ənaçq istehza edirdilər! ← Əvvəlkilərə də neçə-neçə peyğəmbərlər göndərdik.

فَاهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَمَضَى مَثَلُ الْأَوَّلِينَ ﴿٨﴾

Əvvəlkilərin vəziyyəti ötüb keçmişdir. ← Onlardan daha qüvvətli olanları da məhv etdik.

وَلَيْنُ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ

“Göyləri və yeri kim yaratmışdır?” ← Həqiqətən, əgər onlardan soruşsan ki:

لَيَقُولَنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٩﴾

mütləq deyəcəklər: “Onları, yenilməz qüvvət sahibi olan, (hər şeyi) bilən (Allah) yaratmışdır!”

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠﴾

və orada sizin üçün yollar yaratdı ki, bəlkə düz gedə bilərsiniz. ← O ki, yeri sizin üçün beşik etdi,

وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنْشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا

Beləcə onunla ölü bir məmləkəti diriltdik. ← O (Allah) ki, göydən lazımı miqdarda su endirdi.

﴿١١﴾ كَذَلِكَ تُخْرَجُونَ

Siz də (qəbirlərinizdən) belə çıxardılacaqsınız!

﴿١٢﴾ وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُم مِّنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ

və sizin üçün mindiyiniz gəmiləri və heyvanları yaratdı ki, ← O (Allah) ki, cütlərin hamısını yaradı,

لِتَسْتَوُوا عَلَى ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ

sonra üzərinə oturduğunuz zaman Rəbbinizin nemətini xatırlayasınız, ← onun üzərinə minəsiniz,

﴿١٣﴾ وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ

bizim onlara gücümüz çatmazdı. ← və deyəsiniz: “Bunları bizə rəm edən (Allah) pakdır, müqəddəsdir!

﴿١٤﴾ وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ

Həqiqətən, biz Rəbbimizin hüzuruna qayıdacağıq!”

﴿١٥﴾ وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ مُّبِينٌ

Həqiqətən, insan açıq-aşkar nankordur! ← Onlar isə, Onun bəndələrindən bəzilərini Ona isnad etdilər.

﴿١٦﴾ أَمْ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ وَأَصْفِيكُمْ بِالْبَنِينَ

oğlanları sizin üçün seçdi?! ← Yoxsa O, yaratdıqlarından qızları Özünə götürüb,

﴿١٧﴾ وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ

qəzəblənmiş bir halda üzləri qapqara olar. ← Onlardan birinə, Rəhmana isnad etdikləri (qız uşağı) ilə müjdə verildiyi zaman,

﴿١٨﴾ أَوْ مِنْ يُنشِئُوا فِي الْحَلِيِّ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ

Bərbəzək içində böyüdülmən və mübahisə zamanı açıq danışa bilməyən kimsələrini (isnad edirlər)?

﴿١٩﴾ وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَنِ إِنَاثًا أَشْهَدُوا خَلْقَهُمْ

Onların yaradılışına şahidmi olmuşlar?! ← Rəhmanın qulları olan mələkləri dişi saydılar.

﴿٢٠﴾ سَتَكْتُبُ شَهَادَتَهُمْ وَيُسْأَلُونَ

Onların şahidliyi yazılacaq və (bu barədə) sorğu-sual olunacaqlar!

﴿٢١﴾ وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ

Onlar dedilər: “Əgər Rəhman istəsəydi, biz onlara (mələklərə) ibadət etməzdik!”

﴿٢٢﴾ مَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ

Onlar ancaq yalan danışarlar. ← Buna aid onların heç bir bilfiyi yoxdur.

﴿٢٣﴾ أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا مِنْ قَبْلِهِ فَهُمْ بِهِ مُسْتَمْسِكُونَ

beləcə onlar ona istinad edirlər?! ← Yoxsa onlara, bundan əvvəl bir kitab vermişik,

﴿٢٤﴾ بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثَارِهِمْ مُهْتَدُونَ

Biz də onların arxasınca gedirik!”. ← Xeyr. Onlar deyirlər ki: “Biz atalarımızı bir din üzərində gördük.

وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ

Beləcə səndən əvvəl hər hansı bir məmləkətdə xəbərdar edən birini göndərdikmi,

إِلَّا قَالَ مُتَرْفُوهُآ أَنَا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ

“Biz atalarımızı, bir din üzərində gördük. ← oranın rəfah içindəki sakinləri ancaq (bela) dedilər:

وَأَنَا عَلَىٰ آثَارِهِمْ مُقْتَدُونَ ﴿٢٣﴾

Biz də onların ardınca getməkdəyik!”

قَالَ أَوْلَوْ جِئْتُمْ بِأَهْدَىٰ مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ آبَاءَكُمْ

O demişdi: “Əgər sizə, atalarınızın sitayiş etdiyini gördüyünüz (din)dən daha doğrusunu gətirsəm necə?!”

قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٢٤﴾

Onlar: “Biz sizinlə göndərilənləri inkar edirik!” - dedilər.

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٥﴾

Bir gör (peyğəmbərləri) yalançı sayanların axırı necə oldu! ← Buna görə də Biz onlardan intiqam aldığ.

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ

“Mən sizin ibadət etdiklərinizdən tamamilə uzağam; ← Bir zaman İbrahim atasına və qövminə demişdi:

إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿٢٧﴾

Sübhəsis ki, O məni doğru yola yönəldəcəkdir!” ← Yalnız məni yaradan (Allahdan) başqa!

وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ

bəlkə, onlar qayıdalar! ← (İbrahim) onu, öz nəslə arasında həmişəlik qalan bir söz etdi ki,

بَلْ مَتَّعْتُ هَؤُلَاءَ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُولٌ مُبِينٌ ﴿٢٩﴾

özlərinə, haqq və bəyan edən bir peyğəmbər gələndək! ← Xeyr, bunlara və onların atalarına nemət verdim,

وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٠﴾

“Bu səhrdir və biz onu inkar edirik!” ← Onlara haqq (Quran) gəltdiyi zaman dedilər:

وَقَالُوا لَوْلَا نَزَلَ هَذَا الْقُرْآنُ

...iki şəhərdən olan böyük bir adama?” ← Onlar dedilər: “Bu Quran nazil edilməli deyildimi...

أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

Dünya həyatındakı dolanacaqlarını onların arasında Biz bölüşdürdük. ← Sənin Rəbbinin mərhəmətini onları paylaşdırırlar?!

وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ

bir qismi digərlərinə iş gördürsünlər. ← Bəzilərinin dərəcələrinə digərlərindən üstün tutduq ki,

وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٣٢﴾

Əgər insanların bir ümmət olmaq (ehtimalı) olmasaydı, ← Rəbbinin mərhəməti, onların yığıdığı şeylərdən daha yaxşıdır!

لَجَعَلْنَا لِمَنْ يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ لِبُيُوتِهِمْ سُقْفًا مِنْ فِضَّةٍ

üzərinə çıxdıqları nərdivanları da. ← Rəhməni inkar edənlərin evlərinin tavanlarını gümüşdən edərdik,

﴿٣٤﴾ وَلِيُوتِيَهُمْ أَبْوَابًا وَسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَكُونُونَ

Evlərinin qapılarını və üzərinə söykəndikləri taxtları da (gümüşdən düzəldərdik).

﴿٣٥﴾ وَزُخْرُفًا وَإِنْ كُلُّ ذَلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ

Axirət isə Rəbbinin qatında müttəqilər üçündür! ← Və Zinət! Həqiqətən bütün bunlar dünya həyatı malıdır.

﴿٣٦﴾ وَمَنْ يَعِشْ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نَقِيضٌ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ

Şeytanı ona calayırıq və o, onun yaxın dostu olar. ← Kim Rəhmanın zikrindən boyun qaçırsa,

﴿٣٧﴾ وَإِنَّهُمْ لَبَصِذُونَ عَنْ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ

onlar isə özlərinin haqq yolda olduqlarını zənn edərler! ← Əlbəttə onlar (Şeytanlar) onları yoldan çıxardar,

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا قَالَ

Nəhayət, o, bizə (hüzurumuza) gəldiyi zaman deyər:

﴿٣٨﴾ يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ الْقَرِينُ

O nə pis yoldaşdır! ← “Kaş ki, mənimlə sənin aranda iki şərq (arasındakı) uzaqlıq olaydı.

﴿٣٩﴾ وَلَنْ يَنْفَعَكُمُ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنَّكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ

...zülm etdiyinizə görə əzabda sizin ortaqlığınız! ← Bu gün sizə heç bir fayda verməz...

﴿٤٠﴾ أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمْيَ وَمَنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

Yaxud korları və açıq-aşkar zəlalətdə olanı doğru yola yönəldə bilərsən?! ← Sən karlara eşitdirə bilərsənmi?!

﴿٤١﴾ فَاِمَّا نَذْهَبَنَّ بِكَ فَانَا مِنْهُمْ مُتَقِمُونَ

Biz onlardan mütləq intiqam alacağıq! ← Əgər sənə götürüb aparsaq,

﴿٤٢﴾ أَوْ نُرِيَنَّكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ فَانَا عَلَيْهِمْ مُقْتَدِرُونَ

Həqiqətən, Biz onların üzərində müqtədirik! ← Yaxud onlara vəd etdiyimizi (əzabı) sənə göstərəcəyik.

﴿٤٣﴾ فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Həqiqətən, sən doğru yol üzərindəsən! ← Buna görə də özünə vəhy olunandan (Qurandan) yapış.

﴿٤٤﴾ وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ

Mütləq sorğu-sual olunacaqsınız! ← Şübhəsiz ki, o (Quran), sən və sənin qövmin üçün bir öyüddür.

﴿٤٥﴾ وَسُئِلَ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ إِلَهًا يَعْبُدُونَ

Rəhməndən başqa ibadət edilən tanrıları etmişik? ← Səndən əvvəl göndərdiyimiz peyğəmbərlərimizdən soruş:

﴿٤٦﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ

O demişdi: “Mən aləmlərin Rəbbinin elçisiyəm!” ← Musanı, möcüzələrimizlə Firon və onun əyanlarının yanına göndərmişdik.

﴿٤٧﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ

onlar dərhal bunlara gülüşdülər. ← (Musa) möcüzələrimizi onlara gətirdiyi zaman,

وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا وَأَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٨﴾
Onları əzabla yaxaladıq ki, bəlkə, qayıdalar! ← Onlara ancaq bir-birindən böyük möcüzələr göstərdik.

وَقَالُوا يَا آيَةُ السَّاحِرِ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ
Səninlə olan əhdi hörmətinə, bizim üçün Rəbbinə dua et. ← Onlar dedilər: “Ey sehrbaz!

إِنَّا لَمُهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ ﴿٥٠﴾
Biz onları əzabdan qurtaran kimi, onlar dərhal sözlərindən döndülər. ← Biz mütləq doğru yola gələcəyik!”

وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ
“Ey qövümüm! Misir səltənəti mənim deyilmi?! ← Firon öz qövminə səslənərək dedi:

وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِي ۖ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٥١﴾
Siz görmürsünüz mü?! ← Bu çaylar da altımdan axır.

أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يَكَادُ يُبِينُ ﴿٥٢﴾
O ki, az qala açıq danışa bilməyən bir zavallıdır. ← Yaxud mən bundan daha yaxşı deyiləmmi?!

فَلَوْلَا الْقِيَّ عَلَيْهِ اسْمُورَةُ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلَائِكَةُ مُقْتَرِنِينَ ﴿٥٣﴾
və ya onunla birlikdə bir-biri ardına mələklər gəlməyib?! ← Niyə onun üstünə qızıl bilərəklər atılmayıb,

فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ فَطَاعُوهُ
Onlar da ona itaət etdilər. ← Beləliklə, (Firon) öz qövmini aldatdı.

إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٤﴾ فَلَمَّا أَسْفَوْا انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ
Onlar Bizi qəzəbləndirdiyi vaxt onlardan intiqam aldıq, ← Həqiqətən, onlar fəsiq bir qövmdirlər!

فَاغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٥﴾ فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْآخِرِينَ ﴿٥٦﴾
Beləcə onları, sonradan gələnlərə ibrət dərsi və misal etdik. ← və onların hamısını (suya) qər qətdik.

وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ ﴿٥٧﴾
sənin qövmin dərhal sevincdən güldü. ← Məryəm oğlu (İsa) misal çəkildiyi zaman,

وَقَالُوا ءَالِهَتُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا
Bunu sənə yalnız höcətləşmək üçün dedilər. ← Onlar dedilər: “Bizim tanrılarımızı yaxşıdır, yoxsa o?!”

بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ ﴿٥٨﴾
Keyr, onlar höcətləşən bir qövmdürlər!

إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٥٩﴾
və onu İsrail oğullarına nümunə etdik. ← O (İsa), ancaq nemət verdiyimiz bir bəndədir,

وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ يَخْلُقُونَ ﴿٦٠﴾
Əgər istəsəydik, yer üzündə, sizin əvəzinizə gələcək mələklər yaradardıq.

وَأَنَّهُ لَعَلَّمِ لِلسَّاعَةِ ﴿٦١﴾ فَلَا تَمْتَرْنَ بِهَا وَاتَّبِعُونِ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾

Ona şübhə etməyin və Mənə tabe olun. Bu, doğru yoldur! ← Şübhəsiz ki, o, qiyamət üçün bir əlamətdir.

وَلَا يَصُدَّنْكُمْ الشَّيْطَانُ ﴿٦٢﴾ أَنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٦٢﴾

Şübhəsiz ki, o, sizin açıq-aşkar düşməninizdir! ← Şeytan sizi yoldan çıxartmasın.

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ ﴿٦٣﴾ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ

“Haqiqətən, mən sizə hikmət gətirmişəm, ← İsa açıq-aşkar möcüzələr gətirdiyi zaman dedi:

وَلَا يَبِينُ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ ﴿٦٣﴾ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

Allahdan qorxun və mənə itaət edin! ← və (gəldim ki,) ixtilafda olduğunuz məsələlərin bəzisini sizə izah edirəm.

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ ﴿٦٤﴾ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦٤﴾

Elə isə, Ona ibadət edin. Bu, doğru yoldur!” ← Şübhəsiz, Allah mənim də Rəbbim, sizin də Rəbbinizdir.

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ ﴿٦٥﴾ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْيَمِّ ﴿٦٥﴾

Acı bir günün əzabından o zalımların vəy halına! ← Amma onların arasından çıxan fırqələr ixtilafa düşdü.

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ ﴿٦٦﴾ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٦﴾

o, özləri də bilmədən qəflətən onlara gələcək?! ← Onlar qiyamətdən başqa bir şeyi gözləyirlər ki,

أَلَا خِلَاءٌ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ﴿٦٧﴾ إِلَّا الْمُتَّقِينَ ﴿٦٧﴾

ancaq Müttəqilər müstəsna! ← O gün dostlar bir-birinə düşməndirlər,

يَا عِبَادَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ ﴿٦٨﴾ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٦٨﴾

və siz kədərlənməyəcəksiniz! ← “Ey bəndələrim, bu gün sizə heç bir qorxu yoxdur,

الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٦٩﴾ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُونَ ﴿٧٠﴾

Siz və zövcələriniz sevinərək Cənnətə daxil olun! ← “O kəslər ki, ayələrimizə iman gətirib təslim olublar;

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصَحَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ

(Cənnətdə) onların ətrafında qızıl sinilər və qədəhlər dolandırılacaqdır.

وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ ﴿٧١﴾ وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٧١﴾

Siz də orada əbədi qalacaqsınız! ← Orada, ürəkləri istəyən və gözlərini oxşayan şeylər vardır.

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧٢﴾

Bu, sizin etdiyiniz əməllərə görə varis olduğunuz Cənnətdir!

لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ ﴿٧٣﴾ مِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧٣﴾

Onlardan yeyərsiniz! ← Orada sizin üçün bir çox meyvələr vardır.

﴿٧٤﴾ إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ

Günahkarlar şübhəsiz ki, cəhənnəm əzabı içində əbədi qalacaqlar.

﴿٧٥﴾ لَا يُفْتَرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٧٦﴾ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ﴿٧٧﴾
Onlara zülm etmədik, lakin özləri zalım idilər. ← Onlardan (əzab) yüngülləşdirilməz və onlar orada ümitsizdirlər!

﴿٧٧﴾ قَالِ أَنْتُمْ مَّا كُنْتُمْ ﴿٧٨﴾ نَادُوا يَا مَالِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ ﴿٧٩﴾
O deyəcəkdir: “Siz qalacaqsınız!” ← Onlar səslənəcəklər: “Ey Malik! Qoy Rəbbin bizi öldürsün!”

﴿٧٨﴾ لَقَدْ جِئْنَاكُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنْ أَكْثَرُكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ ﴿٧٩﴾
lakin siziñ əksəriyyətiniz haqqı xoşlamırdı”. ← “Həqiqətən, Biz sizə haqqı gətirmişdik,

﴿٧٩﴾ أَمْ أَمْرُكُمْ أَمْ أَمْرُكُمْ أَمْ أَمْرُكُمْ

Yoxsa onlar düzgün iş görmüşdülər?! Elə isə Biz də düzgün iş görürük!

﴿٨٠﴾ أَمْ يَحْسِبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ ﴿٨١﴾ بَلَىٰ وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ ﴿٨٢﴾
Xeyr, yanlarındakı elçilərimiz də yazırlar! ← Yoxsa zənn edirlər ki, Biz onların sirlərini və gizli danışmalarını eşitmirik?!

﴿٨١﴾ قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ ﴿٨٢﴾ فَاِنَّا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ ﴿٨٣﴾
ibadət edənlərin birincisi mən oldum! ← De: “Əgər Rəhmanın bir övladı olsa,

﴿٨٢﴾ سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٨٣﴾
Göylərin və yerin Rəbbi, ərşin Rəbbi, onların aid etdikləri sifətlərdən tamamilə uzaqdır!”

﴿٨٣﴾ فَذَرَهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوْعَدُونَ ﴿٨٤﴾
...vəd olunduqları günə qovuşana qədər! ← Elə isə qoy onlar (öz işlərinə) dalıb oynasınlar...

﴿٨٤﴾ وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهُ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهُ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٨٥﴾
Və O, hikmət sahibidir, (hər şeyi) biləndir! ← Göydə də tanrı, yerdə də tanrı olan Odur.

﴿٨٥﴾ وَتَبَارَكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ﴿٨٦﴾
göylərin, yerin və onların arasındakı şeylərin hakimiyyəti onundur! ← O (Allah) nə qədər ucaqdır ki,

﴿٨٦﴾ وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ ﴿٨٧﴾
Siz də Onun hüzuruna qayıtılacaqsınız! ← Qiyamətin (vaxtının) məlumatı da Ondadır.

﴿٨٧﴾ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَاِنِّي يُؤْفَكُونَ ﴿٨٨﴾
Haqqa şəhadət verənlər müstəsnadır. Onlar bilirlər. ← Ondan qeyri dua etdikləri, şəfaət edə bilməzlər.

﴿٨٨﴾ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَاِنِّي يُؤْفَكُونَ ﴿٨٩﴾
mütləq deyəcəklər: “Allah!” Elə isə necə döndərilirlər? ← Əgər onlardan, özlərini kimin yaratdığını soruşsan,

﴿٨٩﴾ وَقِيلَ يَا رَبِّ أَنْ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٠﴾
Həqiqətən, bunlar iman gətirməyən bir qovmdur! ← Onun deməsi də: “Ey Rəbbim!”

﴿٩٠﴾ فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ ﴿٩١﴾
Onlar mütləq biləcəklər! ← Onlardan üz çevir və “Salam!” de.

﴿٤٤﴾ سُورَةُ الدُّخَانِ

əd-Duxan (Duman) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 59 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
حَم ﴿١﴾ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾

Açıq-aydın Kitaba and olsun ki, ← Ha, Mim!

﴿٣﴾ اِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ اِنَّا كُنَّا مُنْذِرِينَ ﴿٣﴾

Biz xəbərdar edənlik! ← Biz onu mübarək bir gecədə (qədr gecəsində) nazil etdik.

﴿٤﴾ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ﴿٤﴾ أَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا اِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٥﴾

Dərgahımızdan bir əmr olaraq! Həqiqətən, Biz göndərənlik! ← Hər bir hikmətli iş o gecə ayırd edilir;

﴿٦﴾ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦﴾

Şübhəsiz ki, O (hər şeyi) eşidəndir, (hər şeyi) biləndir! ← Sənin Rəbbindən bir mərhəmət olaraq!

﴿٧﴾ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا اِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿٧﴾

Əgər tam yaqınlıqla inanırsınızsa!← (O,) göylərin, yerin və onların arasında olanların Rəbbidir;

﴿٨﴾ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٨﴾

Sizin və əvvəlki atalarınızın Rəbbidir. ← Ondən başqa heç bir tanrı yoxdur. Dirildir və öldürür.

﴿٩﴾ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ ﴿٩﴾ فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُبِينٍ ﴿١٠﴾

Sən isə, göyün aşkar bir duman gətirəcəyi günü gözlə! ← Xeyr, onlar şübhə içində oynayıb dururlar.

﴿١١﴾ يَغْشَى النَّاسَ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١﴾ رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ اِنَّا مُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾

“Ey Rəbbimiz! Bizi əzabdan qurtar. Biz iman gətirəcəyik!” ← O, insanları saracaqdır. Bu, şiddətli bir əzabdır!

﴿١٣﴾ اِنِّي لَهُمُ الذِّكْرَى وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُبِينٌ ﴿١٣﴾

Onlara açıq-aşkar bir peyğəmbər də gəlmişdi. ← Onlar necə öyüd-nəsihət qəbul edərlər?!

﴿١٤﴾ ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلِّمٌ مَجْنُونٌ ﴿١٤﴾ اِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلًا اِنْ كُنْتُمْ عَائِدُونَ ﴿١٥﴾

Biz əzabdan azacıq qurtaracağıq, siz isə qayıdacaqsınız!← Sonra ondan üz çevirib dedilər: “Öyrədilmiş bir divanədir!”.

﴿١٦﴾ يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَى اِنَّا مُنتَقِمُونَ ﴿١٦﴾

Möhkəm yaxalayacağımız gün, şübhəsiz ki, Biz intiqam alacağıq!

﴿١٧﴾ وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ ﴿١٧﴾

Onlara möhtərəm bir peyğəmbər gəlmişdi. ← Onlardan əvvəl Firon qövmini imtahana çəkmişdik.

﴿١٨﴾ اِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٨﴾ اِنْ اَدَّوْا اِلَيَّ عِبَادَ اللَّهِ

Həqiqətən, mən sizin üçün mötəbər bir peyğəmbərəm! ← (O demişdi:) “Allahın bəndələrini mənə verin.

وَأَنْ لَا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ
 ﴿١٩﴾ إِنِّي آتِيكُمْ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ

Həqiqətən, mən sizə açıq-aşkar bir dəlil gətirmişəm! ← Allaha qarşı təkəbbür göstərməyin.

وَإِنِّي عَذْتُ رَبِّي وَرَبِّكُمْ أَنْ تَرْجُمُونِ ﴿٢٠﴾

Mən sizin məni daşqalaq etməyinizdən Rəbbim və Rəbbiniz (olan Allaha) sığınırım!

وَأِنْ لَمْ تَوْتُمْوَا لِي فَاعْتِزُّوُنِ ﴿٢١﴾ فِدَعَا رَبَّهُ أَنْ هُوَ لَا قَوْمَ مُجْرُمُونَ ﴿٢٢﴾

Və Rəbbinə dua etdi: “Həqiqətən, bunlar günahkar bir qövmdür!” ← Əgər mənə iman gətirməyəcəksinizsə, məndən uzaq olun!”

فَاسْرُ بَعَادِي لَيْلًا ﴿٢٣﴾ أَنْكُمْ مُتَّبِعُونَ

Siz təqib olunacaqsınız! ← “Bəndlərimlə birlikdə (İsrail oğulları ilə) gecə ikən yola çıx.

وَاتْرُكْ الْبَحْرَ رَهْوًا ﴿٢٤﴾ إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُغْرَقُونَ

Həqiqətən, onlar suya qorq olacaq əsgərlərdir!” ← Dənizi də sakit burax!

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٢٥﴾ وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٢٦﴾

Əkinlər və gözəl yerlər (qoyub getdilər). ← Onlar, neçə-neçə bağlar və çeşmələr qoyub getdilər;

وَنَعْمَةً كَانُوا فِيهَا فَاكْهَيْنِ ﴿٢٧﴾ كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿٢٨﴾

Belə! Və oraya başqa bir qövmlə varis etdik! ← Və içində zövq aldıkları nemətlər (tərk etdilər).

فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ ﴿٢٩﴾ وَمَا كَانُوا مُنْظَرِينَ

Onlara möhlət də verilmədi! ← Onlar üçün göy və yer də ağlamadı.

وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَآءِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿٣٠﴾ مِنْ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَانَ عَلِيًّا مِنَ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾

Firondan! Əlbəttə, o, təkəbbürlü (və) həddi aşarlardan idi! ← İsrail oğullarını isə alçaldıcı əzabdan qurtardıq;

وَلَقَدْ اخْتَرْنَاَهُمْ عَلَى عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾

And olsun ki, Biz onları (İsrail oğullarını) elmimizlə aləmlərdən üstün tutduq.

وَآتَيْنَاهُمْ مِنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُبِينٌ ﴿٣٣﴾

Onlara, hər biri açıq-aşkar bir imtahan olan möcüzələr də verdik.

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ﴿٣٤﴾ إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ

“Bu sadəcə olaraq bizim ilk ölümümüzdür. ← Bunlar mütləq deyəcəklər:

وَمَا نَحْنُ بِمُنْشَرِينَ ﴿٣٥﴾ فَاتُوا بِآبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٦﴾

Əgər doğru deyirsinizsə, atalarımızı gətirin!” ← Biz təkrar dirildiləsi deyilik!

أَهُمْ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ تُيُوعَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ ﴿٣٧﴾ أَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ

Onları həlak etdik. Həqiqətən onlar günahkar idilər. ← Bunların yaxşıdır, yoxsa Tübbə qövmü və onlardan əvvəlkilər?!

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِينَ ﴿٣٨﴾

Göyləri, yeri və onların arasında olanları oyun-oyuncaq olsun deyə yaratmadıq!

مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ ﴿٣٩﴾ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

lakin onların əksəriyyəti (bunu) bilməz! ← Onları yalnız haqq olaraq yaratdıq,

﴿٤٠﴾ إِنَّ يَوْمَ الْفُصْلِ مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ

Şübhəsiz ki, ayırd etmə günü, onların hamısı üçün müəyyənləşdirilmiş vaxtdır!

﴿٤١﴾ يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلَى عَنْ مَوْلَى شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ

Onlara kömək də edilməz! ← O gün dostun dosta heç bir faydası olmaz.

﴿٤٢﴾ إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

Şübhəsiz ki, O, yenilməz qüvvət sahibi, mərhəmətlidir! ← Allahın rəhm etdiyi kimsədən başqa!

﴿٤٣﴾ إِنَّ شَجَرَةَ الزُّقُومِ ﴿٤٤﴾ طَعَامُ الْأَثِيمِ

günəhkarın yeməyidir! ← Həqiqətən, zəqqum ağacı,

﴿٤٥﴾ كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ ﴿٤٦﴾ كَغَلِيِّ الْحَمِيمِ

Qaynar suyun qaynaması kimi! ← O, ərinmiş yağ kimi qarınlarda qaynar;

﴿٤٧﴾ خُذُوهُ فَاعْتِلُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ ﴿٤٨﴾ ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ

Sonra başının üstündən əzab olaraq qaynar su tökün!” ← “Onu tutun və onu Cəhənnəmin ortasına sürüyün!

﴿٤٩﴾ ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ﴿٥٠﴾ إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ

Şübhəsiz, bu, şəkk etdiyiniz şeydir (əzabdır)! ← “Dadına bax! Sən çox qüvvətli, möhtərəm bir şəxs idin!”

﴿٥١﴾ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامِ آمِينَ ﴿٥٢﴾ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ

bağçalarda və bulaqlar başında olacaqlar! ← Həqiqətən, müttəqilər təhlükəsiz bir yerdə;

﴿٥٣﴾ يَلْبَسُونَ مِنْ سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ

Taftadan və atlazdan libaslar geyib qarşı-qarşıya əyləşəcəklər.

﴿٥٤﴾ كَذَلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ﴿٥٥﴾ يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ

Onlar orada əminlik içində hər meyvədən istəyəcəklər. ← Belədir! Onları, iri gözlü hurilərlə evləndirəcəyik.

﴿٥٦﴾ لَا يَذُقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ وَوَقَّيْهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ

(Allah) onları cəhənnəm əzabından qorumuşdur. ← Orada ilk ölümdən başqa heç bir ölüm dadmayacaqlar!

﴿٥٧﴾ فَضْلاً مِنْ رَبِّكَ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

Bu, əsl böyük uğurdur! ← Sənin Rəbbindən bir lütf olaraq!

﴿٥٨﴾ فَإِنَّمَا يَسْرُنَا بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

bəlkə, onlar öyüd-nəsihət alarlar! ← Biz onu (Quranı) ancaq sənin dilinlə asanlaşdırdıq ki,

﴿٥٩﴾ فَارْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ

Elə isə, sən gözlə. Şübhəsiz ki, onlar da gözləyirlər!

﴿٤٥﴾ سُورَةُ الْجَاثِيَةِ

əl-Casiyə (Diz çökmüş camaat) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 37 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿٢﴾
Kitabın (Quranın) nazil edilməsi yenilməz qüvvət, hikmət sahibi Allahdandır. ← Ha, Mim!

إِنَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾
Haqiqətən, göylərdə və yerdə möminlər üçün ibrətlər vardır!

وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُثُّ مِنْ دَابَّةٍ ﴿٤﴾
tam yəqinliklə inan insanlar üçün ibrətlər vardır. ← Sizin yaradılışınızda və yayıb səpələdiyi canlılarda da,

وَاختِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ﴿٥﴾
وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِزْقٍ
Allahın göydən endirdiyi ruzidə də! ← Gəcə və gündüzün bir-birinin ardınca gəlməsində,

فَاحْيَا بِهِ الْأَرْضُ بَعْدَ مَوْتِهَا ﴿٥﴾
وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ آيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٥﴾
Küləkləri yönəltməsində də ağilla düşüncələr üçün dəlillər vardır. ← Onunla yeri, ölümündən sonra dirildər.

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ﴿٦﴾
Biz onları sənə haqq olaraq oxuyuruq. ← Bunlar Allahın ayələridir.

فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَ اللَّهِ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾
وَيْلٌ لِّكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٧﴾
Hər günahkar iftiraçınn vəy halına! ← Elə isə, Allah və Onun ayələrindən sonra onlar hansı sözə inanırlar?

يَسْمَعُ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلَى عَلَيْهِ ﴿٨﴾
ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا
sonra onları eşitmirmiş kimi təkəbbür göstərərək ısrar edir. ← O, özünə oxunaq, Allahın ayələrini eşidir,

فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٨﴾
Ona görə də ona, şiddətli bir əzabla müjdə ver!

وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا ﴿٩﴾
أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٩﴾
Onlar üçün alçaldıcı bir əzab vardır! ← O, ayələrimizdən bir şey öyrəndiyi zaman onu lağa qoyur.

مِنْ وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ ﴿١٠﴾
وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئًا
Nə qazandıqları şeylər onlara bir fayda verəcəkdir, ← Onların qarşısında da cəhənnəm var.

وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ ﴿١٠﴾
وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠﴾
Və onlar üçün böyük bir əzab vardır! ← nə də Allahdan başqa dost tutduqları!

هَذَا هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ ﴿١١﴾
لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رَجْزِ أَلِيمٍ ﴿١١﴾
onlar üçün acılı, şiddətli bir əzab var. ← Bu doğru yoldur. Rəbbinin ayələrini inkar edənlərə gəldikdə,

اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لَتَجْرِيَ الْفُلُكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ ﴿١٢﴾
gəmilər Onun əmrinə ilə orada üzsün, ← Allah, dənizi sizə ram edəndir ki,

وَلَتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ ﴿١٢﴾
وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾
və bəlkə, siz şükür edəsiniz! ← və Ohun lütfündən (orada) ruzi axtarasınız,

وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِنْهُ ﴿١٣﴾
...göylərdə və yerdə nə varsa, hamısını öz tərəfindən. ← (Allah) sizin üçün ram etmişdir...

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٣﴾
Haqiqətən, bunda, düşünən bir qövmlər üçün ibrətlər vardır!

قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ

Allahın (əzab) günlərini gözləməyənləri bağışlasınlar, ← İman gətirənlərə də ki;

لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ

Kim yaxşı bir iş görsə, öz lehinə olar. ← (Allah) qazandıqlarına görə bir qövümü cəzalandırsın deyə!

وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٥﴾

Sonra siz, Rəbbinizə qaytarılacaqsınız. ← Kim də bir pislik etsə, öz əleyhinə olar!

وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ

Kitabı, hikməti və peyğəmbərliyi! ← And olsun ki, Biz İsrail oğullarına verdik;

وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

və onları aləmlərə üstün etmişdik. ← Onlara pak nemətlərdən də ruzi vermişdik,

وَاتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْأَمْرِ

Onlara dində də açıq-aşkar dəlillər vermişdik.

فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيًّا بَيْنَهُمْ

Onlar yalnız özlərinə elm gəldikdən sonra aralarındakı həsəd üzündən ixtilafa düşdülər.

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٧﴾

İxtilafda olduqları şeylər barəsində! ← Həqiqətən, Rəbbin qiyamət günü onların arasında hökm verəcəkdir;

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ فَاتَّبَعَهَا

Elə isə, sən ona (o şəriətə) tabe ol, ← Sonra səni dində şəriət sahibi etdik.

وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨﴾ أَنَّهُمْ لَنْ يُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا

Şübhəsiz, onlar Allaha qarşı heç nəyi səndən dəf edə bilməzlər. ← və bilməyənlərin istəklərinə uyma!

وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩﴾

Allah isə müttəqilərin dostudur! ← Həqiqətən, zalımlar bir-birinin dostudurlar.

هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٢٠﴾

tam yəqinliklə inanan bir qövüm üçün də hidayət və mərhəmətdir! ← Bu, insanlar üçün açıq-aydın dəlil,

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَن نَّجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

onları, iman gətirib yaxşı işlər görənlərlə bir tutacağıq, ← Yoxsa pis əməllər edənlər güman edirləmi ki,

سَوَاءٌ مَحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٢١﴾

Onlar necə də pis mühakimə yürüdülər! ← onların həyatları və ölümləri eyni olacaq?!

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلَتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ

hər kəs qazandığına görə əvəzini alsın. ← Allah göyləri və yeri haqq-ədalətlə yaratmışdır ki,

وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٢﴾

Və onlara heç bir haqsızlıq edilməz.

وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ
və Allahın bilərəkdən yoldan çıxartdığı, ← Gördünmü; nəfsini özünə tanrı edəni,

وَوَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ غِشَاوَةً
gözünə də pərdə çəkdiyi (kimsəni)?! ← quləğini və qəlbinə möhürlədiyi,

فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدَ اللَّهِ ۚ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٣﴾
Elə isə, düşünüb ibrət almırsınız mı? ← Allahdan başqa kim onu doğru yola sala bilər?

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا
Ölürük və dirilirik. ← Onlar isə deyirlər: “Dünya həyatımızdan başqa heç nə yoxdur.

وَمَا يَهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ
Bu barədə onların heç bir biliyi yoxdur. ← Bizi öldürən ancaq zamandır.”

إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٢٤﴾ وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ
Ayələrimiz onlara açıq-əşkar oxunduğu zaman, ← Onlar ancaq zənnə qapılırlar!

مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا ائْتُوا بِآبَاتِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾
“Əgər doğru deyirsinizsə, atalarımızı (dirildib) gətirin görək!” ← onların dəlili ancaq (bunu) demək olar:

قُلْ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَمَةِ
Sonra sizi qiyamət günü bir yerə yığacaqdır. ← De: “Allah sizi dirildir, sonra sizi öldürür.

وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾ لَا رَيْبَ فِيهِ
lakin insanların çoxu bilməzlər! ← Ona (qiyamətə) heç bir şəkk-şübhə yoxdur,

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ
Qiyamət qopacağı gün isə, ← Göylərin və yerin hakimiyyəti Allahındır.

يَوْمَئِذٍ يَخْسِرُ الْمُبْتَطِلُونَ ﴿٢٧﴾ وَتَرَىٰ كُلَّ أُمَّةٍ جَائِئَةٍ
Hər ümməti diz çökmüş vəziyyətdə görəcəksən. ← o gün yalan danışanlar ziyanə uğrayacaqlar!

كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَىٰ إِلَىٰ كِتَابِهَا ۖ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾
“Bu gün, etdiyiniz əməllərin əvəzi sizə veriləcəkdir! ← Hər ümmət öz (əməl) dəftərinə tərəf çağırılacaqdır.

هَذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ ۚ إِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾
Biz sizin etdiyiniz əməlləri yazdırmışıq! ← Bu Bizim kitabımızdır. O sizin əleyhinizə haqqı deyər.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ
Rəbbi onları Öz mərhəmətinə (Cənnətə) qovuşduracaqdır. ← İman gətirib yaxşı əməl edənlərə gəldikdə,

ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿٣٠﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا
Kafir olanlara gəldikdə, (onlara deyiləcəkdir): ← Bu, əsl açıq-əşkar uğurdur!

أَفَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَاسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٣١﴾
Amma siz təkəbbür göstərdiniz və günahkar bir tayfa oldunuz! ← “Ayələrim sizə oxunmırdımı?!”

وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۖ
və qiyamət barəsində heç bir şəkk-şübhə yoxdur! ← Deyiləndəki: “Allahın vədi haqdır,

قُلْتُمْ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ ۖ إِنَّ نَظْرُ الْأَظْنَا وَمَا نَحْنُ بِمُستَقْبِينَ ﴿٣٢﴾
(Onun) ancaq bir zənn olduğu qənaətindəyik. Biz əmin deyilik! ← Dediniz ki: “Qiyamət nədir, bilmirik!

وَبَدَأَ لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣٣﴾
İstehza etdikləri şey (əzab) isə onları saracaqdır! ← Və etdikləri pis əməllər onlara görünəcəkdir.

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنْسِيكُمْ كَمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا نِعَاكِ، siz, bu gününüzə qovuşacağınızı unutdunuz. ← Və deyiləcəkdir: “Biz bu gün sizi unudacağıq.

وَمَا لَكُمْ مِنَ النَّارِ وَمَا لَكُمْ مِنَ النَّارِ ﴿٣٤﴾
Sizə kömək edənlər də yoxdur! ← Sizin məskəniniz isə Cəhənnəmdir.

ذَلِكُمْ بِأَنكُمْ اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوءًا وَغَرَّتْكُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا
dünya həyatı da sizi aldatmışdı!” ← Bu ona görədir ki, siz Allahın ayələrini lağa qoyurdunuz,

فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٣٥﴾
və onlardan heç bir üzrxahlıq qəbul olunmayacaqdır! ← Bu gün isə onlar oradan çıxarılmayacaqlar,

فَلِلَّهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٦﴾
Göylərin Rəbbi, yerin Rəbbi və aləmlərin Rəbbinə! ← Həmd isə Allaha məxsusdur;

وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣٧﴾
O, yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir! ← Göylərdə və yerdə böylük də Ona məxsusdur.

﴿٤٦﴾ سُورَةُ الْأَحْقَافِ

əl-Əhqaf (Qumsal təpələr) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 35 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿٢﴾
Kitabın nazil edilməsi yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibi Allahdandır! ← Ha, Mim!

مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى
və müəyyən bir müddət üçün. ← Biz göyləri, yeri və onların arasında olanları ancaq haqq olaraq yaratdıq,

وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُنذِرُوا مُّعْرِضُونَ ﴿٣﴾
Kafirilər isə qorxudulduqları şeylərdən üz döndərdilər.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أُرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ
yerdən nəyi yaradıblar?! ← De: “Mənə göstərin görüm, Allahdan başqa dua etdikləriniz,

أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ ائْتُونِي بِكِتَابٍ مِثْلَ هَذَا
Mənə bundan əvvəl bir kitab gətirin, ← Yoxsa onların göylərdə bir şəriqliyi var?!

أَوْ آثَارَةٌ مِنْ عِلْمٍ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤﴾
əgər doğru deyirsinizsə. ← yaxud elmdən qalan bir əsər (gətirin),

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ
O kəs ki, qiyamət gününə qədər ona cavab verməz?! ← Allahdan başqasına dua edəndən daha çox azmış kimdir;

وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ ﴿٥﴾

Halbuki onlar (dua etdikləri şeylər), onların duasından xəbərsizdirlər!

وَإِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ ﴿٦﴾
və onların ibadətinə inkar edəceklər. ← İnsanlar bir yerə toplanacaqları zaman isə, onlara düşmən olacaqlar,

وَإِذَا تَتَلَوْا عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ
kafirilər, özlərinə gələn haqq barəsində dedilər: ← Ayələrimiz onlara açıq-aydın olaraq oxunduğu zaman,

﴿٧﴾ هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ
“Bu, açıq-aydın bir səhirdir!”

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرِيَهُ قُلْ إِنْ افْتَرَيْتُهُ
De: “Əgər onu özümdən uydurmuşamsa, ← Yoxsa onlar: “Onu özündən uydurmuşdur!”-deyirlər.

فَلَا تَمْلِكُونَ لِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ
O, sizin dedi-qodularınızı daha yaxşı bilir. ← məni Allahdan heç cür qurtara bilməzsiniz.

﴿٨﴾ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ كَفَىٰ بِهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ
Axı O, bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Mənimlə sizin arasında Onun şahid olması kifayətdir.

قُلْ مَا كُنْتُ بِدَعَا مِنَ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرِي مَا يَفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ
(Rəbbimin) mənimlə və sizinlə nə edəcəyini bilmirəm. ← De: “Mən peyğəmbərlərin birincisi deyiləm.

﴿٩﴾ إِنْ أَتَيْتُ إِلَّا مَا يُوْحَىٰ إِلَيَّ وَمَا أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ
Mən ancaq açıq-aşkar qorxudan (bir peyğəmbərim!) ← Mən yalnız məna vəhy olunana təbə oluram.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ
siz də onu inkar etsəniz, ← De: “Deyin görüm, əgər (bu Quran) Allah qatından olsa,

وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِّنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَىٰ مِثْلِهِ فَمَنْ
iman gətirsə, ← İsrail oğullarından da bir şahid, onun kimisi (Tövrat) ilə şahidlik edib,

وَاسْتَكْبَرْتُمْ إِنْ اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠﴾
Şübhəsiz ki, Allah zalım qövmü doğru yola yönəltməz! ← və siz təkəbbür göstərsəniz (necə)?

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا
“Əgər o, xeyirli bir şey olsaydı, ← Kafir olanlar isə iman gətirənlər haqqında deyirlər:

﴿١١﴾ مَا سَقَوْنَا إِلَيْهِ وَآذَلَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ هَذَا أَفْكٌ قَدِيمٌ
“Bu, köhnə bir yalandır!”- deyəcəklər. ← Onunla doğru yola gəlmədikləri üçün, bunda bizi keçə bilməzdilər.”

وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً وَهَذَا كِتَابٌ مُّصَدِّقٌ لِّسَانًا عَرَبِيًّا
Bu ərəb dilində təsdiqləyici bir kitabdır; ← Ondən əvvəl Musanın rəhbər və mərhəmət olan kitabı vardı.

لِيُنْذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَبُشْرَىٰ لِلْمُحْسِنِينَ ﴿١٢﴾ إِنْ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ
Şübhəsiz, o kəslər ki: “Rəbbimiz Allahdır!”- deyər, ← Zalımları qorxutmaq və yaxşı işlər görənlərə müjdə vermək üçün!

﴿١٣﴾ ثُمَّ اسْتَغَامُوا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ
və onlar kədərlənməyəcəklər! ← onlar üçün heç bir qorxu yoxdur, ← sonra düz yolu tutarlar;

﴿١٤﴾ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ
...etdikləri əməllərin mükafatı olaraq! ← Onlar, içində əbədi qalacaqları cənnət əhlidir...

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا

Anası onu əziyyətlə gəzdirmiş, ← Biz insana, ata-anasına yaxşılıq etməyi tövsiyə etdik.

وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمَلُهُ وَفَصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا

Onunla (ana bətnində) daşınma və (süddən) kəsilməsi isə otuz aydadır. ← əziyyətlə onu doğurmuşdur.

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ

deyər: “Ey Rəbbim! ← Nəhayət, (insan) kamillik həddinə yetişib qırx yaşa çatdıqda,

أَوْزَعَنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ

və razı qalacağın yaxşı işlər edirəm! ← Mənə ilham ver ki, mənə və ata-anam verdiyin nemətə şükür edirəm,

وَأَصْلَحَ لِي فِي ذُرِّيَّتِي ۚ إِنَّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٥﴾

Mən sənə tövbə etdim və həqiqətən, mən müsəlmanlardanam!” ← Mənim üçün nəslimi də əməlisaleh et.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ نَقَبَلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَتَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ

günahlarından da keçərik. ← Onlar o kəslərdir ki, özlərindən yaxşı əməllərini qəbul edərək,

فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَعَدَ الصَّدَقُ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿١٦﴾

Onlara verilmiş doğru vəd kimi, cənnət əhli içərisində olacaqlar!

وَالَّذِي قَالَ لَوْلَايَ لَكُمَا أَعْدَانِي أَنْ أُخْرَجَ

Siz mənə, (qəbirdən) çıxarılacağımı vəd edirsiniz?! ← O kəs ki, ata-anasına (belə) deyər: “Tfu sizə!

وَقَدْ خَلَّتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِي وَهُمَا يَسْتَغِيثَانِ اللَّهَ

O ikisi isə Allahdan yardım diləyərək (deyər): ← Halbuki məndən əvvəl bir çox nəsillər gəlib-getmişdir.”

وَيَلْكَ أَمْنٌ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَيَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٧﴾

O isə deyər: “Bu sadəcə olaraq əvvəlkilərin əfsanələridir!” ← “Vay halına! İnan ki, Allahın vədi haqdır!”

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ

özlərindən əvvəl gəlib getmiş ümmətlərlə birlikdə; ← Onlar, haqlarında (əzab) sözünün vacib olduğu kəslərdir,

مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿١٨﴾

Onlar, həqiqətən, ziyana uğrayanlardır! ← Cin və insanlardan ibarət (ümmətlərlərlə).

وَلِكُلِّ دَرَجَاتٍ مِمَّا عَمِلُوا وَلِيُوفيَهُمْ أَعْمَالُهُمْ

(Allah) onlara əməllərinin əvəzini tam versin. ← Hər kəsin, etdiyi əməllərə görə dərəcələr vardır ki,

وَهُمْ لَا يظْلَمُونَ ﴿١٩﴾

Və onlara heç bir haqsızlıq edilməz.

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَدْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا

“Dünya həyatınızda öz nemətlərinizi sərf etdiniz, ← Kafirilər cəhənnəmə göstəriləcəkləri gün (deyiləcəkdir):

وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا ۖ فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ

Bu gün isə həqarətli əzabla cəzalandırılacaqsınız; ← və onlarla kef çəkdiniz.

بِمَا كُنتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنتُمْ تَفْسُقُونَ ﴿٢٠﴾

Yer üzündə haqsız yerə təkəbbür göstərdiyinizə və fasiqlər olduğunuza görə!”

وَإِذْكَرُوا أَخَا عَادَ إِذْ أَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ

Bir zaman o Əhqafda olan qövminü xəbərdar etmişdi: ← Ad (qövminün) qardaşını (Hudu) da xatırla!

وَقَدْ خَلَّتِ النَّذِيرُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمَنْ خَلْفَهُ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ

“Allahdan başqasına ibadət etməyin. ← ondan əvvəl də, sonra da peyğəmbərlər gəlib-getmişdir-

إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٢١﴾

Mən böyük günün sizə üz verəcək əzabından qorxuram!”

قَالُوا اجْتَنَّا لِنَأْفِكَنَا عَنْ الْهَتَا فَاتْنَا بِمَا تَعَدُّنَا

Onda, bizə vəd etdiyini gətir, ← Onlar demişdilər: “Sən bizi tanrılarımızdan döndərməyəmi gəldin?

إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٢﴾ قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ

(Hud) demişdi: “O elm ancaq Allah qatındadır. ← əgər doğru danışarlarsansa!”

وَأُبَلِّغُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ وَلَكِنِّي أَرِيكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ﴿٢٣﴾

Ancaq mən sizi, cahil bir qövmlər olaraq görürəm!” ← Mən isə sizə, mənimlə göndərilənləri təbliğ edirəm.

فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقْبِلَ أَوْدِيَّتِهِمْ قَالُوا هَذَا عَارِضٌ مُمْطَرُنَا

dedilər: “Bu bizə yağış yağdıracaq buluddur!” ← Onu, vədilərində tərəf gələn bulud kimi gördükləri zaman:

بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٤﴾

Elə bir küləkdir ki, içində şiddətli əzab vardır! ← “Xeyr, bu tez gəlməsini istədiyiniz şeydir.

تُدْمِرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَاصْبَحُوا لَا يَرَىٰ إِلَّا مَسَاكِنَهُمْ

Səhər elə oldular ki, evlərindən başqa bir şey görünmədi. ← O, öz Rəbbinin əmri ilə hər şeyi məhv edər!”

كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٥﴾

Biz günahkâr qövmü belə cəzalandırıraq!

وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُمْ فِيمَا أَنْ مَكَّنَّاكُمْ فِيهِ وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَآفَاقَةً

Biz onlara qulaq, göz və qəlb vermişdik. ← And olsun ki, onlara verdiyimiz imkanı sizə verməmişdik.

فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلَا أَبْصَارُهُمْ وَلَا أَفَاقَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ

Lakin nə qulaqları, nə gözləri, nə də qəlbləri onlara heç bir fayda vermədi.

إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤْنَ ﴿٢٦﴾

Və istehza etdikləri şey (əzab) onları sardı. ← Çünki onlar Allahın ayələrini inkar edirdilər.

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرَىٰ وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ

Ayələri də müxtəlif cür izah etdik ki, ← And olsun ki, Biz sizin ətrafınızda olan məmləkətləri həlak etdik.

لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٧﴾

bəlkə, onlar qayıdalar.

فَلَوْلَا نَصْرُهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا آلِهَةً

...Allahu qoyub (Ona) yaxınlaşmaq məqsədilə tanrı qəbul etdikləri? ← Bəs nə üçün onlara kömək etmədi...

بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ وَذَلِكَ أَفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْقَرُونَ ﴿٢٨﴾

Bu, onların yalanları və öz uydurduqları şeylərdir. ← Əksinə, (o tanrılar) onlardan uzaqlaşib qeyb oldular.

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ

Qurani dinləsinlər. ← Bir zaman bir dəstə cini sənin yanına yolladıq ki,

فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنْصَتُوا فَلَمَّا قُضِيَ

Və (Quran oxunub) qurtardığı zaman, ← Onu (dinləməyə) gəldiklərində (bir-birinə): “Qulaq asın!”- dedilər.

﴿٢٩﴾ وَلَوْ إِلَى قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ

xəbərdar etmək üçün öz qövmələrinin yanına qayıtdılar.

قَالُوا يَا قَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنْزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى

Biz Musadan sonra nazil edilmiş elə bir Kitab dinlədik ki, ← Onlar dedilər: “Ey qövmümüz!

﴿٣٠﴾ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ

haqqə və düz yola yönəldir! ← özündən əvvəlkiləri təsdiq edir,

يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ

və ona imən gətirin ki, ← Ey qövmümüz! Allahın dəvətçisini qəbul edin,

﴿٣١﴾ وَيُجِرْكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ

və sizi şiddətli əzabdan xilas etsin! ← (Allah) sizin günahlarınızı bağışlasın,

وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ

yer üzündə qaçıb canını qurtara biləsi deyil. ← Allahın dəvətçisini qəbul etməyən kimsə isə,

﴿٣٢﴾ وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءُ

Onlar açıq-aşkar azgınlıq içindədirlər! ← Onun, Ondan başqa dostları da olmaz.

﴿٣٣﴾ وَلَمْ يَرْوِ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

və də onları yaratmaqdan yorulmamış (Allah), ← Onlar görmədilərm ki, göyləri və yeri yaradan Allah;

﴿٣٤﴾ بِقَادِرٍ عَلَى أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَى

Bəli, Həqiqətən, O, hər şeyə qadirdir! ← ölüləri diriltməyə qadirdir?

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ

“Bu doğru deyilmi?!” ← Kafirlər cəhənnəm atəşinə göstəriləcəkləri gün (onlara deyiləcəkdir):

﴿٣٥﴾ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبَّنَا

(Allah) deyəcək: “Elə isə küfr etdiyinizə görə dadın əzabı!” ← Deyəcəklər: “Bəli, Rəbbimizə and olsun!”

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُوا الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ

Onlar üçün (əzabın) tez gəlməsini istəmə. ← Peyğəmbərlərdən əzm sahiblərinin səbr etdiyi kimi, sən də səbr et.

كَانَهُمْ يَوْمَ يَرُونَ مَا يُوْعَدُونَ

ancaq gündüzün bir vaxtı qədər qalıblar. ← Vəd olunduqları (əzabı) görəcəkləri gün onlar sanacaqlar ki,

﴿٣٦﴾ بَلَاغٌ فَهَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ

(Bu) təbliğatdır. Fəsiq bir qövmədən başqası həlak edilərmimi?!

﴿٤٧﴾ سُورَةُ مُحَمَّدٍ

Muhəmməd surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 38 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ

Kafir olanların və (insanları) Allah yolundan döndərənlərin əməllərini (Allah) puç edəcəkdir.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ
Rəbbindən Muhəmmədə haqq olaraq nazil edilənə inanlara gəldikdə, iman gətirib yaxşı əməllər edərək,

﴿٢﴾ كَفَرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ

və onların əhvalını düzəldəcəkdir. (Allah) onların günahlarının üstünü örtəcək,

ذَلِكَ بَأْنِ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ
iman gətirənlər isə öz Rəbbindən (gələn) haqqa uymuşlar. Bu ona görədir ki, kafirlər batıl uymuşlar,

﴿٣﴾ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ فَإِذَا لَقِيتُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبِ الرِّقَابِ
Kafirlərlə qarşılaşdığınız zaman boyunlarını vurun. Beləcə Allah insanlara, özlərinə aid məsələlər çəkir!

حَتَّىٰ إِذَا اتَّخَذْتُمُوهُمْ فَشُدُّوا الْوَتَاقَ
(əsirləri) də kəndirlə bərk bağlayın. Nəhayət, onları məğlub etdiyiniz vaxt,

فَمَا مَتَا بَعْدُ وَأَمَّا فِدَاءٌ حَتَّىٰ تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ذَلِكَ
...müharibə, yüklərini yerə qoyana (bitənə) qədər. Budur! Ya məccanı, ya da fidyə müqabilində (azad edin)...

وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَانْتَصَرَ مِنْهُمْ وَلَكِنْ لِيَبْلُوَا بَعْضَكُمْ بَعْضًا
Lakin sizi biri-birinizlə imtəhana çəkmək üçün (bələ edir). Əgər Allah istəsəydi, onlardan intiqam alardı.

﴿٤﴾ وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ
(Allah) onların əməllərini əsla puç etməz. O kəslər ki, Allah yolunda öldürülülər,

﴿٥﴾ سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَفَهَا لَهُمْ
Və onları, özlərinə tanıtdığı Cənnətə daxil edəcəkdir. (Allah) onları doğru yola yönəldəcək və onların əhvalını düzəldəcəkdir.

﴿٦﴾ يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ
O da sizə yardım edər və ayaqlarınızı möhkəmlədir. Ey iman gətirənlər! Əgər Allaha yardım etsəniz,

﴿٧﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعْسًا لَهُمْ
(Allah) onların əməllərini puça çıxardar! Kafirlərə gəldikdə - onlar isə məhv olsun -

﴿٨﴾ فَاحْبِطْ أَعْمَالَهُمْ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ
(Allah) da onların əməllərini puç etdi. Bu ona görədir ki, onlar Allahın nəzil etdiyinə nifrət etdilər.

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
özlərindən əvvəlkilərin aqibəti necə oldu?! Onlar yer üzündə dolaşıb görmülərini ki,

﴿٩﴾ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَالُهَا

Kafirlər üçün də buna bənzərləri vardır! Allah onları yerlə yeksan etdi.

﴿١٠﴾ ذَلِكَ بَأْنِ اللَّهِ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ
Kafirlərin isə himayədarı yoxdur! Bu ona görədir ki, Allah iman gətirənlərin himayədarıdır.

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
Onun altından çaylar axar. ← Şübhəsiz, Allah, iman gətirib yaxşı əməllər edənləri cənnətlərə daxil edər.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ ﴿١٢﴾
Atəş isə onların məskəni olacaqdır! ← Kafirlər isə kef çəkərlər və heyvanların yediyi kimi yeyərlər.

وَكَايْنٍ مِنْ قَرْيَةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ الَّتِي أَخْرَجَتْكَ
onlar, səhi çıxardan şəhərdən daha qüvvətli idi. ← Neçə-neçə şəhərlər vardı ki,

أَهْلَكْنَاهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ﴿١٣﴾

Biz onları məhv etdik və özələrinə bir kömək edən olmadı!

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ كَمَنْ زِينَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ﴿١٤﴾
pis əməli özünə yaxşı göstərilən və nəfsinə uymuş kimsə kimidir?! ← Rəbbindən dəlilə istinad edən kimsəmi,

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ
Orada xarab olmayan sudan çaylar, ← Müttəqilərə vəd olunan Cənnətin vəsfi (belədir);

وَأَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ
çənlərə ləzzət verən şərəbdən çaylar, ← dadı dəyişməyən süddən çaylar,

وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ
Orada onlar üçün hər cür meyvə və Rəbbindən bir bağışlanma da var. ← və saf balda çaylar (vardır).

كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ﴿١٥﴾
ona qaynar su içirdilər, o da bağırsaqlarını parçalayay?! ← (O), cəhənnəmdə əbədi qalan kəs kimidirmi ki,

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ حَتَّىٰ إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ
Nəhayət sənənin yanından çıxdığı zaman, ← Onlardan ələ kimsə var ki, səni dinləyər.

قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ أَنفَا
“O (Muhəmməd) bayaq nə dedi?!” ← elm verilmiş kimsələrə deyər:

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ﴿١٦﴾
və öz nəfslərinə uymuş olanlardır! ← Onlar, Allahın ürəklərinə möhür vurduğu,

وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَاتَّبَعُوا تَقْوَاهُمْ ﴿١٧﴾
və onlara təqvalarını verir! ← Doğru yolda olanlara gəldikdə, (Allah) doğruluqlarını artırır,

فَهَلْ يُنظَرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً
Onlar ancaq qiyamətin qəflətən özlərinə gəlməsini gözləyirlər?

فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَنَّىٰ لَهُمْ إِذَا جَاءَتْهُمْ ذِكْرُهُمْ ﴿١٨﴾
Onlara gəlmişdi zaman ibrət almaları onlara nə fayda verər?! ← Onun əlamətləri artıq gəlmişdir.

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
Öz günahlarının, mömin kişi və mömin qadınların bağışlanmasını dilə. ← Bil ki, Allahdan başqa tanrı yoxdur.

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوِئَكُمْ ﴿١٩﴾

Allah, sizin gəzdiyiniz yeri və duracağınız yeri də bilir!

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ فَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ

Elə ki möhkəm bir surə nazil oldu, ← Möminlər: "Kaş (cihada aid) bir surə nazil olaydı!"-deyirdilər.

وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ

gördün ki, qəlblərində xəstəlik olan kimsələr, ← və orada döyüş bildirildi,

يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَأُولَئِكَ لَهُمْ ﴿٢٠﴾

Amma onlar üçün daha yaxşı olan; ← sənə, ölüm ayağında bayılmış kimsənin baxışı ilə baxırlar!

طَاعَةَ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ

İş qətiləşdiyi zaman, ← itaət etmək və gözəl bir söz deməkdir.

فَلَوْ صَدَقُوا اللَّهَ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ﴿٢١﴾

əlbəttə, onlar üçün daha yaxşı olardı! ← əgər Allaha sadıq qalsaydılar,

فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتَقَطَّعُوا أَرْحَامَكُمْ ﴿٢٢﴾

yer üzündə fitnə-fəsad törədersiniz və qohumluq əlaqəsini kəsərsiniz! ← Əgər üz döndərsəniz, ola bilsin ki,

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعَمَّى أَبْصَارَهُمْ ﴿٢٣﴾

beləcə onları kar etmiş, gözlərini də kor etmişdir! ← Onlar o kəslərdir ki, Allah onlara lənət etmiş,

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا ﴿٢٤﴾

Yoxsa ürəklərin üzərində qıfılları var? ← Bəs onlar Quranı düşünməzlərmi?

إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ

Şeytan (bunu) onlara xoş göstərdi, ← Doğru yol özlərinə bəlli olduğdan sonra (dindən) dönənlərə gəldikdə,

وَأَمَلَىٰ لَهُمْ ﴿٢٥﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرَهُوا مَا نَزَلَ اللَّهُ

Bu ona görədir ki, onlar, Allahın endirdiyini bəyənməyənlərə dedilər: ← və onları uzun xəyəllərə saldı.

سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ ﴿٢٦﴾

Allah isə onların sirlərini bilir! ← "Bəzi işlərdə sizə itaət edəcəyik!"

فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ ﴿٢٧﴾

...üzlərinə və arxalarına vuraraq? ← Bəs mələklər onların canlarını alanda necə olacaq...

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا أَصْحَبَ اللَّهُ وَكَرَهُوا رِضْوَانَهُ

və Onun razı qaldığı şeyi bəyənmədilər. ← Bu ona görədir ki, onlar, Allahı qəzəbləndirən şeyə uydular,

فَاخْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ﴿٢٨﴾

Buna görə də (Allah) onların əməllərini puç etdi.

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَنْ لَنْ يُخْرِجَ اللَّهُ أَضْغَانَهُمْ ﴿٢٩﴾

Allah onların kinlərini üzə çıxartmayacaq?! ← Yoxsa qəlblərində xəstəlik olanlar elə zənn etdilər ki,

وَلَوْ نَشَاءُ لَارَيْنَاكُمْ فَلَعَرَفْتَهُمْ بِسِيمِهِمْ

Beləcə, onları mütləq üzlərindən tanıyardın. ← Əgər Biz istəsəydik, onları mütləq sənə göstərərdik.

وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٠﴾

Allah isə sizin əməllərinizi bilir! ← Sən onları, danışiq tərzlərindən mütləq tanıyacaqsan.

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ

sizdən mücahidləri və səbr edənləri ayırd edib bilənə qədər. ← And olsun ki, Biz sizi imtahana çəkəcəyik,

وَنَبْلُوا أَخْبَارَكُمْ ﴿٣١﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ

Həqiqətən, kafirlər, Allah yolundan döndərlər, ← Və sizə dair xəbərləri yoxlayacağıq.

وَشَاقُوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ

və doğru yol özlərinə bəlli olduqdan sonra Peyğəmbərə qarşı çıxanlar,

لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحِطُّ أَعْمَالَهُمْ ﴿٣٢﴾

Və (Allah) onların əməllərini puç edəcəkdir! ← Allaha heç cür zərər verə bilməzlər.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٣﴾

və öz əməllərinizi puça çıxartmayın! ← Ey iman gətirənlər! Allaha itaət edin, Peyğəmbərə itaət edin,

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ

sonra kafir olaraq ölənlər; ← Şübhəsiiz ki, kafir olub (insanları) Allah yolundan döndərlər,

فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ﴿٣٤﴾ فَلَا تَهْنُوا

Elə isə, (cihadda) zəiflik göstərməyin, ← Allah onları bağışlamayacaqdır!

وَتَدْعُوا إِلَى السَّلَامِ وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتَرَكَمُ أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٥﴾

O, sizin əməllərinizi əsla əskiltməz! ← Allah sizinlədir. ← və siz üstün ikən (onları) sülhə dəvət etməyin.

إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌّ وَلَهُوَ وَإِنْ تَوَمَّنُوا وَتَتَّقُوا

Əgər iman gətirsəniz və (Allahdan) qorxsanız, ← Dünya həyatı sadəcə oyun və əyləncədir.

يُؤْتِكُمْ أَجُورَكُمْ وَلَا يَسْأَلُكُمْ أَمْوَالَكُمْ ﴿٣٦﴾ إِنْ يَسْأَلُكُمْوهَا

Əgər sizdən onu istəsəydi, ← O sizdən mal-dövlətinizi də istəmir. ← O sizə mükafatlarınızı verəcəkdir.

فَيُخَفِّكُمْ تَبَخَّلُوا وَيُخْرِجْ أَضْغَانَكُمْ ﴿٣٧﴾

siz xəsislik göstərərdiniz. O da sizin kin-küdurətinizi zahirə çıxardardı. ← və sizdən ısrarla tələb etsəydi,

هَآ أَنتُمْ هَؤُلَاءِ تُدْعُونَ لِنُفْسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمِنْكُمْ مَنْ يَخُلْ

Yenə də sizdən, xəsislik edən var. ← Budur, siz Allah yolunda sərf etməyə çağırılırsınız.

وَمَنْ يَخُلْ فَانَّمَا يَخُلْ عَنْ نَفْسِهِ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ

Allah zəngindir, siz isə yoxsulsunuz. ← Kim xəsislik etsə, ancaq özünə qarşı xəsislik etmiş olar.

وَأَنْ تَتَوَلَّوْا يَسْتَبَدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ ﴿٣٨﴾

yerinizə başqa bir qövmlər gətirər. Sonra onlar, sizin kimi olmazlar! ← Əgər üz döndərsəniz,

﴿٤٨﴾ سُورَةُ الْفَتْحِ

əl-Fəth (Fəth) surəsi
(Mədinədə nazil olmuşdur, 29 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 اَنَا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ﴿١﴾ لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ
 Allah sənin əvvəlki və sonrakı günahlarını bağışlasın, ← Həqiqətən, Biz sənə açıq bir zəfər bəxş etdik ki,

وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٢﴾
 səni düz yola yönəltsin, ← sənə olan nemətinə tamamlasın,

وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَزِيزًا ﴿٣﴾
 və Allah sənə, yenilməz bir qələbə ilə yardım etsin!

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ
 ...onların imanını üstünə iman artırmaq üçün. ← Möminlərin ürəklərinə arxayınlıq salan Odur...

وَاللَّهُ جُنُودَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٤﴾
 Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← Göylərdəki və yerdəki ordular da Allahın ixtiyarındadır.

لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
 Onun altından çaylar axar. Orada əbədi qalarlar. ← Mömin kişi və mömin qadınları cənnətlərə daxil etsin.

وَيُكَفِّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٥﴾
 Bu, Allah qatında böyük uğurdur! ← Və onların günahlarının üstünü örtsün.

وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ
 Allah haqqında pis fikirli müşrik kişi və qadınlara da! ← Münafiq kişi və qadınlara əzab versin,

عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ
 Allahın onlara qəzəbi tutmuş və onlara lənət etmişdir. ← Pis fikirlilik, onların öz başlarında çatlasın!

وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٦﴾
 (Ora) necə də pis dönüş yeridir! ← (Allah) Cəhənnəmi onlar üçün hazırlamışdır.

وَاللَّهُ جُنُودَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٧﴾
 Allah yenilməz qüvvət sahib, hikmət sahibidir! ← Göylərdəki və yerdəki ordular Allahın ixtiyarındadır.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٨﴾
 Həqiqətən, Biz səni bir şahid, bir müjdəçi və qorxudan (bir peyğəmbər olaraq) göndərdik ki,

لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ
 Ona yardım edəsiniz, onu hörmət göstərəsiniz, ← Allahı və Onun Rəsuluna iman gətirəsiniz,

وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٩﴾
 və Onu (Allahı) səhər və axşam təsbih edəsiniz!

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ
يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ
Allahın əli onların əllərinin üstündədir. ← Sənə bəyət edənlər, əlbəttə, Allaha bəyət etmiş olurlar.

فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ
وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ
Kim Allahla etdiyi əhdi yerinə yetirsə, ← Kim (bəyəti) pozsa, ancaq öz əleyhinə pozmuş olar.

﴿١٠﴾ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا
(Allah) ona böyük mükafat verəcəkdir!

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ
شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا
“Mal-dövlətimiz və ailələrimiz başımızı qatdı. ← Geridə qalan bədvi ərəblər sənə deyəcəklər:

فَاسْتَغْفِرْ لَنَا
يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ
Onlar, ürəklərində olmayanı dilləri ilə deyirlər. ← (Allahdan) bizim bağışlanmağımızı dilə!”

قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا
إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا
əgər O sizə bir zərər vermək istəsə, ← (Onlara) de: “Sizin üçün Allaha bir şeylə kim mane ola bilər,

أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا
بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١١﴾
Xeyr, Allah sizin nə etdiyinizdən xəbərdardır! ← yaxud sizə bir xeyir vermək istəsə?!”

بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنْ
لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَىٰ أَهْلِيهِمْ أَبَدًا
Peyğəmbər və möminlər heç vaxt öz ailələrinin yanına qayıtmayacaqlar? ← Xeyr, siz zənn edirsiniz ki,

وَزَيْنَٰ ذَلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ
وَضَنْتُمْ ظَنِّ السَّوْءِ
وَكُنتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴿١٢﴾
Və məhvə məhkum olmuş bir qəvm oldunuz! ← və pis fikrə düşdünüz. ← Bu, sizin ürəyinizə xoş gəldi,

وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
فَأَنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿١٣﴾
Biz kafirlər üçün atəş hazırlamışıq! ← Kim Allaha və Onun Peyğəmbərinə iman gətirməzsə,

وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ
O, istədiyini bağışlayar, istədiyinə də əzab verir. ← Göylərin və yerin hökmü Allahın əlindədir.

﴿١٤﴾ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا
Allah bağışlayan, rəhm edəndir!

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ
إِذَا انْطَلَقْتُمْ إِلَىٰ مَغَانِمَ لِتَأْخُذُوهَا
...qənimət əldə etmək üçün getdiyiniz zaman: ← Geridə qalanlar deyəcəklər...

دَرُونَا تَتَّبِعُنَا
يُرِيدُونَ أَنْ يُبَدِّلُوا كَلَامَ اللَّهِ
Onlar, Allahın sözünü dəyişdirmək istəyirlər. ← “Qoyun biz sizin arxanızca gələk!”

قُلْ لَنْ تَتَّبِعُونَا
كَذَلِكُمْ قَالَ اللَّهُ مِنْ قَبْلُ
Allah əvvəldən belə buyurmuşdur.” ← De: “Siz əsla bizim arxamızca gəlməyəcəksiniz.

﴿١٥﴾ فَسَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَا
بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا
Xeyr, onlar ancaq az bir şeyi anlayan kimsələrdir! ← Onlar deyəcəklər: “Xeyr, siz biza paxıllıq edirsiniz”.

قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سَتُدْعُونَ إِلَى قَوْمٍ أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ
 "Siz çox güclü bir qövmlə (vuruşmağa) çağırılacaqsınız. ← Geridə qalan bədavi ərəblərə də:

تُقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسَلِّمُونَ فَإِنْ تُطِيعُوا
 Əgər itaət etsəniz, ← Siz onlarla vuruşacaqsınız, ya da onlar müsəlman olacaqlar.

يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا وَإِنْ تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ
 Əgər daha əvvəl üz çevirdiyiniz kimi üz çevirsəniz, ← Allah sizə gözəl bir mükafat verər.

يُعَذِّبُكُمُ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦﴾ لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرْجٌ
 çolağa da günah yoxdur, ← (Cihada getməməyə görə) kora günah yoxdur, ← sizə acı bir əzabla əzab verər".

وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرْجٌ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
 Kim Allaha və Peyğəmbərinə itaət etsə, ← xəstəyə də günah yoxdur.

يُدْخِلُهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَنْ يَتَوَلَّ
 Kim də üz döndərsə, ← (Allah) onu, (ağacları) altından çaylar axan cənnətlərə daxil edər.

يُعَذِّبُهُ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٧﴾ لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ
 And olsun ki, Allah möminlərdən razı oldu... ← (Allah) ona acı bir əzabla əzab verər!

إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ
 (Allah) onların ürəklərində olanı bildi, ← ...ağac altında sənə beyət etdikləri zaman.

فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿١٨﴾
 və onları yaxın bir qələbə ilə mükafatlandırdı; ← Beləcə onlara arxayınlıq göndərdi,

وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٩﴾
 Allah yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir! ← həmçinin ələ keçirəcəkləri çoxlu qənimətlərlə.

وَعَدَكُمْ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا فَعَجَلَ لَكُمْ هَذِهِ
 Bunu isə sizə tezliklə verdi, ← Allah sizə, əldə edəcəyiniz çoxlu qənimətlər vəd etmişdir.

وَكَفَّ أَيْدِي النَّاسِ عَنْكُمْ وَلِتَكُونَ آيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٢٠﴾
 möminlərə işarə olsun və sizi doğru yola çıxartsın. ← və insanların sizə uzanmış əllərini kəsdi ki,

وَأُخْرَى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا
 Allah onları (öz əlmi ilə) ehtiva etmişdir. ← Digərlərini də hələki əldə etməmisiniz.

وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢١﴾ وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا
 Əgər o kafirlər sizinlə döyüşsəydilər, ← Allah hər şeyə qadirdir!

لَوْلُوا الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٢٢﴾
 Sonra dost da tapmazdılar, havadar da; ← mütləq arxa çevirib qaçaqadılar.

سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾
 Allahın qanununda bir dəyişiklik tapa bilməzsən! ← Allahın əvvəldən qoyduğu qanunu olaraq!

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَآيَدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ

Məkkə vadisində sizin də əlinizi onlardan (çəkən Odur)... ← Onların əlini sizdən çəkən Odur.

﴿٢٤﴾ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا

Allah sizin nə etdiklərinizi görəndir! ← ...sizi onlara qalib etdikdən sonra.

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

sizi Məscidülhəramə buraxmayanlar da, ← Kafir olanlar onlardır,

وَالْهَدْيِ مَعْكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ مَحَلَّهُ وَلَوْلَا رِجَالُ مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءُ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ

Əgər tanımadığınız mömin kişi və mömin qadınları, ← qurbanlıqları öz yerinə çatmağa qoymayanlar da.

أَنْ تَطَّوَّهُمْ فُتْصِيحِكُمْ مِنْهُمْ مَعْرَةً بَعِيرَ عِلْمٍ

əzmək və onlara görə bilmədən sizə günah gəlməsi (ehtimalı olmasaydı, Allah, döyüşməyə izin verərdi).

لِيَدْخُلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْ تَزَيَّلُوا

Əgər onlar bir-birindən seçilsəydilər, ← Allah istədiyini Öz mərhəmətinə qovuşdursun deyə (belə etdi).

لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٢٥﴾

onlardan kafir olanlara, acı bir əzabla əzab verərdik!

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ

Kafirilər, öz ürəklərində təkbəbürlüyə, cahiliyyət lovğalıqına qapıldıqları zaman,

فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالزَّمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى

və onlara təqva kəlməsini vacib etdi. ← Allah, Peyğəmbərinə və möminlərə arxayınlıq göndərdi,

﴿٢٦﴾ وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا

Axı Allah hər şeyi biləndir! ← Onların bu sözə daha çox haqqı vardı və ona layiq idilər.

لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّءْيَا بِالْحَقِّ

And olsun ki, Allah Öz Peyğəmbərinin rəyasının həqiqət olduğunu təsdiq etdi.

لَتَدْخُلَنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ أَمِينٍ مُحَلَّقِينَ رُؤُسَكُمْ

...əmin-amanlıqla, başınızı qırıxdıraraq, ← Siz, inşallah (əgər Allah diləsə), Məscidülhəramə daxil olacaqsınız...

وَمُقَصَّرِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا

(Allah) sizin bilmədiyiniz şeyləri bilir. ← (saçınızı) qısaltmış haldə, qorxmadan!

﴿٢٧﴾ فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا

(Allah), bundan əlavə (sizə) yaxın bir qələbə də bəxş edəcəkdir.

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ

onu (İslami) bütün dinlərdən üstün etmək üçün. ← Öz Peyğəmbərini hidayət və haqq dinlə göndərən Odur,

﴿٢٨﴾ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا

Allahın şahid olması kifayət edər!

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ
Onunla birlikdə olanlar da kafirlərə qarşı sərt, ← Mühəmməd Allahın Peyğəmbəridir.

رُحَمَاءَ بَيْنَهُمْ تَرِيَهُمْ رُكْعًا سُجَّدًا
Onları, rüku edən, səcdəyə qapanan görürsən. ← öz aralarında mərhəmətlidirlər.

يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ
Onların əlaməti, üzlərindəki səcdə izidir. ← Allahdan riza və lütf diləyirlər.

ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ
İncildə isə onların vəsfı bir əkinə bənzədilir ki, ← Bu, onların Tövratdakı vəsfidir.

أَخْرَجَ شَطْهُ فَازَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ
onu qüvvətləndirmiş, o da möhkəmlənib, ← o (əkin) təcərtisini üzə çıxarmış,

فَاسْتَوَىٰ عَلَىٰ سُوْقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ
(Bu məsəl) onunla kafirləri qəzəbləndirmək üçündür. ← gövdəsi üstünə qalxaraq əkinçiləri heyran etmişdir.

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾
məğfirət və böyük mükafat! ← Onlardan iman gətirib yaxşı əməllər edənlərə Allah vəd etmişdir;

﴿٤٩﴾ سُورَةُ الْحُجُرَاتِ

əl-Hucurat (Otaqlar) surəsi
(Mədinədə nazil olmuşdur, 18 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدُمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ
Allahdan və Peyğəmbərindən önə keçməyin. ← Ey iman gətirənlər!

وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١﴾
Həqiqətən, Allah (hər şeyi) eşidəndir, (hər şeyi) biləndir! ← Allahdan qorxun.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ
Səsinizi Peyğəmbərin səsinədən artıq qaldırmayın, ← Ey iman gətirənlər!

وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ
...bir-birinizlə ucadan danışdığınız kimi! ← və onunla ucadan danışmayın...

أَنْ تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٢﴾
Yoxsa, özünü də bilmədən, əməlləriniz puç olar.

إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ
Həqiqətən, Allahın Peyğəmbəri yanında səslərini azaldanlar o kimsələrdir ki,

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَىٰ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٣﴾
Onlar üçün bağışlanma və böyük mükafat vardır! ← Allah, onların ürəklərini təqva üçün imtahan etmişdir.

إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾
onların çoxu anlamır! ← Sən otaqların arxasından çağırnlara gəldikdə,

وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ
onlar üçün, əlbəttə, daha yaxşı olardı. ← Əgər onlar, sən qarşılarına çıxancaya qədər səbr etsəydilər,

وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾
Allah bağışlayandır, rəhm edəndir!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا
dərhal (doğruluğunu) yoxlayın, ← Ey iman gətirənlər! Əgər bir fasiq (günahkar) sizə bir xəbər gətirsə,

أَنْ تُصَيِّبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ أَنْ تَصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ
və etdiyinizə peşman olarsınız! ← yoxsa bilmədən bir qövmlə pislik edərsiniz,

وَاعْلَمُوا أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ
Əgər o, bir çox işlərdə sizə uysaydı, ← Bilin ki, aranızda Allahın Peyğəmbəri vardır.

لَعَسْتُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ
onu ürəklərinizə gözəl göstərdi, ← həqiqətən əziyyət çəkərdiniz. Lakin Allah sizə imanı sevdirdi,

وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ ﴿٧﴾
Onlar əsl doğru yolda olanlardır; ← küfrə, itaətdən çıxmağa və asi olmağa qarşı sizdə nifrət oyatdı.

فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٨﴾
Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← Allahdan bir lütf və nemət olaraq!

وَأَنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا
dərhal onları barışdırın. ← Əgər möminlərdən iki dəstə bir-biri ilə vuruşsa,

فَأَنْ بَغَتْ أَحَدِيهِمَا عَلَى الْأُخْرَى
fəqatətlə o biri ilə vuruşsun... ← Əgər onlardan biri digərinə qarşı təcavüzkarlıq etsə,

حَتَّى تَفِيءَ إِلَى أَمْرِ اللَّهِ
Əgər qayıtsa, o ikisinin arasını ədalətlə düzəldin, ← ...Allahın əmrinə qayıdana qədər!

وَأَقْسَطُوا
Həqiqətən, möminlər qardaşdırlar. ← Həqiqətən, Allah ədalətliyə sevar! ← və ədalətli olun.

فَاصْلَحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٠﴾
və Allahdan qorxun ki, bəlkə, siz rəhm olunasınız! ← Buna görə də, iki qardaşınızın arasını düzəldin,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ
Bəlkə də, onlar o birilərindən daha yaxşı olarlar. ← Ey iman gətirənlər! Bir qövm digərini lağa qoymasın.

عَسَى أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ
Bəlkə də, onlar o birilərindən daha yaxşıdırlar. ← Qadınlar da qadınları (lağa qoymasınlar).

وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ
və bir-birinizi ləqəblərlə çağırmayın. ← Bir-birinizə tənə etməyin,

وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١١﴾
Kim də tövbə etməzsə, onlar əsl zalımlardır! ← İman gətirdikdən sonra fasiq adlanmaq necə də pisdir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ
Şübhəsiz ki, zənnin bəzisi günahdır. ← Ey iman gətirənlər! Çox zənnə qapılmaqdan çəkinin.

وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا
Sizdən biriniz, ölmüş qardaşının etini yemək istəyərmisi?! ← Güdməyin və bir-birinizin qeybətini qırmayın!

فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾
Həqiqətən, Allah tövbələri qəbul edəndir, rəhmlidir! ← Dərhal ondan iyrəndiniz. Allahdan qorxun!

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ
Sizi xalqlara və qəbilələrə ayırdıq ki, ← Ey insanlar! Biz sizi bir kişi və bir qadından yaratdıq.

لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَىٰكُمْ
Həqiqətən, Allah qatında sizin ən hörmətli olanınız, ən çox çəkinəninizdir. ← bir-birinizi tanıyasınız.

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾ قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا
De: “İman gətirmədiniz! ← Bədəvi ərəblər: “Biz iman gətirdik!” - dedilər. ← Şübhəsiz, Allah biləndir, xəbərdardır.

وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ
Hələ iman sizin qəlbərinizə daxil olmamışdır. ← Ancaq: “Biz təslim olduq!” - deyin.

وَأَنْ تَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا
O, sizin əməllərinizdən heç bir şeyi əskilməz. ← Əgər Allaha və Peyğəmbərinə itaət etsəniz,

إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤﴾
Həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir!”

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا
sonra heç bir şübhəyə düşməyən, ← Məminlər yalnız Allaha və Peyğəmbərinə iman gətirən,

وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿١٥﴾
Onlar əsl sadıq olanlardır! ← və Allah yolunda malları və canları ilə cihad edənlərdir!

قُلْ أَتَعْلَمُونَ اللَّهَ بِدِينِكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
Halbuki Allah göylərdə və yerdə nə varsa, (hamısını) bilir. ← De: “Öz dininizi Allahamı öyrədirsiniz?

وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٦﴾
Allah hər şeyi biləndir!”

يَمُنُونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُلْ لَا تَمُنُوا عَلَيَّ إِسْلَامَكُمْ
De: “Müsəlman olduğunuzla mənə minnət qoymayın! ← İslamı qəbul etdilər deyən sənə minnət qoyurlar.

بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَيْكُمْ لِلْإِيمَانِ أَنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٧﴾
əgər doğru deyirsinizsə!” ← Xeyr, sizi imana yönəltməklə, Allah sizə minnət qoymuş olur,

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾
Allah, sizin nə etdiklərinizi görəndir! ← Şübhəsiz ki, Allah, göylərin və yerin qeybini bilir.

﴿٥٠﴾ سُورَةُ قَافِ

Qaf surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 45 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ق وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ ﴿١﴾ بَلْ عَجَبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ

Xeyr! Onlara öz içlərindən, xəbərdar edən biri gəldiyinə təəccübləndilər. ← Qaf! Şanlı Qurana and olsun!

﴿٢﴾ فَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ

Kafirilər dedilər: "Bu qərribə bir şeydir!

﴿٣﴾ إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا ذَلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ

Bu, üzəq bir qayıdır!" ← Biz ölüb torpaq olduqdan sonra (yenidən diriləcəyik)?

﴿٤﴾ قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا كِتَابٌ حَفِيظٌ

Axı qatımızda hifz edən bir Kitab vardır! ← Həqiqətən, yerin, onlardan nəyi əskiltiyini bilirik.

﴿٥﴾ بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ مَرِيجٍ

Beləcə onlar çaşqınlıq içindədirlər. ← Xeyr, onlara haqq (Quran) gəldikdə yalan saydılar.

﴿٦﴾ أَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا

onu necə yaratmışıq və onu bəzəmişik?! ← Özlərinin üstündəki göyə baxmırlarmı ki,

﴿٧﴾ وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ وَالْأَرْضِ مَدَدْنَاهَا

Yeri isə döşədik, ← Orada heç bir-yarım da yoxdur?!

﴿٨﴾ وَالْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيٍّ وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ

Orada hər cür gözəl növdən (meyvə) də yetişdirdik! ← və ora möhkəm dağlar atdıq.

﴿٩﴾ تَبَصَّرَةٌ وَذِكْرَى لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ

(Bunları etdik ki, Allaha) üz futañ hər bir bəndə üçün ibrət dərsi və öyüd-nəsihət olsun.

﴿١٠﴾ وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ وَحَبَّ الْحَصِيدِ

Beləcə onunla bağlar və biçilən taxıl dənələri yetişdirdik. ← Biz göydən bərəkətli su da endirdik.

﴿١١﴾ وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ

Tumurcuqları (salxım-salxım) bir-birinin üstünə düzülmüş, hündür xurma ağacları da (bitirdik).

﴿١٢﴾ رِزْقًا لِلْعِبَادِ وَأَحْيَيْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيِّتًا ذَلِكَ الْخُرُوجُ

(Qəbirdən) çıxış belədir! ← Bəndələrə ruzi olsun deyə! Biz onunla (o su ilə) ölü bir məmləkəti dirildik.

﴿١٣﴾ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحَابُ الرَّسِّ وَثَمُودُ ﴿١٢﴾ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطَ ﴿١٣﴾

Ad (qövmi), Firon (əhli), Lut qardaşları; ← Onlardan əvvəl Nuh tayfası, Rəss əhli və Səmund təkzib etmişdi.

﴿١٤﴾ وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ وَعِيدُ

və Mənim vədim gerçəklaşdı. ← Əykə əhli və Tübbə qövmi hamısı peyğəmbərləri təkzib etdi,

﴿١٥﴾ أَفَعَيَّنَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ

Xeyr! Onlar yenidən yaradılış barəsində şübhə içindədirlər! ← Biz ilk yaradılışdan acizmi qaldıq?!

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ
və nəfsinin ona nə vəsvəse etdiyini bilirik. ← And olsun ki, insanı Biz yaratdıq,

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ﴿١٦﴾ اِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشَّمَالِ قَعِيدٌ ﴿١٧﴾
Çünkü, iki mələk sağında və solunda oturub (əməllərini) yazır! ← Biz ona şah damarından daha yaxınıq!

مَا يَلْفُظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ﴿١٨﴾
Dediği hər söz üçün onun yanında hazır durub gözləyən (iki mələk vardır)!

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ﴿١٩﴾ ذَلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ ﴿١٩﴾
Bu sənin qaçdığın şeydir! ← Ölüm bihuşluğu, həqiqətən, gələcəkdir.

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذَلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ﴿٢٠﴾ وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ﴿٢١﴾
Hər kəs (özünü) sürüyən biri və bir şahidlə gələcəkdir. ← Sur da çalınacaqdır. Bu vəd olunmuş gündür!

لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ﴿٢٢﴾
İndi gözündən pərdəni götürdük. Bu gün gözün yaxşı görür! ← Sən bundan qafil idin.

وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَيَّ عَتِيدٌ ﴿٢٣﴾
Yoldaşı deyəcəkdir: "Bu yanımdakı hazırdır!"

الْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلُّ كَفَّارٍ عَنِيدٌ ﴿٢٤﴾ مَنَاعٌ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُرِيبٌ ﴿٢٥﴾
xeyrə mane oları, həddi aşanı, şübhə edəni! ← Atın Cəhənnəmə, hər bir inadçı kafiri,

الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَأَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ ﴿٢٦﴾
Ona görə də, onu şiddətli əzabın içində atın! ← O kimsəni ki, Allahla yanaşı başqa bir tanrı qəbul etdi.

قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْغَيْتُهُ ﴿٢٧﴾ وَلَكِنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٢٧﴾
Áncəq o, uzaq bir zəlalət içində idi! ← Yoldaşı deyəcəkdir: "Ey Rəbbimiz! Onu mən azdırmadım.

قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ ﴿٢٨﴾
Mən sizə xəbərdarlıq etmişdim. ← (Allah) deyəcəkdir: "Mənim hüzzurmda mübahisə etməyin.

وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ﴿٢٩﴾ مَا يُبَدِّلُ الْقَوْلَ لَدَيَّ
Axı Mən bəndələrə zülm edən deyiləm! ← Mənim hüzzurmda söz dəyişdirilməz.

يَوْمَ نَقُولُ لَجَهَنَّمَ هَلْ امْتَلَأْتَ وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ ﴿٣٠﴾
O isə deyəcək: "Daha çoxu varmı?" ← O gün Cəhənnəmə deyəcəyik: "Doldunmu?"

وَأُزْلِفَتِ الْحَنَةُ لِلْمُتَّقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ ﴿٣١﴾ هَذَا مَا تُوْعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيفٍ ﴿٣٢﴾
Bu, sizə vəd olunandır. (O,) hər tövbə edib qoruyan, ← Cənnət də müttəqilərə uzaq deyil, yaxınlaşdırılacaq.

مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنَ بِالْغَيْبِ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ ﴿٣٣﴾
Rəhməndən, (Onu) görmədiyi halda qorxan və haqqə dönmüş qəlblə gələn kimsə üçündür!

أَدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ﴿٣٤﴾ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ﴿٣٤﴾
Bu, əbədiyyət günüdür! ← Ora sağlqla daxil olun.

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ﴿٣٥﴾
Qatımızda isə daha çoxu var! ← Orada onlar üçün istədikləri şeylər vardır.

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا

Onlar bunlardan daha qüvvətli idilər, ← Biz onlardan əvvəl neçə-neçə nəsilləri həlak etdik.

فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ مَحِيصٍ ﴿٣٦﴾

Onlar ölkələrdə gəzib dolaşmışdılar. (Bəs ölümdən və ya əzabdan qaçıb) canlarını qurtardılar mı?"

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرٍ لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٣٧﴾
yaxud hazır olub qulaq asan üçün! ← Şübhəsiz ki, bunda, qəlb sahibi üçün öyüd-nəsihət vardır,

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ ﴿٣٨﴾
Bizə yorğunluq da tiz vermədi. ← And olsun ki, göyləri, yeri və onların arasındakıları altı gündə yaratdıq.

فَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٣٩﴾
Günəş doğmamışdan əvvəl və batmamışdan əvvəl Rəbbini təsbih et! ← Onların dediklərinə səbr et.

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ ﴿٤٠﴾ وَاسْتَمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٤١﴾
Dinlə! O gün carçı, yaxın bir yerdən car çəkəcək. ← Gecənin bir vaxtı və səcdələrdən sonra Onu təsbih et!

يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ ﴿٤٢﴾
O, (qəbirdən) çıxış günüdür! ← O gün dəhşətli səsi həqiqətdən eşidəcəklər.

أَنَا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَالْيَنَّا الْمَصِيرُ ﴿٤٣﴾
Dönüş də Bizədir! ← Şübhəsiz ki, dirildən də, öldürən də Bizik.

يَوْمَ تَشْتَقِي الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذَلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿٤٤﴾
O, bizim üçün asan bir toplayışdır. ← O gün yer, sürətlə onlar üçün yarılaçaq.

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ
Sən onları məcbur edən deyilsən. ← Biz onların nə dediklərini yaxşı bilirik.

فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ ﴿٤٥﴾

Sən Mənim təhdidimdən qorxanlara Quranla öyüd-nəsihət ver!

﴿٥١﴾ سُورَةُ الذَّارِيَّاتِ

əz-Zariyat (Sóvurub dağıdan küləklər) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 60 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿٢﴾ وَالذَّارِيَّاتِ ذُرُوءًا ﴿١﴾ فَالْحَامِلَاتِ وِقْرًا ﴿٢﴾
(Yağıs) yüklü buludlara; ← And olsun; (toz-torpağı) sóvurub-dağıdanlara;

﴿٣﴾ فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا ﴿٣﴾ فَالْمُقَسَّمَاتِ أَمْرًا ﴿٤﴾
Və işləri bələn (mələk)lərə! ← Asanlıqla üzüb gedən (gəmi)lərə;

﴿٥﴾ إِنَّمَا تُوْعَدُونَ لَصَادِقٍ ﴿٥﴾ وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ ﴿٦﴾

Şübhəsiz ki, haqq-hesab da baş verəcəkdir! ← Sizə vəd olunan ancaq həqiqətdir.

وَالسَّمَاءَ ذَاتِ الْحُبُكِ ﴿٧﴾ أَنْكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ ﴿٨﴾
sizin sözləriniz müxtəlifdir. ← Yolları olan göyə and olsun ki,

يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أَفَكَ ﴿٩﴾ قَتَلَ الْخَرَّاصُونَ ﴿١٠﴾
Məhv olsun yalançıları! ← Döənə kimsə öndən döndərilər!

الَّذِينَ هُمْ فِي غَمْرَةٍ سَاهُونَ ﴿١١﴾ يَسْأَلُونَ أَيَّانَ يَوْمُ الدِّينِ ﴿١٢﴾
Onlar haqq-hesab gününün nə vaxt olacağını soruşurlar. ← O kəslər ki, onlar cəhalət içindəki qafillərdir!
يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ ﴿١٣﴾ دُوفُوا فَنُتَكُمُ هَذَا الَّذِي كُتِمَ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٤﴾
“Dadın əzabınızı! Bu, tez-tələsik gəlməsini istədiyiniz şeydir!” ← O gün onlara odda əzab veriləcəkdir.

أَنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٥﴾
Həqiqətən, müttəqilər cənnətlərdə və çeşmələr başındadırlar;

أَخْذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ ﴿١٦﴾ أَنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُجْسِنِينَ ﴿١٧﴾
Çünki onlar bundan əvvəl yaxşı əməllər etmişdilər. ← Rəbbinin onlara verdiyini alacaqlar.

كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ الْإِنِّلِ مَا يَهْجَعُونَ ﴿١٧﴾ وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿١٨﴾
Səhərlər isə özlərinin başışlanmasını diləyirdilər. ← Onlar gecələr az yatırdılar.

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿١٩﴾ وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِّلْمُوقِنِينَ ﴿٢٠﴾
Yer üzündə də, qəti inanarlar üçün əlamətlər vardır. ← Mallarında da dilənçinin və yoxsulun haqqı vardı.

وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٢١﴾ وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوْعَدُونَ ﴿٢٢﴾
Göydə də ruziniz və sizə vəd olunan şey vardır! ← Sizin özünüzdə də (əlamətlər vardır). Görmürsünüz mü?

فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ﴿٢٣﴾ أَنَّهُ لَحَقُّ مَثَلٍ مَا أَنْكُمْ تَنْطِقُونَ ﴿٢٤﴾
Şübhəsiz, o, sizin danışığınız kimi həqiqətdir. ← Göyün və yerin Rəbbinə and olsun ki,

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٤﴾
(Ey Rəsulum!) İbrahimin möhtərəm qonaqlarının söhbəti sənə gəldimi?

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا ﴿٢٥﴾ قَالَ سَلَامٌ قَوْمٍ مُنْكَرُونَ ﴿٢٦﴾
(İbrahim) dedi: “Salam, (Sizlər) tanımadığım kimsələrsiniz!” ← Onun yanına girib salam dedikdə,

فَرَاغَ إِلَىٰ أَهْلِهِ ﴿٢٦﴾ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ ﴿٢٧﴾
və kök bir buzov (kəsib qızardaraq) gətirdi. ← O, ailəsinin yanına getdi,

فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٧﴾
Onu, onlara yaxınlaşdırıb (qabaqlarına qoyub) dedi: “Yemirsinizmi!”

فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ ﴿٢٨﴾ وَبَشَّرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ ﴿٢٩﴾
Və ona, çox bilikli bir oğlan uşağı ilə müjdə verdilər. ← Onlardan qorxuya düşdü. Onlar dedilər: “Qorxma!”

فَأَقْبَلَتْ امْرَأَتُهُ فِي صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا ﴿٢٩﴾ وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ ﴿٣٠﴾
dedi: “(Mən) qısır qoca qarıyam!” ← Zövcəsi (Sara) qışqırıb öz üzünə vuraraq

قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ ﴿٣٠﴾ أَنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣١﴾
Şübhəsiz ki, O, hikmət sahibidir, (hər şeyi) biləndir!” ← Onlar dedilər: “Sənin Rəbbin belə demişdir.

﴿٣٢﴾ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٣١﴾ قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٣٠﴾

Onlar dedilər: "Biz günahkar bir qövme göndərilmişik ki, ← (İbrahim) dedi: "Ey elçilər! Sizin işiniz nədir?"

﴿٣٤﴾ نُسِرِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةٌ مِنْ طِينٍ ﴿٣٣﴾ مُسَوَّمَةٌ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ﴿٣٢﴾

Həddi aşanlar üçün sənin Rəbbinin qatında nişan qoyulan! ← onların başına gildən daşlar yağdırmaq;

﴿٣٦﴾ فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٥﴾ فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٤﴾

Orada bir evdən başqa müsəlman tapmadıq, ← Orada olan möminləri isə çıxartdıq.

﴿٣٧﴾ وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٣٦﴾

və orada şiddətli əzabdan qorxanlar üçün bir nişanə qoyduq.

﴿٣٨﴾ وَفِي مُوسَىٰ ﴿٣٧﴾ إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٣٦﴾

O zaman onu Fironun yanına açıq-aşkar bir dəlillə göndərmişdik. ← Musanın (hekayətin)də də!

﴿٣٩﴾ فَتَوَلَّىٰ بُرْكَتُهُ وَقَالَ ﴿٣٨﴾ سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ ﴿٣٧﴾

"(Bu) sehbazdır, yaxud dəlidir!" ← O, öz camaatı ilə birlikdə üz döndərüb demişdi:

﴿٤٠﴾ فَآخَذْنَاهُ وَجُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ ﴿٣٩﴾ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿٣٨﴾

O, qınanmağa layiqdi. ← Nəhayət, onu və əsgərlərini tutduq və onları dənizə atdıq.

﴿٤١﴾ وَفِي عَادٍ ﴿٣٩﴾ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ﴿٣٨﴾

O zaman onların üstünə bərkətsiz bir külək göndərmişdik. ← Ad (qövmin)də də!

﴿٤٢﴾ مَا تَذَرُ مِنْ شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ ﴿٤١﴾ إِلَّا جَعَلَتْهُ كَالرِّمِيمِ ﴿٣٩﴾

onu ancaq kül kimi etmişdi. ← O, qarşısına gələn heç bir şeyi buraxmayıb,

﴿٤٣﴾ وَفِي ثَمُودَ ﴿٤٢﴾ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٣٩﴾

O zaman onlara deyilmişdi: "Bir müddət keşfənin!" ← Səməd (qövmin)də də!

﴿٤٤﴾ فَاعْتَدُوا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ ﴿٤٣﴾ فَآخَذَتْهُمْ الصَّاعِقَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٣٩﴾

və özləri də görə-görə onları ildırım vurmuşdu. ← Onlar öz Rəbbinin əmrindən çıxdılar,

﴿٤٥﴾ وَمَا كَانُوا مُتَتَّبِعِينَ ﴿٤٤﴾ فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ ﴿٣٩﴾

nə də kömək istəyə bilmişdilər. ← Onların, nə qalxmağa gücləri çatmış,

﴿٤٦﴾ وَقَوْمُ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ ﴿٤٥﴾ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٣٩﴾

Həqiqətən onlar fəsiq bir qövmin idilər. ← Daha əvvəl Nuh qövmini də (məhv etmişdik).

﴿٤٧﴾ وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ ﴿٤٦﴾

Biz göyü, (qüdrət) əlimizlə yaratdıq və Biz əlbəttə genişləndiririk.

﴿٤٨﴾ وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا ﴿٤٧﴾ فَنَعْمَ الْمَاهِدُونَ ﴿٤٦﴾ وَمَنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ ﴿٣٩﴾

Biz hər şeydən də iki cüt yaratdıq ki, ← (Onu) döşəyənlər necə də gözəldir! ← Yeri də Biz döşədik.

﴿٤٩﴾ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٤٨﴾ فَفِرُّوْا إِلَى اللَّهِ ﴿٤٧﴾ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٣٩﴾

Mən sizi Ondan! açıq-aşkar xəbərdar edənəm! ← "Allaha tərəf qaçın! ← bəlkə, siz düşünüb ibrət alasınız!

﴿٥١﴾ وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ ﴿٥٠﴾ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٣٩﴾

Mən sizi Ondan açıq-aşkar qorxudan (bir peyğəmbərəm)! ← Allahla yanaşı başqa bir tanrı qəbul etməyin.

كَذَلِكَ مَا أَتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ
الَا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ ﴿٥٢﴾
yalnız: “Səhrbazdır ya da divanədir”-dedilər. ← Beləcə onlardan əvvəlkilərə bir peyğəmbər gəldikdə,

اتَّوَصَّوْا بِهِ
بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٥٣﴾
Xeyr, onlar azğın bir qövmdürlər! ← Bunu bir-birlərinə vəsiyyətmi etmişdilər?!

فَقَوْلٌ عَنْهُمْ فَمَا أَنْتَ بِمَلُومٌ ﴿٥٤﴾
Elə isə, onlardan üz döndər! Sən qınanası deyilsən.

وَذَكِّرْ
فَإِنَّ الذِّكْرَى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٥﴾
Həqiqətən, öyüd-nəsihət möminlərə fayda verir. ← Və öyüd-nəsihət ver.

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾
مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ
Mən onlardan ruzi istəmirəm. ← Cinləri və insanları, yalnız Mənə ibadət etmələri üçün yaratdım!

وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُونَ ﴿٥٧﴾
إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ﴿٥٨﴾
Şübhəsiz ki, Allah ruzi verəndir, qüvvət sahibidir, yenilməzdir! ← Məni yedirtmələrini də istəmirəm!

فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِثْلَ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ
فَلَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥٩﴾
Elə isə onlar Məni tələsdirməsinlər! ← Həqiqətən, zülm edənlərin, yoldaşlarının qisməti kimi bir qisməti var!

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوْعَدُونَ ﴿٦٠﴾
Vəd olunduqları gündən (qiyamət günündən) dolayı kafirlərin vəy halına!

﴿٥٢﴾ سُورَةُ الطُّورِ

ət-Tur (Dağ) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 49 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالطُّورِ ﴿١﴾
وَكِتَابٍ مَسْطُورٍ ﴿٢﴾
فِي رَقٍّ مَنْشُورٍ ﴿٣﴾
açılmış dəri üzərində (olan kitaba); ← And olsun yazılmış kitaba, ← And olsun dağa;

وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ﴿٤﴾
وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ ﴿٥﴾
وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ﴿٦﴾
And olsun Beytülməməura;
And olsun yüksək tavana;
And olsun alovlanan dənizə!

إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ﴿٧﴾
مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ ﴿٨﴾
Onu heç kəs dəf edə bilməz! ← Şübhəsiz, Rəbbinin əzabı mütləq vəqə olacaqdır!

يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ﴿٩﴾
وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا ﴿١٠﴾
va dağlar hərəkətə gələcəkdir. ← O gün göy şiddətlə sarsılacaq,

فَوَيْلٌ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١١﴾
الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ يَلْعَبُونَ ﴿١٢﴾
O kəslər ki, onlar (yalın) bataqlığı içində oynayırlar. ← O gün, yalanlayanların vəy halına!

يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَى نَارِ جَهَنَّمَ دَعَاً ﴿١٣﴾
هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٤﴾
“Bu, sizin yalan hesab etdiyiniz oddur! ← O gün onlar zorla cəhənnəm oduna sürüklənəcəklər.

أَفَسِحْرٌ هَذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿١٥﴾ اصْلَوْهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ

Yanın orada! Dözün ya da dözməyin; sizin üçün eynidir. ← Bu da sehirdirmi, yoxsa siz görmürsünüz?

﴿١٦﴾ إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ ﴿١٧﴾

Müttəqilər, şübhəsiz ki, cənnətlər və nemətlər içindədirlər. ← Yalnız etdiklərinizin cəzasını çəkərsiniz!”

﴿١٨﴾ فَاكْهِنَ بِمَا آتَيْتَهُمْ رَبُّهُمْ وَوَقَيْتَهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿١٨﴾

Rəbbi onları cəhənnəm əzabından qorumuşdur. ← Rəbbinin onlara verdiyi (nemətlərdən) zövq alacaqlar.

﴿١٩﴾ كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

Etdiyiniz əməllərə görə nuşcanlıqla yeyin və için;

﴿٢٠﴾ مَتَّكِينَ عَلَى سُرُرٍ مَصْفُوفَةٍ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ﴿٢٠﴾

Biz onları iri gözlü hurilərə evləndirəcəyik. ← Səf-səf düzülmüş taxtlara söykəndiyiniz halda!

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ

nəsillərini özlərinə qoşacağıq. ← İman gətirib övladları imanla özlərinin arxasınca gedənlərin

﴿٢١﴾ وَمَا أَلْتَنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِيْنٌ ﴿٢١﴾

Hər kəs qazandığı şeyin girovudur! ← Onların əməllərindən heç bir şey əskiltməyəcəyik.

﴿٢٢﴾ وَأَمْدَدْنَاهُمْ بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢٢﴾

Onları, istədikləri meyvə və ətə də təmin edəcəyik.

﴿٢٣﴾ يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا لَا لَغْوٍ فِيهَا وَلَا تَأْتِيْمٌ ﴿٢٣﴾

Orada nə lağlağılıq, nə də günahə təhrik vardır. ← Onlar orada bir-birinə qədah ötürəcəklər.

﴿٢٤﴾ وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غُلَمَانٌ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَكْنُونٌ ﴿٢٤﴾

Onlar sanki qorunub saxlanılan incidir. ← Onların ətrafında, özlərinə məxsus oğlanlar dolanacaqlar.

﴿٢٥﴾ وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٥﴾ قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلَ فِي أَهْلَانَا مُشْفَقِينَ ﴿٢٦﴾

Deyəcəklər: “Biz daha əvvəl ailəmiz içində ikən qorxardıq. ← Onlar bir-birilərindən sorğu-sual etməyə başlayacaqlar.

﴿٢٧﴾ فَمَنْ اللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَيْنَا عَذَابَ السَّمُومِ ﴿٢٧﴾

və bizi qızmar yel əzabından qorudu. ← Allah da bizə mərhəmət göstərdi,

﴿٢٨﴾ إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ أَنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ﴿٢٨﴾

Şübhəsiz ki, O, xeyirxahdır, rəhm edəndir!” ← Biz daha əvvəl Ona dua edirdik.

﴿٢٩﴾ فَذَكَّرْ فَمَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ ﴿٢٩﴾

Sən öz Rəbbinin neməti sayəsində nə kəhinsən, nə də divanə! ← Elə isə öyüd-nəsihət ver.

﴿٣٠﴾ أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُّ بِهِ رَبِّبِ الْمُنُونِ ﴿٣٠﴾

Biz onun, zamanın müsibətinə düşər olmasını (ölümünü) gözləyirik?! ← Yoxsa onlar deyirlər ki: “(O) şairdir.

﴿٣١﴾ قُلْ تَرَبَّصُوا قُلْتُ مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ ﴿٣١﴾

mən də sizinlə birlikdə gözləyənlərdənəm!” ← De: “Gözləyin,

﴿٣٢﴾ أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلَامُهُمْ بِهَذَا أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ

Ya da, onlar azğın bir qövmdürlər. ← Yoxsa onların ağilları bunu onlara əmr edir?

﴿٣٣﴾ أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ

Xeyr, onlar iman gətirmirlər. ← Yoxsa onlar: "Onu (Qurani) özündən uydurdun!" - deyirlər?

﴿٣٤﴾ فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلَهُ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ

Əgər doğru deyirlərsə, qoy onlar onun kimi bir kəlam gətirsinlər!

﴿٣٥﴾ أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ

Yaxud özləri yaradanlardır? ← Yoxsa onlar heç bir şeydən (xaliqsiz) yarandılar?

﴿٣٦﴾ أَمْ خَلِقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ

Xeyr, onlar yaqınlıqla inanmırlar! ← Yoxsa göyləri və yeri yaratdılar?!

﴿٣٧﴾ أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ

Yaxud onlar hakimdirlər?! ← Yoxsa sənin Rəbbinin xəzinələri onların əlindədir?!

﴿٣٨﴾ أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمْعُونَ فِيهِ

Elə isə, onların dinləyənləri açıq bir dəlil gətirsinlər! ← Yoxsa üstünə çıxıb dinlədikləri bir nərdivanları var?!

﴿٣٩﴾ أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمْ الْبَنُونَ

Yoxsa qızlar Onun (Allahın), oğlanlar isə sizindir?!

﴿٤٠﴾ أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ

Yoxsa onlar qeybi bilir və yazırlar?! ← Yoxsa sən onlardan bir ücret istəyirsən və onlar ağır (borc) yükü altındadırlar?!

﴿٤١﴾ أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا

Amma kafirlər özləri o tələyə düşəcəklər! ← Yoxsa bir tələ qurmaq istəyirlər?

﴿٤٢﴾ أَمْ لَهُمْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ

Allah, onların qoşduqları şəriklərdən tamamilə uzaqdır! ← Yoxsa onların Allahdan başqa bir tanrısı vardır?

﴿٤٣﴾ وَانْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا

"Bulud topasıdır!"-deyirlər. ← Əgər onlar göydən bir parçanın düşdüyünü görsələr:

﴿٤٤﴾ فَذَرُّهُمْ حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ

Elə isə, sarsılacaqları günə qovuşana qədər onları burax!

﴿٤٥﴾ يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا

və onlara heç bir kömək olunmayacaqdır. ← O gün, hiylələri onlara heç bir fayda verməyəcək,

﴿٤٦﴾ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

Lakin onların çoxu bilmir! ← Şübhəsiz ki, zalımlar üçün ondan başqa da əzab var.

﴿٤٧﴾ وَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ

Şübhəsiz ki, sən Bizim gözlərimizin qabağındasan. ← Rəbbinin hökmünə səbr et!

﴿٤٨﴾ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَارَ النُّجُومِ

Gecənin bir vaxtı və ulduzlar batanda da Onu təsbih et! ← Qalxdığın zaman Rəbbini həmd ilə təsbih et!

﴿٥٣﴾ سُورَةُ النَّجْمِ
ən-Nəcm (Ulduz) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 62 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ﴿١﴾ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ﴿٢﴾

sizin yoldaşınız (Muhəmməd) nə haqqdan sapmış, nə də azmışdır! ← Batmaqda olan ulduza and olsun ki,

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ﴿٣﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ﴿٤﴾

O, ancaq ona təlqin edilən bir vəhydir. ← O, öz istəyi ilə danışmır.

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ﴿٥﴾ ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَىٰ ﴿٦﴾

Gözəllik sahibi (Cəbrail). O öz surətində gördündü. ← Onu, çox qüvvətli olan (Cəbrail) öyrətdi;

وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ ﴿٧﴾ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ ﴿٨﴾

Sonra yaxınlaşdı və aşağı endi. ← O (Cəbrail), ən uca üfüqdə idi.

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ ﴿٩﴾ فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ ﴿١٠﴾

Və bəndəsinə vəhy buyurduğunu vəhy etdi. ← O, iki yay uzunluğunda ya da daha yaxın oldu.

مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ ﴿١١﴾ أَفَتَمَارُونَهُ عَلَىٰ مَا يَرَىٰ ﴿١٢﴾

Siz onunla, gördüyü barəsində mübahisəmi edirsiniz? ← Qəlb, gördüyünü yalan saymadı.

وَلَقَدْ رَأَاهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ ﴿١٣﴾ عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَىٰ ﴿١٤﴾

Sidrətül-müntəhanın (sondakı sidr ağacının) yanında. ← And olsun ki, başqa bir enişində də onu görmüşdü;

عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَىٰ ﴿١٥﴾ إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَىٰ ﴿١٦﴾

O zaman Sidr ağacını bürüyən bürümüşdü! ← Mə' və cənnəti onun yanındadır.

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ ﴿١٧﴾ لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ ﴿١٨﴾

And olsun ki, Rəbbinin ən böyük nişanələrindən (bəzilərini) gördü. ← Göz nə yayındı, nə də həddi aşdı.

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ ﴿١٩﴾ وَمَنَاةَ الثَّالِثَةَ الْأُخْرَىٰ ﴿٢٠﴾

Digər üçüncüsü olan Mənəti həmçinin?! ← Lat və Uzzanı gördünüzümü?!

الْكُفْرَ الذِّكْرُ وَلَهُ الْأُنثَىٰ ﴿٢١﴾ تِلْكَ إِذًا قِسْمَةٌ ضِيزَىٰ ﴿٢٢﴾

Orda bu ədalətsiz bölgündür! ← Oğlanlar sizin, qızlar Onundurmu?!

إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ

Allah onlara dair heç bir dəlil endirməmişdir. ← Onlar, sadəcə sizin və atalarınızın qoyduqları adlardır!

إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمُ الْهُدَىٰ ﴿٢٣﴾

Halbuki Rəbbindən onlara doğru yol gəlmişdir. ← Onlar yalnız zənnə və nəfslərinin arzuladığına uyarlar.

أَمْ لِلْإِنْسَانِ مَا تَمَنَّىٰ ﴿٢٤﴾ فَلِللَّهِ الْآخِرَةُ وَالْأُولَىٰ ﴿٢٥﴾

Axirət də, dünya da Allahındır! ← Yoxsa istədiyi hər şey insanındır?!

وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا

onların şəfaəti heç bir fayda verməz; ← Göylərdə neçə-neçə mələklər vardır ki,

إِلَّا مَنْ بَعْدَ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضَىٰ ﴿٢٦﴾

Ancaq və ancaq Allah, Öz istədiyi və razı olduğu kimsəyə izin verdikdən sonra.

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيَسْمُوهَنَّ الْمَلَائِكَةَ تَسْمِيَةً الْآثِي ﴿٢٧﴾

Həqiqətən, axirətə inanmayanlar, mələkləri qadın adları ilə adlandırırlar.

وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ﴿٢٨﴾

Ölbəttə, zənn isə qətiyyətlə həqiqət ola bilməz! ← Onların, o haqda elmi yoxdur, yalnız zənnə qapılırlar.

فَاعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّى عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٢٩﴾

dünya həyatından başqa bir şey istəmir! ← Üz döndər o kimsədən ki, Bizim zikrimizdən üz çevirib,

ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ

Şübhəsiz ki, sənin Rəbbin, Öz yolundan azanı yaxşı bilir, ← Onların elmdəki səviyyəsi budur.

وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ اهْتَدَى ﴿٣٠﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ

Göylərdə və yerdə nə varsa, (hamısı) Allahındır. ← O, doğru yolda olanı da yaxşı bilir!

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى ﴿٣١﴾

yaxşılıq edənləri isə ən gözəli ilə mükafatlandıracaqdır, ← O, pislilik edənlərə əməllərinin cəzasını verəcək,

الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْأَثْمِ وَالْفَوَاحِشَ إِلَّا اللَّمَمَ

o kəsləri ki, kiçik günahlar istisna olmaqla, böyük günahlardan və rəzil işlərdən çəkinərlər!

إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ

Sizi torpaqdan yaradarkən də, O sizi yaxşı tanıyırdı, ← Həqiqətən, sənin Rəbbinin bağışlaması genişdir.

وَإِذْ أَنْتُمْ أَجْنَةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تُزَكُّوْا أَنْفُسَكُمْ

Elə isə, özünü təmizə çıxartmayın. ← siz analarınızın bətnlərində rüəym halında ikən də!

هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ اتَّقَى ﴿٣٢﴾

O, (Allahdan) qorxanın kim olduğunu ən gözəl biləndir!

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَوَلَّى ﴿٣٣﴾

وَأَعْطَى قَلِيلًا وَأَكْذَى ﴿٣٤﴾

Bir az (pul, mal) verib xəsislik göstərən? ← Bəs, üz çevirəni gördünmü?

أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ يَرَى ﴿٣٥﴾

Am ləm yənbə bəma fi səhifə Musanın səhifələrində olanlar xəbər verilmədi?! ← Qeyb aləminin elmi ondadır mı ki, o görsün?!

وَأَبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّى ﴿٣٧﴾

أَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى ﴿٣٨﴾

“Həç bir günahkar başqasının günah yükünü yüklənməz! ← Və (əhdə) çox vəfəli olan İbrahimin?!

وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى ﴿٣٩﴾

وَأَنْ سَعِيَهُ سَوْفَ يُرَى ﴿٤٠﴾

Şübhəsiz ki, onun zəhməti görünəcəkdir! ← Və insana, öz zəhmətindən başqası qalmaz!

ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءُ الْأَوْفَى ﴿٤١﴾

وَأَنْ إِلَى رَبِّكَ الْمُتَهَيَّ

Həqiqətən, axır dönüş sənin Rəbbinədir! ← Sonra ona, (zəhmətinin) tam əvəzi veriləcəkdir!

وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى ﴿٤٣﴾

وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا ﴿٤٤﴾

Şübhəsiz, O öldürür və O dirildir! ← Şübhəsiz ki, (insanı) O güldürür və O ağladır!

وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ﴿٤٥﴾ مِّنْ نُّطْفَةٍ إِذَا تُمْنَى ﴿٤٦﴾

... axıdılan bir nutfədən. ← Əlbəttə, iki cütü, erkək və dişi olaraq O yaratdı...

وَأَنَّ عَلَيْهِ النَّشَأَ الْآخِرَى ﴿٤٧﴾ وَأَنَّهُ هُوَ أَغْنَىٰ وَأَقْنَىٰ ﴿٤٨﴾
Həqiqətən, O özü dövlətli edər və kasıb edər! ← Şübhəsiz, yenidən diriltmək də Ona aiddir!

وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشَّعَرَىٰ ﴿٤٩﴾ وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَىٰ ﴿٥٠﴾
Şübhəsiz, əvvəlki Adı (Ad qövmini) də O məhv etdi. ← Şi'ranın da Rəbbi O özüdür!

وَتَمُودًا فَمَا أَبْقَىٰ ﴿٥١﴾

Səmu du da! Və (onlardan heç kəsi sağ) buraxmadı.

وَقَوْمَ نُوحٍ مِّنْ قَبْلُ أَنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَاظْغَىٰ ﴿٥٢﴾
çünki onlar daha zalım, daha azgın kimsələr idi. ← Daha əvvəl Nuh qövmini (məhv etdi).

وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَىٰ ﴿٥٣﴾ فَغَشَّيْهَا مَا غَشَّى ﴿٥٤﴾
Onları bürüyən, bürüdü! ← Mö'təfikənin də altını üstünə O çevirdi

فَبَآيَ آلَآءِ رَبِّكَ تَتَمَارَىٰ ﴿٥٥﴾ هَذَا نَذِيرٌ مِّنَ النَّذْرِ الْأُولَىٰ ﴿٥٦﴾
Bu, əvvəlki peyğəmbərlərdən bir peyğəmbərdir! ← Elə isə, Rəbbinin hansı nemətlərinə şəkk edirsiniz?!

أَزِفَتِ الْأَزْفَةُ ﴿٥٧﴾ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ﴿٥٨﴾
Onu, Allahdan başqa heç kəs dəf edə bilməz! ← Yaxınlaşan (qiyamət) yaxınlaşdı.

أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ﴿٥٩﴾ وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ ﴿٦٠﴾
Gülürsünüz və ağlamırsınız! ← İndi siz bu kəlamdanmı (Qurandan) təəcüblənirsiniz?

وَأَنْتُمْ سَامِدُونَ ﴿٦١﴾ فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا ﴿٦٢﴾
Allaha səcdə edin və ibadət edin! ← Və Siz (qəflət içində) oynayıp-əylənirsiniz.

﴿٥٤﴾ سُورَةُ الْقَمَرِ

əl-Qəmər (Ay) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 55 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ

Qiyamət yaxınlaşdı və ay parçalandı.

﴿٢﴾ وَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ ﴿٢﴾
"Davam edən bir səhrdir!"-deyərlər. ← Əgər onlar bir möcüzə görsələr, üz döndərib:

﴿٣﴾ وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقَرٌّ ﴿٣﴾
Halbuki hər bir iş qərarlaşdırılmışdır! ← Onlar təkzib etdilər və öz nəfslərinin istəklərinə uydular.

﴿٤﴾ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْآنِبَاءِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ ﴿٣﴾ حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ النَّذْرُ ﴿٤﴾
(Bu) böyük hikmətdir. Xəbərdarlıqlar isə fayda verməz! ← And olsun ki, onlara (pis əməllərdən) çəkindirən neçə-neçə xəbərlər gəlmişdir.

﴿٥﴾ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَىٰ شَيْءٍ نَّكَرٍ ﴿٥﴾ فَيَقُولُ عَنْهُمْ ﴿٥﴾
...çarçının, pis bir şeyə çağıracağı gündə! ← Elə isə, sən onlardan üz çevir...

خُشْعًا أَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ كَانَهُمْ جَرَادٌ مُتَشِيرٌ ﴿٧﴾

Sanki onlar səpələnmiş çayırtkəldir. ← Onlar, gözlərini zəfilanə aşağı dikib qəbirlərdən çıxacaqlar.

مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ﴿٨﴾

kafirilər: “Bu çətin bir gündür!” - deyəcəklər. ← Carçıya tərəf tələsərək,

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدُجِرَ ﴿٩﴾

“Divanədir!”-demişdilər və o hədələndi. ← Onlardan əvvəl Nuh qövümü təkzib etmiş və qulumuzu yalanlayıb:

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانتَصِرْ ﴿١٠﴾ فَتَمَحَّنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بَمَاءٍ مُنْهَمِرٍ ﴿١١﴾

Biz də göyün qapılarını sel kimi axan su ilə açdıq. ← (Nuh) Rəbbinə dua etdi ki: “Mən məğlub oldum, buna görə də intiqam al!”

وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ ﴿١٢﴾

Nəhayət, sular, əzəldən müəyyən edilmiş bir iş üçün bir-birinə qovuşdu. ← Yerdən də bulaqlar qaynatdıq.

وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ الْأَوَاحِ وَدُوسَرٍ ﴿١٣﴾

Biz Nuhu, taxtadañ düzəlmiş və mişmarlanmış (gəmi)yə mindirdik.

تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءً لِمَنْ كَانَ كُفِرَ ﴿١٤﴾

İnkar edilmiş kimsəyə (Nuha) mükafat olaraq (verilən gəmi), gözərimizin qabağında üzüb gedirdi.

وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿١٥﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ﴿١٦﴾

Mənim əzabım və qorxutmağım necə oldu! ← Bəs ibrət alan biri varmı?! ← And olsun, onu ibrət üçün saxladığ.

وَلَقَدْ يَسِّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿١٧﴾

Bəs ibrət alan biri varmı?! ← And olsun ki, Biz Qurani, ibrət almaları üçün asanlaşdırdıq.

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ﴿١٨﴾

Mənim əzabım və qorxutmağım necə oldu! ← Ad (qövümü də) təkzib etmişdi.

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمٍ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ ﴿١٩﴾

Uzun sürən nəhs bir gündə. ← Biz onların üstünə, uğulfulu (çox soyuq) bir külək göndərdik;

تَنَزَّعُ النَّاسُ كَانَهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ ﴿٢٠﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ﴿٢١﴾

Mənim əzabım və qorxutmağım necə oldu! ← O, adamları, kəlkündən qopmuş xurma kötləkləri kimi qoparırdı.

وَلَقَدْ يَسِّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿٢٢﴾

Bəs bir ibrət alan biri varmı?! ← And olsun ki, Biz Qurani, ibrət almaları üçün asanlaşdırdıq.

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذْرِ ﴿٢٣﴾ فَقَالُوا أَبَشَرًا مِّنَّا وَاحِدًا نَبْعُهُ

Onlar demişdilər: “Bizdən biri olan adamamı tənə olacağıq? ← Səməd də xəbərdarlıqları yalan saymışdı.

إِنَّا إِذَا لَفِيَ ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٢٤﴾ أَلْقَى الذِّكْرَ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا

İçimizdən vəhy onanı gəlirdi?! ← Elə olsa biz, azğınlıq və dəlilik etmiş olarıq!

بَلْ هُوَ كَذَابٌ أَشَرٌ ﴿٢٥﴾ سَيَعْلَمُونَ غَدًا مِّنَ الْكَذَابِ الْأَشْرِ ﴿٢٦﴾

Onlar, kim yalançı lovğadır, sabah mütləq biləcəklər! ← Xeyr, o, yalançı lovğadır!”

إِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ فِتْنَةً لَهُمْ فَارْتَقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْ ﴿٢٧﴾

Onları gözlə və döz! ← Biz onları imtahanə çəkmək üçün bir dişi dəvə göndərəcəyik.

وَنَبِّئُهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ ۖ كُلُّ شَرْبٍ مُّحْتَضَرٌ ﴿٢٨﴾
 Hərə içmə növbəsində hazır olsun! ← Və onlara suyun, onlar arasında bölüşdürüldüyünü xəbər ver!

فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَىٰ فَعَقَرَ ﴿٢٩﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٌ ﴿٣٠﴾
 Mənim əzabım və qorxutmağım necə oldu! ← Nəhayət, onlar öz yoldaşlarını çağırırlar. O da tutub kəsdi.

أَنَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً ۖ فَكَانُوا كَهَشِيمٍ الْمُّحْتَظَرِ ﴿٣١﴾
 dərhal ağır düzəldənin istifadə etdiyi quru ot kimi oldular. ← Biz onlara birçə dəhşətlif səs göndərdik,

وَلَقَدْ يَسْرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ ۖ فَهَلْ مِنْ مُّذَكِّرٍ ﴿٣٢﴾ ۖ كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذْرِ ﴿٣٣﴾
 Lut qövümü xəbərdarlıqları yalan saydı. ← Amma ibrət alan varmı?! ← And olsun, Qurani, ibrət almaları üçün asanlaşdırdıq.

أَنَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا ۖ إِلَّا آلَ لُوطٍ نَّجَّيْنَاهُمْ بِسَحَرٍ ﴿٣٤﴾
 yalnız Lutun ailəsini səhər çağı xilas etdik; ← Biz onların üstünə daş yağdıran yel göndərdik,

نِعْمَةٌ مِنْ عِنْدِنَا ۚ كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ﴿٣٥﴾
 Şükür edəni belə mükafatlandırırıq! ← Qatımızdan bir lütf olaraq!

وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا ۖ فَتَمَارَوْا بِالنُّذْرِ ﴿٣٦﴾
 Onlar isə təhdidlərə şübhə etmişdilər. ← And olsun ki, (Lut) onları Bizim əzabımızla qorxutmuşdu.

وَلَقَدْ رَاودُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ ۖ
 And olsun ki, ondan (Lutdan), öz qonaqlarını (mələkləri) onlara təslim etməyi tələb etmişdilər.

فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذْرٌ ﴿٣٧﴾
 “İndi əzabımı və təhdidlərimi dadın!” ← Biz də onların gözlərini kor etdik.

وَلَقَدْ صَبَحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُّسْتَقَرٌّ ﴿٣٨﴾ ۖ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذْرٌ ﴿٣٩﴾
 “İndi əzabımı və təhdidlərimi dadın!” ← And olsun ki, səhər tezdən onları əbədi bir əzab yaxaladı.

وَلَقَدْ يَسْرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ ۖ فَهَلْ مِنْ مُّذَكِّرٍ ﴿٤٠﴾
 Bəs heç bir ibrət alan varmı?! ← And olsun ki, Biz Qurani ibrət almaları üçün asanlaşdırdıq.

وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذْرُ ﴿٤١﴾ ۖ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا
 Onlar ayələrimizin hamısını yalanladılar. ← And olsun ki, xəbərdarlıqlar Firon əhlinə də gəlmişdi.

فَاخْذَنَاهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٤٢﴾
 Biz də onları, yenilməz qüvvət sahibi, qarşısalınmaz intiqam sahibinin yaxalaması ilə yaxaladıq.

أَكْفَارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أُولَئِكَمْ ۖ أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ ﴿٤٣﴾
 Yoxsa kitablarda sizin üçün bəraət vardır?! ← Sizin kafirləriniz onlardan daha yaxşıdır mı?!

أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُّنتَصِرٌ ﴿٤٤﴾ ۖ سَيَهْرَمُ الْجَمْعُ وَيُولُونَ الدَّبْرَ ﴿٤٥﴾
 O zümrə məğlub olacaq və arxa çevirib qaçacaqlar! ← Yoxsa: “Biz qalib gələ biləcək bir zümrəyik!” - deyirlər?

بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ ۖ وَالسَّاعَةُ أَذْهَىٰ وَأَمَرٌ ﴿٤٦﴾
 Qiyamət (əzabı) daha acıdır (daha şiddətlidir). ← Xeyr, onların əsl əzab vaxtı qiyamət günüdür.

إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٤٧﴾ ۖ يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ
 O gün onlar üzüstə Cəhənnəmə sürüklənəcəklər. ← Şübhəsiz ki, günahkarlar azğınlıq və əzab içindədirlər.

ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ ﴿٤٨﴾ ۖ أَنَا كُلُّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾
 Şübhəsiz ki, Biz hər şeyi miqyən ölçüdə yaratdıq. ← Dadın Cəhənnəmin toxunuşunu!

وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ﴿٥٠﴾

Bizim əmrimiz sadəcə olaraq göz qırpmı kimi bir dəfədə olur!

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاعَكُمْ فَهَلْ مِنْ مُدْرِكٍ ﴿٥١﴾

Bəs bir ibrət alan biri varmı?! ← And olsun ki, Biz sizin kimilərinizi həlak etmişik.

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ ﴿٥٢﴾ وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌ ﴿٥٣﴾

Hər bir kiçik və böyük (əməl) yazılmışdır! ← Onların etdiyi hər şey kitablardadır!

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ ﴿٥٤﴾ فِي مَقْعَدٍ صَدِيقٍ عِنْدَ مَلِكٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٥٥﴾

haqq məclisində, qadir hökmdarın qatındadırlar! ← Şübhəsiz ki, müttəqilər cənnətlərdə və çaylarda,

﴿٥٥﴾ سُورَةُ الرَّحْمَنِ

ər-Rəhman surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 78 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّحْمَنُ ﴿١﴾ عَلَّمَ الْقُرْآنَ ﴿٢﴾ خَلَقَ الْإِنْسَانَ ﴿٣﴾ عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ﴿٤﴾

Ona, danışmağı öyrətdi.

← İnsanı yaratdı.

← Qurani öyrətdi.

← Rəhman!

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ ﴿٥﴾ وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ﴿٦﴾

Ulduz da, ağaclar da (Allaha) səcdə edər! ← Günəş və ay müəyyən bir ölçü ilə (hərəkət edər).

وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ﴿٧﴾ أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ﴿٨﴾

çəkiddə hədi aşmayasınız. ← Göyü O ucaltdı və tərəzinə qoydu ki,

وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ﴿٩﴾ وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ ﴿١٠﴾

Yeri də məxluqat üçün O döşədi. ← Tərəzidə ədalətlə hərəkət edin, çəkini də əskiltməyin!

فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ ﴿١١﴾ وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ ﴿١٢﴾

saçaqlı dənli bitkilər və xoş ətirli çiçəklər vardır. ← Orada meyvələr və salxımlı xurma ağacları,

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٣﴾ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ﴿١٤﴾

İnsanı, saxsı kimi quru palçıqdan O yaratdı. ← Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ ﴿١٥﴾ فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٦﴾

Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?! ← Cinləri də təmiz oddan yaratdı.

رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ ﴿١٧﴾ فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٨﴾

Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?! ← İki şərqin də Rəbbidir, iki qərbin də Rəbbidir.

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿١٩﴾ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ﴿٢٠﴾

Onların arasında maneə vardır, bir-birinə qatışmazlar. ← Qarşılaşan iki dənizi O qovuşdurdu.

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢١﴾ يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٢٢﴾

Onlardan inci və mərcan çıxar. ← Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٣﴾ وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٢٤﴾

Dənizdə, dağlar kimi üzən gəmilər də Onundur. ← Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٥﴾ كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ﴿٢٦﴾

Onun üzərindəki hər kəs fanidir. ← Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٢٧﴾ فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٨﴾

Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?! ← Rəbbinin əzəmətli və kərəmli camalı isə əbəddir.

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ﴿٢٩﴾

O hər gün bir işdədir. ← Göylərdə və yerdə kim varsa, (hamısı) Ondan diləyər.

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٠﴾ سَنَفْرُغُ لَكُمْ أَيُّهَا الثَّقَلَانِ ﴿٣١﴾

Ey ağır yükü olanlar! Sizinlə məşğul olacağıq. ← Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٢﴾

Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا

Əgər göylərin və yerin hüdudlarını yanb keçməyə gücünüz çatırsa, keçin. ← Ey cin və insan tayfası!

لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ ﴿٣٣﴾ فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٤﴾

Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?! ← Siz ancaq qüvvətlə keçə bilərsiniz!

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوْاظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ ﴿٣٥﴾ فَلَا تَنْتَصِرَانِ ﴿٣٥﴾

Siz köməkləşə də bilməyəcəksiniz. ← Sizin üstünüzdə tüstüsüz alov və tüstü göndəriləcək.

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٦﴾ فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ﴿٣٧﴾

Göy ayrılıb dəri kimi qıpqırmızı olduğu zaman... ← Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٨﴾ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْأَلُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌ ﴿٣٩﴾

O gün nə bir insana, nə də bir cinə günahından sual olunmayacaqdır! ← Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٠﴾

Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

يُعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيْمِهِمْ ﴿٤١﴾ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ ﴿٤٢﴾

Kəkillərindən və ayaqlarından yaxalanacaqlar. ← Günahkarlar üzlərindən tanınarlar.

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكَمَا تَكْذِبَانِ ﴿٤٣﴾ هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٤٤﴾

Bu, günahkarların yalanladığıları Cəhənnəmdir! ← Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ اَنْ ﴿٤٥﴾ فَبَايَ الْآءِ رَبِّكَمَا تَكْذِبَانِ ﴿٤٦﴾

Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?! ← Onlar onunla qaynar su arasında dolanacaqlar.

وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جِتَّتَانِ ﴿٤٧﴾ فَبَايَ الْآءِ رَبِّكَمَا تَكْذِبَانِ ﴿٤٨﴾

Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?! ← Rəbbinin məqamından qorxanlar üçün də iki cənnət vardır!

ذَوَاتَا اَفْنَانٍ ﴿٤٩﴾ فَبَايَ الْآءِ رَبِّكَمَا تَكْذِبَانِ ﴿٥٠﴾

Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?! ← (Ağacları) qollu-ğudaqlıdır (merli-meyvəlidir).

فِيهِمَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ ﴿٥١﴾ فَبَايَ الْآءِ رَبِّكَمَا تَكْذِبَانِ ﴿٥٢﴾

Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?! ← O iki (cənnət)də iki axar bulaq vardır.

فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ ﴿٥٣﴾ فَبَايَ الْآءِ رَبِّكَمَا تَكْذِبَانِ ﴿٥٤﴾

Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?! ← O iki (cənnət)də hər meyvədən iki növ vardır.

مُتَكِّينَ عَلَى فُرُشٍ بَطَّائِنُهَا مِنْ اَسْتَبْرَقٍ ﴿٥٥﴾ وَجَنَّاتٍ اَلْجَنَّتَيْنِ دَانٍ ﴿٥٦﴾

O iki cənnətin meyvələri (onlara) yaxın olacaqdır. ← Astarları atlazdan olan döşəkləfə söykənlər.

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكَمَا تَكْذِبَانِ ﴿٥٧﴾

Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

فِيهِنَّ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ ﴿٥٨﴾ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ اُنْسٌ قَبْلَهُنَّ وَلَا جَانٌ ﴿٥٩﴾

Orada, gözlərini (ərlərinə) dikmiş (qızlar var). Ondən əvvəl özlərinə nə bir insan, nə də bir cin toxunmuşdur. ←

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكَمَا تَكْذِبَانِ ﴿٦٠﴾ كَانَهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٦١﴾

Onlar, sanki yaqut və mərcandır. ← Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكَمَا تَكْذِبَانِ ﴿٦٢﴾ هَلْ جَزَاءُ الْاِحْسَانِ اِلَّا الْاِحْسَانُ ﴿٦٣﴾

Yaxşılığın əvəzi ancaq yaxşılıqdır! ← Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

وَمِنْ دُونِهَا جِتَّتَانِ ﴿٦٤﴾ فَبَايَ الْآءِ رَبِّكَمَا تَكْذِبَانِ ﴿٦٥﴾

O ikisindən başqa iki cənnət də vardır. ← Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكَمَا تَكْذِبَانِ ﴿٦٦﴾ مُدْهَامَتَانِ ﴿٦٧﴾

İki yamyasıl (cənnət)! ← Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكَمَا تَكْذِبَانِ ﴿٦٨﴾ فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَّاحَتَانِ ﴿٦٩﴾

O ikisində fəvvarə vuran iki bulaq var. ← Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

فَبَايَ الْآءِ رَبِّكَمَا تَكْذِبَانِ ﴿٧٠﴾

Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?!

﴿٦٨﴾ فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَانٌ ﴿٦٩﴾ فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?! ← O iksində meyvələr, xurma və nar var.

﴿٧٠﴾ فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حَسَنَاتٌ ﴿٧١﴾ فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?! ← Orada xoş xasiyyətli, gözəl qadınlar vardır.

﴿٧٢﴾ حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ﴿٧٣﴾ فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?! ← Çadırlarda gözlərini (ərlərini) dikmiş hurilər vardır.

﴿٧٤﴾ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ اِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ ﴿٧٥﴾ فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalanlayırsınız? ← Onlara ondan əvvəl nə bir insan, nə də bir cin toxundu.

﴿٧٦﴾ مُتَكِينٌ عَلَى رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حَسَانٍ ﴿٧٧﴾ فَبَايَ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

Elə isə, Rəbbinizin hansı nemətlərini yalanlayırsınız?! ← Yaşıl balıqlara və gözəl naxışlı xalılara söykənərlər.

تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٧٨﴾

Əzəmət və kərəm sahibi olan Rəbbinin adı nə qədər ucadır!

﴿٥٦﴾ سُورَةُ الْوَاقِعَةِ

əl-Vaqiə (Baş verən) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 96 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿٢﴾ لَيْسَ لَوْعَتِهَا كَاذِبَةٌ

Onun baş verəcəyini heç kəs dana bilməz! ← Baş verən (qiyamət) baş verəcəyi (qopacağı) vaxt!

﴿٣﴾ خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ ﴿٤﴾ إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا

Yer şiddətlə titrədiyi zaman, ← (O, kimini) alçaldandır, (kimini də) ucaldandır.

﴿٥﴾ وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّا ﴿٦﴾ فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًّا

və səpələnmiş toz kimi olduqda, ← dağlar parça-parça olub ovxalandığında,

﴿٧﴾ وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ﴿٨﴾ فَاصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ

Sağ tərəf sahibləri. Kimdir sağ tərəf sahibləri? ← siz üç zümərə olacaqsınız.

﴿٩﴾ وَاصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ﴿١٠﴾ وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ

Və öndə olanlar. Onlar öndədirlər! ← Sol tərəf sahibləri. Kimdir sol tərəf sahibləri?

﴿١١﴾ أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ﴿١٢﴾ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ

Nəim cənnətlərində olacaqlar. ← Onlar yaxınlaşdırılmış kimsələrdir;

﴿١٣﴾ ثَلَاثَةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٤﴾ وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ

bir azı da axırıncılardandır. ← (Onların) çoxu əvvəlkilərdən,

﴿١٥﴾ عَلَى سُرُرٍ مَوْضُونَةٍ ﴿١٦﴾ مُتَكِينِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ

Onlara söykənib qarşı-qarşıya əyləşəcəklər. ← (Onlar) bəzənmiş taxtlar üstündədirlər.

يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وُلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ ﴿١٧﴾ بَآكُوبَ وَآبَارِيْقَ وَكَاسٍ مِنْ مَعِيْنٍ ﴿١٨﴾
 çeşməşərabı dofu pıyalələr, kuzələr və qədəhlər! ← Onların ətrafında həmişəcavan oğlanlar dolanacaqlar;

لَا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنزِفُونَ ﴿١٩﴾ وَفَاكِهَةً مِمَّا يَتَخَيَّرُونَ ﴿٢٠﴾
 bəyənib seçdikləri meyvələr, ← Ondən başları ağrımaz və keflənməzlər.

وَلَحْمِ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢١﴾ وَحُورٌ عِيْنٌ ﴿٢٢﴾
 (Onlar üçün orada) iri gözlü hurilər də vardır. ← və istədikləri quş əti!

كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ ﴿٢٣﴾ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾
 Etdikləri (yaxşı) əməllərin mükafatı olaraq! ← Qorunub saxlanan inci kimidirlər;

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا ﴿٢٥﴾ إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا ﴿٢٦﴾
 ancaq "Salam! Salam!" sözlərini (eşidərlər). ← Orada nə boş söz, nə də günaha sövq edən bir şey eşidərlər.

وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ ﴿٢٧﴾ فِي سِدْرٍ مَخْضُودٍ ﴿٢٨﴾
 (Onlar) tikənsiz sidr ağacları arasında, ← Sağ tərəf sahibləri! Kimdir sağ tərəf sahibləri?

وَطَلَحٍ مَنْضُودٍ ﴿٢٩﴾ وَظِلٍّ مَمْدُودٍ ﴿٣٠﴾ وَمَاءٍ مَسْكُوبٍ ﴿٣١﴾
 və axar su (kənarında); ← və uzanmış kölgəliklərdə; ← salxım-salxım sallanmış banan ağacları (altındadırlar);

وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ ﴿٣٢﴾ لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ﴿٣٣﴾ وَفُرُشٍ مَرْفُوعَةٍ ﴿٣٤﴾
 və hündür döşəklərdə (oturlar)! ← Tükənməz və qadağan edilməyən (meyvələr)! ← və də çoxlu meyvələr;

أَنَّا أَنشَأْنَاهُنَّ إِنِشَاءً ﴿٣٥﴾ فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا ﴿٣٦﴾
 Onları bakirə qızlar edəcəyik; ← Şübhəsiz ki, Biz onları (huriləri) yeni bir yaradılışda yaradacağıq!

عُرُبًا أَتْرَابًا ﴿٣٧﴾ لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٣٨﴾
 Sağ tərəf sahibləri üçündürlər! ← Ərlərini sevən həmyaşıdlar!

ثَلَاثَةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾ وَثَلَاثَةٌ مِنَ الْآخِرِينَ ﴿٤٠﴾
 bir çoxu'da axırıncılardandır. ← Bir çoxu əvvəlkilərdən,

وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ ﴿٤١﴾ فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ﴿٤٢﴾
 (Onlar) qızmar yel və qaynar su içindədirlər; ← Sol tərəf sahibləri! Kimdir sol tərəf sahibləri?!

وَضَلٍّ مِنْ يَحْمُومٍ ﴿٤٣﴾ لَا بَارِدَ وَلَا كَرِيمٍ ﴿٤٤﴾
 Nə sərin, nə də xoşagələndir. ← Qapqara duman kölgəsindədirlər!

أَنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ ﴿٤٥﴾ وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنثِ الْعَظِيمِ ﴿٤٦﴾
 və böyük günahda ısrar edirdilər. ← Çünki onlar, bundan əvvəl cah-calal içində idilər,

وَكَانُوا يَقُولُونَ إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا ﴿٤٧﴾
 həqiqətən, yenidən dirildiləcəyikmi?! ← Deyirdilər ki: "Biz ölüb torpaq və sür-sümük olduqdan sonra,

أَوَابَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ﴿٤٨﴾ قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ﴿٤٩﴾
 De: "Əlbəttə, əvvəlki atalarımız da (dirildiləcəklər)mi?!"

لَمَجْمُوعُونَ إِلَى مِيقَاتِ يَوْمٍ مَعْلُومٍ ﴿٥٠﴾
 Məlum günün (qiyamət gününün) müəyyən bir vaxtında mütləq bir yerə yığılaçaqlar.

﴿٥٢﴾ لَّا كُلُونَ مِنْ شَجَرٍ مِنْ رَقُومٍ ﴿٥١﴾ ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا الضَّالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ ﴿٥١﴾
 Şübhəsiz ki, zəqqum ağacından yeyəcəksiniz. ← Sonra siz, ey haq yoldan azanlar, yalanlayanlar!

﴿٥٤﴾ فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ ﴿٥٣﴾ فَمَالُوزُنْ مِنْهَا الْبُطُونُ ﴿٥٣﴾
 Üstündən də qaynar su içəcəksiniz. ← Qarınlarınıza ondan dolduracaqsınız.

﴿٥٦﴾ هَذَا نُزْلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ﴿٥٥﴾ فَشَارِبُونَ شُرْبَ الْهَيْمِ ﴿٥٥﴾
 Bu onların haqq-hesab günündəki ziyafətidir. ← susamış xəstə dəvələrin içdiyi kimi içəcəksiniz.

﴿٥٨﴾ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ ﴿٥٧﴾ نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تَصَدَّقُونَ ﴿٥٧﴾
 Bəs axıtdığınız nütfəni gördünüzmü? ← Biz sizi yaratdıq. Məgər təsdiq etmirsiniz?

﴿٥٩﴾ ءَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ﴿٥٩﴾
 Onu yarıdan sizsinizmi, yoxsa Biz yaradırıq?!

﴿٦٠﴾ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٦٠﴾ نَحْنُ قَدَرْنَا بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ ﴿٦٠﴾
 Bizim qabağımıza keçəcək biri yoxdur; ← Sizin aranızda ölümü Biz müəyyən etdik.

﴿٦١﴾ عَلَيَّ أَنْ نَبْدَلَ أَمْثَالَكُمْ ﴿٦١﴾ وَنُنشِئُكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾
 və sizi özünüz də bilmədiyiniz bir şəkildə yaratmaqda! ← Yerinizə sizin kimiləri gətirməkdə,

﴿٦٢﴾ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾ وَلَقَدْ عَلَّمْتُمُ النَّشَأَ الْأُولَى ﴿٦٢﴾
 Bəs nə üçün düşünmürsünüz?! ← And olsun ki, ilk yaradılışı bildiniz.

﴿٦٤﴾ ءَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ﴿٦٤﴾
 Onu sizmi bitirirsiniz, yoxsa Biz bitiririk?! ← Bəs əkdiyiniz şeyi gördünüzmü?

﴿٦٦﴾ لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ ﴿٦٥﴾ اِنَّا لَمُغْرَمُونَ ﴿٦٦﴾
 “Biz ziyana uğramışıq. ← Əgər Biz istəsəydik, onu bir saman çöpünə döndərdərdik, siz də heyratə gələrdik:

﴿٦٨﴾ بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٦٧﴾ أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ﴿٦٨﴾
 Bəs içdiyiniz suyu gördünüzmü? ← Xeyr, biz məhrum olmuş kimsələrlik!” (deyərdiniz).

﴿٧٠﴾ ءَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُونَ ﴿٦٩﴾ لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ﴿٧٠﴾
 Əgər istəsəydik, onu acı edərdik. Bəs niyə şükür etmirsiniz? ← Onu buluddan sizmi endirdiniz, yoxsa Biz endiririk?!

﴿٧٢﴾ أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ﴿٧١﴾ ءَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا أَمْ نَحْنُ الْمُنْشِئُونَ ﴿٧٢﴾
 Onun ağacını sizmi yaratdınız, yoxsa Biz yaradırıq? ← Bəs yandırdığınız odu gördünüzmü?

﴿٧٣﴾ نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذَكُّرًا وَمَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ ﴿٧٣﴾
 Biz onu ibrət dərsi və səhradakı yolçuların faydalanması üçün yaratdıq.

﴿٧٤﴾ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾
 Elə isə, böyük Rəbbinin adını təsbih et!

﴿٧٦﴾ فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ ﴿٧٥﴾ وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ﴿٧٦﴾
 - Kaş onun böyük bir and olduğunu biləydiniz - ← Ulduzların mənzillərinə and olsun ki,

﴿٧٧﴾ إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ ﴿٧٨﴾ فِي كِتَابٍ مَكْنُونٍ

(O,) qorunub saxlanılan bir Kitabdır. ← Həqiqətən, O, çox qiymətli Qurandır.

﴿٧٩﴾ لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ ﴿٨٠﴾ تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Aləmlərin Rəbbindən nazil edilmişdir. ← Ona yalnız pak olanlar toxuna bilər!

﴿٨١﴾ أَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُدْهِنُونَ ﴿٨٢﴾ وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنْكُمْ تُكَذِّبُونَ

və ruzinizi, yalanlamağınızı çevirirsiniz? ← İndi siz bu kəlamımı yalan sayırsınız,

﴿٨٣﴾ فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُقُومَ ﴿٨٤﴾ وَأَنْتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ

Siz o zaman baxıb qalırırsınız. ← Bəs (can) boğaza çatdığı (ölüm gəlib çatdığı) zaman?

﴿٨٥﴾ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿٨٦﴾ فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ

Əgər sizdən haqq-hesab çəkilsə deyilsə, ← Biz ona sizdən daha yaxın, lakin siz görmürsünüz!

﴿٨٧﴾ تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٨٨﴾ فَاَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ

Amma əgər yaxın olanlardırsa, ← əgər doğru deyirsinizsə, onu (onun canını) geri qaytarın!

﴿٨٩﴾ فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتْ نَعِيمٌ ﴿٩٠﴾ وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ

Amma, əgər sağ tərəf sahiblərindəndirsə, ← rəhmət, gözəl ruzi və Nəim cənnəti (onu gözləyir)!

﴿٩١﴾ فَسَلَامٌ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩٢﴾ وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ الضَّالِّينَ

Amma əgər yalan sayan azmışlardırsa, ← "Sağ tərəf sahiblərindən sənə salam olsun!"

﴿٩٣﴾ فَنَزَّلَ مِنْ حَمِيمٍ ﴿٩٤﴾ وَتَصْلِيَةٌ جَهِيمٍ

və Cəhənnəmdə yağmaq (onu gözləyir). ← qaynar su ziyafəti,

﴿٩٥﴾ إِنَّ هَذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ﴿٩٦﴾ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ

Elə isə sən böyük Rəbbinin adını təsbih et! ← Şübhəsiz ki, bu, əsl qəti həqiqətdir!

﴿٥٧﴾ سُورَةُ الْحَدِيدِ

əl-Hədid (Dəmir) surəsi

(Mədinədə nazil olmuşdur, 29 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ سَبِّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Və O, yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir! ← Göylərdə və yerdə nə varsa, Allahı təsbih edir.

﴿٢﴾ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

O dirildir və öldürür. Axı O, hər şeyə qadirdir! ← Göylərin və yerin hökmranlığı Ona məxsusdur.

﴿٣﴾ هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Və O, hər şeyi biləndir! ← Əvvəl də, axır da, zahir də, batin də Odur.

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ

Sonra **ərşə** ucaldı. ← Göyləri və yeri **altı** gündə yaradan **Odur**.

يَعْلَمُ مَا يَلْجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا

göydən **enən**i də, **oraya** yüksələn*i* də. ← Yerə **girən**i də, **oradan** çıxan*i* da bilir,

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤﴾

Axi Allah sizin **nə** etdiklərinizi görəndir! ← Və siz **harada** olsanız, **O** sizinlədir.

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْإِلَهِ إِلَهُ الْإِيمَانِ ﴿٥﴾

Və işlər **Allaha** **təraf** qaytarılacaqdır! ← Göylərin və yerin **hökmranlığı** **Ona** məxsusdur.

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٦﴾

O, ürəklərin **içini** də biləndir! ← **Gecəni** gündüzə qatar, gündüzü də gecəyə qatar.

أَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفَقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلَفِينَ فِيهِ

Sizin ixtiyarınıza **verdiyi** şeylərdən də (Allah yolunda) **xərcləyin**. ← **Allaha** və **Peyğəmbərinə** **iman** gətirin.

فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾

onlar üçün böyük bir mükafat var! ← Sizdən, **iman** gətirib (Allah yolunda) sərf edənlərə **gəldikdə**,

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالرَّسُولِ يَدْعُوكُمْ لَتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ

Peyğəmbər sizi **Rəbbinizə** **iman** gətirməyə çağırırdı halda? ← Sizə **nə** olub ki, **Allaha** **iman** gətirmirsiniz,

وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ أَنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾ هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ

Öz quluna **açıq-aşkar** ayələr **nazil** edən **Odur**; ← Əgər **iman** gətirəcəksinizsə, (bilin ki,) o sizdən **əhd** almışdır.

لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَؤُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٩﴾

Şübhəsiz ki, **Allah** sizə qarşı **şəfqətlidir**, **mərhəmətlidir**! ← **sizi** **zülmətlərdən** **nura** çıxartmaq üçün.

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

Həlbuki göylərin və yerin **mirası** **Allahındır**. ← Sizə **nə** olub ki, **Allah** **yolunda** **xərcləmirsiniz?**

لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلْ

Sizlərdən, **fəthdən** əvvəl (Allah yolunda) **sərf** edənlər və **vuruşanlar** eyni deyillər.

أُولَئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَقَاتَلُوا

...**(fəthdən)** **sonra** **sərf** edib döyüşənlərdən! ← Onlar **dərəcə** **etibarilə** daha üstünlüklüdür...

وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٠﴾

Allah sizin **nə** etdiklərinizdən **xəbərdardır**! ← **Amma** **Allah** **hamısına** **ən** gözəl (mükafatı) vəd etmişdir.

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ

O da onu (borcunu) **ona**, qat-qat artıraraq (qaytarın)?! ← **Kimdir** o **kəs** ki, **Allaha** **gözəl** bir **borc** versin,

وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١١﴾

Onun üçün **çox** qiymətli bir mükafat da var!

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَى نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ
nuru, onların önlərindən və sağından yayılır. ← O gün görərsən ki, mömin kişilərin və mömin qadınların

بُشْرِيَكُمْ الْيَوْمَ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
(ağacları) altından çaylar axar, orada əbədi qalarsınız! ← Bu gün sizin müjdəniz cənnətlərdir ki,

ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾

Bu, əsl böyük uğurdur!

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا
انظُرُونَا نَقْتَسِسْ مِنْ نُورِكُمْ
“Bizə baxın ki, nurlunuzdan alağ!” ← O gün, münafiq kişilər və münafiq qadınlar iman gətirənlərə deyəcəklər:

قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا
فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَهُ بَابٌ
Onların arasına, qapısı olan bir sədd çəkiləcəkdir ki, ← (Onlara) deyilər: “Geriyə dönüb işıq axtarın!”

بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴿١٣﴾
onun çöl tərəfində isə əzab var. ← onun iç tərəfində mərhəmət var,

يُنَادُونَهُمْ أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ قَالُوا بَلَى وَلَكِنْ كُنْتُمْ أَنْفُسُكُمْ
دَعَاكُمْ: “Bəli. Lakin siz özünüzü aldatdınız. ← Onlara səslənəcəklər: “Biz sizinlə birlikdə deyildikmi?”

وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ حَتَّى جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ
Allahın əmri gələncə qədər xülyalar sizi aldatdı. ← Siz gözlədiniz və şübhə etdiniz.

وَغَرَّتْكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿١٤﴾
فَالْيَوْمَ لَا يُوْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا
Bu gün nə sizdən, nə də kafirlərdən fidyə alınmaz. ← Sizi Allah barəsində təvlayən təvlədi!

مَأْوِيَكُمْ النَّارُ هِيَ مَوْلِيَكُمْ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾
Sizin himayədarınız odur. O necə də pis sığınacaqdır! ← Sizin məskəniniz Cəhənnəmdir.

أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ
لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ
...Allahın zikri və haqdan nazil olan üçün?! ← İman gətirənlərin qəlblərinin yumşalma vaxtı gəlmədimi...

وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ
فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ
Onlarla da uzun bir müddət keçmişdi, ← Onlar, daha əvvəl kitab verilən kimsələr kimi olmasınlar.

فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿١٦﴾
Onlardan çoxu fəsiqlərdir! ← və qəlbləri sərtləşmişdi.

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾
Biz ayələri sizə izah etdik ki, bəlkə, siz anlayasınız! ← Bilin ki, Allah torpağı, ölümündən sonra dirildir.

إِنَّ الْمُصَدِّقِينَ وَالْمُصَدِّقَاتِ وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا
və də Allaha gözəl borc verənlər üçün, ← Həqiqətən, sədaqə verən kişilər və sədaqə verən qadınlar,

يُضَاعَفُ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١٨﴾
Onlar üçün çox qiymətli bir mükafat da vardır! ← onlara, (əməllərinin savabı) qat-qat artırılacaqdır.

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ وَالشُّهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ
məhiz onlar, öz Rəbbi qatında olan siddiqlər və şəhidlərdir. ← Allaha və peyğəmbərinə iman gətirənlər,

لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
Kafir olub ayələrimizi yalan sayanlara gəldikdə, ← Onlar üçün öz mükafatları və öz nurları vardır.

﴿١٩﴾ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ
onlar cəhənnəm əhlidirlər.

اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُوَ
bər-bəzək, öz aranızda öyünmək, ← Bilin ki, dünya həyatı oyun, aylanca,

وَتَكَثَّرَ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ
Bir yağışa bənzəyir ki, onun yetişdirdikləri, kafirlərin xoşuna gələr. ← mal-mülkü və övlad çoxaltmaqdır.

ثُمَّ يَهَيِّجُ فَتْرِيهِ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا
Sonra da çör-çöp olar. ← Sonra o quruyar və onun saralıb-solduğunu görərsən.

وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ
Allahdan bağışlanma və razılıq da var. ← Axirətdə şiddətli əzab da var,

﴿٢٠﴾ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ
Dünya həyatı, aldanma vasitəsindən başqa bir şey deyildir.

سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
və genişliyi yerlə göyün genişliyi qədər olan Cənnətə (doğru)! ← Rəbbinizin bağışlamasına tərəf yarışın,

أَعَدْتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ
Allaha və Onun peyğəmbərlərinə iman gətirənlər üçün hazırlanmışdır.

﴿٢١﴾ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ
Allah, böyük lütf sahibidir! ← Bu, Allahın dilədiyi kimsəyə verdiyi lütfdür.

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ
Yer üzündə baş verən, nə də özünüzdəki (öz başınıza gələn) elə bir müsibət yoxdur ki,

﴿٢٢﴾ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا
Həqiqətən, bu, Allah üçün asandır! ← Biz onu yaratmamışdan əvvəl bir kitabda olmasın.

لَكَيْلًا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ
və sizə verilənlərə görə sevinməyəsiz. ← Ona görə ki, sizin əlinizdən çıxan şey üçün kədərlənməyəsiz,

﴿٢٣﴾ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ
o kəsləri ki, xəsislik edər, xalqa da xəsis olmağı əmr edirlər. ← Axı Allah, özünü bəyənən, özünü tərifləyən heç bir kəsi sevməz;

﴿٢٤﴾ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ
həqiqətən, Allah zəngindir, şükrə layiqdir! ← Kim üz döndərsə,

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ

Onlarla birlikdə kitab və tərəzini də nazil etdik ki, ← Peyğəmbərlərimizi açıq-aşkar dəlillərlə göndərdik.

لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ

Dəmiri də nazil etdik. ← insanlar ədalətlə rəftar etsinlər.

فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ

Ona görə ki, Allah bəlli etsin... ← Onda, həddindən artıq möhkəmlik və insanlar üçün faydalar vardır,

مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٥﴾

Həqiqətən, Allah güclüdür, qüdrətlidir! ← ...görmədiyi halda Ona və peyğəmbərlərinə yardım edənləri.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ

Onların nəslinə də peyğəmbərlik və kitab verdik. ← And olsun ki, Biz Nuhu və İbrahimi göndərdik.

فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٦﴾

Onlardan çoxu isə fəsiqlərdir! ← Onlardan doğru yolda olan da vardır.

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ

Məryəm oğlu İsanı da göndərdik. ← Sonra onların ardınca peyğəmbərlərimizi yolladıq.

وَأَتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً

Onun ardınca gedənlərin qəlblərinə şəfqət və mərhəmət qoyduq. ← Ona isə İncili verdik.

وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ

Biz onu (rahibliyi) onlara vacib buyurmamışdıq. ← Rahibliyi isə özlərindən icad etdilər.

إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا

Lakin ona layiqincə riayət etmədilər. ← Sadəcə Allah rızasını qazanmaq üçün (bunu etdilər).

فَاتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٧﴾

Onlara iman gətirənlərə, öz mükafatlarını verdik. ← Beləcə, onlardan iman gətirənlərə, öz mükafatlarını verdik.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ

və Onun peyğəmbərinə iman gətirin ki, ← Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun,

وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ

sizə, sayəsində gedəcəyiniz bir nur bəxş etsin, ← (Allah) sizə Öz mərhəmətindən iki pay versin,

وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٨﴾

və sizi bağışlasın. Allah bağışlayandır, rəhm edəndir!

لَيْلًا يَعْلَمُ أَهْلُ الْكِتَابِ

onlar, Allahın lütfündən heç bir şey əldə edə bilməzlər. ← Kitab əhli bilsin ki,

وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٩﴾

Axı Allahı böyük lütf sahibidir! ← Şübhəsiz ki, lütf Allahın əlindədir, onu istədiyinə verər.

﴿٥٨﴾ سُورَةُ الْمُجَادَلَةِ

əl-Mücadələ (Mücadilə) surəsi
(Mədinədə nazil olmuşdur, 22 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي
تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ
ari barəsində səninlə mübahisə edir və Allaha şikayət edir. ← Allah, o qadının sözünü eşitdi ki,وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا
إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿١﴾
Haqiqətən, Allah (hər şeyi) eşidəndir, (hər şeyi) görəndir! ← Axı Allah sizin söhbətinizi eşidir.الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ
مَا هُنَّ أُمَّهَاتُهُمْ
onlar (zövcələri) onların anaları deyillər. ← Sizdən öz qadınları ilə zihar edən kimsələr (bilsin ki),إِنْ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا الَّتِي وَلَدْنَهُمْ
وَأَنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا
Onlar, əlbəttə, pis və yalan söz danışrlar. ← Onların anaları ancaq özlərini doğan kəslərdir.وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ
وَأَنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ﴿٢﴾
O kəslər ki, qadınları ilə zihar edər (analarına bənzədib haram edər), ← Əlbəttə, Allah əfv edən, bağışlayandır.ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا
فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا
(onlar qadınları ilə) yaxınlıq etməzdən əvvəl bir kölə azad etməlidirlər. ← sonra dediklərindən dönərlər,ذَلِكُمْ تُوَعِّظُونَ بِهِ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٣﴾
Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır! ← O haqda sizə verilən öyüd budur.فَمَنْ لَمْ يَجِدْ
فَصِيَامَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا
(qadını ilə) yaxınlıq etməzdən əvvəl iki ay arxá-arxaya oruc tutmalıdır. ← Kim (buna imkan) tapmasa,فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ
فَاطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا
altmış yoxsulu doyurmaldır. ← Kimin gücü çatmazsa,ذَلِكَ لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَتَلَكَ حُدُودُ اللَّهِ
Bunlar Allahın hüduqlarıdır! ← Bu, sizin Allah və Onun Peyğəmbərinə iman gətirmənin üçündür.وَاللَّكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤﴾
Kafirələr üçün isə şiddətli bir əzab vardır!إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
كُتِبُوا كَمَا كُتِبَ الَّذِينَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
özlərindən əvvəlkilərin alçaldıqları kimi alçaldılacaqlar. ← Əlbəttə Allah və Onun Peyğəmbərinə qarşı çıxanlar,وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ
وَاللَّكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٥﴾
Kafirələr üçün isə alçaldıcı bir əzab vardır! ← Biz artıq açıq-aşkar ayələr nazil etdik.يَوْمَ يَعْثُورُ اللَّهُ جَمِيعًا
فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا
etdikləri əməlləri onlara xəbər verəcəkdir. ← Allah onların hamısını dirildəcəyi gün,أَحْصَاهُ اللَّهُ وَنَسُوهُ
وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٦﴾
Axı Allah hər bir şeyə şahiddir! ← Allah onları saymışdır, onlar isə onu unudublar.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
Allah göylərdə və yerdə nə varsa, (hamısını) bilir. ← Görmədinmi ki,

مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ
Beş (nəfərin) də altıncısı yalnız Odur. ← Üç (nəfərin) gizli söhbətində dördüncüsü ancaq O olar,

وَلَا أَدْنَى مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا
harada olsalar da, yalnız O (Allah) onlarla birlikdədir. ← Bundan daha az da, daha çox da olsalar,

ثُمَّ يَنْبِئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧﴾
Həqiqətən, Allah hər şeyi biləndir! ← Sonra qiyamət günü onlara, əfdikləri əməlləri xəbər verəcəkdir.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَهَوْنَا عَنِ النَّجْوَى ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا نَهَوْنَا عَنْهُ
Sonra qadağan olunduqları əmələ qayıdaraq, ← Gizli söhbət özlərinə qadağan edilən kəsləri görmədinmi?

وَيَتَنَاجَوْنَ بِالْأَثَمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ
günah, düşmənçilik və Peyğəmbərə asi olmaq barədə öz aralarında pıçıldaşırlar.

وَإِذَا جَاؤُكَ حَيَّوكُ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللَّهُ
Allahın səni salamlamadığı bir şəkildə səni salamlayırlar, ← Onlar sənin yanına gəldikləri zaman,

وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ
“Bəs niyə Allah, dediklərimizə görə bizə əzab vermir?” ← Ürəklərində isə deyirlər:

حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلُونَهَا فَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٨﴾
O necə də pis qayıdış yeridir! ← Onlara, içində yanacaqları Cəhənnəm kifayət edir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَنَاجَوْا بِالْأَثَمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ
günah, düşmənçilik və Peyğəmbərə asi olmaq barədə pıçıldaşmayın; ← Ey iman edənlər! Pıçıldaşdığınız vaxt,

وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩﴾
və hüzuruna toplanacağınız Allahdan qorxun! ← Yaxşı işlər və Allahdan qorxmaq barədə gizlində danışın,

أَنَّمَا النَّجْوَى مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزُنَ الَّذِينَ آمَنُوا
iman gətirənləri kədərləndirsin. ← Şübhəsiz ki, pıçıldaşmaq Şeytandır ki,

وَلَيْسَ بِضَارٍّ هُمْ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾
Möminlər də Allaha təvəkkül etsinlər! ← Ancaq Allahın izni olmadıqca onlara heç bir zərər verə bilməz.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا
dərhal yer verin ki, ← Ey iman gətirənlər! Sizə: “Məclislərdə yer verin!” - deyildiyi zaman,

يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا فَانْشُرُوا
“Qalxın!” deyildiyi zaman da dərhal qalxın ki, ← Allah (da) sizə yer versin.

يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١﴾
Axı Allah etdiyiniz əməllərdən xəbərdardır! ← Allah, sizdən iman gətirənlərin və elm bəxş edilmiş kimsələrin dərəcələrini ucaltsın.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَيْكُمْ صَدَقَةً
gizli danışığınızdan əvvəl sədəqə verin. ← Ey iman gətirənlər! Peyğəmbərlə gizli danışacağınız zaman,

ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَأَطْهَرُ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٢﴾
şübhəsiz, Allah bağışlayan, rəhmlidir! ← Əgər bir şey tapmasanız, ← Bu sizin üçün daha xeyirli və daka pakdır.

أَشْفَقْتُمْ أَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَيْكُمْ صَدَقَاتٍ فَادِّمُوا لَمْ تَفْعَلُوا
Əgər, (bunu) etməmişinizsə, ← Gizli danışığınızdan əvvəl sədəqə verməkdən qorxdunuzmu?

وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَاقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ
onda namazı qılın və zəkatı verin, ← və Allah da sizin tövbənizi qəbul edibsə,

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾
Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır! ← Allaha və Onun Peyğəmbərinə itaət edin.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
Allah onlara (o qövmə) qəzəblənmişdi. ← Bir tayfanı özlərinə dost tutanları görmədinmi?

وَيَخْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾
Onlar bilə-bilə yalan üzərinə and içirlər. ← Onlar nə sizdəndir, nə də onlardadırlar.

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾
Həqiqətən, onlar necə də pis işlər görürdülər! ← Allah onlar üçün şiddətli bir əzab hazırlamışdır.

اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿١٦﴾
Buna görə onlar üçün alçaldıcı bir əzab var. ← Andlarını özlərinə sipər etdilər və Allah yolundan döndərdilər.

لَنْ تَغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ
Onlar cəhənnəm əhlidir. ← Onları, nə malları, nə də övladları heç cür Allahdan qurtara bilməz.

هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٧﴾ يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ
sizə and içdikləri kimi Ona and içərlər, ← Allah onların hamısını dirildəcəyi gün, ← Onlar orada əbədi qalarlar.

وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَى شَيْءٍ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٨﴾
Bilin ki, onlar əsl yalançılarıdır! ← və özlərinin bir şey qazanacaqlarını zənn edirlər.

اسْتَحْذَرُوا الشَّيْطَانَ فَانْصِبْهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ
beləcə, Allahı zikr etməyi onlara unutdurmuşdur. ← Şeytan onlara hakim olmuş,

أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٩﴾
Bilin ki, Şeytanın fırqəsi əsl ziyan uğrayanlardır! ← Onlar Şeytanın fırqəsidirlər.

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ ﴿٢٠﴾
onlar ən zəlif kimsələr arasındadırlar! ← Allahın və Onun Peyğəmbərinin əleyhinə çıxanlara gəldikdə,

كَتَبَ اللَّهُ لَأَغْلِبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢١﴾
Həqiqətən, Allah güclüdür, qüdrətlidir! ← Allah yazmışdır: “Mən və peyğəmbərlərim mütləq qalib gələcəyik!”

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

Allaha və axirət gününə inanan heç bir tayfanı görməzsən ki,

يُؤَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ

öz ataları yaxud oğulları olsalar belə, ← Allah və Onun Peyğəmbəri əleyhinə çıxanlarla dostluq etsinlər;

أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ

(Allah) onların qəlblərinə iman yazmışdır, ← yaxud qardaşları yaxud yaxın qohumları (olsa belə).

وَيَدْخُلُهُمُ جَنَّاتٌ وَأَيْدِيهِمْ بُرُوجٌ مِنْهُ

(Allah) onları cənnətlərə daxil edəcəkdir ki, ← və Öz tərəfindən bir ruhla onları dəstəkləmişdir.

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ

Allah onlardan razıdır, onlar da Ondən razıdırlar. ← (ağaları) altından çaylar axar, içində əbədi qalacaqlar.

أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾

Bilin ki, əsl nicat tapanlar Allahın firqəsidir. ← Onlar Allahın firqəsidirlər.

﴿٥٩﴾ سُورَةُ الْحَشْرِ

əl-Həşr (Toplanma) surəsi
(Mədinədə nazil olmuşdur, 24 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبِّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

Və O, yenilməz qüvvət sahibi, hıkmət sahibidir! ← Göylərdə və yerdə nə varsa, (hamısı) Allahı təsbih edir.

هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ

...ilk dəfə toplayıb öz yurdlarından. ← Odur ki, kitab əhlindən kafir olanları çıxardı...

مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُوا أَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ

Onlar isə öz qalalarının, onları Allahdan qoruyacağını zənn etdilər. ← Onların çıxacaqlarını zənn etmirdiniz.

فَاتَّيَهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ

və onların ürəklərinə qorxu saldı. ← Amma Allah onlara, gözləmədikləri yerdən gəldi,

يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ ﴿٢﴾

Ey bəsirot sahibləri! İbrət alın! ← Onlar evlərini öz əlləri və möminlərin əlləri ilə dağıdırdılar.

وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَّبُهُمْ فِي الدُّنْيَا

onları dünyada mütləq əzabə dıçar edərdi. ← Əgər Allah onların (qədərində), sürgün olunmağı yazmasaydı,

وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ﴿٣﴾

Axirətdə isə onlar üçün cəhənnəm əzabı vardır!

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِّ اللَّهَ

Kim Allaha asi olsa (bilsin ki), ← Bu, onların Allaha və Onun Peyğəmbərinə asi olmalarına görədir.

فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤﴾ مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لِينَةٍ

Bir xurma ağacını kəsməyiniz, ← həqiqətən, Allahın cəzası çox şiddətlidir!

أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَىٰ أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيُخْزِيَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾

Allahın izn ilə və fasiqləri rüsvay etməsi üçündür. ← yaxud onu kökü üstündə durmuş vəziyyətdə saxlamağınız,

وَمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ

...üçün nə at, nə də dəvə sürdünüz. ← Allahın, Öz Peyğəmbərinə onlardan verdiyi qənimət...

وَلَكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾

Axı Allah hər şeyə qadirdir! ← Lakin Allah Öz peyğəmbərini istədiyi kimsələrin üzərində hakim edər.

مَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ

Allaha, Peyğəmbərə, ← Allahın, Öz Peyğəmbərinə məmləkətlərin əhalisindən verdiyi qənimət,

وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ

qohumlara, yetimlərə, yoxsullara və yolçulara məxsusdur.

كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ

Ona görə ki, sizdən zəngin olanlar arasındakı bir sərvət olmasın.

وَمَا آتَيْكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا

O sizə nəyi qadağan edirsə də, uzaq durun. ← Peyğəmbər sizə nə verirsə, onu alın;

وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧﴾

Həqiqətən, Allahın cəzası şiddətlidir. ← Allahdan da qorxun.

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ

Allahdan lütf və riza diləyirlər, ← Yurdları və mülklərindən çıxardılmış yoxsul mühacirlərə məxsusdur ki;

وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿٨﴾

Onlar əsl doğru olan kimsələrdir! ← Allaha və Onun Peyğəmbərinə kömək edirlər.

وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ

öz yanlarına hicrət edənləri sevdilər. ← Onlardan əvvəl yurd salmış və iman gətirmiş kimsələr,

وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ

və (onları) özlərindən üstün tuturlar... ← Onlara verilənlərə görə ürəklərində peşmançılıq duymazlar,

وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾

Kim nəfsinin xəsisliyindən qorunarsa, onlar əsl nicat tapanlardır! ← ...özləri ehtiyac içində olsalar belə.

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ
 “Ey Rəbbimiz! Bizi və bizdən əvvəlki iman etmiş qardaşlarımızı bağışla.” ← Onlardan sonra gələnlər deyirlər:

وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٠﴾
 Ey Rəbbimiz! Sən əlbəttə, şəfqətlisən, mərhəmətlisən!” ← Qəlblərimizdə, iman edənlərə qarşı kinə yer vermə.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ
 Kitab əhlindən kafir olan qardaşlarına (bələ) deyən münafıqları görmədinmi:

لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا
 Sizin əleyhinizə əsla heç kəsə tabe olmayacağıq. ← “Əgər çıxarılsanız, sizinlə birlikdə mütləq çıxacağıq.

وَإِنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ أَنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١١﴾
 Allah şahiddir ki, onlar həqiqətən yalançılardır! ← Əgər sizinlə vuruşsalar, əlbəttə, sizə yardım edəcəyik!”

لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ
 (münafıqlar) onlarla birlikdə çıxmazlar. ← Əgər onlar yurdlarından çıxarılsalar,

وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُونَهُمْ
 onlara kömək etməzlər. ← Əgər (möminlər) onlarla vuruşsalar,

وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ لَيُولِيَنَّ الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يَنْصُرُونَ ﴿١٢﴾
 Sonra onlara heç bir yardım olunmaz! ← Əgər onlara yardım etmiş olsalar, arxa çevirib qaçarlar.

لَا تَنْتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٣﴾
 Bu ona görədir ki, onlar anlamaz bir qövmdürlər. ← Onların ürəklərinə, Allahdan çox siz qorxu salırsınız.

لَا يُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قُرَى مُحَصَّنَةٍ أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ
 yaxud divarlar arxasından. ← Onlar hamılıqla sizə qarşı ancaq möhkəmləndirilmiş şəhərlərdə döyüşlər,

بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا
 Sən onların birlikdə olduqlarını zənn edirsən, ← Onların öz aralarındakı vuruşmaları çox kəskindir.

وَقُلُوبُهُمْ شَتَّىٰ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٤﴾
 Bu ona görədir ki, onlar ağılsız bir qövmdürlər. ← onların qəlbləri isə dağınıqdır.

كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ
 onlar öz əməllərinin cəzasını dadmışdılar. ← (Onlar) özlərindən bir az əvvəlki o kimsələrə bənzəyirlər ki,

وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٥﴾
 Onlar üçün (axirətdə) şiddətli bir əzab da vardır.

كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ
 O kafir olduğu zaman deyər: ← Şeytanın halına bənzəyir. Çünki o, insana: “Kafir ol!” - deyər.

إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾
 Mən aləmlərin Rəbbi olan Allahdan qorxuram!” ← “Mən səndən uzağam.

فَكَانَ عَاقِبَتُهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاُ الظَّالِمِينَ ﴿١٧﴾

Zalımların cəzası budur! ← O ikisinin aqibəti od içində həmişəlik qalmaqdır.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍّ

Hər kəs səhər üçün nə hazırladığına baxsın. ← Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun!

وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

Həqiqətən, Allah nə etdiyinizdən xəbərdardır! ← Allahdan qorxun.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١٩﴾

Onlar əsl fasiqlərdir! ← Allahı unudub, (Allahın) da onları özlərinə unutdurduğu kəslər kimi olmayın!

لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾

Cənnət əhli əsl uğur qazananlardır! ← Cəhənnəm əhli və cənnət əhli eyni olmaz.

لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ

onun, Allah qorxusundan boyun əyib parçalandığını görərdin. ← Bu Quranı bir dağın üzərinə nazil etsəydik,

وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ لِنُضْرِبَهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾

bəlkə, onlar düşünelər. ← Bu misalları insanlar üçün çəkirik ki,

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ

gizlini və aşkarı bilir. ← O, Özündən başqa heç bir tanrı olmayan Allahdır ki,

هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾

O mərhəmətlidir, rəhmlidir!

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ

hökmran, müqəddəs, salamatlıq bəxş edən, ← O, Özündən başqa heç bir tanrı olmayan Allahdır ki,

الْمُؤْمِنُ الْمُهِيمُنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ

əminlik verən, göz-qulaq olub qoruyan, yenilməz qüvvət sahibi, məcbur etməyə qadir (və) çox uludur.

سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٣﴾ هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ

O, yaradan, yoxdan var edən, surət verən Allahdır. ← Allah, Ona qoşduqlarından (şəriklərdən) uzaqdır.

لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

Göylərdə və yerdə nə varsa Onu təsbih edir. ← Ən gözəl adlar (əsmayi-hüsna) Ona məxsusdur.

وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٤﴾

Və O, yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir!

﴿٦٠﴾ سُورَةُ الْمُؤْتَحِنَةِ

əl-Mumtəhinə (İmtahana çəkilən qadın) surəsi
(Mədinədə nazil olmuşdur, 13 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ

Mənim düşmənim və özünüzdün düşməni dost tutmayın! ← Ey iman gətirənlər!

تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ

Onlar isə sizə gələn haqqı inkar edirlər. ← Siz onlarla dostluq edirsiniz.

يُخْرِجُونَ الرُّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ

Rəbbiniz olan Allaha iman gətirirsiniz. ← Onlar, Peyğəmbəri və sizi (Məkkədən) çıxardılar ki,

أَنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي

Əgər Mənim yolumda və Mənim rızamı istəyərək cihada çıxmısınızsa,

تُسْرُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ

Axı Mən gizli saxladığınızı və aşkar etdiklərinizi yaxşı bilirəm. ← onlarla gizlədə dostluq edirsiniz.

وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١﴾

o, şübhəsiz ki, haqq yoldan azmış olar! ← Sizdən kim bunu etsə,

أَنْ يَتَّقَوْكُمْ يُكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءَ وَيَسْطُورُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتُهُمْ بِالسُّوِّ

sizə pisliliklə əl və dil uzadar, ← Əgər onlar sizi ələ keçirsələr, sizə düşmən olarlar,

وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ ﴿٢﴾ لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ

Nə sizin qohumlarınız, nə də sizin övladlarınız sizə bir fayda verəcəkdir. ← və sizin kafir olmanızı istəyərlər.

يَوْمَ الْقِيَمَةِ يَفْصَلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣﴾

Allah nə etdiklərinizi görəndir! ← (Allah), qiyamət günü sizi bir-birinizdən ayıracqdır.

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ

Bir zaman onlar öz qövminə demişdilər: ← İbrahim və onun yanındakılar sizin üçün gözəl örnek oldu.

أَنَا بَرُّؤٌ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ

Sizi inkar edirik. ← “Həqiqətən, biz, sizdən və Allahdan başqa ibadət etdikləriniz şeylərdən uzağıq.

وَبَدَأَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ

...siz Allahın birliyinə iman gətirənə qədər!” ← Bizimlə sizin aranızda daima düşmənçilik və nifrət olacaqdır...

لَا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ

“Mütləq sənin bağışlanmağın diləyəcəm. ← Ancaq İbrahim öz atasına (bunu) deməsi istisnadır:

وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا

“Ey Rəbbimiz! Biz Sənə təvəkkül etdik, ← Yoxsa mən heç cür səni Allahdan qurtara bilmərəm!”

وَالَيْكَ أُنَبِّئُكَ وَالَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٤﴾ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا

Ey Rəbbimiz! Bizi kafirlər üçün sınaq vasitəsi etmə! ← Axır dönüş də Sənin hüznüdür. ← Sənə üz tutduq.

وَاعْفُرْ لَنَا رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٥﴾

Ey Rəbbimiz! Haqiqətən, Sən yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibisən!” ← Və bizi bağışla.

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ
Allaha və axirət gününə ümid bəsləyənlər üçün! ← And olsun ki, onlarda sizin üçün gözəl örnək vardır;

وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٦﴾
həqiqətən Allah zəngindir, şükərə layiqdir! ← Kim üz döndərsə (bilsin ki),

عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوْدَّةً
Ola bilsin ki, Allah sizinlə, düşmənçilik etdiyiniz kimsələr arasında dostluq yaratsın.

وَاللَّهُ قَدِيرٌ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧﴾
Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Axı Allah (hər şeyə) qadirdir.

لَا يَنْهِيكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ
din yolunda sizinlə vuruşmayan və sizi yurduñuzdan çıxartmayan kimsələrə, ← Allah sizə qadağan etməz;

أَنْ تَبْرُوهُمْ وَتَقْسُطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٨﴾
Şübhəsiz ki, Allah ədalətli olanları sevir! ← yaxşılıq etməyi və onlarla ədalətlə rəftar etməyi.

أَمَّا يَنْهِيكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ
sizinlə din yolunda vuruşan və sizi yurduñuzdan çıxardan kimsələrə, ← Ancaq Allah sizə qadağan edir;

وَوَظَّاهِرُوا عَلَىٰ أَخْرَاجِكُمْ أَنْ تَوْلُوهُمْ أَنْ تَوْلَوْهُمْ
Kim onlarla dostluq edərsə, onlar əsl zalımlardır! ← və sizi çıxartmağa kömək edənlərlə dostluq etməyizi.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمْ الْمُؤْمِنَاتُ مِنْهَا جَرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ
dərhal onları imtəhana çəkin. ← Ey iman gətirənlər! Mömin qadınlar mühaçir kimi sizə gəldikləri zaman,

اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ فَإِنْ عَلَّمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ
Əgər onların mömin olduqlarını bilsəniz, ← Allah onların imanını yaxşı bilir.

فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ
Nə onlar onlara (kafirlərə) halaldır, ← onda, onları kafirlərin yanına qaytarmayın.

وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَآتُوهُنَّ مَا أَنْفَقُوا
Onların xərclədiklərini (mehri) özlərinə verin. ← nə də onlar (kafirlər), onlara halaldır.

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ
onların mehlrlərini özlərinə verdiyiniz təqdirdə. ← Onlarla evlənməyinizdə sizə heç bir günah yoxdur;

وَلَا تُمْسِكُوا بِعَصَمِ الْكُوفَارِ وَسَلُّوا مَا أَنْفَقْتُمْ
Onlara sərf etdiyinizi (mehri) də istəyin. ← Kafir qadınları öz kəbininiz altında saxlamayın.

وَلَيْسَلُّوا مَا أَنْفَقُوا ذَلِكُمْ حُكْمُ اللَّهِ
Allahın hökmü budur. ← Onlar da, sərf etdikləri (mehri sizdən) istəsinlər.

يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾
Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← O, sizin aranızda hökm verər.

وَأَنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ فَعَقَبْتُمْ
siz də qənimət əldə etsəniz, ← Əgər zövcələrinizdən biri sizi qoyub kafirlərə qoşulsə,

فَاتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَزْوَاجُهُمْ مِثْلَ مَا أَنْفَقُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾
O Allahdan qorxun! ki, siz ona iman etmisiniz! ← zövcələri getmiş kimsələrə, onların sərf etdikləri qədər verin.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَىٰ أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا

Allaha heç nəyi şərik qoşmayacaqlar, ← Ey Peyğəmbər! Mömin qadınlar, sənə bəyət etmək üçün yanına o şərtlə gəlsələr ki;

وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ

öz övladlarını da öldürməyəcəklər, ← oğurluq etməyəcəklər və zina etməyəcəklər,

وَلَا يَأْتِينَ بُهْتَانٍ يَفْتَرِيهِ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِيَنَّ فِي مَعْرُوفٍ

və yaxşı işdə sənə qarşı çıxmayacaqlar; ← əlləri və ayaqları arasında uydurduqları bir böhtan gətirməyəcəklər,

فَبَايِعْهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٢﴾

Həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhmlidir! ← onların bəyətini qəbul et və Allahdan onların bağışlanmasını dilə.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا

Allah onları qəzəbinə düşər etmişdir, ← Ey iman gətirənlər! Elə bir qəvmlə dostluq etməyin ki,

قَدْ يَسْأُوا مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا يَسَّ الْكُفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ ﴿١٣﴾

kafirlər qəbiristan əhlinə ümidlərini üzdükləri kimi! ← özləri də axirətdən ümidlərini üzmüşlər,

﴿٦١﴾ سُورَةُ الصَّفِّ

əs-Saff (Səf) surəsi
(Mədinədə nazil olmuşdur, 14 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبِّحَ اللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

Və O, yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir! ← Göylərdə və yerdə nə varsa, (hamısı) Allahu təsbih edir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٢﴾

Etmədiyiniz bir şeyi nə üçün deyirsiniz? ← Ey iman gətirənlər!

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٣﴾

Etmədiyiniz bir şeyi deməyiniz, Allah qatında böyük qəzəbə səbəb olar.

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَانَهُمْ بُيُوتٌ مَرْصُوصٌ ﴿٤﴾

Öz (Allah) yolunda möhkəm divar kimi səf çəkib döyüşlər! ← Həqiqətən, Allah o kəsləri sevər ki,

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ تَقُولُونَ

“Ey qəvmüm! Niyə mənə əziyyət verirsiniz? ← Bir zaman Musa öz qəvmünə demişdi:

وَقَدْ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا

Onlar azğınlaşdığı zaman, ← Halbuki bilirsiniz ki, mən, Allahın sizə (göndərilmiş) peyğəmbəriyəm?”

أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾

Axi Allah fəsiqlər qəvmünü doğru yola yönəltməz! ← Allah da onların qəlblərini azğınlaşdırdı.

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَءِيلَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ

“Ey İsrail oğulları! Həqiqətən, mən Allahın sizə elçisiyəm; ← Bir vaxt Məryəm oğlu İsa demişdi:

مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ

və məndən sonra gələcək Əhməd adlı bir peyğəmbərlə ← özümdən əvvəlki Tövrəni təsdiq edən, müjdə verən olaraq!”

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٦﴾

onlar: “Bu, açıq-aydın səhrdir!” - dedilər. ← Onlara açıq-aşkar möcüzələr gətirdiyi zaman,

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَى إِلَى الْإِسْلَامِ

Halbuki o, İslama dəvət olunur. ← Allaha qarşı yalan uydurandan daha zalım kimdir?!

وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٧﴾

Onlar, Allahın nuru ilə öz ağızları ilə söndürmək istəyirlər. ← Allah isə zalım qövmü doğru yola yönəltməz!

وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٨﴾

kafirlərin xoşuna gəlməsə belə. ← Allah isə, öz nurunu tamamlayacaqdır,

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ

onu (islami) bütün dinlərdən üstün etmək üçün! ← Öz Peyğəmbərini hidayət və haqq dinlə göndərən Odur;

وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٩﴾

Ey iman gətirənlər! Sizə elə bir ticarəti göstərimmi ki, ← Müşriklərin xoşuna gəlməsə belə.

تُنَجِّيَكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ﴿١٠﴾

Allaha və Onun Peyğəmbərinə iman gətirəsiniz, ← sizi şiddətli əzabdan xilas etsin?!

وَتَجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ

Əgər bilsəniz, bu sizin üçün daha xeyirlidir! ← Allah yolunda malınızla və canınızla cihad edəsiniz!

وَيَدْخُلُكُمْ جَنَّاتُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

və sizi, (ağacları) altından çaylar axan cənnətlərə daxil edər, ← O sizin günahlarınızı bağışlayar,

وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ ﴿١٢﴾

Böyük uğurdur budur! ← və Ədn cənnətlərindəki gözəl saraylara (daxil edər).

وَأُخْرَى تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾

Möminlərə müjdə ver! ← Allahdan kömək və yaxın qələbədir. ← Sevdiniz başqa bir şey də;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ

Necə ki, Məryəm oğlu İsa həvarilərə demişdi: ← Ey iman gətirənlər! Allahın köməkçiləri olun!

قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ

Həvarilər demişdilər: “Allahın köməkçiləri bizik!” ← “Allah yolunda mənim köməkçilərim kimdir?”

فَأَمَنْتَ طَائِفَةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ

bir tayfa isə kafir oldu. ← Nəhayət, İsrail oğullarından bir tayfa iman gətirdi,

فَإَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَى عَدُوِّهِمْ

və onlar qalib gəldilər. ← Biz də iman gətirənləri düşmənlərinə qarşı qüvvətləndirdik,

﴿٦٢﴾ سُورَةُ الْجُمُعَةِ

əl-Cumua (Cümə) surəsi
(Mədinədə nazil olmuşdur, 11 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ اللَّهَ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾
hökmıran, müqəddəs, qüdrətli, hikmət sahibidir. ← Göylərdə və yerdə nə varsa, O Allahı təsbih edir ki,هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ
Onlara, Onun (Allahın) ayələrini oxuyar, ← Savadsızlara, öz içlərindən peyğəmbər göndərən Odur.وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢﴾
əvvəllər açıq-aşkar zəlalət içində olsalar da. ← onları təmizləyər, onlara Kitabı və hikməti öyrədən,وَأَخْرَجَ مِنْهُمْ لِمَا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣﴾
O, yenilməz qüvvət sahibi, hikmət sahibidir! ← Onlardan savayı hələ onlara qoşulmamış başqalarına da.ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٤﴾
Axı Allah böyük lütf sahibidir! ← Bu, Allahın istədiyinə verdiyi lütfüdür.مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا
Tövrata əməl etməyə mükəlləf olduqdan sonra ona əməl etməyənlərin həli,كَمَثَلِ الْحَمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا بَشَرٌ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ
Allahın ayələrini yalanlayanların misalı necə də pisdir! ← çoxlu kitab daşıyan eşşəyin halına bənzəyir.وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥﴾
Və Allah, zalım qövmü doğru yola yönəltməz!قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ زَعَمْتُمْ أَنْكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ
insanlardan fərqli olaraq, siz Allahın dostlarısiniz; ← De: “Ey yəhudilər! Əgər iddia edirsinizsə ki,فَتَمَنُّوا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦﴾
Elə isə, əgər doğru deyirsinizsə, ölümü diləyin!وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمْتُمْ إِلَيْهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٧﴾
Axı Allah zalımları tanıyır! ← Onlar isə, öz əlləri ilə etdiklərinə görə heç vaxt onu diləməzlər.قُلْ إِنْ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ
sizi mütləq yaxalayacaqdır. ← De: “Şübhəsiz ki, özündən qaçdığınız ölüm,ثُمَّ تَرُدُّونَ إِلَى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيَنْبِئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾
O da sizə, nələrdə etdiyinizi xəbər verəcəkdir! ← Sonra gizlini və aşkarı Bilənin hüzuruna qaytarılacaqsınız.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ

Allahı zikr etməyə tələsin, ← Ey iman gətirənlər! Cümə günü namaza çağırıldığınız zaman,

وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩﴾

Əgər bilsəniz, bu sizin üçün nə qədər xeyirlidir! ← və alış-verişi buraxın.

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ

və Allahın lütfündən (ruzi) axtarın! ← Namaz qurtardıqdan sonra yer üzünə dağılın,

وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠﴾

Və Allahı çox zikr edin ki, bəlkə siz nicat tapasınız!

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا

ona tərəf cumdular və sənə ayaqda qoydular. ← Onlar bir alış-veriş, yaxud bir əyləncə gördükləri zaman,

قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١١﴾

Allah, ruzi verənlərin ən xeyirlisidir! ← De: “Allah qatındakı, əyləncədən və ticarətdən daha xeyirlidir.

﴿٦٣﴾ سُورَةُ الْمُنَافِقُونَ

əl-Munafiqun (Münafıqlar) surəsi

(Mədinədə nazil olmuşdur, 11 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ أَنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ

“Şəhadət veririk ki, sən, həqiqətən, Allahın Peyğəmbərisən! ← Münafıqlar sənə gəldikləri zaman dedilər:

وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ أَنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ ﴿١﴾

Allah, münafıqların həqiqətən yalancı olduqlarına da şahiddir. ← Və Allah bilir ki, sən Onun Peyğəmbərisən.

اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ

(insanları) Allah yolundan döndərdilər. ← Onlar, andlarını özlərində sipər edib,

أَنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا

Bu ona görədir ki, onlar iman etdilər, sonra kafir oldular. ← Həqiqətən, onların gördükləri işlər necə də pisdir!

فَطَبَعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣﴾

Beləcə onlar anlamırlar. ← Buna görə də onların ürəklərinə möhür vuruldu.

وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ

danışdıqlarında, onların sözüne qulaq asırsan. ← Onları gördüyün vaxt, onların cüssələri sənə xoşuna gəlir,

كَانَتْهُمْ خَشَبٌ مُسْنَدَةٌ يَحْسِبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ

Onlar hər bir qışqırığın öz əleyhlərinə olduğunu zənn edirlər. ← Onlar, sanki söykədilmiş dirəklərdir.

هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرُهُمْ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٤﴾

Allah onları öldürsün. Necə də döndərilirlər! ← Onlar düşməndirlər. Ona görə də, onlardan çəkin!

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ

Allahın Peyğəmbəri sizin bağışlanmağınızı diləsin!”, ← Onlara deyildə ki: “Gəlin!

لَوْأَ رَأَوْهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٥﴾

və onların təkəbbürlü bir halda üz çevirdiklərini görərsən. ← başlarını bulayarlar,

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ

yaxud onların bağışlanmasını diləmədin. ← Onlar üçün eynidir; Onların bağışlanmasını dilədin,

لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٦﴾

Şübhəsiz ki, Allah fasiq qövmü doğru yola yönəltməz! ← Allah onları bağışlamayacaqdır.

هُمْ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تَنْفِقُوا عَلَيَّ مِنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُوا

“Allahın Peyğəmbəri yanında olan kimsələrə bir şey verməyin ki, dağılsınlar!” ← Onlar o kəsəldir ki, deyirlər:

وَاللَّهُ خَزَائِنُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٧﴾

lakin münafıqlar anlamazlar. ← Halbuki göylərin və yerin xəzinələri Allaha məxsusdur,

يَقُولُونَ لَنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لِيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ

ən güclülər ən zəifləri, mütləq, oradan çıxardacaqlar!” ← Onlar deyirlər: “Əgər biz Mədinəyə qayıtsaq,

وَاللَّهُ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

Lakin münafıqlar bilməzlər! ← Şan Allaha, Onun Peyğəmbərinə və möminlərə məxsusdur.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ

Nə mallarınız, nə də övladlarınız sizi Allahın zikrindən yayındırmasın! ← Ey iman gətirənlər!

وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٩﴾

onlar əsl ziyana uğrayanlardır. ← Kim bunu etsə,

وَأَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ

birinizin ölümü çatıb (belə) deməmişdən əvvəl: ← Sizə verdiyimiz ruzidən (Allah yolunda) xərcləyin;

رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصْدَقَ وَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠﴾

sədəqə verərdim və salehlərdən olardım!” ← “Ey Rəbbim! Mənə yaxın bir zamana qədər möhlət versəydin,

وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١١﴾

Və Allah, sizin nə etdiklərinizdən xəbərdardır! ← Axı Allah, əcəli çatdığı zaman heç kəsə möhlət verməz.

﴿٦٤﴾ سُورَةُ التَّغَابُنِ
ət-Təğabun (Qarşılıqlı aldanma) surəsi
(Mədinədə nazil olmuşdur, 18 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ
Hökmlərlik Onundur. ← Göylərdə və yerdə nə varsa, (hamısı) Allaha təsbih edir.

وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾
Və O, hər şeyə qadirdir! ← Həmd də Ona məxsusdur.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢﴾
sizdən mömin olan da var. Allah isə nə etdiklərinizi görür! ← Sizi yaradan Odur. Sizdən kafir olan da var,

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ
sizə surət verdi, surətlərinizi də gözəl yaratdı. ← O, göyləri və yeri haqq olaraq yaratdı,

وَالِيهِ الْمَصِيرُ ﴿٣﴾ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
O, göylərdə və yerdə olanları bilir, ← Axır dönüş də Onun hüçurunadır!

وَيَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤﴾
Allah, ürəklərin içindəkini də biləndir! ← sizin gizlində etdiklərinizi və aşkar etdiklərinizi də bilir.

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبُؤُا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ
Daha əvvəl kafir olan kimsələrin xəbəri sizə gəlmədimi?

فَذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥﴾
Onlar öz əməllərinin cəzasını daddılar. Onlar üçün şiddətli bir əzab da vardır! ←

ذَٰلِكَ بَٰنَهُ كَآنَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالُوا أَبَشِّرْ يَهُدُونَا
onlar isə dedilər: "Bir insanmı bizi doğu yola salacaq?" ← Bú ona görədir ki, peyğəmbərləri onlara açıq-aşkar möcüzələr gətirirdilər,

فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا وَاسْتَغْنَى اللَّهُ وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٦﴾
Allahın ehtiyacı da yoxdur. Axı Allah zəngindir, şükre layiqdir! ← Onlar inkar etdilər və üz döndərdilər.

زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُعْثُوا قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي
De: "Bəli, Rəbbimə and olsun ki, ← Kafir olanlar əsla dirildilməyəcəklərini iddia etdilər.

لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمَلْتُمْ وَذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٧﴾
Bu, Allah üçün asandır! ← mütləq dirildiləcəksiniz. Sonra etdikləriniz əlbəttə sizə xəbər veriləcəkdir.

فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٨﴾
Allah, etdiklərinizdən xəbərdardır! ← Elə isə, Allaha, Peyğəmbərinə və nazil etdiyimiz nura iman gətirin!

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ذَٰلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ
O, qarşılıqlı aldanma günüdür! ← Toplanma günü üçün sizi bir yerə yığacağı gün;

وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ
(Allah) onun günahlarının üstünü örtər, ← Kim Allaha iman gətirib yaxşı əməllər etsə,

وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾
orada əbədi qalacaqlar. Böyük uğur budur! ← və onu, altından çaylar axan cənnətlərə daxil edərkən,

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۖ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ

onlar cəhənnəm əhlidirlər. ← Kafir olub ayələrimizi yalan sayanlara gəldikdə,

خَالِدِينَ فِيهَا ۖ وَيَسَّ الْمَصِيرُ ﴿١٠﴾

(Ora) necə də pis dönüş yeridir! ← Orada əbədi qalacaqlar.

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ

Kim Allaha iman gətirsə, ← Allahın izni olmadan heç bir müsibət üz verməz.

يَهْدِ قَلْبَهُ ۚ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١﴾

Axi Allah hər şeyi biləndir! ← (Allah) onun qəlbinə haqqa doğru yönəldər.

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ ۚ فَانْ تَوَلَّيْتُمْ

Əgər üz döndərsəniz, ← Allaha itaət edin, Peyğəmbərə itaət edin!

فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٢﴾

Peyğəmbərimizin öhdəsinə düşən sadəcə açıq-aşkar təbliğdir!

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ وَعَلَىٰ اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾

Möminlər də Allaha təvəkkül etsinlər! ← Allah! Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ۚ إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَكُمْ

Şübhəsiz ki, zövcələrinizdən və övladlarınızdan sizə düşmən olanlar vardır. ← Ey iman gətirənlər!

فَاذْهَبُوا لَهُمْ ۚ وَإِنْ تَغْفُوا وَتَصْفَحُوا

Əgər əfv etsəniz, xoş görsəniz, ← Buna görə də, onlardan çəkinin!

وَتَغْفِرُوا ۚ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤﴾

Çünki Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← və bağışlasanız (daha yaxşı olar).

إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ ۚ وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾

Böyük mükafat isə Allah qatındadır! ← Mallarınız və övladlarınız ancaq bir imtahanıdır.

فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ ۚ وَاسْمَعُوا وَأَطِيعُوا ۚ وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِّأَنْفُسِكُمْ

və sizin öz xeyriniz üçün xərcləyin. ← qulaq asın və itaət edin, ← Allahdan bacardığınız qədər qorxun,

وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ ۚ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٦﴾

onlar əsl nicat tapanlardır! ← Kim nəfsinin tamamından qorunarsa,

إِنْ تُقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا ۚ يُضَاعِفْهُ لَكُمْ

(Allah) sizin üçün onu qat-qat artırır, ← Əgər Allaha gözəl bir borc versəniz,

وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۚ وَاللَّهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٧﴾ ۚ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٨﴾

Gizlini və aşkarı biləndir, qüdrətlidir, hikmət sahibidir! ← və sizi bağışlayar. Axi Allah qədirbiləndir, həlimdir!

﴿٦٥﴾ سُورَةُ الطَّلَاقِ

ət-Talaq (Boşanma) surəsi
(Mədinədə nazil olmuşdur, 12 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ

onları, gözləmə müddətlərində boşayın. ← Ey Peyğəmbər! Qadınları boşadığınız zaman,

وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تَخْرُجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ

Onları evlərindən çıxartmayın. ← Gözləmə müddətini sayın və Rəbbiniz olan Allahdan qorxun.

وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيَّنَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ

Bu, Allahın hüduqlarıdır. ← Onlar da çıxmasınlar. Ancaq, açıq-aşkar pis bir iş etmələri müstəsnaadır.

وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ

özünə zülm etmiş olar. ← Allahın hüduqlarını aşan kimsə,

لَا تَذَرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثَ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ﴿١﴾

Allah bundan sonra bir iş ortaya çıxarar. ← Sən bilmirsən, ola bilsin ki,

فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ

onları yaxşıqla saxlayın yaxud yaxşıqla yola salın. ← Gözləmə müddətlərini başa vurduqları zaman,

وَأَشْهَدُوا ذَوِي عَدْلٍ مِنْكُمْ وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ

və Allah üçün şahidlik edin! ← Özünüzdən də iki ədalətli şahid tutun,

ذَلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ﴿٢﴾

Kim Allahdan qorxsa, ona bir çıxış yolu verər. ← Bununla Allah və axirət gününə iman edənlərə öyüd verilir.

وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ

Kim Allaha təvəkkül edərsə, O, (Allah) ona kifayət edir. ← və ona, gözləmədiyi bir yerdən ruzi verər.

إِنَّ اللَّهَ بِأَلْغِ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ﴿٣﴾

Allah hər şey üçün bir ölçü təyin etmişdir. ← Həqiqətən, Allah Öz əmrini yerinə yetirəndir.

وَاللَّي يَسْنَنِ مِنَ الْمَحِيضِ مَنْ نَسَاءَكُمْ إِنْ ارْتَبْتُمْ فَعَدَّتْهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ

(bilin ki), onların gözləmə müddəti üç aydır. ← Heyzdən kəsilmiş qadınlarınızdan şübhələnsəniz,

وَاللَّي لَمْ يَحْضَنْ وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ

Hələ heyz görməmiş olanları da (belədir).

أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ﴿٤﴾

Kim Allahdan qorxsa, onun işini asan edir. ← onların müddəti, yüklərini qoyana (doğana) qədərdir.

ذَلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَكْفِرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ

Kim Allahdan qorxsa, (Allah) onun günahlarının üstünü örtər, ← Bu, Allahın sizə nazil etdiyi əmrdir.

وَيُعْظِمَ لَهُ أَجْرًا ﴿٥﴾

və onun mükafatını artırar.

أَسْكُنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وُجْدِكُمْ وَلَا تَضَارُّوهُنَّ
və onlara zərər verməyin... ← İmkanınız çatdığı qədər onları, yaşadığınız yerdə sakin edin,

لَتَضَيَّقُوا عَلَيْهِنَّ وَإِنْ كُنَّ أُولَاتِ حَمْلٍ
Əgər onlar hamilədirlərsə, ← ...onları sıxışdırmaq məqsədilə.

فَانْفَقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَاتَوْهِنَّ أَجُورَهُنَّ
Sizin üçün uşaq əmizdirirlərsə, onların haqqını verin. ← hamiləlikləri bitənə qədər onlar üçün xərcləyin.

وَأْتَمِرُوا بَيْنَكُمْ بِمَعْرُوفٍ وَإِنْ تَعَاَسَرْتُمْ فَاسْتَزْعِ لَهُ أُخْرَى ﴿٦﴾
Əgər çətinliyə düşsəniz, onu başqa bir qadın əmizdirə bilər. ← Öz aranızda yaxşılıqla razılığa gəlin.

لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ
İmkanı az olan isə Allahın ona verdiyindən versin. ← Varlı olan öz varından xərcləsin.

لَا يَكْلَفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا مَا آتَاهَا سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ﴿٧﴾
Allah hər çətinlikdən sonra asanlıq verər. ← Allah hər kəsi, ancaq ona verdiyindən məsul tutar.

وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ عَتَتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ
Neçə-neçə məmləkət, öz Rəbbinin və Onun peyğəmbərinin əmrindən çıxdı.

فَحَاسَبْنَاهَا حِسَابًا شَدِيدًا وَعَذَّبْنَاهَا عَذَابًا نُكَرًا ﴿٨﴾
və oranı dəhşətli bir əzaba düşür etdik. ← Biz də onları şiddətli bir şəkildə hesaba çəkdik,

فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا ﴿٩﴾
və işlərinin axırı ziyanə düşmək oldu. ← Beləcə onlar, öz əməllərinin cəzasını daddılar,

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ الَّذِينَ آمَنُوا
Ey iman gətirmiş ağıl sahibləri, Allahdan qorxun! ← Allah onlar üçün şiddətli bir əzab hazırladı.

قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا ﴿١٠﴾ رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ
(və) Allahın açıq-aşkar ayələrini sizə oxuyan peyğəmbər (göndərdi ki), ← Allah sizə Zikr (Quran) nazil etmiş,

لِيُخْرِجَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ
iman gətirib yaxşı işlər görənləri qaranlıqlardan nura çıxartsın

وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا
Kim Allaha iman gətirib yaxşı iş görsə,

يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا ﴿١١﴾
Orada əbədi qalacaqlar. Allah onun ruzisini gözəl etmişdir! ← onu, altından çaylar axan cənnətlərə daxil edər;

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ
Əmr onların arasında nazil olar ki, ← Yeddi göyü və onlar qədər yeri yaradan Allahdır.

لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿١٢﴾
və Allahın hər şeyi elm ilə ehtiva etdiyini (biləsiniz)! ← Allahın hər şeyə qadir olduğunu biləsiniz,

سُورَةُ التَّحْرِيمِ ﴿٦٦﴾

ət-Təhrim (Qadağan) surəsi
(Mədinədə nazil olmuşdur, 12 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَبْتَغِي مَرْضَاتَ أَزْوَاجِكَ
...zövcələrinin razı qalmasını istəyərək? ← Ey Peyğəmbər! Allahın sənə halal etdiyi şeyi niyə haram edirsən...

وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١﴾ قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ
Həqiqətən, Allah sizə, andlarınızı geri götürməyi vacib etmişdir. ← Allah isə bağışlayandır, rəhm edəndir!

وَاللَّهُ مَوْلِيكُمْ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾

Və O (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← Allah sizin himayədarınızdır.

وَإِذْ أَسْرَ النَّبِيُّ إِلَىٰ بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا فَلَمَّا نَبَّأَتْ بِهِ
O (zövcəsi), bunu xəbər verdikdə, ← Bir zaman Peyğəmbər öz zövcələrindən birinə gizlicə bir söz demişdi.

وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَرَفَ بَعْضُهُ
(Peyğəmbər) bunun bir qismini bildirmiş, ← və Allah isə bunu ona (Peyğəmbərə) əyan etdikdə,

وَأَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ قَالَتْ
(Peyğəmbər) bunu ona (zövcəsinə) bildirdikdə o demişdi: ← bir qismindən isə vaz keçmişdi.

مَنْ أَنْبَاكَ هَذَا قَالَ نَبَّأَنِي الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٣﴾
(Peyğəmbər) demişdi: “(Hər şeyi) Bilən, Xəbərdar olan mənə xəbər verdi!” ← “Bunu sənə kim xəbər verdi?”

أَنْ تَتُوبَ إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا
Çünki qəlbləriniz (günaha) meyl etdi. ← Əgər ikiniz Allaha tövbə etsəniz (çox yaxşı olar).

وَأَنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ
həqiqətən, onun himayədarı Allah özüdür. ← Əgər ona (Peyğəmbərə) qarşı bir-birinizə kömək etsəniz,

وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ ﴿٤﴾
və mələklər ondan sonra yardımçılarıdır. ← Bir də Cəbrail, əməlisaleh möminlər,

عَسَىٰ رَبُّهُ أَنْ طَلَقْتُمْ أَنْ يُدْلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُمْ
ona, əvəzinizə sizdən daha yaxşı zövcələr versin; ← Əgər o sizi boşasa, ola bilsin ki, Rəbbi

مُسْلِمَاتٍ مُّؤْمِنَاتٍ قَانِتَاتٍ تَائِبَاتٍ عَابِدَاتٍ سَائِحَاتٍ ثَيَّابَاتٍ وَأَبْكَارًا ﴿٥﴾
ibadət edən, oruc tutan dul qadınlər və bəkirə qızlar! ← Müsəlman, mömin, itaətkar, tövbəkar,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ
onun yanacağı insanlar və daşlardır. ← Ey iman gətirənlər! Özünü və ailələrinizi o oddan qoruyun ki,

عَلَيْهَا مَلَكَةٌ غُلَاطٌ شَدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ
Allahın onlara verdiyi əmrlərə asi olmazlar, ← Onun üstündə, çox sərt təbiətli daş qəbli mələklər var ki,

وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٦﴾

və özlərinə əmr ediləni yerinə yetirərlər.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَذَرُوا الْيَوْمَ أَنْتُمْ تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧﴾
Siz ancaq etdiyiniz əməllərin cəzasını çəkirsiniz! ← “Ey kafirlər! Bu gün üzrxahlıq etməyih!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُكَفِّرَ عَنْكُم سَيِّئَاتِكُمْ

Bəlkə, Rəbbiniz günahlarınızın üstünü örtün, ← Ey iman gətirənlər! Allah, səmimi olaraq tövbə edin.

وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ

O gün Allah utandırmayacaq; ← və sizi (ağacları) altından çaylar axan cənnətlərə daxil etsin.

النَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ

Onların nuru önlərindən və sağ tərəflərindən yayılacaqdır. ← Peyğəmbəri və onunla birlikdə iman gətirənləri.

يَقُولُونَ رَبَّنَا آتِنَا نُورَنَا وَاعْفِرْ لَنَا إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٨﴾

və bizi bağışla. Şübhəsiz Sən hər şeyə qadirsən!” ← Deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz! Bizim üçün nurumuzu tamamla

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاعْلُظْ عَلَيْهِمْ

Onlara qarşı sərt ol. ← Ey Peyğəmbər! Kafirlərə və münafıqlərə qarşı cihad et.

وَمَا لَهُمْ بِهِمْ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٩﴾

(Ora) necə də pis dönüş yeridir! ← Onların məskəni də Cəhənnəmdir.

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحَ وَامْرَأَتَ لُوطَ

Allah kafirlərə, Nuhun övrəti və Lutun övrətini misal çəkdi.

كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحِينَ فَخَانَتَاهُمَا

Ancaq onlara xəyanət etdilər, ← O ikisi, Bizim bəndələrimizdən iki saleh bəndənin (kəbini) altında idilər.

فَلَمْ يُغْنِيا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّاهِلِينَ ﴿١٠﴾

(Onlara) deyildi: “Girənlərlə birlikdə Cəhənnəmə girin!” ← və onları Allahdan heç cür qurtara bilmədilər.

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ

Bir zaman o demişdi: “Ey Rəbbim! ← Allah, iman gətirənlərə də Fironun zövcəsini misal çəkdi.

ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ

və Məni Fironun və onun əməlindən xilas et. ← Mənim üçün Öz qatında - Cənnətdə bir ev tik,

وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١١﴾

Məni zalım qovmıdan da xilas et!”

وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا

Ona, Öz ruhumuzdan üfürdük. ← Namusunu qoruyan İmranın qızı Məryəmi də (misal çəkdi).

وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتِبَ

və (Allaha) itaət edənlərdən oldu. ← O da, Rəbbinin sözlərini və kitablarını təsdiq etdi,

﴿٦٧﴾ سُورَةُ الْمُلْكِ

əl-Mulk (Hökmranlıq) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 30 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

Və O, hər şeyə qadirdir! ← Hökmranlıq, əlində olan (Allah) nə qədər ucadır!

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيُبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا

...hansınızın əmələ daha yaxşı olduğunu sınamaq üçün. ← O ki, ölümü və həyatı yaratdı...

وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ﴿٢﴾

O ki, yeddi göyü qat-qat yaratdı. ← Axı O, qüdrətlidir, bağışlayandır.

مَا تَرَى فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِنْ تَفَاوُتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ ﴿٣﴾

Gözünü döndər (bax), bir yarıq görürsənmi?! ← Rəhmanın yaratdığında bir uyğunsuzluq görməzsən.

ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ ﴿٤﴾

Göz, zəlif və yorğun düşərək sənə tərəf qayıdacaqdır! ← Sonra gözünü iki dəfə döndər (bax).

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ

və onları, şeytanlara atılan (alovlar) etdik. ← Biz dünya səmasını qəndillərlə (ulduzlarla) bəzədik,

وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ﴿٥﴾

Rəbbini inkar edənlər üçün də cəhənnəm əzabı vardır. ← Onlar (şeytanlar) üçün də alovlu atəş əzabı hazırladıq.

وَبَشِّرِ الْمَصِيرُ ﴿٦﴾ إِذَا الْقُورُ فِيهَا

onun qaynarkənki dəhşətli uğultusunu eşidəcəklər! ← Onlar ora atıldıqları zaman, ← Necə də pis dönüş yeridir!

تَكَادُ تَمَيِّزُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ

Hər dəfə bir tayfa ora atıldıqda, ← O, qəzəbdən az qala parça-parça olsun.

سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ﴿٨﴾

“Sizə, qorxudan (bir peyğəmbər) gəlməmişdimi?” ← onun gözetçiləri onlardan soruşacaqlar:

قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا

Biz isə (onu) yalanlamışdıq və demişdik: ← Onlar deyəcəklər: “Bəli, biza, qorxudan (bir peyğəmbər) gəlmişdi.

مَا نَزَلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ أَنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ ﴿٩﴾

Siz sadəcə olaraq böyük bir zəlalət içindəsiniz!” ← “Allah heç bir şey nazil etməmişdir.

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿١٠﴾

“cəhənnəm əhli arasında olmazdıq!” ← Onlar deyirlər: “Əgər dinləsəydik yaxud aqlımızı işlətsəydik,

فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿١١﴾

Məhv olsun cəhənnəm əhli! ← Beləcə öz günahlarını etiraf edəcəklər.

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١٢﴾

onlar üçün bağışlanma və böyük bir mükafat vardır! ← Rəbbindən, görmədiyi halda qorxanlara gəldikdə,

وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ ۖ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٣﴾
 əlbəttə, O, ürəklərin içini biləndir! ← Sözüünüzü gizli saxlayın yaxud açıq deyın,

أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٤﴾

Axı O, (hər şeyi) incəliyinə qədər biləndir, (hər şeydən) xəbərdardır! ← Yaradan bilməzmi?!

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذَلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ ۚ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ﴿١٥﴾
 və Onun ruzisindən yeyin. Dönüş də Onadır! ← Yeri sizə rəm edən Odur. Onun qoynunda gəzin,

ءَأَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ تَمُورُ ﴿١٦﴾
 yer hərəkətə gəlib çalxalandığı zaman sizi yerə batırmayacaq?! ← Əminsinizmi ki, göydə olan,

أَمْ أَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ۚ
 sizin üstünüzə daş yağdıran bir yel göndərməyəcək?! ← Yaxud əminsiniz ki, göydə olan,

فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرٌ ﴿١٧﴾ وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
 Onlardan əvvəlkilər də təkzib etmişdilər. ← Beləcə, Qorxutmağımın necə olduğunu mütləq biləcəksiniz.

فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرٌ ﴿١٨﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَافَّاتٍ وَيَقْبِضْنَ
 Başları üstündə səf çəkib qanad çalaraq uçan quşları görmürlərmi? ← Bəs Mənim inkar etməyim necə oldu.

مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَنُ ۚ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ ﴿١٩﴾
 Haqiqətən, O, hər şeyi görəndir! ← Onları (göydə) ancaq Rəhman (olan Allah) saxlayır.

أَمَّنْ هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ يَنْصَرُّكُمْ مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ
 Rəhmənə qarşı sizə yardım edəcək?! ← Yaxud bu sizin əsgərlərinizmi,

إِنَّ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ ﴿٢٠﴾ أَمَّنْ هَذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ
 Ya da bu sizə ruzi verən kimdir, ← Kafirilər, sadəcə olaraq, aldanış içindədirlər!

إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ بَلْ لَجُوا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ ﴿٢١﴾
 Xeyr, onlar dikbaşlığa və (haqqa) nifrət etməyə davam edirlər. ← əgər (Allah) Öz ruzisini kəsərsə?!

أَفَمَنْ يَمْشِي مُكِبًّا عَلَى وَجْهِهِ أَهْدَىٰ أَمَّنْ يَمْشِي سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢٢﴾
 yoxsa düz yol üzərində düz gedən?! ← Elə isə, üzüstə sürünəni daha haqq yoldadır,

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ
 və də sizə qulaq, göz və qəlb verdi. ← De: "O (Allahdır) ki, sizi yoxdan yaratdı,

قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ ﴿٢٣﴾ قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ
 De: "Sizi yer üzünə yayıb səpələyən Odur. ← Nə az şükür edirsiniz!"

وَالَّذِي تَحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ ۖ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾
 əgər doğru danışanlarsınızsa?!" ← Onlar deyirlər: "Bu vəd nə vaxtdır, ← Və Onun hüzuruna toplanacaqsınız!"

قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢٦﴾
 Mən isə ancaq açıq-aşkar xəbərdar edən (bir peyğəmbəram)! ← De: (Onun) elmi yalnız Allahın qatındadır.

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سِيتُ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا
kafirələrin üzləri eybəcər kökə düşəcək, ← Əzabın yaxınlaşdığını gördükləri zaman,

﴿٢٧﴾ وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدْعُونَ
və deyiləcəkdir: “Sizin istədiyiniz (əzab) budur!”

قُلْ أَرَأَيْتُمْ أَنْ أَهْلَكُنِي اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ
Allah məni və mənimlə birlikdə olanları məhv etsin, ← De: “Bir deyin görək,

﴿٢٨﴾ أَوْ رَحِمَنَّا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ
Bəs kafirləri şiddətli əzabdan kim qurtara bilər?! ← yaxud bizə bir mərhəmət etsin;

قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَنَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا
Biz Ona iman gətirmişik və Ona təvəkkül etmişik. ← De: “O Rəhmandır.

﴿٢٩﴾ فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ
Kimin, açıq-əydlən azgınlıq içində olduğunu biləcəksiniz!”

﴿٣٠﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ
onda kim sizə axar su gətirəcək?! ← De: “Bir deyin görək, əgər suyunuz çəkilib getsə,

﴿٦٨﴾ سُورَةُ الْقَلَمِ
əl-Qələm (Qələm) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 52 ayadır)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ﴿٢﴾ مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ
Sən Rəbbinin neməti sayəsində divanə deyilsən! ← Nun! And olsun qələmə və yazdıqlarına ki,

﴿٣﴾ وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ﴿٤﴾ وَأَنْتَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ
Şübhəsiz ki, sən böyük bir əxlaq üzərindəsən! ← Və həqiqətən, sənin üçün minnətsiz bir mükafat vardır!

﴿٥﴾ فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ ﴿٦﴾ بِأَيِّكُمُ الْمَفْتُونُ
Sizdən hansınız dəlildir! ← Sən də görəcəksən, onlar da görəcəklər;

﴿٧﴾ إِنْ رَبِّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ
O, doğru yoldan olanları da yaxşı bilir! ← Həqiqətən, sənin Rəbbin, öz yolundan çıxanları yaxşı bilir.

﴿٨﴾ فَلَا تَطْعُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٩﴾ وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُونَ
İstədilər ki, yumşaqlıq göstərəsən, özləri də yumşaqlıq göstərsinlər! ← Elə isə, yalanlayanlara itaət etmə!

﴿١٠﴾ وَلَا تَطْعُ كُلَّ حَلَّافٍ مَهِينٍ ﴿١١﴾ هَمَّازٌ مَشَاءَ بَنِيْمٍ
qəybəf edənə, dedi-qodu edənə, ← Və itaət etmə; hər and içənə, alçağa,

﴿١٢﴾ مَنَاعٌ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١٣﴾ عُتْلٌ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٌ
daş ürəkliyə, ondan sonra da harəməzadaya; ← xeyrə mane olana, həddi aşana, günahkara,

﴿١٤﴾ إِنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ ﴿١٥﴾ إِذَا تُتْلَى عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ
o deyər: “Əvvəlkilərin əfsanələridir!” ← Ayələrimiz ona oxunduğu vaxt, ← o, mal və uşaq sahibi olsa belə!

سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرُطُومِ ﴿١٦﴾ اَنَا بَلَوْنَاهُمْ

Biz onları da imtahana çəkdik, ← Biz onun burnuna damğa basacağıq!

كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ اذْأَقْسَمُوا لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ ﴿١٧﴾

O vaxt səhər açılarda, onları mütləq dərəcələrinə and içmişdilər. ← bağ sahiblərini imtahana çəkdiyimiz kimi.

وَلَا يَسْتَنْوَنَ ﴿١٨﴾ فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِنْ رَبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ ﴿١٩﴾

Onlar yuxuda ikən, sənin Rəbbindən bir bürüyan (əzab) oranı bürüdü. ← Bir istisna yeri də qoymamışdılar.

فَاصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ ﴿٢٠﴾ فَتَنَادُوا مُصْبِحِينَ ﴿٢١﴾

Səhər vaxtı onlar bir-birini səslədilər: ← Beləcə o (yanıb) qapqara oldu.

أَنْ اِغْدُوا عَلَى حَرْثِكُمْ أَنْ كُنْتُمْ صَارِمِينَ ﴿٢٢﴾ فَانْطَلَقُوا وَهُمْ يَتَخَفَتُونَ ﴿٢٣﴾

Və bir-birinə xəlvətcə belə deyərək yola düşdülər: ← “Əgər (məhsul) yığacaqsınızsa, bağınıza tez gedin!”

أَنْ لَا يَدْخُلْنَهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مَسْكِينٌ ﴿٢٤﴾ وَغَدُوا عَلَى حَرْدٍ قَادِرِينَ ﴿٢٥﴾

Onlar buraxmamığa qədirlərmiş kimi erkən getdilər. ← “Bu gün orada yanınıza heç bir yoxsul soxulmasın!”

فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا اإِنَّا لَصَّالُونَ ﴿٢٦﴾ بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٢٧﴾

Keyr, biz məhrum olmuşuq!” ← Oranı gördükləri zaman dedilər: “Yəqin ki, biz (yolumuzu) azmışıq!

قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ ﴿٢٨﴾

(Allahı) təsbih etməlisiniz?!” ← Onların ən inəfsalı dedi: “Sizə deməmişdimmi ki,

قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٩﴾ فَاقْبَلْ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَلَوْمُونَ ﴿٣٠﴾

Və bir-birini qınamağa başladılar. ← Dedilər: “Rəbbimiz pakdır! Həqiqətən, biz zalım idik!”

قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا طَاغِينَ ﴿٣١﴾ عَسَى رَبُّنَا أَنْ يُبَدِّلَنَا خَيْرًا مِنْهَا

Bəlkə, Rəbbimiz, əvəzinə bizə ondan daha xeyirlisini versin. ← Dedilər: “Vay halımıza! Biz həddi aşanlarıq.

إِنَّا إِلَى رَبِّنَا رَاغِبُونَ ﴿٣٢﴾ كَذَلِكَ الْعَذَابُ

Əzab belədir. ← Biz Rəbbimizdən diləyirik!”

وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾ إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٍ النَّعِيمِ ﴿٣٤﴾

Həqiqətən, müttəqilər üçün Rəbbi yanında ← Əlbəttə, axirət əzabı isə daha böyükdür. Kaş biləydilər!

Nəim cənnətləri vardır!

أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾ مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾

Sizə nə olub, necə mühakimə yürüdürsünüz? ← Biz müsəlmanları kafirlərlə eynini tutacağıq?!

أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ ﴿٣٧﴾ إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ ﴿٣٨﴾

orada bəyəndiyiniz hər şey sizindir?!” ← Yoxsa sizin bir kitabınız vardır, orada oxuyursunuz ki,

أَمْ لَكُمْ أَيْمَانٌ عَلَيْنَا بِالْعَةِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ ﴿٣٩﴾

hökm verdiyiniz hər şey sizindir?!” ← Və ya Bizdən, qiyamət günündə davam edəcək əhd almırsınız ki,

سَلِّمُ إِلَيْهِمْ بِذَلِكَ زَعِيمٌ ﴿٤٠﴾

Onlardan soruş ki, özlərindən hansı buna zamindir?

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٤١﴾

Əgər doğru deyirlərsə, qoy şərirlərini gətirsinlər! ← Yoxsa onların şərirləri vardır?!

يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٤٢﴾

onlar qadir olmayacaqlar. ← Ayağın açılacağı və səcdəyə dəvət olunacaqları gün,

خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهُفُهُمْ ذَّلَّةٌ وَقَدْ كَانُوا يَدْعُونَ إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَالِمُونَ ﴿٤٣﴾
Halbuki onlar sağlam ikən səcdəyə dəvət olunurdular. ← Onların gözləri yerə dikilib, özlərini zillət bürüyər.

فَذَرْنِي وَمَنْ يُكَذِّبُ بِهَذَا الْحَدِيثِ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٤﴾
Onları, özləri bilmədikləri yerdən tədricən əzabə sürükləyərək. ← Bu kəlamı yalan sayanları Mənə burax.

وَأْمُلِي لَهُمْ وَأَنْ كَيْدِي مَتِينٌ ﴿٤٥﴾
Haqiqətən, Mənim hiyləm şiddətlidir. ← Və Onlara möhlət verərəm.

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَعْرَمٍ مُمْثَلُونَ ﴿٤٦﴾
onlar da ağır borc yükü altında qalıblar?! ← Yoxsa sən onlardan ücret (muzd) istəyirsən,

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُمُونَ ﴿٤٧﴾ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ
Sən, Rəbbinin hökmünə səbr et, ← Yoxsa qeyb onların yanındadır və onlar yazırar?!

وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ إِذْ نَادَى وَهُوَ مَكْظُومٌ ﴿٤٨﴾
O zaman o, qəm-kədər içində (Rəbbinə) səslənmişdi. ← və balıq sahibi (Yunis peyğəmbər) kimi olma!

لَوْلَا أَنْ تَدَارَكَهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَبَدَّ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ ﴿٤٩﴾
əlbəttə, qınanmış olaraq quru bir yerə atılacaqdı. ← Əgər Rəbbindən ona bir nemət yetişməsəydi,

فَاجْتَبَيْهِ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٥٠﴾
Beləcə Rəbbi onu seçdi və salehlərdən etdi.

وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ
Zikri (Quranı) eşitdikləri zaman. ← Haqiqətən, kafirlər az qala səni gözləri ilə yıxalar,

وَيَقُولُونَ أَنَّهُ لَمَجْنُونٌ ﴿٥١﴾ وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾
Halbuki o (Quran), aləmlərə ancaq bir öyüd-nəsihətdir! ← Onlar (sənin barəndə): "O divanədir!" - deyirlər.

﴿٦٩﴾ سُورَةُ الْحَاقَّةِ
əl-Haqqə (Haqq olan qiyamət) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 52 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَاقَّةُ ﴿١﴾ مَا الْحَاقَّةُ ﴿٢﴾

Nədir həyata keçəcək olan (qiyamət)?! ← Həyata keçəcək olan (qiyamət)?!

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ ﴿٣﴾ كَذَبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ بِالْقَارَعَةِ ﴿٤﴾
Səmuud və Ad dəhşətli (qiyaməti) yalanlamışdılar! ← Nə bilirən ki, nədir həyata keçəcək olan (qiyamət)?!

فَإِذَا ثَمُودُ فَاهْلَكُوا بِالطَّاغِيَةِ ﴿٥﴾ وَأَمَّا عَادٌ فَاهْلَكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ ﴿٦﴾
Ad (qövminə) gəldikdə, uğultulu, şiddətli bir küləklə həlak edildilər. ← Səmuuda gəldikdə, onlar dəhşətli bir səslə həlak edildilər.

سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى
Buna görə də, onları orada sərilmiş görürsən. ← (Allah) onu, yeddi gecə, səkkiz gün ardı-araşı kəsilmədən onların üstünə ram etdi (əsdirdi).

كَانَهُمْ أَعْجَازٌ نَخْلٌ خَاوِيَةٌ ﴿٧﴾ فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ ﴿٨﴾
Bəs onlardan qalan bir şey görürsənmi?! ← Onlar, sanki içi bomboş xurma kötökləridirlər.

وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْخَاطِئَةِ ﴿٩﴾

Firon da, ondan əvvəlkilər də, alt-üst olmuş məmləkətlər də günah törətmişdilər,

فَاعْصُوا رَسُولَ رَبِّهِمْ فَاخذَهُمْ اخْذَةً رَابِيَةً ﴿١٠﴾

Buna görə də, şiddəti artan bir əzabla onları yaxalamışdı. ← və Rəbbinin peyğəmbərinə asi olmuşdular.

إِنَّا لَمَّا طَغَا الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ ﴿١١﴾

Həqiqətən, Biz, su basdığı zaman sizi üzən (gəmi)də daşıdıq.

لَنَجْعَلَ لَكُم تَذَكُّرَةً وَتَعِيَهَا أُذُنٌ وَاعِيَةٌ ﴿١٢﴾

və dərk edən qulaq bunu yadda saxlasın! ← Ona görə ki, onu sizə bir ibrət dərsi edək,

فَإِذَا نَفَخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ ﴿١٣﴾ وَحُمِلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً ﴿١٤﴾

Yer və dağlar qaldırılıb birçə dəfə bir-birinə çırıldıqda, ← Sur birçə dəfə üfürüləcəyi zaman;

فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١٥﴾ وَانْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ ﴿١٦﴾

Və o gün göy, sallanıb yarılacaqdır! ← o gün baş verəcək olan (qiyamət) baş verəcəkdir!

وَالْمَلَكُ عَلَى أَرْجَائِهَا وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةٌ ﴿١٧﴾

Və o gün Rəbbinin arşını onların üstündə səkkiz (mələk) daşıyacaqdır! ← Mələklər də onun ətrafında olacaqlar.

يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ﴿١٨﴾

O gün siz gətiriləcəksiniz. Sizdən heç bir sirr gizli qalmayacaqdır!

فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ هَؤُلَاءِ أَقْرَبُوا كِتَابِيَّةً ﴿١٩﴾

"Alın, kitabımı oxuyun! ← Kitabı sağ əlinə verilən kimsəyə gəldikdə, o deyəcəkdir:

إِنِّي ظَنَنْتُ أَنِّي مُلَاقٍ حَسَابِيَّةً ﴿٢٠﴾ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ﴿٢١﴾

Buna görə də, o, razı qalacağı güzəran içindədir; ← Mən öz hesabıma yetişəcəyimə inanmışdım!"

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿٢٢﴾ قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ ﴿٢٣﴾

Onun meyvələri çox yaxındadır. ← Yüksək bir Cənnətdədir.

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَيْتَا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ ﴿٢٤﴾

Keçmiş günlərdə etdiyiniz əməllər müqabilində nuşcanlıqla yeyin və için!

وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ أُوتِ كِتَابِيَّةً ﴿٢٥﴾

"Kaş kitabım mənə verilməyəydi! ← Kitabı sol əlinə verilən kimsə isə deyəcəkdir:

وَلَمْ أَدْر مَا حَسَابِيَّةً ﴿٢٦﴾ يَا لَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَ ﴿٢٧﴾

Kaş o (ölüm) qəti (əbədi) olaydı! ← Hesabımın nə olduğunu da bilməyəydim!

مَا أَغْنَىٰ عَنِّي مَالِيَّةً ﴿٢٨﴾ هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيَّةً ﴿٢٩﴾

Səltənətim məhv olub getdi!" ← Mal-mülküm mənə heç bir fayda vermədi.

خُذُوهُ فَغُلُّوهُ ﴿٣٠﴾ ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلُّوهُ ﴿٣١﴾

Sonra onu Cəhənnəmə atın! ← Onu tutun və qandallayın!

ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ﴿٣٢﴾

Sonra da onu, yetmiş arşın uzunluğunda zəncirlə bağlayın!

إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ﴿٣٣﴾ وَلَا يَحْضُ عَلَىٰ طَعَامِ الْمُسْكِينِ ﴿٣٤﴾

Yoxsulu yedirtməyə də rəğbət oymamırdı. ← Həqiqətən o, böyük Allaha inanmırdı.

﴿٣٦﴾ وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غَسْلَيْنِ ﴿٣٥﴾ فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هُنَا حَمِيمٌ

İrindən başqa bir yeməyi də yoxdur. ← Bu gün bax burda onun bir dostu yoxdur.

﴿٣٧﴾ لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِئُونَ ﴿٣٨﴾ فَلَا أَقْسَمُ بِمَا تُبْصِرُونَ

And içirəm gördüklərinizə, ← Onu ancaq günahkarlar yeyər!

﴿٣٩﴾ وَمَا لَا تُبْصِرُونَ ﴿٤٠﴾ إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ

Həqiqətən, o (Quran), çox möhtərəm bir elçinin sözüdür! ← Və görmədiklərinizə ki;

﴿٤١﴾ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَا تُؤْمِنُونَ ﴿٤٢﴾ وَلَا يَقُولُ كَاهِنٌ قَلِيلًا مَا تَذْكُرُونَ

O, kahin sözü də deyildir! Nə az düşünürsünüz! ← Axı o, şair sözü deyildir! Nə az inanırsınız!

﴿٤٣﴾ تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٤﴾ وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضُ الْأَقَاوِيلِ

Əgər özündən bəzi sözlər uydurub Bizə isnad etsəydi, ← Aləmlərin Rəbbindən nazil edilmişdir.

﴿٤٥﴾ لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ﴿٤٦﴾ ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ

Sonra onun sağ damarını qopardıq! ← Biz onu sağ əlindən yaxalayardıq.

﴿٤٧﴾ فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ﴿٤٨﴾ وَإِنَّهُ لَتَذْكُرَةٌ لِلْمُتَّقِينَ

Şübhəsiz ki, o (Quran) müttəqilərə bir öyüd-nəsihətdir. ← Sizdən də heç kəs ona mane ola bilməzdi.

﴿٤٩﴾ وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ ﴿٥٠﴾ وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ

Şübhəsiz ki, o, kafirlər üçün bir peşmanlıqdır. ← Əlbəttə, Biz, sizdən yalanlayan kimsələri də bilirik.

﴿٥١﴾ وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ﴿٥٢﴾ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ

Elə işə, böyük Rəbbinin adını təsbih et! ← Həqiqətən, o (Quran) gerçək bir həqiqətdir.

﴿٧٠﴾ سُورَةُ الْمَعَارِجِ

əl-Məaric (Dərəcələr) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 44 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ﴿٢﴾ لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ

(O), kafirlər üçündür. Onu dəf edəcək bir kimsə yoxdur! ← Sual verən biri, baş verəcək əzab barədə soruşdu.

﴿٣﴾ مِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ

(O əzab), dərəcələr sahibi olan Allahdandır!

﴿٤﴾ تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ ﴿٥﴾ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ

Onun müddəti əlli min ildir. ← Mələklər və ruh (Cəbrail) Onun yanına bir gündə qalxarlar;

﴿٦﴾ أَنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ﴿٧﴾ فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا

Şübhəsiz ki, onlar onu (əzabı) uzaq görürlər. ← Gözəl bir şəkildə səbr et!

﴿٨﴾ وَيَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ ﴿٩﴾ وَنَزِيهٌ قَرِيبًا

O gün göy ərədilmiş metal kimi olacaq; ← Biz isə onu yaxın görürük.

﴿١٠﴾ وَلَا يَسْتَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا ﴿٩﴾ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ

Və dost dostu soruşmayacaqdır. ← Dağlar da didilmiş yun kimi olacaqdır.

﴿١١﴾ يُبَصِّرُونَهُمْ يَوْمَ الْمُجْرِمِ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ بَبْنِيَّةٍ
o günün əzabına qarşı öz oğullarını fəda etsin; ← Onlar bir-birinə göstəriləcəklər. Günahkar istər ki,

﴿١٢﴾ وَصَاحِبَتِهِ وَآخِيهِ ﴿١٣﴾ وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤَيِّدُهَا
ona sığınacaq verən əşirətini; ← həyat yoldaşını və qardaşını;

﴿١٤﴾ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ ﴿١٥﴾ كَلَّا إِنَّهَا لَأُظْلَىٰ
Xeyr. Həqiqətən, o, alovlu atəşdir. ← və yer üzündə olanların hamısını ki, sonra özünü qurtarsın!

﴿١٦﴾ نَزَّاعَةً لِّلشَّوَىٰ ﴿١٧﴾ تَدْعُوا مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّىٰ
O, (haqq) arxa çevirəni, üz döndərəni çağırır, ← Başın dərisini sıyrıb çıxardır.

﴿١٨﴾ وَجَمَعَ فَأَوْعَىٰ ﴿١٩﴾ إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا
Həqiqətən, insan hövsələsiz yaradılmışdır! ← və (mal-dövlət) yığıb saxlayanı!

﴿٢٠﴾ إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا ﴿٢١﴾ وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا
Ona bir xeyir toxunduğu vaxt isə xəsis olar. ← Ona bir pislik toxunduğu zaman fəryad qoparar.

﴿٢٢﴾ إِلَّا الْمُصَلِّينَ ﴿٢٣﴾ الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ
Ö kəslər ki, onlar daim namaz qırlar; ← Namaz qılanlar istisnadır!

﴿٢٤﴾ وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ﴿٢٥﴾ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ
Dilənən və məhrum olanlar üçün; ← Yəni o kəslər ki, onların mallarında müəyyən bir haqq vardır;

﴿٢٦﴾ وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بَيِّمَاتِ الدِّينِ ﴿٢٧﴾ وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ
Yəni o kəslər ki, onlar Rəbbinin əzabından qorxarlar. ← Və o kəslər ki, haqq-hesab gününü təsdiq edirlər;

﴿٢٨﴾ إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ ﴿٢٩﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِأُفْرُوجِهِمْ حَافِظُونَ
O kəslər ki, onlar ayıb yerlərini qoruyarlar, ← Həqiqətən Rəbbinin əzabından arxayın olmaq olmaz!

﴿٣٠﴾ إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ
Şübhəsiz ki, onlar qınanası deyillər. ← həyat yoldaşları və ya cariyələri istisna olmaqla.

﴿٣١﴾ فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ
onlar əsl həddi aşanlardır; ← Kim bundan artığını istəyərsə,

﴿٣٢﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ﴿٣٣﴾ وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُونَ
O kəslər ki, onlar şahidliklərində düzgündürlər; ← O kəslər ki, onlar əmanətə və əhdlərinə riayət edirlər;

﴿٣٤﴾ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٣٥﴾ أُولَٰئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُّكْرَمُونَ
onlara cənnətlərdə ehtiram olunacaqdır! ← Və o kəslər ki, onlar namazlarını davamlı qırlar;

﴿٣٦﴾ فَمَّا لَ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ مُهْطَعِينَ ﴿٣٧﴾ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ
Sığdan və soldan gəlib yığışırlar? ← Kafirlərə nə olub ki, sənə tərəf tələsirlər;

﴿٣٨﴾ أَيْطَمُعُ كُلُّ امْرَأٍ مِنْهُمْ أَنْ يَدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ﴿٣٩﴾ كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِّمَّا يَعْلَمُونَ
Əsla! Biz onları, bildikləri şeydən yaratdıq! ← Onlardan hər kəs, Nəim cənnətinə daxil olacağınamı ümid edir?

﴿٤٠﴾ **فَلَا أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ** **أَنَا لَقَادِرُونَ**

Biz, həqiqətən, qadirik; ← Şərqlərin və qərblərin Rəbbinə and olsun ki,

﴿٤١﴾ **عَلَىٰ أَنْ نُبَدِّلَ خَيْرًا مِنْهُمْ** **وَمَا نَحْنُ بِمَسْئُوقِينَ**

Və heç kəs Bizim önümüzə keçə bilməz! ← onlardan daha yaxşısı ilə əvəz etməyə.

﴿٤٢﴾ **فَذَرَهُمْ يَخْضُوا وَيَلْعَبُوا** **حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوْعَدُونَ**

...vəd olunduqları günlərinə qovuşana qədər! ← Elə isə, qoy onlar (öz işlərinə) dalıb oynasınlar...

﴿٤٣﴾ **يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا** **كَأَنَّهُمْ إِلَىٰ نُصْبٍ يُوفُضُونَ**

sanki onlar bütlərin yanına tələsirlər. ← O gün, qəbirlərdən sürətlə çıxacaqlar ki,

﴿٤٤﴾ **خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذُلَّةٌ** **ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ**

Bu, onlara vəd olunan gündür! ← Onların gözləri yerə dikiləcək, özlərini zillət bürüyəcəkdir.

﴿٧١﴾ **سُورَةُ نُوحٍ**

Nuh (Nuh əleyhissəlam) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 28 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ **إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ** **أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ**

“Onlara şiddətli bir əzab gəlməmişdən əvvəl qövmünü qorxut!” ← Biz Nuhü öz tayfasına göndərdik ki;

﴿٢﴾ **قَالَ يَا قَوْمِ** **إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ**

Həqiqətən, mən sizi açıq-aşkar xəbərdar edən (bir peyğəmbərəm)! ← O dedi: “Ey qövmüm!

﴿٣﴾ **أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ** **وَأَطِيعُوا**

Mənə də itaət edin ki, ← Allaha ibadət edin və Ondan qorxun!

﴿٤﴾ **يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ** **وَيُخْرِجْكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى**

və müəyyən vaxta qədər sizə möhlət versin! ← O (Allah), sizin günahlarınızı bağışlasın,

﴿٥﴾ **إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ** **لَا يُؤَخَّرُ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ**

o təxirə salınmaz. Kaş biləydiniz!” ← Şübhəsiz, Allahın təyin etdiyi vaxt (ölüm) gəldiyi zaman,

﴿٦﴾ **قَالَ رَبِّ** **إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا**

Mən qövmümü gecə-gündüz (haqq yola) dəvət etdim! ← O dedi: “Ey Rəbbim!

﴿٧﴾ **فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَائِي إِلَّا فِرَارًا** **وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ**

Hər dəfə, özlərini bağışlayasan deyə onları (haqqə) dəvət edəndə, ← Mənim dəvətim isə, ancaq onların qaçmalarını artırdı.

﴿٨﴾ **وَأَصْرُوا** **وَأَسْتَكْبَرُوا** **وَأَسْتَكْبَرُوا** **وَأَسْتَكْبَرُوا** **وَأَسْتَكْبَرُوا**

israr etdilər və təkəbbür göstərdilər. ← və paltarlarına büründülər, ← barmıqlarını qulaqlarına qoydular,

﴿٩﴾ **ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا** **ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جَهَارًا**

Sonra onlara açıqdan da bildirdim, gizlicə də bildirdim”. ← Sonra mən onları ucadan dəvət etdim.

﴿١٠﴾ **فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ** **أَنَّهُ كَانَ غَفَارًا**

Həqiqətən O, çox bağışlayandır! ← Və dedim: “Rəbbinizdən bağışlanmağınızı diləyin.

يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ﴿١١﴾ وَيُمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ

mal-dövlət və oğul-uşaqla sizə kömək verər. ← Göydən sizə bol yağış göndərər;

وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارًا ﴿١٢﴾ مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ﴿١٣﴾

Sizə nə olub ki, Allahın əzəmətindən çəkinmirsiniz? ← Və sizin üçün bağlar yaradar və çaylar yaradar!

وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ﴿١٤﴾ أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَوَاتٍ طِبَاقًا ﴿١٥﴾

Allahın yeddi göyü qat-qat necə yaratdığını görmürsünüzmü?! ← Halbuki O sizi mərhələlərlə yaratmışdır.

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسُ سِرَاجًا ﴿١٦﴾ وَاللَّهُ أَنْتَبَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ﴿١٧﴾

Allah sizi də yerdən bir bitki kimi bitirdi. ← Və ayı orada bir nur, günəşi də bir çıraqla etdi.

ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا ﴿١٨﴾ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ بِسَاطًا ﴿١٩﴾

Allah yeri də sizin üçün xal kimi etdi ki, ← Sonra sizi ora qaytaracaq və sizi bir çıxarışla çıxardacaqdır.

لِتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا ﴿٢٠﴾

onun geniş yollarında gəzəsiniz!”

قَالَ نُوحٌ رَبِّ انَّهُمْ عَصَوْنِي وَاتَّبَعُوا مَن

və elə kimsəyə tabe oldular ki, ← Nuh dedi: “Ey Rəbbim! Həqiqətən onlar mənə qarşı çıxdılar,

لَمْ يَزِدْهُ مَالُهُ وَوَلَدُهُ إِلَّا خَسَارًا ﴿٢١﴾ وَمَكَرُوا مَكْرًا كُبَّارًا ﴿٢٢﴾

Çox böyük bir hiylə də qurdular, ← onun malı və uşağı, özünə ziyyandan başqa bir şey artırmadı.

وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا ﴿٢٣﴾

Vəddi, Suva'ı, Yəğusu, Yəuqu və Nəsrə heç atmayın! ← və dedilər: “Öz tanrılarınızı tərk etməyin;

وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا ﴿٢٤﴾ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا ﴿٢٥﴾

Sən də ancaq onların zəlalətini artır! ← Onlar çoxlarını yoldan çıxartdılar.

مِمَّا خَطِيئَاتِهِمْ أُغْرِقُوا فَأَدْخَلُوا نَارًا

və Cəhənnəmə daxil edildilər. ← Onlar, öz günahlarından dolaşı suda boğduruldular,

فَلَمْ يَجِدُوا لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْصَارًا ﴿٢٥﴾

Özləri üçün, Allahdan başqa köməkçilər də tapa bilmədilər!

وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا ﴿٢٦﴾

Yer üzərində kafirlərdən bir nəfər də buraxma! ← Nuh dedi: “Ey Rəbbim!

إِنَّكَ أَنْ تَذَرَهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا ﴿٢٧﴾

və ancaq günahkar kafir (uşaqlar) törədəcəklər. ← Şübhəsiz, sən onları buraxsan, Sənin qullarını azdıracaqlar,

رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا

Ey Rəbbim! Məni, valideynlərimi, evimə mömin kimi daxil olan kimsəni bağışla;

وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا ﴿٢٨﴾

Zalımların isə ancaq həlakını artır!” ← mömin kişiləri və mömin qadınları da!

﴿٧٢﴾ سُورَةُ الْجِنِّ

əl-Cinn (Cinlər) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 28 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ فَقَالُوا ﴿١﴾
 “Biz heyratımız bir Qur'an eşitdik. ← De: “Mənə vəhy olundu ki, cinlərdən bir dəstə dinlədi və dedilər:

﴿٢﴾ وَيَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا ﴿٢﴾
 və biz heç kəsi Rəbbimizə şərik qoşmayacağıq. ← O, haqq yolu göstərir. Ona görə də, ona iman gətirdik,

﴿٣﴾ وَأَنَّهُ تَعَالَى جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا ﴿٣﴾
 O nə bir zövcə götürmüşdür, nə də bir uşaq! ← Həqiqətən, Rəbbimizin calahı çox ucadır.

﴿٤﴾ وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا ﴿٤﴾
 Doğrusu, bizim səfehimiz, Allah barəsində tamamilə yalan söyləyirmiş.

﴿٥﴾ وَأَنَا ظَنَنَّا أَنَّ لَنْ تَقُولَ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ﴿٥﴾
 insanlar və cinlər Allah barəsində yalan danışmaz. ← Biz zənn edirdik ki,

﴿٦﴾ وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا ﴿٦﴾
 Beləcə onların azgınlığını artırırdılar. ← Həqiqətən, insanlardan bir dəstə, cinlərdən bir dəstəyə sığınır.

﴿٧﴾ وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَنَّ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا ﴿٧﴾
 Allah heç kəsi diriltməyəcəkdir. ← Onlar da sizin zənn etdiyiniz kimi zənn edirdilər ki,

﴿٨﴾ وَأَنَا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُلْتَأَتْ حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهَبًا ﴿٨﴾
 və onun, güclü gözətçilər və yandırır-yaxan alovlarla dolu olduğunu gördük. ← Biz göyə toxunduq,

﴿٩﴾ وَأَنَا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ فَمَنْ يَسْتَمِعِ الْآنَ
 İndi isə kim qulaq asarsa, ← Biz qulaq asmaq üçün (göyün) bəzi yerlərində otururuq.

﴿٩﴾ يَجِدْ لَهُ شُهَابًا رَصَدًا ﴿٩﴾
 yandırır-yaxan bir alovun onu gözlədiyini görər.

﴿١٠﴾ وَأَنَا لَا نَدْرِي أَشَرٌّ أُرِيدَ بِمَنْ فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا ﴿١٠﴾
 yoxsa Rəbbi onlara bir xeyir diləmişdir. ← Biz bilmirik ki, yerdə olanlara bir pislik etmək istənilmişdir,

﴿١١﴾ وَأَنَا مِنَ الصَّالِحِينَ وَمِنَّا دُونُ ذَلِكَ كُنَّا طَرَائِقَ قَدًّا ﴿١١﴾
 Biz ayrı-ayrı yollar tutmuşuq. ← Şübhəsiz ki, bizdən yaxşı iş görənlər də var, olmayanlar da.

﴿١٢﴾ وَأَنَا ظَنَنَّا أَنَّ لَنْ نُعْجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ وَلَنْ نُعْجِزَهُ هَرَبًا ﴿١٢﴾
 qaçıb da Ondən yaxa qurtara bilmərik. ← Biz anladıq ki, yerdə Allahdan yaxa qurtara bilmərik,

﴿١٣﴾ وَأَنَا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَى وَأَمَّا بِهِ
 ona iman gətirdik. ← Həqiqətən, biz doğru yolu göstərənə dinlədiyimiz zaman,

﴿١٣﴾ فَمَنْ يُؤْمِنُ بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا ﴿١٣﴾
 nə əskilməsindən, nə də haqsızlığa məruz qalmaqdan qorxar. ← Kim Rəbbinə iman gətirsə,

وَأَنَا مِّنَ الْمُسْلِمِينَ وَمِنَّا الْقَاسِطُونَ ﴿١٤﴾ فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُولَٰئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا ﴿١٤﴾
Kim müsəlman olsa, onlar haqq yolu tutarlar. ← Əlbəttə, bizdən müsəlmanlar da var, (haqqdan)çıxanlar da.

وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ ﴿١٥﴾ فَكَانُوا لِحَبْلِهِمْ حَطَبًا ﴿١٥﴾
Cəhənnəm üçün odun olacaqlar.” ← (Haqq yoldan) çıxanlar isə,

وَأَنْ لَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَهُمْ مَّاءً غَدَقًا ﴿١٦﴾ لَنَنْفِثَنَّهُمْ فِيهِ ﴿١٦﴾
onları onunla imtəhana çəkək. ← Biz onlara bol su verərdik ki, ← Əgər onlar o yolda doğru olsaydılar,

وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا ﴿١٧﴾
(Allah) onu məşəqqətli bir əzaba düşər edər. ← Kim öz Rəbbini yad etməkdən üz çevirsə,

وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ﴿١٨﴾
Ona görə də, Allahdan başqa heç kimə dua etməyin! ← Şübhəsiz ki, məscidlər Allaha məxsusdur.

وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا ﴿١٩﴾
az qala, onun ətrafında keçə kimi bir-birinə keçsinlər. ← Allahın qulu, Ona dua etmək üçün qalxdığı zaman,

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ﴿٢٠﴾
və heç kimi Ona şərik qoşmuram!” ← De: “Mən ancaq öz Rəbbimə dua edirəm,

قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ﴿٢١﴾
De: “Mən, sizə nə bir zərər verməyə, nə də doğru yola yönəltməyə qadir deyiləm!”

قُلْ إِنِّي لَنْ يُجِيرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿٢٢﴾
Mən də Ondən başqa heç bir sığınacaq tapa bilmərəm; ← De: “Məni Allahdan heç kim xilas edə bilməz!

أَلَا بَلَاغًا مِنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
Kim Allaha və Onun Peyğəmbərinə asi olarsa, ← Allahı və Onun göndərdiklərini təbliğ etməkdən başqa!

فَأَن لَّهُ نَارٌ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ﴿٢٣﴾
Orada həmişəlik qalacaqlar!” ← şübhəsiz, onun üçün cəhənnəm odu vardır.

حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضَعُفٌ نَّاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا ﴿٢٤﴾
biləcəklər ki, kimin köməkçisi daha zəifdir və sayca daha azdır. ← Təhdid olunduqlarını gördükləri zaman,

قُلْ إِنْ أَدْرِي أَقْرَبُ مَا تُوْعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا ﴿٢٥﴾
yoxsa Rəbbim onun üçün uzun bir müddət təyin edib? ← De: “Mən bilirəm ki, sizə vəd olunan yaxındır,

عَالَمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهَرُ عَلَيْهِ غَيْبٌ أَحَدًا ﴿٢٦﴾
və Öz qeybini heç kəsə açmaz; ← (Allah) qeybi bilir,

أَلَا مَنْ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَانَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ﴿٢٧﴾
Şübhəsiz, Ə, onun önündə və arxasında gözətçilər qoyur ki, ← Rəzi qaldığı elçidən başqa!

لِيَعْلَمَ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رَسُولَاتِ رَبِّهِمْ
öz Rəbbinin göndərdiklərini təbliğ etdiklərini bilsin.

وَإِخَاطُ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَخْصَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ﴿٢٨﴾
və hər şeyi tək-tək saymışdır!” ← Onlarda olanları (Allah, elmi ilə) ehtiva etmişdir,

﴿٧٣﴾ سُورَةُ الْمُزَّمِّلِ

əl-Muzzəmmil (Örtünüb bürünən) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 20 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ ﴿١﴾ قُمْ لِلَّيْلِ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٢﴾

Gecəni - az bir hissəsi istisna olmaqla-(namaza) dur! ← Ey örtünüb bürünən (Peyğəmbər)!

نُصْفَهُ أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا ﴿٣﴾ أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا ﴿٤﴾

Və ya ona artır! Qurani da aramla oxu! ← Onun yarısını, yaxud bir az ondan əskilt;

إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا ﴿٥﴾ إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْأً وَأَقْوَمُ قِيلًا ﴿٦﴾

Əlbəttə, gecə qalxmaq çox çətin, söz demək isə daha münasibdir! ← Biz sənə ağır bir kəlam vəhy edəcəyik.

إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ﴿٧﴾ وَاذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا ﴿٨﴾

Rəbbinin adını zikr et və özünü Ona həsr et. ← Həqiqətən, gündüz sənin uzun-uzadı işlərin vardır.

رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ﴿٩﴾

Ondan başqa heç bir tanrı yoxdur. Elə isə, Onu özünə vəkil götür! ← (Allah), Şərqi və Qərbi Rəbbidir.

وَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ﴿١٠﴾

və onlardan gözəl tərzdə ayrıl! ← Onların dediyi şeylərə də səbr et,

وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِيَ النَّعْمَةِ وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلًا ﴿١١﴾

və onlara bir az möhlət ver! ← (Ayələrimizi) yalanlayan mal-mülk sahiblərini isə Mənə burax,

إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَجَحِيمًا ﴿١٢﴾ وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣﴾

Boğaza tıxanıb qalan yemək və şiddətli əzab vardır! ← Şübhəsiz ki, Qatımızda qandallar və Cəhənnəm;

يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيرًا مَهِيلًا ﴿١٤﴾

dağlar isə səpələnmiş qum təpələri olacaqdır. ← O gün yer və dağlar titrəyəcək,

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا ﴿١٥﴾

Firona peyğəmbər göndərdiyimiz kimi. ← Biz sizə, özünüzdə şahidlik edəcək peyğəmbər göndərdik,

فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلًا ﴿١٦﴾

Buna görə də, onu şiddətli bir əzabla yaxaladıq. ← Firon, peyğəmbərə (Musaya) asi oldu.

كَيْفَ تَتَّقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا ﴿١٧﴾

...uşaqları ağ saçlı qocalara döndərəcək bir gündən?! ← Elə isə əgər küfr etmiş olsanız, necə qorunacaqsınız...

كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ﴿١٨﴾ السَّمَاءُ مُنْفَطِرٌ بِهِ

Onun vədi yerinə yetəcəkdir. ← (O gün), göy parçalanacaq,

إِنَّ هَذِهِ تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿١٩﴾

Kim istəsə, Rəbbinə tərəf bir yol tutar! ← Həqiqətən, bu öyüd-nəsihətdir.

اِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ اَنَّكَ تَقُومُ اَدْنٰى مِنْ ثُلَاثِي اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلَاثُهُ
 gecənin üçdə ikisindən azı, yarısını, üçdə birini (namaza) durursan. ← Həqiqətən, Rəbbin bilir ki, sən,

وَطَائِفَةٌ مِنَ الَّذِينَ مَعَكَ وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ
 Axı gecəni də, gündüzü də ölçüb-biçən Allahdır. ← Səninlə birlikdə olan bir zümərə də (bunu edir).

عَلِمَ اَنْ لَّنْ تَحْضُوهُ فَتَابَ عَلَيْكُمْ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ
 Elə isə, Qurandan asan gələn yeri oxuyun. ← O, bunu saya bilməyəcəyinizi bildiyi üçün sizi əfv etdi.

عَلِمَ اَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضًى وَاٰخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْاَرْضِ
 bəziləri də yer üzündə gəzib dolaşacaq, ← (Allah) bildi ki, sizdən xəstə olan da olacaq,

يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاٰخَرُونَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
 Digərləri isə Allah yolunda vuruşacaqlar. ← Allahın lütfündən (ruzi) axtarmaq üçün.

فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ وَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَآتُوا الزَّكٰوةَ
 və namazı qılın, zəkati verin, ← Elə isə, ondan (Qurandan) asan olan yeri oxuyun,

وَاقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا وَمَا تَقْدُمُوا لْاَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ
 Özünüüz üçün nə yaxşı iş hazırlasanız, ← və Allaha gözəl bir borc verin.

تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرًا وَاَعْظَمَ اَجْرًا
 Allah qatında onun, daha xeyirli və daha böyük mükafatı olduğunu görəcəksiniz.

وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ اِنَّ اللَّهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٢٠﴾
 Həqiqətən, Allah bağışlayandır, rəhm edəndir! ← Və Allahdan bağışlanmağınızı diləyin.

﴿٧٤﴾ سُورَةُ الْمُدَّثِّرِ əl-Muddəssir (Bürünüb sarınan) surəsi (Məkkədə nazil olmuşdur, 56 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ﴿١﴾ قُمْ فَأَنْذِرْ ﴿٢﴾ وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ ﴿٣﴾
 Öz Rəbbini də uca tut! ← Qalx və xəbərdar et! ← Ey bürünüb örtünmüş (Peyğəmbər)!

وَيَبَّاكَ فَطَهِّرْ ﴿٤﴾ وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ﴿٥﴾ وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُ ﴿٦﴾
 (Etdiyin yaxşılığı) çox görüb başa qalxma! ← Pis şeylərdən uzaqlaş! ← Libasını isə təmizlə!

وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ﴿٧﴾ فَإِذَا نَقَرُ فِي النَّاقُورِ ﴿٨﴾
 Sur çalındığı zaman, ← Rəbbin üçün səbr et!

فَذٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيْرٌ ﴿٩﴾ عَلٰى الْكَافِرِيْنَ غِيْرٌ يَّسِيْرٌ ﴿١٠﴾
 (O gün) kafirlər üçün asan olmayacaqdır! ← O, o gün çətin bir gündür,

ذَرْنِيْ وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيْدًا ﴿١١﴾ وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَّمْدُوْدًا ﴿١٢﴾
 Mən ona bollu mal-dövlət əta etdim; ← Məni, yaratdığım kimsə ilə tək burax!

وَبَنِيْنَ شُهُوْدًا ﴿١٣﴾ وَمَهَّدْتُ لَهُ تَمْهِيدًا ﴿١٤﴾ ثُمَّ يَطْمَعُ اَنْ اَزِيْدَ ﴿١٥﴾
 Sonra artırmağımı istəyir. ← Onu (hər cür) imkanlarla təmin etdim. ← Yanında hazır duran oğullar (verdim);

كَلَّا اِنَّهٗ كَانَ لَا يَاتِنَا عِيْدًا ﴿١٦﴾ سَارِهَةً صَعُوْدًا ﴿١٧﴾
 Mən onu sərt bir yoxuşa sürükləyəcəm! ← Xeyr. Həqiqətən o, ayələrimizə qarşı inadkar oldu.

﴿٤٨﴾ فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ ﴿٤٩﴾ فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكَرَةِ مُعْرِضِينَ
Onlara nə olub ki, öyüd-nəsihətdən üz çevirirlər. ← Şəfaət edənlərin şəfaəti onlara fayda verməz!

﴿٥٠﴾ كَانَهُمْ حُمُرٌ مُسْتَنْفَرَةٌ ﴿٥١﴾ فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ
aslandan qaçıblar! ← Onlar sanki vəhşi eşşəklərdir ki,

﴿٥٢﴾ بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُؤْتَى صُحُفًا مُنشَرَّةً
özünə, açılmış səhifələr verilsin. ← Xeyr, onların hər biri istəyər ki,

﴿٥٣﴾ كَلَّا بَلْ لَا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ ﴿٥٤﴾ كَلَّا إِنَّهُ تَذْكِرَةٌ ﴿٥٥﴾ فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ
Kim istəsə, ondan öyüd alar. ← Xeyr, o bir öyüd-nəsihətdir! ← Xeyr, əksinə, onlar axirətdən qorxmazlar!

﴿٥٦﴾ وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ
Qorxub çəkinməyə və bağışlamağa layiq olan Odur! ← Allah diləmədikcə, onlar öyüd almazlar.

﴿٧٥﴾ سُورَةُ الْقِيَمَةِ

əl-Qiyamə (Qiyamət) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 40 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ لَا أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَمَةِ ﴿٢﴾ وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ
And içirəm özünü qınayan nəfəsi! ← And içirəm qiyamət gününə;

﴿٣﴾ أَيْحَسِبُ الْإِنْسَانُ أَنْ نَجْمَعَ عِظَامَهُ ﴿٤﴾ بَلَىٰ قَادِرِينَ عَلَىٰ أَنْ نُسَوِّيَ بَنَانَهُ
Bəli, Onun barmaqclarını düzəltməyə qadirik! ← İnsan, onun sümüklərini yığa bilməyəcəyimizi zənn edir?

﴿٥﴾ بَلْ يُرِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ ﴿٦﴾ يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيَمَةِ
Soruşur ki: “Qiyamət günü nə vaxt olacaqdır?” ← Lakin insan, bundan sonra da günah işləmək istəyir.

﴿٧﴾ فَاذَا بَرِقَ الْبَصَرُ ﴿٨﴾ وَخَسَفَ الْقَمَرُ
Ay tutulacağı; ← Göz bərələcəyi zamanı;

﴿٩﴾ وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ﴿١٠﴾ يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ الْمَفَرُ
O gün insan deyəcəkdir: “Qaçmağa yer harada var?” ← Günəş və ay birləşdiyində;

﴿١١﴾ كَلَّا لَا وَزَرَ ﴿١٢﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ
O gün, durulacaq yer Rəbbinin hüzurudur! ← Xeyr, heç bir sığınacaq yoxdur!

﴿١٣﴾ يَنْبِئُوا الْإِنْسَانَ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ ﴿١٤﴾ بَلِ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ
Əslində, insan öz əleyhinə şahiddir! ← O gün, insana, etdiyi və təxirə saldığı şeylər xəbər verirlər!

﴿١٥﴾ وَلَوْ أَلْفَىٰ مَعَاذِيرَهُ ﴿١٦﴾ لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ
Onu (Qurani) tələm-tələsik əzbərləmək üçün dilini tərpətmə! ← Üzrxahlıqlar etsə belə!

﴿١٧﴾ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ ﴿١٨﴾ فَاذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ
Onu oxuduğumuz zaman oxunuşunu izlə. ← Şübhəsiz ki, onu cəm etmək və onu oxutmaq Bizə aiddir.

﴿١٩﴾ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ
Şübhəsiz ki, sonra onu izah etmək də Bizə aiddir!

﴿٢١﴾ وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ ﴿٢٠﴾ كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ

Axirəti isə tərk edirsiniz. ← Xeyr! Əksinə, siz tez keçib gedəni sevirsiniz.

﴿٢٣﴾ إِلَىٰ رَبِّهَا نَازِرَةٌ ﴿٢٢﴾ وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاصِرَةٌ

Öz Rəbbinə baxacaqdır! ← O gün, elə üzlər var ki, parlayacaq;

﴿٢٥﴾ تَنْظُنْ أَنْ يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ﴿٢٤﴾ وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ

bel sümüklərinin qırılacağını anlayacaqdır! ← O gün, elə üzlər də var ki, tutulub qaralacaq;

﴿٢٧﴾ وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ ﴿٢٦﴾ كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِي

“Xilas edə bilən kimdir?” - deyiləcək. ← Xeyr, (can) körpücük sümüklərinə çatdığı zaman,

﴿٢٩﴾ وَالتَّفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ ﴿٢٨﴾ وَظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقُ

Və (ölüm qorxusundan) qıçı-qıçma dolaşacaq. ← Və anlayacaq ki, bu, ayrılıq vaxtıdır.

﴿٣١﴾ فَلَا صَدَقَ وَلَا صَلَّى ﴿٣٠﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ

Beləliklə, o nə təsdiq etdi, nə də namaz qıldı. ← Aparılacağı yer o gün, Rəbbinin hüzurudur!

﴿٣٣﴾ ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَتَمَطَّى ﴿٣٢﴾ وَلَكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى

Sonra özünü darta-darta ailəsinin yanına getdi. ← Amma (haqqı) yalan saydı və üz döndərdi.

﴿٣٥﴾ ثُمَّ أُولَىٰ لَكَ فَأُولَىٰ ﴿٣٤﴾ أُولَىٰ لَكَ فَأُولَىٰ

Sonra yenə vay sənə halına, vay! ← Vay sənə halına, vay!

﴿٣٧﴾ أَلَمْ يَكْ نُفْتَهُ مِنْ مَنَىٰ يَمْنَىٰ ﴿٣٦﴾ أَيْحَسِبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى

O, axıdılan bir qətrə nutfə deyildimi?! ← İnsan elə güman edirmi ki, o, başlı-başına buraxılacaq?!

﴿٣٨﴾ ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوَّىٰ

Sonra laxtalanmış qan oldu və (Allah onu) yaradıb surət verdi.

﴿٣٩﴾ فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ﴿٤٠﴾ أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ

O (Allah), ölüləri diriltməyə qadir deyildirmi?! ← Və ondan biri kişi, biri qadın olmaqla iki cüt yaratdı.

﴿٧٦﴾ سُورَةُ الْإِنْسَانِ

əl-İnsan (İnsan) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 31 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ هَلْ أَتَىٰ عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَذْكُورًا

o, xatırlanmağa layiq bir şey olmamışdır! ← İnsanın elə bir dövrü gəlib keçmişdirmi ki,

﴿٢﴾ أَنَا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا

Onu imtahana çəkəcəyik. Beləcə onu, eşidən, görən yaratdıq. ← Biz insanı, qarışıq bir nutfədən yaratdıq.

﴿٣﴾ أَنَا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ أَمَّا شَاكِرًا وَامَّا كَفُورًا

Biz kafirlər üçün hazırlamışıq; ← İstər şükr edən olsun, istər nankor olsun. ← Biz ona (haqq) yolu göstərdik.

﴿٤﴾ سَلَاسِلًا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا ﴿٥﴾ إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا

Şübhəsiz, yaxşılar, içinə kafur qatılmış qədəhdən içəcəklər; ← Zəncirlər, qandallar və alovlu bir atəş.

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ﴿٦﴾ يُوفُونَ بِالْأَنْذَرِ

Onlar, verdikləri sözü yerinə yetirərlər, ← Onu asanlıqla axıdacaqlar. ← Allah bəndələrinin içdiyi çeşmədən!

وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَتْ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ﴿٧﴾ وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا ﴿٨﴾
Özləri istədiyi halda yeməyi, yoxsula, yetimə və əsirə yedirərlər. ← və dəhşəti, bürüyəcək gündən qoxarlar.

أَنَّمَا نَطْعُمُكُمْ لَوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا ﴿٩﴾
Sizdən nə bir mükafat, nə də bir təşəkkür istəyirik. ← Sizi ancaq Allah camalı üçün yediririk.

أَنَا نَخَافُ مِنْ رَبَّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا ﴿١٠﴾ فَوَقَّيْهُمْ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ
Allah da onları o günün şərindən qoruyacaq, ← Həqiqətən, biz Rəbbimizdən, sərt, cətin gündən qorxuruq!*

وَلَقِيَهُمْ نُصْرَةٌ وَسُرُورًا ﴿١١﴾ وَجَزِيَهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا ﴿١٢﴾
səbr etdiklərinə görə də onları Cənnətlə və ipəklə mükafatlandıracaq, ← onlara gözəllik və sevinc bəxş edəcək,

مُتَكِّينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا ﴿١٣﴾
Orada nə günəş, nə də şaxta görəcəklər. ← Orada taxtlara söykənəcəklər.

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا وَذُلَّتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا ﴿١٤﴾
Oranın meyvələri də onların tam ixtiyarında olacaqdır. ← Oranın kölgələri üstlərinə yaxın olacaq.

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِانِيَةٍ مِنْ فِضَّةٍ وَأَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرًا ﴿١٥﴾
və bülbur qədəhlərlə. ← (Xidmətçiləri) onların ətrafında gümüş qablarla dolanacaqlar,

قَوَارِيرَ مِنْ فِضَّةٍ قَدَرُوهَا تَقْدِيرًا ﴿١٦﴾
(xidmətçilər) onları münasib ölçüdə etmişlər. ← Gümüşdən olan elə billur (qədəhlər) ki,

وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا ﴿١٧﴾ عَيْنًا فِيهَا تُسَمَّى سَلْسَبِيلًا ﴿١٨﴾
(Bu) orada bir çeşmədir ki, Səlsəbil adlanır. ← Orada onlara zəncəfil qatılmış bədə də içirdiləcəkdir.

وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَنثورًا ﴿١٩﴾
Onları gördüyün zaman onları, səpilmiş inci zənn edərsən. ← Onların ətrafında həmişəcəvən oğlanlar dolanar.

وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا ﴿٢٠﴾
(Orada) harə baxsan, nemət və böyük bir mülk görərsən.

عَالِيَهُمْ ثِيَابٌ سُنْدُسٌ خُضْرٌ وَاسْتَبْرَقٌ وَحُلُوتٌ أَسَاوِرٌ مِنْ فِضَّةٍ
Onlara, gümüşdən bəlirzəklər də taxılacaqdır. ← Əyinlərində taftadan və atlazdan yaşıl libaslar olacaq.

وَسَقِيَهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا ﴿٢١﴾ إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً
Əlbəttə, bu sizin mükafatınızdır. ← Rəbbi onlara çox pak bir şərab içirdəcəkdir.

وَكَانَ سَعْيُكُمْ مَشْكُورًا ﴿٢٢﴾ أَنَا نَحْنُ نَزَّلْنَا الْقُرْآنَ عَلَيْكَ تُنزيلًا ﴿٢٣﴾
Həqiqətən, Biz Qurani sənə tədriclə (ayə-ayə, surə-surə) nazil etdik. ← Sizin zəhmətiniz təşəkkürə layiqdir!

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَطْعَمْ مِنْهُمْ أَثْمًا أَوْ كَفُورًا ﴿٢٤﴾
və onlardan günahkar və ya nankor olana itaət etmə! ← Elə isə, Rəbbinin hökümünə səbr et,

وَادْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٢٥﴾
Səhər və axşam da Rəbbinin adını zikf et!

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ﴿٢٦﴾

və gecə uzun-uzun Onu təsbih et! ← Gecənin bir qismində Ona səcdə et,

﴿٢٧﴾ إِنَّ هَؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا

ağır günə isə arxalarını çevirirlər. ← Həqiqətən, bunlar tez keçib gedəni sevirilər,

﴿٢٨﴾ نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا أَمْثَالَهُمْ تَبْدِيلًا

Əgər istəsək, onları özləri kimilərlə əvəz edirik. ← Onları Biz yaratdıq və onları güclü-qüvvətli etdik.

﴿٢٩﴾ إِنَّ هَذِهِ تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا

Kim istəsə, Rəbbinə tərəf bir yol tutar. ← Həqiqətən, bu bir öyüd-nəsihətdir.

﴿٣٠﴾ وَمَا تَشَاوُنَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا

Həqiqətən, Allah (hər şeyi) biləndir, hikmət sahibidir! ← Allah istəmədikcə, siz təyə bilməzsiniz.

﴿٣١﴾ يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا

Zalımlara gəldikdə, onlar üçün şiddətli bir əzab hazırlamışdır! ← (Allah), istədiyi kimsəni Öz mərhəmətinə qovuşdurar.

﴿٧٧﴾ سُورَةُ الْمُرْسَلَاتِ

əl-Mursəlat (Bir-birinin ardınca göndərilənlər) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 50 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ﴿٢﴾ فَالْعَاصِفَاتِ عَصْفًا ﴿٣﴾ وَالنَّاشِرَاتِ نَشْرًا

And olsun yaydıqca ayanlara; ← və şiddətlə əsənlərə; ← And olsun xeyirlə arxa-arxaya göndərilənlərə,

﴿٤﴾ فَالْفَارِقَاتِ فَرْقًا ﴿٥﴾ فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا ﴿٦﴾ عِذْرًا أَوْ نُذْرًا

ayıraraq ayrılmaqla; ← və (haqla batili) ayırdıqca ayıranlara; ← üzr diləmək və ya qorxutmaq üçün;

﴿٧﴾ إِنَّمَا تُوْعَدُونَ لَوَاقِعٍ ﴿٨﴾ فَإِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ ﴿٩﴾ وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ

Sizə vəd edilən mütləq baş verəcəkdir! ← Ulduzlar sönəcəyi zaman; ← Göy də yarılaçağı zaman;

﴿١٠﴾ وَإِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ ﴿١١﴾ وَإِذَا الرُّسُلُ أُقِتَتْ ﴿١٢﴾ لَا يَ يَوْمٍ أُجِّلَتْ

Dağlar dağılaçağı zaman; ← Peyğəmbərlərə möhlət veriləcəyi zaman; ← Hansı günə kimi vaxt verilməmişdir?

﴿١٣﴾ لَيَوْمِ الْفَصْلِ وَمَا أَدْرِيكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ

Nə bilirsən ki, ayırd etmə günü nədir?! ← (Haqla batilin) ayırd ediləcəyi günə kimi!

﴿١٤﴾ وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٥﴾ أَلَمْ نُهْلِكِ الْأَوَّلِينَ

Əvvəlkiləri məhv etmədikmi?! ← O gün vəy halına yalan sayanların!

﴿١٦﴾ ثُمَّ نُنْعِمْهُمْ الْآخِرِينَ ﴿١٧﴾ كَذَلِكَ نَفْعِلُ بِالْمُجْرِمِينَ

Günahkarlara belə edirik. ← Sonra axırda gələnləri onlara qatacağıq.

﴿١٨﴾ وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

O gün, vəy halına yalan sayanların!

﴿٢٠﴾ أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَّاءٍ مَهِينٍ ﴿٢١﴾ فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ

Və onu möhkəm bir yerdə (ana bətnində) saxladıq... ← Sizi dəyərsiz bir sudan (nütfədən) yaratmadıq mı?!

﴿٢٢﴾ إِلَى قَدَرٍ مَعْلُومٍ ﴿٢٣﴾ فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ

Beləcə biz qadir olduq. Nə gözəl qadir olanlarıq! ← ...müəyyən bir vaxta qədər.

﴿٢٤﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٥﴾ أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا

Yeri məskən etmədik mi... ← O gün vəy halına yalan sayanların!

﴿٢٦﴾ أَحْيَاءَ وَأَمْوَاتًا ﴿٢٧﴾ وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَّ شَامَخَاتٍ وَأَسْقَيْنَاكُمْ مَاءً فُرَاتًا

və sizə şirin su içirdik. ← Orada, möhkəm durmuş uca dağlar da yaratdıq, ← ...dirilərə və ölürlərə?!

﴿٢٨﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٩﴾ انْطَلِقُوا إِلَى مَا كُنتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ

“Tulların yalanladığınız (cəhənnəmin) içinə! ← O gün, vəy halına yalan sayanların!

﴿٣٠﴾ انْطَلِقُوا إِلَى ظِلٍّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ ﴿٣١﴾ لَا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ اللَّهِبِ

(O), nə kölgəlik olar, nə də alovda qoruyar. ← Gedin üç qola ayrılmış kölgəsinə!”

﴿٣٢﴾ إِنَّهَا تَرْمِي بِشَرَرٍ كَالْقَصْرِ ﴿٣٣﴾ كَأَنَّهُ جِمَالَتٌ صُفْرٌ

O (qığılcımlar), sanki sarı dəvələdir. ← Həqiqətən, o, saray kimi qığılcımlar saçır.

﴿٣٤﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٥﴾ هَذَا يَوْمٌ لَا يَنْطِقُونَ

Bu, onların danışa bilməyəcəyi gündür. ← O gün, vəy halına yalan sayanların!

﴿٣٦﴾ وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ ﴿٣٧﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

O gün, vəy halına yalan sayanların! ← Onlara, üzr istəməyə də izin verilməz.

﴿٣٨﴾ هَذَا يَوْمُ الْفُصْلِ جَمْعَانَاكُمْ وَالْأُولَيْنِ ﴿٣٩﴾ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِدُونِ

Sizin bir hiyləniz varsa, Mənə hiylə qurun! ← Bu, ayırd etmə günüdür! Sizi də əvvəlkiyə də bir yerə yığdıq.

﴿٤٠﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤١﴾ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلَالٍ وَعُيُونٍ

Həqiqətən, müttəqilər kölgəliklərdə və çeşmələr başında, ← O gün, vəy halına yalan sayanların!

﴿٤٢﴾ وَفَوَاكِهِ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٤٣﴾ كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

“Etdiyiniz (yaxşı) əməllərə görə nuşcanlıqla yeyin-için! ← istadikləri meyvələr (içində olacaqlar)!”

﴿٤٤﴾ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٤٥﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

O gün vəy halına yalan sayanların! ← Biz yaxşı işlər görənləri belə mükafatlandırırıq!”

﴿٤٦﴾ كُلُوا وَتَمَتَّعُوا قَلِيلًا إِنَّكُمْ مُجْرِمُونَ ﴿٤٧﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

O gün, vəy halına yalan sayanların! ← Yeyin və bir az keiflənin. Həqiqətən, siz günahkarlarınsınız!

﴿٤٨﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ ﴿٤٩﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ

O gün, vəy halına yalan sayanların! ← Onlara: “Rüku edin (Əyilin)!”-deyildiyi zaman rüku etməzlər!

﴿٥٠﴾ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ

Ondan (Qurandan) sonra daha hansı kəlamə inanacaqlar?!

﴿٧٨﴾ سُورَةُ النَّبَاِ

ən-Nəbə' (Böyük xəbər) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 40 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢﴾ عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيمِ

Böyük xəbər (qiyamət günü) haqqında! ← Onlar bir-birindən nə haqqında soruşurlar?

﴿٣﴾ الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ﴿٤﴾ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ

Xeyr, onlar mütləq biləcəklər! ← O (xəbər) ki, onlar onun barəsində ixtilafdadırlar.

﴿٥﴾ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٦﴾ أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا ﴿٧﴾ وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا

Dağları da dirək?! ← Yeri döşək etmədikmi?! ← Sonra yenə xeyr, mütləq biləcəklər!

﴿٨﴾ وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا ﴿٩﴾ وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ﴿١٠﴾ وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا

Gecəni isə örtük etdik. ← Yuxunuzu da rahatlıq etdik. ← Sizi də cüt-cüt yaratdıq.

﴿١١﴾ وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ﴿١٢﴾ وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا

Üstünüzdə yeddi möhkəm (göy) qurduq. ← Gündüzü də ruzi qazanma vaxtı etdik.

﴿١٣﴾ وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا ﴿١٤﴾ وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا

Buludlardan da şırıl-şırıl tökülən su endirdik ki, ← Və çox parlaq bir çıraq yaratdıq.

﴿١٥﴾ لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ﴿١٦﴾ وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا ﴿١٧﴾ إِنَّ يَوْمَ الْفُصْلِ كَانَ مِيقَاتًا

Haqiqətən, ayırd etmə günü müəyyən vaxtdır! ← sarmaşan bağlar da! ← onunla dən və bitki yetişdirək;

﴿١٨﴾ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا ﴿١٩﴾ وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا

Göy açılacaq və qapı-qapı olacaqdır. ← Sur çalınacağı gün, dərhal dəstə-dəstə gələcəksiniz.

﴿٢٠﴾ وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ﴿٢١﴾ إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ﴿٢٢﴾ لِلطَّاغِينَ مَابًا

(O,) azğınların məskənidir. ← Haqiqətən, Cəhənnəm pusqudur! ← Dağlar yeridiləcək və ilğıma dönəcəkdir.

﴿٢٣﴾ لَا يَشِينُ فِيهَا أَحْقَابًا ﴿٢٤﴾ لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا

Orada nə bir sərinlik, nə də içəcək bir şey tapacaqlar; ← Orada əsrlər boyu qalacaqlar.

﴿٢٥﴾ إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا ﴿٢٦﴾ جَزَاءً وَفَاقًا

Uyğun bir cəza olaraq! ← Qaynar sudan və irdən başqa!

﴿٢٧﴾ إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ﴿٢٨﴾ وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَابًا

Ayələrimizi də qətiyyətlə təkzib edirdilər. ← Haqiqətən onlar haqq-hesab çəkilməyinə ümid bəsləmirdilər.

﴿٢٩﴾ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ﴿٣٠﴾ فَذُوقُوا فَلَنْ نَزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا

Elə isə, dadın (əzabı). Sizə, əzabdan başqa bir şey artırmayacağıq! ← Axı hər şeyi yazıb saymışıq.

﴿٣٣﴾ وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا ﴿٣٢﴾ حَدَاتٍ وَأَعْنَابًا ﴿٣١﴾ إِنَّ لِّلْمُتَّقِينَ مَفَازًا
dolğun döşlü həmyaşıd qızlar, ← bağçalar və üzümlüklər, ← Həqiqətən, müttəqilər üçün nicat yeri,

﴿٣٥﴾ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَابًا ﴿٣٤﴾ وَكَأْسًا دِهَاقًا
Orada nə boş söz, nə də yalan eşidəcəklər; ← doldurulmuş qədəhlər (vardır)!

جَزَاءً مِّن رَّبِّكَ عَطَاءٌ حَسَابًا ﴿٣٦﴾ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَنُ
Göylərin, yerin və onların arasındakıların Rəhman olan Rəbbindən! ← Rəbbindən mükafat olaraq, artıqlaması ilə verilən bəxşiş olaraq!

لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا ﴿٣٧﴾ يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا
O gün, Ruh və mələklər səf-səf duracaq. ← Onun hüsurunda söz deməyə qadir olmazlar!

لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَن أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾
o da doğrunu deyəcəkdir! ← Rəhmanın izin verdiyi kimsələrdən başqası danışmayacaq,

ذَٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ فَمَن شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ مَآبًا ﴿٣٩﴾
Kim dilərsə, Rəbbinə tərəf qayıdan bir yol tutar! ← Haqq olan gün odur.

إِنَّا أَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ
O gün, insan öz əlləri ilə etdiyi əməlləri görəcəkdir. ← Həqiqətən, Biz sizi yaxın bir əzabla qorxutduq.

وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا ﴿٤٠﴾
Kafir isə deyəcəkdir: "Kəş mən torpaq olaydım!"

﴿٧٩﴾ سُورَةُ النَّازِعَاتِ

ən-Naziat (Can alanlar) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 46 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا ﴿١﴾ وَالنَّاشِطَاتِ نَشْطًا ﴿٢﴾

And olsun (möminlərin canını) rahatlıqla alanlara; ← And olsun (kafirlərin canını) zorla alanlara;

وَالسَّابِحَاتِ سَبْحًا ﴿٣﴾ فَالسَّابِقَاتِ سَبْقًا ﴿٤﴾

Və ötdükcə ötənlərə; ← And olsun üzdükcə üzənlərə;

فَالْمُدَبِّرَاتِ أَمْرًا ﴿٥﴾ يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ ﴿٦﴾ تَتَّبِعُهَا الرَّادِفَةُ ﴿٧﴾

onun ardınca bir gürültü olacaqdır! ← O gün, sarsılan sarsılacaq, ← Və işi tənzimləyənlərə!

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ﴿٨﴾ أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ ﴿٩﴾

onun gözləri zəlilcəsinə yerə dikiləcəkdir. ← O gün, ürəklər qorxub titrəyəcək,

يَقُولُونَ إِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ ﴿١٠﴾ إِذَا كُنَّا عِظَامًا نَخِرَةً ﴿١١﴾
Çürümüş sümüklər olduğumuzdımı? ← Onlar deyirlər: "Doğrudanmı biz əvvəlki halımıza qaytarılacağıq?"

قَالُوا تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ﴿١٢﴾ فَاِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ ﴿١٣﴾

O, yalnız tək bir dəhşətli səssdir! ← Onlar deyirlər: "Ələ isə, o ziyanlı dönüşdür.

فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ ﴿١٤﴾

Onlar dərhal (qəbirlərindən çıxıb) dümdüz bir yerdə olacaqlar!

﴿١٦﴾ اِذْ نَادٰىهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٥﴾ هَلْ اَتَيْكَ حَدِيثُ مُوسٰى ﴿١٥﴾
 Bir zaman, Rəbbi ona müqəddəs Tuva vədində səslənmişdi. ← Musanın hadisəsi sənə gəldimi?

﴿١٨﴾ فَقُلْ هَلْ لَكَ اِلٰهَ اَنْ تَرْكٰى ﴿١٧﴾ اِذْ هَبَّ اِلٰى فِرْعَوْنَ اَنَّهُ طَغٰى ﴿١٧﴾
 Və de: “(Günahlardan) təmizlənmək istəyirsənmi? ← “Fironun yanına get. Həqiqətən o, çox həddi aşmışdır.

﴿٢٠﴾ فَاَرٰىهُ الْاٰيَةَ الْكُبْرٰى ﴿٢٠﴾ وَاَهْدٰىكَ اِلٰى رَبِّكَ فَتَخٰشٰى ﴿١٩﴾
 Və ona, ən böyük möcüzəni göstərdi. ← Səni Rəbbinə tərəf yönəldim ki, (Ondan) qorxasan?”

﴿٢٢﴾ ثُمَّ اَدْبَرَ يَسْعٰى ﴿٢٢﴾ فَكَذَّبَ وَعَصٰى ﴿٢١﴾
 Sonra geri dönüb tələsdi. ← O isə yalan saydı və (ona) asi oldu.

﴿٢٤﴾ فَقَالَ اَنَا رَبُّكُمْ الْاَعْلٰى ﴿٢٤﴾ فَحَشَرَ فَنَادٰى ﴿٢٣﴾
 və dedi: “Mən sizin ən uca Rəbbinizəm!” ← Və (əyan-əşrafını) toplayıb (onlara) səsləndi,

﴿٢٦﴾ فَاَخَذَهُ اللّٰهُ نَكَالَ الْاٰخِرَةِ وَالْاٰوَلٰى ﴿٢٥﴾ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَنْ يَخٰشٰى ﴿٢٦﴾
 Əlbəttə bunda, qorxan kimsələr üçün ibrət dərsi vardır. ← Allah da onu axirət və dünya əzabı ilə yaxaladı.

﴿٢٨﴾ رَفَعَ سَمٰكَهَا فَسَوّٰىهَا ﴿٢٨﴾ اَنْتُمْ اَشَدُّ خَلْقًا اَمَ السَّمٰوٰتِ بَنِيهَا ﴿٢٧﴾
 Onun qübbəsini ucaltdı və onu düzəltdi. ← Sizimi yaratmaq çətinidir, yoxsa yaratmış olduğu göyü?

﴿٣٠﴾ وَاَغْطَشَ لَيْلَهَا وَاَخْرَجَ ضُحِيهَا ﴿٢٩﴾ وَالْاَرْضَ بَعْدَ ذٰلِكَ دَحِيهَا ﴿٣٠﴾
 Ondan sonra da yeri döşədi. ← Gecəsini qaranlıq etdi, gündüzünü isə işıqlı etdi?!

﴿٣٢﴾ اَخْرَجَ مِنْهَا مَآءَهَا وَمَرْعِيهَا ﴿٣١﴾ وَالْجِبَالَ اَرْسِيهَا ﴿٣٢﴾
 Dağları da bərkitdi; ← Ondan suyunu və otlağını çıxartdı.

﴿٣٤﴾ فَاِذَا جَاءَتِ الطَّامَةُ الْكُبْرٰى ﴿٣٤﴾ مَتَاعًا لَّكُمْ وَلَآ اَنْعَامَكُمْ ﴿٣٣﴾
 O böyük fəlakət gəldiyi zaman; ← Sizin və heyvanlarınızın istifadə etməyiniz üçün.

﴿٣٦﴾ وَيُزَيِّتُ الْجَحِيْمَ لِمَنْ يَرٰى ﴿٣٦﴾ يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْاِنْسَانُ مَا سَعٰى ﴿٣٥﴾
 Cəhənnəm də hər görəne görünəcəkdir. ← O gün, insan nələrə say göstərdiyini yadına salacaqdır.

﴿٣٩﴾ فَاَمَّا مَنْ طَغٰى ﴿٣٧﴾ وَاَثَرَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ﴿٣٨﴾ فَاِنَّ الْجَحِيْمَ هِيَ الْمَاوٰى ﴿٣٩﴾
 əlbəttə, onun məskəni Cəhənnəmdir! ← və dünya həyatını üstün tutmuşsa, ← Ancaq kim həddi aşmışsa,

﴿٤٠﴾ وَاَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهٰى النَّفْسَ عَنِ الْهَوٰى ﴿٤٠﴾
 və nəfsinə, isəklərini qadağan etmişse, ← Amma kim Rəbbinin hüsurunda durmaqdan qorxmış,

﴿٤٢﴾ فَاِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَاوٰى ﴿٤١﴾ يَسْئَلُوْنَكَ عَنِ السَّاعَةِ اَيَّانَ مُرْسِيهَا ﴿٤٢﴾
 Səndən, qiyamətin nə vaxt qopacağı haqqında soruşurlar. ← həqiqətən, onun məskəni Cənnətdir!

﴿٤٤﴾ اِلٰى رَبِّكَ مُنْتَهٰىهَا ﴿٤٤﴾ فَيَمَّ اَنْتَ مِنْ ذِكْرِهَا ﴿٤٣﴾
 Onu sonuna qədər bilmək sənin Rəbbinə məxsusdur. ← Sən onu haradan biləsən?!

﴿٤٥﴾ اِنَّمَا اَنْتَ مُنْذِرٌ مِّنْ يَّخٰشِيهَا ﴿٤٥﴾
 Sən ancaq ondan qorxanları xəbərdar edənsən!

﴿٤٦﴾ كَانْتُمْ يَوْمَ يَرْوُفَهَا ﴿٤٦﴾ لَمْ يَلْبَثُوْا اِلَّا عَشِيَةً اَوْ ضُحِيهَا ﴿٤٦﴾
 yalnız bir axşam, yaxud bir səhər qədər qaldılar. ← Onu (qiyaməti) gördükləri gün sanacaqlar ki, onlar,

﴿٨٠﴾ سُورَةُ عَبَسَ

Əbəsə (Qaşqabağını tökdü) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 42 ayədir)بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
عَبَسَ وَتَوَلَّى ﴿١﴾ أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَى ﴿٢﴾

...yanına kor gəldiyinə görə. ← Qaşqabağını töküüb üzünü çevirdi...

وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَكِّي ﴿٣﴾ أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرَى ﴿٤﴾

Və ya öyüd dinləyəcək və öyüd ona fayda verəcəkdir! ← Nə bilirsən, bəlkə, o təmizlənəcəkdir!

فَأَنْتَ لَهُ تَصَدَّى ﴿٦﴾ أَمَا مِنْ اسْتَعْجَلٍ ﴿٥﴾

sən üzünü ona tərəf çevirirsən. ← Ehtiyac hiss etməyən kimsəyə gəldikdə,

وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَكِّي ﴿٧﴾ وَأَمَّا مَنْ جَاءَكَ يَسْعَى ﴿٨﴾

Qaçaraq sənənin yanına gələn kimsəyə gəldikdə; ← Onun təmizlənməsindən sənə nə?!

وَهُوَ يَخْشَى ﴿٩﴾ فَأَنْتَ عَنْهُ تَلَهَّى ﴿١٠﴾ كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ ﴿١١﴾

Xeyr! Həqiqətən, bu bir öyüd-nəsihətdir. ← Sən isə ona məhəl qoymursan! ← Halbuki o qorxaraq (gəlirdi).

فَمَنْ شَاءَ ذَكَّرْهُ ﴿١٢﴾ فِي صُحُفٍ مُكَرَّمَةٍ ﴿١٣﴾

(Bu Quran) çox möhtərəm səhifələrdə; ← Kim istəsə, ondan öyüd alar.

مَرْفُوعَةٍ مُطَهَّرَةٍ ﴿١٤﴾ بَائِدِي سَفَرَةٍ ﴿١٥﴾ كِرَامٍ بَرَرَةٍ ﴿١٦﴾

Çox möhtərəm, çox müti olanların. ← elçilərin əllərindədir; ← yüksək, tərtəmiz (səhifələrdə),

قَتَلَ الْإِنْسَانَ مَا أَكْفَرُهُ ﴿١٧﴾ مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ ﴿١٨﴾ مِنْ نُطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَّرُهُ ﴿١٩﴾

Onu nütfədən yaratdı və onu formalaşdırdı. ← Onu hansı şeydən yaratdı? ← Ölsün insan! O nə nankordur!

ثُمَّ السَّبِيلَ يَسْرُهُ ﴿٢٠﴾ ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ ﴿٢١﴾ ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنْشَرَهُ ﴿٢٢﴾

Sonra istədiyi vaxt onu dirildəcəkdir. ← Sonra onu öldürdü və qəbrə qoydu. ← Sonra yolu ona asanlaşdırdı.

كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَا أَمَرُهُ ﴿٢٣﴾ فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ﴿٢٤﴾

Qoy insan öz yeməyinə baxsın! ← Xeyr, (Allahın) ona buyurduğunu hələ yerinə yetirməmişdir.

أَنَا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا ﴿٢٥﴾ ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ﴿٢٦﴾ فَاَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ﴿٢٧﴾

Beləcə, orada dən göyertdik; ← Sonra yeri çat-çat yarıdık. ← Həqiqətən, Biz suyu bol yağdırdıq.

وَعَبْنَا وَقَضَبًا ﴿٢٨﴾ وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ﴿٢٩﴾ وَحَدَاتٍ غُلْبًا ﴿٣٠﴾

sıx-sıx bağlar da; ← zeytun da xurma da; ← Üzüm də, yonca da;

وَفَاكِهَةً وَأَبًّا ﴿٣١﴾ مَتَاعًا لَكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ ﴿٣٢﴾

Sizin və heyvanlarınızın istifadəsi üçün! ← meyvələr də ot da (bitirdik);

فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاخَةُ ﴿٣٣﴾

Qulaqları kar edən (o dəhşətli səs) gəldiyi zaman;

يَوْمَ يَقْرَأُ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ﴿٣٤﴾ وَأُمُّهُ وَأَبِيهِ ﴿٣٥﴾ وَصَاحِبَتَهُ وَبَنِيهِ ﴿٣٦﴾
 zövcəsindən da, oğullarından da! ← anasından da, atasından da; ← O gün, insan qaçaacaq; Öz qardaşından;

لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ ﴿٣٧﴾ وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُسْفَرَةٌ ﴿٣٨﴾
 O gün, elə üzlər parlayacaq, ← O gün, onlardan hər birinin yetərincə işi olacaqdır!

صَاحِبَةٌ مُّسْتَبْشِرَةٌ ﴿٣٩﴾ وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ﴿٤٠﴾
 O gün elə üzlərin də üstündə toz-torpaq olacaq. ← güləcək, sevinəcəkdir.

تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ ﴿٤١﴾ أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرَةُ الْفَجَرَةُ ﴿٤٢﴾
 Onlar əsl kafirlər, günahkarlardır! ← Onları zülmət bürüyəcəkdir.

﴿٨١﴾ سُورَةُ التَّكْوِيْرِ

ət-Təkvir (Sarımb bükülmək) surəsi
 (Məkkədə nazil olmuşdur, 29 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ﴿١﴾ وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ﴿٢﴾
 Ulduzlar səpələnəcəyi zaman; ← Günəş sarımb büküləcəyi zaman;

وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ﴿٣﴾ وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ﴿٤﴾
 Boğaz dəvələr başlı-başına qalacağı zaman; ← Dağlar yeridiləcəyi zaman;

وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ﴿٥﴾ وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ﴿٦﴾
 Dənizlər alovlanacağı zaman; ← Vəhşi heyvanlar bir yerə toplanacağı zaman;

وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ﴿٧﴾ وَإِذَا الْمَوْءُدَةُ سُئِلَتْ ﴿٨﴾
 Diri-diri torpağa gömülən qız uşağı soruşulacağı zaman; ← Ruhlar (bədənlərlə) cütləşdiriləcəyi zaman;

بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ﴿٩﴾ وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ﴿١٠﴾
 Səhifələr açılacağı zaman; ← "O, hansı günaha görə öldürüldü?";

وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ﴿١١﴾ وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ﴿١٢﴾
 Cəhənnəm alovlandırılacağı zaman; ← Göy qopardılacağı zaman;

وَإِذَا الْجَنَّةُ أَزْلِفَتْ ﴿١٣﴾ عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أَحْضَرَتْ ﴿١٤﴾
 hər kəs nə gətirdiyini biləcəkdir! ← Cənnət yaxınlaşdırılacağı zaman;

فَلَا أَقْسِمُ بِالْخُنُسِ ﴿١٥﴾ الْجَوَارِ الْكُنُسِ ﴿١٦﴾
 Seyr edib gizlənən səyyarələrə; ← And içirəm yanib sönən ulduzlara;

وَاللَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ ﴿١٧﴾ وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ﴿١٨﴾
 Və açılmaqda olan səhərə! ← Qaralmaqda olan gecəyə;

أَنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿١٩﴾ ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ﴿٢٠﴾
 (O elçi) qüvvətlidir, ərşin sahibi yanında çox hörmətlidir; ← Həqiqətən o, möhtərəm bir elçinin sözüdür.

﴿٢٢﴾ وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ ﴿٢١﴾ مُطَاعٌ ثَمَّ أَمِينٌ ﴿٢٠﴾
Sizin dostunuz divanə deyildir! ← İtaət ediləndir, həm də etibarlıdır.

﴿٢٤﴾ وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ﴿٢٣﴾ وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ ﴿٢٢﴾
O, qəyb barəsində xəsis də deyildir. ← And olsun ki, onu (Cəbraili) açıq üfüqdə gördü.

﴿٢٦﴾ فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ﴿٢٥﴾ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ﴿٢٤﴾
Elə isə, hara gedirsiniz? ← O (Quran) da məlun Şeytanın sözü deyildir.

﴿٢٨﴾ لَمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ ﴿٢٧﴾ اِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٢٦﴾
sizdən, doğru yolda olmaq istəyənlər üçün. ← O, aləmlər üçün ancaq bir öyüd-nəsihətdir;

﴿٢٩﴾ وَمَا تَشَاوُنَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٨﴾
Aləmlərin Rəbbi olan Allah istəmədikcə, siz istəyə bilməzsiniz!

﴿٨٢﴾ سُورَةُ الْاِنْفِطَارِ

əl-İnfitar (Parçalanma) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 19 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿٢﴾ إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ ﴿١﴾ وَإِذَا الْكُوَاكِبُ انشَرتْ ﴿٢﴾
Ulduzlar səpələnəcəyi zaman; ← Göy parçalanacağı zaman;

﴿٤﴾ وَإِذَا الْبُحَارُ فُجِرَتْ ﴿٣﴾ وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ ﴿٤﴾
Qəbirlər çevriləcəyi zaman; ← Dənizlər qarışacağı zaman;

﴿٦﴾ عَلِمْتَ نَفْسٌ مَا قَدَمْتَ وَآخَرَتْ ﴿٥﴾ يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ ﴿٦﴾
Ey insan! Səxavətli Rəbbinə qarşı səni aldadan nədir? ← Hər kəs nə etdiyini və nəyi təxirə saldığını biləcəkdir!

﴿٨﴾ الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوِّكَ فَعَدَلَكَ ﴿٧﴾ فِي أَيِّ صُورَةٍ مَا شَاءَ رَكَّبَكَ ﴿٨﴾
Səni, istədiyi surətdə formalaşdırdı. ← O ki, səni yaratdı və düzəldib qaydaya (insan şəklinə) saldı.

﴿٩﴾ كَلَّا بَلْ تُكْذِبُونَ بِالْذِّينِ ﴿٩﴾ وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ﴿١٠﴾
Şübhəsiz ki, sizin üstünüzdə nəzarətçilər vardır; ← Xeyr, əslində, siz haqq-hesabı yalan sayırsınız!

﴿١٢﴾ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ ﴿١١﴾ كَرَامًا كَاتِبِينَ ﴿١١﴾
Onlar nə etdiklərinizi bilirlər. ← Çox hörmətli, (əməllərinizi) yazan (mələklər)!

﴿١٤﴾ إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿١٣﴾ وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ ﴿١٤﴾
Əlbəttə, günahkarlar da Cəhənnəmdədirlər. ← Həqiqətən, yaxşılar Cənnətdədirlər.

﴿١٦﴾ يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٥﴾ وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ﴿١٦﴾
Onlar oradan çıxan deyillər! ← Haqq-hesab günü ora daxil olacaqlar.

﴿١٨﴾ ثُمَّ مَا آدْرِيكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٧﴾ وَمَا آدْرِيكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٨﴾
Sonra, sən nə bilirsən ki, haqq-hesab günü nədir?! ← Sən nə bilirsən ki, haqq-hesab günü nədir?!

﴿١٩﴾ يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا ﴿١٩﴾ وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ ﴿١٩﴾
Axı o gün iş (höküm) Allahındır! ← O gün, heç kəs heç kəsə, heç cür fayda verə bilməz.

﴿٨٣﴾ سُورَةُ الْمُطَفِّفِينَ

əl-Mutəffifin (Çəkidə və ölçüdə aldadanlar) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 36 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ﴿٢﴾ الَّذِينَ إِذَا أَكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ﴿٣﴾

O kəslər ki, insanlardan ölçüb aldıkları zaman tam ölçüb alar, ← Vay halına çəkidə və ölçüdə aldadanların!

﴿٤﴾ وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ﴿٥﴾ أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ﴿٦﴾

Onlar düşünmürlərmi ki, özləri diriləcəklər?; ← onlar üçün ölçüdə və ya çəkiddə isə (onu) əskildələr.

﴿٧﴾ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨﴾

O gün insanlar, aləmlərin Rəbbinin hüsurunda duracaqlar! ← Böyük bir gün üçün!

﴿٩﴾ كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَارِ لَفِي سَجِّينَ ﴿١٠﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَجِّينَ ﴿١١﴾

Sən nə bilirsən ki, Siccin nədir?! ← Xeyr! Şübhəsiz ki, günahkarların kitabı (əməl dəftəri) Siccindədir!

﴿١٢﴾ كِتَابٌ مَّرْقُومٌ ﴿١٣﴾ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٤﴾

O gün, vay halına yalan sayanların! ← Yazılı bir kitabdır!

﴿١٥﴾ الَّذِينَ يُكَذِّبُونَ بَيِّومَ الدِّينِ ﴿١٦﴾ وَمَا يُكْذِبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١٧﴾

Onu, ancaq hər bir günahkar həddini aşan yalan sayar. ← O kəslər ki, haqq-hesab gününü yalan sayarlar;

﴿١٨﴾ إِذَا تَتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا ﴿١٩﴾ قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٠﴾

“Əvvəlkilərin əfsanələridir!”-deyər. ← Ayələrimiz ona oxunduğu zaman:

﴿٢١﴾ كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٢٢﴾

Xeyr. Əslində onların qəlblərinin üstünü, qazandıqları (günahlar) бүürmüşdür.

﴿٢٣﴾ كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُوبُونَ ﴿٢٤﴾ ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ ﴿٢٥﴾

Sonra onlar Cəhənnəmə girəcəklər. ← Xeyr, o gün, onlar Rəbbindən pərdələnmişdirlər!

﴿٢٦﴾ ثُمَّ يُقَالُ هَٰذَا الَّذِي كُنتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٧﴾ كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْإِبْرَارِ لَفِي عِلِّيْنَ ﴿٢٨﴾

Xeyr! Şübhəsiz ki, yaxşılardan kitabı İlliyyundadır! ← Sonra deyiləcəkdir: “Bü, yalan saydığınız şeydir!”

﴿٢٩﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ ﴿٣٠﴾ كِتَابٌ مَّرْقُومٌ ﴿٣١﴾

Yazılı bir kitabdır. ← Sən nə bilirsən ki, İlliyyun nədir?!

﴿٣٢﴾ يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ ﴿٣٣﴾ إِنَّ الْإِبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿٣٤﴾

Həqiqətən, yaxşılar Nəim (cənnətlərin)dədirlər. ← Onu, yaxınlaşdırılmışlar görürlər!

﴿٣٥﴾ عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ ﴿٣٦﴾ تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ﴿٣٧﴾

Sən onların üzlərində Nəimin parlılığını görürsən! ← Taxtlar üstündə tamaşa edəcəklər.

﴿٣٨﴾ يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْتُومٍ ﴿٣٩﴾ خَتَمُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ ﴿٤٠﴾

Onun möhrü müşkdür. Qoy yarışanlar onun üçün yarışsınlar! ← Onlara, möhürlü şərabdan içiriləcəkdir.

﴿٢٧﴾ وَمِزَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ ﴿٢٨﴾ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ

O elə bir çeşmədir ki, yaxınlaşdırılanlar ondan içər. ← Ona təsnim (suyu)dən qatılmışdır.

﴿٢٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ

Həqiqətən, günahkarlar iman gətirmiş kimsələrə gülürdülər.

﴿٣٠﴾ وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ﴿٣١﴾ وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ

Ailələrinin yanına qayıtdıqda da fərəhlə qayıdırdılar. ← Onların yanından keçərkən bir-birinə qaş-göz edirdilər.

﴿٣٢﴾ وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ ﴿٣٣﴾ وَمَا أُرْسِلُوا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ

Halbuki onlara nəzarətçi göndərilməmişdilər. ← Onları gördükdə deyirdilər: “Doğrusu, bunlar azanlardır!”

﴿٣٤﴾ فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ﴿٣٥﴾ عَلَىٰ الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ

Onlar taxtlar üstündə baxacaqlar; ← Bu gün isə, möminlər kafirlərə güləcəklər.

﴿٣٦﴾ هَلْ ثَوَابَ الْكُفَّارِ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

Kafirlər, gördükləri işlərin cəzasını aldılar mı?!

﴿٨٤﴾ سُورَةُ الْاِنْشِقَاقِ

əl-İnşiqaq (Yarılma) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 25 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ﴿٢﴾ وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحَقَّتْ

Və Rəbbini eşidib itaət etdiyi (zaman); ← Göy yarılacağı zaman;

﴿٣﴾ وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ ﴿٤﴾ وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ﴿٥﴾ وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحَقَّتْ

Və Rəbbini eşidib itaət edəcəyində! ← İçində olanları atıb boşaldacağında; ← Yer uzanıb düz olacağı zaman;

﴿٦﴾ يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهٖ

Ona da qovuşacaqsan! ← Ey insan! Sən Rəbbinə doğru çalışıb çabalayırsan.

﴿٧﴾ فَمَا مَن أُوتِيَ كِتَابَهُ يَمِينَهُ ﴿٨﴾ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا

O, yüngül hesaba çəkiləcəkdir. ← Ancaq kimin kitabı sağ əlinə verilmişsə,

﴿٩﴾ وَيَنْقَلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿١٠﴾ وَأَمَّا مَن أُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ

Ancaq kimin kitabı arxa tərəfindən verilmişsə, ← Və o, ailəsinin yanına sevinclə qayıdacaqdır!

﴿١١﴾ فَسَوْفَ يَدْعُو ثُبُورًا ﴿١٢﴾ وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا

və Cəhənnəmə girəcəkdir! ← o, ölüm diləyəcək,

﴿١٣﴾ إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا

Həqiqətən O, (dünyada) öz ailəsi arasında sevincli idi.

﴿١٤﴾ **بَلَىٰ إِنْ رَبُّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا** ﴿١٥﴾ **فَلَا أَقْسِمُ بِالْشفَقِ** ﴿١٦﴾
 And içirəm şəfəqə; ← Xeyr! Həqiqətən, Rəbbi onu görürdü. ← O zənn etdi ki, qayıtmayacaqdır.
 ﴿١٧﴾ **وَاللَّيْلَ وَمَا وَسَقَ** ﴿١٨﴾ **وَالْقَمَرَ إِذَا اتَّسَقَ** ﴿١٩﴾ **لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَن طَبَقٍ** ﴿٢٠﴾
 Siz haldan-hala düşəcəksiniz! ← Bədirlənməkdə olaın aya! ← Gecəyə və qoynuna aldıqlarına;

﴿٢٠﴾ **فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ** ﴿٢١﴾ **وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ** ﴿٢٢﴾
 Özərinə Quran oxunduğu zaman səcdə etməirlər. ← Onlara nə olub ki, iman gətirmirlər?

﴿٢٢﴾ **بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يَكْذِبُونَ** ﴿٢٣﴾ **وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ** ﴿٢٤﴾
 Halbuki Allah, nəyi gizlətdiklərini yaxşı bilir! ← Əksinə, kafir olanlar yalanlayırlar.

﴿٢٤﴾ **فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ** ﴿٢٥﴾
 Onlara şiddətli bir əzabla müjdə ver!

﴿٢٥﴾ **إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ** ﴿٢٦﴾ **لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ** ﴿٢٧﴾
 Onlar üçün minnətsiz mükafat vardır! ← İman gətirib yaxşı əməllər edənlər müstəsnaadır!

﴿٨٥﴾ **سُورَةُ الْبُرُوجِ**

əl-Buruc (Bürcələr) surəsi
 (Məkkədə nazil olmuşdur, 22 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ **وَالسَّمَاءَ ذَاتَ الْبُرُوجِ** ﴿٢﴾ **وَالْيَوْمَ الْمَوْعُودِ** ﴿٣﴾
 And olsun vəd olunmuş günə; ← And olsun bürclər sahibi göyə;

﴿٣﴾ **وَشَاهدٍ وَمَشْهُودٍ** ﴿٤﴾ **قَتَلَ أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ** ﴿٥﴾ **النَّارِ ذَاتِ الْوُكُودِ** ﴿٦﴾
 Yanacaqda alovlandırılmış (xəndək). ← Xəndək sahibləri öldürüldülər. ← And olsun şahidlik edənin və şahidlik edilənin!

﴿٦﴾ **إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ** ﴿٧﴾ **وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ** ﴿٨﴾
 və onlar möminlərə etdiklərinə tamaşa edirdilər. ← O zaman onlar onun ətrafında oturmuşdular,

﴿٨﴾ **وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ** ﴿٩﴾
 Ancaq və ancaq, qüdrətli (və) şükərə layiq olan Allaha iman gətirdiklərinə görə onlardan intiqam alırdılar.

﴿٩﴾ **الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ** ﴿١٠﴾ **وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ** ﴿١١﴾
 Axı Allah hər şeyə şahiddir! ← O (Allah) ki, göylərin və yerin hökmanlığı Ona məxsusdur.

﴿١١﴾ **إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ** ﴿١٢﴾ **ثُمَّ لَمْ يُتُوبُوا** ﴿١٣﴾
 sonra tövbə etməzlər; ← Şübhəsiz, o kəslər ki, mömin kişiləri və mömin qadınları bəlaya düşər edərlər,

﴿١٣﴾ **فَلَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمَ** ﴿١٤﴾ **وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ** ﴿١٥﴾
 Onlar üçün yaandırılıb-yaxan atəş əzabı da var. ← onlar üçün cəhənnəm əzabı var.

﴿١٥﴾ **إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ** ﴿١٦﴾ **لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ** ﴿١٧﴾
 onlar üçün, altından çaylar axan cənnətlər vardır. ← İman gətirib yaxşı əməllər edənin kimsələrə gəldikdə,

﴿١٧﴾ **ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ** ﴿١٨﴾
 Böyük uğurdu budur!

﴿١٢﴾ إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ﴿١٣﴾ إِنَّهُ هُوَ يُبْدِي وَيُعِيدُ

Həqiqətən O, yoxdan var edir və təkrar dirildir! ← Həqiqətən, sənin Rəbbinin intiqamı şiddətlidir!

﴿١٤﴾ وَهُوَ الْغَفُورُ الْودُودُ ﴿١٥﴾ ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ

Ərşin sahibidir, şanlı-şərəflidir! ← Və O, çox bağışlayandır, çox sevir;

﴿١٦﴾ فَعَالٌ لِّمَا يُرِيدُ ﴿١٧﴾ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ ﴿١٨﴾ فِرْعَوْنُ وَثَمُودُ

İstədiyini edəndir. Orduların hadisəsi sənə gəldimi?; ← Firon və Səmundur? ←

﴿١٩﴾ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ﴿٢٠﴾ وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ

Bəli, kəfir olanlar təkzib etməkdədirlər. Allah isə, onları arxadan əhatə etmişdir! ← Xeyr, kafir olanlar təkzib etməkdədirlər.

﴿٢١﴾ بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَجِيدٌ ﴿٢٢﴾ فِي لَوْحٍ مَحْفُوظٍ

Bəli, o, şanlı-şərəfli Qurandır! ← Qorunan lövhə (Lövh-i məhfuz)dadır! ← Xeyr, o, şanlı-şərəfli Qurandır!

﴿٨٦﴾ سُورَةُ الطَّارِقِ

ət-Tariq (Gecə gələn) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 17 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ﴿٢﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ

And olsun göyə və gecə yolçusuna! Sən nə bilirsən ki, gecə yolçusu nədir?!

﴿٣﴾ النَّجْمِ الثَّاقِبِ ﴿٤﴾ إِنَّ كُلَّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ

Elə kimsə yoxdur ki, onun üstündə bir nəzarətçi olmasın! ← (O,) parlaq ulduzdur!

﴿٥﴾ فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ﴿٦﴾ خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ

O, axır tökülən bir sudan yaradılmışdır. ← Elə isə, insan nədən yaradıldığına bir baxsın!

﴿٧﴾ يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ﴿٨﴾ إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ

Bel sümüyü və köks sümüyünün arasından çıxar! Həqiqətən, O (Allah), onu yenidən diriltməyə qadirdir! ←

﴿٩﴾ يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ﴿١٠﴾ فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ

O gün, sirlər sınaqdan keçiriləcək. Beləcə, onun nə bir qüvvəsi, nə də bir köməkçisi olar! ←

﴿١١﴾ وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ﴿١٢﴾ وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ ﴿١٣﴾ إِنَّهُ لَقَوْلُ فَصْلٍ

And olsun qayıdışı olan göyə; And olsun yarılan yerə! ← Həqiqətən o, ayırd edən kəlamdır! ←

﴿١٤﴾ وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ ﴿١٥﴾ إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا

O, əyləncə də deyildir! Həqiqətən, onlar hiylə qururlar. ←

﴿١٦﴾ وَأَكِيدُ كَيْدًا ﴿١٧﴾ فَمَهْلُ الْكَافِرِينَ أَمْهَلُهُمْ رُويْدًا

Mən də hiylə qururam. Elə isə, kafirlərə möhlət ver! Onlara azacıq möhlət ver! ←

﴿٨٧﴾ سُورَةُ الْأَعْلَى

əl-Ə'lə (Ən uca) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 19 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ﴿٢﴾ الَّذِي خَلَقَ فَسُوَّى
O (Rəbbin) ki, yaratdı və nizama saldı. ← Ən uca olan Rəbbinin adını təsbih et!﴿٣﴾ وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى ﴿٤﴾ وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى
O (Rəbbin) ki, otlağı çıxartdı. ← O (Rəbbin) ki, müəyyən etdi və yol göstərdi.﴿٥﴾ فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى ﴿٦﴾ سَنُقَرِّئُكَ فَلَا تَنسَى ﴿٧﴾
Biz sənə (Qurani) oxudacağıq, sən də unutmayacaqsan; ← Və onu qara samana çevirdi.﴿٨﴾ أَلَا مَا شَاءَ اللَّهُ ﴿٩﴾ أَنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى ﴿١٠﴾
Şübhəsiz ki, O, aşkarı və gizli olanı bilir! ← Allahın dilədiyi istisnadır!﴿١١﴾ فَذَكَرْ إِن نَفَعْتَ الذِّكْرَى ﴿١٢﴾ وَنَسِيتُكَ لِلْيُسْرَى ﴿١٣﴾
Elə isə, əgər nəsihət etmək fayda versə, öyüd-nəsihət ver! ← Sənə, ən asan olanı asanlaşdıraraq.﴿١٤﴾ سَيَذَكِّرُ مَنْ يَخْشَى ﴿١٥﴾ وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى ﴿١٦﴾
Bədbəxt isə ondan qaçacaqdır. ← (Allahdan) qorxan kimsə öyüd-nəsihət qəbul edəcəkdir!﴿١٧﴾ الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَى ﴿١٨﴾ ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ﴿١٩﴾
Sonra orada nə öləcək, nə də yaşayacaqdır! ← O (bədbəxt) ki, ən böyük atəşə girəcəkdir.﴿٢٠﴾ قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى ﴿٢١﴾ وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ﴿٢٢﴾
və Rəbbinin adını zikr edib namaz qılar! ← O kimsə nicat tapar ki, təmizlənər,﴿٢٣﴾ بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٢٤﴾ وَالْآخِرَةَ خَيْرٌ وَأَبْقَى ﴿٢٥﴾
Halbuki axirət daha xeyirli və daha əbədidir. ← Əksinə, siz dünya həyatını üstün tutursunuz!﴿٢٦﴾ إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى ﴿٢٧﴾ صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى ﴿٢٨﴾
İbrahimin və Musanın kitablarında! ← Həqiqətən, bu, əvvəlki kitablarda vardır;

﴿٨٨﴾ سُورَةُ الْغَاشِيَةِ

əl-Gəşiyə (Bürüyən) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 26 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ﴿٢﴾ وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ ﴿٣﴾
Çalışıb yorulacaq; ← O gün, üzlər zəlil olub yerə dikiləcək; ← Bürüyənin xəbəri sənə gəldimi?﴿٤﴾ تَصْلَى نَارًا حَامِيَةً ﴿٥﴾ لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيعٍ ﴿٦﴾
Onlar üçün qarlı tikandan başqa yemək olmayacaqdır. ← Qaynar bulaqdan içirdilər. ← Yanar oda girəcəkdir;﴿٧﴾ لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ ﴿٨﴾ وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ ﴿٩﴾
O gün, (biri çox) üzlər sevinəcək, ← (O yemək onlara) nə qüvvət verər, nə də aclıqdan qurtarar.﴿١٠﴾ لَسَعِيهَا رَاضِيَةٌ ﴿١١﴾ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿١٢﴾ لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَاغِيَةً ﴿١٣﴾
Orada boş bir söz eşitməyəcəkdir. ← Yüksək Cənnətdədir, ← zəhmətindən razı qalacaqdır;

﴿١٤﴾ وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ ﴿١٣﴾ فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ ﴿١٢﴾ فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ
Düzülmüş piyalələr də var; ← Orada uca taxtlar var; ← Orada axar bulaq var;

﴿١٦﴾ وَزَرَائِي مَبْنُوثَةٌ ﴿١٥﴾ وَنَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ
Və döşənmiş xalılar vardır! ← Yan-yana qoyulmuş balıqlar var;

﴿١٨﴾ أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبْلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿١٧﴾ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿١٨﴾
Göyə (baxmırlar ki) necə ucaldılmışdır? ← Dəvəyə baxmırlarmı ki, necə yaradılmışdır?

﴿٢٠﴾ وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾
Və yerə (baxmırlar ki) necə döşədilmişdir? ← Dağlara da (baxmırlar ki) necə dikəldilmişdir?

﴿٢٢﴾ لَسْتُ عَلَيْهِمْ بِمُصَيْطِرٍ ﴿٢١﴾ فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ﴿٢١﴾
Onların üzərində hökmdar deyilsən! ← Sən öyüd-nəsihət ver. Sən ancaq öyüd-nəsihət verənsən!

﴿٢٤﴾ فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ﴿٢٣﴾ إِلَّا مَنْ تَوَلَّى وَكَفَرَ ﴿٢٣﴾
Allah onu ən böyük əzaba düşür edər! ← Ancaq kim üz döndərüb inkar edərsə,

﴿٢٦﴾ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ ﴿٢٥﴾ إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ﴿٢٥﴾
Sonra əlbəttə onlarla haqq-hesab çəkmək də Bizə aiddir! ← Şübhəsiz ki, onların axır dönüşü Bizədir!

﴿٨٩﴾ سُورَةُ الْفَجْرِ

əl-Fəcr (Dan yeri) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 30 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ وَالْفَجْرِ ﴿٢﴾ وَلَيَالٍ عَشْرٍ ﴿٣﴾ وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ﴿٣﴾
And olsun cüta və təkə; ← And olsun on gecəyə; ← And olsun dan yerinə;

﴿٥﴾ هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حَجَرٍ ﴿٤﴾ وَاللَّيْلِ إِذَا يَسَّرَ ﴿٤﴾
Bunda, ağır sahibi üçün and varmı?! ← And olsun keçib gətməkdə olan gecəyə!

﴿٧﴾ أَرَمَ ذَاتَ الْعِمَادِ ﴿٦﴾ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ﴿٦﴾
Sütunlar sahibi İrəm?! ← Görmədinmi ki, Rəbbin necə etdi Ad (qövmünə)?!

﴿٩﴾ وَثَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ ﴿٨﴾ أَلَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ ﴿٨﴾
Vadidə qayaları ovan Səmədə da?! ← Hansı ki, məmləkətlər arasında onun kimisi yaradılmadı.

﴿١١﴾ الَّذِينَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ ﴿١٠﴾ وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ ﴿١٠﴾
O kəslər ki, məmləkətlərdə həddi aşdılar, ← Səhsiz-hesabsız ordular sahibi Firəna da?!

﴿١٣﴾ فَكَثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ ﴿١٢﴾ فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ﴿١٣﴾
Nəhayət, Rəbbin onlara əzab qamçısı endirdi. ← və oralarda çoxlu fitnə-fəsad törətdilər.

﴿١٤﴾ إِنَّ رَبَّكَ لَبَلَمَّا صَادٌ ﴿١٤﴾

Şübhəsiz ki, sənin Rəbbin nəzarət edir.

فَإِنَّمَا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَيْهُ رَبُّهُ فَكَرَّمَهُ وَنَعَّمَهُ

və ona ehtiram edib, ona bir nemət versə, ← İnsana gəldikdə, nə zaman ki Rəbbi onu imtahan etsə,

﴿١٥﴾ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِّ

dərhal o: "Rəbbim mənə ehtiram göstərdi!" - deyər.

وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَيْهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِّ ﴿١٦﴾

dərhal deyər: "Rəbbim mənə alçaltdı!" ← Amma nə zaman ki (Rəbbin) onu imtəhana çəkib ruzisini əskiltə:

﴿١٧﴾ كَلَّا بَلْ لَا تَكْرُمُونَ الْيَتِيمَ ﴿١٧﴾ وَلَا تَحَاضُونَ عَلَىٰ طَعَامِ الْمَسْكِينِ ﴿١٨﴾

Bir-birinizi də yoxsula yedirtməyə rəğbətləndirmirsiniz. ← Xeyr! Əksinə, siz yetimə hörmət etmirsiniz.

﴿١٩﴾ وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ أَكْلًا لَّمًّا ﴿١٩﴾ وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ﴿٢٠﴾

Mal-mülkə də böyük bir sevgi ilə sevirsiniz. ← Mirası isə hərisliklə yeyirsiniz.

﴿٢١﴾ كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا ﴿٢١﴾ وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ﴿٢٢﴾

Və də Rəbbin və səf-səf düzülmüş mələklər gəldiyində; ← Xeyr! Yer dağılıb parça-parça olduğu zaman;

﴿٢٣﴾ وَجِيءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ وَأَنَّىٰ لَهُ الذِّكْرَىٰ ﴿٢٣﴾

Bəs xatırlamağın ona nə faydası var?! ← Cəhənnəmin də gətiriləcəyi gün - məhz o gün insan xatırlayacaqdır.

﴿٢٤﴾ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي ﴿٢٤﴾ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابُهُ أَحَدًا ﴿٢٥﴾

O gün heç kəs, Onun əzab verdiyi kimi əzab verə bilməz! ← O deyəcəkdir: "Kaş, həyatım üçün (yaxşı işlər)

göndərəydim!"

﴿٢٦﴾ وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُ أَحَدٌ ﴿٢٦﴾ يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ﴿٢٧﴾

"Ey arxayın olan nəfs (kimsə)! ← Heç kəs Onun zəncirlədiyi kimi zəncirləyə bilməz!

﴿٢٨﴾ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً ﴿٢٨﴾ فَادْخُلِي فِي عِبَادِي ﴿٢٩﴾ وَادْخُلِي جَنَّتِي ﴿٣٠﴾

Və cənnətimə daxil ol!" ← Beləcə, bəndələrimin arasına daxil ol! ← Razi qalaraq, razı salara Rəbbinə dön!

﴿٩٠﴾ سُورَةُ الْبَلَدِ

əl-Bələd (Şəhər) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 20 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ لَا أَقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ ﴿١﴾ وَأَنْتَ حَلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ ﴿٢﴾

Sən də bu şəhərdə yaşayırsan; ← And içirəm bu şəhərə!

﴿٣﴾ وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدٌ ﴿٣﴾ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ ﴿٤﴾

Biz insanı çətinlik içində yaratdıq! ← And içirəm ataya və onun övladına ki,

﴿٥﴾ أَيْحَسِبُ أَنْ لَنْ يَقْدَرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ ﴿٥﴾ يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُبَدًا ﴿٦﴾

O deyir: "Mən xeyli var-dövlət sərf etmişəm!" ← O, heç kəsin ona gücü çatmayacağını zənn edir?

﴿٧﴾ أَيْحَسِبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ ﴿٧﴾

O, heç kəsin onu görmədiyini zənn edir?!

﴿٩﴾ وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ ﴿٨﴾ أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ

Dil və iki dodaq da?! ← Biz ona iki göz vermədikmi?!

﴿١١﴾ فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ﴿١٠﴾ وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ

O isə, sərt yoxuşu keçə bilmədi ← Və onu iki yoxuşlu yolu yönəlttik.

﴿١٤﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ ﴿١٢﴾ فَكَّ رَقَبَةً ﴿١٣﴾ أَوْ اطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ

Yaxud aclıq günündə yemək verməkdir; ← Bir kölə azad etməkdir; ← Sən nə bilirsən ki, sərt yoxuş nədir?!

﴿١٦﴾ يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ﴿١٥﴾ أَوْ مَسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ

Və ya (aclıqdan) yerə sarılmış bir kasıba! ← Qohumluq əlaqəsi çatan bir yetimə;

﴿١٧﴾ ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ

bir-birinə səbr tövsiyə edər və mərhəmət tövsiyə edərlər! ← Sonra o kimsələrdən olmalıdır ki, iman gətirər,

﴿١٩﴾ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْمِيمَنَةِ ﴿١٨﴾ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ

Ayələrimizi inkar edənlərə gəldikdə, onlar sol tərəf sahibləridir! ← Onlar sağ tərəf sahibləridir!

﴿٢٠﴾ عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤَصَّدَةٌ

Onların üzərini od örtəcəkdir!

﴿٩١﴾ سُورَةُ الشَّمْسِ

əş-Şəms (Günəş) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 15 ayadır)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿٢﴾ وَالشَّمْسُ وَضُحَاهَا ﴿١﴾ وَالْقَمَرُ إِذَا تَلٰٓهَآ

And olsun onun ardınca çıxan aya; ← And olsun günəşə və onun işığına;

﴿٥﴾ وَالنَّهَارُ إِذَا جَلٰٓهَآ ﴿٣﴾ وَاللَّيْلُ إِذَا يَغْشٰٓهَآ ﴿٤﴾ وَالسَّمَآءَ وَمَا بَنٰٓهَآ

And olsun göyə və onu qurana; ← And olsun onu örtən gecəyə; ← And olsun onu parlaq edən gündüzə;

﴿٧﴾ وَالْأَرْضَ وَمَا طَحٰٓهَآ ﴿٦﴾ وَنَفْسٍ وَمَا سَوٰٓهَآ

And olsun nəfsə və ona biçim verənə; ← And olsun yerə və onu döşəyəne;

﴿٩﴾ فَآلَھَمَّھَا فُجُورَھَا وَتَقْوٰٓیَھَا ﴿٨﴾ قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكٰٓیَھَا

Onu (nəfsini) təmizləyən kimsə nicət tapmışdır! ← Və ona günahlarını və çəkinməsinə təlqin edənə!

﴿١١﴾ وَكَذٰٓبَ خَابَ مِنْ دَسِیَھَا ﴿١٠﴾ كَذَبَتْ ثُمُودُ بِطَغْوٰٓیَھَا

Səməd (qövmü), azğınlıqları üzündən təkzib etdi. ← Onu batıran kimsə isə, ziyana uğramışdır.

﴿١٢﴾ اِذْ اَنْبَعَثَ اَشْقٰٓیَھَا

Onların ən bədbəxti qalxdığı zaman,

﴿١٣﴾ فَقَالَ لَھُمْ رَسُوْلُ اللّٰہِ نَآقَۃٌ اللّٰہِ وَسَقٰٓیَھَا

“Allahın dişi dəvəsinə və onun su içməsinə (manə olmayın)!” ← Allahın peyğəmbəri onlara demişdi:

فَكَذَّبُوْہُ فَعَقَرُوْہَا فَدَمَدَمَ عَلٰیھُمْ رَبُّھُمْ بِذُنُبِھُمْ

Rəbbi də günahlarına görə onların kökünü kəsdi, ← Ancaq onu yalançı saydılar və onu kəsdilər.

﴿١٤﴾ فَسَوٰٓیَھَا ﴿١٥﴾ وَلَا یَخَافُ عُقْبٰٓیَھَا

(Allah), onun nəticəsindən də qorxmaz! ← və oranı dümdüz etdi.

﴿٩٢﴾ سُورَةُ اللَّيْلِ

əl-Leyl (Gecə) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 21 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَاللَّيْلُ إِذَا يَغْشَى ﴿١﴾ وَالنَّهَارُ إِذَا تَجَلَّى ﴿٢﴾

And olsun işıqlanmaqda olan gündüzə; ← And olsun (zülmətə) bürüməkdə olan gecəyə;

وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ﴿٣﴾ إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّى ﴿٤﴾

Həqiqətən sizin can atdığınız şeylər müxtəlif cürdür! ← And olsun erkəyi və dişini yaradana!

فَلَمَّا مَنَ أَعْطَى وَاتَّقَى ﴿٥﴾ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى ﴿٦﴾

və ən gözəl olanı təsdiq etsə, ← Ancaq kim (haqqını) versə, (Allahdan) qorxsə,

فَسُنِّسِرُهُ لِّلْیُسْرِی ﴿٧﴾ وَأَمَّا مَن بَخِلَ وَاسْتَغْنَى ﴿٨﴾

Ancaq kim xəsislik etsə və möhtac olmadığını sansa, ← Ən asan olanı ona asanlaşdırırıq!

وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى ﴿٩﴾ فَسُنِّسِرُهُ لِّلْعُسْرِی ﴿١٠﴾

ona da, ən çətin (yolda getməyi) asanlaşdırırıq. ← və ən gözəl olanı yalan saysa,

وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى ﴿١١﴾ إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَى ﴿١٢﴾

Bizim öhdəmizə düşən, doğru yolu göstərməkdir! ← (Cəhənnəmə) düşəcəyi zaman, malı ona fayda verməz.

وَإِنَّ لَنَا لَلْآخِرَةَ وَالْأُولَى ﴿١٣﴾ فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى ﴿١٤﴾

Mən sizi, alovlanan bir atəşlə qorxutdum. ← Şübhəsiz axirət də Bizimdir, dünya da!

لَا يَصْلِيهَا إِلَّا الْأَشْقَى ﴿١٥﴾ الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى ﴿١٦﴾

O kimsə ki, (haqqı) yalan saydı və üz döndərdi! ← Ora ancaq ən bədbəxt kimsə daxil olar.

وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتَقَى ﴿١٧﴾ الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى ﴿١٨﴾

O kimsə ki, malını verib təmizlənər, ← (Allahdan) ən çox qorxan isə ondan uzaqlaşdırılar.

وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِن نِّعْمَةٍ تُجْزَى ﴿١٩﴾

və onun yanında, heç kimin əvəzi veriləsi bir neməti yoxdur.

إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى ﴿٢٠﴾ وَلَسَوْفَ يَرْضَى ﴿٢١﴾

Və mütləq, o razı qalacaqdır! ← Ancaq ən uca olan Rəbbinin cəmalını dilədiyi üçün (o belə edər).

﴿٩٣﴾ سُورَةُ الضُّحَى

əz-Zuha (Səhər) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 11 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالضُّحَى ﴿١﴾ وَاللَّيْلُ إِذَا سَجَى ﴿٢﴾ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى ﴿٣﴾

Rəbbin səni tərk etmədi və səni acığı tutmadı. ← And olsun sakitləşməkdə olan gecəyə! ← And olsun səhərə!

وَلَا خِرَةَ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الْأُولَى ﴿٤﴾ وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى ﴿٥﴾

Həqiqətən, Rəbbin sənə bəxş edəcək və razı qalacaqsan! ← Əlbəttə axirət sənə dünyadan daha xeyirlidir!

أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَى ﴿٦﴾ وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَى ﴿٧﴾

Səni çaşqın vəziyyətdə tapıb haqq yolu göstərdi! ← O səni yetim ikən tapıb sığınacaq vermədimi?!

وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَى ﴿٨﴾ فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ﴿٩﴾

Yetimə gəldikdə, (ona) xor baxma! ← Səni yoxsul bir vəziyyətdə tapıb zəngin etdi!

وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ﴿١٠﴾ وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ﴿١١﴾

Və Rəbbinin nemətindən danış! ← Dilənçiyə gəldikdə, (onu) qovma!

﴿٩٤﴾ سُورَةُ الشَّرْحِ

əl-İnşirah (Açılma) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 8 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ﴿١﴾ وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ ﴿٢﴾

Və yükünü səndən götürdük! ← Sənin üçün köksünü açmadıqmı?!

الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ﴿٣﴾ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ﴿٤﴾

Sənin üçün şanı da ucaltdıq! ← O (yük) ki, sənin belini bükmüşdü.

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٥﴾ إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٦﴾

Həqiqətən, çətinliyin yanında bir asanlıq vardır! ← Şübhəsiz ki, çətinliyin yanında bir asanlıq vardır!

فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ﴿٧﴾ وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ﴿٨﴾

Və Rəbbinə yalvar! ← (İşlərdən) azad olduğun zaman qalx (ibadət et)!

﴿٩٥﴾ سُورَةُ التِّينِ

ət-Tin (Əncir) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 8 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْتَيْنِ وَالزَّيْتُونِ ﴿١﴾ وَطُورِ سِينِينَ ﴿٢﴾ وَهَٰذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ﴿٣﴾

And olsun bu təhlükəsiz şəhərə! ← And olsun Sinay dağına! ← And olsun əncir və zeytuna!

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿٤﴾ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ﴿٥﴾

Sonra onu rəzillərin ən rəzilinə çevirdik! ← İnsanı ən gözəl surətdə yaratdıq!

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٦﴾

Onlar üçün isə münnətsiz mükafat vardır. ← İman gətirib yaxşı əməllər edənlər (bundan) müstəsna!dır!

فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِ ﴿٧﴾ أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ ﴿٨﴾

Allah, hakimlərin ən yaxşı hakimi deyilmi?! ← Bəs daha sonra səni, dini yalan saymağa nə vadar etdi?!

﴿٩٦﴾ سُورَةُ الْعَلَقِ

əl-Ələq (Laxtalanmış qan) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 19 ayadır)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ﴿١﴾ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ﴿٢﴾

O, insani laxtalanmış qandan yaratdı. ← Yaradan Rəbbinin adı ilə oxu!

اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ﴿٣﴾ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ﴿٤﴾

O (Rəbbin) ki, qələmlə (yazmağı) öyrətdi. ← Oxu! Axı sənin Rəbbin ən böyük kərəm sahibidir!

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴿٥﴾ كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَيَطْغَىٰ ﴿٦﴾

Xeyr, həqiqətən insan azgınlıq edər. ← İnsana, bilmədiyi şeyləri öyrətdi.

أَن رَّاهُ اسْتَغْنَىٰ ﴿٧﴾ إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ ﴿٨﴾

Şübhəsiz ki, axır dönüş Rəbbinədir! ← Ona görə ki, özünün zəngin olduğunu görür!

رَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ ﴿٩﴾ عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ ﴿١٠﴾

Namaz qılmaqda olan bir bəndəyə? ← Gördünmü o kimsəni ki, mane olur;

أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَى الْهُدَىٰ ﴿١١﴾ أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ ﴿١٢﴾

yaxud (Allahdan) qorxmağı əmr edirsə (onda necə)?! ← Gördünmü! Əgər (o bəndə) doğru yoldadırsa,

أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿١٣﴾ أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ ﴿١٤﴾

bilmirmi ki, Allah görür?! ← Gördünmü! Əgər yalan sayır və üz döndədirsə,

كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ ﴿١٥﴾ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ ﴿١٦﴾

mütləq kəkilindən tutub (onu Cəhənnəmə sürükləyəcəyik); ← Xeyr! Əgər (buna) son qoymasa,

نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ﴿١٦﴾ فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ﴿١٧﴾

Qoy özünün tərəfdarlarını çağırınsın! ← Yalançı, günahkar kəkilindən!

سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ﴿١٨﴾ كَلَّا لَا تَطْغُوهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ﴿١٩﴾

Yox! Ona uyma! (Rəbbinə) səcdə et və (Ona) yaxınlaş! ← Biz də zəbaniləri (əzab mələklərini) çağıracağıq!

﴿٩٧﴾ سُورَةُ الْقَدْرِ

əl-Qədr (Qədr gecəsi) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 5 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿٢﴾ اِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ﴿١﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ﴿٢﴾

Sən nə bilirən ki, Qədr gecəsi nədir?! ← Həqiqətən, Biz onu (Qurani) Qədr gecəsində nazil etdik!

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ ﴿٣﴾ تَنْزِيلُ الْمَلَكَةِ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ
Onda (gecə), mələklər və ruh (Cəbrail) Rəbbinin izni ilə enərlər; ← Qədr gecəsi min aydan daha xeyirlidir!

﴿٤﴾ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ ﴿٥﴾ سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ

O (gecə), dan yeri sökülənə qədər əmin-amanlıqdır! ← Hər iş üçün.

﴿٩٨﴾ سُورَةُ الْبَيِّنَةِ

əl-Bəyyinə (Açıq-aydın dəlil) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 8 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُتَفَكِّينَ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ﴿١﴾
...onlara açıq bir dəlil gəlməyəndə qədər. ← Kitab əhlindən kafir olanlar və müşriklər ayrılan deyildilər...

رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُطَهَّرَةً ﴿٢﴾ فِيهَا كُتِبَ قِيمَةٌ ﴿٣﴾
Onlarda doğru yazılar vardır. ← (O), pak səhifələri oxuyan, Allah tərəfindən (göndərilən) peyğəmbərdir.

وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَةُ ﴿٤﴾
Kitab əhli, yalnız özlərinə açıq-aydın dəlil gəldikdən sonra (dində) ayrılığa düşdülər.

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ
dini yalnız Ona məxsus edərək; ← Halbuki sadəcə olaraq onlara əmr edilmişdi ki, Allaha ibadət etsinlər;

حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ ﴿٥﴾
Doğru din budur! ← batıldən haqqa dönərək! Və namazı qılıb zəkatı versinlər.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ
cəhənnəm odı içindədirlər. ← Həqiqətən, kitab əhlindən kafir olanlar və müşriklər,

خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ ﴿٦﴾
Məhz onlar, yaradılmışların ən pisidirlər. ← Orada əbədi qalacaqlar.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ﴿٧﴾
məhz onlar yaradılmışların ən yaxşılarıdır. ← İman gətirib yaxşı əməllər edənlərə gəldikdə,

جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ عَدْنٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
onun (ağacları) altından çaylar axar. ← Onların Rəbbi qatındakı mükafatı Ədn cənnətləridir ki,

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ﴿٨﴾
Bu, Rəbbindən qorxan kəslər üçündür! ← Allah onlardan razı, onlar da Ondan razıdırlar. ← Orada əbədi qalacaqlar.

﴿٩٩﴾ سُورَةُ الزَّلْزَالِ

əz-Zilzal (Zəlzələ) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 8 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ﴿٢﴾ وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا

Və yer öz yükünü çıxartdığında; ← Yer, öz titrəməsiylə titrəyəcəyi zaman;

﴿٣﴾ وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا ﴿٤﴾ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا

O gün (yer), öz xəbərlərini söyləyəcəkdir. ← İnsan deyəcək: "Ona (bu yerə) nə olub?"

﴿٥﴾ بَانَ رَبِّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ﴿٦﴾ يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ

O gün insanlar, əməllərinin özlərinə göstərilməsi üçün dəstə-dəstə çıxarlar! ← Çünki sənin Rəbbin ona vəhy etmişdir.

﴿٧﴾ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿٨﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

Kim də zərrə qədər pis iş görübsə, onu görəcəkdir. ← Kim zərrə qədər yaxşı iş görübsə, onu görəcəkdir.

﴿١٠٠﴾ سُورَةُ الْعَادِيَّاتِ

əl-Adiyat (Qaçan atlar) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 11 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ وَالْعَادِيَّاتِ ضَبْحًا ﴿٢﴾ فَالْمُورِيَّاتِ قَدْحًا

Qığılcım qoparan (atlara); ← And olsun tövşüyə-tövşüyə qaçan (atlara);

﴿٣﴾ فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا ﴿٤﴾ فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا

Toz-duman qopardan (atlara); ← Sübh çağı hücum edən (atlara);

﴿٥﴾ فَوْسَطْنَ بِهِ جَمْعًا ﴿٦﴾ إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ

həqiqətən, insan öz Rəbbinə qarşı çox nankordur. ← Və onunla (tozanaqla) dəstəyə soxulan (atlara) ki,

﴿٧﴾ وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ﴿٨﴾ وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ

Həqiqətən, ondakı var-dövlət sevgisi də çoxdur! ← Və əlbəttə, özü buna şahiddir.

﴿٩﴾ أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ ﴿١٠﴾ وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ

Ürəklərdə olanlar da aşkar edildiyində; ← O bilmirmi ki, qəbirlərdə olanlar çıxardılacağı zaman;

﴿١١﴾ إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ

Sübhəsisiz, o gün, Rəbbi onlardan xəbərdardır!

﴿١٠١﴾ سُورَةُ الْقَارِعَةِ

əl-Qariə (Ürəkləri qorxuya salan qiyamət) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 11 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ الْقَارِعَةُ ﴿٢﴾ مَا الْقَارِعَةُ ﴿٣﴾ وَمَا أَذْرِيكَ مَا الْقَارِعَةُ ﴿٣﴾

Sən nə bilirsən, ürəkləri qorxuya salan nədir?! ← Nədir ürəkləri qorxuya salan?! ← Ürəkləri qorxuya salan!

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ﴿٤﴾ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ﴿٥﴾

Dağlar isə didilmiş yun kimi olacaqdır! ← O gün insanlar, ətrafa səpələnmiş kəpənlər kimi olarlar.

فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ﴿٦﴾ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ﴿٧﴾

o, razı qaldığı güzəran içindədir! ← (O gün) tərəzisi ağır gələn kimsəyə gəldikdə,

وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ﴿٨﴾ فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ ﴿٩﴾

onun anası (məskəni) Haviyədir! ← Tərəzisi yüngül gələn kimsəyə gəldikdə,

وَمَا أَذْرِيكَ مَا هِيَهٗ ﴿١٠﴾ نَارٌ حَامِيَةٌ ﴿١١﴾

Çox qızmar bir atəşdir! ← Sən nə bilirsən ki, o (Haviyə) nədir?!

﴿١٠٢﴾ سُورَةُ التَّكْوِيْنِ

ət-Təkasur (Çoxluqda yarışmaq) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 8 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ أَلْهَيْكُمُ التَّكْوِيْنُ ﴿٢﴾ حَتَّىٰ زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ﴿٢﴾

hətta qəbirləri ziyarət etdiniz. ← Çoxluqda yarışmaq sizin başınızı o qədər qatdı ki,

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣﴾ ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾

Sonra yenə xeyr! Siz mütləq biləcəksiniz! ← Xeyr! Siz mütləq biləcəksiniz!

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِيْنِ ﴿٥﴾ لَتَرَوُنَّ الْجَحِيْمَ ﴿٦﴾

Cəhənnəmi mütləq görəcəksiniz! ← Xeyr, kaş ki, tam yəqinliklə bilsəydiniz!

ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِيْنِ ﴿٧﴾ ثُمَّ لَتَسْلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيْمِ ﴿٨﴾

Sonra o gün, nəmətlərdən mütləq hesaba çəkiləcəksiniz! ← Sonra, onu mütləq öz gözünüzlə görəcəksiniz!

﴿١٠٣﴾ سُورَةُ الْعَصْرِ

əl-Əsr (Axxşam çağı) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 3 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالْعَصْرِ ﴿١﴾
إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ﴿٢﴾
Həqiqətən, insan ziyan içindədir? ← And olsun axşam çağına!

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا بِالْحَقِّ وَتَوَّصُوا بِالصَّبْرِ ﴿٣﴾
bir-birinə haqqı tövsiyə edərkən və səbrli tövsiyə edərlər! ← O kəslər müstəsna ki, iman gətirib yaxşı işlər görürlər,

﴿١٠٤﴾ سُورَةُ الْهُمَزَةِ

əl-Huməza (Qeybətçi) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 9 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ﴿١﴾
الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ ﴿٢﴾
O kimsə ki, mal yığıb onu döndə-döndə sayar. ← Qeybət edib tənə vuran hər kəsin vəy halına!

يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ ﴿٣﴾
كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ﴿٤﴾
Keyr! O mütləq Hütəməyə atılacaqdır! ← O zənn edir ki, malı onu əbədi yaşadacaqdır.

وَمَا آدْرِيكَ مَا الْحُطَمَةُ ﴿٥﴾
نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ ﴿٦﴾
Allahın yanar odudur. ← Sən nə bilirsən ki, Hütəmə nədir?!

الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْتَدَةِ ﴿٧﴾
إِنهَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَدَةٌ ﴿٨﴾
O, onların üzərində qapanacaqdır. ← O (od) ki, ürəklərə çatar.

﴿١٠٥﴾ فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ

(Onlar Cəhənnəmdə) hündür sütunlara bağlanmış olacaqlar!

﴿١٠٥﴾ سُورَةُ الْفِيلِ

əl-Fil (Fil) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 5 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ﴿١﴾
الَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ﴿٢﴾
Onların hiyləsini boşa çıxartmadımı?! ← Rəbbinin, fıl sahiblərini necə bir hala saldığını görmədinmi?!

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴿٣﴾
تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ ﴿٤﴾
(O quşlar) onlara, bışmış gildən olan daşlar atırdı. ← Onların üstünə qatar-qatar quşlar göndərdi.

﴿٥﴾ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ

Beləcə, onları, yeyilmiş əkin yarpağı kimi etdi!

﴿١٠٦﴾ سُورَةُ قُرَيْشٍ

Qüreyş (Qüreyş) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 4 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
لَا يَلَاF قُرَيْشٌ ﴿١﴾ اِيْلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ﴿٢﴾

Onların qış və yay səfərlərindəki birliyi xatirinə; ← Qüreyşin birliyi xatirinə;

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ﴿٣﴾

Qoy bu evin Rəbbinə ibadət etsinlər!

الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَأَمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ﴿٤﴾

və onlara, qorxudan (sonra) əmin-amanlıq bəxş etdi. ← O (Rəbb) ki, onlara, aclıqdan (sonra) yemək verdi,

﴿١٠٧﴾ سُورَةُ الْمَاعُونِ

əl-Maun (Zəkat) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 7 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكْذِبُ بِالْإِيمَانِ ﴿١﴾ فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ﴿٢﴾

O elə kimsədir ki, yetimi qovar, ← Haqq-hesab olacağını yalan sayan kimsəni gördünmü?

وَلَا يَحْضُ عَلَى طَعَامِ الْمَسْكِينِ ﴿٣﴾ فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ﴿٤﴾

O namaz qılanların Vay halına!; ← və (insanları), yoxsulu yedirtməyə rəğbətləndirməz.

الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ﴿٥﴾ الَّذِينَ هُمْ يُرَآؤْنَ ﴿٦﴾

O kəslər ki, onlar riyakardırlar; ← O kəslər ki, onlar öz namazlarından qafildirlər;

وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ﴿٧﴾

Az bir şey verməkdən də imtina edirlər.

﴿١٠٨﴾ سُورَةُ الْكَوْثَرِ

əl-Kovsər (Kövsər) surəsi
(Məkkədə nazil olmuşdur, 3 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ﴿١﴾ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ ﴿٢﴾

Ona görə də, Rəbbin üçün namaz qıl və qurban kəs! ← Həqiqətən, Biz sənə Kövsəri bəxş etdik!

إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ﴿٣﴾

Şübhəsiz ki, sənin düşməninin özü sonsuzdur!

﴿١٠٩﴾ سُورَةُ الْكَافِرُونَ

əl-Kafirun (Kafirlər) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 6 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ﴿٢﴾ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾

Sizin ibadət etdiyiniz şeylərə ibadət etmərəm! ← De: "Ey kafirlər!

﴿٣﴾ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٤﴾ وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ ﴿٤﴾

Mən də, ibadət etdiyiniz şeylərə ibadət edən deyiləm! ← Siz də mənim ibadət etdiyimə ibadət edən deyilsiniz!

﴿٥﴾ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٥﴾ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ﴿٦﴾

Sizin öz dininiz var, mənim də öz dinim var! ← Siz də, mənim ibadət etdiyimə ibadət edən deyilsiniz!

﴿١١٠﴾ سُورَةُ النَّصْرِ

ən-Nəsr (Kömək) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 3 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ﴿٢﴾ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ﴿٢﴾

və insanların dəstə-dəstə Allahın dininə girdiklərini gördüyündə, ← Allahın köməyi və zəfər gəldiyi zaman,

﴿٣﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ﴿٣﴾

Həqiqətən, O, tövbələri qəbul edəndir! ← Rəbbini həmd-səna ilə təsbih et və Ondan bağışlanmağını dilə.

﴿١١١﴾ سُورَةُ الْمَسَدِ

əl-Məsəd (Xurma lifi) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 5 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿١﴾ تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ﴿٢﴾ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ﴿٢﴾

Ona, nə malı fayda verdi, nə də qazandı. ← Əbu Ləhəbin əlləri qurusun, qurudu da!

﴿٣﴾ سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ﴿٣﴾ وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ﴿٤﴾

Odu daşıyan arvadı da! ← O, alovlu ataşə girəcəkdir;

﴿٥﴾ فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ﴿٥﴾

Onun (arvadının) boynunda xurma lifindən ip olacaq.

﴿ ۱۱۲ ﴾ سُورَةُ الْإِخْلَاصِ

əl-İxlas (Yalnız Allahla məxsus olan sifətlər) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 4 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾ اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿٢﴾

Allah (heç nəyə) möhtac deyildir! ← De: "O Allah birdir!

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿٣﴾ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿٤﴾

Onun heç bir bənzəri də yoxdur!" ← O doğmamışdır və doğulmamışdır!

﴿ ۱۱۳ ﴾ سُورَةُ الْفَلَقِ

əl-Fələq (Sübh) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 5 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿١﴾ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾

Yaratdıqlarının şərindən; ← De: "Sığınırım sübhün Rəbbinə!

وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ﴿٤﴾

Düyünlərə üfürən qadınların şərindən də; ← Zülmətə bürünməkdə olan gecənin şərindən də;

وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾

Və paxıllıq edən paxılın şərindən!

﴿ ۱۱۴ ﴾ سُورَةُ النَّاسِ

ən-Nas (İnsanlar) surəsi

(Məkkədə nazil olmuşdur, 6 ayədir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾ مَلِكِ النَّاسِ ﴿٢﴾

İnsanların Hökmdarına; ← De: "Sığınırım insanların Rəbbinə;

إِلَهِ النَّاسِ ﴿٣﴾ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿٤﴾

Vəsvəyə verib qaçıb gizlənən (Şeytanın) şərindən; ← İnsanların tanrısına;

الَّذِي يُوسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ﴿٥﴾ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾

(O), cinlərdən də olur, insanlardan da! ← O (Şeytan) ki, insanların ürəklərinə vəsvəyə salır;

Namazda oxunan dualar

Sübhənəkə duası

اللَّهُ أَكْبَرُ

Allah ən böyükdür!

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ

Sənin ismin müqəddəsdir. ← Ey Allahım! Sən paksan və həmd sənədir.

وَتَعَالَى جَدُّكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ

və səndən başqa tanrı yoxdur. ← Sənin varlığın ucadır,

Əttəhiyyat duası

التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ.

Dil ilə, mal ilə və bədənə edilən (bütün ibadətlər) Allaha məxsusdur.

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَسْلَامٌ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ

Salam, bizim və Allahın saleh qullarının üzərinə olsun! ← Ey Peyğəmbər! Allahın salamu, rəhməti və bərəkəti sənin üzərinə olsun!

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Və şahidlik edirəm ki, Muhəmməd Onun qulu və elçisidir. ← Şahidlik edirəm ki, Allahdan başqa tanrı yoxdur.

Salli-Bərik duaları

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ

Ey Allahım! Əfəndimiz Muhəmmədə və əfəndimiz Muhəmmədin ailəsinə rəhmət et!

كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

Şübhəsiz, Sən həmdə layiqsən və ucasan. ← Necəki, İbrahimə və İbrahimin ailəsinə rəhmət eyləmişdin.

اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ

Ey Allahım! Əfəndimiz Muhəmmədə və əfəndimiz Muhəmmədin ailəsinə bərəkət ver !

كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

Şübhəsiz, Sən Həmdə layiqsən, ucasan. ← Necəki, İbrahimə və İbrahimin ailəsinə bərəkət vermişdin.

Rabbənə duaları

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

Və bizi Cəhənnəm əzabından qoru! ← Ey Rəbbimiz! Bizə dünyada və axirətdə xeyir ver!

رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ

Ey Rəbbimiz! Hesab günü bizi, ata-anamızı və möminləri bağışla;

بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

Öz rəhmətinlə! Ey Mərhəmətlilərin ən mərhəmətlisi!

Kunut duası-1

اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْتَغِيْثُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ

Səndən, günahlarımızı bağışlamamı istəyirik. ← Ey Allahım! Biz Səndən kömək istəyirik.

وَنَسْتَهْدِيْكَ وَنُؤْمِنُ بِكَ وَتَتُوبُ اِلَيْكَ

Sənə inanırıq və sənə tövbə edirik. ← Səndən, bizə doğru yolu göstərməyini istəyirik!

وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ وَتُنْشِئُ عَلَيْنَا الْخَيْرَ كُلَّهُ

Sənə şükr edirik, ← Sənə təvəkkül edirik. Bütün xeyirlərlə səni mədh edirik.

وَلَا نَكْفُرُكَ وَنَخْلَعُ وَنَتْرُكُ مَنْ يَفْجُرُكَ

Sənə qarşı günah iş görənlərdən uzaqlaşmış onları tərk edirik. ← və səni inkar etmirik.

Kunut duası-2

اَللّٰهُمَّ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَلَكَ نُصَلِّيْ وَنَسْجُدُ

Sənə namaz qılırıq və səcdə edirik. ← Ey Allahım! Biz yalnız Sənə ibadət edirik,

وَإِلَيْكَ نَسْعَى وَنَحْفِدُ نَرْجُو رَحْمَتَكَ

Sənin rəhmətini diləyirik. ← Sənə gəlmək üçün cəhd edirik, sənə qulluq edirik.

وَنُخْشِئُ عَذَابَكَ إِنَّ عَذَابَكَ بِالْكَفَّارِ مُلْحِقٌ

Şübhəsiz ki, sənin əzabın kafirlərə çatacaq. ← Və sənin əzabından qorxuruq.

Qurani Kərim Fihristi

Surə adı	Surə Nömrəsi	Səhifə	Surə adı	Surə Nömrəsi	Səhifə
əl-Fatihə	1	2	ər-Rum	30	405
əl-Bəqərə	2	3	Loğman	31	412
Ali-İmran	3	51	əs-Səcdə	32	416
ən-Nisa	4	78	əl-Əhzab	33	419
əl-Maidə	5	107	Səba	34	429
əl-Ənam	6	129	Fatir	35	435
əl-Əraf	7	152	Yasin	36	441
əl-Ənfal	8	178	əs-Saffat	37	447
ət-Tovbə	9	188	Sad	38	454
Yunus	10	209	əz-Zumər	39	459
Hud	11	222	əl-Mu'min	40	468
Yusuf	12	236	Fussilət	41	478
ər-Rə'd	13	250	əş-Şura	42	484
İbrahim	14	256	əz-Zuxruf	43	490
əl-Hicr	15	263	əd-Duxan	44	497
ən-Nəhl	16	268	əl-Casiyə	45	500
əl-İsra	17	283	əl-Əhqaf	46	503
əl-Kəhf	18	294	Muhəmməd	47	508
Məryəm	19	306	əl-Fəth	48	512
Taha	20	313	əl-Hucurat	49	516
əl-Ənbiya	21	323	Qaf	50	519
əl-Həcc	22	333	əz-Zariyat	51	521
əl-Mu'minin	23	343	ət-Tur	52	524
ən-Nur	24	351	ən-Nəcm	53	527
əl-Furqan	25	360	əl-Qəmər	54	529
əş-Şüəra	26	368	ər-Rəhman	55	532
ən-Nəml	27	378	əl-Vaqiə	56	535
əl-Qəsəs	28	386	əl-Hədid	57	538
əl-Ənkəbut	29	397	əl-Mücadələ	58	543

Surə adı	Surə Nömrəsi	Səhifə	Surə adı	Surə Nömrəsi	Səhifə
əl-Həşr	59	546	əl-Ə'la	87	593
əl-Mumtəhinə	60	550	əl-Ğəşiyə	88	593
əs-Saff	61	552	əl-Fəcr	89	594
əl-Cumuə	62	554	əl-Bələd	90	595
əl-Munafiqun	63	555	əş-Şəms	91	596
ət-Təğabun	64	557	əl-Leyl	92	597
ət-Talaq	65	559	əz-Zuha	93	597
ət-Təhrim	66	561	əl-İnşirah	94	598
əl-Mulk	67	563	ət-Tin	95	598
əl-Qələm	68	565	əl-Ələq	96	599
əl-Haqqə	69	567	əl-Qədr	97	600
əl-Məaric	70	569	əl-Bəyyinə	98	600
Nuh	71	571	əz-Zilzal	99	601
əl-Cinn	72	573	əl-Adiyat	100	601
əl-Muzzəmmil	73	575	əl-Qariə	101	602
əl-Muddəssir	74	576	ət-Təkəsür	102	602
əl-Qiyamə	75	578	əl-Əsr	103	603
əl-İnsan	76	579	əl-Huməzə	104	603
əl-Mursəlat	77	581	əl-Fil	105	603
ən-Nəbə'	78	583	Qüreyş	106	604
ən-Naziat	79	584	əl-Maun	107	604
Əbəsə	80	586	əl-Kovsər	108	604
ət-Təkvir	81	587	əl-Kafirun	109	605
əl-İnfitar	82	588	ən-Nəsr	110	605
əl-Mutəffifin	83	589	əl-Məsəd	111	605
əl-İnşiqaq	84	590	əl-İxlas	112	606
əl-Buruc	85	591	əl-Fələq	113	606
ət-Tariq	86	592	ən-Nas	114	606

KİTABDAN İSTİFADƏ QAYDALARI

“Qurani-Kərimin və sözbəsöz tərcüməsi”ndən istifadə edən oxucular bilməlidir ki, burada ayələrdəki kəlimələr hansı rəngdədirsə, o ayənin altındakı sətirdə, o kəlimənin Ərəb dilindəki tərcüməsi də o kəlimə ilə eyni rəngdədir. Məsələn:

اِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ
Əlbəttə, O, tövbələri qəbul edəndir, bağışlayandır.

Yuxarıdakı qırmızı rəngli **إِنَّ** sözünün azərbaycan dilindəki mənası, həmin rəngdə olan “**Əlbəttə**” sözüdür.

Qurani-Kərim ayələrinin yazılış istiqaməti sağdan sola doğru olduğu üçün, sözbəsöz tərcümədə bəzi çətinliklərlə üzləşirik. Buna görə də, ayələri bir neçə yerə bölərək ayrı-ayrı cümlələr halında vermişik. Oxuyucu, ayəni oxuyub mənasına baxmaq istədikdə, ox işarəsinin göstərdiyi istiqamətdən əvvəlki cümləni oxumalı, sonra isə həmin ox işarəsindən sonra gələn hissəni oxumalıdır ki, cümlələrdəki ardıcılıq pozulmasın. Məsələn:

وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ
Yoxsa zalımlardan olarsınız. ← Bu ağaca isə yaxın gəlməyin!

Yuxarıdakı ayə iki hissəyə bölünmüş və tərcüməsi də iki cümlə şəklində verilmişdir. Ayənin hər bir hissənin tərcüməsi, o hissənin altında yer alır. Tərcümədəki cümlələrdə ardıcılıq yaranması üçün əvvəlcə; ‘**Bu ağaca isə yaxın gəlməyin!**’ cümləsini, daha sonra isə. ‘**Yoxsa zalımlardan olarsınız**’ cümləsini oxumaq lazımdır. Buna görə də, bu ayənin tərcüməsi bütövlükdə belə olacaqdır:

“**Bu ağaca isə yaxın gəlməyin! Yoxsa zalımlardan olarsınız**”.

Diqqətedəcəyimiz digər bir xüsüs odur ki, bir ayədə və ya bir ayənin tərcüməsində bir neçə söz eyni rənglərə rənglənmiş ola bilər. Bu o deməkdir ki, eyni rəngdə olan azərbaycan dilindəki sözlər bir yerə gətirildikdə, o rəngdə olan Ərəb dilindəki sözün mənasını verir. Yaxud da bunun əksinə, eyni rəngdəki Ərəbcə sözlər birlikdə, dilimizdəki həmin rəngli sözün mənasını verir. Məsələn:

قَالُوا يَا هُوْدُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ
Onlar dedilər: “**Ey Hud! Sən bizə açıq-aşkar bir möcüzə gətirmədin.**”

Yuxarıdakı ayənin tərcüməsində; ‘**Sən**’ və ‘**gətirmədin**’ sözləri eyni rəngdədir. Eyni zamanda ayədəki ; مَا جِئْتَ بَ sözləri də həmin rəngdədir. Bu o deməkdir ki, “**Sən gətirmədin**” ifadəsi “مَا جِئْتَ بِ” ifadəsinin tərcüməsidir.

Ayələrdəki kəlimələrə mənə verilərkən, onun təfsiri mənası yox, birbaşa dildəki mənası əsas alınmışdır. Bir sözün birdən çox mənası varsa, həmin ayəyə

uyğun düşən mənası verilmişdir. Əgər bir sözün dilində təkbəşinə ifadə etdiyi məna uyğun gəlmirsə, Azərbaycan dilinə uyğun gələn başqa bir sözlə əvəz edilmişdir.

Məsələn; Nisa surəsi 94-cü ayəsində **الْقَىٰ إِلَيْكُمُ السَّلَامَ** (Sizə salam verdi) buyrulur. Buradakı **الْقَى** sözünün əsas mənası, “atdı” deməkdir. Ancaq tərcümədə Azərbaycan dilinə uyğunluq təşkil etsin deyə, “Salam atdı” əvəzinə “Salam verdi” deyə tərcümə edilmişdir. Çünki Ərəb dilində salam vermək bu şəkildə ifadə edilir.

Ərəb dilində sözlərin əvvəlinə bitişən **ف** hərfi isə yerinə görə “**və**”, “**artıq**”, “**ancaq**”, “**beləcə**”, “**isə**” , “**dərhal**” vs. kimi mənalara gəlir. Buna görə də, cümləyə uyğun düşən mənası hansıdırsa, onu vermişik.

Həmçinin **وَ** ədatı da Azərbaycan dilində yerinə görə; “**və**”, “**də**”, “**isə**”, “**axı**” vs. kimi mənalara gəlir. Buna görə də, bu mənalardan hansı, ayəyə uyğun gəlersə, o mənası verilmişdir.

Cümlələrdəki inkar ədatları və bəzi başqa ədatlar, Azərbaycan dilindəki ifadədə ayrı-ayrı yazılmadığı üçün, o ədatın bitişdiyi sözlə birlikdə verilmiş və ayrıca göstərilməmişdir.

Məsələn; **لَا يَجِدُونَ** “Tapmazlar” deməkdir. Bu ifadədəki **لَا**, inkar ədatıdır və bu ədat fəlləbirlikdə tərcümə edilmişdir. **وَكَلَمَاسِي** isə bir feldir və “taparlar” mənasına gəlir.

Bu kitabdakı digər mühim bir cəhət də odur ki, Azərbaycan dili qrammatikasındakı «dır, san, am dırlar, sınız, ik, vardır» vs. kimi xəbər şəkilçiləri və ya xəbər sözlərinin Ərəb dili qrammatikasında bir qarşılığı olmadığı üçün Ərəb dilində bu şəkilçilərin gizli olduğunu varsayıırıq. Buna görə də, kitabda bu kimi şəkilçilərin Quran ayələrində ayrı bir rənglə rənglənərək fərqləndirilməsi imkansızlaşır. Bunun üçün də, həmin şəkilçilər və ya sözlər, bitişdikləri və ya birlikdə yer aldıkları sözlərlə eyni rəngdə rənglənmişdir. Məsələn:

ذٰلِكَ مِنْ اٰيَاتِ اللّٰهِ
Bu, Allahın möcüzələrindəndir.

Yuxarıdakı ayənin tərcüməsindəki “**möcüzələrindəndir**” sözündəki “**dir**” şəkilçisinin Ərəb dilində bir qarşılığı olmadığı üçün özündən əvvəlki sözlə eyni rəngdə rənglənmişdir.

Müqəddimə

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Aləmlərin Rəbbi olan Uca Allaha sonsuz həmdü-sənalar olsun. Aləmlərə rəhmət olaraq göndərdiyi və Xatəmul-Ənbiya olan Rəsulu-Əkrəm əfəndimiz Muhəmməd Sallallahu Əleyhi və Səlləmə və onun ali-əşhabına da salat və salam olsun.

Qurani-Kərim, Allahu Təalanın aləmlərə göndərdiyi son kitabdır. Bu müqəddəs kitabın oxunub başa düşülməsi və ən əsası da onunla əməl edilməsi, Allahın bir əmridir. Son Peyğəmbər olan Muhəmməd Sallallahu Əleyhi və Səlləmə nazil olan Qurani Kərim, 23 il ərzində nazil olmuş və Ərəb dilinin mükəmməl bəlağatını və mənə zənginliyini özündə əks etdirir. Əlbəttə ki, Peyğəmbər əfəndimizin ən böyük möcüzəsi, məhz Qurani Kərimdir. Quran, dildəki sözlərdən ən həssas, təsir gücünə çox və fəsaḥəti ən qüvvətli olanını seçər. Qurani-Kərim nə şeir, nə də nəsrdir. Əksinə, həm şeirin, həm də nəsrin xüsusiyyətlərini özündə cəmləşdirən misilsiz bir üsluba sahibdir.

Qurani-Kərim, mövcud olan ədəbi janrlardan fərqli və ancaq özünəməxsus bir üsluba sahibdir. Eyni zamanda Quranda, bütün ədəbi janr və növlərin ən mükəmməl elementləri ilə rastlaşmaq mümkündür. Qissə, dini öyüd-nəsiḥət, tarix, qanunlar, döyüşlər, axirət, cənnət və cəhənnəm kimi mövzuları, fəsaḥət və bəlağət yönündən ən yüksək səviyyədə ifadə edir.

Qurani-Kərimin başqa dillərə tərcümə edilməsi mövzusuna gəldikdə, bu fəaliyyətlər İslamiyyətin ilk dövründən etibarən başlamışdır. Cəfər b. Edu Talibin, Həbəşistan kralı Nəcaşinin hüzurunda Quran oxuduğu bilinməkdədir. Böyük bir ehtimalla bu zaman Quran ayələri o xalqın dilinə tərcümə edilmişdir. Dahan sonra Hz. Peyğəmbər Sallallahu Əleyhi və Səlləmə, qonşu ölkələrin hökmdarlarına dəvət məktubları göndərmişdir. Bu məktublarda yer alan ayələrin də, o ölkələrin danışdığı dillərinə tərcümə edildiyi bir həqiqətdir. Qurani-Kərimin bütövlüklə edilən ilk tərcüməsi isə, miladi 745-ci ildə Bərbəricəyə edilən tərcüməsidir. Daha sonralar Qurani-Kərim, dünyanın müxtəlif dillərinə tərcümə edilmiş və bu fəaliyyətlər bu gün də davam etməkdədir.

Bu kimi fəaliyyətlər, Azərbaycanda, İslamiyyətin Azərbaycana gəlməsindən sonra başlamışdır. Qurani-Kərim Azərbaycan dilinə, ilk dəfə Ağqoyunlu hökmdarı Uzun Həsənin dövründə tərcümə edilmişdir. Ancaq orta əsrlərdəki bu tərcümələr günümüze qədər gəlib çıxmamışdır. XX əsrdən əvvəlki dövrdəki Qurani Kərimin Azərbaycan dilinə edilmiş və bizə qədər gəlib çıxan Quran tərcümələri arasında, əsas olaraq Məhəmməd Kərim Bakuvinin Kəşfu'l-Həqaiq, Mövlazadə Şəkəvinin Kibabu'l-Bəyan fi Təfsiri'l-Quran, Əhməd Həşimzadənin Təfsiru'l-Qurani'l-Azim adlı əsərini göstərmək olar. Müstəqil Azərbaycan Respublikası qurulduqdan sonra Quranın dilimizə tərcümə edilməsi fəaliyyətləri daha da sürətlənmişdir. Bunun bir nəticəsi

kimi, Ziya Bünyadov və Vasim Məmmədəliyevin birlikdə hazırladığı Qurani Kərim və Məalını göstərmək olar. Bununla yanaşı, Nəriman Qasımoğlu, Məmməd həsən Qəniyev-Tariyel Bilalov və Əlixan Musayevin ayrı-ayrılıqda hazırladıqları Qurani Kərim tərcümələri, son illərdə bu sahədə təlif edilmiş əsərlərdəndir.

Əlinizdəki bu əsərin, digər Qurani Kərim tərcümələrindən əsas fərqi odur ki, bu tərcümədən istifadə edən kimsə, Qurani Kərimdəki hər bir sözün ayrılıqdakı mənasını öyrənə bilər. Qurani-Kərimdəki sözlər əlbəttə zəngin mənalara ehtiva edir. Ancaq biz çalışdıq ki, kəlmələrin keçdiyi ayələrə ən uyğun mənası hansıdırsa onu verək. Beləcə Quran oxuyucusu, Qurandakı sözlərin mənalərini əzbərləyərək, daha sonra tərcümələrə baxmadan tək başına da ayələri başa düşməyə başlayar. Bunun üçün əlbəttə, Ərəb dilini müəyyən bir səviyyədə bilmək lazımdır.

Bu məqsədlə hazırlanan Qurani Kərim tərcümələri, digər İslam ölkələrində mövcud olmasına baxmayaraq Azərbaycan dilində qələmə alınmış belə bir əsər yox idi. Ümid edirik ki, əlinizdəki bu kitab bu boşluğu bir miqdar dolduracaq və Müsəlmanlar qardaşlarımız üçün faydalı olacaqdır.

Onu da qeyd edək ki, bu kitabın hazırlanmasında, başda Vasim Məmmədəliyev və Ziya Bünyadov tərəfindən hazırlanmış 'Qurani-Kərim və Məali', Əlixan Musayevin 'Qurani-Kərim və Tərcüməsi', Türkiyə Dəyanət Vəqfi tərəfindən hazırlanan 'Kurani-Kerim Meali', Süleyman Ateşin 'Kuran Meali', Tefsiri Celaleyn, Yaşar Nuri Öztürkün 'Kuran Meali' kimi əsərlərdən də istifadə edilmişdir.

Şübhəsiz ki, insanoğlu xətasız və nöqsansız deyildir. Nöqsansız və qüsursuz olan Uca Allahdır. Buna görə də, əlinizdəki bu kitabın tərcümə hissəsində, müəyyən xətalara olmasa da qaçınılmazdır. Siz dəyərli oxuyuculardan xahişimiz də odur ki, belə xəta və nöqsanlarla rastlaşsanız bizə bildirəsiniz.

Uca Allaha sonsuz şükürlər olsun ki, bu kitabı hazırlamağı hazırlamağı bizə nəsis etdi. Allahu Təala bizi, Onun müqəddəs kəlamına sadıq və onunla əməl edən bəndələrindən eylesin. Axirətdə də Qurani Kərimi bizə şəfaətçi qılsın. Amin!

Ələddin SULTANOV

ŞƏKİ - 2011

